Ja’ ti ach’ Testamento: ja’ sc’opilal ti

Jesucristoe ja’ ti Jcoltavanej cu’untique

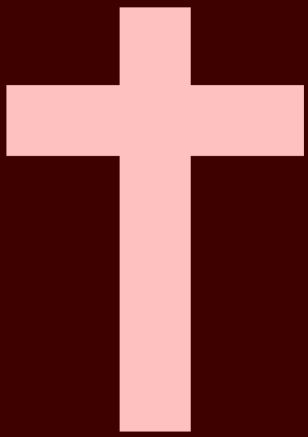

New Testament in Tzotzil Huixtan; tzo (MX:tzo:Tzotzil)

Ja’ ti ach’ Testamento: ja’ sc’opilal ti Jesucristoe ja’ ti Jcoltavanej cu’untique

New Testament in Tzotzil Huixtan; tzo (MX:tzo:Tzotzil)

copyright © 1995 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Tzotzil

Dialect: Huixtan

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Tzotzil, Huixtán [tzo], Mexico

Copyright Information

© 1995,Wycliffe Bible Translators, Inc.
This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.
You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

- You must give Attribution to the work.
- You do not sell this work for a profit.
- You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Tzotzil

© 1995, Wycliffe Bible Translators, Inc.
This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.
You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

- You include the above copyright and source information.
- You do not sell this work for a profit.
- You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 29 Jan 2022
bfc04b0b-e3f6-5d33-a55e-c38b6d9b8579

Contents

SUN MATEO 1
SUN MARCOS 62
SUN LUCAS 101
SUN JUAN 166
SUN JCHOLC'OPETIC 215
SUN ROMANOS 271
1 CORINTIOS 297
2 CORINTIOS 321
SUN GALATAS 336
SUN EFESIOS 346
SUN FILIPENSES 354
SUN COLOSENSES 360
1 TESALONICENSES 366
2 TESALONICENSES 372
1 TIMOTEO 375
2 TIMOTEO 382
SUN TITO 387
SUN FILEMON 390
SUN HEBREOS 392
SUN SANTIAGO 411
1 PEDRO 417
2 PEDRO 425
1 JUAN 429
2 JUAN 435
3 JUAN 436
SUN JUDAS 437
SUN APOCALIPSIS 440

JA' SC'OPILAL TI CAJVALTIC JESUCRISTOE TI LAJ STS'IBA TI MATEOE

Ja' sc'opilalic ti antiguo statamoltac ti Jesucristoe ti ja' judioetique (Lc. 3:23-38)

1 Ja' sunal ti antiguo statamoltac ti Jesucristoe. Ti Jesucristoe ja' statamol ti
Davide. Ti Davide ja' statamol ti Abrahame.
2 Ti Isaaque ja' stot ti Abrahame. Ti Jacobe ja' stot ti Isaaque. Ti Judae ja'
stot ti Jacobe. Oy ep yermanotac ti Judae. 3 Ti Fares xchi'uc ti Zarae ja' stot
ti Judae. Ja' sme' ti Tamare. Ti Esrome ja' stot ti Farese. Ti Arame ja' stot ti
Esrome. 4 Ti Aminadabe ja' stot ti Arame. Ti Naasone ja' stot ti Aminadabe. Ti
Salmone ja' stot ti Naasone. 5 Ti Booze ja' stot ti Salmone. Ja' sme' ti Rahabe. Ti
Obede ja' stot ti Booze. Ja' sme' ti Rute. Ti Isaíe ja' stot ti Obede. 6 Ti Davide, ja'
ti totil ajvalile, ja' stot ti Isaíe. Ti Salomone ja' stot ti Davide, ja' ti totil ajvalile.
Ja' sme' ti yajnil ti Uríase.
7 Ti Roboame ja' stot ti Salomone. Ti Abíase ja' stot ti Roboame. Ti Asae
ja' stot ti Abíase. 8 Ti Josafate ja' stot ti Asae. Ti Jorame ja' stot ti Josafate. Ti
Uzíase ja' stot ti Jorame. 9 Ti Jotame ja' stot ti Uzíase. Ti Acaze ja' stot ti Jotame.
Ti Ezequíase ja' stot ti Acaze. 10 Ti Manasese ja' stot ti Ezequíase. Ti Amone ja'
stot ti Manasese. Ti Josíase ja' stot ti Amone. 11 Ti Jeconíase ja' stot ti Josíase.
Oy yermanotac uc ti Jeconíase. Ja' ic'bil ibatic ti Babilonia.
12 Patil i'an snich'on ti Jeconíase. Salatiel sbi ti snich'one. Ti Zorobabele
ja' stot ti Salatiele. 13 Ti Abiude ja' stot ti Zorobabele. Ti Eliaquime ja' stot
ti Abiude. Ti Azore ja' stot ti Eliaquime. 14 Ti Sadoque ja' stot ti Azore. Ti
Aquime ja' stot ti Sadoque. Ti Eliude ja' stot ti Aquime. 15 Ti Eleazare ja' stot
ti Eliude. Ti Matane ja' stot ti Eleazare. Ti Jacobe ja' stot ti Matane. 16 Ti Josee
ja' stot ti Jacobe. Laj yic' yajnil ti Josee. María sbi ti yajnile. I'an yol ti Maríae.
Jesús sbi ti yole, ja' ti Cristo x'utate.
17 Lajchavo' i'ech' ox ti balumil ti totiletique ja' ti yelnich'nabtac ti Abra-
hame c'alal ihul ti Davide. Ja' chanlajunvo' xchi'uc ti Abrahame xchi'uc ti
Davide. C'alal ic'bil ibatic ti Babilonia, chanlajunvo' i'ech' ox ti balumil ti
totiletique ja' ti yelnich'nabtac ti Davide. C'alal i'an ti Cristoe, ja' its'aqui yan
chanlajunvo' ti totiletique xchi'uc ti Cristoe.

Ja' sc'opilal ti c'alal i'an ti Jesucristoe (Lc. 2:1-7)

18 Hech i'an ti Jesucristoe. María sbi ti sme' ti Jesuse. Jac'bil xa ti Maríae
yu'un ti Josee. Mu to yic'ojuc sbaic. Slicoj xa yol ti Maríae ti sventa ti Ch'ul
Espíritue. 19 Lec yo'nton ti Josee. Hech yu'un mu sc'an ti ac'o ac'batuc castigo
ti Maríae. Ja' no'ox tsp'ejan ti hun stuc ti Josee c'usi sventail ti tscomese.
20 C'alal hech snopoj ti yo'nton ti Josee, ivachaj. Ti svaich laj sq'uel xch'ul
abat ti Cajvaltic Diose. Hech i'albat yu'un ti ch'ul abate:
—José, yelnich'onot David, mu xaxi'. Ic'o ti Maríae. Mu snich'onuc vinic ti
slicoje. Ja' slicoj yol yu'un ti Ch'ul Espíritue. 21 Querem chac'. Jesús chavac'be
sbi yu'un ti sventa ti Jesuse chcol yu'un smulic scotol ti much'utic t'ujbilic
yu'un ti Diose —xchi ti xch'ul abat ti Diose.
22 Scotol hech ic'ot ti pasel yu'un chc'ot sc'op ti Cajvaltic Diose. Ti Diose laj
xch'amumbe ye ti yaj'alc'op ti vo'one, hech laj yal:

23 Ch-alaj jun soltera tseb.
Querem chac'.
Ch-ac'bat sbi Emanuel,
xchi. Ja' Dios jchi'uctic, xchi sjam sbi ti bats'ic'op.

24 C'alal icux yo'nton ti vayel ti Josee, lic spas hech chaj c'u che'el i'albat
yu'un ti xch'ul abat ti Cajvaltic Diose. Laj yic' ti Maríae. 25 Muc xchi'in sbaic
ja'to c'alal i'an ti sba yol ti Maríae. Querem laj yac'. Ti Josee, Jesús laj yac'be
sbi ti olole.

2

Ja' sc'opilal ti tal sa'ic ti Cajvaltique ti p'ijil viniquetique

1 C'alal i'an ti Jesuse te ti jteclum Belén te ti estado Judea, ja' ochem ti
ajvalil jun vinic, Herodes sbi. Ti yan c'ac'al ic'otic ti jteclum Jerusalén p'ijil
viniquetic liquemic tal ti sloq'ueb c'ac'al. 2 Hech c'ot sjaq'uic:
—¿Bu oy ti ajvalil avu'unic ti anem xae, ho'oxuc ti judiooxuque? Ti jna'tutic
ti i'an xae yu'un laj quilbetutic ti sc'anale ti bu nacaluntutique te ti sloq'ueb
c'ac'al. Hech yu'un tal jquejan jbatutic ti stojol —xchiic ti p'ijil viniquetique.

3 C'alal laj ya'yic ti ajvalile, ja' ti Herodese, xchi'uc scotol ti jchi'iltique ti te
nacajtic ti Jerusalene, toj xi'el ic'otic. 4 Ti Herodese laj yic' tal scotol ti totil
paleetic cu'untique xchi'uc ti much'utic chixchanubtasucutic ti smantal ti
Diose ti scuyoj sbaique, ja' ti jchi'iltique ti co'ol judioucutic xchi'uque. Laj
sjac'beic bu jteclumal sc'opilal ch-an ti Cristoe. 5 Hech itac'avic:
—Ch-an ti Belén li' ti estado Judea. Yu'un hech ts'ibabil yu'un ti j'alc'op
yu'un ti Diose ti vo'one:
6 Manchuc mi biq'uit no'ox jteclum ti Belene te ti estado Judea,
ja' pasbil ti muc' ti much'utic te nacajtique yu'un te chloc' tal jun ajvalil, ja' ti
chaspasoxuc ti mantal, ho'oxuc ti yelnich'onoxuc ti Israele.
Ho'oxuc t'ujbiloxuc cu'un,
xchi ti Diose, xchi ti j'alc'ope —xchiic ti much'utic chixchanubtasucutic ti
smantal ti Diose ti scuyoj sbaique.

7 Ti Herodese laj smucul'ic' tal ti p'ijil viniquetique. Lec laj sjac'be c'usi ora
laj yilic ti c'anale. 8 Laj stac batel ti Belén. Hech laj yalbe batel:
—Batanic ti Belén. Ba sa'ic ti olole. C'alal mi laj ataique, xtal avalbun yu'un
chba jquejan jba ti stojol uc —xchi ti Herodese. Ti hech laj yale, yac'o yal.

9-10 Ti p'ijil viniquetique c'alal laj ya'ibeic sc'op ti Herodese, hech ibatic.
Te oy to ti c'anale ti laj yilic te ti sloq'ueb c'ac'ale ibaej batel yu'unic yan
vuelta. C'alal laj yilic yan vuelta ti c'anale, hech nichim no'ox yo'ntonic ti
p'ijil viniquetique. Laj sts'acliic batel. Ti c'anale te cajal ic'ot ti na ti yo' bu
oy ti olole. Te icom. 11 Hech i'ochic ti yut na ti p'ijil viniquetique. Te laj staic
ti olole xchi'uc ti sme'e, ja' ti Maríae. Laj squejan sbaic ti stojol ti olole. Laj
sloq'uesbeic smoton. Laj yac'beic c'anal taq'uin xchi'uc pom xchi'uc mirra
perfume. 12 Yu'un mu laj sna'ic mi chlo'laat yu'un ti Herodese, hech yu'un
hech i'albatic ti svaichic yu'un ti Diose:
—Mu me xasutic xa batel yo' bu ti Herodese —x'utatic. Hech yu'un c'alal
isutic batel ti slumal, yan be laj stamic batel.

Ja' sc'opilal ti laj sq'uej sbaic batel ti Egipto ti Josee xchi'uc ti olole xchi'uc ti sme'e

13 C'alal batem xa ti p'ijil viniquetique, ivachaj ti Josee. Ivinaj ti svaich
xch'ul abat ti Cajvaltic Diose. Hech i'albat:

—Lican, ic'o batel ti olole xchi'uc ti sme'e. Batanic ti anil ti slumal Egipto. Teanic te ti Egipto. Ja'to mi chacalbote, ja'to chasutic talel. Yu'un tsa' ti olole ti Herodese yu'un tsc'an tsmil —xchi ti xch'ul abat ti Cajvaltic Diose.

14 Hech icux yo'nton ti vayel ti Josee. Ti ora ti ac'ubal laj yic' batel ti olole xchi'uc ti sme'e. Ibatic ti Egipto. 15 Te ihalejic ja'to icham ti Herodese. Hech ic'ot ti pasel yu'un tsts'aqui ti c'usi laj yal ti j'alc'op yu'un ti Cajvaltic Diose ti vo'one: "Ti slumal Egipto chquic' loq'uel ti Jnich'one", xchi ti Diose, xchi ti j'alc'ope.

Ja' sc'opilal ti ololetique ti imilat yu'un ti Herodese

16 C'alal laj sna' ti Herodese ti ilabanat yu'un ti p'ijil viniquetique, xtec'tun no'ox i'ilin. Laj spas mantal yu'un ac'o smilic scotol biq'uit queremotic te ti Belén xchi'uc ti sjoylejal Belén. Tsmil ti much'u mu to bu tsts'aqui oxib habil yu'un sna' ti Herodese ti c'usi ora laj yil ti c'anale ti p'ijil viniquetique. 17 Hech ic'ot sc'op ti Jeremíase, ja' ti j'alc'op yu'un ti Diose ti vo'one. Hech laj yal:

18 C'alal ti jteclum Ramá tsots chlic oc'uc ti antsetique, ja' ti achi'iltaque.
Ep chich'ic mul, choc'taic ti yolique.
Mu xmuc'ub yo'ntonic yu'un ti imilbat xa ti yolique,
xchi ti Diose, xchi ti Jeremíase.

19 C'alal icham xa ti Herodese, ivachaj ti Josee te ti Egipto. Ti svaich ic'oponat yu'un xch'ul abat ti Cajvaltic Diose. 20 Hech i'albat:

—Batan, ic'o batel ti olole xchi'uc ti sme'e. Sutanic batel ti alumal ti yo' bu nacajtic ti achi'iltaque, ho'oxuc ti yelnich'onoxuc ti Israele. Icham xa ti much'u tsc'an tsmil ti olole —xchi ti xch'ul abat ti Cajvaltique.

21 Hech laj xch'un ti Josee. Laj yic' sutel ti quereme xchi'uc ti sme'e. Ic'otic ti slumal. 22 Te ti estado Judea ochem xa ti ajvalil ti snich'on ti Herodese. Arquelao sbi ti snich'one. C'alal laj ya'i ti Josee, ixi'. Hech muc sc'an ch-och ti Judea ti Josee. Hech yu'un i'albat yu'un ti Diose ti svaich ti ac'o ba nacluc ti estado Galilea. 23 Te c'ot nacluc ti jteclum, Nazaret sbi. Hech its'aqui ti sc'op ti Diose hech chaj c'u che'el laj yal ti j'alc'opetic yu'un ti Diose ti vo'one: "Ja' liquem tal ti Nazaret, xchiic ti crixchanoetique. Ja' sc'opilal ti Cajvaltique", xchiic ti j'alc'opetique.

3

Ja' sc'opilal ti lic xchol sc'op Dios ti Juane, ja' ti laj yac' ich'ho'e (Mr. 1:1-8; Lc. 3:1-9, 15-17; Jn. 1:19-28)

1 C'alal te nacal ti Nazaret ti Jesuse, laj sta yorail lic abtejuc ti Juane, ja' ti much'u laj yac' ich'ho'e. Lic xchol ti sc'op ti Diose te ti xocol balumil te ti estado Judea. 2 Hech laj yal ti Juane:

—Suteso me avo'ntonic yu'un amulic, yu'un po'ot xa chtal sventaimbucutic co'ntontic ti Diose —xchi.

3 Ti Juane ja' albil sc'opilal yu'un ti Isaíase, ja' ti j'alc'op yu'un ti Diose ti vo'one. Hech laj yal ti Isaíase:

Chlic jun jchi'iltic, tsots chc'opoj ti xocol balumil.
Hech chal:
"Chtal xa ti Cajvaltique, hech yu'un comesic ti c'usi chasbolibtasoxuque",
chlic yut ti xchi'iltaque,
xchi ti Isaíase.

4 Ti Juane ja' slapoj sc'u' meltsambil ti stsotsil camello. Ja' xchucoj xch'ut ti xincha. Puru c'ulub laj sve' xchi'uc ajapom. 5 Hech ba ya'ibeic sc'op ti Juane ti jchi'iltique ti te nacajtic ti Jerusalén xchi'uc ti te nacajtic ti scotol yan jteclumetic te ti estado Judea xchi'uc ti te nopol nacajtic ti ti'uc'um Jordán.

6 Jamal c'ot yalic ti stojol ti Juane ti c'usi smulic jujun. Hech yu'un i'ac'batic
yich'ic ho' yu'un ti Juane te ti uc'um Jordán.
7 Laj yil ti Juane ti ep chtal uc ti fariseoetique xchi'uc ti saduceoetique,
ja' ti jchi'iltique. (Ti fariseoetique ja' tsots sc'opilal c'otem yu'unic tscuyic
ti smantal ti Diose. Ja'uc ti saduceoetique ja' chch'unic ti mu'yuc much'u
chcha'cuxie.) Italic yu'un tsc'an chich'ic ho' uc. Hech yu'un hech i'albatic
yu'un ti Juane:
—Ti ho'oxuque hech chaj c'u che'el ti orachone mi chtal c'oc' cha'i, chjatav.
Hech un ja' no'ox hech ti ho'oxuque, ¿mi yu'un chava'yic ti ta ono'ox xavich'ic
vocol yu'un ti Diose yu'un ti natalic ti anil yu'un tal ac'anic ich'ho' ti jtojol ti
ho'oxuque? 8 Ja' tsc'an ti primero chavac' ti q'uelel ti avabtelique mi melel ti
sutem xa avo'ntonic yu'un ti amulique. 9 Mu me hechuc chanop ti avo'ntonic:
"Ja' jtatamoltic ti Abrahame, hech yu'un chijcolucutic", mu me xachiic. Melel
ti c'usi chacalbee, ti Diose xu' tsc'atajes ti yelnich'on Abraham avi ton li'to.
10 Ti ho'oxuque hech chaj c'u che'el ti te'etique ti mu xac' lec sate, hech yu'un
te xa oy eq'uel ti yoc. Ja' chich' ts'etel. Patil chtenat ochel ti c'oc'.
11 'Ho'oni ja' no'ox cabtel chcac'be yich' ho' ti much'u sutemic xa yo'ntonic
yu'un smulic. Ti much'u patil chtale ja' tsots yabtel yich'oj. Ho'oni mu tsotsuc
cabtel quich'oj. Ma mi sjitumbeluc yaq'uil sempat, mu'yuc c'usi xu' ti jcolta
mi jutuc. Ja' chayac'boxuc avich'ic ti Ch'ul Espíritue xchi'uc c'oc' yu'un hech
chloc' scotol ti sbolil avo'ntonique. 12 Jun to stsacoj ti sc'ob ti sjorquetae yu'un
chic'a strigo. C'alal chlaj yo'nton laj yic'a strigo, tsmes ti yelae. Tstsob ochel ti
sna ti strigoe. Ti spaxaq'uil trigoe chchic' ti c'oc' ti bu mu stac' tup'ele —xchi
ti Juane.

Ja' sc'opilal ti c'alal i'ac'bat yich' ho' ti Jesuse, inoj ti yo'nton ti Ch'ul Espíritue (Mr. 1:9-11; Lc. 3:21-22)

13 Hech yorail iloc' batel ti estado Galilea ti Jesuse. Ic'ot ti uc'um Jordán
yu'un sc'an ti ac'o ac'batuc yich' ho' yu'un ti Juane. 14 Vocol chch'un ti Juane.
Hech laj yalbe:
—Ho'oti, ho'ot chavac'bun quich' ho' ho'oni. Ho'oti mu yu'unuc natal yu'un
chacac'bot avich' ho' —xchi ti Juane.
15 Hech itac'av ti Jesuse:
—Ac'bun quich' ho' yu'un ja' lec ti jpastic scotol ti c'usi tsc'an ti Diose —xchi
ti Jesuse.
Hech yu'un laj xch'un ti Juane. Laj yac'be yich' ho' ti Jesuse. 16 C'alal laj
yich' ho' ti Jesuse, iloc' ti yut uc'um. Ti ora ijam ti vinajele. Ti Jesuse sq'ueloj
iyal tal ti sba ti Espíritu yu'un ti Diose. Jun to culajte x'elan ti c'alal iyal tal ti
sbae. Te icom. 17 Ti Diose ic'opoj te ti vinajel. Hech laj yal:
—Ja' Jnich'on li'to, ja' ti lum c'ux ti co'ntone. Nichim no'ox co'nton yu'un
—xchi xc'opoj te ti vinajel.

4

Ja' sc'opilal ti tal pasbatuc proval yo'nton ti Jesuse yu'un ti totil pucuje (Mr. 1:12-13; Lc. 4:1-13)

1 Patil i'ic'at batel ti Jesuse yu'un ti Ch'ul Espíritue. I'ic'at batel ti xocol
balumil. Te ital ti totil pucuje. Tal spasbe proval yo'nton ti Jesuse.
2 Te ti xocol balumil cha'vinic c'ac'al cha'vinic ac'ubal yipanoj sba ti Jesuse.
Muc xve' hech lic vi'najuc. 3 Ti totil pucuje, ja' ti mero jlo'lavaneje, lic sc'opon
ti Jesuse. Hech laj yalbe:
—Mi ho'ot snich'onot ti Diose, paso mantal ac'o pasuc ti vaj avi ton li'to,
hech chata ave'el —xut.

4 Hech itac'av ti Jesuse:
—Hech ts'ibabil: “Ma'uc no'ox ti vaj chijcuxi. Ja' chijcuxi ti sventa ti sc'op Dios uque”, ti xchie. Hech ts'ibabil ti sun —xchi ti Jesuse.
5 Patil ti totil pucuje laj yic' batel ti Jerusalén ti Jesuse. Te laj yic' batel ti muc'ta templo. Ti totil pucuje c'ot sva'an ti mero jol templo ti Jesuse. 6 Hech laj yalbe:
—Mi ho'ot snich'onot ti Diose, teno aba yalel li'i. Yu'un hech ts'ibabil:
Chastacbot talel xch'ul abat yu'un chaxchabiot.
Chastsacot ti sc'ob ti xch'ul abate chayic' batel yu'un hech mu xyaj avacan ti ton,
xchi ts'ibabil —x'utat ti Jesuse.
7 Hech itac'av ti Jesuse:
—Mi ti jten jba yalel li'i, ti jpasbe proval yo'nton ti Diose yu'un ti jq'uel mi chiscoltaun. Hech ts'ibabil ti sc'op ti Diose: “Mu me xapasbe proval yo'nton ti Cajvaltic Diose, ja' ti Dios cu'untique”, xchi ts'ibabil —x'utat ti totil pucuje yu'un ti Jesuse.
8 Patil ti totil pucuje laj yic' batel ti jol vits ti Jesuse. Toyol ti vitse. Ti ora i'ac'bat sq'uel ti Jesuse scotol ti ajvaliletique ti li' ti balumile xchi'uc ti sp'ijilique ti c'u che'el tspasic mantale. 9 Ti totil pucuje hech laj yalbe ti Jesuse:
—Mi chaquejan aba ti jtojol, mi chapasun ti muq'ue, ja' avu'un scotol ti avac'oj aba chaq'uel avi li'to —x'utat ti Jesuse yu'un ti totil pucuje. Yu'un mi chch'un ti Jesuse, jun chc'otic xchi'uc o.
10 Hech itac'av ti Jesuse:
—Batan, Satanás, mu stac' ti jch'un amantal. Yu'un hech ts'ibabil: “Ja' chapasic ti muc' stuc ti Cajvaltic Diose, ja' ti Dios cu'untique. Ja' chach'umbeic smantal stuc”, ti xchie. Hech ts'ibabil —xchi ti Jesuse.
11 C'alal laj yo'nton ti totil pucuje ti muc xch'un ti Jesuse, hech ibat ti totil pucuje. Ital ch'ul abatetic, tal scoltael ti Jesuse.

Ja' sc'opilal ti primero lic xchol sc'op Dios te ti estado Galilea ti Jesuse (Mr. 1:14-15; Lc. 4:14-15)

12 C'alal laj ya'i ti Jesuse ti chucul xa ti Juane, isut batel. Te ba sq'uej sba ti estado Galilea. 13 Laj scomes o ti jteclum Nazaret ti bu ich'ie. Ba nacluc ti jteclum, Capernaum sbi. Ti Capernaume te oy ti ti'nab te ti slum ti jtatamoltique, ja' ti Zabulone xchi'uc ti Neftalime. 14 Hech its'aqui ti c'usi laj yal comel ti Isaíase, ja' ti j'alc'op yu'un ti Diose ti vo'one. Hech laj yal:
15 Ti slum ti Zabulone xchi'uc ti slum ti Neftalime te ti bu nopol ti muc'ta nabe te ti jech uc'um Jordán.
Ja' ch-ac'bat sbi Galilea yu'un ti yanlum viniquetique.
16 Scotol ti much'utic oyic ti vocol te o, ti oyic ti xi'el yu'un mu sna'ic mi chcolic, nichim no'ox yo'ntonic ti patil yu'un te chc'ot ti stojolic ti Jcoltavaneje, xchi ti Diose,
xchi ti Isaíase.
17 Ja' hech yorail ti lic xchol ti sc'op ti Diose ti Jesuse. Hech laj yalbe ti jchi'iltique:
—Suteso me avo'ntonic yu'un amulic yu'un ista xa yorail ti chasventaimboxuc avo'ntonic ti Diose —xchi.

Ja' sc'opilal ti chanvo' jtsacchoyetique ti i'ic'atique (Mr. 1:16-20; Lc. 5:1-11)

18 Ti Jesuse ixanav batel ti ti'ti'nab te ti estado Galilea. Te laj yil cha'vo' jchi'iltic. Yermano sbaic. Simón sbi ti june. Ja' chib ti sbie. Ja' Pedro x'utat.

Andrés sbi ti yits'ine. Yac'oj sba tstenic ochel slebic ti ho' yu'un tstsaquic choy. Ja' yabtelic o. 19 Ti Jesuse hech laj yalbe:
—La' chi'inun batel. Ti jel avabtelic. Chba asa'bucun tal crixchanoetic —x'utatic yu'un ti Jesuse.
20 Ti ora laj scomesic ti slebique, laj xchi'inic batel ti Jesuse.
21 Ixanavic batel. Ti Jesuse laj yil yan cha'vo' jchi'iltic. Yermano sbaic uc ti xcha'va'alique. Ja' xnich'nab ti Zebedeoe. Jacobo sbi ti jun snich'one. Juan sbi ti its'inale. Te tic'ajtic ti barco xchi'uc stot, ja' ti Zebedeoe. Tsmeltsanic slebic. Ti Jesuse laj yic' ti xcha'va'alique. 22 Ti ora laj scomesic ti sbarcoe. Laj scomesic uc ti stote. Laj xchi'inic batel ti Jesuse.

Ja' sc'opilal ti laj xcholbe sc'op Dios ep crixchanoetic ti Jesuse
(Lc. 6:17-19)
23 Ti Jesuse ixanav batel ti scotol jteclumetic te ti estado Galilea. Te ichanubtasvan ti temploetic yu'un ti jchi'iltique. Laj xcholbe ya'yic ti lequil ach' c'ope, ja' ti chisventaimbucutic co'ntontic ti Diose. Icol yu'un ti Jesuse scotol ti jchameletique. 24 Ti scotol slumal Siria ipuc sc'opilal ti Jesuse ti icol yu'un scotol ti jchameletique. Hech laj yiq'uic talel ti stojol ti Jesuse scotol ti jchameletic yu'unique. Ep ti tos ti jchameletique ti italique. Ital ti much'u ip c'ux cha'yique xchi'uc ti much'utic ochem pucuj ti yo'ntonique xchi'uc ti much'utic cha'yic tup' iq'ue xchi'uc ti much'utic sicuben yacanic. Icol yu'un scotol ti Jesuse. 25 Laj sts'acliic batel ti Jesuse ep jchi'iltic. Liquemic tal ti estado Galilea xchi'uc ti slumal ti lajuneb jteclumetique xchi'uc ti jteclum Jerusalén xchi'uc ti estado Judea. Laj sts'acliic batel uc ti jchi'iltic ti liquemic tal lum ti jech uc'um Jordán.

5

Ja' sc'opilal ti c'u che'el laj xchol ti vits ti Jesuse
1 C'alal laj yil ti Jesuse ti ep stsoboj sbaic ti jchi'iltique, imu batel ti vits jutuc. Te c'ot nacluc. Inopejic batel ti stojol ti Jesuse ti yajchanc'opetique. 2 Te ichanubtasvan ti vits ti Jesuse. Hech laj yalbe ti yajchanc'opetique xchi'uc ti crixchanoetique:

Ja' sc'opilal ti much'utic chich'ic bendicione
(Lc. 6:20-23)
3 —Chich'ic bendición ti much'utic tsna'ic ti mu'yuc yutsil ti yo'ntonique. Ja' chventaimbat yo'ntonic yu'un ti Diose.
4 'Chich'ic bendición ti much'utic ch-oq'uic yu'un ti oy smulique. Ja' chmuc'ubtasbatic yo'ntonic yu'un ti Diose.
5 'Chich'ic bendición ti much'utic mu sna' stoy sbaique. Ja' ch-ac'bat slumalinic ti ach' balumile.
6 'Chich'ic bendición ti much'utic toyol yo'ntonic tsc'an ti toj yo'ntonique. Ja' ch-ac'batic yu'un ti Diose.
7 'Chich'ic bendición ti much'utic chc'uxubinic yantique. Ja' chc'uxubinatic uc yu'un ti Diose.
8 'Chich'ic bendición ti much'utic mu sc'an spas ti c'usi chopole. Ja' chba sq'uelbeic sat ti Diose.
9 'Chich'ic bendición ti much'utic tspajesic pleitojele. Ja' col jnich'on, xchi sc'opilalic yu'un ti Diose.
10 'Chich'ic bendición ti much'utic chich'ic ilbajinel yu'un ti toj ti c'usi tspasique. Ja' chventaimbat yo'ntonic yu'un ti Diose.
11 'Jun no'ox yutsil chc'ot ti aventaic mi ho'on ti jventa chayutoxuc ti crixchanoetique, chayilbajinoxuc, chasnopboxuc amulic. 12 Nichimuc me

avo'ntonic yu'un. Mu me xavich'ic mul yu'un. Yu'un chc'o avich'ic ep amotonic te ti vinajel. Hech ono'ox laj yich'ic ilbajinel ti j'alc'opetic yu'un ti Diose, ja' ti much'u i'ayic ti balumil ti vo'onee.

Ja' sc'opilal ti ho'oxuque hech chaj c'u che'el ats'am c'otemoxuc yu'un ti crixchanoetique, xchi
(Mr. 9:50; Lc. 14:34-35)

13 'Ti ho'oxuque hech chaj c'u che'el ats'am c'otemoxuc yu'un ho'oxuc ti aventaic ti chlecub ti crixchanoetique. Yu'un ti mi oy yutsil avo'ntonique hech yu'un chatunic li' ti balumile. Ti mi mu'yuc yutsil avo'ntonique, mu'yuc atuic li' ti balumile hech chaj c'u che'el ti mi mu xa chi'uc ti ats'ame, ja' chtenat loq'uel. Te chtec'at yu'un crixchanoetic.

Ja' sc'opilal ti ho'oxuque hech chaj c'u che'el luz c'otemoxuc yu'un ti crixchanoetique, xchi

14 'Ti ho'oxuque hech chaj c'u che'el luz c'otemoxuc. Ti ho'oxuque ja' aventaic chavaq'uic ti q'uelel ti oy yutsil avo'ntonique hech chaj c'u che'el ti muc'ta jteclum ti te oy ti ba vitse. Ja' mu stac' naq'uel. Ja' chq'uelilanat scotol ora. Ja' hechoxuc ti ho'oxuque. 15 Ti ho'oxuque hech chaj c'u che'el ti toje ti muc un chavac' ti yolon almud. Ja' chavac' ti scuxabbil toj hech chac' squeval ti stojol scotol ti much'utic te oyic ti anae. 16 Hech yu'un ja' hech tsc'an ti ho'oxuque, chavaq'uic ti q'uelel yutsil avo'ntonic ti stojol crixchanoetic. Yu'un ti oy yutsil avo'ntonique, hech chlic spasic uc ti muc' ti Jtotique ti te oy ti vinajele ti aventaic. Hech yu'un ja' atuic ti li'to oyoxuc ti balumile.

Ja' sc'opilal ti mu xlaj sc'opilal ti smantal ti Diose

17 'Mu me xacuyic ti nital yu'un ti jch'aybe ti smantal ti Diose ti laj yal ti Moisese xchi'uc ti c'utic laj yal ti yan j'alc'opetic yu'un ti Diose. Mu yu'unuc tal jch'aybe smantal, tal jts'acubtasbe. 18 Melel ti c'usi chacalbeique, c'alal oy to ti vinajele ti balumile, mu xlaj sc'opilal ti smantal ti Diose ti laj yal ti Moisese ja'to mi ic'ot ti pasel scotol. Manchuc mi tscuyic ti oy bu mu tsotsuc sc'opilal, chc'ot ti pasel scotol. 19 Hech yu'un ti much'u tspec'tsambe sc'opilal ti smantal ti Diose ti laj yal ti Moisese, manchuc mi jun no'ox tspec'tsambe sc'opilale, mi hech chac'be snop ti crixchanoetique, ja' mu lum lequil abatuc ch-ilat yu'un ti Diose ti much'u hech tspase. Ja'uc ti much'u chch'umbe scotol smantal ti Diose, mi hech chchanubtas ti crixchanoetique, ja' lequil abat ch-ilat yu'un ti Diose. 20 Chacalbeic, tscuyic ti oy yutsil yo'ntonic ti much'utic chchanubtasvanic ti smantal ti Diose ti scuyoj sbaique xchi'uc ti fariseoetique. Ti ho'oxuque mu me xanopic hech. Ho'oxuque jelavenuc me yutsil avo'ntonic ti mero melel. Yu'un mi hech avo'ntonic hech chaj c'u che'el ti much'u chcale, mu stac' chasventaimboxuc avo'ntonic ti Diose.

Ja' sc'opilal ti much'u ch-ilin ti stojol ti yermanoe, ja' co'ol smul xchi'uc ti much'u chmilvane
(Lc. 12:57-59)

21 'Ava'yojic xa ti hech albil comel ti antiguoetic ti vo'onee: "Mu me xamilvanic. Ti much'u chmilvane ja' chmilat uc", x'utatic. 22 Ho'oni chacalbeic, ti much'u ch-ilin ti stojol ti yermanoe, ti mu'yuc stu chil ti yermanoe, ti chixtalc'opta ti yermanoe, ja' imilvan xa hech chaj c'u che'el ti much'u imilvane. Co'ol chba yich'ic castigo ti c'atimbac xchi'uc ti jmilvaneje.

23-24 'Ja' tsots sc'opilal ti oy yutsil avo'ntonic ti stojol ti avermanoe. Hech yu'un mi oy avich'oj talel smoton Dios ti chavac'be yo' bu tscajambeic ti smoton ti Diose, mi te chana' ti oy amul ti stojol ti avermanoe, te chavac' comel bu nopol tscajambeic smoton ti Diose ti smoton Dios ti avich'oj tale. Jbael chba bic'tajan ti stojol ti avermanoe. Patil chtal avac'be smoton ti Diose.

25 'Mi oy ataoj amul ti stojol avermano, ba lequilc'opono ti ora. Mo'oje,
quechel to amul ti stojol ti Diose. 26 Melel ti c'usi chacalbeique, mi mu hechuc
chapasique, ts'acal chayac'bot atoj ti Diose.

Ja' sc'opilal ti much'u tsc'upin ti antse co'ol ic'ot xa xchi'uc ti much'u imulivaj

27 'Ava'yojic xa ti hech albil comel ti antiguoetic ti vo'onee: "Mu me
xamulivajic", x'utatic. 28 Ho'oni chacalbeic, scotol ti much'u tsc'upin ti antse
imulav xa c'otem obi.
29 'Hech yu'un mi chasbolibtasot ti c'u che'el chaq'uele, mu lecuc. Hech
yu'un ja' tsc'an ti mu'yuc c'usi chaq'uel hech chaj c'u che'el ti much'u mu xc'ot
sate. Hech cha'och ti utsilal. Ja' vocol mi chabatic ti c'atimbac yu'un ti mu
xapajes abaique. 30 Ja' no'ox hech uc mi chasbolibtasot ti ac'obe, ja' tsc'an ti
mu'yuc ac'ob hech chaj c'u che'el ti much'u mu'yuc sc'obe. Hech cha'och ti
utsilal. Ja' vocol mi chabatic ti c'atimbac yu'un ti mu xapajes abaique.

Ja' sc'opilal ti much'utic tsutesic yajnile
(Mt. 19:9; Mr. 10:11-12; Lc. 16:18)

31 'Hech albil comel uc ti antiguoetic ti vo'onee: "Scotol ti much'u tsutes ti
yajnile, ac'o sp'ejan ti hun ac'o yac'be ti yajnile ti c'usi sventailuc ti tsutese",
x'utatic. 32 Ho'oni chacalbeic, scotol ti much'u tsutes ti yajnile, mi mu scojuc
ti imulav ti yajnile ti tsutese, ja' chac' mulivajuc ti yajnile. Scotol ti much'u
chic' yu'un chajnilin ti much'u sutesbil yu'un ti smalale, ja' chmulav chc'ot.

Ja' sc'opilal ti meleluc me ti jc'optique ti mu me jva'antic rextico

33 'Ava'yojic xa uc ti hech albil comel ti antiguoetic ti vo'onee: "Mu me
hoviluc chaval ti stojol ti Cajvaltic Diose. Ac'o c'otuc ti pasel avu'un ti c'usi
laj aval ti stojole", x'utatic. 34 Ho'oni chacalbeic, mi jutuc mu me xava'anic
rextico. Mu me xava'an ti rextico ti vinajele yu'un ja' smuc'ta nacleb ti
Diose yo' bu tspas mantal. 35 Mu me xava'an ti rextico ti balumile yu'un ja'
scajleb yacan ti Diose. Mu me xava'an ti rextico ti Jerusalene yu'un ja' slum
ti Diose, ja' ti mero Totil Ajvalile. 36 Mu me xava'an ti rextico ti stojol Dios ti
ajole. Yu'un ti stsotsil ajole mu stac' xac'atajes ti sac, mu stac' xac'atajes ti ic'.
37 Meleluc me ti ac'opique. Mu me xava'an rextico. Yu'un mi chavac' jelavuc
ti ac'opique, ja' mulil c'otem obi. Ja' chach'umbeic smantal ti pucuje.

Ja' sc'opilal ti mu me jpactic sutel
(Lc. 6:29-30)

38 'Ava'yojic xa uc ti hech albil comel ti antiguoetic ti vo'onee: "Mi chatup'be
jp'ej sat yan, ja' chatup'bat jp'ej asat uc. Mi chapejbe jp'ej ye yan, ja'
chapejbat jp'ej ave uc", x'utatic. 39 Ho'oni chacalbeic, mu me xapacbeic sutel.
Mi oy much'u chasmajot ti jech asate yu'un oy amul tscuy, ac'o smajot ti
xcha'jechel uc. 40 Mi oy much'u ti hovil chastic'bot amul ti stojol ti jueze, mi
tsc'an chaspojbot ac'u', ac'o yich' batel achij uc. 41 Ti much'u oy yabtele mi
chasujot ti icatsil jun reva, cuchbo batel chib reva. 42 Mi oy c'usi chasc'ambot
avermano yu'un oy amul tscuy, ac'bo batel. Mi oy much'u tsc'an chch'amun
ti c'usi oy avu'une, mu me xamac ti c'op.

Ja' sc'opilal c'uxubinic ti avajcontraique, xchi
(Lc. 6:27-28, 32-36)

43 'Ava'yojic xa uc ti hech albil comel ti antiguoetic ti vo'onee: "C'uxubino
avecino, ilintao avajcontra", x'utatic. 44 Ho'oni chacalbeic, c'uxubinic ti
avajcontraique. C'ambeic bendición ti stojol ti much'u chayixtalc'optae.
Ac'o ti q'uelel yutsil avo'ntonic ti stojol ti much'u chayilintae. C'opombeic

Dios ti stojolic ti much'u chasmajoxuque xchi'uc ti much'u chayilbajinoxuque. 45 Mi hech chapasique, hech chvinaj ti yol snich'onoxuc ti Jtotique ti te oy ti vinajele. Ti Jtotique ti te oy ti vinajele, co'ol chac' quevanuc c'ac'al ti stojol ti much'utic mu xtun yo'ntonique xchi'uc ti much'utic lec yo'ntonique. Co'ol chac' taluc ho' ti stojol ti much'utic toj yo'ntonique xchi'uc ti much'utic mu tojuc ti yo'ntonique. 46 Mi ja' no'ox chac'uxubinic ti much'u chaxc'uxubinoxuque, mu yu'unuc más lec avo'ntonic. Co'ol chapasic xchi'uc ti jtsobpatanetique. 47 Mi ja' no'ox avermanotac chac'opon, mu xvinaj ti oy yutsil avo'ntonique. Co'ol chapasic xchi'uc ti much'utic mu xojtiquinic ti Diose. 48 Ti ho'oxuque hechuc me yutsil avo'ntonic hech chac c'u che'el ti yutsil yo'nton ti Jtotique ti te oy ti vinajele.

6

Ja' sc'opilal ti mu me jtoy jbatic ti c'alal chcac'tic ti motonil ti jtaq'uintique

1 'P'ijanic me, ti c'alal chana'ic ti Diose ti chvinaj ti chapasic ti muq'ue, mu me ja'uc chapasic yu'un chac'an ti lec chayiloxuc ti crixchanoetique. Mi hech chapasique mu xayac'boxuc amotonic ti Jtotique ti te oy ti vinajele. 2 Hech yu'un ti c'alal chavaq'uic ti motonil ataq'uin, mu me xavalbe yan ti hech chapase hech chaj c'u che'el tspasic ti jlo'lavanetique te ti temploetic xchi'uc ti plazaetic. Hech tspasic yu'un tsc'an tspasatic ti muc' yu'un ti crixchanoetique. Melel ti c'usi chacalbeique, mu'yuc stu chil ti Diose ti hech tspasique. 3 Ho'oxuque c'alal chavaq'uic ti motonil ti ataq'uinique, mu me hechuc avo'ntonic ti ac'o yilot yan. 4 Hech mu xilic ti chavaq'uic ti motonil ti ataq'uinique. Ti Jtotique ja' chil. Ja' chayac'boxuc bendición yu'un ti hech chapasique. Ti bendición ti chayac'boxuque ti stojol scotol crixchanoetic chvinaj.

Ja' sc'opilal ti mu me ja'uc ti jc'antic chcac'tic ti q'uelel ti c'alal ti jc'opontic ti Diose

(Lc. 11:2-4)

5 'Ti c'alal chac'oponic ti Diose mu me hechuc chapasic hech chaj c'u che'el tspasic ti jlo'lavanejetique. Va'ajtic ti temploetic xchi'uc ti esquinaetic lec cha'yic chac' sbaic ti q'uelel ti stojol ti crixchanoetique ti tsc'oponic ti Diose. Melel ti c'usi chacalbeique, mu'yuc stu chil ti Diose ti hech tspasique. 6 Ho'oxuque c'alal chac'oponic ti Diose, mu me hechuc avo'ntonic ti ac'o yilot yan. Q'uejo aba atuc, c'opono ti Jtotique. Ti Jtotique ja' chil ti hech chapasique. Ja' chayac'boxuc bendición yu'un ti hech chapasique. Ti bendición ti chayac'boxuque ti stojol scotol crixchanoetic chvinaj.

7 'Ti c'alal chac'oponic ti Diose, mu me co'oluc chac'opon hech chaj c'u che'el tsc'opon ti yajsantoic ti much'utic mu xojtiquinic ti Diose. Co'ol no'ox chalilambe ti jujun vuelta tsc'opone yu'un tscuyic ti hech ch-a'ibat sc'opique. 8 Mu me hechuc chapasic. Ti Jtotique sna'oj c'usi chtun avu'unic ti c'alal mu to chac'ambeic ti stojol. 9 Ho'oxuque hech chac'oponic ti Diose:

Jtotic Dios, te oyot ti vinajel.
Ac'o xajpasotutic ti muc'.
10 Ac'o sta yorail chapas mantal atuc li' ti balumile.
Ac'o c'otuc ti pasel li' ti balumile ti c'usi tsc'an ti avo'ntone hech chaj c'u che'el
c'otem ti pasel ti vinajel.
11 Ac'bun talel jve'eltutic c'ac'al li'to.
12 Pasbuntutic perdón yu'un jmultutic hech chaj c'u che'el jpasojbetutic
perdón much'u oy smul cu'untutic.

13 Mu me xibatutic yo' bu chisujat ti mulil.
Coltauntutic me hech mu xistsaluntutic ti pucuje.
Ho'ot aventa chapas mantal sbatel osil.
Ho'ot jelaven ap'ijil atuc sbatel osil.
Ho'ot chapasat ti muc' sbatel osil.
Jun yutsil ti hech chc'ot ti pasel,
hech chavutic ti stojol.
14 'Yu'un mi chapasilambeic perdón much'u oy smul avu'unic, hech chaspasilamboxuc perdón yu'un amulic uc ti Jtotique ti te oy ti vinajele. 15 Mi mu xapasilambeic perdón much'u oy smul avu'unic, hech mu xaspasilamboxuc perdón yu'un amulic uc ti Jtotique.

Ja' sc'opilal ti mu me xvinaj ti q'uelel ti c'alal chquipan jbatique

16 'Ti c'alal chavipan abaic, mu me hechuc chapasic hech chaj c'u che'el tspasic ti jlo'lavanejetique ti tsbon satique yu'un hech chaq'uic ti q'uelel ti chich'ic mul yu'un ti smulique tscuyique. Melel ti c'usi chacalbeique, mu'yuc stu chil ti Diose ti hech tspasique yu'un mu hechuc ti yut yo'ntonic. 17 Ho'oxuque c'alal chavipan abaic, tuso me ajolic, poco asatic. 18 Hech mu xvinaj ti stojol crixchanoetic ti avipanoj abaique. Ja' no'ox chil ti Jtotique. Ja' chayac'boxuc bendición yu'un ti hech chapasique. Ti bendición ti chayac'boxuque, ti stojol scotol crixchanoetic chvinaj.

Ja' sc'opilal tsobic ac'ulejalic ti vinajel, xchi
(Lc. 12:33-34)

19 'Mu me xatsobic ac'ulejalic li' ti balumile yo' bu tsep chon, yo' bu stsaqui ti cux, yo' bu tsjam na j'eleq'uetic yu'un ch-elc'ajic. 20 Ho'oxuque tsobic ac'ulejalic ti vinajel yo' bu mu'yuc chon, yo' bu mu stsaqui ti cux, yo' bu mu'yuc j'eleq'uetic mu'yuc much'u ch-elc'ajic. 21 Yu'un ti bu oy ti ac'ulejale, te chbat avo'ntonic.

Ja' sc'opilal ti mi mu jq'uelantic ti c'usi oy cu'untique, j'ech'el nijcha'och yan vuelta ti mulil o
(Lc. 11:34-36)

22 'Hech chaj c'u che'el lámpara chac' squeval yu'un chtun yu'un yan, ja' no'ox hech ti jsatique ja' chtun yu'un ti jq'ueltic much'u chich' vocol yu'un hech ti jq'uelambetic ti c'utic oy cu'untique. Yu'un mi ti jq'uelambetic ti c'utic oy cu'untique, lec co'ntontic, lec jvinquileltic, lec oyucutic. 23 Mi mu xac'an xaq'uelambeic ti c'utic oy avu'unique hech mu xu' ch-abtej Dios ti avo'ntonic yu'un oy mulil te. Hech yu'un chtup' ti sc'op Diose ti te ti avo'ntonique ti c'u yepal ach'unojique. J'ech'el cha'ochic yan vuelta ti mulil o.

Ja' sc'opilal mu xtun mi oy cha'vo' avajval, xchi
(Lc. 16:13)

24 'Mu xtun mi oy cha'vo' avajval. Ti june chavilinta. Ti yane ja' chac'uxubin. Jun no'ox avo'nton ti stojol ti june, mu xtun chavil ti yane. Mu xu' chatun yu'un ti Diose mi ja' chavajvalin ti ataq'uine.

Ja' sc'opilal mu me xlo'laj avo'ntonic bu chata ave'elic, xchi
(Lc. 12:22-31)

25 'Hech yu'un chacalbeic, mu me xlo'laj avo'ntonic yu'un ti c'u che'el chacuxiic li' ti balumile, yu'un ti c'usi chave'ic, c'usi chavuch'ic. Mu me xlo'laj avo'ntonic yu'un ti c'u che'el chata ac'u'ic. Ja' ti Diose laj yac'boxuc abec'talic, acuxlejalic. Hech yu'un chayac'boxuc uc ac'u'ic ave'elic. 26 Q'uelo avil ti mutetique. Mu x'avolajic, mu xc'ajovajic, mu stsobic sve'elic, mu'yuc snail sve'elic. Mac'limbilic yu'un ti Jtotique ti te oy ti vinajele. Ti ho'oxuque

jelaven pasbiloxuc ti muc'. 27 Hovil ti chlo'laj avo'ntonique, mu yu'unuc más
hal chacuxi yu'un ti hech chapasique.
28 'Mu me xlo'laj avo'ntonic yu'un ac'u'ic. Q'uelo avil ti nichimetic ti
yaxaltique c'u che'el chch'iic. Mu x'abtejic, mu xjalovajic. 29 Chacalbeic,
ti Salomone manchuc mi ep sc'ulejal stuc muc xco'olaj ti sc'u'e hech chaj
c'u che'el yutsil ti nichime. 30 Ti vomole t'ujum yox xa. Patil ti yan chib
oxib c'ac'al chtaquij, hech chtun yu'un tsq'uixna orno bu chta'aj caxlan
vaj. Manchuc mi j'oc' no'ox li'oy ti balumile, t'ujum pasbil yu'un ti Diose
ti vomole. Ti ho'oxuque jelaven chayac'boxuc ac'u'ic. Mu to chach'unic ti
lec. 31 Hech yu'un mu me xlo'laj avo'ntonic. "¿C'u che'el chijve'ucutic? ¿C'usi
chcuch'tic? ¿Bu ti jtatic jc'u'tic?" mu me xachiic. 32 Hech chlo'laj yo'ntonic ti
much'utic mu xojtiquinic ti Diose. Ti Jtotique ti te oy ti vinajele scotol sna'oj
ti c'usi chtun avu'unique. 33 Mi toyol avo'ntonic yu'un chasventaimboxuc
avo'ntonic ti Diose yu'un hech chapasic ti c'usi lec chil ti Diose, hech yu'un
scotol chayac'boxuc ti c'utic chtun avu'unique. 34 Hech yu'un mu me xlo'laj
avo'ntonic yu'un ti c'usi chc'ot ti pasel ti oc'ome. Stuc ac'o sventain sba ti
oc'ome. P'isbil no'ox chquich'tic vocol ti jujun c'ac'al.

7

Ja' sc'opilal mu me xasa'beic smul yan, xchi
(Lc. 6:37-38, 41-42)

1 'Mu me xasa'beic smul yan hech mu xc'ot yich'bot ac'opic. 2 Mi ep laj
asa'beic smul yan, ep no'ox chc'ot yich'bot ac'opic. Mi jutuc no'ox laj asa'beic
smul yan, jutuc no'ox chc'ot yich'bot ac'opic. Mi lec ti c'usi chapasique, lec
chaspasbeic uc. Mi mu lecuc ti c'usi chapasique, mu lecuc chaspasbeic uc.
3 Mu xtun chavil ti oy bu chjelav jutuc ti avermanoe. Mu xavil ti ep no'ox
chajelav ho'oti. 4 Hech yu'un chavalbe ti avermanoe: "Mu me xapas hech",
xavut. Ho'oti mu xavil ti yac'oj sba chapas ep ho'oti. 5 Jlo'lavanejot. Ja' jbael
chacomes scotol ho'oti. Hech patil xu' chacolta ti ac'o scomes ti bu jutuc no'ox
chjelave.
6 'Ja'uc ti much'utic j'ech'el perroique ti mu sc'an xch'umbeic sc'op ti Diose
ti ja' no'ox batem yo'ntonic chcontrainvanique, mu xa me xacha'alilambeic
ti sc'op ti Diose ti ja' jelaven yutsile, ti ja' chacuxi sbatel osil yu'une. Hech chaj
c'u che'el ti ts'i' ti mu xa'i pajesel ti chti'vane, ja' hechic ti much'utic mu sc'an
cha'i ti sc'op Diose. Hech chaj c'u che'el ti chitome ti ch-ech' stec' ti nats'ile ti
bu toyol stojole, ja' hechic ti much'utic mu xch'unic ti jelaven yutsil ti motonil
ti chich'ique.

Ja' sc'opilal scotol ti much'u tsc'anilambe ti Diose, ja' ch-aq'uilambat, xchi
(Lc. 11:9-13; 6:31)

7 'C'anilambeic ti Diose asta chayac'boxuc. 8 Yu'un scotol ti much'u
tsc'anilambee, ja' ch-ac'bat scotol ti c'utic tsc'ane.
9 'Ho'oxuque mi chasc'ambe vaj yu'un tsve' ti anich'one, mu tonuc
chavac'be. 10 Mi chasc'ambe choy yu'un tsti', mu chonuc chavac'be.
11 Ho'oxuque ti mu xtun ti avo'ntonique chana'ic c'usi lec motonil
chavac'beic ti anich'nabique. Ja'uc ti Jtotique ti te oy ti vinajele jelaven
tsna' c'usi lec motonil chaq'uilambe ti much'u chc'anilambat ti stojole.
12 'Hech yu'un mi chac'an ti lec chaspasboxuc ti yan crixchanoetique, lec
chapasbeic uc. Hech chal ti smantal ti Diose ti laj yal ti Moisese. Hech chal
uc ti sun ti j'alc'opetic yu'un ti Diose ti vo'one.

Ja' sc'opilal ti biq'uit ti sbelal cuxlejale
(Lc. 13:24)

13 'Tamo ti be ti bu biq'uit no'ox ch-oche. Yu'un ja' muc' ti sbelal ch'ayele.
Jamal ti bu ch-oche. Ja' ep te chbatic yu'un mu vocoluc ti tamel ti be lume.
14 Ja' biq'uit ti sbelal cuxlejale. Biq'uit no'ox ti bu ch-oche. Atabil no'ox ti
much'u ch-och batele yu'un ja' no'ox ch-och batel ti much'u tsbic'tajes sbae.

Ja' sc'opilal ti c'u x'elan ti yabtel ti nopbilal j'alc'ope, hech chavojtiquinic, xchi
(Lc. 6:43-44)

15 'P'ijanic me, oy nopbilal j'alc'opetic. Chtal sva'an sbaic ti atojolic. Manso
x'elan hech chaj c'u che'el carnero. Ti yo'ntone hech chaj c'u che'el bolom
chti'van. 16 Ti sventa yabtelic chvinaj. Hech chaj c'u che'el mu xata durazno
ti ch'ix, mu xata manzana ti bu tomal ch'ix, ja' no'ox hech mu xata c'usi lec
ti stojol nopbilal j'alc'op. 17 Scotol lequil te' lec tsatin. Ti bu mu xtun ti te'e,
mu xtun uc ti sate. 18 Ti lequil te'e puru lec sat chac'. Ti bu mu xtun ti te'e,
puru mu xtun ti sat chaq'ue. Mu scap sbaic. 19 Scotol te' ti bu mu xtun ti
sate, ja' chich' p'asel. Ja' chtenat ochel ti c'oc'. Ja' no'ox hech uc ti nopbilal
j'alc'ope, ja' chtenat ochel ti c'oc'. 20 Hech yu'un mi chopol ti yabtelique, hech
chavojtiquinic ti ja' nopbilal j'alc'opetic.

Ja' sc'opilal ti Cajvaltique ti chojtiquin ti much'u yu'une xchi'uc ti much'u mu yu'unuque
(Lc. 13:25-27)

21 'Ti much'u "Cajval, Cajval", xiyutune, mu scotoluc ventaimbil yo'nton
yu'un ti Diose. Ja' no'ox ventaimbilic yo'ntonic ti much'u tspas ti c'usi tsc'an
yo'nton ti Jtote ti te oy ti vinajele. 22 Ti slajebal c'ac'al ep ti much'u chiyalbun:
"Cajval, ho'ot ti aventa laj caltutic ac'op. Ho'ot ti aventa laj jloq'uestutic
pucujetic. Ho'ot ti aventa ep jchop o abteletic laj jpastutic", chiyutun. 23 Hech
jamal chcalbe: "Muc bu laj cojtiquinoxuc. Batanic, muc xapasic ti c'usi laj
jc'ane. Atuc laj apas abaic ti mantal", chcut.

Ja' sc'opilal j'ech'el ibutq'uij ti nae
(Lc. 6:47-49; Mr. 1:22)

24 'Ti much'u chiya'ibun jc'ope, mi tspas ti c'usi chcale, ja' hech chaj c'u
che'el jun vinic lec p'ij. Laj smeltsan sna ti ba ton. 25 Tsots ital ho'. Inoj tal
ti ho' ti spatpat snae. Ital ic'. X'i'et ti iq'ue c'ot smaj sba ti sna. Muc xbut'q'uij
ti snae yu'un meltsambil ti ba ton. 26 Ti much'u chiya'ibun jc'ope, mi mu spas
ti c'usi chcale, ja' hech chaj c'u che'el jun vinic mu p'ijuc. Laj smeltsan sna ti
hi'tic. 27 Tsots ital ho'. Inoj tal ti ho' ti spatpat snae. Ital ic'. X'i'et ti iq'ue c'ot
smaj sba ti sna. Ibut'q'uij ti snae. J'ech'el ibut'q'uij comel —xchi.

28 Hech laj yo'nton c'opojuc ti Jesuse. C'alal laj ya'ibeic sc'op ti Jesuse,
ich'ay yo'ntonic ti jchi'iltique. 29 Yu'un ichanubtasvan hech chaj c'u che'el
much'u oy tsots yabtel. Muc xchanubtasvan hech chaj c'u che'el ti much'utic
ichanubtasvan ti smantal ti Diose ti scuyoj sbaique.

8

Ja' sc'opilal ti Jesuse ti laj scolta ti much'u yich'oj c'a'el chamele
(Mr. 1:40-45; Lc. 5:12-16)

1 C'alal iyal tal ti vits ti Jesuse, ep ti jyalel ti jchi'iltique laj sts'acliic batel.
2 Te laj snup ti be jun jchi'iltic. Yich'oj c'a'el chamel ti vinique. Tal squejan
sba ti stojol ti Jesuse. Hech laj yalbe:
—Cajval, mi chac'ane, xu' chichop avu'un —xchi.
3 Ti Jesuse laj yac' sc'ob, laj yac'be ti sjol ti vinique. Hech laj yalbe:
—Hechuc, chopan —xut.

Ti ora ichop ti jchi'iltique ti c'a'el chamel yich'oje. 4 Ti Jesuse hech laj yalbe:
—A'yo' me ava'i, mu me much'u chavalbe ya'i. Batan, ba ac'o aba ti q'uelel ti stojol ti palee. Ac'bo smoton ti Diose hech chaj c'u che'el laj yal ti Moisese. Hech tsna'ic ti jchi'iltique ti nacol xae —xut.

Ja' sc'opilal ti icol ti smozo ti capitan soldadoe (Lc. 7:1-10)

5 I'och ti jteclum Capernaum ti Jesuse. Te ital ti stojol jun yanlum vinic. Ja' capitan soldado ti vinique. Tal yalbe vocol ti stojol. 6 Hech laj yalbe:
—Cajval, oy jun jmozo te metsel ti jna. Sicuben ti yacane. Lum ep c'ux cha'i —xchi.
7 Ti Jesuse hech laj yalbe:
—Te chibat. Chba jcolta comel —xchi xtac'av ti Jesuse.
8 Hech itac'av ti capitan soldadoe:
—Cajval, mu'yuc tsots cabtel yu'un ho'ot chabat ti jna. Ja' no'ox alo batel amantal hech chcol o ti jmozoe. 9 Ho'oni quich'oj mantal. Ti jpas ti mantal soldadoetic. Chcalbe ti june: “Batan”, chcut. Chbat ju'un. Chcalbe ti yane: “La'”, chcut. Chtal ju'un. Chcalbe ti jmozoe: “Paso li'to”, chcut. Tspas ju'un. Ja' no'ox hech ti ho'ote ja' no'ox alo amantal —xchi ti capitan soldadoe.
10 Nichim no'ox yo'nton ti Jesuse yu'un ti hech laj yal ti vinique. Ti Jesuse hech laj yalbe ti much'utic xchi'inoje:
—Melel ti c'usi chacalbeique, mu to bu jtaoj junuc hech ti jchi'iltique, ho'ucutic ti yelnich'onucutic ti Israele, ti hech chch'un hech chaj c'u che'el chch'un ti yanlum vinic li'to. 11 Chacalbeic uc. Ti yan c'ac'al ep yanlum crix-chanoetic chtalic ti sjoylejal balumil. Te chc'ot xchi'inic ti jtotic Abrahame xchi'uc ti jtotic Isaaque xchi'uc ti jtotic Jacobe te ti yo' bu tspas mantal ti Diose. 12 Ti much'utic ja' jtot ti Abrahame, hech yu'un xu' chi'och yo' bu tspas mantal ti Diose, ti xchiique, ja' mu x'ochic. Ja' chtenatic ochel ti ic' osil. Te chc'ot yoc'ta sbaic o. Te xjep'et yeic o yu'un ep ti vocole —x'utatic yu'un ti Jesuse.
13 Ti Jesuse hech laj yalbe ti capitan soldadoe:
—Batan yu'un chc'ot ti pasel hech chaj c'u che'el ach'unoj —xut.
Ti ora icol ti smozoe.

Ja' sc'opilal ti Jesuse ti laj scoltabe sme' yajnil ti Pedroe (Mr. 1:29-31; Lc. 4:38-39)

14 Ti Jesuse i'och ti sna ti Pedroe. Laj yil te metsel ti svayeb ti sme' ti yajnile. Oy sc'ac'al sbec'tal ti antse. 15 Ti Jesuse laj stsacbe sc'ob. Ti ora ilamaj ti sc'ac'ale. Ilic ti antse, lic mac'linvanuc.

Ja' sc'opilal ti c'uc no'ox chamelal ichop yu'un ti Jesuse (Mr. 1:32-34; Lc. 4:40-41)

16 C'alal imal xa ti c'ac'ale, i'ic'atic talel ti stojol ti Jesuse ep ti much'utic ochem pucuj ti yo'ntonique. Jp'el no'ox mantal laj yal ti Jesuse hech iloc' ti yo'ntonic ti pucujetique. Icol yu'un uc scotol jchameletic. 17 Hech ic'ot sc'op ti laj yal comel ti Isaíase, ja' ti j'alc'op yu'un ti Diose ti vo'one. Hech laj yal: “Ja' chixch'aybucutic jmultic. Chiscoltaucutic c'usuc no'ox c'ux chca'itic”, xchi ti Isaíase. Ja' sc'opilal ti Jesuse.

Ja' sc'opilal ti much'utic tsc'an tsts'acliic ti Jesuse (Lc. 9:57-62)

18 Ti Jesuse c'alal laj yil ti joyubtabil yu'un ep jchi'iltic, hech laj yal mantal:
—Batic ti jech nab —xut ti yajchanc'opetique.
19 Tal sc'opon ti Jesuse jun jchanubtasvanej yu'un ti mantaletique ti scuyoj sbae. Hech laj yalbe ti Jesuse:

—Cajval, buc no'ox chabat chajchi'in batel —xchi.
20 Ti Jesuse hech laj yalbe:
—Oy xch'en ti vete. Oy stso'op ti mutetique. Ho'oni ti co'ol crixchanoucutique mu'yuc bu ti jtaan jba —xchi ti Jesuse.
21 Ital jun jch'unojel. Tal yalbe:
—Cajval, coltaun batel. Chba jchi'in jtot. Ja'to mi ichame, ja'to chtal jchi'inot —xchi.
22 Ti Jesuse hech laj yalbe:
—Ti much'utic jun to chamenic ya'yel yu'un mu sc'an chixch'umbun ti jc'ope, xu' tsmuc sbaic stuquic. Ja' tsots sc'opilal ti chachi'inune —xchi ti Jesuse.

Ja' sc'opilal ti ora ipaj yu'un ti iq'ue ti nabe ti Jesuse (Mr. 4:35-41; Lc. 8:22-25)

23 I'och ti barco ti Jesuse. Laj xchi'in ochel ti barco ti yajchanc'opetique. 24 C'alal chanavic ti yut nabe, tsots ital ic'. Lic nicuc ti jyalel ti nabe. C'an ch'ayuc yalel ti ho' ti barcoe. Vayal ti Jesuse. 25 Ti yajchanc'opetique laj stijic ti Jesuse. Hech laj yalbeic:
—Cajval, coltauntutic. Chijch'ay xa ti ho' —xutic.
26 Ti Jesuse hech laj yalbe:
—¿C'u yu'un chaxi'ic? Yu'un mu ono'ox ach'unojucun ti lec, hech yu'un chaxi'ic —xchi.
Ilic ti Jesuse. Laj spajes ti iq'ue xchi'uc ti nabe. Hech ipaj yu'un ti iq'ue xchi'uc ti nabe. 27 Ich'ay yo'ntonic ti yajchanc'opetique:
—¿Much'u vinical li'to ti ich'umbat smantal yu'un ti iq'ue xchi'uc ti nabe? Ti ora no'ox ipaj yu'un —xut sbaic.

Ja' sc'opilal ti iloq'uesbat pucuj ti yo'ntonic viniquetic te ti jteclum Gadara (Mr. 5:1-20; Lc. 8:26-39)

28 Iloc' ti barco ti Jesuse lum ti jech nab yo' bu ti jteclum Gadara sbi. Ixanav batel ti be. Te laj snup cha'vo' jchi'iltic. Ochem pucuj ti yo'ntonic ti xcha'va'alique. Te iloq'uic tal ti campo santo yu'unique. Ti bu chba ac'atuc ti ánimae ja' te snainoj. Yu'un pujul ch'enetic jombil ti ton ti bu ch-ac'at ti ánimaetique te ti campo santo yu'unique. Perro ti jyalel ti jchi'iltique. Mu'yuc much'u tsc'an chjelavic batel te ti be yu'un xi'bil ti jchi'iltique. 29 Ti xcha'va'alique hech laj yavtaic ti Jesuse:
—Mu aventaucuntutic, Jesús, ho'ot Snich'onot ti Diose. Mu to tsta yorail ti chavilbajinuntutic —xchiic.
30 Ti bu va'ajtic ti jchi'iltique te no'ox oy nopol chitometic. Te tsa' sve'elic. 31 Ti pucujetique hech laj yalbeic vocol ti Jesuse:
—Mi yu'un chaloq'uesuntutique, ac'un chi'och ti yo'ntonic ti chitometique —xchiic.
32 Hech i'albatic yu'un ti Jesuse:
—Te batanic —xut.
Hech ti pucujetique iloq'uic tal ti yo'ntonic ti jchi'iltique, hech ba stic' sbaic ti yo'nton ti chitometique. Ti chitometique scotolic anil ba sten sbaic yalel ti ch'en hech i'ochic ti nab. Te laj sjiq'uic ho'. Te icham o scotol.
33 Ijatav batel ti jchabiejchitometique. I'ochic batel ti jteclum. Scotol ba xcholic ti c'u che'el icham ti chitometique xchi'uc ti c'u che'el icol ti jchi'iltique ti oy ono'ox pucuj ti yo'ntonique. 34 Hech yu'un scotol ti jchi'iltique ti te nacajtique loc' sa'ic ti Jesuse. C'alal laj staic ti Jesuse, laj yalbeic vocol yu'un ac'o loc'uc batel ti slumalic.

9

Ja' sc'opilal ti icol yu'un ti Jesuse ti much'u sicuben yacane (Mr. 2:1-12; Lc. 5:17-26)

1 Hech i'och ti barco ti Jesuse. Icha'sut batel ti jech nab ti bu itale, hech ic'ot
ti slumal, ja' ti Capernaume. 2 I'ic'at talel ti stojol ti Jesuse jun jchamel, ja'
jchi'iltic. Sicuben yacan ti vinique. Metsel ti spop ital. C'alal laj yil ti Jesuse ti
chch'unique, laj yalbe ti jchamele:
—Tote, mu xavich' mul. Ch'ayem xa amul —xchi ti Jesuse.
3 Te oy uc cha'vo' oxvo' ti jchi'iltique ti ichanubtasvan ti smantal ti Diose ti
scuyoj sbaique. Hech laj yal ti yo'ntonic: “Ja' ti jchi'iltic li'to, Dios tscuy sba”,
xchi xc'opojic ti yo'ntonic. 4 Ti Jesuse sna'ojbe yo'ntonic. Hech yu'un hech laj
yalbe:
—¿C'u yu'un ti mu lecuc chc'opoj avo'ntonic? 5 Melel much'uuc no'ox
xu' chal ti ch'ayem xa amul, xu' xchi. Much'uuc no'ox xu' chal uc ti lican,
xanavan, xu' xchi. Ja' tsc'an chaq'uel ti much'u hech chc'opoje mi chc'ot ti
pasel yu'un hech chaj c'u che'el chal. 6 Laj xa cal ti ch'ayem xa smul hech
yu'un q'uelo c'usi ti jpas ti ora to yu'un hech chana' ti melel ti ho'on ti jch'ay
mulil li' ti balumile, ho'on ti co'ol crixchanoucutique —xut.
Ti Jesuse hech laj yalbe ti jchamele:
—Lican, balo batel apop, batan ti ana —xut ti jchamele, xchi ti Jesuse.
7 Ti ora ilic ti jchamele. Ibat ti sna. 8 C'alal laj sq'uelic ti hech ic'ot ti pasele,
toj xi'el ic'otic ti jchi'iltique. Laj yalbeic vocol ti Diose yu'un hech yac'ojbe
sp'ijil jun crixchano.

Ja' sc'opilal ti i'ic'at ti Mateoe yu'un ti Jesuse (Mr. 2:13-17; Lc. 5:27-32)

9 Ixanav batel jutuc ti Jesuse. Laj yil jun vinic te nacal yo' bu tstojic spatanic
ti crixchanoetique. Jtsobpatan ti vinique. Ja' batem yo'nton chlo'lavan ti
taq'uin. Ho'on obi, Mateoun. Ti Jesuse hech laj yalbun:
—Chi'inun batel —xiyutun.
Ti ora laj jchi'in batel ti Jesuse.
10 Te ba nacluc ti yut na ti Jesuse yu'un te chve'. Ep italic jtsobpatanetic
xchi'uc yan jp'ajmantaletique. Tal xchi'inuntutic ti naclej ti mesa, ho'ontutic
ti yajchanc'opuntutique xchi'uc ti Jesuse. 11 Te oy uc cha'vo' oxvo' ti fariseoe-
tique. Hech yu'un c'alal laj yilic ti hech ic'ot ti pasele, hech laj sjac'buntutic:
—¿C'u yu'un chchi'in ti ve'el jtsobpatanetic xchi'uc yan jp'ajmantaletic ti
maestro avu'unique? —xiyutuntutic.
12 Ti Jesuse laj ya'ibe sc'opic, hech laj yalbe:
—Ti much'utic lec oyique mu yu'unuc tsc'anic jun jpoxtavanej yu'un lec
oyic. Ja' no'ox tsc'anic jpoxtavanej ti much'utic jchameletique. 13 Ba nopo
ava'yic c'usi sjam ti sc'op Dios avi to: “Ti jc'an ti chac'uxubinvanique. Mu
jc'an ti chamilbucun jmotone”, ti xchie. Ti ho'one ma'uc tal jcolta ti much'utic
ti jun yo'nton ti stojol ti Diose. Ja' tal quic' ti jtojol ti much'utic mu junuc
yo'nton ti stojol ti Diose yu'un ac'o sutes yo'ntonic —xchi ti Jesuse.

Ja' sc'opilal ti ijac'bat ti Jesuse c'u yu'un mu xipan sbaic ti yajchanc'opetique (Mr. 2:18-22; Lc. 5:33-39)

14 Ital uc cha'vo' oxvo' ti yajchanc'opetic ti Juane. Tal sc'oponic ti Jesuse.
Hech laj sjac'be:
—Yipanoj sbaic ti fariseoetique ti ora to. Quipanoj jbatutic uc. ¿C'u yu'un
mu xipan sbaic ti avajchanc'opetique? —xchiic.
15 Hech itac'av ti Jesuse:

—Ti yorail tspasic q'uin ti jnupunele xchi'uc scotol ti yuts yalaltaque, mu lecuc mi chich'ic mul ti yuts yalaltaque ti c'alal te to xchi'inojic ti jnupunele. Mu hechuc sjam. Hech yu'un ti mu xipan sbaic ti cajchanc'op ti ora to. Ja'to mi ic'ot yorail chismilucun ti cajcontrae, ja'to chlic yich'ic mul, chlic yipan sbaic ti cajchanc'ope.

16 'Scotol ti much'u chixch'umbun ti jc'ope persa tscomes ti c'u che'el xch'unoj ono'oxe, ja' ti poco c'ope. Persa ja' chch'un scotol ti ach' c'ope. Hech chaj c'u che'el ti much'u tspac'an ti bu lajem ti sc'u'e, mu spac'an ti ach' poc' mi mu chuc'biluque. Yu'un mi mu chuc'biluc ti ach' poq'ue, ja' chcha'jat nixtoc ti bu poco xae. Ja' más ep chjat ti bu pocoe. 17 Hech chaj c'u che'el mu'yuc much'u tspul ach' vino ti yac'oj sba chyijube ti bu poco nucul ti spulobil ti vinoe. Mi hech tspase, chjat ti nucule. Lástima chmal scotol ti vinoe. J'ech'el mu xa xtun ti nucule. Ti ach' vinoe ti yac'oj sba chyijube tsc'an pulel ti ach' nucul. Hech lec chcom xchi'uc ti yave —xchi.

Ja' sc'opilal ti icha'cuxi ti stseb ti much'u oy yabtel te ti templo; ti icol uc ti antse ti laj stsacbe sc'u' ti Jesuse
(Mr. 5:21-43; Lc. 8:40-56)

18 C'alal ta to xc'opoj ti Jesuse, ital jun jchi'iltic. Ja' tspas mantal te ti templo cu'untic ono'oxe, ho'ucutic ti co'ol judioucutic xchi'uque. Tal squejan sba ti stojol ti Jesuse. Hech laj yalbe:

—Ja'to no'ox icham ti jtsebe. La' ac'o ac'ob ti sjol yu'un ac'o cha'cuxiuc —xchi.

19 Ilic ti Jesuse. Laj xchi'in batel ti jchi'iltique. Hech yu'un ho'ontutic ti yajchanc'opuntutique laj jchi'intutic batel uc. 20 Oy jun ants jchamel te jchi'inojtutic uc. Ja' jchi'iltic. Lajcheb xa habil tsacbil ti chamel ti antse. Scotol c'ac'al chil ti ch'ich'e. Ital ti spat ti Jesuse. Tal stsacbe sba sc'u' ti Jesuse. 21 Yu'un hech laj snop ti yo'nton: "Mi ja' no'ox ti jtsacbe sc'u', hech chicol o", xchi ti yo'nton ti antse. 22 Ti Jesuse laj sjoyp'in sba. Laj yil ti antse. Hech laj yalbe:

—Mu me xavich' mul, me'e. Yu'un laj ach'un ti xu' cu'une, hech yu'un chacol —xut.

Ti ora icol ti antse.

23 Ti Jesuse ic'ot ti sna ti much'u oy yabtel te ti temploe. I'och ti sna. Te laj yil oy much'utic choq'uesanic aj. Te xlaquetic ch-oq'uic ti jchi'iltique. 24 Ti Jesuse hech laj yalbeic:

—Loc'anic batel. Mu chamenuc ti tsebe. Vayal no'ox —xchi ti Jesuse.

Yu'un ti hech laj yal ti Jesuse, ep ilabanat yu'un ti jchi'iltique yu'un laj sna'ic ti icham xa ti tsebe. 25 Ti Jesuse c'alal laj stac loq'uel ti jchi'iltique, stuc i'och batel ti bu oy ti ánimae. Laj stsacbe sc'ob ti tsebe. Ti ora ilic ti tsebe. Hech icuxi ti tsebe. 26 Ti ora ipuc sc'opilal ti sjoylejal balumil ti laj xcha'cuses ti tsebe ti Jesuse.

Ja' sc'opilal ti ijam sat cha'vo' ma'satetic

27 Hech lic xanavuc batel yan vuelta ti Jesuse. Its'acliat batel yu'un cha'vo' jchi'iltic, ja' ma'satetic. Hech laj yavtaic ti Jesuse:

—Ho'ot ti yelnich'onot ti Davide ti ac'opilal chatale, c'uxubinuntutic —xchiic.

28 C'alal i'och xa ti sna ti Jesuse, italic ti stojol ti cha'vo' ma'satetique. Ti Jesuse hech laj sjac'be:

—¿Mi chach'unic ti xu' jam asatique? —xchi ti Jesuse.

—Ti jch'un, Cajval —xchi xtac'avic.

29 Hech yu'un ti Jesuse laj spicbe satic. Hech laj yalbe:

—Ac'o c'otuc ti pasel avu'unic hech chaj c'u che'el ach'unojique —xchi.

30 Ti ora ijam satic. Ti Jesuse tsots mantal laj yalbe:
—Mu me much'u chavalbe yu'un ti hech laj jcoltaoxuque —x'utatic yu'un ti Jesuse.
31 Hech isutic batel ti bu talemique. Ba spucbeic sc'opilal ti sjoylejal ti bu oyique.

Ja' sc'opilal ti lic c'opojuc ti much'u uma' ono'oxe

32 C'alal mu to chloc' batel ti ma'satetique, i'ic'at tal ti stojol ti Jesuse jun jchi'iltic. Uma' ti vinique. Oy pucuj ti yo'nton. 33 Iloq'uesbat ti pucuje te ti yo'nton. Ic'opoj ti uma'e. Ich'ay yo'ntonic ti jchi'iltique. Hech laj yalic:
—Mi jutuc muc bu xquiltic hech ti jchi'iltique, ho'ucutic ti yelnich'onucutic ti Israele —xchiic ti jchi'iltique.
34 Ti cha'vo' oxvo' fariseoetic ti te oyique hech laj yalic:
—Tsloq'ues pucujetic ti sventa ti totil pucuje —xchi tslabanic.

Ja' sc'opilal ti Jesuse ti uts sba laj yil ti crixchanoetique yu'un ti mu'yuc much'u ch-albat ti sc'op ti Diose

35 Xmelmun ixanav batel ti Jesuse ti scotol muc'ta jteclumetic xchi'uc ti scotol biq'uit jteclumetic. Te ichanubtasvan ti templo yu'un ti jchi'iltique. Laj xchol ti lequil ach' c'ope ja' ti chisventaimbucutic co'ntontic ti Diose. Icol yu'un scotol ti jchameletique xchi'uc scotol ti much'u ep c'ux laj ya'yique. 36 Ti Jesuse c'alal laj yil ti te humajtic ti crixchanoetique, laj xc'uxubin yu'un uts sbaic laj yil. Colemic hech chaj c'u che'el carneroetic. Mu'yuc much'u chq'uelatic. 37 Hech yu'un laj yalbuntutic, ho'ontutic ti yajchanc'opuntutique:
—Melel ti ep ti much'utic tsc'an cha'yic ti sc'op ti Diose. Mu epuc ti much'u tsc'an chcholbe. Hech chac c'u che'el mi ep ti c'ajoje, mu epuc ti much'u tsc'aje. 38 Hech yu'un c'ambeic vocol ti Diose, yu'un ja' Yajval ti abtele, yu'un ac'o stac batel yan ti much'u chcholbat ti sc'ope —xiyutuntutic ti Jesuse.

10

Ja' hech sbiic ti lajchavo' yajchanc'opetic ti Jesuse
(Mr. 3:13-19; Lc. 6:12-16)

1 Ti Jesuse lic st'ujuntutic, ho'ontutic ti yajchanc'opuntutique, lajchavo'untutic. Laj yac'buntutic jp'ijiltutic yu'un ti jloq'uestutic pucujetic ti yo'ntonic ti crixchanoetique, yu'un chcol cu'untutic scotol jchameletic.
2 Ja' hech jbitutic ti lajchavo'untutique, ho'ontutic ti yajchanc'opuntutique. Ja' jbael ti Simone, ja' ti Pedro x'utate, xchi'uc ti Andrese, ja' ti yits'in ti Pedroe. Xchi'uc ti Jacoboe, ja' ti snich'on ti Zebedeoe, xchi'uc ti yits'in ti Jacoboe, ja' ti Juane. 3 Xchi'uc yan, Felipe sbi, xchi'uc yan, Bartolomé sbi. Xchi'uc yan, Tomás sbi, xchi'uc ho'on ti Mateoune, ho'on ono'ox ti jtsobpatanune. Xchi'uc yan, Jacobo sbi, ja' snich'on Alfeo. Xchi'uc yan, Lebeo sbi. Oy chib sbi. Tadeo yan sbi. 4 Xchi'uc yan, Simón sbi, ja' ti laj xchi'in ti cananetic ono'oxe. Yu'un ti cananetic sbiique ja' yu'un ti toyol yo'ntonic mu sc'an x'ochic ti mozoil yu'un ti romaetique. Ja' zeloteetic sbiic ti griego c'op. Xchi'uc yan, Judas Iscariote sbi, ja' ti laj yac' entrecal ti Jesuse.

Ja' sc'opilal ti itacatic batel ti lajchavo'ique
(Mr. 6:7-13; Lc. 9:1-6)

5 Ti lajchavo'untutique laj stacuntutic batel ti Jesuse quich'ojtutic smantal:
—Mu me xabatic ti slumal yanlum viniquetic xchi'uc uc ti slumal ti samariaetique. 6 Batanic ti bu oy ti jchi'iltique, ho'ucutic ti yelnich'onucutic ti Israele, yu'un ch'ayemic ti be hech chaj c'u che'el carneroetic. 7 C'alal

chaxanavic batel, hech chacholic batel: “Ista xa yorail ti chisventaimbucutic co'ntontic ti Diose”, xavutic. 8 Coltao jchameletic. Cha'cuseso animaetic. Lamantasbo xchamel ti much'u yich'oj c'a'el chamele. Loq'uesbo pucujetic ti yo'ntonic. Hech chaj c'u che'el nac'uxubinatic xa ho'oxuque, c'uxubino ti yantique.

9 ’Mu me xavich'ic batel ataq'uinic, manchuc mi c'anal taq'uin, manchuc mi saquil taq'uin, manchuc mi cobre taq'uin. 10 Mu me xavich'ic batel uc ave'elic. Mu me xavich'ic batel cha'lic ac'u' xchi'uc asempat xchi'uc anamte'. Yu'un scotol ti much'u ch-abteje ja' ch-ac'bat sve'el.

11 ’Buc no'ox jteclumal cha'ochic, buc no'ox colonial cha'ochic, jac'o me ava'yic ti much'u lec sc'opilale. Ochan ti sna, tean ja'to mi laj anop ti chaloc' batele. 12 C'alal cha'och ti sna, c'ambo bendición ti stojol scotol ti much'utic te oye. 13 Mi lec sc'opilal sjunul sna, chc'ot ti sventa ti bendicione. Mi mu lecuc ti sc'opilale, mu xc'ot ti sventa ti bendicione. 14 Ti much'u mu xayic'ot ochel ti snae, ti much'u mu sc'an xa'i ac'opique, c'alal chaloq'uic batel ti sna, mi ti slumal, ta me xalilinic comel stanil avacanic. Ti stanil avacanique, ja' señail ti icom ti sventaic yu'un muc xaspasoxuc ti muq'ue. 15 Melel ti c'usi chacalbeique, ti c'alal tsta yorail ti chac' castigo ti Diose ep chich'ic castigo ti much'utic nacajtic ti jteclum yo' bu chalilinic comel ti stanil ti avacanique. Ja' jutuc no'ox chich'ic castigo ti much'utic te nacajtic ti jteclum Sodoma xchi'uc ti jteclum Gomorra ti vo'onee.

Ja' sc'opilal ta me xavich'ic ilbajinel, x'utatic

16 ’A'yo' me ava'yic c'u che'el chajtaquic batel. Hech chaj c'u che'el ti carneroetic chc'ot sta ti bu jti'vanej bolom, ja' hechoxuc ti ho'oxuque. Hech chaj c'u che'el ti orachone ti p'ije, tsna' c'u che'el tscolta sba, ja' hech tsc'an ti p'ijoxuc ti ho'oxuque. Hech chac c'u che'el ti tsumute lec, ja' hech chapas abaic uc. 17 P'ijanic me. Oy much'u mu xasc'anic. Chayac'oxuc entrecal ti sc'ob ti much'utic tspasic mantal te ti templo yu'unique. Chayac'boxuc acial ti yut templo yu'unique. 18 Chayic'oxuc batel ti stojol gobernadoretic xchi'uc ti stojol yan ajvaliletic ho'on ti jventa. Hech chacholbucun jc'op ti stojolic xchi'uc ti stojol yanlum viniquetic. 19 C'alal cha'ac'atic entrecal ti sc'obic, mu me xacajnopilanic ti avo'ntonic c'usi chc'o avalic xchi'uc ti c'usi chatac'avique. Ja' cha'albat ti avo'ntonic ti c'u che'el chatac'avique. 20 Mu ho'ucot ti chac'opoje; ja' no'ox chaxch'amumbot ave'ic ti Ch'ul Espíritu yu'un ti Jtotique.

21 ’Oy chac' ti milel yits'in. Oy chac' ti milel sbanquil. Oy chac' ti milel snich'on. Oy tscontrain stot sme'. Chac' ti milel uc. 22 Chayilintaoxuc ep crixchanoetic ho'on ti jventa. Ti much'u scotol icuch yu'un c'alal tsta ti slajebal c'ac'al, ja' chcol. 23 Mi te chavich' ilbajinel ti bu chac'ote, chaq'uej aba batel ti yan jteclum. Melel ti c'usi chacalbeique, mu to xu' avu'unic chaq'uel scotol ti jteclumetic ti li' ti jlumaltique, tal xa cac' castigo ho'oni ti co'ol crixchanoucutique.

24 ’Ho'oxuc ti cajchanc'opoxuque, ho'oxuc ti cabatoxuque, mu me xacuyic ti más lec chayiloxuc. 25 Ta me xavich'ic contrainel hech chaj c'u che'el chquich' contrainel ho'on ti maestroun avu'unique, ho'on ti avajvalune. Ho'ot pucujot, xiyutun ho'on ti totilune, hech yu'un ti ho'oxuque ti jnich'naboxuque, jelaven chopol chayalboxuc.

Ja' sc'opilal ja' me xaxi'ic ti Diose ti xu' chayac' ti c'atimbaque, xchi (Lc. 12:2-9)

26 ’Hech yu'un mu me xaxi'ic ti stojolic. Scotol ti c'utic snopoj ti yo'ntonique persa ch-ac'at ti q'uelel scotol ti c'utic mu xvinaj ti ora to. 27 Ti ho'oxuque

ja' aventaic ti jamal chaval scotol ti jc'ope. 28 Mu me ja'uc chaxi'ic ti much'u
xu' chasmilot yu'un mu xu' chasmilbot ach'ulel. Ti Diose ti xu' chasmilbot ti
abec'tale xchi'uc ti ach'ulele te ti c'atimbac, ja' me xaxi'ic.
29 'Chana'ic ti cinco cobre no'ox stojol ti cha'cot biq'uit mutetique. Ti
mutetique mi jcotuc mu xp'aj yal tal ti lum mi mu sc'an ti Jtotique. 30 Ti
stsotsil ajolic uque scotol atabil. 31 Hech yu'un mu me xaxi'ic. Ho'oxuque
jelaven ac'opilalic; mu'yuc sc'opilal ti biq'uit mutetique.

Ja' sc'opilal ti mi mu jamaluc chcaltic ti jch'unojtic ti Cristoe, mu xijyojtiquinucutic ti Cristoe
(Lc. 12:8-9)

32 'Hech yu'un scotol ti much'utic jamal chal ti stojol crixchanoetic ti
chiyojtiquinune, jamal chcal uc ti chcojtiquin te ti stojol ti Jtote ti te oy ti
vinajele. 33 Scotol ti much'utic chismucun ti yo'ntonic ti stojol crixchanoetic,
hech jamal chcal ti stojol ti Jtote: "Mu xcojtiquin", chcut.

Ja' sc'opilal tal cac' yu'un tscontrain sbaic ti snaic, xchi ti Jesuse
(Lc. 12:51-53; 14:26-27)

34 'Mu me xacuyic ti tal jtojobtas ti balumile ti ora to. Mu yu'unuc
tal jtojobtas ti balumile, tal cac' yu'un tscontrain sbaic. 35 Tal cac' yu'un
tscontrain stot. Ja' no'ox hech uc ti tsebe tscontrain sme'. Ja' no'ox hech uc ti
alibale tscontrain ti sme'el'alibe. 36 Ja' contra chil sbaic xchi'uc yermanotac
te ti yut sna.
37 'Ti much'u mu sc'an chixch'umbun ti jc'ope yu'un naca me ilinuc ti stot
sme'e, mu stac' chixchi'inun. Ti much'u mu sc'an chixch'umbun ti jc'ope
yu'un naca me ilinuc ti yol snich'onique, mu stac' chixchi'inun uc. 38 Yu'un
ti much'u mu sc'an chich' vocol ti jventa hech chaj c'u che'el chquich' vocol
ho'oni, mu stac' chixchi'inun. 39 Ti much'u tsots sc'opilal cha'i ti xcuxlejal li'
ti balumile, ja' chch'ay. Ti much'u mu tsotsuc sc'opilal cha'i ti xcuxlejal li' ti
balumile ho'on ti jventa, ja' chcuxi.

Ja' sc'opilal ti ch-ac'bat bendición yu'un laj spas ti muc' ti much'u toj yo'ntone
(Mr. 9:41)

40 'Ti much'u chaspasoxuc ti muq'ue, ho'on chispasun ti muc' uc. Ti much'u
chispasun ti muq'ue, ja' tspas ti muc' uc ti Jtote ti laj stacun talele. 41 Ti much'u
tspas ti muc' ti much'u j'alc'op yu'un ti Diose, yu'un yich'oj yabtel yu'un ti
Diose, co'ol ch-ac'bat bendición xchi'uc ti much'u j'alc'op yu'un ti Diose. Ti
much'u tspas ti muc' ti much'u toj yo'ntone yu'un toj yo'nton chil, co'ol ch-
ac'bat bendición xchi'uc ti much'u toj yo'ntone. 42 Melel ti c'usi chacalbeique,
ti much'u chayac'boxuc avuch'ic ho' manchuc mi jun no'ox taza siquil ho'
chayac'boxuc yu'un chil ti ach'unojbun jc'ope, ja' ch-ac'bat bendición yu'un
hech laj spas —xiyutuntutic ti Jesuse.

11

Ja' sc'opilal ti tal sc'opon ti Jesuse ti much'u itacatic talel yu'un ti Juane
(Lc. 7:18-35)

1 C'alal laj yo'nton laj spasuntutic ti mantal ti lajchavo'untutique ti ya-
jchanc'opuntutique, niloc'tutic batel xchi'uc ti Jesuse. Ti Jesuse ba chanub-
tasvanuc, ba xchol ti sc'op Diose te ti jteclumetic te ti bu jlumaltutic, ja' ti
Galileae.
2 C'alal tiq'uil ti chuquel ti Juane, laj ya'i ti c'usi abtelal laj spas ti Cristoe.
Laj stac talel cha'vo' oxvo' ti yajchanc'opetic yu'une. 3 Hech laj yalbe:

—Ba jac'bo ti Jesuse: “¿Mi ho'ot ono'ox ti ac'opilal chatale, mi ta to jmalatutic yan?” xavut —xchi ital sc'op ti Juane. Hech tal sjaq'uic.
4 Hech itac'av ti Jesuse:
—Ba albo ya'i ti Juane scotol ti c'u yepal laj ava'yic ti ora to, scotol ti c'u yepal laj avilic ti ora to. 5 “Chc'ot xa sat ma'satetic. Chanav xa mecanetic. Ichop xa xchamel ti much'u c'a'el ono'ox cha'yique. Cha'i xa c'op ti much'u maquem ono'ox xchiquinique. Icha'cuxi xa ánimaetic. Icholbatic xa ti lequil ach' c'ope ti me'onetique. 6 Nichim no'ox yo'ntonic scotol ti much'utic mu xchibaj yo'ntonic ti jtojole, xchi ti Jesuse”, xavut ti Juane —x'utatic yu'un ti Jesuse.
7 C'alal isut batel ti viniquetique, ti Jesuse lic yalbe ti jchi'iltique ja' sc'opilal ti Juane:
—Ti much'u ay aq'uelic te ti xocol balumile, chana'ic ti ma'uc ti much'u chib ti c'usi tsnope hech chaj c'u che'el ti tsisan cotstique ti buc no'ox chjimat yu'un ti iq'ue. 8 Laj avilic ti ma'uc ti much'u tslap lec sc'u' spoc' ti c'alal na'ayique. Yu'un ti much'utic tslap lec sc'u' spoq'uique, te nacajtic ti sna ajvaliletic. 9 Laj ana'ic ti ja' j'alc'op yu'un Dios ti c'alal laj aq'uelique. Cha-calbeic, jelaven sc'opilal stuc ti Juane ti laj aq'uelique; jutuc no'ox sc'opilal ti yan j'alc'opetic yu'un ti Diose. 10 Ja' ti Juane ti hech ts'ibabil sc'opilale:
Ja' chbaej avu'un ti j'alc'op ti jtac batele.
Ja' tscajmeltsambe yo'ntonic yu'un hech chaxch'umbot ac'op,
ti xchi ono'oxe. Ja' sc'opilal ti Juane. 11 Melel ti c'usi chacalbeique, scotol ti much'u anem li' ti balumile mu'yuc much'u hech tsots yabtel yich'oj hech chaj c'u che'el ti Juane, ja' ti laj yac' ich'ho'e. Pero ti much'u ti chventaimbat yo'nton o yu'un ti Diose, manchuc mi mu'yuc tsots yabtel chich', ja' más ep bendición yich'oj. Ti Juane ja' muc xich' ep bendición.
12 ’Asta c'alal i'och ti abtel ti Juane, ja' ti laj yac' ich'ho'e, asta ti ora to oy much'u toyol yo'ntonic yu'un ac'o ventaimbatuc yo'nton yu'un ti Diose. Ti much'u toyol yo'ntonique ja' chventaimbat yo'ntonic yu'un ti Diose. 13 Scotol ti j'alc'opetic yu'un ti Diose ti vo'onee hech laj yalic ti hech chc'ot ti pasele. Hech ts'ibabil uc ti sun ti Diose c'alal mu to chtal ti Juane. 14 Mi chach'unique hech chana'ic ti ja' xq'uexol ti Elíase ti Juane ti ital xae. 15 Nopilanic lec hech chaj c'u che'el laj xa calboxuc.
16 ’Chacalbeic ac'opilalic c'u xa'elanic li' ti balumil ti ora to. Ho'oxuque hech chaj c'u che'el ololetic nacajtic ti plaza ti hech chalbeic ti xchi'iltaque:
17 “Laj xa coq'uesantutic aj ava'yic, muc xa'ac'otajic”, x'utatic. Chtac'av ti xchi'iltaque: “C'alal ni'oc'tutic, ho'oxuque muc xavich'ic mul”, xut sbaic.
18 Yu'un c'alal ital ti Juane, muc xaxchi'inoxuc ti ve'el. Hech lic avalic: “Oy pucuj ti yo'nton”, xachiic. Ja' sc'opilal ti Juane. 19 C'alal nital ho'oni ti co'ol crixchanoucutic uque, laj jchi'inoxuc ti ve'el. Hech lic avalic: “Q'uelo avil, scotol c'ac'al chve', chuch' vino. Lec tsc'opon sbaic xchi'uc jtsobpatanetic xchi'uc yan jp'ajmantaletic”, xachiic. Ti ja'uc laj yac'boxuc ap'ijilic ti Diose ti ja' jelaven sp'ijil stuque, hech laj apasucuntutic ti muc' ti hechuque. Hech laj ana'ic ti ac'biluntutic jp'ijiltutic yu'un ti Diose ti hechuque —xchi ti Jesuse.

Ja' sc'opilal ti tsots castigo chich'ic ti much'utic laj yilic ti jchop o abteletique (Lc. 10:13-15)

20 Hech yu'un ti Jesuse laj yalbe sc'opilal ti jchi'iltique ti te nacajtic ti jteclumetic yo' bu laj spas ep jchop o abteletique. Hech laj yalbe sc'opilal yu'un muc sutes yo'ntonic yu'un ti smulique:
21 —Ta me xich'ic vocol ti jchi'iltic ti te nacajtic ti jteclum Corazín. Ta me xich'ic vocol ti jchi'iltic ti te nacajtic ti jteclum Betsaida. Ti yanlum

crixchanoetic ti te nacajtic ti vo'one ti jteclum Tiro xchi'uc ti jteclum Sidón, ti lajuc yilic ti jchop o abteletic hech chaj c'u che'el laj xa yilic ti jchi'iltic ti nacajtic ti ora to te ti Corazín xchi'uc ti Betsaidae, laj slapic coxtal poc', laj sbon sbaic ti stanil c'oc' ti hechuque. Ja' señail ti tsutes yo'ntonic yu'un ti smulique. 22 Hech yu'un chacalbeic sc'opilal ti ora to. Ti yorail chchapambat sc'opilal yu'un smulic scotol crixchanoetic yamal castigo chich'ic ti yanlum crixchanoetique ti te nacajtic ti Tiro xchi'uc ti Sidón ti vo'onee. Ja' tsots castigo chich'ic ti jchi'iltique ti te nacajtic ti Corazín xchi'uc ti Betsaida ti ora to. 23 Ti jchi'iltic ti te nacajtic ti jteclum Capernaume, tscuyic ti más ech'em ch-ac'bat bendición. Mu hechuc, ja' más ech'em ch-ac'batic castigo. Ti crixchanoetic ti te nacajtic ti vo'one ti jteclum Sodoma, ti lajuc yilic ti jchop o abteletic hech chaj c'u che'el laj xa yilic ti ora to ti jchi'iltic ti te nacajtic ti Capernaume, te to oy ti jteclum Sodoma ti hechuque. 24 Hech yu'un chacalbeic sc'opilal ti ora to. Ti yorail chchapambat sc'opilal yu'un smul scotol crixchanoetic, yamal castigo chich' ti much'utic te nacajtic ti Sodoma ti vo'onee. Ja' tsots castigo chich'ic ti jchi'iltic ti te nacajtic ti Capernaum ti ora to —xchi ti Jesuse.

Ja' sc'opilal la' ti jtojol, chacac'boxuc ti chcol ti libre ti avo'ntonique, xchi (Lc. 10:21-22)

25 Hech lic sc'opon Dios ti Jesuse:

—Tote, Ho'ot Ajvalilot yu'un ti vinajele ti balumile. Hocol avalbun, Tote, ti amacojbe yo'ntonic ti much'u p'ij yo'ntonic scuyojique yu'un mu me xa'ibeic sjam. Avac'ojbe sna'ic ti much'utic tsc'an chchanic hech chac c'u che'el ololetique. 26 Lec oy, Tote, yu'un hech tsc'an ti avo'ntone —xchi.

27 Lic sc'opon ti jchi'iltique yan vuelta ti Jesuse. Hech laj yalbe:

—Scotol yac'ojbun ti jc'ob ti Jtote. Ho'on ti Snich'onune mu'yuc much'u chisna'bun ti co'ntone. Ja' no'ox stuc ti Jtote chisna'bun ti co'ntone. Mu'yuc much'u chna'bat yo'nton ti Jtote. Ja' no'ox jtuc ti Snich'onune ti jna'be yo'nton xchi'uc scotol ti much'utic chcac'be sna'beic yo'nton ti Jtote. 28 La' ti jtojol acotolic ho'oxuc ti nalubic xa, ti chavich'ic mul yu'un ti mu xataic ti chcol ti libre ti avo'ntonique. Ho'on chacac'boxuc ti chcol ti libre ti avo'ntonique. 29 Ajvalinun, chambun co'nton yu'un lec co'nton ti ho'one, mu jna' jtoy jba. Mi hech chachambun ti co'ntone hech chcol ti libre ti avo'ntonique. 30 Yu'un lec ti jmantale. Mu vocoluc ti ch'unel —xchi ti Jesuse.

12

Ja' sc'opilal ti yajchanc'opetique ti isa'bat smul yu'un laj stuch'ic jutuc trigo ti sc'ac'alil chcux yo'ntonic
(Mr. 2:23-28; Lc. 6:1-5)

1 Ti yan c'ac'al ni'ech'tutic xchi'uc ti Jesuse ti bu ts'umbil trigo. Ja' sc'ac'alil ti jcux co'ntontic c'alal te ni'ech'tutic xchi'uc ti Jesuse. Nivi'najtutic ho'ontutic ti yajchanc'opuntutique hech yu'un laj jtuch'tutic jutuc trigo laj ju'tutic, laj jc'uxtutic. 2 Niyiluntutic cha'vo' oxvo' ti fariseoetique. Hech lic yalbeic ti Jesuse:

—Q'uelo avil, tsp'aj mantal ti avajchanc'opetique yu'un ja' sc'ac'alil ti jcux co'ntontic ti ora to —x'uti ti Jesuse.

3 Ti Jesuse hech laj yalbe:

—Ti ho'oxuque aq'uelojic xa ti sun ti Diose ti c'usi laj spas ti Davide c'alal itsacat ti vi'nal xchi'uc ti much'utic xchi'inojique. 4 Ja' i'och ti templo yu'un ti Diose. Laj sve' ti caxlan vaje te ti ba mesa te ti stojol ti Diose. Manchuc mi yaloj ti Diose ti stuquic no'ox tsve'ic ti paleetique, laj sve' ti Davide

xchi'uc ti xchi'iltaque. Mu'yuc smulic yu'un hech laj spasic. 5 Ho'oxuc
aq'uelojic xa uc ti sun ti Diose yo' bu laj sts'iba ti Moisese ti scotol c'ac'al
sc'ac'alil ti jcux co'ntontic ch-abtejic te ti muc'ta templo ti paleetique. Mu'yuc
smul yu'un hech tspasic. 6 Yu'un xu' ch-abtejic ti templo ti paleetic ti
sc'ac'alil ti jcux co'ntontic hech yu'un xu' tstuch' jutuc trigo yu'un chc'ux
ti cajchanc'opetique. Yu'un más tsots cabtel quich'oj ho'oni; mu tsotsuc
yabtel laj yich' ti jtotic Moisese. 7 Hech yaloj ti Diose: "Ja' ti jc'an ti
chac'uxubinvanique. Ma'uc ti jc'an ti chamilbucun jmotone", ti xchie. Ti
lajuc ava'ibeic sjam avi c'op lume, muc chasa'beic smul ti much'utic mu'yuc
smul ti hechuque. 8 Ho'on jventainoj ti sc'ac'alil ti jcux co'ntontique ho'on ti
co'ol crixchanoucutique. Ho'on chcal ti c'usi stac' pasel —xchi ti Jesuse.

Ja' sc'opilal ti ichop ti sc'ob ti vinique ti sicuben sc'obe (Mr. 3:1-6; Lc. 6.6-11)

9 Ixanav batel ti Jesuse. Te i'och ti templo yu'un ti jchi'iltique, ja' ti co'ol
judioucutic xchi'uque. 10 Te oy jun jchi'iltic sicuben sc'ob. Lic sjaq'uic cha'vo'
oxvo' ti fariseoetique, laj sjac'beic ti Jesuse:

—¿Mi stac' chijcoltavan ti sc'ac'alil ti jcux co'ntontic? —xchiic yu'un tsc'an
tsa'beic smul ti Jesuse.

11 Hech itac'av ti Jesuse:

—Ti sc'ac'alil ti jcux co'ntontique mi chp'aj ti ch'en jcot acarnero, ¿mi mu
xba aloq'ues? 12 Mu tsotsuc sc'opilal jcot carnero, ja' tsots sc'opilal jun vinic.
Hech yu'un ti c'usi lec ti pasele stac' ti jpastic ti sc'ac'alil ti jcux co'ntontic
—xchi.

13 Hech yu'un ti Jesuse hech laj yalbe ti vinique:

—Xach'o ac'ob —xut.

Ti ora ichop ti sc'obe. Laj xach' ti sc'obe. Lec xa oy hech chaj c'u che'el ti
jun sc'obe. 14 Hech iloq'uic batel ti fariseoetique, ba xchapambeic sc'opilal
smilel ti Jesuse.

Ja' sc'opilal ti chc'uxubinvan ti Snich'on ti Diose

15 Ti Jesuse laj sna' ti hech ba spasic, hech yu'un laj sq'uej sba batel.
Its'acliat batel yu'un ep jchameletic. Scotol icol yu'un ti Jesuse. 16 Ti Jesuse
hech laj spas ti mantal:

—Mu me xba apucbun jc'opilal —xchi.

17 Hech ic'ot ti pasel ti sc'op ti Diose hech chaj c'u che'el laj sts'iba ti Isaíase,
ja' ti j'alc'op yu'un ti Diose. Hech laj sts'iba:

18 Q'uelo avil ti cabate,
ja' ti much'u t'ujbil cu'une.
Ep c'ux ti co'nton.
Nichim no'ox co'nton yu'un.
Chcac'be yich' ti Ch'ul Espíritu cu'une.
Ja' yabtel chich'be sc'op ti much'utic mu xixch'umbucun ti jc'ope.
19 Mu x'utvan, mu stsac sbaic ti c'op xchi'uc yantic, mu xac' sba ti pasel ti
muc'.
20 Mu yu'unuc chba xchibajesbe yo'ntonic ti much'utic tsna'ic ti mu'yuc yutsil
ti yo'ntonique.
Ja' ti much'utic hech chaj c'u che'el aj ti oy xchamele, o candil ti mu xtil leque.
Ja' chba scolta hech chcolic sbatel osil ti sventa.
Hech mu xba yich'ic castigo.
21 Ti yanlum crixchanoetique chilic ti xu' chcolic uc ti sventa ti cabate,
xchi ti Diose, xchi ti Isaíase. Ja' sc'opilal ti Cajvaltique.

Ja' sc'opilal ti much'utic chopol chc'opojic yu'un ti Ch'ul Espíritue
(Mr. 3:19-30; Lc. 11:14-23; 12:10)

22 I'ic'at tal ti stojol ti Jesuse jun jchi'iltic. Oy pucuj ti yo'nton. Ma'sat
uma' mu xloc' xc'opoj ti jchi'iltique. Icol yu'un ti Jesuse, hech lic c'opojuc ti
jchi'iltique, hech iyil ti balumile. 23 Ich'ay yo'ntonic scotol ti yan jchi'iltique.
—Jun to ja' ti yelnich'on ti Davide li'to ti sc'opilal chtale —xchiic. Ja' sc'opilal
ti Jesuse.
24 C'alal laj ya'yic ti cha'vo' oxvo' fariseoetic ti te oyique, hech laj yalic:
—Ti vinic li'to ja' tsloq'ues pucujetic ti sventa ti totil pucuje, ja' ti Satanase
—xchiic.
25 Sna'oj ti Jesuse ti hech laj yal ti yo'ntonique, hech yu'un hech laj yalbe:
—Mi tscontrain sbaic ti much'utic ochemic ti pas mantal ti jun no'ox
gobiernoe, chjin ti gobiernoe. Mi tscontrain sbaic ti much'utic jun no'ox
snaic xchi'uc jun no'ox slumalic, mu xcuxiic ep c'ac'al. 26 Mi Satanás tsloq'ues
ti Satanase, ja' tscontrain sba obi. Mi hech tspase, mu haluc tspas mantal.
27 Ti sventauc ti Satanás ti jloq'ues pucujetic ti ho'one ti chavalique, ¿much'u
tsbiiltas c'alal tsloq'ues pucujetic ti avajchanc'opetique? Ho'oxuque mu
xtojob avu'unic. Xu' chastojobtasoxuc ti avajchanc'opetique. 28 Ja' ti sventa
ti Ch'ul Espíritu yu'un ti Diose ti jloq'ues ti pucujetique hech yu'un li' ti ora to
tspas mantal ti Diose.
29 'Ti much'u tsc'an ch-och ti sna c'oc' vinic yu'un chelc'ambe batel c'usi oy
yu'un, persa chchuc jbael ti c'oc' vinique. Patil xu' chelc'ambe batel c'usi oy
yu'un te ti sna. Ti Satanase hech chaj c'u che'el ti c'oc' vinique. Pero laj xa
jtsal ho'oni. Laj xa jpojbe ti sc'ob ti vinique.
30 'Ti much'u chopol chil ti cabtele, ja' chiscontrainun obi.
31 'Hech yu'un chacalbeic, scotol ti much'u chopol ti c'usi tspasique, chopol
ti c'usi chalique, chopol ti c'usi tsnopique, oy to perdón mi tsc'anique. Ja'
no'ox ti much'u ti chopol chc'opoj yu'un ti Ch'ul Espíritue, mu'yuc xa perdón.
32 Scotol ti much'u chopol chc'opoj ti jtojol ho'on ti co'ol crixchanoucutique,
ja' tspasbatic perdón to. Ja' no'ox ti much'u ti chopol chc'opoj yu'un ti Ch'ul
Espíritue, mu spasbatic perdón manchuc mi ti ora to, manchuc mi lum to
batele.

Ja' sc'opilal ti c'u x'elan co'ntontic ja' hech chloc' ti quetic
(Lc. 6:43-45)

33 'Ti c'u x'elan chac' sat ti te'e, ja' ojtiquimbil. Ti bu lec ti te'e lec chac' sat. Ti
bu mu xtun ti te'e, mu xtun ti sat chac' uque. Hech yu'un nopic mi lec ti mu
xtun chavilucune yu'un puru lec ti cabtele. 34 Ho'oxuque chopoloxuc hech
chaj c'u che'el orachon. Mu stac' ti lec chac'opojic yu'un chopol avo'ntonic.
Yu'un ti c'usi chnoj ti co'ntontique, ja' chloc' ti quetic. 35 Ti much'u lec
yo'ntone, ja' chloc' ti ye ti c'usi lec snopoj ti yo'ntone. Ti much'u chopol
yo'ntone, ja' chloc' ti ye ti c'usi chopol snopoj ti yo'ntone. 36 Chacalbeic, ti
jayp'el laj snopbeic smul yan ti crixchanoetique, chc'ot jac'batuc ti yorail ch-
ich'bat sc'op yu'un smulic. 37 Yu'un ti sventa ti c'u che'el nac'opojic chaloq'uic
ti libre. Ti sventa ti c'u che'el nac'opojic cha'ac'batic castigo —xchi ti Jesuse.

Ja' sc'opilal ti ja' no'ox tsc'an tsq'uelic señail ti much'utic chopol yo'ntonique
(Mr. 8:12; Lc. 11:29-32)

38 Te oy cha'vo' oxvo' ti fariseoetique xchi'uc ti much'utic ichanubtasvan ti
smantal ti Diose ti scuyoj sbaique. Hech laj yalbeic ti Jesuse:
—Maestro, ti jc'antutic chavac'bun jq'ueltutic muc'ta señail yu'un hech ti
jna'tutic ti tsots avabtel —xchiic.
39 Itac'av ti Jesuse, hech laj yalbe:

—Tsc'an tsq'uelic señail ti jp'ijile ti much'utic chopol yo'ntonique xchi'uc ti much'utic laj xa scomesic ti Diose. Mu'yuc c'usi yan ch-ac'bat sq'uelic. Ja' no'ox ch-ac'batic sq'uelic hech chaj c'u che'el ic'ot ti pasel yu'un ti Jonase, ja' ti j'alc'op yu'un ti Diose. 40 Hech chaj c'u che'el i'ay ti yut xch'ut ti muc'ta choy oxib c'ac'al xchi'uc oxib ac'ubal ti Jonase, hechun uc oxib c'ac'al xchi'uc oxib ac'ubal chicom ti yut ch'en ho'on ti co'ol crixchanoucutique. 41 Ti yorail ch-ich'bat sc'op yu'un smulic scotol crixchanoetic mu'yuc xa smulic ch-ilat yu'un ti Diose ti much'utic te nacajtic ti jteclum Nínive ti vo'one. Ja'uc ti ho'oxuque ti li' nacaloxuc ti balumil ti ora to ep amulic cha'ilatic. Yu'un ti c'alal icholbat ya'yic ti sc'op ti Diose yu'un ti Jonase ti much'utic te nacajtic ti Nínivee laj sutes yo'ntonic yu'un smulic. Ti Jonase mu tsotsuc yabtel laj yich'. Ho'on más tsots cabtel quich'oj, ho'on ti li' va'alun ti atojolic ti ora to. Mu xac'an chapasbucun ti muc' ti jc'ope. 42 Ti yanlum antse ti i'och ti ajvalil ti balumil te oy ti stojol sur, mu'yuc xa smul ch-ilat yu'un ti Diose ti yorail ch-ich'bat sc'op yu'un smulic scotol crixchanoetic. Ja'uc ti ho'oxuque ti li' nacaloxuc ti balumil ti ora to ep amulic cha'ilatic. Yu'un ti antse nom tal ya'ibe sc'op ti Salomone yu'un lum p'ij ti Salomone. Ho'oni ti li' va'alun ti atojolic ti ora to, yu'un jelaven jp'ijil. Mu xac'an xapasucun ti muc'.

Ja' sc'opilal ti chcha'bolib ti much'u ti mu j'ech'eluc chch'une
(Lc. 11:24-26)

43 'Ho'oxuc ti li' nacaloxuc ti balumil ti ora to ti chopol avo'ntonique, ja' hech chaj c'u che'el jun vinic ti oy pucuj ti yo'nton. Ti c'alal chloc' ti yo'nton, chanav batel ti xocol balumil, tsa' bu chnaqui. Mu sta. 44 Hech yu'un chal: "Chisut batel ti bu ono'ox niloc' talele", xchi. C'alal te chc'ot, mesbil xa, lec meltsambil mu'yuc yajval chc'ot sta. 45 Hech yu'un chba stsob tal hucvo' xchi'iltac, ja' ti much'u ech'em chopole. Te ch-ochic ti yo'nton ti vinique. Te chnaquiic o. Hech chcha'bolib nixtoc ti vinique. Ech'em chbolib ti jyalel. Hech ono'ox uc chapasbatic ti ho'oxuque ti li' nacaloxuc ti balumil ti ora to yu'un mu yu'unuc j'ech'el chac'an chach'unic —xchi ti Jesuse.

Ja' sc'opilal ti yamal sc'opilal laj ya'i ti sme'e ti yits'inabtaque ti Jesuse
(Mr. 3:31-35; Lc. 8:19-21)

46 C'alal yac'oj sba tsc'opon ti jchi'iltique ti Jesuse, te oyic ti amac' ti sme' ti Jesuse xchi'uc ti yits'inabtaque. Sc'an tsc'oponic ti Jesuse. 47 Oy much'u laj yalbe ti Jesuse:

—Te va'ajtic ti amac' ti ame'e xchi'uc ti avits'inabtaque. Sc'an chasc'oponot —x'utat.

48-50 Itac'av ti Jesuse, hech laj yalbe:

—Hech, ja' jme', ja' quits'inab pero más tsots sc'opilal scotol ti much'u tspas ti c'usi sc'an yo'nton ti Jtote ti te oy ti vinajele. Ja' quits'in obi, ja' quixlel obi, ja' jme' obi chc'ot —xut.

Ti Jesuse laj yac' señail sc'ob ti jtojoltutic ti ho'ontutic ti yajchanc'opuntutique. Hech laj yal:

—Ja' jme', ja' quits'inab c'otemic avi jayvo'ic li'to —xchi. Ja' jc'opilaltutic jayvo'untutic ti yajchanc'opuntutique.

13

Ja' ti lo'il yu'un ti much'u ba svaj strigoe
(Mr. 4:1-9; Lc. 8:4-8)

1 Patil iloc' batel ti sna ti Jesuse, ba snacan sba ti ti'nab. 2 Ep laj stsob sbaic tal ti stojol ti jchi'iltique. Hech yu'un i'och ti yut barco ti Jesuse. Te inaqui ti yut barco. Te va'ajtic ti ti'nab scotol ti jchi'iltique. 3 Ti Jesuse laj yalbe ya'yic ep lo'il. Oy sjam ti lo'il ti laj yalbee. Hech laj yalbe:

—Oy much'u ba sts'un strigo. 4 C'alal laj svaj ti strigoe, oy ic'ot sat strigo
ti ti'be. Ital mutetic, tal stamic. 5 Oy ic'ot sat strigo ti tontic ti bu mu'yuc ep
slumal. Ti ora ich'i yu'un mu epuc ti slumale. 6 C'alal iq'uep ti osile, ilaj ti
c'ac'al, itaquij yu'un mu'yuc lec yibil. 7 Oy ic'ot sat strigo ti ch'ixtic. C'alal ich'i
ti ch'ixe, iquevtaat ti strigoe, hech muc xch'i. 8 Oy ic'ot sat strigo ti lequil lum.
Ja' lec laj yac' sat. Oy laj yac' sat ho'vinic ti p'ej, oy laj yac' sat oxvinic ti p'ej,
oy laj yac' sat lajuneb xcha'vinic ti p'ej. 9 Nopilanic lec hech chaj c'u che'el laj
xa calboxuc —xchi ti Jesuse.

Ja' ti c'u yu'un laj yal lo'il ti Jesuse
(Mr. 4:10-12; Lc. 8:9-10)

10 Ninopejtutic batel ho'ontutic ti yajchanc'opuntutique, ba jac'betutic ti
Jesuse:
—¿C'u yu'un chavalbe lo'il ti jchi'iltique? —xcututic.
11 Hech itac'av ti Jesuse:
—Ti yantique mu hechuc ac'biluc sna'ic hech chaj c'u che'el ho'oxuque. Ti
ho'oxuque ac'biloxuc ana'ic ti c'u che'el tsventaimbe yo'ntonic crixchanoetic
ti Diose. Mu to oyuc much'u yan hech ya'yojic hech chaj c'u che'el ti
ho'oxuque. 12 Yu'un scotol ti much'utic xch'unoj jutuc, ti Diose chac'be
xch'un yan asta ep tsna'ic. Ti much'utic mu sc'an xch'un, ja' chpojbatic ti
jutuc sna'ique. 13 Hech yu'un ti ja' no'ox chcalbe lo'il. Hovil ti chililanique,
mu ono'ox xch'unic. Hovil ti cha'ilanique, mu ono'ox xc'ot ti yo'ntonic.
14 Hech yu'un hech ic'ot sc'opilal ti laj sts'iba ti Isaíase:
Hovil ti chava'ilanique, mu xc'ot ti avo'ntonic.
Hovil ti chavililanique, mu xach'unic.
15 Yu'un laj xa atsatsubtas avo'ntonic hech mu xc'ot ti avo'ntonic.
Laj xa amac achiquinic, hech mu xu' chava'yic.
Laj xa amuts' asatic, hech mu xu' chaq'uelic.
Yu'un mu xac'an xasutes avo'ntonic yu'un amulic yu'un hech chacolic cu'un,
xchi ti Diose, xchi ti Isaíase.
16 'Ho'oxuque yu'un laj xa yac'bot bendición ti Diose hech yu'un chavilic,
hech yu'un chava'yic. 17 Melel ti c'usi chacalbeique, ep ti j'alc'opetic yu'un ti
Diose, ep ti much'utic toj yo'ntonic uque sc'an chilic uc ti c'usi chavilic ti ora
to ti ho'oxuque, muc xilic. Sc'an cha'yic ti c'usi chava'yic ti ora to ti ho'oxuque,
muc xa'yic.

Ja' sjam ti lo'il yu'un ti much'u laj sts'un strigoe
(Mr. 4:13-20; Lc. 8:11-15)

18 'A'yo' me ava'yic c'usi sjam ti lo'ile ti laj xa calboxuque, ja' sc'opilal ti
much'u laj sts'un ti strigoe. 19 Ti crixchanoetique ti cha'yic ti xu' chventaim-
bat yo'ntonic yu'un ti Diose, yu'un ti mu sc'anic ventainel yu'un ti Diose, hech
yu'un mu xcom ti yo'ntonic ti sc'op ti Diose ti laj ya'yique. Ja' tspas ti pucuje
ti mu xcom ti yo'ntonique. Ja' hech chaj c'u che'el ti sat trigoe ti ic'ot ti bee.
20 Ti sat strigoe ti ic'ot ti bu tontique, ja' señail ti much'u ti ora no'ox chch'un
c'alal cha'ibe sc'op ti Diose. Nichim no'ox yo'nton yu'un laj xch'un. 21 J'oc'
no'ox te oy ti yo'nton. Mu xcom ti yo'nton. Mi chich' vocol, mi chich' ilbajinel
ti sventa ti sc'op ti Diose ti ora chchibaj yo'nton. 22 Ti sat strigoe ti ic'ot ti
bu ch'ixtique, ja' señail ti much'u batem ti yo'nton ti c'usi oy li' ti balumile.
Ja' te chlo'laat yu'un ti c'usi tsc'ane. Hech yu'un ti sc'op ti Diose ti cha'ie, ja'
chquevtaat ya'yel yu'un ti sbic'tal yo'ntone. Hech mu satin ti sc'op ti Diose te
ti yo'ntone. 23 Ti sat strigoe ti ic'ot ti bu lequil lume, ja' señail ti much'u chac'
ti yo'nton ti sc'op ti Diose. Te tsatin ti yo'nton. Oy tsatin ho'vinic, oy tsatin
oxvinic, oy tsatin lajuneb xcha'vinic —xchi ti Jesuse.

Ja' ti lo'il yu'un ti trigoe ti capal xchi'uc ti c'ut'ule

24 Oy yan lo'il uc laj yalbe ti jchi'iltique ti Jesuse. Hech laj yalbe:
—Chacalbeic ti c'utic x'elan tspasvan ti mantal ti Diose. Hech yu'un chacalbe hech chaj c'u che'el jun vinic ti ba sts'un lequil trigo ti slum. 25 C'alal vayajtic scotolic, ital ti yajcontrae. Tal sts'un c'ut'ul ti bu ts'umbil xa ti strigoe. C'alal ilaj yo'nton laj sts'un comel ti sbec' c'ut'ule, ibat ti yajcontrae. 26 C'alal ich'i ti trigoe, ich'i uc ti c'ut'ule. Co'ol isatin ti xcha'tosole. 27 Hech yu'un italic ti smozotac ti yajval ti balumile. C'ot sjac'beic: "Cajval, ¿mi mu yalojuc sba puru trigo laj ats'un lum toe? Ti ora to te capal xchi'uc c'ut'ul laj quiltutic", xchiic ti smozotaque. 28 Hech itac'av ti yajval ti balumile: "Ja' laj sts'un ti cajcontrae", xchi. Hech laj sjaq'uic ti smozotaque: "¿Mi chac'an ti jbultutic loq'uel ti c'ut'ule te ti yut atrigo?" xut ti yajvale. 29 Hech itac'av ti yajvale: "Hu'u, naca me abulic loq'uel uc ti jtrigoe c'alal chabulic loq'uel ti c'ut'ule. 30 Te ac'o ch'iuc xcha'tosol ja'to mi laj sta yorail ti jcuptique. Mi laj sta yorail ti jcuptique, hech chcalbe ti much'u tscupe: Ja' jbael chatsobic ti c'ut'ule, chasut'ic yu'un ch-och ti chiq'uel. Patil chatsobic ti jtrigoe, chatiq'uic ochel ti bu ti lequil na cu'une, chcut", xchi ti yajval ti trigoe —xchi ti Jesuse.

Ja' lo'il yu'un ti sbec' mostazate'e
(Mr. 4:30-32; Lc. 13:18-19)

31 Oy yan lo'il laj yalbe uc ti jchi'iltique ti Jesuse. Hech laj yalbe:
—Chacalbeic yan vuelta ti c'utic x'elan tspasvan ti mantal ti Diose. Oy yip ch-abtej hech chaj c'u che'el ti biq'uit sbec' mostazate' ti laj sts'un ti slum jun vinic ti muc' chc'ot. 32 Lum biq'uit ti sbec' mostazate'e. Ja' más muc'tic ti yan ts'unubiletique. Mi ich'ie, muc' chbat. Ja' biq'uit chc'ot ti yan ts'unubiletique. Ja' muc' chc'ot ti mostazate'e. Chtal mutetic, chtal spas stso'op ti sc'ob ti te'e —xchi ti Jesuse.

Ja' lo'il yu'un ti spumesbil xch'ut vaje
(Lc. 13:20-21)

33 Oy yan lo'il laj yalbe uc ti Jesuse. Hech laj yalbe:
—Chacalbeic yan vuelta ti c'utic x'elan tspasvan ti mantal ti Diose. Oy yip ch-abtej hech chaj c'u che'el ti jutuc ti spumesbil xch'ut vaje ti tspumesbe xch'ut ti vaquib cuartiya harina ti laj scap jun ants. Hech ipum xch'ut o —xchi ti Jesuse.

Ja' sc'opilal ti puru lo'il laj yal ti Jesuse
(Mr. 4:33-34)

34 Hech laj yalbe lo'il ti jchi'iltique ti Jesuse. Puru lo'il laj yalbe pero oy sjam ti lo'ile. 35 Hech ic'ot sc'op ti yaloj comel ti j'alc'opetic yu'un ti Diose. Hech yalojbeic sc'opilal ti Jesuse:
Puru lo'il chalbe ti crixchanoetique.
Chchol ti c'usi mucule ti mu'yuc much'u laj sna'ique ti c'alal ilic ti balumile
asta ti ora to,
xchiic. Ja' sc'opilal ti Jesuse.

Ja' sjam ti lo'il yu'un ti trigoe ti capal xchi'uc ti c'ut'ule

36 Ti Jesuse laj sc'opon comel ti jchi'iltique. I'och ti sna. Hech lic jac'betutic, ho'ontutic ti yajchanc'opuntutique:
—Albun ca'itutic c'usi sjam ti lo'ile, ja' ti sc'opilal ti c'ut'ule —xichitutic.
37 Ti Jesuse hech laj yalbuntutic:
—Ho'on laj jts'un ti lequil trigoe, ho'on ti co'ol crixchanoucutique. 38 Ti jlume ja' scotol ti balumile. Ti lequil trigoe ja' señail ti much'utic ventaimbil yo'ntonic yu'un ti Diose. Ti c'ut'ule ja' señail ti much'utic yol snich'on ti pucuje. 39 Ti cajcontrae ti laj sts'un comel ti c'ut'ule, ja' ti totil pucuje. Ti

yorail ch-och ti cupele, ja' ti slajebal c'ac'ale. Ti much'u tscupe, ja' ti ch'ul abatetique. 40 Hech chaj c'u che'el itsob yu'unic ti c'ut'ule, ichic'at, hech ono'ox uc chc'ot ti pasel ti slajebal c'ac'al. 41 Ho'on ti co'ol crixchanoucutique ti jtac talel ti ch'ul abatetic cu'une. Ja' chtal stsobic scotol ti mulile xchi'uc scotol ti jp'ajmantaletique ti i'ech'ic ono'ox li' ti balumile. 42 Ja' tstenic ochel ti c'oc'. Te chc'ot yoc'ta sbaic o. Te xjep'et yeic o yu'un ep ti vocole. 43 Patil chlic quevanuc ti much'utic toj yo'ntonique c'alal te xa oyic yo' bu tspas mantal ti Jtotique. Ja' chquevanic hech chaj c'u che'el chquevan ti c'ac'ale. Nopilanic lec hech chaj c'u che'el laj xa calboxuc.

Ja' lo'il yu'un ti me'taq'uine

44 'Ti yu'un ti chasventaimboxuc avo'ntonic ti Diose hech chaj c'u che'el me'taq'uin mucul ti jtuch' balumil. Oy much'u laj sta, laj xcha'muc yan vuelta. Nichim no'ox yo'nton yu'un laj xa sta, hech yu'un ba xchon scotol ti c'usi oy yu'une yu'un tsman ti jtuch' balumil bu mucul ti me'taq'uine. Ja' hech tsc'an ti toyol avo'ntonic chac'anic ti ventaimbil ti avo'ntonique.

Ja' lo'il yu'un ti nats'ile ti toyol stojole

45 'Ja' tsc'an ti toyol avo'ntonic chac'anic ti ventaimbil avo'ntonic yu'un ti Diose hech chaj c'u che'el ti much'u chmanolaje ti tsa' lequil nats'il. Perla sbi ti nats'il ti tsa'e. 46 C'alal laj xa sta jun perla ti toyol stojole, ba xchon scotol ti c'usi oy yu'une yu'un tsman.

Ja' lo'il yu'un ti lebe yo' bu ch-och tal ep choye

47 'Chacalbeic yan vuelta ti c'utic x'elan tspasvan ti mantal ti Diose. Hech yu'un chacalbe hech chaj c'u che'el jun leb ti tstenic ochel ti yut nab. Te ch-och tal ep ti tos choyetic. 48 C'alal mi inoj, tsnitic loq'uel ti ti'nab ti viniquetique. Te chnaquiic tst'ujic ti bu leque, tstiq'uic ti moch. Ti bu chopole tstenic batel. 49 Hech ono'ox uc chc'ot ti pasel ti slajebal c'ac'al. Chtal ti ch'ul abatetique, chtal xch'aquic ti much'u chopol yo'ntonique xchi'uc ti much'u toj yo'ntonique. 50 Chtenatic ochel ti muc'ta c'oc' ti much'u chopol yo'ntonique. Te chc'ot yoc'ta sbaic o. Te xjep'et yeic o yu'un ep ti vocole —xchi ti Jesuse.

Ja' sc'opilal ti yajval nae ti laj xa sta scotol ti c'utic chtun yu'une

51 Ti Jesuse hech laj sjac'buntutic:

—¿Mi laj ava'ibeic sjam ti scotol ti lo'il ti laj xa calboxuque? —xiyutuntutic.

Hech nitac'avtutic:

—Laj ca'ibetutic sjam, Cajval —xcututic.

52 Hech laj yalbuntutic:

—Lec ti laj ava'ibeic sjam ti jc'ope. Yu'un ho'oxuc ti chana'ic ono'ox ti smantal ti Diose ti vo'onee, ti chac'anic pasel ti mantal yu'un ti Diose ti ora to, ja' hechoxuc hech chaj c'u che'el yajval na ti oy scotol ti c'utic chtun yu'une. Yich'oj comel ti c'utic oy yu'un ti statamolique. Stuc laj xa sta yan uc. Hech yu'un scotol ti c'usi chtun yu'une, te xa oy ti sna —xchi ti Jesuse.

Ja' sc'opilal ti Jesuse ti muc spasat ti muc' te ti Nazaret (Mr. 6:1-6; Lc. 4:16-30)

53 C'alal laj yo'nton laj yal lo'il ti Jesuse, iloc' batel ti bu oye. 54 Ibat ti slumal, ja' ti Nazarete. Te ichanubtasvan ti templo yu'un ti jchi'iltique, ja' ti co'ol judioucutic xchi'uque. Ich'ay yo'ntonic ti much'utic laj ya'yique. Hech laj yalbe sbaic:

—¿C'usi chcutic ti jelaven sp'ijil ti jchi'iltic avi li'to? Jchop o ti yabtel tspase. 55 Ja' snich'on ti carpintero li'i. Ja' yol ti Maríae avi to. Ja' yits'in ti Jacoboe

xchi'uc ti Josee xchi'uc ti Simone xchi'uc ti Judase. 56 Ja' yixleltac ti tsebetic ti
li' nacalucutic xchi'uque. ¿Bu xchanoj tal scotol c'op li'to? —xut sbaic.
57 Hech muc xch'umbeic sc'op. Ti Jesuse hech laj yalbe:
—Buc no'ox chbatic ti j'alc'opetic yu'un ti Diose ja' tspasat ti muc'. Ja' no'ox
te ti slumal xchi'uc ti sna ja' mu spasat ti muc' —xchi.
58 Hech yu'un te ti slumal mu epuc laj spas jchop o abteletic yu'un muc
xch'umbat ti sc'ope.

14

Ja' sc'opilal ti imilat ti Juane, ja' ti laj yac' ich'ho'e
(Mr. 6:14-29; Lc. 9:7-9)

1 Laj ya'ibe sc'opilal ti Jesuse ti gobernadore, ja' ti Herodes sbie. 2 Hech laj
yalbe ti abatetic yu'une:
—Lume ja' ti Juane, ja' ti laj yac' ich'ho'e. Icha'cuxi xa loq'uel ti ch'en. Hech
yu'un oy sp'ijil yo'nton yu'un tspas jchop o abteletic —xchi.
3 C'alal cuxul to ti Juane, ti Herodese laj stsac, laj xchuc, laj stic' ti chuquel
ti scoj ti Herodíase, ja' ti yajnil ti yits'ine. Ja' Felipe sbi ti yits'in ti Herodese.
4 Yu'un ti Herodese hech i'albat ono'ox yu'un ti Juane:
—Mu xtun ti laj apojbe ti yajnil ti avits'ine laj avic' —xut.
5 Hech yu'un ti Herodese sc'an smil ti Juane. Ixi' yu'un ti jchi'iltique yu'un
laj xch'unic ti ja' j'alc'op yu'un ti Diose ti Juane. 6 Laj spasic q'uin yu'un iloc'
sabilal ti Herodese. Te ti q'uin i'ac'otaj ti stojolic ti yol ti Herodíase. Puru
viniquetic te o. Yu'un ti i'ac'otaje ja' no'ox yu'un ac'o c'upinatuc. Lec laj yil ti
Herodese. 7 Hech yu'un hech laj yalbe ti tsebe:
—C'usuc no'ox chac'an chacac'be. Yiloj ti Diose chacac'be —xchi.
8 Hech yu'un ti tsebe jbael ba sjac'be ti sme'e. I'ac'bat c'op yu'un ti sme'e.
Patil tal yalbe ti Herodese:
—Ac'bun ti plato ti sjol ti Juane, ja' ti much'u chac' ich'ho'e —xchi ti tsebe.
9 C'alal laj ya'i ti Herodese, ep laj yich' mul. Scoj ti hech yaloje, scoj uc ti laj
ya'yic uc ti much'utic te xchi'inojic ti mesae, hech yu'un hech laj yal mantal:
—Ac'bo ti sjol ti Juane —xut ti yajsoldadoe.
10 Hech yu'un hech laj stac batel ti yajsoldadoe yu'un chba sc'oc'be tal sjol ti
Juane ti te tiq'uil ti chuquele. 11 Hech i'ich'bat tal sjol ti plato. I'ac'bat ti sc'ob
ti tsebe. Ti tsebe ba yac'be ti sme'e.
12 Patil ital ti yajchanc'opetic ti Juane, tal yich'be batel ti sbec'tale, ba
smuquic. Patil tal yalbeic ti Jesuse.

Ja' sc'opilal ti imac'linat más ti ho'mil crixchanoetic
(Mr. 6:30-44; Lc. 9:10-17; Jn. 6:1-14)

13 C'alal laj ya'i ti Jesuse ti imilat xa ti Juane, hech i'och ti barco. Laj sq'uej
sba batel ti yan balumil. Ja' xocol balumil. C'alal laj ya'yic ti jchi'iltique ti bu
ibat ti Jesuse, hech iloq'uic batel ti jujun jteclum. Laj sts'acliic batel, ja' laj
stamic batel ti ti'ti'nab. 14 Ti Jesuse, c'alal iloc' ti barco, laj yil ti ep ti jyalel te
humajtic ti jchi'iltique. Ic'uxubinvan ti Jesuse. Laj scolta ti jchameletique ti
te xchi'inojic tale. 15 Mal xa c'ac'al ho'ontutic ti yajchanc'opuntutique hech
lic jc'opontutic ti Jesuse. Hech laj calbetutic:
—Xocol balumil li'to. Ich'ay xa ti c'ac'ale. Taco batel ti jchi'iltique ac'o batuc
ti jteclumetic. Ac'o ba sman sve'elic —xcututic.
16 Itac'av ti Jesuse, hech laj yalbuntutic:
—Mu persauc chbatic. Ac'bo sve'elic ho'oxuque —xiyutuntutic.
17 Hech nitac'avtutic:

—Ja' no'ox ho'ob muc'tic caxlan vaj xchi'uc cha'cot choy quich'ojtutic —xichitutic.

18 —Ich'o talel —xiyutuntutic ti Jesuse.

19 Ti Jesuse laj spas ti mantal ti jchi'iltique ac'o ba nacluc ti stenlej. Ti Jesuse laj stsac ti ho'ob muc'tic caxlan vaje xchi'uc ti cha'cot choye. Laj sq'uel muel vinajel, hech lic yalbe vocol ti Diose. Laj xet'ilan ti caxlan vaje, laj stuch'ilan ti choye. Laj yac'buntutic, ho'ontutic ti yajchanc'opuntutique. Ti ho'ontutique laj cac'betutic ti jchi'iltique. 20 Hech ive'ic scotolic. Ta yutsil inoj xch'utic o. Patil laj jtsobtutic ti xet'elal caxlan vaje xchi'uc ti sobril choye ti te comene. Inoj lajcheb almud ti sobril ti caxlan vaj ti laj sve'ique xchi'uc ti sobril choye. 21 Ho'mil ti viniquetique ti ive'ique. Mu atabiluc ti antsetique xchi'uc ti ololetique.

Ja' sc'opilal ti ixanav ti yacan ti ba ho' ti Jesuse (Mr. 6:45-52; Jn. 6:16-21)

22 Ti Jesuse laj stic'untutic ochel ti barco, ho'ontutic ti yajchanc'opuntutique. Laj stacuntutic batel. Hech nibatutic ti jech nab. Te to icom ti Jesuse. Stuc laj sc'opon comel ti jchi'iltique. 23 C'alal laj yo'nton laj sc'opon comel ti jchi'iltique, imu batel ti vits. Stuc ba sc'opon Dios. C'alal i'ic'ub ti osile, stuc no'ox o. 24 Te nixanavtutic batel ti barco te ti o'lol ti nabe. Oy yip ti iq'ue tspajesvan. Tsots chnicat ti barcoe yu'un ti ho'e. 25 Po'ot xa tsacub c'alal ital ti Jesuse ti bu cac'oj jba chixanavtutic batele. Ixanav talel ti yacan ti ba ho' ti Jesuse. 26 Ho'ontutic c'alal laj jq'ueltutic ti chanav talel ti yacan ti ba ho', toj xi'el nic'otutic.

—Ch'ulelal van —xichitutic. Ni'avantutic yu'un nixi'tutic.

27 Ti Jesuse ti ora ic'opoj, laj sc'oponuntutic:

—Mu me xaxi'ic yu'un ho'on Jesusun. Muc'ubtaso avo'ntonic —xiyutuntutic.

28 Hech itac'av ti Pedroe:

—Cajval, mi melel ti ho'ote, pasun ti mantal yu'un chixanav tal ti cacan ti ba ho' te ti yo' bu oyote —xut.

29 Hech itac'av ti Jesuse:

—La' me —xchi.

Hech yu'un iloc' ti barco ti Pedroe, ixanav batel ti yacan ti ba ho'. Sc'an chba sta ti Jesuse. 30 C'alal laj yil ti tsots ital ti iq'ue, ixi'. C'an ch'ayuc yalel ti ho'. Hech yu'un hech laj yavta ti Jesuse:

—Cajval, coltaun yu'un chich'ay yalel —xut.

31 Ti Jesuse ti ora laj stsac ti Pedroe. Hech laj yalbe:

—¿C'u yu'un naxi'? Mu'yuc lec xch'unojel avo'nton chquil —xut.

32 C'alal i'ochic ti barco ti xcha'va'alique, ipaj ti iq'ue. 33 Hech yu'un ti ho'ontutique ti te oyuntutic ti yut barcoe, laj jquejan jbatutic ti stojol ti Jesuse.

—Melel ti ho'ot Snich'onot ti Diose —xcututic.

Ja' sc'opilal ti Jesuse ti laj scolta ep jchameletic te ti Genesaret (Mr. 6:53-56)

34 Nic'otutic ti jech nab. Niloc'tutic ti barco te ti jteclum Genesaret. 35 Ti jchi'iltique ti te nacajtique, c'alal laj yojtiquinic ti ja' ti Jesuse, iloc' yajval yu'un ba spuquic ti sjoylejal slumal ti ital xa ti Jesuse. Hech i'ic'atic tal ti stojol Jesús scotol ti jchameletique. 36 Laj sc'ambeic vocol manchuc mi sba sc'u' no'ox tspicbeic. Scotol ti much'utic laj spicbeic ti sc'u'e, hech icolic uc.

15

Ja' sc'opilal ti c'utic chisbolibtasucutique (Mr. 7:1-23)

1 Iloq'uic tal ti Jerusalén cha'vo' oxvo' ti fariseoetique xchi'uc ti much'utic
ichanubtasvanic ti smantal ti Diose ti scuyoj sbaique. Tal sc'oponic ti Jesuse.
2 Hech laj sjac'beic:

—¿C'u yu'un mu xa spasic ti avajchanc'opetique hech chaj c'u che'el laj
spasic ti antiguo jtatamoltique? Ti antiguo jtatamoltique hal laj spoc sc'obic
c'alal ive'ic yu'un hech lec ac'o ilatuc yu'un ti Diose. Ti avajchanc'opetique
mu xa hechuc tsnop c'alal tspoc sc'obic c'alal chve'ique —xchiic.

3 Hech itac'av ti Jesuse:

—Ho'oxuque scoj ti chach'umbeic sc'op ti antiguo jtatamoltique hech
chap'ajbeic smantal ti Diose. 4 Yu'un hech laj yal mantal ti Diose: "Paso ti
muc' atot ame'", xchi. Laj yal uc: "Ja' ti much'u chopol chc'opoj yu'un stot
sme', ta me xich' milel", xchi. 5 Ti ho'oxuque lec chava'yic ti mu tsotsuc
sc'opilal cha'i ti tspas ti muc' ti stot sme'ique. "Ti c'u yepal ti laj jnop ti c'an
cac'bote, ja' laj xa cac' sventa smoton Diose, mi xut ti stot sme'e, lec oy ti hech
tspasique", xachiic ti ho'oxuque. Ti much'u hech tspase, ho'oxuc chavalbeic
ti mu persauc tscolta stot sme' mi jutuc. 6 Hech chach'aybeic smantal ti Diose
scoj ti chach'umbeic sc'op ti antiguo jtatamoltique. 7 Jlo'lavanejoxuc. Melel
ti hech ac'opilalic ts'ibabil yu'un ti Isaíase, ja' ti j'alc'op yu'un ti Diose. Hech
laj sts'iba:

8 Hovil ti chispasucun ti muc' ti sc'opic ti achi'iltac li'to, mu teucun ti
yo'ntonic.
9 Sc'op no'ox crixchanoetic xchi'uc smantal no'ox crixchanoetic ti chaq'uic ti
chanele.
Mu jc'opuc ti chaq'uic ti chanele,
ti xchie. Ja' ac'opilalic obi —xchi ti Jesuse.

10 Ti Jesuse laj yic' tal ti stojol ti jchi'iltique. Hech laj yalbe:

—A'yo me ava'yic ti c'usi chacalbeique. Ac'o me ti avo'ntonic. 11 Ma'uc
chasbolibtasoxuc ti c'utic chave'e. Ja' chasbolibtasoxuc ti c'utic chopol
chanope, ti c'utic chopol chavale —xchi.

12 Ho'ontutic ti yajchanc'opuntutique ninopejtutic batel ti bu oy ti Jesuse,
lic calbetutic:

—¿Mi chana' ti mu xtun cha'yic ti fariseoetique yu'un ti hech laj avalbee?
—xcututic.

13 Hech itac'av ti Jesuse:

—Ti fariseoetique ja' hech chaj c'u che'el ti vomole, mu'yuc stu. Ti Jtote ti
te oy ti vinajele ja' no'ox tsts'un ti c'usi leque. Scotol ti c'usi mu ts'umbiluc
yu'un ti Jtote ja' chich' bulel. 14 Mu me xach'umbeic smantal. Ja' hech chaj c'u
che'el ma'satetic ti tsc'an chtojobtasvane. Mi jtos ma'satetic xchi'uc ti much'u
chtojobtasat yu'un ti ma'sate, jtos chp'ajic yalel ti ch'en —xiyutuntutic.

15 Ti Pedroe hech laj yalbe:

—Albun ca'itutic sjam ti alo'ile —xut.

16 Hech itac'av ti Jesuse:

—¿Mi yu'un muc xava'ibeic sjam uc ho'oxuque? —xiyutuntutic—. 17 ¿Mi
mu xavilic ti scotol ti c'utic chave'e, ja' chc'ot ti ach'ut, ja' chatsa' tal
loq'uel? 18 Ti c'utic chopol chavale, ti avo'nton chloc' tal. Ja' chbolibtasvan.
19 Yu'un ti yo'nton crixchanoetic chloc' tal c'usi chopol snopoj, mi milvanej,
mi mulivajel, mi tsc'opon ants, mi elec', mi nopc'op, mi nopmulil. 20 Ja'

chbolibtasvan ti muliletic avi li'to. Mu xabolib yu'un mu xapoc ac'ob c'alal chave' —xiyutuntutic.

Ja' sc'opilal ti oy xch'unojel yo'nton jun cananea ants (Mr. 7:24-30)

21 Niloc'tutic batel xchi'uc ti Jesuse. Nibatutic ti slumal Tiro xchi'uc ti
slumal Sidón. 22 Te iloc' tal jun cananea ants. Manchuc mi mu xtun ono'ox
chquiltic scotol ti yanlum crixchanoetique ho'ucutic ti judioucutique, ti
antse hech laj yavta ti Jesuse:
—Cajval, ho'ot ti yelnich'onot ti Davide ti ac'opilal chatale, c'uxubinun. Ep
boliben yu'un pucuj ti jtsebe —xchi.
23 Mi jp'eluc muc xtac'av ti Jesuse. Ho'ontutic ti yajchanc'opuntutique hech
laj calbetutic vocol ti stojol ti Jesuse:
—Taco sutel ti antse yu'un chists'acliucutic yu'un chijyavtaucutic tal
—xcututic.
24 Ti Jesuse hech lic yalbe ti antse:
—Ja' no'ox tacbilun tal ti sventa ti jchi'iltaque, ho'ontutic ti
yelnich'onuntutic ti Israele, yu'un ch'ayemic hech chaj c'u che'el carneroetic
—xut.
25 Inopej tal ti antse, tal squejan sba ti stojol ti Jesuse.
—Avocoluc coltaun me, tote —xut.
26 Hech itac'av ti Jesuse:
—Mu xtun mi ti jpojbetic yot ti col jnich'ontique yu'un ti jtembetic yu'un
ac'o sve' ti ts'i'etique —xchi.
27 Hech itac'av ti antse:
—Melel ava'uc, tote. Pero ho'oni hech chaj c'u che'el ts'i'. Ti achi'iltaque
hech chaj c'u che'el olol. C'alal chve' ti olole, oy xch'uch'elal vaj chp'aj yalel
ti yolon smesa. Ja' stac' sve' ti ts'i'etique. Ja' no'ox hechun ti ho'one, ac'bun
jutuc ti bendicione —xchi ti antse.
28 Ti Jesuse hech laj yalbe:
—Ep xch'unojel avo'nton chquil, me'e. Hech yu'un ac'o c'otuc ti pasel ti
c'usi chac'ane —xut.
Ti ora iloc' ti pucuje ti yo'nton ti stsebe. Lec xa icom.

Ja' sc'opilal ti ep jchameletic icolic yu'un ti Jesuse

29 Niloc'tutic batel xchi'uc ti Jesuse. Nixanavtutic batel ti ti'ti'nab ti
te oy ti estado Galilea. Nimututic batel ti vits. Te ba naclucuntutic.
30 Ep ti jchi'iltique ital ti stojol ti Jesuse yic'ojic tal mecanetic xchi'uc
ma'satetic xchi'uc uma'etic xchi'uc much'utic mu xtun ti sc'obe xchi'uc ep
yan jchameletic. Hul smetsanic ti stojol ti Jesuse. Icol yu'un scotol ti Jesuse.
31 Hech yu'un ich'ay yo'ntonic ti jchi'iltique c'alal laj yilic ic'opoj ti much'u
uma' ono'oxe, ilecub sc'ob ti much'u mu xtun ti sc'obe, ixanav ti much'u
mecan ono'oxe, laj sq'uel balumil ti much'u ma'sat ono'oxe. Lec sc'opilal ibat
yu'unic ti Dios cu'untique, ho'ucutic ti israelucutique.

Ja' sc'opilal ti más ti chanmil imac'linat (Mr. 8:1-10)

32 Ti Jesuse laj yic'untutic ti stojol, ho'ontutic ti yajchanc'opuntutique.
Hech laj yalbuntutic:
—C'ux ti co'nton ti jchi'iltique yu'un yoxibal c'ac'al xa ti li' jchi'inojtique,
mu'yuc xa sve'elic. Mu jc'an ti chipan sbaic batele naca me altsajuc ti be
—xchi.
33 Ho'ontutic hech laj calbetutic:
—Yu'un xocol balumil li'to mu jtatutic ti caxlan vaje yu'un ti jmac'lintutic
ti ho'ontutique. Ep ti jyalel ti jchi'iltique —xcututic.

34 Ti Jesuse hech laj sjac'buntutic:
—¿Jayib muc'tic caxlan vaj avich'ojic? —xiyutuntutic.
Hech nitac'avtutic:
—Quich'ojtutic hucub muc'tic caxlan vaj xchi'uc cha'cot oxcot biq'uit choy —xichitutic.
35 Ti Jesuse laj spas ti mantal ti jchi'iltique yu'un ac'o nacluc. 36 Laj stsac ti hucub muc'tic caxlan vaje xchi'uc ti choye, laj yalbe vocol ti Diose. Laj xet'ilan ti caxlan vaje, laj stuch'ilan ti choye, laj yac'buntutic. Ho'ontutic ba cac'betutic ti jchi'iltique. 37 Scotolic ive'ic, inoj xch'utic. Patil laj jtsobtutic tal ti xet'elal ti caxlan vaje xchi'uc ti sobril choye ti te comene. Inoj hucub almud ti sobril ti caxlan vaj ti laj sve'ique xchi'uc ti sobril choye. 38 Chanmil ti viniquetique ti ive'ique. Mu atabiluc ti antsetique xchi'uc ti ololetique. 39 Ti Jesuse laj sc'opon comel ti jchi'iltique hech ni'ochtutic ti barco xchi'uc, hech nibatutic ti slumal Magdala.

16

Ja' sc'opilal ti yan vuelta sc'an sq'uelic señail ti vinajel
(Mr. 8:11-13; Lc. 12:54-56)

1 Ital cha'vo' oxvo' ti fariseoetique xchi'uc ti saduceoetique. Sc'an spasbeic proval yo'nton ti Jesuse.
—Paso me señail ti vinajel yu'un ti jq'ueltutic yu'un hech ti jna'tutic ti tsots avabtel —xchiic.
2 Itac'av ti Jesuse, hech laj yalbe:
—C'alal chmal ti c'ac'ale, hech chavalic: "Yu'un tsoj ti vinajele, q'uepel osil oc'om", xachiic. 3 Ti sob ic'luman chavalic: "Tsoj ti vinajele. Ja' chtal ho'. Macal ti osile", xachiic. Chana' chaq'uelic señail ti vinajel. Mu xana' xaq'uelic ti yac'oj sba chc'ot xa ti pasel li' ti balumile ti ora to. 4 Tsc'an tsq'uelic señail ti much'utic chopol yo'ntonique xchi'uc ti much'utic laj xa scomesic ti Diose. Mu xa x'ac'batic sq'uelic yan. Ja' no'ox ch-ac'batic sq'uelic hech chaj c'u che'el ic'ot ti pasel yu'un ti Jonase, ja' ti j'alc'op yu'un ti Diose —xut.
Hech laj scomes ti Jesuse, hech niloc'tutic batel xchi'uc.

Ja' sc'opilal ti spumesbil xch'ut vaj yu'un ti fariseoetique xchi'uc ti saduceoetique
(Mr. 8:14-21)

5 Nibatutic xchi'uc ti Jesuse lum ti jech nab. Ho'ontutic ti yajchanc'opuntutique muc jna' chquich'tutic batel caxlan vaj. 6 Ti Jesuse hech laj yalbuntutic:
—P'ijanic me. Mu xtun ti spumesbil xch'ut caxlan vaj yu'un ti fariseoetique xchi'uc ti saduceoetique —xiyutuntutic.
7 Hech laj calbe jbatutic:
—Ja' van chal yu'un muc xquich'tic tal ti caxlan vaj cu'untique —xcut jbatutic.
8 Laj sna' ti Jesuse ti hech laj calbe jbatutique. Hech laj yalbuntutic:
—¿C'u yu'un ti hech chlo'laj avo'ntonic yu'un muc xavich'ic tal ti caxlan vaj cu'untique? Mu'yuc lec xch'unojel avo'ntonic xquil. 9 Mu to chach'unic ti xu' cu'un. ¿Mi yu'un ich'ay xa ti avo'ntonic ti ho'ob caxlan vaj ti itun yu'un ti ho'mil viniquetique xchi'uc ti ep almud sobril ti laj atsobique? 10 ¿Mi ichay xa uc ti avo'ntonic ti hucub caxlan vaje ti itun yu'un ti chanmil viniquetique xchi'uc ti ep almud sobril ti laj atsobique? 11 Muc xava'ibeic sjam ti ma'uc sc'opilal ti caxlan vaje ti laj calboxuque. P'ijanic me, mu xtun ti spumesbil xch'ut caxlan vaje yu'un ti fariseoetique xchi'uc ti saduceoetique, xacutic —xiyutuntutic ti Jesuse.

12 Hech laj ca'ibetutic sjam ti ma'uc laj yalbuntutic sc'opilal ti spumesbil
xch'ut ti mero caxlan vaje. Ja' laj yalbuntutic ti mu me jch'untutic ti c'op ti
chac' ti chanel ti fariseoetique xchi'uc ti saduceoetique.

Ja' sc'opilal ti Pedroe ti jamal laj yal ti ja' t'ujbil yu'un ti Diose ti Jesuse (Mr. 8:27-30; Lc. 9:18-21)

13 C'alal nic'otutic ti slumal Cesarea yu'un Filipo xchi'uc ti Jesuse, hech laj
sjac'buntutic ti Jesuse:
—¿C'usi cabtel chalic ti jchi'iltique, ho'on ti co'ol crixchanoucutique?
—xiyutuntutic.
14 Hech nitac'avtutic:
—Oy chalic ti ho'ot Juanot, ja' ti laj yac' ich'ho'e. Oy chalic ti Elíasot. Oy
chalic ti Jeremíasot. Oy chalic ti ho'ot j'alc'opot uc yu'un ti Diose —xichitutic.
15 Ti Jesuse hech laj sjac'buntutic:
—Ho'oxuque ¿much'uun chacuyic? —xiyutuntutic.
16 Hech itac'av ti Simon Pedroe:
—Ho'ot ti Cristoote, ho'ot t'ujbilot yu'un ti Diose yu'un chacoltauntutic.
Ho'ot Snich'onot ti Diose ti stalel cuxule —xchi.
17 Ti Jesuse hech laj yalbe:
—Avich'oj bendición, Simón, snich'onot ti Jonase, yu'un ma'uc albilot ti
avo'nton yu'un ti much'u co'ol ach'ich'el abec'talic xchi'uc. Ja' albilot ti
avo'nton yu'un ti Jtote ti te oy ti vinajele. 18 Chacalbe uc. Ho'ot Pedroot, ho'ot
ti aventa chlic jtsob ti much'utic chixch'umbun ti jc'ope. Persa chc'ot ti pasel
scotol lume. Manchuc mi tsc'an tstup' ti pucuje, mu xu' yu'un. 19 Chacac'be
tsots avabtel yu'un chavalbe ti crixchanoetique ti c'usi tspasique yu'un hech
chventaimbat yo'ntonic yu'un ti Diose. Yu'un chavalbe ti c'usi mu xtun
tspasique, yu'un hech ono'ox yaloj ti Diose. Yu'un chavalbe ti c'usi lec
tspasique yu'un hech ono'ox yaloj ti Diose —x'utat.
20 Hech laj spasuntutic ti mantal ti Jesuse:
—Mu to me much'u chavalbeic ti ho'on t'ujbilun yu'un ti Diose yu'un
chajcoltaoxuc —xiyutuntutic.

Ja' sc'opilal ti Jesuse ti laj yal ti c'u che'el chchame (Mr. 8:31-9:1; Lc. 9:22-27)

21 Ti Jesuse hech lic yalbuntutic ho'ontutic ti yajchanc'opuntutique:
—Persa chibat ti Jerusalén yu'un persa te chc'ot quich' vocol. Chiyac'ucun
ti sc'ob ti moletique xchi'uc ti sc'ob ti totil paleetique xchi'uc ti sc'ob ti
much'utic chchanubtasvanic ti smantal ti Diose ti scuyoj sbaique. Te chis-
milucun. Chicham. Patil ti yoxibal c'ac'al chicha'cusesat loq'uel ti ch'en
—xiyutuntutic.
22 Ti Pedroe laj sq'uej sbaic xchi'uc ti Jesuse jutuc, hech lic yalbe:
—Cajval, ac'o xc'uxubinot ti Diose, mu me xac' c'otuc ti pasel hech —xut.
23 Ti Jesuse laj sjoyp'in sba, hech laj sc'opon ti Pedroe:
—Satanás, loc'an batel ti jtojol. Chac'an chabolibtasun. Ma'uc chanop c'usi
tsc'an ti Diose. Ja' no'ox chanop hech chaj c'u che'el tsnop crixchanoetic
—x'utat.
24 Ti Jesuse hech laj yalbuntutic:
—Ti much'u tsc'an chists'acliune, mu me xc'uxubin sba, ac'o cuchuc yu'un
ti vocole hech chaj c'u che'el ti jcuch ho'oni, ac'o sts'acliun. 25 Yu'un scotol
ti much'u chc'uxubin sbae, ja' chch'ay. Scotol ti much'u mu xc'uxubin sbae,
ho'on ti jventa, ja' chcuxi. 26 Manchuc mi ihu' avu'un laj avu'unin scotol ti
c'utic oy li' ti balumile, mi mu xacuxi sbatel osil, hovil. Ja' tsots sc'opilal ti
chacuxi sbatel osil. 27 Yu'un ho'on ti co'ol crixchanoucutique chital quich'oj

jqueval hech chaj c'u che'el squeval ti Jtote. Ti jchi'in tal ti ch'ul abatetic cu'une. Ja' chtal cac'be stojol jujun crixchano mi lec ti c'usi laj spasique, mi mu lecuc ti c'usi laj spasique. 28 Melel ti c'usi chacalbeique, ho'oxuc ti li' va'aloxuc li'to oy mu to chachamic ja'to mi laj avilic ti oy chlic jventaimbe yo'ntonic crixchanoetic ho'on ti co'ol crixchanoucutique —xiyutuntutic ti Jesuse.

17

Ja' sc'opilal ti Jesuse ti laj sc'atajes sba ti stojol ti yajchanc'opetique (Mr. 9:2-13; Lc. 9:28-36)

1 C'alal i'ech' xa vaquib c'ac'al, ti Jesuse laj yic' batel ti yan parte ti Pedroe xchi'uc ti Jacoboe xchi'uc ti Juane. ja' ti yits'in ti Jacoboe. Imuic ti jol vits. 2 Ti Jesuse te laj sc'atajes sba ti stojolic. Laj yac' squeval ti sate hech chaj c'u che'el chac' squeval ti c'ac'ale. Iquevan scotol sc'u'. 3 Te laj yac' sba iluc ti Moisese xchi'uc ti Elíase. Te ilo'lajic xchi'uc ti Jesuse. 4 Ti Pedroe hech laj yalbe ti Jesuse:

—Cajval, ja' lec ti li'ucutic no'oxe. Mi chac'ane ti jpas oxib nailvomol li'i, jun avu'un, jun yu'un Moisés, jun yu'un Elías —xut.

5 C'alal yac'oj sba chc'opoj ti Pedroe, ital toc, imacatic scotolic. Oy squeval ti toque. C'alal but'ibilic ti toc, hech ic'opoj ti Diose:

—Ja' Jnich'on li'to, ja' ti lum c'ux ti co'ntone. Nichim no'ox co'nton yu'un. A'ibo sc'op —xchi c'alal te oy ti toque.

6 C'alal laj ya'yic ti jchi'iltac ti abtele laj spatan sbaic ti lum. Toj xi'el ic'otic. 7 Ti Jesuse laj stij liquel. Hech laj yalbe:

—Licanic, mu me xaxi'ic —xchi.

8 C'alal laj sq'uelic muel, mu'yuc xa much'u laj yilic, ja' no'ox stuc ti Jesuse.

9 C'alal yac'oj sba chyalic tal ti vits hech ipasatic ti mantal yu'un ti Jesuse:

—Ti c'u che'el laj avilique, mu to me xavalic ja'to mi nicha'cuxi loq'uel ti ch'en ho'on ti co'ol crixchanoucutique —x'utatic yu'un ti Jesuse.

10 Ho'ontutic ti yajchanc'opuntutique hech laj jac'betutic ti Jesuse:

—¿C'u yu'un hech chalic ti much'utic chchanubtasvanic ti smantal ti Diose ti persa ja' jbael chtal ti Elíase? —xcututic.

11 Hech itac'av ti Jesuse:

—Melel ti ja' jbael chtal ti Elíase. Scotol chtal smeltsan. 12 Chacalbeic uc, ital xa ti Elíase, muc xojtiquinic. Ja' laj spasic ti c'usi sc'an ti yo'ntonic ti crixchanoetique ti chopol tspasique. Hech ono'ox uc ch-ech' jvocol ti sc'obic uc ho'on ti co'ol crixchanoucutic uque —xiyutuntutic.

13 Hech laj jna'tutic ti ja' sc'opilal ti Juane ti ital xae, ja' ti laj yac' ich'ho'e.

Ja' sc'opilal ti yajchanc'opetic ti Jesuse ti muc xu' yu'unic tscolta jun querem (Mr. 9:14-29; Lc. 9:37-43)

14 C'alal nic'otutic ti bu stsoboj sbaic ti jchi'iltique, te oy jun jchi'iltic tal squejan sba ti stojol ti Jesuse. 15 Hech laj yalbe:

—Tote, c'uxubimbun ti jnich'one yu'un tsacbil ti tup' ic'. Ep chich' vocol. Ep vuelta ip'aj xa ti ho'. 16 Laj quic' tal ti stojol ti avajchanc'opetique, muc xu' yu'unic xiscoltabucun —xchi.

17 Hech yu'un hech lic yalbuntutic ti Jesuse:

—Mu'yuc xch'unojel avo'ntonic chquil. Boliben avo'ntonic ho'oxuc ti li'oyoxuc li' ti balumil ti ora to. Ep xa c'ac'al li' jchi'inojoxuc, mu to chach'unic. Ep xa c'ac'al jts'icojboxuc sbolil avo'ntonic acotolic —xiyutuntutic—. Ic'o tal ti jtojol —xiyutuntutic.

18 Ti Jesuse laj spas ti mantal ti pucuje, iloc' tal ti yo'nton ti quereme. Ti ora
icol ti quereme.
19 Ho'ontutic ti yajchanc'opuntutique patil laj jac'betutic ti Jesuse:
—¿C'u yu'un muc xu' cu'untutic jloq'uestutic ti pucuje? —xcututic.
20 Hech itac'av ti Jesuse:
—Yu'un mu'yuc lec xch'unojel avo'ntonic. Melel ti c'usi chacalbeique, mi
tsta hech yepal xch'unojel avo'ntonic hech chaj c'u che'el jp'ej sat mostazate'
ti biq'uite, chc'ot ti pasel avu'unic ti c'usi vocol ti pasel ti mu' xu' avu'unic
atuquic. Hech chaj c'u che'el mi chavale: "Ac'o batuc ti vits lum toi", mi
xachiique, ta me xc'ot ti pasel avu'unic. Scotol xu' chapasic mi tsta hech yepal
xch'unojel avo'ntonique. 21 Ja'to mi laj ac'oponic Dios, ja'to mi laj avipan
abaic, ja'to chloc' ti jtos pucujetic li'to —xiyutuntutic.

Ja' sc'opilal ti yan vuelta laj yal ti Jesuse ti c'u che'el chchame
(Mr. 9:30-32; Lc. 9:43-45)

22 C'alal te oyuntutic ti Galilea xchi'uc ti Jesuse hech laj yalbuntutic:
—Chi'ac'at entrecal ti sc'ob viniquetic ho'on ti co'ol crixchanoucutique.
23 Chimilat, chicham, patil ti yoxibal c'ac'al chicha'cusesat loq'uel ti ch'en
—xiyutuntutic. C'alal hech laj ca'itutic, ep laj quich'tutic mul.

Ja' sc'opilal ti Jesuse ti laj yac' ti taq'uin yu'un ti temploe

24 C'alal nic'otutic ti jteclum Capernaum, tal sc'oponic ti Pedroe ti
much'utic yac'oj sba tstsobic ti taq'uin chtun yu'un ti temploe. Chib drac-
mataq'uin tsc'anic. Hech tal sjac'bel:
—¿Mi chac' ti taq'uine yu'un ti temploe ti maestro avu'unique? —xchiic.
25 —Chac' —xchi ti Pedroe.
I'och batel ti yut na ti Pedroe. Ti ora lic jac'batuc yu'un ti Jesuse:
—¿C'usi xchi avo'nton, Simón? Ti totil ajvaliletic li' ti balumile, ¿mi ja'
tsc'ambe ti snich'one ti tstoj ti patan, mi tsc'ambe yan crixchanoetic? —xchi.
26 Hech itac'av ti Pedroe:
—Ja' tsc'ambe ti yan crixchanoetique —xchi.
Ti Jesuse hech laj yalbe:
—Ti yol snich'onique ja' libre. Hech yu'un ti ho'one mu persauc ti jtoj.
27 Pero yu'un mu me xbolib yo'ntonic cu'un, batan ti nab, teno ochel ti
agancho. Ti choy ti jbael chatsac loq'uel tal, jambo ye. Te chata jun
estaterotaq'uin. Ich'o tal, ac'bo. Ja' jtaq'uintic jcha'va'altic ti chavaq'ue —xut.

18

Ja' sc'opilal ¿much'u más tsots yabtel chich'? xchi sjaq'uic
(Mr. 9:33-37; Lc. 9:46-48)

1 Ho'ontutic ti yajchanc'opuntutic ti Jesuse hech laj jac'betutic.
—¿Much'u más tsots yabtel chich' c'alal tsta yorail tspas mantal li'i ti Diose?
—xcututic.
2 Ti Jesuse laj yic' tal ti stojol jun olol. Laj sva'an ti o'lol yo' bu oyuntutique.
3 Hech laj yalbuntutic:
—Melel ti c'usi chacalbeique, mi mu xac'ot hech chaj c'u che'el olol, mu xu'
chac'ot te o yo' bu tspas mantal ti Diose ti c'alal tsta yorail yu'une. 4 Scotol ti
much'u mu stoy sbae, ti biq'uit chac' sba hech chaj c'u che'el ti olol li'to, ja'
más tsots yabtel chich' c'alal tsta yorail tspas mantal li'i ti Diose. 5 Scotol ti
much'u tspas ti muc' jun olol hech chaj c'u che'el olol avi to ho'on ti jventa,
ho'on chispasun ti muc' uc.

Ja' sc'opilal ti much'u tsbolibtasbe yo'nton yan
(Mr. 9:42-48; Lc. 17:1-2)

6 'Ti much'u tsbolibtasbe yo'nton junuc ti ololetic li'to ti xch'unoj ti ho'on
Jcoltavanejun yu'une, ja' lec ac'o chucbatuc ti snuc' cho' ac'o tenatuc ochel ti
nab. Te chch'ay batel ti nab. Te tsjic' ti ho'e. 7 Uts abaic ho'oxuc ti li'oyoxuc
ti balumile yu'un ep ti c'usi tsc'an chasbolibtasoxuque. Ta ono'ox xava'yic ti
tsc'an chasbolibtasoxuque. Pero uts sbaic ti much'utic hech chbolibtasvane.
8 'Hech yu'un mi chasbolibtasot ti ac'obe, mi avacane, ja' tsc'an ti mu'yuc
ac'ob o avacan hech chaj c'u che'el ti much'u mu'yuc sc'obe o mu'yuc yacane,
hech cha'och ti utsilal. Ja' vocol mi chabatic ti c'atimbac yu'un ti mu xapajes
abaique. 9 Ja' no'ox hech uc mi chasbolibtasot ti c'u che'el chaq'uele, mu
lecuc. Hech yu'un ja' tsc'an ti mu'yuc c'usi chaq'uel hech chaj c'u che'el
ti much'u mu xc'ot sate, hech cha'och ti utsilal. Ja' vocol mi chabatic ti
c'atimbac yu'un ti mu xapajes abaique.

Ja' sc'opilal ti chich' mul ti Diose mi chch'ay jcotuc scarnero (Lc. 15:3-7)

10 'P'ijanic me, mu me biq'uituc chavil junuc ti ololetic li'to. Melel ti c'usi
chacalbeique, te ti vinajel ti ch'ul abatetic ti chchabiat ti ololetique, ja' te
oyic o ti stojol ti Jtote ti te oy ti vinajele. 11 Ja' yu'un ti nitale ho'on ti co'ol
crixchanoucutique yu'un tal jcoltaoxuc acotolic yu'un ti ch'ayemoxuque.
12 '¿C'usi xchi avo'ntonic? Ti much'u oy yu'un ho'vinic ti cot scarnero,
mi ich'ay comel yu'un jcot, ¿mi mu scomes ti yan noventa y nueve ti cote
yu'un chba sa' tal ti jcot ti ich'ay yu'une? 13 Chich' mul yu'un mu ts'acaluc ti
scarneroe. Melel ti c'usi chacalbeique, c'alal mi laj sta xa ti jcote, más nichim
no'ox yo'nton. Yu'un mi jcotuc muc xch'ay ti scarneroe. 14 Hech ono'ox uc
mu sc'an ti Jtote ti te oy ti vinajele mi chch'ay junuc avi ololetic li'to.

Ja' sc'opilal ti ac'o ba sc'opon ti much'u oy smul yu'un ti yermanoe (Lc. 17:3)

15 'Mi oy smul avu'un ti avermanoe, batan, ba chapano xchi'uc acha'va'alic
no'ox. Mi chaspasbot ti muc' ac'ope, hech nichim no'ox avo'nton xchi'uc
avermano obi. 16 Mi mu xaspasbot ti muc' ti ac'ope, ic'o batel cha'vo' oxvo'
achi'il, yu'un hech cha'vo' oxvo' rextico chc'ot ti jayp'el chavale. 17 Mi mu
spasbatic ti muc' sc'opic uc, albo scotol ti jch'unojeletique. Mi mu spasbat
ti muc' sc'op scotol ti jch'unojeletique, hech ac'o c'otuc avu'un hech chaj c'u
che'el yanlum vinic, hech chaj c'u che'el jtsobpatan ti mu xch'unojbuc sc'op
ti Diose.
18 'Melel ti c'usi chacalbeique, yu'un chavalbe ti c'usi mu xtun tspasique,
yu'un hech ono'ox yaloj ti Diose. Yu'un chavalbe ti c'usi lec tspasique, yu'un
hech ono'ox yaloj ti Diose.
19 'Yan vuelta hech chacalbeic, mi jtos avo'ntonic cha'vo'oxuc li' ti balumile
ti chac'ambeic ti stojol ti Diose ti c'uc no'ox chac'anique, ja' chayac'boxuc ti
Jtote ti te oy ti vinajele. 20 Yu'un mi oy stsoboj sbaic cha'vo' oxvo' ti jventa, te
oyun ti o'lol yo' bu oyique —xchi ti Jesuse.
21 Ti Pedroe lic sc'opon ti Jesuse, hech laj sjac'be:
—Cajval, ¿jayib vuelta sc'an ti jpasbe perdón ti much'u tstailan smul ti
jtojole? ¿Mi ta yutsil hucub vuelta? —xchi.
22 Hech itac'av ti Jesuse:
—Chacalbe, mu tauc yutsil ti hucub no'ox vuelta. Mu atabiluc ti chapasbe
perdón. Ja' scotol c'ac'al chapasbe perdón.

Ja' sc'opilal ti mu laj spasbe perdón ti xchi'ile

23 'Hech yu'un chacalbeic ti c'utic x'elan tspasvan ti mantal ti Diose. Hech
yu'un chacalbe hech chaj c'u che'el jun ajvalil ti tsc'an yu'un ac'o sutesbatuc

ti staq'uine yu'un ti yabate. 24 Laj scajtusbe yil. Patil laj yic' tal ti stojol ti much'u oy lajunmil yil yu'une. 25 Mu xu' stoj ti yile hech yu'un laj yal mantal ti yajvale ti ac'o chonatuc xchi'uc yajnil xchi'uc xnich'nab xchi'uc scotol ti c'usi oy yu'une yu'un hech chtoj ti yile. 26 Hech yu'un ti abate laj squejan sba ti stojol ti yajvale. Ep laj yalbe vocol: "Avocoluc me, Cajval, malabun to. Chajtojbe scotol", xchi. 27 Hech ti ajvalile laj xc'uxubin ti yabate, laj scolta batel, laj xch'aybe ti yile. 28 C'alal iloc' batel ti yabate, laj snup ti be ti much'u oy ho'vinic yil yu'une ti ja' ono'ox xchi'il ti abtele. Laj stsac, hech laj yalbe: "Tojbun ti avile", xut. 29 Hech ti much'u co'ol yabtel xchi'uque laj squejan sba ti stojol, hech laj yalbe vocol: "Avocoluc me, malabun to. Chajtojbe scotol", xchi. 30 Muc sc'an smala. Ba stic' ti chuquel. "Ja'to mi laj stojbun ti yile ja'to chacoltabun loq'uel tal", xchi ti yajval ti taq'uine. 31 Ti xchi'iltac ti abtele c'alal laj yilic ti hech ic'ot ti pasele, ep laj yich'ic mul. Ba yalbeic ti yajvale scotol ti hech ic'ot ti pasele. 32 Hech yu'un i'ic'at talel yu'un ti yajvale. Hech hul albatuc: "Chopol avo'nton chca'i. Scotol laj jch'aybot avil yu'un laj ac'ambun vocol ti jtojol. 33 Ja' lec ti lajuc ac'uxubin ti achi'ile hech chaj c'u che'el ti laj jc'uxubinote", x'utat. 34 Hech yu'un ti yajvale i'ilin ti stojol. Laj yac' ti sc'ob ti jchucvanejetique. "Ja'to mi laj stojbun scotol ti yile ja'to chacoltabun loq'uel tal", xchi ti ajvalile.

35 Hech ono'ox uc chaxcha'ac'boxuc atojic jujunoxuc ti Jtote ti te oy ti vinajele mi mu j'ech'eluc chach'ay ti avo'ntonic ti smul ti avermanoe —xiyutuntutic ti Jesuse.

19

Ja' sc'opilal ti much'u tsutes yajnile
(Mr. 10:1-12; Lc. 16:18)

1 C'alal laj yo'nton laj sc'oponuntutic ti Jesuse, ho'ontutic ti yajchanc'opuntutique, niloc'tutic batel ti Galilea xchi'uc. Nijelavtutic batel ti jech uc'um Jordán, nixanavtutic batel yu'un chibatutic ti estado Judea xchi'uc ti Jesuse. 2 Laj sts'acliuntutic batel ep jchi'iltic xchi'uc jchameletic. Laj scolta comel ti jchameletique ti Jesuse.

3 Ital cha'vo' oxvo' ti fariseoetique yu'un sc'an spasbeic proval yo'nton ti Jesuse. Hech tal sjac'beic:

—¿Mi stac' ti jsutes cajniltutic ti c'uc no'ox tspase? —xchiic.

4 Hech itac'av ti Jesuse:

—Aq'uelojic ti sc'op ti Diose ti bu chal ti c'alal ipasat ti sba crixchanoe, jun vinic jun ants ipasat. 5 Hech chal uc ti sc'op ti Diose: "Hech yu'un ti viniquetique tscomes stot sme', chic' yajnil. Jun no'ox chc'ot xchi'uc ti yajnile", xchi. 6 Hech yu'un mu cha'vo'uc icom yu'un jun no'ox ic'otic. Hech yu'un ti much'utic jun no'ox ic'otic yu'un ti Diose mu me sp'ev sbaic —xchi ti Jesuse.

7 Lic sjac'beic yan vuelta:

—¿C'u yu'un hech laj yal mantal ti Moisese: "Scotol ti much'u tsutes ti yajnile, ac'o sp'ejan ti jun ac'o yac'be ti yajnile ti c'usi sventailuc ti tsutese", ti xchie? —xchiic.

8 Hech itac'av ti Jesuse:

—Scoj ti tsots yo'ntonic hech yu'un ti hech i'ac'bat lisensa yu'un ti Moisese ti tsutes ti yajnilique. Mu hechuc ti sliqueb ti balumile. 9 Chacalbeic, scotol ti much'u tsutes ti yajnile, mi mu scojuc ti imulav ti yajnile ti tsutese, mi chic' yan ants ja' chmulivaj obi. Scotol ti much'u chic' yu'un chajnilin ti much'u sutesbil yu'un ti smalale, ja' chmulav chc'ot —xchi.

10 Ho'ontutic ti yajchanc'opuntutique hech laj calbetutic ti Jesuse:
—Mi hech oy sc'opilal ti much'u oy yajnile, ja' lec ti mu xquic' jbatutic xchi'uc ants —xichitutic.
11 Ti Jesuse hech laj yalbuntutic:
—Mu scotoluc xu' yu'unic chch'unic ti mu xic' sbaic xchi'uc ants. Ja' no'ox chch'un ti much'u tsnop ti hech tsc'an ti Diose. 12 Oy viniquetic eunucoetic sbiic. C'alal i'an hech ti ora to mu sc'an chic' sbaic xchi'uc ants. Oy viniquetic uc ti ipasat ti eunuco yu'un yan viniquetic. Oy viniquetic mu xic' sbaic xchi'uc ants yu'un hech más xu' chtun yu'un ti Diose. Ti much'u tsnopic ti hech tsc'an ti Diose, ac'o spas —xchi.

Ja' sc'opilal ti Jesuse ti laj yac'be bendición ti ololetique (Mr. 10:13-16; Lc. 18:15-17)

13 I'ic'at talel ti stojol ti Jesuse ololetic yu'un chac' sc'ob ti Jesuse, chac'be ti sjol ti ololetique, yu'un tsc'opombe Dios ti stojol ti ololetique. Ti ho'ontutique ti yajchanc'opuntutique jc'an jpajestutic ti jchi'iltique. Tsots laj calbetutic mantal yu'un ti jpajestutic. 14 Ti Jesuse hech laj yalbuntutic:
—Ac'o taluc ti jtojol ti ololetique. Mu me xapajesic yu'un ti much'utic chventaimbat yo'ntonic yu'un ti Diose, ja' hech chc'otic hech chaj c'u che'el olol —xiyutuntutic.
15 Ti Jesuse laj yac' sc'ob, laj yac'be ti sjol ti ololetique. Patil niloc'tutic batel xchi'uc ti Jesuse.

Ja' sc'opilal ti unen vinic ti jc'uleje (Mr. 10:17-31; Lc. 18:18-30)

16 Oy jun jchi'iltic tal sc'opon ti Jesuse.
—Maestro, ho'ot lequil vinicot. ¿C'usi lequil abtelal ti jpas yu'un hech chicuxi sbatel osil? —xchi.
17 Itac'av ti Jesuse, hech laj yalbe:
—¿C'u yu'un lequil vinicot xavutun? Mi junuc mu'yuc much'u lec, ja' no'ox stuc ti Diose. Mi chac'an chacuxi sbatel osil, ch'uno me ti mantaletique —xut.
18 Hech laj sjac' ti vinique:
—¿C'usi mantalil? —xchi.
Hech itac'av ti Jesuse:
—Mu me xamilvan. Mu me xamulivaj. Mu me xa'elc'aj. Mu me xanopbe smul avecino. 19 Paso me ti muc' atot ame'. C'ux me xava'i avecino hech chaj c'u che'el c'ux chava'i aba, ti xchie —xchi ti Jesuse.
20 Unen to ti vinique. Hech laj yalbe ti Jesuse:
—Scotol avi to jch'unoj c'alal nich'i tal. ¿C'usi xa sc'an ti mu jch'une? —xchi.
21 Hech itac'av ti Jesuse:
—Mi chac'an ti mu'yuc apalta chayil ti Diose, batan, ba chono scotol ti c'usi oy avu'une, q'uelambo ti me'onetique. Hech oy ac'ulejal ti vinajel chc'ot. Patil chtal ats'acliun batel —xut.
22 C'alal laj ya'i ti unen vinique, isut batel. Laj yich' mul yu'un ep ti sc'ulejal li' ti balumile.
23 Ti Jesuse hech laj yalbuntutic ho'ontutic ti yajchanc'opuntutique:
—Melel ti c'usi chacalbeique, ti much'u jc'uleje vocol chac' sba ti ventainel yu'un ti Diose. 24 Chacalbeic uc ti hech chaj c'u che'el mu xjelav jcot camello ti xchac acuxa, ja' no'ox hech uc ti much'u jc'uleje mu xu' chac' sba ti ventainel yu'un ti Diose —xiyutuntutic.
25 Ich'ay co'ntontutic c'alal hech laj ca'itutic.
—¿Much'u cac'tic xu' chcol che'e? —xcututic.
26 Ti Jesuse laj sq'uelbun jsatutic. Hech laj yalbuntutic:

—Ti crixchanoetique mu xu' scolta sba stuc. Ti Diose scotol xu' yu'un tspas stuc —xchi.
27 Ti Pedroe hech laj yalbe ti Jesuse:
—Ho'ontutique scotol laj xa jcomestutic. Laj xa jts'acliotutic. ¿C'u x'elan chic'otutic ho'oni? —xchi.
28 Ti Jesuse hech laj yalbuntutic:
—Melel ti c'usi chacalbeique, ti c'alal tsta yorail ti jlecubtas ti balumile, chc'ot naclucun ti jmuc'ta naclebe yu'un ti jpas ti mantal scotolic, ho'on ti co'ol crixchanoucutique. Te chispasucun ti muc' scotol ti crixchanoetique. Ho'oxuque yu'un laj xa ats'acliucun, chc'ot naclanic uc ti lajcheb muc'tic naclebaltic yu'un chapas ti mantal ti lajchachop ti jchi'iltique, ho'ucutic ti yelnich'onucutic ti Israele. 29 Scotol ti much'u laj xa scomes mi sna, mi sbanquiltac, mi yits'inabtac, mi svixobtac, mi yixleltac, mi stot sme', mi yajnil, mi yol xnich'nab, mi slum, ho'on ti jventa, ho'vinic vuelta ch-epaj xq'uexol ti chcac'bee. Chcac'be yich' uc xcuxlejal sbatel osil. 30 Scotol ti much'utic hech tsnop ti yo'nton ho'on jbaejbeun, mi xchi tsnop, ja' patil ti yantique, mi xchi, ja' patil chc'otic lume. Ja' jbael chc'otic scotol ti much'utic mu hechuc tsnopique. Ja' ep ti much'utic patil chc'otique —xiyutuntutic ti Jesuse.

20

Ja' sc'opilal ti j'abteletic ti c'utic ora i'ic'atique

1 Hech laj yalbuntutic uc ti Jesuse:
—Hech yu'un chacalbeic ti c'utic x'elan tspasvan ti mantal ti Diose. Hech yu'un chacalbe hech chaj c'u che'el jun vinic ti oy slume. Sob ic'luman iloc' batel, ba sa' yaj'abtel yu'un chba abtejuc ti bu sts'unoj uvate'. 2 Laj spas trato xchi'uc ti yaj'abtele ti jun denariotaq'uin tstoj ti jun c'ac'ale. Laj stac batel ti bu ti yabtele te ti bu sts'unoj ti uvate'e. 3 C'alal laj sta baluneb ora iloc' batel yan vuelta ti yajval ti abtele. Laj yil oy much'utic te va'ajtic ti plaza, mu'yuc yabtelic. 4 Hech yu'un hech laj yalbe: “Batanic ti cabtel ti bu jts'unoj uvate'. Lec atojolic chacac'boxuc”, xut. Hech laj xch'unic, hech ibatic ti abtel. 5 Yan chib vuelta iloc' batel ti yajval ti abtele. Ba sa' yaj'abtel. Ba sa' ti o'lol c'ac'al uc. Ba sa' ti oxib ora mal c'ac'al uc. Co'ol ono'ox laj spas ti jujun vueltae. 6 C'alal laj sta ho'ob ora mal c'ac'al, iloc' batel yan vuelta. Te laj sta yantic, mu'yuc yabtelic uc. Hech laj sjac'be: “¿C'u yu'un li' va'aloxuque sjunul c'ac'al?” xut. 7 Hech itac'avic: “Yu'un mu'yuc much'u laj yic'untutic ti abtel”, xchiic. Hech laj yalbe: “Batanic ti cabtel ti bu ts'umbil ti uvate' cu'une. Lec atojolic chacac'boxuc”, xut. 8 C'alal imal xa ti c'ac'ale ti yajval ti abtele hech laj yalbe ti smayordomoe: “Ic'o talel ti j'abteletic cu'une. Ac'bo stojol yabtelic. Ja' jbael chatoj ti much'u patil italique. Patil chatoj ti much'u jbael italique”, xut. 9 C'alal italic ti much'utic laj stsac yabtelic ti ho'ob ora mal c'ac'al, jujun denariotaq'uin i'ac'batic jujun. 10 C'alal italic ti much'utic jbael laj stsac yabtelique, laj scuyic ti más ep stojol ch-ac'batic ti stuquique. Co'ol ono'ox uc jujun denariotaq'uin i'ac'batic jujun. 11 C'alal laj yich' ti stojolique, mu xtun laj yilic ti c'usi laj spas ti yajval ti abtele. 12 Hech lic yalbeic: “Jun no'ox ora i'abtejic ti much'utic patil italique. Co'ol laj atojuntutic xchi'uc ti much'u patil italique. Ho'ontutique laj xa ca'ibetutic sc'uxul ti c'ac'ale. Nilubtutic xa ti abtel”, xchiic. 13 Hech lic tac'avuc ti yajval ti abtele: “Quits'in, mu chopoluc ti c'usi laj jpasboxuque. Hech laj jpastic trato ti jun no'ox denariotaq'uin chajtojic jujunoxuque. 14 Ich'o batel atojolic, batanic. Yutsil co'nton ti co'ol chajtojic acotolic xchi'uc ti much'utic patil italique. 15 Ti c'usi sc'an ti co'ntone stac' ti jpas xchi'uc ti c'usi oy cu'une. Mu me chopoluc avo'ntonic yu'un ti c'usi

lec laj jpase", xut. 16 Hech chaj c'u che'el ic'ot ti pasel xchi'uc ti yaj'abtele, ja' no'ox hech chc'ot ti pasel xchi'uc ti much'utic ch-abtej cu'une li' ti balumile. Scotol ti much'utic hech tsnop ti yo'nton ho'on jbaejbeun, mi xchi tsnop, ja' patil ti yantique, mi xchi, ja' patil chc'otic lume. Ja' jbael chc'otic scotol ti much'utic mu hechuc tsnopique —xchi ti Jesuse.

Ja' sc'opilal ti yoxibal xa vuelta laj yal ti Jesuse ti c'u che'el chchame
(Mr. 10:32-34; Lc. 18:31-34)

17 C'alal cac'oj jbatutic chimututic batel ti Jerusalén xchi'uc ti Jesuse, c'alal te oyuntutic ti be, laj jq'uej jbatutic jutuc xchi'uc ti Jesuse, ho'ontutic ti yajchanc'opuntutique, ti lajchavo'untutique. Hech laj yalbuntutic ti Jesuse:

18 —Ta xa xijc'ot ti Jerusalén. Ho'on ti co'ol crixchanoucutique te chiyac'ucun entrecal ti sc'ob ti totil paleetique xchi'uc ti sc'ob ti much'utic chchanubtasvanic ti smantal ti Diose ti scuyoj sbaique. Ja' chixchapambucun jc'opilal yu'un chismilucun. 19 Chi'ac'at entrecal uc ti sc'ob yanlum viniquetic yu'un chquich' labanel, chquich' acial. Patil chismilucun ti cruz. Chicham. Patil ti yoxibal c'ac'al chicha'cusesat loq'uel ti ch'en —xiyutuntutic.

Ja' sc'opilal ti oy c'usi laj sc'ambeic ti Jesuse ti Jacoboe xchi'uc ti Juane
(Mr. 10:35-45)

20 Ital ti jchi'il ti abtele, ja' ti xnich'nab ti Zebedeoe. Xchi'inoj talel ti sme'e. Hul squejan sba ti stojol ti Jesuse yu'un oy c'usi tsc'ambe. 21 Ti Jesuse hech laj sjac'be:

—¿C'usi chac'an? —xut.

Hech itac'av ti sme'ique:

—Alo amantal ti c'alal chtal apas mantal, chnaqui jun ti abats'ic'ob, jun ti ats'et ti jqueremetic li'to —xchi.

22 Hech lic yal ti Jesuse:

—Mu xana'ic ti c'usi chac'ambune. ¿Mi xu' avu'unic ti vocol hech chaj c'u che'el chquich' vocol ho'oni? ¿Mi xu' avu'unic ti contrainel hech chaj c'u che'el chquich' contrainel ho'oni? —xchi.

Hech itac'avic:

—Xu' cu'untutic —xchi xtac'avic xcha'va'alic.

23 Ti Jesuse hech laj yalbe:

—Melel ti c'u che'el chquich' vocol ho'oni ti c'u che'el chquich' contrainel, hech chavich'ic uc. Ho'on mu xu' chacalbe ti chanaquiic jun ti jbats'ic'ob jun ti jts'et. Ja' chal ti Jtote ti much'utic te chnaquiique —xchi.

24 Ho'ontutic ti lajunvo'untutique mu xtun laj ca'itutic ti c'usi laj yal ti cha'vo' ti jchi'iltaque. 25 Hech yu'un ti Jesuse laj yic'untutic tal ti stojol jcotoltutic ho'ontutic ti yajchanc'opuntutique. Hech laj yalbuntutic:

—Chana'ic c'u x'elan tspasic ti ajvaliletic yu'un yanlum viniquetic. Chac' sbaic ti pasel ti muc'. Ti totiletic yu'unique ja' tsujvanic ti abtel. 26 Mu me hechuc chapasic ti ho'oxuque. Ti much'u tsc'an ti totil chc'ot avu'unique, ja' chac' sba ti abatinel avu'unic. 27 Ti much'u sc'an ti tspasat ti muc' avu'unique, ac'o me yac' sba ti abatinel ti atojolic. 28 Hech me chapasic hech chaj c'u che'el ho'oni ti co'ol crixchanoucutique. Yu'un ho'oni ma'uc nital yu'un chi'abatinvan. Ja' tal cac' jba ti abatinel. Tal cac' jba ti milel sventa scolel scotol crixchanoetic —xchi.

Ja' sc'opilal ti ijambat sat cha'vo' ma'satetic
(Mr. 10:46-52; Lc. 18:35-43)

29 C'alal niloc'tutic batel ti jteclum Jericó xchi'uc ti Jesuse, laj sts'acliuntutic batel ep jchi'iltic. 30 Te nacajtic ti ti'be cha'vo' jchi'iltic, ja' ma'satetic. C'alal laj ya'yic ti te ch-ech' ti Jesuse, hech laj yavtaic:

—Cajval, ho'ot ti yelnich'onot ti Davide ti ac'opilal chatale, c'uxubinuntutic —xchiic.
31 Ti yan jchi'iltique tsc'an tspajesic.
—Anchan —xutic.
Más no'ox tsots laj yavtaic:
—Cajval, yelnich'onot David, avocoluc me, c'uxubinuntutic —xchiic.
32 Laj sva'an sba ti Jesuse. Laj yic' talel ti stojol ti ma'satetique. Hech laj sjac'be:
—¿C'usi chac'an chajpasbe? —xchi ti Jesuse.
33 Hech itac'avic:
—Avocoluc, Cajval, jambun jsatutic —xchiic.
34 Ic'uxubinvan ti Jesuse hech yu'un laj spicbe satic. Ti ora ijam ti satique. Laj sts'acliic batel ti Jesuse.

21

Ja' sc'opilal ti cajal ti burro i'och batel ti Jerusalén ti Jesuse
(Mr. 11:1-11; Lc. 19:28-40; Jn. 12:12-19)

1 Nic'otutic xchi'uc ti Jesuse ti nopol Jerusalén, te ti bu biq'uit jteclum Betfagé sbi. Te oy ti yolon vits Olivatic sbi. Ti Jesuse lic stac batel cha'vo' ti jchi'iltac ti abtele. 2 Hech laj yalbe:
—Toj chabatic ti biq'uit jteclum lum toi. Te chc'o ataic me'burro. Te chucul xchi'uc yol. Coltao, ic'bun talel. 3 Mi chasjac'boxuc ti yajvale: "¿C'u stu avu'un ti burroe?" mi xayute, "chtun yu'un ti Cajvaltique", xavut. Ti ora chayac'boxuc talel —xut ti cha'vo'ique, xchi ti Jesuse.
4 Hech ic'ot ti pasel yu'un tsts'aqui sc'op ti j'alc'op yu'un ti Diose. Hech laj yal:
5 Albo ti much'utic te nacajtic ti Jerusalene:
"Chtal ti ajvalil avu'unique.
Biq'uit yac'oj sba.
Cajal ti burro chtal.
Ja' yol ti j'icatsnom me'burroe", uto,
xchi ti Diose, xchi ti j'alc'ope.
6 Ibat ti cha'vo'ique, ba spasic hech chaj c'u che'el ipasatic ti mantal yu'un ti Jesuse. 7 Laj yiq'uic tal ti me'burroe xchi'uc ti yole. Laj slambe xchijic ti spat ti xcha'cotolique. Hech yu'un lic scajlebin ti Jesuse. 8 Ep jchi'iltic laj sq'uiic xchijic ti be uc. Oy yantic laj sp'asic c'obte'. Laj sq'uiic ti be ti c'obte'e.
9 Ti much'utic jbael ixanavique xchi'uc ti much'utic patil italique, co'ol tsots ic'opojic:
—¡Jpastic ti muc' ti yelnich'on ti Davide ti sc'opilal chtal ochuc ti ajvalile! ¡Jun no'ox yutsil ti itacat xa tal ti jtojoltic yu'un ti Cajvaltic Diose! ¡Ac'o spasic ti muc' ti Diose scotolic te ti vinajel uc! —xchiic.
10 C'alal i'och batel ti Jerusalén ti Jesuse, chvochetic no'ox liquel ti jchi'iltique. Scotolic lic sjaq'uic:
—¿Much'u li'to? —xchiic.
11 Hech itac'av ti jchi'iltique ti te xchi'inojic tal ti Jesuse:
—Ja' Jesús. Ja' ti j'alc'op yu'un ti Diose ti liquem tal ti jteclum Nazarete te ti estado Galilea —xchiic.

Ja' sc'opilal ti Jesuse ti laj sten loq'uel ti yamaq'uil templo ti jchonolajeletique
(Mr. 11:15-19; Lc. 19:45-48; Jn. 2:13-22)

12 Te ti Jerusalén co'ol ni'ochtutic ti yamaq'uil templo yu'un ti Diose xchi'uc
ti Jesuse. Ti Jesuse laj sten loq'uel ti yamaq'uil templo scotol ti much'utic ti te
chchonilajique chmanilajique. Laj sbut'q'uimbe smesa ti jeltaq'uinetique.
Laj sbut'q'uimbe snacleb ti much'utic chchonic culajteetique. 13 Hech laj
yalbe:
—Hech ts'ibabil comel ti sc'op ti Diose: "Ti Jnae ja' sventa ti chac'oponune",
ti xchi ti Diose. Ho'oxuque laj xa ac'atajesic ti xch'en j'eleq'uetic —xchi.
14 Te ti yut templo italic ti stojol ti Jesuse ma'satetic xchi'uc mecanetic.
Scotol icolic yu'un ti Jesuse. 15 Te oyic uc cha'vo' oxvo' ti totil paleetique
xchi'uc cha'vo' oxvo' ti yan jchi'iltic ti ichanubtasvanic ti smantal ti Diose ti
scuyoj sbaique. Laj sq'uelic ti jchop o abteletic ti laj spas ti Jesuse. Laj ya'yic
c'alal tsots laj yalic ti queremetique: "¡Jpastic ti muc' ti yelnich'on ti Davide
ti sc'opilal chtal ochuc ti ajvalile!" xchiic. Hech yu'un i'ilinic. 16 Hech yu'un
hech laj sjac'beic ti Jesuse:
—¿Mi laj ava'i ti c'usi chalic ti queremetique? —xchiic.
Hech itac'av ti Jesuse:
—Laj ca'i. ¿Mi mu aq'uelojuc uc ti hech chal ti sc'op ti Diose?
Ti ololetique jelaven yutsil ac'opilal chaxcholbot, ti xchie —xchi.
17 Hech niloc'tutic batel xchi'uc ti Jesuse. Nicha'sututic batel ti jteclum
Betania. Te c'ot vayucuntutic.

Ja' sc'opilal ti scoj ti mu'yuc sat laj yac'be castigo ti igote'e ti Jesuse (Mr. 11:12-14, 20-26)

18 Ti yoc'omal sob ic'luman nisututic batel yan vuelta ti jteclum Jerusalén
xchi'uc ti Jesuse. C'alal nixanavtutic batel ti be, lic vi'najuc ti Jesuse. 19 Laj yil
oy igote' nopol ti'be. Ba sq'uel mi repenta oy sat. Mu'yuc sat c'ot sta, ja' no'ox
yanal. Ti Jesuse hech laj yalbe ti te'e:
—Mi jutuc mu xa xasatin —xut.
Ti ora itaquij ti igote'e. 20 C'alal laj jq'ueltutic ti ho'ontutic ti ya-
jchanc'opuntutique ich'ay co'ntontutic yu'un.
—¿C'u che'el ti ora itaquij ti igote'e? —xichitutic.
21 Itac'av ti Jesuse, hech laj yalbuntutic:
—Melel ti c'usi chacalbeique, mi oy xch'unojel avo'ntonic, ma'uc no'ox xu'
avu'unic chapasic hech chaj c'u che'el laj jpasbe ti igote'e, ja' chc'ot ti pasel
avu'unic uc scotol ti c'usi vocol ti pasel ti mu xu' avu'unique. Hech chaj c'u
che'el mi chavale: "Ac'o sq'uej sba batel ti vits li'to, ac'o ochuc ti nab", mi
xachiique, ta me xc'ot ti pasel avu'unic. 22 Yu'un mi oy xch'unojel avo'ntonic,
scotol ti c'utic chac'ambeic ti Diose ja' chayac'boxuc —xiyutuntutic.

Ja' sc'opilal ti ijac'bat ti Jesuse much'u i'ac'bat yabtel (Mr. 11:27-33; Lc. 20:1-8)

23 C'alal nic'otutic ti templo te ti Jerusalén xchi'uc ti Jesuse, lic chanubtas-
vanuc ti Jesuse. Ital cha'vo' oxvo' ti totil paleetique xchi'uc cha'vo' oxvo' ti
moletique te ti jteclum. Hech laj sjac'be:
—¿Much'u smantal avich'oj ti hech laj aten loq'uel ti jchonolajeletique li' ti
yamaq'uil ti temploe? ¿Much'u laj yac'bot avabtel? —xutic.
24 Hech itac'av ti Jesuse:
—Oy c'usi chajac'be uc. Mi chana'ique, chacalbe ava'yic ti much'u laj
yac'bun ti cabtele. 25 Hech chajac'be. Ti Juane ¿much'u i'ac'bat yabtel yu'un
ti laj yac' ich'ho'e? ¿Mi yu'un Dios i'ac'bat yabtel o mi yu'un crixchanoetic
i'ac'bat yabtel? —xut.
Hech lic yalbe sbaic:
—"Yu'un Dios", mi chijchie, "¿c'u yu'un muc xach'unic che'e?" ta me
xijyutucutic. 26 "Yu'un crixchanoetic", mi chijchie, yu'un ja' chijxi' yu'un ti

crixchanoetique yu'un scotolic xch'unojic ti ja' j'alc'op yu'un ti Diose ti Juane —xut sbaic.
27 Hech yu'un hech laj yalbeic ti Jesuse:
—Mu jna'tutic —xchiic.
Ti Jesuse hech laj yalbe:
—Hechun uc, mu xacalbe much'u laj yac'bun ti cabtele —xut.

Ja' sc'opilal ti queremetique ti mu sc'an ch-abtej yu'un ti stote

28 Hech laj yalbe uc ti Jesuse:
—Chacalbe sc'opilal jun vinic. Oy cha'vo' xnich'nab. C'o sc'opon ti june: "Jnich'on, ti ora to chabat ti abtel ti bu uvate' cu'une", xut. 29 Hech itac'av ti snich'one: "Mu jc'an chibat", xchi. Patil laj snop xa ti yo'nton stuc ti chba spasbe yabtel ti stote. 30 Ti vinique ba sc'opon ti jun snich'one. Co'ol laj yalbe. Hech itac'av ti snich'one: "Cuy, tote, chibat", xchi. Patil muc xbat. 31 ¿C'usi xchi avo'ntonic? Ti xcha'va'alique, ¿much'u laj spas ti c'usi sc'an yo'nton ti stote? —xchi.
Hech itac'avic:
—Ja' ti much'u jbael ic'oponate —xchiic.
Ti Jesuse hech laj yalbe:
—Melel ti c'usi chacalbeique, ti much'utic jp'ajmantaletic chavilique, ja' ti jtsobpatanetique xchi'uc ti jmulavil antsetique, tspasatic xa ti mantal yu'un ti Diose. Ti ho'oxuque mu xac'anic. 32 Ital ti atojolic ti Juane. Ja' tal yalboxuc ti c'usi lec chapasique. Muc xach'umbeic sc'op. Ti jtsobpatanetique xchi'uc ti jmulavil antsetique, laj xch'umbeic sc'op, laj sutes yo'ntonic. C'alal laj avilic ti laj xch'unique, muc xasutes avo'ntonic ti ho'oxuque, muc xach'unic.

Ja' ti lo'il yu'un ti jchabiejbalumile ti chopol yo'ntonique (Mr. 12:1-12; Lc. 20:9-19)

33 'A'yo me ava'yic yan lo'il. Oy jun vinic oy slum. Te laj sts'un ep uvate'. Laj spas macte'ton ti sjoylejal. Laj sjomic ton yo' bu tsloq'uesbe ya'lel sat ti uvate'e. Laj spas jun na, toyol ti solel ti nae. Ja' sventa tsq'uel scotol ti uvate'e. Laj sa' yaj'abtel yu'un chchabibat ti slume. Patil nom ibat ti yajval ti balumile.
34 'C'alal ista xa yorail itoc'onaj ti sat ti uvate'e, laj stac talel ti smozotaque yu'un chc'ot sc'opon ti jchabiejbalumile. Chc'ot sc'ambeic tal ti sate. 35 Ti jchabiejbalumile itsacvanic, laj stsaquic ti mozoetique. Jun laj smajic, jun laj smilic, jun laj yac'beic ton. 36 Ti yajval ti balumile laj xcha'tac talel nixtoc yan smozotac. Más ep laj stac talel. Co'ol ono'ox ipasbatic hech chaj c'u che'el ti much'u jbael itacatic talele.
37 'Patil laj stac talel ti snich'one. Hech laj yal: "Ja' chispasbucun ti muc' ti jnich'one", xchi. 38 Ti jchabiejbalumile c'alal laj yilic ti ja' snich'on ti yajval ti balumile, hech laj yalbe sbaic: "Ja' yajval balumil chcom avi to. Jmiltic. Ho'ucutic chquich'betic comel ti slume", xut sbaic. 39 Hech yu'un laj stsaquic, laj stenic loq'uel ti bu ts'umbil ti uvate'e, laj smilic.
40 'Hech yu'un mi isut tal ti yajval ti uvate'e, ¿c'usi chc'ot pasbatuc ti jchabiejbalumile? —xchi ti Jesuse.
41 Hech itac'avic:
—Ja' chmilat ti hovijoletique. Yan chac'be xchabi ti uvate' yu'une. Ja' tsa' ti much'u chac' entrecal ti sate c'alal tsatin ti te'etique —xchiic.
42 Ti Jesuse hech laj sjac'be:
—¿Mi mu hechuc aq'ueloj uc ti sun ti Diose?
Hech chaj c'u che'el ti yajval nae ti laj yotes ti chiquina ti tone ti mu xtun laj yilic ti yaj'abtele,

ja' no'ox hech laj xa yich' tsots yabtel yu'un ti Diose ti much'u t'ujbil yu'une ti
ja' mu sc'anique.
Ja' yabtel ti Cajvaltic Diose.
Jun no'ox yutsil chc'ot ti jtojoltic,
ti xchie. 43 Hech yu'un chacalbeic, ti ho'oxuque laj sc'opilal ti chaspasoxuc ti mantal ti Diose. Ja' tspas ti mantal yanlum crixchanoetic, ja' ti tspasic c'utic tsc'an ti Diose. 44 Hech chaj c'u che'el ti p'in ti chp'aj yal tal ti ba ton pedazo chc'ot o, mu'yuc xa stu, ja' no'ox hech uc mu'yuc xa stu cu'un ti much'u mu sc'an chixch'umbun ti jc'ope. Mi mu sutes yo'nton, ja' chc'o quich'be sc'op. Hech chaj c'u che'el ti p'in ti chp'aj yal tal muc'ta ton ti sba ja' tsts'ubilaj, ja' no'ox hech uc mi laj cal ti ch'ayel chbatique, jp'el sc'opilal ch'ayel chbatic o. Laj stu o, ti xchi ti Diose —xchi ti Jesuse.

45 C'alal laj ya'yic ti lo'ile ti totil paleetique xchi'uc ti fariseoetique, laj sna'ic ti ja' sc'opilal stuquic ti icholbate. 46 Hech yu'un sc'an stsaquic ti Jesuse. Ja' ixi'ic yu'un ti crixchanoetique yu'un xch'unojic ti ja' j'alc'op yu'un ti Diose ti Jesuse.

22

Ja' lo'il yu'un ti q'uin sventa nupunele

1 Ti Jesuse yan vuelta laj yal lo'il. Hech laj yalbe ti jchi'iltique:

2 —Chacalbeic ti c'utic x'elan tspasvan ti mantal ti Diose. Hech yu'un chacalbe hech chaj c'u che'el jun ajvalil ti laj spas q'uin yu'un chnupun ti snich'one. 3 Laj stac batel yabat yu'un chba yiq'uic tal ti much'utic ch'amumbil xa yu'une yu'un chtal sq'uelic ti nupunele. Muc sc'an xtalic. 4 Laj xcha'tac batel yan vuelta yan yabat. Hech laj yalbe batel: "Hech chavalbeic ti much'utic ch'amumbilic xa cu'une: Scotol chapal xa cu'un ti ve'elile. Milbil xa ti vacaxe xchi'uc ti c'utic yan ti jup'ene. Chapal xa scotol. La'ic me. La' q'uelo ti nupunele, xchi ti cajvale, hech chavutic", x'utatic batel. 5 Ti much'utic ch'amumbilique muc xch'unic tal. Ti june ba sq'uel c'u x'elan xchob. Ti june ba chonilajuc. 6 Ti yantique laj stsaquic ti abatetique, laj yilbajinic, laj smilic. 7 C'alal laj ya'i ti ajvalile, i'ilin. Laj stac batel yajsoldadoetic yu'un ac'o ba smilic ti jmilvanejetique. Patil ichic'bat ti c'oc' ti slumalique. 8 Patil laj yalbe ti yabate: "Chapal xa scotol yu'un ti q'uin sventa nupunele. Yu'un muc spasic ti muc' ti much'utic ch'amumbile, 9 hech yu'un batanic ti bebetic, ba iq'uic tal yu'un ac'o sq'uelic ti q'uin sventa nupunele scotol ti much'utic chataic ti be", x'utatic batel. 10 Hech iloq'uic batel ti yabate. Ixanavic batel ti bebetic. Laj stsobic tal scotol ti much'utic laj staic ti be capal ti much'utic chopol yo'ntonique xchi'uc ti much'utic lec yo'ntonique. Hech inoj ti na ti bu tspasic ti q'uine.

11 C'alal i'och tal ti ajvalile, yu'un tal sc'opon ti much'u ic'bilic itale, laj yil ti te oy jun vinic ti mu sventauc nupunel ti sc'u' ti slapoje. 12 Hech laj yalbe: "Quits'in, ¿c'u yu'un ti muc xac'an xavich' ti c'u'ile ti jchapanoj ti chavich'ique ti ja' sventa ti q'uin yu'un nupunele?" xut. Muc xtac'av ti vinique. 13 Ti ajvalile hech lic yalbe ti yabate: "Chucbo sc'ob yacan, ic'o loq'uel, teno ochel ti ic' osil. Ac'o yich' ep vocol. Te chc'ot yoc'ta sba o, te xjep'et ye o", xchi ti ajvalile. 14 Scotol ch-ic'atic. Atabil no'ox ti much'u tsc'anique. Ja' t'ujbilic yu'un ti Diose ti much'utic tsc'anique —xchi ti Jesuse.

Ja' sc'opilal ti sc'an ti ac'o stabeic smul ti Jesuse ti fariseoetique (Mr. 12:13-17; Lc. 20:20-26)

15 Hech yu'un ti fariseoetique ba xchapanic ti c'u che'el xu' tsjaq'uilambeic ti Jesuse yu'un ac'o loc'uc ti ye ti bu xu' tstabeic smul tscuyic. 16 Laj

staquic talel ti yajchanc'opetic yu'unique xchi'uc ti svinictac ti Herodese, ja' ti much'utic toyol yo'ntonic itic'at yu'une. Hech tal sjac'beic ti Jesuse:

—Maestro, ti jna'tutic ti melel scotol ti c'usi chavale. Chavac' ti chanel ti sbe ti Diose ti mero melel. Co'ol chac'opon scotol, manchuc mi tsots yabtel yich'oj, manchuc mi mu'yuc yabtel. 17 Alo ca'itutic ti c'usi chanope. ¿Mi stac' chcac'betutic patan ti Césare, mi mu stac'? —xchiic.

18 Ti Jesuse laj sna' ti chlo'lavanique. Hech yu'un hech laj yalbe:

—Jlo'lavanejoxuc. ¿C'u yu'un chapasbun proval co'nton? 19 Ac'bun jq'uel junuc ataq'uin ti ja' sventa yu'un chatoj apatanique —xut.

Hech yu'un ba yich' tal jun denariotaq'uin. 20 Ti Jesuse hech laj sjac'be:

—¿Much'u sloc'tombail ti o'loli? ¿Much'u sbi te oy ti sti'ile? —xut.

21 Hech itac'avic:

—Ja' ti Césare —xchiic.

Ti Jesuse hech laj yalbe:

—Oy c'usi stac' chach'umbeic ti Césare yu'un ja' totil ajvalil. Ja' no'ox hech uc ti Diose tsc'an chach'unic ti c'u che'el tsc'an —xut.

22 C'alal laj ya'yic ti hech laj yalbe, ich'ay yo'ntonic. Iloq'uic batel. Jtuctutic no'ox te nicomtutic xchi'uc ti Jesuse.

Ja' sc'opilal ti sc'an ti ac'o stabeic smul ti Jesuse ti saduceoetique (Mr. 12:18-27; Lc. 20:27-40)

23 Patil ital cha'vo' oxvo' ti saduceoetique, ja' ti chalic ti mu'yuc much'u chcha'cuxie. Hech tal sjac'beic ti Jesuse:

24 —Maestro, hech laj sts'iba comel ti Moisese: “Mi oy much'u mu'yuc yol snich'on chcham, ti its'inale ti mu to oyuc yajnile ac'o yic'be yajnil ti sbanquile yu'un hech c'alal ch-an sba yol snich'on xu' chac'be xq'uexolin ti sbanquile yu'un hech mu xtup' sbi ti sbanquile”, ti xchi ti Moisese. 25 Oy hucvo' jchi'iltic. Yermano sbaic ti hucvo'ique. Ti banquilale laj yic' yajnil, patil icham. Mu'yuc yol snich'on icom. Hech yu'un ti its'inale laj yic'be yajnil ti ánima sbanquile. 26 Hech laj spasic scotolic o. Xmelmun laj yiq'uic sucva'alic. 27 Icham scotolic. Patil icham uc ti antse. 28 C'alal tsta yorail ti chcha'cuxiique, ¿much'u junuc yajnil chc'ot ti antse? Melel ti xmelmun laj yiq'uic scotolic —xchiic.

29 Hech itac'av ti Jesuse:

—Ch'ayemoxuc yu'un mu xana'ic c'usi chal ti sun ti Diose. Mu xana'ic c'u x'elan sp'ijil ti Diose. 30 C'alal chcha'cuxiic scotolic, mu'yuc xa yajnil viniquetic, mu'yuc xa smalal antsetic. Hech chc'otic hech chaj c'u che'el ti ch'ul abatetic yu'un ti Diose ti te oyic ti vinajele. 31 Yu'un ti mu xach'unic ti chcha'cuxiic ti ánimaetique, hech yu'un hech chacalbeic. Aq'uelojic ti c'u che'el chayalboxuc ti Diose, ja' sc'opilal ti Abrahame xchi'uc ti Isaaque xchi'uc ti Jacobe. Manchuc mi ep xa habil chamenic ti Abrahame xchi'uc ti Isaaque xchi'uc ti Jacobe, hech ch-albatic to sc'opilal: 32 “Ho'on Diosun yu'un ti Abrahame xchi'uc ti Isaaque xchi'uc ti Jacobe”, ti xchi ti Diose. Yu'un cuxajtic. Yu'un ja'uc j'ech'el ichamic oe, mu'yuc xa dios yu'unic. Hech yu'un ti Diose ja' yu'unic ti much'utic cuxajtique —xchi ti Jesuse.

33 C'alal laj ya'yic ti jchi'iltique ti hech laj yal ti Jesuse, ich'ay yo'ntonic yu'un ti sc'op ti laj yac' ti a'yele.

Ja' sc'opilal ti mantale ti más tsots sc'opilale (Mr. 12:28-34)

34 C'alal laj ya'yic ti fariseoetique ti itsalat ti saduceoetique yu'un ti Jesuse, patil stuquic laj stsob sbaic tal ox. 35 Oy jun fariseo, ja' jchanubtasvanej yu'un

ti smantal ti Diose ti scuyoj sbae. Ja' sc'an spasbe proval yo'nton ti Jesuse. Hech yu'un hech tal sjac'be:
36 —Maestro, ti scotol ti smantal ti Diose ti laj yal ti Moisese, ¿c'usi mantalil ti más tsots sc'opilale? —xchi.
37 Hech itac'av ti Jesuse:
—“C'ux me xava'i ti Cajvaltic Diose, ja' ti Dios cu'untique, xchi'uc scotol avo'nton xchi'uc scotol ap'ijil”, ti xchie. 38 Ja' mero sba mantal obi. Ja' tsots sc'opilal. 39 Ti xchibal mantale co'ol tsots sc'opilal xchi'uc. “C'ux me xava'i avecino hech chaj c'u che'el c'ux chava'i aba”, ti xchie. 40 Avi chib mantaletic li'to ja' tsobbil scotol xchi'uc yan mantaletic xchi'uc ti sc'op ti j'alc'opetic yu'un ti Diose —xchi ti Jesuse.

Ja' sc'opilal ¿much'u yelnich'on ti Cristoe? xchi sjac' ti Jesuse
(Mr. 12:35-37; Lc. 20:41-44)
41 C'alal te stsoboj sbaic ti fariseoetique, ti Jesuse hech laj sjac'be:
42 —¿C'usi chanopic? ¿Much'u statamol ti Cristoe? —xut.
Hech itac'avic:
—Ja' statamol ti Davide —xchiic.
43 Ti Jesuse hech laj sjac'be:
—Mi yelnich'one, ¿c'u yu'un Cajval, xchi ti Davide? Yu'un ja' ti sventa ti Ch'ul Espíritue ti hech laj sts'iba comel ti Davide:
44 Ti Cajvale hech i'albat yu'un ti Diose:
“Chlic naclan li' ti jbats'ic'ob ja'to mi laj jtsalbot scotol avajcontra”,
x'utat ti Cajvale, xchi ti Davide. 45 Hech yu'un ma'uc no'ox yelnich'on yu'un Cajval, xchi ti stojol —xchi ti Jesuse.
46 Mi junuc mu'yuc much'u itac'avic. Mi jutuc mu xa much'u tsjaq'uic o.

23

Ja' sc'opilal ti hech i'albatic yu'un ti Jesuse ti fariseoetique xchi'uc ti much'utic chchanubtasvanic ti smantal ti Diose ti scuyoj sbaique ti puru chlo'lavanique
(Mr. 12:38-40; Lc. 11:37-54; 20:45-47)
1 Ti Jesuse laj sc'oponuntutic ho'ontutic ti yajchanc'opuntutique xchi'uc ti ep jchi'iltic ti te stsoboj sbaique. Hech laj yalbuntutic:
2 —Ti much'utic chchanubtasvanic ti smantal ti Diose ti scuyoj sbaique xchi'uc ti fariseoetique ja' xq'uexol ti Moisese icomic. 3 Hech yu'un scotol ti sc'op Diose ti chayalboxuque ta me xach'unic, ta me xapasic. Mu me hechuc chapasic hech chaj c'u che'el tspasic stuquique. Yu'un ja' no'ox hech no'ox chalic, mu xc'ot ti pasel yu'unic. 4 Sjeluc tsmeltsanic icatsil. Ol ti icatsile. Vocol ti cuchel. Chac'be xcuch ti crixchanoetique. Stuquic mi jutuc mu sliquic mu xcuchic. 5 Scotol ti yabtelique ja' no'ox tspasic yu'un tsc'an ti lec ac'o ilatuc yu'un ti crixchanoetique. Muc' spasojic ti scaxail ti mantaletique ti chaq'uic ti sc'obic, chaq'uic ti stibaic c'alal tsc'oponic Dios. Nat yac'ojic ti sba ti sc'u'ique. 6 Ja' no'ox lec cha'yic chnaquiic ti sba naclebal c'alal oy q'uin. Ja' no'ox lec cha'yic uc chnaquiic ti sba naclebal li' ti yut templo cu'untique. 7 Ja' no'ox lec cha'yic mi ep chc'oponat yu'un jchi'iltic te ti plaza. Ja' no'ox lec cha'yic maestro, mi ch-utatic yu'un ti crixchanoetique.
8 Ti ho'oxuque mu me xac'anic ti maestro cha'utatic. Jun no'ox ti Maestro avu'unique. Ti ho'oxuque avermano abaic acotolic. 9 Mu me much'u chatotinic li' ti templo avu'unique. Melel ti jun no'ox ti Jtotique. Te oy ti vinajel. 10 Mu me much'u Cajval, mu me xayutoxuc. Melel ti jun no'ox

ti avajvalique, ho'on ti Cristoune. 11 Ti much'u totil avu'unique, ac'o yac' sba ti abatinel avu'unic. 12 Yu'un ti much'u chac' sba ti pasel ti muc', ja' chbic'tajesat yu'un ti Diose. Ja'uc ti much'u biq'uit chac' sbae, ja' ch-ac'at ti pasel ti muc' yu'un ti Diose.

13 Ho'oxuc ti chachanubtasvanic ti smantal ti Diose ti acuyoj abaique, xchi'uc ho'oxuc ti fariseooxuque, ta me xavich'ic ep vocol yu'un ti chalo'lavanique. Chapajesic ti jchi'iltique. Ho'oxuc ti jbaejbeoxuc mu xac'an ti chaspasoxuc ti mantal ti Diose, hech yu'un chapajesic ti much'utic tsc'anique.

14 Ho'oxuc ti chachanubtasvanic ti smantal ti Diose ti acuyoj abaique, xchi'uc ho'oxuc ti fariseooxuque, ta me xavich'ic ep vocol yu'un ti chalo'lavanique. Hovil ti hal chac'oponic Dios. Chapojbeic ti c'utic oy yu'un ti me'on antsetique. Hech yu'un jelaven chavich'ic castigo.

15 Ho'oxuc ti chachanubtasvanic ti smantal ti Diose ti acuyoj abaique, xchi'uc ho'oxuc ti fariseooxuque, ta me xavich'ic ep vocol yu'un ti chalo'lavanique. Chaxanavic batel ti scotol balumil yu'un chac'an chata avajchanc'op. Mi laj ataique, ech'em hech chaj c'u che'el yol snich'on ti pucuje chc'ot avu'unic.

16 Ta me xavich'ic ep vocol yu'un mu xtun ti cha'ic'vanique yu'un ma'satoxuc. Hech chavalic: “Scotol ti much'u tsva'an ti rextico ti temploe, mu persauc chc'ot ti pasel ti c'usi laj yale. Ja'uc ti much'u tsva'an ti rextico ti sc'anal taq'uin ti temploe, ja' persa me chc'ot ti pasel ti c'usi laj yale”, xachiic. 17 ¡Bolibenoxuc, ma'satoxuc! Ma'uc tsots sc'opilal ti c'anal taq'uine; ja' tsots sc'opilal ti temploe yo' bu oy ti c'anal taq'uine. 18 Hech chavalic uc: “Scotol ti much'u tsva'an ti rextico ti scajaneb smoton ti Diose, mu persauc chc'ot ti pasel ti c'usi laj yale. Ja'uc ti much'u tsva'an ti rextico ti smoton ti Diose ti te cajambile, ja' persa me chc'ot ti pasel ti c'usi laj yale”, xachiic. 19 ¡Bolibenoxuc, ma'satoxuc! Ma'uc tsots sc'opilal ti smoton ti Diose; ja' tsots sc'opilal ti scajaneb smoton ti Diose yo' bu chcajambat ti smoton ti Diose. 20 Ti much'u tsva'an ti rextico ti scajaneb smoton ti Diose, scotol tsva'an xchi'uc ti scajanebe xchi'uc scotol ti c'usi te cajambile. 21 Hech ono'ox uc ti much'u tsva'an ti rextico ti temploe, scotol tsva'an xchi'uc ti temploe xchi'uc ti Diose ti te nacale. 22 Ti much'u tsva'an ti rextico ti vinajele, scotol tsva'an xchi'uc ti smuc'ta nacleb ti Diose xchi'uc ti Diose ti te nacale.

23 Ho'oxuc ti chachanubtasvanic ti smantal ti Diose ti acuyoj abaique, xchi'uc ho'oxuc ti fariseooxuque, ta me xavich'ic ep vocol yu'un ti chalo'lavanique. Chavati ti lajlajuneb scotol ti c'utic ats'unojique, ja' ti tunichime xchi'uc ti eneldoe xchi'uc ti cominoe. Jujun chaloq'uesic ti lajlajuneb yu'un chavac'beic smoton ti Diose. Mu c'otemuc ti pasel avu'unic ti bu tsots sc'opilal ti smantal ti Diose ti laj yal ti Moisese. Mu tsotsuc sc'opilal chava'yic ti toj avo'ntonique, ti c'ux chava'yic ti Diose, ti oy xch'unojel avo'ntonique. Ja' lec ti lajuc apas ti bu tsots sc'opilal uque. 24 Hovil ti chatojobtasvanic ti chacuyique yu'un mu xtojob avu'unic ti ho'oxuque. Ja' no'ox chach'unic ti bu mu tsotsuc sc'opilale. Ti bu tsots sc'opilale ja' comen avu'unic.

25 Ho'oxuc ti chachanubtasvanic ti smantal ti Diose ti acuyoj abaique, xchi'uc ho'oxuc ti fariseooxuque, ta me xavich'ic ep vocol yu'un ti chalo'lavanique. Ja' no'ox chapocbeic spat ti tazae ti platoe. Ti yute mu xapoc. Nojem scotol ti c'usi chopole. Ho'oxuque hech chaj c'u che'el ti taza ti chcale. Ti avo'ntonique nojem ti sbic'tal avo'ntonique xchi'uc ti c'usi chopol chac'an chapasique. 26 Ma'satoxuc, fariseoetic. Ja' sc'an ti jbael chavac' ti poquel avo'ntonic, hech co'ol lec ti yut, lec ti fuera.

27 Ho'oxuc ti chachanubtasvanic ti smantal ti Diose ti acuyoj abaique,
xchi'uc ho'oxuc ti fariseooxuque, ta me xavich'ic ep vocol yu'un ti
chalo'lavanique. Hechoxuc hech chaj c'u che'el ti ch'en ti campo santoe. Ti
sba oy vovoro sacubtasbil ti tan. T'ujum ti q'uelel. Ti yut ch'en nojem sbaquel
ánimaetic xchi'uc scotol ti c'usi c'a'eme. 28 Hechoxuc ono'ox uc. Toj avo'ntonic
x'elan ti stojol crixchanoetic. Nojem ti avo'ntonic ti chalo'lavanique xchi'uc
yan mulileti c.
29 Ho'oxuc ti chachanubtasvanic ti smantal ti Diose ti acuyoj abaique,
xchi'uc ho'oxuc ti fariseooxuque, ta me xavich'ic ep vocol yu'un ti
chalo'lavanique. Laj apasic vovoro ti bu mucul ti j'alc'opetic yu'un ti
Diose. Te chavaq'uic nichim yu'un chana'ic ti much'u toj yo'ntonique.
30 Hech chavalic: “Ti ho'ucun cuxuluntutic ti vo'one c'alal ti yorail cuxul
ti antiguo jtot jme'tique, muc jch'untutic ti jmiltutic ti j'alc'opetic yu'un ti
Diose ti hechuque”, xachiic. 31 Yu'un ti hech chavalique chvinaj ti ho'ot yol
snich'onoxuc ti much'utic laj smilic ti j'alc'opetic yu'un ti Diose ti vo'onee.
32 Ho'oxuc chats'acubtasbe yabtel ti atotique.
33 Hech chaj c'u che'el orachon ti atotique. Ja' no'ox hechoxuc uc ora-
chonoxuc uc. Mu xu' chacolic. Persa chba avich'ic castigo ti c'atimbac.
34 Hech yu'un ti jtac talel ti atojolic j'alc'opetic xchi'uc jchanubtasvanejetic
xchi'uc much'utic chchanubtasvanic ti smantal ti Diose. Oy chlic amilic, oy
chlic ajipanic ti cruz, oy chlic avac'beic acial te ti yut temploetic avu'unique.
Oy chlic atenic loq'uel ti jujun jteclum ja'to mi iloc' ti alumalique. 35 Hech
yu'un chcom ti aventaic ti imilat li' ti balumile scotol ti much'utic toj
yo'ntonique. Scotol chcom ti aventaic, ti Abele ti toj ti viniquile ti ja' imilat
jbaele asta uc ti Zacaríase ja' ti snich'on ti Berequíase ti imilat te ti yut templo
ti bu nopol scajaneb smoton ti Diose. 36 Melel ti c'usi chacalbeique, scotol
chcom ti aventaic ho'oxuc ti li'oyoxuc ti balumil ti ora to.

Ja' sc'opilal ti tsc'an ti ac'o sutes yo'ntonic ti totiletic te ti Jerusalene ti Jesuse
(Lc. 13:34-35)

37 Ho'oxuc ti li'oyoxuc li' ti Jerusalene atalelic chamilic ti j'alc'opetic yu'un
ti Diose. Chavac'beic ton ti much'utic itacatic tal ti atojolique. Ep vuelta laj
jc'an chajtsoboxuc hech chaj c'u che'el tstsob yol ti yolon xic' jcot me'caxlan.
Muc xac'anic. 38 A'yo me ava'yic, ti ho'oxuque atuquic xa no'ox chaventain
abaic. Mu xa teuc Dios ti atojolic. 39 Chacalbeic, ja'to mi laj sta yorail ti
hech chavalique: “Jun no'ox yutsil ti itacat xa tal ti jtojoltic yu'un ti Cajvaltic
Diose”, mi chachiique, ja'to xu' chaq'uelbun jsat yan vuelta —x'utatic yu'un
ti Jesuse.

24

Ja' sc'opilal ti hech laj yal ti Jesuse ti chjinat ti temploe
(Mr. 13:1-2; Lc. 21:5-6)

1 C'alal niloc'tutic ti templo te ti Jerusalén xchi'uc ti Jesuse, ho'ontutic ti
yajchanc'opuntutique, ilic sc'opilal cu'untutic yu'un ti temploe yu'un t'ujum
ti naetique. 2 Ti Jesuse hech laj yalbuntutic:
—Laj xa aq'uelic avi to. Melel ti c'usi chacalbeique, mi jp'ejuc ton mu'yuc
bu chcom ti sba yan ton yu'un scotol chtal sjin ti yan c'ac'al yan crixchanoetic
—xiyutuntutic.

Ja' sc'opilal ti po'ot xa ti slajebal c'ac'ale
(Mr. 13:3-23; Lc. 21:7-24; 17:22-24)

3 Ba naclucuntutic ti vits Olivatic jtuctutic no'ox xchi'uc ti Jesuse. Hech laj
jac'betutic ti Jesuse:

—Albun ca'itutic c'usi ora hech chjinat ti temploe. ¿C'usi señail ti jq'ueltutic c'alal chatal? ¿C'usi señail ti jq'ueltutic yu'un ti jna'tutic ti ja' ti yorail ti slajebal c'ac'ale? —xcututic.

4 Hech itac'av ti Jesuse:

—P'ijanic me, mu me xalajic ti lo'lael. 5 Yu'un ep chtalic chalic “ho'on jcoltavanejun”, xchiic. Ep ti much'utic chlaj ti lo'lael yu'un ti hech chalique. 6 Ti yan c'ac'al chava'ibeic sc'opilal ti oy ep muc'ta pleito li' ti balumile. Chava'ibeic sc'opilal uc ti chlic yan muc'ta pleito. Mu me xaxi'ic. Persa scotol hech chc'ot ti pasel. Mu to ja'uc slajebal c'ac'al. 7 Ti crixchanoetic ti jun balumile ja' tscontrain ti yan crixchanoetic ti yan balumile. Ti ajvaliletique tscontrain sbaic. Chtal vi'nal, chtal ep chamel. Buc no'ox chnic ti balumile. 8 Avi c'u che'el laj cale ja' sliqueb to no'ox ti vocole.

9 ’Cha'ac'atic entrecal ti sc'obic yu'un chayilbajinoxuc yu'un chasmiloxuc. Ep crixchanoetic chayilintaoxuc ho'on ti jventa. 10 Ep ti much'utic chchibaj yo'ntonic hech yu'un chlic stic'be sbaic smulic, chlic yilinta sbaic. 11 Chtalic ep nopbilal j'alc'opetic. Ep ti much'utic chlaj ti lo'lael yu'unic. 12 Yu'un i'epaj xa ti mulile ep ti much'utic tspec'tsaj yo'ntonique. Hech yu'un mu xa c'uxuc ti yo'ntonic ti Diose. 13 Scotol ti much'utic scotol sts'ic yu'un c'alal ti slajebal ora, ja' chcol. 14 Ta me xich' cholel ti sjoylejal balumil ti lequil ach' c'ope, ja' ti c'u che'el tspasvan ti mantal ti Diose yu'un ac'o ya'yic scotol crixchanoetic. Patil tsta yorail ti slajebal c'ac'ale —xiyutuntutic ti Jesuse.

15-16 A'ibeic me sjam ti c'usi chajts'ibaboxuc li'to. Hech laj yalbuntutic uc ti Jesuse:

—C'alal chaq'uelic ti ixtambil ti jyalel ti temploe hech chaj c'u che'el laj yal ti Daniele, ja' ti j'alc'op yu'un ti Diose ti vo'one, anil me batanic ti vits ho'oxuc ti li'oyoxuc li' ti Judeae. 17 Ti much'utic muem ti yamaq'uil sjol sna, c'alal chyal tal, mu xa me c'usi chba stam loq'uel ti c'usi oy yu'un te ti yut sna. 18 Ti much'utic te oyic ti xchobique, mu xa me sut batel yu'un tstam loq'uel ti xchije. 19 Uts sbaic ti much'utic slicojic yole xchi'uc ti much'utic oy yol chchu'unic toe. 20 C'ambeic vocol ti Diose ti ma'uc ti yorail sic, ti ma'uc ti sc'ac'alil ti jcux co'ntontic ti c'alal chajatavique. 21 Melel ti ep ti vocol chtale. Mu'yuc bu hech yan vocol c'alal ilic ti balumile asta ti ora to. Mu'yuc bu hech yan vocol chtal yan vuelta. 22 Ti manchuc tscomejes ti yorail vocole ti Diose, mu'yuc much'u chcol ti hechuque. Ja' ti sventa scotol ti much'utic t'ujbilic yu'une hech yu'un ti Diose tscomejes ti yorail vocole.

23 ’Hech yu'un mi oy much'u chayalbot: “Q'uelo avil, ja' Cristo li'to”, mi xayutote, “ja' Cristo lume”, mi xayutote, mu me xach'unic. 24 Melel ti chtalic nopbilal cristoetic xchi'uc nopbilal j'alc'opetic. Chaq'uic ti q'uelel muc'ta señaileticc. Hech tslo'laic scotol ti crixchanoetique. Taca hu'uc yu'unique, tsc'an tslo'laic uc ti much'utic t'ujbilic yu'un ti Diose. 25 Laj xa me calboxuc scotol. Mu to chc'ot ti pasel. 26 Hech yu'un mi oy much'u chayalboxuc jc'opilal: “Te oy ti xocol balumil”, mi xayutote, mu me xaloq'uic batel yu'un chba aq'uelic. “Te oy ti yut na”, mi xayutote, mu me xach'unic. 27 Yu'un hech chaj c'u che'el ti ora no'ox chleblej ti tselove chquiltic jcotoltic ti chlic ti sloq'ueb c'ac'al chleblej batel c'alal ti smaleb c'ac'al, ja' no'ox hechun ti ho'one ti ora no'ox chital chavilic acotolic, ho'on ti co'ol crixchanoucutique. 28 Hech chaj c'u che'el ti ora no'ox sna' bu oy ánima ti tanjole, ja' no'ox hech chc'ot ti pasel ti ora no'ox chavilic nital xa ti ho'one.

Ja' sc'opilal ti c'u che'el chtal ti Cajvaltique, ho'ucutic ti co'ol crixchanoucutic xchi'uque

(Mr. 13:24-37; Lc. 21:25-33; 17:26-30, 34-36)

29 'C'alal mi i'ech' xa ti yorail ti vocole, ch-ic'ub ti c'ac'ale. Mu xa xac' squeval uc ti ue. Chp'aj yal tal ti c'analetique. Chnic scotol ti c'utic te oy ti vinajele. 30 Scotol crixchanoetic chilic oy señail te ti vinajel c'alal tsta yorail ti chitale, ho'on ti co'ol crixchanoucutique. Hech yu'un scotol crixchanoetic ch-oq'uic, ti jalajuntos crixchanoetic li' ti balumile. Tsq'uelic ti chiyal tal ti vinajel xchi'uc toc ho'on ti co'ol crixchanoucutique. Chvinaj ti jelaven jp'ijile, ti lum lec ti jquevale. 31 Tsots ch-oc' corneta. Ja' ti jtac yal tal ti ch'ul abatetic cu'une. Chtal stsobic scotol ti much'utic t'ujbilic cu'une, ti buc no'ox oyic ti sjoylejal balumile.

32 'Nopic me c'u x'elan ti chjel ti igote'e li' ti jlumaltiqui. C'alal ch-ach'ub ti sc'obe, chloc' yanal. Ti c'alal chaq'uel ti yanale, chana'ic ti po'ot xa tsta yorail ho' li'i. 33 Hech ono'ox uc c'alal chaq'uelic ti chc'ot ti pasel scotol ti vocol ti laj calboxuque, chana'ic ti po'ot xa tsta yorail chital ho'on ti co'ol crixchanoucutique. 34 Melel ti c'usi chacalbeique, oy mu to chachamic ja'to mi ic'ot xa ti pasel scotol ti vocol ti laj xa calboxuque. 35 Chlaj ti vinajele xchi'uc ti balumile. Ti jc'ope ja' mu xlaj stuc.

36 'Mi junuc mu'yuc much'u sna' c'usi ora, c'usi c'ac'alil ti chc'ot ti pasele. Mu sna'ic uc ti ch'ul abatetique ti te oyic ti vinajele. Mu jna' uc ho'on ti Nich'onilune. Stuc no'ox sna'oj ti Jtote.

37 'Hech chaj c'u che'el laj spasic ti crixchanoetique c'alal li'oy ti balumile ti Noee, ja' no'ox hech tspasic uc c'alal po'ot xa tsta yorail chital ho'on ti co'ol crixchanoucutique. 38 C'alal mu to xtal ti nojelal ho'e, yac'oj sba chve'ic, yac'oj sba chnupunic, yac'oj sba chaq'uic ti nupunel stsebic. Ja'to c'alal laj sta yorail i'och ti barco ti Noee, ja'to ipajic. 39 Ja'to c'alal ital ti nojelal ho'e, ja'to laj sna'ic. Scotolic itup'ic. Ja' no'ox hech uc ja'to mi nitale, ho'oni ti co'ol crixchanoucutique, ja'to chlic sna'ic. 40 Mi oy cha'vo' viniquetic te ti chobtic, jun ch-ic'at, jun chcom. 41 Mi oy cha'vo' antsetic xchi'inoj sbaic ti juch'nej, jun ch-ic'at, jun chcom.

42 'Hech yu'un q'ueleluc me asatic yu'un mu xana'ic c'usi ora chital ho'on ti Avajvalune. 43 Na'ic me, ti lajuc sna' ti yajval nae ti c'usi ora chtal ti j'eleq'ue, muc xvay ti hechuque. Hech muc xbat ti elc'anel ti c'utic te oy ti sna ti hechuque. 44 Hech yu'un ti ho'oxuc uque, p'ijanic me. Chapalucoxuc me yu'un mu xana'ic c'usi ora chital ho'on ti co'ol crixchanoucutique. Mu me ja'uc mu xamalaun c'alal chital.

Ja' sc'opilal ti lequil abate ti malabil yu'un ti yajvale (Lc. 12:41-48)

45 'Ti much'u lequil abate jun no'ox yo'nton ch-abtej ti stojol ti yajvale. Yu'un oy sp'ijil yo'nton ch-ac'bat yabtel yu'un tsmac'lin scotol ti much'utic oyic ti stojol ti yajvale. 46 Ja' chich' bendición yu'un ti hech yac'oj sba tspas c'alal chul taatuc yu'un ti yajvale. 47 Melel ti c'usi chacalbeique, yu'un ti hech tspase ch-ac'bat sventain scotol ti c'utic oy yu'un ti yajvale. 48 Ti abate ti mu xtune hech chal ti yo'nton: Mu van xtal ti ora ti cajvale, xchi. 49 Hech chlic yilbajin ti much'utic i'ac'bat sventaine, chlic xchi'in ti ve'el ti much'utic lec chil sbaic xchi'uque. Co'ol chyacubic xchi'uc. 50 Mu malabiluc yu'un ti c'usi ora chtal ti yajvale yu'un mu xch'un ti po'ot xa chtale. 51 Hech yu'un c'alal mi ital ti yajvale, tsots castigo chich' ti jyalel. Ja' chba xchi'in ti much'utic jlo'lavanejetique. Te chc'ot yoc'ta sba o. Te xjep'et ye o —xchi ti Jesuse.

25

Ja' sc'opilal ti tsc'an ti chapalucutic hech chaj c'u che'el ti ho'vo' tsebetique ti oy sp'ijil yo'ntonic

1 Hech laj yalbuntutic uc ti Jesuse: —Chacalbeic ti c'utic x'elan tspasvan
ti mantal ti Diose mi laj sta yorail ti chitale. Hech yu'un chacalbe hech
chaj c'u che'el lajunvo' tsebetic ti laj yich'ic batel sc'oq'uic yu'un ba snupic
ti be ti jnupunele. 2 Ti ho'vo'e oy sp'ijil yo'ntonic. Ti yan ho'vo'e mu'yuc
sp'ijil yo'ntonic. 3 Ti tsebetique ti mu'yuc sp'ijil yo'ntonique c'alal laj yich'ic
batel ti sc'oq'uique, muc xich'ic batel yan yaceiteic uc. 4 Ti tsebetic ti oy
sp'ijil yo'ntonique, c'alal laj yich'ic batel ti sc'oq'uique, laj yich'ic batel uc
yan yaceiteic ti slimetaic. 5 Muc xtal ti ora ti jnupunele hech yu'un scotolic
ital svayelic, hech ivayic. 6 Ti o'lol ac'ubal oy much'u i'avan: "La' me, q'uelo
avil, chtal xa ti jnupunele. La'ic me, ba nupic tal", xchi. 7 Hech yu'un
iliquic scotol ti tsebetique, laj xchapan sc'oq'uic. 8 Ti tsebetic ti mu'yuc sp'ijil
yo'ntonique, hech laj yalbeic ti tsebetic ti oy sp'ijil yo'ntonique: "Ac'buntutic
jutuc avaceite yu'un ta xa xtup' ti jc'oc'tutique", xchiic. 9 Hech itac'avic
ti tsebetic ti oy sp'ijil yo'ntonique: "Mu xu' yu'un repenta mu tauc yutsil
cu'untic jcotoltic. Ja' lec batanic ti sna ti much'u chchone, ba mano talel c'u
yepal chtun avu'unic ho'oxuque", xchiic. 10 C'alal ba smanic tal ti yaceitee,
ja' yorail ital ti jnupunele. Ti tsebetic ti chapajtique, laj xchi'inic ochel ti bu
tspasic ti q'uin yu'un chnupunique. Hech yu'un laj smaquic ti ti'nae. 11 Patil
ital uc ti yan tsebetique. Hech hul yalic: "Cajval, jambuntutic ti nae", xchiic
hulel. 12 Hech i'albatic: "Melel ti c'usi chacalbeique, mu xacojtiquinoxuc",
x'utatic.

13 'Hech yu'un q'ueleluc me asatic yu'un mu xana'ic c'usi c'ac'alil chital
ho'oni ti co'ol crixchanoucutique. Mu xana'ic uc mi chital ti sob ic'luman,
mi chital ti mal c'ac'al, mi chital ti ac'ubal —xiyutuntutic ti Jesuse.

Ja' sc'opilal ti tsc'an ti jun co'ntontic chij'abtej yu'un ti Cajvaltique

14 Hech laj yalbuntutic uc ti Jesuse:

—Chacalbeic ti c'utic x'elan tspasvan ti mantal ti Diose. Hech yu'un
chacalbe hech chaj c'u che'el jun vinic ti nom chbate. C'alal mu to chloc' batel
laj yic' tal ti abatetic yu'une. Laj yac'be sventainic comel ti staq'uine.

15 'Ti june laj yac'be sesenta ti mil ti staq'uine. Ti june laj yac'be veinticinco
mil ti staq'uine. Ti june laj yac'be lajchamil ti staq'uine. Ti much'u ep sp'ijil
ti yo'ntone, ja' ep i'ac'bat. Ti much'u mu epuc sp'ijil ti yo'ntone, ja' mu epuc
i'ac'bat. C'alal laj xa yac'be comel ti oxvo'ique, patil nom ibat ti vinique. 16 Ti
much'u ti i'ac'bat ti sesenta mile, ba spas canal xchi'uc. Ijolin yu'un. Sesenta
mil ti sjole. 17 Hech ono'ox uc ti much'u ti i'ac'bat ti veinticinco mile. Ijolin
yu'un. Veinticinco mil ti sjole. 18 Ti much'u ti i'ac'bat ti lajchamile, ba smucbe
ti lum ti staq'uin ti yajvale.

19 'C'alal i'ech' ep c'ac'al, hech yu'un isut tal ti yajval ti abatetique. Laj yic'
tal ti stojol yu'un tsjac'be c'usi laj yutic ti staq'uine ti laj yac'bee. 20 Jbael ital ti
much'u i'ac'bat ti sesenta mile. Laj yich'be tal uc ti sesenta mil ti ijolin yu'une.
Hech hul yalbe: "Cajval, ilo ti sesenta mil ataq'uin ti laj avac'bune xchi'uc
ti sesenta mil ti ijolin cu'une", xchi hulel ti stojol. 21 Hech i'albat yu'un ti
yajvale: "Lec oy, chquich'. Ho'ot lequil abatot cu'un. Jun avo'nton ti jtojol.
Yu'un lec laj achabibun ti jutuc ti laj cac'bot aventaine, ep ox chacac'bot
aventain ti ora to. La' me li' ti jtojoli yu'un nichim no'ox avo'nton sbatel osil",
x'utat yu'un ti yajvale. 22 Ital uc ti much'u ti i'ac'bat ti veinticinco mile. Hech
hul yalbe ti yajvale: "Cajval, laj avac'bun veinticinco mil ataq'uin. Ilo xchi'uc

ti veinticinco mil ti ijolin cu'une", xchi. 23 Hech i'albat yu'un ti yajvale: "Lec
oy, chquich'. Ho'ot lequil abatot cu'un. Jun avo'nton ti jtojol. Yu'un lec laj
achabibun ti jutuc laj cac'bot aventaine, ep ox chacac'bot aventain ti ora to.
La' me li' ti jtojoli yu'un nichim no'ox avo'nton sbatel osil", x'utat yu'un ti
yajvale. 24 Ital uc ti much'u i'ac'bat ti lajchamile. Hech hul yalbe ti yajvale:
"Cajval, laj jna' ti c'oc' vinicote. Ho'ot hech chaj c'u che'el ti much'u tsc'aj ti
bu mu sts'une, tstsob uc ti bu mu xic'ae. 25 Hech yu'un nixi' mi chch'ay cu'un.
Hech yu'un ba jmuc ti lum ti ataq'uine. Ilo ti c'u yepal laj avac'bune yu'un
ja' avu'un", xchi. 26 Hech i'albat yu'un ti yajvale: "Chopol avo'nton. Ho'ot
ch'ajil abatot. Chacuy ti ho'on chquich' ti bu mu ho'ucun laj jts'un, ti chquich'
ti bu mu ho'ucun laj quic'a. 27 Hech yu'un ja' lec ti lajuc avac'be ti sc'ob ti
much'u chjolin yu'un ti jtaq'uine. Hech c'alal nital, laj xa quich' sutel xchi'uc
ti sjole ti hechuque", xut. 28 Hech yu'un ti yajval ti taq'uine, hech laj yalbe ti
yan yabate: "Pojbo ti lajchamile, ac'bo ti much'u laj yich' tal ti ciento veinte
mile", xut. 29 Yu'un scotol ti much'u i'abtej xchi'uc ti c'u yepal i'ac'bate, ti
Diose chac'be más asta oy yu'un scotol. Ti much'u mu sc'an ch-abtej xchi'uc
ti c'u yepal i'ac'bate, ja' chpojbat ti c'u yepal i'ac'bat ono'oxe. 30 Ti abate ti mu
sc'an x'abtej cu'une, teno loq'uel ti fuera te ti ic' osil. Te chc'o yoc'ta sba o. Te
xjep'et ye o —xchi ti Jesuse.

Ja' sc'opilal ti chal ti Cajvaltique bu chbat ti scarneroe xchi'uc ti chivoe

31 Hech laj yalbuntutic uc ti Jesuse:
—C'alal chital xchi'uc ti jquevale, ho'on ti co'ol crixchanoucutique,
jchi'inoj talel scotol ti ch'ul abatetique, chul naclucun ti bu ti jmuc'ta naclebe
yo' bu chispasucun ti muc' scotol crixchanoetic. 32 Chquic' tal ti jtojol
scotol ti jalajuntos ti crixchanoetique. C'alal te stsoboj sbaic ti jtojol, chlic
jch'ac hech chaj c'u che'el ti much'u jpaxtol chch'ac ti scarneroe xchi'uc
ti xchivoe. 33 Ti jcarneroe chcac' ti jbats'ic'ob. Ti chivoe chcac' ti jts'et.
34 Ho'on ti ajvalilune hech chcalbe ti much'utic te oyic ti jbats'ic'obe: "La'ic
me, avich'ojic bendición yu'un ti Jtote. Ochanic ti pasmantal yu'un vo'one
c'alal ilic ti balumile hech chapambil ac'opilal ti chapasique. 35 Yu'un c'alal
nivi'naj, laj amac'linun. C'alal itaquij co'nton, laj avac'bun ho' chcuch'. C'alal
nom nital, laj avic'un ochel ti ana. 36 C'alal t'analun, laj avac'bun jc'u' jpoc'.
C'alal jchamelun, tal aq'uelun. C'alal tiq'uilun ti chuquel, tal ac'oponun",
chcut. 37 Hech chtac'av ti much'utic toj yo'ntonique: "Cajval, ¿c'usi ora laj
quiltutic ti navi'naje ti laj jmac'linotutic ti chavale? ¿C'usi ora laj quiltutic
ti itaquij avo'ntone ti laj cac'bot ho' laj avuch' ti chavale? 38 ¿C'usi ora laj
quiltutic ti nom natale ti laj quic'ot ochel ti jnatutic ti chavale? ¿C'usi ora
laj quiltutic ti t'analote ti laj cac'bot ac'u' apoc' ti chavale? 39 ¿C'usi ora laj
quiltutic ti jchamelote, ti tiq'uilot ti chuquele, ti tal jc'oponot ti chavale?"
xchiic hech chalic. 40 Chitac'av ho'oni ti Ajvalilune, hech chcalbe: "Melel ti
c'usi chacalbeique, yu'un hech laj ac'uxubinic jun quermano ti mu tsotsuc
yabtel yich'oje, ho'on me laj ac'uxubinun obi", chcut.
41 'Ho'on ti Ajvalilune hech chcalbe ti much'utic te oyic ti jts'ete: "Loc'anic
ti jtojol yu'un chopol avo'ntonic. Batanic ti yo' bu oy c'oc' sbatel osil. Ti
c'oq'ue ja' chapambil cu'un yu'un te ch-och batel ti totil pucuje xchi'uc ti
xchi'iltaque. 42 Yu'un c'alal nivi'naj, muc xamac'linun. C'alal itaquij co'nton,
muc xavac'bun ho' yu'un chcuch'. 43 C'alal nom talemun, muc xavic'un
ochel ti ana. C'alal t'analun, muc xavac'bun jc'u' jpoc'. C'alal jchamelun,
c'alal tiq'uilun ti chuquel, muc xtal ac'oponun", chcut. 44 Hech chtac'avic:
"Cajval, ¿c'usi ora laj quiltutic ti navi'naje, ti itaquij avo'ntone, ti nom natale,
ti t'analote, ti jchamelote, ti tiq'uilot ti chuquele ti muc xajc'uxubinotutic ti

chavale?” xchiic hech chalic. 45 Hech chcalbe: “Melel ti c'usi chacalbeique, yu'un muc xac'uxubinic mi junuc ti much'utic mu tsotsuc yabtel yich'oj ti chcale, ho'on muc xac'uxubinun obi”, chcut. 46 Hech chba yich'ic castigo sbatel osil. Ti much'utic toj yo'ntonique ja' chcuxiic sbatel osil —xiyutuntutic ti Jesuse.

26

Ja' sc'opilal ti lic xchapambeic sc'opilal yu'un tsmilic ti Jesuse
(Mr. 14:1-2; Lc. 22:1-2; Jn. 11:45-53)

1 C'alal laj yo'nton hech laj yalbuntutic scotol ti sc'opilale ti Jesuse, ho'ontutic ti yajchanc'opuntutique, patil hech laj yalbuntutic uc:

2 —Chana'ic ti chib xa no'ox c'ac'al tsc'an tsta yorail q'uin Pascua. Hech yu'un ti mero q'uin chi'ac'at entrecal ho'on ti co'ol crixchanoucutique yu'un hech chismilucun ti cruz —xiyutuntutic.

3 Ti totil paleetique xchi'uc ti yan jchi'iltic ti ichanubtasvanic ti smantal ti Diose ti scuyoj sbaique xchi'uc ti moletic cu'untique, ho'ucutic ti judioucutique, laj stsob sbaic ti yamaq'uil sna ti mero totil palee. Ja' Caifás sbi ti totil palee. 4 Laj xchapambeic sc'opilal ti Jesuse c'u che'el xu' yu'unic tstsaquic ti mucul, c'u che'el tsmilic. 5 Hech laj yalbe sbaic:

—Ja' lec mi mu jpastic ti mero q'uin. Ja'to mi i'ech' ti q'uine naca me licuc c'op yu'un ti crixchanoetique —xut sbaic.

Ja' sc'opilal ti imalbat perfume ti sjol ti Jesuse te ti Betania
(Mr. 14:3-9; Jn. 12:1-8)

6 Nibatutic ti Betania xchi'uc ti Jesuse. Te ni'ochtutic ti sna ti Simone, ja' ti Simón ti yich'oj c'a'el chamel ono'oxe ti icoltaat yu'un ti Jesuse. 7 Te ital jun ants, ja' jchi'iltic. Yich'oj tal sjarro pasbil ti alabastroton. Nojem ti perfume ti sjarroe. Toyol stojol ti perfumee. Laj smalbe ti sjol ti Jesuse c'alal te nacal ti mesa. 8 C'alal laj quiltutic, ho'ontutic ti yajchanc'opuntutique, ni'ilintutic. Hech laj caltutic:

—¿C'u yu'un chac' ch'ayuc avi to? 9 Ti lajuc xchone, ep stojol iloc' ti hechuque. Ja' lec ti lajuc yac'be ti taq'uine ti me'onetique —xichitutic.

10 Ti Jesuse laj sna' ti c'usi laj jnoptutique hech yu'un hech laj yalbuntutic:

—¿C'u yu'un chavac'be yich' mul avi ants li'to? Lec ti c'usi laj xa spasbune. 11 Scotol c'ac'al achi'inojic ti me'onetique. Ti ho'one mu scotoluc c'ac'al li' jchi'inojoxuqui. 12 Ti laj scajmalbun ti jbec'tal avi perfume li'to, ja' yu'un ti po'ot xa chichame. 13 Melel ti c'usi chacalbeique, ti scotol balumil buc no'ox chich' cholel ti lequil ach' c'op avi to, chcholbat sc'opilal uc ti hech laj xa spasbun ti antse. Hech ch-a'ibat sc'opilal o —xiyutuntutic ti Jesuse.

Ja' sc'opilal ti Judase ti laj spas trato ti chac' entrecal ti Jesuse
(Mr. 14:10-11; Lc. 22:3-6)

14 Ti lajchavo'untutique oy jun, ja' Judas Iscariote sbi. Ja' ba sc'opon ti totil paleetique. 15 Hech laj sjac'be:

—¿Jayib chavac'bun mi chacac'be entrecal ti Jesuse? —xchi.

I'ac'bat lajuneb xcha'vinic peso bats'i taq'uin. 16 Hech yu'un ti Judase ti ora no'ox lic snopilan ti yo'nton ti c'usi ora xu' chac' entrecal ti Jesuse.

Ja' sc'opilal ti primero vuelta ti ive'ic ti smesa ti Cajvaltique
(Mr. 14:12-25; Lc. 22:7-23; Jn. 13:21-30; 1 Cor. 11:23-26)

17 Ti sba c'ac'alil q'uin c'alal ti jve'tic caxlan vaj ti mu pumesbiluc xch'ute, ho'ontutic ti yajchanc'opuntutique ba jac'betutic ti Jesuse:

—¿Bu chac'an chajmeltsambe ti ch'iom carnero chati' sventa q'uin Pascua?
—xcututic.
18 Hech itac'av ti Jesuse:
—Batanic ti Jerusalén. Te chc'ot ac'oponic ti jun quermanotique. Hech chavalbe: “Po'ot xa chc'ot la yorail chcham ti Maestro cu'untique. Chtal la ve'ucuntutic ti ana xchi'uc ho'ontutic ti yajchanc'opuntutique, yu'un ti jpastutic q'uin pascua”, xavutic c'otel —xiyutuntutic ti Jesuse.
19 Ho'ontutic ti yajchanc'opuntutique laj jpastutic hech chaj c'u che'el laj yalbuntutic mantal ti Jesuse. Laj jmeltsantutic scotol ti c'utic chtun cu'untutic ti q'uine.
20 Ja'to no'ox i'ic'ub osil c'alal tal naclucuntutic te ti mesa xchi'uc ti Jesuse, ho'ontutic ti lajchavo'untutique. 21 C'alal nive'tutic, hech laj yalbuntutic ti Jesuse:
—Melel ti c'usi chacalbeique, oy jun ti li' jchi'inojtique, ja' chiyac'un entrecal —xiyutuntutic.
22 Jcotoltutic laj quich'tutic mul. Hech yu'un lic calbetutic jujun ti Jesuse:
—Mu ho'ucun, Cajval —xichitutic liquel jujununtutic.
23 Hech itac'av ti Jesuse:
—Ja' ti co'ol chijve'ucutic xchi'uque, ja' chiyac'un entrecal. 24 Ho'on ti co'ol crixchanoucutique chicham hech chaj c'u che'el ts'ibabil comel jc'opilal ti sun ti Diose. Uts sba ti much'u chiyac'un entrecale ho'on ti co'ol crixchanoucutique. Ja' lec ti ma anuque ti vinique —xchi ti Jesuse.
25 Ti much'u laj yac' entrecal ti Jesuse, ja' ti Judase. Ja' laj sjac'be ti Jesuse:
—¿Mi ho'on jc'opilal ti hech chavale, Maestro? —xchi ti Judase.
Hech itac'av ti Jesuse:
—Ho'ot ac'opilal —xchi.
26 C'alal lic ve'ucuntutic, ti Jesuse laj stam jun caxlan vaj, laj yalbe vocol ti Diose, laj xet' ti caxlan vaje, laj yac'buntutic, ho'ontutic ti yajchanc'opuntutique. Hech laj yalbuntutic:
—Ilo, ve'anic. Ja' jbec'tal li'to —xiyutuntutic.
27 Patil laj stsac jun vasyo. Te tiq'uil ya'lel sat uvate'. Laj yalbe vocol ti Diose, laj yac'buntutic. Hech laj yalbuntutic:
—Uch'anic acotolic. 28 Ja' jch'ich'el li'to. Chcac' jba ti milel, chloc' ti jch'ich'ele. Ti jch'ich'ele ja' señail ti mu xch'ay ti ach' c'op ti yaloj ti Jtote ti c'u che'el chacolique. Yu'un jtuc chcac' jba ti milel hech chch'ay smul scotol crixchanoetic. 29 Chacalbeic, ja'to mi laj sta yorail laj jtsob jbatic jcotoltic yo' bu tspas mantal ti Jtotic Diose, ja'to chcuch'be xq'uexol ti ya'lel sat uvate'e avi to ho'oni —xchi ti Jesuse.

Ja' sc'opilal ti Jesuse ti hech laj yalbe ti Pedroe: Chamucun ti avo'nton, xut (Mr. 14:26-31; Lc. 22:31-34; Jn. 13:36-38)

30 C'alal laj co'ntontutic niq'uejintutic yu'un ti Diose, niloc'tutic batel xchi'uc ti Jesuse. Nibatutic ti vits Olivatic. 31 Ti Jesuse hech laj yalbuntutic:
—Ti ora to ti ac'ubaltic acotolic chchibaj avo'ntonic ti jtojol. Yu'un hech ts'ibabil comel ti sc'op ti Diose: “Chcac' ti milel ti jpaxtole, hech chpuc batel ti scarneroe”, ti xchi ti Diose. 32 Pero c'alal chicha'cusesat loq'uel ti ch'en, ho'on chibaej batel avu'unic te ti Galilea —xiyutuntutic.
33 Ti Pedroe hech laj yalbe:
—Manchuc mi chchibaj yo'nton ti atojol ti yantique, mu xchibaj co'nton ho'oni —xchi.
34 Ti Jesuse hech laj yalbe:
—Melel ti c'usi chacalbee, ja' avi ac'ubal to c'alal tsta yorail ch-oc' quelem, laj xa amucun ti avo'nton oxib vuelta —xchi.

35 Hech itac'av ti Pedroe:
—Manchuc mi co'ol chismilucutic, muc chajmuc ti co'nton —xchi.
Hech laj calbetutic uc jcotoltutic, ho'ontutic ti yajchanc'opuntutique.

Ja' sc'opilal ti ba sc'opon Dios ti Getsemaní ti Jesuse
(Mr. 14:32-42; Lc. 22:39-46)

36 Nic'otutic xchi'uc ti Jesuse te ti balumil, Getsemaní sbi. Ti Jesuse hech laj yalbuntutic:
—Comanic li'to, chba jc'opon Dios li' no'oxi —xiyutuntutic.
37 Laj yic' batel ti Pedroe xchi'uc ti cha'vo' xnich'nab ti Zebedeoe. Laj yich' mul ti Jesuse. Lic yich' vocol. 38 Hech laj yalbe:
—Ep chquich' mul. Ta xa xicham chca'i —xchi—. Comanic li'to. Mu me xavayic, c'oponic Dios hech chaj c'u che'el ho'on —xut.
39 Ja' ijelav batel jutuc stuc ti Jesuse. Laj spatan sba ti lum. Hech laj sc'opon Dios:
—Tote, taca stac'uque, q'uejbun batel ti vocol li'to. Mu me jpas c'usi tsc'an co'nton. Ja' ac'o jpas ti c'usi sc'an ti avo'nton atuque —xchi ti Jesuse.
40 Isut talel yo' bu oyic ti oxvo'ique ti jchi'iltaque. Vayajtic c'ot staic. Ti Jesuse hech laj yalbe ti Pedroe:
—¿Mi mu xu' chavic' asatic junuc ora, mi mu xu' chac'opon Dios hech chaj c'u che'el ho'on? 41 Mu me xavayic, c'oponic Dios, hech mu xasujat ti mulil. Ti avo'ntone oy yip. Ti abec'tale mu'yuc yip —x'utatic yu'un ti Jesuse.
42 Icha'bat nixtoc ti Jesuse. Ja' xchibal xa vuelta. Ba sc'opon Dios nixtoc ti Jesuse:
—Tote, mi mu stac' ti chaq'uejbun ti vocol ti chquich'e, ac'o jpas ti c'usi tsc'an ti avo'ntone —xchi.
43 Icha'sut talel ti Jesuse. Vayajtic c'ot sta ti oxvo'ic ti jchi'iltac ti abtele yu'un chchamic ti vayel. 44 Laj xcha'comes, icha'bat nixtoc. Ba xcha'c'opon nixtoc ti Diose. Ja' yoxibal xa vuelta. Co'ol laj sc'opon ti Diose ti Jesuse. 45 Icha'tal nixtoc yo' bu oyic ti oxvo'ic ti jchi'iltaque. Hech laj yalbe:
—¿Mi ta to xavayic? ¿Mi ta to xacux avo'ntonic? Laj xa sta yorail ti chi'ac'at entrecal ti sc'ob jmulaviletic ho'on ti co'ol crixchanoucutique. 46 Licanic, batic. Q'uelo avil, chtal xa ti much'u chiyac'un entrecale —xchi ti Jesuse.

Ja' sc'opilal ti itsacat ti Jesuse
(Mr. 14:43-50; Lc. 22:47-53; Jn. 18:2-11)

47 C'alal yac'oj sba chc'opoj ti Jesuse, ital ti Judase. Ti Judase ja' jchi'il ti abtel. Ja' lajchavo'untutic xchi'uc, ho'ontutic ti yajchanc'opuntutic ti Jesuse. Xchi'inoj talel ep crixchanoetic yich'ojic talel yespadaic xchi'uc ste'ic. Ja' tacbil talel yu'un ti totil paleetique xchi'uc ti moletic cu'untique, ho'ucutic ti judioucutique. 48 Ti Judase, ja' ti chac' entrecal ti Jesuse, yalojbe xa ti xchi'iltaque:
—Ja' ti much'u ti jbuts'e, ja' me obi. La' tsaquic me ti ora ju'un —xut.
49 Ti ora ital ti Judase, ihul ti stojol ti Jesuse. Hech laj yalbe ti Jesuse:
—Nital xa, Maestro —xchi hulel.
Laj sbuts' ju'un. 50 Ti Jesuse hech laj sjac'be:
—¿C'usi chasa', quits'in? —xut.
Hech laj stsaquic ti Jesuse, laj yiq'uic batel.
51 Ho'ontutic te jchi'inojtutic ti Jesuse. Oy jchi'il laj sloq'ues yespada. Laj syajesbe yabat ti totil palee. Laj sbojbe loq'uel jun xchiquin. 52 Ti Jesuse hech laj yalbe:
—Tic'o me ti sna ti avespadae yu'un scotol ti much'u stsac yespadae, ti espada ono'ox chcham. 53 ¿Mi chacuy ti mu xu' cu'un ti jc'opon ti ora ti

Jtote, hech chiyac'bun talel ech'em ti oxvinic ti mil ch'ul abatetic yu'un chiscoltaun? 54 Ti hechuc ti jpase, mu sts'aqui ti sc'op ti Diose ti chal ti persa hech chc'ot ti pasel —x'utat yu'un ti Jesuse.

55 Ti Jesuse hech laj sjac'be ti epal crixchanoetic ti italique:

—¿C'u yu'un hech tal atsacucun hech chaj c'u che'el j'elec'? Avich'ojic talel avespadaic, ate'ic. Scotol c'ac'al te nacalun ti atojolic te ti yut templo. Te nichanubtasvan laj ava'yic. ¿C'u yu'un mu teuc laj atsacucun? 56 Hech scotol c'otem ti pasel yu'un tsts'aqui ti c'usi ts'ibabil ti sun ti Diose yu'un ti j'alc'opetic yu'un ti Diose —xchi ti Jesuse.

Ho'ontutic ti yajchanc'opuntutique laj jcomestutic stuc ti Jesuse, nijatavtutic batel.

Ja' sc'opilal ti te va'al ti Jesuse ti stojol ti much'utic tspasic mantal te ti temploe

(Mr. 14:53-65; Lc. 22:54-55, 63-71; Jn. 18:12-14, 19-24)

57 Ti much'u laj stsaquic ti Jesuse laj yiq'uic batel, c'ot sva'anic ti Jesuse te ti stojol ti Caifase, ja' ti mero totil palee. Te stsoboj sbaic ti much'utic ichanubtasvanic ti smantal ti Diose ti scuyoj sbaique xchi'uc ti moletique. 58 Ti Pedroe nomtic to xbat. Ic'ot yo' bu yamaq'uil sna ti mero totil palee. Te i'och batel. C'ot xchi'in ti naclej ti abatetic yu'un ti totil palee yu'un tsc'an tsq'uel c'u che'el chchapanat ti Jesuse.

59 Ti totil paleetique xchi'uc scotol ti much'utic oy yabtelic cu'untique ho'ucutic ti judioucutique, laj sa'ic much'utic tsnopbeic smul ti Jesuse yu'un tsc'an tsmilic. 60 Muc staic. Hovil ti tal sva'an sbaic ti jnopc'opetique. Ti patil ital yan cha'vo' jnopc'opetic. 61 Hech laj yalic:

—Hech laj yal avi vinic li'to: "Ho'on xu' ti jin ti templo yu'un ti Diose. Ti oxib no'ox c'ac'al xu' ti jcha'pas nixtoc", xchi ti vinic li'to —xchiic. Ja' sc'opilal ti Jesuse.

62 Laj sva'an sba ti mero totil palee. Hech laj sjac'be ti Jesuse:

—¿C'u yu'un mu xatac'av? ¿Mi melel ti c'usi chal ti viniquetique? —xut.

63 Muc xtac'av ti Jesuse. Ti mero totil palee hech laj xcha'jac'be nixtoc ti Jesuse:

—Albun ca'itutic ti stojol ti Diose ti stalel cuxule, ¿mi melel ti ho'ot ti Cristoote ti t'ujbilot yu'un ti Diose? ¿Mi ho'ot snich'onot ti Diose? —x'utat.

64 Hech itac'av ti Jesuse:

—Ho'on —xchi—. Chacalbeic uc, ti yan c'ac'al chaq'uelucun, ho'on ti co'ol crixchanoucutique, ti te nacalun ti sbats'ic'ob ti Diose, ja' ti jelaven sp'ijile. Chaq'uelic ti chiyal tal ti vinajel xchi'uc toc —xchi ti Jesuse.

65 Ti mero totil palee laj sjat sc'u'. Yu'un ti laj sjat sc'u'e, yu'un tsots smul laj sta ti Jesuse tscuy. Hech laj yalbe ti crixchanoetique:

—Va'i Dios tscuy sba. ¿C'u yu'un ti jc'antic yan rextico? Laj xa ava'yic ti tstoy sba ti stojol ti Diose. 66 ¿C'usi chanopic? —xut.

Hech itac'avic:

—Ja' lec ac'o chamuc —xchiic.

67 Laj stubtabeic sat ti Jesuse, ti yane laj smajic, ti yane laj smajbeic sat. 68 Hech laj yalic:

—Alo ca'itutic, Cristo, much'u laj smajoti —xchiic.

Ja' sc'opilal ti Pedroe ti laj smuc ti yo'nton ti Jesuse

(Mr. 14:66-72; Lc. 22:56-62; Jn. 18:15-18, 25-27)

69 Ti Pedroe te nacal ti amac'. Hul c'oponatuc yu'un jun quiara:

—Ho'ot laj achi'in ti Jesuse, ja' ti liquem tal ti Galileae —x'utat.

70 Ti Pedroe laj smuc ti yo'nton ti stojol scotolic. Hech itac'av:

—Mu jna' ti c'usi chavale —xchi.
71 Iloc' batel ti corredor ti Pedroe. Te i'ilat yu'un yan quiara. Ti quiarae
hech laj yalbe ti much'utic te va'ajtique:
—Ja' ti vinic li'to ja' laj xchi'in ti Jesuse, ja' ti liquem tal ti Nazarete —xchi.
Ja' sc'opilal ti Pedroe.
72 Ti Pedroe laj sva'an ti rextico ti Diose, hech laj xcha'muc yan vuelta ti
yo'nton:
—Yiloj ti Diose mu xcojtiquin ti vinic ti chavale —xchi.
73 J'oc' to no'ox ital yan. Hech laj yalbeic ti Pedroe:
—Ho'ot achi'inoj abaic xchi'uc yu'un chvinaj ti ac'op bu liquemot tal
—xchiic.
74 Hech yu'un ti Pedroe yan vuelta laj sva'an ti rextico ti Diose. Hech laj yal:
—Yiloj ti Diose mu xcojtiquin ti vinic ti chavale —xchi.
Ja' yorail i'oc' quelem. 75 Ti Pedroe it'ab ti yo'nton ti c'u che'el i'albat yu'un
ti Jesuse: “C'alal tsta yorail ch-oc' quelem, laj xa amucun ti avo'nton oxib
vuelta”, ti x'utate. Hech iloc' batel ti Pedroe. Ep laj yoc'ta sba.

27

Ja' sc'opilal ti Jesuse ti ic'bil ibat ti stojol Pilato (Mr. 15:1; Lc. 23:1-2; Jn. 18:28-32)

1 Ti yoc'omal c'alal isacub xa ti osile, scotol ti totil paleetique xchi'uc scotol
ti moletic cu'untique, ho'ucutic ti judioucutique, laj xchapambeic sc'opilal ti
Jesuse ti c'u che'el tsmilique. 2 Chucul laj yiq'uic batel. Laj yaq'uic entrecal ti
stojol ti gobernadore. Ja' Poncio Pilato sbi ti gobernadore. Ja' yanlum vinic.

Ja' sc'opilal ti laj smil sba ti Judase

3 Ti much'u laj yac' entrecal ti Jesuse, ja' ti Judase, c'alal laj yil ti ichapaj
sc'opilale, lic sutes yo'nton. Sc'an to sutesbe ti lajuneb xcha'vinic peso bats'i
taq'uin ti totil paleetique xchi'uc ti moletique. 4 Hech c'ot yalbe:
—Laj jta jmul yu'un laj cac' entrecal ti much'u mu'yuc smule —xchi c'otel
ti Judase.
Hech i'albat:
—Mu jventauc ti ho'ontutique. Ja' amul atuc —x'utat.
5 Ti Judase laj sten comel ti yut templo ti taq'uine. Iloc' batel. Stuc ba sut'
snuc' ti lazo. Te laj smil sba.
6 Hech yu'un ti totil paleetique laj stamic ti taq'uine. Hech laj yalbe sbaic:
—Mu xtun mi ti jcaptic xchi'uc smoton Dios avi taq'uin li'to yu'un ja' stojol
xch'ich'el sbec'tal jun vinic —xut sbaic.
7 Hech yu'un laj xchapanic ti tsmanic jtuch' balumil. Ja' jpasp'in ti yajval
ti balumile. Laj smanic sventa campo santo. Ja' te tsmuquic ti much'utic
nom chtalique. 8 Hech yu'un ch'ich' balumil ic'ot sbi ti balumile. Ja' hech
sbi ti ora to. 9 Hech ic'ot ti pasel hech chaj c'u che'el laj yal ti Jeremíase, ja'
ti j'alc'op yu'un ti Diose. Hech laj yal: “Chich'ic sutel ti lajuneb xcha'vinic
pesoe. Ja' hech stojol ti much'u hech stojol ic'ot yu'un ti jchi'iltique, ho'ucutic
ti yelnich'onucutic ti Israele. 10 Tsmambeic sbalumil ti jpasp'ine hech chaj
c'u che'el laj xa yalbun ti Cajvaltic Diose”, ti xchie.

Ja' sc'opilal ti Jesuse ti i'ich'bat sc'op yu'un ti Pilatoe (Mr. 15:2-5; Lc. 23:3-5; Jn. 18:33-38)

11 Va'al ti Jesuse ti stojol ti gobernadore. Hech ijac'bat yu'un ti gober-
nadore:
—¿Mi ho'ot ajvalilot yu'un ti achi'iltaque, ho'oxuc ti judiooxuque? —xut.
Hech itac'av ti Jesuse:

—Ho'on —xchi.
12 C'alal isa'bat smul ti Jesuse yu'un ti totil paleetique xchi'uc ti moletique,
mu'yuc c'usi laj yal ti Jesuse. 13 Hech yu'un hech i'albat yu'un ti Pilatoe:
—¿Mi muc xava'i ti ep sa'bilot amule? —xchi.
14 Mi jutuc muc xtac'av ti Jesuse. Hech yu'un ich'ay yo'nton ti gobernadore.

Ja' sc'opilal ti ichapambat sc'opilal ti Jesuse yu'un chmilat ti cruz (Mr. 15:6-20; Lc. 23. 13-25; Jn. 18:38-19:16)

15 Hech stalel o ti yorail q'uin tscolta batel jchuquel ti jujun habil ti
gobernadore. Tscolta ti much'u tsc'an ti jchi'iltique. 16 Oy to ono'ox jun
jchuquel ti puquem sc'opilale, ja' Barrabás sbi. 17 Hech yu'un c'alal te stsoboj
sbaic ti jchi'iltique, hech ijac'batic yu'un ti Pilatoe:
—¿Much'u junucal chac'anic ti jcolta batel? ¿Mi ja' chac'anic ti jcolta batel
ti Barrabase? ¿Mi ja' chac'anic ti jcolta batel ti Jesuse, ja' ti Cristo x'utate, ja' ti
t'ujbil yu'un ti Diose? —xchi.
18 Yu'un sna'oj ti Pilatoe ti scoj sbic'tal yo'ntonic ti laj yaq'uic entrecale.
19 C'alal te nacal ti gobernadore yo' bu chchapambe sc'opilal yu'un smul ti
crixchanoetique, itacbat tal c'op yu'un ti yajnile. Hech i'albat tal: “P'ijan me
xchi'uc ti vinic lume, ja' ti toj yo'ntone, yu'un ti jvaich nax ep laj quich' vocol
yu'un”, xchi.
20 Ti totil paleetique xchi'uc ti moletique laj stsob sc'opic xchi'uc ti
jchi'iltique ti ja' ac'o sc'ambeic ti Pilatoe ti chcol ti Barrabase, yu'un ac'o
milatuc ti Jesuse. 21 Ti gobernadore hech laj xcha'jac'be nixtoc:
—¿Much'u junucal chac'anic ti jcolta batel? —xut.
Scotolic hech itac'avic:
—Ja' ac'o coluc ti Barrabase, —xchiic.
22 Ti Pilatoe hech laj xcha'jac'be:
—¿C'usi chcutic ti Jesuse, ja' ti ac'bil sbi Cristoe yu'un t'ujbil yu'un ti Diose?
—xchi.
Hech itac'avic scotolic:
—¡Milo ti cruz! —xchiic.
23 Ti gobernadore hech laj sjac'be:
—¿C'u yu'un? ¿C'usi smul avu'unic? —xchi.
Más tsots ic'opojic scotolic:
—¡Milo ti cruz! —xchiic scotolic.
24 Laj yil ti Pilatoe ti mu xch'umbat ti sc'ope, ti ep ilic c'op yu'unic o. Hech
yu'un laj smal ho' spoc sc'ob ti stojol ti jchi'iltique. Hech laj yalbe:
—Mu jmuluc mi chmilat ti vinic li'to ti toj yo'ntone. Ja' aventa atuquic
—xchi.
25 Hech itac'avic scotolic:
—Ja' jventatutic jcotoltutic xchi'uc col jnich'ontutic ti chmilate —xchiic.
26 Ti Pilatoe laj scolta batel ti Barrabase. Ti Jesuse i'ac'at entrecal yu'un
chich' acial, yu'un chba milatuc ti cruz.
27 Ti yajsoldado ti gobernadore laj yiq'uic ochel ti cabildo ti Jesuse. Te laj
stsob sbaic tal ti stojol ti Jesuse scotol ti soldadoetique. 28 Laj st'ananic ti
Jesuse. Laj slapbeic poco tsajal c'u'il. 29 Laj yac'beic pech'bil ch'ix ti sjol. Laj
yac'beic jch'ix aj ti sbats'ic'ob. Laj squejan sbaic ti stojol. Hech laj slabanic:
—Ho'ot ajvalilot mati yu'un ti achi'iltaque, ho'oxuc ti judiooxuque
—xchiic.
30 Laj stubtabeic sat. Laj spojbeic ti aje. Laj smajbeic ti sjol. 31 C'alal laj
yo'nton ti laj slabanique, laj sloq'uesbeic ti tsajal c'u'ile. Laj xcha'lapbeic sc'u'
nixtoc. Laj yiq'uic batel, ba smilic ti cruz.

Ja' sc'opilal ti ijoc'anat ti cruz ti Jesuse
(Mr. 15:21-32; Lc. 23:26-43; Jn. 19:17-27)

32 C'alal iloq'uic batel, c'ot snup ti be jun jchi'iltic liquem tal ti balumil
Cirene sbi. Simón sbi ti vinique. Laj yac'beic sq'uechbe batel scruz ti Jesuse.
33 Ic'otic ti vits Gólgota sbi, ja' ti Baquel Jolal sbie. 34 Laj yac'beic yuch'
vinagre capbil xchi'uc c'usi lum ch'a. Laj spas proval ti Jesuse, muc sc'an
xuch' yu'un smacobil sc'uxul.
35 Hech yu'un ti soldadoetique laj sjoc'anic ti cruz. Patil laj spasic al
chil ti much'u chc'ot ti sventa ti sc'u' spoc' ti Jesuse. Hech ono'ox ic'ot
ti pasel ti sc'op ti yaj'alc'op ti Diose. Hech laj yal: "Chch'acbe sbaic jc'u'
jpoc'. Tspasic al tsq'uelic ti much'u chc'ot ti stojol ti jc'u'e", ti xchie. 36 Te
inaquiic ti soldadoetique, laj xchabiic. 37 Te pac'bil yu'unic ti sjol scruz yo'
bu ts'ibabil c'usi smul ti Jesuse. "JA' JESUS LI'TO, JA' TI TOTIL AJVALIL YU'UN
TI JUDIOETIQUE", xchi ts'ibabil ti sjol scruz.
38 Te laj sjoc'anic uc cha'vo' j'eleq'uetic. Ja' laj xchi'in ti Jesuse, jun ti
sbats'ic'ob, jun ti sts'et ti scruz ti Jesuse. Cacal ti o'lol ti scruz ti Jesuse. 39 Scotol
ti much'u i'ech' ti bee laj slabanic. Laj sjim sjolic. 40 Hech laj yalbeic:
—Ho'ot ti chajin ti temploe, ti chacha'pas ti oxib no'ox c'ac'al chavale,
coltao aba quiltic. Mi melel ti snich'onot ti Diose, yalan tal ti cruz che'e
—xchiic.
41 Co'ol ilabanvanic ti totil paleetique xchi'uc ti much'utic ichanubtasvanic
ti smantal ti Diose ti scuyoj sbaique xchi'uc ti moletique. Hech laj yalic:
42 —Ep ti much'u laj scoltae. Tana mu xu' scolta sba. Mi melel ti ja' ajvalil
cu'untic, ho'ucutic ti yelnich'onucutic ti Israele, ac'o yaluc tal ti cruz ti ora to,
hech ti jch'untic. 43 Xch'unojbe sc'op ti Diose ti scuyoje. Hech yu'un mi c'ux
x'a'yate ac'o yich' coltael yu'un ti Diose ti ora to. Yu'un hech yaloj: "Ho'on
snich'onun ti Diose", xchi —xut sbaic.
44 Co'ol laj spasic uc ti j'eleq'uetique, ja' ti much'u co'ol ijoc'anatic ti cruz
xchi'uc ti Jesuse. Laj slabanic uc.

Ja' sc'opilal ti icham ti Jesuse
(Mr. 15:33-41; Lc. 23:44-49; Jn. 19:28-30)

45 Ti o'lol c'ac'al i'ic'ub ti osile. Ic'uben icom oxib ora. 46 Ti oxib ora mal
c'ac'al tsots ic'opoj ti Jesuse:
—Elí, Elí, ¿lama sabactani? —xchi. Dios cu'un, Dios cu'un, laj xa acomesun,
xchi c'alal jelavesbil.
47 Laj ya'yic cha'vo' oxvo' ti much'utic te va'ajtique.
—Ja' chic' tal ti Elíase —xchiic.
48 Jun ibat ti anil, ba stam talel esponja. Laj sts'aj ti vinagre ti esponjae, laj
slic muel ti te', laj yac'be sts'uts'un ti vinagree ti Jesuse. 49 Hech i'albat yu'un
ti yantique:
—Malao to, jq'ueltic mi chtal coltaatuc yu'un ti Elíase —xchiic.
50 Ti Jesuse tsots ic'opoj yan vuelta. Hech icham. 51 Ti muc'ta poc' te
joc'ambil ti yut ti temploe te ti Jerusalene, ja' ti velo sbie, ijat ti o'lol. Ja' ijat yal
tal ti cajale. Cha'lic ic'ot. Tsots inic ti balumile, ijav ti ch'enetique. 52 Ijam ti
pujul ch'enetic yo' bu mucajtic ti ánimaetique. Ep icha'cuxiic ti much'utic oyic
ti stojol ti Diose ti vayemic xa ti sbec'talique. 53 Muc xloq'uic tal ti ch'en ti ora.
Ja'to c'alal icha'cuxi xa loq'uel tal ti ch'en ti Jesuse, ja'to iloq'uic tal ti ch'en uc.
I'ochic batel ti yut jteclum. Te ba yac' sbaic ti q'uelel ti stojol ep crixchanoetic.
54 Ti capitan soldadoe xchi'uc ti yajsoldadoetique ti te chchabiic ti Jesuse,
laj ya'yic ti inic ti balumile. Laj yilic c'usi ic'ot ti pasel. Toj xi'el ic'otic. Hech
laj yalbe sbaic:

—Melel ti ja' snich'on Dios avi li'to —xut sbaic.
55 Te oy ep antsetic uc. Nom va'ajtic te tsq'uelic ti Jesuse c'alal te jipil ti
cruze. Ja' ti antsetique ti laj xchi'inic ti Jesuse ti laj smac'linic te ti Galilea.
Hech yu'un laj xchi'inic talel ti Judea. 56 Te oy uc ti Maríae ja' ti liquem tal ti
jteclum Magdalae, xchi'uc ti yan Maríae, ja' ti sme' ti Jacoboe xchi'uc ti Josee.
Te oy uc ti sme' ti Jacoboe xchi'uc ti Juane, ja' ti xnich'nab ti Zebedeoe.

Ja' sc'opilal ti imucat ti Jesuse
(Mr. 15:42-47; Lc. 23:50-56; Jn. 19:38-42)

57 Mal xa c'ac'al ital jun jchi'iltic. Lum jc'ulej ti vinique. Ja' liquem tal ti
jteclum Arimatea sbi. José sbi ti vinique. Ja' xch'unojbe sc'op uc ti Jesuse.
58 C'ot sc'opon ti Pilatoe. Laj sc'ambe stacopal ti Jesuse. Ti Pilatoe laj yal
mantal ac'o ac'batuc ti stacopale. 59 Ti Josee laj yich' batel ti stacopal ti Jesuse.
Laj xpix ti saquil poc'. 60 Laj yac' ti yut ach' ch'en yu'un. Jombil ti ton ti
ch'ene. Laj sbalch'un talel muc'ta ton, hech laj smac ti ch'ene. Ibat ju'un.
61 Te nacajtic icomic nopol sti' ti ch'ene ti Maríae ja' ti liquem tal ti Magdalae
xchi'uc ti yan Maríae.

Ja' sc'opilal ti i'och ti chabiel ti xch'en ti Jesuse

62 Ti yoc'omal c'alal i'ech' xa ti sc'ac'alil c'alal yorail ti jchapan jbatic yu'un
ti jchabitic ti sábadoe, laj stsob sbaic tal ti stojol ti Pilatoe ti totil paleetique
xchi'uc ti fariseoetique. 63 Hech laj yalbeic ti Pilatoe:
—Tote, ho'ontutic ti jna'tutic ti hech laj yal ti jlo'lavaneje c'alal cuxul to:
“Chicha'cuxi ti yoxibal c'ac'al”, xchi. 64 Hech yu'un paso me mantal lec ac'o
yich' chabiel ti ch'ene ja'to mi its'aqui ti oxib c'ac'ale naca me tal sloq'uesbeic
stacopal ti ac'ubaltic ti yajchanc'opetique, naca me yalbe ti crixchanoetique:
“Icha'cuxi loq'uel ti ch'en”, naca me xchiic. Hech más xu' chlo'laatic ti
crixchanoetique —xchiic ti paleetique xchi'uc ti fariseoetique, xut ti Pilatoe.
65 Ti Pilatoe hech laj yalbe:
—Te oy soldadoetic, iq'uic batel. Xana'ic c'usi chavutic chachabiic lec
—xut.
66 Hech ba smaquic lec ti ch'ene. Te laj yac'be comel sello ti xocon ton. Te
laj yaq'uic comel ti soldadoetique yu'un chchabiic.

28

Ja' sc'opilal ti icha'cuxi ti Jesuse
(Mr. 16:1-8; Lc. 24:1-12; Jn. 20:1-10)

1 C'alal ech'em xa ti sc'ac'alil ti jcux co'ntontic c'alal po'ot xa tsacub ti osile
ti sba c'ac'alil ti semanae, ja' ti domingoe, tal sq'uelic ti ch'ene ti Maríae, ja' ti
liquem tal ti jteclum Magdalae, xchi'uc ti yan Maríae. 2 C'alal mu to chloq'uic
tal, tsots inic ti balumile. Iyal tal ti vinajel xch'ul abat ti Cajvaltic Diose. C'ot
sbalch'un loq'uel ti tone. Te inaqui ti sba ti tone. 3 Xleblej talel ti ch'ul abate
hech chaj c'u che'el ti tselove. Lum sac sc'u' yu'un muc xtup' ti squevale.
4 Iniquic ti jchabiejch'enetique yu'un toj xi'el ic'otic. Hech chaj c'u che'el
ánimaetic ic'otic. 5 Ti ch'ul abate hech laj yalbe ti antsetique:
—Mu me xaxi'ic. Jna' ti ja' chasa'ic ti Jesuse, ja' ti icham ti cruze —xchi—.
6 Mu xa li'uqui yu'un cha'cuxem xa loq'uel ti ch'en hech chaj c'u che'el laj yal
ono'oxe —xchi—. La'ic, la' q'uelo avilic ti bu laj yaq'uic ono'ox ti stacopal
ti Cajvaltique. 7 Batanic ti ora, ba albeic ti yajchanc'opetique ti icha'cuxi
xa loq'uel ti ch'en —xut—. Ja' chbaej batel avu'unic te ti Galilea. Te chc'ot
aq'uelic. Laj xa calboxuc ava'yic —x'utatic yu'un ti ch'ul abate.

8 Toj xi'el ic'otic ti antsetique. Iloq'uic ti ora ti ch'en, italic ti anil. Nichim
no'ox yo'ntonic talel, tal yalbuntutic ho'ontutic ti yajchanc'opuntutic ti
Jesuse ti c'utic laj sq'uelique. 9 C'alal yac'oj sba chanavic talel yu'un chtal
yalbuntutic, te laj snupic ti be ti Jesuse.
—¿Bu chabatic? —x'utatic yu'un ti Jesuse.
Ti antsetique laj squejan sbaic ti stojol ti Jesuse, lic smeybeic yacan. 10 Ti
Jesuse hech laj yalbeic:
—Mu me xaxi'ic. Batanic, ba albo ya'yic ti quermanotique ti ac'o batuc te
ti Galilea. Te chc'ot sq'uelucun —x'utatic yu'un ti Jesuse.

Ja' sc'opilal ti c'utic laj yalic ti jchabiejch'enetique

11 C'alal ibatic ti antsetique, ic'otic xa uc ti jteclum cha'vo' oxvo' ti jcha-
biejch'enetique. C'ot yalbeic ti totil paleetique scotol ti c'usi ic'ot ti pasele.
12 Laj stsob sbaic ti paleetique xchi'uc ti moletique, laj snopic c'usi tspasic.
Laj yac'beic ep taq'uin ti soldadoetique. 13 Hech laj yalbeic:
—Hech chavalic: “Ital ti ac'ubaltic ti yajchanc'opetique, tal sloq'uesbeic
batel sbec'tal c'alal vayaluntutic”, xachiic. 14 Mi laj ya'i ti gobernadore hech
chaj c'u che'el laj calbote, ho'ontutic chba jlajesbetutic yo'nton avu'unic.
Hech mu xasmiloxuc —xchiic.
15 Ti soldadoetique laj yich'ic ti taq'uine. Laj spasic hech chaj c'u che'el
i'albatic. Hech ipuc batel sc'opilal. Asta ti ora to hech xch'unojic ti
jchi'iltique, ho'ucutic ti judioucutic xchi'uque.

Ja' sc'opilal ba cholbun jc'op, xchi comel ti Jesuse
(Mr. 16:14-18; Lc. 24:36-49; Jn. 20:19-23)

16 Nibatutic ti Galilea, ho'ontutic ti yajchanc'opuntutic ti Jesuse. Bu-
luchvo'untutic nibatutic. Nic'otutic ti vits yu'un hech laj yalbuntutic ti
Jesuse. 17 C'alal c'o jtatutic ti Jesuse, laj jquejan jbatutic ti stojol. Oy cha'vo'
oxvo'untutic ti mu jch'untutic ti lec ti ja' ti Jesuse. 18 Ti Jesuse hech laj
yalbuntutic:
—Scotol ac'bilun jventain ti vinajele ti balumile. 19 Hech yu'un batanic
me, ba cholbo ya'yic jc'op scotol crixchanoetic. Ba sa'bun tal ti much'utic
chixch'umbun ti jc'ope. Ac'bo yich'ic ho' ti sventa ti Jtote, xchi'uc ti jventa
uc ho'on ti Nich'onilune, xchi'uc ti sventa ti Ch'ul Espíritue hech chvinaj
ti ja' cu'un. 20 Chanubtaso hech chixch'umbun scotol ti jmantale ti laj xa
calboxuc ava'yique. Ti ho'one scotol c'ac'al chajchi'inoxuc c'alal ti slajebal
ora —xiyutuntutic ti Jesuse.

JA' TI SC'OPILAL TI CAJVALTIC JESUCRISTOE TI LAJ STS'IBA TI MARCOSE

Ja' sc'opilal ti laj xchol sc'op Dios ti Juane, ja' ti laj yac' ich'ho'e
(Mt. 3:1-12; Lc. 3:1-9, 15-17; Jn. 1:19-28)

1 Ja' hech ilic ti sc'opilal ti Jesucristoe, ja' ti Snich'on ti Diose. Ja' ti lequil ach'
c'ope.
2 Hech ono'ox ts'ibabil comel yu'un ti Isaíase, ja' ti j'alc'op yu'un ti Diose ti
vo'one:
A'yo me ava'i, ho'on Diosun, ti jtac batel ti j'alvanej cu'une.
Ja' chbaej avu'un.
Ja' chasmeltsambot abe, xchi ti Diose, xut ti Cajvaltique.
3 Chlic jun jchi'iltic tsots chc'opoj ti xocol balumil.
Hech chal:
"Chtal xa ti Cajvaltique, hech yu'un comesic ti c'usi chasbolibtasoxuque",
chlic yut ti xchi'iltaque, xchi ti Isaíase. 4 Hech ital ti Juane. Te ti xocol balumil
tal yac'be yich'ic ho' ti jchi'iltaque, ho'on ti co'ol judioun xchi'uque. Laj
xcholbe ya'yic sc'opilal ti ich'ho'e ti ja' chch'aybat smul ti much'utic tsutes
yo'ntonic yu'un ti smulique ti chich'ic ho'e. 5 Ba ya'ibeic sc'op ti Juane scotol
ti jchi'iltaque ti te nacajtic ti estado Judea, xchi'uc ti te nacajtic ti jteclum
Jerusalén. Jamal c'ot yalic ti stojol ti Juane ti c'usi smulic jujun. Hech yu'un
i'ac'batic yich'ic ho' yu'un ti Juane te ti uc'um Jordán.
6 Ti Juane slapoj sc'u' meltsambil ti stsotsil camello. Xchucoj xch'ut ti
xincha. Ti sve'ele puru c'ulub xchi'uc ajapom. 7 Hech laj xcholbe ya'yic ti
jchi'iltaque:
—Oy much'u patil chtal. Ja' tsots yabtel yich'oj. Ho'oni mu tsotsuc
cabtel quich'oj. Ma mi sjitumbeluc yaq'uil sempat, mu'yuc c'usi xu' ti jcolta
mi jutuc. 8 Ho'oni ja' no'ox cabtel chacac'be avich'ic ho'. Ti chcale, ja'
chayac'boxuc avich'ic ti Ch'ul Espíritue —xchi ti Juane.

Ja' sc'opilal ti i'ac'bat yich' ho' ti Jesuse
(Mt. 3:13-17; Lc. 3:21-22)

9 Hech yorail iloc' batel ti jteclum Nazaret ti Jesuse. Te oy ti estado Galilea
ti Nazarete. Ic'ot ti uc'um Jordán ti Jesuse. Te i'ac'bat yich' ho' yu'un ti Juane.
10 C'alal iloc' ti yut uc'um ti Jesuse, ti ora ijam ti vinajele laj yil ti Jesuse.
Sq'ueloj iyal tal ti sba ti Ch'ul Espíritue. Jun to culajte x'elan ti c'alal iyal tal
ti sbae. Te icom. 11 Ti Diose ic'opoj te ti vinajel. Hech laj yal:
—Ho'ot Jnich'onot. Lum c'uxot ti co'nton. Nichim no'ox co'nton avu'un
—xchi xc'opoj te ti vinajel.

Ja' sc'opilal ti ipasbat proval yo'nton ti Jesuse yu'un ti totil pucuje
(Mt. 4:1-11; Lc. 4:1-13)

12 Ti ora i'ic'at batel ti Jesuse yu'un ti Ch'ul Espíritue. I'ic'at batel ti xocol
balumil. 13 Oy jti'vanej bolom te oy. Te ihalej cha'vinic c'ac'al ti Jesuse. Te
ipasbat proval yo'nton yu'un ti Satanase, ja' ti totil pucuje. Ti ch'ul abatetique
ja' tal scoltael ti Jesuse.

Ja' sc'opilal ti lic xchol ti lequil ach' c'ope ti Jesuse
(Mt. 4:12-17; Lc. 4:14-15)

14 Ti Juane itic'at ti chuquel. C'alal te tiq'uil ti Juane, ti Jesuse ibat ti Galilea,
ba xcholbe ya'yic ti jchi'iltaque ti lequil ach' c'ope ti yaloj ti Diose. 15 Hech laj
yalbe ti jchi'iltaque:
—Laj xa sta yorail ti chasventaimboxuc avo'ntonic ti Diose. Suteso me
avo'ntonic yu'un amulic. Ch'unic me ti lequil ach' c'ope —xchi.

Ja' sc'opilal ti Jesuse ti laj yic' chanvo' ti ja' yabtelic tstsaquic choy (Mt. 4:18-22; Lc. 5:1-11)

16 Ti Jesuse ixanav batel ti ti'ti'nab te ti estado Galilea. Hech laj yil ti
Simone, ja' ti Pedro yan sbie, xchi'uc ti yits'ine, ja' ti Andrese. Te tstenic ochel
slebic ti ho' yu'un tstsaquic choy. Ja' yabtelic o. 17 Ti Jesuse hech laj yalbe:
—La' chi'inun batel. Ti jel avabtelic. Chba asa'bucun tal crixchanoetic
—x'utatic yu'un ti Jesuse.
18 Ti ora laj scomesic ti slebique. Laj xchi'inic batel ti Jesuse.
19 Ixanavic batel. Ti Jesuse te laj yil ti Jacoboe xchi'uc ti yits'ine, ja' ti
Juane. Ja' xnich'nab ti Zebedeoe. Te tic'ajtic ti barco xchi'uc stot. Yac'oj
sba tsmeltsanic slebic. 20 Ti Jesuse hech lic yic' ti xcha'va'alique. Hech
lic scomesic ti stote. Te tiq'uil icom ti barco xchi'uc ti yaj'abteletique. Ti
xcha'va'alique laj xchi'inic batel ti Jesuse.

Ja' sc'opilal ti icoltaat ti jun vinique ti oy pucujetic ti yo'ntone (Lc. 4:31-37)

21 Ibatic ti jteclum Capernaum sbi. C'alal ic'ot sc'ac'alil ti jcux co'ntontutic,
ti Jesuse i'och ti templo yu'un ti jchi'iltaque xchi'uc ti yajchanc'opetique. Te
ichanubtasvan ti Jesuse. 22 Ich'ay yo'ntonic ti jchi'iltaque yu'un ti c'usi laj
yac' ti chanel ti Jesuse. Yu'un muc xchanubtasvan hech chaj c'u che'el ti
jchi'iltaque ti chchanubtasvanic ti smantal ti Diose ti scuyoj sbaique. Ja'
ichanubtasvan hech chaj c'u che'el ti much'u tsots yabtel yich'oje. 23 Te oy ti
yut templo jun jchi'il ti oy pucujetic ti yo'ntone. Tsots lic c'opojuc ti vinique.
Hech laj yalbe ti Jesuse:
24 —Mu aventauntutic, Jesús, ho'ot liquemot tal ti Nazaret. ¿Mi yu'un tal
amiluntutic? Chacojtiquin. Ho'ot Snich'onot ti Diose, ho'ot mu'yuc amul
—xut.
25 Ti Jesuse laj spajes ti pucujetique. Tsots laj yalbe:
—Anchanic, loc'anic tal ti yo'nton ti vinique —xut.
26 Toj tup'el yic' ti vinique c'alal iloc' tal ti yo'nton ti pucujetique. Tsots
i'avan ti pucujetique c'alal iloq'uic tal. 27 Scotolic ich'ay yo'ntonic. Hech laj
sjac'be sbaic:
—¿Much'u li' talem li'to? Ja' ach' avi to yu'un oy sp'ijil xu' yu'un tspas
ti mantal ti pucujetique. Ch'umbil smantal yu'unic chavil —xut sbaic ti
jchi'iltaque.
28 Ti ora ipuc sc'opilal ti hech laj spas ti Jesuse. Ipuc ti scotol jteclumetic te
ti sjoylejal ti Capernaume.

Ja' sc'opilal ti icol yu'un ti Jesuse ti sme' ti yajnil ti Pedroe (Mt. 8:14-15; Lc. 4:38-39)

29 C'alal iloc' ti templo ti Jesuse, te chbat ti sna ti Simone. Ibat xchi'uc ti
Jacoboe xchi'uc ti Juane. Te oy uc Andrés, te oy Simón, yu'un jun snaic xchi'uc
ti Simone. 30 Ti sme' ti yajnil ti Simone te metsel ti svayeb. Oy sc'ac'al sbec'tal
ti antse. Hech lic yalbeic ti Jesuse ti c'u x'elan ti antse. 31 Ti Jesuse inopej batel
ti yo' bu metsel ti antse, laj stsacbe sc'ob, laj snit liquel, hech inaqui ti antse.
Ti ora ilamaj ti sc'ac'ale. Ti ora lic mac'linvanuc ti antse.

Ja' sc'opilal ti ep ital jchameletic ti mal c'ac'al
(Mt. 8:16-17; Lc. 4:40-41)

32 C'alal imal xa ti c'ac'ale, po'ot xa ch-ic'ub ti osile, i'ic'atic talel ti stojol
ti Jesuse scotol ti much'utic tsacbilic ti chamele xchi'uc ti much'utic ochem
pucuj ti yo'ntonique. 33 Humul ihulic te ti ti'na scotolic xchi'uc ti jchamele-
tique. 34 Ep ti jchameletique ti italic ti stojol ti Jesuse. Icol yu'un scotol ti
Jesuse ti c'uc no'ox chamel cha'yique. Ep italic ti much'utic ochem pucuj ti
yo'ntonique. Laj sloq'ues scotol ti pucujetique ti Jesuse. Muc x'ac'at c'opojuc
ti pucujetique yu'un ch-ojtiquinvan ti pucujetique ti ja' Snich'on ti Diose.

Ja' sc'opilal ti laj xchol sc'op Dios ti estado Galilea ti Jesuse
(Lc. 4:42-44)

35 Ti yoc'omal ic' to ilic ti Jesuse. Iloc' batel ti jteclum, ibat ti bu mu'yuc
crixchanoetic. Te laj sc'opon Dios. 36 Ti Simone xchi'uc ti xchi'iltaque ba sa'ic
ti Jesuse. 37 C'alal c'o staic ti Jesuse, hech laj yalbeic:
—Scotolic chasa'ot —xchiic c'otel.
38 Itac'av ti Jesuse, hech laj yalbe:
—Batic ti yan jteclumetic ti li' nopol no'oxe yu'un chba jcholbe ya'yic uc ti
lequil ach' c'ope. Ja' yu'un ti talemun li'to —xchi.
39 Hech ba xchol ti lequil ach' c'ope ti scotol jteclumetic yu'un ti estado
Galilea ti Jesuse. Laj xcholbe ti yut templo yu'unic. Laj sloq'ues pucujetic
uc ti ochemic ti yo'ntonic ti jchi'iltaque.

Ja' sc'opilal ti Jesuse ti laj scolta ti vinique ti yich'oj c'a'el chamele
(Mt. 8:1-4; Lc. 5:12-16)

40 Oy jun jchi'il yich'oj c'a'el chamel tal sc'opon ti Jesuse. Ep laj yalbe vocol
ti Jesuse. Laj squejan sba ti stojol ti Jesuse, hech laj yalbe:
—Mi chac'ane, xu' chichop avu'un —xchi.
41 Ti Jesuse laj xc'uxubin, laj yac' sc'ob laj yac'be ti sjol ti vinique. Hech laj
yalbe:
—Hechuc, chopan —xut.
42 C'alal hech laj yal ti Jesuse, ti ora ichop ti vinique ti c'a'el chamel cha'ie.
43 Ti Jesuse laj staq'ui batel ti vinique. Hech laj yalbe:
44 —Mu me much'u chavalbe ya'i. Batan, ba ac'o aba ti q'uelel ti stojol ti
palee. Ac'bo smoton ti Diose hech chaj c'u che'el laj yal ti Moisese. Hech
tsna'ic ti jchi'iltique ti nacol xae —x'utat batel yu'un ti Jesuse.
45 Hech iloc' batel ti vinique. Hech lic xcholbe ya'yic scotolic ti c'u che'el
icoltaat yu'un ti Jesuse. Ep laj spuc batel ti lequil abtel tspas ti Jesuse. Hech
yu'un ti Jesuse mi ch-och batel ti jun jteclum, mucul ch-och batel. Hech yu'un
te ixanav ti bu mu'yuc crixchanoetic. Hech iloc' tal scotol ti crixchanoetic ti
jujun jteclum, ba staic ti Jesuse.

2

Ja' sc'opilal ti icol yu'un ti Jesuse ti vinic ti sicuben yacane
(Mt. 9:1-8; Lc. 5:17-26)

1 C'alal i'ech' chib oxib c'ac'al, patil icha'och yan vuelta ti yut Capernaum ti
Jesuse. I'a'yat ti Jesuse ti ihul xa ti bu chvay ono'oxe. 2 Ti ora laj stsob sbaic
tal te ti stojol ti Jesuse ti jchi'iltaque. Inoj ti jyalel ti yut nae xchi'uc ti sti' nae.
Mu xa spas bu tsva'an sbaic. Hech yu'un ti Jesuse lic xcholbe ya'yic ti sc'op
ti Diose. 3 Oy jchi'iltac italic spoyojic talel jun jchamel vinic. Ja' jchi'il uc.
Sicuben yacan ti vinique. Chanvo' ti yajvale. 4 Mu xu' chjelavic batel ti bu oy
ti Jesuse yu'un tsinil ti crixchanoetique. Hech yu'un imuic ti jolna. Pamal ti
jolnae. Hech yu'un lic sjomic jutuc ti jolnae ti bu stojol oy ti Jesuse. C'alal ijom

yu'unic, laj sliquic yalel xchi'uc spop ti jchamele ti sicuben yacane. 5 C'alal laj
yil ti Jesuse ti chch'unic ti viniquetique, hech laj yalbe ti jchamele:
—Tote, ch'ayem xa amul —xchi ti Jesuse.
6 Te nacajtic cha'vo' oxvo' ti jchi'iltaque ti ichanubtasvan ti smantal ti Diose
ti scuyoj sbaique. Hech laj yal ti yo'ntonic: 7 "¿C'u yu'un hech chal? ¿Mi yu'un
Dios tscuy sba? Mu'yuc much'u yan xu' chixch'aybucutic ti jmultique, ja'
no'ox stuc ti Diose", xchi xc'opojic ti yo'ntonique. 8 Ti Jesuse laj sna' ti hech
chc'opojic ti yo'ntonique hech yu'un laj sjac'be:
—¿C'u yu'un ti mu lecuc chc'opoj ti avo'ntonique? 9 Melel much'uuc no'ox
xu' chal ti ch'ayem xa amul, xu' xchi. Much'uuc no'ox xu' chal uc ti lican,
q'uecho batel apop, xanavan, xu' xchi. Ja' tsc'an chaq'uel ti much'u hech
chc'opoje mi chc'ot ti pasel yu'un hech chaj c'u che'el chal. 10 Laj xa cal ti
ch'ayem xa smul hech yu'un q'uelo c'usi ti jpas ti ora to yu'un hech chana' ti
melel ti ho'on ti jch'ay mulil li' ti balumile, ho'on ti co'ol crixchanoucutique
—xut.
Ti Jesuse hech laj yalbe ti jchamele:
11 —Ho'oti chacalbe, lican, balo batel apop, batan ti ana —xut ti jchamele,
xchi ti Jesuse.
12 Ti ora ilic ti jchamele. Laj sq'uech batel spop, iloc' batel. Hech yu'un laj
yilic scotolic. Ich'ay yo'ntonic scotolic. Lic yalbeic vocol ti Diose yu'un lec ti
jyalel laj yilic ti hech ic'ot ti pasele. Hech laj yalbe sbaic:
—Mu'yuc bu hech quilojtic ti oy sp'ijil jun crixchano —xut sbaic.

Ja' sc'opilal ti i'ic'at yu'un ti Jesuse ti Mateoe (Mt. 9:9-13; Lc. 5:27-32)

13 Patil icha'bat yan vuelta ti ti'nab ti Jesuse. Ep jchi'iltac laj stsob sbaic tal
ti stojol. Hech yu'un lic chanubtasvanuc ti Jesuse. 14 Patil c'alal ixanav batel
ti Jesuse, laj yil ti Levie, ja' ti snich'on ti Alfeoe. Ja' Mateo sbi ti ac'opic. Te
nacal yo' bu tstojic spatanic ti jchi'iltaque. Ja' jtsobpatan ti Levie. Ti Jesuse
hech laj yalbe:
—La' chi'inun batel —xut ti jtsobpatane ja' ti batem yo'nton chlo'lavan ti
taq'uine.
Hech ilic ti Levie, laj xchi'in batel ti Jesuse.
15 Patil c'alal te nacal ti yut sna ti Levie ti Jesuse yu'un te chve', te xchi'inoj
ti mesa ti Jesuse ep xchi'iltac ti Levie ti co'ol jtsobpatanetic xchi'uque xchi'uc
much'utic yan oy smul i'ilatic yu'un ti fariseoetique. Teic uc yu'un tsts'acliic
tal ti Jesuse. Tal xchi'inic ti naclej te ti mesa xchi'uc ti Jesuse xchi'uc ti
yajchanc'opetique. 16 Ti jchi'iltac ti ichanubtasvan ti smantal ti Diose ti
scuyoj sbaique xchi'uc ti fariseoetique c'alal laj yilic ti hech ic'ot ti pasele,
hech laj yalbeic ti yajchanc'opetic ti Jesuse:
—¿C'u yu'un chchi'in ti ve'el jtsobpatanetic xchi'uc yan jp'ajmantaletic ti
Maestro avu'unique? —xchiic.
17 Ti Jesuse laj ya'i ti c'u che'el i'albat ti yajchanc'opetique, hech yu'un laj
yalbe ti jchi'iltac ti ichanubtasvan ti smantal ti Diose ti scuyoj sbaique xchi'uc
ti fariseoetique:
—Ti much'utic lec oyique, mu yu'unuc tsc'anic jun jpoxtavanej yu'un lec
oyic. Ja' no'ox tsc'anic jpoxtavanej ti much'utic jchameletique. Ja' no'ox
hech uc ma'uc tal jcolta ti much'utic ti jun yo'nton ti stojol ti Diose. Ja' tal
quic' ti jtojol ti much'utic mu junuc yo'nton ti stojol ti Diose yu'un ac'o sutes
yo'ntonic —xchi ti Jesuse.

Ja' sc'opilal ti ijac'bat ti Jesuse ti c'u yu'un muc xipan sbaic ti yajchanc'opetique
(Mt. 9:14-17; Lc. 5:33-39)

18 C'alal yorail yipanoj sbaic ti yajchanc'opetic ti Juane, ja' yorail yipanoj sbaic uc ti yajchanc'opetic ti fariseoetique yu'un co'ol xch'unojic hech chaj c'u che'el laj yipanilan sbaic ti jtatamoltutique. Ital cha'vo oxvo' ti jchi'iltaque, tal sc'oponic ti Jesuse. Hech laj sjac'beic:

—Yipanoj sbaic ti ora to ti yajchanc'opetic ti Juane xchi'uc ti yajchanc'opetic ti fariseoetique. ¿C'u yu'un mu xipan sbaic ti avajchanc'opetique ti ho'ote? —xchiic.

19 Hech itac'av ti Jesuse:

—Ti yorail tspasic q'uin ti jnupunele xchi'uc scotol ti yuts yalaltaque, mu lecuc mi chipan sbaic ti yuts yalaltaque ti c'alal te to xchi'inojic ti jnupunele. Mu hechuc sjam. 20 Hech yu'un ti mu xipan sbaic ti cajchanc'op ti ora to. Ja'to mi ic'ot yorail chismilucun ti cajcontrae, ja'to chlic yich'ic mul, chlic yipan sbaic ti cajchanc'ope.

21 Scotol ti much'u chixch'umbun ti jc'ope persa tscomes ti c'u che'el xch'unoj ono'oxe, ja' ti poco c'ope. Persa ja' chch'un scotol ti ach' c'ope. Hech chaj c'u che'el ti much'u tspac'an ti bu lajem ti sc'u'e, mu spac'an ti ach' poc' mi mu chuc'biluque. Yu'un mi mu chuc'biluc ti ach' poq'ue, yu'un ta to smuts. Hech yu'un más ep chjat ti bu pocoe. 22 Hech chaj c'u che'el mu'yuc much'u tspul ach' vino ti yac'oj sba chyijube ti bu poco nucul ti spulobil ti vinoe. Mi hech tspase, chjat ti nucule. Lástima chmal scotol ti vinoe. J'ech'el mu xa xtun ti nucule. Ti ach' vinoe ti yac'oj sba chyijube sc'an pulel ti ach' nucule —xchi ti Jesuse.

Ja' sc'opilal ti yajchanc'opetic ti Jesuse ti laj stuch'ic jp'ej cha'p'ej trigo ti sc'ac'alil chcux yo'ntonic
(Mt. 12:1-8; Lc. 6:1-5)

23 Ti yan c'ac'al i'ech'ic ti bu ts'umbil trigo ti Jesuse xchi'uc ti yajchanc'opetique. Ja' sc'ac'alil ti jcux co'ntontutic c'alal te i'ech'ic. Ti yajchanc'opetique laj stuch'ic jp'ej cha'p'ej trigo ti c'alal te i'ech'ic. 24 Oy cha'vo' oxvo' ti fariseoetique laj yilic, hech lic yalbeic ti Jesuse:

—Q'uelo avil, tsp'ajic mantal ti avajchanc'opetique yu'un ja' sc'ac'alil ti jcux co'ntontic ti ora to —x'uti ti Jesuse.

25 Itac'av ti Jesuse, hech laj yalbe:

—Ho'oxuc aq'uelojic xa ti sun ti Diose ti c'usi laj spas ti Davide c'alal itsacat ti vi'nal xchi'uc ti much'utic xchi'inojique. 26 Chana'ic ti i'och ti templo yu'un ti Diose c'alal tiq'uil ti totil pale ti Abiatare. Laj sve' ti caxlan vaje te ti ba mesa te ti stojol ti Diose ti Davide. Manchuc mi yaloj ti Diose ti stuquic no'ox tsve'ic ti paleetique, laj sve' ti Davide. Laj yac'be sve' uc ti xchi'iltaque. Mu'yuc smulic yu'un hech laj spasic —xchi ti Jesuse.

27 Hech laj yalbe uc:

—Yu'un laj xch'ac ti jun c'ac'al ti Diose, yu'un ja' ti jcux co'ntontic. Mu yu'unuc laj xch'ac ti Diose yu'un chucul chijc'ot yu'un, yu'un mu'yuc c'usi xu' ti jpastic. Mu hechuc. 28 Hech yu'un ho'on ti co'ol crixchanoucutique, ho'on jventainoj ti sc'ac'alil ti jcux co'ntontique. Ho'on chcal ti c'usi stac' pasel —xchi ti Jesuse.

3

Ja' sc'opilal ti ichop ti vinique ti sicuben sc'obe
(Mt. 12:9-14; Lc. 6.6-11)

1 Ti yan c'ac'al c'alal i'och ti templo ti Jesuse, te oy jun vinic sicuben sc'ob.
2 Te oy uc cha'vo' oxvo' ti fariseoetique. Te tsq'uelic mi tscolta ti vinique ti
sc'ac'alil ti jcux co'ntontutic ti Jesuse yu'un tsc'an tsa'beic smul ti Jesuse. 3 Ti
Jesuse hech laj yalbe ti vinique ti sicuben sc'obe:
—La' va'lan li'to ti o'lol —x'utat yu'un ti Jesuse.
4 Ti Jesuse hech laj sjac'be ti fariseoetic ti te va'ajtique:
—Mi ti jch'umbetic smantal ti Diose, ¿c'usi lec ti jpastic ti sc'ac'alil ti jcux
co'ntontic? ¿Mi chijc'uxubinvan, mi ja' lec chijcontrainvan? ¿Mi chijcoltavan,
mi ja' lec chijmilvan? ¿C'usi chanopic? —xchi.
Mi junuc muc xtac'avic. 5 Ti Jesuse i'ilin c'alal laj sq'uelbe satic ti fariseoetic
ti te joyubtabil yu'une. Laj yich' mul uc yu'un tsots ti yo'ntonique. Hech laj
yalbe ti vinique:
—Xach'o ac'ob —xut.
Ti ora ichop ti sc'obe, laj xach' ti sc'obe. Lec xa oy ti sc'obe. 6 Iloq'uic batel
ti fariseoetique, ba sc'oponic ti much'u ti lec chil sbaic xchi'uc ti Herodese.
Co'ol laj xchapanic ti c'u che'el tsmilic ti Jesuse.

Ja' sc'opilal ti ep crixchanoetic italic ti jujun jteclum

7 Ti Jesuse laj sq'uej sbaic batel xchi'uc ti yajchanc'opetique. Ibatic ti ti'nab.
Its'acliat batel yu'un ep crixchanoetic. Oy talemic ti estado Galilea xchi'uc ti
estado Judea ti jchi'iltaque. 8 Oy talemic ti jteclum Jerusalén, xchi'uc ti slumal
Idumea. Oy talemic uc ti much'utic nacajtic ti slumal ti chib jteclumetic, ja' ti
Tiroe xchi'uc ti Sidone. Yu'un puquem sc'opilal ti Jesuse ti jchop o abteletic
tspase hech yu'un ep ti jchi'iltaque italic ti stojol. 9 Ti Jesuse hech laj yalbe ti
yajchanc'opetique:
—Ja' lec chachuquic jun barco li'i hech xu' chi'och ti barco mi ep chnet'van
tal ti crixchanoetique —xut.
10 Yu'un ep ti much'utic icol xa yu'un ti Jesuse, hech yu'un scotol ti
much'utic oy svocol yu'un oy xchamelique chnet'vanic tal yu'un tsc'an
tspiquic ti Jesuse. 11 C'alal laj yilic ti Jesuse ti pucujetique, laj squejan sbaic ti
stojol, hech tsots ic'opojic:
—Ho'ot Snich'onot ti Diose —xchiic.
12 Ti Jesuse laj spajes. Tsots laj yalbe mantal:
—Mu me xapucbun jc'opilal ti ho'on Snich'onun ti Diose —xut.

Ja' sc'opilal ti Jesuse ti laj st'uj ti lajchavo' yajchanc'opetique (Mt. 10:1-4; Lc. 6:12-16)

13 C'alal chbat ti vits ti Jesuse, hech lic yic' ti stojol ti jayvo'ic ti chchi'inat
batel. C'alal te stsoboj sbaic ti vits, te lic st'uj ti Jesuse ti much'utic laj sc'an
yu'un chchi'in scotol c'ac'al. Ti much'utic it'ujate, hech laj xchi'inic o ti Jesuse.
14 Lajchavo' laj st'uj yu'un chchi'in, yu'un tstac batel yu'un chba cholbatuc ti
sc'ope. 15 Yu'un chac'be sp'ijilic yu'un tsloq'uesbeic pucujetic ti yo'ntonic ti
crixchanoetique. 16 Ja' hech sbiic ti lajchavo'ique. Ja' ti Simone, ja' ti Pedro
sbi i'ac'bat yu'un ti Jesuse. 17 Xchi'uc ti Jacoboe ja' ti snich'on ti Zebedeoe.
Xchi'uc ti yits'in ti Jacoboe, ja' ti Juane. Ti xcha'va'alique, Boanerges i'ac'batic
sbi yu'un ti Jesuse. Ja' hech chaj c'u che'el chtil chavuc, ti xchi ti sbiique
yu'un tsc'an chac' castigo ti ora stuquic ti cha'vo'ique. 18 Xchi'uc ti Andrese,
xchi'uc ti Felipee, xchi'uc ti Bartolomee, xchi'uc ti Mateoe, xchi'uc ti Tomase,
xchi'uc ti yan Jacoboe, ja' ti snich'on ti Alfeoe, xchi'uc ti Tadeoe, xchi'uc ti
yan Simone, ja' ti laj xchi'in ti zeloteetic ono'oxe. Yu'un ti zeloteetic sbiique
ja' yu'un ti toyol yo'ntonic mu sc'an x'ochic ti mozoil yu'un ti romaetique
ono'oxe. Ja' cananetic sbiic ti jc'ope. 19 Xchi'uc ti Judas Iscariotee, ja' ti laj
yac' entrecal ti Jesuse.

Ja' sc'opilal ti much'utic chopol chc'opojic yu'un ti Ch'ul Espíritue (Mt. 12:22-32; Lc. 11:14-23; 12:10)

Ti c'alal laj xa st'uj ti lajchavo'ique ti Jesuse, scotolic ibatic ti na ti bu chvay
ono'ox ti Jesuse.
20 Laj xcha'tsob sbaic tal yan vuelta ti crixchanoetique. Yu'un laj stsin sbaic
tal, hech yu'un mu xa spas chve'ic ti Jesuse xchi'uc ti yajchanc'opetique yu'un
inoj ti jyalel ti nae. 21 C'alal laj ya'yic ti yuts yalaltac ti Jesuse ti stsinoj sbaic ti
crixchanoetique te ti nae, tsc'an chtal yic' batel yu'un laj scuyic ti chujuben
sjol ti Jesuse yu'un ti hech tspase.
22 Te oyic cha'vo' oxvo' ti jchi'iltac ti ichanubtasvan ti smantal ti Diose ti
scuyoj sbaique. Te talemic ti Jerusalén. Ja' laj yalic:
—Te tiq'uil ti yo'nton ti Satanase, ja' ti totil pucuje. Hech yu'un ti xu' yu'un
tsloq'ues pucujetic ti yo'ntonic crixchanoetic —xchiic.
23 Hech yu'un ti Jesuse laj yic' tal ti stojol ti jchanubtasvanejetique ti scuyoj
sbaique. Hech lic yalbe lo'il. Oy sjam ti lo'il ti laj yalbee. Hech laj yalbe:
—Ti Satanase ¡bu ba sc'an sloq'ues ti xchi'ile! 24 Mi tscontrain sbaic ti
much'utic ochemic ti pas mantal ti jun no'ox gobiernoe, chjin ti gobiernoe.
25 Mi tscontrain sbaic ti much'utic jun no'ox snaic, mu xcuxiic ep c'ac'al. 26 Ti
Satanase mi tscontrain ti xchi'iltaque, ja' tsp'ev sbaic obi. Mi hech tspase, mu
haluc tspas mantal. Ora chtenat loq'uel.
27 'Ti much'u tsc'an ch-och ti sna c'oc' vinic yu'un chelc'ambe batel c'usi oy
yu'un, persa chchuc jbael ti c'oc' vinique. Patil xu' chelc'ambe batel c'usi oy
yu'un te ti sna. Ti Satanase hech chaj c'u che'el ti c'oc' vinique. Pero laj xa
jtsal ho'oni. Laj xa jpojbe ti sc'ob ti vinique.
28 'Melel ti c'usi chacalbeique, scotol ti much'utic chopol ti c'usi tspasique,
chopol ti c'usi chalique, chopol ti c'usi tsnopique, oy to perdón mi tsc'anique.
29 Ja' no'ox ti much'u ti chopol chc'opoj yu'un ti Ch'ul Espíritue, mu'yuc xa
perdón. Ja' ch-ac'batic stoj sbatel osil —xchi ti Jesuse.
30 Yu'un ti hech laj yal ti Jesuse, yu'un laj yalic hech:
—Oy pucuj ti yo'nton —xchiic. Mu xch'unic ti ja' ventaimbil yo'nton yu'un
ti Ch'ul Espíritue. Hech yu'un ti hech laj yal ti Jesuse.

Ja' sc'opilal ti yamal sc'opilal laj ya'i ti sme'e ti yits'inabtaque ti Jesuse (Mt. 12:46-50; Lc. 8:19-21)

31 Ital ti yits'inabtac ti Jesuse xchi'uc ti sme'e, tal sq'uelic ti Jesuse. Te
va'ajtic ihul ti amac'.
—Ic'bun me loq'uel tal —xchi.
32 Ep ti much'utic te nacajtic ti yut na. Te sjoyubtaojic ti Jesuse. Hech yu'un
lic yalbeic ti Jesuse:
—Ba c'opono ti ame'e xchi'uc ti avits'inabtaque. Te va'ajtic ti amac' chasa'ot
—x'utat.
33-35 Hech lic tac'avuc ti Jesuse:
—Hech, ja' jme', ja' quits'inab pero más tsots sc'opilal scotol ti much'u tspas
ti c'usi sc'an yo'nton ti Diose. Ja' quits'in obi, ja' quixlel obi, ja' jme' obi chc'ot
—xut.
Hech yu'un ti Jesuse lic sq'uelbe satic ti much'utic nopol joyubtabil yu'une.
Hech laj yal:
—Ja' jme', ja' quits'inab c'otemic avi jayvo'ic li'to —xchi. Ja' sc'opilal ti
much'utic te nopol joyubtabile.

4

Ja' ti lo'il yu'un ti much'u ba sts'un ti strigoe
(Mt. 13:1-9; Lc. 8:4-8)

1 Yan vuelta lic chanubtasvanuc te ti ti'nab ti Jesuse. Yu'un lum ep laj stsob
sbaic tal ti jchi'iltaque, hech yu'un ba nacluc te ti yut barco ti Jesuse. Ti
barcoe te ti ba ho'. Te nacajtic ti ti'ti'nab scotol ti crixchanoetique. 2 Ti Jesuse
laj yalbe ya'yic ep lo'il. Oy sjam ti lo'il ti laj yalbee. Hech ichanubtasvan:
3 —A'yo me ava'yic. Chacalbeic sc'opilal ti much'u ba sts'un ti strigoe.
4 C'alal laj svaj ti strigoe, oy ic'ot sat strigo ti ti'be. Ital mutetic, tal stamic. 5 Oy
ic'ot sat strigo ti tontic ti bu mu'yuc ep slumal. Ti ora no'ox ich'i yu'un mu
puru balumiluc. 6 C'alal iq'uep ti osile, ilaj ti c'ac'al, itaquij, yu'un mu natuc
ochem ti yibile. 7 Oy ic'ot sat strigo ti ch'ixtic. C'alal ich'i ti ch'ixe, iquevtaat ti
strigoe, hech muc xac' sat. 8 Oy ic'ot sat strigo ti lequil lum. Ich'i, iyac' sat. Ja'
lec laj yac' sat. Oy laj yac' sat lajuneb xcha'vinic ti p'ej, oy laj yac' sat oxvinic
ti p'ej, oy laj yac' sat ho'vinic ti p'ej. 9 Nopilanic lec hech chaj c'u che'el laj xa
calboxuc —xchi ti Jesuse.

Ja' ti c'u yu'un laj yal lo'il ti Jesuse
(Mt. 13:10-17; Lc. 8:9-10)

10 Ti c'alal ja' xa no'ox te oy ti much'utic scotol ora tsts'aclivan xchi'uc ti
lajchavo'ique, hech lic sjac'beic ti Jesuse ti c'usi sjam ti lo'il ti laj yale. 11 Ti
Jesuse hech laj yalbe:
—Ti ho'oxuque ac'biloxuc ana'ic ti c'u che'el tsventaimbe yo'ntonic crix-
chanoetic ti Diose. Mu to oyuc much'u yan hech ya'yojic hech chaj c'u che'el
ti ho'oxuque. Ti yantique ja' no'ox cha'i ti lo'ile. 12 Hovil ti chililanique,
mu ono'ox xch'unic. Hovil ti cha'ilanique, mu ono'ox xc'ot ti yo'ntonic.
Hech yu'un ti ja' no'ox chcalbe lo'il. Yu'un mu sc'an sutes yo'ntonic yu'un
ti smulique yu'un hech chlic ch'aybatuc smulic —xchi ti Jesuse.

Ja' sjam ti lo'il yu'un ti much'u ba sts'un strigoe
(Mt. 13:18-23; Lc. 8:11-15)

13 Hech laj yalbe uc:
—Mi muc xava'ibeic sjam ti lo'il ti laj xa cale, ¿c'u che'el chava'ibeic sjam
ti yan lo'il ti ta to xcal? 14 Ti much'u ba svaj ti strigoe, ja' señail ti much'u
chchol ti sc'op ti Diose. 15 Ti sat strigoe ti ic'ot ti bee, ja' señail ti much'utic
ya'yojic xa ti sc'op ti Diose. C'alal laj ya'yique, mu'yuc sc'opilal ti yo'ntonic
hech yu'un hech xu' laj sloq'ues ti Satanase. 16 Ti sat strigoe ti ic'ot ti bu
tontique, ja' señail ti much'u ti ora no'ox chch'un c'alal cha'ibeic sc'op ti Diose.
Nichim no'ox yo'ntonic yu'un laj xch'unic. 17 J'oc' no'ox te oy ti yo'ntonic. Mu
xcom ti yo'ntonic. Mi chich'ic vocol, mi chich'ic ilbajinel yu'un ti sventa ti
sc'op ti Diose, ti ora no'ox chchibaj yo'ntonic. 18-19 Ti sat strigoe ti ic'ot ti bu
ch'ixtique, ja' señail ti much'utic batem ti yo'ntonic ti c'utic oy li' ti balumile.
Tsc'an sc'ulejal. C'usuc no'ox tsc'an. Ja' te chlo'laat yu'un ti c'usi tsc'ane. Hech
yu'un ti sc'op ti Diose ti cha'ie, ja' chquevtaat yu'un ti sbic'tal yo'ntonique.
Hech yu'un mu xac' sat ti sc'op ti Diose te ti yo'ntonique. 20 Ti sat strigoe ti
ic'ot ti bu lequil lume, ja' señail ti much'utic chac' ti yo'ntonic ti sc'op ti Diose.
Tsatin ti sc'op ti Diose te ti yo'ntonique. Oy bu tsatin lajuneb xcha'vinic, oy
bu tsatin oxvinic, oy bu tsatin ho'vinic —xchi ti Jesuse.

Ja' sc'opilal ti c'u che'el laj ya'i ja' no'ox hech ac'o yal ti yan c'ac'al
(Lc. 8:16-18)

21 Ti Jesuse hech laj yalbe uc:

—Mi jtsanoj jtojtic, muc un chcac'tic ti yolon almud, mi ti yolon jvayebtic. Ja' chcac'tic ti scuxabbil toj. 22 Ja' no'ox hech scotol ti c'utic chajchanubtasoxuc atuquic ti ora to, oy ti aventaic ti jamal chavalic ti yan c'ac'al. 23 Nopilanic lec hech chaj c'u che'el laj xa calboxuc —xchi ti Jesuse.

24 Ti Jesuse hech laj yalbe uc:

—A'ibo sjam ti c'utic chacalbeique. Yu'un mi chach'unic ti c'utic chacalboxuque ti scotol avo'nton, más jelaven chayac'boxuc ana'ic ti Diose. 25 Yu'un scotol ti much'u chch'un ti c'usi chcalbee, ja' ch-ac'bat sna' yan. Ti much'u mu xch'un ti c'usi chcalbee, mu'yuc xa c'usi ch-ac'bat sna' yan. Ti c'u yepal sna' tscuye, ja' chpojbat —xchi ti Jesuse.

Ja' ti lo'il yu'un ti trigoe ti stuc sna'oj chch'i talel

26 Ti Jesuse hech laj yal uc:

—Chacalbeic ti c'utic x'elan tspasvan ti mantal ti Diose. Sna'oj stuc c'u che'el ch-abtej hech chaj c'u che'el ti trigo ti laj smuc ti slum jun vinic. 27 Ti vinique ja' no'ox chvay, ja' no'ox chlic, ja' no'ox chil ti chloc' tal ti strigoe, chil ti chch'ie. Mu sna' c'u che'el. 28 Yu'un stuc sna'oj c'u che'el chch'i tal. Jbael chac' tal yanal, patil chch'i tal ti unen sate, patil chyijub ti sate. 29 Hech yu'un mi itaquij, hech yu'un ti ora tstac batel ti much'u chba scupe yu'un laj sta xa yorail tscup —xchi ti Jesuse.

Ja' ti lo'il yu'un ti sbec' mostazate'e (Mt. 13:31-32; Lc. 13:18-19)

30 Ti Jesuse hech laj yal uc:

—¿C'usi señail chacalboxuc yu'un hech chana'ic c'utic x'elan tspasvan ti mantal ti Diose? ¿C'usi lo'ilal chcal yu'un hech chana'ic c'utic x'elan? 31 Chacalbeic c'u x'elan. Oy yip ch-abtej hech chaj c'u che'el ti biq'uit sbec' mostazate' ti ts'umbil ti lume ti muc' chc'ot. Lum biq'uit ti sbec' mostazate'e. Ja' más muc'tic sbec' ti yan ts'unubiletique. 32 Mi ich'ie, ja' no'ox más ep tsjam sba. Ja' mu sjam sba lec ti yan ts'unubiletique. Ti mostazate'e muc'tic ti sc'obe. Hech yu'un xu' chtal spasic stso'op te ti sc'ob ti mostazate'e ti mutetique yu'un ep yaxinal —xchi ti Jesuse.

Ja' sc'opilal ti puru lo'il laj yal ti Jesuse (Mt. 13:34-35)

33 Oy to ep yan lo'il laj yalbe ti jchi'iltaque ti Jesuse hech laj xchanubtas ti c'utic tsc'an ti Diose. Ja' no'ox laj yalbe ti c'u yepal xu' chcom ti yo'ntonique. 34 Puru lo'il laj yalbe. Oy sjam ti lo'ile. C'alal stuquic xa no'ox xchi'uc ti yajchanc'opetique, lic yalbe ya'yic c'usi sjam ti lo'il ti laj yale.

Ja' sc'opilal ti Jesuse ti laj spajes ti iq'ue xchi'uc ti nabe (Mt. 8:23-27; Lc. 8:22-25)

35 C'alal imal xa ti c'ac'ale, hech lic yal ti Jesuse:

—Batic ti jech nab —xut ti yajchanc'opetique.

36 Hech laj sc'oponic comel ti jchi'iltaque ti c'u yepal te stsoboj sbaique. Yu'un te ono'ox tiq'uil ti yut barco ti Jesuse te ti ba nab, hech yu'un ba staic ti Jesuse ti yajchanc'opetique. Oy yan barcoetic laj xchi'inic batel uc. 37 Tsots ital ic'. Lic nicuc ti jyalel ti nabe. Hech yu'un i'och ho' ti yut barco. Hech yu'un c'an ch'ayuc yalel ti ho' ti barcoe. 38 Ti Jesuse te vayal ti xchac barco. Oy xonjol yu'un te ono'ox oy pimil poc' sventa naclebal. Hech yu'un lic stijic ti Jesuse. Hech laj yalbeic:

—Maestro, ¿mi mu tsotsuc sc'opilal chava'i ti chijch'ay xa ti ho'? —xchiic.

39 Hech ilic ti Jesuse. Laj spajes ti iq'ue. Hech laj yalbe ti nabe:

—Lamajan —xut.

Hech ipaj ti iq'ue. Ipaj uc ti nabe. Ilamaj scotol. 40 Ti Jesuse hech laj yalbe ti yajchanc'opetique:
—¿C'u yu'un chaxi'ic? Yu'un mu ono'ox ach'unojucun ti lec, hech yu'un chaxi'ic —xchi.
41 Más ep ixi'ic. Hech laj yalbe sbaic:
—¿Much'u vinical li'to ti ich'umbat smantal yu'un ti iq'ue xchi'uc ti nabe? Ti ora no'ox ipaj yu'un —xut sbaic.

5

Ja' sc'opilal ti iloq'uesbat pucujetic ti yo'nton ti jun vinic te ti Gadara (Mt. 8:28-34; Lc. 8:26-39)

1 Ibatic ti Jesuse xchi'uc ti yajchanc'opetique lum ti jech nab te ti jteclum Gadara sbi. 2 C'alal iloc' ti barco ti Jesuse, ti ora c'ot snup ti be jun jchi'iltutic te nacal ti Gadara. Ochem pucuj ti yo'nton ti vinique. Te iloc' tal ti campo santo yu'unique. 3 Ti bu chba ac'atuc ti ánimae ja' te snainoj. Yu'un pujul ch'enetic jombil ti ton ti bu ch-ac'at ti ánimaetique te ti campo santo yu'unique. Ti vinique mu xu' xchucat manchuc mi ti cadenataq'uin. 4 Ep vuelta ichucbat sc'ob xchi'uc yacan. Ichucbat sc'ob ti cadenataq'uin. Itic'at ti manya. Ja' pasbil ti taq'uin. Tojtojtuch'el yu'un ti cadenae. Tojtojc'asel yu'un ti taq'uine ti pasbil ti manyae. Mu'yuc much'u xu' yu'un tspas ti manso. 5 Ti c'ac'al ti ac'ubal chanav ti vitsetic, ti ch'entic; ch-avan batel, tstsac ton tsyajes sba. 6 Nom to oy ti vinique ti c'alal laj yil chtal ti Jesuse. Anil tal squejan sba ti stojol. 7-8 Hech laj yal ti Jesuse:
—Pucuj, loc'an tal ti yo'nton avi vinic li'to —x'utat.
Yu'un ti hech laj yal ti Jesuse, hech yu'un tsots lic c'opojuc ti vinique, hech laj yalbe:
—Mu aventaucun, Jesús, ho'ot Snich'onot ti Dios ti jelaven sp'ijile. Avocoluc ti stojol ti Diose, mu me xavilbajinun —xchi.
9 Ti Jesuse lic sjac'be:
—¿C'usi abi? —xut.
Itac'av ti vinique:
—Legionun, yu'un epuntutic li' ochemuntutic ti yo'nton —xchi.
10 Laj yal ep vocol ti vinique ti mu me xtacatic batel ti yan balumil. 11 Te oy ep chitometic. Te tsa' sve'elic ti c'alc'alvits. 12 Scotol ti pucujetique laj yalbeic vocol ti Jesuse. Hech laj yalbeic:
—Mi yu'un chaloq'uesuntutique, tacuntutic batel ti yo' bu ti chitometique. Ac'un chi'ochtutic ti yo'ntonic —xchiic.
13 —Te batanic —xchi ti Jesuse.
Hech iloq'uic ti yo'nton ti vinique ti pucujetique, ba stic' sbaic ti yo'ntonic ti chitometique. Jutuc van mu sta cha'mil ti cot ti chitometique. Ti chitometique scotolic anil ba sten sbaic yalel ti ch'en hech i'ochic ti nab. Te laj sjiq'uic ho'. Te icham o scotol.
14 Ibatic ti anil ti jchabiejchitometique. Ba yalbeic ti much'utic te oy ti jteclum, ti much'utic te nacajtic ti vits. Scotolic ba yalbeic ti c'usi ic'ot ti pasele. Hech yu'un scotol ti jchi'iltaque tal sq'uelic mi melel ti hech ic'ot ti pasele. 15 Italic ti yo' bu oy ti Jesuse. Te laj yilic ti vinique ti ch-ilbajinat ono'ox yu'un ti pucuje, ja' ti ep pucujetic iloq'uesbat ti yo'ntone, te nacal, slapoj xa sc'u' spoc', tsna' xa balumil. Ixi'ic yu'un. 16 Icholbat ya'yic yu'un ti much'utic laj yilique ti c'u che'el icoltaat ti vinique ti oy ono'ox pucujetic ti yo'ntone, ti c'u che'el ichamic ti chitometique. 17 Hech yu'un ti jchi'iltaque ti te nacajtique laj yalbeic vocol ti Jesuse yu'un ac'o loc'uc batel ti slumalic.

18 Ti Jesuse laj stic' sba ochel ti barco yu'un tsut talel yan vuelta li'to. Ti
vinique ti iloq'uesbat pucujetic ti yo'ntone, laj yalbe vocol ti Jesuse yu'un
chchi'in.
19 —Mu xu' —xchi ti Jesuse.
Hech laj yalbe:
—Batan ti ana, hech chc'o avalbe ya'yic ti avuts avalaltaque: “Q'uelo avil,
laj xc'uxubinun ti Cajvaltique, laj scoltaun, hech yu'un lec oyun tana”, xavut
—xchi ti Jesuse.
20 Hech yu'un ti vinique lic spuc te ti slumal ti c'u che'el icoltaat yu'un
ti Jesuse. Decápolis sbi ti slumale yu'un oy lajuneb jteclum. Scotolic ich'ay
yo'ntonic ti c'alal laj ya'yique.

Ja' sc'opilal ti icol yu'un ti Jesuse ti stseb ti Jairoe xchi'uc ti ants ti ipicbat sc'u' ti Jesuse
(Mt. 9:18-26; Lc. 8:40-56)
21 C'alal icha'sut xa tal li' ti jech nab ti Jesuse, ep jchi'iltac laj stsob sbaic tal
ti stojol. C'alal te oy ti ti'nab ti Jesuse, 22 ital jun vinic, Jairo sbi. Ja' yich'oj
yabtel te ti templo cu'untutique, ho'ontutic ti judiountutique. C'alal laj yil ti
Jesuse ti Jairoe, ti ora ba spatan sba ti stojol. 23 Laj yalbe vocol ti Jesuse. Hech
laj yal:
—Chcham xa ti jtsebe. La' ac'o ac'ob ti sjol yu'un ac'o chopuc, hech chcuxi
—xchi ti Jairoe.
24 Laj xch'un ti Jesuse, hech laj xchi'in batel ti Jairoe. Its'acliat batel yu'un
ep yan jchi'iltac. Hech xumetic batel. 25 Te oy jun ants jchi'il. Lajcheb habil
tsacbil ti chamel ti antse. Scotol c'ac'al chil ti ch'ich'e. 26 Laj sa' ep doctoretic.
Más no'ox i'ac'bat yich' vocol. Jovil ti j'ech'el ilaj scotol ti c'usi oy yu'une. Mi
jutuc muc ono'ox xlecub. Yac'oj sba ti bats'ejel ti xchamele. 27 Yu'un ya'yojbe
sc'opilal ti Jesuse, hech yu'un te xchi'uc batel ti crixchanoetique. Laj spits sba
jelavel ti antse asta c'ot spicbe sc'u' ti Jesuse. 28 Yu'un hech laj snop ti yo'nton:
Mi ja' no'ox ti jtsacbe sc'u', hech chicol o, xchi ti yo'nton ti antse. 29 Ti ora imac
ti ch'ich'e. Laj ya'i ti ichop xa ti sbec'tale. 30 Ti Jesuse laj ya'i ti oy iloc' yip. Ti
ora laj sjoyp'in sba, hech laj sjac'be ti crixchanoetique:
—¿Much'u laj spicbun jc'u'? —xchi.
31 I'albat yu'un ti yajchanc'opetique:
—Yac'oj sba chasnet'ot ti crixchanoetique chavil. ¿C'u yu'un chaval:
“Much'u laj spicun”, xachi? —xchiic.
32 Ti Jesuse laj sq'uelilan ti sjoylejal yu'un tsc'an tsq'uel ti much'u hech laj
spase. 33 Hech yu'un ixi' ti antse. Yu'un laj sna' ti ichop xa ti xchamele, hech
yu'un lic squejan sba ti stojol. Jamal laj yalbe scotol. 34 Ti Jesuse hech laj
yalbe:
—Nich'on, colemot xa yu'un laj ach'un ti xu' cu'une. Jun avo'nton batan,
j'ech'el ichop xa ti achamele —x'utat.
35 C'alal yac'oj sba tsc'opon ti antse ti Jesuse, oy much'utic italic te ti sna ti
Jairoe, ja' ti oy yabtel te ti temploe. Hech hul albatuc:
—Icham xa ti atsebe. Mu xa xavac'be svocol ti Maestroe —x'utat.
36 Te yabinoj ti Jesuse ti hech i'albate, hech yu'un lic yalbe ti ora ti Jairoe:
—Mu me xach'un. Ja' no'ox chach'un ti xu' cu'une —xut.
37 Ti Jesuse mu sc'an ti chchi'inat batel yu'un scotolique. Ja' no'ox laj yic'
batel ti Pedroe, xchi'uc ti Jacoboe, xchi'uc ti Juane, ja' ti yits'in ti Jacoboe.
38 C'alal ic'otic ti sna ti Jairoe, laj yil ti Jesuse ti xlaquetic ch-oq'uic ti
jchi'iltaque, ti chich'ic mule. 39 I'och ti yut na ti Jesuse. Hech laj sjac'be:

—¿C'u yu'un xalaquetic no'ox cha'oq'uic? Mu chamenuc ti tsebe, vayal no'ox —xchi.
40 Yu'un ti hech laj yal ti Jesuse, ep ilabanat yu'un ti jchi'iltaque yu'un laj sna'ic ti icham xa ti tsebe. Ti Jesuse laj stac loq'uel scotolic. Ja' no'ox laj yic' ti stot sme' ti tsebe xchi'uc ti oxvo' xchi'iltaque. Ja' no'ox i'ochic batel xchi'uc ti bu oy ti ánimae. 41 Ti Jesuse laj stsacbe sc'ob ti tsebe, hech laj yalbe:
—Talita cumi —xut. Ja' sjam c'alal jelavesbil: Tseb, chacalbe, lican, xut.
42 Ti ora ilic ti tsebe, ixanav batel. Cuxul xa. Oy lajcheb habil yich'oj ti tsebe. Toj ch'ayel yo'nton scotolic. 43 Ti Jesuse tsots laj spas ti mantal ti stot sme' ti tsebe. Hech laj yalbe:
—Mu me much'u chavalbe ya'yic —xut.
Hech laj yalbe mantal uc:
—Ac'bo sve'el ti atsebe —xchi ti Jesuse.

6

Ja' sc'opilal ti muc spasat ti muc' yu'un ti xchi'iltac te ti Nazaret ti Jesuse (Mt. 13:53-58; Lc. 4:16-30)

1 C'alal laj yo'nton ti Jesuse, isut batel ti Nazaret, ja' ti slumale. Laj xchi'in batel ti yajchanc'opetique. 2 C'alal te xa oy ti slumal, ti sc'ac'alil ti jcux co'ntontutic ibat ti templo ti Jesuse. Te c'ot chanubtasvanuc. Ep ti much'utic laj ya'ibeic sc'ope. Ti c'alal laj ya'yique, ich'ay yo'ntonic. Hech lic yalbe sbaic:
—¿Bu laj xchan tal ti oy sp'ijil ti jchi'iltic li'to? Yu'un jchop o ti c'op chale. Jchop o ti yabtel tspase —xut sbaic—. 3 Ja' ti carpintero ono'ox li'i. Ja' yol ti María avi to. Ja' yits'inabtac ti Jacoboe xchi'uc ti Josee xchi'uc ti Judase xchi'uc ti Simone. Ja' yixleltac ti tsebetic ti li' nacalucutic xchi'uque —xut sbaic.
Yu'un xojtiquinic hech yu'un ti muc spasbeic ti muc' ti sc'ope. 4 Ti Jesuse hech lic yalbe:
—Buc no'ox chbatic ti j'alc'opetic yu'un ti Diose, ja' tspasat ti muc'. Ja' no'ox te ti slumal xchi'uc ti sna xchi'uc ti bu oy ti yuts yalaltaque, ja' mu spasat ti muc' —xut.
5 Yu'un ti muc spasat ti muc' ti sc'ope te ti slumal, hech yu'un muc xu' yu'un spas ep jchop o abteletic te. Ja' no'ox cha'vo' oxvo' icol ti jchameletique. Ti Jesuse laj yac' sc'ob laj yac'be ti sjolic ti jchameletique hech icolic. 6 Ich'ay yo'nton ti Jesuse yu'un ti muc sc'an xch'unique. Hech yu'un iloc' batel ti Jesuse. Xmelmun ixanav batel scotol ti biq'uit jteclumetique ti te oyic ti sjoylejal ti Nazarete. Te ichanubtasvan.

Ja' sc'opilal ti itacatic batel ti lajchavo'ique (Mt. 10:5-15; Lc. 9:1-6)

7 Ti Jesuse laj yic' tal ti stojol ti lajchavo' yajchanc'opetique hech lic xch'ac. Cha'cha'vo' tstac batel. Lic yac'be sp'ijilic yu'un tsloq'uesic pucujetic ti yo'ntonic ti crixchanoetique. 8 Hech laj spas ti mantal:
—C'alal chabatique, mu'yuc c'usi chavich'ic batel. Mu xavich'ic batel ave'elic, mu xavich'ic batel ataq'uinic. Ja' no'ox xu' chavich'ic batel anamte'ic. 9 Ja' no'ox xu' chalapic batel asempatic. Mu me xalapic batel cha'lic ac'u'ic —xchi ti Jesuse.
10 Hech laj yalbe uc:
—Mi na'och ti jun na, teno'oxan o. Mu me xajel asta chaloc' batel ti jteclum ti bu nac'ote. 11 Scotol ti much'utic mu xaspasot ti muc', ti mu sc'an xa'i ac'opique c'alal chaloq'uic batel ti sna, mi ti slumal, ta me xalilinic comel stanil avacanic. Ti stanil avacanique, ja' señail ti icom ti sventaic yu'un muc xaspasoxuc ti muq'ue —xchi ti Jesuse.

12 Hech laj xch'unic, hech ba xcholbe ya'yic ti jchi'iltaque ti ac'o sutes
yo'ntonic yu'un ti smulique. 13 Laj sloq'uesbeic ep pucuj ti yo'nton ti
jchi'iltaque. Laj yac'beic aceite ti sjolic ep ti jchameletique, hech icol yu'unic.

Ja' sc'opilal ti imilat ti Juane, ja' ti laj yac' ich'ho'e
(Mt. 14:1-12; Lc. 9:7-9)

14 Yu'un ep puquem sc'opilal ti Jesuse, hech yu'un laj ya'i uc ti ajvalile, ja' ti
Herodese. Yu'un oy laj yalic ti jchi'iltaque:
—Lume, ja' ti Juane, ja' ti laj yac' ich'ho'e. Icha'cuxi xa loq'uel tal ti ch'en.
Hech yu'un oy sp'ijil yo'nton hech yu'un xu' tspas jchop o abteletic —xchiic.
15 Oy yan laj yalic:
—Lume, ja' ti Elíase, ja' ti j'alc'op yu'un Dios ti vo'one —xchiic.
Oy yantic uc laj yalic:
—Lume, ja' j'alc'op yu'un Dios hech chaj c'u che'el ti j'alc'opetic yu'un ti
Diose ti vo'one —xchiic.
16 C'alal laj ya'i ti Herodese, hech laj yal:
—Lume, ja' ti Juane, ja' ti laj cac' ti c'oc'bel sjole. Icha'cuxi xa loq'uel ti ch'en
—xchi.
17 Yu'un c'alal cuxul to ti Juane, ti Herodese laj stsac, laj xchuc, laj stic'
ti chuquel ti scoj ti Herodíase, ja' ti yajnil ti yits'ine, ja' ti Felipee. Yu'un ti
Herodese laj spojbe yajnil ti yits'ine laj yic'. 18 Ti Herodese yu'un hech ono'ox
i'albat yu'un ti Juane:
—Mu xtun ti laj apojbe ti yajnil ti avits'ine laj avic'. Mu hechuc chal ti leye
—xut.
19 Hech yu'un ti Herodíase, ja' ti antse, mu xtun laj yil ti Juane yu'un ti
hech laj yale. Sc'an xmilvan ti antse pero mu to xu' yu'un. 20 Yu'un ti
Herodese laj spas ti muc' ti Juane yu'un laj sna' ti toj ti viniquil ti Juane, ti
lec ti yo'ntone. Hech yu'un laj yac' ti chabiel naca me milatuc. Manchuc
mi muc xa'ibe lec sjam ti c'usi laj yal ti Juane, nichim no'ox yo'nton sc'an
cha'ibe sc'op. 21-22 C'alal iloc' sabilal ti Herodese, laj spasic q'uin. Laj yic' tal ti
yaj'abtele yu'un chve'ic te ti q'uin xchi'uc, ja' ti much'utic yac'ojbe yabtele,
ja' ti much'utic ochemic ti presidentee, xchi'uc ti capitan soldadoetique,
xchi'uc ti jc'ulejetique te ti estado Galilea. C'alal i'och batel yu'un ba ac'otajuc
ti stsebe, laj sna' ti antse ti ja' xa yorail xu' tspas. Ti tsebe te i'ac'otaj ti
stojol scotolic. Puru viniquetic te o. Yu'un ti i'ac'otaje ja' no'ox yu'un ac'o
c'upinatuc. Lec laj yil ti Herodese xchi'uc ti yaj'abtele ti te xchi'inoj ti mesae.
Hech yu'un c'alal laj yo'nton ac'otajuc ti tsebe, hech lic yal ti Herodese:
—C'usuc no'ox chac'an, chacac'be. 23 Yiloj ti Diose chacac'be c'usi chac'an.
Manchuc mi chac'an o'lol ti bu ti jpas mantal, chacac'bot —xut ti tsebe.
24 Iloc' batel ti tsebe, ba sc'opon ti sme'e.
—¿C'usi ti jc'ambe? —xchi.
—Ja' xac'ambe ti sjol ti Juane, ja' ti chac' ich'ho'e —xchi itac'av ti sme'e.
25 Hech isut tal ti anil ti tsebe. Hech hul sc'ambe ti Herodese:
—Ti jc'an ti chavac'bun ti plato ti ora to sjol ti Juane, ja' ti chac' ich'ho'e
—xchi.
26 C'alal laj ya'i ti Herodese, ep laj yich' mul. Scoj ti hech laj yale, scoj uc ti
laj ya'yic uc ti yaj'abtele ti te xchi'inoj ti mesae, hech yu'un muc sc'an sutes
sc'op. 27 Hech yu'un ti ora laj stac batel jun yajsoldado yu'un chba sc'oc'be tal
sjol ti Juane. 28 Hech ibat ti yajsoldadoe, ba sc'oc'be sjol ti Juane ti te tiq'uil ti
chuquele. Laj yich'be tal sjol ti plato. Laj yac'be ti tsebe. Ti tsebe ba yac'be ti
sme'e.
29 C'alal laj ya'yic ti yajchanc'opetic ti Juane, tal yich'beic batel ti sbec'tale,
ba smuquic.

Ja' sc'opilal ti imac'linat ho'mil viniquetic (Mt. 14:13-21; Lc. 9:10-17; Jn. 6:1-14)

30 Ti lajchavo'ique ti itacatic batel yu'un ti Jesuse, isutic tal ti yo' bu oy
ti Jesuse. Hul xcholbeic ya'i scotol ti c'utic laj spasique xchi'uc ti c'utic laj
yaq'uic ti chanele. 31 Yu'un ep ti much'utic italilanic asta muc spas chve'ic,
hech yu'un ti Jesuse hech laj yalbe ya'yic ti lajchavo'ique:
—Ja' lec ti jq'uej jbatic. Batic ti xocol balumil yu'un te xu' chacux avo'ntonic
—xut.
32 Hech yu'un laj stic' sbaic ti barco. Stuquic no'ox ibatic ti bu xocol ti
balumile. 33 Ep ti much'utic laj yilic ti ibatique. Laj yojtiquinic. Hech yu'un
anil laj sts'acliic batel, ja' laj stamic batel ti ti'ti'nab. Ja' talemic ti jujun
jteclum. Ja' jbael ic'otic ti xocol balumil stuquic. 34 C'alal c'o va'luc ti lum
ti Jesuse, laj yil te stsoboj sbaic ep crixchanoetic. Laj xc'uxubin yu'un hech
c'otemic hech chaj c'u che'el carneroetic ti mu'yuc jpaxtol yu'unique. Lic
chanubtasvanuc ti Jesuse. Ep ti c'utic laj yalbee. 35 C'alal ich'ay xa ti c'ac'ale,
hech lic albatuc yu'un ti yajchanc'opetique:
—Xocol balumil li'to. Ich'ay xa ti c'ac'ale. 36 Hech yu'un taco batel ti
crixchanoetique ac'o batuc ti coloniaetic xchi'uc ti biq'uit jteclumetic ti li'
nopajtique. Ac'o ba sman sve'elic, yu'un mu yich'ojuc tal sve'elic —xchiic.
37 Itac'av ti Jesuse, hech laj yalbe:
—Ac'bo sve'elic ho'oxuque —xchi.
Itac'avic:
—¿Bu ti jtatutic ti chib ciento denariotaq'uin yu'un ti jmantutic tal ti caxlan
vaj ti tsve'ique? —xchiic.
38 Ti Jesuse hech laj sjac'be:
—¿Jayib caxlan vaj avich'ojic talel? Ba q'uelo —xut.
C'alal laj sq'uelic, hech tal yalbeic:
—Quich'ojtutic ho'ob muc'tic caxlan vaj xchi'uc cha'cot choy —xchiic.
39 Ti Jesuse laj yal ti jayjayvo' chic' sbaic. Hech yu'un hech laj spas ti mantal
ti jchi'iltaque ac'o ba nacluc ti vomoltic. 40 Hech yu'un hech laj yic' sbaic. Laj
snacan sbaic. Oy laj yic' sbaic ti ho'vinic ti vo'. Oy laj yic' sbaic ti lajuneb
yoxvinic ti vo'. 41 Ti Jesuse laj stsac ti caxlan vaje xchi'uc ti cha'cot choye.
Laj sq'uel muel vinajel, hech lic yalbe vocol ti Diose. Laj xet'ilan ti caxlan
vaje. Laj yac'be ti yajchanc'opetique. Ti yajchanc'opetique laj yac'beic ti
crixchanoetique. Laj stuch'ilan uc ti cha'cot choye. Scotolic laj yich'ic uc ti
choye. 42 Hech ive'ic scotolic. Ta yutsil inoj xch'utic o. 43 Patil laj stsobic ti
xet'elal caxlan vaje xchi'uc ti sobril choye ti te comene. Inoj lajcheb almud ti
sobril ti caxlan vaj ti laj sve'ique xchi'uc ti sobril choye. 44 Ja' no'ox tsacbil ti
venta ti viniquetique ti ive'ique. Ho'mil.

Ja' sc'opilal ti ixanav ti yacan ti ba ho' ti Jesuse (Mt. 14:22-27; Jn. 6:16-21)

45 Ti Jesuse ti ora laj stic' ochel ti barco ti yajchanc'opetique, laj stac jelavel
c'alal ti jech ti'nab te ti bu jteclum Betsaida. Te to icom ti Jesuse. Stuc xa
no'ox laj sc'opon comel ti jchi'iltaque. 46 C'alal laj yo'nton laj sc'opon comel
ti jchi'iltaque, imu batel ti vits stuc ti Jesuse, ba sc'opon Dios. 47 C'alal i'ic'ub
ti osile, te oy ti o'lol nab ti barcoe ti bu tic'ajtic ti yajchanc'opetique. Ja'uc ti
Jesuse te oy ti vits. 48 Laj yil ti Jesuse ti ilubique. Mu xa xu' yu'unic tstijic batel
ti barcoe yu'un chpajesvan ti iq'ue. Hech yu'un c'alal po'ot xa tsacub, ital ti
Jesuse ti bu yac'oj sba chanavic batele. Ixanav talel ti yacan ti ba ho' ti Jesuse.
Snopoj ti chjelav batel stuc ti Jesuse. 49-50 C'alal laj yilic ti chanav talel ti yacan

ti ba ho' ti Jesuse, ixi'ic scotolic. Laj scuyic ti ja' ch'ulelal hech lic avanucuc. Ti ora ic'oponat yu'un ti Jesuse. Hech i'albat:

—Mu me xaxi'ic yu'un ho'on Jesusun. Muc'ubtaso avo'ntonic —xut.

51 Och xchi'in ti barco. C'alal i'oche, ipaj ti iq'ue. Ich'ay yo'ntonic ti yajchanc'opetique yu'un muc xa'ibeic sjam ti c'u che'el ipaj ti iq'ue. 52 Muc xa'ibeic sjam uc c'u che'el i'epaj ti caxlan vaje yu'un ti Jesuse yu'un mu'yuc to sc'opilal ti yo'ntonic.

Ja' sc'opilal ti laj scolta jchameletic te ti Genesaret ti Jesuse (Mt. 14:34-36)

53 C'alal ic'otic ti hech ti'nab, iloq'uic ti barco te ti jteclum Genesaret sbi. Te laj xchuquic comel ti barcoe. 54 C'alal c'ot va'luc ti lum, ti ora i'ojtiquinat ti Jesuse yu'un ti jchi'iltaque ti te nacajtique. 55 Hech yu'un ti ora ba yalbeic ti much'utic oy jchamel yu'unique:

—Li' xa oy ti jlumaltic ti Jesuse. Q'uecho me batel ti ora xchi'uc ti svayebe ti jchamel avu'unique, ba ac'o ti stojol. Te oy ti jteclum lum toi —xut.

Hech yu'un ti c'alal laj ya'yic ti bu oy ti Jesuse, scotolic ti buc no'ox nacajtique ti sjoylejal ti Genesarete, hech laj sq'uechbeic batel xchi'uc svayebic ti jchameletique. C'ot yaq'uic ti stojol ti Jesuse. 56 Buc no'ox i'och ti Jesuse, mi biq'uit jteclum, mi muc'ta jteclum, mi colonia, laj smetsanic ti bebetic ti jchameletique. Laj yalbeic vocol ti Jesuse manchuc mi sba sc'u' no'ox tspicbeic. Scotol ti much'utic laj spicbeique, hech icolic uc.

7

Ja' sc'opilal ti c'utic chisbolibtasucutique (Mt. 15:1-20)

1 Italic ti stojol ti Jesuse cha'vo' oxvo' ti fariseoetique xchi'uc ti much'utic ichanubtasvanic ti smantal ti Diose ti scuyoj sbaique. Ja' talemic ti Jerusalén ti jchanubtasvanejetique. 2 Laj sq'uelic ti mu haluc laj spoc sc'obic cha'vo' oxvo' ti yajchanc'opetic ti Jesuse ti c'alal lic ve'uque. Laj scuyic ti mu lecuc ch-ilatic yu'un ti Diose yu'un ti hech tspasique, hech yu'un laj sa'beic smul. 3 (Yu'un ti fariseoetique xchi'uc scotol ti jchi'iltaque, ho'on ti judioun xchi'uque, xch'unojic ti c'u che'el laj spasic ti antiguo jtotutique, hal tspoc sc'ob, patil chlic ve'ucuc. 4 C'alal tsutic tal ti plaza, ja'to mi hal laj spoc sc'obique, ja'to chlic ve'ucuc. Oy to ep yan c'op xch'unojic spasel uc. Ja' ti c'u che'el tsuquic stazaic, xchi'uc sjarroic, xchi'uc sp'inic ti ja' pasbil ti taq'uine.) 5 Ti fariseoetique xchi'uc ti much'utic ti ichanubtasvanic ti smantal ti Diose ti scuyoj sbaique hech lic sjac'beic ti Jesuse:

—¿C'u yu'un mu xa spasic ti avajchanc'opetique hech chaj c'u che'el laj spasic ti antiguo jtatamoltique? Ti antiguo jtatamoltique hal laj spoc sc'obic c'alal ive'ic yu'un hech lec ac'o ilatuc yu'un ti Diose. Ti avajchanc'opetique mu xa hechuc tsnop c'alal tspoc sc'obic c'alal chve'ique —xchiic.

6 Itac'av ti Jesuse, hech laj yalbe:

—Jlo'lavanejoxuc. Melel ti hech ac'opilalic cholbil yu'un ti Isaíase, ja' ti j'alc'op yu'un ti Diose ti vo'one:

Hovil ti chispasucun ti muc' ti sc'opic ti achi'iltac li'to, mu teucun ti yo'ntonic.
7 Sc'op no'ox crixchanoetic xchi'uc smantal no'ox crixchanoetic ti chaq'uic ti chanele.
Mu jc'opuc ti chaq'uic ti chanele,
ti xchie. Ja' ac'opilalic obi. 8 Yu'un laj xa acomesic ti smantal ti Diose. Mu xa tsotsuc sc'opilal chava'yic. Ja' tsots sc'opilal chava'yic ti smantal no'ox ti crixchanoetique, xchi'uc ti ajarroique xchi'uc ti atazaique. Oy to ep yan hech chapasic uc —xut.

9 Hech laj yalbe uc:
—Lec chava'yic ti ja' no'ox chach'unic spasel ti c'u che'el laj spasic ti
antiguo atatamolique, hech chach'aybeic ti smantal ti Diose. 10 Yu'un hech
laj yal ti Moisese: “Paso me ti muc' atot ame'”, xchi. Laj yal uc: “Ja' ti much'u
chopol chc'opoj yu'un stot sme', ta me xcham”, xchi. 11 Ti ho'oxuque lec
chava'yic ti mu tsotsuc sc'opilal cha'i ti tspas ti muc' ti stot sme'ique. “Ti c'u
yepal ti laj jnop ti c'an cac'bote, ja' laj xa cac' sventa smoton Diose”, mi xut ti
stot sme'e, lec oy ti hech tspasique, xachiic ti ho'oxuque. 12 Ti much'u hech
tspase, ho'oxuc chavalbeic ti mu persauc tscolta stot sme' mi jutuc. 13 Hech
chach'aybeic smantal ti Diose scoj ti chach'umbeic sc'op ti antiguoetique. Oy
to ep yan hech chapasic uc —xchi ti Jesuse.
14 Ti Jesuse laj yic' tal ti stojol scotol ti jchi'iltaque, hech lic yalbe:
—A'yo me ava'yic ti c'usi chacalbeique. A'ibo me sjam acotolic. 15 Ma'uc
chasbolibtasoxuc ti c'utic chave'e. Ja' chasbolibtasoxuc ti c'utic chopol
chanope, ti c'utic chopol chavale. 16 Nopilanic lec hech chaj c'u che'el laj
calboxuc —xchi.
17 Ti Jesuse laj scomes ti crixchanoetique, i'och ti yut na ti bu chvay
ono'oxe. Te ijac'bat yu'un ti yajchanc'opetique c'usi sjam ti lo'il ti laj yale.
18-19 Ti Jesuse hech laj yalbe:
—¿Mi yu'un muc xava'ibeic sjam uc, ho'oxuque? ¿Mi mu xavilic ti scotol ti
c'utic chave'e, ja' mu xasbolibtasoxuc, yu'un mu x'och ti avo'nton? Ja' chc'ot
ti ach'ut, ja' chatsa' tal loq'uel —xchi.
Hech laj yal ti Jesuse ti lec scotol ve'elil. 20 Hech laj yal uc:
—Ja' chasbolibtasoxuc ti c'utic chopol chanope, ti c'utic chopol chavale,
ti xichie, 21-22 yu'un ti yo'nton crixchanoetic chloc' tal c'usi chopol snopoj
mi tsc'opon ants, mi elec', mi milvanej, mi mulivajel, mi oy sbic'tal yo'nton,
mi chcontrainvan, mi chlo'lavan, mi batem yo'nton chch'umbe smantal ti
sbec'tale, mi tspas biq'uit yo'nton, mi chal bolc'op, mi tstoy sba, mi hovil
chc'opoj. 23 Scotol avi muliletic li'to ti avo'ntonic chloc' tal. Ja' chasbolibta-
soxuc —xchi ti Jesuse.

Ja' sc'opilal ti oy lec xch'unojel yo'nton ti antse ti ja' liquem tal ti Sirofenicia (Mt. 15:21-28)

24 Iloc' batel ti Jesuse, ibat ti slumal Tiro xchi'uc ti slumal Sidón. Te i'och
ti jun na. Mu sc'an ti chpucbat ti sc'opilal yu'un ti ital xae pero ivinaj ti
ora. 25 Yu'un te oy jun ants. Ochem pucuj ti yo'nton ti stseb ti antse. Ti
antse laj ya'i ti te xa oy ti Jesuse. Hech yu'un ti ora ital, tal spatan sba ti
lum ti stojol ti Jesuse. 26 Ma'uc jchi'il ti antse, ja' yanlum ants. Sirofenicia
sbi ti slumale. Manchuc mi mu xtun ono'ox chquiltutic scotol ti yanlum
crixchanoetique ho'ontutic ti judiountutique, ti antse laj yalbe vocol ti Jesuse
ti ac'o loq'uesbatuc pucuj ti yo'nton ti stsebe. 27 Ti Jesuse hech laj yalbe:
—Ac'o nojuc xch'ut jbael ti col jnich'ontique. Mu xtun mi ti jpojbetic yot ti
col jnich'ontique yu'un ti jtembetic yu'un ac'o sve' ti ts'i'etique —xchi.
28 Itac'av ti antse, hech laj yalbe:
—Melel ava'uc, tote. Pero ho'oni hech chaj c'u che'el ts'i'. Ti achi'iltaque
hech chaj c'u che'el olol. C'alal chve' ti olole, oy xch'uch'elal vaj chp'aj yalel ti
yolon smesa. Ja' stac' tsve' ti ts'i'etique. Ja' no'ox hechun uc ti ho'one, ac'bun
jutuc ti bendicione —xchi ti antse.
29 Hech yu'un ti Jesuse hech laj yalbe:
—Yu'un ti hech laj avale, xu' chabat yu'un iloc' xa ti pucuj ti oy ti yo'nton ti
atsebe —xut.
30 Hech ibat ti sna ti antse. Loq'uem xa ti pucuje c'ot sta. Te metsel ti svayeb
c'o sta ti stsebe.

Ja' sc'opilal ti Jesuse ti laj scolta ti much'u macal xchiquin, uma' uc

31 Ti Jesuse iloc' batel ti slumal Tiro, i'ech' ti jteclum Sidón. Ijelav batel ti
bu oy ti lajuneb jteclumetique, ic'ot ti ti'nab ti te oy ti estado Galilea. 32 Te oy
jun jchi'il i'ic'at tal ti stojol ti Jesuse. Macal xchiquin ti vinique mu xa'i c'op.
Uma' uc. Ti Jesuse i'albat vocol yu'unic ti ac'o yac' sc'ob ti Jesuse ac'o yac'be ti
sjol ti vinique yu'un hech chchop ti vinique. 33 Ti Jesuse laj sq'uej sba xchi'uc
ti vinique. Lic stic' sbic'tal sc'ob ti Jesuse ti jujujech xchiquin ti vinique. Lic
stubtabe ochel ti yoq'ue ti vinique. 34 Ti Jesuse laj sq'uel muel vinajel, laj sjic'
yo'nton. Hech laj yalbe ti vinique:

—Efata —xut. Jamuc, xchi c'alal jelavesbil.

35 Ti ora ijam ti xchiquine, ilecub ti yoq'ue, lec lic c'opojuc ti vinique.
36 Ti Jesuse hech laj spas ti mantal scotolic ti mu me xpucbat batel sc'opilal.
Hovil ti hech ipasatic ti mantal yu'une, ech'em to laj spucbeic batel sc'opilal.
37 Ich'ay yo'ntonic yu'un ti hech ic'ot ti pasele. Hech laj yalic:

—Lec scotol ti c'usi tspase. Tsjambe xchiquin ti much'utic macal
xchiquine. Chac' c'opojuc ti much'utic uma'e —xchiic. Ja' sc'opilal ti Jesuse.

8

Ja' sc'opilal ti chanmil imac'linat yu'un ti Jesuse
(Mt. 15:32-39)

1 Yan vuelta hech ic'ot ti pasel ti mu'yuc xa sve'el ti jchi'iltaque yu'un te
stsoboj sbaic cha'ibeic sc'op ti Jesuse. Hech yu'un ti Jesuse laj yic' tal ti
yajchanc'opetique, hech laj yalbe:

2 —C'ux ti co'nton ti jchi'iltique yu'un yoxibal c'ac'al xa ti li' jchi'inojtique,
mu'yuc xa sve'elic. 3 Mi mu ve'emuc ti jtac batel ti snaique, repenta ch-
altsajic ti be. Yu'un oy much'utic nom talemic —xchi.

4 Itac'av ti yajchanc'opetique, hech laj yalbeic:

—Yu'un xocol balumil li'to mu jtatutic ti caxlan vaje yu'un ti jmac'lintutic
chavale —xchiic.

5 Ti Jesuse hech laj sjac'be:

—¿Jayib muc'tic caxlan vaj oy avu'unic? —xutic.

Hech itac'avic:

—Hucub xa no'ox oy cu'untutic —xchiic.

6 Hech yu'un ti Jesuse laj spas ti mantal ti jchi'iltaque yu'un ac'o ba nacluc
ti lum. Laj stsac ti hucub muc'tic caxlan vaje, laj yalbe vocol ti Diose. Laj
xet'ilan ti caxlan vaje, laj yac'be ti yajchanc'opetique. Ti yajchanc'opetique
ba yac'beic ti crixchanoetique. 7 Oy yu'unic uc cha'cot oxcot biq'uit choy. Ti
Jesuse laj yalbe vocol ti Diose, laj yal mantal ti ac'o ba spucbeic uc ti choye.
8 Scotolic ive'ic, inoj xch'utic. Patil laj stsobic tal ti xet'elal ti caxlan vaje ti te
comene. Inoj hucub almud ti sobril ti caxlan vaje ti much'utic laj sve'ique.
9 Oy chanmil ti ive'ique. Patil itacatic batel ti snaic yu'un ti Jesuse. 10 Ti
Jesuse ti ora laj stic' sba ochel ti barco xchi'uc ti yajchanc'opetique, ibatic ti
bu slumal Dalmanuta.

Ja' sc'opilal ti sc'an sq'uelic señail ti vinajel ti fariseoetique
(Mt. 16:1-4; Lc. 12:54-56)

11 Ital cha'vo' oxvo' ti fariseoetique, tal sc'oponic ti Jesuse. Sc'an spasbeic
proval yo'nton ti Jesuse, hech yu'un laj yalbeic:

—Paso me señail ti vinajel yu'un ti jq'ueltutic yu'un hech ti jna'tutic ti ja'
ac'bilot avabtel yu'un ti Diose —xchiic.

12 Ti Jesuse laj sjic' yo'nton, hech laj yalbe:

—¿C'u yu'un chac'an chaq'uelic yan señail ti ho'oxuc ti li'oyoxuc li' ti balumile ti ora to yu'un laj xa cac' avilic? Melel ti c'usi chacalbeique, mu xa xa'ac'batic aq'uelic yan —xut.

13 Ti Jesuse laj scomes ti fariseoetique, laj xcha'tic' sba ti barco xchi'uc ti yajchanc'opetique, ibatic ti jech nab.

Ja' sc'opilal ti spumesbil xch'ut caxlan vaj yu'un ti fariseoetique (Mt. 16:5-12)

14 Ti yajchanc'opetic ti Jesuse ich'ay ti yo'ntonic muc xich'ic batel ep caxlan vaj. Jp'ej no'ox muc'tic caxlan vaj yich'ojic batel te ti barco. Ja' pumen xch'ut ti caxlan vaje. 15 Ti Jesuse hech laj spas ti mantal:

—P'ijanic me, mu xtun ti spumesbil xch'ut caxlan vaj yu'un ti fariseoetique. Mu xtun uc ti spumesbil xch'ut caxlan vaj yu'un ti Herodese —xut.

16 Ti yajchanc'opetique hech laj yalbe sbaic:

—Ja' van chal yu'un muc xquich'tic tal ti caxlan vaj cu'untique —xut sbaic.

17 Ti Jesuse sna' ti hech yac'oj sba chalbe sbaique. Hech yu'un laj sjac'be:

—¿C'u yu'un chlo'laj avo'ntonic yu'un muc xavich'ic tal ti caxlan vaj cu'untique? ¿Mi mu to chach'unic ti xu' cu'un? ¿Mi yu'un mu xavac' c'otuc ti avo'ntonic? 18 ¿Mi hovil ti oy asatique? ¿Mi hovil ti oy achiquinique? ¿Mi ich'ay xa ti avo'ntonic ti c'usi laj jpase? 19 C'alal laj jxet' ti ho'ob muc'tic caxlan vaje ti laj jpucbetic ti ho'mile, ¿jayib almud laj spas sobril ti xet'elal ti caxlan vaje ti laj atsobique? —xut.

Hech itac'avic:

—Lajcheb almud —xchiic.

20 —Ti yan vuelta c'alal laj jpucbetic ti hucub muc'tic caxlan vaje ti chanmile, ¿jayib almud laj spas sobril ti xet'elal ti caxlan vaje ti laj atsobique? —xut.

Hech itac'avic:

—Hucub almud —xchiic.

21 Ti Jesuse hech laj sjac'be:

—¿Mi yu'un mu to chava'ibeic sjam? Ja' sc'opilal ti fariseoetique ti laj calboxuque yu'un mu xtun ti c'op ti chac' ti chanele —xut.

Ja' sc'opilal ti ijambat sat jun vinic te ti Betsaida

22 Ic'otic ti jteclum Betsaida sbi. Te oy jun ma'sat initat talel ti stojol ti Jesuse. Laj yalbeic vocol ti Jesuse yu'un ac'o sjambe ti sate. 23 Hech yu'un ti Jesuse laj stsacbe sc'ob ti ma'sate, laj yic' loq'uel ti jteclum. Ibat ti fuera xchi'uc. Ti Jesuse laj stubtabe ochel sat ti vinique, laj spicbe sat ti sc'ob. Lic sjac'be:

—¿Mi oy c'usi chvinaj chavil? —xut.

24 Ti vinique laj sq'uelilan, hech lic yal:

—Oy viniquetic chanavic batel chquil. Pero te'etic x'elan —xchi.

25 Ti Jesuse laj xcha'picbe yan vuelta ti sate. Laj sjambe ti lec. Hech ilecub ti sate. Scotol lec chvinaj chil xa ti vinique. 26 Ti Jesuse laj stac batel ti sna. Hech laj yalbe batel:

—Mu me xa'och ti yut jteclum. Mu me much'u chavalbe ya'i li' ti jteclume —xut batel.

Ja' sc'opilal ti Pedroe ti sna' ti ac'bil yabtel yu'un ti Diose ti Jesuse (Mt. 16:13-20; Lc. 9:18-21)

27 Iloq'uic batel ti Jesuse xchi'uc ti yajchanc'opetique. Ibatic ti biq'uit jteclumetic ja' ti macbil yu'un ti muc'ta jteclum Cesarea yu'un Filipo sbi. C'alal ixanavic batel ti be, ti Jesuse lic sjac'be ti yajchanc'opetique:

—¿C'usi cabtel chalic ti jchi'iltique? —xchi.

28 Hech itac'avic:
—Oy chalic ti ho'ot Juanot, ja' ti laj yac' ich'ho'e. Oy chalic ti ho'ot Elíasot, oy chalic ti ho'ot yan j'alc'opot yu'un ti Diose —xchiic.
29 Hech yu'un ti Jesuse laj sjac'be:
—Ho'oxuque, ¿much'uun chacuyic? —xchi.
Itac'av ti Pedroe, hech laj yalbe:
—Ho'ot ti Cristoote, ho'ot t'ujbilot yu'un ti Diose yu'un chacoltauntutic —xchi.
30 Ti Jesuse hech laj spas ti mantal:
—Mu to me much'u chavalbeic ti ho'on ti Cristoune —xut.

Ja' sc'opilal ti Jesuse ti laj yal ti chmilate
(Mt. 16:21-28; Lc. 9:22-27)

31 Ti Jesuse hech lic yalbe ti yajchanc'opetique:
—Ho'on ti co'ol crixchanoucutique persa chquich' vocol yu'un mu xixch'umbun jc'op ti moletique xchi'uc ti totil paleetique xchi'uc ti much'utic chchanubtasvanic ti smantal ti Diose ti scuyoj sbaique. Chismilucun, chicham, patil ti yoxibal c'ac'al chicha'cusesat loq'uel ti ch'en —xut.
32 Yu'un jamal laj yal ti Jesuse, hech yu'un ti Pedroe laj sq'uej sbaic xchi'uc ti Jesuse jutuc.
—Mu me hechuc chaspasbot —xut.
33 Ti Jesuse laj sjoyp'in sba, laj sq'uel batel ti yo' bu va'ajtic ti yan ya-jchanc'opetique, hech lic spajes ti Pedroe. Hech laj yalbe:
—Loc'an batel ti jtojol, Satanás. Chac'an chabolibtasun. Ma'uc chanop c'usi tsc'an ti Diose. Ja' no'ox chanop hech chaj c'u che'el tsnop crixchanoetic —x'utat.
34 Ti Jesuse laj yic' tal ti stojol scotol ti jchi'iltaque ti te stsoboj sbaique xchi'uc ti yajchanc'opetique. Hech laj yalbe:
—Ti much'u tsc'an chists'acliune, mu me xc'uxubin sba, ac'o cuchuc yu'un ti vocole hech chaj c'u che'el ti jcuch ho'oni, ac'o sts'acliun. 35 Yu'un scotol ti much'u chc'uxubin sbae, ja' chch'ay. Scotol ti much'u mu xc'uxubin sbae ho'on ti jventa yu'un hech ac'o pucuc ti sc'op Diose, ja' chcuxi. 36 Manchuc mi ihu' avu'un laj avu'unin scotol ti c'utic oy li' ti balumile, mi mu xacuxi sbatel osil, hovil. 37 Ja' tsots sc'opilal ti chacuxi sbatel osil. 38 Scotol ti much'u chq'uexav yu'un chch'un ti jc'ope ti stojol ti jmulaviletic li' ti balumile ti ora to, ti mu'yuc Dios ti yo'ntonique, hech ono'ox uc "ma'uc jnich'on lume", xichi, ho'on ti co'ol crixchanoucutique, c'alal chital quich'oj jqueval hech chaj c'u che'el squeval ti Jtote, jchi'inoj tal ti ch'ul abatetique —xchi ti Jesuse.

9

1 Ti Jesuse hech laj yalbe uc:
—Melel ti c'usi chacalbeique, ho'oxuc ti li' va'aloxuc li'to oy mu to chachamic ja'to mi laj avilic ti chtal xchi'uc yip ti Diose, oy c'u yepal crixchanoetic tsventaimbe yo'nton li' ti balumile —xchi ti Jesuse.

Ja' sc'opilal ti laj sc'atajes sba ti Jesuse
(Mt. 17:1-13; Lc. 9:28-36)

2 I'ech' vaquib c'ac'al. Patil ti Jesuse laj yic' batel ti yan parte ti Pedroe xchi'uc ti Jacoboe xchi'uc ti Juane. Stuquic imuic batel ti vits. Toyol ti vitse. Ti Jesuse te laj sc'atajes sba ti stojolic. 3 Iquevan scotol sc'u' ti Jesuse. Sac ti jyalel ic'ot, chtup' jsatic yu'un. Li' ti balumile mu xco'olaj xchi'uc ti much'u más sac chchuc'omaj. 4 Te laj yac' sba iluc ti Elíase xchi'uc ti Moisese. Te ilo'lajic xchi'uc ti Jesuse. 5 Hech yu'un ti Pedroe hech laj yalbe ti Jesuse:

—Maestro, ja' lec ti li'ucutic no'oxi. Ja' lec jpastic oxib nailvomol li'i, jun avu'un, jun yu'un Moisés, jun yu'un Elías —xut.
6 Mu sjamuc ti c'u che'el chale yu'un chi'ic scotol xchi'uc xchi'iltac. 7 Hech ital toc, ímacatic scotolic. C'alal but'ibilic ti toc, hech ic'opoj ti Diose:
—Ja' Jnich'on li'to, ja' ti lum c'ux ti co'ntone. A'ibo sc'op —xchi c'alal te oy ti toque.
8 C'alal ibat ti toque, lic sq'uelilanic. Mu'yuc xa te o ti cha'vo'ique, ja' xa no'ox stuc ti Jesuse.
9 C'alal yac'oj sba chyalic tal ti vits, hech ipasatic ti mantal yu'un ti Jesuse:
—Ti c'u che'el laj avilique, mu to me xavalic ja'to mi nicha'cuxi loq'uel ti ch'en ho'on ti co'ol crixchanoucutique —x'utatic yu'un ti Jesuse.
10 Hech laj xch'umbeic ti sc'ope ti mu xalic. Laj sjac'be sbaic stuquic c'usi sjam ti chcha'cuxi loq'uel ti ch'ene. 11 Lic sjac'beic ti Jesuse:
—¿C'u yu'un hech chalic ti jchi'iltic ti chchanubtasvan ti smantal ti Diose ti scuyoj sbaique ti persa ja' jbael chtal ti Elíase? —xutic.
12 Itac'av ti Jesuse, hech laj yalbe:
—Melel hech ts'ibabil ti sc'op ti Diose ti ja' jbael chtal ti Elíase, ti tsutesbe yo'ntonic ti jchi'iltique yu'un ac'o tspasic ti muc' ti Diose. Hech ts'ibabil comel uc ti sc'op ti Diose ti persa chquich' vocol, ho'oni ti co'ol crixchanoucutique, yu'un mu xispasucun ti muc'. 13 Chacalbeic uc, ital xa ti Elíase, ja' ti Juane ti laj yac' ich'ho'e. Ja' laj spasic ti c'usi sc'an ti yo'ntonic ti crixchanoetique ti chopol tspasique. Hech ono'ox ts'ibabil sc'opílal ti Juane —xchi ti Jesuse.

Ja' sc'opilal ti laj sloq'uesbe pucuj ti yo'nton jun querem ti Jesuse (Mt. 17:14-21; Lc. 9:37-43)

14 C'alal ilaj yo'nton ti Jesuse, hech isut batel ti stojol ti yajchanc'opetic ti jayvo' ti te comen yu'une. Xchi'inoj ti oxvo'e. Hech yu'un c'alal ic'otic, joyubtabil yu'un ep crixchanoetic c'ot sta. Te oy uc ti jchi'iltac ti chchanubtasvanic ti smantal ti Diose ti scuyoj sbaique. Stsacoj sbaic ti c'op xchi'uc ti yajchanc'opetique. 15 Scotol ti crixchanoetique c'alal laj yilic ti Jesuse ich'ay yo'ntonic, anil ba sc'oponic. 16 Ti Jesuse hech laj sjac'be:
—¿C'usi chajac'be ti cajchanc'opetique? —xut.
17 Itac'av jun ti much'utic te stsoboj sbaique:
—Maestro, laj quic' tal ti atojol ti jnich'one yu'un oy pucuj ti yo'nton yu'un uma' ti jnich'one. 18 Buc no'ox mi ch-ilbajinat yu'un, chp'aj ti lum, chvocan ye, xjep'et ye, chij sba. Laj calbe vocol ti avajchanc'opetique ti ac'o xisloq'uesbune. Muc xu' yu'unic xiscoltabucun —xchi.
19 Itac'av ti Jesuse, hech laj yalbe:
—Ho'oxuc ti li'oyoxuc li' ti balumil ti ora to mu'yuc xch'unojel avo'ntonic chquil. Ep xa c'ac'al li' jchi'inojoxuc mu to chach'unic. Ep xa c'ac'al jts'icojboxuc sbolil avo'ntonic acotolic —xut—. Ic'o tal ti jtojol ti quereme —xut.
20 Hech laj yiq'uic tal ti stojol. Ti pucuje c'alal laj yil ti Jesuse ti ora lic yilbajin ti quereme. Ip'aj ti lum ti quereme. Te xbalet, chvocan ye. 21 Ti Jesuse laj sjac'be ti stote:
—¿Jayib xa habil hech tsacbil? —xut.
Itac'av ti stote:
—Tsacbil c'alal biq'uit to —xchi—. 22 Ep vuelta ip'aj xa ti c'oc', ep vuelta ip'aj xa ti ho'. Tsc'an chmilat yu'un. Hech yu'un mi xu' avu'une, c'uxubimbun, coltabun —x'utat ti Jesuse.
23 Ti Jesuse hech laj yalbe:
—Scotol tsta ti much'u chch'un ti chcoltaat cu'une —xut.
24 Ti ora tsots ic'opoj ti stot ti quereme, hech laj yalbe:

—Ti jch'un. Coltaun mi oy to sc'an ti jch'une —xchi.
25 C'alal laj yil ti Jesuse ti tsnet' sbaic tal ti crixchanoetique, laj spas ti
mantal ti ora ti pucuje, hech laj yalbe:
—Pucuj, ho'ot ti avabtel ti uma' ti quereme, ti mu xa'i c'ope, chajpas ti
mantal. Loc'an tal ti yo'nton. Mu me xacha'och yan vuelta ti yo'nton —xut.
26 Tsots i'avan ti pucuje, ep laj yilbajin ti quereme. Hech iloc' ti yo'nton.
Chamen x'elan icom ti quereme. Hech yu'un ep ti much'utic laj yalic:
—Icham xa —xchiic.
27 Ti Jesuse laj stsacbe sc'ob ti quereme, laj snit liquel yu'un ac'o va'luc.
Hech iva'i ti quereme. 28 Ti Jesuse hech ibatic xchi'uc ti yajchanc'opetique.
Hech yu'un c'alal te xa oyic ti yut na ti bu chvay ono'ox ti Jesuse, ti ya-
jchanc'opetique yu'un stuquic xa te o xchi'uc ti Jesuse lic sjac'beic ti Jesuse:
—¿C'u yu'un muc xu' cu'untutic jloq'uestutic ti pucuje? —xchiic.
29 Ti Jesuse hech laj yalbe:
—Ja'to mi laj ac'oponic Dios, ja'to mi laj avipan abaic, ja'to chloc' ti jtos
pucujetic lume —xchi.

Ja' sc'opilal ti yan vuelta laj yal ti Jesuse ti c'u x'elan chmilate (Mt. 17:22-23; Lc. 9:43-45)

30 Iloq'uic batel ti Capernaum ti Jesuse xchi'uc ti yajchanc'opetique. Ix-
anavic batel te ti estado Galilea. Mu sc'an ti Jesuse mi oy much'u ch-a'yat ti te
chanave. 31 Yu'un tsc'an chchanubtas ti yajchanc'opetique. Hech laj yalbe:
—Chi'ac'at entrecal ti sc'ob viniquetic ho'on ti co'ol crixchanoucutique.
Chismilucun, chicham, patil ti yoxibal c'ac'al chicha'cusesat loq'uel ti ch'en
—xchi.
32 Ti yajchanc'opetique ja' no'ox ilo'laj yo'ntonic yu'un mu xa'ibeic sjam.
Hech yu'un muc sjac'beic xa.

Ja' sc'opilal ¿much'u totil chc'ot cu'untic? xut sbaic (Mt. 18:1-5; Lc. 9:46-48)

33 Icha'sutic batel ti jteclum Capernaum yan vuelta. C'alal i'och xa ti na ti
bu chvay ono'ox ti Jesuse, hech laj sjac'be ti yajchanc'opetique:
—¿C'usi ti alo'ile c'alal nijtal ti be? —xchi.
34 Muc xtac'avic yu'un ja' no'ox laj stsaquilan sbaic ti c'op yu'un ti much'u
totil chc'ot yu'unique. 35 Hech yu'un inaqui ti Jesuse, hech lic yalbe ti
lajchavo'ique:
—Ti much'u tsc'an ti totil chc'ot avu'unique, persa tsbic'tajes sba, persa
chac' sba ti abatinel ti atojolic —xchi.
36 Ti Jesuse laj yic' tal ti stojol jun olol. Laj sva'an ti o'lol yo' bu oyique. Lic
spet ti olole ti Jesuse. Hech lic yalbe ti yajchanc'opetique:
37 —Scotol ti much'u tspas ti muc' jun olol hech chaj c'u che'el olol avi
to ho'on ti jventa, ho'on chispasun ti muc' uc. Yu'un mi hech chapasun ti
muq'ue, ja' chapas uc ti muc' ti Diose ti laj stacun talele —xchi ti Jesuse.

Ja' sc'opilal ti much'u mu cajcontraticuque, ja' jchi'iltic obi, xchi ti Jesuse (Lc. 9:49-50; Mt. 10:42)

38 Ti Juane lic yalbe ti Jesuse:
—Maestro, oy much'u yac'oj sba tsloq'uesbe pucujetic ti yo'ntonic crixcha-
noetic ti aventa laj quiltutic. Hech yu'un laj jpajestutic yu'un ma'uc jchi'iltic
ti abtel —xchi.
39 Ti Jesuse hech laj yalbe:
—Mu me xapajesic. Yu'un ti much'u tspas jchop o abtel ti jventae, mu
yu'unuc chopol chiyalbun jc'opilal. 40 Yu'un ti much'u mu cajcontraticuque
ja' jchi'iltic obi. 41 Ti much'u chayac'boxuc avuch'ic ho' manchuc mi jun no'ox

taza ho' chayac'boxuc yu'un ti chachi'inucun ti ho'on ti Cristoune, ja' mu xch'ay ti yabtele. Ta ono'ox x'ac'batic bendición yu'un ti Diose yu'un ti hech laj spasique —xchi ti Jesuse.

Ja' sc'opilal ti c'u che'el xu' chijbolib
(Mt. 18:6-9; Lc. 17:1-2)

42 Hech laj yalbe uc ti Jesuse:
—Ti much'u tsbolibtasbe yo'nton junuc ti ololetic li'to ti xch'unoj ti ho'on Jcoltavanejun yu'une, ja' lec ac'o chucbatuc ti snuc' cho' ac'o tenatuc ochel ti nab. Te chch'ay batel ti nab. Te tsjic' ti ho'e. 43 Hech yu'un mi chasbolibtasot ti ac'obe, ja' tsc'an ti mu'yuc ac'ob hech chaj c'u che'el ti much'u mu'yuc sc'obe. Hech cha'och ti utsilal. Ja' vocol mi chabatic ti c'atimbac yu'un ti mu xapajes abaique. 44 Mi jutuc mu sna' xlaj o ti vocol te o yu'un mu sna' chtup' o ti c'oq'ue. 45 Ja' no'ox hech uc mi chasbolibtasot ti bu chabate, ja' tsc'an ti mu'yuc avacan hech chaj c'u che'el ti much'u mu'yuc yacane. Hech cha'och ti utsilal. Ja' vocol mi chabatic ti c'atimbac yu'un ti mu xapajes abaique. 46 Mi jutuc mu sna' xlaj o ti vocol te o yu'un mu sna' chtup' o ti c'oq'ue. 47 Ja' no'ox hech uc mi chasbolibtasot ti c'u che'el chaq'uele, mu lecuc. Hech yu'un ja' tsc'an ti mu'yuc c'usi chaq'uel hech chaj c'u che'el ti much'u mu xc'ot sate. Hech cha'och ti bu tspas mantal ti Diose. Ja' vocol mi chabatic ti c'atimbac yu'un ti mu xapajes abaique. 48 Mi jutuc mu sna' xlaj o ti vocol te o yu'un mu sna' chtup' o ti c'oq'ue.
49 'Hech chaj c'u che'el persa laj yich' yats'amel ti ti'bol ti ja' smoton Diose ti vo'one yu'un hech lec chil ti smotone ti Diose, ja' no'ox hech uc persa chich' vocol li' ti balumile scotol ti much'u chists'acliune yu'un hech lec chilat yu'un ti Diose. 50 Mi lec ti ats'ame, oy stu. Mi mu xa chi'uc ti ats'ame ¿c'usi chavut? Mu xa stac' chcha'chi'ub. Mu'yuc xa stu. Ja' no'ox hech uc ti ho'oxuque tsc'an ti oy yutsil avo'ntonique hech mu xabolibic, hech jtos avo'ntonic chac'otic —xchi ti Jesuse.

10

Ja' sc'opilal ti much'u tsutes yajnile
(Mt. 19:1-12; Lc. 16:18)

1 Iloc' batel ti Jesuse, ibat ti estado Judea xchi'uc ti jech uc'um Jordán. Yan vuelta laj stsob sbaic tal ti stojol ti Jesuse ep jchi'iltac. Hech yu'un ti Jesuse lic xchanubtas yu'un hech ono'ox tspasilan. 2 Italic ti stojol ti Jesuse cha'vo' oxvo' ti fariseoetique. Yu'un sc'an spasbeic proval yo'nton ti Jesuse, hech laj sjac'beic:
—¿Mi stac' ti jsutes cajniltutic? —xchiic.
3 Itac'av ti Jesuse, hech laj sjac'be:
—¿C'usi laj yal ti Moisese? —xchi.
4 Itac'avic:
—Ti Moisese laj yal ti persa tsts'iba ti jun ti c'usi sventailuc ti tsutes ti yajnile, hech xu' tsut yu'un, xchi ti Moisese —xchiic.
5 Itac'av ti Jesuse, hech laj yalbe:
—Scoj ti tsots yo'ntonic ti antiguo jtatamoltique hech yu'un ti hech i'ac'bat lisensa yu'un ti Moisese ti tsutes yajnilique. Hech yu'un hech ts'ibabil comel. 6 Mu hechuc ti sliqueb ti balumile. Yu'un ti Diose c'alal laj spas ti sba crixchanoe, jun vinic jun ants laj spas, ti xchi ti sc'op ti Diose. 7 Hech ts'ibabil uc: "Hech yu'un ti viniquetique tscomes stot sme', chic' yajnil. 8 Jun no'ox chc'ot xchi'uc yajnil. Hech yu'un mu cha'vo'uc icom yu'un jun no'ox ic'ot", ti

xchie. 9 Hech yu'un ti much'utic jun no'ox ic'otic yu'un ti Diose, mu me sp'ev
sbaic —xchi ti Jesuse.
10 Patil c'alal i'och xa ti yut na ti bu chvay ono'ox ti Jesuse, más ijac'bat sjam
yu'un ti yajchanc'opetique. 11 Ti Jesuse hech laj yalbe:
—Scotol ti much'u tsutes ti yajnile, mi chic' yan ants, ja' chmulivaj obi. 12 Mi
tscomes smalal ti antse, mi chic' sbaic xchi'uc yan vinic, ja' chmulivaj obi
—xchi ti Jesuse.

Ja' sc'opilal ti Jesuse ti laj yac'be bendición ti ololetique (Mt. 19:13-15; Lc. 18:15-17)

13 Ti jchi'iltaque laj yiq'uic tal ti stojol ti Jesuse ololetic yu'un ac'o yac'
sc'ob ti Jesuse ac'o yac'be ti sjol ti ololetique. Ti yajchanc'opetique sc'an
spajesic ti much'utic ti hech snopojique. 14 C'alal laj yil ti Jesuse ti hech tsc'an
tspajesvanic ti yajchanc'opetique, mu lecuc laj yil. Hech laj yalbe:
—Ac'o taluc ti jtojol ti ololetique. Mu me xapajesic yu'un ti much'utic
tspasatic ti mantal yu'un ti Diose ja' hech chc'otic hech chaj c'u che'el olol.
15 Melel ti c'usi chacalbeique, ja'to mi chac'ot hech chaj c'u che'el olol, ja'to
xu' chaspasot ti mantal ti Diose —xchi.
16 Ti Jesuse laj spet ti ololetique, laj yac' sc'ob, laj yac'be ti sjolic ti ololetique,
laj yac'be bendición scotolic.

Ja' sc'opilal ti unen vinic ti jc'uleje (Mt. 19:16-30; Lc. 18:18-30)

17 C'alal chloc' batel ti Jesuse, anil ital jun jchi'il. Tal squejan sba ti stojol ti
Jesuse. Hech laj sjac'be:
—Maestro, ho'ot lequil vinicot. ¿C'usi chcut chicuxi sbatel osil? —xut.
18 Ti Jesuse hech laj yalbe:
—¿C'u yu'un lequil vinicot xavutun? Mi junuc mu'yuc much'u lec, ja' no'ox
stuc ti Diose. 19 Chana' ti c'usi chal ti mantaletique. “Mu me xamulivaj.
Mu me xamilvan. Mu me xa'elc'aj. Mu me xanopbe smul avecino. Mu me
xalo'lavan. Paso me ti muc' atot ame'”, ti xchie —xchi ti Jesuse.
20 Itac'av ti vinique:
—Scotol avi to jch'unoj c'alal nich'i tal —xchi.
21 Hech yu'un ti Jesuse laj sq'uelbe sat, c'ux laj ya'i. Hech laj yalbe:
—Oy to c'usi sc'an to avu'un. Batan, ba chono scotol ti c'utic oy avu'une,
q'uelambo ti me'onetique. Hech oy ac'ulejal ti vinajel chc'ot. Patil chtal
ats'acliun batel —xchi.
22 Ep laj yich' mul ti vinique yu'un ti hech i'albat yu'un ti Jesuse. Yu'un mu
sc'an spas yu'un ep sc'ulejal li' ti balumile. Chich' mul ti c'alal isut batele.
23 Hech yu'un ti Jesuse xmelmun lic sq'uelbe sat ti jchi'iltaque. Hech yu'un
hech lic yalbe ti yajchanc'opetique:
—Vocol chac' sba ti ventainel yu'un ti Diose ti much'u jc'uleje —xchi.
24 Ich'ay yo'ntonic ti yajchanc'opetique yu'un ti hech laj yale. Ti Jesuse laj
xcha'albe yan vuelta:
—Jnich'nab, vocol chac' sbaic ti ventainel yu'un ti Diose ti crixchanoetique.
25 Hech chaj c'u che'el mu xjelav jcot camello ti xchac acuxa, ja' no'ox hech
uc ti much'u jc'uleje mu xu' chac' sba ti ventainel yu'un ti Diose —xchi.
26 Más ich'ay yo'ntonic. Hech laj sjac'be sbaic:
—¿Much'u cac'tic xu' chcol che'e? —xut sbaic.
27 Hech yu'un ti Jesuse laj sq'uelbe satic, hech laj yalbe:
—Ti crixchanoetique mu xu' scolta sba stuc. Ti Diose scotol xu' yu'un tspas
stuc yu'un jelaven sp'ijil —xchi ti Jesuse.
28 Hech yu'un ti Pedroe lic yalbe:

—Ho'ontutique scotol laj xa jcomestutic. Laj xa jts'acliotutic —xut.
29-30 Itac'av ti Jesuse, hech laj yalbe:
—Melel ti c'usi chacalbeique, scotol ti much'u laj xa scomes mi sna, mi sbanquiltac, mi yits'inabtac, mi svixobtac, mi yixleltac, mi smucubtac, mi stot mi sme', mi yol xnich'nab, mi slum, ho'on ti jventa yu'un ac'o pucuc ti lequil ach' c'ope, ho'vinic vuelta ch-epaj xq'uexol ti ch-ac'bat ti ora to. Ch-ac'bat sna xchi'uc yermanotac, xchi'uc sme', xchi'uc yol xnich'nab, xchi'uc slum. Ta me xich' contrainel uc. Ti patil ta me xich' xcuxlejal sbatel osil.
31 Scotol ti much'utic hech tsnop ti yo'nton ho'on jbaejbeun mi xchi tsnop, ja' patil ti yantique mi xchi, ja' patil chc'otic lume. Ja' jbael chc'otic scotol ti much'utic mu hechuc tsnopique. Ja' ep ti much'utic patil chc'otique —xchi ti Jesuse.

Ja' sc'opilal ti yan vuelta laj yal ti Jesuse ti chmilate (Mt. 20:17-19; Lc. 18:31-34)

32 Ti Jesuse xchi'uc ti yajchanc'opetique c'alal ibatic ti be yu'un chmuic batel ti Jerusalén, ja' jbaejbe ti Jesuse. Ich'ay yo'ntonic ti yajchanc'opetique ti yu'un ja' jbaeltic no'ox chbat, mu'yuc sc'opilal cha'i mi oy c'usi chc'ot ti pasel te ti Jerusalén. Ti stuquique ixi'ic c'alal laj sts'acli batel. Hech yu'un ti Jesuse laj sq'uej sbaic xchi'uc. Lic yalbe ti c'usi chc'ot ti pasele. 33 Hech laj yalbe:
—A'yo me ava'yic, ta xa xijc'ot ti Jerusalén. Ho'on ti co'ol crixchanoucutique te chiyac'ucun ti sc'ob ti totil paleetique xchi'uc ti sc'ob ti jchi'iltic ti chchanubtasvanic ti smantal ti Diose ti scuyoj sbaique. Ja' chixchapambucun jc'opilal yu'un chismilucun. Chiyac'ucun entrecal uc ti sc'ob yanlum viniquetic. 34 Chislabanucun, chiyac'bucun acial, chistubtabucun jsat. Patil chismilucun. Chicham, patil ti yoxibal c'ac'al chicha'cuxi loq'uel ti ch'en —xchi ti Jesuse.

Ja' sc'opilal ti oy c'usi laj sc'ambeic ti Jesuse ti Jacoboe xchi'uc ti Juane (Mt. 20:20-28)

35 Hech yu'un ti xnich'nab ti Zebedeoe, ja' ti Jacoboe xchi'uc ti Juane, inopejic tal ti stojol ti Jesuse. Hech laj yalbeic:
—Maestro, ti jc'an ti chavac'buntutic ti c'usi chajc'ambote —xut.
36 Ti Jesuse hech laj sjac'be:
—¿C'usi chac'an chajpasboxuc? —xut.
37 Hech itac'avic:
—C'alal cha'och ti pas mantal, ac'un xinaquitutic jun ti abats'ic'ob, jun ti ats'et —xchiic.
38 Hech yu'un ti Jesuse hech laj yalbe:
—Mu xana'ic ti c'usi chac'ambune. ¿Mi xu' avu'unic chavich'ic vocol hech chaj c'u che'el chquich' vocol ho'oni? ¿Mi xu' avu'unic ti contrainel hech chaj c'u che'el chquich' contrainel ho'oni? —xchi.
39 Hech itac'avic:
—Xu' cu'untutic —xchiic xtac'avic xcha'va'alic.
Ti Jesuse hech laj yalbe:
—Melel ti c'u che'el chquich' vocol ho'oni, ti c'u che'el chquich' contrainel, hech chavich'ic uc. 40 Ho'on mu xu' chacalbeic ti chanaquiic jun ti jbats'ic'ob jun ti jts'et. Chapal yu'un ti Jtote ti much'utic te chnaquiic ti jtojole —xchi.
41 Ti xchi'iltaque ti lajunvo'e mu xtun laj ya'yic. Hech yu'un lic scontrain ti Jacoboe xchi'uc ti Juane. 42 Ti Jesuse laj yic' tal ti stojol ti lajchavo'ique. Hech laj yalbe:
—Chana'ic c'u x'elan tspasic ti ajvaliletic yu'un yanlum viniquetic. Chac' sbaic ti pasel ti muc'. Ti totiletic yu'unique ja' tsujvanic ti abtel. 43 Mu me hechuc chapasic ti ho'oxuque. Ti much'u tsc'an ti totil chc'ot avu'unique, ja'

chac' sba ti abatinel avu'unic. 44 Ti much'u sc'an ti tspasat ti muc' avu'unique,
ac'o me yac' sba ti abatinel ti atojolic. 45 Hech me xapasic hech chaj c'u
che'el ho'oni ti co'ol crixchanoucutique. Yu'un ho'oni ma'uc nital yu'un
chi'abatinvan. Ja' tal cac' jba ti abatinel. Tal cac' jba ti milel sventa scolel
scotol crixchanoetic —x'utatic yu'un ti Jesuse.

Ja' sc'opilal ti ijambat sat ti Bartimeoe
(Mt. 20:29-34; Lc. 18:35-43)

46 Hech yu'un ic'otic ti jteclum Jericó. Patil c'alal iloq'uic batel ti Jericó
ti Jesuse xchi'uc ti yajchanc'opetique its'acliat batel yu'un ep jchi'iltac. Te
snacanoj sba ti ti'be jun ma'sat c'ot sta. Bartimeo sbi ti ma'sate. Ja' tsc'an
paramote. Ja' tsc'ambe ti much'utic te chjelave. Timeo sbi ti stot ti ma'sate.
47 Ti ma'sate c'alal laj ya'i ti te ch-ech' ti Jesuse, ja' ti liquem tal ti Nazarete,
hech laj yavta:

—Jesús, ho'ot ti yelnich'onot ti Davide ti ac'opilal chatale, c'uxubinun
—xchi chavta.

48 Ti yan jchi'iltaque ti te xchi'inojic batel ti Jesuse sc'an spajesic.

—Anchan —xutic.

Más no'ox tsots laj yavta:

—Ho'ot ti yelnich'onot ti Davide, avocoluc me, c'uxubinun —xchi.

49 Laj sva'an sba ti Jesuse, hech laj yalbe ti crixchanoetique:

—Ic'bun me tal —xut.

Hech yu'un ba yiq'uic tal ti ma'sate. Hech laj yalbeic:

—Mu me xavich' mul. Lican, chayic'ot ti Jesuse —xutic.

50 Hech yu'un ti ma'sate ti ora ilic. Laj sten comel ti xchije. Ital ti anil ti
stojol ti Jesuse. 51 Ti Jesuse hech laj yalbe:

—¿C'usi chac'an chajpasbot? —xchi.

Itac'av ti ma'sate, hech laj yalbe:

—Maestro, avocoluc jambun jsat —xchi.

52 Ti Jesuse hech laj yalbe:

—Xu' chabat. Icol xa ti asate yu'un laj ach'un ti xu' cu'un —xchi.

Ti ora ijam ti sate hech lic sts'acli batel ti Jesuse.

11

Ja' sc'opilal ti cajal ti burro i'och batel ti Jerusalén ti Jesuse
(Mt. 21:1-11; Lc. 19:28-40; Jn. 12:12-19)

1 Ti Jesuse xchi'uc ti yajchanc'opetique ic'otic xa ti jteclum Betfagé xchi'uc
ti jteclum Betania te oy ti yolon vits Olivatic sbi. Ti bic'tal jteclumetique nopol
xa xil sbaic xchi'uc ti Jerusalene. Hech yu'un c'alal te xa oy ti bic'tal jteclume,
hech lic stac batel cha'vo' ti yajchanc'opetique ti Jesuse. 2 Hech laj yalbe batel:

—Toj chabatic ti biq'uit jteclum lum toi. C'alal te cha'ochic batel, te chucul
chc'o ataic ch'iom burro, ti mu'yuc to much'u scajlebinoje. Coltao, ic'bun
talel. 3 Mi chasjac'boxuc ti yajvale: "¿C'u stu avu'un ti jburroe?" mi xayute,
"chtun yu'un ti Cajvaltique, chasutesbot ti ora", xavut, xut ti cha'vo'ique
—xchi ti Jesuse.

4 Hech ibatic. Hech te chucul nopol ti'na c'ot staic ti ch'iom burroe te ti
calle. Hech laj sjitumbeic yaq'uil yu'un chiq'uic batel. 5 Oy much'utic te
va'ajtic hech ijac'batic yu'un:

—¿C'u stu avu'un ti chacoltaic batel ti jburroe? —xchiic.

6 Hech lic xcholbe ya'yic ti c'u che'el i'albatic yu'un ti Jesuse.

—Lec oy che'e, iq'uic batel —x'utatic.

7 Hech laj yiq'uic tal ti ch'iom burroe ti bu oy ti Jesuse. Hech yu'un laj
slambe xchijic ti spat. Hech yu'un lic scajlebin ti Jesuse. 8 Ep jchi'iltac laj
sq'uiic xchijic ti be uc. Oy yantic laj sp'asic c'obte'. Laj sq'uiic ti be ti c'obte'e.
9 Ti much'utic jbael ixanavique xchi'uc ti much'utic patil chtalique, co'ol
tsots ic'opojic:
—¡Jun no'ox yutsil ti ajvalile ti itacat xa tal ti jtojoltic yu'un ti Cajvaltic
Diose! —xchiic—. 10 ¡Jun no'ox yutsil ti chispasucutic ti mantal ja' xq'uexol
ti jtatamoltic Davide! ¡Ac'o spasic ti muc' ti Diose scotolic te ti vinajel uc!
—xchiic.
11 Hech i'och ti Jerusalén ti Jesuse. Te i'och ti yut templo. C'alal laj yo'nton
laj sq'uel scotol ti c'usitic te oye, yu'un mal xa c'ac'al, hech yu'un iloc' batel ti
Jesuse. Isut batel ti jteclum Betania xchi'uc ti lajchavo' yajchanc'opetique.

Ja' sc'opilal ti laj yac'be castigo ti igote'e ti Jesuse (Mt. 21:18-19)

12 Hech yu'un ti yoc'omal iloq'uic tal ti Betania chbatic ti Jerusalén. Hech
yu'un ivi'naj ti Jesuse. 13 Laj yil jtec' igote' nom to. Oy yanal laj yil. Hech
yu'un ba sq'uel mi repenta oy sat. Mu'yuc sat c'o sta, ja' no'ox yanal yu'un
mu to yorailuc chac' sat. 14 Hech yu'un ti Jesuse laj yalbe ti igote'e:
—Mi jutuc mu xa xasatin —xut. Te yabinojic ti yajchanc'opetique.

Ja' sc'opilal ti laj sten loq'uel ti yamaq'uil templo ti jchonolajeletique ti Jesuse (Mt. 21:12-17; Lc. 19:45-48; Jn. 2:13-22)

15 Hech ic'otic ti Jerusalén. Te i'och ti yamaq'uil templo ti Jesuse. Lic sten
loq'uel ti yamaq'uil templo ti much'utic ti te chchonilajique chmanilajique,
ja' ti jchonvacaxetique, ti jchoncarneroetique. Laj sbut'q'uimbe smesa ti
jeltaq'uinetique. Laj sbut'q'uimbe snacleb ti much'utic chchonic culajtee-
tique. Yu'un ti templo cu'untutic te ti Jerusalene ja' te chismililambuntutic ti
smoton ti Diose ti paleetic cu'untutique hech chac c'u che'el yalojbuntutic
ono'ox ti Diose, ho'ontutic ti judiountutique. 16 Laj yal mantal ti mu me
much'u chjelav xa xchi'uc yicatsic te ti yamaq'uil ti temploe. 17 Lic chanub-
tasvanuc ti Jesuse, hech laj yalbe:
—¿Mi mu hechuc ts'ibabil comel ti sc'op ti Diose: "Ti Jnae ja' sventa ti
chisc'oponun scotol crixchanoetic ti jaylajuntos li' ti balumile", ti xchi ti
Diose? Ho'oxuque laj xa ac'atajesic ti xch'en j'eleq'uetic —xchi ti Jesuse.
18 Te oyic ti jchi'iltac ti ichanubtasvan ti smantal ti Diose ti scuyoj sbaique
xchi'uc ti totil paleetique. Hech yu'un i'ilinic. Hech yu'un lic snopic c'u che'el
tsmilic ti Jesuse. Ixi'ic yu'un ti Jesuse yu'un scotol ti jchi'iltaque lec laj ya'yic
ti c'u che'el laj yac' ti a'yel ti Jesuse. 19 Ti c'alal imal ti c'ac'ale, iloc' batel ti
Jerusalén ti Jesuse xchi'uc ti yajchanc'opetique, isutic batel ti Betania.

Ja' sc'opilal ti mi oy xch'unojel co'ntontic tstsal cu'untic scotol (Mt. 21:20-22)

20 Sob ic'luman ti yoc'omal c'alal isutic tal laj yilic ti igote'e, taquijem xa
xchi'uc yibil. 21 It'ab ti yo'nton ti Pedroe, hech yu'un hech laj yalbe ti Jesuse:
—Maestro, q'uelo avil, taquijem xa ti igote'e ti laj avac'be castigoe —xut.
22 Itac'av ti Jesuse, hech laj yalbe:
—Ch'unic ti scotol xu' yu'un ti Diose. 23 Yu'un melel ti c'usi chacalbeique,
mi oy xch'unojel avo'ntonic, mi mu xchibaj avo'ntonic, mi chach'unic ti
chc'ot ti pasel ti c'usi chavalique, hech chc'ot ti pasel avu'unic scotol ti c'usi
vocol ti pasel ti mu xu' avu'unique. Hech chaj c'u che'el mi chavale: "Ac'o
sq'uej sba batel ti vits li'to, ac'o ochuc ti nab", mi xachiique, hech chaspasbot
ti Diose hech chac c'u che'el laj ac'ambee. 24 Hech yu'un chacalbeic, scotol ti

c'usi chac'ambeic ti Diose ch'unic ti cha'ac'batic, hech chc'ot ti pasel. 25 C'alal chac'oponic ti Diose, mi chana' ti oy much'u staoj smul ti atojol, pasbo perdón yu'un hech chaspasbot perdón uc ti amul ti ataoj ti stojole ti Jtotique ti te oy ti vinajele. 26 Yu'un mi mu xapasbeic perdón yan, hech mu xaspasboxuc perdón uc ti amule ti Jtotique ti te oy ti vinajele —xchi ti Jesuse.

Ja' sc'opilal ti ijac'bat ti Jesuse much'u i'ac'bat yabtel
(Mt. 21:23-27; Lc. 20:1-8)

27 Ti Jesuse xchi'uc ti yajchanc'opetique isutic batel ti Jerusalén. Ti c'alal yac'oj sba chanav batel ti yamaq'uil templo ti Jesuse, italic ti stojol ti Jesuse ti totil paleetique xchi'uc ti jchi'iltac ti ichanubtasvanic ti smantal ti Diose ti scuyoj sbaique, xchi'uc ti moletique. 28 Hech laj sjac'beic:

—¿Much'u smantal avich'oj ti hech laj aten loq'uel ti jchonolajeletique li' ti yamaq'uil ti temploe? ¿Much'u laj yac'bot avabtel yu'un hech chapas? —xutic.

29 Itac'av ti Jesuse, hech laj yalbe:

—Oy c'usi chajac'be uc. Albun chca'i ti c'usi chajac'bee hech chacalbe uc ti much'u laj yac'bun ti cabtele. 30 Hech chajac'be: Ti Juane ¿much'u i'ac'bat yabtel yu'un ti laj yac' ich'ho'e? ¿Mi yu'un Dios i'ac'bat yabtel o mi yu'un crixchanoetic i'ac'bat yabtel? —xut.

31 Hech lic yalbe sbaic:

—"Yu'un Dios", mi chijchie, "¿c'u yu'un muc xach'unic che'e?" ta me xijyutucutic. 32 "Yu'un crixchanoetic", mi chijchie, ja' chijxi' yu'un ti crixchanoetique yu'un scotolic xch'unojic ti ja' j'alc'op yu'un Dios ti Juane —xut sbaic.

33 Hech yu'un hech laj yalbeic ti Jesuse:

—Mu jna'tutic —xchiic.

Ti Jesuse hech laj yalbe:

—Hechun uc, mu xacalbe much'u laj yac'bun ti cabtele —xut.

12

Ja' ti lo'il yu'un ti jchabiejbalumile ti chopol yo'ntonique
(Mt. 21:33-46; Lc. 20:9-19)

1 Ti Jesuse lic yalbe lo'il ti jchi'iltaque. Oy sjam ti lo'il ti laj yalbee. Hech laj yalbe:

—Oy jun vinic laj sts'un ep uvate'. Laj spas macte'ton ti sjoylejal. Laj sjomic ton yo' bu tsloq'uesbe ya'lel sat ti uvate'e. Laj spas jun na, toyol ti solel ti nae. Ja' sventa tsq'uel scotol ti uvate'e.

'Laj sa' yaj'abtel yu'un chchabibat ti slume. Patil nom ibat ti yajval ti balumile. 2 C'alal ista xa yorail itoc'onaj ti sat ti uvate'e, laj stac talel jun smozo yu'un chc'ot sc'opon ti jchabiejbalumile. C'ot sc'ambeic tal ti sate. 3 Ti jchabiejbalumile itsacvanic, laj stsaquic ti mozoe, laj smajic. Laj staquic sutel. Xch'ixch'un sutel ti mozoe. 4 Ti yajval ti balumile laj xcha'tac talel yan smozo. Ti jchabiejbalumile laj yac'beic ton, laj syajesbeic sjol, laj yilbajinic. Patil laj staquic sutel. 5 Ti yajval ti balumile laj xcha'tac talel yan smozo. Laj smilic. Oy ep yantic itacatic talel uc. Oy ja' no'ox laj smajic, oy laj smilic o.

6 'Ti yajval ti balumile oy jun no'ox snich'on. Ep c'ux ti yo'nton ti snich'one. Ja' slajebal xa laj stac talel ti stojolic. Hech laj yal: "Ja' chispasbucun ti muc' ti jnich'one", xchi. 7 Ti jchabiejbalumile c'alal laj yilic ti ja' snich'on ti yajval ti balumile, hech laj yalbe sbaic: "Ja' yajval balumil chcom avi to. Jmiltic. Ho'ucutic chquich'betic comel ti slume", xut sbaic. 8 Hech yu'un laj stsaquic, laj smilic, laj stenic loq'uel ti bu ts'umbil ti uvate'e.

9 'Ti yajval ti balumile ¿c'usi chc'ot pasbatuc xana' ti jchabiejbalumil
yu'une? Ja' xtal milatuc. Yan tsa' yu'un chac'be xchabi ti uvate' yu'une.
10 '¿Mi mu hechuc aq'ueloj uc ti sun ti Diose:
Hech chaj c'u che'el ti yajval nae ti laj yotes ti chiquina ti tone ti mu xtun laj
yilic ti yaj'abtele, ja' no'ox hech laj xa yich' tsots yabtel yu'un ti Diose ti
much'u t'ujbil yu'une ti ja' mu sc'anique.
11 Ja' yabtel ti Cajvaltic Diose.
Jun no'ox yutsil chc'ot ti jtojoltic,
ti xchie? —xchi ti Jesuse.
12 Sc'an stsaquic ti Jesuse yu'un laj sna'ic ti ja' sc'opilal stuquic ti lo'il
ti icholbatic ti totiletique. Ixi'ic yu'un ti crixchanoetique hech yu'un muc
stsaquic. Hech ibatic.

Ja' sc'opilal ¿mi stac' chcac'betutic patan ti Césare? xchi sjaq'uic (Mt. 22:15-22; Lc. 20:20-26)

13 Itacatic talel cha'vo' oxvo' ti fariseoetique xchi'uc ti svinictac ti Herodese
yu'un ac'o sjaq'uilambeic ti Jesuse yu'un ac'o loc'uc ti ye ti bu xu' tstabeic
smul tscuyic. 14 Hech italic, tal sjac'beic:
—Maestro, ti jna'tutic ti melel scotol ti c'usi chavale. Co'ol chac'opon scotol,
manchuc mi tsots yabtel yich'oj, manchuc mi mu'yuc yabtel. Co'ol chavil
scotol crixchanoetic. Chavac' ti chanel ti sbe ti Diose ti mero melel. Hech
yu'un chajac'betutic: ¿Mi stac' chcac'betutic patan ti Césare, mi mu stac'?
—xutic.
15 Ti Jesuse laj sna' ti chlo'lavanique. Hech yu'un laj yalbe:
—¿C'u yu'un chapasbun proval co'nton? Ac'bun jq'uel junuc ataq'uin ti ja'
yu'un ti jtoj ti jpatantique —xchi.
16 Hech yu'un ba yich' tal jun denariotaq'uin. Ti Jesuse hech laj sjac'be:
—¿Much'u sloc'tombail ti o'loli? ¿Much'u sbi te oy ti sti'ile? —xut.
Hech itac'avic:
—Ja' ti Césare —xchiic.
17 Itac'av ti Jesuse, hech laj yalbe:
—Oy c'usi stac' chach'umbeic ti Césare yu'un ja' totil ajvalil. Ja' no'ox hech
uc ti Diose, tsc'an chach'unic ti c'u che'el tsc'an —xut.
Ich'ay yo'ntonic yu'un ti hech i'albatique.

Ja' sc'opilal ti melel ti chijcha'cuxie (Mt. 22:23-33; Lc. 20:27-40)

18 Patil ital ti saduceoetique, ja' ti chalic ti mu'yuc much'u chcha'cuxie. Tal
sjac'beic ti Jesuse:
19 —Maestro, hech laj sts'iba comel ti Moisese. "Mi oy much'u mu'yuc yol
snich'on ti c'alal chcham, ti its'inale ti mu to oyuc yajnile ac'o yic'be yajnil
ti sbanquile yu'un hech c'alal ch-an sba yol snich'on xu' chac'be xq'uexolin
ti sbanquile yu'un hech mu xtup' sbi ti sbanquile", ti xchi ti Moisese. 20 Oy
laj jchi'intutic hucvo' viniquetic. Yermano sbaic ti hucvo'ique. Ti banquilale
laj yic' yajnil, patil icham. Mu'yuc yol snich'on icom. 21 Hech yu'un ti yutse
laj yic'be yajnil ti ánima sbanquile. Patil icham. Mu'yuc yol snich'on icom.
Hech laj spasic scotolic o. Xmelmun laj yiq'uic sucva'alic. 22 Mu'yuc yol
snich'on ichamic scotolic. Patil icham uc ti antse. 23 Ti c'alal tsta yorail ti
chcha'cuxiique, ¿much'u junuc yajnil chc'ot ti antse? Melel ti xmelmun laj
yiq'uic scotolic —xchiic.
24 Hech itac'av ti Jesuse:
—Ch'ayemoxuc yu'un mu xana'ic c'usi chal ti sun ti Diose. Mu xana'ic
c'u x'elan sp'ijil ti Diose. 25 C'alal chcha'cuxiic scotolic, mu'yuc xa yajnil

viniquetic, mu'yuc xa smalal antsetic. Hech chc'otic hech chaj c'u che'el ti ch'ul abatetic yu'un ti Diose ti te oyic ti vinajele. 26 Yu'un ti mu xach'unic ti chcha'cuxiic ti ánimaetique, ¿mi yu'un mu aq'uelojbeic sc'opilal te ti sun ti Moisese ja' ti c'alal ic'oponat yu'un ti Diose te ti bu jtec ch'ix? Manchuc mi ep xa habil chamenic ti Abrahame xchi'uc ti Isaaque xchi'uc ti Jacobe, hech ch-albatic to sc'opilal: "Ho'on Diosun yu'un ti Abrahame xchi'uc ti Isaaque xchi'uc ti Jacobe", ti xchi ti Diose. Yu'un cuxajtic. 27 Yu'un ja'uc j'ech'el ichamic oe, mu'yuc xa dios yu'unic. Hech yu'un ti Diose ja' yu'unic ti much'utic cuxajtique. Hech yu'un ep nach'ayic —xchi ti Jesuse.

Ja' sc'opilal ti sba mantale
(Mt. 22:34-40)

28 Inopej talel jun jchi'il ti ichanubtasvan ti smantal ti Diose ti scuyoj sbae. Ja' laj ya'i ti yac'oj sba stsac sbaic ti c'op xchi'uc ti saduceoetique ti Jesuse. Laj sna' ti lec itac'av ti Jesuse, hech yu'un laj sjac'be ti Jesuse:

—Ti scotol ti smantal ti Diose ti laj yal ti Moisese, ¿c'usi mantalil ti más tsots sc'opilale? —xchi.

29 Ti Jesuse hech laj yalbe:

—Ti scotol ti smantal ti Diose, ja' tsots sc'opilal avi to: "A'yo me ava'yic, ho'ucutic ti yelnich'onucutic ti Israele. Jun no'ox ti Cajvaltic cu'untique, ja' ti Cajvaltic Diose. 30 C'ux me xava'yic ti Cajvaltic Diose xchi'uc scotol avo'nton xchi'uc scotol ap'ijil xchi'uc scotol avip", ti xchie. Ja' mero sba mantal obi. 31 Ti xchibal mantal co'ol tsots sc'opilal xchi'uc. "C'ux me xava'i avecino hech chaj c'u che'el c'ux xava'i aba", ti xchie. Ja' tsots sc'opilal ti xchibal li'to —xchi ti Jesuse.

32 Hech yu'un i'albat yu'un ti jchanubtasvaneje:

—Melel ti hech laj avale, Maestro. Jun no'ox Dios oy, mu'yuc yan. 33 Melel ti ja' tsots sc'opilal ti c'ux chca'itic ti Diose xchi'uc scotol co'ntontic xchi'uc scotol jp'ijiltic xchi'uc scotol quiptic, ti c'ux chca'itic uc ti jvecinotique hech chaj c'u che'el c'ux chca'i jbatique. Ja' mu tsotsuc sc'opilal scotol ti smoton ti Diose ti jchic'tique xchi'uc ti jmiltique —xchi.

34 Ti Jesuse laj ya'i ti lec itac'av ti vinique, hech yu'un laj yalbe:

—Jutuc xa sc'an yu'un chavac' aba ti ventainel yu'un ti Diose —xut.

Scotolic ixi'ic, hech mu'yuc xa much'u lic sjac'beic.

Ja' sc'opilal ti much'u stot ti Cristoe
(Mt. 22:41-46; Lc. 20:41-44)

35 C'alal ichanubtasvan te ti yut templo te ti Jerusalén ti Jesuse, hech laj sjac'be ti jchi'iltaque:

—¿C'u yu'un ti hech chalic ti jchi'iltic ti chchanubtasvanic ti smantal ti Diose ti scuyoj sbaique ti ja' no'ox chch'unic ti yelnich'on David ti Cristoe, ja' ti ac'bil yabtel yu'un ti Diose? 36 Yu'un ti Davide hech laj yal ti sventa ti Ch'ul Espíritue:

Ti Cajvale hech i'albat yu'un ti Diose:
"Chlic naclan li' ti jbats'ic'ob ja'to mi laj jtsalbot scotol avajcontra",
x'utat ti Cajvale, xchi ti Davide. 37 Hech yu'un ma'uc no'ox yelnich'on yu'un "Cajval", xchi ti stojol —xchi ti Jesuse.

Ep ti crixchanoetique ti te stsoboj sbaique nichim no'ox yo'ntonic laj ya'ibeic sc'op ti Jesuse.

Ja' sc'opilal ti Jesuse ti jamal laj yalbe ti smulique ti much'utic chchanubtasvanic ti smantal ti Diose ti scuyoj sbaique
(Mt. 23:1-36; Lc. 11:37-54; 20:45-47)

38 Ja' hech ti smantal ti Jesuse ti laj yac'be xchanique:

—P'ijanic me, mu me xalajic ti lo'lael yu'un ti jchi'iltic ti chchanubtasvanic ti smantal ti Diose ti scuyoj sbaique. Lec cha'yic ti c'alal chanavic batel tslapic natil sc'u'ic. Lec cha'yic ti ep chc'oponatic yu'un crixchanoetic te ti plaza.
39 Lec cha'yic chnaquiic ti sba naclebaletic ti yut templo cu'untique. Lec cha'yic chnaquiic ti sba naclebal c'alal oy q'uin. 40 Tspojbeic ti c'utic oy yu'un ti me'on antsetique. Hech yu'un hovil ti hal tsc'oponic ti Diose. Ja' no'ox tstoyilan smulic yu'un ti hech tspasique —xchi ti Jesuse.

Ja' sc'opilal ti me'on ants ti laj yac'be smoton ti Diose
(Lc. 21:1-4)

41 Te inaqui ti Jesuse ti yut templo yo' bu oy scajonal ti taq'uine ja' ti yav ti smoton ti Diose. Ti Jesuse laj yil ti yac'oj sbaic tstiq'uic ochel ti staq'uinique ti bu yav ti smoton ti Diose. Oy jc'ulejetic ep taq'uin laj yaq'uic. 42 Te ital jun me'on ants ti uts sba ti jyalel laj yil ti Jesuse. Ti antse laj stic' ochel chib cinco.
43 Ti Jesuse hech lic yalbe ti yajchanc'opetique:

—Melel ti c'usi chacalbeique, ti me'on ants li'to, ja' más ep laj yac' chil ti Diose. Ja' jutuc no'ox laj yac' scotol ti yantique chil ti Diose. 44 Yu'un ti jc'ulejetique scotolic sobrail xa staq'uinic laj yac'beic ti Diose. Ja'uc ti me'on ants li'to ja' scotol laj yac' ti c'u yepal oy yu'un yu'un tsmac'lin sbae —xchi ti Jesuse.

13

Ja' sc'opilal ti Jesuse ti laj yal ti chjinat ti templo te ti Jerusalene
(Mt. 24:1-2; Lc. 21:5-6)

1 C'alal iloq'uic ti templo te ti Jerusalén ti Jesuse xchi'uc ti yajchanc'opetique, te oyic ti yamaq'uil templo, hech lic yal jun ti yajchanc'ope:

—Maestro, t'ujum no'ox ti muc'tic naetic yu'un ti templo li'to. T'ujum no'ox ti tonetic yu'un ti temploe —xchi.

2 Itac'av ti Jesuse, hech laj yalbe:

—Ti muc'tic naetic li'to ti t'ujum no'ox chavilic ti ora to, hovil. Melel ti c'usi chacalbeique, mi jp'ejuc ton mu'yuc bu chcom ti sba yan ton yu'un scotol chtal sjin ti yan c'ac'al yan crixchanoetic —xut.

Ja' sc'opilal ti slajebal c'ac'ale
(Mt. 24:3-28; Lc. 21:7-24; 17:22-24)

3 Ti Jesuse xchi'uc ti yajchanc'opetique ba nacluc ti bu vits Olivatic sbi te ti bu nopol xil sbaic xchi'uc ti templo te ti Jerusalene. Hech yu'un ti Pedroe xchi'uc ti Jacoboe xchi'uc ti Juane xchi'uc ti Andrese, c'alal stuquic xchi'uc ti Jesuse, hech lic sjac'beic ti Jesuse:

4 —Albun ca'itutic c'usi ora hech chjinat ti temploe. ¿C'usi señail ti jq'ueltutic c'alal chlaj scotol? —xchiic.

5 Ti Jesuse hech lic yalbe:

—P'ijanic me, mu me xalajic ti lo'lael. 6 Melel ti ep chtalic chalic “ho'on jcoltavanejun”, xchiic. Ep ti much'utic chlaj ti lo'lael yu'un ti hech chalique.
7 ’Ti yan c'ac'al chava'ibeic sc'opilal ti oy ep muc'ta pleito li' ti balumile. Chava'ibeic sc'opilal uc ti chlic yan muc'ta pleito. Mu me xaxi'ic. Persa scotol hech chc'ot ti pasel. Mu to ja'uc slajebal c'ac'al. 8 Ti crixchanoetic ti jun balumile ja' tscontrain ti yan crixchanoetic ti yan balumile. Ti ajvaliletique tscontrain sbaic. Buc no'ox chnic ti balumile. Chtal vi'nal. Avi c'usi laj cale, ja' sliqueb to no'ox ti vocole.
9 ’Ti ho'oxuque p'ijanic me, yu'un oy jchi'iltic chlic yac'oxuc entrecal ti sc'ob ti much'utic oy yabtelic te ti templo. Oy ti j'abteletique ti chayac'boxuc acial

te ti yut templo yu'unique. Oy chayic'oxuc batel ti stojol gobernadoretic xchi'uc ti stojol yan ajvaliletic ho'on ti jventa. Hech chacholbucun jc'op ti stojolic. 10 Yu'un ti c'alal mu to sta slajebal c'ac'al, ja' chich' cholel ti lequil ach' c'ope ti jaylajuntos ti crixchanoetic li' ti balumile. 11 C'alal cha'ic'atic talel yu'un cha'ac'at entrecal ti sc'obic, mu me xanopilan ti avo'ntonic c'usi chc'o avalic. Ja' cha'albatic ti avo'ntonic ti c'u che'el chatac'avique. Mu ho'ucot ti chac'opoje, ja' chaxch'amumbot ave ti Ch'ul Espíritue. 12 Oy chac' ti milel yits'in. Oy chac' ti milel snich'on. Oy tscontrain stot sme', chac' ti milel uc. 13 Chayilintaoxuc scotol crixchanoetic ho'on ti jventa. Ti much'u scotol chcuch yu'un c'alal tsta ti slajebal c'ac'al, ja' chcol —xchi ti Jesuse.

14 A'ibeic me sjam ti c'usi chajts'ibaboxuc li'to. Hech laj yal uc ti Jesuse:

—C'alal chaq'uelic ti ixtambil ti jyalel ti temploe hech chaj c'u che'el laj yal ti Daniele, ja' ti j'alc'op yu'un ti Diose ti vo'one, anil me batanic ti vits ho'oxuc ti li'oyoxuc li' ti Judeae. 15 Ti much'utic muemic ti yamaq'uil sjol sna, c'alal chyal tal, mu xa me c'usi chba stam loq'uel ti c'usi oy yu'un te ti yut sna. 16 Ti much'utic te oyic ti xchobique, mu xa me sut batel yu'un tstam loq'uel ti xchije. 17 Uts sbaic ti much'utic slicojic yole xchi'uc ti much'utic oy yol chchu'unic toe. 18 C'ambeic vocol ti Diose ti ma'uc ti yorail sic ti c'alal chajatavique. 19 Melel ti ep ti vocol chtale. Mu'yuc bu hech yan vocol c'alal ilic ti balumile asta ti ora to. Mu'yuc bu hech yan vocol chtal yan vuelta. 20 Ti manchuc tscomejes ti yorail vocole ti Diose, mu'yuc much'u chcol ti hechuque. Ti sventa scotol ti much'utic t'ujbilic yu'une, hech yu'un ti Diose tscomejes ti yorail vocole.

21 'Hech yu'un mi oy much'u chayalbot: "Q'uelo avil, ja' Cristo li'to", mi xayutote, "Ja' Cristo lume", mi xayutote, mu me xach'unic. 22 Melel ti chtalic nopbilal cristoetic xchi'uc nopbilal j'alc'opetic yu'un Dios scuyoj sbaic. Chaq'uic ti q'uelel señailetic xchi'uc jchop o abteletic hech tslo'laic scotol ti crixchanoetique. Taca hu'uc yu'unique tsc'an tslo'laic uc ti much'utic t'ujbilic yu'un ti Diose. 23 P'ijanic me, laj xa me calboxuc scotol. Mu to chc'ot ti pasel.

Ja' sc'opilal ti c'u x'elan chcha'sut tal ti Jesuse, chtal spas mantal (Mt. 24:29-35, 42-44; Lc. 21:25-36)

24 'C'alal mi i'ech' xa ti yorail vocole, ch-ic'ub ti c'ac'ale. Mu xac' squeval uc ti ue. 25 Chp'aj yal tal ti c'analetique. Chnic scotol ti c'utic te oy ti vinajele. 26 Ti crixchanoetique chisq'uelun ti chiyal tal ti vinajel xchi'uc toc, ho'on ti co'ol crixchanoucutique. Chvinaj ti jelaven jp'ijile. T'ujum ti jqueval chilique. 27 Ti jtac yal tal ti ch'ul abatetic cu'une. Chtal stsobic ti much'utic t'ujbilic cu'une ti buc no'ox oyic ti sjoylejal balumile.

28 'Nopic me c'u x'elan ti chjel ti igote'e li' ti jlumaltiqui. C'alal ch-ach'ub ti sc'obe, chloc' yanal. Ti c'alal chaq'uel ti yanale, chana'ic ti po'ot xa tsta yorail ho' li'i. 29 Hech ono'ox uc c'alal chaq'uelic ti chc'ot ti pasel scotol ti vocol ti laj calboxuque, chana'ic ti po'ot xa tsta yorail chital, ho'on ti co'ol crixchanoucutique. 30 Melel ti c'usi chacalbeique, oy mu to chachamic ja'to mi ic'ot xa ti pasel scotol ti vocol ti laj xa calboxuque. 31 Chlaj ti vinajele xchi'uc ti balumile. Ti jc'ope ja' mu xlaj stuc.

32 'Mi junuc mu'yuc much'u sna' c'usi ora, c'usi c'ac'alil ti chc'ot ti pasele. Mu sna'ic uc ti ch'ul abatetique ti te oyic ti vinajele. Mu jna' uc ho'on ti Nich'onilune. Stuc no'ox sna'oj ti Jtote.

33 'P'ijanic me, q'ueleluc me asatic, c'oponic Dios yu'un mu xana'ic c'usi ora chc'ot ti pasel. 34 Ja' hech chaj c'u che'el ti jun vinique ti c'alal nom ibat, laj spas comel ti mantal ti smozotaque ti ac'o chabibatuc ti snae. Laj yac'be

comel yabtel jujun. Laj yalbe comel ti jchabiejti'nae ti viq'uiluc me asate, mu me xavay, xut comel. 35 Hech yu'un q'ueleluc me asatic yu'un mu xana'ic c'usi ora chital ho'on ti Avajvalune, mi sapet osil chital, mi ti o'lol ac'ubal, mi c'alal ch-oc' quelem, mi ti sob ic'luman. 36 Q'ueleluc me asatic naca me vayalucoxuc c'alal chitale. 37 Ti ho'oxuque laj xa calboxuc. Hech chcalbe scotol crixchanoetic. Q'ueleluc me asatic —xchi ti Jesuse.

14

Ja' sc'opilal ti lic xchapambeic sc'opilal yu'un tsmilic ti Jesuse
(Mt. 26:1-5; Lc. 22:1-2; Jn. 11:45-53)

1 Ho'ontutic ti yelnich'onuntutic ti Israele oy q'uin ti jpastutic yu'un ti jna'tutic ti c'u che'el laj scolta loq'uel ti Egipto ti antiguo jtatamoltutique ti Diose. Ja' Pascua sbi ti q'uine. Oy yan sbi uc. Ja' q'uin yu'un ti caxlan vaje ti mu pumesbiluc xch'ute. Chib xa no'ox c'ac'al tsc'an ti q'uin Pascuae, ja' hech yorail lic xchapambeic sc'opilal ti Jesuse ti totil paleetique xchi'uc ti jchi'iltac ti ichanubtasvanic ti smantal ti Diose ti scuyoj sbaique. Laj xchapic ti c'u che'el tstsaquic ti mucul, ti c'u che'el tsmilique.

2 —Ja' lec mi mu jpastic ti mero q'uin c'alal stsoboj sbaic ti crixchanoetique. Ja'to mi i'ech' ti q'uine naca me licuc c'op yu'unic. Ja' ti jsa'tic ti c'alal mu xchi'ucuc ti crixchanoetique —xut sbaic.

Ja' sc'opilal ti imalbat perfume ti sjol ti Jesuse te ti Betania
(Mt. 26.6-13; Jn. 12:1-8)

3 Te oy ti Betania ti Jesuse. Te i'och ti sna ti Simone, ja' ti Simon ti yich'oj c'a'el chamel ono'oxe ti icoltaat yu'un ti Jesuse. C'alal te nacal ti mesa ti Jesuse yu'un chve', ital jun ants yich'oj tal sjarro pasbil ti alabastroton. Nojem ti perfume ti sjarroe. Nardo sbi ti perfumee. Toyol stojol ti perfumee. Laj svoc' ti sjarroe, laj smalbe ti sjol ti Jesuse. 4 Oy cha'vo' oxvo' i'ilinic yu'un ti hech laj spas ti antse. Hech laj yalic:

—¿C'u yu'un chac' ch'ayuc avi to? 5 Ti lajuc xchone, más ti oxib ciento iloc' stojol ti hechuque. Ja' lec ti lajuc yac'be ti taq'uine ti me'onetique —xchiic.

Hech laj stabeic ti alel ti antse.

6 Ti Jesuse hech laj yalbe:

—Mu me xavut avi ants li'to. ¿C'u yu'un chavac'be yich' mul? Lec ti c'usi laj xa spasbune. 7 Scotol c'ac'al achi'inojic ti me'onetique. C'usuc no'ox ora xu' chac'uxubinic. Ti ho'one mu scotoluc c'ac'al li' jchi'inojoxuqui. 8 Ti ants li'to laj xa yac' ti c'usi oy yu'une. Ti laj scajmalbun ti jbec'tal avi perfume li'to, ja' yu'un ti chichame. 9 Melel ti c'usi chacalbeique, ti scotol balumil buc no'ox chich' cholel ti lequil ach' c'ope, chcholbat sc'opilal uc ti hech laj xa spasbun ti antse. Hech ch-a'ibat sc'opilal o —xchi ti Jesuse.

Ja' sc'opilal ti Judase ti laj spas trato ti chac' entrecal ti Jesuse
(Mt. 26:14-16; Lc. 22:3-6)

10 Lajchavo' ti yajchanc'op ti Jesuse. Oy jun ja' Judas Iscariote sbi. Ja' ba sc'opon ti totil paleetique yu'un tspas trato yu'un snopoj xa ti chac' entrecal ti Jesuse. 11 Ti c'alal laj ya'yic ti totil paleetique, nichim no'ox yo'ntonic. Laj yalbeic ti lec chtojat mi ic'ot ti pasele. Ti Judase ti ora lic snop ti yo'nton c'u che'el chac' entrecal ti Jesuse.

Ja' sc'opilal ti primero vuelta ti ive'ic ti smesa ti Cajvaltique
(Mt. 26:17-29; Lc. 22:7-23; Jn. 13:21-30; 1 Co. 11:23-26)

12 Ti sba c'ac'alil ti q'uine c'alal ti jve'tutic caxlan vaj ti mu pumesbiluc
xch'ute, c'alal ti jmiltutic ti ch'iom carneroe ti jti'tutic ti q'uin Pascuae, ti
yajchanc'opetique hech laj sjac'beic ti Jesuse:
—¿Bu chac'an chajmeltsambe ti ch'iom carnero ti ti jti'tique sventa q'uin
Pascua? —xutic.
13 Ti Jesuse laj stac batel cha'vo' ti yajchanc'opetique. Hech laj yalbe:
—Batanic ti Jerusalén. Te chataic ti be jun vinic, scuchoj ho' ti sq'uib.
Ja' xats'acliic batel. 14 Ti bu na ti ch-och batele, hech chavalbe ti yajval
nae: “Hech chal ti Maestroe: ¿Bu oy ti cuartoe yo' bu sc'opilal ti jti' ti
ch'iom carnero sventa q'uin Pascua xchi'uc ti cajchanc'opetique? xchi ital
sc'op”, xavutic. 15 Ta me xayac'bot avilic muc'ta cuarto te ti xcha'cajal sna,
chapambil xa. Te chachapambucutic ti ve'elile —xut batel.
16 Hech ibat ti cha'vo' yajchanc'opetique. I'ochic ti yut Jerusalén. Hech laj
staic ti vinique hech chac c'u che'el i'albatic batele. Te laj smeltsanic ti ch'iom
carnero sventa ti q'uin Pascuae.
17 Ti c'alal ital ti mesa ti Jesuse xchi'uc ti lajchavo' yajchanc'opetique, ja'to
no'ox i'ic'ub osil. 18 C'alal te nacajtic ti mesa ive'ic, ti Jesuse hech laj yalbe:
—Melel ti c'usi chacalbeique, oy jun ti li' jchi'inojtique, ja' ti co'ol chi-
jve'ucutic xchi'uque, ja' chiyac'un entrecal —xchi.
19 Scotolic laj yich'ic mul. Hech yu'un lic yalbeic ti Jesuse:
—Mu ho'ucun, Cajval —xchiic liquel scotolic.
20 —Ja' ti co'ol chijve'ucutic xchi'uque, ja' ti co'ol lajchavo'oxuc xchi'uque
—xchi ti Jesuse—. 21 Ho'on ti co'ol crixchanoucutique chicham hech chaj c'u
che'el ts'íbabil comel jc'opilal. Uts sba ti much'u chiyac'un entrecale, ho'on ti
co'ol crixchanoucutique. Ja' lec ti ma anuque ti vinique —xchi ti Jesuse.
22 C'alal ive'ic, ti Jesuse laj stam jun caxlan vaj, laj yalbe vocol ti Diose, laj
xet' ti caxlan vaje, laj yac'be ti yajchanc'opetique. Hech laj yalbe:
—Ilo, ve'anic, ja' jbec'tal li'to —xchi.
23 Patil laj stsac jun vasyo. Te tiq'uil ya'lel sat uvate'. Laj yalbe vocol ti
Diose, laj yac'be. Scotolic laj yuch'ic. 24 Ti Jesuse hech laj yalbe:
—Ja' jch'ich'el li'to. Chcac' jba ti milel chloc' ti jch'ich'ele. Ti jch'ich'ele ja'
señail ti mu xch'ay ti ach' c'op ti yaloj ti Jtote ti c'u che'el chcolic scotol ti
much'utic t'ujbilic yu'une. Yu'un jtuc chcac' jba ti milel hech chch'ay smul
scotol crixchanoetic. 25 Melel ti c'usi chacalbeique, ja'to mi laj sta yorail
laj jtsob jbatic jcotoltic yo' bu tspas mantal ti Jtotic Diose, ja'to chcuch'be
xq'uexol ti ya'lel sat uvate'e avi to ho'oni —xchi ti Jesuse.

Ja' sc'opilal ti Jesuse ti hech laj yalbe ti Pedroe: Chamucun ti avo'nton, xut (Mt. 26:30-35; Lc. 22:31-34; Jn. 13:36-38)

26 C'alal laj yo'ntonic iq'uejinic yu'un ti Diose, iloq'uic batel xchi'uc ti
Jesuse. Ibatic ti vits Olivatic. 27 Ti Jesuse hech laj yalbe:
—Ti ora to ti ac'ubaltic acotolic chchibaj avo'ntonic ti jtojol. Yu'un hech
ts'ibabil comel ti sc'op ti Diose: “Chcac' ti milel ti jpaxtole, hech chpuc batel ti
scarneroe”, ti xchi ti Diose. 28 Pero c'alal chicha'cusesat loq'uel ti ch'en, ho'on
chibaej batel avu'unic te ti Galilea —xchi ti Jesuse.
29 Ti Pedroe hech laj yalbe:
—Manchuc mi chchibaj yo'nton ti atojol ti yantique, mu xchibaj co'nton
ho'oni —xchi.
30 Ti Jesuse hech laj yalbe:
—Melel ti c'usi chacalbee, ja' avi ac'ubal to c'alal mu to ch-oc' chib vuelta
quelem, laj xa amucun ti avo'nton oxib vuelta —xchi.
31 Más tsots laj yal ti Pedroe:
—Manchuc mi co'ol chismilucutic, muc chajmuc ti co'nton —xchi.

Hech laj yalic uc scotolic.

Ja' sc'opilal ti ba sc'opon Dios te ti Getsemaní ti Jesuse
(Mt. 26:36-46; Lc. 22:39-46)

32 Ic'otic xchi'uc ti Jesuse te ti bu balumil, Getsemaní sbi. Ti Jesuse hech laj
yalbe ti yajchanc'opetique:
—Comanic li'to, chba jc'opon Dios li' no'oxi —xut.
33 Laj yic' batel ti Pedroe xchi'uc ti Jacoboe xchi'uc ti Juane. Lic yich' mul ti
Jesuse. Lic yich' vocol. 34 Hech laj yalbe:
—Ep chquich' mul. Ta xa xicham chca'i —xchi—. Comanic li'to. Viq'uiluc
me asatic, mu me xavayic —xut.
35 Ja' ijelav batel jutuc stuc ti Jesuse. Laj spatan sba ti lum, laj sc'opon Dios
ti taca stac'uque, ac'o q'uejbatuc batel ti vocol ti chich'e. 36 Hech laj yalbe ti
Diose:
—Tote, scotol xu' avu'un chapas. Q'uejbun batel avi vocol li'to. Mu me
jpas c'usi sc'an co'nton. Ja' ac'o jpas ti c'usi sc'an ti avo'nton atuque —xchi
ti Jesuse.
37 Isut talel yo' bu oyic ti oxvo'ique. Vayajtic c'o staic. Ti Jesuse hech laj
yalbe ti Pedroe:
—¿Mi vayalot? Simón. ¿Mi mu xu' chavic' asat junuc ora? 38 Mu me xavayic,
c'oponic Dios, hech mu xasujat ti mulil. Ti avo'ntone oy yip. Ti abec'tale
mu'yuc yip —x'utatic yu'un ti Jesuse.
39 Icha'bat nixtoc ti Jesuse. Ba sc'opon Dios nixtoc. Co'ol laj sc'opon ti Diose.
40 Icha'sut talel ti Jesuse. Vayajtic c'o sta ti oxvo'ique yu'un chchamic ti vayel.
Muc sna'ic c'usi chtac'avic. 41 Ba xcha'c'opon Dios ti Jesuse. Icha'tal nixtoc yo'
bu oyic ti oxvo'ique. Ja' yoxibal xa vuelta. Hech laj yalbe:
—¿Mi ta to xavayic? ¿Mi ta to xacux avo'ntonic? Laj xa sta yorail ti chi'ac'at
entrecal ti sc'ob jmulaviletic ho'on ti co'ol crixchanoucutique. 42 Licanic,
batic. Q'uelo avil, chtal xa ti much'u chiyac'un entrecale —xchi ti Jesuse.

Ja' sc'opilal ti itsacat ti Jesuse
(Mt. 26:47-56; Lc. 22:47-53; Jn. 18:2-11)

43 Ti ora c'alal yac'oj sba chc'opoj ti Jesuse, ital ti Judase. Ti Judase ja' la-
jchavo'ic xchi'uc ti yajchanc'opetic ti Jesuse. Xchi'inoj talel ep crixchanoetic
yich'ojic talel yespadaic xchi'uc ste'ic. Ja' tacbil talel yu'un ti totil paleetique
xchi'uc ti jchi'iltac ti ichanubtasvanic ti smantal ti Diose ti scuyoj sbaique
xchi'uc ti moletic cu'untutique. 44 Ti Judase, ja' ti chac' entrecal ti Jesuse,
yalojbe xa ti xchi'iltaque:
—Ja' ti much'u ti jbuts'e, ja' me obi. La' tsaquic me ti ora ju'un. Mu me xcol
batel avu'un —xut.
45 Ti ora ital ti Judase, ihul ti stojol ti Jesuse. Hech laj yalbe ti Jesuse:
—Nital xa, Maestro —xchi hulel.
Laj sbuts' ju'un. 46 Hech laj stsaquic ti Jesuse, laj yiq'uic batel.
47 Te xchi'inoj ti yajchanc'opetic ti Jesuse, oy jun laj sloq'ues yespada, laj
syajesbe yabat ti totil palee. Laj sbojbe loq'uel jun xchiquin. 48 Ti Jesuse hech
laj sjac'be ti crixchanoetic ti italique:
—¿C'u yu'un hech tal atsacucun hech chaj c'u che'el j'elec'? Avich'ojic talel
avespadaic, ate'ic. 49 Scotol c'ac'al te oyun ti atojolic te ti yut templo. Te
nichanubtasvan laj ava'yic. ¿C'u yu'un mu teuc laj atsacucun? Scotol hech
chc'ot ti pasel yu'un tsts'aqui ti c'usi ts'ibabil ti sun ti Diose —xchi ti Jesuse.
50 Hech yu'un scotol ti yajchanc'opetique laj scomesic ti Jesuse ijatavic.

Ja' sc'opilal ti unen vinique ti ijatave

51 Te oy jun unen vinic, ja' sts'acts'un batel. Jlom no'ox poc' sc'u'unoj batel.
Ja' itsacat uc yu'un ti viniquetique. 52 Hech yu'un ti unen vinique laj scomes
ti poq'ue, t'anal ti c'alal ijatav batel.

Ja' sc'opilal ti Jesuse ti c'ot va'anatuc ti stojol ti much'utic oy yabtelic te ti templo
(Mt. 26:57-68; Lc. 22:54-55, 63-71; Jn. 18:12-14, 19-24)

53 Laj yiq'uic batel ti Jesuse, c'ot sva'anic ti stojol ti mero totil palee. Te
stsoboj sbaic scotol ti totil paleetique xchi'uc ti moletique xchi'uc ti jchi'iltac
ti ichanubtasvanic ti smantal ti Diose ti scuyoj sbaique. 54 Ti Pedroe nomtic
to chbat yu'un tsts'acli batel ti Jesuse, asta ic'ot ti Pedroe yo' bu yamaq'uil sna
ti mero totil palee. Te i'och batel. C'ot xchi'in ti naclej ti abatetic yu'un ti totil
palee. Te ic'atin xchi'uc.

55 Ti totil paleetique xchi'uc scotol ti much'utic oy yabtelic cu'untutique
yu'un tsc'an tsmilic ti Jesuse laj sa'ic cha'vo' ti jun no'ox ti c'usi chalique
yu'un tsnopbeic smul ti Jesuse. Muc staic. 56 Hovil ti tal sva'an sbaic ti
jnopc'opetique, mu co'oluc ti c'usi laj yalique. 57 Patil ital yan jnopc'opetic.
Laj snopbeic smul ti Jesuse. Hech laj yalic:

58 —Hech laj yal avi vinic li'to laj ca'itutic: "Ho'on ti jin avi templo li'to ti
pasbil ti sc'ob crixchanoetique. Ti oxib no'ox c'ac'al ti jcha'pas nixtoc, ja' ti
mu pasbiluc ti c'obale", xchi ti vinic li'to —xchiic.

59 Yan vuelta mu co'oluc ti c'usi laj yalic nixtoc.

60 Hech yu'un laj sva'an sba ti o'lol ti mero totil palee. Hech laj sjac'be ti
Jesuse:

—¿C'u yu'un mu xatac'av? ¿Mi melel ti c'usi chal ti viniquetique? —xut.

61 Mi jp'eluc muc xtac'av ti Jesuse. Ti mero totil palee laj xcha'jac'be nixtoc
ti Jesuse:

—¿Mi melel ti ho'ot ti Cristoote ti t'ujbilot yu'un ti Diose? ¿Mi ho'ot
snich'onot ti Diose ti ja' pasbil ti muc' cu'untique? —xut.

62 Itac'av ti Jesuse, hech laj yalbe:

—Ho'on —xchi—. Ti yan c'ac'al chaq'uelucun, ho'on ti co'ol crixchanoucu-
tique, ti te nacalun ti sbats'ic'ob ti Diose, ja' ti jelaven sp'ijile. Chaq'uelic ti
chiyal tal ti vinajel xchi'uc toc —xchi ti Jesuse.

63 Ti mero totil palee laj sjat sc'u'. Yu'un ti laj sjat sc'u'e, yu'un tsots smul laj
sta ti Jesuse tscuy. Hech laj yalbe ti crixchanoetique:

—Va'i, Dios tscuy sba. ¿C'u yu'un ti jc'antic yan rextico? 64 Laj xa ava'yic ti
tstoy sba ti stojol ti Diose. ¿C'usi chanopic? —xut.

Scotolic laj yalbeic smilel ti Jesuse.

65 Oy lic stubtabeic sat ti Jesuse. Oy laj smacbeic ti sate, hech lic smajic.
Hech laj yalbeic:

—Alo ca'itutic much'u laj smajoti —xchiic.

Ti yabat ti totil palee tsots imajvanic uc.

Ja' sc'opilal ti Pedroe ti laj smuc ti yo'nton ti Jesuse
(Mt. 26.69-75; Lc. 22:56-62; Jn. 18:15-18, 25-27)

66 Ti Jesuse te ti xcha'cajal na oy. Ja'uc ti Pedroe te ti yalbal te ti yamaq'uil
ti sna ti mero totil palee. Te ital jun squiara ti mero totil palee. 67 C'alal laj yil
ti te chc'atin ti Pedroe, laj sq'uelbe sat, hech laj yalbe:

—Ho'oti, laj achi'in uc ti vinic ti liquem tal ti Nazarete, ja' ti Jesus sbie —xut.

68 Ti Pedroe laj smuc ti yo'nton. Hech itac'av:

—Mu xcojtiquin. Mu jna' ti c'usi chavale —xchi.

Hech iloc' batel ti Pedroe, te ba va'luc ti bu muc'ta ti'na. Ja' hech yorail
i'oc' quelem. 69 Ti quiarae yan vuelta laj sq'uel ti Pedroe, hech lic yalbe ti
much'utic te oyique:
—Ja' xchi'il avi to —xchi.
70 Ti Pedroe laj xcha'muc yan vuelta ti yo'nton. Li' ti j'oq'ui i'albat yan
vuelta ti Pedroe yu'un ti much'utic te oyique:
—Melel ti ho'ot achi'inoj abaic xchi'uc. Ho'ot liquemot tal ti Galilea uc
yu'un co'ol chac'opojic —x'utat.
71 Hech yu'un ti Pedroe lic sva'an ti rextico ti Diose. Hech laj yal:
—Yiloj ti Diose mu xcojtiquin ti vinic ti chavale —xchi.
72 I'oc' yan vuelta quelem. Ja' xchibal xa vuelta. Hech yu'un ti Pedroe it'ab
ti yo'nton ti c'u che'el i'albat yu'un ti Jesuse: "C'alal sta yorail ch-oc' xchibal
vuelta quelem, laj xa amucun ti avo'nton oxib vuelta", ti x'utate. C'alal hech
it'ab ti yo'nton ti Pedroe, lic yoc'ta sba.

15

Ja' sc'opilal ti Jesuse ti ic'bil ibat ti stojol Pilato (Mt. 27:1-2, 11-14; Lc. 23:1-5; Jn. 18:28-38)

1 Ti yoc'omal c'alal isacub ti osile scotol ti totil paleetique xchi'uc scotol ti
moletique xchi'uc ti jchi'iltac ti ichanubtasvan ti smantal ti Diose ti scuyoj
sbaique xchi'uc scotol ti much'utic oy yabtelic cu'untutique laj xchapambeic
sc'opilal ti Jesuse. Chucul laj yiq'uic batel. Ba yaq'uic entrecal ti stojol ti
Pilatoe. 2 Ti Pilatoe hech laj sjac'be ti Jesuse:
—¿Mi ho'ot ajvalilot yu'un ti achi'iltaque, ho'oxuc ti judiooxuque? —x'utat.
Itac'av ti Jesuse, hech laj yalbe:
—Ho'on —xchi.
3 Ep isa'bat smul ti Jesuse yu'un ti totil paleetique. 4 Yan vuelta hech ijac'bat
yu'un ti Pilatoe:
—¿C'u yu'un mu xatac'av? ¿Mi mu xava'i ti yac'oj sba chasa'bot amule?
—xchi.
5 Mi jutuc muc xtac'av ti Jesuse. Hech yu'un ich'ay yo'nton ti Pilatoe.

Ja' sc'opilal ti ichapambat sc'opilal ti Jesuse yu'un chmilat (Mt. 27:15-31; Lc. 23:13-25; Jn. 18:38-19:16)

6 Hech stalel o ti yorail q'uin tscolta batel jchuquel ti jujun habil ti gob-
ernadore, ja' ti Pilatoe. Ja' tscolta ti much'u tsc'an ti crixchanoetique. 7 Oy
to ono'ox jun jchuquel, Barrabás sbi. Te chucul xchi'uc xchi'iltac yu'un oy
much'u laj smilic c'alal laj stsob svinictac laj scontrain ti gobiernoe. 8 C'alal
te stsoboj sbaic ti crixchanoetique, lic sc'ambeic ti Pilatoe ti ac'o scolta jun
jchuquel hech chaj c'u che'el tspasilan ono'ox ti jujun habile ti yorail ti q'uine.
9 Itac'av ti Pilatoe, hech laj sjac'be:
—¿Mi ja' chac'anic ti jcolta batel ti ajvalil avu'unique, ho'oxuc ti judioox-
uque? —xchi.
10 Yu'un ti hech laj yal ti Pilatoe yu'un laj sna' ti scoj sbic'tal yo'ntonic ti
laj yaq'uic entrecal ti totil paleetique. 11 Ti totil paleetique laj stsob sc'opic
xchi'uc ti crixchanoetique ti ja' ac'o sc'ambeic ti Pilatoe ti chcol ti Barrabase.
12 Itac'av ti Pilatoe hech laj xcha'jac'be yan vuelta:
—¿C'usi chcutic ti Jesuse, ja' ti ho'oxuc laj avalic ti ja' ajvalil scuyoj sba
cu'untutic, ti xachiique? —xchi.
13 Tsots ic'opojic scotolic. Hech laj yalic:
—¡Milo ti cruz! —xchiic scotolic.
14 Ti Pilatoe hech laj sjac'be:

—¿C'usi smul avu'unic? —xchi.
Más tsots ic'opojic scotolic:
—¡Milo ti cruz! —xchiic.
15 Ti Pilatoe yu'un laj sc'an ti lec ch-ilat yu'un ti crixchanoetique, hech
yu'un laj scolta batel ti Barrabase. Ti Jesuse i'ac'at entrecal yu'un chich' acial,
yu'un chba milatuc ti cruz.
16 Hech yu'un ti yajsoldado ti gobernadore laj yiq'uic ochel ti yut cabildo,
ja' ti Pretorio sbie. Te laj stsob sbaic tal scotol ti xchi'il ti soldadoile. 17 Laj
slapbeic poco yaxal c'u'il ti Jesuse. Laj spech'ic ch'ix, laj yac'beic ti sjol.
18 Hech lic slabanic:
—Ho'ot ajvalilot mati yu'un ti achi'iltaque —xutic.
19 Laj smajbeic ti sjol aj. Laj stubtaic. Laj squejan sbaic ti stojol yu'un
tslabanic. 20 C'alal laj yo'ntonic laj slabanique, laj sloq'uesbeic ti yaxal c'u'ile.
Laj xcha'lapbeic sc'u' nixtoc. Laj yiq'uic batel, ba smilic ti cruz.

Ja' sc'opilal ti imilat ti cruz ti Jesuse
(Mt. 27:32-44; Lc. 23:26-43; Jn. 19:17-27)

21 C'ot snup ti be jun jchi'il liquem tal ti balumil Cirene sbi. Simón sbi
ti vinique. Ti Alejandro xchi'uc ti Rufoe, ja' stot ti Simone. Ja' chmu tal ti
Jerusalén. Ti soldadoetique laj yac'beic sq'uechbe batel scruz ti Jesuse.
22 Ic'otic ti bu balumil Gólgota sbi. Gólgota, ti xchie, ja' Baquel Jolal, xchi
c'alal jelavesbil. 23 Laj yac'beic yuch' vino capbil xchi'uc mirra. Ja' smacobil
sc'uxul ti mirrae. Mu sc'an xuch' ti Jesuse. 24 C'alal laj xa sjipanic ti cruz ti
Jesuse, laj spasic al chil ti much'u chc'ot ti sventa ti sc'u' spoc' ti Jesuse. Hech
laj xch'acbe sbaic ti sc'u' spoq'ue.
25 Ja' baluneb ora sob ic'luman ti c'alal laj sjipanic ti cruz ti Jesuse. 26 Te
pac'al ti sjol scruz yo' bu ts'ibabil c'usi smul ti Jesuse. JA' TI TOTIL AJVALIL
YU'UN TI JUDIOETIQUE, xchi ts'ibabil ti sjol scruz. 27 Te laj sjoc'anic uc cha'vo'
j'eleq'uetic. Ja' laj xchi'in ti Jesuse, jun ti sbats'ic'ob, jun ti sts'et ti scruz ti
Jesuse. Cacal ti o'lol ti scruz ti Jesuse. 28 Hech its'aqui ti hech ts'ibabil comel
ti sc'op Diose: “Co'ol ch-ac'bat castigo xchi'uc ti jmulaviletique”, ti xchie.
29-30 Scotol ti much'u i'ech' ti be laj slabanic. Laj sjim sjolic. Hech laj yalic:
—Q'uelo avil, ho'ot ti chajin ti templo yu'un ti Diose, ti chacha'pas ti oxib
no'ox c'ac'al chavale, coltao aba quiltic. Yalan tal ti cruz —xchiic.
31 Co'ol ilabanvanic ti totil paleetique xchi'uc ti jchi'iltac ti ichanubtasvanic
ti smantal ti Diose ti scuyoj sbaique. Hech laj yalbe sbaic:
—Ep ti much'u laj scoltae. Tana mu xa xu' scolta sba. 32 Cristo tscuy sba,
ajvalil cu'untic tscuy sba. Ac'o yaluc tal ti cruz ti ora yu'un hech ti jq'ueltic,
hech ti jch'untic —xut sbaic.
Co'ol laj spasic uc ti j'eleq'uetique, ja' ti much'u co'ol ijoc'anatic ti cruz
xchi'uc ti Jesuse. Laj slabanic uc.

Ja' sc'opilal ti icham ti Jesuse
(Mt. 27:45-56; Lc. 23:44-49; Jn. 19:28-30)

33 Ti o'lol c'ac'al i'ic'ub ti osile. Ic'uben icom oxib ora. 34 Ti oxib ora mal
c'ac'al tsots ic'opoj ti Jesuse:
—Eloi, Eloi, lama sabactani —xchi. Dios cu'un, Dios cu'un, laj xa acome-
sun, xchi c'alal jelavesbil.
35 Laj ya'yic cha'vo' oxvo' ti much'utic te va'ajtique.
—A'yo me ava'i, ja' chic' tal ti Elíase —xchiic.
36 Jun ibat ti anil, ba stam talel esponja. Laj sts'aj ti vinagre ti esponjae, laj
slic muel ti te', laj yac'be sts'uts'un ti vinagree ti Jesuse. Hech laj yal:

—Malaic to, jq'ueltic mi chtal coltaatuc yu'un ti Elíase —xut ti crixchanoetique.
37 Ti Jesuse tsots ic'opoj yan vuelta, hech icham. 38 Hech yu'un ti muc'ta poc' te joc'ambil ti yut ti templo te ti Jerusalén, ja' ti velo sbie, ijat ti o'lol. Ja' ijat yal tal ti cajale. Cha'lic ic'ot. 39 Ti capitan soldadoe te va'al ti stojol ti Jesuse. C'alal laj yil ti tsots ic'opoj ti Jesuse c'alal icham, hech laj yal:
—Melel ti ja' Snich'on Dios ti vinic li'to —xchi.
40 Te oy uc cha'vo' oxvo' antsetic. Nom va'ajtic. Ja' ti Maríae ti liquem tal ti Magdalae, xchi'uc ti Salomee, xchi'uc ti yan Maríae, ja' ti sme' ti Josee xchi'uc ti Jacoboe, ja' ti biq'uit Jacobo ch-albat sbie. 41 Avi antsetic li'to laj xchi'inic batel ti Jesuse c'alal chanav te ti Galilea. Ja' laj smac'linic ti Jesuse. Te va'ajtic uc ep yan antsetic ti laj xchi'in talel ti Jerusalén ti Jesuse.

Ja' sc'opilal ti imucat ti Jesuse
(Mt. 27:57-61; Lc. 23:50-56; Jn. 19:38-42)

42-43 C'alal icham ti Jesuse, ja' yorail ti jchapan jbatutic yu'un ti jcux co'ntontutic ti oc'ome. Hech yu'un mal xa c'ac'al ital jun jchi'il, José sbi. Ja' liquem tal ti jteclum Arimatea sbi. Ja' yich'oj yabtel te ti templo ti Josee. Pasbil ti muc'. Ja' yac'oj sba tsmala ti chtal spasucutic ti mantal ti Diose. Muc xi', ba sc'opon ti Pilatoe. Ba sc'ambe stacopal ti Jesuse. 44 C'alal laj ya'i ti Pilatoe ti icham xa ti Jesuse, ich'ay yo'nton yu'un mu'yuc bu yiloj ti chcham ti ora ti much'u chjipanat ti cruz. Hech lic stac ti iq'uel ti capitan soldadoe. Laj sjac'be mi melel ti icham xae. 45 I'albat ya'i yu'un ti capitan soldadoe ti chamen xa ti Jesuse. Hech yu'un ti Pilatoe laj yalbe ti Josee:
—Xu' chaloq'uesbe ti stacopale —xchi.
46 Ti Josee laj sman poc', laj syales ti cruz ti stacopal ti Jesuse, laj xpix ti poc', laj yac' ti yut ch'en. Jombil ti ton ti ch'ene. Laj sbalch'un talel muc'ta ton, hech laj smac ti ti'ch'ene. 47 Ti Maríae ti liquem tal ti Magdalae xchi'uc ti yan Maríae ja' ti sme' ti Josee, ja' laj yilic ti bu laj yaq'uique.

16

Ja' sc'opilal ti icha'cuxi ti Jesuse
(Mt. 28:1-10; Lc. 24:1-12; Jn. 20:1-10)

1 C'alal i'ech' xa ti sabadoe ja' ti yorail ti jcux co'ntontutique, ti Maríae ti liquem tal ti Magdalae, xchi'uc ti yan Maríae ja' ti sme' ti Jacoboe, xchi'uc ti Salomee laj smanic poxil ti jun smuil yiq'ue, yu'un sc'an chba spoxtabeic sbec'tal ti Jesuse. 2 C'alal isacub ti osile ti domingoe, ja' ti sba c'ac'alil ti semanae, ic'otic ti ch'en. Iloc' xa ti c'ac'ale ti c'alal ic'otique. 3 Hech laj yalbe sbaic:
—¿Much'u chisbalch'umbucutic loq'uel ti tone ti macbil ti ti'ch'ene? —xut sbaic.
4 Yu'un muc' ti tone smacoj ti ti'ch'ene. C'alal hech yac'oj sba chlo'lajic, ic'otic ti bu ti ch'ene, laj yilic ti balch'umbil xa loq'uel ti muc'ta tone. 5 C'alal i'ochic ti yut ch'ene, laj yilic jun unen vinic x'elan te nacal ti stojol sbats'ic'ob ti antsetique. Nat ti sc'u' slapoje. Sac ti sc'u'e. Hech ixi'ic ti antsetique.
6 Ti unen vinique hech laj yalbe:
—Mu me xaxi'ic. Jna'oj ti ja' chasa'ic ti Jesuse, ja' ti liquem tal ti Nazarete, ja' ti icham ti cruze. Icha'cuxi xa, mu xa li'uqui. La' q'uelo avil ti yav bu laj yaq'uique. 7 Batanic, ba albeic ti Pedroe xchi'uc ti yan yajchanc'opetique ti ja' chbaej la batel avu'unic ti Galilea ti Jesuse. Te chc'o aq'uelic hech chaj c'u che'el laj yalboxuc ono'oxe, xavutic me —xchi.

8 Toj xi'el ic'otic ti antsetique. Iloq'uic ti ora ti ch'en, ibatic ti anil. Mu'yuc much'u laj yalbeic ti hech laj sq'uelique yu'un ixi'ic.

Ja' sc'opilal ti Jesuse ti laj yac' sba ti q'uelel ti stojol ti Maríae, ja' ti liquem tal ti Magdalae
(Jn. 20:11-18)

9 Ti sob domingo icha'cuxi ti Jesuse, ja' ti sba c'ac'alil ti semanae. Primero laj yac' sba ti q'uelel ti stojol ti Maríae, ja' ti liquem tal ti Magdalae, ja' ti iloq'uesbat hucvo' pucuj ti yo'nton yu'un ti Jesuse. 10 Ibat ti Maríae, ba yalbe ya'yic ti yajchanc'opetique ti ja' ono'ox xchi'inojic ti Jesuse. Chich'ic mul, ch-oq'uic ti yajchanc'opetique ti c'alal c'ot taatuc yu'un ti Maríae. 11 C'alal laj ya'yic ti laj yil ti Maríae ti cha'cuxem xa ti Jesuse, muc xch'unic.

Ja' sc'opilal ti Jesuse ti laj yac' sba ti q'uelel ti stojol cha'vo' ti much'u ch'umbil sc'ope
(Lc. 24:13-35)

12 Patil ti Jesuse laj yac' sba ti q'uelel ti stojol cha'vo' ti much'u ch'umbil sc'ope ti c'alal yac'oj sba chanavic batel ti be yo' bu chobtic. Yu'un laj sjel ti sat ti Jesuse hech yu'un muc xojtiquinic ti ora ti ja' ti Jesuse. 13 Hech yu'un patil ti cha'vo'ique isutic batel ti Jerusalén, ba yalbe ya'yic ti yantique. Muc xch'umbat sc'opic yu'unic.

Ja' sc'opilal ti Jesuse ti laj spas comel ti mantal ti yajchanc'opetique
(Mt. 28:16-20; Lc. 24:36-49; Jn. 20:19-23)

14 Ti patil laj yac' sba ti q'uelel ti stojol ti buluchvo' yajchanc'opetique c'alal chve'ique. Laj stabe ti alel ti muc sc'an xch'unique yu'un tsots ti yo'ntonique. Yu'un muc spasbeic ti muc' ti sc'ope ti much'utic i'albat yu'unique ti icha'cuxi xa ti Jesuse.

15 Hech lic yalbe:

—Batanic, xanavanic ti scotol balumil. Cholbo ya'yic ti lequil ach' c'ope scotol crixchanoetic. 16 Scotol ti much'utic chch'unique, ti chich'ic ho'e, ja' chcol. Scotol ti much'utic mu xch'unique, ja' chba ac'batuc castigo. 17 Oy señailetic chc'ot ti pasel ti sventaic ti much'utic chch'unique. Ti jventa tsloq'uesic pucujetic ti yo'ntonic crixchanoetic, chc'opojic ti ora no'ox ti yantic c'opetic. 18 Repenta mi tsta orachon, mu xti'atic yu'un. Repenta mi chuch' ti c'usi chmilvane, mu xchamic yu'un. Mi chac'beic sc'obic ti sjol jchameletic, hech chcolic ti jchameletique —xchi ti Jesuse.

Ja' sc'opilal ti imu batel ti vinajel ti Jesuse
(Lc. 24:50-53)

19 C'alal laj yo'nton laj sc'opon comel ti yajchanc'opetique ti Jesuse, i'ic'at muel ti vinajel. Te c'ot nacluc ti sbats'ic'ob ti Diose. 20 Ti yajchanc'opetique ba xcholic ti sc'op Diose ti sjoylejal balumil. Ja' xchi'inojic ti abtel ti Cajvaltique. Laj yac' ti q'uelel ti Cajvaltique ti ja' sc'op ti chcholbate yu'un laj yac'be spasic ep jchop o abteletic.

JA' SC'OPILAL TI CAJVALTIC JESUCRISTOE TI LAJ STS'IBA TI LUCASE

Laj yal ti c'u yu'un ti tsts'iba ti hune

1-4 Totil ajvalil Teófilo, ep ti much'utic laj xa sp'ejanic ti hun ti c'utic ic'ot xa ti pasel ti jventatutic. Hech chaj c'u che'el laj yalbucun ca'itutic ti much'utic laj sq'uelic c'alal lic abtejuc ti Jesuse, ja' ti much'utic sventainojic xcholel ti sc'op ti Diose, hech laj sp'ejanic ti hun. Hech yu'un ho'on ti Lucasune, laj xa jnop ti ja' lec chajcholbot scotol ti c'usi laj xa ca'i ti sliqueb asta ti ora to yu'un laj xa ca'i scotol ti c'utic x'elan ic'ot ti pasel. Hech yu'un xmelmun chajts'ibabot scotol yu'un hech chana' ti melel ti c'u che'el nachanubtasate.

Ja' sc'opilal ti xch'ul abat Dios laj yal ti ch-an ti Juane, ja' ti laj yac' ich'ho'e

5 C'alal ochem ti rey te ti estado Judea ti Herodese, te oy jun pale yu'un ti judioetique, Zacarías sbi. Ep ti tos ti sbiic ti paleetique. Ja' ochem yu'un ti jtos Abías ti Zacaríase. Ti yajnil ti Zacaríase, Elisabet sbi. Ti Elisabete ja' antiguo statamol ti Aarone, ja' primero ti hech itic'at ti pale yu'un ti Diose. 6 Toj yo'ntonic ti xcha'va'alique laj yil ti Diose. Xch'unojbeic scotol smantal, scotol sc'op ti Cajvaltic Diose. Mu'yuc smulic laj yil ti Diose. 7 Mu'yuc yol snich'on yu'un mi junuc vuelta mu yilojuc yol ti Elisabete. Molme'elic xa ti xcha'va'alique.

8 Yu'un ochem ti pale ti Zacaríase, hech yu'un laj sta sc'ac'alil ti ja' yorail ch-abtej te ti stojol ti Diose xchi'uc ti xchi'iltac ti abtel. Yu'un ti paleetique tsjelilan sbaic ti jaytosique. 9 Ti jayvo'ic ti ja' c'ac'al ch-abtejique ja' stalel tspasic al yu'un tsq'uelic ti much'u chc'ot ti sventa yu'un chba xchic' pom te ti yut templo yu'un ti Cajvaltic Diose. Ja' ic'ot ti sventa ti Zacaríase. 10 Scotol ti crixchanoetique te va'ajtic ti amac' yac'oj sba tsc'oponic Dios. Hech ono'ox tspasilanic scotol c'ac'al c'alal chchic' pom ti yut templo ti paleetique. 11 C'alal te chchic' pom ti Zacaríase, ital xch'ul abat ti Cajvaltic Diose. Va'al ihul ti sts'el ti xchic'bil pome, te ti sbats'ic'ob ti Zacaríase. 12 C'alal laj sq'uel ti ch'ul abate ti Zacaríase, toj xi'el ic'ot. Ep ilo'laj yo'nton. 13 Hech i'albat yu'un ti ch'ul abate:

—Mu me xaxi', Zacarías. Laj xa stsacbot ac'op ti Diose. Ch-alaj ti Elisabete, ja' ti avajnile. Querem chac'. Juan chavac'be sbi. 14 Lec nichim no'ox avo'nton yu'un. Ep ti much'utic yan nichim no'ox yo'ntonic uc ti c'alal mi i'an xae. 15 Yu'un tsots yabtel chich' ti stojol ti Diose. Mu xuch' ya'lel sat uvate' ti yijubene, mu xuch' pox. Nojem ti yo'nton ti Ch'ul Espíritue c'alal ch-an. 16 Ep tsutesbat yo'ntonic yu'un ti Juane ti achi'iltaque, ho'oxuc ti yelnich'onoxuc ti Israele. Tsutesbat yo'ntonic ti stojol ti Cajvaltic Diose, ja' ti Dios cu'untique. 17 Ti Juane ja' chbaej yu'un ti Cajvaltique yu'un hech chchapambe yo'ntonic ti achi'iltaque. Co'ol yo'nton, co'ol sp'ijil ti Juane xchi'uc ti Elíase. Tsutesbe yo'ntonic yu'un hech co'ol chch'unic hech chaj c'u che'el laj xch'unic ti atatamolique. Tsutesbe yo'ntonic ti much'utic jp'ajmantaletic yu'un hech toj yo'ntonic chc'otic —xchí ti ch'ul abate.

18 Ti Zacaríase hech laj sjac'be ti ch'ul abate:

—¿C'u che'el ti jna' mi melel ti c'u che'el laj avalbune? Yu'un molun xa. Me'el xa ti cajnile —xut.

19 Itac'av ti ch'ul abate, hech laj yalbe:

—Ho'on Gabrielun, ho'on chi'abtej te ti mero stojol ti Diose. Ti Diose laj stacun tal yu'un tal jc'oponot yu'un chacalbot ava'i avi lequil c'op to. 20 A'yo

me ava'i, yu'un mu xach'umbun ti jc'ope, hech yu'un chmac ave mu xloc' xac'opoj. Ja'to mi laj sta yorail chc'ot ti pasel hech chaj c'u che'el laj calbote, ja'to chjam ave. Yu'un ta me xc'ot ti pasel mi laj sta yoraile —x'utat ti Zacaríase.

21 Ti crixchanoetique te oyic ti fuera. Tsmalaic chloc' tal ti Zacaríase. Chlo'laj yo'ntonic yu'un te ihalej ti yut templo. 22 C'alal iloc' tal ti Zacaríase, mu xu' tsc'opon ti crixchanoetique. Hech laj sna'ic ti oy c'usi jchop o laj sq'uel te ti yut templo. Ja' no'ox laj yac' señail ti sc'ob ti c'usi ic'ot ti pasel, yu'un uma' ic'ot ti mero melel.

23 C'alal its'aqui ti jayib c'ac'al ti te ch-abtej ti templo ti Zacaríase, hech isut batel ti sna. 24 Patil lic slic yol ti yajnile, ja' ti Elisabete. Ho'ob xa u sc'an mu x'an ti yole ti muc xloc' ti sna mi jutuc. Hech laj yal: 25 "Yu'un laj yil ti Cajvaltic Diose ti mu'yuc jtu ti stojol crixchanoetic, hech yu'un laj xa scoltaun, laj xa yac'bun ti cole", xchi ti Elisabete.

Ja' sc'opilal ti xch'ul abat Dios laj yal ti ch-an ti Jesuse

26 C'alal slicoj xa yol vaquib u ti Elisabete, ti Diose laj stac talel ti mantal ti jteclum te ti estado Galilea ti xch'ul abate, ja' ti Gabriele. Nazaret sbi ti jteclume. 27 Ti Gabriele tacbil talel ti yo' bu jun soltera tseb. Mu to bu yiloj smalal ti tsebe. Jac'bil xa yu'un jun vinic, José sbi ti vinique. Ti Josee ja' antiguo statamol ti Davide. María sbi ti tsebe. 28 Ti ch'ul abate hech c'ot yalbe ti Maríae:

—Ho'ot t'ujbilot yu'un ti Diose. Li' achi'uc ti Cajvaltic Diose. Mu'yuc bu hech yan ants ch-ac'bat bendición hech chaj c'u che'el ho'ot —x'utat ti Maríae yu'un ti Gabriele.

29 Ti Maríae c'alal laj ya'ibe sc'op ti ch'ul abate, toj xi'el ic'ot. Lic snop ti yo'nton ti c'u che'el i'albate. 30 I'albat nixtoc yu'un ti Gabriele:

—Mu me xaxi', María, yu'un lec chayil ti Diose. 31 A'yo ti c'usi chacalbee. Chlic ata avol. Querem chavac'. Jesús chavac'be sbi. 32 Tspasat ti muc' ti avole. Snich'on Dios ti cajal, xchiic ti crixchanoetique. Ti Cajvaltic Diose ja' chac' ochuc ti ajvalil. Ja' tstsacbe comel yabtel ti antiguo statamole, ja' ti Davide. 33 Sbatel osil chaspasoxuc ti mantal ho'oxuc ti yelnich'onoxuc ti Israele. Sbatel osil mu xlaj ti smantale —xchi ti xch'ul abat ti Diose.

34 Itac'av ti Maríae:

—Mu jna' c'usi chcut jba. Mu'yuc bu quiloj jmalal —xchi ti Maríae.

35 Hech i'albat yu'un ti ch'ul abate:

—Chtal ti atojol ti Ch'ul Espíritu yu'un ti Diose. Ho'ot chasmacot ti Diose ti ja' jelaven sp'ijile. Hech yu'un ti olole ti ch-an avu'une, mu'yuc smul. Ja' Snich'on Dios. 36 Ava'i, te xa slicoj yol avuts avalal, ja' ti Elisabete. Manchuc mi yij xa, svaquibal xa u slicoj yol ti avuts avalale ti mu sta yol chalique. 37 Ti Diose ja' xu' yu'un tspas scotol —xchi ti xch'ul abat ti Diose.

38 —Lec oy —xchi xtac'av ti Maríae—. Yabatun ti Cajvaltique. Ac'o spasbun ti c'u che'el laj avalbune —xchi xtac'av ti Maríae.

Hech isut batel ti xch'ul abat ti Diose.

Ja' sc'opilal ti Maríae ti ba sc'opon ti Elisabete

39 Patil iloc' batel ti Maríae. Anil ibat ti jun jteclum te ti estado Judea. Te oy ti vits ti jteclume. 40 Ja' te oy ti sna ti Zacaríase. Te ic'ot ti Maríae. I'och ti sna, laj sc'opon ti Elisabete, ja' ti yuts yalale. 41 Ti Elisabete c'alal laj ya'ibe sc'op ti Maríae, tsots laj snic sba ti olole ti slicoje. Ti Elisabete iventaimbat yo'nton yu'un ti Ch'ul Espíritue. 42 Hech tsots lic c'opojuc, hech laj yalbe ti Maríae:

—Mu'yuc bu hech yan ants ch-ac'bat bendición hech chaj c'u che'el ho'ot.
Jun no'ox yutsil ti olole ti ch-an avu'une. 43 Mu'yuc cabtel ho'oni yu'un chtal
aq'uelun, ho'ot ti sme'ot ti Cajvale. 44 Yu'un c'alal laj ac'oponun, nichim no'ox
yo'nton laj snic sba ti cole ti jlicoje. 45 Jun no'ox yutsil ti laj ach'une yu'un
melel chc'ot ti pasel ti c'usi na'albat yu'un ti Cajvaltic Diose —xchi ti Elisabete.
46 Ti Maríae hech laj yal:
Jelaven sp'ijil ti Cajvaltic Diose.
47 Nichim no'ox co'nton ti stojol ti Diose, ja' ti Jcoltavanej cu'une.
48 Manchuc mi biq'uitun ti stojol, laj yilun, ho'on ti yabatune.
“Ep i'ac'bat bendición”, xchi jc'opilal yu'un scotol crixchanoetic ti ch-ech'ic
li' ti balumile.
49 Jelaven yutsil ti hech laj xa spasbun ti Diose, ja' ti jelaven sp'ijile, ja' ti toj
yo'ntone.
50 Ti jujumaquel ti ch-ech'ic li' ti balumile chc'uxubin ti much'utic tspasat ti
muc' yu'un.
51 Laj yac' ti q'uelel ti jelaven sp'ijile.
Xu' yu'un tsjimbe yabtel ti much'utic tstoy sbaique, ja' ti much'utic p'ij scuyoj
sbaique,
hech mu xa xu' yu'unic ti c'utic snopojique.
52 Xu' yu'un tsten loq'uel ti totile ti tsots tspas mantale.
Xu' yu'un chac'be tsots yabtel ti much'utic biq'uit ch-ilatique.
53 Tsnojesbe yo'ntonic ti c'usi leque ti much'utic tsna'ic ti mu'yuc yutsil
yo'ntonique.
Ja'uc ti much'utic lec yo'ntonic scuyoj sbaique mu'yuc c'usi ch-ac'batic.
54-55 Ta xa scoltaucutic, ho'ucutic ti yelnich'onucutic ti Israele ti jayvo'ucutic
ti cajvalinojtic ti Diose.
Yu'un mu xch'ay ti yo'nton ti Diose ti hech laj yalbe ti jtatamoltique, ja' ti
Abrahame.
Laj yalbe ti chc'uxubinatic xchi'uc yelnich'nabtac sbatel osil,
xchi ti Maríae.
56 Ti Maríae te laj xchi'in sbaic oxib u xchi'uc ti Elisabete. Patil isut batel ti
sna.

Ja' sc'opilal ti i'an ti Juane, ja' ti laj yac' ich'ho'e

57 Laj sta yorail chcol ti alajel ti Elisabete, hech i'an ti snene quereme. 58 Ti
svecinotaque xchi'uc ti yuts yalaltac ti Elisabete laj ya'ibeic sc'opilal ti ep
ic'uxubinat yu'un ti Diose. Hech co'ol nichim no'ox yo'ntonic xchi'uc. 59 C'alal
laj sta vaxaquib c'ac'al yanel ti snene quereme, tal yac'be yich' circuncisión
ti snene quereme. Ja' ituch'bat snuculel ti sc'unil ti nene quereme. Ja' señail
ti ja' yu'un Dios ic'ot o ti hech ituch'bat ti snuculele. Ti yuts yalaltaque laj
scuyic ti ja' Zacarías chc'ot sbi ti snene quereme. 60 Ti sme'e hech laj yalbe:
—Mu hechuc chcac'be. Ja' Juan sbi chcac'be —xchi.
61 Hech i'albat:
—¿C'u yu'un hech chavac'be sbi? Mu'yuc bu hech jbitic ti ho'ucutique
—x'utat ti Elisabete yu'un ti yuts yalaltaque.
62 Hech yu'un lic sc'oponic ti stot ti quereme. Hech lic spasbeic yil ti sc'obic
yu'un hech ac'o yal c'usi sbi tsc'an chac'be. 63 Ti Zacaríase hech lic sc'an te'
yu'un tsts'ibaj ti te'. Hech laj sts'iba: “Juan sbi”, xchi laj sts'iba. Scotolic ich'ay
yo'ntonic yu'un. 64 Ti ora ijambat ye ti Zacaríase, hech ic'opoj. Ep laj yalbe
vocol ti Diose. 65 Toj xi'el ic'otic scotol ti svecinotaque. Ipuc batel sc'opilal
scotol ti bu nacale te ti siquil balumil te ti Judea. 66 Scotol ti much'utic laj
ya'ibeic sc'opilale, hech lic snopilanic ti yo'ntonic:

—¿C'u x'elan chbat avi olol lume? —xchiic.
Yu'un ti quereme xchi'inoj ti Cajvaltic Diose laj yilic.

Ja' sc'opilal ti laj yal sc'op Dios ti Zacaríase

67 Ti Zacaríase, ja' ti stot ti quereme, inoj ti yo'nton ti Ch'ul Espíritue. Hech
laj yal ti hech chc'ot ti pasele:
68 Hocol yal ti Cajvaltic Diose, ja' ti Dios cu'untique, ho'ucutic ti yel-
nich'onucutic ti Israele, ti chtal sq'uelucutic ho'ucutic ti t'ujbilucutic
yu'une.
Chtal scoltaucutic.
69 Chtal xa ti Jcoltavanej cu'untique, ja' ti scotol xu' yu'une.
Ja' ti jun yelnich'on ti Davide.
Ja' yabat ti Diose ti Davide.
70 Ti vo'one laj xch'amumbe ye ti j'alc'opetic yu'une.
71 Hech laj yal ti chijcolucutic loq'uel ti sc'ob ti cajcontratique.
72 Hech chixc'uxubinucutic hech chaj c'u che'el laj yalbe ti antiguo jtotique.
Hech chvinaj ti mu xch'ay ti yo'nton ti trato ti laj spasic xchi'uc ti antiguo
jtotique.
73-74 Ja' ti j'ech'el hech laj yalbe jc'opilaltic ti jtatamoltic Abrahame ti
chiscoltaucutic loq'uel ti sc'ob ti cajcontratique hech mu'yuc xi'el ti
co'ntontic chcac' jbatic ti abatinel ti stojol.
75 Hech lecubtasbil co'ntontic, toj co'ntontic ti stojol ti jayib c'ac'al li' cuxulu-
cutique.
76 Ti ho'ote, nich'on, j'alc'opot yu'un Dios ti te oy ti vinajele chac'ot yu'un ho'ot
chabaej yu'un ti Cajvaltique yu'un chachapambuntutic co'ntontutic
yu'un hech ti jpastutic ti muc' ti sc'ope.
77 Ho'ucutic t'ujbilucutic yu'un ti Diose, ho'ot chavac'bun jna'tutic ti
chixch'aybucutic jmultic hech chijcolucutic.
78 Yu'un yutsil yo'nton chixc'uxubinucutic ti Dios cu'untique, hech yu'un ta
xa xistacbucutic tal ti Jcoltavanej cu'untique.
Jun no'ox yutsil ti li' chul xa ti jtojoltique.
79 Mi ihul xae, ja' chjelbat yo'ntonic ti much'utic chopol yo'ntonique.
Ja' tsjin ti ch'ayel chijbatucutique.
Ja' chiscoltaucutic yu'un hech ti jtatic jun co'ntontic yu'un,
xchi ti Zacaríase.
80 C'alal ich'i ti quereme, i'an yo'nton. Hech ba nacluc ti xocol balumil stuc
ja'to c'alal laj sta yorail ti laj yac' sba ti q'uelel ti stojol ti xchi'iltaque, ja' ti co'ol
yelnich'on ti Israel xchi'uque.

2

Ja' sc'opilal ti i'an ti Jesuse
(Mt. 1:18-25)

1 Oy to ono'ox totil ajvalil, César Augusto sbi. Ista yorail laj yal mantal ac'o
yac' ti jun sbiic scotolic. 2 Sba vuelta hech laj spasic c'alal tiq'uil ti gobernador
ti Cirenioe te ti slumal Siria. 3 Hech mantal laj yich'ic scotolic ti ac'o ba yac'
sbiic ti jteclum ti bu slumal ti antiguo statamolique. 4 Hech yu'un ti Josee iloc'
batel ti jteclum Nazaret sbi, te ti estado Galilea. Imu batel ti estado Judea.
Te ic'ot ti jteclum yo' bu i'an ti antiguo statamole. Ja' David sbi ti antiguo
statamole ti Josee. Belén sbi ti jteclume. 5 Te ba yac' sbi ti Belén ti Josee xchi'uc
ti Maríae, ja' ti yajnile. Mu to chcol ti alajel ti Maríae. 6 C'alal te oyic ti Belén,
te laj sta yorail icol ti alajel ti Maríae. 7 I'an ti sba yole. Querem laj yac'. Laj
xpix ti saquil poc'. Laj smetsan ti sve'ob vacax yu'un muc sta ti loq'uel ti nae.

Ja' sc'opilal ti ch'ul abatetique xchi'uc ti jpaxtoletique

8 Nopol no'ox ti Belene te oy jpaxtoletic. Tsq'uel scarneroic ti ac'ubaltic.
9 Te laj yac' sba ti q'uelel ti xch'ul abat ti Diose. Laj yac' talel squeval Dios yo'
bu oyique. C'alal laj yilic, toj xi'el ic'otic ti jpaxtoletique. 10 I'albatic yu'un ti
ch'ul abate:
—Mu me xaxi'ic. Oy c'usi lec chacalbe hech nichim no'ox avo'ntonic
acotolic. Ac'o ya'yic scotol achi'iltac. 11 Nax i'an ti Belén Jcoltavanej avu'unic,
ja' ti Cristoe. Ja' Cajvaltic. 12 Ja' señail chacalbeic. Te chataic ti olole, pixbil ti
saquil poc', metsel ti sve'ob vacax —x'utatic yu'un ti xch'ul abat ti Diose.
13 Ti ora ivinaj ep xchi'iltac ti xch'ul abat ti Diose. Ilequilc'opojic yu'un ti
Diose. Hech laj yalic:
14 Jelaven yutsil ti Diose, ja' ti te oy ti vinajele.
Ac'o tojobuc ti balumile yu'un yutsil yo'nton ti Diose xchi'uc scotol crixcha-
noetic,
xchiic.
15 C'alal isut xa batel ti vinajel ti ch'ul abatetique, hech laj sc'opon sbaic ti
jpaxtoletique:
—Batic ti Belén, ba jq'ueltic ti c'usi ic'ot ti pasel, ja' ti c'usi laj yalbucutic ti
Cajvaltique —xut sbaic.
16 Hech ibatic ti anil. Te laj staic ti Maríae xchi'uc ti Josee xchi'uc ti olole.
Te metsel ti sve'ob vacax ti olole. 17 C'alal laj yo'ntonic laj sq'uelic ti olole,
ba spuquic ja' ti sc'opilal ti Jesuse ti i'albatic ti jbaele yu'un ti xch'ul abat ti
Diose. 18 Ti much'utic laj ya'ibeic sc'op ti jpaxtoletique ich'ay yo'ntonic yu'un
ti hech i'albatic yu'un ti jpaxtoletique. 19 Ti Maríae muc xch'ay ti yo'nton ti
c'usi i'albate. Laj snopilan ti yo'nton. 20 Hech isutic batel ti jpaxtoletique.
Ilequilc'opojic batel yu'un ti Diose. Laj yalbeic vocol ti Diose yu'un scotol
ya'yojic xa xchi'uc scotol sq'uelojic xa hech chaj c'u che'el i'albatic yu'un ti
xch'ul abat ti Diose.

Ja' sc'opilal ti Jesuse ti tal ac'atuc ti stojol ti Diose te ti templo

21 C'alal laj sta vaxaquib c'ac'al yanel ti unen quereme, laj yich' circun-
ción. Jesús sbi laj yac'beic comel. Albil ono'ox comel ti sbie yu'un ti xch'ul
abat ti Diose. Albil ono'ox sbi ti c'alal mu to tslic ti Maríae.
22 C'alal i'ech' xa yorail hech chaj c'u che'el chal ti mantaletique ti ja'to mi
its'aqui treinta y tres c'ac'al ja'to xu' chbat ti templo, hech yu'un its'aqui xa
ti c'ac'ale hech yu'un ibat ti templo te ti Jerusalén ti Maríae xchi'uc ti Josee.
Ba yac'beic ti stojol ti Cajvaltic Diose ti olole. 23 Yu'un hech ts'ibabil ti sunal
ti mantaletic yu'un ti Cajvaltic Diose: “Scotol ti sba yolique, mi querem,
ja' cu'un”, ti xchi ono'ox ti Cajvaltic Diose. 24 Tal yac'beic smoton ti Diose
yu'un hech tspas ti muc' hech chaj c'u che'el chal ti mantaletique yu'un ti
Cajvaltic Diose: “Mi mu'yuc ti scarneroe, ac'o yich' tal cha'cot culajte, mi
cha'cot tsumut yu'un jmoton”, ti xchi ono'ox ti Diose.
25 Oy jun vinic te ti Jerusalén. Simeón sbi ti vinique. Toj yo'nton ti stojol ti
Diose. Xch'unoj ti mero melel ti Diose. Smalaoj ti chtal ti Jcoltavaneje yu'un
hech chmuc'ub yo'ntonic xchi'uc ti xchi'iltaque, ja' ti co'ol yelnich'nab Israel
xchi'uque. Oy ti yo'nton ti Simeone ti Ch'ul Espíritue. 26 Ti Simeone i'ac'bat xa
sna' yu'un ti Ch'ul Espíritue ti ja'to mi laj sq'uelbe sat ti Jcoltavaneje ti chtacat
tal yu'un ti Diose, ja'to chcham. 27 Yu'un hech i'albat ti Simeone yu'un ti Ch'ul
Espíritue, hech yu'un ital te ti templo te ti Jerusalén. Hech yu'un te oy ti templo
ti Simeone ti c'alal italic ti templo xchi'uc ti nene olol Jesús ti Josee xchi'uc
ti Maríae. Yu'un tal spasic hech chaj c'u che'el chal ti mantaletique. 28 Ti

Simeone laj spet ti olole, laj yalbe vocol ti stojol ti Diose. Hech laj yalbe ti Diose:
29 Cajval, jun co'nton ic'un me ti atojol hech chaj c'u che'el avalojbune, ho'on
ti avabatune.
30-31 Yu'un laj xa jq'uel ti Jcoltavanej cu'untutique ti laj xa atac talel sventa
jcotoltutic ti jaylajuntosuntutic ti li'oyuntutic li' ti balumile.
32 Ti yanlum crixchanoetique ja' luz yu'un, yu'un hech chilic ti xu' chcolic
uque.
Ti ho'ontutic ti yelnich'onuntutic ti Israele, ti t'ujbiluntutic avu'une, apaso-
juntutic ti muc' yu'un ho'ontutic ti jtojoltutic ihul ti Jcoltavaneje,
xchi ti Simeone, xut ti Diose.
33 Ti Josee xchi'uc ti sme' ti olole ich'ay yo'ntonic yu'un ti hech oy sc'opilal
laj ya'yic ti yole. 34-35 Ti Simeone laj sc'ambe bendición ti stojol ti olole. Hech
laj yalbe ti sme' ti olole, ja' ti María*e*:
—A'yo me ava'i, ti sventa ti avol li'to hech tspasbatic proval yo'ntonic ti
jchi'iltique, ho'ucutic ti yelnich'onucutic ti Israel xchi'uque, hech chvinaj ti
c'usi tsnopique. Ja' ep chbolib yo'ntonic ti jchi'iltique yu'un. Hech yu'un
ep chich' contrainel ti avole yu'un mu xc'anat yu'unic. Ja' ti sventa uc ti ep
chavich' mul ho'oti. Oy yan ti jchi'iltique ja' chlecub yo'ntonic yu'un —xchi
ti Simeone.
36 Te oy uc ti yut templo jun ants, Ana sbi. Ja' j'alc'op yu'un Dios uc ti Anae.
Ja' judio ants ti Anae, ja' stseb ti Fanuele ti oy ti jchop yu'un ti Asere. Me'el
xa ti Anae. Hucub no'ox habil laj yic' sbaic xchi'uc ti smalale, patil icham ti
smalale. 37 Chanib yo'vinic habil yich'oj ti Anae, hech yu'un ep habil mu'yuc
smalal. Scotol c'ac'al te italilan ti templo. Ti c'ac'al ti ac'ubal chac' sba ti
abatinel te ti stojol ti Diose, chipan sba, tsc'opon Dios. 38 C'alal yac'oj sba
chalbe sc'opilal ti olole ti Simeone, ital ti Anae. Ti Ana uque lic yalbe vocol ti
Cajvaltic Diose yu'un ti ital xa ti Jcoltavaneje. Patil lic spucbe sc'opilal ti olole
scotol ti xchi'iltaque ti yac'oj sba tsmalaic ti tsc'an chcolique te ti Jerusalén.

*Ja' sc'opilal ti isutic batel ti jteclum Nazaret ti Josee xchi'uc ti María*e *xchi'uc ti nene olole*

39 Ti c'alal laj xa spas scotol ti Josee xchi'uc ti María*e* hech chaj c'u che'el
yaloj ti mantaletic ti Cajvaltic Diose, hech isutic batel ti sna te ti Nazaret. Ja' te
ti estado Galilea. 40 Lec ich'i ti quereme, ja' ti Jesuse. Oy lec yip. P'ij ti quereme
yu'un ep i'ac'bat bendición yu'un ti Diose.

Ja' sc'opilal ti te itaat ti yut templo ti quereme, ja' ti Jesuse

41 Scotol habil ibatilan ti Jerusalén ti stot sme' ti Jesuse. Ba yaq'uic ti milel
ti smoton ti Diose yu'unique te ti yorail q'uin Pascua sbi. 42 C'alal yich'oj xa
lajcheb habil ti Jesuse, ibatic ti Jerusalén ti yorail ti q'uine yu'un smantal Dios
yu'un ti hech chbatilanique. 43 C'alal ilaj ti q'uine, isutic batel ti sna. Ti stot
sme' ti Jesuse muc sna'ic ti te icom ti Jerusalén ti squereme. 44 Laj scuyic ti laj
xchi'in sutel ti yuts yalaltaque. Hech yu'un ixanavic batel jun c'ac'al. Hech
lic sa' ti stojol ti yuts yalaltaque xchi'uc ti much'utic xojtiquinic ti quereme.
45 Muc staic, hech yu'un isutic batel ti Jerusalén ti stot sme'e. Te c'ot sa'ic.
46 Ti yoxibal c'ac'al c'ot staic te ti yut templo yu'unic te ti Jerusalén. Te nacal
ti o'lol ti stojol ti xchi'iltac ti ichanubtasvanic ti smantal ti Diose ti scuyoj
sbaique c'ot staic. Ti Jesuse cha'ibe sc'op ti jchanubtasvanejetique. Stuc
yac'oj sba tsjac' ti Jesuse. 47 Ich'ay yo'ntonic scotol ti much'utic laj ya'yic ti c'u
che'el itac'av, ti c'u che'el laj sjac' ti quereme. Yu'un ti Jesuse laj ya'ibe sjam
scotol ti c'usi laj yal ti jchanubtasvanejetic ti scuyoj sbaique. Ich'ay yo'ntonic

yu'un ti lec itac'av ti Jesuse. 48 Ti c'alal c'ot staic ti squereme ti stot sme'e,
ich'ay yo'ntonic uc. Ti sme'e hech laj yalbe ti Jesuse:
—Querem, ¿c'u yu'un hech laj apasbuntutic? Laj jsa'ilanotutic ti jyalel. Laj
quich'tutic mul avu'un, yu'un muc xajtatutic ti sa'el —x'utat yu'un ti sme'e.
49 Itac'av ti Jesuse:
—¿C'u yu'un laj asa'ucun? ¿Mi mu xana'ic ti li' xu' xataun ti sna ti Jtote?
—xchi ti Jesuse.
50 Ti stot sme'e muc xa'ibeic sjam ti hech itac'av ti Jesuse.
51 Ti Jesuse laj xchi'in batel ti Nazaret ti stot sme'e. Te laj xch'umbe
smantalic. Scotol ti c'utic laj spas ti Jesuse icom ti yo'nton ti sme'e, tsnopilan
ti yo'nton. 52 P'ij iloc' ti Jesuse. Laj sta xch'iel. Lec i'ilat yu'un ti Diose. Lec
i'ilat uc yu'un ti crixchanoetique.

3

Ja' sc'opilal ti lic xchol sc'op Dios ti Juane, ja' ti laj yac' ich'ho'e
(Mt. 3:1-12; Mr. 1:1-8; Jn. 1:19-28)

1 Yo'lajunebal xa habil yochel ti mero totil ajvalile te ti jteclum Roma, ja'
ti Tiberio César sbie. Ja'uc te ti estado Judea ja' ochem ti gobernador yu'un
ti Poncio Pilatoe. Ja'uc te ti estado Galilea ja' ochem ti gobernador yu'un ti
Herodese. Ja'uc te ti balumil Iturea xchi'uc ti balumil Traconite ja' ochem ti
ajvalil yu'un ti yits'in ti Herodese. Ja' Felipe sbi ti yits'ine. Ja'uc te ti balumil
Abilinia ja' ochem ti ajvalil yu'un ti Lisaniase. 2 Ja' ochem ti totil pale yu'un
ti xchi'iltaque ti Anase xchi'uc ti Caifase, ja' ti co'ol judioetique. C'alal hech
yich'ojic yabtelic, te oy ti xocol balumil ti Juane, ja' ti snich'on ti Zacaríase. Ja'
hech yorail ti i'albat ti yo'nton yu'un ti Diose ti ac'o xcholbe ti sc'ope. 3 Hech
ixanav batel ti Juane te ti ti'ti'uc'um Jordán. Hech laj yal:
—Suteso me avo'ntonic yu'un amulic, ich'ic ho' hech chaxch'ayboxuc
amulic ti Diose —xchi.
4 Yu'un hech ts'ibabil comel sc'opilal ti Juane te ti sun ti Isaíase, ja' ti j'alc'op
yu'un ti Diose ti vo'one. Hech laj yal ti Isaíase:
Chlic jun jchi'iltic.
Tsots chc'opoj ti xocol balumil.
Hech chal:
“Chtal xa ti Cajvaltique hech yu'un comesic ti c'utic chasbolibtasoxuque,
5 yu'un hech chapasic ti muc' ti sc'ope, yu'un hech lec chabatic.
Chastojobtasoxuc.
6 Yu'un chtal xa ti Jcoltavanej cu'untique ti laj xa stac talel ti Diose.
Ja' chtal scolta scotol crixchanoetic li' ti balumile”,
chlic yut ti xchi'iltaque, xchi ti Isaíase.
7 Ep ti much'utic ba ya'ibeic sc'op ti Juane. Ti Juane hech laj yalbe ti
much'utic tal sc'anic yu'un chich'ic ho':
—Ti ho'oxuque hech chaj c'u che'el ti orachone. Mi chtal c'oc' cha'i, chjatav.
Hech un ja' no'ox hech ti ho'oxuque. ¿Mi yu'un chava'yic ti ta ono'ox xavich'ic
vocol yu'un ti Diose yu'un ti natalic ti anil yu'un tal ac'anic ich'ho' ti jtojol
ti ho'oxuque? 8 Ja' tsc'an ti primero chavac' ti q'uelel ti avabtelique mi
melel ti sutem xa avo'ntonic yu'un ti amulique. Mu me hechuc chanopic ti
avo'ntonic: “Ja' jtatamoltic ti Abrahame, hech yu'un chijcolucutic”, mu me
xachiic. Chacalbe, ti Diose xu' tsc'atajes ti yelnich'on Abraham avi ton li'to.
9 Ti ho'oxuque hech chaj c'u che'el ti te'etique ti mu xac' lec sate, hech yu'un te
xa oy eq'uel ti yoc. Ja' chich' ts'etel. Patil chtenat ochel ti c'oc' —xchi ti Juane.
10 Ti Juane hech ijac'bat yu'un ti crixchanoetique:
—¿C'usi chcut jbatutic che'e, ho'ontutic? —xchiic.

11 Itac'av ti Juane, hech laj yalbe:
—Ti much'u cha'lic sc'u'e jlic ac'o yac'be ti much'u mu'yuc yu'une. Ti much'u oy sve'ele hech ac'o spas uc —xut.
12 Oy italic uc jtsobpatanetic yu'un tal sc'anic yu'un chich'ic ho' uc. Hech tal sjac'be ti Juane:
—Maestro, ¿c'usi chcut jbatutic uc, ho'ontutic? —xchiic.
13 Ti Juane hech laj yalbe:
—Mu me xac'ambeic yech'omal ti patan ti chatsobique —xut.
14 Te oy soldadoetic uc. Hech ijac'bat ti Juane yu'un ti soldadoetique:
—Ti ho'ontutique, ¿c'usi chcut jbatutic? —xchiic.
Ti Juane hech laj yalbe:
—Nichimuc me avo'ntonic yu'un ti c'u yepal cha'ac'batic ti stojol avabtelique. Mu me much'u chasibtas, mu me much'u chanopbe smul yu'un hech xu' avu'un chavich'be staq'uin —xut.
15 Scotol ti crixchanoetique chlo'laj yo'ntonic, tsc'an cha'yic ti mi ja' ti Jcoltavaneje ti Juane. 16 Hech lic c'opojuc ti Juane, hech laj yalbe ya'yic scotolic:
—Ho'oni, ja' no'ox cabtel chcac'be yich' ho' ti much'u sutem xa yo'ntonic yu'un smulic. Ti much'u patil chtale ja' tsots yabtel yich'oj. Ho'oni mu tsotsuc cabtel quich'oj. Ma mi sjitumbeluc yaq'uil sempat, mu'yuc c'usi xu' ti jcolta mi jutuc. Ja' chayac'boxuc avich'ic ti Ch'ul Espíritue xchi'uc c'oc' yu'un hech chloc' scotol ti sbolil avo'ntonique. 17 Jun to stsacoj ti sc'ob ti sjorquetae yu'un chic'a strigo. C'alal chlaj yo'nton laj yic'a strigo, tsmes ti yelae. Tstsob ochel ti sna ti strigoe. Ti xpaxaq'uil trigoe chchic' ti c'oc' ti bu mu stac' tup'ele —xchi ti Juane.
18 Ep yan mantal laj xcholbe ya'yic ti xchi'iltaque ti Juane, ja' ti co'ol judio xchi'uque, hech laj yalbe ya'yic ti lequil ach' c'ope. 19 Ti Herodese, ja' ti ajvalile, albil ono'ox yu'un ti Juane ti mu xtun ti laj spojbe ti yajnil ti yits'ine, ja' ti Herodíase, yu'un laj yic'. Ja' Felipe sbi ti yits'in ti Herodese. Albil ono'ox uc yu'un ti Juane ti mu xtun ti c'utic yan chopol tspas uque. 20 Muc spas ti muc', ja' no'ox más ba stoy smul, laj stic' ti chuquel ti Juane.

Ja' sc'opilal ti i'ac'bat yich' ho' ti Jesuse (Mt. 3:13-17; Mr. 1:9-11)

21 C'alal te ch-ac'bat yich'ic ho' ep crixchanoetic, ital uc ti Jesuse. I'ac'bat yich' ho' uc. Patil c'alal yac'oj sba tsc'opon Dios ti Jesuse, ijam ti vinajele. 22 Iyal tal ti sba ti Jesuse ti Ch'ul Espíritue. Oy sbec'tal jun to culajte x'elan iyal tal ti sba ti Jesuse. Te icom. Ti Diose ic'opoj te ti vinajel:
—Ho'ot Jnich'onot, lum c'uxot ti co'nton. Nichim no'ox co'nton avu'un —xchi xc'opoj te ti vinajel.

Ja' sbiic ti antiguo statamol ti Jesuse (Mt. 1:1-17)

23 C'alal lic abtejuc ti Jesuse, jun to lajuneb xcha'vinic habil yich'oj. Cuybil ti snich'on José pero ja' yelnich'on ti Elie, ja' ti stot ti Maríae. 24 Ti Elie ja' stot ti Matate. Ti Matate ja' stot ti Levie. Ti Levie ja' stot ti Melquie. Ti Melquie ja' stot ti Janae. Ti Janae ja' stot ti Josee. 25 Ti Josee ja' stot ti Matatíase. Ti Matatíase ja' stot ti Amose. Ti Amose ja' stot ti Naume. Ti Naume ja' stot ti Eslie. Ti Eslie ja' stot ti Nagaye. 26 Ti Nagaye ja' stot ti Mate. Ti Mate ja' stot ti Matatíase. Ti Matatíase ja' stot ti Semeye. Ti Semeye ja' stot ti Josee. Ti Josee ja' stot ti Judae. 27 Ti Judae ja' stot ti Joanae. Ti Joanae ja' stot ti Resae. Ti Resae ja' stot ti Zorababele. Ti Zorababele ja' stot ti Salatiele. Ti Salatiele ja' stot ti Nerie. 28 Ti Nerie ja' stot ti Melquie. Ti Melquie ja' stot ti Adie. Ti Adie ja' stot

ti Cosame. Ti Cosame ja' stot ti Elmodame. Ti Elmodame ja' stot ti Ere. 29 Ti Ere ja' stot ti Josuee. Ti Josuee ja' stot ti Eliezere. Ti Eliezere ja' stot ti Jorime. Ti Jorime ja' stot ti Matate. 30 Ti Matate ja' stot ti Levie. Ti Levie ja' stot ti Simeone. Ti Simeone ja' stot ti Judae. Ti Judae ja' stot ti Josee. Ti Josee ja' stot ti Jonane. Ti Jonane ja' stot ti Eliaquime. 31 Ti Eliaquime ja' stot ti Meleae. Ti Meleae ja' stot ti Mainane. Ti Mainane ja' stot ti Matatae. Ti Matatae ja' stot ti Natane. 32 Ti Natane ja' stot ti Davide. Ti Davide ja' stot ti Isaie. Ti Isaie ja' stot ti Obede. Ti Obede ja' stot ti Booze. Ti Booze ja' stot ti Salmone. Ti Salmone ja' stot ti Nasone. 33 Ti Nasone ja' stot ti Aminadabe. Ti Aminadabe ja' stot ti Arame. Ti Arame ja' stot ti Esrome. Ti Esrome ja' stot ti Farese. Ti Farese ja' stot ti Judae. 34 Ti Judae ja' stot ti Jacobe. Ti Jacobe ja' stot ti Isaaque. Ti Isaaque ja' stot ti Abrahame. Ti Abrahame ja' stot ti Taree. Ti Taree ja' stot ti Nacore. 35 Ti Nacore ja' stot ti Serugue. Ti Serugue ja' stot ti Ragave. Ti Ragave ja' stot ti Pelegue. Ti Pelegue ja' stot ti Hebere. Ti Hebere ja' stot ti Salae. 36 Ti Salae ja' stot ti Cainane. Ti Cainane ja' stot ti Arfajade. Ti Arfajade ja' stot ti Seme. Ti Seme ja' stot ti Noee. Ti Noee ja' stot ti Lameque. 37 Ti Lameque ja' stot ti Matusalene. Ti Matusalene ja' stot ti Enoque. Ti Enoque ja' stot ti Jarede. Ti Jarede ja' stot ti Malalele. Ti Malalele ja' stot ti Cainane. 38 Ti Cainane ja' stot ti Enose. Ti Enose ja' stot ti Sete. Ti Sete ja' stot ti Adane. Ti Adane ja' stot ti Diose.

4

Ja' sc'opilal ti ipasbat proval yo'nton ti Jesuse yu'un ti totil pucuje (Mt. 4:1-11; Mr. 1:12-13)

1 Ti Jesuse nojem ti yo'nton ti Ch'ul Espíritue hech iloc' batel ti ti'uc'um Jordán. Te i'ic'at batel te ti xocol balumil yu'un ti Ch'ul Espíritue. 2 Te icom ti xocol balumil cha'vinic c'ac'al ti Jesuse. Te tal pasbatuc proval yo'nton ti Jesuse yu'un ti totil pucuje. Yu'un yipanoj sba ti Jesuse muc xve', hech lic vi'najuc. 3 Ti Jesuse hech i'albat yu'un ti totil pucuje:

—Mi ho'ot Snich'onot ti Diose, paso mantal ac'o pasuc ti vaj avi ton li'to hech chata ave'el —xut.

4 Itac'av ti Jesuse, hech laj yalbe:

—Hech ts'ibabil: “Ma'uc no'ox ti vaj chijcuxi. Ja' ti sventa ti sc'op Dios uque chijcuxi”, ti xchie. Hech ts'ibabil ti sun —xchi ti Jesuse.

5 Patil ti totil pucuje laj yic' batel ti jolvits ti Jesuse. Toyol ti vitse. Ti ora i'ac'bat sq'uel ti Jesuse scotol ti ajvaliletique ti li' ti balumile xchi'uc ti sp'ijilique ti c'u che'el tspasic mantale. 6 Hech i'albat yu'un ti totil pucuje:

—Chacac'bot aventain scotol avi to xchi'uc sp'ijilic xchi'uc sc'ulejalic yu'un ni'ac'bat xa jventain ho'oni. Ja' chcac'be ti much'u sc'an co'nton chcac'be. 7 Hech yu'un mi chaquejan aba ti jtojole, ja' avu'un scotol ti avac'oj aba chaq'uel avi li'to —x'utat ti Jesuse yu'un ti totil pucuje. Yu'un mi chch'un ti Jesuse jun chc'otic xchi'uc o.

8 Itac'av ti Jesuse, hech laj yalbe:

—Batan, Satanás, mu stac' ti jch'un amantal. Yu'un hech ts'ibabil: “Ja' chapasic ti muc' stuc ti Cajvaltic Diose, ja' ti Dios cu'untique. Ja' chach'umbeic smantal stuc”, ti xchie. Hech ts'ibabil —xchi ti Jesuse, xut ti pucuje.

9 Patil ti totil pucuje laj yic' batel ti Jerusalén ti Jesuse. Te laj yic' batel ti templo. Ti totil pucuje c'ot sva'an ti mero joltemplo ti Jesuse. Hech laj yalbe:

—Mi ho'ot Snich'onot ti Diose, teno aba yalel li'i. 10 Yu'un hech ts'ibabil: Chastacbot talel xch'ul abat yu'un chaxchabiot.

11 Chastsacot ti sc'ob ti xch'ul abate chayic' batel yu'un hech mu xyaj avacan
ti ton, xchi ts'ibabil —x'utat ti Jesuse.
12 Itac'av ti Jesuse, hech laj yalbe:
—Mi ti jten jba yalel li'i, ti jpasbe proval yo'nton ti Diose yu'un ti jq'uel mi
chiscoltaun. Hech ts'ibabil ti sc'op ti Diose: “Mu me xapasbe proval yo'nton
ti Cajvaltic Diose, ja' ti Dios cu'untique”, xchi ts'ibabil —x'utat ti totil pucuje
yu'un ti Jesuse.
13 C'alal laj yo'nton ti totil pucuje ti muc xch'un ti Jesuse, hech ibat ti totil
pucuje. Ti totil pucuje tsmala mi oy lec tiempo xu' tspasbe proval yo'nton ti
Jesuse yan vuelta.

Ja' sc'opilal ti lic xchol sc'op Dios te ti Galilea ti Jesuse (Mt. 4:12-17; Mr. 1:14-15)

14 Ti Jesuse isut batel ti Galilea. Jelaven sp'ijil ti Jesuse ti sventa ti Ch'ul
Espíritue, hech yu'un ipuc sc'opilal ti sjoylejal balumil ti c'usi lec laj spas ti
Jesuse. 15 Ichanubtasvan te ti temploetic yu'un ti judioetique. Lec sc'opilal
yu'un scotol crixchanoetic.

Ja' sc'opilal ti muc spasat ti muc' ti Jesuse te ti Nazaret (Mt. 13:53-58; Mr. 6:1-6)

16 Ic'ot ti Nazaret ti Jesuse, ja' ti bu ich'ie. Ti yorail chcux yo'ntonic ti
judioetique te ibat ti templo uc. Nopen cha'i ti hech chbatilan ti templo ti
Jesuse ti yorail chcux yo'ntonic. Te ti yut templo laj sva'an sba ti Jesuse yu'un
tsc'an tsq'uel sc'op Dios. 17 Hech lic ac'batuc ti sun ti Isaíase, ja' ti j'alc'op yu'un
ti Diose. Laj sjam ti hune, laj sta yo' bu hech ts'ibabil:
18 Ventaimbilun yu'un ti Ch'ul Espíritue, ja' yu'un ti Cajvaltic Diose.
Laj xa st'ujun yu'un ti jcholbe ti lequil ach' c'ope ti much'utic uts sbaique.
Laj xa stacun talel yu'un ti jmuc'ubtasbe yo'ntonic ti much'utic chich'ic mule,
yu'un chcalbe ya'yic c'u che'el chcolic ti much'utic chucbilic yu'un mulile,
c'u che'el chjam satic ti much'utic ma'satetique,
c'u che'el chcolic ti libre ti much'utic chich'ic vocole.
19 Laj xa stacun talel uc yu'un ti jcholbe sc'opilal ti tsta yorail ti ch-ic'atic ti
stojol ti Cajvaltic Diose,
xchi laj sq'uel ti Jesuse.
20 Ti Jesuse hech laj sbal ti sc'op Diose, ja' laj yac'be ti abate, hech inaqui
te ti stojol scotolic. Scotol ti much'utic te oyic ti yut templo laj sq'uelilambeic
sat ti Jesuse. 21 Ti Jesuse hech lic yalbe ya'yic:
—Ti ora to ic'ot xa ti pasel ti hech ts'ibabil ti sun ti Diose ti laj xa ava'yique
—xchi.
22 Hech yu'un ti Jesuse lec sc'opilal yu'unic scotolic. Ich'ay yo'ntonic yu'un
ti jelaven yutsil ti sc'ope laj ya'yique. Hech laj yalbe sbaic:
—Ja' snich'on ti José li'to. ¿Mi mu hechuc? —xut sbaic.
23 Ti Jesuse hech laj yalbe:
—Hech chlic avalbucun hech chaj c'u che'el oy chalic: “Ho'ot jpoxtavanejot,
poxtao aba atuc, hech chlic jch'untutic”, ti xchiique, xavutucun. Ja' hech
sjam ti chac'an ti jpas li' ti jlumaltique ti c'u che'el laj xa ava'yic ti ihu' cu'un
te ti jteclum Capernaume yu'un hech chlic ach'unic chacuyique —xchi ti
Jesuse.
24 Hech laj yalbe uc:
—Melel ti c'usi chacalbeique, buc no'ox chbat j'alc'op yu'un ti Diose ja'
tspasat ti muc'. Ja' no'ox te ti slumal ja' mu spasat ti muc'. 25 Melel ti c'usi
chacalbeique, c'alal i'ay li' ti balumile ti Elíase, o'lol xchanibal habil muc xac'
ho' li' ti balumile. Scotol crixchanoetic itsacatic ti vi'nal. Ep me'on antsetic
xchi'inojic ti jchi'iltique, ho'ucutic ti yelnich'onucutic ti Israele. 26 Ti Elíase

muc xbat te ti stojol ti me'on antsetique, ja' ti jchi'iltique. Ja' itacat batel ti stojol ti jun yanlum me'on ants te ti jteclum Sarepta ti nopol xil sbaic xchi'uc ti jteclum Sidone. 27 C'alal i'ay li' ti balumile ti Eliseoe, ja' ti j'alc'op yu'un ti Diose, ep ti jchi'iltique tsacbilic ti c'a'el chamel. Mi junuc muc xcoltaat ti jchi'iltique yu'un ti hech oy xchamelique. Ja' no'ox icoltaat ti Naamane, ja' ti yanlum vinic ti liquem tal ti Siriae —xchi ti Jesuse.

28 C'alal laj ya'ibeic sc'op ti Jesuse hech yu'un ti judioetique ti te stsoboj sbaic te ti temploe, xtec'tun no'ox i'ilinic. 29 Laj yiq'uic loq'uel ti jteclum. Te meltsambil ti c'alvits ti jteclume, hech yu'un laj yiq'uic batel ti jolvits yu'un tsc'an tstenic yalel ti ch'en. 30 Hech yu'un ti Jesuse c'alal te oy ti jolvits i'ech' ti o'lol ti crixchanoetique, hech ibat.

Ja' sc'opilal ti iloq'uesbat pucuj ti yo'nton jun vinic (Mr. 1:21-28)

31 Ti Jesuse iyal batel ti jteclum Capernaum te ti estado Galilea. C'alal ic'ot sc'ac'alil chcux yo'ntonic ti judioetique, ti Jesuse i'och ti templo yu'unique xchi'uc ti yajchanc'opetique. Te ichanubtasvan ti Jesuse. 32 Ich'ay yo'ntonic ti crixchanoetique yu'un ti c'usi laj yac' ti chanel ti Jesuse yu'un ichanubtasvan hech chaj c'u che'el ti much'u tsots yabtel yich'oje.

33 Te oy ti yut templo jun judio vinic ti oy pucujetic ti yo'ntone. Tsots ic'opoj ti vinique. 34 Hech laj yal:

—Mu xavilbajinuntutic. Mu aventauntutic, Jesús, ho'ot liquemot tal ti Nazarete. ¿Mi yu'un tal amiluntutic? Chacojtiquin. Ho'ot Snich'onot ti Diose, ho'ot mu'yuc amul —xut.

35 Ti Jesuse laj spajes ti pucujetique ti hech xch'amunojbe ye ti vinique, hech laj yalbe:

—Anchanic, loc'anic tal ti yo'nton ti vinique —xut.

Yip no'ox ip'aj ti lum ti vinique yu'un ti pucuje, hech iloq'uic tal ti yo'nton ti vinique. Mi jutuc muc xyaj ti vinique. 36 Scotolic ich'ay yo'ntonic, hech laj sjac'be sbaic:

—¿Much'u li' talem li'to? Oy sp'ijil, xu' yu'un tspas ti mantal ti pucujetique. Ch'umbil smantal yu'unic chavil —xut sbaic ti crixchanoetique.

37 Ipuc sc'opilal ti hech laj spas ti Jesuse. Ipuc ti scotol jteclumetic te ti sjoylejal ti Capernaume.

Ja' sc'opilal ti ichop ti sme' ti yajnil ti Simone (Mt. 8:14-15; Mr. 1:29-31)

38 C'alal iloc' ti templo ti Jesuse, te chbat ti sna ti Simone. Te oy ti sna ti sme' ti yajnil ti Simone. Oy sc'ac'al sbec'tal. Hech lic sc'ambeic vocol ti Jesuse ti ac'o scolta ti antse. 39 Ti Jesuse inopej batel ti yo' bu metsel ti antse, laj yal mantal ac'o lamajuc ti sc'ac'ale. Ti ora ilamaj ti sc'ac'ale. Ti ora ilic ti antse, lic mac'linvanuc.

Ja' sc'opilal ti ep ti much'utic icol ti chamel yu'un ti Jesuse

40 C'alal chmal xa ti c'ac'ale, i'ic'atic talel ti stojol ti Jesuse scotol ti much'utic tsacbilic ti chamel, c'uc no'ox chamel yich'ojique. Ti Jesuse laj yac' sc'ob laj yac'be ti sjolic jujun, hech icolic yu'un. 41 Ep iloc' pucuj ti yo'ntonic. Oy tsots ic'opoj ti pucujetique c'alal iloq'uique. Hech laj yalic:

—Ho'ot Snich'onot ti Diose —xchiic.

Hech yu'un ti Jesuse laj spas ti mantal ti yan pucujetique yu'un mu me xc'opojic yu'un laj yojtiquinic ti ja' ti Jcoltavaneje.

Ja' sc'opilal ti Jesuse ti laj xchol ti sc'op Diose te ti estado Galilea (Mr. 1:35-39)

42 Ti yoc'omal c'alal isacub ti osile, iloc' batel ti Jesuse, ibat ti yo' bu xocol
balumil. Isa'at yu'un ti judioetique. C'alal c'ot staic, tsc'an tspajesic ti Jesuse
yu'un mu me xloc' batel te ti jteclum yu'unique. 43 Ti Jesuse hech laj yalbe:
—Persa chba jcholbe uc ti lequil ach' c'ope ti much'utic te ti yan jteclume-
tique, yu'un ac'o sna'ic uc ti tsc'an tsventaimbe yo'ntonic crixchanoetic ti
Diose. Ja' yu'un ti talemun li'to —xchi.
44 Hech ti Jesuse ba xchol ti sc'op Diose te ti scotol temploetic te ti estado
Galilea.

5

Ja' sc'opilal ti ep choy laj staic ti yajchanc'opetique
(Mt. 4:18-22; Mr. 1:16-20)

1 Hech yu'un ti yan c'ac'al te ic'ot ti ti'nab ti Jesuse. Genesaret sbi ti nabe.
Inet'van tal ti crixchanoetique yu'un sc'an cha'yic ti sc'op ti Diose. 2 Ti Jesuse
laj yil te oy chib barcoetic nopol ti'nab. Loq'uemic ti yajval barcoe, ja' ti
jtsacchoyetique. Yac'oj sba tsapilanic ti slebique ti jtsacchoyetique. 3 Ti
Jesuse laj stic' sba ochel ti yut jun barco, ja' ti sbarco ti Simone. Laj yal mantal
ti ac'o batuc jutuc ti ba ho' ti barcoe. Ti Jesuse te laj snacan sba ti yut barco.
Hech lic xchanubtas ti crixchanoetique ti te stsoboj sbaic te ti ti'ti'nab. 4 C'alal
laj yo'nton chanubtasvanuc ti Jesuse, hech laj yalbe ti Simone:
—Batic ti bu nat ti ho'e. Te chlic atenic ochel ti yut ho' ti alebique yu'un te
chataic ep choy —xut.
5 Itac'av ti Simone, hech laj yalbe:
—Maestro, sjunul ac'ubal laj jsa'tutic, muc jtatutic. Yu'un ho'ot amantal,
hech yu'un ti jten ochel ti ho' ti jlebe —xchi.
6 C'alal hech laj stenic ochel ti ho' ti slebique, ep choy i'ochic ti slebique.
C'an tuch'uc ti slebique yu'un lum ep ti choye. 7 Hech yu'un laj sjimc'obtaic ti
xchi'iltaque ti te tic'ajtic ti yan barcoe yu'un ac'o tal coltavanuc. Hech italic.
Inoj ti choy ti chib barcoetique. C'an ch'ayuc ochel ti yut ho' ti barcoetique
yu'un ol ti yicatse. 8 C'alal laj yil ti Simon Pedroe ti hech inoj ti choy ti
barcoetique, laj squejan sba ti stojol ti Jesuse. Hech laj yalbe:
—Más lec mi chaq'uej aba ti jtojol, Cajval, yu'un ho'on jmulavilun —xchi.
9 Yu'un ep ti jyalel ti choy ti laj stsaquique hech yu'un toj xi'el ic'ot ti Simone
xchi'uc ti xchi'iltaque. 10 Hech yo'ntonic uc ti Jacoboe xchi'uc ti Juane, ja' ti
xnich'nab ti Zebedeoe ti ja' chchi'in sbaic ti abtel xchi'uc ti Simone. Ti Jesuse
hech laj yalbe ti Simone:
—Mu me xaxi'. Ti jel avabtel. Chba asa'bun tal crixchanoetic —x'utat
yu'un ti Jesuse.
11 C'alal ic'otic ti ti'nab, iloq'uic ti barco. Hech laj scomesic scotol ti c'utic
oy yu'unique. Ja' laj sts'acliic batel ti Jesuse.

Ja' sc'opilal ti ichop yu'un ti Jesuse ti much'u yich'oj c'a'el chamele
(Mt. 8:1-4; Mr. 1:40-45)

12 C'alal te oy ti jun jteclum ti Jesuse, ital jun judio vinic. Tsacbil ti c'a'el
chamel ti vinique. C'alal laj yil ti Jesuse ti vinique, tal spatan sba ti stojol ti
Jesuse, lic yalbe vocol. Hech laj yalbe:
—Cajval, mi chac'ane, xu' chichop avu'un —xchi.
13 Ti Jesuse laj yac' sc'ob laj yac'be ti sjol ti vinique. Hech laj yalbe:
—Hechuc, chopan —xut.
Ti ora ichop ti vinique ti c'a'el chamel yich'oje. 14 Ti Jesuse hech laj yalbe:
—A'yo me ava'i, mu me much'u chavalbe ya'i. Batan, ba ac'o aba ti q'uelel
ti stojol ti palee. Ac'bo smoton ti Diose hech chaj c'u che'el laj yal ti Moisese.
Hech tsna'ic ti jchi'iltique ti nacol xae —xut.

15 Más ipuc batel sc'opilal ti Jesuse. Ep crixchanoetic laj stsob sbaic tal
yu'un sc'an cha'ibeic sc'op, yu'un tsc'anic ti chchop ti xchamelique. 16 Ti
Jesuse laj sq'uej sba batel ti bu xocol balumil. Te ba sc'opon Dios.

Ja' sc'opilal ti ichop yu'un ti Jesuse ti much'u sicuben yacane
(Mt. 9:1-8; Mr. 2:1-12)

17 Ti yan c'ac'al c'alal yac'oj sba chchanubtasvan ti Jesuse, te nacajtic uc
fariseoetic xchi'uc ti xchi'iltac ti ichanubtasvanic ti smantal ti Diose ti scuyoj
sbaique. Te cha'ibeic sc'op uc ti Jesuse. Ti totiletique ja' talemic ti jujun biq'uit
jteclum te ti estado Galilea xchi'uc ti estado Judea. Oy talemic uc ti muc'ta
jteclum Jerusalén. Ti Jesuse i'ac'bat ep sp'ijil yu'un ti Cajvaltic Diose yu'un
hech icol yu'un ti jchameletique. 18 Oy judio viniquetic laj yiq'uic tal ti stojol
ti Jesuse jun jchamel vinic. Sicuben yacan ti vinique. Laj spasilanic preva mi
xu' chjelavic ochel ti stojol ti crixchanoetique yu'un hech chc'ot smetsanic ti
stojol ti Jesuse te ti yut na. 19 Yu'un mu xu' ch-ochic ti yut na yu'un te humajtic
ti crixchanoetique, hech yu'un imuic ti jolna yu'un pamal ti jolnae. Hech
yu'un lic stotsic ti texa yu'un hech xu' tstiq'uic ochel yu'un hech xu' tsliquic
yalel xchi'uc spop ti jchamele ti sicuben yacane. Hech chc'ot ti stojol ti Jesuse
ti jchamele. 20 Yu'un ti hech ic'ot ti stojol ti Jesuse ti jchamele, hech laj yil ti
Jesuse ti chch'unique, hech yu'un laj yalbe ti jchamele:

—Tote, ch'ayem xa amul —xchi ti Jesuse.

21 Hech yu'un ti much'utic chchanubtasvanic ti smantal ti Diose ti scuyoj
sbaique xchi'uc ti fariseoetique hech laj yal ti yo'ntonic: "Ja' ti vinic li'to, Dios
tscuy sba. Mu'yuc much'u yan xu' chixch'aybucutic jmultic. Ja' no'ox stuc ti
Diose", xchi xc'opojic ti yo'ntonic.

22 Ti Jesuse laj sna' ti hech yac'oj sba chc'opojic ti yo'ntonique hech yu'un
hech laj yalbe:

—¿C'u yu'un ti mu lecuc chc'opoj avo'ntonic? 23 Melel much'uuc no'ox xu'
chal ti "ch'ayem xa amul", xu' xchi. Much'uuc no'ox xu' chal uc ti "lican,
xanavan", xu' xchi. Ja' tsc'an chaq'uel ti much'u hech chc'opoje mi chc'ot ti
pasel yu'un hech chaj c'u che'el chal. 24 Laj xa cal ti ch'ayem xa smul hech
yu'un q'uelo c'usi ti jpas ti ora to yu'un hech chana' ti melel ti ho'on ti jch'ay
mulil li' ti balumile, ho'on ti co'ol crixchanoucutique —xut.

Ti Jesuse hech laj yalbe ti jchamele:

—Ho'ot chacalbe, lican, balo batel apop, batan ti ana —xut ti jchamele,
xchi ti Jesuse.

25 Ti ora ilic ti jchamele. Hech laj yilic scotolic. Laj sbal ti spope, hech ibat
ti sna yac'oj sba chalbe vocol ti Diose batel. 26 C'alal laj sq'uelic ti hech ic'ot ti
pasele, ich'ay yo'ntonic ti judioetique. Lic yalbeic vocol ti Diose yu'un ti hech
ic'ot ti pasele. Yu'un ti ich'ay yo'ntonique, hech lic yalbe sbaic:

—Mu'yuc bu quilojtic hech hech chaj c'u che'el laj quiltic nax —xut sbaic.

Ja' sc'opilal ti i'ic'at ti Mateoe yu'un ti Jesuse
(Mt. 9:9-13; Mr. 2:13-17)

27 Patil iloc' batel ti Jesuse. Te oy jun jtsobpatan, Leví sbi. Ja' Mateo sbi ti
jc'optique. Te nacal yac'oj sba tstsob patan laj yil ti Jesuse. Hech yu'un hech
laj yalbe:

—Chi'inun batel —xut ti jtsobpatane ja' ti batem yo'nton chlo'lavan ti
taq'uine.

28 Ti Levie laj scomes scotol ti c'usi oy yu'une, laj xchi'in batel ti Jesuse.

29 Patil ti Levie laj yac' ve'elil hech yu'un laj yic' ti ve'el ti Jesuse te ti
sna. Te xchi'inoj ti mesa ti Jesuse ep xchi'iltac ti Levie ti co'ol jtsobpatanetic
xchi'uque, xchi'uc yantic. 30 Ti much'utic chchanubtasvan ti smantal ti Diose

ti scuyoj sbaique xchi'uc ti fariseoetique hech lic yalbe ti yajchanc'opetic ti Jesuse:
—Mu xtun ti chachi'inic ti ve'el jtsobpatanetic xchi'uc yan jp'ajmantaletic —xchiic.
31 Itac'av ti Jesuse, hech laj yalbe:
—Ti much'utic lec oyique mu yu'unuc tsc'anic jun jpoxtavanej yu'un lec oyic. Ja' no'ox tsc'anic jpoxtavanej ti much'utic jchameletique. 32 Ja' no'ox hech uc ma'uc tal jcolta ti much'utic ti jun yo'nton ti stojol ti Diose. Ja' tal quic' ti jtojol ti much'utic mu junuc yo'nton ti stojol ti Diose yu'un ac'o sutes yo'ntonic —xchi ti Jesuse.

Ja' sc'opilal ti ijac'bat ti Jesuse c'u yu'un mu xipan sbaic ti yajchanc'opetique
(Mt. 9:14-17; Mr. 2:18-22)

33 Hech lic sjac'beic:
—Ti yajchanc'opetic ti Juane ep vuelta chipan sbaic tsc'oponic Dios. Hech tspasic uc ti cajchanc'optutique, ho'ontutic ti fariseountutique. ¿C'u yu'un mu hechuc tspasic uc ti avajchanc'opetique? Ja'uque mu xipan sbaic —x'utat ti Jesuse.
34 Ti Jesuse hech laj yalbe:
—Ti much'utic tspasic q'uin sventa nupunele, ¡bu c'amba yipan sbaic c'alal te to xchi'inojic ti much'u chnupune! 35 Hech yu'un ti mu xipan sbaic ti cajchanc'op ti ora to. Ja'to mi ic'ot yorail chismilucun ti cajcontrae, ja'to chlic yich'ic mul, chlic yipan sbaic ti cajchanc'ope —xut.
36 Ti Jesuse lic yalbe lo'il. Oy sjam ti lo'il ti laj yalbee. Hech laj yalbe:
—Scotol ti much'u chixch'umbun ti jc'ope persa tscomes ti c'u che'el xch'unoj ono'oxe, ja' ti poco c'ope. Persa ja' chch'un ti ach' c'ope. Hech chaj c'u che'el ti much'u tspac'an ti bu lajem ti sc'u'e, mu yu'unuc tstuch' loq'uel jun pedazo ti ach' sc'u'e yu'un hech tspac'an ti poco c'u'il yu'une. Taca hechuc tspase yu'un hovil yu'un jomol chcom ti ach' c'u'il yu'une. Yu'un ti ach' poc' xchi'uc ti poco c'u'ile mu snupin. 37 Hech chaj c'u che'el mu'yuc much'u tspul ach' vino ti yac'oj sba chyijube ti bu poco nucul ti spulobil vinoe. Mi hech tspase, chjat ti nucule. Lástima chmal scotol ti vinoe. J'ech'el mu xa xtun ti nucule. 38 Ti ach' vinoe ti yac'oj sba chyijube sc'an pulel ti ach' nucul. 39 Ti much'u yuch'oj xa ti poco vinoe mu sc'an xuch' ti ora ti ach' vinoe yu'un chal: "Ja' lec stuc ti poco vinoe", xchi —xchi ti Jesuse.

6

Ja' sc'opilal ti yajchanc'opetic ti Jesuse ti laj stuch'ic trigo ti sc'ac'alil chcux yo'ntonic
(Mt. 12:1-8; Mr. 2:23-28)

1 Ti yan c'ac'al i'ech'ic ti Jesuse xchi'uc ti yajchanc'opetique ti bu ts'umbil trigo. Ja' sc'ac'alil chcux yo'ntonic scotolic c'alal te i'ech'ic. Ti yajchanc'opetique laj stuch'ic jutuc trigo laj sju'ic laj sc'uxic. 2 I'ilat yu'un ti fariseoetique. Hech yu'un ti fariseoetique lic yalbeic:
—¿C'u yu'un ti hech chap'ajic mantal? Yu'un ja' sc'ac'alil ti jcux co'ntontic ti ora to —x'utatic.
3 Itac'av ti Jesuse, hech laj yalbe:
—Ti ho'oxuque aq'uelojic xa ti sun ti Diose ti c'usi laj spas ti Davide c'alal itsacat ti vi'nal xchi'uc ti much'utic xchi'inojique. 4 Ja' i'och ti templo yu'un ti Diose. Laj sve' ti caxlan vaje te ti ba mesa te ti stojol ti Diose. Manchuc mi yaloj ti Diose ti stuquic no'ox tsve'ic ti paleetique, laj sve' ti Davide xchi'uc ti xchi'iltaque. Mu'yuc smulic yu'un hech laj spasic —xut.
5 Hech lic yal uc ti Jesuse:

—Ho'on jventainoj ti sc'ac'alil ti jcux co'ntontique, ho'on ti co'ol crixchanoucutique. Ho'on chcal ti c'usi stac' pasel —xchi ti Jesuse.

Ja' sc'opilal ti ichop ti sc'ob ti vinique ti sicuben sc'obe
(Mt. 12:9-14; Mr. 3:1-6)

6 Ti yan c'ac'al, ja' yorail uc ti chcux yo'ntonic ti judioetique, i'och ti templo yu'unic ti Jesuse. Te ichanubtasvan. Te oy jun vinic, sicuben ti sbats'ic'obe. 7 Te oy uc cha'vo' oxvo' ti much'utic chchanubtasvanic ti smantal ti Diose ti scuyoj sbaique xchi'uc ti fariseoetique. Te tsq'uelilanic ti Jesuse mi chcoltavan ti sc'ac'alil chcux yo'ntonic. Yu'un tsc'an tsa'beic smul ti Jesuse. 8 Ti Jesuse laj sna' ti hech snopoj ti yo'ntonique, hech yu'un laj yalbe ti vinic ti sicuben sc'obe:

—La' va'ano aba li' ti jtojol —xut.

Hech te tal sva'an sba ti vinique. 9 Hech yu'un ti Jesuse laj yalbe ti much'utic chchanubtasvanic ti smantal ti Diose ti scuyoj sbaique xchi'uc ti fariseoetique:

—Oy c'usi chajac'be. Ti sc'ac'alil ti jcux co'ntontic, ¿mi stac' ti jpastic ti c'usi leque, mi stac' ti jpastic ti c'usi chopole? ¿Mi stac' ti chijcoltavane, mi stac' ti chijmilvane? —xut.

10 Ti Jesuse laj sq'uelbe satic scotolic ti te nacajtique. Hech lic yalbe ti jchamele:

—Xach'o ac'ob —xut.

Ti ora ichop ti sc'obe. Laj xach' ti sc'obe. 11 Xtec'tun no'ox i'ilinic. Hech lic comon snopic ti c'u chutic ti Jesuse.

Ja' sc'opilal ti lajchavo'ic ti it'ujatic yu'un ti Jesuse yu'un ch-och ti yajchanc'op
(Mt. 10:1-4; Mr. 3:13-19)

12 Ja' yorail iloc' batel ti Jesuse, imu batel ti vits, te ba sc'opon Dios. Sjunul ac'ubal icom te tsc'opon ti Diose. 13 C'alal isacub xa ti osile, laj yic' tal ti stojol scotol ti much'utic tsts'acliat yu'une. Hech yu'un lic st'uj lajchavo' yu'un ja' tsventain comel yu'un ti xcholel ti sc'ope. Ja' jcholc'opetic ic'ot sbiic. 14 Ja' laj st'uj ti Simone, ja' ti Pedro laj yac'be sbie, xchi'uc ti yits'ine, ja' ti Andrese. Xchi'uc ti Jacoboe, xchi'uc ti Juane, xchi'uc ti Felipee, xchi'uc ti Bartolomee. 15 Xchi'uc ti Mateoe, xchi'uc ti Tomase, xchi'uc yan Jacobo, ja' ti snich'on ti Alfeoe, xchi'uc yan Simón, ja' ti laj xchi'in ti zeloteetic ono'oxe. Yu'un ti zeloteetic sbiique ja' yu'un ti toyol yo'ntonic mu sc'an ch-ochic ti mozoil yu'un ti romaetique. 16 Xchi'uc ti Judase, ja' ti yermano ti Jacoboe, xchi'uc ti yan Judas, ja' ti Judas Iscariotee, ja' ti laj yac' entrecal ti Jesuse.

Ja' sc'opilal ti Jesuse ti laj xcholbe sc'op Dios ep crixchanoetic
(Mt. 4:23-25)

17 Iyal tal ti vits xchi'uc ti yajchanc'opetique ti Jesuse xchi'uc ti jayvo' ichi'inat c'alal i'ay ti vits. Te c'o sva'an sbaic ti bu stenlejal xchi'uc ti yajchanc'opetique. Hech yu'un te c'ot staic ti much'u yan tsts'acliat yu'une xchi'uc yan ep crixchanoetic. Talemic ti estado Judea xchi'uc ti jteclum Jerusalén xchi'uc ti chib jteclum Tiro xchi'uc Sidón, ja' ti te oyic ti ti'ti'nabe. Tal ya'ibeic sc'op ti Jesuse. Italic uc yu'un ac'o chopuc ti xchamelique. 18 Italic uc ti much'utic oy pucujetic ti yo'ntonique. Scotolic icol yu'un ti Jesuse. 19 Scotol ti crixchanoetique sc'an tspiquic ti Jesuse yu'un oy sp'ijil yu'un icol yu'un scotol.

Ja' sc'opilal ti much'utic chich'ic bendicione xchi'uc ti much'utic chich'ic vocole
(Mt. 5:1-12)

20 Ti Jesuse laj sq'uelbe satic ti yajchanc'opetique xchi'uc scotol ti crixchanoetic ti te stsoboj sbaique, hech lic yalbe:

—Ho'oxuc ti mu'yuc c'usi oy avu'unique chavich'ic bendición. Ja' chasventaimboxuc avo'ntonic ti Diose.

21 'Ho'oxuc ti chavi'najic ti ora to chavich'ic bendición. Ja' chanojesbat avo'ntonic.

'Ho'oxuc ti cha'oq'uic ti ora to chavich'ic bendición. Ti yan c'ac'al chatse'inic.

22 'Ho'oxuc ti chayilintaoxuc ti crixchanoetique, ti mu sc'an ti chachi'inique, ti chayutoxuque, ti chaslabanoxuque ti jventa ho'on ti co'ol crixchanoucutique, chavich'ic bendición. 23 C'alal hech chc'ot ti pasel, mu me xavich'ic mul. Nichimuc me avo'ntonic yu'un. A'yo me ava'yic, cha'ac'batic ep atojolic ti vinajel. Hech ono'ox i'ilbajinvanic ti statamolic ti vo'one lume. Ja' laj yilbajinic ti j'alc'opetic ti vo'one.

24 'Ja'uc ti ho'oxuc ti jc'ulejoxuque chavich'ic vocol. Yu'un oy xa avu'unic ti c'utic tsc'an ti avo'ntonique, hech yu'un mu'yuc xa c'usi yan chac'anic.

25 'Ho'oxuc ti noj ach'utic ti ora to chavich'ic vocol. Ti yan c'ac'al mu xa xmuc'ub avo'ntonic.

'Ho'oxuc ti chatse'inic ti ora to chavich'ic vocol. Ti yan c'ac'al chavich'ic mul, cha'oq'uic.

26 'Chavich'ic vocol mi yu'un lec c'otem ac'opilalic yu'un scotol crixchanoetic. Ja' ti statamolic ti vo'one lume ja' lec laj yilic ti nopbilal j'alc'opetique ti vo'one.

Ja' sc'opilal c'uxubinic ti avajcontraique, xchi
(Mt. 5:38-48, 7:12)

27 'Ho'oxuc ti chava'ibun jc'op ti ora to hech chacalbeic. C'uxubino ti avajcontraique. Ac'o ti q'uelel yutsil avo'ntonic ti stojol ti much'utic chayilintaoxuque. 28 C'ambeic bendición ti stojol ti much'u chayixtalc'optaoxuque. C'opombeic Dios ti stojolic ti much'utic chayilbajinoxuque. 29 Mi oy much'u chasmajot ti jech asate yu'un oy amul tscuy, ac'o smajot ti xcha'jechel uc. Mi oy much'u chaspojbot achij yu'un oy amul ti stojol tscuy, ac'o yich' batel ac'u' uc. 30 Mi oy c'usi chasc'ambote yu'un oy amul tscuy, ac'bo batel. Mi oy much'u chaspojbot ti c'usi oy avu'une yu'un oy amul ti stojol tscuy, mu xa me xba ac'ambe sut tal. 31 Mi chac'an ti lec chaspasboxuc ti yan crixchanoetique, lec chapasbeic uc.

32 'Mi ja' no'ox chac'uxubinic ti much'u chaxc'uxubinoxuque, ¡bu ba tojuc ti c'usi chanope! Yu'un co'ol chapasic xchi'uc scotol ti much'utic ti c'utic chopol tspasique ti ja' no'ox chc'uxubinic ti much'u chc'uxubinatic yu'une. 33 Mi ja' no'ox lec chapasbeic ti much'u lec chaspasboxuque, ¡bu ba tojuc ti c'usi chanope! Yu'un co'ol chapasic xchi'uc scotol ti much'utic ti c'utic chopol tspasique. 34 Mi ja' no'ox chavac'be xq'uex ataq'uin ti much'u chasutesbot xchi'uc sjol, ¡bu ba tojuc ti c'usi chanope! Yu'un co'ol chapasic xchi'uc scotol ti much'utic ti c'utic chopol tspasique ti chac' ti q'uexel staq'uin yu'un oy xa ep sjol c'alal tsutesbat tal. 35 Hech yu'un c'uxubinic ti avajcontraique, pasic ti c'usi leque, ac'o ti q'uexel ti ataq'uine, mu me xac'ambeic sjol. Hech cha'ac'batic ep atojolic, hech chavaq'uic ti q'uelel ti yol snich'onoxuc ti Diose ti te oy ti vinajele. Yu'un ti Diose chc'uxubin uc ti much'utic "hocol aval" mu xutic ti Diose, ja' ti much'utic chopol yo'ntonique. 36 Hech yu'un c'uxubinvananic hech chaj c'u che'el chc'uxubinvan ti Jtotique.

Ja' sc'opilal mu me xasa'beic smul yan, xchi
(Mt. 7:1-5)

37 'Mu me xasa'beic smul yan hech mu xc'ot yich'bot ac'opic. Mu me
xatic'beic smul yan, hech mu xc'ot tic'batucot amulic. Oyuc me perdón ti
avo'ntonic hech chapasbatic perdón uc. 38 Ac'bo smoton yan hech chavich'ic
amotonic uc. Más ech'em to cha'ac'batic avich'ic ti ho'oxuque. Hech chaj c'u
che'el ti much'u ts'acal chac', lec nojem asta tsbusq'uij xa, ja' hech chavich'ic.
Mi mu ts'acaluc chavac' ho'oti hech mu ts'acaluc cha'ac'bat yu'un ti Diose
—xchi ti Jesuse.

39 Hech laj yal lo'il ti Jesuse. Oy sjam ti lo'il ti laj yalbee. Hech laj yal:

—Ti much'u ma'sate ¿mi xu' tstojobtas ti yan ma'sate? ¿Mi mu co'oluc
chp'ajic yalel ti ch'en? 40 Mu tsotsuc yabtel yich'oj ti much'u ochem ti
jchanc'ope. Ja' yich'oj tsots yabtel ti yajmaestroe. Mi ts'acal laj xchan ti
jchanc'ope, hech co'ol chc'ot xchi'uc ti yajmaestroe. Hech yu'un ja' tsc'an ti
chat'uj lec much'u chats'acli.

41 'Mu xtun chavilic ti oy bu chjelav jutuc ti avermanoe. Mu xavil ti ep no'ox
chajelav ho'oti. 42 Hech yu'un chavalbe ti avermanoe: "Mu me xapas hech",
xavut. Ho'oti mu xavil ti yac'oj sba chapas ep ho'oti. Jlo'lavanejot. Ja' jbael
chacomes scotol ho'oti hech patil xu' chacolta ti ac'o scomes ti bu jutuc no'ox
chjelave —xchi ti Jesuse.

Ja' sc'opilal ti c'u x'elan ti sat ti te'e hech chavojtiquinic ti te'e, xchi
(Mt. 7:17-20; 12:34-35)

43 'Ti lequil te'e puru lec sat chac'. Ti bu mu xtun ti te'e puru mu xtun ti sat
chaq'ue. Mu scap sbaic. 44 Yu'un ti c'u x'elan ti sat ti te'e hech chavojtiquinic
ti te'e. Hech chaj c'u che'el mu xata durazno ti ch'ix, mu xata manzana ti bu
tomal ch'ix, ja' no'ox hech mu xata c'usi lec ti stojol nopbilal j'alc'opetic. 45 Ti
much'u lec yo'ntone ja' chloc' ti ye ti c'usi lec snopoj ti yo'ntone. Ti much'u
chopol yo'ntone ja' chloc' ti ye ti c'usi chopol ono'ox snopoj ti yo'ntone. Yu'un
ti c'usi chnoj ti co'ntontique ja' ta ono'ox chloc' ti quetic.

Ja' sc'opilal ti cha'vo' viniquetic ti c'u che'el laj spas snaique
(Mt. 7:24-27)

46 'Hovil ti "Cajval, Cajval", xavutucune, mu xapasic ti c'utic chacalbeique.
47 Scotol ti much'u chtal ti jtojol ti chiya'ibun jc'ope ti chch'un ti c'usi chcalbee,
chacalbe c'u x'elan. 48 Ja' hech chaj c'u che'el jun vinic ti laj smeltsan sna ti
ba ton. Jbael nat laj sjem ti lume asta laj sta ti tone. Te laj sliques ti ba ton
ti cementoe. Hech c'alal ital ho', hech inoj ti uc'ume, c'ot smaj sba ti spatpat
sna ti ho'e. Muc xbut'q'uij ti snae yu'un lec meltsambil ti ba ton. 49 Ti much'u
chiya'ibun jc'ope, mi mu spas ti c'utic chcale, ja' hech chaj c'u che'el jun vinic
ti laj smeltsan sna ti lum no'ox, muc xac' cemento. Hech c'alal ital ho', hech
inoj ti uc'ume, c'ot smaj sba te ti nae. Toj but'q'uijel o —xchi ti Jesuse.

7

Ja' sc'opilal ti ichop yu'un ti Jesuse ti smozo ti capitan soldadoe
(Mt. 8:5-13)

1 C'alal laj yo'nton laj sc'opon ti crixchanoetique ti te ch-a'ibat sc'op te ti
yoc vits, i'och ti yut Capernaum ti Jesuse. 2 Te nacal ti Capernaum jun capitan
soldado. Ja' liquem tal ti Roma ti capitan soldadoe. Oy jun smozo lum ep c'ux
ti yo'nton. Ja' tsacbil ti chamel ti smozo lume. Ta xa xcham xa. 3 Hech yu'un
c'alal laj ya'ibe sc'opilal ti Jesuse ti capitan soldadoe, laj stac batel cha'vo'
oxvo' ti moletic yu'un ti judioetique yu'un ac'o ba sc'ambeic vocol ti Jesuse

yu'un ac'o tal coltabatuc ti smozoe. 4 Hech ibatic ti stojol ti Jesuse. Hech c'ot
yalbeic vocol:
—Ja' lec mi chacolta ti capitan soldadoe. Ja' lec mi chac'uxubin. 5 Yu'un c'ux
chijya'yucutic jcotoltic. Laj yac' staq'uin hech imeltsaj ti templo cu'untutic
li'to —xchiic ti moletique, xut ti Jesuse.
6 Hech yu'un ti Jesuse laj xchi'in batel ti moletique. C'alal jutuc xa sc'an
chc'otic ti bu sna ti capitan soldadoe, hech yu'un ti capitan soldadoe laj stac
talel ti much'u lec chil sba xchi'uque yu'un ac'o tal spajes ti Jesuse. Hech hul
yalbe:
—Tote, mu me xavac' avocol yu'un hech laj yalbun tal sc'op ti capitan
soldadoe: "Mu'yuc tsots cabtel yu'un ja' chtal ti jna. 7 Hech yu'un muc chba
jc'opon jtuc. Ja' no'ox ac'o yal tal smantal yu'un hech chcol o ti jmozoe.
8 Yu'un ho'oni quich'oj mantal. Ti jpas ti mantal soldadoetic. Chcalbe ti june:
Batan, chcut. Chbat. Chcalbe ti yane: La', chcut. Chtal. Chcalbe ti jmozoe:
Paso li'to, chcut. Tspas, xchi ital sc'op" —xchiic.
9 C'alal laj ya'i ti Jesuse, nichim no'ox yo'nton yu'un ti hech laj yal tal ti
capitan soldadoe. Ti Jesuse laj sjoyp'in sba, hech laj yalbe ti crixchanoetic
te xchi'inoje:
—Chacalbeic, mu to bu jtaoj mi junuc hech ti jchi'iltique ti hech chch'un
hech chaj c'u che'el chch'un ti capitan soldadoe —xut.
10 Ti much'utic tacbilic tale hech isutic batel ti sna ti capitan soldadoe. Lec
xa oy c'ot staic ti smozo ti capitan soldadoe, ja' ti jchamele.

Ja' sc'opilal ti Jesuse ti laj xcha'cusesbe yol jun me'on ants te ti jteclum Naín

11 Patil ibat ti Jesuse ti jun muc'ta jteclum, Naín sbi. Laj xchi'in batel ti ya-
jchanc'opetique xchi'uc ep yan crixchanoetic. 12 C'alal ic'otic ti ti'macte'ton
yu'un ti jteclume, te q'uechbil ital jun ánima. Jun no'ox yol ti antse, ja' ti
q'uechbil tale. Ja' me'on ants. Ep xchi'il ti antse ja' ti much'utic te nacajtic
ti jteclume. 13 C'ux ti yo'nton ti Cajvaltique c'alal laj yil ti antse. Hech yu'un
laj yalbe:
—Mu me xa'oc' —xut.
14 Inopej batel ti Jesuse. Laj spicbe ti stenelte'e yo' bu cajal ti ánimae. Hech
laj sva'an sbaic ti jcuch ánimaetique. Ti Jesuse hech laj yalbe ti ánimae:
—Querem, chacalbe, lican —xut.
15 Ti ora lic nacluc ti ánimae, lic c'opojuc. Ti Jesuse laj yic' tal yo' bu ti sme'e.
16 Toj xi'el ic'otic scotolic. Ilequilc'opojic yu'un ti Diose. Hech laj yalbe sbaic:
—Tsots yabtel staoj ti jchi'iltique. Ja' totil j'alc'op yu'un ti Diose —xut sbaic.
—Tacbil tal yu'un ti Diose yu'un chiscoltaucutic, ho'ucutic ti t'ujbilucutic
yu'une —xut sbaic uc.
17 Hech ipuc sc'opilal ti Jesuse ti scotol estado Judea xchi'uc ti sjoylejal ti
xoconxocon ti Judeae.

Ja' sc'opilal ti Juane ti laj stac batel ti yajchanc'opetique ti stojol ti Jesuse (Mt. 11:2-19)

18 Ti yajchanc'opetic ti Juane ba xcholbeic ya'i ti Juane scotol ti c'usi yac'oj
sba tspas ti Jesuse. 19 Hech yu'un ti Juane laj yic' tal cha'vo' yajchanc'opetic.
Hech laj yalbe:
—Ba jac'bo ti Jesuse: "¿Mi ho'ot ono'ox ti Cristoote ti sc'opilal chatale, mi ti
jmalatutic yan?" xavut —xchi ti Juane.
20 Hech yu'un c'alal italic ti stojol ti Jesuse, hech laj yalbeic:
—Tacbiluntutic tal yu'un ti Juane, ja' ti j'ac' ich'ho'e, yu'un oy c'usi sc'an
chasjac'be. ¿Mi ho'ot ono'ox ti Cristoote ti ac'opilal chatale, mi ti jmalatutic
yan? xchi ital sc'op —xchiic.

21 Ti Jesuse te yac'oj sba tscolta ep jchameletic c'ot staic. Tslamantasbe
xchamel ti much'utic yaloj sba chin ti sbec'talique. Tsloq'uesbe pucujetic
ti yo'ntonic yan, tsjambe satic yan. 22 Hech yu'un itac'av ti Jesuse, hech laj
yalbe:
—Ba albo ya'i ti Juane scotol ti c'usi avilojique, ti c'usi ava'yojique. “Chc'ot
xa sat ma'satetic. Chanav xa mecanetic. Ichop xa xchamel ti much'u c'a'el
ono'ox cha'yique. Cha'i xa c'op ti much'u maquem ono'ox xchiquinique.
Icha'cuxi xa ánimaetic. Icholbatic xa ti lequil ach' c'ope ti me'onetique. 23 Jun
no'ox yutsil ti much'u mu xchibaj yo'nton ti jtojole, xchi ti Jesuse”, xavut ti
Juane —x'utatic yu'un ti Jesuse.
24 C'alal isutic batel ti viniquetique ti itacatic talel yu'un ti Juane, hech
yu'un lic yalbe ti crixchanoetique ti Jesuse, ja' sc'opilal ti Juane:
—Ti much'u ay aq'uelic te ti xocol balumile chana'ic ti ma'uc ti much'u
chib ti c'usi tsnope hech chaj c'u che'el ti tsisan cotstique ti buc no'ox chjimat
yu'un ti iq'ue. 25 Laj avilic ti ma'uc ti much'u tslap lec sc'u' spoc' ti c'alal
na'ayique. Yu'un ti much'utic tslap lec sc'u' spoq'uique te nacajtic ti sna
ajvaliletic. Mu'yuc palta cha'yic yu'un scotol oy yu'unic. 26 Laj ana'ic ti ja'
j'alc'op yu'un Dios ti c'alal laj aq'uelique. Chacalbeic, jelaven sc'opilal stuc ti
Juane ti laj aq'uelique, jutuc no'ox sc'opilal ti yan j'alc'opetic yu'un ti Diose.
27 Ja' ti Juane ti hech ts'ibabil sc'opilale:
Ja' chbaej avu'un ti j'alc'op ti jtac batele.
Ja' tscajmeltsambe yo'ntonic yu'un hech chaxch'umbot ac'op,
ti xchi ono'oxe. Ja' sc'opilal ti Juane. 28 Chacalbeic, scotol ti much'u anem
li' ti balumile mu'yuc much'u hech tsots yabtel yich'oj hech chaj c'u che'el ti
Juane, ja' ti j'ac' ich'ho'e. Pero ti much'u ti chventaimbat yo'nton o yu'un ti
Diose, manchuc mi mu'yuc tsots yabtel chich', ja' más ep bendición yich'oj.
Ti Juane ja' muc xich' ep bendición —xchi ti Jesuse.
29 Yu'un scotol ti crixchanoetique xchi'uc ti jtsobpatanetic uque, c'alal laj
ya'ibeic sc'op ti Juane, laj xch'unic ti toj ti smantal ti Diose, hech lic yich'ic ho'
yu'un ti Juane. 30 Ja'uc ti fariseoetique xchi'uc ti much'utic chchanubtasvanic
ti smantal ti Diose ti scuyoj sbaique muc xich'ic ho' yu'un ti Juane, yu'un
mu'yuc sc'opilal ti yo'ntonic ti hech smantal ti Diose. 31 Hech laj yal uc ti
Jesuse:
—Chacalbeic ac'opilalic c'u xa'elanic li' ti balumil ti ora to. 32 Ho'oxuque
hech chaj c'u che'el ololetic nacajtic ti plaza ti hech chalbeic ti xchi'iltaque:
“Laj xa coq'uesantutic aj ava'yic, muc xa'ac'otajic”, x'utatic. Chtac'av ti
xchi'iltaque: “C'alal ni'oc'tutic, ho'oxuque muc xavich'ic mul”, xut sbaic.
33 Yu'un c'alal ital ti Juane, muc xaxchi'inoxuc ti ve'el. Hech lic avalic: “Oy
pucuj ti yo'nton”, xachiic. Ja' sc'opilal ti Juane. 34 C'alal nital ho'oni ti co'ol
crixchanoucutic uque, laj jchi'inoxuc ti ve'el. Hech lic avalic: “Q'uelo avil,
scotol c'ac'al chve', chuch' vino. Lec tsc'opon sbaic xchi'uc jtsobpatanetic
xchi'uc yan jp'ajmantaletic”, xachiic. 35 Ti ja'uc laj yac'boxuc ap'ijilic ti Diose
ti ja' jelaven sp'ijil stuque, hech laj apasucuntutic ti muc' ti hechuque. Hech
laj ana'ic ti ac'biluntutic jp'ijiltutic yu'un ti Diose ti hechuque —xchi ti Jesuse.

Ja' sc'opilal ti Jesuse ti i'och ti sna jun fariseo, Simón sbi

36 Oy jun fariseo laj yic' batel ti sna ti Jesuse yu'un te ba ve'uc xchi'uc. Hech
i'och ti sna ti fariseoe ti Jesuse. Ti snaclebique vayebal x'elan. Te ba xup'an
sbaic yu'un hech tsta sve'elic te ti mesa. Hech yu'un ti Jesuse te ba xup'an
sba bu nopol mesa. 37 Oy jun jmulavil ants te ti jteclum. Ja' laj ya'i ti te chve'
ti sna ti fariseoe ti Jesuse. Hech yu'un laj yich' tal perfume ti jarro. Pasbil ti
alabastroton ti sjarroe. 38 Ti antse c'ot va'luc ti spat ti Jesuse te nopol yacan.

Lic oc'uc. Lic spocbe yacan ti Jesuse ti ya'lel sat. Lic scusbe ti stsotsil sjol. Laj sbuts'be yacan, laj smalbe ti yacan ti perfumee. 39 C'alal laj sq'uel ti fariseoe,
ja' ti much'u laj yic' ochel ti sna ti Jesuse, hech laj yal ti yo'nton: “Ti ja'uc bats'i
j'alc'op yu'un ti Diose ti vinic li'to, sna' ti jmulavil ti ants li'to ti hechuque”,
xchi ti yo'nton ti fariseoe. 40 Ti Jesuse hech lic yalbe ti fariseoe:
—Simón, oy c'usi chacalbe —xut.
—¿C'usi chavalbun? Maestro —xchi xtac'av ti Simone.
41 Hech lic yal ti Jesuse:
—Oy jun vinic ich'amumbat staq'uin. Hech yu'un oy cha'vo' viniquetic
ich'amumbat yu'un ti staq'uine. Ti june ho'ob ciento denariotaq'uin laj
xq'uex. Ti june lajuneb yoxvinic laj xq'uex. 42 Mu'yuc staq'uinic hech
yu'un mu xa xu' tsutes ti yilique, hech yu'un ich'aybat ti yilic yu'un ti yajval
taq'uine. Hech yu'un ¿c'usi chanop? ¿Much'u lum c'ux ti yo'nton ti vinique?
—xchi ti Jesuse.
43 Itac'av ti Simone, hech laj yalbe:
—Ja' van ti much'u ep yil ich'aybate —xchi.
I'albat yu'un ti Jesuse:
—Melel ti c'usi chavale —xchi.
44 Hech yu'un laj sjoyp'in sba ti Jesuse. Laj sq'uel ti antse. Hech lic yalbe ti
Simone:
—Q'uelo ti ants li'to. C'alal ni'och ti ana, muc xavac'bun ho' yu'un ti jpoc
cacan. Ti ants li'to laj spocbun cacan ti ya'lel sat. Laj scusbun ti stsotsil
sjol. 45 Ho'oti muc xabuts'un. Ti ants li'to muc spajes sba chisbuts'bun ti
cacane asta c'alal nihul asta ti ora to chavil. 46 Ho'oti muc xamalbun aceite
ti jol. Ti ants li'to laj smalbun ti cacan ti perfumee. 47 Hech yu'un chacalbe,
manchuc mi ep smul ti antse, tana ch'ayem xa ti smule yu'un lum c'uxun
chiya'i. Ti much'u jutuc no'ox smul laj jch'aybe tscuye, jutuc no'ox c'uxun
chiya'i —x'utat ti Simone.
48 Ti Jesuse hech laj yalbe ti antse:
—Ch'ayem xa amul —xut.
49 Ti much'utic te xchi'inojic ti mesa ti Jesuse, hech laj yalbe sbaic:
—¿Much'u li'to ti xu' yu'un chch'ay mulil uc scuyoj sba? —xut sbaic. Ja'
sc'opilal ti Jesuse.
50 Ti Jesuse hech laj yalbe ti antse:
—Yu'un oy xch'unojel avo'nton hech yu'un nacol xa. Junuc me avo'nton
batan —xut.

8

Ja' sc'opilal ti oy antsetic laj scoltaic ti Jesuse

1 Patil ixanav batel ti Jesuse ti scotol jteclumetic xchi'uc coloniaetic. Yac'oj
sba chchol ti lequil ach' c'ope, ja' ti tsc'an chisventaimbucutic co'ntontic ti
Diose. Xchi'inoj batel ti lajchavo' yajchanc'opetique. 2 Xchi'inoj uc cha'vo'
oxvo' antsetic. Oy iloq'uesbat pucuj ti yo'ntonic yu'un ti Jesuse, oy ichop ti
xchamele yu'un ti Jesuse. Ja' te xchi'inoj ti jun ants María sbi, ja' ti liquem tal
ti jteclum Magdalae, ja' ti iloq'uesbat hucvo' pucuj ti yo'ntone. 3 Te xchi'inoj
uc ti Juanae, ja' ti yajnil ti Chuzae. Ti Chuzae ja' yich'oj yabtel te ti sna ti
ajvalile, ja' ti Herodese. Te xchi'inoj uc ti Susanae xchi'uc ep yan antsetic
ti laj smac'linic ti Jesuse. Stuquic laj yaq'uic ti ve'elil ti antsetique.

Ja' ti lo'il yu'un ti much'u ba svaj strigoe
(Mt. 13:1-9; Mr. 4:1-9)

4 Ep no'ox laj stsob sbaic tal ti stojol ti Jesuse ti judioetique. Oy talemic ti
jujun jteclum. Hech yu'un ti Jesuse lic yalbe lo'il. Oy sjam ti lo'il ti laj yale:

5 —Oy much'u ba sts'un strigo. C'alal laj svaj ti strigoe, oy ic'ot sat strigo ti
be. Ch-ech' teq'uilanatuc. Patil ital mutetic, tal stamic. 6 Oy ic'ot sat strigo ti
tontic. Ich'i jutuc, itaquij ti ora yu'un taquin ti lum te ti ba ton. 7 Oy ic'ot sat
strigo ti ch'ixtic. C'alal ich'i ti ch'ixe, iquevtaat ti strigoe, hech muc xch'i. 8 Oy
ic'ot sat strigo ti lequil lum. Lec ich'i. Lec laj yac' sat. Ho'vinic ti p'ej laj yac'
sat —xchi.

C'alal hech laj yal ti Jesuse, tsots ic'opoj. Hech laj yal:

—Nopilanic lec hech chaj c'u che'el laj xa calboxuc —xchi.

Ja' sventail ti hech chal lo'il ti Jesuse
(Mt. 13:10-17; Mr. 4:10-12)

9 Hech ijac'bat yu'un ti yajchanc'opetique:

—¿C'usi sjam ti lo'il ti hech laj avalbun jcotoltutique? —xchiic.

10 Ti Jesuse hech laj yalbe:

—Ti ho'oxuque ac'biloxuc ana'ic ti c'u che'el tsventaimbe yo'ntonic crix-
chanoetic ti Diose. Mu to oyuc much'u yan hech ya'yojic hech chaj c'u che'el
ti ho'oxuque. Ti yantique ja' no'ox cha'i ti lo'ile. Hovil ti chililanique, mu
ono'ox xch'unic. Hovil ti cha'ilanique, mu ono'ox xc'ot ti yo'ntonic. Hech
yu'un ti ja' no'ox chcalbe lo'il.

Ja' sc'opilal ti laj yalbe sjam ti slo'ile ti Jesuse
(Mt. 13:18-23; Mr. 4:13-20)

11 'A'yo me ava'yic c'usi sjam ti lo'ile ti laj calboxuque. Ti sat strigo ti
vinique, ja' señail ti sc'op ti Diose. 12 Ti sat strigoe ti ic'ot ti bee ja' señail ti
much'u cha'ibe sc'op ti Diose. C'alal laj ya'yique, mu'yuc sc'opilal ti yo'ntonic
hech yu'un hech xu' laj sloq'ues ti pucuje, naca me xch'unic hech chcolic.
13 Ti sat strigoe ti ic'ot ti bu tontique ja' señail ti much'u ti ora no'ox chch'un
c'alal cha'ibe sc'op ti Diose. Nichim no'ox yo'nton yu'un laj xch'un. Mu'yuc
yibil ya'yel. J'oc' no'ox te oy ti yo'nton. Muc xcom ti yo'nton. Mi chich' vocol,
ti ora no'ox chchibaj yo'nton. 14 Ti sat strigoe ti ic'ot ti bu ch'ixtique ja' señail
ti much'u batem ti yo'nton ti c'usi oy li' ti balumile, xchi'uc ti c'usi oy yu'une,
xchi'uc ti c'usi lec cha'i ti sbec'talique. Hech muc satin ti sc'op ti Diose te ti
yo'nton. 15 Ti sat strigoe ti ic'ot ti bu lequil lume ja' señail ti much'u lec cha'i ti
sc'op ti Diose, jun yo'nton tsc'an chch'un. Hech yu'un j'ech'el chac' ti yo'nton
ti sc'op ti Diose. Ja' chac' persa yu'un tsatin ti yo'nton ti sc'op ti Diose.

Ja' ti lo'il ti tstsan stoje
(Mr. 4:21-25)

16 'Yu'un ti jtsantic jtojtic, mu yu'unuc ti jmactic ti poquet, mu yu'unuc
chcac'tic ti yolon jvayebtic. Ja' yu'un chcac'tic ti xcuxabbil toj hech chac'
squeval ti stojol scotol ti much'utic ch-ochic ti jnatique. 17 Ja' no'ox hech
scotol ti c'utic chajchanubtasoxuc atuquic ti ora to oy ti aventaic ti jamal
chavalic ti yan c'ac'al.

18 'Hech yu'un a'ibo sjam ti c'utic chacalbeique. Yu'un scotol ti much'u
chch'un ti c'usi chcalbee ja' ch-ac'bat sna' yan. Ti much'u mu xch'un ti c'usi
chcalbee mu'yuc xa c'usi ch-ac'bat sna' yan. Ti c'u yepal sna' tscuye ja'
chpojbat —xchi ti Jesuse.

Ja' sc'opilal ti yamal sc'opilal laj ya'i ti sme'e ti yits'inabtaque ti Jesuse
(Mt. 12:46-50; Mr. 3:31-35)

19 Ital ti sme' ti Jesuse xchi'uc ti yits'inabtaque. Yu'un te humajtic ti
crixchanoetique te ti stojol ti Jesuse te ti yut na, mu spas tstaic ti c'oponel
ti Jesuse. 20 Oy much'u tal yalbe ti Jesuse:

—Te va'ajtic ti fuera ti ame'e xchi'uc ti avits'inabtaque. Sc'an chasc'oponot
—x'utat.

21 Itac'av ti Jesuse, hech laj yalbe:
—Ja' jme', ja' quits'inab c'otemic avi jayvo'ic li'to ti tspasic ti c'utic tsc'an ti Diose ti cha'yique —xchi.

Ja' sc'opilal ti ipaj yu'un ti Jesuse ti iq'ue xchi'uc ti nabe (Mt. 8:23-27; Mr. 4:35-41)

22 Ti yan c'ac'al i'och ti barco ti Jesuse. Laj xchi'in ochel ti barco ti yajchanc'opetique. Hech lic yalbe:
—Batic ti jech nab —xut.
Hech ibatic. 23 C'alal yac'oj sba chanavic batel ti ba nab xchi'uc ti barcoe, ivay ti Jesuse. Tsots ital ic'. Lic nicuc ti jyalel ti nabe, hech lic syuques sba, c'ot smaj sba ti barco hech its'itilan ochel ti ho'e ti yut barco asta i'epaj ti ho' te ti yut barco. Hech yu'un i'alub ti barcoe. Hech yu'un c'an ch'ayuc ochel ti yut ho'. 24 Ti yajchanc'opetique laj stijic ti Jesuse. Hech laj yalbeic:
—Maestro, chijch'ay xa ti ho' —xutic.
Ilic ti Jesuse, laj spajes ti iq'ue xchi'uc ti nabe. Hech ipaj yu'un ti iq'ue xchi'uc ti nabe. Hech ilamaj scotol.
25 Ti Jesuse hech laj yalbe:
—¿C'u sapas xchi'uc ti xch'unojel avo'ntonique? ¿C'u yu'un chaxi'ic? —xut.
Hech ich'ay yo'ntonic ti yajchanc'opetique. Hech laj yalbe sbaic:
—¿Much'u ti vinic li'to ti ich'umbat smantal yu'un ti iq'ue xchi'uc ti nabe? Ti ora no'ox ipaj yu'une —xut sbaic.

Ja' sc'opilal ti iloq'uesbat pucuj ti yo'nton jun Gadara vinic (Mt. 8:28-34; Mr. 5:1-20)

26 Hech ic'otic ti jteclum Gadara te ti jech nab. Te iloq'uic ti barco. Ti Galileae te icom ti jech nab yu'unic. 27 C'alal j'oc' to no'ox chanav batel ti Jesuse, te laj snup ti be jun judio vinic loq'uem tal ti jteclum. Ep c'ac'al oy pucujetic ti yo'nton. Mu'yuc sc'u', mu'yuc sna. Ti bu chba ac'atuc ti ánimae ja' te snainoj. Yu'un ch'enetic jombil ti ton ti bu ch-ac'at ti ánimaetique te ti campo santo yu'unique. 28 C'alal laj yil ti Jesuse ti vinique, tsots i'avan, tal spatan sba ti lum ti stojol ti Jesuse. Tsots ic'opoj, hech laj yalbe:
—Mu aventaucun, Jesús, ho'ot Snich'onot ti Diose ti te oy ti vinajele. Avocoluc mu me xavilbajinun —xchi.
29 Ti c'alal lic spatan sba ti lum ti vinique, laj xa spas ti mantal ti pucujetique ti Jesuse. Laj xa yal ti ac'o loc'uc ti yo'nton ti vinique ti pucujetique. Yu'un oy xa ep c'ac'al ti hech i'ilbajinat yu'un. Ti vinique chchuquilanat ti cadenataq'uin yu'un mu me xmajvan. Ixojbat ti sc'ob ixojbat ti yacan yu'un hech ichucat. Manchuc mi pasbil ti taq'uin yu'un chchucat, laj stuch'ilan. Hech i'iq'uilanat batel ti xocol balumil yu'un ti pucujetique. 30 Ti Jesuse hech lic sjac'be:
—¿C'usi abi? —xut.
Hech itac'av:
—Lejionun, yu'un epuntutic li' ochemuntutic ti yo'nton —xchi.
31 Ti pucujetique laj yalbeic vocol ti Jesuse ti mu me xtacatic sutel te ti xab ti bu oyic ono'oxe, ti mu p'isbiluc snatile. 32 Te oy ep chitometic, te tsa' sve'elic te ti c'alc'alvits. Ti pucujetique laj yalbeic vocol ti Jesuse ti ac'o ac'atuc ochel ti yo'ntonic ti chitometique.
—Te batanic —xchi ti Jesuse.
33 Ti pucujetique hech iloq'uic tal ti yo'nton ti vinique. Hech ba stic' sbaic ti yo'nton ti chitometique. Ti chitometique scotolic anil ba sten sbaic yalel ti ch'en hech i'ochic ti nab. Te laj sjiq'uic ho'. Te icham o scotol.
34 C'alal laj yil ti jchabiejchitometique ti hech ic'ot ti pasele, ijatavic batel. Oy i'ochic batel ti jteclum, oy ibatic ti vits. Scotol ba xcholic ti c'u che'el

ilecub ti vinique, ti c'u che'el icham ti xchitomique. 35 Hech yu'un scotol ti
judioetique tal sq'uelic ti c'usi ic'ot ti pasele. Te italic ti yo' bu oy ti Jesuse. Te
laj yilic ti xchi'ile ti iloq'uesbat ep pucuj ti yo'ntone, te xa nacal ti bu nopol
yacan ti Jesuse, slapoj xa sc'u' spoc', tsna' xa balumil. Ixi'ic yu'un. 36 Icholbat
ya'yic yu'un ti much'utic laj yilique ti c'u che'el icoltaat ti xchi'ilique ti oy
ono'ox pucujetic ti yo'ntone. 37 Hech yu'un scotol ti judioetique ti te nacajtic
ti Gadarae laj yalbeic vocol ti Jesuse yu'un ac'o loc'uc batel ti slumalic, yu'un
ep ixi'ic. Hech yu'un laj stic' sba ti barco ti Jesuse, isut batel. 38 Ti vinic ti
iloq'uesbat ti pucujetic ti yo'ntone hech laj yalbe vocol ti Jesuse:

—Chajchi'in batel —xut.

Ti Jesuse laj stac sutel, hech laj yalbe batel:

39 —Batan ti ana, ba cholbo ya'i ti avuts avalaltaque ti c'u che'el laj xa
scoltaot ti Diose —x'utat yu'un ti Jesuse.

Hech ibat ti vinique, hech ba spuc te ti jteclum yu'une ti c'u che'el icoltaat
yu'un ti Jesuse.

Ja' sc'opilal ti icha'cuxi ti stseb ti Jairoe, ti icol uc ti antse ti laj spicbe sc'u' ti Jesuse

(Mt. 9:18-26; Mr. 5:21-43)

40 C'alal isut batel ti Jesuse, te chmalaat yu'un ep judioetic te ti jech nab.
Nichim no'ox yo'ntonic ti crixchanoetique ti isut xa tale. 41 Hech yu'un ital
ti stojol ti Jesuse jun judio vinic, Jairo sbi. Ja' yabtel chal mantal te ti templo
yu'unique. Tal spatan sba ti lum te ti stojol ti Jesuse. Laj yalbe vocol yu'un
ac'o batuc ti sna. 42 Yu'un chcham xa ti stsebe. Jun no'ox ti snich'one, ja' ti
tsebe ti yich'oj lajcheb habile. Laj xch'un batel ti Jesuse. C'alal ixanav batel
yu'un chbat ti sna ti Jairoe, inet'at ti Jesuse yu'un ti crixchanoetique.

43 Te xchi'uc ti crixchanoetique jun ants. Lajcheb habil tsacbil ti chamel
ti antse. Ch'ich' cha'i. I'ech' xa yo'nton ti poxtael yu'un ep jpoxtavanejetic.
44 Hech yu'un ti antse inopej tal ti spat ti Jesuse. Tal stsacbe sba sc'u' ti Jesuse.
Ti ora ichop xchamel ti antse.

45 Hech lic yal ti Jesuse:

—¿Much'u laj spicun? —xchi.

—Mu ho'ucun —xchiic scotolic.

Hech yu'un ti Pedroe hech laj yalbe:

—Maestro, yu'un cacalot ti o'lol yu'un ti crixchanoetique, hech yu'un ja'
chasnet'ot —xchi.

46 Ti Jesuse hech laj yal:

—Oy much'u laj spicun yu'un laj ca'i ti iloc' jutuc ti jp'ijile —xchi.

47 Hech yu'un c'alal laj yil ti antse ti laj xa sna' ti Jesuse ti hech laj spase, toj
xi'el ic'ot. Hech yu'un tal spatan sba ti lum ti stojol ti Jesuse. Jamal laj yalbe
ti c'usi sventail ti laj spique.

—Yu'un ti hech laj jpase, hech nicol avu'un ti ora —xchi.

Te yabinoj scotol ti crixchanoetique. 48 Ti Jesuse hech laj yalbe:

—Nich'on, colemot xa yu'un laj ach'un ti xu' cu'une. Jun avo'nton batan
—xut.

49 C'alal yac'oj sba chc'opoj ti Jesuse, ti ora ihul jun vinic. Ja' te iloc' tal ti sna
ti Jairoe, ja' ti oy yabtel te ti temploe. Hech hul yal:

—Icham xa ti anich'one. Mu xavac'be yan svocol ti Maestroe —x'utat.

50 Laj ya'i ti Jesuse, hech lic yalbe ti Jairoe:

—Mu me xaxi'. Ch'uno ti chcol ti anich'one —xchi.

51 Ti Jesuse ic'ot te ti sna ti Jairoe, ja' ti oy yabtel te ti temploe. I'och ti yut
sna. Mu laj sc'an ti mi chchi'inat ochel ep, ja' no'ox stuc ti Pedroe xchi'uc ti

Jacoboe xchi'uc ti Juane xchi'uc ti stot sme' ti tsebe. 52 Te oyic much'utic ch-
oq'uic, xlaquetic no'ox. Ti Jesuse hech laj yalbe:
—Mu me xa'oq'uic. Mu chamenuc ti tsebe. Vayal no'ox —xchi.
53 Yu'un ti hech laj yal ti Jesuse, ep ilabanat yu'un ti crixchanoetique yu'un
laj sna'ic ti icham xa ti tsebe. 54 Ti Jesuse laj stsacbe sc'ob ti tsebe, tsots ic'opoj,
hech laj yalbe:
—Tseb, lican —xut.
55 Hech icuxi ti tsebe. Ti ora ilic. Laj yal mantal ti Jesuse ti ac'o ac'batuc
sve'el. 56 Ich'ay yo'ntonic ti stot sme' ti tsebe. Ti Jesuse laj spas ti mantal ti mu
me much'u chalbe ti hech laj xa spase.

9

Ja' sc'opilal ti itacatic batel ti lajchavo'ique (Mt. 10:5-15; Mr. 6:7-13)

1 Ti Jesuse laj yic' tal ti stojol ti lajchavo' yajchanc'opetique. Ja' i'ac'bat
sp'ijilic yu'un tsloq'uesbeic pucujetic ti yo'nton ti crixchanoetique. Ja' i'ac'bat
sp'ijilic uc yu'un chcol yu'unic scotol jchameletic. 2 Itacatic batel yu'un ac'o
ba xcholbe sc'opilal ti tsc'an chventaimbat yo'ntonic yu'un ti Diose, yu'un
tscolta jchameletic uc.
3 Hech laj yalbe:
—Mu me xavich'ic batel c'usi chtun avu'unic ti be, mi anabte', mi anuti', mi
ave'el, mi ataq'uin. Mu me xavich'ic batel cha'lic ac'u'. 4 Ti na ti bu cha'ic'at
ochele, te chacomic ja'to mi laj anop ti chaloc' batele. 5 Ti bu jteclumal ti mu
xayic'ot ochel ti sna mi junuc, c'alal chaloq'uic batel ti slumal, ta me xalilinic
comel stanil avacanic. Ti stanil avacanique ja' señail ti icom ti sventaic yu'un
muc xaspasoxuc ti muq'ue —xchi ti Jesuse.
6 Hech iloq'uic batel. Xmelmun ixanavic batel ti scotol coloniaetic. Laj
xcholbe ya'yic ti lequil ach' c'ope scotolic. Buc no'ox laj staic jchameletic laj
scoltaic.

Ja' sc'opilal ti Juane mi yu'un icha'cuxi yan vuelta (Mt. 14:1-12; Mr. 6:14-29)

7 Ti gobernador te ti Galileae, ja' ti Herodese, laj ya'i ti c'usi yac'oj sba spas
ti Jesuse. Ep ilo'laj yo'nton yu'un oy much'u laj yalic:
—Ja' ti Juane icha'cuxi loq'uel ti ch'en —xchiic.
8 Oy laj yalic:
—Ital xa ti Elíase —xchiic.
Oy laj yalic:
—Ja' jun j'alc'op ti vo'one icha'cuxi loq'uel ti ch'en —xchiic.
9 Ti Herodese hech laj yal:
—Ho'on laj jc'oc'be sjol ti Juane. ¿Much'u nixtoc ti lec sc'opilal yu'un scotol
crixchanoetic? —xchi.
Hech yu'un tsc'an tsq'uel ti Jesuse.

Ja' sc'opilal ti ho'mil viniquetic laj smac'lin ti Jesuse (Mt. 14:13-21; Mr. 6:30-44; Jn. 6:1-14)

10 C'alal isutic tal ti jcholc'opetique ti itacatic batel yu'une, hul yalbeic ya'i ti
Jesuse scotol ti c'utic ihu' yu'unic laj spasique. Ti Jesuse laj sq'uej sbaic batel
xchi'uc. Laj yic' batel ti bu xocol balumil nopol xil sbaic xchi'uc ti jteclum
Betsaidae. 11 C'alal laj ya'yic ti crixchanoetique ti bu chbatique, te ba sa'ic
asta laj staic. Ti Jesuse lec laj yil ti c'alal ic'otic ti crixchanoetique hech lic
xcholbe ya'yic sc'opilal ti tsc'an chventaimbat yo'ntonic yu'un ti Diose. Laj
scolta ti jchameletique.

12 C'alal ich'ay xa ti c'ac'ale, ti lajchavo'ique hech lic yalbeic ti Jesuse:
—Taco batel ti jchi'iltique, ac'o batuc ti coloniaetic o parajeetic li' nopole. Ac'o ba xch'amun snaic, ac'o ba sman sve'elic yu'un xocol balumil li'to —xchiic.
13 Ti Jesuse hech laj yalbe:
—Ac'bo sve'elic ho'oxuque —xut.
Hech itac'avic:
—Ja' no'ox ho'ob muc'tic caxlan vaj xchi'uc cha'cot choy quich'ojtutic. O ¿mi yu'un ho'ontutic chba jmambetutic tal sve'elic? —xchiic.
14 Oy ho'mil viniquetic ti te stsoboj sbaique. Parte ti antsetique, parte ti ololetique. Hech yu'un ti Jesuse laj yalbe ti yajchanc'opetique:
—Ac'o yic' sbaic lajlajuneb yoxvinic ti vo' ti crixchanoetique. Hech ac'o nacluc —xut.
15 Hech laj yalic mantal ti yajchanc'opetique. Hech lic yic' sbaic lajlajuneb yoxvinic ti vo' ti crixchanoetique, hech inaquiic scotolic. 16 Ti Jesuse laj stsac ti ho'ob muc'tic caxlan vaje xchi'uc ti cha'cot choye. Laj sq'uel muel vinajel, hech lic yalbe vocol ti Diose. Laj xet'ilan ti caxlan vaje, laj stuch'ilan ti choye, laj yac'be ti yajchanc'opetique. Ti yajchanc'opetique ba yac'beic ti xchi'iltaque. 17 Hech ive'ic scotolic. Ta yutsil inoj xch'utic o. Patil lic stsob ti xet'bile ti tuch'bile yu'un ti Cajvaltique. Icom to sobril lajcheb almud.

Ja' sc'opilal ti xch'unoj ti Pedroe ti ac'bil yabtel yu'un ti Diose ti Jesuse (Mt. 16:13-19; Mr. 8:27-29)

18 Ti yan c'ac'al c'alal sq'uejoj sbaic batel xchi'uc ti yajchanc'opetique ti Jesuse, te tsc'opon Dios stuc ti Jesuse. Patil lic sjac'be ti yajchanc'opetique:
—¿Much'uun chiscuyun ti jchi'iltique? —xut.
19 Hech itac'avic:
—Oy chalic ti ho'ot Juanot, ja' ti laj yac' ich'ho'e. Oy chalic ti Elíasot. Oy chalic ti ho'ot j'alc'opot ti vo'one ti icha'cuxi xae —xchiic.
20 Ti Jesuse laj sjac'be:
—Ti ho'oxuque, ¿much'uun chacuyic? —xut.
Itac'av ti Pedroe, hech laj yalbe:
—Ho'ot ti Cristoote, ho'ot t'ujbilot yu'un ti Diose yu'un chacoltauntutic —xchi.

Ja' laj yal sba stuc ti Jesuse ti chmilate (Mt. 16:20-28; Mr. 8:30-9:1)

21 Ti Jesuse hech laj spas ti mantal ti yajchanc'opetique:
—Mu me much'u chavalbeic ti ho'on Cristoune —xutic.
22 Hech laj yalbe uc:
—Persa ep chquich' vocol, ho'on ti co'ol crixchanoucutique. Mu xisc'anucun ti moletique xchi'uc ti totil paleetique xchi'uc ti much'utic chchanubtasvanic ti smantal ti Diose ti scuyoj sbaique. Chismilucun, chicham, patil ti yoxibal c'ac'al chicha'cusesat loq'uel ti ch'en —xchi.
23 Ti Jesuse hech laj yalbe scotol ti crixchanoetique:
—Ti much'u sc'an chists'acliune mu me xc'uxubin sba, ac'o sts'ic vocol jujun c'ac'al hech chaj c'u che'el sts'ic cu'un vocol ho'oni, ac'o sts'acliun. 24 Yu'un scotol ti much'u chc'uxubin sbae ja' chch'ay. Scotol ti much'u mu xc'uxubin sbae ho'on ti jventa ja' chcuxi sbatel osil. 25 Manchuc mi ihu' avu'un laj avu'uninic scotol ti c'utic oy li' ti balumile, hovil. Ja' ch'ayel chabatic. Ja' no'ox chamil abaic. 26 Yu'un scotol ti much'u chq'uexav yu'un chch'un ti jc'ope, hech ono'ox uc “ma'uc jnich'on lume”, xichi, ho'on ti co'ol crixchanoucutique, c'alal chital xchi'uc jqueval jtuc, chital xchi'uc squeval ti Jtot uque, jchi'inoj tal ti ch'ul abatetic yu'une. 27 Melel ti c'usi chacalbeique,

ho'oxuc ti li' va'aloxuc li'to oy mu to chachamic ja'to mi laj xa avilic ti oy chlic ventaimbatuc yo'ntonic crixchanoetic yu'un ti Diose —xchi ti Jesuse.

Ja' sc'opilal ti laj sjel sba laj yich' squeval ti Jesuse ti stojol ti ya-jchanc'opetique
(Mt. 17:1-8; Mr. 9:2-8)

28 C'alal i'ech' xa vaxaquib c'ac'al laj yal hech ti Jesuse, laj yic' batel ti vits ti Pedroe xchi'uc ti Juane xchi'uc ti Jacoboe. Te ba sc'opon Dios. 29 C'alal yac'oj sba tsc'opon Dios ti Jesuse, ijel ti sat ti Jesuse. Iquevan scotol sc'u'. Sac ti jyalel ic'ot. 30 Ti ora ivinaj cha'vo' viniquetic te chlo'lajic xchi'uc ti Jesuse. Ja' ti Moisese xchi'uc ti Elíase. 31 Oy squevalic uc ti xcha'va'alique. Ti slo'ilic xchi'uc ti Jesuse ja' sc'opilal ti Jesuse ti c'u che'el chcham te ti Jerusalene, ja' ti c'u che'el yaloj ono'ox ti Diose. 32 Ti Pedroe xchi'uc ti xchi'ile samet no'ox cha'yic tsc'an chtal svayelic. Pero laj yaq'uic persa yu'un mu me x'och svayelic. Hech yu'un laj sq'uelbeic squeval ti Jesuse xchi'uc ti cha'vo' viniquetic ti te xchi'inoje. 33 C'alal chbatic xa ti xcha'va'alique, ti Pedroe lic yalbe ti Jesuse:

—Maestro, ja' lec ti li'ucutic no'oxe. Ja' lec jpastic oxib nailvomol li'i, jun avu'un, jun yu'un ti Moisese, jun yu'un ti Elíase —xut.

Ti Pedroe mu laj sna' ti c'usi chal. 34 C'alal yac'oj sba chc'opoj ti Pedroe, ital toc, imacatic scotolic. Ep ixi'ic yu'un ti c'alal imacatic yu'un ti toque. 35 Oy chc'opoj ti toc, ja' ti Diose. Hech laj yal:

—Ja' Jnich'on li'to. Ja' ti lum c'ux ti co'ntone. A'ibo sc'op —xchi xc'opoj te ti toc.

36 C'alal laj c'opojuc, stuc xa no'ox te oy ti Jesuse. Ti yajchanc'opetique ep c'ac'al mu'yuc much'u laj yalbe ya'yic ti hech laj yilic stuquique.

Ja' sc'opilal ti Jesuse ti laj scolta jun querem ti oy pucuj ti yo'ntone
(Mt. 17:14-21; Mr. 9:14-29)

37 Ti yoc'omal c'alal iyalic tal ti vits, te stsoboj sbaic ep judioetic c'ot staic. 38 Te cacal ti o'lol ti xchi'iltaque jun vinic. Tsots lic c'opojuc. Hech laj yal:

—Maestro, avocoluc chaq'uelbun ti jnich'one. Jun no'ox ti jnich'one, mu'yuc yan. 39 Ch-ilbajinat yu'un pucuj. Ti ora no'ox ch-avan. Chtup'bat yic' yu'un, hech chvocan ye, ep chich' vocol. J'oc' no'ox chlecub, chlic yan vuelta. 40 Laj calbe vocol ti avajchanc'opetique yu'un ac'o sloq'uesbucun. Muc xu' yu'unic —xchi.

41 Itac'av ti Jesuse, hech laj yal:

—Mu'yuc xch'unojel avo'ntonic chquil. Boliben avo'ntonic ho'oxuc ti li'oyoxuc li' ti balumil ti ora to. Ep xa c'ac'al li' jchi'inojoxuque. Ep c'ac'al jts'icojboxuc sbolil avo'ntonic —xut ti crixchanoetique—. Ic'o tal ti anich'one —x'utat ti vinique, xchi ti Jesuse.

42 C'alal yac'oj sba chnopej tal ti quereme, ip'ajesat ti lum yu'un ti pucuje, itup'bat yic' yu'un. Ti Jesuse laj spajes ti pucuje hech iloc' ti yo'nton ti quereme, hech icol ti quereme. Ti Jesuse laj yic' batel yo' bu ti stote. 43 Scotolic ich'ay yo'ntonic yu'un laj yilic ti jelaven sp'ijil ti Diose.

Ja' sc'opilal ti yan vuelta laj yal ti Jesuse ti c'u che'el chmilate
(Mt. 17:22-23; Mr. 9:30-32)

C'alal ch'ayem to yo'ntonic ti crixchanoetique yu'un ti hech laj spas lequil abtel ti Jesuse, ti Jesuse hech lic yalbe ti yajchanc'opetique:

44 —A'yo me ava'yic ti lec ti c'usi chacalbeic ti ora to. Chc'ot ti pasel ti chi'ac'at entrecal ti sc'ob viniquetic, ho'on ti co'ol crixchanoucutique —xchi.

45 Muc xa'ibeic sjam ti c'usi i'albatique. Muc x'ac'bat sna'ic hech muc xc'ot ti yo'ntonic. Ixi'ic yu'un tsjaq'uic c'usi sjam ti sc'ope ti c'u che'el i'albatique.

Ja' sc'opilal ¿much'u más totil chc'ot cu'untic? xchi tsjac'be sbaic (Mt. 18:1-5; Mr. 9:33-37)

46 Hech lic stsac sbaic ti c'op ti yajchanc'opetique:
—¿Much'u más totil chc'ot cu'untic? —xut sbaic.
47 Ti Jesuse laj sna' ti hech yac'oj sba tsnopic ti yo'ntonique, hech yu'un laj yic' tal ti stojol jun olol. Te laj sva'an ti sts'el. 48 Hech laj yalbe ti yajchanc'opetique:
—Scotol ti much'u tspas ti muc' avi olol li'to ho'on ti jventa, ho'on chispasun ti muc' uc. Scotol ti much'u chispasun ti muc' ja' tspas ti muc' uc ti Jtote ti ja' laj stacun talele. Ja' no'ox hech ti ho'oxuque ti much'u más biq'uit chac' sbae, ja' totil chc'ot avu'unic —xchi.

Ja' sc'opilal ti much'u mu cajcontraticuque, ja' jchi'iltic obi, xchi (Mr. 9:38-40)

49 Ti Juane hech laj yalbe ti Jesuse:
—Maestro, oy much'u yac'oj sba tsloq'uesbe pucujetic ti yo'ntonic crixchanoetic ti aventa laj quiltutic. Hech yu'un laj jpajestutic yu'un ma'uc jchi'iltic ti abtel —xchi.
50 Itac'av ti Jesuse, hech laj yal:
—Mu me xapajes. Yu'un ti much'u mu cajcontraticuque, ja' jchi'iltic obi —xchi.

Ja' sc'opilal ti c'u che'el laj staq'ui ti Jacoboe xchi'uc ti Juane ti Jesuse

51 C'alal laj sta yorail c'alal po'ot xa ch-ic'at muel ti vinajel ti Jesuse, j'ech'el snopoj ti yo'nton ti chbat ti Jerusalén. 52 Oy much'u laj scajtac ech'el yu'un ac'o ba scajch'amun na ac'o xchapan ti bu chc'otique. Hech ibatic. Te ic'otic ti jun colonia yo' bu nacal samariaetic. 53 Muc x'ac'bat xch'amun ti na yu'un ti samariaetique yu'un ya'yojic xa ti chbatic ti Jerusalén. 54 Ti cha'vo' yajchanc'opetique, ja' ti Jacoboe xchi'uc ti Juane, c'alal laj yilic ti mu tabiluc ti nae, hech lic yalbe ti Jesuse:
—Cajval, ¿mi chac'an ti chcaltutic mantal yu'un ac'o yaluc tal c'oc' ti vinajel yu'un hech chtup'ic hech chaj c'u che'el laj spas ti Elíase? —xutic.
55 Ti Jesuse laj sjoyp'in sba, hech laj staq'ui:
—Mu xana'ic much'u sventainojboxuc avo'ntonic yu'un ti hech chavalique. 56 Yu'un ho'on ti co'ol crixchanoucutique ma'uc nital yu'un chcac' ch'ayel ac'o batuc ti crixchanoetique. Ja' nital yu'un tal jcolta —xchi.
Hech ibatic ti yan colonia.

Ja' sc'opilal ti much'utic tsc'an tsts'acliic ti Jesuse (Mt. 8:19-22)

57 C'alal ixanavic batel ti be, hech lic yal jun vinic; laj yalbe ti Jesuse:
—Cajval, buc no'ox chabat chajchi'inot batel —xchi.
58 Ti Jesuse hech laj yalbe:
—Oy xch'en ti vete, oy stso'op ti mutetique. Ho'oni ti co'ol crixchanoucutique mu'yuc bu ti jtaan jba —xchi ti Jesuse.
59 Ti Jesuse lic yalbe ti june:
—Chi'inun batel —xut.
Itac'av:
—Cajval, coltaun batel. Chba jchi'in jtot. Ja'to mi ichame, ja'to chtal jchi'inot —xchi.
60 Ti Jesuse hech laj yalbe:
—Ti much'utic jun to chamenic ya'yel yu'un mu sc'an chixch'umbun ti jc'ope, xu' tsmuc sbaic stuquic. Ho'oti batan, ba cholbo sc'opilal ti tsc'an chventaimbat yo'ntonic yu'un ti Diose ti crixchanoetique —xut.

61 Oy yan hech laj yal:
—Chajchi'inot, Cajval. Ja' no'ox ac'un batel yu'un chba jc'opon comel scotol ti much'utic te ti jnae —xchi.
62 Ti Jesuse hech laj yalbe:
—Mi mu junuc avo'nton chach'umbe smantal ti Diose, hechot hech chaj c'u che'el ti much'u chch'ayilan yo'nton c'alal tsvoc' osil. Mu xtun chbat ti yabtele yu'un mu teuc batem yo'nton. Ja' no'ox hech mi mu teuc batem avo'nton yu'un ti yabtel ti Diose, hech mu spas ti chaspasot ti mantal ti Diose —xchi ti Jesuse.

10

Ja' sc'opilal ti itacatic batel ti setenta ti vo' yu'un ti Jesuse

1 Patil laj st'uj yan setenta ti vo' ti Jesuse. Cha'cha'vo' laj scajtac jelavel ti jujun jteclum xchi'uc ti jujun coloniae. Patil te i'ech' ti Jesuse. 2 Hech laj yalbe batel:
—Melel ti ep ti much'utic tsc'an cha'yic ti sc'op ti Diose. Mu epuc ti much'u tsc'an chcholbe. Hech chac c'u che'el mi ep ti c'ajoje, mu epuc ti much'u tsc'aje. Hech yu'un c'ambeic vocol ti Diose yu'un ja' Yajval ti abtele yu'un ac'o stac batel yan ti much'u chcholbat ti sc'ope. 3 Batanic, chajtacoxuc batel. Hech chaj c'u che'el ti carneroetic chc'ot sta ti bu coyoteetic, ja' hechoxuc ti ho'oxuque. Hech yu'un p'ijanic me. 4 Mu me xavich'ic batel ataq'uinic, mu me xavich'ic batel uc ave'elic. Mu me xavich'ic batel yan asempat. Ti much'u chataic ti be mu me haluc chalo'laj xchi'uc. 5 Ti buc no'ox nail ti bu cha'ochique jbael c'ambo bendición ti stojol scotol ti much'utic te oye. 6 Mi tsc'an ti bendicione ti much'utic te nacale, chich'. Mi mu sc'ane, mu sta. 7 Ti na ti bu cha'ic'at ochele te chacomic. Mu me xajelilan anaic. Chave'ic ti c'usi cha'ac'batique. Yu'un ti abate ti ch-abteje ja' ch-ac'bat sve'el. 8 Buc no'ox jteclumal cha'ochic, mi chayic'oxuc ochel ti snaique, ve'anic ti c'usi chayac'boxuque. 9 Coltao ti jchameletique ti te oyique. Hech chavalbeic: “Laj xa ava'yic ti c'u che'el tspasvan ti mantal ti Diose, laj xa avilic”, xavutic. 10 Buc no'ox jteclumal cha'ochic, mi mu xayic'oxuc ochel ti snaique, xanavanic batel ti calletic, hech chavalic batel: 11 “Ta me jlilintutic comel ti atojolic ti stanil cacantutique. Ja' señail ti icom ti aventaic yu'un muc xapasucuntutic ti muq'ue. Na'ic me, laj xa ava'yic ti tsc'an chasventaimboxuc avo'ntonic ti Diose”, xavutic comel. 12 Chacalbeic, ti c'alal tsta yorail ti chac' castigo ti Diose, ep chich'ic castigo ti much'utic nacajtic ti jteclum yo' bu chalilinic comel ti stanil ti avacanique. Ja' jutuc no'ox chich'ic castigo ti much'utic te nacajtic ti jteclum Sodoma ti vo'one.

Ja' sc'opilalic ti oxib jteclumetic ti más ep chich'ic castigoe (Mt. 11:20-24)

13 Ta me xich'ic vocol ti jchi'iltic ti te nacajtic ti jteclum Corazín. Ta me xich'ic vocol uc ti jchi'iltic ti te nacajtic ti jteclum Betsaida. Ti yanlum crixchanoetic ti te nacajtic ti vo'one ti jteclum Tiro xchi'uc ti jteclum Sidón, ti lajuc yilic ti jchop o abteletic hech chaj c'u che'el laj xa yilic ti jchi'iltic ti nacajtic ti ora to te ti Corazín xchi'uc ti Betsaidae, laj slapic coxtalpoc', laj sbon sbaic ti stanil c'oc' ti hechuque. Ja' señail ti tsutes yo'ntonic yu'un ti smulique. 14 Hech yu'un ti yorail chchapambat sc'opilal yu'un smulic scotol crixchanoetic, yamal castigo chich'ic ti yanlum crixchanoetique ti te nacajtic ti Tiro xchi'uc ti Sidón ti vo'onee. Ja' tsots castigo chich'ic ti jchi'iltique ti te nacajtic ti Corazín xchi'uc ti Betsaida ti ora to. 15 Ti jchi'iltic ti te nacajtic ti

jteclum Capernaume tscuyic ti más ech'em ch-ac'bat bendición. Mu hechuc,
ja' más ech'em ch-ac'batic castigo —xchi ti Jesuse.
16 Ti Jesuse hech lic yalbe ti yajchanc'opetique:
—Ti much'u chaspasboxuc ti muc' ti ac'ope ho'on chispasun ti muc' uc. Ti
much'u mu xaspasoxuc ti muq'ue ho'on mu xispasun ti muc' uc. Ti much'u
mu xispasun ti muq'ue ja' mu spas ti muc' uc ti Jtote ti laj stacun talele —xchi.

Ja' sc'opilal ti isutic xa tal ti setenta ti vo'ique

17 Nichim no'ox yo'ntonic isutic tal ti setenta ti vo'ique. Hech hul yalbeic:
—Cajval, manchuc mi pucujetic, ho'ot ti aventa ch'umbil jmantaltutic
yu'un —xchiic.
18 Hech laj yalbe ti Jesuse:
—Hech chaj c'u che'el tselov ti chtil, ti ora no'ox chtup', ja' hech laj quil
ilaj yip ti ora ti Satanase. 19 A'yo me ava'yic, laj xa cac'boxuc ap'ijilic yu'un
hech chatsalic scotol ti yabat ti cajcontratique, ja' ti más mañoso ti jyalele ti
tsc'an ti ch'ayel chabatic xchi'uque. Hech chaj c'u che'el chajuyic ti teq'uel
tsec xchi'uc chonetic, ja' hech tstsal avu'unic scotol ti cajcontratique. Mu'yuc
c'usi xu' chaspasbot ti atojol. 20 Mu me ja'uc nichim no'ox avo'ntonic yu'un
ti ch'umbil amantalic yu'un ti pucujetique; ja' me nichim no'ox avo'ntonic
yu'un ti p'ejambil abiic te ti vinajel —xchi.

Ja' sc'opilal ti nichim no'ox yo'nton ti Jesuse yu'un ti spasojic ti muc' ti Diose (Mt. 11:25-27; 13:16-17)

21 Ti ora nichim no'ox yo'nton ti Jesuse ti sventa ti Ch'ul Espíritue, hech
yu'un laj yalbe ti Diose:
—Tote, ho'ot ti ajvalilot yu'un ti vinajele ti balumile, hocol aval ti amacojbe
yo'ntonic ti much'utic p'ij yo'ntonic ti scuyoj sbaique, ti much'utic cha'ibeic
sjam ti scuyoj sbaique. Hocol aval ti avac'ojbe sna'ic ti much'utic tsc'anic
coltael hech chaj c'u che'el tsc'anic coltael ololetic. Lec oy, Tote, yu'un hech
avo'nton ti stojolic —xchi.
22 Hech lic yalbe uc ti crixchanoetique:
—Scotol yac'ojbun ti jc'ob ti Jtote. Ho'on ti Snich'onune mu'yuc much'u
chisna'bun ti co'ntone. Ja' no'ox stuc ti Jtote chisna'bun ti co'ntone. Mu'yuc
much'u chna'bat yo'nton ti Jtote. Ja' no'ox jtuc ti Snich'onune ti jna'be yo'nton
xchi'uc scotol ti much'utic chcac'be sna'beic yo'nton ti Jtote —xchi ti Jesuse.
23 Parte laj sc'opon ti yajchanc'opetique, hech laj yalbe:
—Ho'oxuque yu'un laj xa yac'bot bendición ti Diose hech yu'un chavilic,
hech yu'un chava'yic. 24 Yu'un chacalbeic. Ep ti j'alc'opetic yu'un ti Diose
xchi'uc ep ti ajvaliletique sc'an chilic uc ti c'usi chavilic ti ora to ti ho'oxuque,
muc xilic. Sc'an cha'yic uc ti c'usi chava'yic ti ora to ti ho'oxuque, muc xa'yic
—xchi ti Jesuse.

Ja' sc'opilal ti samariavinic ti ic'uxubinvane

25 Te xchi'inoj sba xchi'uc jun vinic. Ja' chchanubtasvan ti smantal ti Diose
ti scuyoj sbae. Hech lic sva'an sba, lic spasbe proval yo'nton ti Jesuse. Hech
laj yalbe:
—Maestro, ¿c'usi chcut yu'un chicuxi sbatel osil? —xut.
26 Ti Jesuse hech lic sjac'be:
—¿C'usi chal ti smantal ti Diose yu'un aq'ueloj? —xchi.
27 Itac'av ti vinique, hech laj yalbe:
—“C'ux me xava'i ti Cajvaltic Diose, ja' ti Dios cu'untique, xchi'uc scotol
avo'nton xchi'uc scotol avip xchi'uc scotol ap'ijil. C'ux me xava'i ti avecinoe
hech chaj c'u che'el c'ux chava'i aba”, xchi ti smantal ti Diose —xchi ti
vinique.

28 Itac'av ti Jesuse:
—Lec natac'av. Mi hech chapas, hech chacuxi sbatel osil —xut.
29 Yu'un tsc'an tscolta sba ti vinique, hech yu'un ti hech laj yalbe ti Jesuse:
—Yu'un ti hech chale, ¿much'u ti jvecinoe? —xchi.
30 Itac'av ti Jesuse, hech laj yalbe:
—Oy jun jchi'iltic iloc' batel ti Jerusalén, iyal batel ti Jericó. C'alal te chanav batel ti be, laj snup ti be j'eleq'uetic. Hech ipojbat scotol ti c'utic oy yu'une. Imajat yu'unic, iyaj uc. Patil hech ibatic. Chamen x'elan icom yu'unic. 31 Te iyal tal ti be jun pale cu'untic. C'alal laj yil ti te metsel ti jchi'iltique, laj sjoy sbe ti palee, ijelav batel. 32 Patil ital ti be jun levita, ja' ti oy yabtel te ti templo uque. Ic'ot ti yo' bu metsel ti jchi'iltique. Laj sjoy sbe uc ti levitae, ijelav batel. 33 Patil ital ti be jun samariavinic. Ic'ot ti bu metsel ti jchi'iltique. C'alal laj sq'uel ti jchi'iltic ti te metsele, ic'uxubinvan ti samariavinique. 34 Inopej batel. Laj spoxtabe ti bu yajeme xchi'uc aceite xchi'uc vino. Laj smac ti poc'. Patil lic yac'be scajlebin ti sburroe, laj yic' batel ti bu ch-ac'at ti loq'uel na. Te laj xchabi. 35 Ti yoc'omal c'alal chloc' batel ti samariavinique, laj sloq'ues chib denariotaq'uin, laj yac'be ti yajval nae. Hech laj yalbe comel: "Chabibun me ti vinique. C'alal chisut tal, scotol chajtojbot ti c'utic chlaj avu'une", xut comel. 36 ¿C'usi chanop? Ti yoxva'alique ¿much'u laj yac' ti q'uelel ti ja' svecino ti jchi'iltic ti iyajesat comel yu'un ti j'eleq'uetique? —x'utat ti vinique, xchi ti Jesuse.
37 Hech itac'av ti vinique:
—Ja' ti much'u ic'uxubinat yu'une —xchi.
Ti Jesuse hech laj yalbe:
—Ba c'uxubinvanan hech uc ho'oti —xut.

Ja' sc'opilal ti Jesuse ti ibat ti sna ti Martae xchi'uc ti Maríae

38 Ixanav batel ti be ti Jesuse. Te ic'ot ti jun colonia. Te i'ic'at ochel ti sna jun ants, Marta sbi ti antse. 39 Oy smuc ti Martae, María sbi. Ti Maríae tal snacan sba ti stojol ti Jesuse yu'un tsc'an cha'ibe sc'op. 40 Ja'uc ti Martae ja' no'ox batem ti yo'nton tsc'an chmac'linvan. Hech lic tal sva'an sba ti stojol ti Jesuse, hech lic yal:
—Cajval, ¿mi mu'yuc sc'opilal ti avo'nton ti jtuc no'ox cac'oj jba ti jpas ti ve'elile? Yu'un ti jmuque jtuc no'ox chiyac'bun jpas scotol. Albo ac'o scoltaun —xut.
41 Itac'av ti Jesuse, hech laj yalbe:
—Marta, scoj ti ep c'utic chapase, hech chlo'laj avo'nton yu'un. Hech mu nichimuc avo'nton. 42 Jun no'ox ti bu tsots sc'opilale. Ti Maríae laj xa st'uj ti bu tsots sc'opilale ti mu'yuc much'u chpojbat yu'un —xut.

11

Ja' sc'opilal ti Jesuse ti laj yalbe ti c'u che'el tsc'oponic Dios (Mt. 6:9-15; 7:7-11)

1 Ti yan c'ac'al c'alal laj yo'nton laj sc'opon Dios ti Jesuse, hech i'albat yu'un ti jun yajchanc'ope:
—Cajval, chanubtasuntutic ti c'u che'el ti jc'opontutic Dios hech chaj c'u che'el laj xchanubtas ti yajchanc'opetique ti Juane —xchi.
2 Ti Jesuse hech lic yalbe ya'yic:
—C'alal chac'oponic Dios, hech me xavalbeic:
Jtotic Dios, te oyot ti vinajel, ac'o xajpasotutic ti muc'.
Ac'o sta yorail chapas mantal atuc li' ti balumile.
Ac'o c'otuc ti pasel li' ti balumile ti c'usi tsc'an ti avo'ntone hech chaj c'u che'el c'otem ti pasel ti vinajel.

3 Ac'bun talel jve'eltutic c'ac'al li'to.
4 Pasbuntutic perdón yu'un jmultutic hech chaj c'u che'el jpasojbetutic
perdón much'u oy smul cu'untutic.
Mu me xibatutic yo' bu chisujat ti mulil.
Coltauntutic me, hech mu xistsaluntutic ti mulile,
hech chavutic ti stojol —xchi ti Jesuse.
5 Hech laj yalbe ya'yic uc:
—Mi hech chba avalbe jun avecino ti o'lol ac'ubal: “Tote, avocoluc jq'uextic
chib oxibuc avot. 6 Yu'un ja'to no'ox ihul jun jchi'iltic chcojtiquin. Ech'
xch'amun jna yu'un chvay. Mu'yuc c'usi chcac'be sve'”, xavut. 7 Hech
chtac'av te ti yut sna ti avecinoe: “Mu xu', macal xa ti jnae. Yu'un
vayaluntutic xa. Mu xu' chilic yu'un chacac'bot”, xayut. 8 Chacalbeic,
manchuc mi mu sc'an xayac'bot ti avecinoe, yu'un ti mu xlaj avo'nton
chavalilambe vocol hech chlic yac'bot scotol ti c'utic chtun avu'une. 9 Hech
yu'un chacalbeic. C'anilambeic ti Diose asta chayac'boxuc. 10 Yu'un scotol ti
much'u tsc'anilambee ja' ch-ac'bat.
11 ’Ho'oxuque mi chasc'ambe vaj yu'un tsve' ti anich'one, mu tonuc
chavac'be. Mi chasc'ambe choy yu'un tsti', mu chonuc chavac'be. 12 Mi
chasc'ambe toncaxlan yu'un tslo', mu jcotuc tsec chavac'be. 13 Ho'oxuque
ti mu xtun ti avo'ntonique chana'ic c'usi lec chavac'beic ti anich'nabique.
Ja'uc ti Jtotique ti te oy ti vinajele jelaven tsna'. Ja' chac'be ti Ch'ul Espíritue ti
much'utic chc'ambat ti stojole —xchi ti Jesuse.

Ja' sc'opilal ti sventa ti totil pucuje ja' tsloq'ues pucujetic, xchiic. Ja' sc'opilal ti Jesuse

(Mt. 12:22-30; Mr. 3:19-27)

14 Te oy jun vinic ti iloq'uesbat pucuj ti yo'nton yu'un ti Jesuse. Uma' ti
vinique scoj ti ochem pucuj ti yo'nton. Hech yu'un c'alal iloc' ti pucuje ti
yo'nton ic'opoj ti vinique. Ich'ay yo'ntonic ti crixchanoetique yu'un ti lic
c'opojuc ti vinique. 15 Oy much'utic laj yalic:
—Ja' tsloq'ues pucujetic ti sventa ti totil pucuje, ja' ti Satanase —xchiic.
16 Oy yantic tsc'an tspasbeic proval yo'nton ti Jesuse, hech yu'un hech laj
yalbe:
—Maestro, ti jc'antutic chavac'bun jq'ueltutic muc'ta señail yu'un hech ti
jna'tutic ti tsots avabtel —xchiic.
17 Ti Jesuse laj sna' ti c'usi tsnopic ti yo'ntonique, hech yu'un laj yalbe:
—Mi tscontrain sbaic ti much'utic ochemic ti pas mantal ti jun no'ox gob-
iernoe, chjin ti gobiernoe. Mi tscontrain sbaic ti much'utic jun no'ox snaic,
mu xcuxiic ep c'ac'al. 18 Mi Satanás tscontrain ti Satanase, mu haluc tspas
mantal. Hech chcal yu'un ho'oxuc chavalic ti ja' ti sventa Satanás ti jloq'ues
ti pucujetique. 19 Ti sventauc ti Satanás ti jloq'ues pucujetic ti ho'one ti
chavalique, ¿much'u tsbiiltas c'alal tsloq'ues pucujetic ti avajchanc'opetique?
Ho'oxuque mu xtojob avu'unic. Xu' chastojobtasoxuc ti avajchanc'opetique.
20 Ja' ti sventa sp'ijil ti Diose ti jloq'ues ti pucujetique hech yu'un li' ti ora to
tspas mantal ti Diose.
21 ’Ti much'u c'oc' vinique mi lec xchapanoj sba xchi'uc stuc' yu'un chchabi
ti snae, mu'yuc much'u xu' chpojbat ti c'usi oy yu'une. 22 Mi chtal tsalatuc
yu'un ti much'u ti más to c'oc' vinique, hech xu' chlic pojbatuc ti stuq'ue ti ja'
yich'oj sba ti muc' xchi'uque, hech chbat scotol ti c'utic oy yu'une. Ti Satanase
hech chaj c'u che'el ti c'oc' vinique. Pero laj xa jtsal ho'oni. Laj xa jpojbe ti
sc'ob ti vinique.
23 ’Ti much'u chopol chil ti cabtele ja' chiscontrainun obi.

Ja' sc'opilal ti ja' stalel ti pucuje ti chcha'sut tal ti bu ono'ox iloc' batele (Mt. 12:43-45)

24 ’Ho'oxuc ti li' nacaloxuc ti balumil ti ora to ti chopol avo'ntonique ja' hech chaj c'u che'el jun vinic ti oy pucuj ti yo'nton. Ti c'alal chloc' ti yo'nton chanav batel ti xocol balumil, tsa' bu chnaqui. Mu sta hech yu'un chal: “Chisut batel ti bu ono'ox niloc' talele”, xchi. 25 C'alal te chc'ot, mesbil xa, lec meltsambil, mu'yuc yajval chc'ot sta. 26 Hech yu'un chba stsob tal hucvo' xchi'iltac, ja' ti much'u ech'em chopole. Te ch-ochic ti yo'nton ti vinique. Te chnaquiic o. Hech chcha'bolib nixtoc ti vinique. Ech'em chbolib ti jyalel —xchi ti Jesuse.

Ja' sc'opilal ti much'u chich' bendición ti mero melel

27 C'alal yac'oj sba chc'opoj ti Jesuse, te oy jun ants ti te tiq'uil ti o'lol ti crixchanoetique. Tsots lic c'opojuc ti antse, hech laj yalbe ti Jesuse:

—Jun no'ox yutsil ti ame'e ti hech laj slicote, ti laj yac'bot achu'e —xchi.

28 Ti Jesuse hech laj yalbe:

—Mu hechuc. Ja' jun no'ox yutsil ti much'utic chac' ti yo'ntonic ti sc'op ti Diose ti cha'yique —xchi.

Ja' sc'opilal ti tsc'an tsq'uelbeic señail sp'ijil ti Jesuse ti much'utic chopol yo'ntonique (Mt. 12:38-42; Mr. 8:12)

29 C'alal te yac'oj sba stsob sbaic tal más ti crixchanoetique, hech lic yal ti Jesuse:

—Chopol avo'ntonic ho'oxuc ti li'oyoxuc ti balumil ti ora to. Chac'an chaq'uelic señail ti jp'ijile. Mu'yuc c'usi yan cha'ac'bat aq'uelic. Ja' no'ox cha'ac'bat aq'uelic hech chaj c'u che'el ic'ot ti pasel yu'un ti Jonase, ja' ti j'alc'op yu'un ti Diose. 30 Hech chaj c'u che'el laj sna'ic ti yanlum crixchanoetique ti te nacajtic ti Nínivee ti tacbil ibat yu'un ti Diose ti Jonase, hech ono'ox uc chlic ana'ic, ho'oxuc ti li'oyoxuc ti balumil ti ora to, ti ho'on tacbilun tal yu'un ti Diose, ho'on ti co'ol crixchanoucutique. 31 Ti yanlum antse ti i'och ti ajvalil ti balumil te oy ti stojol sur mu'yuc xa smul ch-ilat yu'un ti Diose ti yorail ch-ich'bat sc'op yu'un smulic scotol crixchanoetic. Ja'uc ti ho'oxuque ti li' nacaloxuc ti balumil ti ora to ep amulic cha'ilatic. Yu'un ti antse nom tal ya'ibe sc'op ti Salomone yu'un lum p'ij ti Salomone. Ho'oni ti li' va'alun ti atojolic ti ora to, yu'un jelaven jp'ijil. Mu xac'an xapasucun ti muc'. 32 Ti yorail ch-ich'bat sc'op yu'un smulic scotol crixchanoetic mu'yuc xa smulic ch-ilat yu'un ti Diose ti much'utic te nacajtic ti jteclum Nínivee ti vo'one. Ja'uc ti ho'oxuque ti li' nacaloxuc ti balumil ti ora to ep amulic cha'ilatic. Yu'un ti c'alal icholbat ya'yic ti sc'op ti Diose yu'un ti Jonase ti much'utic te nacajtic ti Nínivee, laj sutes yo'ntonic yu'un smulic. Ti Jonase mu tsotsuc yabtel laj yich'. Ho'on más tsots cabtel quich'oj, ho'on ti li' va'alun ti atojolic ti ora to. Mu xac'an chapasbucun ti muc' ti jc'ope.

Ja' sc'opilal ti ja' hech chaj c'u che'el lámpara ti jsatique (Mt. 5:15; 6:22-23)

33 ’Mi atsanoj alámpara muc un chavac' ti ch'en ti yut lum. Muc un chavac' ti yolon almud. Te chavac' ti bu sjoc'ambil. Hech chac' squeval ti stojol scotol ti much'utic ch-ochic tal ti yut ana. 34 Hech yu'un mi mu'yuc yoboquil ti yespejoile, lec chac' squeval, hech chquiltic ti c'utic ti jpastique. Mi ep yoboquil ti yespejoile, mu xac' squeval. Hech ic'pulan ti yut jnatique, hech mu xquiltic ti c'utic ti jpastique. Ja' no'ox hech uc ti asatique. Mi lec chavilucun hech ch-och ti avo'ntonic ti jc'ope. Mi mu xtun chavilucun, mu x'och ti avo'ntonic ti jc'ope. Yu'un puru mulil oy ti avo'ntonique. 35 Hech yu'un chabio me abaic, mu me xap'ajic ti jc'ope ti tsc'an ti ch-och ti avo'ntonique. Yu'un mi chap'ajic ti jc'ope,

hech puru mulil oy ti avo'ntonique. 36 Yu'un mi oy ti avo'ntonic ti jc'ope, mi mu'yuc bu chap'ajic ti jc'ope mi jutuc, hech puru lec te ti avo'ntonique. Mi jutuc mu'yuc mulil. Hech chaj c'u che'el ti lámpara ti chquevan no'ox ti atojolique —xchi ti Jesuse.

Ja' sc'opilal ti chich'ic ep vocol ti fariseoetique xchi'uc ti much'utic chchanubtasvanic ti smantal ti Diose ti scuyoj sbaique
(Mt. 23:1-36; Mr. 12:38-40; Lc. 20:45-47)

37 C'alal laj yo'nton c'opojuc ti Jesuse, hech lic sc'ambe vocol ti Jesuse jun fariseo yu'un ac'o ba chi'inatuc ti ve'el. Hech ibat ti sna ti fariseoe ti Jesuse, te c'o nacluc ti mesa. 38 Ti fariseoe ich'ay yo'nton yu'un ti mu haluc laj spoc sc'ob ti Jesuse ti c'alal ta xba nacluc ti mesa. 39 Ti Cajvaltique hech lic yalbe:

—Ho'oxuc ti fariseooxuque ja' no'ox chapocbeic spat ti tazae ti platoe. Ti yute mu xapoc. Ho'oxuque hech chaj c'u che'el ti taza ti chcale. Ti avo'ntonique nojem ti sbic'tal avo'ntonique xchi'uc scotol ti c'usi chopole. 40 Mu p'ijucoxuc. Ti much'u laj spas ti spate ja' laj spas uc ti yute. 41 Ja' lec chac'uxubinvanic, chavac' ti motonil ti c'utic oy avu'unique, hech poc-biloxuc chac'otic ti mero melel.

42 'Ho'oxuc ti fariseooxuque, ta me xavich'ic ep vocol. Chavati ti lajlajuneb scotol ti c'utic ats'unojique, ja' ti tunichime, xchi'uc ti rudae, xchi'uc scotol ti yan vomoletique. Jujun chaloq'uesic ti lajlajuneb yu'un chavac'beic smoton ti Diose. Yu'un ja' no'ox tsots sc'opilal chava'yic chavaq'uic ti c'utic oy avu'unique. Mu tsotsuc sc'opilal chava'yic ti toj avo'ntonique, ti c'ux chava'yic ti Diose. Ja' lec ti lajuc apas ti bu tsots sc'opilal uque.

43 'Ho'oxuc ti fariseooxuque, ta me xavich'ic ep vocol yu'un ja' no'ox chac'anic ti chanaquiic ti sba naclebal te ti yut temploetique. Ja' no'ox chac'anic uc mi ep chac'oponat yu'un crixchanoetic te ti plaza.

44 'Ho'oxuc hech chaj c'u che'el xch'enal ánima ti mu'yuc bu yich'oj señaile. Hech chaj c'u che'el chataic palta ti stojol ti Diose mi cha'ech'ic ti bu mucul ánima ja' no'ox hech tstaic palta avu'unic ti achi'iltaque ti stojol ti Diose ti scoj ti mi jutuc mu'yuc c'usi toj ti avo'ntonique —xchi ti Jesuse.

45 —Maestro, yu'un ti hech chavale, jun to ho'on ti chavalbun jc'opilaltutic uc —xchi liquel jun ti much'utic chchanubtasvanic ti smantal ti Diose ti scuyoj sbaique.

46 Ti Jesuse hech laj yalbe:

—Ho'oxuc ti chachanubtasvanic ti smantal ti Diose ti acuyoj abaique, ta me xavich'ic ep vocol uc. Sjeluc chameltsambeic yicats ti crixchanoetique. Ol ti icatsile. Vocol ti cuchel. Chavac'be xcuchic. Atuquic mi jutuc mu xaliquic mu xacuchic.

47 'Ta me xavich'ic ep vocol yu'un jtos avo'ntonic xchi'uc ti atatamolic ti vo'one. Yu'un ti ho'oxuque lec xa chapas abaic yu'un ho'oxuc chameltsam-beic ti svolvoroal ti xch'en ti j'alc'opetic yu'un ti Diose, ja' ti imilatic yu'un ti atatamolique. 48 Hech chavaq'uic ti q'uelel ti jtos avo'ntonic xchi'uc ti atatamolic ti vo'onee ti hech laj spasique. Stuquic laj smilic. Ho'oxuque chats'acubtasbe yabtel ti atatamolique.

49 'Yu'un scotol sna'oj ti Diose hech yu'un laj yal: "Ti jtac talel ti stojolic j'alc'opetic xchi'uc jchanubtasvanejetic. Oy chlic smilic, oy chilbajinic", ti xchie. 50-51 Hech yu'un ho'oxuc ti li'oyoxuc ti balumil ti ora to chcom ti aventaic ti imilat li' ti balumile scotol ti j'alc'opetique. Scotol chcom ti aventaic, ti Abele ti toj ti viniquile ti ja' imilat jbaele asta uc ti Zacaríase ti imilat te ti yut templo ti bu nopol scajaneb smoton ti Diose. Chacalbeic, scotol chcom ti aventaic, ho'oxuc ti li'oyoxuc ti balumil ti ora to.

52 'Ho'oxuc ti chachanubtasvanic ti smantal ti Diose ti acuyoj abaique,
ta me xavich'ic ep vocol yu'un laj xa abolibtasbeic yo'ntonic ti jchi'iltique.
Ho'oxuc ti jbaejbeoxuc mu xac'an chach'unic, hech yu'un mu tojuc chavalic
ti sc'op ti Diose. Hech yu'un chapajesic ti much'utic tsc'an chch'unique —xchi
ti Jesuse.
53 C'alal chloc' batel ti Jesuse, ti much'utic chchanubtasvanic ti smantal
ti Diose ti scuyoj sbaique xchi'uc ti fariseoetique, liquem sc'ac'al yo'ntonic
hech yu'un ep ti c'usi lic sjac'beic ti Jesuse. Yu'un tsc'an tsujic yu'un ac'o
c'opojuc. 54 Yu'un mi mu sjamuc ti c'usi chal ti Jesuse, yu'un hech xu' tstabeic
smul.

12

Ja' sc'opilal mu xtun mi chalo'lavanique, xchi ti Jesuse

1 Ti c'alal yac'oj sba chlo'laj xchi'uc ti fariseoetique ti Jesuse, laj stsob
sbaic tal ti stojol ti Jesuse ep ti mil judioetic. Te humajtic ti crixchanoetique
tsnet'ilan sbaic. Ti Jesuse jbael lic yalbe ti yajchanc'opetique:
—P'ijanic me. Mu xtun ti spumesbil xch'ut vaj yu'un ti fariseoetique.
Jlo'lavanejetic yu'un toj yo'ntonic tscuy sbaic. Oy yip hech chaj c'u che'el
spumesbil xch'ut vaj. 2 Yu'un mi oy c'usi ti jmuctic ti co'ntontic ti ora to ja'
chvinaj ti yan c'ac'al. 3 Hech yu'un na'ic me ti scotol ti c'utic chavalic ti mu'yuc
stue, ta ono'ox me xvinaj ti yan c'ac'al ti stojol ti Diose.

Ja' sc'opilal ta me xaxi'ic ti Diose ti xu' chayac' ti c'atimbaque, xchi (Mt. 10:28-31)

4 'Ho'oxuc ti lec chquil jbatique hech chacalbeic. Mu me ja'uc chaxi'ic
ti crixchanoetique ti xu' chasmilote yu'un mu xu' chasmilbot ach'ulel.
5 Chacalbe ti much'u tsc'an ti chaxi'ique. Ti Diose ti xu' chasmilbot ti abec'tale
xchi'uc ti ach'ulele te ti c'atimbac, ja' me xaxi'ic. Jamal chacalboxuc, xi'ic me.
6 'Chana'ic ti lajuneb no'ox cobre stojol ti ho'cot biq'uit mutetique. Ti
mutetique mi jcotuc mu xch'ay ti yo'nton ti Diose. Scotol chabibilic yu'un.
7 Ti stsotsil ajolic uque scotol atabil. Hech yu'un mu me xaxi'ic. Ho'oxuque
jelaven ac'opilalic; mu'yuc sc'opilal ti biq'uit mutetique.

Ja' sc'opilal ti much'utic jamal chal ti stojol crixchanoetic ti chojtiquin ti Jesucristoe (Mt. 10:32-33; 12:32; 10:19-20)

8 'Chacalbeic, scotol ti much'utic jamal chal ti stojol crixchanoetic ti chiyo-
jtiquinune, ho'on ti co'ol crixchanoucutique, ja' no'ox hechun uc jamal chcal
ti chcojtiquine te ti stojol ti Jtote xchi'uc ti stojol ti ch'ul abatetic yu'une.
9 Scotol ti much'utic "mu xcojtiquin" xchiic ja' jc'opilal, ja' no'ox hechun uc
"mu xcojtiquin" chcut ti Jtote xchi'uc ti ch'ul abatetic yu'une.
10 'Scotol ti much'u chopol chiyalbun jc'opilal, ho'on ti co'ol crixchanoucu-
tique, ta to spasbatic perdón. Ja' no'ox ti much'u ti chopol chc'opoj yu'un ti
Ch'ul Espíritue ja' mu xa spasbatic perdón.
11 'C'alal cha'ac'atic entrecal ti sc'obic te ti templo yu'unique, c'alal chc'ot
sva'anoxuc ti stojol ti much'utic oy yabtelic yu'unique, mu me xacajnopilanic
ti avo'ntonic c'usi chc'o avalic xchi'uc ti c'usi chatac'avique. 12 Ti Ch'ul
Espíritue chaxchanubtasot ti ora no'ox ti c'usi chavalique —xchi ti Jesuse.

Ja' sc'opilal ti ja' chisbolibtasucutic ti jc'ulejaltique

13 Oy jun vinic te cacal ti o'lol crixchanoetic, hech lic yalbe ti Jesuse:
—Maestro, albo ti jbanquile ti ac'o xiyac'bun o'loluc ti jlumtutique xchi'uc
ti c'utic te comen yu'un ti jtotutique —xchi.

14 Ti Jesuse hech lic yalbe:
—Tote, mu ochemucun ti juez avu'unic. Ma'uc cabtel yu'un chajcha-panoxuc —xchi.
15 Ti Jesuse hech lic yalbe ya'yic scotolic:
—P'ijanic me, mu me puru xbic'taj avo'ntonic yu'un ac'ulejalic. Yu'un ma'uc chacuxiic yu'un ti c'u yepal tstsob avu'unic li' ti balumile —xchi.
16 Ti Jesuse hech lic yalbe lo'il. Hech laj yal:
—Oy to ono'ox jun vinic. Jc'ulej ti vinique. Lec laj yac' sat ti c'utic laj sts'une.
17 Hech lic snop ti yo'nton: "¿C'usi chcut? Mu xa bu spas chcac' ti quixime", xchi liquel ti yo'nton. 18 Patil hech lic snop: "Ti jna' c'usi ti jpas. Ti jtuqui scotol ti snail quixime, ti jpas yan. Más muc' ti jpas yu'un te ti jq'uej scotol ti quixime xchi'uc scotol ti c'utic oy cu'une. 19 Mi laj xa jpas scotol hech, patil hech xu' chcal ti co'nton: Oy xa ep q'uejbil cu'un ti jve'ele yu'un ep habil. Hech yu'un ti jcux co'nton. C'usuc no'ox tsc'an ti co'ntone oy cu'un, xu' ti jve' xu' chcuch', hech nichim no'ox co'nton, xu' xichi ti co'nton", xchi tsnop ti yo'nton ti vinique. 20 C'alal hech snopoj, hech i'albat yu'un ti Diose: "¡Ho'oti bolot! Ti ac'ubaltic tana to chajpojbot ach'ulel. Ti c'usi chapambil avu'une ¿much'u chavac'be yich' comel?" x'utat. 21 Ja' hech sc'opilal ti much'u ja' no'ox tstsob sc'ulejal tsc'upin stuc. Mu'yuc sc'ulejal ti stojol ti Diose —xchi ti Jesuse.

Ja' sc'opilal mu me xlo'laj avo'ntonic yu'un ti c'u che'el chacuxiic li' ti balumile, xchi (Mt. 6:25-34)

22 Ti Jesuse hech laj yalbe ti yajchanc'opetique:
—Hech chacalbeic. Mu me xlo'laj avo'ntonic yu'un ti c'u che'el chacuxiic li' ti balumile, yu'un ti c'usi chave'ique. Mu me xlo'laj avo'ntonic yu'un ti c'u che'el chata ac'u'ique. 23 Ja' ti Diose laj yac'boxuc abec'talic, acuxlejalic. Hech yu'un chayac'boxuc uc ac'u'ic ave'elic. 24 Q'uelo avil ti joje. Mu x'avolajic, mu xc'ajovajic, mu stsobic sve'elic, mu'yuc snail sve'elic. Mac'limbilic yu'un ti Diose. Ti ho'oxuque jelaven pasbiloxuc ti muc'. Mu pasbiluc ti muc' lec ti mutetique. 25 Hovil ti chlo'laj avo'ntonique, mu yu'unuc más hal chacuxi yu'un ti hech chapasique. 26 Mu yu'unuc oy c'usi chc'ot ti pasel avu'un mi jutuc yu'un ti chlo'laj avo'ntonique. Hech yu'un hovil ti chlo'laj avo'ntonic yu'une.
27 'Q'uelo avilic ti nichimetic ti yaxaltique c'u che'el chch'iic. Mu x'abtejic, mu xjalovajic. Chacalbeic, ti Salomone manchuc mi ep sc'ulejal stuc, muc xco'olaj ti sc'u'e hech chaj c'u che'el yutsil ti nichime. 28 Ti vomole j'oc' no'ox li'oy ti balumile. Ti yox xa ti ora to patil ti yan chib oxib c'ac'al chtaquij, hech chtun yu'un chq'uixna orno bu chta'aj caxlan vaj. Manchuc mi j'oc' no'ox li'oy ti balumile t'ujum pasbil yu'un ti Diose ti vomole. Ti ho'oxuque jelaven chayac'boxuc ac'u'ic. Mu to chach'unic ti lec. 29 Hech yu'un mu me xlo'laj avo'ntonic. "¿C'u che'el chijve'ucutic? ¿C'usi chcuch'tic?" mu me xachiic. 30 Hech chlo'laj yo'ntonic ti much'utic mu xojtiquinic ti Diose. Ti Jtotique scotol sna'oj ti c'usi chtun avu'unique. 31 Mi toyol avo'ntonic yu'un chasventaimboxuc avo'ntonic ti Diose, hech yu'un scotol chayac'boxuc ti c'utic chtun avu'unique.

Ja' sc'opilal ja' chatsob ac'ulejalic ti vinajel, xchi (Mt. 6:19-21)

32 'Ho'oxuc ti carnerooxuc cu'une, manchuc mi mu epucoxuc, mu me xaxi'ic. Ti Diose yutsil yo'nton laj xa yic'oxuc yu'un chapasic mantal xchi'uc.
33 Chono ti c'utic oy avu'unique, coltaic ti me'onetique. Hech chnoj ti yav ac'ulejalique ti te ti vinajele. Ti yave mu sna' xlaj. Mu sna' xch'ay ti ac'ulejal

te o yu'un mu x'och j'elec' te o. Mu xlaj ti chon uc. 34 Yu'un ti bu oy ti
ac'ulejalique, te chbat avo'ntonic.

Ja' sc'opilal hechucoxuc me hech chaj c'u che'el ti abatetic ti tsmalaic tsut tal ti yajvalique, xchi

35 'Chapalucoxuc me, tilemucuc me ti ac'oq'uique. 36 Hechucoxuc me hech
chaj c'u che'el ti abatetic ti tsmalaic tsut tal ti yajvalique yu'un i'ay ti q'uin
sventa nupunel. C'alal chul c'opojuc, ora tsjambeic ti'na yu'un ac'o ochuc.
37 Jun no'ox yutsil ti much'utic abatetic ti q'uelel satic chul taatuc yu'un ti
yajvale c'alal chtal. Melel ti c'usi chacalbeique, chlic smac xch'ut ti yajvale,
chlic yal mantal yu'un ac'o ba nacluc ti mesa ti yabate, chlic mac'linvanuc
stuc ti yajvale. 38 Mi ital ti c'alal mu to tsta o'lol ac'ubal, mi ital c'alal i'ech'
o'lol ac'ubal, mi hech chul taatuc yu'un, jun no'ox yutsil chc'ot ti abatetic ti
hech yo'ntonic tsmalaic ti yajvale. 39 Na'ic me, ti lajuc sna' ti yajval nae ti
jayib ora ac'ubal chtal ti j'eleq'ue, muc xvay ti hechuque. Viq'uil sat hech
muc xbat ti elc'anel ti c'utic oy ti sna ti hechuque. 40 Hech yu'un ti ho'oxuque
chapalucoxuc me yu'un ti c'alal muc chamalaucun, ja' yorail chital, ho'on ti
co'ol crixchanoucutique —xchi ti Jesuse.

Ja' sc'opilal ti abate ti mu xtune
(Mt. 24:45-51)

41 Ti Pedroe hech lic sjac'be:
—Cajval, ¿mi jtuctutic no'ox jc'opilaltutic ti yac'oj sba chavalbuntutic ti lo'il
li'to, mi ja' sventa scotol yantic uc ti li'oyique? —xut.

42 Ti Cajvaltique hech laj yalbe:
—Ti much'u p'ij yo'ntone ti jun yo'nton ch-abtej ti stojol ti yajvale, ja' ch-
ac'bat sventain scotol ti much'utic te oy ti sna ti yajvale. Ja' tsventaimbe
xch'aquel scotol ti ve'elile. 43 Ja' chich' bendición yu'un ti hech yac'oj sba
tspas c'alal chul taatuc yu'un ti yajvale. 44 Melel ti c'usi chacalbeique. Yu'un
ti hech tspase ch-ac'bat sventain scotol ti c'utic oy yu'un ti yajvale. 45 Pero mi
hech lic snop ti yo'nton ti abate: "Mu van chtal ti ora ti cajvale", mi xchie, mi
chlic yilbajin ti much'utic i'ac'bat sventaine, chlic xchi'in ti ve'el ti uch'pox
ti much'utic lec chil sbaic xchi'uque, 46 hech mu malabiluc yu'un ti c'usi
ora chtal ti yajvale yu'un mu xch'un ti po'ot xa chtale. Ch'ayem ti yo'nton
ti yajvale c'alal chul taatuc. Hech yu'un chpojbat yabtel yu'un mu junuc
yo'nton ti stojol ti yajvale. Ja' chba xchi'in ti much'utic co'ol mu xch'unic
mantal xchi'uc.

47 'Ti abate ti laj sna' ti c'usi tsc'an yo'nton ti yajvale ti mu laj xchapan sbae,
ti mu laj spas ti c'usi tsc'an ti yo'nton ti yajvale, ta me xich' ep castigo. 48 Ti
much'u mu laj sna' ti c'usi tsc'an yo'nton ti yajvale, ti mu laj sna' ti chich'
castigo yu'un ti c'utic laj spasilane, ja' yamal chich' castigo. Yu'un ti i'ac'bat
sp'ijil ep yu'un ti yajvale yu'un tsc'an ac'o abtejuc ep yu'un. Hech chaj c'u
che'el mi chavac'beic yabtel jun achi'ilic yu'un chac'anic ti chascoltaoxuque.

Ja' sc'opilal tal cac' yu'un tscontrain sbaic, xchi ti Jesuse
(Mt. 10:34-36)

49 'Tal cac' tiluc c'oc' ya'yel li' ti balumile yu'un ti much'u chch'un ti tal
jcolta, ja' chlecub. Ti much'u mu xch'un ti ho'on ti jcolta ja' tsoc. Taca
hu'emuc xa ti cabtele, lec. 50 Yan sba ti vocole ti ta to xquich'e. Taca
c'otuc ti pasel ti ora, hech mu xa jnopilan. 51 ¿Mi chacuyic ti tal jtojobtas ti
balumile? Jamal chacalbeic, mu yu'unuc tal jtojobtas ti balumile, tal cac'
yu'un tscontrain sbaic. 52 Yu'un chc'ot ti pasel ti cha'tos chc'otic ti much'utic ti
ho'vo' oyic ti snaique. Cha'vo' lec chiyilun, oxvo' mu xtun chiyilun, o oxvo' lec

chiyilun, cha'vo' mu xtun chiyilun. 53 Tal cac' yu'un tscontrain sbaic xchi'uc
yol snich'onic xchi'uc yalibic —xchi ti Jesuse.

Ja' sc'opilal mu xana' xaq'uelic ti c'usi chc'ot xa ti pasel li' ti balumile ti ora to chacuyic, x'utatic
(Mt. 16:1-4; Mr. 8:11-13)

54 Hech laj yalbe uc ti crixchanoetique:
—C'alal chaq'uelic ti chmu batel toc te ti smaleb c'ac'al, ti ora chavalic:
“Chtal ho'”, xachiic. Melel chtal ti ho'e. 55 C'alal chava'i ti chtal ti stojol sur
ti iq'ue, hech chavalic: “C'ux c'ac'al chca'itic”, xachiic. Melel c'ux ti c'ac'ale.
56 Jlo'lavanejoxuc. Chana' chaq'uelic señail ti vinajel xchi'uc señail ti balumil.
Mu xana' xaq'uelic ti c'usi chc'ot xa ti pasel li' ti balumile ti ora to chacuyic.

Ja' sc'opilal lequilc'opono avermano ti ora, xchi
(Mt. 5:25-26)

57 ’¿C'u yu'un mu xana'ic ti c'usi lec ti pasele? 58 Taca tojobuc avu'un ti
c'usi lec ti pasele hech chapas. Mi oy ataoj amul ti stojol avermano, chba
alequilc'opon ti ora. Mo'oje, quechel to amul ti stojol ti Diose. 59 Chacalbeic,
mi mu hechuc chapasique, ts'acal chayac'bot atoj ti Diose —xchi ti Jesuse.

13

Ja' sc'opilal ch'ayel chabatic mi mu xasutes avo'ntonic, x'utatic

1 Ti Jesuse ti c'alal te stsoboj sbaique, lic albatuc c'u x'elan imilat ti
xchi'iltaque ti te nacajtic ti Galileae. Ja' ti imilatic yu'un ti Pilatoe te ti yut
templo te ti Jerusalén ti c'alal yac'oj sba tsmilbeic ti smoton ti Diose yu'un
chac'beic ti Diose. Te laj scap sbaic ti xch'ich'elique xchi'uc ti xch'ich'el ti
smoton ti Diose ti trato chac'beique. 2 Itac'av ti Jesuse, hech laj sjac'be:
—¿Mi yu'un chacuyic ti ja' más ep smulic ti jchi'iltique ti imilatique, ja'
ti nacajtic ti Galileae? ¿Mi yu'un chacuyic ti ja' mu'yuc smul ti yantique ti
te nacajtic ti Galileae? 3 Jamal chacalbeic mu hechuc. Co'ol ono'ox ch'ayel
chabatic acotolic xchi'uc mi mu xasutes avo'ntonique. 4 Ti vaxaclajunvo'
ichamic ti c'alal ip'aj yal tal ti nae ti toyole te ti Siloee ti inet'atique, ¿mi yu'un
chacuyic ti más ep smulic yu'un ti hech ichamique? ¿Mi yu'un chacuyic ti ja'
mu'yuc smul ti yantique ti co'ol nacajtic xchi'uc te ti Jerusalene? 5 Chacalbeic
mu hechuc. Co'ol ch'ayel chabatic acotolic xchi'uc mi mu xasutes avo'ntonic
yu'un amulic —xchi ti Jesuse.

Ja' ti lo'il yu'un ti igote'e ti muc xac' sate

6 Ti Jesuse laj yalbe ya'yic lo'il avi to. Ja' sjam ti mu j'ech'eluc chtenat loq'uel
ti judioetique yu'un ti mu sc'an xch'umbat sc'op ti c'alal i'ay oxib habil li' ti
balumile ti Jesuse. Ja' hech laj yal ti Jesuse:
—Oy jun vinic laj sts'un jtec' igote' yo' bu ts'umbil uvate' yu'une. Hech
yu'un patil ba sq'uelilan ti igote'e ti bu sts'unoje mi chac' sate. Mu'yuc sat.
7 Hech lic yalbe ti jchabiej uvate' yu'une: “A'yo me ava'i, yoxibal xa habil ti
ora to ti chtal jq'uelilan mi oy sat avi igote' li'to. Asta ora mu'yuc sat. Hech
yu'un ts'eto. Hovil ti smacoj ti balumile”, xut. 8 Hech lic tac'avuc ti jchabiej
uvate' yu'une: “Cajval, ac'o comuc xa junuc habil. Ti joc'be ti xoconxocone.
Chcac'be sc'a'al. 9 Ja' tsquitic mi mu xlic yac' sat. Mi mu xac' sat, xu' chlic
ats'et”, xchi ti yaj'abtele —xchi ti Jesuse.

Ja' sc'opilal ti Jesuse ti laj scolta jun ants ti sc'ac'alil chcux yo'ntonic

10 Ti Jesuse te chchanubtasvan ti yut templo ti sc'ac'alil chcux yo'ntonic.
11 Te oy jun judio ants oy xa vaxaclajuneb habil jchamel ti antse. Ti antse

isoquesbat sbaquel yu'un jun pucuj. Xt'int'un chanav ti antse. Mi jutuc mu
xu' sva'an sba. 12 C'alal laj yil ti antse ti Jesuse, laj yic' tal ti stojol, hech laj
yalbe:
—Me'e, ichop xa ti achamele —xut.
13 Ti Jesuse laj yac' sc'ob laj yac'be ti sjol ti antse. Ti ora itojob ti sbaquele,
lic yalbe ep vocol ti Diose yu'un ti ichope. 14 Ti totil yu'un ti temploe i'ilin
yu'un ti icoltavan ti Jesuse ti yorail chcux yo'ntonic. Hech yu'un laj yalbe ti
xchi'iltaque:
—Oy vaquib c'ac'al sventa abtel. Ja' lec chatalic ti yan c'ac'al mi chac'anic
coltael. Mu me xatalic ti yorail ti jcux co'ntontic —xut ti xchi'iltaque.
15 Hech lic yal ti Cajvaltique:
—Jlo'lavanejoxuc. Jujunoxuc ti sc'ac'alil ti jcux co'ntontic ¿mi mu xacolta
batel avacax aca' yu'un chba avac'be yuch' ho'? 16 Ja'uc ti ants li'to ti ja'
yelnich'on uc ti antiguo jtotic Abrahame, ti oy xa vaxaclajuneb habil ti
chucbil yu'un ti Satanase, mu'yuc tsots sc'opilal ti avo'ntonic ti ac'o coluc
manchuc mi ti sc'ac'alil ti jcux co'ntontic —x'utatic yu'un ti Jesuse.
17 C'alal hech laj yal ti Jesuse, iq'uexavic scotolic ti much'utic tscontrainic
ti Jesuse. Ti crixchanoetique scotolic nichim no'ox yo'ntonic yu'un jelaven
yutsil scotol yabtel ti Jesuse.

Ja' ti lo'il yu'un ti sbec' mostazate'e
(Mt. 13:31-32; Mr. 4:30-32)

18 Hech yu'un ti Jesuse hech lic yalbe lo'il. Hech laj yalbe:
—Chacalbeic ti c'utic x'elan tspasvan ti mantal ti Diose. 19 Oy yip ch-abtej
hech chaj c'u che'el ti biq'uit sbec' mostazate' ti laj sts'un ti slum jun vinic ti
ich'i hech muc'ta te' ic'ot. Ital mutetic, tal spas stso'op ti sc'ob ti te'e —xchi ti
Jesuse.

Ja' ti lo'il yu'un ti spumesbil xch'ut vaje
(Mr. 13:33)

20 Oy yan lo'il laj yalbe uc ti Jesuse. Hech laj yalbe:
—Chacalbeic yan vuelta ti c'utic x'elan tspasvan ti mantal ti Diose. 21 Oy
yip ch-abtej hech chaj c'u che'el ti jutuc ti spumesbil xch'ut vaje ti tspumesbe
xch'ut ti vaquib cuartiya harina ti laj scap jun ants. Hech ipum xch'ut o
—xchi ti Jesuse.

Ja' sc'opilal ti biq'uit ti ti'vinajele
(Mt. 7:13-14, 21-23)

22 Ti Jesuse c'alal ixanav batel ti be yu'un chbat ti Jerusalén, ichanubtasvan
ti scotol jteclumetic xchi'uc scotol coloniaetic ti butic i'ech'e. 23 Oy much'u lic
sjac':
—Cajval, ¿mi atabil no'ox ti much'utic chcolique? —xchi.
Ti Jesuse hech laj yalbe:
24 —Biq'uit ti ti'vinajele. Hech yu'un ac'o persa yu'un hech xu' cha'och.
Yu'un chacalbeic, ep ti much'utic tsc'an ch-oche, mu xu' yu'unic yu'un ja'
no'ox ch-och batel ti much'u tsbic'tajes sbae —xchi—. 25 Yu'un mi laj xa smac
comel ti ti'nae ti yajval nae, mi patil chtal ava'an abaic ti amac', hech chlic
ac'opon: “Cajval, jambuntutic ti ti'nae”, mi chavutique, hech chayalboxuc:
“Mu xacojtiquinoxuc”, xayutoxuc. 26 Hech chlic avalbeic: “Laj jchi'inot
ti ve'el, laj achanubtasuntutic ti calletic cu'untutic”, chavutic. 27 Hech
chayalboxuc: “Laj xa calboxuc, mu xacojtiquinoxuc, xacutic. Batanic,
mu xajc'anoxuc yu'un puru chopol ti c'utic chapasique”, xayutoxuc. 28 Te
chavilic ti ochemic yo' bu tspas mantal ti Diose ti jtatamoltic ti vo'one, ja'
ti Abrahame xchi'uc ti Isaaque xchi'uc ti Jacobe, xchi'uc scotol ti j'alc'opetic

yu'un ti Diose. Ho'oxuque cha'oq'uic, te chavich'ic ep mul yu'un ti muc xu' cha'ochique. 29 Yu'un ep yanlum crixchanoetic chtalic ti sjoylejal balumil. Te chc'ot xchi'inic ti Abrahame xchi'uc ti Isaaque xchi'uc ti Jacobe te yo' bu tspas mantal ti Diose. 30 A'yo me ava'yic, ti much'utic hech tsnop ti yo'nton ho'on jbaejbeun, mi xchi tsnop, ja' patil ti yantique, mi xchi, ja' patil chc'otic lume. Ja' jbael chc'otic ti much'utic mu hechuc tsnopique —xchi ti Jesuse.

Ja' sc'opilal ti Jesuse ti laj yich' mul yu'un muc xch'umbat sc'op yu'un ti much'utic te nacajtic ti Jerusalene
(Mt. 23:37-39)

31 Ti ora italic cha'vo' oxvo' ti fariseoetique. Hech tal yalbeic ti Jesuse:
—Batan, loc'an batel yu'un tsc'an chasmilot ti Herodese —xchiic.
32 Ti Jesuse hech laj yalbe:
—Ti Herodese mañoso hech chaj c'u che'el jcot vet. Batanic, ba albo: “Ta to la sloq'ues pucujetic, ta to la scolta jchameletic ti ora to xchi'uc oc'om. Cha'ej ta la sju'tes yabtel. 33 Persa ta to xanav batel ti ora to xchi'uc oc'om xchi'uc cha'ej, yu'un mu la stac' xcham ti yan parte ti much'u j'alc'op yu'un ti Diose. Persa la chcham te ti Jerusalén, xchi”, xavutic me —x'utatic yu'un ti Jesuse.
34 Hech lic yal uc ti Jesuse:
—Ho'oxuc ti te oyoxuc te ti Jerusalene atalelic chamilic ti j'alc'opetic yu'un ti Diose. Chavac'beic ton ti much'utic itacatic tal ti atojolique. Ep vuelta laj jc'an chajtsoboxuc hech chaj c'u che'el tstsob yol ti yolon xic' jcot me'caxlan. Muc xac'anic. 35 A'yo me ava'yic, ti ho'oxuque atuquic xa no'ox chaventain abaic. Mu xa teuc Dios ti atojolic. Chacalbeic, ja'to mi laj sta yorail ti hech chavalique: “Jun no'ox yutsil ti itacat xa tal ti jtojoltic yu'un ti Cajvaltic Diose”, mi xachiique, ja'to xu' chaq'uelbun jsat yan vuelta —x'utatic yu'un ti Jesuse.

14

Ja' sc'opilal ti Jesuse ti laj scolta jun vinic ti situben scotol svinquilele

1 Ti yorail chcux yo'ntonic ti judioetique i'ic'at ti ve'el ti Jesuse te ti sna ti jun totil fariseoe. Ti yan fariseoetique ti te talemic uque laj sq'uelilan ti jyalel ti c'utic tspas ti Jesuse. 2 C'alal i'och ti Jesuse, te va'al jun vinic c'o sta. Situben scotol svinquilel. 3 Hech yu'un ti Jesuse lic sjac'be ti much'utic chchanubtasvanic ti smantal ti Diose ti scuyoj sbaique xchi'uc ti fariseoetique:
—¿Mi stac' ti jcoltatic jchameletic ti yorail ti jcux co'ntontic? —xut.
4 Muc xtac'avic. Hech yu'un ti Jesuse laj yic' tal ti stojol ti vinique, laj scolta, laj stac batel. 5 Ti Jesuse hech lic sjac'be ti fariseoetique:
—Ti sc'ac'alil ti jcux co'ntontic mi chp'aj ti ch'en ti aca'e, ti avacaxe, ¿mi mu xba aloq'ues ti ora manchuc mi yorail ti jcux co'ntontic? —xut.
6 Muc xu' xtac'avic ti c'alal hech laj yale.

Ja' ti lo'il yu'un ti biq'uit ac'o yac' sbaique

7 Ti Jesuse laj yil ti ja' toyol yo'ntonic ti co'ol chnaquiic xchi'uc ti totile ti i'ic'van ti ve'ele. Hech yu'un hech lic yalbe lo'il:
8 —Mi oy much'u chayic'ot ti q'uin yu'un oy much'u chnupun, mu me xba anacan aba ti ora ti sts'el ti totile ti ja' laj yic'ote. Repenta mi oy much'u más pasbil ti muc' ti ic'bil yu'un ti q'uin. 9 Hech yu'un hech chlic yalbot ti totile: “Loc'an yu'un ja' chnaqui ti jtotic li'to”, chayutot. Hech yu'un chlic q'uexavan ti c'alal chlic loc'an yu'un ja' te chba naclan ti bu mu'yuc xa sc'opilal ti yo'nton ti totile. 10 Ti ho'ote, c'alal cha'ic'at ti ve'el, ba nacano aba ti slajeb naclebale.

Hech yu'un ti c'alal chtal ti totil ti laj yic'ote, hech chlic yalbot: “Tote, la' li'i ti lequil naclebale”, chlic yutot. Hech chapasat ti muc' ti stojol scotol ti much'utic ti co'ol chanaquiic xchi'uc ti mesae. 11 Yu'un scotol ti much'u chac' sba ti pasel ti muc', ja' chbic'tajesat. Ti much'u biq'uit chac' sbae ja' ch-ac'at ti pasel ti muc' —xchi ti Jesuse.

12 Ti Jesuse hech lic yalbe uc ti much'u i'ic'at ti ve'el yu'une:

—C'alal cha'ic'van ti ve'el, c'alal chapas q'uin, mu me ja'uc chavic' ti much'utic lec chac'opon abaic xchi'uque, xchi'uc ti anamtal'uts-alaltaque, xchi'uc ti avuts avalaltaque, xchi'uc ti avecinotaque ti jc'ulejique. Yu'un repenta chlic yic'ot ti ve'el uc, hech chaxq'uextabot ti ave'ele. 13 Ti ho'ote, c'alal cha'ic'van ti ve'ele, ja' me xavic' ti much'utic me'onetic xchi'uc ti much'u tuncoe xchi'uc ti much'u mecane xchi'uc ti much'u ma'sate. 14 Hech chavich' bendición yu'un mu xu' tspaquic sutel. Ja' chavich' atojol c'alal co'ol chacha'cuxiic xchi'uc ti much'utic toj yo'ntonique —xchi.

Ja' ti lo'il yu'un ti much'u laj yic' ti ve'el ep crixchanoetic

15 C'alal laj ya'yic ti much'utic te chve'ic ti mesa xchi'uc ti Jesuse, oy jun hech lic yalbe ti Jesuse:

—Jun no'ox yutsil ti much'u te chc'o ve'uc yo' bu tspas mantal ti Diose —xchi.

16 Ti Jesuse hech lic yalbe:

—Oy ono'ox jun vinic laj yac' ve'elil. Laj yalbe ep crixchanoetic yu'un ac'o tal ve'uc ti q'uin. 17 C'alal meltsajem xa ti sve'ele, laj stac batel yabat. Hech laj yalbe batel: “Ba albo yu'un ac'o taluc ti much'utic calojbe xae yu'un meltsambil xa scotol”, xchi batel sc'op ti vinique. Hech c'ot yal ti yabate. 18 Scotolic lic smaquic ti c'op. Jun laj yal: “Oy jlum jmanoj. Persa jtuc chba jq'uel. Avocoluc pasbun perdón yu'un mu xu' chibat”, xchi. 19 Yan laj yal: “Jmanoj ho'choj jvacax. Chba jq'uel mi lec oy. Avocoluc pasbun perdón yu'un mu xu' chibat”, xchi. 20 Yan laj yal: “Ja'to no'ox ninupun hech yu'un mu xu' chibat”, xchi. 21 Hech isut tal ti yabate. Hul xcholbe ya'i ti yajvale ti c'utic laj yalic jujun. I'ilin ti yajval ve'elile. Hech lic yalbe ti yabate: “Batan ti ora ti plaza xchi'uc ti calletic li' ti jteclume. Ic'o talel ti me'onetique xchi'uc ti much'utic sicuben yoc sc'obe xchi'uc ti mecanetique xchi'uc ti ma'satetique”, xchi. 22 C'alal laj xa xch'umbe smantal ti yajvale, patil hech tal yalbe: “Cajval, laj xa jch'un scotol ti amantale. Ital xa cu'un, pero oy to mu'yuc yajval ti ve'elile”, xchi. 23 Ti vinique laj yalbe ti yabate: “Batan, xanavan batel ti bebetic xchi'uc ti sbelal chobtic, ic'o talel ti persa yantic yu'un hech chnoj ti jnae. 24 Yu'un chacalbe, scotol ti much'u laj calbe ti chtal ve'uque, mi junuc mu xa xcac'be spas proval c'u ya'yel ti jve'ele”, xchi ti yajval ve'elile —xchi ti Jesuse.

Ja' sc'opilal ja' tsc'an chacomes scotol ti c'utic oy avu'unique, hech xu' chats'aclinucun, xchi ti Jesuse

25 Ti c'alal yac'oj sba chanav batel ti Jesuse te ts'aclimbil yu'un ep crixchanoetic. Ti Jesuse laj sjoyp'in sba hech lic sc'opon:

26 —Ti much'u sc'an chists'acliune ja' tsc'an ti ho'on más tsots sc'opilal ti c'ux chiya'yune. Ja' tsc'an ti ja' yamal c'ux cha'i ti stot sme'e, xchi'uc ti yajnile, xchi'uc ti xnich'nabe, xchi'uc ti sbanquiltaque, xchi'uc ti yits'inabe, xchi'uc ti svixobtaque, xchi'uc ti yixleltaque. Ja' tsc'an uc ti mu tsotsuc sc'opilal ti yo'nton ti c'u che'el chcuxi li' ti balumile. Hech xu' chists'aclinucun. 27 Ti much'u tsc'an chists'acliune mi mu sc'an chich' vocol hech chaj c'u che'el chquich' vocol ho'oni, ja' mu xu' chists'aclinun. 28 Ti c'alal chac'an chapas muc' ana, chanop jbael c'u yepal chlaj ataq'uin ti scotol. Chanop uc mi xu'

avu'un chapas hech stoylejal. 29 Yu'un mi muc xanop lec jbael, hech yu'un
c'alal laj xa aliques ti ton xchi'uc ti cementoe, hech chlic quechajuc avu'un.
Hech chlic slabanot scotol ti much'u tsq'uelic. Hech chlic yalic: 30 "Avi vinic
li'to laj sliques sna. Q'uelo avil muc xu' yu'un", xchi ac'opilal. 31 Mi oy jun
ajvalil chba spas pleito xchi'uc yan ajvalil, ja' jbael tsnop mi tstsal yu'unic
xchi'uc ti lajunmil yajsoldadoe ti jtob ti mil yajsoldado ti yajcontrae. 32 Mi
mu xu' yu'un cha'i, c'alal nom to chtal ti yane, tstac batel yabat yu'un ac'o
ba slequilc'opon yu'un ac'o lajuc yo'nton. 33 Hech ono'ox uc, ja' tsc'an ti
chanopic mi xu' avu'unic chacomes scotol ti c'utic oy avu'unique, hech xu'
chats'aclinucun.

Ja' sc'opilal ti much'u mu j'ech'eluc chch'une hech chaj c'u che'el ats'am ti mu xa chi'uque
(Mt. 5:13; Mr. 9:50)

34 'Lec chtun ti ats'ame. Mi mu xa chi'uc ti ats'ame, mu xtun obi yu'un mu
stac' chcha'chi'ub nixtoc. 35 Ti chi'uc toe, chtun sventa ve'elil, chtun uc yu'un
sventa sc'a'al balumil. Xu' ti jcaptic xchi'uc tso' vacax. Yu'un mu xa chi'uc,
mu'yuc xa stu cu'untic manchuc mi sc'a'al balumil. Ti jtentic batel o. Ja' no'ox
hech ti much'u tsc'an chists'aclinune, mi mu j'ech'eluc chixch'unun, mu'yuc
stu cu'un o. Nopilanic lec hech chaj c'u che'el laj xa calboxuc —xchi ti Jesuse.

15

Ja' sc'opilal ti jcot carnero ti ich'ay batele
(Mt. 18:10-14)

1 Laj stsob sbaic tal ti stojol ti Jesuse ep ti much'utic puquemic sc'opilalic ti
tsa' smulique xchi'uc ti jtsobpatanetique ti chlo'lavanique. Sc'an cha'ibeic
sc'op ti Jesuse. 2 Mu xtun laj yilic ti fariseoetique xchi'uc ti much'utic
ichanubtasvanic ti smantal ti Diose ti scuyoj sbaique. Hech lic yalic:

—Ti vinic li'to chic' ti stojol much'utic c'uc no'ox tspas. Ma'uc no'ox chic' ti
stojol, chchi'in ti ve'el uc —xchiic. Ja' sc'opilal ti Jesuse.

3 Hech yu'un ti Jesuse laj yalbe lo'il. Hech laj yal:

4 —¿C'usi xchi avo'ntonic? Mi oy avu'un ho'vinic ti cot acarnero, mi ich'ay
comel avu'un jcot, ¿mi mu xalaman comel ti yan balunlajuneb yo'vinic ti cote
ti bu oy sve'ele yu'un persa chba asa' tal ti jcot ti ch'ayem avu'une? 5 C'alal
mi laj ata xae, nichim no'ox avo'nton chacajan ti anequeb, chacuch talel.
6 C'alal chahul ti ana, chavic' tal ti avuts avalaltaque xchi'uc ti avecinotaque,
hech chavalbe: "Nichimuc me avo'ntonic yu'un laj xa jta ti jcot carneroe ti
ich'ay cu'une", xavut. 7 Ja' no'ox hech uc "ti jnich'one ti jun yo'ntonic ti jtojol
ti c'u yepale mi chch'ay junuc chquich' mul. Hech yu'un mi isut talel ti jun ti
ich'ay batele, nichim no'ox co'nton yu'un ti isut xa tal ti jtojole xchi'uc ti ch'ul
abatetic cu'une", xchi ti Diose.

Ja' sc'opilal ti taq'uin ti ich'ay yu'un ti antse

8 'Mi oy jun ants ti oy yu'un lajuneb peso bats'i taq'uin, mi chch'ay yu'un
jun, ¿mi mu stsan stoj chlic smes sna yu'un tsa' ti jyalel ti jun peso ti ich'ay
yu'une? Ja'to mi laj stae, ja'to chlaj yo'nton. 9 Mi laj stae, chic' tal ti yuts
yalaltaque xchi'uc ti svecinotaque, hech chalbe: "Nichimuc me avo'ntonic
yu'un laj xa jta ti jun peso ti ich'ay cu'une", xut. 10 Chacalbeic, ja' no'ox hech
uc ti Diose nichim no'ox yo'nton xchi'uc ti ch'ul abatetic yu'une mi chcha'sut
tal ti stojol ti snich'one ti ich'ay ti bee —xchi ti Jesuse.

Ja' sc'opilal ti vinic ti ich'ay ti snich'one

11 Ti Jesuse hech laj yalbe uc:

—Oy jun vinic oy cha'vo' xnich'nab. 12 Ti its'inale hech laj yalbe ti stote:
“Tote, ac'bun scotol ti c'u yepal anopoj chavac'bune ho'on ti its'inalune”, xut.
Hech yu'un ti stote lic xch'acbe jujun ti snich'one ti c'u yepal tsc'an chac'bee.
13 C'alal i'ech' chib oxib c'ac'al, patil ti its'inale lic stsob scotol ti c'usi oy
yu'une, hech yu'un iloc' batel, ibat ti yan balumil. Te c'ot yixtan scotol ti c'utic
oy yu'une yu'un te ibat yo'nton ti c'uc no'ox muliletic. 14 C'alal laj xa yixtan
scotol ti staq'uine, ital ep vi'nal ti balumil ti bu nacale. Hech itsacat ti vi'nal
uc. 15 Hech yu'un ba xchon sba ti stojol jun vinic ti te nopol nacale. Hech
yu'un hech lic pasatuc ti mantal yu'un ti yajvale yu'un ac'o ba chabibatuc
xchitom ti yan srancho. 16 Yu'un yan sba vi'nal cha'i ti unen vinique, hech
yu'un c'an sve' ti patcheneq'ue, ja' ti sve'el ti chitometique, yu'un hech chnoj
xch'ut. Yu'un mi jutuc muc x'ac'bat sve'el yu'un ti yajvale. 17 C'alal oy svocol
ti vi'nale, hech lic sutes yo'nton: “Oy ep smozotac ti jtote. Scotolic nojem
xch'utic. Ti ho'one li' chicham ti vi'nale. 18 Hech yu'un ja' más lec chisut batel,
chba jc'opon ti jtote. Hech chc'o calbe: Tote, laj xa jta jmul ti stojol ti Diose.
Laj xa jta jmul ti atojol uc. 19 Mu xa spas ti anich'on chic'ot. Ja' lec amozo
chic'ot xa avu'un, xc'o cut”, xchi tsnop ti yo'nton. 20 Hech yu'un isut batel,
ibat ti stojol ti stote.

’C'alal nom to chtal, i'ilat yu'un ti stote. Hech yu'un ti totile ti c'alal laj yil ti
chtal ti snich'one, yu'un nichim no'ox yo'nton yu'un, hech yu'un anil ba sta
c'alal nom to xtal. Yu'un ep c'ux ti yo'nton ti snich'one, laj smey, laj sbuts'.
21 Hech i'albat yu'un ti snich'one: “Tote, laj xa jta jmul ti stojol ti Diose. Laj
xa jta jmul ti atojol uc. Mu xa spas ti anich'on chic'ot”, xut. 22 Yu'un ti hech
i'albat yu'un ti snich'one, mu hechuc tsnop ti totile. Hech lic yalbe ti ora ti
smozotaque: “Ich'o tal ti ora c'u'il ti jun no'ox yutsile, ac'bo slap. Ac'bo xoj
sc'ob uc xchi'uc sempat. 23 Ic'o tal ti unen vacaxe ja' ti jup'en xa cu'untique.
Milic ti ora yu'un ti jti'tic. Yu'un ti jpastic q'uin. 24 Yu'un laj jcuy ti chamen ti
jnich'one. Ti ora to icha'cuxi xa ya'yel. Ch'ayem ono'ox. Ti ora to laj xa jta”,
xchi. Hech lic spasic q'uin.

25 ’C'alal ital ti its'inale, mu teuc ti banquilale. Yac'oj sba ch-abtej ti bu ti
xchobic xchi'uc ti stote. Hech yu'un c'alal ital ti sna, c'alal nopol xa ti snae,
laj ya'i ti yac'oj sba tspas q'uin ti stote. Laj ya'i yac'oj sba ch-ac'otajic. 26 Lic
yic' jun smozo yu'un tsjac'be c'usi sventail ti q'uine. 27 Hech i'albat: “Ital xa
ti avits'ine. Hech yu'un ti atote laj xa smil ti unen vacaxe, ja' ti jup'en xa
cu'untique, yu'un lec isut tal ti avits'ine”, x'utat. 28 C'alal hech laj ya'i, i'ilin
ti banquilale. Muc sc'an ch-och ti sna. C'alal laj ya'i ti stote, hech iloc' tal,
tal yalbe vocol yu'un ac'o ochuc. 29 Itac'av ti banquilale, hech laj yalbe ti
stote: “Ep xa habil ni'abtej avu'un. Ho'oni, mi jutuc muc jp'aj amantal. Mi
jutuc mu'yuc c'usi avac'ojbun mi jcotuc chivo yu'un ti jpas q'uin xchi'uc ti
much'utic lec ti jc'opon jba xchi'uque. 30 Ja'uque ti ora no'ox laj amil ti unen
vacaxe ti jup'en xa cu'untique yu'un chapasbe sq'uinal c'alal ihul ti anich'on
lume ti laj xa yixtambot scotol ti c'usi laj avac'bee, ja' ti ep jmulavil antsetic
laj xa yajniline. Ja' c'ux ti avo'nton”, xut ti stote. 31 Hech yu'un hech itac'av
ti stote, hech lic yalbe: “Nich'on, ho'oti scotol ora jchi'ínoj jbatic. Scotol
ti c'usi oy cu'une, ja' avu'un uc. 32 Ja' lec ti jpastic q'uin. Ja' lec ti nichim
no'ox co'ntontic yu'un icha'cuxi xa ya'yel ti avits'ine ti chamen laj jcuytique.
Ch'ayem ono'ox pero laj xa jtatic”, xut —xchi ti Jesuse.

16

Ja' ti lo'il yu'un ti j'abtele ti tsc'an ti lec ch-ilat yu'un crixchanoetic

1 Ti Jesuse hech laj yalbe yan lo'il ti yajchanc'opetique:

—Oy jun vinic, jc'ulej. Oy jun yaj'abtel ja' yac'ojbe sventain scotol ti c'utic oy yu'une xchi'uc staq'uin. Ti j'abtele ja' ba tic'batuc smul ti stojol ti yajvale. Ja' ti smul ti itic'bate yu'un laj yixtambe ti c'usitic yu'un ti yajvale. 2 Hech yu'un ti yajvale laj yic' tal yu'un tsc'opon: “Melel ti ac'opilal ti laj xa ca'i, hech yu'un chavac'bun entrecal scotol ti c'utic aventainoje yu'un mu xa xu' chacom ti caj'abtel”, xut. 3 Ti j'abtele hech lic snop ti yo'nton: “¿C'usi chcut jba yu'un chiloc' ti abtel yu'un ti cajvale? Mu xu' cu'un chi'abtej ti balumil. Chiq'uexav mi ti jc'an paramote. 4 Ti jna' c'usi chcut jba yu'un c'alal chiloc' ti abtel yu'un hech xu' chixc'uxubinun yantic”, xchi ti yo'nton. 5 Hech yu'un jujun laj yic' tal ti much'utic oy yilic ti stojol ti yajvale. Hech laj sjac'be ti primero itale: “¿C'u yepal avil yu'un ti cajvale?” xut. 6 Hech itac'av: “Ho'vinic tambor aceite ti quile”, xchi. Ti much'u sventainoje hech lic yalbe: “Tuch'o ti sunal ti avile. Naclan, ts'ibao yan. Lajuneb yoxvinic no'ox chap'ejan”, xut. 7 Lic sjac'be yan: “Ti ho'ote ¿c'u yepal avil?” xut. Hech itac'av: “Ho'vinic almud trigo”, xchi. Ti much'u sventainoje hech lic yalbe: “Tuch'o ti sunal ti avile, ts'ibao yan. Chanvinic no'ox chap'ejan”, xut —xchi ti Jesuse.

8 Hech lic yalbe uc ti yajchanc'opetique ti Jesuse:

—“P'ij ti vinic lume, laj sna' ti c'usi chut sbae yu'un hech xu' chich' c'uxubinel yu'un ti yantique”, xchi sc'opilal yu'un ti yajvale manchuc mi mu tojuc ti c'usi laj spase. Ja' hechic ti much'utic batem yo'ntonic lec ch-ech'ic li' ti balumile, ja' tsots sc'opilal cha'i ti lec ch-ilatic yu'un ti xchi'iltac li' ti balumile. Ja'uc ti much'utic p'ijuben ti sventa ti Diose mu tsotsuc sc'opilal cha'i ti lec ch-ilatic yu'un ti crixchanoetique —xchi ti Jesuse.

9 ’Ti crixchanoetique ja' chtun yu'unic ti c'utic oy yu'unic li' ti balumile yu'un tspasic ti c'usi chopole. Ti ho'oxuque hech chacalbeic, ti c'usi oy avu'unic li' ti balumile ac'o tunuc avu'unic yu'un chacoltaic ti crixchanoetique. Hech tsc'an ti Diose. Hech yu'un c'alal mi nachamique, nichim no'ox yo'nton ti Diose chayic'oxuc ochel ti vinajel. “Lequil abatot”, xayutoxuc.

10 ’Ti much'u jun yo'nton tsventain ti bu mu tsotsuc sc'opilale, ja' no'ox hech uc jun yo'nton tsventain ti bu tsots sc'opilale. Ja'uc ti much'u mu junuc yo'nton tsventain ti bu mu tsotsuc sc'opilale, ja' no'ox hech uc mu junuc yo'nton tsventain ti bu tsots sc'opilale. 11 Hech yu'un mi mu junuc avo'ntonic chaventainic ti c'utic oy avu'unic li' ti balumile yu'un hech chapasic ti c'usi leque, hech mu xu' chayac'boxuc aventainic ti Diose ti ja' sventa sbatel osile ti ja' tsots sc'opilale. 12 Ti c'usi oy avu'unic li' ti balumile laj xa yac'boxuc ach'amunic ti Diose. Hech yu'un mi mu xavac' tunuc ti c'utic laj xa yac'boxuc ach'amunique yu'un chapasic ti c'usi leque, mu xa xu' chavich'ic ti ja' sventa sbatel osile.

13 ’Mu xtun mi oy cha'vo' avajval. Ti june chavilinta. Ti yane ja' chac'uxubin. Jun no'ox avo'nton ti stojol ti june; mu xtun chavil ti yane. Mu xu' chatun yu'un ti Diose xchi'uc ti c'utic oy avu'un li' ti balumile —xchi ti Jesuse.

14 Ti fariseoetique ti chbic'taj yo'ntonic yu'un taq'uin, c'alal laj ya'ibeic sc'op ti Jesuse, lic slabanic ti Jesuse. 15 Ti Jesuse hech lic yalbe:

—Ti stojol crixchanoetic chavaq'uic ti q'uelel ti toj avo'ntonic chacuy abaic. Ti Diose sna' ti mu xtun ti avo'ntonique. Yu'un ti much'u chac' sba ti pasel ti muc' ti stojol crixchanoetic, ja' mu xtun chil ti Diose.

Ja' sc'opilal ti mantaletic ti vo'one ti mu yu'unuc ilaj sc'opilal o

16 ’C'alal mu to chtal ti Juane, ja' laj stojobtasoxuc ti mantaletique ti laj yal ti Moisese xchi'uc ti sc'op ti j'alc'opetic yu'un ti Diose. Ti patil lic xcholboxuc sc'opilal ti tsc'an tsventaimboxuc avo'ntonic ti Diose ti Juane. Ti ora to ep ti much'utic toyol yo'ntonic tsc'an tspasatic ti mantal yu'un ti Diose.

17 'Manchuc mi laj sjel ti c'u che'el laj yal ti Diose, mu xlaj sc'opilal ti
mantaletic yu'un ti Diose. C'alal oy to ti vinajele ti balumile mu xlaj sc'opilal
ti mantaletic yu'un ti Diose ja'to mi ic'ot ti pasel scotol. Mi jutuc mu xtup'
sc'opilal.

Ja' sc'opilal ti much'u tsutes ti yajnile
(Mt. 19:1-12; Mr. 10:1-12)

18 'Hech yu'un scotol ti much'u tsutes yajnile, mi chic' yan ants, ja' chmuli-
vaj obi. Scotol ti much'u chic' yu'un chajnilin ti much'u sutesbil yu'un ti
smalale, ja' chmulav chc'ot —xchi ti Jesuse—.

Ja' sc'opilal ti jc'ulej vinique xchi'uc ti Lázaroe

19 'Oy jun vinic lum jc'ulej. Lum lec sc'u' spoc'. Puru pino poc' slapoj. Scotol
c'ac'al lequil ve'elil tsve'. 20 Oy yan vinic, Lázaro sbi. Ja' tsc'an paramote.
Te chc'ot smetsan sba ti sti' sna ti jc'ulej vinique. C'a'el staoj ti svinquilel
ti Lázaroe. 21 Ti Lázaroe ja' tsc'an tstam sve' ti xch'uch'ulel vaj ti te p'ajem
ti yolon smesa ti jc'ulej vinique. Muc x'ac'bat stam. Ti bu yajeme te yac'oj
sba chlecat yu'un ts'i'. 22 Ti yan c'ac'al icham ti jc'anparamotee. Ti xch'ulele
i'ic'at batel yu'un ti ch'ul abatetique te ba xchi'in ti Ábrahame te yo' bu oyic
ti much'utic co'ol toj yo'ntonic xchi'uque. Icham uc ti jc'ulej vinique, imucat.
23 Ti xch'ulel ti jc'ulej vinique ibat ti bu oyic ti xch'ulelic ti much'utic mu
tojuc yo'ntonique. C'alal yac'oj sba chich' vocol te o, hech laj yil ti Abrahame
nom to oy ti Abrahame. Te xchi'uc sbaic xchi'uc ti Lázaroe. 24 Hech yu'un
tsots ic'opoj ti jc'ulej vinique, hech laj yavta ti Abrahame: "Tote, c'uxubinun",
xchi. "Taco talel ti Lázaroe. Ac'o sts'aj tal sc'ob ti ho'. Ac'o tal sicubtasbun ti
coq'ue yu'un ep chquich' vocol li' ti c'oq'ue", xchi. 25 Ti Abrahame hech laj
yalbe: "Nich'on, na'o ava'uc c'u che'el na'ech' ti balumil. Oy ac'ulejal atuc.
Ti Lázaroe me'on ti jyalel. Ti ora to oy xa ti utsilal stuc ti Lázaroe. Ti ho'ote
te chavich' vocol o lume. 26 Mu xu' chtal ti Lázaroe yu'un oy muc'ta ch'en ti
o'lol. Mu'yuc much'u xu' ch-ech' batel. Mu'yuc much'u xu' ch-ech' talel li'to",
xchi. 27 Hech yu'un itac'av ti jc'ulej vinique ti ep chich' vocole: "Mi mu xu'
chtal scoltaun ho'oni, avocoluc me, tacbun batel ti sna ti jtote 28 yu'un oy
ho'vo' quits'inabtac te comen ti jna. Ac'o ba yalbun mu me xtal li'to yu'un
puru vocol chquich' li'to", xchi. 29 Ti Abrahame hech lic yalbe: "Yich'ojbeic
sun ti Moisese xchi'uc ti sun ti yan j'alc'opetic yu'un ti Diose. Xu' tspasbeic ti
muc' ti sc'opique", xut. 30 Itac'av ti vinique: "Mu sc'an xch'unic, tote. Ti oyuc
ti ánima tscusesat chilique ja'to chch'unic, ja'to tsutes yo'ntonic", xchi. 31 Ti
Abrahame hech lic yalbe: "Mi mu sc'an spasbeic ti muc' ti sc'op ti Moisese
xchi'uc ti j'alc'opetic yu'un ti Diose, ¡bu ba xch'unic manchuc mi tscusesbat
ánima chilique!" xut —xchi ti Jesuse.

17

Ja' sc'opilal ti mu me jbolibtasbetic yo'nton yan
(Mt. 18:6-7, 21-22; Mr. 9:42)

1 Ti Jesuse hech laj yalbe ti yajchanc'opetique:
—Scotol ora oy ti c'usi tsc'an chbolibtasvane. Uts sbaic ti much'u chbolib-
tasvane. 2 Ja' más lec ac'o chucbatuc ti snuc' cho' ac'o tenatuc ochel ti nab. Te
chch'ay batel ti nab. Te tsjic' ti ho'e. Yu'un hech mu me sbolibtasbe yo'ntonic
mi junuc ti much'utic li'to ti ololic to ti sventa ti jc'ope.

3 'P'ijanic me. Mi laj sta smul ti atojol ti avermanoe, ja' tsc'an chataq'ui.
Mi laj sutes yo'ntone, ja' tsc'an chapasbe perdón. 4 Mi laj sta smul ti atojol
ep vuelta ti jun no'ox c'ac'al, ti c'alal staoj smul ti atojol ti jujun vueltae, mi

hech tal yalbot: “Pasbun perdón yu'un jmul”, mi xayutot, ta me xapasilambe perdón —xchi ti Jesuse.

Ja' sc'opilal epajesbuntutic xch'unojel co'ntontutic, xchiic

5 Ti jcholc'opetique lic yalbe ti Cajvaltique:
—Epajesbuntutic ti xch'unojel co'ntontutique —xchiic.
6 Ti Cajvaltique hech laj yalbe:
—Manchuc mi jutuc no'ox xch'unojel avo'ntonic hech chaj c'u che'el jp'ej sbec' mostazate' ti biq'uit, chc'ot ti pasel avu'unic ti c'usi vocol ti pasel ti mu xu' avu'unic atuquic. Hech chaj c'u che'el mi chavale: “Ac'o buluc loq'uel ti te' li'to, te ac'o ba ch'iuc ti nab”, mi xachiique, ta me xc'ot ti pasel avu'unic.

Ja' sc'opilal ti mu me stoy sbaic xchi'uc ti yabtele ti much'utic abate

7 ’Ti c'alal mi laj yo'nton tsvoc'bot avosil ti amozoe, mi laj yo'nton laj sq'uelbot acarneroe, c'alal tsut tal ti ana, mu yu'unuc chavalbe: “La' me ti ora, la' naclan li' ti mesae”, muc un xavut. 8 Ja' chavalbe: “Chapambun jve'el, ac'o smac ach'ut, mac'linun. Ja'to mi laj ve'ucune, ja'to chave'”, chavut.
9 C'alal mi laj xa xch'umbot scotol amantale, “hocol aval”, muc un xavut yu'un ja' yabtel tspas avu'un. 10 Ja' no'ox hech uc ti ho'oxuque, mi laj xa ach'umbeic scotol ti c'utic chayalboxuc ti Diose, hech me xavalic: “Mu yu'unuc lequil abatucutic yu'un ti hech laj xa jpastique. Yu'un ja' ono'ox cabteltic yac'ojbucutic”, xachiic me —xchi ti Jesuse.

Ja' sc'opilal ti ichopic lajunvo' viniquetic ti yich'ojic c'a'el chamele

11 Ti c'alal yac'oj sba chanav batel yu'un chbat ti Jerusalén ti Jesuse, ja' laj stam batel ti'ti'mojone yu'un ti estado Galilea xchi'uc ti estado Samaria.
12 Te i'och ti jun colonia. Te isnup ti be lajunvo' viniquetic ti yich'ojic c'a'el chamele. Nom laj sva'an sbaic ti viniquetique. 13 Tsots lic c'opojuc, hech laj yalbeic ti Jesuse:
—Jesús, Maestro, c'uxubinuntutic —xchiic.
14 C'alal laj yil ti viniquetique ti Jesuse, hech lic yalbe:
—Batanic, ba ac'o abaic ti q'uelel ti stojol ti paleetique —xut.
Laj xch'unic, ibatic, hech ichopic ti xchamelique. 15 Hech yu'un ti june, ti c'alal laj yil sba ti ichop xae, hech isut tal ti stojol ti Jesuse ti ora. Tsots ic'opoj talel ti stojol ti Jesuse chalbe vocol ti Diose yu'un ti ichope. 16 Tal spatan sba ti stojol ti Jesuse, hech laj yalbe:
—Hocol avalbun ti nichop xae —xchi.
Ti vinic ti hech laj yale, ja' liquem tal ti Samaria. 17 Ti Jesuse hech lic yalbe ti much'utic xchi'inoje:
—Lajunvo'ic ti laj jcoltae. Q'uelo avil muc sutic tal yu'un chalbeic vocol ti Diose ti balunvo' ti jchi'iltique. 18 Ja' no'ox stuc isut talel yu'un chalbe vocol ti Diose ti yanlum vinic li'to —xchi ti Jesuse.
19 Ti Jesuse hech lic yalbe ti vinique:
—Lican, batan me. Chacuxi sbatel osil yu'un laj xa ach'umbun jc'op —xchi ti Jesuse.

Ja' sc'opilal ti c'utic yac'oj sba tspasic ti crixchanoetique c'alal chtal ti Cajvaltique
(Mt. 24:23-28, 36-41)

20 Ti Jesuse hech lic jac'batuc yu'un cha'vo' oxvo' ti fariseoetique ti c'usi ora chtal pasvanuc ti mantal ti Diose. Hech itac'av ti Jesuse:
—Mu'yuc señail c'alal chtal pasvanuc ti mantal ti Diose. 21 Mu'yuc much'u xu' chal: “Ja' tal spas mantal ti Diose li'to”, mu xu' xchiic. “Ja' tal spas

mantal ti Diose lum toi”, mu xu' xchiic. Yu'un ti Diose ja' ch-abtej ti yo'ntonic crixchanoetic —xchi ti Jesuse.

22 Ti Jesuse hech laj yalbe ti yajchanc'opetique:

—Ta me sta yorail hech chlic ac'anic “Taca taluc ti Cajvaltique”, xachiic pero mu to xu' chital, ho'on ti co'ol crixchanoucutique. 23 Hech chlic ava'ibucun jc'opilal: “Li' xa ti Cajvaltique”, xayutoxuc. “Te xa ti Cajvaltique”, xayutoxuc. Mu me xach'unic, mu me xabatic ti bu chalique. 24 Yu'un hech chaj c'u che'el ti ora no'ox chleblej ti tselove chquiltic jcotoltic ti chlic ti sloq'ueb c'ac'al chleblej batel c'alal ti smaleb c'ac'al, ja' no'ox hechun ti ho'one, ti ora no'ox chital chavilic acotolic, ho'on ti co'ol crixchanoucutique. 25 Persa jbael chquich' ep vocol yu'un mu xisc'anucun ti jchi'iltic ti li'oyic ti balumil ti ora to. 26 Hech chaj c'u che'el laj spasic ti crixchanoetique ti vo'one ti c'alal li'oy ti balumil ti Noee, ja' no'ox hech yac'oj sba tspasic uc c'alal po'ot xa tsta yorail chital, ho'on ti co'ol crixchanoucutique. 27 C'alal mu to xtal ti nojelal ho'e, yac'oj sba chve'ic, yac'oj sba chnupunic, yac'oj sba chaq'uic ti nupunel stsebic. Ja'to c'alal laj sta yorail i'och ti barco ti Noee, ja'to ipajic. Yu'un ital ti nojelal ho'e, hech itup'ic scotolic. 28 Ja' no'ox hech laj spasic uc ti crixchanoetique ti vo'one c'alal li'oy ti balumil ti Lote. Yac'oj sba chve'ic, yac'oj sba chmanilajic, yac'oj sba chchonilajic, yac'oj sba ch-avolajic, yac'oj sba tsmeltsan snaic. 29 Ja'to c'alal iloc' batel ti Sodoma ti Lote, ja'to ipajic. Yu'un iyal tal c'oc' ti vinajel xchi'uc azufre, hech itup'ic scotolic. 30 Ja' hech yac'oj sba tspasic uc ti crixchanoetique ti c'alal chicha'sut talele, ho'on ti co'ol crixchanoucutique.

31 ’Ti c'alal chicha'sut talele, ho'on ti co'ol crixchanoucutique, mu me teuc batem avo'ntonic ti c'utic oy avu'unic li' ti balumile. Yu'un ti much'utic muem ti yamaq'uil sjol sna, c'alal chyal tal, mu xa me c'usi chba stam loq'uel ti c'usi oy yu'un te ti yut sna. Ti much'utic te oyic ti chobtique mu xa me sut batel ti sna. 32 Na'ic me ti c'u che'el icom ti yajnil ti Lote. 33 Yu'un mi tsots sc'opilal chava'i ti acuxlejal li' ti balumile, ja' chach'ay. Mi mu tsotsuc sc'opilal chava'i ti acuxlejal li' ti balumile, ja' chacuxi.

34 ’Chacalbeic, mi ti ac'ubaltic chitale, ti bu cha'vo' xchi'inoj sbaic ti vayel jun ch-ic'at, jun chcom. 35 Mi oy cha'vo' antsetic xchi'inoj sbaic ti juch'nej, jun ch-ic'at, jun chcom. 36 Mi oy cha'vo' viniquetic te ti chobtic, jun ch-ic'at, jun chcom —xchi ti Jesuse.

37 Hech ijac'bat ti Jesuse:

—¿Bu chc'ot ti pasel? Cajval —xchiic.

Itac'av ti Jesuse:

—Hech chaj c'u che'el ti ora no'ox sna' bu oy ánima ti tanjole, ja' no'ox hech chc'ot ti pasel ti ora no'ox sna'ic ti nital xa ti ho'one scotol ti much'u xch'unojbun jc'ope, hech tstsob sbaic ti jtojol —xchi.

18

Ja' ti lo'il yu'un ti me'on antse ti tal sc'oponilan ti jueze

1 Ti Jesuse lic yalbe lo'il ti yajchanc'opetique. Ti sjam ti lo'ile ja' tsc'an ti scotol ora ti jc'opontic Dios hech mu xchibaj co'ntontic. 2 Hech laj yalbe:

—Te ti jun jteclum oy jun juez. Mi jutuc mu xi' ti Diose. Mu'yuc much'u bal ti yo'nton. 3 Te nacal uc ti jteclum jun me'on ants. Ep vuelta ital ti antse, hech tal sc'opon ti jueze: “Avocoluc chacoltaun yu'un oy much'u chiscontrainun”, xut. 4 Ep c'ac'al ti mu'yuc sc'opilal ti yo'nton ti jueze ti chchapan ti me'on antse. Patil lic snop ti yo'nton: “Mu yu'unuc ti jxi' ti Diose, mu yu'unuc ti jxi' ti crixchanoetique. 5 Ja' no'ox yu'un li' chtuchtuni avi me'on ants li'to,

hech yu'un ti jchapan. Yu'un mu xa sts'ic cu'un ti chtal sc'oponilanune", xchi —xchi ti Jesuse.

6 Hech lic yal ti Cajvaltique:

—Ava'i c'u che'el laj yal ti jueze, ja' ti mu tojuc yo'ntone. 7 Ja'uc ti Diose, ti toj yo'ntone, mi hech chac'anilambeic ti c'ac'al ti ac'ubal ti chaxchapanoxuque, ho'oxuc ti t'ujbiloxuc yu'une, jp'el sc'opilal chc'ot ti pasel. Mu xlaj yo'nton chaya'iboxuc ac'opic. 8 C'alal mi laj sta yorail, chlic xchapan ti ora. Ti ho'one ti co'ol crixchanoucutique, ta ono'ox chicha'sut tal. Ti c'u yepal xch'unojbucun to ti jc'ope li' ti balumile chul jta —xchi ti Jesuse.

Ja' ti lo'il yu'un ti fariseoe xchi'uc ti jtsobpatane

9 Ti Jesuse hech lic yal lo'il yu'un hech ac'o ya'yic ti much'utic toj yo'nton laj scuy sbaique, ja' ti mu'yuc stu laj yil scotol crixchanoetique.

10 —Oy cha'vo' viniquetic i'ochic ti templo yu'un te chba sc'oponic Dios. Fariseo ti june. Ti june jtsobpatan. 11 Te va'al ti fariseoe tstoy sba ti stojol ti Diose, hech chalbe: "Dios, hocol avalbun ti mu hechuc co'nton hech chaj c'u che'el yan crixchanoetic, ja' ti ch-elc'ajique, ti mu tojuc yo'ntonique, ti chmulivajique. Mu hechuc co'nton hech chaj c'u che'el ti jtsobpatan lume ti chasc'oponote. 12 Chabchab vuelta jujun semana chquipan jba. Scotol ti c'utic ti jtae, ti jtus ti lajlajuneb. Jun ti jloq'ues ti lajlajuneb yu'un chacac'bot amoton", xut ti Diose. 13 Ti jtsobpatane nom to va'al yu'un chi' yu'un ti Diose. Mi jutuc mu sq'uel muel yu'un chi' ti Diose. Yu'un laj sna' ti mu xtun ti yo'ntone hech yu'un lic smajilan sti' yo'nton, hech laj sc'opon Dios: "Dios, c'uxubinun yu'un mu xtun ti co'ntone", xchi ti stojol ti Diose. 14 Chacalbeic, ti jtsobpatane ch'ayem xa smul isut batel ti sna. Ti fariseoe muc xch'ay ti smule. Yu'un scotol ti much'u chac' sba ti pasel ti muc', ja' mu spasat ti muc' yu'un ti Diose. Ti much'u biq'uit chac' sbae, ja' tspasat ti muc' yu'un ti Diose —xchi ti Jesuse.

Ja' sc'opilal ti Jesuse ti laj yac'be bendición ti ololetique (Mt. 19:13-15; Mr. 10:13-16)

15 Ti judioetique laj yiq'uic tal ti stojol ti Jesuse ti ololetique asta ti nene ololetique yu'un ac'o yac' sc'ob ti Jesuse ac'o yac'be ti sjolic ti ololetique yu'un hech chich'ic bendición. C'alal laj yil ti yajchanc'opetique sc'an spajesic ti crixchanoetique. Tsots laj yalbeic mantal yu'un tspajesic.

16 Ti Jesuse laj yic' tal ti stojol ti ololetique xchi'uc ti stot sme'ique. Hech yu'un hech lic yalbe ti yajchanc'opetique:

—Mu me xapajesic. Ac'o taluc ti jtojol ti ololetique. Yu'un ti much'utic chventaimbat yo'ntonic yu'un ti Diose, ja' hech chc'otic hech chaj c'u che'el olol —xut—. 17 Melel ti c'usi chacalbeique, ti much'utic mu sc'an chc'otic hech chaj c'u che'el olol mu xu' chventaimbat yo'ntonic yu'un ti Diose —x'utatic yu'un ti Jesuse.

Ja' sc'opilal ti unen vinique ti jc'uleje (Mt. 19:16-30; Mr. 10:17-31)

18 Oy jun totil yu'un ti judioetique tal sjac'be ti Jesuse:

—Maestro, ho'ot lequil vinicot. ¿C'usi ti jpas yu'un hech chicuxi sbatel osil? —xchi.

19 Ti Jesuse hech lic yalbe:

—¿C'u yu'un "lequil vinicot" xavutun? Mi junuc mu'yuc much'u lec, ja' no'ox stuc ti Diose. 20 Achanoj ti mantaletique, "mu me xamulivajic, mu me xamilvanic, mu me xa'elc'ajic, mu me xanopbeic smul avecino, paso me ti muc' atot ame'", ti xchie —x'utat yu'un ti Jesuse.

21 Hech itac'av ti vinique:

—Scotol avi to jch'unoj c'alal nich'i tal —xchi.
22 C'alal laj ya'i ti Jesuse ti hech itac'ave, hech lic yalbe:
—Oy to c'usi tsc'an to avu'un. Ba chono scotol ti c'utic oy avu'une, q'uelambo ti me'onetique. Hech oy ac'ulejal ti vinajel chc'ot. Patil chtal ats'aclinun —xut.
23 C'alal laj ya'i ti unen vinique laj yich' mul yu'un ep sc'ulejal li' ti balumile.
24 C'alal laj yil ti Jesuse ti mu xch'un yu'un ti unen vinique, hech laj yal:
—Ti jc'ulejetique ja' vocol chac' sbaic ti ventainel yu'un ti Diose. 25 Hech chaj c'u che'el mu xjelav jcot camello ti xchac acuxa, ja' no'ox hech uc ti much'u jc'uleje mu xu' chac' sba ti ventainel yu'un ti Diose —xchi ti Jesuse.
26 Ti much'utic laj ya'ibeic sc'op ti Jesuse, hech lic sjac'beic:
—¿Much'u cac'tic xu' chcol che'e? —xutic.
27 Ti Jesuse hech lic yalbe:
—Ti crixchanoetique mu xu' scolta sba stuc. Ja' no'ox ti sventa ti Diose xu' chcolic —xchi.
28 Hech yu'un ti Pedroe hech lic yalbe:
—Ho'ontutique laj xa jcomestutic scotol, laj xa jts'acliotutic —xchi.
29 Ti Jesuse hech lic yalbe:
—Melel ti c'usi chacalbeique, scotol ti much'u yamal sc'opilal cha'i ti snae, ti yajnile, ti sbanquiltaque, ti yits'inabtaque, ti svixobtaque, ti yixleltaque, ti stot sme'e, ti xnich'nabe, yu'un ja' más tsots sc'opilal cha'i ti chac' sba ti abatinel yu'un ti Diose, 30 ja' ep ch-ac'bat xq'uexol li' ti ora to. Ch-ac'bat yich' uc xcuxlejal sbatel osil —xchi ti Jesuse.

Ja' sc'opilal ti yan vuelta laj yal ti Jesuse ti c'u che'el chmilate (Mt. 20:17-19; Mr. 10:32-34)

31 Ti Jesuse laj sq'uej sbaic batel xchi'uc ti lajchavo' yajchanc'opetique. Hech lic yalbe:
—A'yo me ava'yic, ta xa xijmu batel ti Jerusalén. Scotol chc'ot ti pasel ti jc'opilale ti laj sts'ibabun comel ti j'alc'opetic yu'un ti Diose, ho'on ti co'ol crixchanoucutique. 32 Chi'ac'at entrecal ti sc'ob yanlum viniquetic yu'un hech chquich' labanel, chquich' ilbajinel, chquich' tubtael. 33 C'alal mi laj xa yo'nton yac'bucun aciale, patil chba smilucun ti cruz. Patil oy much'u chlic smucucun. Hech yu'un ti yoxibal c'ac'al chlic cha'cuxiucun —xchi ti Jesuse.
34 Mu'yuc sc'opilal ti yo'ntonic yu'un ti hech chc'ot ti pasele hech yu'un muc xa'ibeic sjam ti c'u che'el laj yale.

Ja' sc'opilal ti ijambat sat jun ma'sat te nopol jteclum Jericó (Mt. 20:29-34; Mr. 10:46-52)

35 Ti c'alal po'ot xa chc'ot ti jteclum Jericó ti Jesuse, te nacal c'ot sta ti ti'be jun ma'sat. Ja' judio vinic. Te tsc'an paramote. 36 C'alal laj ya'i ti ma'sate ti oy ep xchi'iltac ch-ech'ic, hech lic sjac'be:
—¿Bu chabatic? —xchi.
37 Hech i'albat yu'unic:
—Ja' jchi'inojtutic ti Jesuse, ja' ti liquem tal ti Nazarete —xchiic.
38 C'alal hech laj ya'i ti ma'sate, hech tsots lic yavta:
—Jesús, ho'ot ti yelnich'onot ti Davide ti ac'opilal chatale, c'uxubinun —xut.
39 Ti much'utic baejemique:
—Anchan —xutic.
Muc xch'un ti vinique. Más tsots lic yavta:
—Yelnich'onot David, c'uxubinun —xchi.
40 Hech yu'un ti Jesuse laj sva'an sba.
—Ba iq'uic tal ti vinique —xut.

C'alal ihul ti stojol, hech lic sjac'be:
41 —¿C'usi chac'an chajpasbe? —xchi ti Jesuse.
Itac'av ti vinique:
—Avocoluc, Cajval, jambun jsat —xchi.
42 Ti Jesuse hech lic yalbe:
—Hechuc, ac'o jamuc asat. Yu'un ti xc'ot xa asate, yu'un laj ach'un ti xu' cu'un —xchi.
43 Ti ora ijam ti sate. Laj sts'acli batel ti Jesuse, lic yalilambe vocol ti Diose. C'alal laj yilic scotol ti xchi'iltaque, scotolic lic yalbeic vocol uc ti Diose yu'un ti hech ic'ot ti pasele.

19

Ja' sc'opilal ti Zaqueoe

1 Ti bee ti chbat ti Jerusalén te chjelav ti Jericó hech yu'un te ijelav ti Jesuse.
2 Oy jun vinic te ti jteclum, Zaqueo sbi ti vinique. Tsots yabtel yich'oj. Ja' ajvalil yu'un chich' scotol ti patan ti chaq'uic ti xchi'iltaque. Ja' jc'ulej ti jyalel ti Zaqueoe. 3 Ti Zaqueoe sc'an sq'uelbe sat ti Jesuse. Sc'an xojtiquin. Yu'un ep ti jyalel ti crixchanoetique, muc xil ti Jesuse ti Zaqueoe yu'un comcom vinic ti Zaqueoe. 4 Hech yu'un ijelav batel ti anil. Imu ti jtec sicómorote' yu'un hech tsq'uelbe sat ti Jesuse c'alal ch-ech' batel ti be. 5 Ti Jesuse c'alal ic'ot yo' bu ti te'e, laj sq'uel muel. Laj yil ti vinic ti te luchule, hech lic yalbe:
—Zaqueo, yalan tal yu'un persa te chibat ti ana ti ora to —xut.
6 Ti ora iyal tal ti Zaqueoe. Nichim no'ox yo'nton laj yic' batel te ti sna ti Jesuse. 7 Mu xtun laj yilic ti crixchanoetique yu'un ti te ibat ti Jesuse yu'un sna'ojic ti mero jlo'lavanej ti Zaqueoe. 8 Ti Zaqueoe laj sva'an sba ti stojol ti Cajvaltique, hech lic yalbe:
—A'yo me ava'i, Cajval, chcac'be o'loluc jc'ulejal ti me'onetique. Mi oy much'u laj jlo'labe staq'uin, ti jsutesbe chanib vuelta —xchi.
9 Ti Jesuse hech lic yalbe:
—Ti ora to nacolic xa xchi'uc sjunul ana. Ti ora to mero yelnich'on Abraham nac'ot yu'un co'ol oy xch'unojel avo'nton xchi'uc. 10 Yu'un ho'on ti co'ol crixchanoucutique, tal jsa' scotol ti much'u ch'ayeme. Tal jcolta —xchi ti Jesuse.

Ja' ti lo'il yu'un ti lajunvo' abatetic ti i'ac'batic staq'uine

11 Yu'un te yac'oj sba cha'ibeic sc'op ti Jesuse ti judioetique, hech yu'un ti Jesuse hech lic scaj'albe lo'il ti c'alal mu to chc'ot ti Jerusalén xchi'uc, yu'un tscaj'ac'be sna'ic ti ma'uc to yorail ti ch-och ti ajvalile. Yu'un laj scuyic ti judioetique ti ch-och ti ajvalil yu'unic te ti Jerusalén yu'un ja' xa yorail tspasvan ti mantal li'to ti Diose laj scuyic. 12 Hech yu'un hech lic yalbe:
—Oy jun vinic, ja' snich'on jun rey. Jc'ulej ti vinique. Ibat ti yan balumil. Nom ti balumile. Ba yich' tal yabtel yu'un ch-och ti ajvalil yu'un hech xu' tspas ti mantal ti xchi'iltaque. Patil tsut talel. 13 C'alal mu to chbat, laj yic' tal ti stojol lajunvo' ti yabate. Jujun laj yac'be jun libra saquil taq'uin. Hech laj yalbe: "Ba pasic canal xchi'uc. Chul quich' ti c'alal chisut talel ti yan c'ac'al", xut comel. 14 Hech yu'un scotol ti crixchanoetique mu xtun laj ya'yic ti ch-och ti ajvalil ti xchi'ile c'alal tsut talel, hech yu'un patil laj staquic batel ti much'utic chba sc'anic parte. Hech chba yalic: "Mu jc'antutic ti ja' chisventainuntutic ti jchi'il lume", xchiic c'otel. 15 C'alal laj xa yich' yabtel ti ajvalil ti vinique, isut tal. Laj stac ti iq'uel ti abatetic ti yac'ojbe ono'ox sventainic ti staq'uine yu'un tsc'an cha'i c'u che'el laj spas canal xchi'uc ti jujune. 16 Ital ti june, hech laj yal: "Cajval, lajuneb libra ijolin cu'un ti

ataq'uin ti laj avac'bune", xchi hulel ti stojol. 17 I'albat yu'un ti yajvale: "Ho'ot lequil abatot cu'un. Yu'un jun avo'nton laj ajolintas ti jtaq'uine hech yu'un lajuneb jteclumetic chacac'bot aventain", xut. 18 Ital yan, hech laj yal: "Cajval, ho'ob libra ijolin cu'un ti ataq'uin ti laj avac'bune", xchi hulel ti stojol. 19 Hech i'albat yu'un ti yajvale: "Ho'ot ho'ob jteclumetic chacac'bot aventain", xut. 20 Ital yan, hech laj yal: "Cajval, ilo ti jun libra saquil taq'uin avu'une ti laj avac'bune. Lec laj jpix ti panuela, lec laj jq'uej. 21 Yu'un laj jna' ti ta ono'ox chavich' sutel xchi'uc ti sjole. Laj jna' ti c'oc' vinicote. Ho'ot chavich'ilan ti bu mu ho'ucot avabtel", xut. 22 Hech i'albat yu'un ti yajvale: "Ho'ot chopol abatot. Yu'un mu lecuc avo'nton ti jtojol hech yu'un mu xac'an cha'abtej. Chaquich'bot ac'op ti sventa ti c'usi laj avale. Mi yu'un chacuy ti ho'on c'oc' vinicun, ti ho'on chquich' ti bu mu ho'ucun cabtele, 23 hech yu'un ¿c'u yu'un mu laj avac'be ti much'u tsna' tsjolintase te ti banco? Hech c'alal nital, laj xa quich' sutel xchi'uc ti sjole ti hechuque", xut. 24 Hech lic yalbe ti much'utic te va'ajtique: "Pojbo ti jun libra ti jtaq'uine, ac'bo ti much'u laj yich' tal ti lajuneb librae", xut. 25 Oy hech laj yalic: "Cajval, yich'oj xa lajuneb libra saquil taq'uin lume", xutic. 26 Hech itac'av ti reye: "Chacalbeic, scotol ti much'u ch-abtej cu'un, tsta ti c'usi oy yu'une. Ja' chlic cac'be yan uc. Ti much'u mu sc'an ch-abtej cu'un, hech mu'yuc c'usi tsta. Ja' chlic jpojbe ti c'usi cac'ojbe ono'oxe. 27 Ti much'utic hech chiscontrainune, ti mu sc'an ti ho'on ti jpas ti mantale, scotolic iq'uic me tal li'to. Milic li' ti jtojole", xchi ti reye —xchi ti Jesuse.

Ja' sc'opilal ti i'och batel ti Jerusalén ti Jesuse (Mt. 21:1-11; Mr. 11:1-11; Jn. 12:12-19)

28 C'alal laj yo'nton laj yal ti lo'ile ti Jesuse, hech lic baejuc batel ti Jesuse yu'un chmu batel ti Jerusalén. 29 Ic'ot nopol chib jteclum, Betfagé sbi ti june, Betania sbi ti yane. Te nopol vits Olivatic sbi. Ti Jesuse lic stac batel cha'vo' ti yajchanc'opetique. 30 Hech laj yalbe:

—Toj chabatic ti biq'uit jteclum lum toi. C'alal te cha'ochic oy burro leclec to no'ox sba smuc'ul te chucul chc'o ataic. Mi junuc vuelta mu'yuc much'u scajlebinoj. Coltao, ic'bun talel. 31 Mi chasjac'boxuc ti yajvale: "¿C'u stu avu'un ti jburroe? ¿C'u yu'un chacolta?" mi xayute, "chtun yu'un ti Cajvaltique", xavut —xchi ti Jesuse.

32 Hech ibatic ti cha'vo'ique, te c'ot staic hech chaj c'u che'el i'albat yu'un ti Cajvaltique. 33 C'alal yac'oj sba tsjitumbeic yaq'uil ti burroe, hech i'albat yu'un ti yajval ti burroe:

—¿C'u stu avu'un chacolta ti jburroe? —x'utatic.

34 Hech itac'avic:

—Ja' chtun yu'un ti Cajvaltique —xutic.

35 Hech laj yiq'uic tal ti yo' bu oy ti Jesuse. Laj scajambe xchijic ti spat ti burroe. Hech yu'un lic scajlebin ti Jesuse. 36 C'alal ixanav batel ti Jesuse, ti judioetique laj sq'uiic xchijic te ti be. 37 C'alal yeloval xa ti Jerusalene, ja' te ti bu vits Olivatic, scotol ti much'u tsts'acli ti Jesuse, tsots lic c'opojucuc. Nichim no'ox yo'ntonic lic yalbeic vocol ti stojol ti Diose yu'un scotol ti jchop o abteletic ti yilojique. 38 Hech laj yalic:

—¡Jun no'ox yutsil ti ajvalile ti itacat xa tal ti jtojoltic yu'un ti Cajvaltic Diose! ¡Lec chijyilucutic ti Diose obi! ¡Ac'o spasic ti muc' ti Diose scotolic te ti vinajel uc! —xchiic.

39 Oy cha'vo' oxvo' ti fariseoetique ti xchi'inojic. Hech lic yalbeic ti Jesuse:

—Maestro, pajeso ti jch'unojeletic avu'une, mu me xc'opojic —xchiic.

40 Ti Jesuse hech lic yalbe:

—Chacalbeic, taca ch'aniuc ti jch'unojeletic cu'une, ja' chlic c'opojuc ti tonetique —xut.
41 C'alal ta xa xc'ot ti Jerusalén ti Jesuse, lic yoc'ta ti xchi'iltaque ti te
nacajtique. 42 Hech laj yal:
—Taca xana'ic ti ora to ti c'u che'el chacolique, ja' lec. Pero mu xana'ic.
43 Ta me sta yorail c'alal chasjoyubtaoxuc avajcontra, chascontrainoxuc,
chasmacoxuc ti jujujech. 44 Chjinat ti jteclum avu'unique. Mi jp'ejuc ton
mu'yuc bu chcom ti sba yan ton yu'un scotol chjinat, chasmiloxuc acotolic.
Yu'un mu xach'unic ti nihul xa ti atojolic, ho'on ti Diosune —xchi ti Jesuse.

Ja' sc'opilal ti laj sten loq'uel ti jchonolajeletique te ti yamaq'uil ti temploe ti Jesuse
(Mt. 21:12-17; Mr. 11:15-19; Jn. 2:13-22)

45 I'och ti yamaq'uil templo te ti Jerusalén ti Jesuse. Lic sten loq'uel scotol
ti jchonolajeletique te ti yamaq'uil templo. 46 Hech lic yalbe ya'yic:
—Hech ts'ibabil comel: “Ti jnae ja' sventa ti te chac'oponune”, xchi ti Diose.
Ho'oxuque laj xa ac'atajesic ti xch'en j'elec' —xut.
47 Scotol c'ac'al te ichanubtasvan ti templo te ti Jerusalén ti Jesuse. Ti totil
paleetique xchi'uc ti much'utic chchanubtasvanic ti smantal ti Diose ti scuyoj
sbaique xchi'uc ti totiletic yu'un ti judioetique sc'an smilic. 48 Yu'un scotol ti
crixchanoetique toyol yo'ntonic laj ya'ibeic sc'op ti Jesuse, hech yu'un muc
spas c'usi chutic.

20

Ja' sc'opilal ti Jesuse ti ijac'bat much'u i'ac'bat yabtel
(Mt. 21:23-27; Mr. 11:27-33)

1 Ti yan c'ac'al yac'oj sba chchanubtasvan te ti yut templo te ti Jerusalén
ti Jesuse, yu'un chcholbe ya'yic ti lequil ach' c'ope, ital cha'vo' oxvo' ti totil
paleetique xchi'uc ti much'utic chchanubtasvanic ti smantal ti Diose ti scuyoj
sbaique xchi'uc ti moletique. 2 Hech tal sjac'beic ti Jesuse:
—Albun ca'itutic, ¿much'u smantal avich'oj ti hech laj aten loq'uel ti jchono-
lajeletique li' ti yamaq'uil ti temploe? ¿Much'u laj yac'bot avabtel? —xutic.
3 Itac'av ti Jesuse, hech lic yalbe:
—Oy c'usi chajac'be uc. Ti jc'an ti chavalbun ca'i. 4 Ti Juane ¿much'u i'ac'bat
yabtel yu'un ti laj yac' ich'ho'e? ¿Mi yu'un Dios i'ac'bat yabtel o mi yu'un
crixchanoetic i'ac'bat yabtel? —xut.
5 Hech lic yalbe sbaic:
—“Yu'un Dios”, mi chijchie, “¿c'u yu'un muc xach'unic che'e?” ta me
xijyutucutic. 6 “Yu'un crixchanoetic”, mi chijchie, chijyac'bucutic ton ti
jchi'iltique. Yu'un scotolic xch'unojic ti ja' j'alc'op yu'un ti Diose ti Juane —xut
sbaic.
7 Hech yu'un hech lic yalbeic ti Jesuse:
—Mu jna'tutic —xchiic.
8 Hech yu'un ti Jesuse hech lic yalbe:
—Hechun uc, mu xacalbe much'u smantal quich'oj ti hech ti jpase —xut.

Ja' ti lo'il yu'un ti jchabiejbalumiltique ti chopol yo'ntonique
(Mt. 21:33-44; Mr. 12:1-11)

9 Ti Jesuse lic yalbe lo'il ti judioetique. Hech lic yalbe:
—Oy jun vinic oy slum. Te laj sts'un ep uvate'. Hech laj sa'be yajval ti
slume yu'un hech chchabibat ti slume, ch-abtej yu'un. Te laj snacan comel.
Patil nom ibat ti yajval ti balumile. Te ihalej ep c'ac'al. 10 C'alal po'ot xa tsta
yorail chtoc'onaj ti sat ti uvate'e, laj stac talel ti smozoe yu'un chc'ot sc'opon

ti jchabiejbalumiltique. Chc'ot sc'ambe tal ti sate. C'alal ic'ot ti mozoe, imajvanic ti jchabiejbalumiltique. Mu'yuc c'usi i'ac'bat batel ti mozoe. 11 Ti yajval ti balumile laj xcha'tac talel nixtoc yan smozo. Co'ol ono'ox ilaj ti majel uc, ilaj ti ilbajinel, ilabanat. Mi jutuc mu'yuc c'usi i'ac'bat batel uc. 12 Ti yajval ti balumile laj stac talel yan smozo. Ja' yoxva'al xa. Ja' iyajesat yu'un ti jchabiejbalumiltique, itenat loq'uel ti bu ts'umbil ti uvate'e.

13 'Hech yu'un hech lic snop ti yajval ti balumile: "¿C'usi chcut? Ja' lec ti jtac batel ti jnich'one ti c'ux ti co'ntone. C'alal chilic ti ja' jnich'on, ja' van chispasbucun ti muc'", xchi ti yo'nton. 14 C'alal laj yilic ti jchabiejbalumiltique ti ja' snich'on ti yajval ti balumile, hech laj yalbe sbaic: "Ja' yajval balumil chcom avi to. Ba jmiltic. Ho'ucutic chquich'betic comel ti slume", xut sbaic. 15 Hech yu'un laj stenic loq'uel ti bu ts'umbil ti uvate'e, laj smilic.

'Hech yu'un mi isut tal ti yajval ti uvate'e, ¿c'usi chc'ot spasbe ti jchabiejbalumiltique? —xchi ti Jesuse—. 16 Chacalbeic, ja' tsmil ti jchabiejbalumiltique. Yan xa much'u chac'be xchabi ti uvate' yu'une —xchi ti Jesuse.

C'alal laj ya'yic, hech lic yalic:

—Mu me hechuc tspas ti Diose —xchiic.

17 Ti Jesuse laj sq'uelbe satic, hech lic yalbe:

—Nopo mi mu hechuc sjam ti hech ts'ibabil ti sc'op Diose:

Hech chaj c'u che'el ti yajval nae ti laj yotes ti chiquina ti tone ti mu xtun laj yilic ti yaj'abtele, ja' no'ox hech laj xa yich' tsots yabtel cu'un ti much'u t'ujbil cu'une ti ja' mu sc'anique, ti xchi ti Diose.

18 Hech chaj c'u che'el ti p'in ti chp'aj yal tal ti ba ton pedazo chc'ot, o mu'yuc xa stu, ja' no'ox hech uc mu'yuc xa stu cu'un ti much'u mu sc'an chixch'umbun ti jc'ope. Mi mu sutes yo'nton, ja' chc'o quich'be sc'op. Hech chaj c'u che'el ti p'in ti chp'aj yal tal muc'ta ton ti sba ja' tsts'ubilaj, ja' no'ox hech uc mi laj cal ti ch'ayel chbatique, jp'el sc'opilal ch'ayel chbatic o. Laj stu o, ti xchi ti Diose —xchi ti Jesuse.

Ja' sc'opilal ti sc'an ti ac'o stabeic smul ti Jesuse ti fariseoetique (Mt. 21:45-46; 22:15-22; Mr. 12:12-17)

19 Ti totil paleetique xchi'uc ti much'utic ichanubtasvan ti smantal ti Diose ti scuyoj sbaique sc'an stsaquic ti ora ti Jesuse yu'un laj ya'ibeic sjam ti ja' sc'opilalic stuquic ti icholbate. Muc xu' yu'unic ti tstsaquique yu'un ja' ixi'ic yu'un ti xchi'iltaque.

20 Hech yu'un laj smalaic yu'un c'u che'el xu' tslo'laic ti c'op ti Jesuse tscuyic. Ti c'alal yorail xu' laj scuyic, ti ora laj staquic batel ti yajchanc'opetique ti chch'umbeic sc'op ti Jesuse x'elan, ti jun yo'ntonic ti stojol x'elan yu'un chba sjac'beic sc'op. Mi mu sjamuc ic'opoj ti Jesuse, laj xa stabeic smul tscuyic. Hech xu' stsaquic yu'un chiq'uic batel ti stojol ti gobernadore. Yu'un te chc'ot stic'beic smul tscuyic. 21 Hech yu'un tal sjac'beic ti Jesuse:

—Maestro, ti jna'tutic ti melel scotol ti c'usi chavale, ti toj chachanubtasvane, ti chavac' ti chanel ti sbe ti Diose ti mero melel. Co'ol chac'opon scotol, manchuc mi tsots yabtel yich'oj, manchuc mi mu'yuc tsots yabtel yich'oj. 22 Albun ca'itutic ¿mi stac' chcac'betutic jpatantutic ti Césare, mi mu stac'? —xchiic.

23 Ti Jesuse laj sna' ti chlo'lavanique, hech yu'un hech laj yalbe:

24 —Ac'bun jq'uel junuc adenariotaq'uin ti ja' sventa yu'un chatoj apatanique —xchi.

Hech yu'un ba yich' tal jun denariotaq'uin. C'alal laj sq'uel ti taq'uine, hech lic sjac'be:

—¿Much'u sloc'tombail ti o'loli? ¿Much'u sbi te oy ti sti'ile? —xut.

Hech itac'avic:

—Ja' ti Césare —xchiic.

25 Hech yu'un ti Jesuse laj yalbe:

—Oy c'usi stac' chach'umbeic ti Césare yu'un ja' totil ajvalil. Ja' no'ox hech uc ti Diose tsc'an chach'unic ti c'u che'el tsc'an —xut.

26 Manchuc mi tsc'an tsa'beic smul ti Jesuse te ti stojol ti xchi'iltaque, muc xu' yu'unic. Ich'ay yo'ntonic ti c'u che'el itac'av ti Jesuse. Hech yu'un mu xa xu' c'usi yan chalic.

Ja' sc'opilal ti sc'an ti ac'o stabeic smul ti Jesuse ti saduceoetique (Mt. 22:23-33; Mr. 12:18-27)

27 Patil italic cha'vo' oxvo' ti saduceoetique, ja' ti chalic ti mu'yuc much'u chcha'cuxie. Tal sjac'beic ti Jesuse:

28 —Maestro, hech laj sts'iba comel ti Moisese: “Mi oy much'u mu'yuc yol snich'on chcham, ti its'inale ti mu to oyuc yajnile ac'o yic'be yajnil ti sbanquile yu'un hech c'alal ch-an sba yol snich'on xu' chac'be xq'uexolin ti sbanquile yu'un hech mu xtup' sbi ti sbanquile”, ti xchi ti Moisese. 29 Oy hucvo' jchi'iltic. Yermano sbaic ti hucvo'ique. Ti banquilale laj yic' yajnil, patil icham. Mu'yuc yol snich'on icom. 30 Hech yu'un ti its'inale laj yic'be yajnil ti ánima sbanquile. Patil icham. Mu'yuc yol snich'on icom uc. 31 Hech laj spasic scotolic o. Xmelmun laj yiq'uic sucva'alic. Icham scotolic. Mu'yuc yol snich'onic icom mi junuc. 32 Patil icham uc ti antse. 33 C'alal tsta yorail ti chcha'cuxiique, ¿much'u junuc yajnil chc'ot ti antse? Melel ti xmelmun laj yiq'uic scotolic —xchiic.

34 Itac'av ti Jesuse, hech laj yalbe:

—Ja' no'ox ti c'alal li'oyic ti balumile ja' chnupunic ti xnich'nabe, ja' chaq'uic ti nupunel ti stsebique. 35 Ti much'utic t'ujbilic yu'un chcha'cuxiic loq'uel ti ch'ene yu'un te chba naclucuc ti vinajele, mu xa xnupunic mi vinic mi ants. 36 Yu'un mu xa xchamic. Hech chc'otic hech chaj c'u che'el ti ch'ul abatetique. Ja' yol xnich'nab Dios ic'otic o yu'un icha'cusesatic yu'un ti Diose. 37 Ti cuxajtic ti ánimaetique ti chamenic xae, ja' laj sts'ibabe sc'opilal ti Moisese ti bu ts'ibabil ti ic'opoj ti Diose te ti jtec' ch'ix. Manchuc mi ep xa habil chamenic ti Abrahame xchi'uc ti Isaaque xchi'uc ti Jacobe, hech ch-albatic to sc'opilal: “Ho'on Diosun yu'un ti Abrahame xchi'uc ti Isaaque xchi'uc ti Jacobe”, ti xchi ti Cajvaltic Diose, xut ti Moisese. Yu'un cuxajtic sbatel osil. 38 Yu'un ja'uc j'ech'el ichamic oe, mu'yuc xa dios yu'unic. Hech yu'un ti Diose ja' yu'unic ti much'utic cuxajtique. Yu'un ti cuxajtic sbatel osile, hech yu'un pasbil ti muc' sbatel osil ti Diose —xchi ti Jesuse.

39 Yan xa ti much'u itac'avique. Ja' itac'avic cha'vo' oxvo' ti much'utic ichanubtasvanic ti smantal ti Diose ti scuyoj sbaique. Hech laj yalbeic ti Jesuse:

—Maestro, lec ti c'usi chavale —xchiic.

40 Ti saduceoetique muc xu' yu'unic xa tsjac'beic yan ti Jesuse.

Ja' sc'opilal ¿c'u yu'un chalic ja' no'ox yelnich'on David ti Cristoe? xchi (Mt. 22:41-46; Mr. 12:35-37)

41 Hech yu'un ti Jesuse hech lic sjac'be:

—¿C'u yu'un chalic ja' no'ox yelnich'on David ti Cristoe, ja' ti ac'bil yabtel yu'un ti Diose? 42 Yu'un ti Davide hech laj yalbe sc'opilal ti sunal ti q'uejojetique:

Ti Cajvale hech i'albat yu'un ti Diose:
“Chlic naclan li' ti jbats'ic'ob
43 ja'to mi laj jtsalbot scotol avajcontra”,

x'utat ti Cajvale, xchi ti Davide. 44 Hech yu'un ma'uc no'ox yelnich'on yu'un
“Cajval”, xchi ti stojol —xchi ti Jesuse.

Ja' sc'opilal ti Jesuse ti laj sjambeic smulic ti much'utic chchanubtasvanic ti smantal ti Diose ti scuyoj sbaique
(Mt. 23:1-36; Mr. 12:38-40; Lc. 11:37-54)

45 C'alal te yabinoj scotol ti judioetique, ti Jesuse hech lic yalbe ti ya-
jchanc'opetique:

46 —P'ijanic me, mu xtun ti c'usi tspasic ti much'utic chchanubtasvanic
ti smantal ti Diose ti scuyoj sbaique. Ja' tsc'anic pasel ti muc' hech yu'un
slapojic ti nat sc'u'ique. Lec cha'yic ti tspasatic ti muc' yu'un ep jchi'iltic
te ti plaza. Yu'un ja' tsc'anic pasel ti muc' hech yu'un chba naclucuc ti bu
chnaquiic ti más totiletique te ti temploetic xchi'uc mi ch-ic'atic ti q'uin uc.
47 Tspojbeic ti c'utic oy yu'un ti me'on antsetique. Ti c'u che'el chch'umbatic
smantalique yu'un chaq'uic ti q'uelel ti hal tsc'oponic Dios. Hech yu'un
jelaven chich'ic castigo stuquic —xchi ti Jesuse.

21

Ja' sc'opilal ti me'on ants ti laj yac'be smoton ti Diose
(Mr. 12:41-44)

1 Ti Jesuse laj sq'uel batel, laj yil ti te oy jc'ulejetic yo' bu scajonal ti taq'uine,
ja' ti yav ti smoton ti Diose. Te yac'oj sbaic tstiq'uic ochel ti staq'uinique
ti bu yav ti smoton ti Diose. 2 Te ital jun me'on ants ti uts sba ti jyalel laj
yil ti Jesuse. Ti antse laj stic' ochel chib cinco. 3 Ti Jesuse hech lic yalbe ti
yajchanc'opetique:

—Melel ti c'usi chacalbeique, ja' más ep laj yac' ti me'on antse chil ti Diose;
ja' jutuc no'ox laj yac' scotol ti jc'ulejetique chil ti Diose. 4 Yu'un ti jc'ulejetique
scotolic sobrail xa staq'uinic laj yac'beic ti Diose. Ja'uc ti me'on ants li'to ja'
scotol laj yac' ti c'u yepal oy yu'un yu'un tsmac'lin sbae —xchi ti Jesuse.

Ja' sc'opilal ti ta ono'ox xjinat ti templo te ti Jerusalene
(Mt. 24:1-2; Mr. 13:1-2)

5 Oy cha'vo' oxvo' hech laj yalbeic ti Jesuse, ja' sc'opilal ti templo te ti
Jerusalene ti t'ujum ti tonetic ti yich'oje xchi'uc ti sronile ti ja' ti laj yaq'uic
staq'uinic ti much'utic toyol yo'ntonic laj yac'beic smoton ti Diose. Hech lic
yal ti Jesuse:

6 —Ti na ti t'ujum chquiltic ti ora to, ta me sta yorail ti chjinat. Mi jp'ejuc
ton mu'yuc bu chcom ti sba yan ton yu'un scotol chjinat —xut.

Ja' sc'opilal ti slajebal c'ac'ale
(Mt. 24:3-28; Mr. 13:3-23)

7 Hech lic sjac'beic ti Jesuse:

—Maestro, ¿c'usi ora hech chc'ot ti pasel? ¿Mi oy señail ti jq'ueltutic jbael
yu'un hech ti jna'tutic ti po'ot xa chc'ot ti pasele? —xchiic.

8 Ti Jesuse hech laj yalbe:

—P'ijanic me, mu me xalajic ti lo'lael. Yu'un ep chtalic chalic: “Ho'on
Jcoltavanejun”, xchiic. Oy chtal yalic: “Yorail xa ti chtal ti Cristoe”, xchiic.
Mu me xach'unic. 9 C'alal chava'ibeic sc'opilal ti oy ep muc'ta pleito li' ti
balumile, chava'ibeic sc'opilal uc ti chlic yan muc'ta pleito, mu me xaxi'ic.
Persa scotol hech chc'ot ti pasel jbael. Mu to ja'uc slajebal c'ac'al —xchi.

10 Hech laj yalbe uc:

—Ti crixchanoetic ti jun balumile ja' tscontrain ti crixchanoetic ti yan
balumile. Ti ajvaliletique tscontrain sbaic. 11 Ep chnic ti balumile, oy bu

chtal vi'nal, oy bu chtal ep chamel. Chvinaj muc'ta señailetic ti vinajel. Ep chac' xi'el.
12 'C'alal mu to chc'ot ti pasel, jbael chastsacoxuc, chayilbajinoxuc, cha'ochic ti chuquel ti templo yu'unique xchi'uc ti chuquele. Chayic'oxuc ti stojol ajvaliletic xchi'uc gobernadoretic ho'on ti jventa. 13 Yu'un ti hech chc'ot ti pasele, más to chpuc jc'opilal avu'unic. 14 Hech yu'un j'ech'el ac'o ti avo'ntonic ti mu xacajnopilan ti avo'ntonic jbael c'usi chc'o avalic. 15 Yu'un ho'on chajcolta ti c'op. Chacac'bot sp'ijil avo'ntonic hech mu xu' yu'unic chtac'avic yu'un hech mu xu' yu'unic stsalvan ti c'op scotol ti much'utic chascontrainoxuque. 16 Oy atot ame'ic no'ox chayac'boxuc entrecal, oy abanquil avits'in no'ox chayac'boxuc entrecal, oy yan avuts avalal no'ox chayac'boxuc entrecal. Oy ti much'utic lec chac'opon abaic xchi'uque ja' no'ox chayac'boxuc entrecal. C'alal oyoxuc xa ti sc'obic, oy bu chasmiloxuc. 17 Scotol crixchanoetic chayilintaoxuc ho'on ti jventa. 18 Ja' no'ox mi hech tsc'an ti Diose hech chc'ot ti pasel ti chasmiloxuque. Mi mu hechuc tsc'an ti Diose mu xc'ot ti pasel. 19 Mi oy lec stsatsal avo'ntonic mi icuch avu'unic, hech chacuxiic sbatel osil.
20 'C'alal chavilic joyubtabil ti jteclum li'to yu'un yajsoldado yan ajvalil, na'ic me ti ic'ot xa yorail ti chjinate. 21 Hech yu'un scotol ti much'utic li' nacajtic ti estado Judeae anil ac'o batuc ti vits. Scotol ti much'utic li'oyic ti yut ti jteclume ac'o loc'uc batel ti anil. Scotol ti much'utic loq'uemic batel ti jteclume, mu xa me sut ochel talel. 22 Yu'un ja' ic'ot xa yorail ti castigo ti chich'ique ti ts'ibabil ono'ox comel, ja' ti laj sts'iba ti yaj'alc'op ti Diose. 23 Uts sbaic ti much'utic slicojic yolique xchi'uc ti much'utic oy yolic chchu'unic toe yu'un ep vocol chtal li' ti jteclum li'to. Ja' cha'ibeic yilintael Dios avi jchi'iltic li' nacajtic ti jteclum li'to. 24 Chmilatic ti espada. Ti much'u cuxajtic toe chchucatic, hech patil chpucatic batel ti slumal yanlum crixchanoetic. J'ech'el chlaj yipic o ti jchi'iltic ti li' nacajtic ti jteclum li'to. Ja' j'ech'el tsventainic ti yanlum crixchanoetic avi jteclum li'to, chixtanic ja'to mi ista yorail yu'un ti Diose ti tsjelbe yajval stuc.

Ja' sc'opilal ti c'u x'elan chtal ti Jesuse, ja' ti co'ol crixchanoucutic xchi'uque (Mt. 24:29-35, 42-44; Mr. 13:24-37)

25 'Te ti vinajel chjel ti c'u che'el ono'ox ch-abtejic ti c'ac'ale, ti ue, ti c'analetique. Ja' no'ox hech uc li' ti balumile chjel ti c'u che'el ono'ox ch-abtej ti nabe. Más tsots chc'opoj ti nabe, más tsots tsyuques sba ti jyalel hech yu'un chi'ic scotol ti crixchanoetic li' ti balumile. 26 Mu'yuc xa yip yo'ntonic ti crixchanoetique yu'un ti xi'ele, yu'un chi'ic ti jyalel mi oy c'usi chc'ot ti pasel li' ti balumile. Yu'un chniquic scotol ti c'utic te oy ti vinajele. 27 Ja' yorail chiyal tal ti vinajel xchi'uc toc, ho'on ti co'ol crixchanoucutique. Chiyilucun scotol crixchanoetic. Chilic ti jelaven jp'ijile, ti lum lec ti jquevale. 28 Hech yu'un c'alal chaq'uelic ti chlic ti c'utic laj xa calboxuque, nichimuc me avo'ntonic, oyuc me stsatsal avo'ntonic yu'un chana'ic ti po'ot xa chacolic —xchi ti Jesuse, xut ti yajchanc'opetique.
29 Laj yalbe ya'yic uc lo'il. Hech laj yalbe:
—Na'ic me c'u x'elan chch'i ti igote'e xchi'uc scotol yan te'etic. 30 C'alal yac'oj sba ch-ach'ub ti yanale, chana'ic ti ja' yorail xa chtal ho'. 31 Ja' no'ox hech uc c'alal chaq'uelic ti yac'oj sba chc'ot ti pasel scotol ti c'utic laj xa calboxuque, na'ic me ti po'ot xa chistacun talel ti Jtote yu'un chtal jpas mantal li' ti balumile.
32 'Melel ti c'usi chacalbeique, ho'oxuc ti li'oyoxuc ti balumil ti ora to, ja' chaq'uelic ti chjinat ti jteclum li'to hech chaj c'u che'el laj calboxuque. 33 Chlaj ti vinajele xchi'uc ti balumile. Ti jc'ope ja' mu xlaj stuc.

34-35 'P'ijanic me, mu me ja'uc te batem avo'ntonic c'u che'el lec cha'ech'ic
li' ti balumile, hech mu xa ats'aclinojucun c'alal chul jtaoxuc. Yu'un mi
hech chapasique, ch'ayem avo'ntonic chul jtaoxuc ti yorail chcale. Hech
chaj c'u che'el ti ts'i' mu sna' c'usi ora chba ochuc ti pets', hech ono'ox uc
ti crixchanoetique mu sna'ic c'usi ora chtal ti vocole ti sjoylejal balumil.
36 Hech yu'un ti ho'oxuque q'ueleluc me asatic, scotol c'ac'al c'ambeic vocol ti
Diose hech lec chayiloxuc, hech mu xa xavilic ti vocol ti chtale, hech mu'yuc
amulic c'alal chac'otic ti jtojol, ho'on ti co'ol crixchanoucutique —xchi.
37 Ti c'ac'altic te ichanubtasvan ti templo te ti Jerusalén ti Jesuse. Ja'uc ti
ac'ubaltique iloc' batel, ba vayuc ti bu vits Olivatic sbi. 38 Jujun sob ic'luman
italic scotol ti crixchanoetique, tal ya'ibeic sc'op te ti templo.

22

Ja' sc'opilal ti ichapaj ti chich' tsaquel ti Jesuse
(Mt. 26:1-5, 14-16; Mr. 14:1-2, 10-11; Jn. 11:45-53)

1 Po'ot xa tsta yorail q'uin pascua sbi c'alal tsve'ic caxlan vaj ti mu pumes-
biluc xch'ute. 2 Ti totil paleetique xchi'uc ti much'utic chchanubtasvanic ti
smantal ti Diose ti scuyoj sbaique lic snopilanic c'u che'el xu' tsmilic ti Jesuse
yu'un chi'ic yu'un ti xchi'iltaque.
3 Ti Satanase i'och ti yo'nton ti Judase, ja' ti Iscariote sjol sbie. Ja' ti
yajchanc'op ti Jesuse. Ja' co'ol lajchavo'ic xchi'uc ti yan yajchanc'opetique.
4 Ti Judase ba sc'opon ti totil paleetique xchi'uc ti totiletic ti ja' chchabiic ti
templo yu'unique te ti Jerusalén. Ba yalbe ti tspas trato xchi'uc yu'un chac'be
entrecal ti Jesuse. 5 C'alal laj ya'yic ti paleetique xchi'uc ti totiletique, hech
nichim no'ox yo'ntonic. Hech lec ichapaj yu'unic ti c'u yepal chich' taq'uin
ti Judase. 6 Ti c'u che'el ichapaj yu'unique lec laj ya'i ti Judase. Hech lic
snop ti yo'nton c'usi ora xu' chac'be entrecal yu'un hech mu xlic c'op yu'un ti
xchi'iltaque.

Ja' sliqueb laj sliques ti Santa Cena ti Cajvaltique
(Mt. 26:17-29; Mr. 14:12-25; Jn. 13:21-30; 1 Co. 11:23-26)

7 Laj sta yorail ti tsve'ic ti caxlan vaje ti mu pumesbiluc xch'ute, ti tsmilic
ti ch'iom carneroe ti tsti'ic yu'un ti q'uin Pascuae hech chaj c'u che'el yaloj ti
Diose. 8 Hech yu'un ti Jesuse laj stac batel ti Pedroe xchi'uc ti Juane. Hech laj
yalbe batel:
—Batanic, ba chapambucutic ti ch'iom carnero ti jti'tic sventa ti q'uin
pascuae —xut.
9 Hech lic sjac'beic:
—¿Bu chac'an chajmeltsambe ti carnero ti jti'tique? —xchiic.
10 Ti Jesuse hech laj yalbe:
—A'yo me ava'yic. C'alal cha'ochic ti jteclum, chanupic ti be jun vinic scu-
choj ya'al ti sq'uib. Ja' chats'acliic batel, chachi'inic ochel ti na ti bu ch-oche.
11 Hech me chavalbeic ti yajval nae: "Hech chayalbot ti Maestroe: ¿Bu oy ti
cuarto ti anae yo' bu xu' jti'tutic ti carnero sventa ti q'uin Pascuae xchi'uc ti
cajchanc'opetique? xchi ital sc'op", xavutic me. 12 Hech chayac'boxuc avilic
muc'ta cuarto te ti xcha'cajal sna. Xch'uboj xa ti cuartoe. Te chameltsanic ti
carneroe —xchi.
13 Hech ibatic, hech c'ot staic hech chaj c'u che'el i'albatic yu'un ti Jesuse.
Te laj smeltsanic ti carneroe sventa ti q'uin Pascuae.
14 C'alal laj sta yorail chve'ic yu'un ti q'uine, ital ti Jesuse. Tal snacan sba ti
mesa xchi'uc ti jcholc'opetic yu'une. 15 Hech lic yalbe ya'yic:

—Toyol co'nton yu'un ti chajchi'inoxuc ti sti'el ti carnero sventa ti q'uin
Pascuae c'alal mu to chquich' vocol. 16 Yu'un chacalbeic, ja'to mi laj sta yorail
ti nacolic xae c'alal te xa oyucutic yo' bu tspas mantal stuc ti Diose, ja'to ti
jti'be xq'uexol ti carnero avi to ho'oni —xchi ti Jesuse.
17 Ti Jesuse ja' i'ac'bat jun taza ya'lel sat uvate' yu'un ti yajchanc'ope. Hech
laj stsac ti tazae, lic yalbe vocol ti Diose. Hech lic yalbe ya'yic:
—Ilo, uch'anic acotolic. 18 Yu'un chacalbeic, ja'to mi laj sta yorail laj jtsob
jbatic jcotoltic yo' bu tspas mantal ti Jtotic Diose, ja'to chcuch'be xq'uexol ti
ya'lel sat uvate'e avi to ho'oni —xchi.
19 Hech lic stam jun caxlan vaj, laj yalbe vocol ti Diose, laj xet' ti caxlan vaje,
laj yac'be ti yajchanc'opetique. Hech laj yalbe:
—Ja' jbec'tal li'to yu'un chcac' jba ti milel ti aventaic. Hech me chapasic
yu'un chana'ucun —xchi.
20 C'alal ive'ic xae, co'ol lic stsac yan vuelta ti tazae, hech lic yalbe:
—Ja' jch'ich'el li'to. Chcac' jba ti milel, chloc' ti jch'ich'ele. Ho'ot ti aventaic
ti chcac' jba ti milele. Ti ora to ti jch'ich'ele ja' señail ti mu xch'ay ti ach' c'op ti
yaloj ti Jtotique ti c'u che'el chacolique.
21 'A'yo me ava'yic, ti much'u chiyac'un entrecale, ja' li' jchi'inojtic li' ti
mesae. 22 Yu'un hech ono'ox xchapanoj ti Diose, hech yu'un chismilucun,
ho'on ti co'ol crixchanoucutique. Uts sba ti much'u chiyac'un entrecale
—xchi ti Jesuse.
23 Hech yu'un ti yajchanc'opetique hech lic sjac'be sbaic much'u chac'
entrecal ti Jesuse.

Ja' sc'opilal ¿much'u ti más totil chc'ot cu'untique? xut sbaic ti yajchanc'opetique

24 Hech lic stsac sbaic ti c'op ti yajchanc'opetique:
—¿Much'u ti más totil chc'ot cu'untique? —xut sbaic.
25 Ti Jesuse hech lic yalbe:
—Ti ajvaliletic yu'un yanlum viniquetic chac' sbaic ti pasel ti muc' ti
stojol ti svinictaque. Manchuc mi tstoy sbaic ti stojol ti crixchanoetic ti
smacojique, ja' tsc'anic ti "ja' chcuxubinvan", ac'o chiuc sc'opilalic yu'un ti
crixchanoetique. 26 Ti ho'oxuque mu me hechuc chapasic. Ti much'u tsc'an
ti totil chc'ot avu'unique, ac'o yac' sba ti abatinel avu'unic. 27 Nopo ava'yic
ti c'u che'el ti much'u totil li' ti balumile ja' no'ox chal mantal. Mu yu'unuc
ch-abtej. Ja'uc ti ho'one, mu hechuc ti jpas. Yu'un ho'on avabatun c'otemun.
28 'Ti ho'oxuque jun avo'ntonic laj achi'inucun ti c'alal laj quich'ilan
contrainel. 29 Hech yu'un yu'un yac'ojbun cabtel ti Jtotique yu'un ti jpas
mantal, hech chacac'boxuc avabtelic yu'un chapasic mantal uc. 30 Hech co'ol
chijc'otucutic ti yorail ti jpas mantal. Co'ol oy cabteltic yu'un co'ol ti jpastic
ti mantal ti jchi'iltique, ho'ucutic ti co'ol yelnich'onucutic ti Israel xchi'uque
—xchi ti Jesuse.

Ja' sc'opilal ti Jesuse ti laj yalbe ti Pedroe: Chamucun ti avo'nton, xut (Mt. 26:31-35; Mr. 14:27-31; Jn. 13:36-38)

31 Ti Cajvaltique hech lic yalbe ti Simone:
—Simón, a'yo me ava'i, sc'anoj lisensa ti Satanase yu'un chaspasboxuc
proval avo'ntonic ti ora to. Ja' tsc'an ti ac'o chibajuc avo'ntonic o yu'un
hech chapuquic batel hech chaj c'u che'el spaxaq'uil trigo. 32 Ho'oti laj xa
jc'opombot Dios ti atojol yu'un mu me xchibaj avo'nton o. C'alal chacha'sutes
avo'nton, chatsatsubtasbe yo'ntonic ti avermanotaque —xut.
33 Lic yal ti Pedroe:

—Cajval, manchuc mi chixchucucun, manchuc mi chismilucun, muc chajcomesot —xut.
34 Ti Jesuse hech lic yalbe:
—Pedro, chacalbot ava'i, avi ac'ubal to c'alal tsta yorail ch-oc' quelem, laj xa amucun ti avo'nton oxib vuelta —xchi.

Ja' sc'opilal ti yajchanc'opetique ti po'ot xa tspasbat proval yo'ntonic

35 Ti Jesuse hech lic yalbe scotolic:
—C'alal laj jtacoxuc batel mu'yuc ataq'uin, mu'yuc ave'el, mu'yuc asempat, ¿mi oy c'usi muc xataic? —xut.
Hech itac'avic:
—Mu'yuc palta laj ca'itutic —xchiic.
36 Ti Jesuse hech lic yalbe:
—Hech chaj c'u che'el ti soldadoetique chchapan sbaic yu'un chba spasic pleito, chich'ic batel staq'uinic xchi'uc sve'elic xchi'uc yespadaic, ja' no'ox hech tsc'an uc ti ora to. Tsc'an ti oy xch'unojel avo'ntonique yu'un hech chcuch avu'unic ti chacontrainatique. 37 Hech yu'un ti hech chacalbeic, yu'un ti ora to persa hech chc'ot jc'opilal hech chaj c'u che'el ts'ibabil comel jc'opilal: “Chchapanat hech chaj c'u che'el jmulavil”, ti xchie. Yu'un ti hech ts'ibabil comel ti jc'opilale, persa chc'ot ti pasel —xchi ti Jesuse.
38 Hech lic yalic:
—Cajval, li'oy cha'ch'ix espada —xchiic.
Hech itac'av ti Cajvaltique:
—Ta yutsil —xchi. Yu'un ti hech itac'av ti Cajvaltique yu'un ac'o lajuc sc'opilal yu'un muc x'a'ibat sjam ti sc'ope.

Ja' sc'opilal ti ba sc'opon Dios ti Getsemaní ti Jesuse
(Mt. 26:36-46; Mr. 14:32-42)

39 Hech iloc' batel ti Jesuse, ibat ti bu vits Olivatic sbi yu'un te ono'ox chc'otilan. Ichi'inat batel yu'un ti yajchanc'opetique. 40 C'alal ic'otic ti vits Olivatic, hech lic yalbe ti yajchanc'opetique ti Jesuse:
—C'oponic Dios hech mu xasujat ti mulil —xut.
41 Ja' ijelav batel jutuc stuc ti Jesuse. Hech snatil ijelav batel hech chaj c'u che'el ti jtentic batel ton. Laj squejan sba, lic sc'opon Dios. 42 Hech laj yalbe ti Diose:
—Tote, mi hech tsc'an ti avo'ntone, q'uejbun batel ti vocol li'to. Mu me jpas c'usi tsc'an co'nton. Ja' ac'o jpas ti c'usi sc'an ti avo'nton atuque —xchi.
43 Ti Jesuse laj yil ch'ul abat. Ja' tacbil tal yu'un tal yac'bel yip ti Jesuse. 44 Mu xa xnel ti vocol laj ya'i hech yu'un más laj yac' persa laj sc'opon Dios. Ep ichiq'uinaj. Ti xchiq'ue hech chaj c'u che'el tsts'uj ch'ich'.
45 C'alal laj yo'nton laj sc'opon Dios, isut talel yo' bu oyic ti yajchanc'opetique. Vayajtic c'ot staic yu'un ep chich'ic mul. 46 Hech lic yalbe:
—Mu xtun ti chavayic. Licanic, c'oponic Dios hech mu xasujat ti mulil —xut.

Ja' sc'opilal ti itsacat ti Jesuse
(Mt. 26:47-56; Mr. 14:43-50; Jn. 18:2-11)

47 C'alal yac'oj sba chc'opoj ti Jesuse, ja' hech yorail ital ep crixchanoetic. Ja' jbaejbe tal ti Judase, ja' co'ol lajchavo'ic xchi'uc ti yan yajchanc'opetique. Ti Judase ihul ti stojol ti Jesuse, hech lic sbuts'. 48 Hech yu'un ti Jesuse lic yalbe:
—Judás, mu yu'unuc jun avo'nton ti jtojol ti chabuts'une. Ja' no'ox yu'un ti chavac'un entrecale, ho'on ti co'ol crixchanoucutique —xut.
49 Ti yajchanc'opetique ti te xchi'inojic ti Jesuse, c'alal laj sna' ti c'usi sventail ti italique, hech lic yalbeic ti Jesuse:

—Cajval, mi chac'an, chcac'betutic espada —xchiic.
50 Hech yu'un oy jun laj sloq'ues yespada. Hech laj sbojbe loq'uel jun
xchiquin ti yabat ti totil palee. Ti xchiquin ti iloq'ue, ja' ti sbats'ic'ob. 51 Hech
yu'un lic yal ti Jesuse:
—Mu me xapajesic. Ac'o spasic ti c'usi tsc'an yo'ntonique —xut.
Hech yu'un ti Jesuse laj spic ti bu yajem ti abate, ti ora ichop. 52 Ti Jesuse
hech lic yalbe ti totil paleetique xchi'uc ti totiletic ti ja' chchabiic ti temploe
xchi'uc ti moletique ti te tal tsacvanuque:
—¿C'u yu'un hech tal atsacucun hech chaj c'u che'el j'elec'? Avich'ojic talel
avespadaic ate'ic. 53 Scotol c'ac'al te oyun ti atojolic te ti templo. ¿C'u yu'un
mu teuc laj atsacucun? Yu'un ti hech ihu' xa avu'unique ti ora to yu'un
ac'bil lisensa ti avajvalique, ja' ti sventainoj ti mulile. Ja' ti Satanase —xut
ti much'utic tal tsacatuc yu'une.

Ja' sc'opilal ti Pedroe ti laj smuc ti yo'nton ti Jesuse
(Mt. 26:57-58, 69-75; Mr. 14:53-54, 66-72; Jn. 18:12-18, 25-27)

54 Hech laj stsaquic, laj yiq'uic batel ti Jesuse ti sna ti totil palee. Ti Pedroe
nomtic to xbat. 55 Te ti yamaq'uil sna ti totil palee laj spasic c'oc' ti abatetique
yu'un chc'atinic. Te laj snacan sbaic. Ti Pedroe laj xchi'in ti naclej ti yantic
uque. 56 Oy jun quiara laj yil ti te nacal ti Pedroe. Yu'un chtil ti c'oq'ue, hech
yu'un laj yil. Laj sq'uelilambe sat, hech lic yal:
—Avi to ja' xchi'il sbaic xchi'uc ti much'u tsacbile —xchi.
57 Ti Pedroe laj smuc ti yo'nton, hech laj yal:
—Ti chavale, me'e, mu hechuc. Mu xcojtiquin —xut.
58 Li' no'ox ti j'oq'ui i'ojtiquinat yu'un yan ti Pedroe. Hech i'albat:
—Ho'ot laj achi'in uc —x'utat.
Itac'av ti Pedroe:
—Mu ho'ucun, tote —xchi.
59 I'ech' van jun ora, oy yan hech i'albat sc'opilal ti Pedroe. Hech laj yal:
—Melel cac'tic, ja' xchi'il sbaic avi to yu'un liquem tal ti Galilea uc —xchi.
60 Itac'av ti Pedroe:
—Tote, mu jna' ti c'usi chavale —xchi.
C'alal yac'oj sba chc'opoj ti Pedroe, ja' yorail ti i'oc' quelem. 61 Hech yu'un
ti Jesuse laj sjoyp'in sba, laj sq'uelbe sat ti Pedroe. Ti Pedroe it'ab ti yo'nton
ti hech ono'ox i'albat yu'un ti Cajvaltique: "C'alal tsta yorail ch-oc' quelem,
laj xa amucun ti avo'nton oxib vuelta", ti x'utate. 62 Hech yu'un iloc' batel ti
Pedroe. Ep ba yoc'ta sba.

Ja' sc'opilal ti ilabanat ti Jesuse
(Mt. 26.67-68; Mr. 14:65)

63 Ti jayvo'ic ti jtsacvanejetique yu'un ti i'ac'batic xa entrecal, hech lic
slabanic ti Jesuse, lic smajic. 64 Laj smacbeic sat ti poc', lic smajbeic sat, hech
laj yalbeic:
—Alo ca'itutic, ¿much'u laj smajote? —xut.
65 Ep laj slabanic. Ep ti c'usi chopol laj yalbeic.

Ja' sc'opilal ti Jesuse ti te laj sva'an sba ti stojol ja' ti totiletic yu'un ti xchi'iltaque
(Mt. 26:59-66; Mr. 14:55-64; Jn. 18:19-24)

66 C'alal isacub ti osile laj stsob sbaic ti totiletic yu'un ti judioetique, ja' ti
totil paleetique xchi'uc ti much'utic ichanubtasvanic ti smantal ti Diose ti
scuyoj sbaique. Laj yiq'uic tal ti stojolic ti Jesuse. Hech lic yalbeic:
67 —Albun ca'itutic, ¿mi ho'ot ti Cristoote, ti t'ujbilot yu'un ti Diose?
—xchiic.

Ti Jesuse hech lic yalbe:
—Mi chacalbeic ti ho'on Cristoune, mu yu'unuc chach'unic. 68 Mi chajac'beic c'usi chanopic, mu xac'an chatac'avic. 69 Ho'on ti co'ol crixchanoucutique yorail xa ti te chba naclucun ti sbats'ic'ob ti Diose yo' bu ti jpas ti mantal scotol —xut.
70 Scotolic lic yalic:
—¿Mi yu'un ho'ot snich'onot ti Diose chacuy aba? —xchiic.
—Ho'on —xchi xtac'av ti Jesuse.
71 Hech yu'un lic yalbe sbaic:
—¿C'u yu'un ti jc'antic yan rextico? Laj xa ca'itic ti c'usi chale —xut sbaic.

23

Ja' sc'opilal ti Jesuse ti iva'anat ti stojol ti Pilatoe
(Mt. 27:1-2, 11-14; Mr. 15:1-5; Jn. 18:28-38)

1 Hech iliquic scotolic, laj yiq'uic batel ti Jesuse, c'ot sva'anic ti stojol ti Pilatoe. 2 Te lic sa'beic smul. Hech laj yalic:
—Avi vinic li'to ja' no'ox tstsob svinictac yu'un tsliques c'op li' ti jlumaltutique. Chal ti mu stac' chcac'betutic spatan ti totil ajvalil cu'untique, ja' ti Césare, yu'un ja' ajvalil scuyoj sba. Ja' ti Cristo scuyoj sbae —xchiic. Ja' ti Cristo sbie ja' sjam ti ac'bil yabtel yu'un ti Diose.
3 Hech yu'un ti Pilatoe hech lic sjac'be ti Jesuse:
—¿Mi ho'ot ajvalilot yu'un ti achi'iltaque, ho'oxuc ti judiooxuque? —xut.
Itac'av ti Jesuse:
—Ho'on —xchi.
4 Ti Pilatoe hech lic yalbe ti totil paleetique xchi'uc scotol ti crixchanoetique:
—Mu jtabe smul avi vinic li'to —xchi.
5 Yan vuelta hech lic yalic:
—Mu me xacolta batel yu'un tsoques ti jchi'iltaque. Chchanubtasvan ti scotol jlumal li' ti Judeae. Ti sliqueb te laj xchanubtas ti jchi'iltac te ti Galilea. Ti ora to talem li'to —xchiic.

Ja' sc'opilal ti ic'bil ibat ti stojol ti Herodese ti Jesuse

6 Hech yu'un c'alal laj ya'i ti Pilatoe, "ti sliqueb te ichanubtasvan te ti Galilea", ti xchiique, hech yu'un hech lic sjac'be mi te liquem tal ti Galilea ti Jesuse. 7 C'alal laj ya'i ti liquem tal ti Galilea ti Jesuse, hech laj sna' ti Pilatoe ti ja' oy ti sventa ti Herodese. Hech yu'un laj stac batel ti stojol ti Herodese yu'un tal ya'i paxyal te ti Jerusalén ti Herodese. 8 C'alal laj yil ti Jesuse ti Herodese, nichim no'ox yo'nton. Yu'un ep xa c'ac'al tsc'an tsq'uelbe sat yu'un ep ya'yojbe sc'opilal ti Jesuse. "Taca jq'uel ti c'u che'el tspas junuc señail ti Jesuse", xchi ono'ox ti yo'nton ti Herodese. 9 Hech yu'un lic sjaq'uilambe ti Jesuse ti c'u che'el xu' yu'un tspas ti señailetique. Ti Jesuse mi jp'eluc muc xtac'av. 10 Te va'ajtic ti totil paleetique xchi'uc ti much'utic chchanubtasvanic ti smantal ti Diose ti scuyoj sbaique. Liquem sjolic, toyol yo'ntonic tstic'beic smul ti Jesuse te ti stojol ti Herodese. 11 Ti Herodese xchi'uc ti yajsoldadoetique muc spasic ti muc' ti Jesuse. Ja' no'ox laj slabanic, laj slapbeic c'u'il hech chaj c'u che'el tslapic ti ajvaliletique, ja' ti t'ujum no'ox ti jyalel ti c'u'ile. Patil hech lic staquic sut tal ti stojol ti Pilatoe. Slapoj tal ti c'u'ile ti Jesuse. 12 Contra ono'ox yiloj sbaic ti Herodese xchi'uc ti Pilatoe. C'alal laj stac batel ti stojol ti Herodese ti Jesuse, hech lec lic sc'opon sbaic.

Ja' sc'opilal ti ichapaj sc'opilal ti Jesuse yu'un chmilat ti cruz
(Mt. 27:15-26; Mr. 15:6-15; Jn. 18:39-19:16)

13 Hech yu'un ti Pilatoe laj yic' tal ti stojol ti totil paleetique xchi'uc ti yan
totiletic te ti templo yu'un ti judioetique xchi'uc scotol ti crixchanoetique.
14 Hech lic yalbe:
—Yu'un ti laj avaq'uic ti jtojol ti achi'il li'to yu'un “tsoques scotol ti
jchi'iltaque”, ti xachiique, laj xa quich'be sc'op ti atojolic. Mi jutuc mu jtabe
smul. Mu hechuc hech chaj c'u che'el chavalique. 15 Hech uc ti Herodese muc
stabe smul uc. Ti lajuc stabe smule, muc xcha'tac sut tal ti jtojol ti hechuque.
A'yo me ava'yic, mu'yuc smul ti achi'il li'to yu'un chmilat. 16 Hech yu'un ja'
no'ox chcac'be castigo, patil ti jcolta batel —xchi.
17 Hech stalel o ti yorail q'uin tscolta batel jun jchuquel ti jujun habil ti
gobernadore. 18 Hech yu'un tsots lic c'opojuc scotol ti crixchanoetique. Hech
lic yalic:
—Ac'o chamuc ti cruz lume. Ja' ac'o coluc ti Barrabase —xchiic.
19 Ti Barrabase itic'at ochel ti chuquel scoj ti laj stsob svinictac, yu'un laj
scontrain ti gobiernoe te ti Jerusalén. Imilvan uc. 20 Ti Pilatoe yan vuelta lic
sc'opon ti judioetique yu'un tsc'an tscolta batel ti Jesuse. 21 Yan vuelta tsots
ic'opojic, hech laj yalic:
—¡Milo ti cruz! —xchiic.
22 Hech laj sjac'be:
—¿C'usi smul avu'unic? Mu jtabe smul yu'un chmilat. Hech yu'un chcac'be
castigo, patil ti jcolta batel —xut. Ja' yoxibal xa vuelta ti hech laj yalbe.
23 Más tsots i'avanic. Hech laj yalic:
—¡Milo ti cruz! —xchiic.
Yu'un ti hech isujvanique, hech ich'umbat sc'op ti crixchanoetique xchi'uc
ti totil paleetic yu'unique. 24 Hech yu'un ti Pilatoe laj yal mantal ti ac'o
milatuc ti cruz ti Jesuse hech chaj c'u che'el laj sc'anique. 25 Hech laj scolta
batel ti much'u laj sc'anique, ja' ti Barrabase, ja' ti itic'at ti chuquel yu'un laj
stsob svinictac, laj scontrain ti gobiernoe. Imilvan uc. Laj yac' entrecal ti
Jesuse yu'un ac'o c'otuc ti pasel ti c'usi tsc'an ti yo'ntonique.

Ja' sc'opilal ti imilat ti cruz ti Jesuse
(Mt. 27:32-44; Mr. 15:21-32; Jn. 19:17-27)

26 Hech yu'un ti soldadoetique laj yiq'uic batel ti Jesuse. C'alal xq'uechoj
xa batel scruz ti Jesuse, hech laj stsaquic jun vinic. Ja' ch-och batel ti jteclum.
Simón sbi ti vinique. Ja' judiovinic. Ja' liquem tal ti balumil Cirene sbi. Ja'
laj yac'beic batel tsq'uech ti scruz ti Jesuse. Ja' baejem ti Jesuse. Patil chtal ti
Simone sq'uechojbe tal ti scruz ti Jesuse.
27 Laj sts'acliic batel ti Jesuse ep viniquetic xchi'uc ep antsetic. Ti antse-
tique ep laj yoc'taic ti Jesuse. Ep laj yich'ic mul yu'un. 28 Ti Jesuse laj sjoyp'in
sba hech laj yalbe:
—Ho'oxuc antsetic li' nacaloxuc ti Jerusalene, mu me xavoc'taun. Ja'
xavoc'ta abaic xchi'uc avol anich'onic. 29 Yu'un ta me sta yorail ti hech
chalique: “Ja' lec ti much'utic mu'yuc yolique, hech mu'yuc c'usi chich'
mul yu'un”, xchiic. 30 Hech yu'un hech chlic yalic: “Taca but'q'uijuc tal ti
vitse, hech ac'o sbuti'un”, xchiic. 31 Ti ho'one ti jch'un scotol ti c'utic yaloj
ti Diose. Pero ep chiyac'bucun quich' vocol. Buc xa ti ho'oxuque ti mu xac'an
xach'unic ti c'utic yaloj ti Diose, ¡c'u che'el tsts'ic avu'unic ti vocole ti ta ono'ox
xavich'ique! —xchi ti Jesuse.
32 I'ic'at batel uc cha'vo' judioviniquetic ti tsots smulique yu'un co'ol chba
milatuc ti cruz xchi'uc ti Jesuse. 33 C'alal ic'otic ti bu Baquel Jolal sbi ti
balumile, te c'ot jipanatuc ti cruz ti Jesuse xchi'uc ti cha'vo' viniquetic ti tsots

smulique, jun ti sbats'ic'ob ti Jesuse, jun ti sts'et. Ja' cacal ti o'lol ti scruz ti Jesuse. 34 Ti Jesuse hech lic yal:
—Tote, pasbeic perdón yu'un scoj ti mu sna'ic ti c'usi tspasique —xchi tsc'opon ti Diose.
Hech ti soldadoetique lic spasic al chilic ti much'u chc'ot ti sventa ti sc'u' spoc' ti Jesuse. 35 Te va'ajtic chq'uelvanic tal ti crixchanoetique. Te va'ajtic uc ti totiletic te ti templo yu'un ti judioetique. Lic slabanic uc ti Jesuse. Hech laj yalic:
—Laj scolta yantic. Hech yu'un mi melel ti ja' ti Cristoe, ti ja' t'ujbil yu'un ti Diose, ac'o scolta sba quitic uc —xchiic.
36 Ilabanvan uc ti soldadoetique. Inopejic tal, tal yac'beic vinagre yu'un chuch' yu'un mu me xcham ti ora. 37 Hech laj yalbeic:
—Mi melel ti ho'ot totil ajvalilot yu'un ti achi'iltaque, ho'oxuc ti judioox-uque, coltao aba quitic —xutic.
38 Oy jun pac'bil ti sjol scruz ti Jesuse. AVI TO JA' TI TOTIL AJVALIL YU'UN TI JUDIOETIQUE, xchi ts'ibabil.
39 Te co'ol jipajtic xchi'uc ti Jesuse ti viniquetic ti tsots smulique. Ti june laj stoy sba ti stojol ti Jesuse, hech laj yalbe:
—Mi melel ti Cristoote, ti t'ujbilot yu'un ti Diose, coltao aba quitic. Coltauntutic uc —xut.
40 Itac'av ti yane, laj spajesbe ye ti xchi'ile. Hech laj yalbe:
—¿Mi mu xaxi' ti Diose? Co'ol chquich'tic vocol xchi'uc. 41 Ho'ucutic oy jmultic hech yu'un chquich'tic vocol ti ora to yu'un chijyac'bucutic jtojtic ti c'utic laj jpastique. Ti vinic li'to mu'yuc c'usi chopol spasoj —xchi.
42 Ti vinique hech lic yalbe ti Jesuse:
—Cajval, na'un me c'alal chtal apas mantal li' ti balumile —xchi.
43 Ti Jesuse hech laj yalbe:
—Melel ti c'usi chacalbee, ti ora to chachi'inun batel ti vinajel —xchi.

Ja' sc'opilal ti icham ti Jesuse
(Mt. 27:45-56; Mr. 15:33-41; Jn. 19:28-30)

44 C'alal laj sta o'lol c'ac'al, i'ic'ub ti osile ti sjoylejal balumil. Ic'uben icom oxib ora. 45 Tup'en ti c'ac'ale. Ti velo ti te joc'ol ti yut templo te ti Jerusalene, ja' ijat ti o'lol. 46 Tsots ic'opoj ti Jesuse, hech laj yal:
—Tote, chcac' ti ac'ob ti jch'ulele —xchi.
C'alal laj yal hech ti Jesuse, icham.
47 C'alal laj yil ti capitan soldadoe ti hech ic'ot ti pasele, lec ic'opoj yu'un ti Diose. Hech laj yal:
—Melel ti mu'yuc smul avi vinic li'to —xchi.
48 Scotol ti crixchanoetique ti te stsoboj sbaique, c'alal laj yilic ti icham xa ti Jesuse, isutic batel ti snaic. Yu'un ep chich'ic mul, hech yu'un yac'oj sba tsmajilan sti' yo'ntonic ti c'alal isutic batel. 49 Scotol ti much'utic lec laj sc'opon sbaic xchi'uc ti Cajvaltique xchi'uc ti yajchanc'opetic ti Cajvaltique xchi'uc ti antsetique ti te iloc' tal ti Galilea ichi'inat tal ti Jesuse, nom va'ajtic te tsq'uelic scotol.

Ja' sc'opilal ti imucat ti Jesuse
(Mt. 27:57-61; Mr. 15:42-47; Jn. 19:38-42)

50-51 Te oy jun vinic José sbi. Ja' liquem tal ti jteclum Arimatea sbi te oy ti estado Judea. Ja' totil te ti templo te ti Jerusalén ti Josee. Lec yo'nton. Ja' yac'oj sba tsmala ti chtal spasucutic ti mantal ti Diose. Toj yo'nton, hech yu'un mu laj stic' sba ti c'op c'alal laj xchapanic ti Jesuse ti yan totiletic te ti templo. 52 Ja' ba sc'opon ti Pilatoe. Laj sc'ambe stacopal ti Jesuse. 53 Yu'un i'ac'bat

lisensa yu'un ti Pilatoe, hech yu'un ba sloq'uesbe ti cruz ti stacopal ti Jesuse.
Laj xpix ti saquil poc'. Ja' laj stic' ti ach' ch'en ti bu pasbil yu'une. Jombil ti ton
ti ch'ene. 54 Ja' ti mal c'ac'al ti viernes ti imucate. Ja' yorail chchapan sbaic
yu'un ti yoc'omal ja' sc'ac'alil chcux yo'ntonic.
55 Ti antsetic ti te iloc' tal ti Galilea ichi'inat tal ti Jesuse, te ibatic ti ch'en uc.
Laj sq'uelic ti bu itic'at ochel ti stacopale. 56 Isutic batel ti snaic. Hech yu'un ti
c'alal ic'otic ti snaique, ti ora lic xchapanic vomoletic xchi'uc perfume yu'un
yorail xa chlic ti chcux yo'ntonique hech chaj c'u che'el chal ti mantaletique.
Ti vomoletique xchi'uc ti perfumee ja' chba yac'beic ti Cajvaltique yu'un mu
me xtuib ti ora. Ja' stalel hech tspasic ti judioetique.

24

Ja' sc'opilal ti icha'cuxi ti Jesuse
(Mt. 28:1-10; Mr. 16:1-8; Jn. 20:1-10)

1 Ti sba c'ac'alil ti semana, ja' ti domingoe, c'alal ta xa sacub xa tal ti osile, tal
sq'uelic ti ch'en ti antsetique. Yich'ojic tal ti vomoletique xchi'uc ti perfumee
ti laj xchapanique. 2 Te c'alal ic'otique, balch'umbil xa loq'uel ti tone ti smac
ti ti'ch'ene c'ot staic. 3 C'alal i'ochic ti yut ch'en, mu'yuc xa te ti sbec'tal ti
Cajvaltic Jesuse c'ot staic. 4 C'alal yac'oj sba chlo'laj yo'ntonic, laj yilic ti te
va'ajtic ti sts'elic cha'vo' viniquetic x'elan. Lum sac ti sc'u'ique chtup' jsatic
yu'un. 5 Toj xi'el ic'otic ti antsetique, laj snijan sbaic. Hech ijac'batic:
—¿Mi tal to aq'uelbeic sbec'tal li'i? ¿Mi mu xana'ic ti icha'cuxi xa loq'uel?
6 Mu xa li'uqui ti Cajvaltique yu'un cha'cuxem xa loq'uel ti ch'en. Na'ic me
ti hech chaj c'u che'el laj yalboxuque c'alal te oyoxuc ti Galilea xchi'uque.
7 Hech laj yal: "Ja' persa chi'ac'at entrecal ti sc'ob jmulaviletic, ho'on ti
co'ol crixchanoucutique. Chismilucun, patil chismucucun. Ti yoxibal c'ac'al
chicha'cuxi", ti xayutoxuque —xchiic ti viniquetic ti lum sac sc'u'ique.
8 Hech lic sna'ic ti antsetique ti hech ono'ox i'albatique. 9 Hech iloq'uic ti
ch'en, isutic batel, ba xcholbe ya'yic ti buluchvo' yajchanc'opetic ti Jesuse
xchi'uc ti yantique scotol ti c'utic i'albatique. 10 Ja' ti antsetique ti ba yalbe
ti jcholc'opetique, ja' ti María ti liquem tal ti Magdalae, xchi'uc ti Juanae,
xchi'uc ti yan Maríae, ja' ti sme' ti Jacoboe, xchi'uc ti yan antsetic ti xchi'inojic
uque. 11 Ti jcholc'opetique laj scuyic ti hech no'ox chalic ti antsetique, muc
spasbeic ti muc' ti sc'opique.
12 Ja'uc ti Pedroe ilic ti ora, anil ibat ti yo' bu ti ch'ene. Laj sq'uel ochel ti
yut, laj yil ja' xa no'ox te oy ti poq'ue, ja' ti xpix ti sbec'tal ti Cajvaltique. Mu
xa teuc ti sbec'tal ti Cajvaltique. Hech yu'un ti Pedroe c'alal isut batel ti sna,
ep ilo'laj yo'nton batel yu'un melel ti mu xa teuque.

Ja' sc'opilal ti Jesuse ti laj xchi'in batel ti Emaús cha'vo' ti much'u xch'unojbeic sc'ope
(Mr. 16:12-13)

13 Ti yorail iloc' ti ch'en ti Cajvaltique, ti mal c'ac'al oy cha'vo' ti much'u
xch'unojbeic sc'op ti Jesuse iloq'uic batel ti Jerusalén hech ixanavic batel ti
sbelal Emaús. Ja' biq'uit jteclum ti Emause. Oy van chibuc legua chil sbaic
xchi'uc ti Jerusalene. 14 Yac'oj sba tslo'iltabe sbaic batel ja' ti c'u che'el imilat
ti Jesuse. 15 C'alal hech yac'oj sba chlo'lajic, te ital ti spatic ti Jesuse. Hech
laj xchi'inic batel ti be. 16 Ti xcha'va'alique ja' macbilic satic yu'un ti Diose
hech yu'un muc xojtiquinic ti ja' ti Jesuse ti xchi'inojic batel ti bee. 17 Hech
ijac'batic yu'un ti Jesuse:
—¿C'usi ti chalo'iltaique? —x'utatic yu'un ti Jesuse.

Hech iva'iic. Laj yil ti Jesuse ti ep chich'ic mul.

18 Hech itac'av ti june, ja' ti Cleofas sbie:

—Scotol ti jchi'iltique ti li' talemic ti Jerusalene yu'un tal sq'uelic ti q'uine, ya'yojic ti c'usi ic'ot ti pasel chabje li' ti Jerusalene. ¿C'u yu'un muc xava'i ho'oti? —xchi.

19 Hech itac'av ti Jesuse:

—¿C'usi ic'ot ti pasel? —xchi.

Hech itac'avic:

—Ja' ti imilat ti Jesuse, ja' ti liquem tal ti Nazarete. Ja' ti j'alc'op yu'un ti Diose. Yu'un coltabil yu'un ti Diose, hech yu'un lec ichanubtasvan. Oy yip ti sc'ope. Ihu' yu'un laj spas ep jchop o abteletic. Lec i'ilat yu'un scotol ti jchi'iltique. 20 Ja' i'ac'van entrecal ti totil paleetique xchi'uc ti totiletic te ti templo cu'untique. Te ichapaj sc'opilal te ti stojol ti gobernadore ti persa chchame. Hech laj smilic ti cruz. 21 Ti ho'ontutique laj jch'untutic ti ja' Jcoltavanej cu'untic, ho'ucutic ti yelnich'onucutic ti Israele. Ja' its'aqui xa yoxibal c'ac'al o to ti imilate. 22 Nax ich'ay co'ntontutic yu'un ti c'usi laj yalbuntutic ti antsetique, ja' ti co'ol jchi'inojtutic ti Jesuse xchi'uque. Yu'un i'ayic ti ch'en sob ic'luman nax, ba sq'uelic ti stacopal ti Jesuse. 23 Mu'yuc xa te c'ot staic. Hech yu'un c'alal laj yilic ti mu xa teuque, hech isutic batel ba yalbuntutic. Te oy la ch'ul abatetic laj yilic uc. I'albatic yu'un la ti cha'cuxem xa ti Cristoe. 24 Oy ibatic ti jchi'iltaque, ba sq'uelic ti ch'ene. Hech chaj c'u che'el laj yalic ti antsetique, hech la oy. Pero mu'yuc bu laj yilic ti Jesuse —x'utat ti Jesuse yu'un ti cha'vo'ique.

25 Hech yu'un ti Jesuse hech lic yalbe:

—Mu p'ijucoxuc. Vocol chach'unic scotol ti c'usi yaloj ti j'alc'opetic yu'un ti Diose. 26 ¿Mi mu hechuc chal ti j'alc'opetique ti persa chich' vocol ti Cristoe yu'un hech ch-ac'at ti pasel ti muc'? —xchi ti Jesuse.

27 Ti Jesuse hech xmelmun lic yac'be sna'ic scotol ti butic hech chal ti sc'op ti Diose ti persa ta ono'ox xich' vocole. Ja' ti ts'ibabil yu'un ti Moisese xchi'uc scotol ti yan j'alc'opetic yu'un ti Diose.

28 Hech ic'otic ti Emaús. Hech yu'un ti Jesuse stuc xa no'ox sc'an chjelav batel. 29 Hech yu'un ti cha'vo' viniquetique laj spajesic ti Jesuse. Hech laj yalbeic:

—Li' no'ox comani yu'un mal xa c'ac'al. Po'ot xa ch-ic'ub ti osile —xchiic.

Hech laj xch'un ochel ti Jesuse. 30 C'alal xchi'inojic ti naclej ti mesae, laj stsac ti caxlan vaje ti Jesuse, laj yalbe vocol Dios, laj xet' ti caxlan vaje, laj yac'be. 31 Hech yu'un ti c'alal hech laj spas ti Jesuse, hech lic ac'batuc yojtiquinic yu'un ti Diose. Ti ora ich'ay ti satic ti Jesuse. 32 Hech lic yalbe sbaic:

—¿C'u che'el muc sut co'ntontic ti ja' ti Cajvaltique yu'un imuc'ub co'ntontic ti c'alal laj yalbucutic ti sjam ti sc'op Diose ti c'alal jchi'inojtic tal ti be? —xut sbaic.

33 Yu'un ti laj xa yilic ti cha'cuxem xa ti Cajvaltique, hech yu'un isutic batel ti ora ti Jerusalén. Yu'un tsc'an chba yalbe ya'yic ti xchi'iltaque ti co'ol xch'unojic xchi'uque. Te stsoboj sbaic ti buluchvo' yajchanc'op ti Jesuse xchi'uc oy yan xchi'iltac c'ot staic. 34 C'alal ic'otic ti cha'vo'ique, hech i'albatic yu'un ti xchi'iltac ti te oyic ti Jerusalene:

—Melel ti cha'cuxem xa ti Cajvaltique. Laj xa yac' sba ti q'uelel ti stojol ti Simon Pedroe —x'utatic yu'un.

35 Hech yu'un uc ti cha'vo'ique hech lic xcholbe ya'yic ti c'u che'el ilo'lajic ti be xchi'uc ti Jesuse, ti ja'to c'alal laj xet' ti caxlan vaje ja'to laj yojtiquinic.

Ja' sc'opilal ti laj yac' sba ti q'uelel te ti o'lol ti stojol ti yajchanc'opetique ti Jesuse
(Mt. 28:16-20; Mr. 16:14-18; Jn. 20:19-23)

36 C'alal yac'oj sba tsc'opon sbaic, ti ora va'al ihul ti stojolic ti Jesuse yo' bu
stsoboj sbaique. Hech laj yalbe:
—Tal jtoj avo'ntonic —xchi.
37 Toj xi'el ic'otic. Laj scuyic ti ch'ulelal ti c'alal laj yilique. 38 Ti Jesuse hech
laj yalbe:
—¿C'u yu'un chaxi'ic? ¿C'u yu'un hech chanopic? 39 Q'uelo ti jc'obe, q'uelo ti
cacane. Ho'on chavil. La' picucun. Ti ch'ulelalucune, mu'yuc jbec'tal mu'yuc
jbaquel ti hechuque —xchi.
40 C'alal hech laj yal, laj yac' ti q'uelel ti sc'obe, ti yacane. 41 Ti c'alal laj
yilique, nichim no'ox yo'ntonic. Ich'ay yo'ntonic uc, hech yu'un mu sna' c'usi
chch'unic mi melel ti cha'cuxem xae. Hech yu'un ti Jesuse lic sjac'be:
—¿Mi oy jutuc ve'elil avich'ojic tal? —xchi.
42 Hech yu'un laj yac'be jtuch' vobilal choy yu'un tsti'. Laj yac'be jtuch'
colomen tslo'. 43 Ti satilal laj stsac ti ve'elil ti Jesuse, lic ve'uc. 44 Hech lic yalbe:
—Hech ono'ox laj calboxuc ti c'alal jchi'inojoxuque ti persa chc'ot ti pasel
scotol ti c'u che'el ts'ibabil comel jc'opilal ti sun ti Moisese xchi'uc ti sun ti yan
j'alc'opetic yu'un ti Diose xchi'uc ti sunal ti q'uejojetique —xchi.
45 Hech yu'un i'ac'bat sp'ijil yo'ntonic yu'un ti Cajvaltique ic'ot ti yo'ntonic
ti hech ono'ox ts'ibabil comel sc'opilal te ti sc'op ti Diose. 46 Hech lic yalbe uc:
—Hech ts'ibabil uc ti sc'op ti Diose. Persa ch-ech' jvocol ti ho'on ti Jcolta-
vanejune. Pero persa chicha'cusesat ti yoxibal c'ac'al. 47 Hech yu'un persa
chcholbatic scotol crixchanoetic ti mi tsutes yo'ntonic yu'un ti smulique, mi
chch'unic ti ho'on Jcoltavanejun yu'unique, hech chch'aybat smulic. Ja' jbael
chcholbatic ti much'utic li' nacajtic ti Jerusalene. Patil xmelmun chcholbatic
scotolic ti sjoylejal balumil, ti xchie. 48 Ho'oxuc rexticooxuc yu'un laj xa
aq'uelic scotol. 49 A'yo me ava'yic, chajtacboxuc yal tal ti Ch'ul Espíritue
ti ja' yaloj ti Jtotique ti chayac'boxuque. Mu to me xba apuc ti jc'opilale.
Li'tono'oxaniqui li' ti Jerusalene ja'to mi iyal xa tal ti Ch'ul Espíritue. Ja' chtal
nojuc ti avo'ntonic hech ch-an yip ti avo'ntonique —xchi ti Jesuse.

Ja' sc'opilal ti isut batel ti vinajel ti Jesuse
(Mr. 16:19-20)

50 Ti yan c'ac'al ti Jesuse laj yic' loq'uel ti Jerusalén ti yajchanc'opetique. Ja'
laj stamic batel ti sbelal ti biq'uit jteclum Betania sbi. Hech yu'un hech lic stoy
sc'ob ti Jesuse, laj yac'be bendición ti yajchanc'opetique. 51 C'alal yac'oj sba
chac'be bendición ti yajchanc'opetique, ip'evat ti Jesuse, i'ic'at batel ti vinajel.
52 C'alal laj sq'uelic ti imu batel ti vinajel ti Cajvaltique, ech'em laj spasic ti
muc'. Hech nichim no'ox yo'ntonic isutic batel ti Jerusalén. 53 Scotol c'ac'al te
ibatilanic ti templo te o. Nichim no'ox yo'ntonic hech laj yalilambeic ti Diose:
—Hocol aval ti laj xa acoltauntutique —xchiic.

JA' SC'OPILAL TI CAJVALTIC JESUCRISTOE TI LAJ STS'IBA TI JUANE

Ja' sc'opilal ti tal yalbucutic c'u x'elan yo'nton ti Jtotic Diose ti Snich'one

1 C'alal mu to oyuc ti vinajele ti balumile, stalel te ono'ox oy ti much'u
tal yalbucutic c'u x'elan yo'nton ti Jtotic Diose. Te ono'ox oy xchi'uc ti Jtotic
Diose. Ja' Dios ti tal yalbucutique. 2 C'alal mu to oyuc ti vinajele ti balumile, te
ono'ox oy xchi'uc ti Jtotic Diose. 3 Scotol ti c'utic oye ja' yabtel. Mu'yuc much'u
yan laj spas ti c'utic oye, stuc laj spas scotol. 4 Stuc ja' j'ac'cuxlejal. Yu'un laj
yac'bucutic jna'tic ti ja' chijcuxiucutic sbatel osil ti sventa, hech yu'un ja' c'oc'
ic'ot cu'untic ti ho'ucutic ti li'oyucutic ti balumile ti oyucutic ti ic' osil ti scoj
ti mulile. 5 Ja' hech chaj c'u che'el ti c'oq'ue chac' squeval ti ic' osil mu xtup'
yu'un ti ic' osile, ja' no'ox hech manchuc mi mu xc'anat yu'un crixchanoetic,
ja' yac'oj sba chijyac'bucutic jcuxlejaltic sventa sbatel osil.

Ja' sc'opilal ti laj yich' sbec'tal ti Snich'on ti Diose

6 Oy to ono'ox jun jchi'iltutic, Juan sbi. Ja' i'ac'bat yabtel yu'un ti Diose. 7 Lic
xcholbe sc'opilal ti c'oq'ue yu'un hech ac'o xch'unic crixchanoetic ti sventa
ti Juane. 8 Ma'uc c'oc' stuc ti Juane. Ja' no'ox yich'oj tsots yabtel chcholbe
sc'opilal ti c'oq'ue.

9 Yu'un c'alal yac'oj sba chcholbat sc'opilal yu'un ti Juane, chtal xa ti balu-
mil ti c'oq'ue, ja' ti j'ac'cuxlejale, ja' ti chijp'ijub ti sventae. 10 I'ay ti balumil.
Ti balumile ja' pasbil yu'un. Muc x'ojtiquinat yu'un ti crixchanoetique ti
li'oyic ti balumile. 11 Tal xchi'inuntutic ti ho'ontutic ti yelnich'onuntutic ti
Israele, ti ho'ontutic ti t'ujbiluntutic yu'un ti vo'one. Mu laj jpastutic ti muc'.
12 Pero scotol ti much'u ipasvan ti muq'ue, ja' ti much'utic laj xch'unic ti ja'
ac'bil yabtel yu'un ti Diose ti ja' Jcoltavanej cu'untic ic'ot, albil sc'opilal ti
yol snich'on Dios ic'otic. 13 Ti much'u hech inich'ontasatic yu'un ti Diose,
mu xco'olaj xchi'uc hech chaj c'u che'el ti inich'ontasatic yu'un stot sme'.
Yu'un ja' no'ox sventa xcuxlejalic li' ti balumile. Yu'un ja' no'ox hech laj sc'an
yo'ntonic, laj sc'an sbec'talic ti stot sme'ique. Ja'uc ti chnich'ontasatic yu'un
ti Diose, ja' sventa sbatel osil.

14 Ti much'u tal yalbucutic c'u x'elan yo'nton ti Jtotic Diose laj yich' sbec'tal.
Tal xchi'inuntutic, ho'ontutic ti yelnich'onuntutic ti Israele. Ja' ti Jesucristoe.
Laj jq'ueltutic ti jelaven sp'ijile. Ja' jelaven sp'ijil yu'un ja' Snich'on ti Jtotic
Diose. Jun no'ox Snich'on oy ti Jtotic Diose. Nojem ti yo'nton ti yutsil yo'ntone.
Nojem ti yo'nton ti toj chc'opoje. 15 Ti Juane laj xcholbe sc'opilal. Tsots ic'opoj
ti Juane, hech laj yal:

—Li'to ja' ti much'u laj calboxuc ava'yic sc'opilal ti much'u patil chtale. Ja'
tsots yabtel yich'oj, xichi. Ho'oni mu tsotsuc cabtel quich'oj. Yu'un c'alal mu
to oyucun, stalel te oy stuc, xichi —xchi ti Juane.

16 Nojem ti yo'nton ti yutsil yo'ntone. Jcotoltic oy quich'ojbetic. Yac'oj sba
chijyac'bucutic yutsil co'ntontic. 17 Ho'ontutic ti judiountutique ti sventa ti
antiguo jtatamoltutic Moisese laj ca'ibetutic ti smantal ti Diose. Ti sventa ti
Jesucristoe laj quiltutic ti oy yutsil yo'nton ti Diose cu'untic jcotoltic. Ja' ti
sventa ti Jesucristoe ti hech laj ca'itutic ti sc'op Diose ti ja' melele. 18 Mi junuc
mu'yuc much'u sq'uelojbe sat ti Diose. Ti Snich'on ti Diose, jun no'ox snich'on
oy, ja' ti lum c'uxubimbil yu'un ti Jtotic Diose, ja' laj xa yac'bucutic cojtiquintic
c'u x'elan ti Diose.

Ja' sc'opilal ti Jesuse ti icholbat yu'un ti Juane, ja' ti laj yac' ich' ho'e (Mt. 3:11-12; Mr. 1:7-8; Lc. 3:15-17)

19 Ti jchi'iltutique ti te oyic ti Jerusalén ho'ontutic ti co'ol judiountutic xchi'uque, ja' laj staquic talel paleetic xchi'uc levitaetic, ja' ti oy yabtelic uc te ti templo te ti Jerusalén. Ja' tal sjac'beic ti Juane:
—¿Much'uot ho'oti? ¿Mi ho'ot ti ac'opilal chatale? —xchi c'otel.
20 Jamal laj yal ti Juane:
—Ho'oni mu Cristoucun, mu ho'ucun jcoltavanejun ti sc'opilal chtale —xchi xtac'av ti Juane.
21 Laj xcha'jac'beic nixtoc:
—¿Much'uot? ¿Mi Eliasot? —xchiic.
Itac'av ti Juane:
—Mu ho'ucun —xchi xtac'av ti Juane.
—¿Mi mu ho'ucot ti j'alc'opot yu'un ti Diose ti jmalatutique? —xchi sjaq'uic.
—Mu ho'ucun —xchi xtac'av ti Juane.
22 Laj sjac'beic:
—¿Much'uot che'e? Albun ca'itutic hech chcalbetutic ti much'utic laj stacuntutic talele. ¿C'usi avabtel? Albun ca'itutic che'e —xchiic.
23 Itac'av ti Juane:
—Ho'on jc'opilal ti laj yal ti Isaíase ti vo'one. Hech laj yal:
Chtal ti much'u tsots chc'opoj ti xocol balumil.
Hech chal:
“Chtal xa ti Cajvaltique, hech yu'un comesic ti c'usi chasbolibtasoxuque”,
xchi, xchi ti Isaíase. Ja' jc'opilal —xchi ti Juane.
24 Ti much'u itacatic tale, ja' fariseoetic. 25 Hech yu'un laj sjac'beic ti Juane:
—¿C'u yu'un chavac' ich'ho' mi mu Cristoucot, mi mu Elíasucot, mi mu j'alc'opucot yu'un ti Diose? —xchi sjaq'uic.
26 Itac'av ti Juane:
—Ho'oni ja' no'ox cabtel chcac' ich'ho'. Ja'uc ti much'u tsots yabtel yich'oje te achi'inojic. Mu xavojtiquinic. 27 Ja' ti much'u patil chtale. Ho'oni mu'yuc cabtel ti stojol. Ma mi sjitumbeluc yaq'uil sempat, mu'yuc c'usi xu' ti jcolta mi jutuc —xchi xtac'av ti Juane.
28 Hech ic'ot ti pasel ti balumil Betábara sbi te ti jech uc'um Jordán, ja' ti bu laj yac' ich'ho' ti Juane.

Ja' sc'opilal ti ja' scarnero ti Diose ti Jesuse

29 Ti yoc'omal laj yil ti Juane ti chtal ti stojol ti Jesuse. Ti Juane hech laj yalbuntutic, ho'ontutic ti te jchi'inojtutique:
—Q'uelo avil, li' chtal ti much'u ac'bil yabtel yu'un ti Diose. Ja' scarnero ti Diose ti chmilat yu'un hech chch'ay ti jmultique jcotoltic xchi'uc ti sjoylejal balumil —xiyutuntutic—. 30 Li'to ja' ti laj jcholboxuc sc'opilale. Hech laj cal: “Ja' patil chtal ti much'u baejem cu'une. Yu'un c'alal mu to oyucun, stalel te oy stuc”, xichi —xiyutuntutic ti Juane.
31 Hech laj yal uc ti Juane:
—Ho'on uqui muc xcojtiquin jtuc ti ja' ti Jcoltavanej cu'untic jcotoltique. Ja'to c'alal laj yac'bun quil ti Diose, ja'to laj cojtiquin. Yu'un ti nital ho'oni, ti tal cac' ich'ho'e, yu'un hech chavojtiquinic, ho'ucutic ti yelnich'onucutic ti Israele —xiyutuntutic ti Juane.
32 Hech laj yal uc ti Juane:
—Laj quil iyal tal ti vinajel ti Ch'ul Espíritue. Jun to culajte x'elan te ic'ot ti stojol. Te icom. 33 Ho'oni muc xcojtiquin. Ti Diose ti ja' laj yac'bun cabtele yu'un tal cac' ich'ho', hech laj yalbun: “Ti much'u chc'ot ti stojol ti Ch'ul Espíritue, te chavil chcom ti stojol, ja' ti much'u chayac'boxuc avich'ic ti Ch'ul

Espíritue", xiyutun —xchi ti Juane—. 34 Ho'on quiloj. Calojboxuc ava'yic ti ja' ti Snich'on ti Diose avi to —xiyutuntutic ti Juane.

Ja' sc'opilal ti lic yic' ti primero yajchanc'opetique ti Jesuse

35 Ti yoc'omal te jchi'inojtutic ti Juane cha'vo'untutic ho'ontutic ti yajchanc'opuntutic ti Juane. 36 Ti Juane laj yil te chanav ech'el ti Jesuse. Hech laj yalbuntutic ti Juane:

—Q'uelo avil, ja' scarnero ti Diose —xiyutuntutic.

37 C'alal laj ca'itutic ti hech laj yal ti Juane, ho'ontutic ti yajchanc'opuntutique laj jts'aclitutic batel ti Jesuse ti cha'vo'untutique. 38 Ti Jesuse laj sjoyp'in sba. Laj yil te xa xibatutic ti spat. Laj sjac'buntutic:

—¿C'usi chasa'ic? —xiyutuntutic.

Nitac'avtutic:

—Rabí, ¿bu nacalot? —xichitutic. (Ja' Rabí co'ol sjam xchi'uc Maestro.)

39 Ti Jesuse hech laj yalbuntutic:

—La' q'uelo avil —xiyutuntutic.

Laj jchi'intutic batel, ba jq'ueltutic bu nacal ti Jesuse. Te laj jchi'intutic ti vayel yu'un tsc'an xa chib ora ch-ic'ub ti osile.

40 Ti jchi'il ti co'ol laj ca'ibetutic sc'op ti Juane xchi'uque, ti co'ol laj jts'aclitutic batel ti Jesuse xchi'uque, ja' Andrés sbi. Ti Andrese oy sbanquil. Simón Pedro sbi ti sbanquile. 41 Ti ora ba sta ti sbanquile, ja' ti Simone. C'ot yalbe:

—Jtaojtutic xa ti Mesíase —xchi. (Ja' Mesías co'ol sjam xchi'uc Cristo, ja' ti ac'bil yabtel yu'un ti Diose ti chijcol yu'une.)

42 Ti Andrese laj yic' tal ti stojol ti Jesuse ti sbanquile. Ti Jesuse laj sq'uelbe sat ti Simone, hech laj yalbe:

—Ho'ot Simonot, snich'onot Jonás. Cefas chacac'bot abi —xchi. (Ja' Cefas ti jc'optutique ja' Pedro ti griego-c'op. Ja' ton xchi ti sbi ti i'ac'bate.)

Ja' sc'opilal ti laj yic' yu'un ch-och ti yajchanc'op ti Felipee xchi'uc ti Natanaele

43 Ti yoc'omal laj snop ti Jesuse ti chbat ti estado Galilea. C'alal mu to chloc' batel, laj sta jun jchi'iltutic, ho'ontutic ti co'ol judiountutic xchi'uque. Felipe sbi ti vinique. Hech laj yalbe:

—La' chi'inun batel —xchi ti Jesuse.

44 Ti Felipee liquem tal ti jteclum Betsaida sbi. Co'ol slumal xchi'uc ti Andrese xchi'uc ti Pedroe. 45 Ti Felipee ba sa' ti Natanaele. C'ot yalbe:

—Jtaojtutic xa ti much'u ts'ibabil comel sc'opilal ti sun ti antiguo jtatamoltic Moisese xchi'uc ti sun ti j'alc'opetic yu'un ti Diose. Ja' Jesús ti liquem tal ti Nazarete. Ja' snich'on ti Josee —xchi.

46 Lic tac'avuc ti Natanaele:

—Mu'yuc bu chca'itic ti oy much'u lec chloc' tal ti Nazarete —xchi.

Itac'av ti Felipee:

—La' me, q'uelo avil —xut.

47 Ti Jesuse laj yil ti chtal xa ti stojol ti Natanaele. Hech laj yal ti Jesuse:

—Q'uelo avil, ti jchi'iltic ti chtal xae ja' toj yo'nton mu sna' xlo'lavan —xchi ti Jesuse.

48 Hech itac'av ti Natanaele:

—¿C'u che'el chavojtiquinun? —xchi.

Itac'av ti Jesuse:

—Laj quilot te oyot ti yolon igote' c'alal mu to chba yic'ot talel ti Felipee —xchi.

49 Hech i'albat yu'un ti Natanaele:

—Maestro, ho'ot Snich'onot ti Diose. Ho'ot cha'och ti ajvalil cu'untutic, ho'ontutic ti yelnich'onuntutic ti Israele —xchi.
50 Ti Jesuse laj yalbe:
—Yu'un ti laj calbot ti laj quilot te oyot ti yolon igote', chach'un ti oy cabtel. Lec ti hech chach'une. Ti yan c'ac'al más chavil ti jelaven jp'ijile —xchi.
51 Ti Jesuse hech lic yalbuntutic jcotoltutic:
—Melel ti c'usi chacalboxuque, chavilic chjam ti vinajele. Chavilic xch'ul'abat ti Diose chmuic chyalic ti jtojol, ho'on ti co'ol crixchanoucutique —xiyutuntutic ti Jesuse.

2

Ja' sc'opilal ti i'ay ti q'uin yu'un nupunel te ti Caná ti Jesuse

1 C'alal i'ech' xa chib c'ac'al ti laj sta ti Felipee xchi'uc ti Natanaele ti Jesuse, oy much'u chnupun te ti jun jteclum te ti estado Galilea. Caná sbi ti jteclume. Te tal sq'uel jnupunel uc ti sme' ti Jesuse. 2 Ni'ic'atutic ti sq'uelel jnupunel uc xchi'uc ti Jesuse ho'ontutic ti yajchanc'opuntutique. 3 C'alal te oyuntutic ti q'uin nupunel, ilaj ti ya'lel sat uvate' yu'unique. Ti sme' ti Jesuse tal yalbe ti yole:
—Ilaj xa ti ya'lel sat uvate' yu'unique —xchi hulel.
4 Ti Jesuse hech laj yalbe:
—Mu aventaucun, me'e. Mu to tsta yorail cu'un —xchi xtac'av ti Jesuse.
5 Ti sme'e hech ba yalbe ti mozoetique:
—Pasic me scotol ti c'usi chayalboxuque —xchi.
6 Te vaxajtic vaquib muc'tic p'in yav ca'altutic yu'un ti jpoc jc'obtutic cacantutic. Ja' hech jtaleltutic ti jpastutic ho'ontutic ti judiountutique. Chib oxib q'uib ch-och ya'lel ti jujun p'ine. 7 Ti Jesuse hech laj yalbe ti mozoetique:
—Nojeso ti ho' ti p'inetique —xut.
Hech yu'un laj snojes, lec nojem c'alal ti sti'il. 8 Ti Jesuse hech laj yalbe:
—Lupic batel. Ac'bo ti much'u sventainoj scotol sq'uelel ti ve'elile —xut.
Hech yu'un ba yac'beic. 9 Ti much'u sventainoj scotol sq'uelel ti ve'elile, c'alal laj ya'i ti más chi' to nixtoc ti ho' yu'un c'atajesbil ti ya'lel sat uvate'e, mu sna' bu talem ti ya'lel sat uvate'e. Stuc no'ox sna'ojic ti mozoetique ti puru ho' ti c'alal laj slupic loq'uele. Hech yu'un ti much'u sventainoj scotol sq'uelele laj yic' talel ti jnupunele. 10 Hech laj yalbe:
—Ti yantic crixchanoetique jbael chac' ti uch'el ti lequil ya'lel sat uvate'e. Mi ep yuch'ojique, patil chac' ti ya'lel sat uvate'e mu co'oluc xchi'uc ti leque. Ho'oti aq'uejoj ti lequil ya'lele ja'to ti ora to —xut.
11 Hech ic'ot ti pasel ti jteclum Caná te ti estado Galilea. Ja' sba vuelta laj yac' svinajeb ti jelaven sp'ijil ti Jesuse. Hech yu'un ti ho'ontutic ti yajchanc'opuntutique laj jch'untutic ti ja' ti Snich'on ti Diose.
12 Patil niyaltutic batel ti jteclum Capernaum xchi'uc ti Jesuse. Laj jchi'intutic batel ho'ontutic ti yajchanc'opuntutique xchi'uc ti sme'e xchi'uc ti yits'inabtaque. Chib oxib c'ac'al no'ox te nihalejtutic te ti Capernaum.

Ja' sc'opilal ti Jesuse ti laj snuts loq'uel ti jchonolajeletique ti te oyic ti templo te ti Jerusalén
(Mt. 21:12-13; Mr. 11:15-18; Lc. 19:45-46)

13 Po'ot xa tsta yorail q'uin Pascua sbi. Ja' q'uin ti jpastutic ho'ontutic ti judiountutique yu'un ti jna'tutic ti c'usi ora ijelav ti xch'ul'abat ti Diose ti vo'one te ti balumil Egipto. Nimututic batel ti Jerusalén xchi'uc ti Jesuse. 14 Te ti sjoylejal yamaq'uil ti templo te ti Jerusalén c'ot jtatutic ti jchonvacaxetique xchi'uc ti jchoncarneroetique xchi'uc ti jchonculajteetique. Te c'ot jtatutic uc

ti jeltaq'uinetique nacajtic yac'oj sba ch-abtejic. Yu'un ti templo cu'untutic te ti Jerusalene ja' te chismililambuntutic ti smoton ti Diose ti paleetic cu'untutique hech chaj c'u che'el yalojbuntutic ono'ox ti Diose, ho'ontutic ti judiountutique. 15 Hech yu'un ti lazo laj spas yacial ti Jesuse. Laj snuts loq'uel scotol ti jchoncarneroetique xchi'uc ti jchonvacaxetique ti te oyic ti yamaq'uil ti temploe. Hech nutsbilic iloq'uic batel xchi'uc scarneroic xchi'uc xvacaxic. Ti Jesuse laj sbut'q'uimbe smesaic ti jeltaq'uinetique hech ibusq'uij batel ti staq'uinic ti jeltaq'uinetique. 16 Hech laj yalbe ti jchonculajteetique:

—Iq'uic loq'uel ti amute. Ti sna ti Jtote mu me xac'atajesic ti plaza —xut.

17 C'alal hech laj spas ti Jesuse, ti ho'ontutic ti yajchanc'opuntutique it'ab ti co'ntontutic ti hech ts'ibabil comel ti sc'op ti Diose: "Yu'un ti toyol co'nton yu'un ti anae, ta ono'ox chlic quich' contrainel", ti xchie.

18 Hech lic yalbeic ti Jesuse ti totiletic yu'un ti muc'ta temploe:

—¿Much'u laj yac'bot avabtel yu'un chanuts loq'uel ti yamaq'uil templo ti jchonolajeletique? Ac'bun jq'ueltutic jchop o abtel yu'un hech ti jna'tutic ti oy avabtele —xchiic.

19 Hech itac'av ti Jesuse:

—Jinic ti templo li'to, ti oxib no'ox c'ac'al ti jcha'pas nixtoc —xchi.

20 Hech i'albat yu'un ti totiletique:

—Vaquib yoxvinic habil imeltsaj ti templo li'to. ¿Bu ba hu'uc avu'un chacha'pas nixtoc ti oxib no'ox c'ac'al chavale? —xchiic.

21 Ja' ti templo li'to xchie, ja' laj yalbe sc'opilal ti sbec'tale. 22 Hech yu'un ti c'alal icha'cuxi loq'uel ti ch'en ti Jesuse, ti ho'ontutic ti yajchanc'opuntutique it'ab ti co'ntontutic ti hech ono'ox laj yalbe ti totiletique. Ja' yorail ti laj jch'untutic ti c'u che'el ts'ibabil sc'opilal ti sc'op ti Diose ti chcha'cuxi loq'uel ti ch'ene. Hech laj jna'tutic uc ti melel ti hech ono'ox laj yalbe ti totiletique.

Ja' sc'opilal ti sna'ojbe yo'nton scotol crixchanoetic ti Jesuse

23 Te nicomtutic ti Jerusalén xchi'uc ti Jesuse ti yorail q'uin Pascua. Ep jchi'iltac laj xch'unic ti ja' ti Jcoltavaneje c'alal laj sq'uelic ti jchop o abteletic ti laj spas ti Jesuse. 24 Ti Jesuse laj sna'be yo'ntonic ti jchi'iltaque ti mu scotoluc jun yo'ntonic ti stojol. 25 Mu persauc ti ch-albat ti Jesuse c'u x'elan yo'nton ti crixchanoetique. Stuc sna'ojbe yo'nton scotol crixchanoetic.

3

Ja' sc'opilal ti Nicodemoe

1 Oy to ono'ox jun jchi'iltutic, ja' Nicodemo sbi. Ja' ochem ti fariseo ti Nicodemoe. (Ti fariseoetique ja' tsots sc'opilal c'otem yu'unic tscuyic ti smantal ti Diose.) Ti Nicodemoe yich'oj yabtel te ti templo te ti Jerusalén. 2 Ti ac'ubaltic tal sc'opon ti Jesuse ti Nicodemoe. Hech laj yalbe:

—Maestro, ti jna'tutic ti laj stacot talel ti Diose yu'un chachanubtasuntutic. Yu'un ti manchuc achi'inoj ti Diose, mu xu' chapas ti jchop o abteletic chapase —xchi ti Nicodemoe.

3 Itac'av ti Jesuse, hech laj yalbe:

—Melel ti c'usi chacalbee, ti much'u mu cha'anemuc nixtoc, mu xu' sna' ti c'u che'el tspasvan ti mantal ti Diose —xchi.

4 Ti Nicodemoe hech laj sjac'be:

—¿C'u che'el chcha'an nixtoc ti much'u mol xae? Mu xu' chcha'och nixtoc ti xch'ut sme' yu'un chcha'an nixtoc —xchi.

5 Itac'av ti Jesuse, hech laj yalbe:

—Melel ti c'usi chacalbee, ma'uc no'ox tsc'an ti chavich'ic ho'e, tsc'an ti chavich'ic uc ti Ch'ul Espíritue, hech xu' chaspasoxuc ti mantal ti Diose.

6 C'alal na'an li' ti balumile, ja' no'ox sventa jayib c'ac'al chacuxi li' ti balumile.
C'alal chacha'an ti sventa ti Ch'ul Espíritue, ja' sventa acuxlejal sbatel osil.
7 Mu me xch'ay avo'nton yu'un ti nacalbe ti persa chacha'anic nixtoc. 8 Buc
no'ox chbat ti iq'ue. Chava'i ti xjinet no'oxe. Mu xana' bu chtal, mu xana'
bu chbat. Hech ono'ox scotol ti much'u cha'anem ti sventa ti Ch'ul Espíritue.
Jelbil yo'nton chavil pero mu xana' c'u che'el ic'ot ti pasel —xchi ti Jesuse.

9 Ti Nicodemoe hech laj sjac'be:

—¿C'u che'el chc'ot ti pasel? —xchi.

10 Itac'av ti Jesuse, hech laj yalbe:

—Ho'ot jchanubtasvanejot yu'un ti jchi'iltique, ¿mi mu xava'ibe sjam?
11 Melel ti c'usi chacalbee, ti ho'ontutique chcaltutic ti c'usi jna'ojtutic, ti c'usi
quilojtutique. Ti ho'oxuque mu xapasic ti muc' jc'optutic. 12 Mi mu xach'un
ti c'utic chc'ot ti pasel yu'un ti Diose li' ti balumile, ¿c'u che'el chach'un ti
c'utic chc'ot ti pasel yu'un ti Diose te ti vinajel uc? 13 Mi junuc mu'yuc
much'u i'ay tal ti vinajel yu'un hech chayalbot c'u x'elan te o. Jtuc no'ox
xu' chacalboxuc yu'un niyal tal ti vinajel, ho'on ti co'ol crixchanoucutique.
14 Hech chaj c'u che'el laj sjipambe sloc'tombail chon ti te' te ti xocol balumil
ti antiguo jtatamoltic Moisese, ja' no'ox hech chijipanat ti cruz, ho'on ti co'ol
crixchanoucutique. 15 Yu'un mi chch'unic ti ja' sventa scolelic ti chijipanat ti
cruze, ja' chcuxiic sbatel osil —xchi ti Jesuse.

Ja' sc'opilal ti laj sc'uxubin scotol crixchanoetic ti Jtotic Diose

16 Lum ep laj sc'uxubin scotol crixchanoetic ti Jtotic Diose, hech yu'un laj
yac' ti milel ti Snich'one. Jun no'ox Snich'on oy. Scotol ti much'utic xch'unojic
ti icoltaat xa yu'une, ja' mu xch'ayic. Ja' cuxul sbatel osil. 17 Ti Jtotic Diose laj
stac talel li' ti balumil ti Snich'one. Muc un tal yac'be castigo yu'un smul ti
crixchanoetique. Ja' tal scolta scotol crixchanoetic.

18 Ti much'u xch'unoj ti icoltaat xa yu'une, ja' mu x'ac'bat castigo yu'un
smul. Ti much'u mu sc'an coltaele, chapal xa sc'opilal yu'un smul yu'un mu
xch'unojuc ti ja' Jcoltavanej cu'untic ti Snich'on ti Diose. Jun no'ox Snich'on
oy ti Diose. 19 Chapal xa sc'opilal yu'un smulic yu'un i'ay xa li' ti balumil ti
Snich'on ti Diose. Hech chaj c'u che'el ti c'alal tsacub ti osile chvinaj scotol
mi oy c'utic chopol ic'ot ti pasel, ja' no'ox hech uc ti c'alal ital ti Snich'on ti
Diose ivinaj uc ti oy jmultic jcotoltic. Ti crixchanoetique mu sc'an chtalic ti
stojol ti Snich'on ti Diose yu'un chopol ti yabtelique. Lec cha'yic ti mulile.
20 Scotol ti much'u mu xtun ti c'usi tspase, mu sc'an ti ac'o vinajuc ti c'u che'el
tspase hech yu'un mu sc'an chtal ti stojol ti Snich'on ti Diose. 21 Ja'uc ti much'u
tspasilan ti c'usi yaloj ti Diose, ja' mu xi' yu'un chtal ti stojol ti Snich'one, hech
chvinaj ti coltabilic yu'un.

Ja' sc'opilal ti Juane ti laj xcholbe sc'opilal ti Jesuse

22 Patil nibatutic ti estado Judea xchi'uc ti Jesuse, ho'ontutic ti ya-
jchanc'opuntutique. Te nihalejtutic xchi'uc. Te laj yac'bun cabteltutic ti
Jesuse yu'un chcac'be yich'ic ho' scotol ti much'utic te xchi'inojucuntutic
xchi'uc ti Jesuse. 23 Hech uc ti Juane te yac'oj sba chac' ich'ho' te ti jteclum
Enón sbi. Ti Enone nopol xil sbaic xchi'uc ti jteclum Salim sbi. Te oy lec
uc'um. Ti much'utic sts'acliojic ti Juane, te i'ac'bat yich'ic ho' uc. 24 Mu to
ch-och ti chuquel ti Juane.

25 Ti yajchanc'opetic ti Juane mu xtun laj yilic ti chtal yac' sbaic ti ich'ho'
ti stojol ti Jesuse ti jchi'iltutique hech yu'un lic stsac sbaic ti c'op xchi'uc jun
jchi'iltutic. 26 Hech yu'un patil ba yalbeic ti Juane:

—Maestro, ti much'u ital ti atojol lum ti hech uc'um Jordán, ti laj acholbe sc'opilale, ja' yac'oj sba chac' ich'ho' ti ora to. Scotol crixchanoetic te bat xchi'inic —x'utat yu'un ti yajchanc'opetique. Ja' sc'opilal ti Jesuse.

27 Itac'av ti Juane, hech laj yalbe:

—Stuc smantal ti Diose ti c'utic abtelal chac'be jujun. 28 Ti ho'oxuque laj ava'yic ti hech laj cal: Mu Cristoucun, mu jcoltavanejucun, xcut ti jchi'iltique. Ho'oni ja' no'ox laj yac'bun cabtel ti Diose yu'un chibaej yu'un ti Jcoltavaneje. 29 Chana'ic ti c'alal chic' yajnil jun vinic, ti antse muc un ja' chba yic' sba xchi'uc ti much'u ch'amumbil yu'un ti jnupunele. Ja' chba sta ti smalale. Ti much'u ch'amumbil yu'un ti jnupunele ja' no'ox te va'al tsq'uel ti jnupunele. C'alal cha'ibe sc'op ti jnupunele, nichim no'ox yo'nton yu'un oy xa yajnil ti xchi'ile. Ja' no'ox hechun ti ho'one, nichim no'ox co'nton yu'un chba xchi'in ti Jesuse ti crixchanoetique. 30 Persa chpuc sc'opilal ti Jesuse. Ho'oni persa chlaj jc'opilal —xchi ti Juane.

Ja' sc'opilal ti Jesuse xchi'uc ti Juane

31 Ti Jesuse ti itacat yal tal yu'un ti Diose ja' sventainoj scotol. Ti Juane ti li' liquem ti balumile ja' no'ox oy yabtel li' ti balumile. Ja' no'ox chal ti c'usi chil li' ti balumile. Ti Jesuse ti iyal tal ti vinajele ja' jelaven sp'ijil. 32 Ja' chal ti c'usi yiloj te yo' bu oy ti Diose xchi'uc ti c'usi te ya'yoj. Pero mu epuc ti much'u tspasbat ti muc' ti sc'ope. 33 Ti much'utic tspasbe ti muc' ti sc'ope ti "niyal tal ti vinajel", ti xchie, ja' chch'unic ti hech ono'ox albil sc'opilal yu'un ti Diose. 34 Ti Jesuse ti itacat yal tal yu'un ti Diose, ja' sc'op ti Diose chal. Mu p'isbiluc yich'oj ti Ch'ul Espíritue. 35 Ti Jtotic Diose c'ux ti yo'nton ti Snich'one. Yac'ojbe sventain scotol ti c'utic oy yu'une. 36 Scotol ti much'u xch'unoj ti ja' icoltaat xa yu'un ti Snich'on ti Diose, ja' cuxul sbatel osil. Scotol ti much'u mu sc'an coltael yu'un ti Snich'on ti Diose, ja' mu xcuxiic sbatel osil. Ja' ch-ac'batic castigo yu'un ti Diose.

4

Ja' sc'opilal ti ilo'laj xchi'uc jun samaria ants ti Jesuse

1 Laj ya'i ti Jesuse ti hech i'albatic ti fariseoetique:

—Ja' más ch-epaj ti yajchanc'opetic ti Jesuse yu'un más ep chac' ich'ho'. Ja' chtup' xa ti yajchanc'opetic ti Juane —x'utatic ti fariseoetique.

2 Ja' no'ox ti hech sc'opilal ti Jesuse. Mu'yuc bu laj yac' ich'ho' stuc. Ja' no'ox ho'ontutic ti yajchanc'opuntutique ti laj cac'tutic ti ich'ho'e. 3 Yu'un ti laj ya'i ti Jesuse ti mu xtun cha'yic ti fariseoetique ti ja' más ep chch'umbat sc'ope, hech yu'un "batic ti jlumaltic", xiyutuntutic ti Jesuse. Hech yu'un chisututic batel ti jlumaltutic, ja' ti estado Galileae.

4 Ti bee ti laj jtamtutic batele te chjelav ti estado Samaria sbi. 5 Te nic'otutic ti jun jteclum te ti estado Samaria. Sicar sbi ti jteclume. Te xa nopol uc ti sbalumil ti antiguo jtatamoltutic Josee ti i'ac'bat ti sventa lume yu'un ti stote, ja' ti Jacobe. 6 Te oy pozo pasbil ti vo'one yu'un ti jtatamoltutic Jacobe. Ti Jesuse inaqui yo' bu ti pozoe yu'un ilub ti xambal. Po'ot xa tsta o'lol c'ac'al.

7 Te tal slup ya'al jun samaria ants. Ti Jesuse laj yalbe:

—Jc'antic jlecuc ava'al yu'un chcuch' —xut.

8 Ho'ontutic ti yajchanc'opuntutic ti Jesuse batemuntutic ti yut jteclum yu'un ba jmantutic tal jve'eltutic. 9 Ti samaria'antse laj sjac'be ti Jesuse:

—¿C'u yu'un chac'ambun ho' yu'un chavuch'? Ti ho'ote judiovinicot. Ho'oni samaria'antsun —xchi.

Yu'un ti hech laj yal ti antse yu'un mu xtun chil sbaic xchi'uc ti samariaetique ti jchi'iltaque ho'ontutic ti judiountutique. 10 Itac'av ti Jesuse, hech laj yalbe:

—Ti lajuc ana' ti tsc'an chayac'bot amoton ti Diose, ti lajuc avojtiquinun ti ho'one ti nacalbe: Jc'antic jlecuc ava'al yu'un chcuch', xacute, ho'ot jbael laj ac'ambun ho' ti hechuque. Hech laj cac'bot ti ho'e ti ja' chacuxi sbatel osil yu'une —xchi.

11 Hech lic yal ti antse:

—Tote, mu'yuc slupobil avu'un. Nat ti pozoe. ¿C'u che'el chata ti ho'e ti ja' chavac'bune ti chicuxi sbatel osil yu'une chavale? 12 Ti antiguo jtatamoltic Jacobe ja' laj yac'buntutic ti pozo li'to. Laj yuch' ti ho' li'to xchi'uc ti xnich'nabe xchi'uc ti xvacaxe xchi'uc ti scarneroe. ¿Mi más tsots avabtel avich'oj ho'oti? ¿Mi más to chlecub avu'un ti ho'e ti chavac'bun cuch' chavale? —xchi ti antse.

13 Itac'av ti Jesuse, hech laj yalbe:

—Scotol ti much'u chuch' ti ho' li'to ta to xtaquij yo'ntonic. 14 Scotol ti much'u chuch' ti ho' ti chcac'bee ja' mu xa xtaquij yo'ntonic. Ti ho' ti chcac'bee ja' sat ho' chc'ot ch-oq'uilan ti yo'ntonic hech chcuxiic sbatel osil —xchi.

15 Hech lic yal ti antse:

—Tote, ac'bun cuch' ti ho'e ti chavale. Yu'un hech mu xa xtaquij co'nton, yu'un hech mu xa xtal jlup ca'al li'to to yan vuelta —xchi.

16 Ti Jesuse hech laj yalbe:

—Batan, ba ic'o tal amalal —xut.

17 Itac'av ti antse:

—Mu'yuc jmalal —xchi.

Ti Jesuse hech lic yalbe:

—Melel ti mu'yuc jmalal xachie. 18 Yu'un ho'vo' laj avil ti mero amalale. Laj atenilan ti mero amalale. Ja'uc avic'oj abaic xchi'uc ti ora to, ma'uc mero amalal. Melel ti c'u che'el chavalbune yu'un mu amalaluc —xut.

19 Ti antse hech laj yalbe:

—Tote, jun to j'alc'opot yu'un Dios chquil —xchi—. 20 Ti antiguo jtatamoltique li' laj spasic ti muc' ti Diose li' ti jol vitsi. Ti ho'oxuc ti judiooxuque chavalic ti ora to ti te ti jteclum Jerusalén persa chba jpastutic ti muc' ti Diose —xchi ti antse.

21 Ti Jesuse hech laj yalbe:

—Ch'uno ti c'usi chacalbote. Ta me sta yorail chlaj sc'opilal ti li' chapasic ti muc' ti Jtotic Diose li' ti vitsi. Ja' no'ox hech uc chlaj sc'opilal ti te chba apasic ti muc' ti Jtotic Diose te ti Jerusalén. 22 Ti ho'oxuque ti samariaoxuque mu xavojtiquinic ti Diose. Ti jchi'iltaque chojtiquinic ti Jtotic Diose yu'un albilic yu'un ti chital ho'oni ti Jcoltavanejune, ho'on ti co'ol judioun xchi'uque. 23 Laj xa sta yorail ti buc no'ox tspasic ti muc' ti Jtotic Diose ti yo'ntonic ti much'utic mero jch'unojeletique. Ti Jtotic Diose tsa' ti much'u hech tspasat ti muc' yu'une. 24 Mu'yuc sbec'tal ti Jtotic Diose, hech yu'un mu xavilic. Ja' no'ox hech uc mu xavilic ti much'utic spasojic ti muc' ti Diose yu'un ti yo'ntonic spasojic ti muc'. Ja' hech tsc'an ti Diose ti jpastic ti muq'ue —xchi ti Jesuse.

25 Lic yal ti antse:

—Ca'yoj ti chtal ti Cristoe, ja' ti ac'bil yabtel yu'un ti Diose yu'un chijcol yu'une. C'alal chtal, ja' scotol chixchanubtasucutic —xchi.

26 Ti Jesuse laj yalbe:

—Ho'onun ti chajc'oponote —xchi.

27 Te yac'oj sba chlo'laj xchi'uc ti antse hul jtatutic ti Jesuse, ho'ontutic ti
yajchanc'opuntutique. Hech yu'un ich'ay co'ntontutic yu'un scotol ti much'u
ochem ti chanubtasvaneje mu stac' chlo'laj xchi'uc ants mi ti be mi ti calle.
Muc xjam cu'untutic yu'un ti jac'betutic: ¿C'usi chajac'be? ¿C'u yu'un chalo'laj
xchi'uc? muc xichitutic mi junuc. 28 Hech yu'un ti antse laj scomes sq'uib te
ti ti' pozo. Isut batel te ti yut jteclum yu'une. Hech c'ot yalbe ya'yic scotol ti
crixchanoetique:
29 —La'meic. La' q'uelo jun vinic laj yalbun scotol ti c'usi jpasoje. Ja' van ti
Jcoltavaneje ti sc'opilal chtale —xchi.
30 Hech yu'un ti ora iloq'uic tal ti crixchanoetique te ti jteclum. Tal sq'uelic
ti Jesuse. 31 C'alal batem ti antse, ho'ontutic ti yajchanc'opuntutique hech laj
calbetutic ti Jesuse:
—Maestro, ve'an —xcututic.
32 Itac'av ti Jesuse, hech laj yalbuntutic:
—Oy jve'el mu xana' bu talem —xiyutuntutic.
33 Hech laj jac'be jbatutic:
—¿Mi oy van much'u i'ac'bat sve'el? —xichitutic.
34 Ti Jesuse hech laj yalbuntutic:
—Ja' jve'el c'otem ti jpas ti c'usi tsc'an yo'nton ti Diose ti laj stacun talele. Ti
jts'acubtas ti cabtele ti yac'ojbune. 35 Hech chavalic: "Chanib to u tsc'an tsta
yorail chich' cupel ti trigoe", xachiic. A'yo me ava'yic ti c'usi chacalbeique:
Toyo me asatic, q'uelo avilic ti crixchanoetic ti chtalique. Ja' hech chaj c'u
che'el ti trigo ti taquin xae. Ja' yorail xa ti cupel, ja' yorail xa ti tsobel.
36 Ti much'utic tstsobic tal crixchanoetic ti jtojol, ja' chich'ic smotonic. Ti
c'u yepal itsob yu'unique, ja' chcuxiic sbatel osil. Hech yu'un co'ol nichim
no'ox yo'ntonic ti much'utic laj yalbe ti jc'ope xchi'uc ti much'utic laj yic' tal
ti jtojole. 37 Hech chc'ot ti pasel ti c'u che'el chalique: "Yan ch-avolaj, yan
chc'ajovaj", xchiic. 38 Laj xa cac'boxuc avabtelic ti chatsobic tal ti much'utic
chixch'umbucun ti jc'ope, ja' ti bu mu avabteluque. Yantic ti much'u laj
sts'umbe ti yo'ntonic ti jc'ope. Ti ho'oxuque ja' avabtelic más chachanubtasic
yu'un ac'o xch'unic lec —xiyutuntutic ti Jesuse.
39 Ep ti samariaetique, ja' ti much'utic te nacajtic ti jteclume, laj xch'unic
ti ja' ti Cristoe ti sventa ti sc'op ti antse ti laj yalbee: "Laj yalbun scotol ti
c'usi jpasoje", ti xchie. 40 Hech ital ti samariaetique tal sq'uelic ti Jesuse. Laj
yalbeic vocol ti ac'o halejuc yu'un chchi'inic. Hech te nihalejtutic chib c'ac'al
xchi'uc ti Jesuse. 41 Ep yantic laj xch'unic uc ti sventa sc'op stuc ti Jesuse.
42 Hech yu'un hech lic yalbeic ti antse:
—Ma'uc no'ox ti sventa ti ac'op ti laj xa jch'untutique. Yu'un laj xa
ca'ibetutic sc'op ti stuque, hech yu'un ti jna'tutic ti ja' ti Cristoe, ja' ti
Jcoltavanej cu'untic jcotoltic xchi'uc ti sjoylejal balumil —xchiic.

Ja' sc'opilal ti icoltaat yu'un ti Jesuse ti snich'on ti yabat ti reye

43 C'alal i'ech' xa ti chib c'ac'ale, niloc'tutic batel ti estado Samaria xchi'uc
ti Jesuse. Hech nibatutic ti jlumaltutic ja' ti estado Galilea. 44 Yu'un ti
nicha'sututic batel ti jlumaltutic xchi'uc ti Jesuse, ja' yu'un ti mu'yuc much'u
chcontrainat ti jlumaltutic yu'un mu spasbat ti muc' ti sc'ope. Ja' hech chaj
c'u che'el yaloj ono'ox ti Jesuse: Ti much'utic chal sc'op Dios mu spasat ti muc'
ti bu ich'ie, xchi ono'ox. 45 C'alal nic'otutic ti jlumaltutic xchi'uc ti Jesuse,
nichim no'ox yo'ntonic ti jchi'iltutic te o yu'un laj xa sq'uelic scotol ti c'usi
laj spas ti Jesuse ti c'alal i'ayic ti q'uin te ti Jerusalén.
46 Hech yu'un ti Jesuse icha'bat nixtoc ti jteclum Caná te ti estado Galilea
yo' bu laj sc'atajes ti ya'lel sat uvate' ti ho'e. Ti jteclum Capernaum oy yabat

ti reye. Ja' jchi'iltutic. Ja' jchamel ti snich'one. 47 Ti yabat ti reye laj ya'i ti nic'otutic xa xchi'uc ti Jesuse te ti estado cu'untutique. Hech tal yalbe vocol ti Jesuse ac'o ba coltabatuc comel ti snich'one te ti sna. Yu'un ta xa xcham ti snich'one. 48 Ti Jesuse hech laj yalbe:

—Ti ho'oxuque ja'to chach'unic ti jelaven jp'ijile ti c'alal chaq'uelic ti jchop o abteletic ti jpase —xut ti jayvo' ti te va'ajtique.

49 Ti yabat ti reye hech laj yalbe ti Jesuse:

—Tote, la' me ti ora yo' to cuxul to ti jnich'one —xchi.

50 Ti Jesuse hech laj yalbe:

—Batan, chchop ti anich'one —xut.

Hech yu'un ti jchi'ile laj xch'un ti hech chaj c'u che'el i'albat yu'un ti Jesuse. Hech isut batel ti sna. 51 C'alal yac'oj sba chanav batel ti sbelal sna, laj snup ti be ti smozoe. Hech i'albat:

—Ichop xa ti anich'one —x'utat.

52 Ti jchi'ile hech lic sjac'be ti smozoe:

—¿C'usi ora lic lamajuc ti xchamele ti jnich'one? —xchi.

Hech itac'av ti smozoe:

—Volje jun ora yech'el o'lol c'ac'al ilamaj ti sc'ac'ale —xchiic.

53 Hech yu'un laj sna' ti stot ti quereme ti hech ono'ox ora i'albat yu'un ti Jesuse: “Chchop ti anich'one”, ti x'utate. Hech laj xch'unic ti ja' Jcoltavanej yu'unic ti Jesuse ti jchi'ile xchi'uc scotolic te ti sna.

54 Ja' xchibal vuelta laj yac' svinajeb ti jelaven sp'ijil ti Jesuse. Ja' laj spas c'alal isut xa tal ti estado Judea, ihul xa ti estado Galilea.

5

Ja' sc'opilal ti ichop jun vinic te metsel nopol estanque

1 Patil ista yorail q'uin cu'untutic, ho'ontutic ti judiountutique. Hech yu'un nimututic batel ti Jerusalén xchi'uc ti Jesuse ho'ontutic ti ya-jchanc'opuntutique. 2 Te ti Jerusalén oy estanque yu'un ho' nopol ti ti'macte'ton yu'un ti jteclume yo' bu ch-ochic ti carneroetique ti chtunic yu'unic te ti templo. Ti estanquee Betesda sbi ti jc'optutic. Te oy ho'ob na te nopol ti sts'el ti estanquee. Mu'yuc sjit' ti nae. 3 Ja' te metsajtic ti yut na ep jchameletic. Oy ma'satetic, oy mecanetic, oy much'u sicuben yacan sicuben sc'ob. Tsmalaic mi chtijat ti ho'e. 4 Yu'un oy chyal talel ti ho' te ti estanque xch'ul abat ti Diose. Baq'uintic no'ox chyal tal yu'un tstij ti ho'e. C'alal tijem xa ti ho'e, ti much'u jbael tstic' sba ochel ti ho' ja' chcol c'usuc no'ox chamelal yich'oj. 5 Te oy jun jchi'iltutic. Chib habil mu xloc' cha'vinic habil yich'oj ti xchamele ti vinique. 6 Ti Jesuse laj yil ti te metsel. Laj sna' ti ep habil jchamel ti vinique. Hech yu'un hech laj sjac'be:

—¿Mi chac'an chachop? —xut.

7 Hech itac'av ti jchamele:

—Tote, mu'yuc much'u chiyotesun ti ho' c'alal tijem xa ti ho'e. C'alal cac'oj jba chiyal batel, oy much'u i'och xa jbael —xchi.

8 Ti Jesuse hech lic yalbe:

—Lican, balo batel apop, xanavan —xut.

9 Ti ora ichop ti vinique. Laj sbal ti spope. Ixanav batel.

Ja' sc'ac'alil ti jcux co'ntontutic ho'ontutic ti judiountutique ti c'alal hech icoltaat ti jchi'ile. 10 Hech yu'un ti totiletic cu'untutic ono'oxe laj yalbeic ti vinique ti icol xa ti chamele:

—Ja' sc'ac'alil to ti jcux co'ntontic. Chap'aj mantal yu'un ti chavich' batel ti apope —x'uti.

11 Hech itac'av ti vinique:
—Ti much'u laj scoltaune ja' laj yalbun: “Balo batel apop, xanavan”, xiyutun —xchi.
12 Hech lic sjac'beic ti vinique:
—¿Much'u laj yalbot: “Balo batel apop, xanavan”, ti xayute? —x'uti.
13 Ti vinique ti colem xae muc sna' ti much'u icoltaat yu'une yu'un ti ora laj sq'uej sba batel ti Jesuse yu'un ep stsoboj sbaic ti crixchanoetique. 14 Patil itaat te ti yut templo ti vinique yu'un ti Jesuse. Hech i'albat yu'un:
—Yu'un ti ichop xa ti abec'tale, mu xa me xatoy aba yan vuelta naca me jelavenuc chavich' vocol —x'utat.
15 Hech yu'un ti vinique ba yalbe ti totiletic cu'untutic ono'oxe scuyoj sbaique ti ja' icoltaat yu'un ti Jesuse. 16 Scoj ti hech laj scolta ti vinique ti Jesuse ti sc'ac'alil ti jcux co'ntontutic, hech yu'un laj scontrainic ti Jesuse ti totiletique. Ja' sc'an smilic ti Jesuse. 17 Ti Jesuse hech laj yalbe:
—Ta to x'abtej ti Jtote. Ja' no'ox hechun ti ho'one ta to xi'abtej uc —xchi ti Jesuse.
18 Hech yu'un sc'an smilic ti Jesuse ti totiletique. Ma'uc no'ox yu'un muc xchabi ti sc'ac'alil ti jcux co'ntontutique. Ja' yu'un ti laj yal ti ja' Jtot ti Diose, xchi. Yu'un laj sco'oltajes sba hech chaj c'u che'el ti Diose.

Ja' sc'opilal ti ac'bil sventain cuxlejal sbatel osil ti Snich'on ti Diose

19 Ti Jesuse hech laj yalbe:
—Melel ti c'usi chacalbeique, ho'on ti Snich'onun ti Diose, mu'yuc c'usi xu' cu'un ti jpas jtuc. Ja' no'ox ti jpas ti c'usi laj jq'uel tspas ti Jtote. Ti c'usi tspas ti Jtote, ja' ti jpas uc ho'on ti Snich'onune. 20 Ti Jtote c'uxun ti yo'nton ho'on ti Snich'onune. Scotol chiyac'bun jq'uel ti c'usi tspase. Jutuc no'ox aq'uelojic ti ora to. Jelaven ta to xiyac'bun jpas. C'alal mi laj jpase, más to chch'ay avo'ntonic yu'un. 21 Hech chaj c'u che'el chcha'cuses animaetic ti Jtote, ja' no'ox hech uc ti ho'one ti Snich'onune, ti much'u ti jc'an ti jcha'cusese, ti jcha'cuses. 22 Ti Jtote mu xchapambe sc'opilal crixchanoetic yu'un smulic. Ho'on ti Snich'onune scotol yac'ojbun jchapambe sc'opilal crixchanoetic yu'un smulic. 23 Hech yu'un scotol crixchanoetic chispasucun ti muc', ho'on ti Snich'onune hech chaj c'u che'el tspasic ti muc' ti Jtote. Ti much'u mu xispasun ti muc' ho'on ti Snich'onune, ja' mu spas ti muc' uc ti Jtote, ja' ti laj stacun talele. 24 Melel ti c'usi chacalbeique, ti much'u chiya'ibun ti jc'ope, mi xch'unoj ti ja' laj stacun talel ti Diose, ja' chcuxi sbatel osil. Ja' mu xich' castigo yu'un icom xa yu'un ti ch'ayel chbate.
25 ’Melel ti c'usi chacalbeique, laj xa sta yorail ti chava'ibucun jc'op ho'on ti Snich'onun ti Diose, ho'oxuc ti animaoxuc c'otem ti jtojol. Ti much'u chch'un ti ho'on Jcoltavanejun yu'unique ja' chcuxiic sbatel osil. 26 Hech chaj c'u che'el sventainoj cuxlejal sbatel osil ti Jtote, ja' no'ox hechun uc ti ho'one yac'ojbun jventain cuxlejal sbatel osil ho'on ti Snich'onune. 27 Yac'ojbun uc jventain xchapambel sc'opilal smul scotol crixchanoetic yu'un ho'on co'ol crixchanoucutic nic'ot. 28 Mu me xch'ay avo'ntonic yu'un ti hech laj calboxuque. Yu'un ta me sta yorail ti chixch'umbucun jmantal, ho'on ti Snich'onun ti Diose, scotol ti much'utic chamenique. 29 Scotolic chloq'uic tal ti ch'en. Ti much'utic lec spasojique, ja' chcuxiic sbatel osil. Ti much'utic mu xtun ti c'usi spasojique, ja' ch-ac'batic castigo yu'un smulic.

Ja' sc'opilal ti ja' rextico yu'un ti Jesuse ti Diose yu'un ja' itacat tal yu'un

30 ’Ho'oni mu'yuc c'usi xu' cu'un ti jpas jtuc. Hech chaj c'u che'el laj yalbun ti Jtote, ja' no'ox hech ti jchapambe sc'opilal smul scotol crixchanoetic. Toj ti jchapambe sc'opilal smul scotol crixchanoetic yu'un ma'uc ti jpas ti c'usi

tsc'an ti co'ntone. Ja' ti jpas c'usi tsc'an ti yo'nton ti Jtote, ja' ti laj stacun
talele. 31 Yu'un jtuc no'ox chcal jba chacuyic, hech yu'un mu stac' chach'unic
chacuyic. 32 Ho'oni oy rextico cu'un ti chiyalbun jc'opilale. Melel ti hech
chiyalbun ti jc'opilale. 33 Ti ho'oxuque laj ataquic ti jaq'uel ti stojol ti Juane,
ja' ti laj yac' ich'ho'e. Melel ti hech chac c'u che'el laj yalbun jc'opilal ti Juane.
34 Mu tsotsuc sc'opilal yu'un ti hech laj yalbun jc'opilale. Ja' no'ox yu'un
chajt'abesboxuc yu'un hech chc'ot ti avo'ntonic hech chacolic. 35 Ti Juane
ja' hech chaj c'u che'el toj c'otem. Laj yac'boxuc aq'uelic ti lequil bee. J'oc'
no'ox ti nichim no'ox avo'ntonic yu'un ti hech chaj c'u che'el laj yalboxuque.
36 Ti sventa ti Juane, ja' no'ox laj ava'ibun jc'opilal. Ti c'u x'elan ti cabtele ti
chiyac'bun jpas ti Jtote, hech chvinaj ti tacbilun tal yu'un ti Jtote. 37 Ti Jtote
ja' ti laj stacun talele, ja' yalojbun jc'opilal, ja' rextico cu'un. Mi jutuc muc
bu ava'yoj c'u che'el chc'opoj, muc bu aq'ueloj c'u x'elan. 38 Yu'un mu'yuc
ti avo'ntonic ti sc'ope. Hech yu'un mu ach'unojuc ti ho'on Jcoltavanejun
avu'unique, ho'on ti tacbilun tal yu'une. 39 Yu'un ti chaq'uelilanic ti sc'op ti
Diose chacuyic ti hech chacuxiic sbatel osil. Pero mu hechuc chal ti sc'op ti
Diose. Ja' te ts'ibabil jc'opilal ti ho'on ti jventa ti chacuxiic sbatel osile. 40 Pero
mu xac'an chatalic ti jtojol yu'un hech chacuxiic sbatel osil.

41 'Mu yu'unuc ja' mu xtun chca'i yu'un ti muc xapasucun ti muc'. 42 Yu'un
ti jna' c'u x'elan avo'ntonic. Yu'un mu c'uxuc ti avo'ntonic ti Diose. 43 Ti
ho'one ti ja' laj stacun tal ti Jtote, mu xac'an chach'unic ti ho'on Jcoltavanejun
avu'unique. Ja'uc ti much'u hech no'ox chtal ti mu tacbiluc tal yu'un ti Jtote,
ja' chapasic ti muc'. 44 Mu xu' avu'unic chach'unic yu'un ja' no'ox chac'an
ti lec chayilot ti achi'iltaque. Mu yu'unuc ja' chasa'ic ti lec chayilot ti Diose.
45 Mu me xacuyic ti ho'on chajsa'be amulic ti stojol ti Jtote. Yu'un ti toyol
avo'ntonic chach'unic scotol ti mantaletic ti chacuyique, ja' amul ic'ot o
yu'un mu xu' avu'unic xch'unel hech chaj c'u che'el laj yal ti Moisese. 46 Ti
ach'unojbuc sc'op ti Moisese, chach'umbucun jc'op ti hechuque yu'un ho'on
jc'opilal ti laj sts'ibabune. 47 Yu'un ti mu xu' avu'unic chach'unic hech chaj c'u
che'el ts'ibabil yu'un ti Moisese, ja' no'ox hech mu xu' chach'umbucun jc'op
uc ho'oni —x'utatic ti totiletic yu'un ti Jesuse.

6

Ja' sc'opilal ti laj smac'lin ho'mil viniquetic ti Jesuse
(Mt. 14:13-21; Mr. 6:30-44; Lc. 9:10-17)

1 Patil nibatutic xchi'uc ti Jesuse lum ti jech nab te ti estado cu'untutic, ja'
ti Galileae. Ti nabe ja' nopol xil sbaic xchi'uc ti jteclum, Tibérias sbi. 2 Ep
jchi'iltac laj sts'acliuntutic batel xchi'uc ti Jesuse yu'un laj sq'uelic ti jchop
o abteletic laj spas ti Jesuse, ja' ti laj scolta ti jchameletique. 3 Nimututic
batel ti jun biq'uit vits xchi'uc ti Jesuse. Te ninaquititic xchi'uc, ho'ontutic
ti yajchanc'opuntutique. 4 Po'ot xa tsta yorail q'uin cu'untutic ho'ontutic ti
judiountutique. Ja' ti q'uin Pascua sbie, ja' ti c'u che'el laj scoltauntutic loq'uel
ti mozoil te ti Egipto ti Diose ti vo'one. 5 Ti Jesuse laj yil ti chcha'tal taatuc yan
vuelta yu'un ti crixchanoetique. Hech yu'un hech laj sjac'be ti Felipee:

—¿Bu chba jmantic caxlan vaj yu'un chcac'betic sve'ic avi yepal crixcha-
noetic li'to? —xchi ti Jesuse.

6 Ti Jesuse hech laj sjac'be ti Felipee yu'un tspasbe proval yo'nton. Stuc
sna'oj ti Jesuse c'usi tspas. 7 Hech itac'av ti Felipee:

—Ti oyuc lajunvinic denariotaq'uin yu'un ti caxlan vaje, mu tauc yutsil
chve'ic scotolic —xchi.

8 Hech i'albat yu'un yan jchi'il ti abtel, ja' ti Andrese, ja' ti yits'in ti Simon
Pedroe:
9 —Oy jun querem li'to. Yich'oj tal ho'ob muc'tic caxlan vaj pasbil ti
extranjero trigo. Yich'oj uc cha'cot choy. Pero ¡bu c'amba tauc yutsil yu'un
ep ti crixchanoetique! —xchi.
10 Ti Jesuse hech laj yalbuntutic:
—Albo ac'o nacluc ti crixchanoetique —xiyutuntutic.
Yu'un vomoltic, hech yu'un te inaquiic. Oy ho'mil viniquetic. Ti antsetique
ti ololetique mu atabiluc. 11 Ti Jesuse laj stsac ti muc'tic caxlan vaje.
Laj yalbe vocol ti Diose. Laj xch'aquilambuntutic batel ho'ontutic ti ya-
jchanc'opuntutique. Ti ho'ontutique laj jpuquilambetutic batel ti much'utic
ti te nacajtique. Hech uc ti choye laj caq'uilambetutic ti c'u yepal tsc'anic ti
crixchanoetique. 12 C'alal inoj xch'utic ti crixchanoetique, ti Jesuse hech laj
yalbuntutic ho'ontutic ti yajchanc'opuntutique:
—Tsobic tal ti sobril caxlan vaje xchi'uc ti sobril choye naca me ch'ayuc
—xiyutuntutic.
13 Hech yu'un laj jtsobtutic tal. Inoj lajcheb almud ti sobril ti ho'ob muc'tic
caxlan vaje ja' ti pasbil ti extranjero trigoe. Ja' ti sobril ti caxlan vaje yu'unic
ti much'utic ive'ique. 14 Ti crixchanoetique c'alal laj sq'uelic ti jelaven sp'ijile
ti Jesuse, hech laj yalbe sbaic:
—Ja' cac'tic ti j'alc'op yu'un ti Diose li'to ti sc'opilal chtal ti balumile —xut
sbaic ti crixchanoetique.

Ja' sc'opilal ti ixanav ti yacan ti ba ho' ti Jesuse (Mt. 14:22-27; Mr. 6:45-52)

15 Laj sna' ti Jesuse ti tsc'an tstsacat yu'un ti crixchanoetique tsujat yu'un
chtic'at ti ajvalil cu'untutic, ho'ontutic ti judiountutique, hech yu'un laj sq'uej
sba batel ti vits stuc ti Jesuse.
16 Ti ho'ontutic ti yajchanc'opuntutique ta xa sapeta niyaltutic batel ti
ti'nab. 17 Te ni'ochtutic ti barco, nixanavtutic batel ti baho'. Toj chibatutic ti
jteclum Capernaum lum ti jech nab. C'alal ic' xa osil cac'oj jba chixanavtutic
batel ti barco. Mu to bu laj quiltutic ti Jesuse. 18 Toyol ti iq'ue. Tsots
tsyuques sba ti ho'e yu'un chnicat yu'un ti iq'ue. 19 C'alal nixanavtutic xa
ti baho' jun reva, laj quiltutic ti Jesuse. Te chanav talel ti yacan ti baho'.
Chnopej tal ti sts'el ti barcoe. Hech yu'un toj xi'el nic'otutic ho'ontutic ti
yajchanc'opuntutique. 20 Ti Jesuse hech laj yalbuntutic:
—Ho'on chavil, mu xaxi'ic —xiyutuntutic.
21 Nichim no'ox co'ntontutic laj quic'tutic ochel ti barco ti Jesuse. Hech
yu'un ti ora no'ox nic'otutic ti jech nab ti bu jnopejtutic ti chic'otutique.

Ja' sc'opilal ti isa'at ti Jesuse yu'un ti crixchanoetique

22 Ti jchi'iltaque te comen lum ti jech nab laj yilic ti mu'yuc yan barco, ja'
no'ox jun. Laj yilic uc ti muc bu i'och ti barco ti Jesuse. Ja' no'ox jtuctutic
ni'ochtutic, ho'ontutic ti yajchanc'opuntutique. 23 Ti yoc'omal italic ti jteclum
Tibérias yan barcoetic. Te i'ech'ic nopol ti bu laj sve'ic volje ti caxlan vaje
ti jchi'iltaque c'alal laj yalbe vocol ti Diose ti Cajvaltique. 24 Yu'un laj yilic
ti jchi'iltaque ti mu xa teuc ti Jesuse, ti mu xa teucuntutic uc ho'ontutic ti
yajchanc'opuntutique, hech yu'un laj stic' sbaic ochel ti barco uc. Italic ti
Capernaum, tal sa'ic ti Jesuse.

Ja' sc'opilal ho'on hech chaj c'u che'el vaj c'otemun yu'un ho'on ti jventa chacuxiic sbatel osil, xchi ti Jesuse

25 C'alal c'ot stauntutic xchi'uc ti Jesuse li' ti jech nab, hech laj sjac'beic ti
Jesuse:

—Maestro, ¿c'usi ora natal li'to? —xchiic.
26 Hech itac'av ti Jesuse:
—Melel ti c'usi chacalbeique yu'un ti tal asa'ucune mu yu'unuc ja' chach'unic ti jelaven jp'ijile ti ho'onun Snich'onun ti Diose. Ja' no'ox tal asa'ucun yu'un ti inoj ach'utic yu'un ti caxlan vaje. 27 Mu me ja'uc te chbat avo'ntonic chasa' ave'elic ti sna' chlaje. Ja' tsc'an ti chasa'be sve'el avo'ntonic ti mu sna' xlaj sbatel osile. Ho'on chacac'boxuc, ho'on ti co'ol crixchanoucutique, yu'un hech ac'bilun cabtel yu'un ti Jtote —xchi ti Jesuse.
28 Ti jchi'iltaque hech laj sjac'beic ti Jesuse:
—¿C'usi chcut ti jpasbetutic yabtel ti Diose ti ho'ontutique? —xchiic.
29 Itac'av ti Jesuse, hech laj yalbe:
—Ja' yabtel Dios ti chach'unic ti ho'on Jcoltavanejun avu'unique, ho'on ti tacbilun talel yu'une —xut.
30 Hech lic sjaq'uic:
—¿C'usi señail chavac' jq'ueltutic yu'un hech ti jch'untutic ac'op? ¿C'usi abtelal chavac' jq'ueltutic? 31 Ti antiguo jtot jme'tutique laj sve'ic manavaj te ti xocol balumil. Yu'un hech ts'ibabil: "Ti Moisese laj yac'be sve'ic vaj talem ti vinajel", xchi ti sc'op ti Diose. Ac'buntutic hech uc —xchiic.
32 Ti Jesuse hech laj yalbe:
—Melel ti c'usi chacalbeique, ma'uc Moisés ti laj yac' ti vaje ti laj sve'ic ti atot ame'ique. Ja' no'ox i'ac'bat sventain. Ja' Dios ti laj yac' talel ti vaje. Ti vaj ti laj sve'ic ti atot ame'ique, ja' no'ox sventa xcuxlejalic li' ti balumile. Ja'uc ti ora to ti Jtote chayac'boxuc ti vaje sventa acuxlejalic sbatel osil. 33 Ja' ti vaj ti chac' ti Diose, ja' iyal xa tal ti vinajel. Ja' sventa chacuxiic sbatel osil ho'oxuc ti li'oyoxuc li' ti balumile —xchi.
34 Hech laj yalic:
—Cajval, scotol c'ac'al aq'uilambuntutic ti vaj ti chavale —xchiic.
35 Ti Jesuse hech laj yalbe:
—Hech chaj c'u che'el cuxuloxuc li' ti balumile ti sventa ti vaj ti chave'ique, ja' no'ox hech ti ho'one hech chaj c'u che'el vaj c'otemun yu'un ho'on ti jventa chacuxiic sbatel osil. Ti much'u chtal ti jtojole, ti xch'unoj ti ho'on Jcoltavanejun yu'une, mu'yuc xa palta cha'yic o yu'un nichim no'ox yo'ntonic. 36 Calojboxuc ti hovil ti avilojucune yu'un mu xac'an chach'unic ti ho'on Jcoltavanejun avu'unique. 37 Scotol ti c'u yepal chiyac'bun ti jventa ti Jtote, ja' chtal ti jtojol. Ti much'u chtal ti jtojole, nichim no'ox co'nton laj quic' o. 38 Yu'un ti niyal tal ti vinajele, ma'uc yu'un tal jpas ti c'usi sc'an ti co'ntone. Ja' tal jpas ti c'usi sc'an yo'nton ti Jtote ti laj stacun talele. 39 Ti Jtote ti laj stacun talele, hech sc'an ti yo'ntone ti scotol ti much'u yac'ojbun ti jventae mi junuc mu xch'ay cu'un. Mi ichamique, ja' ti jcha'cuses scotol ti slajebal c'ac'al. 40 Hech sc'an yo'nton uc ti Jtote ti scotol ti much'u chal ti ho'on Snich'onun ti Diose, ja' ti chch'un ti jcoltae, ja' chcuxi sbatel osil. Mi ichamique, ja' ti jcha'cuses ti slajebal c'ac'al —xchi ti Jesuse.
41 Hech yu'un ti jchi'iltaque, ho'ontutic ti co'ol judiountutic xchi'uque, laj sp'ajbeic ti sc'op ti Jesuse yu'un ti laj yal: "Ti vaj ti yalem tal ti vinajele, ho'on obi", ti xchie. 42 Hech laj yalbe sbaic:
—¿Mi ma'uc ti Jesús li'to, ja' ti snich'on ti Josee? Xcojtiquimbetic ti stot sme'e. Chal ti niyal tal ti vinajel ti xchie, ¡bu ba hechuc! —xut sbaic.
43 Hech itac'av ti Jesuse:
—Mu me xap'ajbun ti jc'ope. 44 Mu'yuc much'u xu' yu'un chtal ti jtojol mi mu t'ujbiluc yu'un ti Jtote, ja' ti laj stacun talele. Ti much'u chtal ti jtojole, mi ichame, ja' ti jcha'cuses ti slajebal c'ac'al. 45 Hech ts'ibabil comel ti sun ti j'alc'opetic yu'un ti Diose: "Scotolic chp'ijubtasat yu'un ti Diose", ti xchie.

Hech yu'un scotol ti much'u laj xa yac' ti yo'ntonic ti sc'op ti Jtote, ja' p'ijubenic xae, hech yu'un chtalic ti jtojol.

46 'Mu'yuc much'u sq'uelojbe sat ti Diose. Jtuc no'ox jq'uelojbe sat yu'un ho'on te loq'uemun tal ti stojol. 47 Melel ti c'usi chacalbeique, ti much'u chch'un ti tacbilun tal yu'un ti Diose, ja' cuxul sbatel osil. 48 Ho'on hech chaj c'u che'el vaj c'otemun yu'un ho'on ti jventa chacuxiic sbatel osil. 49 Ti antiguo atot ame'ique ti laj sve'ic ti manavaje te ti xocol balumil, ja' muc sta xcuxlejalic sbatel osil ti yu'un laj sve'ic ti manavaje. 50 Ja' ti vaj ti chcale ja' iyal xa tal ti vinajel yu'un hech chcuxi sbatel osil ti much'u tsve'e. 51 Ho'on ti niyal xa tal ti vinajele hech chaj c'u che'el vaj c'otemun yu'un ho'on ti jventa chacuxiic sbatel osil. Scotol ti much'u tsve' ti vaj ti chcale, ja' cuxul sbatel osil. Ti vaj ti chcaq'ue, ja' ti jbec'tale, chcac' yu'un chcuxiic scotol crixchanoetic —xchi ti Jesuse.

52 Hech yu'un hech lic yalbe sbaic ti jchi'iltaque, ho'ontutic ti co'ol judiountutic xchi'uque:

—¿C'u che'el chijyac'bucutic ti jve'betic sbec'tal chal lume? —xut sbaic.

53 Ti Jesuse hech laj yalbe:

—Melel ti c'usi chacalbeique mi mu ave'ojbucun ti jbec'tale, ho'on ti co'ol crixchanoucutique, mi mu avuch'ojbucun ti jch'ich'ele, mu'yuc acuxlejalic sbatel osil. 54 Ti much'u chisve'bun jbec'tale chiyuch'bun jch'ich'ele ja' cuxul sbatel osil. Mi ichame, ja' ti jcha'cuses ti slajebal c'ac'al. 55 Yu'un ti jbec'tale ja' ve'elil chc'ot. Ti jch'ich'ele ja' ch-uch'at chc'ot hech yu'un chcuxiic sbatel osil. 56 Ti much'u chisve'bun jbec'tale chiyuch'bun jch'ich'ele ja' oy ti jtojol obi. Ho'oni te oyun ti yo'nton. 57 Ti Jtote ti laj stacun talele, ja' stalel cuxul sbatel osil. Ho'oni ja' cuxulun sbatel osil ti sventa ti Jtote. Ja' no'ox hech uc ti much'u chisve'une ho'on ti jventa ti cuxul sbatel osile. 58 Ja' ti vaj ti chcale iyal xa tal ti vinajel. Mu co'oluc hech chaj c'u che'el laj sve'ic ti manavaje ti atot ame'ique ti vo'one. Mu yu'unuc laj sta xcuxlejalic sbatel osil ti atot ame'ique ti yu'un laj sve'ic ti manavaj ti vo'one. Ja'uc ti ora to ti much'u tsve' ti vaj ti chcale ja' chcuxi sbatel osil —xchi ti Jesuse.

59 Hech laj yal ti Jesuse te ti templo te ti Capernaum c'alal ichanubtasvan.

Ja' sc'opilal ti sventainoj ti c'op sventa cuxlejal sbatel osile ti Jesuse

60 Ep c'ac'al laj sts'acliic ti Jesuse ep ti jchi'iltaque. C'alal laj ya'yic ti c'u che'el ichanubtasvan ti Jesuse, hech laj yalic:

—¡Bu ba yaluc tal ti vinajel lume! Mu jc'an chca'itic yan —xchiic.

61 Ti Jesuse laj sna' ti yo'nton ti oy much'u chp'ajbat ti sc'ope yu'un ti jchi'iltaque. Hech yu'un hech laj sjac'be:

—¿Mi chopol avo'ntonic yu'un ti jc'ope? 62 ¿C'usi chavalic mi chavilic ti chimu batel ti bu niloc' tal, ho'on ti co'ol crixchanoucutique? 63 Ja' ti sventa avo'ntonic chacuxiic sbatel osil. Mu'yuc sc'opilal ti abec'talique. Ti jc'ope ti laj calboxuc ava'yique ja' sventa avo'ntonic, ja' sventa chacuxiic sbatel osil. 64 Mu yu'unuc ach'unojuc acotolic —x'utatic yu'un ti Jesuse.

Yu'un ti Jesuse sna'oj ono'ox ti c'alal lic abtejuc ti much'utic mu xch'umbat ti sc'ope xchi'uc ti much'u ch-ac'at entrecal yu'une. 65 Hech yu'un ti Jesuse hech lic yalbuntutic jcotoltutic:

—Hech yu'un laj calboxuc ava'yic ti mu'yuc much'u xu' chtal ti jtojol mi mu ic'biluc tal yu'un ti Jtote, xacutic —xiyutuntutic jcotoltutic.

66 Hech yu'un isutic batel ep ti jchi'iltac ti laj sts'acliic ono'oxe. Muc xchi'inic xa ti Jesuse. 67 Ti Jesuse hech laj sjac'buntutic ho'ontutic ti lajchavo'untutique:

—Ho'oxuque ¿c'usi xchi avo'ntonic? ¿Mi chasutic batel uc? —xiyutuntutic.

68 Hech itac'av ti Simon Pedroe:
—Cajval, mu'yuc much'u yan chba jc'opontutic. Ho'ot no'ox aventainoj ti
c'op sventa cuxlejal sbatel osile. 69 Ho'ontutique jch'unojtutic. Ti jna'tutic ti
ho'ot Cristoote, ti ac'bilot avabtel yu'un ti Diose yu'un chacoltauntutic. Ho'ot
Snich'onot ti Diose ti stalel cuxule —xchi ti Pedroe.
70 Hech itac'av ti Jesuse:
—Laj xa jt'ujoxuc ti lajchavo'oxuque. Ti june ochem pucuj ti yo'nton
—xiyutuntutic.
71 Ja' laj xcholbe sc'opilal ti Judase, ja' ti snich'on ti Simon Iscariote, yu'un
ja' ch-ac'van entrecal. Ti Judase ja' jchi'iltutic ti abtel, ho'ontutic ti co'ol
yajchanc'opuntutic ti Jesuse xchi'uc. Ho'ontutic ja' lajchavo'untutic xchi'uc
ti Judase.

7

Ja' sc'opilal ti muc spasat ti muc' ti Jesuse yu'un ti yits'inabtaque

1 Patil nixanavtutic batel te ti estado Galilea xchi'uc ti Jesuse. Yu'un
ti Jesuse muc sc'an chba xanavuc te ti estado Judea yu'un yac'oj sbaic
chchapambat sc'opilal yu'un ti totiletic cu'untutique yu'un chmilat. 2 Po'ot
xa tsta yorail q'uin cu'untutic, ho'ontutic ti judiountutique. C'alal ti yorail
q'uin chi'ochtutic ti nail vomol te ti Jerusalén. 3 Hech yu'un hech i'albat ti
Jesuse yu'un ti yits'inabtaque:
—Mu me xacom li'to, batic ti Judea. Yu'un hech más ch-an yip yo'ntonic
ti much'utic spasojic ti muc' ti ac'ope yu'un hech más chilic ti jchop o abtel ti
chc'o apas te ti q'uin. 4 Yu'un ti much'u tsc'an ti chpuc sc'opilale, mu muculuc
ch-abtej. Mi ja' avabtel ti hech chapase, ac'o aba ti q'uelel ti stojol scotol
crixchanoetic —xchiic.
5 Ti yits'inabtaque muc xch'unic uc ti ja' Jcoltavanej cu'untic ti sbanquile.
6 Ti Jesuse hech laj yalbe:
—Mu to sta yorail cu'un yu'un chibat ti q'uin. Ti ho'oxuque c'usuc no'ox
ora xu' chabatic. 7 Ti crixchanoetique li' ti balumile mu xu' chayilintaoxuc
ti ho'oxuque. Ho'oni chiyilintaun yu'un ti jcholbe sc'opilal ti chopol ti
yabtelique. 8 Batanic ti q'uin, ho'oxuque. Ho'oni mu to chibat ti q'uin yu'un
mu to sta yorail cu'un —xchi ti Jesuse.
9 C'alal hech laj yalbe ya'yic ti yits'inabtac ti Jesuse, te to nihalejtutic ti
Galilea xchi'uc ti Jesuse.

Ja' sc'opilal ti i'ay ti q'uin ti Jesuse. Ja' q'uin c'alal ch-ochic ti nail vomol

10 Batemic xa ti q'uin ti yits'inabtac ti Jesuse c'alal nibatutic ti q'uin uc
xchi'uc ti Jesuse. Muc jchi'intutic batel ti crixchanoetique. Jtuctutic no'ox
nibatutic yu'un mu sc'an chac' sba ti q'uelel ti Jesuse. 11 Ti totiletic cu'untutic
ono'oxe te ti templo, ho'ontutic ti co'ol judiountutic xchi'uque, te oyic ti q'uin
yac'oj sba tsa'ic ti Jesuse. Yac'oj sba tsjaq'uic:
—¿Bu oy? —xchiic.
12 Ti crixchanoetique ja' puru tslo'iltabeic sc'opilal ti Jesuse. Oy much'u laj
yalic:
—Lec yo'nton —xchiic.
Yan laj yalic:
—¡Bu ba lecuc! Ja' jlo'lavanej —xchiic.
13 Mi junuc mu'yuc much'u ilo'laj ti jamal yu'un ixi'ic yu'un ti totiletic
cu'untutic ono'oxe.
14 Ti o'lol q'uin nibatutic ti templo xchi'uc ti Jesuse. Te c'ot chanubtasvanuc
ti Jesuse. 15 Toj ch'ayel yo'ntonic ti jchi'iltaque. Hech laj yalic:

—¿C'u che'el ip'ijub ti lec ti jchi'iltic li'to yu'un mu'yuc much'u ichanubtasat? —xchiic.
16 Hech itac'av ti Jesuse:
—Mu ho'ucun jc'op ti chcac' ti a'yele. Ja' sc'op stuc ti Diose ti laj stacun talele. 17 Ti much'u tsc'an tspas ti c'usi tsc'an yo'nton ti Diose, ch-ac'bat sna' ti bu talem ti c'op ti chcac' ti a'yele, mi sc'op ti Diose, mi jc'op jtuc ti jchole. 18 Ti much'u stuc no'ox sc'op ti chchole, yu'un chac' sba ti pasel ti muc' obi. Ti ho'one yu'un chcac' ti pasel ti muc' ti Diose ti laj stacun talele, hech yu'un muc un chilo'lavan. Melel ti c'usi chcale.
19 'Ti Moisese laj xcholboxuc comel ti mantaletique. Mi junuc muc bu ach'unojic spasel hech chaj c'u che'el chal ti mantaletique. Ti ach'unojuque, mu xavalbucun jmilel ti hechuque —xut.
20 Hech itac'av scotolic:
—Oy pucuj ti avo'nton. ¿Much'u chayalbot amilel? —x'utat.
21 Hech itac'av ti Jesuse:
—Jun no'ox vinic laj jcolta ti yorail ti jcux co'ntontic. Hech yu'un toj ch'ayel avo'ntonic acotolic. 22 Laj yalboxuc ti Moisese ti chavaq'uic circuncisione. Ma'uc jbael hech i'albat ti Moisese. Ja' jbael i'albatic ti antiguo jtotique. Ti ho'oxuque manchuc mi ti sc'ac'alil ti jcux co'ntontic chavaq'uic circuncisión. 23 Lec ti hech chach'umbeic smantal ti Moisese chavaq'uic circuncisión manchuc mi ti yorail ti jcux co'ntontic. Hech yu'un ¿c'u yu'un chavilintaun yu'un ti sc'ac'alil ti jcux co'ntontic ichop cu'un scotol sbec'tal ti jun vinique? 24 Mu xtun mi ti ora no'ox chatic'be smul yan. Ja' tsc'an ti chanopic lec mi melel ti chopol ti c'usi laj spase —xchi ti Jesuse.

Ja' sc'opilal ja' ti Cristoe, xchiic ti crixchanoetique

25 Hech laj yalic cha'vo' oxvo' ti jchi'iltaque ti te nacajtic te ti Jerusalene:
—Avi vinic to ja' ti tsa'ate, ja' ti sc'opilal chlaj ti milele. 26 Q'uelo avil, li'to jamal chc'opoj. Mu'yuc c'usi ch-albat yu'un ti totiletic cu'untique. ¿Mi yu'un xch'unojic ti ja' ti Cristoe? 27 Ho'ocutique jna'ojtic bu liquem tal ti vinic li'to. C'alal chtal ti Cristoe, ja' ti mero Jcoltavanej cu'untique, mu'yuc much'u tsna' bu chlic tal —xchiic.
28 Hech yu'un tsots ic'opoj ti Jesuse te ti yut templo te ti Jerusalén c'alal ichanubtasvan. Hech laj yalbe ti crixchanoetique:
—Xavojtiquinucun chacuyic. Ana'ojic ti bu niloc' tal chacuyic. Mu jtucuc no'ox nital. Ja' ti Diose ti melel ti sc'ope, ja' laj stacun talel. Ho'oxuque mu xavojtiquinic. 29 Ho'oni xcojtiquin yu'un te niloc' tal ti stojol. Ja' laj stacun talel —xchi ti Jesuse.
30 Hech yu'un sc'an stiq'uic ti chuquel ti Jesuse. Mu'yuc much'u xu' yu'un stsacvan yu'un mu to staojuc yorail yu'un tstsacat ti Jesuse. 31 Oy ep laj xch'unic ti ja' ti Jcoltavanej cu'untic ti Jesuse. Hech laj yalic:
—Avi jchi'il li'to jelaven tspas señailetic hech chaj c'u che'el sc'opilal ti Cristoe ti c'alal chtale. Hech yu'un ja' ti Cristoe —xchiic.

Ja' sc'opilal ti sc'an stsaquic ti Jesuse ti yajmayoletic ti totil paleetique

32 Laj ya'yic ti fariseoetique ti hech chlo'lajic ti much'u laj xa xch'unic ti ja' ti Cristoe. Hech yu'un ti totil paleetique xchi'uc ti fariseoetique laj staquic batel yajmayoletic yu'un ac'o stsaquic tal ti Jesuse. 33 Ti Jesuse hech laj yalbe ti crixchanoetique:
—Yo' j'oc' xa li'uni chajchi'inoxuque. Chibat ti bu oy ti much'u laj stacun talele. 34 Ho'oxuque chasa'ucun. Mu xataucun. Ti bu chic'ot ho'oni, te mu xu' chac'otic ho'oxuque —xchi ti Jesuse.
35 Hech lic lo'lajuc ti jchi'iltaque, ho'on ti co'ol judiountutic xchi'uque:

—¿Bu chbat ti mu xu' ti jtatic chale? ¿Mi yu'un chbat ti bu oy ti jchi'iltique te puquemic ti slumal greciaetique yu'un ja' chba xchanubtas ti greciaetique?
36 ¿C'usi sjam ti hech chale: “Chasa'ucun, mu xataucun”, ti xchie? “Ti bu chic'ot ho'oni te mu xu' chac'otic ho'oxuque”, ti xchie —xut sbaic.

Ja' sc'opilal ti ch-oq'uilan tal ti yo'ntonic ti yutsil yo'ntone ti much'utic xch'unojique

37 Ti slajeb q'uin ja' tsots sc'opilal. Ja' hech ora laj sva'an sba ti Jesuse. Tsots ic'opoj, hech laj yalbe ti jchi'iltaque:
—Hech chaj c'u che'el ti much'u tsa'ilan ho' yu'un chuch' yu'un taquin ti yo'ntone, ja' no'ox hech ti much'u tsa'ilan yu'un chcol sbatel osil mu sta. Ti much'u hech yo'nton tsa'ilan, ac'o taluc ti jtojol hech chcac'be xcuxlejal sventa sbatel osil. 38 Yu'un scotol ti much'u chch'un ti chcoltaat cu'une, ja' ch-oq'uilan tal ti yo'nton ti yutsil yo'ntone, hech chlic xch'unic yantic uc, xchi ti sc'op ti Diose —xchi ti Jesuse.
39 Hech laj yal ti Jesuse yu'un laj xcholbe sc'opilal ti Ch'ul Espíritue, ti sc'opilal ch-ac'batic ti yo'ntonic ti much'utic chch'unique. Mu to talemuc ti Ch'ul Espíritue yu'un mu to tsut batel ti vinajel ti Jesuse.

Ja' sc'opilal ti cha'tos ostos ic'otic ti crixchanoetique

40 C'alal laj ya'yic ti jchi'iltaque ti hech laj yal ti Jesuse, oy much'u laj yal:
—Ja' cac'tic ti j'alc'op yu'un ti Diose ti sc'opilal chtale —xchiic.
41 Yan laj yalic:
—Ja' ti Cristoe li'to, ja' ti Jcoltavaneje —xchiic.
Yan laj yalic:
—Mu xlic tal ti Galilea ti Cristoe. 42 Yu'un chal ti sun ti Diose ti ja' ch-an ti Belén ti Cristoe yu'un ja' statamol ti Davide. Ja' te ch-an ti bu i'an ti statamole —xchiic.
43 Hech yu'un cha'tos ostos ic'otic ti jchi'iltaque. 44 Oy much'u sc'an stsaquic ti Jesuse. Mi junuc mu'yuc much'u xu' yu'un stsacvan.

Ja' sc'opilal mu'yuc much'u hech chc'opoj, xchiic

45 Hech yu'un ti yajmayoletique isutic talel ti stojol ti totil paleetique xchi'uc ti fariseoetique. Hech ijac'batic yu'unic:
—¿C'u yu'un muc xatsaquic tal? —x'utatic.
46 Hech itac'av ti yajmayoletique:
—Mu'yuc much'u hech chc'opoj hech chaj c'u che'el ti vinic lume —xchiic.
47 Hech i'albatic yu'un ti fariseoetique:
—Yu'un nalajic ti lo'lael uc. 48 Mi junuc mu'yuc much'u xch'unoj ti totiletic cu'untique. Ho'ontutic uc mi junuc mu'yuc bu jch'unojtutic. 49 Ti crixchanoetique ti te stsoboj sbaique, bolic. Mu sna'ic ti mantaletique. Ich'ayic xa —xchiic ti fariseoetique.
50 Te oy ti Nicodemoe, ja' ti tal sc'opon ti ac'ubaltic ti Jesuse. Ja' ochem ti fariseo uc ti Nicodemoe. Hech laj yal ti Nicodemoe:
51 —Mu xu' chcac'betic castigo jun jchi'iltic mi mu to chca'ibetic sc'op, mi mu to ti jtatic c'usi smul. ¿Mi mu hechuc chal ti mantaletic cu'untique? —xchi ti Nicodemoe.
52 Hech lic yalbeic:
—Jun to liquemot tal ti Galilea uc. Q'uelo me ti sc'op ti Diose hech chana' ti mi junuc mu'yuc bu xlic tal ti Galilea j'alc'op yu'un ti Diose —x'utat.
53 Hech ibatic ti snaic.

8

Ja' sc'opilal ti itaat jun ants yac'oj sba chmulivaj xchi'uc yan vinic

1 Ti ho'ontutique xchi'uc ti Jesuse nibatutic ti vits Olivatic sbi. 2 Hech yu'un
ti sob ic'luman ti yoc'omal nisututic tal xchi'uc ti Jesuse, ni'ochtutic ti yut
templo te ti Jerusalén yan vuelta. Ep crixchanoetic italic ti stojol ti Jesuse.
Hech yu'un laj snacan sba ti Jesuse, te lic chanubtasvanuc. 3 Italic fariseoetic
xchi'uc ti much'utic chchanubtasvanic ti smantal ti Diose ti scuyoj sbaique.
Laj yiq'uic tal jun ants. Yac'oj sba chmulivaj xchi'uc yan vinic istaic. C'ot
yaq'uic ti stojol ti Jesuse te ti o'lol ti crixchanoetique. 4 Hech laj yalbeic ti
Jesuse:

—Maestro, yac'oj sba chmulivaj xchi'uc yan vinic ijta avi ants li'to. 5 Ti
Moisese hech laj spasuntutic ti mantal ti ac'o ac'batuc ton ti much'u hech
tspase. ¿C'usi chaval ho'oti? —xchiic.

6 Yu'un ti hech laj yalique yu'un tal spasbeic proval yo'nton. Sc'an tsa'beic
smul ti Jesuse. Ti Jesuse laj snijan sba, laj sts'iba lum ti sbic'tal sc'ob. 7 Yu'un
mu xlaj yo'ntonic tsjaq'uic, toj lic nacluc ti Jesuse. Hech laj yalbe ya'yic:

—Ho'oxuc ti much'u mu'yuc smule ja' jbael ac'o yac'be ton ti antse —xchi.

8 Laj xcha'nijan sba yan vuelta ti Jesuse, laj xcha'ts'iba lum yan vuelta.
9 C'alal laj ya'yic ti totiletique ti hech laj yal ti Jesuse, ep ilo'laj yo'ntonic yu'un
ti smulique. Jujuntic iloq'uic batel. Ja' jbael iloq'uic batel ti más moletique.
Ja' patil iloq'uic batel ti bu unenic toe. Stuc no'ox icom ti Jesuse xchi'uc ti
antse te ti o'lol ti crixchanoetique. 10 Toj lic cha'nacluc yan vuelta ti Jesuse.
Yu'un mu xa teuc ti much'u laj yiq'uic tal ti antse, ja' no'ox te oy ti antse, hech
yu'un ti Jesuse hech laj yalbe:

—Me'e, ibat xa ti much'utic laj stabot amule. Mu'yuc much'u laj yac'bot ton
yu'un ti amule —xchi.

11 Hech itac'av ti antse:

—Mu'yuc, tote —xchi.

Ti Jesuse hech laj yalbe:

—Hechun uc, mu xacac'bot castigo yu'un amul uc. Batan, mu me xasa' yan
amul —xut batel.

Ja' sc'opilal ho'oni luzun avu'unic, xchi ti Jesuse

12 Yan vuelta lic chanubtasvanuc ti Jesuse. Hech laj yalbe ya'yic:

—Ho'oni luzun avu'unic, ho'oxuc ti mozoimbiloxuc yu'un ti mulile li' ti
balumile. Ti much'u chists'acliune ja' chcom yu'un ti mulile, ja' tspasilan ti
c'usi leque yu'un ho'on ti jtojobtas batel hech chcuxi sbatel osil —xchi.

13 Hech i'albat yu'un ti fariseoetique:

—Ho'oti atuc no'ox chachol ac'opilal. Mu'yuc rextico avu'un. Hech yu'un
mu stac' ti jch'untutic ac'op —xchiic.

14 Hech itac'av ti Jesuse:

—Manchuc mi chach'unic ti jtuc no'ox ti jchol jc'opilale, melel ti c'usi
chcale. Jna'oj ti bu niloc' talele, jna'oj ti bu chibate. Ho'oxuque mu xana'ic
ti bu niloc' talele, mu xana'ic ti bu chibate. 15 Ti ho'oxuque ti ora chach'unic
ti oy smul yan. Muc unuc chanopic lec. Ho'oni mu jnopbe smul yan. 16 Mi oy
c'usi ti jnope, lec ti jnop. Mu jtucuc no'ox ti jnop. Co'ol ti jnop xchi'uc ti Jtote,
ja' ti laj stacun talele. 17 Hech ts'ibabil comel ti mantaletique ti avich'ojique
mi co'ol sc'opic cha'vo' rexticoetic hech yu'un stac' chach'unic. 18 Ho'oni ti
jchol jc'opilal. Co'ol chixcholbun jc'opilal uc ti Jtote, ja' ti laj stacun talele
—xchi ti Jesuse.

19 Hech lic sjaq'uic:

—¿Bu oy ti Atote ti chavale? —xchiic.

Hech itac'av ti Jesuse:
—Mu xavojtiquinun, mu xavojtiquin uc ti Jtote. Ti taca avojtiquinucune, chavojtiquin uc ti Jtote ti hechuque —xchi.
20 Hech laj yal ti Jesuse c'alal ichanubtasvan te ti yut templo te ti cuarto yo' bu chaq'uic smoton ti Diose. Mu'yuc much'u xu' yu'un stsacvan yu'un mu to staojuc yorail yu'un tstsacat yu'un ti crixchanoetique ti Jesuse.

Ja' sc'opilal ti bu chibat, te mu xu' chabatic ho'oxuque, xchi ti Jesuse

21 Ti Jesuse hech laj yalbe ya'yic yan vuelta:
—Oy bu chibat. Chasa'ucun, mu xataucun. Acuchoj amul chachamic. Ti bu chibate, te mu xu' chabatic ho'oxuque —xchi.
22 Hech yu'un hech laj yalbe sbaic ti jchi'iltaque, ho'ontutic ti co'ol judiountutique:
—¿Mi yu'un tsmil sba ti hech chale: Ti bu chibat ho'oni, te mu xu' chabatic ho'oxuque, ti xchie? —xut sbaic.
23 Ti Jesuse hech laj yalbe:
—Ho'oni mu co'olucutic hech yu'un mu co'oluc ti jnoptic. Yu'un ho'oni sventaun vinajel. Ho'oxuque sventaoxuc balumil. 24 Ja' yu'un ti hech laj calboxuc: Acuchoj amul chachamic, ti xacutique. Yu'un mi mu xach'un ti ho'on Jcoltavanejun avu'unique, ja' acuchoj amul chachamic —xchi ti Jesuse.
25 Hech yu'un hech lic sjac'beic ti jchi'iltaque:
—¿Much'uot che'e? —xchiic.
Hech itac'av ti Jesuse:
—Ja' no'ox hech chaj c'u che'el laj calilamboxuque. 26 Oy to ep ac'opilal xu' chacalbeic. Oy to yan xu' chaquich'boxuc ac'opic. Ja' no'ox chacalbeic ti c'usi albilun yu'un ti Jtote ti laj stacun talele. Ti Jtote ti laj stacun talele melel ti sc'ope —xchi ti Jesuse.
27 Yu'un ti muc sc'an xch'unic ti ja' ti Cristoe hech yu'un muc xa'ibeic sjam ti ja' laj xcholbe sc'opilal ti Jtotic Diose. 28 Hech yu'un ti Jesuse hech laj yalbe:
—C'alal chajipanun ti cruz, ho'on ti co'ol crixchanoucutique, te me chana'ic ti ho'on Jcoltavanejun avu'unique. Te me chana'ic ti ja' no'ox laj calboxuc hech chaj c'u che'el albilun yu'un ti Jtote, ja' ti laj stacun talele. 29 Mu xiscomesun yu'un scotol c'ac'al ti jpas ti c'usi tsc'an ti yo'ntone —xchi ti Jesuse.
30 C'alal hech laj yal ti Jesuse, ep laj xch'unic ti ja' ti Jcoltavaneje.

Ja' sc'opilal ja' chayac'oxuc ti libre ti c'op ti ja' melele, xchi

31 Hech yu'un ti Jesuse hech laj yalbe ti jchi'iltaque, ja' ti much'u xch'unojique:
—Mi j'ech'el chavac' ti avo'ntonic ti jc'ope, mero cajchanc'opoxuc chac'otic cu'un obi. 32 Chana'ic ti c'op ti ja' melele. Ti c'op ti ja' melele, ja' chayac'oxuc ti libre —xchi.
33 Hech itac'avic ti crixchanoetique:
—Ho'ontutique yelnich'onuntutic ti Abrahame. Mi junucuntutic mu'yuc bu ochemuntutic ti mozoil. ¿C'u yu'un hech chaval: "Libre chac'otic", xachi? —xchiic.
34 Hech itac'av ti Jesuse:
—Melel ti c'usi chacalbeique, scotol ti much'u tsa'ilan smule oy ti mozoil yu'un smulic obi. 35 Ti much'u oy ti mozoile mu'yuc c'usi ch-ac'bat yu'un ti yajvale. Ja'uc ti much'u nich'onile ja' scotol ch-ac'bat yu'un ti stote. 36 Hech yu'un mi ho'on chacac'oxuc ti libre, ho'on ti Snich'onun ti Diose, libre chac'otic o ti mero melel. 37 Hovil chavalic ti ho'oxuc yelnich'onoxuc

ti Abrahame. Q'uelo avil chavalbucun jmilel. Yu'un puru milvanej oy ti avo'ntonic hech mu xc'ot ti avo'ntonic ti jc'ope. 38 Ho'oni ja' ti jchol ti hech chaj c'u che'el laj xa yac'bun jq'uel ti Jtote. Ho'oxuque ja' chapasic ti c'u che'el chayalboxuc smantal ti atotique —x'utatic yu'un ti Jesuse.

Ja' sc'opilal ja' atotic ti pucuje, x'utatic

39 Hech itac'avic:
—Ja' jtotutic ti Abrahame —xchiic.
Ti Jesuse hech laj yalbe:
—Ti ja'uc yelnich'onoxuc ti Abrahame, hech chapasic hech chaj c'u che'el laj spas ti Abrahame ti hechuque. 40 Ti ora to chavalbucun jmilel yu'un calojboxuc ava'yic ti c'usi melel ca'yoj ti stojol ti Diose. Mu hechuc laj spas ti Abrahame. 41 Ho'oxuque chapasbeic yabtel ti atotique —xut.
Hech itac'avic:
—Ho'ontutique mu yol snich'onucuntutic jmulavil. Jun no'ox ti totil cu'untutique, ja' jtotutic stuc ti Diose —xchiic.
42 Ti Jesuse hech laj yalbe:
—Ti ja'uc atotic ti Diose, c'uxun ti avo'ntonic ti hechuque. Yu'un te niloc' tal ti stojol ti Diose. Mu jtucuc no'ox nital. Ja' tacbilun tal yu'un ti Diose. 43 Mu xava'ibeic sjam ti jc'ope yu'un mu xac'an chava'ibeic sjam. 44 Ho'oxuque ja' atotic ti pucuje. Hech oy ti avo'ntonic chapasic c'usi tsc'an ti yo'ntone. Stalel jmilvanej c'alal ti sliqueb ti balumile hech ti ora to. Mu sc'an ti c'usi melele yu'un mu'yuc c'usi melel ti yo'nton. Mi tsnop c'op, stalel ono'ox. Ja' mero jnopc'op. Ja' chac' ti chanel ti nopc'ope. 45 Yu'un melel ti c'usi chacalbeique, hech yu'un ti mu xac'an xach'umbucun ti jc'ope. 46 Ho'oxuque mu xu' chatabun jmul ti ho'one. Melel ti jc'op ti calojboxuque. ¿C'u yu'un mu xach'umbucun? 47 Ti much'utic yu'un ti Diose ja' chch'umbeic sc'op ti Diose. Ja' yu'un ti mu xach'umbeic sc'op ti Diose yu'un mu yu'unucoxuc ti Diose —xchi ti Jesuse.

Ja' sc'opilal c'alal mu to anemuc ti Abrahame, jtalel te oyun, xchi

48 Hech i'albat ti Jesuse yu'un ti jchi'iltaque, ho'on ti co'ol judiountutic xchi'uque:
—Hech ono'ox hech chaj c'u che'el laj jnoptutic. Ho'ot liquemot tal ti Samaria. Oy pucuj ti avo'nton —xchiic.
49 Hech itac'av ti Jesuse:
—Mu'yuc pucuj ti co'nton. Ja' chcac' ti pasel ti muc' ti Jtote. Ho'oxuque mu xapasucun ti muc'. 50 Mu jtucuc chcac' jba ti pasel ti muc'. Ja' chiyac'un ti pasel ti muc' ti Jtote. Ti much'u mu xispasun ti muq'ue, ja' stuc chchapan ti Jtote. 51 Melel ti c'usi chacalbeique, ti much'u chixch'umbun ti jc'ope ja' mu xcham —xchi ti Jesuse.
52 Hech i'albat yu'un ti jchi'iltaque:
—Ti jna'tutic xa ti oy pucuj ti avo'nton. Icham ti Abrahame. Icham uc ti j'alc'opetic yu'un ti Diose. Ho'ot chaval: "Ti much'u chixch'umbun ti jc'ope, ja' mu xcham", xachi. 53 Caso me tsots avabtel avich'oj ho'oti. Ja' tsots yabtel laj yich' ti jtotic Abrahame ti ichame. Icham uc ti j'alc'opetic yu'un ti Diose. ¿Much'uot chacuy aba? —xchiic.
54 Hech itac'av ti Jesuse:
—Mi ho'on chcac' jba ti pasel ti muc', mu'yuc sjam. Ti Jtote, ja' ti Dios avu'unic ti chacuyique, ja' chiyac'un ti pasel ti muc'. 55 Mu xavojtiquinic. Ho'on xcojtiquin. Mu xcojtiquin ti Diose, mi xichie, ti jnop c'op hech chaj c'u che'el ti chanopic c'op ti ho'oxuque. Ho'on xcojtiquin ti Diose. Ti jpasbe ti muc' ti sc'ope. 56 Ti atotic Abrahame ti chavalique nichim no'ox yo'nton

yu'un ya'yoj jc'opilal ti chitale. Laj xch'un ti chitale, hech yu'un nichim no'ox yo'nton —xchi ti Jesuse.

57 Hech yu'un hech i'albat ti Jesuse yu'un ti jchi'iltaque:

—Mu to avich'ojuc lajuneb yoxvinic habil, ¡bu c'amba avil ti Abrahame ti chavale yu'un queremot to! —xchiic.

58 Ti Jesuse hech laj yalbe:

—Melel ti c'usi chacalbeique, c'alal mu to anemuc ti Abrahame, jtalel te oyun —xchi.

59 Hech yu'un bat stamic tal ton ti jchi'iltaque. Sc'an chac'beic ton ti Jesuse. Hech yu'un ti Jesuse laj sq'uej sba. Iloc' batel ti templo. Hech i'ech' batel ti o'lol crixchanoetic. Hech ibat o.

9

Ja' sc'opilal ti icol yu'un ti Jesuse ja' ti ma'sat c'alal i'ane

1 Ti bu ni'ech'tutic batel xchi'uc ti Jesuse te laj quiltutic jun jchi'iltutic. Ma'sat c'alal i'an ti vinique. 2 Ho'ontutic ti yajchanc'opuntutic ti Jesuse hech laj jac'betutic ti Jesuse:

—Maestro, ¿much'u smul ti yu'un ma'sat i'an avi jchi'iltic li'to? ¿Mi ti scoj smul stuc, mi ti scoj smul stot sme'? —xichitutic.

3 Hech itac'av ti Jesuse:

—Mu ti scojuc smul avi jchi'iltic li'to, mu ti scojuc smul stot sme'. Yu'un ti ma'sat i'an ti jchi'iltique, ja' no'ox yu'un hech chvinaj yabtel Dios ti sventa. 4 C'alal cuxulun li' ti balumile ja' yorail ti xu' jpasbe yabtel ti Jtote ti laj stacun talele. Mi nichame mu xa xu'. 5 Ti jayib c'ac'al li'oyun li' ti balumile ho'on hech chaj c'u che'el luz c'otemun avu'unic ho'oxuc ti li'oyoxuc li' ti balumile yu'un chacac'bot avil ti lequil bee —xchi ti Jesuse.

6 C'alal laj yal hech ti Jesuse laj stubta ts'ubilum. Laj spas ti ach'el ti ts'ubilume. Laj sbombe ach'el ti sat ti ma'sate. 7 Hech laj yalbe:

—Batan, ba poco tal asat ti ho' te ti estanque Siloé sbi —x'utat. Ti Siloe sbie ja' sjam ti ic'bil chtal ti ho'e.

Ibat ti ma'sate, ba spoc sat te ti Siloe. C'alal isut tal, chil xa balumil. 8 Hech yu'un laj sjac'be sbaic ti svecinotaque xchi'uc ti much'utic yilojic ti ma'sat ono'oxe:

—¿Mi ma'uc li'to ti much'u laj snacan sba sc'an paramote? —xut sbaic.

9 Oy much'u hech laj yal:

—Ja' lume —xchiic.

Oy yan hech laj yalic:

—Ma'uc, ja' no'ox co'ol x'elan —xchiic.

Hech itac'av ti vinique:

—Ho'on chavile —xchi.

10 Hech ijac'bat:

—¿C'u che'el ijam asat? —xchiic.

11 Hech itac'av ti vinique:

—Ja' ti jchi'iltic Jesús sbi, ja' laj spas ti ach'el ti ts'ubilume. Laj sbombun ti jsat. “Batan ti yo' bu Siloé sbi, ba poco tal asat”, xiyutun. Hech nibat, ba jpoc jsat. Hech yu'un chquil xa balumil —xchi.

12 Hech lic sjac'beic:

—¿Bu oy ti much'u chavale? —xchiic.

—Mu jna' bu ibat —xchi xtac'av ti vinique.

Ja' sc'opilal ti ep ijac'bat ti ma'sat ono'oxe

13 Laj yiq'uic batel sva'anic ti stojol ti fariseoetique ti much'u ma'sat
ono'oxe. 14 Ja' sc'ac'alil ti jcux co'ntontutic c'alal laj spas ti ach'el ti ts'ubilum
ti Jesuse, c'alal laj sjambe sat ti ma'sate. 15 Laj sjaq'uic uc ti fariseoetique c'u
che'el ijambat ti sate. Hech itac'av ti vinique:
—Laj sbombun ach'el ti jsat. Patil ba jpoc jsat. Hech yu'un chquil xa
balumil —xchi.
16 Hech yu'un hech i'albat yu'un cha'vo' oxvo' ti fariseoetique:
—Mu'yuc ti stojol ti Diose ti vinique ti chavale yu'un mu xchabi ti sc'ac'alil
ti jcux co'ntontique —xchiic.
Oy yan hech laj yalic:
—¡Bu c'amba hu'uc yu'un tspas avi jchop o abtel li'to ti much'u oy smule!
—xchiic.
Hech cha'tos ic'otic ti fariseoetique. 17 Hech yu'un hech laj sjac'beic yan
vuelta ti ma'sate:
—Ho'ot, ¿c'usi xchi avo'nton yu'un ti much'u laj sjambot asate? —xut.
Hech itac'av ti vinique:
—Ho'on chcal ti ja' j'alc'op yu'un ti Diose —xchi.
18 Ti jchi'iltaque muc xch'unic ti ja' ma'sat ono'oxe. Ja'to ba yiq'uel tal ti stot
sme'e ti much'u ijam xa sate, ja'to laj xch'unic ti ja' ijam xa ti sate. 19 Hech hul
jac'batuc ti stot sme'e:
—¿Mi ja' avol anich'on li'to ti ma'sat ono'ox c'alal i'an ti chavalique? ¿C'u
che'el ti chil xa balumil ti ora to? —x'utat.
20 Hech itac'av ti stot sme'e:
—Ja' col jnich'on li'to, ti ma'sat c'alal i'ane. 21 Pero mu jna'tutic c'u che'el
chil xa balumil. Mu jna'tutic uc ti much'u ijambat ti sate. Oy xa yo'nton.
Jac'bo ava'yic. Ac'o yal stuc —xchiic.
22 Yu'un ti hech laj yalic ti stot sme'e, yu'un ixi' yu'un ti totiletic
cu'untutique. Yu'un ti totiletique xchapoj xa sc'opic ti j'ech'el mu stac' ch-
och ti templo ti much'u jamal chal ti ja' ti Jcoltavaneje ti Jesuse. 23 Ja' sventail
ti hech laj yalic ti stot sme'e: “Oy xa yo'nton, jac'bo ava'yic”, ti xchie.
24 Hech yu'un laj xcha'iq'uic tal ti much'u ma'sat ono'oxe. Hech hul albatuc:
—Jamal chaval ti stojol Dios ti ja' jp'ajmantal ti vinique. Ti ho'ontutique ti
jna'tutic ti ja' jp'ajmantal —xchiic.
25 Hech itac'av ti vinique:
—Mu jna' mi jp'ajmantal. Ja' no'ox jna' ti chquil xa balumil ti ora to, ti
ma'satun ono'oxe —xchi.
26 Laj xcha'jac'beic yan vuelta:
—¿C'usi laj yutot? ¿C'u che'el laj sjambot ti asate? —xchiic.
27 Hech itac'av ti vinique:
—Laj xa calbot ava'yic. Mu xac'an xach'unic. ¿C'u yu'un chac'an chava'yic
yan vuelta? ¿Mi yu'un chac'an cha'ochic ti yajchanc'op uc? —xchi.
28 Hech yu'un lic slabanic. Hech lic yalbeic:
—Ho'oti yajchanc'opot jmulavil. Ho'ontutique yajchanc'opuntutic ti Moi-
sese jcotoltutic. 29 Jna'tutic ti laj sc'opon ti Moisese ti Diose. Ti much'u
chavale mu jna'tutic bu liquem tal —xchiic.
30 Hech itac'av ti vinique:
—Xch'ay co'nton xca'i ti mu xana' bu taleme. Ja' laj sjambun jsat chavil.
31 Ti jna'tic ti mu stsacbe sc'op jmulaviletic ti Diose. Ti much'u chi' ti Diose,
ti tspasbe ti c'usi tsc'an ti yo'ntone, ja' tstsacbat sc'op yu'un ti Diose. 32 C'alal
ilic ti balumile asta ti ora to mu'yuc much'u hech a'ibil sc'opilal ti xu' tsjambe
sat ti much'u ma'sat c'alal i'ane. 33 Ti manchuc loq'uem tal ti stojol ti Diose ti
much'u chcale, mu xu' yu'un spas ti hechuque —xchi.

34 Hech lic yalbeic:
—¡Bu c'amba achanubtasuntutic ho'ontutique! Yu'un pucujot ono'oxe, hech yu'un ti ma'sat c'alal na'ane —x'utat.
Hech i'albat ti j'ech'el mu stac' ch-och ti templo.

Ja' sc'opilal ma'sat chcom ti much'utic ti chojtiquinic ti Diose ti scuyojique, xchi

35 Ti Jesuse laj ya'ibe sc'opilal ti j'ech'el mu stac' ch-och ti templo ti vinique. Hech yu'un ital ti Jesuse, tal sc'opon ti vinique. Hech laj sjac'be:
—¿Mi ach'unoj ti jelaven sp'ijil ti Snich'on ti Diose? —xchi.
36 Hech itac'av ti vinique:
—¿Much'u? tote. Ti jc'an ti jch'un —xchi.
37 Ti Jesuse hech laj yalbe:
—Aq'uelojbe xa sat. Ho'on ti chajc'oponote —xchi.
38 Itac'av ti vinique, hech laj yalbe:
—Chajch'unot, Cajval —xchi. Hech lic squejan sba ti stojol ti Jesuse.
39 Ti Jesuse hech laj yalbe:
—Nital li' ti balumile, tal chapanvanucun. Tal cac'be yojtiquinic ti Diose ti much'utic tsc'an chojtiquinic ti Diose. Hech ma'sat chcomic ti much'utic ti chojtiquinic ti Diose ti scuyojique —xchi.
40 Oy fariseoetic te xchi'inojic ti Jesuse. Laj ya'yic ti hech laj yal ti Jesuse. Hech lic sjac'beic:
—¿Mi yu'un ma'satuntutic chacuyuntutic? —xchiic.
41 Hech itac'av ti Jesuse:
—Ti ja'uc ma'satucoxuque, mu'yuc amulic ti hechuque. Yu'un chcojtiquintutic ti Diose, xachiique, hech yu'un ja' amulic —xchi ti Jesuse.

10

Ja' sc'opilal ti mero jq'uelcarnero

1 Ti Jesuse hech laj yalbe ti jchi'iltaque:
—Melel ti c'usi chacalbeique, a'yic me. Ti much'utic ti j'elec'carneroetique mu x'och ti ti'corral, ja' chp'it ochel ti xocon ti ti'corrale. 2 Ja'uc ti mero yajval ti carneroetique ja' ch-och ti ti'corral. 3 Ti jchabiejcorrale tsjambe sti' corral yu'un ch-och batel ti mero jq'uelcarneroe. Ti carneroetique cha'ibeic sc'op ti yajvale. Ti yajvale tsbiiltas ti jaycot ti scarneroe. Tsloq'ues batel. 4 C'alal laj xa sloq'ues batel ti jaycot ti scarneroe, ja' jbael chbat ti yajvale. Ti carneroetique ja' sts'acliic batel ti yajvale yu'un ch-ic'at yu'un ti yajvale. 5 Ti much'u mu ti ti'corraluc ch-och talele ja' mu sts'acliic batel. Chjatavic batel ti carneroetique yu'un mu xa'ibeic sc'op —xchi ti Jesuse.
6 Hech oy ti lo'il laj yac' ti a'yel ti Jesuse. Ti jchi'iltaque muc xa'ibeic sjam ti c'u che'el i'albat yu'un ti Jesuse.

Ja' sc'opilal lec ti jchabi ti much'utic chixch'umbun ti jc'ope, xchi ti Jesuse

7 Ti Jesuse hech laj yalbe uc:
—Ho'on jventainoj ti sti' scorral scarnero ti Diose. 8 Scotol ti much'utic jq'uelcarneroetic scuyoj sbaique ti jbael li' ono'ox oyique, ja' jlo'lavanejetic. Ja' hech chaj c'u che'el j'elec'carnero yu'un ja' tsc'an chispojbun ti much'utic chists'acliune. Ti much'utic chists'acliune ja' mu xba spasbeic ti muc' ti sc'opic ti jlo'lavanejetique. 9 Ho'on jventainoj ti sti' scorral scarnero ti Diose. Ti much'utic chch'unic ti chcolic ti jventae, ja' scarnero ti Diose chc'otic o. Hech chaj c'u che'el ti carneroetique ti lec chabibil chloc' ch-och yu'un hech tsta sve'el, ja' no'ox hech uc ti much'utic i'ochic xa ti scarnero ti Diose, lec chabibil, nichim no'ox yo'ntonic o, mu'yuc xa palta cha'yic.

10 'Ti j'elec'carneroe ja' no'ox yabtel ch-elc'aj, chmilvan, chjinvan. Ja'uc
ti ho'one tal cac'be xcuxlejalic sbatel osil. Hech jun no'ox yutsil chc'otic
o. 11 Hech chaj c'u che'el ti lequil jq'uelcarnero lec chchabi ti scarneroe
mu'yuc sc'opilal mi chti'at yu'un ti bolome, ja' no'ox hechun uc ho'oni lec
ti jchabi ti much'utic chch'unic ti ho'on Jcoltavanejun yu'unique. Chcac'
jba ti milel yu'unic. 12 Ti much'u ja' no'ox tsa' abtel yu'un chchabi ti
carneroetique yu'un mu yu'unuc ti carneroetique hech yu'un mi chil chtal
bolom, tscomes ti carneroetique. Chjatav batel. Hech oy chlaj ti ti'el yu'un
bolom ti carneroetique. Ti yane chpuquic batel. 13 Yu'un ti chjatavic batel ti
jsa'abteletique, yu'un mu c'uxuc cha'yic ti carneroetique.
14 'Hech chaj c'u che'el ti lequil jq'uelcarnero lec chchabi ti scarneroe,
ja' no'ox hechun uc ho'oni lec ti jchabi ti much'utic chch'unic ti chcolic
ti jventae. Xcojtiquin, xiyojtiquinucun uc. 15 Xcojtiquin jbatutic xchi'uc
hech chaj c'u che'el xcojtiquin jbatutic xchi'uc ti Jtote. Xiyojtiquinun ti
Jtote. Ho'oni xcojtiquin uc ti Jtote. Ho'oni chcac' jba ti milel yu'un scotol ti
much'utic chists'acliune. 16 Oy yanlum crixchanoetic chlic xch'umbun jc'op
uc. Persa chquic' tal ti jtojol uc. Chiya'ibun jc'op uc hech jtos no'ox chac'otic
xchi'uc ti jayiboxuc ti chach'umbun ti jc'ope. Jun no'ox totil avu'unic chc'ot
acotolic. Ho'on obi.
17 'Yu'un ti chcac' jba ti milel yu'un ti much'utic chists'acliucune hech yu'un
c'uxun ti yo'nton ti Jtote. Patil chlic cha'cuxiucun. 18 Mu'yuc much'u xu'
yu'un chismilun. Ho'oni yutsil co'nton chcac' jba ti milel. Xu' cu'un chcac'
jba ti milel. Xu' cu'un chicha'cuxi nixtoc. Hech smantal ti Jtote ti quich'oje
—xchi ti Jesuse.
19 Cha'tos ic'otic ti jchi'iltaque yu'un ti hech laj yal ti Jesuse. 20 Ep laj yalic:
—Oy pucuj ti yo'nton. Chujuben sjol lume. ¿C'u yu'un chava'ibeic sc'op?
—xchiic.
21 Oy yantic laj yalic:
—Li'to mu hechuc sc'op ti much'u oy pucuj ti yo'ntone. Mu xu' tsjambe sat
ma'satetic pucuj —xchiic.

Ja' sc'opilal ti sc'an chmilat yu'un ti xchi'iltaque ti Jesuse

22 Te ti jteclum Jerusalén ja' yorail q'uin c'alal ti jna'tutic ti c'u che'el
icha'meltsaj ti templo cu'untutic ti vo'one yu'un ac'o tunuc yu'un yan vuelta
ti Diose, ho'ontutic ti judiountutique. Ja' yorail taiv. 23 Te chanav ti yut
templo ti Jesuse yo' bu scorredor Salomón sbi. 24 Hech yu'un ti jchi'iltaque
tal sjoyubtaic ti Jesuse. Hech laj sjac'beic:
—¿Jayib to c'ac'al chavac' lo'lajuc co'ntontutic avu'un? Mi ho'ot ti Jcolta-
vanejote, jamal me xaval ca'itutic —xchiic.
25 Hech itac'av ti Jesuse:
—Laj xa calboxuc, mu xach'unic. Laj xa aq'uelic uc ti jchop o abteletic ti laj
xa jpas ti sventa ti Jtote. 26 Mu xach'unic yu'un mu cu'unucoxuc ti ho'oxuque.
Hech laj xa calboxuc ava'yic. 27 Yu'un ti much'u cu'une, ja' chiya'ibun jc'op.
Ho'oni xcojtiquin. Ja' chists'acliucun. 28 Chcac'be xcuxlejalic sbatel osil. Mu
xch'ayic sbatel osil. Mu'yuc much'u xu' chispojbun loq'uel ti jc'ob. 29 Ti
Jtote laj yac'bun ti jc'ob. Jelaven xu' yu'un tspas scotol. Mu'yuc much'u xu'
chpojbat ti sc'ob ti Jtote. 30 Ti Jtote jun oyun xchi'uc —xchi ti Jesuse.
31 Hech yu'un ti jchi'iltaque ba stamic tal ton yu'un sc'an chac'beic ton yan
vuelta ti Jesuse. 32 Hech i'albat yu'un ti Jesuse:
—Oy ep lequil abteletic laj xa jpasboxuc aq'uelic ti sventa ti Jtote. ¿C'usi
abtelal mu xtun laj jpas yu'un chavac'bucun ton? —xchi.
33 Hech itac'av ti jchi'iltaque:

—Ma'uc chacac'bot ton yu'un ti lec avabtele. Ja' yu'un chatoy aba ti stojol ti Diose. Ho'ot vinicot no'ox. Diosot chacuy aba —xchiic.

34 Ti Jesuse hech laj yalbe:

—Hech ts'ibabil ti sun ti Diose ti avich'ojique: “Ti ho'oxuque jq'uexoloxuc”, xacutic, xchi ti Diose, xut ti juezetic ti vo'one. 35 “Jq'uexoloxuc”, xchi sc'opilal ti much'utic i'ac'batic yabtel yu'un ti Diose ti vo'one. Mu xu' xch'ay ti hech yaloj ti Diose ti sun. 36 Lec ti hech i'albatic sc'opilale, xachiic. Hech yu'un ¿c'u yu'un chavalic ti ho'on ti jtoy jba ti stojol ti Diose yu'un ho'on Snich'onun ti Diose ti xichie? Yu'un ho'on ac'bilun cabtel yu'un ti Jtote hech yu'un ti nital li' ti balumile. 37 Mi ma'uc yabtel ti Jtote ti jpas chacuyique, mu me xach'umbun jc'op che'e. 38 Mi ja' yabtel ti Jtote ti jpas ti chavilique, ch'unic me manchuc mi mu xach'umbun jc'op ho'oni. Yu'un mi chach'unic ti ja' yabtel ti Jtote ti jpase hech chana'ic ti jun oyun xchi'uc ti Jtote —xchi ti Jesuse.

39 Hech yu'un yan vuelta c'an stsaquic ti Jesuse. Mu'yuc bu ihu' yu'unic yu'un laj sq'uej sba batel ti ora ti Jesuse.

40 Yan vuelta nibatutic xchi'uc ti Jesuse lum ti jech uc'um Jordán ti bu lic yac' ich'ho' ti Juane. Te nihalejtutic xchi'uc ti Jesuse. 41 C'alal te oyuntutic, ep jchi'iltac ital ti stojol ti Jesuse. Hech laj yalic:

—Manchuc mi muc spas jchop o abtel ti Juane, melel ti c'u che'el laj yalbe sc'opilal ti jchi'iltic li'to —xchiic.

42 Hech yu'un ti much'utic italique, oy ep much'utic laj xch'unic ti ja' Jcoltavanej ti Jesuse.

11

Ja' sc'opilal ti icham jun vinic, Lázaro sbi

1 Itsaqui ti chamel jun jchi'iltutic, Lázaro sbi. Ja' Betania sbi ti slumal ti Lázaroe. Ja' ti biq'uit jteclum te ti estado Judea, ja' te nacajtic ti cha'vo' antsetique, ja' ti Maríae xchi'uc ti Martae. Yuts yalal sbaic. 2 Ja' ono'ox ti María ti patil lic smalbe perfume ti yacan ti Cajvaltique, ti lic scusbe yacan ti stsotsil sjole. Ti much'u tsacbil ti chamele, ja' ti Lázaroe, ja' ximel ti Maríae. 3 Hech yu'un ti yixleltac ti Lázaroe laj stac ti iq'uel ti Jesuse.

—Cajval, tsacbil ti chamel ti Lázaroe ti c'ux ti avo'ntone —xchi c'otel ti much'u laj stac batele.

4 C'alal laj ya'i ti Jesuse, hech laj yal:

—Yu'un ti itsacat ti chamele, mu yu'unuc ja' sventa j'ech'el chcham o. Ja' sventa no'ox ch-ac'at ti pasel ti muc' ti Diose. Ja' no'ox yu'un hech chi'ac'at ti pasel ti muc' ti ho'on ti Snich'onun ti Diose —xchi.

5-6 Ti Jesuse manchuc mi c'ux ti yo'nton ti Martae xchi'uc ti smuque xchi'uc ti Lázaroe, ti c'alal laj ya'i ti tsacbil ti chamel ti Lázaroe, chib to c'ac'al te nihalejtutic te ti bu ono'ox oyuntutique. 7 Patil ti Jesuse hech lic yalbuntutic ho'ontutic ti yajchanc'opuntutique:

—Sutucutic batel ti Judea yan vuelta —xiyutuntutic.

8 Ho'ontutic ti yajchanc'opuntutique hech lic calbetutic:

—Maestro, ja'to no'ox c'an yac'bot ton ti jchi'iltique. ¿Mi te chabat yan vuelta? —xcututic.

9 Ti Jesuse laj yac'bun jna'tutic ti c'u x'elan yabtel ti Diose. Hech laj yalbuntutic:

—P'isbil lajcheb ora jujun c'ac'al ti yac'oj ti Diose. Ti much'u chanav ti c'ac'altic mu sp'osi yacan yu'un oy to ti squeval ti c'ac'ale. 10 Ja'uc mi i'ic'ub ti osile, ja' laj sta yorail ti tsp'osi yacan yu'un itup' xa ti squeval ti c'ac'ale

—xiyutuntutic. Hech laj yac'bun jna'tutic ti ja'to mi laj sta yorail yu'un ti Diose ti chmilate, ja'to xu' yu'un ti jchi'iltaque.
11 Patil hech laj yalbuntutic uc:
—Ivay xa ti quermanotique, ja' ti Lázaroe. Ho'oni chba jtij liquel yu'un vayal xa —xiyutuntutic.
12 Hech lic calbetutic, ho'ontutic ti yajchanc'opuntutique:
—Cajval, mi vayale, ja' sna'oj chlic stuc —xichitutic.
13 Hech laj yal ti Jesuse yu'un icham xa ti Lázaroe. Ho'ontutic ti yajchanc'opuntutique laj jcuytutic ti chcux no'ox yo'nton yu'un ti vayale.
14 Hech yu'un ti Jesuse hech jamal laj yalbuntutic:
—Icham xa ti Lázaroe. 15 Nichim no'ox co'nton yu'un mu teucutic. Yu'un ja' sventailuc ti mu teucutique yu'un hech chach'unic. Batic che'e, ba jq'ueltic —xiyutuntutic ti Jesuse.
16 Hech yu'un ti jun jchi'iltutic ti abtele ja' ti Tomas sbie, ja' ti vats xcututique, hech lic yalbuntutic:
—Batic, co'ol ac'o chamucutic xchi'uc —xiyutuntutic.

Ja' sc'opilal oy cha'cusesel ti jventa jtuc, oy cuxlejal sbatel osil ti jventa jtuc, xchi ti Jesuse

17 Hech nibatutic xchi'uc ti Jesuse. C'alal nic'otutic, oy xa chanib c'ac'al mucul ti Lázaroe. 18 Ti Betaniae nopol xil sbaic xchi'uc ti Jerusalene. Oy van o'lol reva xil sbaic. 19 Ep ti jchi'iltaque ti italic, tal smuc'ubtasbeic yo'ntonic ti Martae xchi'uc ti Maríae yu'un ti icham xa ti ximele. 20 Ti Martae c'alal laj ya'ibe sc'opilal ti chtal ti Jesuse, tal snup ti be. Ti Maríae te nacal icom ti sna.
21 Ti Martae hech hul yalbe ti Jesuse:
—Cajval, ti li'ucoti ti c'alal itsacat ti chamel ti jximele, muc xcham ti hechuque. 22 Jna' ti scotol ti c'usi chac'ambe ti Diose ti ora to, ja' chayac'bot ti Diose —xchi ti Martae.
23 Ti Jesuse hech laj yalbe:
—Chcha'cuxi loq'uel ti ch'en ti aximele —xchi.
24 Hech itac'av ti Martae:
—Jna' ti chcha'cuxi loq'uel ti ch'en ti slajebal c'ac'al c'alal chcha'cuxiic scotolic —xchi.
25 Ti Jesuse hech laj yalbe:
—Oy cha'cusesel ti jventa jtuc. Oy cuxlejal sbatel osil ti jventa jtuc. Ti much'utic chixch'unun ti ho'on Jcoltavanejun yu'une, manchuc mi chlaj yip ti sbec'tale, ja' cuxul sbatel osil. 26 Scotol ti much'utic chcuxi sbatel osile, ja' ti much'utic chixch'unun ti ho'on Jcoltavanejun yu'une, j'ech'el mu'yuc xa sc'opilal ti ch'ayel chbatique. ¿Mi hech ach'unoj? —xchi ti Jesuse.
27 Hech itac'av ti Martae:
—Hech, Cajval. Jch'unoj ti ho'ot ti Jcoltavanejote, ti ho'ot Snich'onot ti Diose, ti ho'ot hech ono'ox ac'opilal ti chatal li' ti balumile —xchi.

Ja' sc'opilal ti i'oc' ti Jesuse

28 C'alal hech laj yal ti Martae, ba yic' tal ti smuque, ja' ti Maríae. Mucul no'ox c'ot yalbe:
—Ital xa ti Maestroe. Ja' chayic'ot —xchi.
29 C'alal laj ya'i ti Maríae, ilic ti ora. Tal sc'opon ti Jesuse. 30 Mu to chihultutic xchi'uc ti Jesuse te ti biq'uit jteclum. Ti Maríae te hul stauntutic ti ora ti bu laj scomesuntutic xchi'uc ti Jesuse ti Martae. 31 Hech yu'un ti jchi'iltaque ti te xchi'inojic ti sna ti Maríae yu'un tal smuc'ubtasbeic yo'ntonic, c'alal laj yilic ti iloc' talel ti ora ti Maríae, laj sts'acliic talel uc. Hech laj yalic:

—Yu'un chba oc'uc ti bu mucul ti ximele —xchiic.
32 Ti Maríae c'alal ihul ti stojol ti Jesuse, laj sq'uelbe sat, lic spatan sba ti lum
te ti stojol. Hech laj yalbe:
—Cajval, ti li'ucoti ti c'alal itsacat ti chamel ti jximele, muc xcham ti
hechuque —xchi.
33 C'alal laj yil ti Jesuse ch-oc' ti Maríae, ch-oq'uic uc ti jchi'iltaque ti te
xchi'inojic tale, mu xtun laj ya'i ti hech oy li' ti balumile. 34 Hech lic sjac'be:
—¿Bu laj amuquic comel? —xchi.
Hech i'albat yu'unic:
—Ba jq'ueltic, Cajval —x'utat.
35 Lic oc'uc ti Jesuse. 36 Hech yu'un hech lic yalbe sbaic ti jchi'iltaque:
—Q'uelo avil, c'ux ti yo'nton ti Lázaroe —xut sbaic.
37 Oy much'utic hech laj yalic:
—Ti lajuc sc'ane, laj scolta ti Lázaroe ti hechuque, hech yu'un muc xcham.
Yu'un xu' yu'un tsjambe sat ti much'u ma'sate —xchiic.

Ja' sc'opilal ti icha'cusesat loq'uel ti ch'en ti Lázaroe

38 C'alal nic'otutic xchi'uc ti Jesuse ti bu ti ch'ene, oy palta laj ya'i ti yo'nton
yan vuelta yu'un ti hech oye. Ti ch'ene ja' pujul. Ton ti smac sti'e. 39 Ti Jesuse
hech laj yal:
—Loq'ueso ti tone —xchi.
Hech i'albat ti Jesuse yu'un ti Martae, ja' ti yixlel ti Lázaro ti ichame:
—Cajval, tu xa yu'un xchanibal xa c'ac'al mucul —xchi.
40 Ti Jesuse hech laj yalbe:
—Laj calbot ti mi chach'une, hech chaq'uel ti jelaven sp'ijil ti Diose, xacut
—xchi ti Jesuse.
41 Hech yu'un laj sloq'uesic ti ton ti smacojbe sti' ti ch'ene yo' bu mucul ti
ánimae. Ti Jesuse laj sq'uel muel vinajel. Hech lic sc'opon Dios:
—Tote, hocol avalbun ti chatsacbun jc'op. 42 Jna' ti scotol c'ac'al chatsacbun
jc'op. Hech chcal yu'un ac'o ya'yic ti much'utic nopol va'ajtic li'to yu'un hech
chch'unic ti ho'ot laj atacun talele —xchi.
43 C'alal laj yal hech, tsots ic'opoj ti Jesuse:
—¡Lázaro, loc'an tal! —xchi.
44 Hech iloc' tal ti animae. Bech'bil sc'ob yacan ti poc'. Pixbil sjol ti paño. Ti
Jesuse hech laj yalbe ti crixchanoetique:
—Jitumbo, ac'o batuc —xchi.

Ja' sc'opilal ti lic xchapambeic sc'opilal yu'un tsmilic ti Jesuse (Mt. 26:1-5; Mr. 14:1-2; Lc. 22:1-2)

45 Hech yu'un ep ti jchi'iltaque ti te xchi'inojic tal ti Maríae, laj xch'unic ti ja'
Jcoltavanej ti Jesuse c'alal laj sq'uelic ti hech laj xcha'cuses ti anima ti Jesuse.
46 Ti much'utic muc xch'unique mu xtun laj yilic, ba yalbeic ti fariseoetique
ti ep ti much'utic ich'umbat sc'op ti Jesuse yu'un ti laj xcha'cuses ti animae.
47 Hech yu'un ti totil paleetique xchi'uc ti fariseoetique laj stsobic tal scotol
ti xchi'iltac ti abtele. Hech laj yalic:
—¿C'usi chcutic? Ep señaileticc tspas ti vinic ti chcaltique. 48 Ac'o spas
hech, mi xijchie, hech chch'unic scotol jchi'iltic ti ja' Jcoltavanej cu'untique.
Hech tstiq'uic ti ajvalil. Hech yu'un chlic sjol ti totil ajvalil ti te ti Romae.
Hech tstac talel yajsoldado. Hech chtal spasic pleito li' ti jlumaltique, hech
chismilucutic jcotoltic —xchiic.
49 Te oy jun xchi'il ti abtel, Caifás sbi. Ja' yorail ochem ti totil pale ti habil
lume. Hech laj yal:

—Ho'oxuque, mu xana'ic. 50 Mu xava'ibeic sjam ti ja' lec mi chcham
cu'untic jun no'ox jchi'iltic. Ja' mu xtun mi chijcham jcotoltic —xchi.
51 Mu stucuc no'ox hech laj yal. Yu'un ochem ti totil pale ti habil lume, hech
yu'un ich'amumbat ye yu'un ti Diose yu'un hech laj yalbe sc'opilal ti Jesuse
ti ja' jq'uexoltutic chcham yu'un jcotoltutic, ho'ontutic ti judiountutique.
52 Ma'uc no'ox chcham cu'untutic ho'ontutic ti judiountutique, ja' chcham
yu'un scotol yol xnich'nab ti Diose ti buc no'ox oyic ti sjoylejal balumil,
hech jun no'ox chijc'otucutic jcotoltic. 53 Hech yu'un ti totiletique ti ora lic
xchapambeic sc'opilal yu'un tsmilic ti Jesuse.
54 Hech yu'un ti Jesuse muc xac' sba ti q'uelel ti stojol ti jchi'iltaque,
ho'ontutic ti co'ol judiountutic xchi'uque. Hech yu'un laj jq'uej jbatutic batel
xchi'uc ti Jesuse ti yan balumil nopol xil sbaic xchi'uc ti xocol balumile. Te
nic'otutic ti jteclum Efraín sbi. Te nihalejtutic xchi'uc ti Jesuse ho'ontutic ti
yajchanc'opuntutique.
55 Po'ot xa tsta yorail q'uin cu'untutic. Ja' ti q'uin Pascua sbie c'alal ti
jna'tutic ti c'u che'el icoltaat loq'uel ti Egipto ti vo'one ti antiguo jtatamoltu-
tique. Yu'un po'ot xa ti q'uine, oy ep ti jchi'iltaque icajbatic te ti Jerusalén
yu'un te chba scaj'ac' sbaic ti lecubtasel yu'un hech lec ac'o ilatuc yu'un ti
Diose ti yorail ti q'uine. 56-57 C'alal ic'otic ti Jerusalén, laj ya'ibeic smantal ti
totil paleetique xchi'uc ti fariseoetique ti mi oy much'u yiloj bu oy ti Jesuse,
jamal ac'o yalic ti much'u yiloje yu'un chich' tsaquel ti Jesuse. Hech yu'un lic
sa'ic ti Jesuse ti crixchanoetique. Scotolic ti much'utic te xa oyic ti templo te
ti Jerusalén, hech lic sjac'be sbaic:
—¿C'usi chanopic? ¿Mi mu xtal ti q'uin xana'? —xut sbaic. Ja' sc'opilal ti
Jesuse.

12

Ja' sc'opilal ti imalbat perfume ti yacan ti Jesuse te ti Betania (Mt. 26.6-13; Mr. 14:3-9)

1 Vaquib xa c'ac'al tsc'an tsta yorail q'uin Pascua. Nic'otutic xchi'uc ti Jesuse
te ti jteclum Betania yo' bu nacal ti Lázaroe, ja' ti icha'cusesat loq'uel ti ch'en
yu'un ti Jesuse. 2 Laj yic'untutic ti ve'el ti Martae xchi'uc ti Jesuse. Ti Lázaroe
laj xchi'inuntutic ti naclej ti mesa xchi'uc ti Jesuse xchi'uc yantic. 3 Ti Maríae
laj yich' tal o'lol kilo perfume, nardo sbi. Toyol stojol ti nardoe. Tal smalbe
ti yacan ti Jesuse. Ti Maríae laj stsac ti sjole, hech lic scusbe yacan ti stsotsil
sjol. Ti sjunul sna ipuc yic' ti perfumee. 4 Te oy uc ti jun jchi'il ti abtele, ja'
ti Judas sbie. Ja' snich'on Simon Iscariote. Ja' ti much'u ta xa xac' entrecal ti
Jesuse. Hech laj yal ti Judase:
5 —Ti lajuc xchon avi perfume li'to, oxib ciento denariotaq'uin iloc' stojol
ti hechuque. Ja' lec ti lajuc yac'be me'onetic ti taq'uine —xchi ti Judase.
6 Yu'un ti hech laj yale, mu yu'unuc c'ux ti yo'nton ti me'onetique. Ja' no'ox
yu'un j'elec'. Ja' sventainoj ti sbolsail jtaq'uintutique xchi'uc ti Jesuse. Ja'
laj yelc'anilan jujuti' ti jtaq'uintutique ti te laj jtiq'uilantutic ti sbolsaile. 7 Ti
Jesuse hech lic yalbe ti Judase:
—Mu me xaval hech. Ja' sventa yorail jmuquel ti sq'uejojbun perfume
avi to. 8 Scotol c'ac'al achi'inojic ti me'onetique. Ho'oni mu scotoluc c'ac'al
chajchi'inoxuc —xchi ti Jesuse.

Ja' sc'opilal ti lic xchapambeic sc'opilal yu'un tsmilic ti Lázaroe ti totiletique

9 Ti jchi'iltaque ti te xa stsoboj sbaic ti Jerusalén, laj ya'yic ti te xa nihultutic
ti Betania xchi'uc ti Jesuse. Hech yu'un italic. Ma'uc no'ox tal sq'uelic ti
Jesuse. Ja' tal sq'uelic uc ti Lázaroe, ja' ti icha'cusesat loq'uel ti ch'en yu'un

ti Jesuse. 10-11 Ti c'alal italic mu to xch'unic ti ja' Jcoltavanej ti Jesuse. Ti c'alal isutic batele, laj xa xch'unic ti ja' ti Jcoltavaneje yu'un laj yilic ti icuxi xa ti Lázaroe. Hech yu'un ti totil paleetique lic xchapambeic sc'opilal yu'un tsmilic uc ti Lázaroe.

Ja' sc'opilal ti cajal ti burro i'och ti Jerusalén ti Jesuse
(Mt. 21:1-11; Mr. 11:1-11; Lc. 19:28-40)

12 Ti yoc'omal ti jchi'iltaque ti te stsoboj sbaic scotolic te ti Jerusalén yu'un italic xa ti q'uin, laj ya'yic ti chtal ti Jerusalén ti Jesuse. 13 Hech yu'un scotolic laj stuch'ic xan. Iloq'uic tal ti jteclum. Stuch'ojic tal ti sc'obic ti xane, tal snupic ti be. Tsots ic'opojic talel. Hech laj yalic:

—Li' xa oy ti Jcoltavanej cu'untique. Jun no'ox yutsil ti itacat xa tal yu'un ti Cajvaltic Diose. Ja' ch-och ti ajvalil cu'untic ho'ucutic ti yelnich'onucutic ti Israele —xchiic. Ja' sc'opilal ti Jesuse.

14 Te oy jcot burro. Ti Jesuse laj scajlebin hech chac c'u che'el ts'ibabil comel:

15 Ho'oxuc ti te nacaloxuc ti Jerusalene, mu me xaxi'ic.
Chtal ti ajvalil avu'unique.
Cajal ti burro chtal,
ti xchie. Ja' sc'opilal ti Jesuse.

16 Ho'ontutic ti yajchanc'opuntutique, muc xca'ibetutic sjam c'alal hech laj spas ti Jesuse. Ja'to c'alal isut batel ti vinajel ti Jesuse, ja'to laj jna'tutic ti hech ono'ox ts'ibabil comel sc'opilale, hech yu'un ti hech ipasatic ti muc' yu'un ti jchi'iltaque.

17-18 Yu'un ti tal nupvanuc ti be ti jchi'iltaque yu'un laj ya'ibeic sc'opilal ti Jesuse ti laj xcha'cuses ti Lázaroe. Ja' i'albatic yu'un ti much'utic laj xchi'inic ti Jesuse c'alal laj xcha'cuses loq'uel ti ch'en ti Lázaroe. 19 Hech yu'un hech lic yalbe sbaic ti fariseoetique:

—Q'uelo avil, mu xu' cu'untic. Ep jchi'iltic tsts'acliic ti Jesuse chavil —xut sbaic.

Ja' sc'opilal ti oy grecia viniquetic sc'an sc'oponic ti Jesuse

20 Oy grecia viniquetic chtalilanic ti q'uin uc. Co'ol chch'unic hech chaj c'u che'el jch'unojtutic ono'oxe, ho'ontutic ti judiountutique. Hech yu'un tal yac'beic smoton Dios ti q'uin uc. 21 Ja' laj sc'oponic ti Felipee, ja' jchi'il ti abtel ti liquem tal ti jteclum Betsaida sbi, te oy ti estado Galilea. Hech laj yalbe vocol ti stojol:

—Tote, co'nton jc'opontutic ti Jesuse —xchiic.

22 Hech yu'un ti Felipee ba yalbe ti Andrese. Hech yu'un hech xcha'va'alic tal yalbeic ti Jesuse. 23 Hech yu'un ti Jesuse hech lic yalbe ti xcha'va'alique:

—Ista xa yorail ti chvinaj ti ac'bilun cabtel sventa scotol crixchanoetic, ho'on ti co'ol crixchanoucutique. 24 Melel ti c'usi chacalbeique, persa chimilat yu'un hech ep ti much'utic ch-ac'bat xcuxlejalic sventa sbatel osil. Ja' hech chaj c'u che'el jp'ej sat trigo ti mi mu xich' muquel ti lum, stuc no'ox oy. Ja'uc mi chich' muquel ti lum, ep chlic satinuc. 25 Ja' no'ox hechoxuc uc ti ho'oxuque. Ti much'u tsots sc'opilal cha'i ti xcuxlejal li' ti balumile, ja' chch'ay. Ti much'u mu tsotsuc sc'opilal cha'i ti xcuxlejal li' ti balumile, ti chich' vocol o chmilat ti jventae, ja' chcuxi sbatel osil. 26 Scotol ti much'utic tsc'an chtun cu'une, ac'o sts'acliun. Hech chc'o xchi'inucun ti naclej te ti vinajel. Yu'un ti much'u chtun cu'une, ja' tspasat ti muc' yu'un ti Jtote.

Ja' sc'opilal persa chimilat ti cruz, ho'on ti co'ol crixchanoucutique, xchi ti Jesuse

27 ’Manchuc mi vocol chca'i ti jpas, mu xcalbe ti Diose: Tote, coltaun yu'un
hech mu xquich' vocol ti ora to, mu xichi ti stojol. Yu'un ja' sventail ti nital
li' ti balumile, yu'un tal chamucun. 28 Tote, ac'o pasatuc ti muc' ti abie —xchi
tsc'opon Dios ti Jesuse.
Ti Diose hech lic stac'be sc'op, hech ic'opoj te ti vinajel:
—Cac'oj xa ti pasel ti muc' ti jbie. Yan vuelta chcac' ti pasel ti muc' ti jbie
—xchi.
29 Ti jchi'iltaque ti te va'ajtique, laj ya'yic ti tsots chc'opoj te ti vinajel. Oy
much'u laj yalic:
—Ch-avan chavuc —xchiic.
Oy yan laj yalic:
—Ch'ul'abat ic'oponat yu'un —xchiic.
30 Ti Jesuse hech laj yalbe:
—Yu'un ti tsots laj sc'oponun ti Jtote, mu yu'unuc ac'o jna' ho'oni yu'un ti
laj stsacbun jc'op ti Jtote. Yu'un ac'o xana'ic ti ho'oxuque ti chistsacbun jc'op
ti Jtote. 31 Yorail xa ti ora to ti ch-ich'bat sc'op yu'un smulic ti crixchanoetique
ti much'utic mu ono'ox sc'an chixch'ununе. Yorail xa ti ora to ti chpojbat
yabtel ti pucuje ti ja' sventainojbe yo'ntonic scotol crixchanoetic. 32 Ti
ho'one yu'un ti chicham ti cruze, hech chtalic scotol crixchanoetic ti jtojol
ti much'utic chch'unic ti ho'on Jcoltavanejun yu'unique ti sjoylejal balumil
—xchi ti Jesuse.
33 Hech laj yac' ti na'el ti cruz chmilat. 34 Hech itac'av ti jchi'iltaque:
—Ca'yojbetutic sc'opilal ti Cristoe te ts'ibabil ti sun ti Diose. Chal ti sbatel
osil oy ti Cristoe, ja' ti Jcoltavanej cu'untique. Mi ho'ot Cristoote, ¿c'u yu'un
hech chaval: “Persa chimilat ti cruz, ho'on ti co'ol crixchanoucutique”, ti
xachie? —xchiic.
35 Hech itac'av ti Jesuse:
—Hech chaj c'u che'el ti much'u chanav batel ti be yu'un j'oc' xa no'ox
sac ti osile hech yu'un chac'be yipal naca me ic'ubuc osil yu'un. Yu'un
mi i'ic'ub ti osile mu sna' bu chbat. Ja' no'ox hech uc ho'oni j'oc' xa no'ox
li'oyun chajchanubtasoxuc. Hech yu'un ch'umbucun jc'op yu'un yorail to
chach'unic. Yu'un hech chacolic sbatel osil. 36 Yo'to li' jchi'inojoxuque
ch'unic ti ho'on Jcoltavanejun avu'unic hech yol snich'on Dios chac'otic ti
mero melel —xchi ti Jesuse.

Ja' sc'opilal ti ep muc xu' yu'unic chch'umbeic sc'op ti Jesuse ti judioetique

C'alal laj yo'nton laj yal hech ti Jesuse, laj sq'uej sba. 37 Hovil laj spas ep
jchop o abteletic ti stojolic, muc xch'unic ti ja' Jcoltavanej yu'unic. 38 Hech
ic'ot sc'op ti Isaíase, ja' ti j'alc'op yu'un ti Diose. Hech ono'ox laj sts'iba:
Cajval, ti much'utic laj calbe ac'ope, mu sc'an xch'unic.
Mu spas ti muc' ti ho'ot laj xa acoltae, ho'ot ti jelaven ap'ijile, Cajval,
ti xchie. 39 Muc xu' xch'unic yu'un ic'ot ti pasel hech chac c'u che'el laj yal uc
ti Isaíase:
40 Macbil satic yu'un ti Diose.
Tsatsubtasbil yo'ntonic yu'un ti Diose naca me yilic, naca me c'otuc ti
yo'ntonic, naca me sutes yo'ntonic, naca me colucuc cu'un,
ti xchie. Ja' sc'opilalic. 41 Hech laj yal ti Isaíase yu'un i'ac'bat xa sq'uel ti
jelaven sp'ijil ti Cristoe. Hech yu'un ti hech laj xcholbe sc'opilale.
42 Manchuc mi muc xch'unic ep ti jchi'iltaque, oy totiletic cu'untutic laj
xch'unic ti ja' Jcoltavanej ti Jesuse. Mu jamaluc laj yalic ti xch'unojique naca
me tenatuc loq'uel ti templo yu'un ti xchi'iltac ti abtele. 43 Ma'uc tsots sc'opilal
ti yo'ntonic ti lec chc'ot sc'opilalic yu'un ti Diose. Ja' no'ox tsots sc'opilal ti
yo'ntonic ti lec chc'ot sc'opilalic yu'un ti xchi'iltac ti abtele.

Ja' sc'opilal ti ch-ich'bat sc'op ti much'utic mu xch'umbeic sc'op ti Jesuse

44 Ti Jesuse lic sc'opon yan vuelta ti jchi'iltaque. Tsots ic'opoj, hech laj yalbe:
—Scotol ti much'u xch'unoj ti ho'on Jcoltavanejun yu'unique xch'unoj ti laj stacun talel ti Jtote. 45 Scotol ti much'u sq'uelojbun jsate, laj xa sq'uelbe sat uc ti Jtote ti laj stacun talele. 46 Ho'oni luz c'otemun avu'unic ho'oxuc ti li'oyoxuc ti balumile. Scotol ti much'u xch'unoj ti ho'on Jcoltavanejun yu'unique, p'ijubenic xa hech chojtiquinic ti Diose. 47 Ti much'u chiya'ibun jc'ope, mi mu xixch'umbun ti jc'ope, mu xquich'be sc'op ti ora to. Ho'oni mu yu'unuc tal quich'be sc'op crixchanoetic. Ja' tal jcolta ti crixchanoetique. 48 Ti much'u mu xispasucun ti muq'ue ja' chc'ot yorail ti ch-ich'bat sc'op ti slajebal c'ac'al. Ja' ch-ich'bat sc'op yu'un ti jc'ope. Ja' chich'ic castigo yu'un ti muc xch'unique. 49 Mu jtucuc jc'op ti chcale. Ti Jtote ti laj stacun talele, ja' laj yalbun ti c'usi chcale, ti c'usi chitac'ave. 50 Ja' sventa cuxlejal sbatel osil ti smantale. Ti c'u che'el chcale, ja' sc'op ti Jtote hech chaj c'u che'el laj spasun ti mantal —xchi ti Jesuse.

13

Ja' sc'opilal ti laj spocbe yacan ti yajchanc'opetique ti Jesuse

1 Jutuc xa sc'an tsta yorail q'uin Pascua. Sna' ti Jesuse ti ic'ot xa yorail ti chloc' batel li' ti balumile, ti tsut batel ti stojol ti Jtotic Diose. Ep laj sc'uxubinuntutic ho'ontutic ti laj xa yu'uninuntutic li'i. Mu p'isbiluc c'ux laj ya'yuntutic.

2 Te jtsoboj jbatutic yu'un chive'tutic xchi'uc ti Jesuse. Ti Judase, ja' ti snich'on Simon Iscariotee, i'albat xa ti yo'nton yu'un ti pucuje ti ja' ta xa xac' entrecal ti Jesuse. 3 Ti Jesuse sna'oj ti ja' ac'bil sventain spasel scotol yu'un ti Jtotic Diose. Sna' ti c'u che'el itacat tal yu'un ti Jtotic Diose, ja' no'ox hech chcha'ic'at sutel ti stojol. 4 Manchuc mi loq'uem tal ti stojol ti Diose, ilic ti Jesuse, laj sloq'ues jlom ti sc'u'e, hech lic smac xch'ut ti poc'. 5 Laj sq'ueb ho' ti poquet, lic spocbun cacantutic ho'ontutic ti yajchanc'opuntutique. Laj scusbun cacantutic ti poc', ja' ti smac xch'ute.

6 Hech yu'un ti c'alal ic'ot ti stojol ti Simon Pedroe, ti Pedroe hech lic yalbe:
—Cajval, mu sjamuc ti chapocbun cacan ho'oti —xchi.

7 Hech itac'av ti Jesuse:
—Ti hech ti jpase, mu ti orauc chava'ibe sjam. Patil chava'ibe sjam —xchi.

8 Ti Pedroe hech laj yalbe:
—Mu xcac' ti chapocbun cacan o —xut.
Hech itac'av ti Jesuse:
—Mi muc xajpoque, mu'yucot ti jtojol —xchi.

9 Itac'av ti Simon Pedroe, hech laj yalbe:
—Cajval, mu me ja'uc no'ox cacan chapocbun. Pocbun jc'ob jol uc —xchi.

10 Ti Jesuse hech laj yalbe:
—Ti much'u atinem xae mu sc'an ti chpocbat scotol. Ta yutsil mi chpocbat yacane. Pocbil xa scotol chc'ot obi —xut—. Ho'oxuque pocbil avo'ntonic xa. Ja' no'ox mu acotoluc pocbil avo'ntonic —xiyutuntutic.

11 Sna'oj ti Jesuse ti ja' ch-ac'van entrecal ti Judase. Ja' sventail ti hech laj yalbuntutic: “Mu acotoluc pocbil avo'ntonic”, ti xchie.

12 C'alal laj spocbun cacantutic jcotoltutic, laj xcha'lap sc'u'. Inaqui yan vuelta ti mesa ti Jesuse. Hech laj sjac'buntutic:
—¿Mi xana'ic c'u yu'un ti hech laj jpocboxuc avacanique? —xiyutuntutic—. 13 Maestro, Cajval, xavutucun ti jtojol. Lec ti hech chavalbucune yu'un

melel ti hechun ti atojolique. 14 Ho'on ti Avajvalucune, ho'on ti Maestroun avu'unique laj jpocbot avacanic. Hechucoxuc me uc, mu me xatoy abaic, ac'o abaic ti abatinel ti stojol ti avermanotaque. 15 Ti hech laj jpasboxuc avilic, yu'un hech me xapasilanic o ti ho'oxuque hech chaj c'u che'el laj jpasboxuc. 16 Melel ti c'usi chacalbeique, ti much'u abate mu lecuc mi tscuy ti más tsots yabtel yich'oj hech mu xu' tspas hech chaj c'u che'el tspas ti yajvale. Ti much'u chtacat batel ti mantale mu lecuc mi tscuy ti más tsots yabtel yich'oj hech mu xu' tspas hech chac c'u che'el tspas ti much'u itacat batel yu'une. 17 Laj xa ava'yic xa. Mi hech chapasique, hech nichim no'ox avo'ntonic yu'un chayac'bot bendición ti Diose.

18 'Mu acotoluc hech ac'opilalic. Xacojtiquinoxuc, ho'oxuc ti t'ujbiloxuc cu'un yu'un chacholbucun ti jc'ope. Oy jun achi'uc ti laj jt'uj ti mu xich' ti bendicione. Yu'un ti hech laj jt'uj uque, yu'un hech tsts'aqui ti sc'op ti Diose hech chaj c'u che'el ts'ibabil: "Ti much'u co'ol chive' xchi'uque, ja' chiscontrainun", ti xchie. Ja' jc'opilal. 19 Ja' yu'un ti chajcaj'alboxuque, ja' yu'un ac'o xana'ic c'alal hech chc'ot ti pasel ti ho'on Jcoltavanejun hech chaj c'u che'el calojboxuc. 20 Melel ti c'usi chacalbeique, ti much'u chaspasot ti muc' ho'oxuc ti chajtacoxuc batele, ho'on chispasun ti muc' uc. Yu'un ti chispasun ti muq'ue, ja' tspas ti muc' uc ti Jtote ti laj stacun talele —xiyutuntutic ti Jesuse.

Ja' sc'opilal laj yac' ti na'el ti Jesuse ti ja' ch-ac'at entrecal yu'un ti Judase (Mt. 26:20-25; Mr. 14:17-21; Lc. 22:21-23)

21 C'alal laj xa yal hech ti Jesuse, vocol ihu' yu'un laj yalbuntutic:

—Melel ti c'usi chacalbeique, oy jun achi'uquic chiyac'un entrecal —xiyutuntutic.

22 Hech yu'un ho'ontutic ti yajchanc'opuntutique laj jq'uelbe jba jsatutic. Muc jna'tutic much'u sc'opilal. 23 Ho'oni yu'un ep c'uxun ti yo'nton ti Jesuse hech yu'un te ts'eelun ti sts'el ti Jesuse te ti mesa. 24 Ti Simon Pedroe laj yac' señail sc'ob quil yu'un ac'o jac'be ti Jesuse ti much'u hech sc'opilale. 25 Yu'un te oyun ti sts'el ti Jesuse, hech yu'un hech lic jac'be:

—¿Much'u? Cajval —xcut.

26 Hech itac'av ti Jesuse:

—Ja' ti much'u ti jts'ajbe vaj chcac'be —xiyutun.

Hech yu'un laj sts'aj ti vaje, laj yac'be ti Judase, ja' ti snich'on Simon Iscariotee. 27 C'alal laj stsac ti vaje ti Judase, hech iventaimbat yo'nton yu'un ti Satanase. Ti Jesuse hech lic yalbe ti Judase:

—Ti c'usi chapase, paso me ti ora —xut.

28 Ti jayvo'untutic ti te nacaluntutic ti mesae, mi junuc mu laj jna'tutic c'u yu'un hech laj yalbe. 29 Yu'un ja' sventainoj ti sbolsail ti jtaq'uintutique ti Judase, hech laj jcuytutic ti i'albat yu'un ti Jesuse: Mano c'usi chtun cu'untic yu'un ti yorail ti q'uine, xchi laj jcuytutic. Oy laj jcuytutic ti i'albat yu'un ti Jesuse ti oy c'usi ac'o yac'be ti me'onetique. 30 C'alal laj xa sve' ti vaje ti Judase, ti ora iloc' batel. Ic' xa osil.

Ja' sc'opilal ti laj yal ach' mantal ti Jesuse

31 C'alal iloc' xa batel ti Judase, hech lic yalbuntutic ti Jesuse:

—Ti ora to ti Diose chiyac'un ti pasel ti muc' ho'on ti co'ol crixchanoucutique. Ja' tspasat ti muc' uc ti Diose ti jventa. 32 Yu'un ti tspasat ti muc' ti Diose ti jventae, ja' no'ox hech chi'ac'at ti pasel ti muc' uc yu'un ti Diose. Ti ora to chi'ac'at ti pasel ti muc' yu'un ti Diose. 33 Col jnich'nab, j'oc' xa no'ox chajchi'inoxuc. Chasa'ucun. Hech chaj c'u che'el laj calbe ti jchi'iltique, ja' no'ox hech chacalbeic. Ti bu chibate, te mu to xu' chachi'inucun batel.

34 Ach' mantal chacalbeic, c'ux me xava'i abaic. Hech chaj c'u che'el c'uxot
ti co'nton, ja' no'ox hechoxuc uc, c'ux me xava'i abaic. 35 Hech tsna'ic
scotol crixchanoetic ti cajchanc'opoxuc ti ho'oxuque mi c'ux xava'i abaique
—xiyutuntutic ti Jesuse.

Ja' sc'opilal ta ono'ox xamucun ti avo'nton, x'utat ti Pedroe yu'un ti Jesuse (Mt. 26:31-35; Mr. 14:27-31; Lc. 22:31-34)

36 Ti Simon Pedroe hech lic sjac'be:
—Cajval, ¿bu chabat? —xchi.
Hech itac'av ti Jesuse:
—Ti bu chibate, mu xu' chachi'inun batel ti ora to. Patil to chatal —xchi.
37 Ti Pedroe hech laj sjac'be:
—Cajval ¿c'u yu'un mu xu' chajchi'inot batel ti ora to? Mi hech chc'ot ti
pasel chichame, hech obi —xchi.
38 Hech itac'av ti Jesuse:
—Mu xac'an chacham. Melel ti c'usi chacalbee, c'alal yorail ch-oc' quelem
laj xa amucun ti avo'nton oxib vuelta —x'utat yu'un ti Jesuse.

14

Ja' sc'opilal jun oyun xchi'uc ti Jtote, xchi ti Jesuse

1 Ti Jesuse hech laj yalbuntutic ho'ontutic ti yajchanc'opuntutique:
—Mu me xchibaj avo'ntonic. Ch'uno ti chascoltaoxuc ti Jtote. Ch'uno
ti chajcoltaoxuc uc. 2 Muc' ti sna ti Jtote. Mi mu hechuque, mu hechuc
chacalbeic. Chba jcajchapan ti bu chanaquiic te o. 3 Patil chicha'tal nixtoc,
chtal quic'oxuc batel. Te chachi'inucun o. 4 Ti bu chibate, xana'ic xa ti xu'
chac'otic uque —xiyutuntutic.
5 Ti Tomase hech lic yalbe:
—Cajval, mu jna'tutic bu chabat. ¡Bu ba c'an jna'tutic c'u che'el xu'
chic'otutic ti chavale! —xchi.
6 Ti Jesuse hech laj yalbe:
—Mi chac'an chac'otic ti bu oy ti Jtote, ja' tsc'an chach'unic ti ho'on
Jcoltavanejun avu'unique. Yu'un ho'on chcojtiquin ti Jtote, hech yu'un
melel ti c'u che'el laj xa calboxuc sc'opilal. Yu'un ti much'u chch'un ti
ho'on Jcoltavanejun yu'unique, ho'on ti jventa ti chcuxiic sbatel osile. Ti
much'u mu xispasucun ti muq'ue mu xu' chojtiquin ti Jtote. 7 Yu'un muc
xavojtiquinucun, hech yu'un mu to chavojtiquin ti Jtote. Ti ora to yac'oj sba
chavojtiquin yu'un ti laj calboxuque —xiyutuntutic.
8 Ti Felipee hech lic yalbe:
—Cajval, ac'bun jq'uelbetutic sat ti Jtotic Diose hech ti jtoj co'ntontutic
—xchi.
9 Ti Jesuse hech laj yalbe:
—Ep c'ac'al jchi'inojoxuc. ¿Mi mu to chavojtiquinun? Felipe. Ti much'utic
laj xa sq'uelbun ti jsate, laj xa sq'uelbe sat uc ti Jtotic Diose. ¿C'u yu'un
hech chavalbun: "Ac'bun jq'uelbetutic sat ti Jtotic Diose", xavutun? 10 ¿Mi
mu ach'unojuc ti jun oyun xchi'uc ti Jtote? Ti c'usi chacalbe ava'yique, mu
ho'ucun jc'op ti chcale. Ja' yac'oj sba ch-abtej ti co'nton ti Jtote. 11 Ch'uno ti
jun oyun xchi'uc ti Jtote. Mi mu xc'ot ti avo'ntonic ti hech chaj c'u che'el laj
cal li'to, ch'unic me ti c'utic abtelal cac'oj jba ti jpase.
12 'Melel ti c'usi chacalbeique, mi chach'unic ti chajcoltaoxuque, co'ol cha-
pasic jchop o abteletic hech chaj c'u che'el ti jpas ho'oni. Más ech'em to chlic
apasic c'alal mi nisut xa batel ti stojol ti Jtote. 13 Yu'un ti ach'unojbun ti jc'ope,
hech yu'un hech chac'ambeic ti Diose. Hech yu'un ho'on chacac'boxuc scotol
ti c'utic chac'ambee. Hech jun no'ox yutsil chc'ot sc'opilal ti Jtote yu'un ti hech

chajcoltaoxuque, ho'on ti Snich'onune. 14 Yu'un ti ach'unojbun ti jc'ope, hech yu'un hech chac'ambucune. Hech yu'un chacac'boxuc.

Ja' sc'opilal ti i'albatic ti chtal ventainatuc yu'un ti Ch'ul Espíritue

15 'Mi c'uxun ti avo'ntonique, chach'umbucun scotol jmantal. 16-17 Ti jc'ambe ti Jtote ac'o yac'boxuc ti Ch'ul Espíritue yu'un chascoltaoxuc. Ja' chaxchi'inoxuc sbatel osil. Oy ti sventa uc ti c'op ti ja' melele. Ti crixchanoetique mu xu' chich'ic ti Ch'ul Espíritue yu'un mu xch'unic ti oye yu'un mu sna'ic c'u che'el ch-abtej. Ho'oxuque c'alal chtal ti Ch'ul Espíritue chavojtiquinic yu'un chaxchi'inoxuc. Ja' tsnaìn avo'ntonic o.

18 'Muc un j'ech'el chajcomesoxuc. Chtal jcha'chi'inoxuc. 19 Ti crixchanoetic ti li'oyic ti balumile jun chib xa no'ox c'ac'al chisq'uelbucun jsat. Mi jutuc mu xa xisq'uelbun jsat yan vuelta. Ho'oxuque chavililanucun yu'un chavilic ti cabtele. Yu'un ti chicha'cuxi ho'oni, hech chavich'ic ti ach' cuxlejale. Hech yu'un hech xu' chavilun yu'un chavilic ti cabtele. 20 C'alal mi i'och xa ti avo'ntonic ti Ch'ul Espíritue, hech chc'ot ti avo'ntonic ti jun oyun xchi'uc ti Jtote, ti oyoxuc ti jtojole, ti oyun ti avo'ntonique. 21 Ti much'u chch'un ti jmantale ti ya'yoje, ja' c'uxun ti yo'nton obi. Ti much'u c'uxun ti yo'ntone hech c'ux x'a'yat yu'un ti Jtote. C'ux xca'i ti co'nton uc. Hech más yac'oj sba chiyojtiquinun —xiyutuntutic ti Jesuse.

22 Hech ijac'bat yu'un ti Judase, ma'uc ti Judas Iscariotee, ja' ti yan Judase:

—Cajval, ¿c'u yu'un ja' no'ox chavac' aba ti q'uelel ti jtojoltutic ti ho'ontutique? ¿C'u yu'un mu xavac' aba ti q'uelel ti stojol scotol crixchanoetic? —xchi.

23 Hech itac'av ti Jesuse:

—Ti much'u c'uxun ti yo'ntone, ja' chixch'umbun jc'op. C'ux x'a'yat yu'un ti Jtote. Chtal jchi'intutic. Teuntutic ti yo'nton. 24 Ti much'u mu c'uxucun ti yo'ntone, yu'un mu ono'ox xixch'umbun jc'op. Mu ho'ucun jc'op ti yac'oj sba chacalboxuque. Ja' sc'op ti Jtote, ja' ti laj stacun talele.

25 'Hech chacalboxuc yu'un li'to jchi'inojoxuqui. 26 Laj xa jc'ambe ti Jtote yu'un ac'o stac talel ti Ch'ul Espíritue yu'un chascoltaoxuc. Scotol chaxchanubtasoxuc. Scotol chayac'boxuc ana'ic ti hech chaj c'u che'el calojboxuque.

27 'Chajmuc'ubtasboxuc comel avo'ntonic. Mu hechuc chasmuc'ubtasoxuc avo'ntonic ti crixchanoetic li' ti balumile. Chacac'boxuc smuc'ul avo'ntonic hech chaj c'u che'el smuc'ul co'nton ho'oni. Hech yu'un mu me xchibaj avo'ntonic. Mu me xaxi'ic. 28 Laj xa calboxuc ti chibate. Laj xa calboxuc ti chtal jcha'chi'inoxuc. Ti c'uxucun ti avo'ntonique, nichim no'ox avo'ntonic ti hechuque yu'un chisut batel ti stojol ti Jtote. Más tsots yabtel yich'oj ti Jtote, mu tsotsuc cabtel quich'oj ho'oni. 29 Laj caj'alboxuc yu'un yo'to mu to chibat. Yu'un hech mu xchibaj avo'ntonic ti jtojol c'alal chibate.

30 'Mu'yuc xa tiempo yu'un ep chajc'oponoxuc. Yu'un j'oc' xa tsc'an chtal staun ti pucuje, ja' ti sventainojbe yo'ntonic scotol crixchanoetic li' ti balumile. Mu xu' yu'un chistsalun. 31 Ja' no'ox ti jpas hech chaj c'u che'el laj spasun ti mantal ti Jtote. Hech tsna'ic ti crixchanoetique ti c'ux ti co'nton ti Jtote. Licanic, batic che'e —xiyutuntutic ti Jesuse.

15

Ja' sc'opilal ho'oni hech chaj c'u che'el jtec uvate', xchi ti Jesuse

1 Ti Jesuse hech laj yalbuntutic uc ho'ontutic ti yajchanc'opuntutique:

—Ho'oni hech chaj c'u che'el jtec uvate'. Ti Jtote hech chaj c'u che'el jchabiej'uvate'. 2 Scotol ti much'utic chtal ti jtojole ja' hech chac c'u che'el

sc'obc'ob ti jtec uvate'e. Ti much'u chtal ti jtojole ti mu spas ti c'usi lec chil ti Jtote, ja' hech chaj c'u che'el sc'ob ti uvate'e ti mu xac' sate. Ti sc'ob ti uvate'e ti mu xac' sate ja' tsp'asat loq'uel yu'un ti jchabiej'uvate'e. Ja' no'ox hech mu xc'anat yu'un ti Jtote ti much'u mu sc'an spas ti c'usi lec chil ti Jtote. Ja'uc ti much'u chtal ti jtojole ti tspas ti c'usi lec chil ti Jtote, más yac'oj sba chlecubtasat yu'un ti Jtote hech chaj c'u che'el chlecubtasat ti sc'ob ti uvate'e yu'un ti jchabiej'uvate'e. Ti jchabiej'uvate'e tsjec loq'uel ti bu mu xtun chile yu'un sc'an ti ech'em ac'o yac' sat. 3 Ho'oxuque lecubtasbiloxuc xa yu'un laj xa apasic ti muc' ti jc'ope. 4 Teanic ti jtojol. Ac'o teucun ti avo'ntonic. Na'ic me, ti manchuc stsacoj sba xchi'uc smuc'ul ti sc'ob ti te'e, mu xu' satin stuc ti sbiq'uitc'ob ti te'e. Hechoxuc uc, mu xu' avu'unic chapasic ti c'usi leque mi mu teucoxuc ti jtojole.

5 'Ho'oni hech chaj c'u che'el smuc'ul ti uvate'e. Ho'oxuque hech chaj c'u che'el ti sbiq'uitc'ob ti uvate'e. Hech yu'un mi chacomic ti jtojole, te oyun ti avo'ntonique, hech xu' chapasilanic ti c'usi lec chil ti Jtote. Yu'un ti manchuc jchi'inojoxuque mu'yuc c'usi xu' avu'unic ti hechuque. 6 Ti much'u mu sc'an xch'un ti jmantale ti mu sc'an chcom ti jtojole, ja' hech chaj c'u che'el sc'ob ti te'e ti mu xac' sate ti chjecat loq'uele. Ti sc'ob ti te'e ti ijecat loq'uele hech yu'un chtaquij. Patil chlic yich' tsobel, chtenatic ochel ti c'oc'. Te chc'ac'.

7 'Mi chacomic ti jtojole, mi chavac' ti avo'ntonic ti jc'ope, xu' chac'ambeic ti Diose scotol ti c'usi tsc'an ti avo'ntonique. Hech cha'ac'batic. 8 Mi chapasilanic ti c'usi leque, ja' tspasat ti muc' ti Jtote. Hech chavaq'uic ti q'uelel ti ho'oxuc cajchanc'opoxuque. 9 Hech chaj c'u che'el c'uxun ti yo'nton ti Jtote, ja' no'ox hech c'uxoxuc ti co'nton uc. Teanic ti jtojol, hech c'ux chaca'yic. 10 Mi scotol chach'umbun ti jmantale, hech c'ux chaca'yic hech chaj c'u che'el c'ux chiya'yun ti Jtote yu'un scotol jch'unojbe smantal. 11 Hech yu'un hech laj xa calboxuc yu'un hech nichim no'ox avo'ntonic scotol c'ac'al hech chaj c'u che'el nichim no'ox co'nton ho'oni. Hech lec nichim no'ox avo'ntonic.

12 'Hech oy ti jmantale: C'ux me xava'i abaic hech chaj c'u che'el c'ux chaca'i. 13 Ti much'u chac' sba ti milel yu'un ti much'utic más c'ux cha'i sba xchi'uque, ja' ep chc'uxubinvan obi. Ja' hech ti jpas ho'oni. Ja' tsc'an ti hech avo'ntonic uque. 14 Ho'oxuque más c'ux chaca'yoxuc mi chapasic ti c'utic laj xa calboxuque. 15 Ho'oxuque co'ol nijc'otucutic xa, yu'un laj xa cac'boxuc ana'ic scotol ti c'utic ca'yoj ti stojol ti Jtote. Ti much'u abate muc un ch-albat yu'un ti yajvale ti c'u che'el tsnop scotol. Ja'uc ti ho'one laj xa calboxuc scotol hech yu'un mu xa cabatucoxuc. 16 Ho'oxuque muc xat'ujucun. Ho'oxuque ho'on laj jt'ujoxuc. Hech chaj c'u che'el i'ac'bat yabtel yu'un ti Diose ti uvate'etique yu'un ac'o yac' sat, ja' no'ox hech chacac'boxuc avabtelic yu'un chavaq'uic ti q'uelel ti yabtel Dios ti avo'ntonic. Ti uvate'e oy yorail chac' sat. Ja'uc ti ho'oxuque, mu'yuc yorail ti chavaq'uilan ti q'uelel ti yabtel Dios ti avo'ntonique. Ja' scotol ora. Yu'un ach'unojbun ti jc'ope hech yu'un scotol ti c'usi chac'ambeic ti Jtote, ja' chayac'boxuc. 17 Hech chajpasoxuc ti mantal: C'ux me xava'i abaic.

Ja' sc'opilal chayilintaoxuc ti crixchanoetique, x'utatic

18 'Mi chayilintaoxuc ti crixchanoetique, mu me xchibaj avo'ntonic. Na'ic me ti ho'on jbael laj yilintaun. 19 Ti jtosuc to avo'ntonic xchi'uc ti crixchanoetique c'ux chaya'yoxuc ti hechuque. Ho'oxuque mu xa co'oluc avo'ntonic xchi'uc yu'un laj xa quic'oxuc ti jtojol. Hech yu'un chayilintaoxuc ti crixchanoetique. 20 Na'ic me ti mu tsotsuc yabtel yich'oj ti abat no'oxe. Ja' tsots yabtel yich'oj ti yajval ti abate, xacutoxuc. Laj yilbajinun ho'oni, hech yu'un ja' no'ox hech chayilbajinoxuc ho'oxuque. Muc xixch'umbun ti jc'ope, hech

yu'un ja' no'ox hech mu xaspasboxuc ti muc' ac'opic uc. 21 Ho'on ti jventa ti
scotol hech chaspasboxuc yu'un mu xojtiquinic ti Jtote, ja' ti laj stacun talele.
22 'Ti manchuc ti nitale ti tal jc'opone, muc xvinaj ti oy smulique ti
hechuque. Ja'uque yu'un ti nitale hech yu'un mu xu' chalic ti mu'yuc ti
smulique. 23 Yu'un ti much'u chiyilintaune, ja' chilinta uc ti Jtote. 24 Ti
manchuc laj cac'be sq'uelic ti jchop o abteletique ti mu'yuc much'u yan xu'
tspas heche, muc xvinaj ti oy smulique. Ja'uque yu'un ti laj xa sq'uelbun
cabteltutic xchi'uc ti Jtote, mu xu' chalic ti mu'yuc ti smulique. Yu'un ja' no'ox
más laj yilintauntutic. 25 Hech its'aqui ti hech chaj c'u che'el ts'ibabil comel ti
sun ti Diose ti yich'ojique: "Hovil ti chiyilintaucune, mu'yuc jmul", ti xchie.
Ja' jc'opilal.
26 'C'alal mi ihul xa ti Ch'ul Espíritue ti ja' ti jtac yal tal yu'un chascoltaox-
uque, ja' melel ti c'u che'el chayalboxuque yu'un te chloc' tal ti stojol ti Jtote.
Ja' chixcholbun jc'opilal. 27 Ho'oxuque chacholbucun jc'opilal uc yu'un c'alal
lic abtejucun laj achi'inucun asta ti ora to.

16

1 'Laj xa calboxuc ava'yic ti chayilintaoxuc ti crixchanoetique yu'un hech
mu xchibaj avo'ntonic ti c'alal mu xa li'ucune. 2 Chastenoxuc loq'uel ti
temploetic ti jchi'iltique, ho'ucutic ti co'ol judioucutic xchi'uque. Tsta yorail
ti chasmilic yu'un ja' yabtel Dios tspasbeic tscuyic. 3 Hech chaspasboxuc
yu'un mu xojtiquinic ti Jtotic Diose. Mu xiyojtiquinun uc. 4 Hech laj xa
calboxuc yu'un ti c'alal chlic yilbajinoxuque chana'ic ti hech laj calboxuc
comele. Muc xacalboxuc hech ti c'alal laj quic'oxuc ti jtojole yu'un ta to
xajchi'inoxuc.

Ja' sc'opilal ti Ch'ul Espíritue ti chac' ti na'el ti c'u x'elan yo'nton ti Cajvaltique

5 'Ta xa xisut batel ti stojol ti Jtote ja' ti laj stacun talele. Ho'oxuque,
mi junuc muc xajac'bun ti c'u yu'un ti chisut batele. 6 Ja' no'ox batem ti
avo'ntonic chavich'ic mul yu'un ti hech laj xa calboxuque. 7 Melel ti c'usi
chacalbeique, yu'un ja' avutsilalic ti chisut batel ti vinajele. Yu'un mi mu
xisut batele, mu xtal ti Ch'ul Espíritue ti chascoltaoxuque. Pero mi nibate,
ja' ti jtac talel ti atojolic. 8 C'alal chtal, chac'be sna'ic scotol crixchanoetic ti
oy smulique. Chac'be sna'ic ti ho'one ti mu'yuc jmule. Chac'be sna'ic ti toj
chchapan scotol ti Diose. 9 Chac'be sna'ic ti oy smulique yu'un ja' smul ti
mu xch'unic ti ho'on Jcoltavanejun yu'unique. 10 Chac'be sna'ic ti yu'un toj
co'nton ti ho'one, hech yu'un ti ni'ic'at xa muel ti stojol ti Jtote, hech mu xa
xisq'uelbun jsat li' ti balumile. 11 Chac'be sna'ic ti melel ti toj chchapan scotol
ti Diose yu'un chapambil xa ti chich' castigo sbatel osil ti totil yu'unique, ja'
ti pucuje, ja' ti mozoimbilic yu'une.
12 'Oy to ep jc'an chacalboxuc. Ja' yan to vuelta cha'ac'bat ava'yic yu'un mu
xlaj c'otuc ti avo'ntonic scotol ti ora to. 13 Pero c'alal chtal ti Ch'ul Espíritue ti
oy ti sventa uc ti c'op ti ja' melele, ja' chayalboxuc ti c'utic melele. Ma'uc sc'op
stuc chchol. Ja' chchol scotol ti c'usi ch-albat yu'un ti Jtote. Chayac'boxuc
ana'ic scotol ti c'utic chc'ot ti pasele. 14 Chiyac'bun ti pasel ti muc'. Ja'
sventainoj xcholel jc'opilal. Hech chayac'boxuc ana'ic jc'opilal. 15 Scotol ti
c'usi oy yu'un ti Jtote, ja' co'ol cu'un xchi'uc. Ja' sventail ti laj calboxuc ava'yic
ti sventainoj xcholel jc'opilal ti Ch'ul Espíritue. Hech chayac'boxuc ana'ic
jc'opilal, xichi.

Ja' sc'opilal j'oc' no'ox chavich'ic mul, patil nichim no'ox avo'ntonic o, x'utatic

16 ’J'oc' xa no'ox chaq'uelbun jsat. Jun chib c'ac'al mu xaq'uelbun jsat. Patil
chaq'uelbun jsat yan vuelta. Patil chisut batel ti stojol ti Jtote —xchi ti Jesuse.
17 Oy cha'vo' oxvo'untutic ho'ontutic ti yajchanc'opuntutique hech laj
jac'be jbatutic:
—¿C'usi sjam ti chijyalbucutique: J'oc' xa no'ox chaq'uelbun jsat. Jun chib
c'ac'al mu xaq'uelbun jsat. Patil chaq'uelbun jsat yan vuelta. Patil chisut
batel ti stojol ti Jtote, ti xijyutucutique? —xcut jbatutic—. 18 ¿C'usi sjam ti
“j'oc' xa no'ox”, ti xchie? Mu xca'ibetic sjam ti c'usi chale —xcut jbatutic.
19 Sna'oj stuc ti Jesuse ti hech ti jc'an ti jac'betutique ti c'usi sjame. Hech
yu'un hech laj yalbuntutic:
—Jna' ti chajac'be abaic c'u yu'un laj cal: “J'oc' xa no'ox chaq'uelbun jsat.
Jun chib c'ac'al mu xaq'uelbun jsat. Patil chaq'uelbun jsat yan vuelta”, ti
xacutique. 20 Melel ti c'usi chacalbeique, ho'oxuque cha'oq'uic, chavich'ic
mul. Ja'uc ti crixchanoetique nichim no'ox yo'ntonic. Ho'oxuque j'oc' no'ox
chavich'ic mul, patil nichim no'ox avo'ntonic o. 21 Chana'ic hech chaj c'u
che'el ti ants ti chcol ti alajele. Oy svocol yu'un ista xa yorail. Mi icol xa ti
alajel, ich'ay ti yo'nton ti c'ux laj ya'i. Nichim no'ox yo'nton patil yu'un oy
xa yol. 22 Ja' no'ox hech ti ho'oxuque chavich'ic mul ti ora to. Li' ti chib oxib
c'ac'ali chaq'uelbun jsat yan vuelta, hech nichim no'ox avo'ntonic o. Mu'yuc
xa much'u xu' chayac'boxuc ich'mul yan vuelta.
23 ’C'alal chaq'uelbun jsat hech chaj c'u che'el laj xa calboxuque, mu'yuc
xa c'usi chajac'bun yu'un ic'ot xa ti pasel ti c'u che'el laj calboxuque. Melel ti
c'usi chacalbeique, yu'un ti ach'unojbun ti jc'ope, hech yu'un jun avo'ntonic
c'ambeic ti Jtotic Diose ti c'usi chac'anique, hech chayac'boxuc. 24 Mu to oyuc
c'usi chac'ambeic ti Jtotic Diose yu'un ti ach'unojbun xa ti jc'ope. C'ambo,
hech cha'ac'batic. Hech nichim no'ox avo'ntonic mu'yuc palta chava'yic.

Ja' sc'opilal tsalbil xa cu'un scotol ti c'utic oy li' ti balumile, xchi ti Jesuse

25 ’Mu jamaluc laj jc'oponoxuc. Tsta yorail ti jamal chajc'oponoxuc, ti jamal
chacalboxuc ava'yic sc'opilal ti Jtotic Diose. 26 C'alal mi laj xa sta yorail ti
jamal laj xa ava'yic sc'opilal ti Jtotic Diose, hech yu'un atuquic chac'ambeic
c'usi chac'ambeic ti Jtotic Diose yu'un ti ach'unojbun ti jc'ope. Mu persauc
ho'on chajc'amboxuc ti stojol ti Jtotic Diose. 27 Yu'un c'uxoxuc xa ti yo'nton ti
Jtotic Diose. C'ux chaya'yoxuc yu'un c'uxun ti avo'ntonic. Yu'un ach'unojic
ti niloc' tal ti stojol ti Jtotic Diose. 28 Melel ti niloc' tal ti stojol ti Jtotic Diose.
Nihul li' ti balumile. Hech yu'un tana to ti jcomes ti balumile, yu'un chisut
batel ti stojol ti Jtotic Diose —xiyutuntutic ti Jesuse.
29 Ho'ontutic ti yajchanc'opuntutique hech laj calbetutic:
—Muc unuc mu jamaluc laj avalbuntutic. Jamal laj xa avalbun ca'itutic.
30 Laj xa jna'tutic ti chana' scotol. Yu'un laj ana' ti oy c'usi ti jc'an ti jac'tutic
c'alal mu to chajac'botutic. Hech yu'un jch'unojtutic xa ti naloc' tal ti stojol ti
Diose —xcututic.
31 Hech itac'av ti Jesuse:
—Laj xa ach'unic, pero sc'an to. 32 Yu'un li' xa ti j'oq'ui chacomesucun. Ja'
chapuc abaic batel. Pero mu comesbilucun yu'un xchi'inojun ti Jtotic Diose.
33 Ti c'u yepal laj xa calboxuque yu'un hech nichim no'ox avo'ntonic ti jventa
manchuc mi chavich'ilanic vocol li' ti balumile. Yu'un tsalbil xa cu'un scotol
ti c'utic oy li' ti balumile, hech yu'un ja' no'ox hech tstsal avu'unic ti jventa
—xiyutuntutic ti Jesuse.

17

Ja' sc'opilal ti laj sc'opombe Dios ti stojol ti yajchanc'opetique ti Jesuse

1 C'alal laj yal hech ti Jesuse, laj sq'uel muel vinajel. Hech laj sc'opon Dios:
—Tote, ista xa yorail ti chc'ot ti pasel cu'un hech chaj c'u che'el achapanoj.
Hech yu'un ac'un ti pasel ti muc' yu'un hech chacac'ot ti pasel ti muc' uc,
ho'on ti Anich'onune. 2 Yu'un laj xa avac'bun jventain scotol crixchanoetic
ti jaylajuntos li' ti balumile, ti c'u yepal ti i'och xa ti jventa avu'une, ja'
chcac'be xcuxlejalic sbatel osil. 3 Ja' chcuxiic sbatel osil yu'un xayojtiquinot
ti ho'ot no'ox Diosot atuc ti mu'yuc yan, yu'un xiyojtiquinun uc ti ho'on
Jcoltavanejun yu'unique ti ho'ot laj atacun talele.
4 'Laj xa cac'ot ti pasel ti muc' ti stojol scotol crixchanoetic. Ihu' xa cu'un
ti cabtele ti laj avac'bun jpase. 5 Ti ora to, tote, ac'un xa ti pasel ti muc' te ti
atojol co'ol hech chaj c'u che'el oyun ono'ox ti pasel ti muc' te ti atojol c'alal
mu to pasemuc ti balumile.
6 'Laj xa cac'be yojtiquinot ti viniquetic li'to ti oyic ti jventa avu'une. Jbael
laj at'uj ho'oti, patil laj avac'bun jventain. Hech yu'un laj xa yac' ti yo'ntonic
ti ac'ope. 7 Laj xa sna'ic ti ho'ot ti aventa ti ihu' xa cu'un scotol ti c'usi laj jpase,
scotol ti c'usi laj cale. 8 Laj xa calbe ya'yic scotol ti ac'ope ti laj avalbune. Laj
xa sna'ic ti melel ti niloc' tal ti atojole. Xch'unojic xa ti ho'ot laj atacun talele.
9 'Chajc'oponot yu'unic. Ma'uc chajc'oponot yu'un scotol crixchanoetic. Ja'
chajc'oponot yu'unic scotol ti much'utic ti oyic ti jventa avu'une ti ja' t'ujbilic
avu'une yu'un ac'o coluc sbatel osil. 10 Scotol ti much'utic oyic ti jventae, oyic
ti aventa uc. Scotol ti much'utic oyic ti aventae, oyic ti jventa uc. Chiyac'ucun
ti pasel ti muc'.
11 'Ja' stuquic chcomic li' ti balumile yu'un ta xa xisut tal ti atojol. Tote,
mu'yuc mulil ti atojol. Hech yu'un xu' avu'un chachabibun scotol ti
much'utic ti oyic ti jventa avu'une, yu'un hech mu stsalat yu'un ti mulil
li' ti balumile. Yu'un ti chachabie, hech yu'un jtos yo'ntonic hech chaj c'u
che'el jtos co'ntontic. 12 C'alal ti li'to jchi'inoj jba xchi'uc ti jayvo' avac'ojbun
ti jventae, laj cac'be xchan hech chaj c'u che'el chac'an. Laj jchabi. Mi
junuc muc xch'ay cu'un, ta to xists'acliucun scotolic. Ja' no'ox stuc ti much'u
sc'opilal ch'ayel chbate, ja' mu xa xists'acliun. Hech chc'ot ti pasel ti ac'ope
hech chaj c'u che'el ts'ibabil comel ti ahun.
13 'Ta xa xital ti atojol, tote. C'alal li'to jchi'uc hech chajc'oponot ti stojolic
yu'un hech lec nichim no'ox yo'ntonic hech chaj c'u che'el nichim no'ox
co'nton. 14 Laj xa calbe ya'yic ti ac'ope. Ch-ilintaatic yu'un ti crixchanoetique.
Yu'un mu xa co'oluc yo'ntonic hech chaj c'u che'el ti crixchanoetique hech
chaj c'u che'el mu co'oluc co'nton xchi'uc ti crixchanoetique. 15 Ma'uc
chajc'ambot yu'un ti chavic'bun loq'uel li' ti balumile. Ja' chajc'ambot ti
chachabibune yu'un hech mu stsalat yu'un ti pucuje. 16 Yu'un mu xa co'oluc
yo'ntonic hech chaj c'u che'el ti crixchanoetique hech chaj c'u che'el mu
co'oluc co'nton xchi'uc ti crixchanoetique. 17 Lecubtasbun yo'ntonic yu'un
ti ac'ope yu'un melel ti ac'ope. 18 Hech chaj c'u che'el laj atacun talel li' ti
balumile yu'un tal calbe ti ac'ope, ja' no'ox hech ti jtac batel uc yu'un chba
yalbe ti ac'ope ti crixchanoetique. 19 Yutsil co'nton ti jpas ti c'usi tsc'an ti
avo'ntone yu'un hech xu' yu'unic tspasic ti jventa uc.
20 'Ma'uc no'ox chajc'oponot yu'unic. Ja' chajc'oponot uc yu'un scotol ti
much'utic chixch'umbucun jc'op ti sventaic. 21 Chajc'ambot ti ac'o me jtosuc
yo'ntonic scotolic hech chaj c'u che'el jtos co'ntontic. Hech chaj c'u che'el te
oyot ti co'nton, te oyun ti avo'nton, ja' no'ox hech ac'o te oyuc ti co'ntontic
scotolic. Hech chch'unic scotol crixchanoetic ti ho'ot laj atacun talele. 22 Laj
xa cac'be yutsil yo'ntonic hech chaj c'u che'el ti yutsil co'nton laj avac'bune
yu'un hech jtos yo'ntonic hech chaj c'u che'el jtos co'ntontic. 23 Ho'on te oyun
ti yo'ntonic. Ho'ot te oyot ti co'nton. Hech jtos yo'ntonic chc'otic ti mero melel

hech tsna'ic scotol crixchanoetic ti ho'ot laj atacun talele. Hech tsna'ic uc ti c'ux ti avo'nton ti much'utic chaxch'umbot ac'ope hech chaj c'u che'el c'uxun ti avo'nton uc.
24 'Tote, ti jc'an ti ac'o xixchi'inucun sbatel osil ti bu oyune ti c'u yepal avac'ojbun ti jventae yu'un hech chisq'uelun ti c'u che'el pasbilun ti muc' avu'un. Melel ti c'uxun ti avo'ntone c'alal mu to pasemuc ti balumile. 25 Toj avo'nton, tote. Ti crixchanoetique mu xayojtiquinot. Ho'oni xacojtiquin. Ti jayvo' li'to xayojtiquinot uc yu'un xch'unojic xa ti ho'ot laj atacun talele. 26 Laj xa cac'be yojtiquinot. Más ta to xcac'be yojtiquinot yu'un hech chaj c'u che'el lum ep c'uxun ti avo'ntone, ja' no'ox hech ac'o sc'uxubin sbaic uc. Yu'un mi c'ux cha'i sbaic, te oyun ti yo'ntonic —xchi laj sc'opon Dios ti Jesuse.

18

Ja' sc'opilal ti i'ac'at entrecal ti Jesuse
(Mt. 26:47-56; Mr. 14:43-50; Lc. 22:47-53)

1 C'alal laj yo'nton laj sc'opon Dios ti Jesuse, niloc'tutic batel xchi'uc ti Jesuse xchi'uc ti ho'ontutic ti yajchanc'opuntutique. Nijelavtutic batel ti jech uc'um. Cedrón sbi ti uc'ume. Nic'otutic ti bu ts'umbil olivate'etic. Ja' stac' lo'el. Te ni'ochtutic ti yolon ti olivate'etic xchi'uc ti Jesuse. 2 Ti Judase, ja' ti chac' entrecal ti Jesuse, yiloj ti bu oy ti ts'umbil olivate'etique yu'un te nic'otilantutic xchi'uc ti Jesuse jcotoltutic ti yajchanc'opuntutique. 3 Hech yu'un ti Judase laj yic' tal soldadoetic xchi'uc ti yajmayoletic yu'un ti totil paleetique, xchi'uc fariseoetic. Italic yich'ojic tal stojic xchi'uc sc'oq'uic xchi'uc yespadaic. 4 Scotol sna'oj ti Jesuse c'usi chc'ot ti pasel ti stojol. Hech yu'un inopej batel. Hech laj sjac'be:
—¿Much'u chasa'ic? —xchi.
5 Hech itac'avic:
—Ja' ti jsa'tutic ti Jesuse ti liquem tal ti Nazarete —xchiic.
Ti Jesuse hech laj yalbe:
—Ho'on —xchi.
Te va'al uc ti Judase, ja' ti chac' entrecal ti Jesuse. 6 C'alal laj yal hech ti Jesuse, ho'on ti xchie, hech nacnacchac iloq'uic ti jtsacvanejetique. Hech ip'ajic ti lum. 7 Yan vuelta hech ijac'batic yu'un ti Jesuse:
—¿Much'u chasa'ic? —xchi.
Hech itac'avic:
—Ja' ti jsa'tutic ti Jesuse ti liquem tal ti Nazarete —xchiic.
8 Ti Jesuse hech laj yalbe:
—Laj xa calboxuc ava'yic: Ho'on, xichi chava'i. Yu'un jtuc no'ox ti chasa'ucune, hech yu'un ac'o batuc avi viniquetic li'to —xchi ti Jesuse.
9 Ti hech laj yale, yu'un hech chc'ot ti pasel ti hech chaj c'u che'el laj yal ono'oxe: "Ti jayvo' ti avac'ojbun ti jventae, mi junuc muc xch'ay cu'un", ti xchi ono'oxe. 10 Yich'oj yespada ti Simon Pedroe. Hech yu'un laj sloq'ues, laj syajesbe yabat ti totil palee. Laj sbojbe loq'uel xchiquin ti sbats'ic'ob. Malco sbi ti abate. 11 Ti Jesuse hech laj yalbe ti Pedroe:
—Tic'o ochel ti sna ti avespadae. Mi hech chapase, mu xquich' vocol hech chaj c'u che'el tsc'an ti Jtote —xchi.

Ja' sc'opilal ti va'al ti stojol ti totil pale ti Jesuse
(Mt. 26:57-58; Mr. 14:53-54; Lc. 22:54)

12 Hech yu'un ti capitane xchi'uc ti yajsoldadoe xchi'uc ti yajmayoletic ti paleetique laj stsaquic ti Jesuse. Laj xchuquic batel. 13 Jbael laj yiq'uic batel sva'anic ti stojol ti totil pale, Anas sbi. Ti Anase ja' sni' ti Caifase. Ja' ti biq'uit ni'ile ochem ti totil pale ti sventa habil ti c'alal icham ti Jesuse. 14 Mu yanuc ti

Caifase. Ja' ono'ox ti laj yal ja' lec mi chcham cu'untic jun no'ox vinic. Ja' mu xtun mi chijcham jcotoltic, ti xchi ono'oxe, ti xut ti xchi'iltac ti abtele.

Ja' sc'opilal ti Pedroe ti i'och batel ti yamaq'uil sna ti totil palee
(Mt. 26.69-70; Mr. 14:66-68; Lc. 22:55-57)

15 Ho'on xchi'uc ti Simon Pedroe laj jts'aclitutic batel ti Jesuse. Ho'oni xiyojtiquinun ti totil palee. Hech yu'un laj jchi'in ochel ti Jesuse te ti yamaq'uil sna ti totil palee. 16 Ti Pedroe va'al icom ti fuera nopol ti'na. Yu'un ojtiquimbilun te ti sna ti totil palee, hech yu'un ba jc'opon ti jchabiejti'nae yu'un ac'o ochuc ti Pedroe. Hech yu'un laj yotes ti Pedroe. 17 Tseb ti jchabiejti'nae. Ja' laj sjac'be ti Pedroe:

—¿Mi ma'uc yajchanc'opot uc ti vinique? —xchi.

—Mu ho'ucun —xchi xtac'av ti Pedroe.

18 Te va'ajtic ti abatetic yu'une xchi'uc ti mayoletic yu'une. Spasojic sc'oc' yu'un oy sic. Ac'al ti sc'oq'uique. Te chc'atinic ti c'oc'. Te va'al uc ti Pedroe. Te chc'atin ti c'oc' uc.

Ja' sc'opilal ti ja' primero i'ich'bat sc'op yu'un ti totil palee ti Jesuse
(Mt. 26:59-66; Mr. 14:55-64; Lc. 22:66-71)

19 Ti Jesuse hech ijac'bat yu'un ti totil palee:

—¿Jayvo' avajchanc'op? —x'utat—. ¿C'usi c'opal ti chavac' ti a'yele? —x'utat.

20 Hech itac'av ti Jesuse:

—Jamal laj jc'opon scotol crixchanoetic. Scotol c'ac'al nichanubtasvan ti biq'uit temploetic xchi'uc ti muc'ta templo yo' bu tstsobilan sbaic scotol ti jchi'iltique. Mu muculuc nichanubtasvan. 21 ¿C'u yu'un ho'on chajac'bun? Jac'bo ava'i much'utic ya'yojic c'usi laj jcholbe. Sna'ic c'usi laj calbe ya'yic —xchi.

22 C'alal laj yal hech ti Jesuse, imajvan ti jun abat ti te va'ale.

—¿C'u yu'un hech chatac'be sc'op ti totil palee? —x'utat.

23 Hech itac'av ti Jesuse:

—Mi chopol ti jc'ope, alo ca'itic ti bu chopole. Mi lec ti jc'ope, ¿c'u yu'un chamajun? —xchi.

24 Ti Anase, ja' ti más totil palee, chucul xa laj stac batel ti Jesuse ti stojol ti totil palee ti ja'to no'ox i'och ti habil avi lume, ja' ti Caifase.

Ja' sc'opilal ti Pedroe ti laj smuc ti yo'nton ti Jesuse
(Mt. 26:71-75; Mr. 14:69-72; Lc. 22:58-62)

25 Ti Pedroe te va'al chc'atin ti c'oc'. Hech ijac'bat yu'un ti much'utic te co'ol chc'atinic xchi'uque:

—¿Mi ma'uc yajchanc'opot uc? —x'utat.

Ti Pedroe laj smuc ti yo'nton:

—Mu ho'ucun —xchi.

26 Te oy jun yabat ti totil palee. Ja' yermano ti ip'asbat loq'uel xchiquin yu'un ti Pedroe. Hech laj sjac'be:

—¿Mi mu ho'ucot ti achi'inoj ti vinique yo' bu ts'umbil ti olivate'etique? —x'utat.

27 Ti Pedroe yan vuelta laj smuc ti yo'nton. Ja' yorail ch-oc' quelem.

Ja' sc'opilal ti iva'anat ti stojol Pilato ti Jesuse
(Mt. 27:1-2, 11-14; Mr. 15:1-5; Lc. 23:1-5)

28 Iloc' ti stojol ti Caifase ti Jesuse. I'ic'at batel ti stojol ti gobernadore yu'un chchapambat sc'opilal te ti sna. Ja' Pretorio sbi. Ja' te chchapambat sc'opilal crixchanoetic scotol c'ac'al. Sob to mu to tsacub ti osile. Ti paleetique xchi'uc ti xchi'iltaque muc x'ochic ti Pretorio. Mu stac' tscap sbaic xchi'uc yanlum crixchano yu'un q'uin xa yu'unic. Yu'un mu to tsti'ic ti ch'iom carnero yu'un

ti q'uin Pascuae. 29 Hech yu'un iloc' tal ti Pilatoe, ja' ti gobernadore. Hech laj sjac'be:
—¿C'usi smul avi vinic li'to? —xchi. Ja' sc'opilal ti Jesuse.
30 Hech itac'avic:
—Ti manchuc oy smule, mu xcac'tutic entrecal ti ac'ob ti hechuque —xchiic.
31 Ti Pilatoe hech laj yalbe:
—Iq'uic batel ho'oxuque. Ich'bo sc'op yu'un smul ti sventa ti mantaletic avu'unique —xut.
Hech i'albat yu'un ti paleetique:
—Mu xu' chcac'tutic ti milel ho'ontutic. Ja' avabtel ho'oti —xchiic.
32 Ti hech i'och ti sc'ob ti Pilato ti Jesuse, yu'un hech chc'ot sc'op ti Jesuse ti cruz chmilat. Yu'un ti romaetic ti cruz chmilvanic. 33 Hech yu'un ti Pilatoe icha'och nixtoc ti bu chchapanvane. Laj yic' tal ti stojol ti Jesuse. Hech laj sjac'be:
—Ti jc'an chca'i mi ho'ot ajvalilot yu'un ti achi'iltaque, ho'oxuc ti judioxuque —xut.
34 Hech itac'av ti Jesuse:
—¿Mi yu'un atuc hech laj anop, mi yu'un oy much'u laj yalbot yu'un ti hech chajac'bune? —xchi.
35 Hech itac'av ti Pilatoe:
—Ho'oni mu jventauc, mu judioucun. Ti achi'iltaque xchi'uc ti totil paleetique ja' laj yac'ot entrecal ti jc'ob. ¿C'usi apasoj? —x'utat.
36 Hech itac'av ti Jesuse:
—Ti much'u laj yac'bun cabtel yu'un ti jpas mantal, mu crixchanoticuc. Ti crixchanoticuque, laj xa scoltaucun ti cabate ti hechuque. Hech muc xi'och ti sc'ob ti jchi'iltaque. Hech muc xital ti atojol uc. Ja'uque, mu crixchanouc laj yac'bun cabtel —xchi.
37 Ti Pilatoe hech laj yalbe:
—Hech yu'un ajvalilot che'e —xchi.
Hech itac'av ti Jesuse:
—Ajvalilun. Ja' sventail ti tal anucun li' ti balumile yu'un ti jchol ti c'op ti ja' melele. Scotol ti much'utic sc'an cha'yic ti c'usi melele, ja' chiya'ibun jc'op —xchi.
38 Ti Pilatoe hech laj sjac'be:
—¿C'u che'el ti jna' ti bu melele? —xchi.

Ja' sc'opilal ti ichapambat sc'opilal ti Jesuse yu'un chmilat ti cruz (Mt. 27:15-31; Mr. 15:6-20; Lc. 23:13-25)

C'alal laj xa yal hech ti Pilatoe, iloc' yan vuelta. Ba sc'opon yan vuelta ti paleetique. Hech laj yalbe ya'yic:
—Mu jtabe smul —xchi—. 39 Yu'un nopen chava'yic ti chajcoltabe loq'uel jun jchuquel ti yorail q'uin Pascua, hech yu'un ¿mi ja' chac'anic ti chajcoltabe batel ti much'u ajvalil avu'unique, ho'oxuc ti judiooxuque? —xut.
40 Tsots itac'avic scotolic:
—¡Ma'uc avi to! ¡Coltao ti Barrabase! —xchiic.
Ti Barrabase, ja' j'elec'.

19

1 Hech yu'un ti Pilatoe laj yal mantal ti ac'o yich' acial ti Jesuse. Hech yu'un ti soldadoetique lic yac'beic acial ti Jesuse. 2 Patil laj spech'ic ch'ix. Laj yac'beic ti sjol. Laj slapbeic nat sc'u'. Yoxyoxtic x'elan ti c'u'ile hech chaj

c'u che'el tslapic totil ajvaliletic. 3 Hech laj slabanic ti Jesuse: ¡Viva! ¡Ho'ot ajvalilot mati yu'un ti judioetique! —xchiic.

Laj yaq'uilambeic majel ti sat.

4 Yan vuelta iloc' talel ti Pilatoe. Hech laj yalbe ti jchi'iltaque:

—Q'uelo avil chquic' loq'uel tal ti jva'an ti atojolic yu'un chana'ic ti mu jtabe smul —xchi.

5 C'alal iloc' tal ti Jesuse, oy xa pech'bil ch'ix ti sjol. Slapoj xa loq'uel tal c'u'il. Yoxyoxtic ti c'u'ile. Ti Pilatoe hech laj yalbe ti jchi'iltaque:

—¡Q'uelo avilic c'u x'elan ti vinique! —xchi. Ja' sc'opilal ti Jesuse.

6 C'alal laj yilic ti Jesuse ti totil paleetique xchi'uc ti mayoletique tsots lic yavtaic ti Pilatoe:

—¡Milo ti cruz, milo ti cruz! —xchiic.

Hech itac'av ti Pilatoe:

—Iq'uic batel, milic ti cruz ho'oxuque. Ho'oni mu jtabe smul —xchi.

7 Hech itac'avic ti jchi'iltaque:

—Ho'ontutique oy mantal cu'untutic. Chal ti mantal cu'untutique ti persa chcham ti much'u Snich'on Dios scuyoj sbae —xchiic.

8 Ti Pilatoe chi' ono'ox yu'un ti c'usi chc'ot ti pasel yu'un ti Jesuse. Hech yu'un más ixi' yu'un laj ya'i ti Snich'on Dios scuyoj sba ti xchiique. 9 Hech icha'sutic ochel ti Pretorio ti Pilatoe xchi'uc ti Jesuse. Hech lic sjac'be ti Jesuse:

—¿Bu liquemot tal? —xut.

Muc xtac'av ti Jesuse yu'un sna' ti hovil ti tsjaq'uilane.

10 Hech yu'un ti Pilatoe hech laj yalbe ti Jesuse:

—¿C'u yu'un mu xatac'bun jc'op? ¿Mi yu'un mu xana' ti oy cabtel ho'oni? Xu' chacac' ti milel ti cruz. Xu' chajcolta batel —xchi.

11 Hech itac'av ti Jesuse:

—Ti manchuc yac'ojbot avabtel ti Diose ti te oy ti vinajele, mu'yuc avabtel ti jtojol. Hech yu'un ja' más tsots smulic ti totiletic ti laj yac'ucun ti ac'obe —xchi.

12 Hech yu'un ti Pilatoe sc'an tscolta batel ti Jesuse. Hech yu'un ti jchi'iltaque tsots laj yavtaic:

—Mi chacolta batel avi vinic li'to, yu'un mu yabatucot César mi hech chapase. Scotol ti much'u ajvalil tscuy sbae, ja' tscontrain ti Cesare —x'utat.

13 Hech yu'un ti Pilatoe c'alal laj ya'ibe sc'op ti jchi'iltaque, hech yu'un laj yal mantal ti ac'o ic'atuc loq'uel tal ti amac' ti Jesuse. Oy pasbil snacleb ti gobernadore te ti o'lol amac', pasbil ti ton. Te chal ti c'u che'el chchapanat ti much'utic chich' chapanel yu'une. Ja' Gabata sbi ti hebreo c'op ti bu chnaquie. Hech yu'un te ba nacluc ti Pilatoe. 14 C'alal te ba nacluc ti Pilatoe, ista xa van o'lol c'ac'al. Ja' mero sc'ac'alil ti q'uin Pascuae. C'alal inaqui xa ti Pilatoe hech lic yalbe ti jchi'iltaque:

—¡Q'uelo avil ti ajvalil avu'unique! —xchi. Ja' sc'opilal ti Jesuse.

15 Ti jchi'iltaque hech laj yavtaic ti Pilatoe:

—¡Ac'o milatuc, ac'o milatuc, ac'o ba milatuc ti cruz! —xchiic.

Ti Pilatoe hech laj sjac'beic:

—¿Mi lec mi chcac' ti milel ti cruz ti ajvalil avu'unique? —xut.

Hech itac'av ti totil paleetique:

—Ma'uc ajvalil cu'untutic lume. Ja' ajvalil cu'untutic stuc ti Cesare —xchiic.

16 Hech yu'un ti Pilatoe laj xch'un hech chaj c'u che'el laj sc'an ti jchi'iltaque. Laj yal mantal ti ac'o milatuc ti cruz ti Jesuse. Hech yu'un ti soldadoetique laj yiq'uic batel ti Jesuse.

Ja' sc'opilal ti ijipanat ti cruz ti Jesuse
(Mt. 27:32-44; Mr. 15:21-32; Lc. 23:26-43)

17 Hech yu'un ti soldadoetique laj yac'be sq'uech scruz ti Jesuse. Hech
ibatic ti bu Baquel Jolal sbi. Gólgota sbi ti hebreo c'op. 18 Hech lic sjipanic
ti cruz ti Jesuse xchi'uc yan cha'vo'. Jun ti jujujech xocon scruz ti Jesuse. Te
cacal ti o'lol scruz ti Jesuse. 19 Ti Pilatoe laj yac' ti ts'ibael te'. Laj yac'be yu'un
ac'o spaq'uic ti jol cruz. "JA' JESÚS LI'TO JA' TI LIQUEM TAL TI NAZARETE.
JA' TI TOTIL AJVALIL YU'UN TI JUDIOETIQUE", xchi sbi ts'ibabil. 20 Ep ti
jchi'iltaque laj sq'uelic ti c'u che'el ts'ibabile yu'un te no'ox ti ti' jteclum
Jerusalén ti bu ijipanat ti cruz ti Jesuse. Ts'ibabil sbi ti hebreo c'op xchi'uc
ti griego c'op xchi'uc ti latin c'op. 21 Ti totil paleetic cu'untutique ho'ontutic
ti co'ol judiountutic xchi'uque, c'alal laj yilic ti c'u che'el ts'ibabile, hech ba
yalbeic ti Pilatoe:

—"Ja' ti totil ajvalil yu'un ti judioetique", xchi. ¿C'u yu'un hech laj avac' ti
ts'ibael? "Ho'on totil ajvalilun yu'un ti judioetique", xchi laj avac' ti ts'ibael
ti hechuque —xchiic.

22 Hech itac'av ti Pilatoe:

—Ti c'u che'el laj xa cac' ti ts'ibael, ja' no'ox hech —xchi.

23 C'alal ijipanat ti cruz ti Jesuse yu'un ti soldadoetique, laj xch'acbe sbaic
ti sc'u' spoc' ti Jesuse. Jujulic laj yich'ic ti chanvo'ique. Jlic laj spas sobril,
ja' ti sc'u'e, ja' ti túnica sbie, ti mu'yuc sts'isbenale. Jlic no'ox jalbil ti poq'ue.
24 Hech yu'un hech laj yalbe sbaic ti soldadoetique:

—Mu jatic avi to. Jpastic al ti jq'ueltic much'u chc'ot ti sventa ti sc'u'e
—xchiic.

Hech ono'ox ic'ot ti pasel ti sc'op ti Diose hech chaj c'u che'el ts'ibabil comel
ti sun. Hech chal: "Chch'acbe sbaic jc'u' jpoc'. Tspasic al tsq'uelic ti much'u
chc'ot ti sventa ti jc'u'e", ti xchi ono'ox sc'opilale. Hech ono'ox laj spasic ti
soldadoetique.

25 Te ti nopol yolon scruz te va'al ti sme' ti Jesuse xchi'uc ti smuc ti sme'e, ja'
María sbi uc. Ja' Cleofas sbi ti smalale. Te xchi'uc uc ti Maríae ja' ti liquem tal
ti Magdalae. 26 Ho'on ti yajchanc'opun ti Jesuse ti lum c'uxun ti yo'ntone, ja'
no'ox hechun uc, te jchi'inoj ti sme' ti Jesuse. Hech yu'un c'alal laj yiluntutic
ti Jesuse, hech laj yalbe ti sme'e:

—Me'e, ja' avol chc'ot lume —xchi.

27 Hech lic yalbun ti Jesuse:

—Ja' ame' chc'ot ti jme'e —xiyutun.

Hech yu'un laj quic' batel ti jna ti sme' ti Jesuse. Te ba jchi'in o.

Ja' sc'opilal ti icham ti Jesuse
(Mt. 27:45-56; Mr. 15:33-41; Lc. 23:44-49)

28 Ti Jesuse laj sna' ti scotol ic'ot xa ti pasel hech chaj c'u che'el ts'ibabil ti
sc'op ti Diose. Ja' slajeb ti hech iyal:

—Taquin co'nton chca'i —xchi.

29 Te vaxal jun taza vinagre. Poj ti vinagree. Hech yu'un lic sts'ajic ti
vinagre esponja. Ti esponjae ja' chuch'. Laj sliquic muel ti hisopote'. Laj
stic'be ti ye ti Jesuse. 30 Ti Jesuse laj sts'uts'un ti vinagree. Hech laj yal:

—Ihu' xa cu'un —xchi.

Laj snijan sba. Hech iloc' ti xch'ulele.

Ja' sc'opilal ti ixembat xocon ti Jesuse

31 Yu'un ja' ti jcux co'ntontutic ti yoc'omale ho'ontutic ti judiountutique,
hech yu'un ti totiletic cu'untutique mu sc'anic ti chcom stacopalic ti cruz.
Yu'un hech ono'ox tsots sc'opilal chc'otilan cu'untutic jujun sabado yu'un ja'

yorail chc'ot ti muc'ta q'uin Pascua cu'untutique. Hech yu'un laj sc'ambeic ti Pilatoe ac'o yich' c'asbel yacanic, yu'un hech chchamic ti ora, hech xu' chloc' stacopalic ti cruz. 32 Hech yu'un ital ti soldadoetique. C'ot sc'asbe yacan ti june. Ja' no'ox hech laj sc'asbe yacan ti jun xchi'ile, ja' ti co'ol ijoc'anatic ti cruz xchi'uc ti Jesuse. 33 Hech ic'otic ti stojol ti Jesuse. Chamen xa laj yilic ti Jesuse hech yu'un muc sc'asbeic yacan.

34 Ti jun soldadoe laj xembe xocon ti lanza ti Jesuse. Ti ora iloc' xch'ich'el xchi'uc ya'lel sbec'tal. 35 Ho'on laj quil ti c'u che'el icham ti Cajvaltique. Melel chcal yu'un hech chana'ic uc ti ho'oxuque. 36 Hech ic'ot ti pasel yu'un tsts'aqui ti c'u che'el ts'ibabil comel ti sun ti Diose: “Mi jch'ixuc mu xpejbat sbaquel”, ti xchi ono'ox sc'opilale. 37 Hech ts'ibabil comel uc ti sun ti Diose: “Ta ono'ox xiyilucun ti xembil jxocon yu'unique”, ti xchi ono'ox sc'opilale.

Ja' sc'opilal ti imucat ti Jesuse
(Mt. 27:57-61; Mr. 15:42-47; Lc. 23:50-56)

38 Oy jun jchi'iltutic, José sbi. Liquem tal ti jteclum Arimatea sbi. Mucul no'ox xch'unojbe sc'op ti Jesuse yu'un chi' yu'un ti totiletique. Yu'un laj yil ti c'u che'el icham ti Jesuse, hech yu'un ba sc'opon ti Pilatoe, laj sc'ambe stacopal ti Jesuse. Ti Pilatoe laj yal mantal ti ac'o sloq'uesbe stacopal ti cruz ac'o ba smuc. 39 Ital uc ti Nicodemoe, ja' ti a sc'opon ti Jesuse ti ac'ubaltic. Laj yich' tal poxil mirra sbi capal ti aloetic. Oy van lajuneb xcha'vinic kilo yalal. 40 Laj yich'beic batel ti stacopal ti Jesuse. Laj sbech'ic batel ti saquil poc'. Te laj stic'beic batel uc ti mirrae xchi'uc ti aloetique yu'un hech mu xvinaj yic'. Ja' jtaleltutic ti jmuc jbatutic, ho'ontutic ti judiountutique. 41 Ti bu ijipanat ti cruz ti Jesuse te ts'umbil olivate'etic te nopol. Te yo' bu ti ts'umbil olivate'etique oy ach' ch'en. Jombil ti ton ti ch'ene yu'un ja' sventa te tsmuc sbaic. Ach' to ti ch'ene, mu to oyuc much'u yac'oj te o. 42 Yu'un ja' xa yorail chlic xcux yo'ntonic c'alal ch-ic'ub, yu'un nopol no'ox ti ch'ene, hech yu'un ihu' yu'unic laj stiq'uic ochel ti stacopal ti Jesuse.

20

Ja' sc'opilal ti icha'cuxi loq'uel ti Jesuse
(Mt. 28:1-10; Mr. 16:1-8; Lc. 24:1-12)

1 Ti sba c'ac'al ti semanae, ja' ti domingoe, ic' to ic'ot ti ch'en yo' bu mucul ti Jesuse ti Maríae, ja' ti liquem tal ti Magdalae. Laj yil balch'umbil xa loq'uel ti tone ja' ti smac sti' ti ch'ene. 2 Hech yu'un ital ti anil tal yalbuntutic, ho'on ti lum c'uxun ti yo'nton ti Jesuse xchi'uc ti Simon Pedroe. Hech laj yalbuntutic:

—Laj xa sloq'uesic batel ti stacopal ti Cajvaltique. Mu jna'tutic bu laj yaq'uic batel —xiyutuntutic ti Maríae.

3 Hech yu'un nibatutic jcha'va'altutic ti ora yo' bu ti ch'ene. 4 Co'ol ni'anilajtutic batel. Ti ho'one nijelav. Jbael nic'ot yo' bu ti ch'ene. Icom ti Pedroe. 5 Ho'oni ja' no'ox laj jcujan jba ti jq'uel ochel ti yut ch'ene. Laj quil te pochol ti lum ti saquil poq'ue. Muc xi'och ti yut ch'en. 6 C'alal ihul ti Simon Pedroe, toj i'och ti yut ch'en. Laj yil te putsq'uijem xa ti lum ti saquil poq'ue, ja' ti xpix ti sbec'tal ti Jesuse. 7 Ja' no'ox hech uc ti xpix ti sjole, putsq'uijem xa uc. 8 Patil ni'och ti yut ch'en uc, ho'on ti jbael nic'ot yo' bu ti ch'ene. C'alal laj quil c'u x'elan ti poq'ue, laj jch'un ti icha'cuxi ti Cajvaltique hech chaj c'u che'el laj yalbuntutic. 9 Ja'to lic ca'ibetutic sjam hech chaj c'u che'el ts'ibabil comel ti sc'op ti Diose ti persa chcha'cuxi loq'uel ti ch'en ti Cajvaltique. 10 Hech yu'un hech nisututic batel ti jnatutic ho'ontutic ti yajchanc'opuntutique.

Ja' sc'opilal ti laj yac' sba ti q'uelel ti stojol ti Maríae ti Jesuse
(Mr. 16:9-11)

11 Ti Maríae te va'al icom ti ti'ch'en. Te i'oc'. C'alal yac'oj sba ch-oc' laj scujan
sba laj sq'uel ochel ti yut ch'ene. 12 Laj yil te nacajtic cha'vo' ch'ul abatetic. Sac
ti jyalel ti sc'u' spoq'uique. Te nacajtic ti bu i'ac'at comel ti stacopal ti Jesuse,
jun ti sjol, jun ti yacan. 13 Hech i'albat ti Maríae:
—Me'e, ¿c'u yu'un cha'oc'? —x'utat.
Hech itac'av ti Maríae:
—Yu'un laj xa sloq'uesic batel ti sbec'tal ti Cajvale. Mu jna' bu laj yaq'uic
—xchi.
14 C'alal laj xa yal hech ti Maríae, laj sjoyp'in sba. Laj yil te va'al jun vinic.
Muc xojtiquin ti ja' ti Jesuse. 15 Ti Jesuse hech laj yalbe:
—Me'e, ¿c'u yu'un cha'oc'? ¿Much'u chasa'? —xchi.
Ti Maríae laj scuy ti ja' ti jchabiej'olivate'etique, hech yu'un hech laj yalbe:
—Tote, mi ho'ot laj avich'bun batel ti sbec'tal ti Cajvale, albun xca'i bu laj
avac'bun yu'un chba quich' talel —xchi.
16 Hech itac'av ti Jesuse:
—¡María! —xchi.
Hech yu'un laj sjoyp'in sba ti Maríae. Hech laj yalbe ti hebreo c'op:
—¡Raboni! —xchi. Ho'ot Maestro, xchi c'alal jelavesbil.
17 Ti Jesuse hech laj yalbe:
—Mu me xapajesun yu'un ta ono'ox xibat ti stojol ti Jtote. Batan, ba albo
ya'yic ti quermanotique: Chibat ti stojol ti Jtote, ti Atotic uque. Ja' ti stojol ti
Dios cu'une, ti Dios avu'unic uque, xiyutun, xavut me ti yantique —xchi.
18 Hech yu'un ti Maríae ti liquem tal ti Magdalae hech tal yalbuntutic
ho'ontutic ti yajchanc'opuntutic ti Jesuse:
—Laj xa quil ti Cajvaltique —xiyutuntutic. Laj yalbuntutic uc scotol ti c'u
che'el i'albat yu'une.

Ja' sc'opilal ti laj yac' sba ti q'uelel ti Jesuse te ti o'lol yut na ti stojol ti yajchanc'opetique
(Mt. 28:16-20; Mr. 16:14-18; Lc. 24:36-49)

19 Mal xa c'ac'al ti sba c'ac'al ti semanae, ja' ti domingoe, jmacoj jbatutic ti
na ho'ontutic ti yajchanc'opuntutic ti Jesuse. Yu'un nixi'tutic yu'un ti totiletic
cu'untutique, ja' ti co'ol judiountutic xchi'uque, hech yu'un lec jmacojtutic ti
sti' jnatutique. Ti ora no'ox ivinaj te ti o'lol yut jnatutic ti Jesuse yo' bu jtsoboj
jbatutique. Hech laj yalbuntutic:
—Tal jtoj avo'ntonic —xiyutuntutic.
20 C'alal hech laj yalbuntutic ti Jesuse, laj yac'bun jq'ueltutic ti sc'obe ti xo-
cone. Laj jna'tutic ti ja' ti Cajvaltique, hech yu'un nichim no'ox co'ntontutic
jcotoltutic. 21 Ti Jesuse yan vuelta laj yalbuntutic:
—Tal jtoj avo'ntonic. Hech chaj c'u che'el laj stacun talel li'i ti Jtote, ja' no'ox
hech chajtacoxuc batel uc hech chapasbun cabtel —xiyutuntutic.
22 C'alal hech laj yalbuntutic ti Jesuse, laj svuch'ta tal ti jtojoltutic, hech laj
yalbuntutic:
—Ich'ic ti Ch'ul Espíritue —xiyutuntutic—. 23 Ti much'u tsutes yo'nton
yu'un ti smule, xu' chavalbe ti ich'ay xa ti smule. Ti much'u mu sc'an sutes
yo'nton yu'un ti smule, xu' chavalbe ti mu ch'ayemuc ti smule —xiyutuntutic
ti Jesuse.

Ja' sc'opilal ja'to ti laj yil ti Jesuse, ja'to laj xch'un ti Tomase ti icha'cuxie

24 Ti Tomase mu teuc ti c'alal ital ti Jesuse. Ja' ti vats sbi cu'untutique. Ja' lajchavo'untutic xchi'uc ti Tomase ho'ontutic ti yajchanc'opuntutic ti Jesuse.
25 Hech yu'un hech laj calbetutic:
—Laj xa quiltutic ti Cajvaltique —xcututic.
Hech itac'av ti Tomase:
—Ja'to mi laj quil jtuque ti yav lavuxe ti sc'obe, ja'to mi laj jtic' sbic'tal jc'ob ti bu yav lavuxe, ja'to mi laj jtic' jc'ob ti xocone, ja'to ti jch'un ti icha'cuxi xae —xiyutuntutic.
26 Iloc' vaxaquib c'ac'al ti c'alal laj yac' sba ti q'uelel ti jtojoltutic ti Jesuse. Yan vuelta laj jtsob jbatutic ti na ho'ontutic ti yajchanc'opuntutique. Te jchi'inoj jbatutic xchi'uc ti Tomase. Macal ti ti'nae. Hech no'ox ivinaj ti ora ti Jesuse te ti o'lol yut jnatutic yo' bu jtsoboj jbatutique. Hech laj yalbuntutic:
—Tal jtoj avo'ntonic —xiyutuntutic.
27 Hech laj yalbe ti Tomase:
—La' tic'o ac'ob li' ti jc'obi. La' q'uelo avil ti jc'obe. Xach'o tal ac'obe, tic'o ti jxocon. Mu me xchibaj avo'nton. Ch'uno me ti nicha'cuxi xae —x'utat yu'un ti Jesuse.
28 Hech itac'av ti Tomase:
—¡Cajval cu'un, Dios cu'un! —xchi.
29 Ti Jesuse hech laj yalbe:
—Tomás, ja'to ti laj avilune, ja'to laj ach'un ti nicha'cuxi xae. Jun no'ox yutsil ti much'u chch'un ti mu yilojucune mi jutuc —xchi ti Jesuse.

Ja' sc'opilal ti c'usi sventail ti i'och ti ts'ibael li'to

30 Oy to ep yan jchop o abteletic laj spas ti Jesuse ti jtojoltutic ho'ontutic ti yajchanc'opuntutique muc x'och ti ts'ibael li'to. 31 Ja' sventail ti i'och ti ts'ibael avi yepal li'to yu'un chach'unic ti ja' Jcoltavanej cu'untic ti Jesuse, ti ja' Snich'on ti Diose. Yu'un mi hech chach'unic, hech chacuxiic sbatel osil ti sventa.

21

Ja' sc'opilal ti yan vuelta laj yac' sba ti q'uelel ti Jesuse ti stojol ti yajchanc'opetique te ti nab

1 Yan vuelta laj yac' sba ti q'uelel ti jtojoltutic ti Jesuse ho'ontutic ti yajchanc'opuntutique. Te laj yac' sba ti q'uelel te ti ti'nab te ti estado Galilea. Hech laj yac' sba ti q'uelel ti jtojoltutic. 2 Te jtsoboj jbatutic xchi'uc ti Simon Pedroe, xchi'uc ti Tomase, ja' ti vats xcututique. Xchi'uc ti Natanaele, ja' ti liquem tal ti jteclum Caná te ti estado cu'untutic, ja' ti Galileae. Xchi'uc ti cha'vo'untutique ti ja' jtotutic ti Zebedeoe. Xchi'uc yan cha'vo' jchi'iltac ti abtel. 3 Ti Simon Pedroe hech laj yalbuntutic:
—Chba jtsac choy —xiyutuntutic.
—Batic, chajchi'inot batel uc —xcututic.
Hech ba jtic' jbatutic ti barco. Sjunul ac'ubal laj jsa'tutic ti choye. Muc jtatutic mi jcotuc.
4 C'alal isacub ti osile, tal sva'an sba ti ti'nab ti Jesuse. Ho'ontutic ti yajchanc'opuntutique muc xcojtiquintutic ti ja' ti Jesuse. 5 Ti Jesuse hech laj sjac'buntutic:
—Queremotic, ¿mi oy laj ataic ti choye? —xiyutuntutic.
—Mu'yuc —xichitutic.
6 Ti Jesuse hech laj yalbuntutic:
—Tenic ochel aleb te ti hech barco te ti abats'ic'obic. Te chataic —xiyutuntutic.

Hech yu'un c'alal laj jtentutic ochel ti jlebtutic ti ho', muc xu' cu'untutic ti jnitutic ochel ti barco yu'un nojem ti choy. 7 Ho'oni ti lum c'uxun ti yo'nton ti
Jesuse, hech laj calbe ti Pedroe:
—¡Ja' ti Cajvaltique! —xcut.
C'alal laj ya'i ti Simon Pedroe ti ja' ti Cajvaltique, laj slap sc'u' yu'un banal. Laj sten sba ochel ti nab yu'un chba sta ti Jesuse. 8 Ho'ontutic nixanavtutic batel ti barco jchochojtutic tal ti jlebtutique ti bu tiq'uil ti choye. Mu nomuc, nopol no'ox ti'nab. Oy van ho'vinicuc metro.
9 C'alal niloc'tutic ti barco te ti ti'nab, laj quiltutic pasbil c'oc'. Chacpoman xa ti c'oq'ue. Oy choy yac'oj sba tsvo ti c'oc'. Oy vaj uc. 10 Ti Jesuse hech laj yalbuntutic:
—Ich'ic tal cha'cot oxcot ti choy ti laj atsaquique —xiyutuntutic.
11 Hech yu'un i'och ti barco ti Simon Pedroe. Hech laj snit loq'uel tal ti yut ho' ti jlebtutique. Nojem ti choy. Puru muc'tic choy. Oy ciento cincuenta y tres ti choye. Manchuc mi ep ti choye, muc xtuch' ti jlebtutique. 12 Ti Jesuse hech laj yalbuntutic:
—La' ve'anic —xiyutuntutic.
Ho'ontutic ti yajchanc'opuntutique ¿much'uot? muc xichitutic xa yu'un laj cojtiquintutic xa ti ja' ti Cajvaltique. 13 Ti Jesuse laj stsac ti vaje, laj yac'buntutic ho'ontutic ti yajchanc'opuntutique. Laj yac'buntutic choy uc. Hech nive'tutic.
14 Ja' yoxibal vuelta ti laj yac' sba ti q'uelel ti jtojoltutic ti Jesuse c'alal cha'cuxem xa loq'uel ti ch'en.

Ja' sc'opilal mac'limbun scotol ti much'utic chixch'umbucun ti jc'ope, xchi ti Jesuse

15 C'alal laj co'nton ve'ucuntutic, ti Jesuse hech laj sjac'be ti Simon Pedroe:
—Simón, snich'onot Jonás, c'ux chiya'yun ti achi'iltac li'to. ¿Mi ech'em c'uxun ti avo'nton ho'oti? —xchi.
Hech itac'av ti Pedroe:
—Cajval, xana' ti c'uxot ti co'ntone —xchi.
Ti Jesuse hech laj yalbe:
—Mac'limbun scotol ti much'utic chixch'umbucun ti jc'ope hech ch-an yip yo'ntonic —xchi.
16 Ti Jesuse hech laj xcha'jac'be nixtoc:
—Simón, snich'onot Jonás, ¿mi c'uxun ti avo'nton? —xchi.
Hech itac'av ti Pedroe:
—Cajval, xana' ti c'uxot ti co'ntone —xchi.
Ti Jesuse hech laj yalbe:
—Chabibun scotol ti much'utic chixch'umbucun ti jc'ope —xchi.
17 Ti Jesuse hech laj sjac'be ti yoxibal vuelta:
—Simón, snich'onot Jonás, ¿mi c'uxun ti avo'nton? —xchi.
Hech lic yich' mul ti Pedroe yu'un yoxibal xa vuelta ti hech ijac'bate ¿mi c'uxun ti avo'nton? ti xchi chjac'bate. Hech itac'av:
—Cajval, scotol oy ti avo'nton. Xana' ti c'uxot ti co'ntone —xchi.
Ti Jesuse hech laj yalbe:
—Mac'limbun scotol ti much'utic chixch'umbucun ti jc'ope hech ch-an yip yo'ntonic —xchi—. 18 Melel ti c'usi chacalbee, c'alal unenot to mu'yuc palta laj ava'i. Ja' atuc laj achuquilan ach'ut buc no'ox nabat. Pero chc'ot yorail c'alal namalub xa chaxchucbot ac'ob abec'tal ti te', hech chamilat —xchi.
19 Ti Jesuse hech laj yac'be sna' ti Pedroe ti c'u che'el chchame ti c'u che'el chac' ti pasel ti muc' ti Diose. Hech ono'ox ic'ot ti pasel ti hech icham ti Pedroe. Ti Jesuse hech laj yalbe uc ti Pedroe:

—Ho'on chats'acliun —xchi.

Ja' sc'opilal ti yajchanc'ope ti lum c'ux ti yo'nton ti Jesuse

20 Ti Pedroe laj sjoyp'in sba. Laj yil ti te xa xital ti spat ho'on ti lum c'uxun
ti yo'nton ti Jesuse, ho'on ti te metselun ti sts'el ti Jesuse c'alal nive'tutic c'alal
hech laj jac'be ti Jesuse: "Cajval, ¿much'u chayac'ot entrecal?" ti xcute. 21 Ti
Pedroe, c'alal laj yilun, hech laj sjac'be ti Jesuse:
—Cajval, ti jchi'il li'to, ¿c'usi sc'opilal chavalbe uc? —xchi.
22 Ti Jesuse hech laj yalbe:
—Mi ti jc'an ti cuxul chul jtae, mu aventauc. Ho'oti ts'aclinun —x'utat.
23 Hech yu'un laj ya'yic ti quermanotique ti mu xicham ho'oni. Mu xcham,
mu xchiuc jc'opilal yu'un ti Jesuse. Ja' no'ox laj yal: "Mi ti jc'an ti cuxul chul
jtae, mu aventauc", xchi no'ox jc'opilal.
24 Scotol ti laj xa jts'iba li'to, laj quil laj ca'i ho'on ti Juanune, ho'on ti
yajchanc'opun ti Jesuse. Melel ti hech ic'ot ti pasele.
25 Oy to ep c'utic yan lequil abtel laj spas ti Jesuse. Ti taca to ochuc ti ts'ibael
ti jujutos ti yabtele, ep ti jyalel ti hunetique ti hechuque. Ja'uque ti c'u yepal
i'och ti ts'ibaele, ta yutsil yu'un chijcol.

JA' TI C'U CHE'EL LAJ SPUCBE SC'OPILAL TI CAJVALTIQUE TI JCHOLC'OPETIQUE

Ja' sc'opilal ti i'albatic ti chtal xa ti Ch'ul Espíritue

1 Teófilo, ti hun ti laj xa jtacbot talele, ho'on ti Lucasune, laj jcholbot ava'i
scotol ti c'usi lic spas ti Jesuse xchi'uc scotol ti c'usi lic yac' ti a'yele. 2 Ja'to
c'alal ista yorail imu batel ti vinajele ja' laj xa calbot scotol obi. Ti ora to yan
ti c'usi chacalbote. C'alal mu to chmu batel ti Jesuse, ti sventa ti Ch'ul Espíritue
laj spas comel ti mantal ti much'utic tstac batele, ja' ti jcholc'opetique, ja'
ti t'ujbilic yu'une. 3 C'alal i'ech' xa ti svocole, cuxul laj yac' sba ti q'uelel ti
stojolic. Ep vuelta laj yac' señail ti icuxi xae. Cha'vinic c'ac'al laj yac' sba ti
q'uelel ti stojolic. Laj xcholbe ya'yic ti c'utic x'elan tspasvan ti mantal ti Diose.
4 C'alal te stsoboj sbaic xchi'uc ti Jesuse, hech ipasatic ti mantal:
—Mu to me xaloq'uic batel li' ti Jerusalén li'to. Ta me xamalaic ja'to mi laj
xa avich'ic ti Ch'ul Espíritue ti yaloj ti Jtotique ti chacac'boxuque hech chaj c'u
che'el calojboxuc. 5 Laj yac'boxuc avich'ic ho' ti Juane. Po'ot xa chacac'boxuc
avich'ic ti Ch'ul Espíritue ti ho'one —xchi ti Jesuse.

Ja' sc'opilal ti smantal ti laj yal comel ti Jesuse

6 Hech yu'un ti c'alal te stsoboj sbaic xchi'uc ti Jesuse, hech lic sjac'beic ti
Jesuse:
—Cajval, ¿mi po'ot xa chavac' chi'ochtutic ti ajvalil yu'un hech ti jventain
jbatutic jtuctutic yan vuelta? —xchiic. 7 Hech itac'av ti Jesuse:
—Mu persauc chana'ic ti c'usi ora chc'ot ti pasele. Ja' sna' stuc ti Jtotic Diose.
Ja'to ti c'usi ora snopoj stuc ti Jtotic Diose, ja'to chc'ot ti pasel. 8 Ti ho'oxuque
ja' no'ox aventaic chacholbun jc'opilal li' ti Jerusalén li'to xchi'uc ti sjoylejal
jlumaltic xchi'uc ti slumal Samaria xchi'uc ti sjoylejal balumil. Yu'un ch-an
yip avo'ntonic ti c'alal ch-och ti avo'ntonic ti Ch'ul Espíritue —xchi comel ti
Jesuse.
9 C'alal hech laj yal ti Jesuse, ti jcholc'opetique laj sq'uelic ti imu batel ti
Jesuse. Sq'uelojic ich'ay batel ti toc ti Jesuse. 10 C'alal yac'oj sba sq'uelic ti ibat
ti vinajel ti Jesuse, ti ora ivinaj jun to cha'vo' viniquetic x'elan te ti sts'elic. Sac
sc'u' slapojic ti xcha'va'alique. 11 Hech i'albatic:
—Galileaetic, ¿c'u yu'un chaq'uelic vinajel? Ja' ti Jesuse ti imu xa batel ti
vinajel ti laj avilique, ja' chcha'tal nixtoc. Hech chaj c'u che'el isut batel, ja'
no'ox hech chcha'tal nixtoc —x'utatic.

Ja' sc'opilal ti laj st'ujic ti much'u tstsacbe comel yabtel ti Judase

12 Ti jcholc'opetique te oyic xchi'uc ti Jesuse te ti vits Olivatic c'alal laj sta
yorail imu batel ti vinajel ti Jesuse. O'lol ora xil sbaic ti Jerusalene xchi'uc ti
vitse. C'alal ibat xa ti Jesuse hech isutic batel ti Jerusalén ti jcholc'opetique.
13 C'alal ic'otic ti Jerusalén, i'ochic batel ti na. Imuic batel ti cuarto te ti
xcha'cajal na ti bu xch'amunojic ti nae. Ja' ti Pedroe xchi'uc ti Juane xchi'uc
ti Jacoboe xchi'uc ti Andrese xchi'uc ti Felipee. Xchi'uc ti Tomase xchi'uc
ti Bartolomee xchi'uc ti Mateoe xchi'uc ti Jacoboe, ja' ti snich'on ti Alfeoe.
Xchi'uc ti Simone, ja' ti xchi'inoj ono'ox ti much'u hech yo'ntonic ti mu me
stsalatic yu'un yan ajvalil. Xchi'uc ti Judase, ja' ti snich'on ti Jacoboe. 14 Scotol
c'ac'al jtos yo'ntonic laj sc'oponic Dios. Te stsoboj sbaic xchi'uc antsetic
xchi'uc ti Maríae, ja' ti sme' ti Jesuse, xchi'uc ti yits'inabtac ti Jesuse.

15 Ja' hech yorail laj sva'an sba ti Pedroe ti c'alal te stsoboj sbaic xchi'uc ti yan quermanotique. Oy van ciento veinte ti vo' te stsoboj sbaic. Hech laj yal ti Pedroe:
16 —Quermanotac, persa ic'ot sc'op ti Diose ti ts'ibabil comel ti sune. Ti Ch'ul Espíritue vo'one laj xch'amumbe ye ti Davide yu'un laj yalbe comel sc'opilal ti Judase, ja' ti much'u j'ic'vanej yu'un hech c'ot stsaquic ti Jesuse.
17 Ja' lajchavo'untutic xchi'uc ti Judase. Ti Diose co'ol laj yac'buntutic cabteltutic xchi'uc —xchi ti Pedroe.
18 (Ti Judase itojat yu'un ba spas ti c'usi chopole. Patil ba sutes ti taq'uine, hech yu'un ti much'u laj yich' ti taq'uine ja' ba sman balumil xchi'uc. Hech yu'un ti Judase ja' te ba smil sba. Ma'uc no'ox yu'un te joc'ol icom hech chaj c'u che'el snopoj. Ja' ip'aj yalel, patal ic'ot. Hech it'om xch'ut, iloc' scotol sbiquil. 19 Ipuc sc'opilal. Scotol laj ya'ibeic sc'opilal ti much'utic te nacajtic ti Jerusalene. Acéldama laj sbiin ti balumile. Ja' ch'ich' balumil sbi c'alal jelavesbil.)
20 Hech laj yal uc ti Pedroe:
—Hech ts'ibabil ti q'uejoj:
J'ech'el te jeluc o ti slume ti bu chchame.
Mu'yuc much'u chnaqui te o,
ti xchie.
Hech ts'ibabil uc ti oy much'u tstsacbat yabtel, ti xchie.
21 'Hech yu'un persa ch-och ti t'ujel junuc ti much'utic scotol c'ac'al laj xchi'inuntutic xchi'uc ti Cajvaltic Jesuse c'alal nixanav xchi'uc yu'un hech co'ol ti jpucbetutic sc'opilal ti Jesuse ti icha'cuxie. 22 Hech yu'un ac'o ochuc ti t'ujel junuc ti much'u scotol laj yil ti c'alal i'ac'bat yich' ho' ti Jesuse yu'un ti Juane ja'to c'alal ista yorail imu batel ti vinajel laj quiltutic xchi'uc —xchi ti Pedroe.
23 Hech i'och ti t'ujel yu'unic cha'vo' viniquetic. José Barsabás sbi ti june. Justo ja' sjol sbi uc. Matías sbi ti yane. 24 Hech laj sc'oponic Dios:
—Cajval, ho'ot xavojtiquimbe yo'ntonic scotol crixchanoetic. Ti xcha'va'alic li'to ac'bun jna'tutic ti much'u t'ujbil avu'une, 25 yu'un ch-och ti abtel ti atojol, yu'un ch-och ti jcholc'op avu'un. Ja' tstsacbe yabtel ti Judase. Yu'un ti Judase laj scomes ti yabtele, ba yich' vocol sbatel osil —xchiic ti stojol ti Diose.
26 Hech yu'un laj spasic al yu'un tsq'uelic ti much'u tstsacbe yabtele. Ic'ot ti sventa ti Matíase. Hech i'och ti jcholc'op uc. Ja' lajchavo' ic'otic xchi'uc obi.

2

Ja' sc'opilal ti ital ti Ch'ul Espíritue

1 Ti judioetique tspasic q'uin chac'beic smoton ti Diose ti c'alal ihu' xa yu'unic ti sc'ajojique. Ja' Pentecostés sbi ic'ot yu'un ti cincuenta c'ac'al xil sbaic xchi'uc ti q'uin pascuae. Hech yu'un c'alal ista yorail ti mero sc'ac'alil q'uin Pentecostese, te stsoboj sbaic ti jcholc'opetique xchi'uc ti jch'unojeletique. 2 Oy c'usi tsots ic'opoj laj ya'yic iyal tal ti vinajel. Hech chaj c'u che'el x'i'et no'ox chtal ic' laj ya'yic scotolic ti bu nacajtique. 3 Laj yilic jun to yat c'oc' x'elan hul pucuc ti stojol jujun. 4 Scotolic inoj ti yo'ntonic ti Ch'ul Espíritue. Lic c'opojuc ti yantic c'opetic, c'usuc no'ox c'opal i'ac'bat ti yo'ntonic yu'un ti Ch'ul Espíritue.
5 Yu'un talemic ti Jerusalén ti judioetique ti buc no'ox puquemic ti jlumaltic, ho'ucutic ti yanlum crixchanoucutique, yu'un tal yaq'uic smoton Dios ti yorail ti q'uine hech chaj c'u che'el yaloj ti Diose. Hech yu'un talemic

ti much'utic ti toyol yo'ntonic tsc'an chch'umbeic smantal ti Diose. 6 C'alal oy
ic'opoj laj ya'yic scotolic, hech laj stsob sbaic tal. Jujun laj ya'i ic'oponatic
ti sc'opic. Ich'ay yo'ntonic. 7 Ep ilo'laj yo'ntonic. Ep laj snopic c'u che'el
chc'oponatic ti sc'opic. Lic yalbe sbaic:
—Ja' ti jchi'iltic ti liquemic tal ti Galilea ti li' chc'opojique. 8 ¿C'u che'el
chisna'bucutic jc'optic ti ho'ocutique ti jchanojtic yan c'opetique? —xut
sbaic—. 9 Ep ti tosucutic ti li' capalucutiqui. Oy talemucutic ti Partia, oy
talemic ti Media, oy talemic ti Elam, oy liquemic tal ti Mesopotamia xchi'uc
much'utic li' ti Judeae xchi'uc much'utic liquemic tal ti Capadocia xchi'uc ti
Ponto xchi'uc ti Asia. 10 Capalucutic xchi'uc much'utic liquemic tal ti Frigia
xchi'uc ti Panfilia xchi'uc ti Egipto. Capalucutic xchi'uc much'utic liquemic
tal ti Africa te ti yech'el slumal cireneetic. Capalucutic xchi'uc ti much'utic
liquemic tal ti Romae ti co'ol xch'unojic hech chaj c'u che'el ti ho'ocutique.
Talem uc ti jchi'iltique ti te nacajtic ti Romae. 11 Capalucutic xchi'uc cretaetic
xchi'uc arabiaetic. Jcotoltic chca'itic ti jc'optic ti chixcholbucutic c'usi lec
abtelal laj xa spas ti Diose —xut sbaic.
12 Hech ich'ay yo'ntonic scotolic. Muc sna'ic c'u yu'un hech ic'ot ti pasel.
Hech laj sjac'be sbaic:
—¿C'usi sjam xana'? —xut sbaic.
13 Oy yantic hech laj yal:
—Ja' jyacubel —xchiic. Ja' tslabanic.

Ja' sc'opilal ti oxmil laj xch'unic c'alal laj xchol sc'op Dios ti q'uin Pentecostés ti Pedroe

14 Te va'ajtic ti slajchava'alique, ja' ti jcholc'opetique. Tsots lic c'opojuc ti
Pedroe. Hech lic yalbe:
—Totetac, ho'oxuc ti li' nacaloxuc ti Judeae xchi'uc ti ho'oxuc ti li' natalic
ti Jerusalene, a'ibun jc'op chacalboxuc. 15 Jyacubeluntutic chacuyic. Mu
hechuc yu'un baluneb to no'ox ora sob ic'luman. 16 Avi to ti ic'ot ti pasel ja' ti
c'usi albil comel yu'un ti Joele, ja' ti j'alc'op yu'un ti Diose ti vo'one:
17 Hech laj yalbun ti Diose, xchi ti Joele.
Chcac'be yich' ti Espíritu cu'une ti jaylajuntos crixchanoetic ti sjoylejal balu-
mil.
Ja' sliqueb batel ti slajebal c'ac'ale.
Ti avol anich'onique chlic xcholbucun ti jc'ope.
Ti unen viniquetique ja' chcac'be sq'uelic señail ti c'u che'el ti jtojobtas batele.
Ti moletique chcac'be sq'uelic ti svaichic.
18 Mi viniquetic, mi antsetic, hech chcac'be yich' ti Espíritu cu'une ti abatetic
cu'une.
Chixcholbucun ti jc'ope.
19 Chcac' ti q'uelel jchop o abteletic li' ti vinajele.
Ja' tsq'uelic scotolic ti much'utic te oyic ti balumil.
Chliquic ti xi'el yu'un.
Hech chc'ot hech chaj c'u che'el ch'ich' ti vinajele.
Oy c'oc' uc, yan sba xch'ayilal.
20 Hech chtup' ti c'ac'ale scoj ti ch'ayile.
Tsoj hech chaj c'u che'el ch'ich' chc'ot ti ue.
Hech chc'ot ti pasel c'alal po'ot xa tsta yorail chba chapanvanucun.
Melel ti tsta yorail ti chba chapanvanucune.
Ja' tsots sc'opilal.
21 Scotol ti much'u tsc'an coltailanel ti jtojol, ja' mu x'ac'bat castigo.
Ja' chcol sbatel osil,
xchi ti Diose, xchi ti Joele.

22 'Totetac, a'yo me ava'yic. Ho'ucutic ti yol snich'onucutic ti Israele ac'o
jna'tic ti jchop o abteletic laj spas ti Jesuse, ja' ti ilic tal ti Nazarete. Laj spas
ti jtojoltic laj jq'ueltic. Ich'ay co'ntontic yu'un. Hech ivinaj ti t'ujbil yu'un ti
Diose yu'un ti sventa ti Diose ihu' yu'un scotol. 23 Ja' i'ac'at entrecal ti Jesuse
yu'un ti Diose vo'one hech chapal ti yo'nton. Ho'oxuque laj atsaquic ti Jesuse,
laj ajipanic ti cruz. Laj avac'beic smil ti much'utic mu'yuc Dios ti yo'ntonique.
24 Ti Diose muc xac' ti j'ech'el chcham ti Jesuse. Laj xcha'cuses loq'uel ti ch'en.
Yu'un mu xu' ti j'ech'el chcham ti Jesuse. 25 Yu'un ti jtotic Davide vo'one hech
laj yal:
Scotol c'ac'al achi'inojun.
Chamuc'ubtasbun co'nton hech un muc un chixi'.
26 Hech nichim no'ox co'nton.
Hech lec chic'opoj avu'un.
Yu'un ti achi'inojune hech yu'un manchuc mi chicham, jna' ti chicha'cuxi ti
yan c'ac'al xchi'uc ti jbec'tale.
27 Yu'un mu xavac' comuc jch'ulel yo' bu xch'ulelic ti much'utic tsmalaic
chapanel.
Mi jutuc muc chavac' c'a'uc ti jbec'tale, ho'on ti anich'onune, ho'on ti jtos
co'ntontique.
28 Ho'ot laj xa avac'bun jna' ti chicuxi sbatel osil avu'une.
Hech yu'un nichim no'ox co'nton ti atojol sbatel osil,
xchi ti Davide.
29 'Hech yu'un, totetac, chacalbot ava'yic sjam ti hech chaj c'u che'el laj
sc'opon Dios stuc ti jtotic Davide. Ma'uc sc'opilal stuc ti jtotic Davide ti hech
laj yale. Ja' ti Cajvaltic Jesuse ti hech laj sc'opon ti Stote. Ja' no'ox yu'un
ich'amumbat ye ti jtotic Davide. 30 Ja' j'alc'op yu'un ti Diose ti jtotic Davide.
Hech i'albat yu'un ti Diose:
Ja' ch-och ti aq'uexol ti avol anich'on yu'un ch-och ti ajvalil yu'un ti
achi'iltaque.
Ja' ti Cristoe, ja' avol anich'on ti sventa abec'tal,
x'utat ti jtotic Davide. 31 Ti jtotic Davide laj sna' ti chc'ot ti pasel. Hech chaj
c'u che'el laj yalbe sc'opilal ti Cristoe hech ic'ot ti pasel. Icha'cuxi loq'uel ti
ch'en ti Cristoe. Muc xcom xch'ulel te o yo' bu xch'ulelic ti much'utic tsmalaic
chapanel. Muc xc'a' ti sbec'tale. 32 Ti Diose laj xcha'cuses loq'uel ti ch'en ti
Jesuse. Ho'ontutic laj quiltutic jcotoltutic. 33 Ti sventa sp'ijil ti Diose i'ic'at
muel ti vinajel ti Jesuse. Albil ono'ox yu'un ti Jtotic Diose ti Jesuse ti ja' tstac
talel ti Ch'ul Espíritue, ja' laj xa quich'tutic ti ora to. Laj xa avilic, laj xa ava'yic.
34 Manchuc mi muc xmu batel ti vinajel xchi'uc sbec'tal ti Davide, hech laj
yal:
Ti Jtotic Diose hech laj yalbe ti Cajvale:
"Chlic naclan li' ti jbats'ic'ob
35 ja'to mi laj jtsalbot scotol avajcontra",
x'utat ti Cajvale yu'un ti Jtotic Diose, xchi ti Davide.
36 'Ho'ucutic ti yol snich'onucutic ti Israele, hech ac'o jna'tic jcotoltic. Ti
Diose laj xa yac' ochuc ti ajvalil sventa scotol crixchanoetic ti Jesuse ti laj
amilic ti cruze. Ja' Jcoltavanej cu'untic —xchi ti Pedroe.
37 C'alal laj ya'ibeic sc'op ti Pedroe, ep laj yich'ic mul yu'un smulic ti crix-
chanoetique. Hech yu'un laj sjac'beic ti Pedroe xchi'uc ti yan jcholc'opetique:
—Quits'in, ¿c'usi chcututic? —xchiic.
38 Ti Pedroe hech laj yalbe:
—Suteso avo'ntonic yu'un amulic. Ac'o abaic ti ich'ho' ti sventa ti Je-
sucristoe ti jujunoxuque. Hech chaxch'aybot amulic. Hech chayac'boxuc

amotonic uc ti Diose. Ja' chavich'ic uc ti Ch'ul Espíritue. 39 Yalojbucutic
ti Diose ti chijyac'bucutic quich'tic ti Ch'ul Espíritue jcotoltic xchi'uc col
jnich'ontic xchi'uc scotol ti much'utic mu to sna'ic bu oy ti Diose. Scotol ti
much'utic ch-ic'atic yu'un ti Cajvaltique, ja' ti Dios cu'untique, ja' ch-ac'batic
—xchi ti Pedroe.
40 Oy to ep yan laj yalbe ti Pedroe. Hech itaq'uivan:
—Ac'o abaic ti ventainel yu'un ti Diose hech mu ch'ayeluc chabatic xchi'uc
ti jmulaviletic ti li'oyic ti balumil ti ora to —xchi.
41 Ti much'utic laj spasbeic ti muc' ti sc'op ti Pedroe laj yich'ic ho'. Oy
oxmil ti laj xch'unique ti jun no'ox c'ac'al. Hech i'epaj ti jch'unojeletique.
42 Toyol yo'ntonic laj xchanic ti c'usi i'albatic yu'un ti jcholc'opetique. Jtos
yo'ntonic scotolic hech yu'un nichim no'ox yo'ntonic. Toyol yo'ntonic laj
sc'oponic Dios. Toyol yo'ntonic laj spasic hech chaj c'u che'el laj yac' ti q'uelel
ti Cajvaltique c'alal laj xet' ti caxlan vaje laj yuch' ti ya'lel sat uvate'e. Ja' hech
laj spasic uc yu'un laj sna'ic ti Cajvaltique ti ja' icham yu'unique.

Ja' sc'opilal ti jtos yo'ntonic scotol ti jch'unojeletique

43 Scotolic laj xi'ic ti Diose. Ep jchop o abteletic ihu' yu'unic ti
jcholc'opetique. Ja' ti sventa ti Cajvaltique. 44 Scotol ti much'utic xch'unojic
ti ja' Jcoltavanej yu'unic ti Cajvaltique, co'ol laj scolta sbaic scotolic. Laj
yac'beic sve'elic ti much'utic mu'yuc sve'elique xchi'uc laj scolta ti me'onetic
uque. 45 C'alal chilic ti mu'yuc xa c'usi chtun yu'un ti yantique ba xchon slum
xchi'uc ti c'usi oy yu'unic jujun. Yu'un ti c'usi oy yu'un ti yantique ja' yu'un
ic'ot ya'yel uc ti much'utic mu'yuc yu'unique. 46 Scotol c'ac'al laj stsobilan
sbaic ti templo te ti Jerusalén. Laj xet'ic ti caxlan vaje laj yuch'ic ti ya'lel sat
uvate'e te ti snaic. Ja' laj sna'ic ti Cajvaltique. Nichim no'ox yo'ntonic ive'ic.
Lec yo'nton scotolic. 47 Lec ic'opojic yu'un ti Diose. Lec sc'opilal icholbat
yu'un scotol crixchanoetic. Ti sventa ti Cajvaltique scotol c'ac'al i'epaj ti
jch'unojeletique. Hech i'epaj ti much'utic icolic yu'un ti smulique.

3

Ja' sc'opilal ti ichop ti jun mecane ti te chnaqui ti ti' temploe

1 Ti oxib ora mal c'ac'al, ja' yorail tsc'oponic Dios scotolic te ti templo te
ti Jerusalén. Te ba sc'oponic Dios ti Pedroe xchi'uc ti Juane. 2 C'alal ta xa
xc'otic te cuchbil ital jun vinic. Mecan c'alal i'an ti vinique. Scotol c'ac'al laj
yiq'uic tal laj snacanic ti ti'templo ti bu t'ujume. Te nacal ti mecane ja' tsc'an
paramote. Tsc'ambe staq'uin ti much'utic ch-ochic te ti temploe. 3 C'alal
laj yil ti mecane ti ch-ochic ti templo ti Pedroe xchi'uc ti Juane, ic'ambat
staq'uinic. 4 Ti Pedroe xchi'uc ti Juane laj sq'uelbeic sat ti mecane. Ti Pedroe
hech laj yalbe:
—Q'ueluntutic tal —xchi.
5 Ti mecane laj sq'uelbe batel satic. Tsmala mi oy c'usi ch-ac'bat yu'unic.
6 Ti Pedroe hech laj yalbe:
—Mu'yuc jtaq'uin yu'un chacac'be. Ja' no'ox chacac'be ti c'usi oy cu'une.
Ti sventa ti Jesucristoe ja' ti much'u ilic tal ti Nazarete, lican, xanavan batel
—xut.
7 Ti Pedroe laj stsacbe sbats'ic'ob ti mecane, laj snit liquel. Ti ora i'an yip
ti yacane ti mecane. 8 Toyol ip'it, laj sva'an sba, ixanav batel. Laj xchi'in
ochel ti yut templo ti Pedroe xchi'uc ti Juane. Xp'itp'un no'ox batel. Yac'oj
sba chalbe vocol ti Diose. 9 Scotol crixchanoetic laj yilic ti chanav batel ti
vinique, ti yac'oj sba chalbe vocol ti Diose. 10 Laj yojtiquinic ti ja' ti much'u

laj sc'an paramote ono'oxe ti te nacal ono'ox ti ti'templo ti bu t'ujume. Ich'ay yo'ntonic scotolic yu'un ti ichop xa ti mecane.

Ja' sc'opilal ti laj xchol sc'op Dios ti Pedroe te ti scorerol Salomón

11 Te ti yut templo oy jun corerol, ja' scorerol Salomón ti sbie. Te va'ajtic ti
Pedroe xchi'uc ti Juane. Te xchi'inoj ti mecan ti ichop xae, mu scomesvan ti
mecane. Toj ch'ayel yo'ntonic ti crixchanoetique yu'un ti ichop xa ti mecane,
hech yu'un te laj stsob sbaic tal. 12 Ti Pedroe c'alal laj yil ti te xa laj stsob sbaic
tal ti stojol, hech lic sc'opon. Hech laj yalbe:

—Totetac, chch'ay avo'ntonic chquil. Chaq'ueluntutic, chacuyic ti sventa
jp'ijiltutic, ti sventa yutsil co'ntontutic ti ihu' xa cu'untutic yu'un ti chanav
xa ti vinic avi to. Mu hechuc. 13 Ja' ti Dios yu'unic ti antiguo jtatamoltique,
ja' ti Abrahame xchi'uc ti Isaaque xchi'uc ti Jacobe, ja' laj xa yac' ti q'uelel
ti tsots yabtel yich'oj ti Snich'one, ja' ti Jesuse. Ja' ti laj avaq'uic entrecal ti
stojol ti Pilatoe. Ja' ti laj avalic ti mu xac'anic c'alal c'an scolta batel ti Pilatoe.
14 Ti ho'oxuque muc xac'anic ti much'u mu'yuc smule, ti much'u toj yo'ntone.
Ja' laj ac'anic ac'o coluc batel ti much'u jmilvaneje. 15 Ja' laj amilic ti much'u
chijyac'bucutic jcuxlejaltic sventa sbatel osile. Ti Diose laj xcha'cuses loq'uel
ti ch'en. Ho'ontutic laj quiltutic. 16 Jch'unojtutic ti ja' jelaven sp'ijil ti Jesuse.
Hech ti sventa ti Jesuse icol xa avi vinic li'to ti chaq'uelique, ti xavojtiquinic
ono'oxe. Yu'un laj xa yac'buntutic xch'unojel co'ntontutic ti Jesuse, hech
yu'un icol xa ti vinique ti li' va'al ti atojolic ti chaq'uelic acotolique.

17 'Totetac, jna' ti scoj ti muc xana'ic ti hech laj apasique. Muc sna'ic uc
ti totiletic cu'untique. 18 Hech ono'ox ic'ot sc'op ti Diose ti hech chaj c'u
che'el yaloj ono'oxe. Ja' sc'opilal ti Cristoe. Laj xch'amumbe ye scotol ti
j'alc'opetic yu'une. Hech laj yalic persa ch-ech' svocol ti Cristoe. 19 Hech
yu'un suteso me avo'ntonic yu'un amulic. Suteso me avo'ntonic ti stojol ti
Diose hech chaxch'ayboxuc amulic. Hech chasmuc'ubtasboxuc avo'ntonic ti
Cajvaltique. 20 Hech ti Diose chcha'tac sut tal ti Jesucristoe, ja' ti Jcoltavanej
cu'untique, ti hech ono'ox cholbiloxuc ava'yojbeic sc'opilale. 21 Ti Jesucristoe
muem xa batel ti vinajel. Ja'to mi laj sta yorail ti tslecubtas scotol ti Diose
hech chaj c'u che'el laj yal comel ti j'alc'opetic yu'un ti Diose ti vo'one, ja'to
chtal. 22 Yu'un ti jtatamoltic Moisese hech laj yalbe ti jtatamoltique ti vo'one,
ja' sc'opilal ti Jesuse: "Ti Diose, ja' ti Ajvalil cu'untique, ja' chist'ujbucutic
j'alc'op. Chic' jun quermanotic hech chaj c'u che'el laj yic'un ho'oni. Ta me
jpasbetic ti muc' scotol ti c'usi chijyalbucutique. 23 Mi mu jpasbetic ti muc' ti
sc'op ti j'alc'op yu'un ti Diose ti chcale, ja' ch'ayel chijbat", xchi ti Moisese.

24 'Ja' primero laj yal ti jtatamoltic Samuele, ja' ti j'alc'op yu'un ti Diose
ti vo'onee, ti chc'ot ti pasel, ja' ti ic'ot xa ti pasel nax. Co'ol laj yalic uc ti
much'utic j'alc'opetic ti patil italique. 25 Ti ho'ucutique ja' yol snich'onucutic
ti j'alc'opetic yu'un ti Diose ti vo'one, hech yu'un comen ti jventatic ti tratoe
ti laj xchapan ti Diose xchi'uc ti jtatamoltique ti vo'one. Ti Diose hech laj
yalbe ti jtatamoltic Abrahame ti vo'one: "Ti sventa avol anich'on ch-ac'bat
bendición scotol crixchanoetic, ti jaylajuntose ti oyic ti sjoylejal balumil",
x'utat yu'un ti Diose. 26 Ti Diose laj stac talel ti Snich'one. Primero ihul ti
jventatic ti ho'ucutique yu'un chijyac'bucutic bendición yu'un chisutesbucu-
tic co'ntontic yu'un jmultic ti jujunucutique —xchi ti Pedroe.

4

Ja' sc'opilal ti i'ic'atic talel ti stojol ti totiletique ti Pedroe xchi'uc ti Juane

1 Yac'oj sba tsc'oponic ti crixchanoetique ti Pedroe xchi'uc ti Juane c'alal
italic ti paleetique, xchi'uc ti totil ti ja' chchabi ti temploe xchi'uc ti sa-
duceoetique, ja' ti chch'unic ti mu'yuc much'u chcha'cuxie. 2 Liquem sjolic
yu'un yac'oj sba chchanubtasvan ti Pedroe xchi'uc ti Juane. Ja' chalic ti
chcha'cuxiic ti animaetique hech chaj c'u che'el icha'cuxi ti Jesuse. 3 Hech
c'ot stsaquic ti Pedroe xchi'uc ti Juane. Laj stiq'uic ti chuquel yu'un mal xa
c'ac'al. Ja'to oc'om chchapanic. Ti chuquele te ti templo. 4 Ep ti much'utic laj
ya'ibeic sc'op ti Diose laj xch'unic. Oy xa ho'mil ti viniquetique ti scotolique
ti laj xa xch'unique.

5 Ti yoc'omal laj stsob sbaic te ti Jerusalén ti totiletique xchi'uc ti moletique
yu'un ti judioetique xchi'uc ti much'utic chchanubtasvanic ti smantal ti
Diose ti scuyoj sbaique. 6 Ital uc ti Anase, ja' ti totil palee, xchi'uc ti Caifase.
Xchi'inoj talel yan cha'vo' paleetic. Juan sbi ti june, Alejandro sbi ti yane.
Xchi'inoj talel uc scotol yermanotac ti totil paleetique. 7 Laj yiq'uic loq'uel
tal ti chuquel te ti templo ti Pedroe xchi'uc ti Juane. Laj scacanic ti o'lol yo'
bu stsoboj sbaique. Hech laj sjac'beic:

—¿C'u che'el xu' avu'unic ti hech chapasique? ¿Much'u ti sventa ti hech
chapasique? —x'utatic.

8 Ti Pedroe yu'un nojem ti yo'nton ti Ch'ul Espíritue, hech laj yalbe ya'yic:

—Totetac, ho'oxuc ti oy avabtelique, 9 chajac'buntutic ti c'u che'el ichop
ti mecane, ti c'u che'el laj jcoltatutique. 10 A'yo me ava'yic ti acotolique,
chacalboxuc. Jcotoltic ti israelucutique hech ac'o jna'tic ti ja' ti sventa ti
Jesucristoe ja' ti ilic tal ti Nazarete, ichop xa ti vinic ti li' va'al ti jtojoltique.
Ho'oxuc laj amilic ti cruz ti Jesuse. Ti Diose laj xcha'cuses loq'uel ti ch'en.
11 Ti ho'oxuque hech chaj c'u che'el albañiletic ti tstenic loq'uel ti tone ti bu
más leque, ja' ti patil chva'anat ti chiquina yu'un ti yajval nae. Ja' hechoxuc ti
ho'oxuque yu'un muc xac'anic ti Jesuse. Ja' ti Diose laj xa yac'be tsots yabtel.
12 Yu'un mu xijcolucutic yu'un yan. Ti sjoylejal balumil mu'yuc bu hech yan
albil sc'opilal ti chijcolucutic yu'une —xchi ti Pedroe.

13 Laj yilic ti oy stsatsal yo'ntonique ti Pedroe xchi'uc ti Juane. Ich'ay
yo'ntonic yu'un laj sna'ic ti mu'yuc bu chanubtasbilic ti Pedroe xchi'uc ti
Juane. Yilojic ti mu'yuc sp'ijilic ono'ox. Laj sna'ic ti ja' laj xchi'inic ti Jesuse.
14 Mu'yuc c'usi xu' chalic yu'un te va'al ti sts'elic ti much'u icol yu'unique.
15 Hech yu'un laj yalic mantal ac'o loc'uc batel j'oc'uc ti Pedroe xchi'uc ti
Juane. Hech yu'un iloq'uic batel ti bu stsoboj sbaic ti totiletic yu'un ti
temploe. Ti totiletique ti común lic snopic c'usi chutic ti jcholc'opetique.
Hech laj yalbe sbaic:

16 —¿C'usi chcutic ti viniquetique? Melel ti oy jchop o abtel laj spasic.
Scotolic ya'yojic xa ti much'utic nacajtic li' ti Jerusalene. Mu xu' ti jmuctic.
17 Ja' no'ox mu me xpuc batel sc'opilal ti scotol jlumaltic. Ja' lec chcalbetic
tsots mantal ti viniquetique, mu xa me xcholbeic yan sc'opilal ti Jesuse —xut
sbaic.

18 Hech yu'un laj yiq'uic ochel tal ti Pedroe xchi'uc ti Juane. Laj spasic ti
mantal ti mu me xcholbeic xa yan sc'opilal ti Jesuse, mu me xchanubtasvanic
ti sventa ti Jesuse. 19 Itac'avic ti Pedroe xchi'uc ti Juane. Hech laj yalbeic:

—Nopo me ava'yic ¿mi ja' lec chc'ot ti stojol ti Diose ti chajch'umbeic
ti amantalique? ¿Mi ma'uc lec ti jch'umbetutic smantal ti Diose? 20 Ti
ho'ontutique persa ti jcholtutic ti c'usi quilojtutique xchi'uc ti c'usi
ca'yojtutique —xchiic.

21 Hech yu'un ti totiletic yu'un ti temploe tsots laj spasic ti mantal ti Pedroe
xchi'uc ti Juane. Patil laj staquic batel. Ti totiletique ixi' yu'un ti xchi'iltaque,
hech muc spas ti chac'beic castigo ti Pedroe xchi'uc ti Juane. Scotol ti

xchi'iltaque lec ic'opoj yu'un ti Diose, yu'un lec ti c'usi ic'ot ti pasele ti laj yilique. 22 Yu'un ech'em ti cha'vinic habil yich'oj ti vinique, ja' ti ichop yu'un ti jchop o abtel ti laj spasique.

Ja' sc'opilal ti jch'unojeletique laj sc'ambeic vocol ti Diose yu'un ac'o tsatsubtasbatuc ti yo'ntonique

23 C'alal icoltaatic batel ti Pedroe xchi'uc ti Juane ba sc'oponic ti quermanotique. Scotol laj xcholbe ya'yic ti c'usi i'albatic yu'un ti paleetique xchi'uc ti moletique. 24 C'alal laj ya'yic, lic sc'oponic Dios:

—Cajval, ho'ot Diosot, ho'ot laj apas ti vinajele, ti balumile, ti nabe, xchi'uc scotol ti c'utic oye. 25 Ho'ot laj ach'amumbe ye ti Davide, ja' ti j'alc'op avu'une. Ti sventa ti Espíritu avu'une, hech laj sts'iba ti Davide ti vo'one:

Hovil ti chlic stoy sbaique ti yanlum crixchanoetique.
Hovil ti c'usi chlic snopic ti yo'ntonic ti jchi'iltique.
26 Ja' co'ol chc'ot sc'opic ti ajvaliletique xchi'uc ti totiletique.
Jtos yo'ntonic chlic scontrainic ti Jtotic Diose xchi'uc ti much'u t'ujbil yu'une,
ja' ti Cristoe,
xchi ti Davide.

27 'Melel li' ti jteclum li'to co'ol ic'ot sc'opic ti Herodese xchi'uc ti Poncio Pilatoe xchi'uc yan yanlum viniquetic xchi'uc ti jchi'iltaque yu'un ti tsmilic ti Anich'one, ja' ti Jesuse. Mu'yuc smul ti Anich'one, ja' yich'oj yabtel avu'un. 28 Ja' no'ox laj spasbeic ti Jesuse ti c'usi sc'an ti avo'ntone, ja' ti c'usi chapal ti avo'ntone ti vo'onee ti tspasbate. 29 Tana, Cajval, laj xa ava'i ti chispajesuntutique, ho'ontutic ti avabatuntutique. Ac'buntutic stsatsal co'ntontutic. Hech mu xixi' ti jcholtutic ac'op. 30 Ac'o ti q'uelel ti jelaven ap'ijile, ac'o coluc jchameletic. Ac'o pasuc jchop o abteletic ti sventa ti Anich'one, ja' ti toj yo'ntone, ja' ti Jesuse —xchiic ti stojol ti Diose.

31 C'alal laj yo'ntonic laj sc'oponic Dios, inic laj ya'yic yo' bu stsoboj sbaique. Scotolic inoj ti yo'ntonic ti Ch'ul Espíritue. Hech itsatsub yo'ntonic, hech jamal laj xcholbeic ti sc'op ti Diose.

Ja' sc'opilal mi junuc mu'yuc much'u me'on yu'un ja' cu'un li'to, mu'yuc much'u xchi junuc

32 Ti c'u yepal ti xch'unojique, jtos yo'ntonic. Mu'yuc much'u laj yal: "Ja' cu'un li'to", muc xchiic. 33 Ti jcholc'opetique ja' no'ox laj xcholilambeic sc'opilal ti Jesuse ti icha'cuxi loq'uel ti ch'ene. Oy yip ti sc'opique ti ic'ot ti yo'ntonic ti jch'unojeletique. Hech i'an stsatsal yo'ntonic scotolic. 34 Mi junuc mu'yuc much'u me'on yu'un scotol ti much'utic oy sbalumilic, mi snaic, c'unc'un lic xchonic. Yu'un jujun lic yich'beic tal stojol. 35 C'ot yac'beic ti jcholc'opetique. C'alal mi ilaj staq'uin ti much'u me'onetique, lic ac'batuc yu'un ti jcholc'opetique. 36 Te oy jun vinic, José sbi. Ja' Bernabé sbi c'otem yu'un ti jcholc'opetique. Ja' chismuc'ubtasbucutic co'ntontic, xchi sjam ti sbie c'alal jelavesbil. Ja' yelnich'on Leví ti Bernabee. Chipre sbi ti slumale. 37 Oy sbalumil laj xchon. Laj yich'be tal stojol ti sbalumile. C'ot yac'be ti jcholc'opetique.

5

Ja' sc'opilal ti Ananíase xchi'uc ti Safirae

1 Oy jun vinic, Ananías sbi. Safira sbi ti yajnile. Ba xchon jtuch' sbalumil. 2 Hech yu'un hech laj snopic xchi'uc ti yajnile ti mu ts'acaluc chaq'uic ti stojol ti sbalumile. Hech yu'un mu scotoluc laj yich' tal ti Ananíase ti tal yac'be ti jcholc'opetique. 3 Ti Pedroe hech laj sjac'be:

—Ananías, ¿c'u yu'un laj avac' sbolibtasbot avo'nton ti Satanase, hech yu'un laj anop c'op ti stojol ti Ch'ul Espíritue? ¿C'u yu'un ti mu ts'acaluc chavac' ti stojol ti abalumile? 4 Ja' avu'un atuc ti abalumile. Mu persauc ti chachone. C'alal laj achon ja' aventa atuc ti bu chavac'be ti stojole. ¿C'u yu'un hech laj anop ti avo'nton ti laj ach'ac ti stojol ti abalumile? Ma'uc laj anop c'op ti stojol crixchanoetic. Ja' laj anop c'op ti stojol ti Diose —x'utat.

5 C'alal laj ya'i ti Ananíase ti hech i'albat yu'un ti Pedroe, ip'aj ti lum, te icham. Toj xi'el ic'otic scotol ti much'utic laj ya'yic ti hech ichame. 6 Iliquic ti unen viniquetique. Laj xpixbeic sbec'tal. Laj sq'uechic batel, ba smuquic.

7 I'ech' oxib ora, ital uc ti yajnil ti Ananíase. Mu to ya'yojuc ti icham xa ti smalale. 8 Ti Pedroe hech laj sjac'be:

—Albun xca'i ¿mi ja' no'ox hech stojol ti abalumile ti laj achonique? —xchi.

—Ja' no'ox hech —xchi xtac'av ti antse.

9 Ti Pedroe hech laj yalbe:

—¿C'u yu'un co'ol laj achapan ac'opic xchi'uc ti amalale ti cha'ech'ic ti stojol ti Espíritu yu'un ti Cajvaltique? A'yo me ava'i, xlomlajanic xtal yacanic ti patna ti much'utic ba smuc ti amalale. Ja' no'ox hech chasq'uechot batel uc —x'utat.

10 Ti ora ip'aj ti lum ti stojol ti Pedroe ti Safirae, te icham. C'alal isutic tal ti unen viniquetique, chamen xa hul staic ti Safirae. Hech yu'un laj sq'uechic batel uc. Te ba smuquic ti bu nopol mucul ti smalale. 11 Toj xi'el ic'otic scotol ti jch'unojeletique xchi'uc scotol ti much'utic laj ya'ibeic sc'opilale.

Ja' sc'opilal ti ep jchop o abteletic laj spasic ti jcholc'opetique

12 Ti sventa ti Diose ihu' yu'unic ti jcholc'opetique ep ti tos jchop o abteletique. Laj spasic ti stojol ti crixchanoetique. Scotol c'ac'al laj stsob sbaic te ti templo ti bu scorerol Salomón. 13 Mi junuc mu'yuc much'u icontrainvan yu'un scotolic lec laj yilic ti c'utic laj spas ti jcholc'opetique. 14 Scotol c'ac'al i'epajic ti much'utic laj xch'unic ti ja' Jcoltavanej yu'unic ti Cajvaltique. Ep viniquetic ep antsetic laj xch'unic. 15 Scotol ti jchameletique laj sloq'uesic tal. Tal yaq'uic ti calle xchi'uc ti svayebique xchi'uc ti spopique yu'un tsc'anic mi ch-ech' coltaatuc yu'un ti Pedroe. Repenta mi mu xpaj ti Pedroe, hech laj snopic mi ta yutsil chchop yu'un mi ch-ech' snac'omal ti sba ti jchameletique. 16 Ep italic ti yan jteclumetic ti nopol xil sbaic xchi'uc Jerusalén. Ic'otic ti Jerusalén. Laj yiq'uic talel jchameletic xchi'uc ti much'utic ch-ilbajinat yu'un ti pucujetic ti te ochem ti yo'ntonique. Scotolic ichopic, iloc' ti pucuj ti yo'ntonique.

Ja' sc'opilal ti sc'an spajesatic ti jcholc'opetique

17 Hech yu'un lic spas biq'uit yo'nton ti totil palee xchi'uc scotol ti much'utic xchi'inoje. Ja' ti saduceoetique ti te xchi'inojique. 18 Laj stsaquic ti jcholc'opetique. Laj stiq'uic ti chuquel te ti cabildo. 19 Ti ac'ubal ital xch'ul abat ti Cajvaltique. C'ot sjam ti ti'chuquele. Laj yic' loq'uel tal ti jcholc'opetique. Hech laj yalbe batel:

20 —Batanic, ba va'ano abaic ti yut templo li' ti jteclume. Albo ya'yic ti achi'iltaque scotol sc'opilal ti ach' cuxlejale ti ja' ti sventa ti Jesuse —x'utatic.

21 Yu'un hech i'albatic hech yu'un c'alal isacub ti osile i'ochic ti yut templo. C'ot chanubtasvanuc.

Patil laj stsob sbaic te ti templo ti totil palee xchi'uc ti saduceoetique. Hech yu'un scotol laj yic' ti totiletique ti yu'un ti temploe xchi'uc uc ti más moletique ti xchi'iltaque. Hech yu'un laj staquic batel ti jchabiejtemplo yu'unique yu'un ac'o ba yiq'uic loq'uel tal ti chuquel te ti cabildo ti jcholc'opetique.

22 C'alal ic'otic ti jchabiejtemploe mu'yuc xa te tiq'uil ti chuquel c'ot staic.
Hech isutic tal. Hech hul yalbeic:
23 —Lec macbil c'o jtatutic ti chuquele. Te va'ajtic ti ti'chuquel ti jch-
abiejchuqueletique. C'alal laj jamtutic ti chuquele, mi junuc mu'yuc xa
much'u te o. Melel ti c'usi chacalbeique —xchiic.
24 C'alal laj ya'yic ti totil ti chchabi ti temploe xchi'uc ti totil paleetique, toj
xi'el ic'otic. Ep ilo'laj yo'ntonic yu'un ti hech ic'ot ti pasele. Ixi'ic uc mi oy c'usi
chc'ot ti pasel yan. 25 Oy much'u c'ot albatuc yu'un:
—Ti viniquetique ti laj atiq'uic ti chuquele, te oyic xa ti yut templo. Te
yac'oj sba chchanubtasvanic —x'utatic c'otel.
26 Hech yu'un ibatic ti ora ti totil ti chchabi ti temploe xchi'uc ti svinictaque.
Lec laj yiq'uic tal ti jcholc'opetique muc smajic yu'un ixi'ic yu'un mi ch-
ac'batic ton yu'un ti crixchanoetique. 27 Hech i'ic'atic talel ti jcholc'opetique.
C'ot va'anatuc ti stojol ti totiletique yu'un ti temploe ti bu stsoboj sbaique. Ti
totil palee hech lic yalbe:
28 —Tsots laj jpasoxuc ti mantal. Mu me xachanubtasvanic xa ti sventa ti
Jesuse, xacutic. Q'uelo avil, puquem xa avu'unic ti scotol jteclum li'to ti c'usi
chavac' ti a'yele. Chacuchinuntutic ti ho'ontutic laj jmiltutic ti vinic chavale
—xchi.
29 Itac'av ti Pedroe xchi'uc ti yan jcholc'opetique:
—Persa ti ja' jbael ti jch'umbetutic smantal ti Diose. Ma'uc jbael ti
jch'umbetutic smantal viniquetic. 30 Ho'oxuc laj amilic ti Jesuse, laj ajipanic
ti cruz. Ti Dios yu'un ti antiguo jtotique ja' laj xcha'cuses loq'uel ti ch'en.
31 Ipasat xa ti muc' ti Jesuse, inacanat xa ti bu ti sbats'ic'ob ti Diose. Ja' Ajvalil
ic'ot xa yu'un scotol crixchanoetic. Ja' Jcoltavanej cu'untic jcotoltic ic'ot xa.
Ja' chisutesbucutic co'ntontic yu'un jmultic ho'ucutic ti israelucutique. Ja'
chixch'aybucutic jmultic uc. 32 Ho'ontutic ti jcholtutic ti hech laj xa yac'be
yabtel ti Jesuse ti Diose. Ja' chchol uc ti Ch'ul Espíritue. Yich'ojic xa ti Ch'ul
Espíritue scotol ti much'utic xch'unojbeic sc'op ti Cajvaltique. Ja' ac'bilic
yu'un ti Diose —xchiic.
33 C'alal laj ya'yic ti hech laj yal ti jcholc'opetique, xtec'tun no'ox i'ilinic.
I'albat smilelic. 34 Hech yu'un laj sva'an sba jun fariseo. Ja' te xchi'uc ti
naclej xchi'uc ti yan totiletique. Gamaliel sbi. Ja' jchanubtasvanej yu'un ti
mantaletique ti tscuy sbae. Ja' pasbil ti muc' yu'un scotol ti xchi'iltaque. Ja'
laj yal mantal ti ac'o loc'uc j'oc'uc ti jcholc'opetique. 35 Hech lic yalbe scotol
ti totiletic ti te xchi'uque:
—Totetac, ho'ucutic ti israelucutique, persa lec ti jnoptic c'usi chcutic ti
viniquetique. 36 Yu'un vo'one ital jun vinic, Teudas sbi. C'an pasbatuc ti muc'
ti sc'ope. Oy chanib ciento svinictac its'aclinat. Ja' milbil icham ti Teudase.
Scotol ipuc batel ti svinictaque. Hech itup' o. 37 Patil ital yan vinic, Judas
sbi. Ja' liquem tal ti Galilea. Ital ti yorail laj spas censo ti ajvalile. Ep ti
much'utic ich'umbat ti sc'ope ja' its'aclinat. Milbil icham uc. Scotol ipuc batel
ti much'utic laj sts'acliique. 38 Hech yu'un chacalbeic. Avi viniquetic li'to
mu me jpajestic. Ac'o spasic ti c'usi tsc'an ti yo'ntonique. Mi sventa no'ox
viniquetic ti c'usi snopojique xchi'uc ti yabtelique hech no'ox chtup'. 39 Mi
sventa ti Diose mu xtup'. Hech yu'un mu me jpajestic naca me jcontraintic ti
Diose —xchi.
40 Hech laj xch'umbeic sc'op ti Gamaliele. Laj yiq'uic ochel ti
jcholc'opetique. Laj yac'beic majel. Patil laj spasic ti mantal:
—Mu me xacholbeic yan sc'opilal ti Jesuse —x'utatic. Hech icoltaatic
batel. 41 Ti jcholc'opetique hech iloq'uic batel ti stojol ti totiletique te
ti yo' bu stsoboj sbaique. C'alal ibatic nichim no'ox yo'ntonic yu'un laj

sna'ic ti t'ujbilic yu'un ti Diose yu'un chich'ic vocol ti sventa ti Cajvaltique.
42 Muc xpajic. Scotol c'ac'al ichanubtasvanic. Laj xcholilambeic sc'opilal ti
Jesucristoe te ti templo xchi'uc ti naetic.

6

Ja' sc'opilal ti hucvo'ic ti it'ujatique

1 C'alal i'epaj ti jch'unojeletique, ti judioetique ti xchanojic griego c'ope
chopol laj xcholbe sc'opilal ti xchi'ile ti ja' no'ox chc'opoj ti hebreo c'ope, ja'
ti sbats'ic'opique. Laj yalic ti muc xc'uxubinatic ti me'on antsetic yu'unique
c'alal oy c'usi ch-ac'batic ti sventa jujun c'ac'al. 2 Ti lajchavo'ique laj stsobic
tal scotol ti jch'unojeletique. Hech laj yalbeic:

—Ti ho'ontutique mu lecuc mi muc ti jcholtutic ti sc'op ti Diose. Mi ja' no'ox
chimac'linvantutic, mu lecuc obi. 3 Hech yu'un, quermanotac, ja' lec chat'ujic
hucvo' viniquetic ti much'utic lec sc'opilalique, ti much'u nojem ti yo'ntonic
ti Ch'ul Espíritue, ti much'u oy sp'ijil yo'ntonique. Ja' chcac'betic yabtelic. 4 Ti
ho'ontutique ja' cabteltutic ti jc'opontutic Dios, ti jcholtutic ti sc'op ti Diose
—xchiic.

5 Scotolic lec laj ya'yic ti hech i'albatique. Hech yu'un laj st'ujic jun vinic,
Esteban sbi. Oy lec xch'unojel yo'nton. Nojem ti yo'nton ti Ch'ul Espíritue. Laj
st'ujic yan vacvo' uc. Ja' hech sbiic: Felipe xchi'uc Prócoro xchi'uc Nicanor
xchi'uc Timón xchi'uc Parmenas xchi'uc Nicolás. Ja' liquem tal ti Antioquía
ti Nicolase. Co'ol yanlum vinicucutic xchi'uc ti Nicolase. Ja' co'ol xch'unoj
ono'ox hech chaj c'u che'el ti judioetique ti Nicolase. 6 Ti much'utic it'ujatique
c'ot va'anatuc ti stojol ti jcholc'opetique. Ti jcholc'opetique laj sc'opombeic
Dios ti stojolic. Hech lic yac' sc'obic ti jcholc'opetique laj yac'be ti sjolic jujun.

7 Ipuc sc'op ti Cajvaltique. Lec i'epaj ti jch'unojeletique ti te nacajtic ti
Jerusalene. Oy ep paleetic laj xch'unic uc ti ja' Jcoltavanej yu'unic ti Jesuse.

Ja' sc'opilal ti itsacat ti Estebane

8 Ti Estebane i'ac'bat ep yutsil yo'nton, i'ac'bat ep sp'ijil. Hech ihu' yu'un
laj spas muc'ta jchop o abteletic ti stojol ti crixchanoetique. 9 Te oyic ti
xchi'iltaque ti liquemic tal ti templo ja' ti bu tstsob sbaic ti much'utic icolic
ti mozoile. Talemic uc ti xchi'iltaque te ti templo te ti jteclum Cirene sbi
xchi'uc ti jteclum Alejandría sbi xchi'uc ti estado Cilicia xchi'uc ti slumal Asia.
Ja' lic stsaquic ti c'op ti Estebane. 10 Lec itac'av ti Estebane yu'un oy sp'ijil
yo'nton yu'un oy ti yo'nton ti Ch'ul Espíritue. Tsalbilic ic'ot yu'un. 11 Hech
yu'un laj stojic cha'vo' oxvo' viniquetic yu'un chopol ac'o xcholbeic sc'opilal
ti Estebane. Laj xchanubtas ti yajnopc'opetique ti c'usi chalique.

—Hech me xavalic —xchiic—. Laj ca'ibetutic sc'op. Ja' chopol ic'opoj yu'un
ti Moisese. Ja' chopol ic'opoj uc yu'un ti Diose, xachiic me —x'utatic.

12 Laj yac'beic c'op ti crixchanoetique xchi'uc ti moletique xchi'uc ti
much'utic chchanubtasvan ti smantal ti Diose ti scuyoj sbaique. Hech yu'un
mucul italic. Tal stsaquic ti Estebane. Laj yiq'uic tal yu'un tal sva'anic ti stojol
ti totiletic yu'unique ti bu stsoboj sbaique. 13 Laj yiq'uic tal ti jnopc'opetic
yu'unique. Hech lic snopbeic smul ti Estebane:

—Ja' ti vinic li'to mu spajes ye. Chopol chc'opoj yu'un ti ch'ul templo
li'to. Chopol chc'opoj yu'un ti mantaletique. 14 Hech laj ca'ibetutic sc'op: "Ti
Jesuse, ja' ti ilic tal ti Nazarete, ja' tsjin avi templo li'to. Tsjel ti mantaletique
ti quich'ojtic yu'un ti Moisese", xchi ti vinic avi to —xchiic. Ja' sc'opilal ti
Estebane.

15 Te nacajtic scotol ti totiletique. C'alal laj sq'uelbeic sat ti Estebane sat
xch'ul abat Dios x'elan ti sat ti Estebane laj yilic.

7

Ja' sc'opilal ti lic xcholbe sjam ti Estebane

1 Ti totil palee hech laj sjac'be ti Estebane:
—¿Mi melel ti c'usi chalique? —xchi.
2 Hech itac'av ti Estebane:
—Totetac, a'yo me ava'yic ti c'usi chacalboxuque. Ti Diose, ja' ti much'u oy squevale, laj yac' sba ti q'uelel ti stojol ti jtatamoltic Abrahame c'alal te oy ti slumal Mesopotamia c'alal mu to chc'ot ti jteclum Harán. 3 Ti Diose hech laj yalbe ti Abrahame: "Loc'an batel ti alumal, comeso atot ame' xchi'uc avermanotac, batan ti yan balumil. Chacac'bot avil ti abalumile", xchi. 4 Hech ti Abrahame iloc' batel te ti slumal ti caldeaetique, c'ot nacluc ti Harán. C'alal icham ti stot ti Abrahame, ipasat ti mantal yan vuelta yu'un ti Diose. Itacat talel li'to. Hech ihul li' ti jlumaltique li'to. 5 Ti Diose muc xac'be yich' ti ora avi balumil li'to. Mi jtuch'uc muc xac'be yich' ti Abrahame. Yu'un ti te inaqui ti Abrahame, laj no'ox xch'amun ti balumile ti Abrahame. Ja' no'ox icaj'albat yu'un ti Diose ti ch-ac'bat yich' comel xchi'uc ti yol snich'one. C'alal hech laj yal ti Diose, mu to oyuc snich'on ti Abrahame. 6 Icaj'albat uc yu'un ti Diose ti q'uejel chbat nacluc ti yan balumil ti yol snich'one. Chanib ciento habil chbat ochuc ti mozoil, te chich'ic ilbajinel. Ch-abtejic, mi jutuc mu xtojatic. 7 Ti Diose hech laj yalbe ti Abrahame: "Ho'oni chcac'be castigo ti much'u chmozoinvane. Patil chloq'uic talel ti avol anich'onique. Ja'to chul spasucun ti muc' li'to", xchi ti Diose, x'utat ti Abrahame. 8 Ti Diose laj xchapan xchi'uc ti Abrahame ti tsots sc'opilal ti circuncisione. Hech yu'un ti c'alal inich'naj ti Abrahame, c'alal iloc' vaxaquib c'ac'al yanel ti Isaaque, ja' ti snich'one, laj yac'be yich' circuncisión. Ti Isaaque inich'naj uc. Jacob sbi ti snich'one. Ti Jacobe inich'naj uc. Ja' xnich'nab ti lajchavo' jtatamoltique ti vo'one.
9 'Yu'un laj spas biq'uit yo'ntonic ti jtatamoltique, hech laj yilintaic ti Josee. Hech laj xchonic batel ti Egipto. Ti Josee ichi'inat batel yu'un ti Diose. 10 C'alal laj yich' ilbajinel ti Josee icoltaat yu'un ti Diose. Ti Diose laj yac'be sp'ijil yo'nton ti Josee hech lec i'ilat yu'un ti Faraone, ja' ti ajvalil yu'un ti egiptoetique. Hech yu'un ti Josee itic'at ti gobernador te ti Egipto. Hech yu'un laj spas mantal ti scotol slumal Egipto. I'ac'bat yabtel uc yu'un tsventain scotol te ti sna ti ajvalile.
11 'Patil ital vi'nal ti scotol slumal Egipto xchi'uc ti slumal Canaán. Ep laj yich'ic vocol scotolic. Ti jtatamoltique muc sta sve'elic. 12 Laj ya'i ti Jacobe ti oy trigo te ti Egipto. Hech yu'un laj stac batel ti jtatamoltique. Ja' sba vuelta itacatic batel. 13 C'alal ibatic ti xchibal vuelta, ti Josee laj yac' sba ti ojtiquinel ti stojol ti sbanquiltaque. Ti Faraone hech laj yojtiquimbe ti yermanotac ti Josee. 14 Hech yu'un ti Josee lic yic' tal ti stote, ja' ti Jacobe, xchi'uc scotol ti yermanotaque. Setenta y cinco ti vo' ti yermanotaque ti i'ochic ti Egiptoe. 15 Hech ic'ot ti Egipto ti Jacobe. Te icham. Te icham uc ti jtatamoltique ti vo'one. 16 Laj yich'beic tal sbaquel scotolic yu'un mi junuc muc xcom sbaquelic ti Egipto. Li' hul stiq'uic ti pujul ch'en li' ti Siquem yo' bu oy ti balumile ti mambil yu'un ti Abrahame ti ja' ono'ox smanojbe ti yol snich'on ti Hamore, ti li' nacajtic ti Siqueme.
17 'C'alal po'ot xa tsta yorail chich'ic ti balumile hech chaj c'u che'el laj yalbe ti Abrahame ti Diose, epajemic xa ti jtatamoltique te ti Egipto. Ep p'olemic. 18 Te ti Egipto i'och yan ajvalil. Muc xojtiquin ti Josee. 19 Ilo'lavan ti ach' ajvalile. Laj yilbajin ti jtatamoltique. Laj yalbe ti ac'o stenic loq'uel ti squeremique. Yu'un ti hech laj yal ti ajvalile yu'un mu laj sc'an ti chp'olic ti jtatamoltique. 20 Hech yorail i'an ti Moisese. Ti Diose lec laj yil ti Moisese.

Oxib u te oy ti sna ti stote ti Moisese. 21 C'alal itenat loq'uel ti Moisese, i'ic'at
yu'un ti stseb ti ajvalile. Ja' laj yolin, laj xch'ites. 22 Lec ichanubtasat ti
Moisese. Scotol laj xchambe sp'ijil yo'ntonic ti egiptoetique. Oy ep yip ti c'usi
laj yale. Ep lequil abtel laj spas ti Moisese.

23 'C'alal yich'oj xa cha'vinic habil ti Moisese, sc'an sc'opon ti yermano-
taque, ja' ti jtatamoltique. 24 Laj yil ti chlaj ti ilbajinel jun xchi'il, hech ba
scolta. Hech ba smil ti much'u ch-ilbajinvane yu'un chc'uxubin ti xchi'ile.
Ja' egipto vinic ti ch-ilbajinvane. 25 Laj scuy ti Moisese ti chna'at yu'un ti
yermanotaque ti ja' Jcoltavanej yu'unic c'otem yu'un ti Diose. Muc sna'ic.
26 Yan vuelta ti yoc'omal oy much'u yac'oj sba chut sbaic laj sta ti Moisese.
Muc xilic ti ital ti Moisese. Ti Moisese sc'an spajes. Hech laj yalbe: "Quere,
¿c'u yu'un chavut abaic? Avermano abaic", xut. 27 Ti much'u ch-utvane, ja'
laj sjim batel ti Moisese. Hech laj yalbe: "¿Much'u laj yac'bot avabtel? Mu
ho'ucot ajvalilot cu'untutic. Mu ho'ucot juezot cu'untutic. 28 Yu'un chac'an
chamilun hech chaj c'u che'el laj amil ti egipto vinic volje", x'utat. 29 C'alal laj
ya'i ti Moisese ti ivinaj xa ti laj smil ti egipto vinique, ijatav ti Moisese. Laj
scomes ti Egiptoe. Te ba nacluc ep habil ti yan balumil, Madián sbi. Te laj sta
yajnil. Te i'an cha'vo' snich'on.

30 'I'ech' cha'vinic habil. Patil i'ay ti vits Sinaí ti Moisese. Ja' te oy ti
xocol balumil ti vitse. Te laj yil ivinaj ch'ul abat yo' bu itil jtec biq'uit ch'ix.
31 Ich'ay yo'nton ti Moisese c'alal laj yile. Inopej batel sq'uel. Iya'i ic'opoj
ti Cajvaltique. Hech i'albat: 32 "Ho'on Diosun yu'un ti antiguo atotique,
ja' ti Abrahame xchi'uc ti Isaaque xchi'uc ti Jacobe", xchi ti Cajvaltique.
Ixi' ti Moisese. Mu xa sc'an sq'uel yan vuelta. 33 Ti Cajvaltique hech laj
yalbe: "Loq'ueso asempat yu'un li' va'alot ti jtojol, ho'on ti Diosune", x'utat.
34 "Laj xa quil ti ep chich'ic ilbajinel te ti Egipto ti avermanotaque, ja' ti co'ol
t'ujbiloxuc cu'une. Laj xa ca'i ti ch-aquinaje. Hech yu'un niyal tal yu'un tal
jcolta. Hech yu'un batic te ti Egipto", x'utat yu'un ti Cajvaltique.

35 'Ja' ono'ox ti Moisese ti muc spasic ti muq'ue, ti hech i'albate: "¿Much'u
laj yac'bot avabtel? Mu ho'ucot ajvalilot cu'untutic. Mu ho'ucot juezot
cu'untutic", ti xutic ono'oxe. Ja' itacat batel yu'un ti Diose yu'un ch-och ti
ajvalil yu'unic, yu'un jcoltavanej chc'ot yu'unic. Ja' itacvan batel ti ch'ul
abate ti ivinaj te ti jtec biq'uit ch'ix laj yil ti Moisese. 36 Oy jchop o abteletic
xchi'uc señailetic laj spas ti Moisese te ti Egipto, hech itsobatic loq'uel tal te
ti Egipto ti jtatamoltique yu'un ti Moisese. Patil laj spas jchop o abtel uc te ti
Tsajal Nabe. Patil cha'vinic habil laj spas jchop o abteletic xchi'uc señailetic
uc te ti xocol balumil. 37 Ja' ono'ox ti Moisese ti laj yalbe ti jtatamoltique:
"Ti Diose chist'ujbucutic j'alc'op. Chic' jun quermanotic hech chaj c'u che'el
laj yic'un. Ta me jpasbetic ti muc' ti sc'ope", ti xchi ono'ox ti Moisese. 38 Ja'
ono'ox ti Moisese ti i'ay ti xocol balumil xchi'uc scotol ti jtatamoltique. Ti
jtatamoltique laj stsob sbaic te ti vits Sinaí. Ti ch'ul abate te laj sc'opon ti
Moisese. Ti Moisese hech lic yalbe ti jtatamoltique ti c'u che'el i'albat yu'un
ti ch'ul abate. Ja' laj yalbe ti c'u che'el chcuxiic sbatel osile. Hech yu'un ja' ti
sventa ti Moisese ti ca'yojtic ti ora to ti ho'ucutique.

39 'Ti jtatamoltique muc sc'an xch'umbeic sc'op ti Moisese. Muc spasic ti
muc'. Sc'an sutic batel ti Egipto. 40 Hech lic yalbeic ti Aarone: "Pasbuntutic
cajsantotutic yu'un ja' chbaej batel cu'untutic. Mu jna'tutic c'usi laj spas ti
Moisese ihalej ti vits, ja' ti laj sloq'uesuntutic tal ti Egiptoe", xchiic. 41 Hech
lic spasic yajsantoic. Ja' sloc'tombail vacax. Laj smilbeic smoton ti yajsantoe.
Nichim no'ox yo'ntonic yu'un ti c'usi pasbil ti sc'obique. 42 Hech yu'un
icomesatic yu'un ti Diose. Ti Diose laj yac'be squejan sbaic ti stojol ti c'utic

xleblajet ti vinajele hech chaj c'u che'el ts'ibabil comel ti sun ti j'alc'opetic
yu'un ti Diose:
Israeletic, ti c'alal laj avac'bucun jmoton chacuyique ti vacaxe ti carneroe
c'alal naxanavic batel ti xocol balumil cha'vinic habil,
hovil ti laj avac'bune yu'un mu junuc avo'ntonic ti jtojol.
43 Ja' laj avich'ic batel ti santo Moloc sbi tiq'uil ti sna pasbil ti nucul.
Laj avich'ic batel uc ti sc'anal ti avajsantoe, ja' ti Renfán sbie.
Ja' pasbil avu'unic yu'un chach'unic.
Hech yu'un chajtenoxuc loq'uel ti alumalic.
Chabatic ti yech'el slumal Babilonia,
x'utatic yu'un ti Diose c'alal i'ochic xa ti Canaane.

44 'C'alal i'ay ti xocol balumil ti jtatamoltique, ja' itun yu'un ti templo-
nucule yu'un ja' te chc'oponat yu'un ti Diose. Ja' laj spasic hech chaj c'u che'el
laj yal mantal ti Diose. Ja' hech chaj c'u che'el ti i'ac'bat yil ti señail ti Moisese.
45 Ti jtatamoltique c'alal i'ic'atic ochel tal li'i yu'un ti Josuee, laj yich'ic tal uc ti
templo-nucule. Ja' ti yorail ti tal yich'ic ti slumique, ti yorail uc ti lic tembatuc
loq'uel ti yajval ti slumique yu'un ti Diose. Ja'to c'alal i'ay ti balumil ti Davide,
ja'to chtun yu'unic ti templo-nucule. 46 Ti Diose lec laj yil ti Davide. Ti Davide
laj yalbe vocol ti Diose ac'o ac'batuc lisensa yu'un tspasbe sna ti Diose, ja' ti
Dios yu'un ti jtatamoltic Jacobe. 47 Muc spas ti Davide, ja' lic spas ti snich'one,
ja' ti Salomone. 48 Muc' ti Diose. Mu yu'unuc chnaqui ti naetic ti pasbil ti sc'ob
viniquetic. Te nacal ti vinajel. Ja' laj xch'amumbe ye jun j'alc'op, hech laj yal:
49 Ho'on li' ti jpas mantal li' ti vinajel xchi'uc ti sjoylejal balumil.
¡Bu c'amba apasbun jna!
Mu yu'unuc ti jcux co'nton.
50 Ho'on laj jpas scotol ti c'utic oye,
xchi ti Diose, xchi ti j'alc'ope.

51 'Ti ho'oxuque tsots avo'ntonic. Mu ventaimbiluc yu'un ti Diose ti
avo'ntonique ti achiquinique. Scotol ora chacontrainic ti Ch'ul Espíritue.
Ja' no'ox hech chapasic uc hech chaj c'u che'el laj spasic ti jtatamoltique
ti vo'one. 52 Ti jtatamoltique laj scontrainic scotol ti j'alc'opetic yu'un ti
Diose. Laj smilic ti much'utic jbael laj yalbeic sc'opilal ti chtal ti much'u toj
yo'ntone, ja' ti much'u laj avaq'uic entrecale, ti laj amilique. 53 Manchuc mi ti
sventa ch'ul abatetic laj quich'tic ti mantaletique, mu xach'unic ti ho'oxuque
—x'utatic yu'un ti Estebane.

Ja' sc'opilal ti icham ti Estebane

54 C'alal laj ya'yic ti hech laj yal ti Estebane, xtec'lajan no'ox i'ilinic. Xjep'et
no'ox yeic yu'un chilintaic. 55 Ti Estebane nojem ti yo'nton ti Ch'ul Espíritue.
Laj sq'uel muel vinajel. Laj yilbe squeval ti Diose. Laj yil uc ti Jesuse, te oy ti
sbats'ic'ob ti Diose. 56 Hech laj yal ti Estebane:

—Jamal vinajel chquil. Te oy ti sbats'ic'ob ti Diose ti Jesuse ti co'ol hech chaj
c'u che'el ho'ucutic ic'ot —xchi.

57 Hech yu'un tsots i'avanic ti xchi'iltaque. Laj smac xchiquinic yu'un
tscuyic ti mu xtun cha'i ti Diose ti c'u che'el chc'opoj ti Estebane. Hech yu'un
ti comón lic stsaquic ti Estebane. 58 Hech laj yiq'uic loq'uel ti ti'jteclum. Te
c'ot yac'beic ton. Ti much'utic laj yac'beic ti tone laj spochan xchijic ti lum
ti stojol jun unen vinic, Saulo sbi. 59 C'alal laj yich' ton ti Estebane, hech laj
sc'opon ti Diose:

—Cajval Jesús, ic'bun me jch'ulel —xchi.

60 Quejel ic'ot ti lum, tsots ic'opoj. Hech laj yalbe ti Diose:

—Cajval, mu me xavac'be xcuch ti smulique ti laj staic avi to —xchi.

C'alal hech laj yal ti Estebane, icham.

8

Ja' sc'opilal ti Sauloe lic yilbajin scotol ti jch'unojeletique

1 Ti Sauloe nichim no'ox yo'nton c'alal laj yil ti icham ti Estebane.
Hech yu'un ti ora no'ox lic ilbajinatuc scotol ti jch'unojeletique ti laj stsob sbaique te ti Jerusalén. Scotolic hech ipuquic batel ti scotol estado Judea xchi'uc ti estado Samaria. Ja' no'ox icomic ti Jerusalén ti jcholc'opetique.
2 Ti much'utic toyol yo'ntonic tsc'an chch'umbeic smantal ti Diose, ja' laj yich'beic batel sbec'tal ti Estebane, ba smuquic. Ep laj yoc'taic. 3 Hech yu'un ti Sauloe sc'an ti chtup' scotol ti jch'unojeletique. Hech yu'un i'och ti na. Laj stsac loq'uel tal viniquetic xchi'uc antsetic. Laj stic' ti chuquel.

Ja' sc'opilal ti icholbat ya'yic ti sc'op ti Diose ti samariaetique

4 Scotolic ti much'utic ti buc no'ox ipuquic batele, laj xcholic ti lequil ach' c'ope. 5 Hech ti Felipee ic'ot ti muc'ta jteclum te ti slumal Samaria. Te c'ot yalbe ti crixchanoetique:
—Ital xa ti Jcoltavanej cu'untique, ja' ti Jesuse —xchi.
6 Scotol ti crixchanoetique ti te oyic ti jteclum lume c'alal laj sq'uelic ti jchop o abteletique ti laj spas ti Felipee, hech yu'un scotolic toyol yo'ntonic laj ya'ibeic sc'op. 7 Yu'un ep ti much'utic oy pucujetic ti yo'ntonique, i'avan loc' tal ti yo'ntonic ti pucujetique. Ep icolic mecanetic xchi'uc ti much'utic sicuben ti yacanique. 8 Hech yu'un nichim no'ox yo'ntonic scotolic te ti jteclum lume.
9 Te oy jun vinic, Simón sbi. Ja' jpicch'ich' ono'ox ti Simone. Ep laj slo'la ti samariaetique yu'un stuc laj yal ti oy yip ti sc'ope. 10 Ti much'utic tsots yabtel yich'ojique xchi'uc ti much'utic mu'yuc yabtelique, scotolic laj spasbeic ti muc' ti sc'ope. Hech laj yalic:
—Ja' yich'ojbe yip ti Diose avi to —xchiic. Ja' sc'opilal ti Simone.
11 J'ech'el laj spasbeic ti muc' ti sc'ope scoj ti ep c'ac'al ilo'laatic yu'un ti jpicch'ich'e. 12 Ti Felipee laj xcholbe ya'yic ti lequil ach' c'ope, ja' ti tsc'an chventaimbat yo'ntonic yu'un ti Diose. Laj xcholbe ya'yic uc sc'opilal ti Jesucristoe. Ep viniquetic, ep antsetic laj xch'umbeic sc'op ti Felipee. Hech i'ac'batic yich' ho' yu'un ti Felipee. 13 Hech uc ti Simone laj xch'un uc. Laj yich' ho', laj xchi'in batel ti Felipee. C'alal laj yil ti muc'ta jchop o abteletique ti laj spas ti Felipee, ich'ay yo'nton ti Simone.
14 Ti jcholc'opetique ti te oyic ti Jerusalene, laj ya'yic ti laj spasbeic ti muc' ti sc'op ti Diose ti samariaetique. Hech yu'un laj staquic batel ti Samaria ti Pedroe xchi'uc ti Juane. 15 C'alal ic'otic ti xcha'va'alique, laj sc'opombeic Dios ti stojol ti samariaetique ti ac'o ac'batuc yich'ic uc ti Ch'ul Espíritue. 16 Yu'un mu to oyuc ti yo'ntonic ti Ch'ul Espíritue. Ja' no'ox yich'ojic ho' ti sventa ti Cajvaltic Jesuse. 17 Hech yu'un ti jcholc'opetique laj yac' sc'obic, laj yac'be ti sjolic ti jch'unojeletique. Hech i'ac'batic yich'ic ti Ch'ul Espíritue.
18 Ti Simone laj yil ti laj yac' sc'obic ti jcholc'opetique. Laj yac'be ti sjol ti jch'unojeletique. Hech laj yich'ic ti Ch'ul Espíritue. Hech yu'un ti Simone sc'an chac'be taq'uin ti jcholc'opetique. 19 Hech laj yalbe:
—Ac'bun cabtel uc yu'un chcac'be yich' ti Ch'ul Espíritue scotol ti much'utic chcac' jc'ob ti sjolic —xchi ti Simone.
20 Ti Pedroe hech laj yalbe:
—Co'ol ch'ayan xchi'uc ti ataq'uine yu'un chacuy ti oy ti manel ti Ch'ul Espíritue ti chijyac'bucutic ti Diose. 21 Ti ho'ote mu stac' xa'abtej yu'un. Ma'uc

aventa li'to yu'un mu tojuc avo'nton ti stojol ti Diose. 22 Suteso avo'nton yu'un amul. Albo vocol ti Diose yu'un hech chaxch'aybot amul yu'un anopoj mulil ti avo'nton. 23 Yu'un ep chapas biq'uit avo'nton chquil. Chucbil avo'nton yu'un mulil chquil —x'utat.

24 Hech itac'av ti Simone:

—C'opombun Dios ti jtojol che'e yu'un mu me xc'ot ti pasel ti ch'ayel chibate hech chaj c'u che'el laj avalbune —xchi.

25 C'alal laj yo'ntonic laj yalic scotol ti c'utic x'elan ch-abtej ti Diose ti yilojique, c'alal laj yo'ntonic laj xcholbeic ti sc'op ti Diose, hech isutic batel ti Jerusalén ti Pedroe xchi'uc ti Juane. Hech ech' xcholic ti lequil ach' c'ope ti ep jteclumetic te ti slumal ti samariaetique.

Ja' sc'opilal ti Felipee ba xcholbe ya'i ti sc'op ti Diose ti eunucoe

26 C'alal hech yac'oj sba ch-epaj ti jch'unojeletique te ti Samariae, hech c'ot sc'opon ti Felipee jun xch'ul abat ti Cajvaltique. Hech i'albat ti Felipee:

—Toj chabat lum toi. Te chc'ot ata ti sbelal ti Gazae, ja' ti chloc' tal ti Jerusalene —x'utat yu'un ti xch'ul abat ti Diose.

Ja' xocol balumil ti bu chc'o sta ti bee, ja' ti sbelal Gazae ti Felipee. 27 Hech yu'un ibat ti Felipee. Laj yil ital jun etiopía vinic. Eunuco ti vinique. Tsots yabtel yich'oj yu'un ti ajvalil yu'un ti etiopíaetique. Ants ti ajvalil yu'unique, Candace sbi. Ti eunucoe i'ac'bat sventain scotol ti sc'ulejal yu'un ti Candacee. Ti eunucoe ay yac'be smoton Dios ti templo ti Jerusalén. 28 Tsut xa batel ti scarreta. Te nacal yac'oj sba tsq'uelbe sun ti Isaíase, ja' ti j'alc'op yu'un ti Diose. 29 Ti Felipee hech i'albat yu'un ti Ch'ul Espíritue:

—Batan, chi'ino batel ti vinique ti te tiq'uil ti scarretae —x'utat.

30 Hech yu'un bat snuts ti anil ti carretae ti Felipee. Laj ya'i ti yac'oj sba tsq'uelbe ti sun ti Isaíase, ja' ti j'alc'op yu'un ti Diose. Ti Felipee hech laj sjac'be:

—¿Mi chava'ibe sjam ti c'usi chaq'uele? —xut.

31 Hech itac'av ti vinique:

—¡Bu ba c'an ca'ibe sjam yu'un mu'yuc much'u chiyalbun! —xchi.

Hech i'albat vocol ti Felipee:

—Ochan tal, la' chi'inun ti naclej —xchi ti vinique.

32 Ti bu tsq'uel ti sun ti Diose, ja' ti bu hech chal:

Ch-ic'at batel hech chaj c'u che'el carnero ti chmilate.
Hech chaj c'u che'el ch'iom carnero ti chtulbat stsotsile, ja' no'ox hech mu xc'opoj uc.

33 Ep ch-ac'bat yich' vocol yu'un mu tojuc chchapaj yu'un.
Mu'yuc yol snich'on ti tscuyique yu'un c'alal tsmilique j'ech'el chtup' ti tscuyique,
xchi ts'ibabil. Ja' tsq'uel.

34 Ti eunucoe hech laj sjac'be ti Felipee:

—Albun chca'i much'u sc'opilal comen li'to. ¿Mi ja' chchol sc'opilal stuc ti Isaíase? ¿Mi oy yan chcholbe sc'opilal? —xchi sjac'.

35 Hech yu'un ti Felipee lic xcholbe ya'i sjam ti ja' sc'opilal ti Jesuse. Hech lic xcholbe ya'i scotol ti lequil ach' c'ope. 36 Ixanavic batel ti be. Ic'otic ti yo' bu oy ho'. Ti eunucoe hech lic yalbe:

—Q'uelo avil, li'oy ho'. ¿Mi xu' chquich' ho' ho'oni? —xchi.

37 Hech itac'av ti Felipee:

—Mi scotol avo'nton ach'unoj, xu' chavich' ho' —xchi.

Ti eunucoe hech laj yalbe:

—Jch'unoj ti ja' Snich'on ti Diose ti Jesucristoe —xchi.

38 Laj yal mantal ti ac'o pajuc ti scarretae. Hech i'och batel ti ho' ti eunucoe xchi'uc ti Felipee. Hech i'ac'bat yich' ho' ti eunucoe yu'un ti Felipee. 39 C'alal iloq'uic tal ti ho', licbil ibat ti Felipee. Ilicat batel yu'un ti Espíritu yu'un ti Cajvaltique. Ti eunucoe muc xil ibat ti Felipee. Hech yu'un yu'un laj xa xch'umbe sc'op ti Cajvaltique, nichim no'ox yo'nton isut batel ti slumal. 40 C'alal ilicat batel ti Felipee, ic'ot c'alal ti jteclum Azoto. Hech lic xanavuc batel ti yacan. Ti scotol jteclumetic ech' xchol ti lequil ach' c'ope ja'to c'alal ic'ot ti jteclum Cesarea sbi.

9

Ja' sc'opilal ti Sauloe isutesbat yo'nton yu'un ti Cajvaltique

1 C'alal hech chchol sc'op Dios ti Felipee, ja' yorail batem ti yo'nton ti Sauloe chilbajin tscontrain ti much'utic xch'unojic ti ja' Jcoltavanej yu'unic ti Cajvaltique. Chalbe smilelic mi mu scomesique. Ti Sauloe ba sc'opon ti totil palee te ti Jerusalén. 2 Ba sc'ambe tal sunal ti much'utic oy yabtelic te ti temploetic yu'un ti xchi'iltaque te ti jteclum Damasco sbi yu'un sc'an chba xchuc tal scotol ti much'utic xch'unojic ti lequil ach' c'ope, ti chcolic ti sventa ti Jesuse. Mi vinic mi ants chc'ot sta chic' tal ti Jerusalén. C'alal laj xa yich' ti sune, hech yu'un chbat ti Damasco. 3 C'alal nopol xa chc'ot ti Damasco, ti ora iquevan tal c'alal ti vinajel yo' bu ixanav batel ti be. 4 Hech ip'aj ti lum ti Sauloe. Laj ya'i oy much'u chc'oponat:

—Saulo, ¿c'u yu'un chacontrainun? —x'utat.

5 Hech itac'av ti Sauloe:

—¿Much'uot, Cajval? —xchi.

—Ho'on Jesusun. Ho'on ti chacontrainune. Hovil ti hech chapase. Ja' no'ox chlic avich' vocol —x'utat.

6 Ich'ay yo'nton ti Sauloe. Toj xi'el ic'ot. Hech laj yal:

—Cajval, ¿c'usi chac'an ti jpas? —xchi.

I'albat yu'un ti Cajvaltique:

—Lican, ochan batel ti jteclum. Te chc'ot yalbot ava'i c'usi chapas —x'utat.

7 Ti viniquetique ti xchi'il ti Sauloe, laj sva'an sbaic. Ich'ay yo'ntonic yu'un oy much'u ic'opoj laj ya'yic, muc xilic. 8 Ilic ti Sauloe. C'alal laj svic' sat, mu xa xil balumil ti Sauloe. Ja' nitbil xa i'och batel ti Damasco. 9 Oxib c'ac'al tup'en ti sate. Mu'yuc xa c'usi laj sve'. Mu'yuc xa c'usi laj yuch'.

10 Oy jun jch'unojel te ti Damasco, Ananías sbi. Ti Cajvaltique laj yac' sba ti q'uelel ti stojol ti Ananíase. Hech ic'oponat yu'un:

—¡Ananías! —x'utat.

—Li'uni, Cajval —xchi xtac'av ti Ananíase.

11 Hech i'albat yu'un ti Cajvaltique:

—Batan ti bu Toj Calle sbi. Te ti sna ti Judase chc'ot ata jun achi'il, Saulo sbi. Liquem tal ti jteclum Tarso ti Sauloe. Te yac'oj sba chisc'oponun. 12 Laj xa cac'be yil ti chc'o avac' ac'ob ti sjol yu'un hech chjam ti sate —x'utat ti Ananíase.

13 Hech itac'av ti Ananíase:

—Cajval, ca'yojbe sc'opilal ti vinic ti chavale. Ep chilbajin scotol ti much'utic oyic ti atojole te ti Jerusalén. 14 Yich'oj mantal yu'un ti totil paleetique yu'un chchuc scotol ti much'utic chasc'oponote —xchi ti stojol.

15 Hech i'albat yu'un ti Cajvaltique:

—Batan me. Ja' t'ujbil cu'un ti Sauloe yu'un chixcholbun jc'opilal ti stojol yanlum crixchanoetic xchi'uc ti stojol totil ajvaliletic xchi'uc ti atojolic uc

ho'oxuc ti yol snich'onoxuc ti Israele. 16 Chcac'be sna' ti ep ch-ech' svocol
ho'on ti jventa —x'utat ti Ananíase. Ja' sc'opilal ti Sauloe.
17 Hech yu'un ibat ti Ananíase. I'och batel ti sna ti Judase. C'ot yac'be sc'ob
ti sjol ti Sauloe. Hech c'ot yalbe:
—Hermano Saulo, laj stacun talel ti Cajvaltic Jesuse ti laj yac' sba ti q'uelel
ti atojole ti c'alal naxanav talel ti bee. Ja' laj stacun talel yu'un chjam asat,
yu'un chnoj ti avo'nton ti Ch'ul Espíritue —xchi c'otel.
18 Ti ora ip'aj yalel ti c'usi macbil ti sate yu'un. Hech ijam ti sate. Lic
ac'batuc yich' ho'. 19 Lic ve'uc, hech i'an yip.

Ja' sc'opilal ti laj xchol sc'op Dios te ti Damasco ti Sauloe

Te laj xchi'in chib oxib c'ac'al ti jch'unojeletique te ti Damasco. 20 Hech
yu'un ti ora lic xcholbe sc'opilal ti Cristoe te ti temploetic yu'un ti xchi'iltaque,
ja' ti judioetique.
—Melel ti ja' Snich'on Dios ti Cristoe —xchi.
21 Ich'ay yo'ntonic scotol ti much'utic laj ya'ibeic sc'op ti Sauloe. Hech laj
yalic:
—Ti vinic li'to ja' ti much'u ep laj yilbajin scotol ti much'utic xch'unojbeic
sc'op ti Cristoe te ti Jerusalén. Ja' yu'un ti ital li'to yu'un chchuc batel ti much'u
hech xch'unojic li'í yu'un chbat sva'an ti stojol ti totil paleetique —xchiic.
22 Manchuc mi hech yac'oj sba ch-albat sc'opilal yu'un ti xchi'iltaque,
ech'em i'an yip yo'nton ti Sauloe. Ti sventa ti sc'op ti Sauloe hech más laj
ya'ibeic sc'opilal ti Jesuse ti ja' ti Jcoltavaneje ti xchi'iltaque ti te nacajtic ti
Damascoe. Hech yu'un mu xu' yu'unic chtac'avic xa.

Ja' sc'opilal ti Sauloe muc xtaat yu'un ti xchi'iltaque

23 C'alal i'ech' xa ep c'ac'al, ja' ti xchi'iltaque, lic chapambatuc sc'opilal
yu'un chmilat ti Sauloe. 24 Laj ya'i ti Sauloe ti hech sc'an spasique. Ti c'ac'al ti
ac'ubal te va'ajtic ti ti'macte'ton yu'un ti jteclume, tsmalaic mi chloc' batel
ti Sauloe yu'un tsc'an tsmilic. 25 Hech yu'un ti ac'ubal ti jch'unojeletique
laj yiq'uic batel ti Sauloe. Laj stiq'uic ti yut muc'ta moch, laj syalesic ti pat
macte'ton yu'un ti jteclume. Hech icol batel ti Sauloe.

Ja' sc'opilal ti isut batel ti Jerusalén ti Sauloe

26 Hech yu'un c'alal ic'ot ti Jerusalén ti Sauloe, te sc'an xchi'in ti
jch'unojeletique. Chi'at yu'un scotolic. Mu xch'unic ti ja' jch'unojel xa ti
Sauloe. 27 Hech yu'un ja' ti Bernabee, laj yic' batel ti Sauloe, ba sva'an ti
stojol ti jcholc'opetique. Ti Bernabee laj xcholbe ya'yic c'u x'elan laj yil ti be
ti Cajvaltique ti Sauloe, ti c'u che'el ic'oponat yu'une. Laj yalbe uc ti jamal
laj xcholbe sc'opilal ti Jesuse ti Sauloe te ti Damasco. 28 Hech yu'un hech laj
xchi'in ti jch'unojeletique ti Sauloe te ti Jerusalén. Buc no'ox ibatic xchi'uc.
29 Jamal laj xcholbe sc'opilal ti Cajvaltique. Laj stsac sbaic ti c'op xchi'uc
ti xchi'iltaque ti xchanojic griego c'ope. Hech yu'un c'an milatuc yu'un ti
xchi'iltaque. 30 C'alal laj ya'yic ti quermanotique, hech yu'un laj yiq'uic batel
ti Sauloe c'alal ti jteclum Cesarea sbi. Laj staquic batel ti slumal. Ja' Tarso sbi
ti slumal ti Sauloe.
31 Scotol ti jch'unojeletique ti te oyic ti estado Judea xchi'uc ti estado Galilea
xchi'uc ti estado Samaria, mu'yuc xa much'u chcontrainatic. Lec imuc'ub
yo'ntonic. Laj spasic ti muc' ti Cajvaltique hech itsatsubtasbat yo'ntonic
yu'un ti Ch'ul Espíritue. Hech i'epaj ti much'u chch'unique.

Ja' sc'opilal ti ichop ti Enease

32 Ti Pedroe ech' sq'uel scotol ti jch'unojeletique. Ech' sq'uel uc ti much'utic
oyic ti stojol ti Diose te nacajtic ti jteclum Lida sbi. 33 Te c'ot sta jun vinic,
Eneas sbi. Oy xa vaxaquib habil metsel ti vinique yu'un sicuben ti yacane.
34 Ti Pedroe hech laj yalbe:
—Eneas, ja' chaslamantasbot achamel ti Jesucristoe. Lican, balo batel
apop —x'utat.
Ti ora ilic ti Enease. 35 Scotol ti much'utic te nacajtic ti jteclum Lida
xchi'uc ti jteclum Sarón, c'alal laj yilic ti ichop xa ti Enease hech laj sutes
yo'ntonic. Laj scomes scotol ti c'utic xch'unojic ono'oxe, lic xch'umbeic sc'op
ti Cajvaltique.

Ja' sc'opilal ti icha'cusesat ti Dorcase

36 Ti jteclum Jope sbi oy jun jch'unojel ants. Tabita sbi ti antse. Ja'
Dorcas sbi c'alal jelavesbil ti griego c'op. Ep icoltavan. Ep laj yac' ti motonil
staq'uin. 37 C'alal te oy ti jteclum Lida ti Pedroe, itsacat ti chamel ti Dorcase.
Icham. Hech yu'un lic spocbeic ti sbec'tale. Bat smetsanic comel ti cuarto
ti xcha'cajal na. 38 Ti jteclum Jopee nopol xil sbaic xchi'uc ti jteclum Lidae.
Hech yu'un ti jch'unojeletique te ti Jopee, c'alal laj ya'yic ti te oy ti Lida ti
Pedroe, laj staquic batel cha'vo' viniquetic. Ba yiq'uic tal.
—La' la me ti ora yo' bu nacaluntutic —xchiic c'otel.
39 Ti ora laj xch'un talel ti Pedroe. C'alal ic'ot ti Pedroe, laj yiq'uic ochel
ti cuarto te ti xcha'cajal sna. Te stsoboj sbaic scotolic ti me'on antsetique. Te
yac'oj sba choc'taic ti Dorcase. Laj yac'beic sq'uel ti Pedroe ti sc'u' spoq'uique
ti ipasbatic yu'un ti Dorcase c'alal cuxul toe. 40 Ti Pedroe laj stac loq'uel
scotolic. Stuc laj squejan sba sc'opon Dios. C'alal laj yo'nton sc'opon Dios,
laj sjoyp'in sba sc'opon ti ánimae:
—Tabita, lican —xut.
Ti Tabitae laj svic' sat, laj yil ti te oy ti Pedroe, hech lic nacluc. 41 Ti Pedroe
laj stsacbe sc'ob, laj snit liquel. Laj yic' tal ti me'on antsetique ti xch'unojique
xchi'uc ti yan jch'unojeletique. Cuxul xa ti Tabitae iva'ambat ti stojolic. Hech
laj yilic ti icha'cuxie. 42 Ipuc sc'opilal ti scotol jteclum Jope. Hech yu'un ep ti
much'utic lic xch'umbeic sc'op ti Cajvaltique. 43 Ti Pedroe ep c'ac'al ihalej te
ti Jope. I'ay ti sna jun vinic, Simón sbi. Ja' tsc'a'es nucul ti Simone. Ja' yabtel
o.

10

Ja' sc'opilal ti Pedroe xchi'uc ti Cornelioe

1 Te oy ti Cesarea jun vinic, ja' Cornelio sbi. Ja' capitán yu'un cien
soldadoetic. Ja' co'ol ti bu liquemic tale. Ja' liquemic tal ti balumil Italia
sbi. 2 Ti Cornelioe toyol yo'nton tsc'an chch'umbe smantal ti Diose. Laj
spas ti muc' ti Diose xchi'uc sjunul sna. Ep laj yac'be smoton taq'uin ti
crixchanoetique. Scotol c'ac'al laj sc'opon Dios ti Cornelioe. 3 Ti oxib ora mal
c'ac'al ti Cornelioe i'ac'bat yil ihul ti stojol ch'ul abat. Hech ic'oponat:
—Cornelio —x'utat.
4 Toj xi'el ic'ot ti Cornelioe c'alal laj yil ti ch'ul abate. Hech itac'av:
—¿C'usi chaval? Cajval —xchi.
Hech i'albat yu'un ti ch'ul abate:
—Ya'yoj scotol ti Diose ti chac'opone. Sna'oj ti chavac' ti motonil ataq'uin.
5 Hech yu'un taco batel avabat ti ora. Ac'o batuc ti Jope. Ac'o ba yic' tal jun
vinic, Simón sbi, ja' ti Pedro x'utate. 6 Te ochem ti sna jun vinic, Simón sbi uc.
Ja' yabtel tsc'a'es nucul ti yan Simone. Te oy sna ti ti'nab. Ti Pedroe ja' chtal
yalbot ti c'usi chapase —x'utat ti Cornelioe.

7 Hech ibat ti ch'ul abate ti laj sc'opone. Ti Cornelioe oy ep yajsoldado
ti chchabiat yu'un. Hech yu'un lic yic' tal jun, ja' ti toyol yo'nton tsc'an
chch'umbe smantal ti Diose. Laj yic' tal cha'vo' smozotac uc. 8 Scotol laj
xcholbe ya'yic ti c'u che'el i'albate. Hech lic stac batel ti Jope.
9 Ti yoc'omal c'alal nopol xa chc'ot ti Jope ti oxvo'ique, ti Pedroe imu batel
ti yamaq'uil jolna. Te ba sc'opon Dios. O'lol c'ac'al xa c'alal imu batel ti
jolna. 10 Itsacat ti vi'nal ti Pedroe, laj sc'an sve'el. C'alal mu to chmeltsambat
ti sve'ele, oy c'usi i'ac'bat yil yu'un ti Diose ti Pedroe. 11 I'ac'bat yil ijam ti
vinajele. Oy c'usi iyal tal laj yil. Jun to muc'ta poq'uil x'elan. Tsacbil ti
xchanibal xchiquin iyal talel ti lum laj yil. 12 Te tiq'uil laj yil ep ti tos ti
c'usi xcotetic ti lume xchi'uc chonetic xchi'uc mutetic. 13 Laj ya'i oy much'u
chc'oponat:
—Pedro, lican, milo ati' —x'utat.
14 Itac'av ti Pedroe:
—Hu'u, Cajval. Mi jutuc mu jti' ti bu mu stac' jti'tutic ti avalojbuntutique
—xchi.
15 Laj ya'i oy much'u chc'oponat yan vuelta:
—Mu me xap'aj ti mi hech chacac'bot —x'utat.
16 Oxib vuelta ti hech i'albat. Patil i'ich'bat muel ti vinajel ti muc'ta poq'uile.
17 Hech lic c'opojuc yo'nton ti Pedroe yu'un ti hech i'ac'bat yile. Yu'un mu
xa'ibe sjam. C'alal yac'oj sba chc'opoj ti yo'ntone, ja' hech yorail ic'otic ti
viniquetique, ja' ti much'utic itacatic tal yu'un ti Cornelioe. C'ot sjaq'uic:
—¿Bu oy sna ti Simone? —xchiic c'otel.
Va'ajtic ic'otic ti sti' sna ti Simone. 18 Laj sjaq'uic mi te oy ti Simone, ja' ti
Pedro x'utate. 19 C'alal yac'oj sba ta to snop ti yo'nton ti Pedroe ti hech chaj
c'u che'el laj yile, hech i'albat yu'un ti Ch'ul Espíritue:
—Tal xa sa'ot oxvo' viniquetic. 20 Hech yu'un yalan batel. Junuc me
avo'nton chi'ino batel yu'un tacbilic tal cu'un —x'utat.
21 Hech iyal batel ti Pedroe. Ba sc'opon ti viniquetique ja' ti much'u tacbil
tal yu'un ti Cornelioe. Hech laj yalbe:
—Ho'on ti chasa'ucune. ¿C'u yu'un natalic? —xchi.
22 Hech itac'avic:
—Laj stacuntutic tal ti Cornelioe. Ja' capitan soldado ti Cornelioe. Toj
ti viniquil. Ja' chi' ti Diose. Lec sc'opilal yu'un scotol achi'iltac ho'oxuc ti
judiooxuque. Ja' i'albat mantal yu'un ti xch'ul abat ti Diose ti chayic'ot batel
te ti sna yu'un chaya'ibot ac'op —xchiic.
23 Hech yu'un ti Pedroe laj yic' ochel ti viniquetique, laj smac'lin. Ti
yoc'omal laj xchi'in batel ti viniquetique. Oy cha'vo' oxvo' ti quermanotique
te ti Jope laj xchi'in batel ti Pedroe.
24 Ja' yoxibal xa c'ac'al ti ch-ochic batel ti jteclum Cesarea. Te chmalavan ti
Cornelioe. Yic'oj xa tal scotol yuts yalaltac xchi'uc ti much'utic lec laj sc'opon
sbaic xchi'uque. 25 C'alal i'och ti jteclum ti Pedroe, ti Cornelioe ba snup ti be.
Laj squejan sba ti stojol ti Pedroe. 26 Hech yu'un ti Pedroe laj snit liquel. Hech
laj yalbe:
—Lican, co'ol vinicucutic —xchi.
27 Yac'oj sba chlo'lajic ochel c'alal i'ochic ti na. Ep stsoboj sbaic c'ot sta ti
Pedroe. 28 Ti Pedroe hech laj yalbe ya'yic:
—Ti ho'oxuque xana'ic ti ho'ontutique ti judiountutique mu stac' ti
jc'opontutic yanlum viniquetic. Mu stac' ti jchi'intutic. Ti ho'one laj xa
yalbun ti Diose ti mu lecuc mi chcal ti mu xa xtun yanlum crixchanoetic.
29 Hech yu'un c'alal laj avic'un tal, jun co'nton nital. Hech yu'un chajac'beic:
¿C'usi sventail ti laj avic'une? —xchi.

30 Hech itac'av ti Cornelioe:

—Oy xa xchanibal c'ac'al hech nic'oponat. Hech ora to, ja' oxib ora mal
c'ac'al, li'oyun ti jna. Quipanoj jba. Cac'oj jba ti jc'opon Dios. Li' laj sva'an
sba ti jtojol jun to vinic x'elan. Oy squeval ti sc'u' spoq'ue. 31 Hech laj yalbun:
“Cornelio, laj xa stsacbot ac'op ti Diose. Sna'oj ti Diose ti chavac' ti motonil
ataq'uin.” 32 Hech yu'un hech laj yalbun: “Taco batel ti jteclum Jope ti
avabate. Ac'o ba yic' tal jun vinic, Simón sbi, ja' ti Pedro x'utate. Te oy ti sna
jun vinic Simón sbi uc. Ja' yabtel tsc'a'es nucul ti yan Simone. Te oy sna ti
ti'nab. C'alal mi itale, oy c'usi chayalbot”, xiyutun. 33 Hech yu'un laj jtac batel
ti cabate yu'un chayic'ot tal. Lec ti natale. Jcotoltutic li' chajmalatutic li'to ti
stojol ti Diose yu'un chca'itutic scotol ti c'utic tsc'an ti Diose ti chca'itutique
—xchi ti Cornelioe.

34 Hech lic c'opojuc ti Pedroe:

—Laj jna' xa ti melel ti mu jun cha'vo'uc no'ox ti much'u chc'uxubin ti
Diose. Co'ol chixc'uxubinucutic jcotoltic. 35 Buc no'ox ti jujuchop lum lec
yo'nton ti Diose yu'un scotol ti much'utic tspasic ti muc' ti Diose, ti much'utic
toj yo'ntonic ti stojole. 36 Xana'ic xa ti sventa ti j'alc'opetic yu'un ti Diose
ti laj ya'ibeic sc'op Dios ti jchi'iltaque, ho'ontutic ti yol snich'onuntutic ti
Israele. Lec laj ca'itutic ti chmuc'ub co'ntontic yu'un ti Jesucristoe. Ja'
sventainojucutic jcotoltic ti Jesucristoe. 37 Xana'ic xa c'u x'elan ipuc sc'opilal
ti estado Judea. Ti Juane lic xcholbe sc'opilal ti Galilea c'alal laj yac' ich' ho'.
Patil ipuc sc'opilal ti scotol estado Judea. 38 Ti Jesuse, ti ja' ilic tal ti Nazarete,
ja' inoj ti yo'nton ti Espíritu yu'un ti Diose. Ac'bil sp'ijil yu'un ti Diose. Buc
no'ox ixanav batel laj spas lequil abtel. Laj scolta scotol ti much'utic ochemic
pucuj ti yo'ntonique. Laj sloq'uesbe ti yo'ntonic ti pucujetique. Ihu' yu'un
yu'un chi'imbil yu'un ti Diose. 39 Ho'ontutic laj quiltutic scotol ti c'usi laj
spas ti estado Judea xchi'uc ti jteclum Jerusalén. Ti jchi'iltaque laj sjoc'anic
ti cruz ti Jesuse. Te laj smilic. 40 Ti yoxibal c'ac'al icha'cusesat loq'uel ti ch'en
yu'un ti Diose. Ja' laj yac' sba ti q'uelel ti jtojoltutic yu'un hech laj sc'an ti
Diose. 41 Mu scotoluc laj yilic. Ja' no'ox laj quiltutic ti jayvo'untutique ti
t'ujbiluntutic yu'un ti Diose ti vo'one ti ho'ontutic ono'ox ti jcholbetutic ti
sc'ope, ho'ontutic ti laj jchi'intutic ti ve'el ti Jesuse c'alal cha'cuxem xa loq'uel
ti ch'en. 42 Laj yalbuntutic comel smantal ti ac'o jcholbetutic ya'yic scotol
crixchanoetic ti ja' ac'bil yabtel yu'un ti Diose ti chich'be sc'opic yu'un smulic
much'utic cuxajtic xchi'uc much'utic chamenic. 43 Yu'un hech albil ono'ox
sc'opilal ti Jesuse yu'un scotol ti j'alc'opetic yu'un ti Diose. Ti sventa stuc
ti Jesuse tspasbatic perdón yu'un smulic scotol ti much'utic chch'unic ti ja'
Jcoltavanej yu'unique, xchiic ti j'alc'opetique —xchi ti Pedroe.

Ja' sc'opilal ti laj yich'ic ti Ch'ul Espíritue ti yanlum crixchanoetique

44 C'alal yac'oj sba chc'opoj ti Pedroe, hul ochuc ti yo'ntonic ti Ch'ul Espíritue
ti jayvo'ic te laj stsob sbaique. 45 Ti jch'unojeletique ti xchi'inojic tal ti Pedroe,
ja' co'ol judioetic xchi'uc ti Pedroe. Ich'ay yo'ntonic c'alal laj yilic ti i'ac'batic
yich'ic uc ti Ch'ul Espíritue yu'un ti Diose ti jchi'iltique, ho'ucutic ti co'ol
yanlum vinicucutic xchi'uque. 46 Laj ya'yic ti chc'opojic ti yantic c'opetic. Lec
ic'opojic yu'un ti Diose. 47 Hech yu'un laj sjac' ti Pedroe:

—Ti ho'oxuque, ¿mi oy much'u mu xac'anic ti ac'o yich'ic ho' avi yepalic
li'to? Melel ti yich'ojic xa ti Ch'ul Espíritue hech chaj c'u che'el ho'ucutic
—xchi.

—Lec, ac'o yich'ic —xchiic.

48 Hech yu'un laj yal mantal ti Pedroe yu'un ac'o yich'ic ho' ti sventa ti Cajvaltic Jesuse. Scotolic ti jayvo' te stsoboj sbaique laj yalbeic vocol ti Pedroe yu'un ac'o chi'inatuc chib oxib c'ac'al.

11

Ja' sc'opilal ti Pedroe laj xcholbe ya'yic ti xchi'il ti abtel ti c'u che'el i'abtej xa ti Diose ti yo'ntonic ti yanlum crixchanoetique

1 Ti jcholc'opetique xchi'uc ti quermanotique ti te oyic ti Judeae, laj ya'yic uc ti laj xa xch'umbeic sc'op Dios ti jchi'iltique, ho'ucutic ti co'ol yanlum vinicucutic xchi'uque. 2 Hech yu'un ti c'alal imu batel ti Jerusalén ti Pedroe, laj stsac sbaic ti c'op xchi'uc ti Pedroe xchi'uc ti much'utic chch'unic ti persa chich'ic circuncisión uc ti much'utic chch'umbeic sc'op ti Cajvaltique. 3 Hech i'albat ti Pedroe:

—¿C'u yu'un a ac'opon ti much'utic mu yich'ojuc circuncisión? ¿C'u yu'un co'ol a ve'an xchi'uc? —x'utat ti Pedroe.

4 Hech yu'un ti Pedroe xmelmun lic xchol scotol ti c'utic ic'ot ti pasele. Hech laj yalbe:

5 —C'alal te oyun ti jteclum Jope sbi, c'alal cac'oj jba ti jc'opon Dios, oy c'usi iyal tal ti vinajel laj yac'bun quil ti Diose. Jun to muc'ta poq'uil x'elan. Tsacbil ti xchanibal xchiquin iyal tal ti vinajel. Ihul ti jtojol. 6 C'alal laj jq'uel ti yut, te tiq'uil laj quil ep ti tos ti c'usi xcotetic ti lume xchi'uc chonetic xchi'uc mutetic. 7 Laj ca'i oy much'u chisc'oponun: "Va'lan, Pedro, milo ati'", xiyutun. 8 "Hu'u, Cajval", xichi. "Mi jutuc mu jti' ti bu mu stac' jti'tutic ti avalojbuntutique", xcut. 9 Yan vuelta c'alal ti vinajel laj sc'oponun: "Mu me xap'aj ti c'alal hech chacac'bot", xiyutun. 10 Oxib vuelta ti hech laj yalbune. Patil i'ich'at muel ti vinajel ti muc'ta poq'uile. Hech laj yac'bun quil ti Diose. 11 Ja' hech yorail ihul oxvo' yanlum viniquetic ti na yo' bu oyune. Talemic ti Cesarea. Itacatic talel yu'un tal yic'un batel. 12 Laj yalbun ti Ch'ul Espíritue ti jun co'nton ti jchi'in batel ti viniquetique. Hech laj jchi'in batel xchi'uc ti vacvo' quermanotic li'to. Hech nic'otutic ti sna ti vinique ti nistacun ti iq'uele. 13 Hech yu'un ti vinique lic xcholbun ca'itutic ti i'ac'bat yil ch'ul abat yu'un ti Diose. Va'al ti stojol laj yil c'alal te oy ti yut sna. Hech i'albat yu'un ti ch'ul abate: "Taco batel avabat. Ac'o ba yic' tal ti Jope jun vinic, Simón sbi, ja' ti Pedro x'utate. 14 Chtal xcholbot ava'i c'u che'el chacol ho'ot xchi'uc sjunul ana. Hech laj yalbun", xchi ti vinique. 15 Hech yu'un c'alal lic jc'opon, hul ochuc ti yo'ntonic ti Ch'ul Espíritue hech chaj c'u che'el ti jbael hul ochuc ti co'ntontic ti ho'ucutique. 16 Hech lic t'abuc ti co'nton ti hech ono'ox laj yalbuntutic comel ti Cajvaltique: "Laj yac'boxuc avich'ic ho' ti Juane. Po'ot xa chacac'boxuc avich'ic ti Ch'ul Espíritue ti ho'one", xiyutuntutic comel ti Jesuse. 17 Ti yanlum crixchanoetique ti te stsoboj sbaique ja' i'ac'bat xa yich'ic ti Espíritu yu'un ti Diose hech chaj c'u che'el laj yac'bucutic ti ho'ucutique ti c'alal laj jch'umbetic sc'op ti Cajvaltic Jesucristoe. Hech yu'un ¡bu c'amba jcontrain ti Diose ti ho'one! —xchi ti Pedroe.

18 C'alal laj ya'yic ti much'utic toyol yo'ntonic yu'un ti circuncisione ti hech laj yal ti Pedroe, ja'to ilaj yo'ntonic. Ilequilc'opojic yu'un ti Diose. Hech laj yalic:

—Yu'un tsc'an ti Diose tsutesbe yo'ntonic uc ti yanlum crixchanoetique yu'un hech chcuxiic uc sbatel osil —xchiic.

Ja' sc'opilal ti te ti Antioquía i'ac'bat sbiic unen cristoetic ti jch'unojeletique

19 Ti jch'unojeletique ti puquemic batel ti scoj ti ilbajinel ilic ti sventa ti Estebane, ibatic c'alal ti balumil Fenicia xchi'uc ti balumil Chipre xchi'uc ti

jteclum Antioquía. C'alal ixanavic batel, laj xcholic ti sc'op Diose. Muc xalbe ti jchi'iltique ti co'ol yanlum vinicucutic xchi'uque. Ja' no'ox laj xcholbe ti xchi'iltaque, ti co'ol judioetic xchi'uque. 20 Oy jch'unojeletic talemic ti Chipre xchi'uc ti Cirene ti te ic'otic ti jteclum Antioquía. Te laj staic jchi'iltic ti co'ol yanlum vinicucutic xchi'uque. Laj xcholbe ya'yic uc ti lequil ach' c'ope, ja' ti sc'opilal ti Cajvaltic Jesuse. 21 Ti sventa yip ti Cajvaltique ihu' yu'unic. Hech ep ti much'utic laj scomesic ti c'utic xch'unojic ono'oxe. Laj xch'unic ti ja' Jcoltavanej yu'unic ti Cajvaltique.

22 Ipuc sc'opilalic. Laj ya'yic ti jch'unojeletique ti te nacajtic ti Jerusalene. Hech yu'un laj staquic batel ti Antioquía ti Bernabee. 23 C'alal ic'ot ti Antioquía ti Bernabee, nichim no'ox yo'nton c'alal laj yil ti ac'bilic xa xch'unojel yo'ntonic yu'un ti Diose. Hech lec laj staq'ui:

—J'ech'eluc junuc me avo'ntonic ti stojol ti Cajvaltique acotolic —xut.

24 Lec vinic ti Bernabee. Nojem ti yo'nton ti Ch'ul Espíritue. Oy lec xch'unojel yo'nton. Hech yu'un ep ti much'u yan laj xch'umbeic sc'op ti Cajvaltique.

25 Patil ibat ti jteclum Tarso ti Bernabee. Te ba sa' ti Sauloe. 26 C'alal c'ot sta, laj yic' talel yu'un chchi'in te ti Antioquía. Jun habil laj xchi'inic ti jch'unojeletique te ti Antioquía. Ep ti much'utic laj xchanubtasic. Te ti Antioquía i'ac'bat sbiic unen cristoetic ti jch'unojeletique. Ja' primero ti hech ic'ot ti pasel ti hech i'albat sbiique.

27 Ja' yorail ic'otic ti Antioquía j'alc'opetic yu'un ti Diose. Ja' italic ti Jerusalén. 28 Oy jun Agabo sbi. Ti sventa ti Ch'ul Espíritue laj yal ti tsots chtal vi'nal ti scotol balumil. Ja' hech yorail ic'ot ti pasel ti ital vi'nal ti c'alal ochem ti totil ajvalil te ti Roma ti Claudioe. 29 Hech yu'un ti jch'unojeletique te ti Antioquía laj xchapanic ti tscajtacbe batel staq'uin ti quermanotique ti te oyic ti Judeae ti c'alal mu to chtal ti vi'nal yu'un hech oy sve'elic c'alal chtal ti vi'nale. Jujun ac'o yaq'uic c'u che'el xu' yu'unic. 30 C'alal laj xa stsobic ti taq'uine, hech lic xch'amumbeic sc'ob ti Bernabee xchi'uc ti Sauloe yu'un chba yac'beic comel ti ancianoetique ti te oyic ti Jerusalene.

12

Ja' sc'opilal ti imilat ti Jacoboe; i'och ti chuquel ti Pedroe

1 Ja' yorail ochem ti ajvalil ti Herodese. Ja' lic ilbajinvanuc. Cha'vo' oxvo' itsacatic ti jch'unojeletique. 2 Ti Herodese laj yal mantal ti ac'o milatuc ti espada ti Jacoboe, ja' ti sbanquil ti Juane. 3 Ti c'alal laj yil ti Herodese ti yutsil no'ox xa'yic ti judioetique ti c'alal laj smil ti Jacoboe, hech yu'un sc'an stsac uc ti Pedroe. Ja' ti judioetique ti mu xch'unic ti ital xa ti Cristoe. 4 Hech yu'un ti Herodese laj stsac ti Pedroe. Laj stic' ti chuquel. Ti soldadoetique chanchanvo' laj yic' sbaic c'alal laj xchabiic ti Pedroe. Chanib vuelta laj sjel sbaic ti jun c'ac'al. Ti Herodese snopoj ti chic' loq'uel ti chuquel tsmil te ti stojol ti crixchanoetique c'alal mi ilaj xa ti q'uine. 5 C'alal te to tiq'uil ti chuquel ti Pedroe, scotol ti jch'unojeletique jujun c'ac'al laj yalbeic vocol ti Diose ti stojol.

Ja' sc'opilal ti icoltaat loq'uel ti chuquel ti Pedroe

6 Ti yoc'omal sc'an chic' loq'uel ti Pedroe ti Herodese. Ti ac'ubal vayal ti Pedroe, chucul ti cha'lic cadenataq'uin. Cacal ti o'lol ti Pedroe, jujun soldado ti jujujech xocon. Ti cadenataq'uin ti chucul ti Pedroe yu'un te chucul ti sc'ob uc ti soldadoe yu'un hech cha'i mi chjatav. Ti jchabiejchuqueletique te va'ajtic ti ti'na uc. 7 Te ti yut chuquel ivinaj xch'ul abat ti Cajvaltique. Oy

squeval ti yut chuquel. Ti ch'ul abate hul stijbe xocon ti Pedroe yu'un tstij liquel. Hech laj yalbe:
—Lican ti ora —x'utat.
Ijituj comel ti cadenataq'uin ti chucul ti sc'ob ti Pedroe, hech ilic ti Pedroe.
8 Hech i'albat yu'un ti ch'ul abate:
—Chuco ach'ut, lapo asempat —x'utat.
Hech laj xch'un ti Pedroe. Hech i'albat uc yu'un ti ch'ul abate:
—Lapo achij, chi'inun batel —x'utat.
9 Ti Pedroe laj xchi'in batel. Mu laj sna' ti mi icoltaat xa yu'un ti ch'ul abate. Laj scuy ti chvachaj no'ox. 10 Ijelavic batel ti bu va'al jun soldado. Patil ijelavic batel ti bu va'al yan. Patil ic'otic ti ti'chuquebal pasbil ti taq'uin. Te chbat sbelal jteclum. Stuc ijam ti ti'chuquebale. Iloq'uic batel. Ixanavic batel ti yan calle. Ti ora icomesat ti Pedroe yu'un ti ch'ul abate. 11 Hech isut yo'nton ti Pedroe. Hech laj yal: Laj xa jna' ti melel ti laj stacbun talel ti xch'ul abate ti Cajvaltique. Tal scoltaun loq'uel ti sc'ob ti Herodese xchi'uc ti sc'ob uc scotol ti jchi'ile ti chismalaucune yu'un tsc'an chismilucun, xchi ti yo'nton.
12 C'alal hech isut yo'nton ti Pedroe te toj ibat ti sna ti María*e*, ja' ti sme' ti Juane. Marcos yan sbi ti Juane. Ep ti much'utic te stsoboj sbaic. Yac'oj sbaic tsc'oponic Dios. 13 C'alal c'ot stij ti ti'na yu'un amac' ti Pedroe, iloc' tal jun tseb, Rode sbi. Tal ya'i much'u te va'al. 14 C'alal laj ya'ibe sc'op ti ja' ti Pedroe, nichim no'ox yo'nton ti tsebe. Hech yu'un muc sjam ti sti' snae. Anil i'och batel ti yut sna. Ba yalbe ya'yic ti yantique:
—Te va'al ti ti'na ti Pedroe —xchi c'otel.
15 Hech i'albat:
—Yac'o aval —x'utat.
Hech laj yalbe:
—Melel ti ja' ti Pedroe —xchi ti tsebe.
—Ja' ti ch'ul abat ti chchabi ti Pedroe —xchiic.
16 Ti Pedroe te tstijilan ti ti'nae. C'alal ba sjamic ich'ay yo'ntonic yu'un te va'al ti Pedroe. 17 Ti Pedroe laj sjim sc'ob yu'un ac'o ch'aniuc. Hech lic xcholbe ya'yic c'u che'el icoltaat loq'uel tal ti chuquel yu'un ti Cajvaltique. Hech laj yalbe uc:
—Albo ya'i uc ti Jacoboe xchi'uc ti yan quermanotique ti nicol xa loq'uel tal ti chuquel —xchi.
Hech iloc' batel, ibat ti yan jteclum.
18 C'alal isacub ti osile ep ilic c'op yu'un ti soldadoetique yu'un mu teuc ti Pedroe. 19 Ti Herodese, c'alal muc sta ti sa'el ti Pedroe, laj yic' tal scotol ti yajsoldadoe ti ja' yabtelic chchabiic ti chuquebale. Laj yal mantal ac'o milatuc. Patil iloc' batel ti estado Judea ti Herodese. Ibat ti jteclum Cesarea. Te ihalej.

Ja' sc'opilal ti icham ti Herodese ti ch-ilbajinvane

20 Ti Herodese ilinem ti stojol ti much'utic nacajtic ti jteclum Tiroe xchi'uc ti jteclum Sidone. Hech yu'un laj stsob sbaic tal yu'un tsc'oponic ti Herodese. Laj xch'amumbeic ye jun vinic, Blasto sbi. Ti Blastoe ja' ac'bil tsots yabtel yu'un ti Herodese, ja' ti ajvalile. Hech ba slequilc'oponic ti Herodese ac'o lajuc ti yo'ntone yu'un te chba smanilan sve'elic te ti slumal ti Herodese yo' bu tspas mantal. 21 Hech yu'un c'alal laj sta yorail ti chich' chapanel yu'un ti Herodese, hech c'ot nacluc ti Herodese yo' bu tspas ti mantal scotol crixchanoetic. Slapoj lec sc'u' spoc' sventa ajvalil. Hech lic sc'opon ti crixchanoetique. 22 C'alal laj ya'yic ti c'usi laj yal ti Herodese, tsots ic'opojic ti crixchanoetique. Hech laj yalic:
—¡Ja' Dios ti chc'opoje, mu vinicuc! —xchiic.

23 Ti ora ibolibtasat ti Herodese yu'un xch'ul abat ti Cajvaltique yu'un muc xac' ti pasel ti muc' ti Diose. Iti'at yu'un lucum ti Herodese. Hech icham.
24 Ep ipuc ti sc'op ti Diose. Hech i'epaj ti much'utic laj xch'unique.
25 C'alal laj yaq'uic comel ti taq'uine te ti Jerusalén ti Bernabee xchi'uc ti Sauloe, isutic batel. Laj yiq'uic batel uc ti Juane yu'un chchi'inic batel. Ja' ti Juane ja' ti Marcos yan sbie.

13

Ja' sc'opilal ti sba vuelta ba xchol ti sc'op ti Diose ti Bernabee xchi'uc ti Sauloe

1 Ti jch'unojeletique ti te tstsob sbaic te ti jteclum Antioquía, oy j'alc'opetic oy jchanubtasvanejetic yu'unic. Ja' ti Bernabee xchi'uc Simón, ja' Niger yan sbi ti Simone. Xchi'uc Lucio liquem tal ti slumal cireneetic xchi'uc Manaén, ja' ti co'ol ich'itesat xchi'uc ti Herodese, ja' ti ajvalil ti ja'to no'ox ichame. Ja' scotolic xchi'uc ti Sauloe. 2 C'alal yac'oj sba ch-abtejic ti stojol ti Cajvaltique laj yipan sbaic. Hech i'albatic yu'un ti Ch'ul Espíritue:
—T'ujic ti Bernabee xchi'uc ti Sauloe yu'un chcac'be yabtelic —xchi.
3 Hech yu'un c'alal laj yo'ntonic laj yipan sbaic laj sc'oponic Dios, laj yac' sc'ob ti xchi'iltac ti abtele, laj yac'beic ti sjolic ti Bernabee xchi'uc ti Sauloe. Laj staquic batel.

Ja' sc'opilal ti icholbat ya'yic sc'op Dios ti much'utic te nacajtic ti Chipree

4 Hech itacatic batel yu'un ti Ch'ul Espíritue. Ibatic ti jteclum Seleucia. Te i'ochic ti barco. Ibatic ti slumal Chipre. 5 C'alal ic'otic ti jteclum Salamina te ti balumil Chipree laj xcholic ti sc'op ti Diose te ti yut temploetic yu'un ti xchi'iltaque. Ja' chcoltavan jutuc ti Juane ti te xchi'inojique. 6 Ja' biq'uit balumil ti Chipree, ja' ti joyubtabil ti ho'e. Hech yu'un ti Bernabee xchi'uc ti Sauloe ijelavic xa batel ti scotol slumal ti Chipree. Ic'otic ti jteclum Pafos sbi. Te c'ot staic jun vinic. Jpicch'ich' ti vinique. Ja' nopbilal j'alc'op. Judio vinic, Barjesús sbi. 7 Ja' te ochem ti abtel yu'un ti gobernadore. Sergio Paulo sbi ti gobernadore. Oy lec srazón ti Sergio Pauloe. Laj stac ti iq'uel ti Bernabee xchi'uc ti Sauloe yu'un sc'an cha'i ti sc'op ti Diose. 8 Ti Barjesuse, ja' Elimas x'utat uc. Ja' hech ch-albat yu'un jpicch'ich'. Ja' laj scontrain ti Bernabee xchi'uc ti Sauloe. Laj yac'be c'op ti gobernadore yu'un naca me xch'un. 9 Ti Sauloe ja' ti Pablo sbi ti griego c'ope, nojem ti yo'nton ti Ch'ul Espíritue. Hech yu'un lec laj sq'uelbe sat ti jpicch'ich'e. 10 Hech laj yalbe:
—Jlo'lavanejot. Yol snich'onot ti pucuje. Mu xtun ti avo'ntone. Chacontrain scotol c'usi sventa utsilal. Scotol ora chabolibtasbe sc'opilal ti lequil be yu'un ti Cajvaltique —xchi—. 11 Ti ora to chavich' contrainel yu'un ti Cajvaltique. Chtup' asat. Ep c'ac'al mu xavil balumil —x'utat yu'un ti Pabloe.
Ti ora itup' sat ti jpicch'ich'e. Mu xa xc'ot sat ti jyalel o. Hech yu'un tsa'ilan ti much'u chnitat batel yu'une. 12 C'alal laj yil ti gobernadore ti itup'bat sat yu'un ti Cajvaltique ti jpicch'ich'e, hech lic xch'umbe sc'op ti Diose. Ich'ay yo'nton yu'un ti c'usi lec chac' ti a'yel ti Cajvaltique ti icholbat ya'i yu'un ti Pabloe.

Ja' sc'opilal ti ic'otic ti jteclum Antioquía te ti estado Pisidia

13 Ti Pabloe xchi'uc ti xchi'iltac ti abtele, i'ochic ti barco. Hech iloq'uic batel ti jteclum Pafos. C'ot loc'uc ti barco ti jteclum Perge, te oy ti estado Panfilia. Te icomesvan ti Juane. Stuc isut batel ti Jerusalén. 14 Ti Pabloe xchi'uc ti Bernabee ijelavic batel ti jteclum Perge, ic'otic ti jteclum Antioquía te oy ti estado Pisidia. Ti sc'ac'alil chcux yo'ntonic te i'ochic ti templo yu'un

ti xchi'iltaque. Te c'ot nacluc. 15 Ti much'utic yich'ojic yabtelic te ti templo
laj sq'uelic ti sunal ti mantaletique xchi'uc ti sun ti j'alc'opetic yu'un ti Diose.
C'alal laj yo'ntonic, laj staquic ti iq'uel ti Pabloe xchi'uc ti Bernabee. Hech laj
yalbe:
—Quits'in, mi chac'an chavalbe cha'p'el oxp'eluc ti crixchanoetique sventa
taq'uiel, xu' chavalbe —xchiic.
16 Hech yu'un iva'i ti Pabloe. Laj sjim sc'ob yu'un ac'o ch'aniuc. Hech laj
yalbe:
—Totetac, ho'ucutic yol snich'onucutic ti Israele xchi'uc ho'oxuc uc ti
chaxi'ic uc ti Diose, a'yo me ava'yic. 17 Ti Dios cu'untique, ho'ucutic ti
israelucutique, ja' laj st'uj ti jtatamoltique ti vo'one. Ja' laj yac'be ep
bendición c'alal te oyic ti slumal Egipto. Ti bendición ti i'ac'bate, ja' ti ep
ip'olique. Ma'uc slumal ti Egiptoe. Patil iloq'uic talel ti sventa sp'ijil ti
Diose. 18 Cha'vinic habil its'icbat sbolil yo'ntonic ti jtatamol jmembeltique
yu'un ti Diose ti c'alal te xjoyetic ti xocol balumil. 19 Huctos crixchanoetic
i'ac'batic entrecal yu'un ti Díose hech laj smilic. Dios laj smil. Hech i'ac'bat
comel sbalumilic ti jtatamoltique yu'un ti Diose. 20 Chanib ciento xchi'uc
cincuenta habil i'ac'batic yu'un ti Diose juezetic yu'unic yu'un ipasatic ti
mantal ti jtatamoltique ja'to c'alal ich'i ti Samuele, ja' ti j'alc'op yu'un ti Diose.
21 C'alal ochem ti juez ti Samuele, ja' yorail laj sc'anic ti oy rey yu'unique ti
jtatamoltique. Hech yu'un ti Diose laj yac'be yajvalinic ti Saule, ja' ti snich'on
ti Cise. Ja' yol snich'on Benjamín ti Cise. Cha'vinic habil i'och ti rey ti Saule.
22 Patil iloq'uesat ti rey yu'un ti Diose ti Saule. Ja' i'ac'bat yajvalinic yu'un
ti Diose ti Davide, ja' ti hech albil sc'opilal yu'un ti Diose: "Ti Davide ja' ti
snich'on ti Isaíe, ja' jtos co'nton xchi'uc. Scotol chixch'umbun ti c'usi chcale",
xchi ti Diose. 23 Ic'ot sc'op ti Diose hech chaj c'u che'el laj yalbe ti Davide.
Jun yol snich'on ti Davide it'ujat yu'un ti Diose, ja' ti Jesuse. Ja' Jcoltavanej
cu'untic ho'ucutic ti yol snich'onucutic ti Israele. 24 C'alal mu to chvinaj
ti talem ti Jesuse, ti Juane laj yalbe scotol ti jchi'iltique ti co'ol israelucutic
xchi'uque ac'o sutes yo'ntonic yu'un smulic ac'o yich'ic ho'. 25 C'alal po'ot
xa tsta yorail chcham ti Juane, hech laj yal: "Mu ho'ucun jcoltavanejun ti
chavalique. Patil chtal ti much'u tsots yabtel yich'oje. Mu tsotsuc cabtel
quich'oj ho'oni. Ma mi sjitumbeluc yaq'uil sempat, mu'yuc c'usi xu' ti jcolta
mi jutuc", xchi ti Juane.
26 'Totetac, ho'ucutic ti yelnich'onucutic ti Abrahame xchi'uc ho'oxuc uc
ti chaxi'ic uc ti Diose, ihul xa ti jventatic avi c'op to ja' sventa jcoleltic. 27 Ti
jchi'iltique ti te nacajtic ti Jerusalene xchi'uc ti totiletic yu'unique muc spasic
ti muc' ti Jesuse. Muc spasbeic uc ti muc' ti sc'op ti j'alc'opetic yu'un ti Diose,
ja' ti sc'opic ti yac'oj sba chca'itic ti sc'ac'alil ti jcux co'ntontic. Ic'ot sc'op ti
Diose ti albil yu'un ti j'alc'opetique. Laj yaq'uic ti milel ti Jesuse. 28 Mu'yuc
smul laj stabeic yu'un laj smilic. Hovil laj sc'ambeic smilel ti stojol ti Pilatoe.
29 C'alal ic'ot xa ti pasel scotol sc'opilal ti ts'ibabil comele, laj sloq'uesbeic
sbec'tal ti cruz, laj yaq'uic ti ch'en. 30 Ti Diose laj xcha'cuses loq'uel ti ch'en.
31 Ti Jesuse ep c'ac'al laj yac' sba ti q'uelel ti stojol ti yajchanc'opetique ti
laj xchi'in muel ti Jerusalene, ja' ti liquemic tal ti estado Galileae. Ti ora
to ja' rexticoetic icom yu'un ja' chalbeic sc'opilal ti Jesuse ti stojol scotol
crixchanoetic.
32 'Ho'ontutic chajcholboxuc ava'yic uc ti lequil ach' c'ope, ja' ti c'u
che'el icaj'albatic yu'un ti Diose ti jtatamoltique ti vo'one. 33 Ho'ucutic ti
yelnich'onucutique ja' ic'ot xa ti pasel ti jtojoltic. Ic'ot xa ti pasel c'alal
icha'cusesat loq'uel ti ch'en ti Jesuse yu'un ti Diose. Yu'un vo'one yaloj ti
Diose ti chcha'cuses ti Snich'one. Ja' hech chaj c'u che'el ts'ibabil ti xchibal

salmo, ja' ti xchibal q'uejoje: “Ho'on Jnich'onot, chc'ot yorail ti chcac' ti
q'uelel ti Ho'ot Jnich'onote”, xchi ti Diose. 34 Yu'un icha'cusesat loq'uel ti
ch'en yu'un ti Diose, mu xa sna' xcham. Mu sna' xc'a' sbec'tal. Hech i'albat
yu'un ti Diose: “Chacac'bot ep bendición hech chaj c'u che'el laj calbe ti
Davide”, x'utat. 35 Ti Davide hech laj sts'ibabe comel sc'opilal ti yan salmo:
“Muc chavac' c'a'uc jbec'tal ho'on ti anich'onune, ho'on ti mu'yuc jmule”, xut
ti Diose, xchi ti Davide. 36 Ma'uc sc'opilal stuc ti Davide yu'un ti Davide laj
spas ti c'usi laj sc'an ti Diose ti jayib c'ac'al li' i'ay ti balumile, patil icham,
imucat yo' bu mucul stot sme'. Ic'a' sbec'tal. 37 Ti Jesuse icha'cusesat yu'un
ti Diose, muc xc'a' sbec'tal. 38 Totetac, a'ibeic me lec sjam che'e. Ja' ti sventa
ti Jesuse ja' chch'ay jmultic. 39 Yu'un mu stac' ti libre chijc'ot yu'un jmultic
ti sventa ti mantaletique ti cholbil yu'un ti Moisese, ja' libre chijc'ot yu'un
jmultic mi ti jch'umbetic sc'op ti Jesuse. 40 P'ijanic me che'e, mu me xc'ot ti
aventaic ti c'u che'el albil comel yu'un ti j'alc'opetic yu'un ti Diose. Hech laj
yalic:
41 Hech chayalboxuc ti Diose:
A'yic me ho'oxuc ti jlabanvanejoxuque.
Oy jchop o abtel chcac' ti q'uelel ti atojolic ti mu xac'an xach'unique manchuc
mi albiloxuc ava'yique.
Chch'ay avo'ntonic yu'un.
Ch'ayel chabatic yu'un ti mu xac'an xach'unique,
xchi ti Diose, xchi ti j'alc'opetic ti vo'one —xchi xc'opoj ti Pabloe.
42 C'alal iloq'uic ti templo scotolic, oy jchi'iltic laj yalbeic vocol ti Pabloe
yu'un ac'o cholbatuc ya'yic yan vuelta c'alal ti vaxaquib c'ac'al, ho'ucutic
ti co'ol yanlum crixchanoucutic xchi'uque. 43 C'alal laj spuc sbaic batel ti
much'utic te stsoboj sbaique, ep judioetic xchi'uc ep jchi'iltic ja' ti toyol
yo'ntonic xch'unojic hech chaj c'u che'el ti judioetique, laj sts'acliic batel ti
Pabloe xchi'uc ti Bernabee. Ti Pabloe xchi'uc ti Bernabee hech laj staq'uiic:
—Junuc me avo'ntonic ti stojol ti Diose yu'un oy yutsil yo'nton cu'untic
jcotoltic ti Diose —x'utatic.
44 Ti yan vaxaquib c'ac'al c'alal laj sta yorail chcux yo'ntonic ti judioetique
laj stsob sbaic tal ep ti much'utic nacajtic te ti jteclume. Tal ya'yic ti sc'op
ti Diose. 45 Ti judioetique ti mu xch'unic ti ital xa ti Cristoe, laj spas biq'uit
yo'ntonic yu'un laj yilic ti ep laj stsob sbaic tal ti crixchanoetique te ti templo.
Hech yu'un lic stoy sbaic ti stojol ti Pabloe. Lic stac'be sc'op. Chopol laj
xcholbeic sc'opilal ti Pabloe. 46 Hech yu'un ti Pabloe xchi'uc ti Bernabee
jamal laj yalbeic:
—Persa jbael laj xa jcholboxuc ava'yic sc'op ti Diose ti ho'oxuque. Yu'un
mu xac'anic ti sc'op ti Diose, chvinaj ti mu xac'an chavich'ic acuxlejalic
sbatel osil. Hech yu'un ja' chba jcholbetutic ya'yic ti sc'op ti Diose ti yanlum
crixchanoetique. 47 Yu'un hech smantal ti Cajvaltique ti laj yalbuntutic
comele:
Yu'un ti chajcoltaoxuque, hech chilic uc ti yanlum crixchanoetique ti xu'
chcolic uc ti jventa.
Hech yu'un luz c'otemoxuc ti ho'oxuque,
xiyutuntutic comel ti Jesuse —xchi ti Pabloe.
48 Ti jchi'iltique, ho'ucutic ti co'ol yanlum crixchanoucutic xchi'uque, c'alal
laj ya'yic ti hech laj yal ti Pabloe, nichim no'ox yo'ntonic. Laj spasbeic ti muc'
ti sc'op ti Diose. Scotol laj xch'unic ti much'utic t'ujbilic yu'un ti Diose yu'un
chcuxiic sbatel osil. 49 Hech ipuc ti sc'op ti Cajvaltique te ti scotol estado
Pisidia. 50 Ti judioetique ti mu xch'unic ti ital xa ti Cristoe, ja' ba yac'beic
c'op ti totiletic yu'un ti jteclume xchi'uc ti antsetique ti pasbilic ti muc' yu'un

ti crixchanoetique, ja' ti toyol yo'ntonic tsc'an chch'umbeic smantal ti Diose. Hech ilic yu'unic c'op ti sventa ti Pabloe xchi'uc ti Bernabee. Hech itenatic loq'uel ti estado Pisidia. 51 Hech yu'un ti Pabloe xchi'uc ti Bernabee laj slilinic comel stanil yacanic ti stojol ti xchi'iltaque. Ja' señail ti mu'yuc xa ti sventaic mi mu xch'unique. Hech ibatic ti jteclum Iconio. 52 Nichim no'ox yo'ntonic icom yu'unic ti jch'unojeletique te ti estado Pisidia yu'un nojem ti yo'ntonic ti Ch'ul Espíritue.

14

Ja' sc'opilal ti ic'otic ti Iconio ti Pabloe xchi'uc ti Bernabee

1 C'alal i'ayic ti jteclum Iconio, i'ochic ti templo yu'un ti xchi'iltaque ti Bernabee xchi'uc ti Pabloe. Oy yip ti sc'opique hech yu'un laj xch'unic ep ti xchi'iltaque xchi'uc ep ti jchi'iltic uque, ho'ucutic ti co'ol yanlum crixchanoucutic xchi'uque. 2 Ti xchi'iltaque ti mu xch'unic ti ital xa ti Cristoe, hech lic yac'beic c'op ti jchi'iltique yu'un ac'o scontrainic ti cha'vo' quermanotique. 3 Hech yu'un ep c'ac'al te ihalejic ti Bernabee xchi'uc ti Pabloe. Ti sventa ti Cajvaltique jamal laj xcholbeic ti sc'ope. Ti Cajvaltique laj yac' ti q'uelel ti melel ti yutsil yo'nton chixc'uxubinucutique. Laj yac'be spasic jchop o abteletic xchi'uc señailetic. 4 Cha'tos ic'otic ti crixchanoetique te ti jteclum. Jtos yu'un ti judioetique ti mu xch'unique, jtos yu'un ti jcholc'opetique. 5 Hech yu'un laj stsob sbaic ti jchi'iltique xchi'uc ti judioetique ti mu xch'unique xchi'uc ti totiletic yu'un ti judioetique. Ti comon sc'an chilbajinic ti Pabloe xchi'uc ti Bernabee. Sc'an chac'beic ton. 6 Laj ya'yic ti Pabloe xchi'uc ti Bernabee. Hech yu'un ti ora laj sq'uej sbaic batel te ti jteclum Listra te oy ti estado Licaonia. Patil ibatic ti jteclum Derbe te oy ti estado Licaonia uc. Patil ibatic ti sjoylejal ti Licaoniae. 7 Hech laj xcholic ti lequil ach' c'ope.

Ja' sc'opilal ti i'ac'bat ton te ti Listra ti Pabloe

8 Te nacal ti Listra jun vinic, mu'yuc yip yacan. Sicuben yacan c'alal i'an ti vinique. Mi jutuc mu stac' xanav. 9 Laj ya'ibe sc'op ti Pabloe. Ti Pabloe laj sq'uelbe sat. Laj yil ti oy xch'unojel yo'nton yu'un ti chchop oe. 10 Hech yu'un tsots ic'opoj ti Pabloe. Hech laj yalbe ti vinique:

—Lican, va'lan —x'utat.

Ti ora ilic ti vinique, ixanav batel. 11 C'alal laj yil ti crixchanoetique ti hech laj scolta ti vinique ti Pabloe, tsots ic'opojic ti Licaonia c'op. Hech laj yalic:

—Yalem tal ti jventatic diosetic. Jun to viniquetic x'elan —xchiic.

12 Ti Bernabee, Júpiter laj yac'be sbi. Ti Pabloe, Mercurio laj yac'be sbi yu'un ep ic'opoj ti Pabloe. 13 Te oy ch'ulna bu tiq'uil ti yajsantoe, ja' ti Júpitere. Nopol xil sbaic xchi'uc ti jteclume ti ch'ulnae. Ti pale yu'un ti santoe laj yic' tal ti ti' macte'ton yu'un ti jteclume vacaxetic. Yac'ojbe nichim ti snuc' ti vacaxe. Ti Pabloe xchi'uc ti Bernabee c'an milbatuc smoton yu'un ti palee xchi'uc ti crixchanoetique. 14 C'alal laj ya'yic ti jcholc'opetique, ja' ti Bernabee xchi'uc ti Pabloe, laj sjat sc'u'ic yu'un mu xtun laj ya'yic ti tspasatic ti muc' yu'un ti crixchanoetique. Anil bat stic' sbaic ti o'lol crixchanoetic. Tsots ic'opojic hech laj yalbeic ti crixchanoetique:

15 —Viniquetic, ¿c'u yu'un ti hech chapasbuntutic? Jtos crixchanoucutic. Jtos jbec'taltic. Ja' chajcholbe ti hovil ti hech chach'unique. Comesic, suteso avo'ntonic ti stojol ti Diose ja' ti stalel cuxule. Ja' laj spas ti vinajele xchi'uc ti balumile xchi'uc ti nabe xchi'uc scotol ti c'utic oye. 16 Ti vo'one tale ti Diose c'uc no'ox laj yac'boxuc apasic ti jujutosoxuque ho'oxuc ti yanlum crixchanooxuque. 17 Mu yu'unuc mu xvinaj ti cuxul ti Diose. Ja' señail ti lequil abtel tspase. Chac' talel ho' ti vinajel. Chac' satinuc covol jts'unubtic

yu'un chijve'ucutic hech nichim no'ox co'ntontic. Hech yu'un ch'unic me —xut ti crixchanoetique.

18 Yu'un hech laj yalic, vocol no'ox ipaj ti crixchanoetique yu'un c'an xa milbatuc smoton.

19 Ital judioetic liquemic tal ti jteclum Antioquía xchi'uc ti jteclum Iconio, ja' ti mu xch'unic ti ital xa ti Cristoe. Tal yac'beic c'op ti crixchanoetique ti te nacajtic ti jteclum Listrae. Hech yu'un lic yac'beic ton ti Pabloe. Ti comon laj xchechic loq'uel ti jteclum yu'un laj scuyic ti chamen xae. 20 Italic ti jch'unojeletique, laj sjoyobtaic ti Pabloe. Ilic ti Pabloe, i'och batel ti jteclum. Ti yoc'omal laj xchi'in batel ti Bernabee. Ibatic ti yan jteclum, Derbe sbi.

21 Te ba xcholbe ya'yic ti lequil ach' c'ope te ti Derbe. Ep ti much'utic laj xch'unic. Patil isutic batel ti Listra xchi'uc ti Iconio xchi'uc ti Antioquía. 22 Te laj smuc'ubtasbeic yo'ntonic ti jch'unojeletique. Lec laj staq'uiic j'ech'el ac'o xch'unic. Laj yalbe ya'yic ti persa chquich'tic vocol mi ti jc'an chijc'otucutic ti bu tspas mantal ti Diose. 23 Ti jujun templo yo' bu laj stsob sbaic ti jch'unojeletique laj st'ujic much'utic ch-ochic ti ancianoetic. Laj yipan sbaic, laj sc'oponic Dios, hech laj st'ujic. Laj sc'ambeic vocol ti Diose yu'un ac'o chi'inatuc yu'un ti Diose ti ancianoetique yu'un xch'unojbeic sc'op.

Ja' sc'opilal ti icha'sutic talel ti Antioquía te ti slumal Siria

24 Ti jcholc'opetique i'ech'ic ti estado Pisidia. Ic'otic ti estado Panfilia. 25 Te ech' xcholbeic ti sc'op ti Diose te ti jteclum Perge. Ixanavic batel ti jteclum Atalia sbi. 26 Te i'ochic ti barco. Icha'sutic talel ti jteclum Antioquía yo' bu oy xa c'ac'al ic'ambatic bendición ti stojolic yu'un ac'o chi'inatuc batel yu'un ti Diose c'alal iloq'uic batele. Yu'un ihu' xa yu'unic laj spasic ti c'utic laj sc'an ti Diose, hech yu'un icha'sutic talel ti bu iloq'uic batele. 27 C'alal ic'otic ti Antioquía, laj stsob sbaic tal scotol ti jch'unojeletique, capal xchi'uc jchi'iltic uc. Ti Pabloe xchi'uc ti Bernabee laj xcholbe ya'yic scotol ti c'usitic i'ac'bat spasic yu'un ti Diose ti sventaic. Laj xcholbe ya'yic c'u x'elan laj yac'be xch'unojel yo'ntonic ti jchi'iltique ti Diose, ho'ucutic ti co'ol yanlum crixchanoucutic xchi'uque. 28 Ep c'ac'al te ihalejic. Te laj xchi'inic ti jch'unojeletique.

15

Ja' sc'opilal ti ichapaj yu'un ti ancianoetique ti sc'opilal ti circuncisione

1 Oy much'utic italic ti Judea. Tal yalbeic ti quermanotique te ti Antioquía:

—Mi mu xavich'ic circuncisión hech chaj c'u che'el laj yal mantal ti Moisese, mu xu' chacolic —xchiic.

2 Ti Pabloe xchi'uc ti Bernabee hech lic stsac sbaic ti c'op xchi'uc. Mu xchapaj yu'unic. Hech yu'un hech lic xchapanic ti quermanotic ti te oyic ti Antioquíae ti tstaquic batel ti Jerusalén ti Pabloe xchi'uc ti Bernabee xchi'uc yan quermanotic uc yu'un chba ya'yic mi hech chaq'uic ti a'yel ti jcholc'opetique xchi'uc ti ancianoetique.

3 Hech itacatic batel yu'un scotol ti jch'unojeletique ti te tstsob sbaic te ti Antioquíae. I'ech'ic ti slumal Fenicia xchi'uc ti estado Samaria. Ech' spuquic ti oy jchi'iltic ti sutemic xa yo'ntonic ti stojol ti Diose, ho'ucutic ti co'ol yanlum crixchanoucutic xchi'uque. C'alal laj ya'yic, nichim no'ox yo'ntonic scotol ti quermanotique.

4 C'alal ic'otic ti Jerusalén, lec laj ya'yic scotol ti jch'unojeletique ti te oyique xchi'uc ti jcholc'opetique xchi'uc ti ancianoetique yu'un isutic xa tal. Ti Pabloe xchi'uc ti Bernabee laj xcholbe ya'yic scotol ti c'usitic laj spas ti Diose

ti c'alal laj xcholbe ti sc'ope. 5 Te laj sva'an sbaic cha'vo' oxvo' jch'unojeletic,
ja' fariseotic. Hech laj yalic:
—Persa chich'ic circuncisión. Persa chavalbeic ac'o xch'unic uc ti mantaletique ja' ti cholbil yu'un ti Moisese —xchiic.
6 Laj stsob sbaic ti jcholc'opetique xchi'uc ti ancianoetique yu'un chchapanic. 7 Ep ic'opojic. Hech yu'un laj sva'an sba ti Pedroe. Hech laj yalbe ya'yic:
—Quermanotac, chana'ic ti oy xa ep c'ac'al c'alal laj st'ujun ti Diose yu'un ti jcholbe ya'yic ti lequil ach' c'ope ti yanlum viniquetique yu'un ac'o xch'unic uc. 8 Ti Diose xijyojtiquimbucutic co'ntontic jcotoltic. Laj yil ti laj xch'unique, hech yu'un laj yac'be yich'ic ti Ch'ul Espíritue hech chaj c'u che'el yac'ojbucutic uc ti ho'ucutique. 9 Co'ol laj xa xc'uxubinucutic jcotoltic. Co'ol laj xa spocbucutic co'ntontic ti Diose yu'un co'ol laj jch'umbetic ti sc'ope, ho'ucutic xchi'uc ti yanlum viniquetique. 10 Hech yu'un ¿c'u yu'un cha'ech'ic ti stojol ti Diose yu'un ja' no'ox chac'an chachuc ti jch'unojeletique? Muc xu' xch'unic ti mantaletique ti jtot jme'tique. Hech yu'un mu xu' cu'untic ti jch'untic uc. 11 Jch'unojtic ti yutsil yo'nton chiscoltaucutic ti Cajvaltic Jesuse ti jcotoltic manchuc mi judioucutic manchuc mi yanlum viniquetic —xchi ti Pedroe.
12 Hech ich'aniic scotolic. Laj ya'ibeic sc'op ti Bernabee xchi'uc ti Pabloe. Icholbat ya'yic c'utic jchop o abteletic ti laj spas ti Diose ti sventaic ti stojol ti jchi'iltique, ho'ucutic ti co'ol yanlum vinicucutic xchi'uque. 13 C'alal laj yo'nton c'opojuc, hech lic c'opojuc ti Jacoboe:
—Quermanotac, a'ibun jc'op chacalbeic. 14 Ti Simon Pedro laj xa xcholbucutic ca'itic c'u x'elan lic xc'uxubin yanlum viniquetic ti Diose yu'un tst'uj ti c'u yepal chic' ti stojol. 15 Hech ono'ox laj yal uc ti j'alc'opetic yu'un ti Diose ti vo'one. Hech ts'ibabil comel:
16 Hech chaj c'u che'el ti much'u chcha'pas ti snae ti jinem xae,
ja' no'ox hechun uc ti ho'one chc'o jcha'pas yu'un chixch'umbucun jc'op yan vuelta ti achi'iltaque hech chaj c'u che'el laj xch'unic ti atatamolique c'alal li'oy ti balumil ti Davide.
Hech chtunic cu'un.
17 Hech ti jpas yu'un ac'o xixch'umbucun jc'op uc ti jaylajuntos crixchanoetic ti li'oyic ti balumile, hech chtun cu'un uc, xchi ti Diose.
18 Yu'un c'alal mu to oyuc ti vinajele ti balumile chapal ti yo'nton ti Diose ti hech tspas,
xchiic ti j'alc'opetique.
19 'Hech yu'un ho'on chcal ti mu me xcac'betic yich'ic mul ti yanlum crixchanoetique, ja' ti much'utic sutemic xa yo'ntonic ti stojol ti Diose. 20 Ja' no'ox ti jts'ibabetic sunic. Chcalbetic ti mu persauc tspas scotol ti c'u che'el jch'unojtic ono'oxe, ja' no'ox mu me sve'beic smoton santoetic, mu me xmulivajic, mu me sti'beic sbec'tal ti c'usi ts'otbil snuc' chmilate, mu me sti'ic ch'ich' hech chaj c'u che'el jch'unojtique. 21 Yu'un hech ti vo'one hech ti ora to ch-och ti q'uelel ti mantaletique, ja' ti jbael cholbil yu'un ti Moisese. Scotol sc'ac'alil ti jcux co'ntontic ja' ch-och ti q'uelel ti temploetic ti jujun jteclum —xchi ti Jacoboe.
22 Hech yu'un ti jcholc'opetique xchi'uc ti ancianoetique xchi'uc scotol ti jch'unojeletique ti te tstsobilan sbaic te ti Jerusalene, laj snopic ja' lec ac'o yich' t'ujel jun cha'vo' quermanotic yu'un tstaquic batel ti Antioquía xchi'uc ti Pabloe xchi'uc ti Bernabee. Laj st'ujic jun quermanotic, Judas sbi, ja' Barsabás yan sbi. Xchi'uc yan, ja' Silas sbi. Pasbilic ti muc' yu'un scotol ti quermanotique ti xcha'va'alique. 23 Hech laj sts'ibabeic batel sunic. Ja'

chch'amumbeic sc'ob ti Judase xchi'uc ti Silase yu'un chich'ic batel. Hech laj yalic batel ti hun:

—Quermanotac, yanlum vinicoxuc te nacaloxuc ti Antioquía xchi'uc ti slumal Siria xchi'uc ti estado Cilicia, chajc'oponoxuc ti carta, ho'ontutic jcholc'opuntutic, ho'on ancianountutic, avermanountutic ti stojol ti Diose. 24 Laj ca'itutic ti oy cha'vo' oxvo' quermanotic ti li' iloq'uic batele ja' chayac'oxuc ti ich'mul yu'un sc'opic. Chayac' chlo'laj avo'ntonic yu'un chayalbot ti persa chavich'ic circuncisión, ti persa chach'unic scotol ti mantaletique yu'un hech chacolic. Mu hechuc calojbetutic ho'ontutic. 25 Hech yu'un laj jtsob jbatutic, laj jchapantutic, laj jt'ujtutic quermanotic yu'un te ti jtactutic talel yu'un chasc'oponoxuc. Ja' te chtal xchi'uc ti Bernabee xchi'uc ti Pabloe, ja' ti c'ux ti co'ntontique. 26 Ja' ti c'an milatuc ti xcha'va'alique ti sventa ti Cajvaltic Jesucristoe. 27 Hech yu'un ti jtactutic talel ti Judase xchi'uc ti Silase. Co'ol ono'ox chc'ot xcholboxuc ava'yic. 28 Yu'un hech laj sc'an ti Ch'ul Espíritue ti mu'yuc yan mantal chacac'boxuc ach'unic, lec laj ca'itutic uc ti ho'ontutique. Hech yu'un ja' no'ox chacac'boxuc ach'unic c'usi tsots sc'opilal ti chach'unique. 29 Hech yu'un chacalbeic, mu me xave'beic smoton santoetic, mu me xati'ic ch'ich', mu me xati'beic sbec'tal ti c'usi ts'otbil snuc' chmilate, mu me xamulivajic. Mi hech chapasic, ja' lec chac'otic obi. Ja' no'ox chacalbeic obi —xchiic batel ti carta.

30 Hech itacatic batel. Iyalic batel ti Antioquía. C'ot stsobic scotol ti jch'unojeletique. Laj yac'beic ti sune. 31 C'alal laj sq'uelic ti sune, nichim no'ox yo'ntonic. Imuc'ubtasbat yo'ntonic yu'un ti hech itaq'uiatique. 32 Hech ti Judase xchi'uc ti Silase yu'un ja' j'alc'opetic uc yu'un ti Diose, lec laj staq'uiic ti quermanotique. Laj smuc'ubtasbe yo'ntonic. 33 Ep c'ac'al te ihalejic. Patil itacatic sut tal yu'un ti quermanotique. Nichim no'ox yo'ntonic ti quermanotic te ti Antioquía ti c'alal isutic batel ti stojol ti ancianoetique, ja' ti much'u itacvan talele. 34 Ti Silase laj snop ti chcom to te ti Antioquía. 35 Te to icomic uc ti Antioquía ti Pabloe xchi'uc ti Bernabee. Te laj xchanubtasic ti sc'op ti Cajvaltique. Laj xcholbe ya'yic ti lequil ach' c'ope. Oy ep ti much'u hech laj xcholic uc.

Ja' sc'opilal ti laj sp'ev sbaic ti Pabloe xchi'uc ti Bernabee

36 Ti yan c'ac'al ti Pabloe hech laj yalbe ti Bernabee:

—Batic, sutucutic batel. Ch-ech' jq'ueltic c'u x'elan ti quermanotique te ti scotol jteclumetic yo' bu laj jcholtic ti sc'op ti Cajvaltique —xchi.

37 Ti Bernabee sc'an chic' batel ti Juane yu'un chchi'in batel. Ja' ti Marcos x'utate. 38 Ti Pabloe mu lecuc laj ya'i ti chcha'ic' yan vuelta yu'un chchi'in batel ti much'u icomesvan ti Panfiliae yu'un muc sc'an xchi'inatic ti abtel. 39 Ti scoj ti mu comonuc laj snopic ti chiq'uic batel ti Juane, hech yu'un laj sp'ev sbaic. Ti Bernabee laj yic' batel ti Marcose yu'un chchi'in batel. I'ochic ti barco. Ibatic ti balumil Chipre. 40 Ti Pabloe laj yic' ti Silase yu'un chchi'in batel. Hech ibatic. Ti quermanotique laj sc'ambeic vocol ti Cajvaltique yu'un ac'o chabiatuc yu'un ti Cajvaltique. 41 Ixanavic batel ti slumal Siria xchi'uc ti estado Cilicia. Ech' smuc'ubtasbe yo'ntonic ti jch'unojeletique ti scotol temploetic.

16

Ja' sc'opilal ti Timoteoe laj xchi'in ti Pabloe

1 Patil ti Pabloe ic'ot ti jteclum Derbe xchi'uc ti jteclum Listra. Oy jun jch'unojel te ti Listra, Timoteo sbi. Yol jch'unojel ti Timoteoe. Judio ants

ti sme'e. Ja' co'ol yanlum crixchanoucutic xchi'uc ti stote. 2 Ti Timoteoe
lec sc'opilal yu'un ti quermanotique ti te nacajtic ti jteclum Listra xchi'uc
ti jteclum Iconio. 3 Ti Pabloe sc'an chic' ti Timoteoe yu'un chchi'in batel.
Hech yu'un laj yac'be yich' circuncisión yu'un hech tspasbat ti muc' ti sc'op ti
Timoteoe ti bu ti chbatique yu'un ep xchi'iltac ti Pabloe te o. Scotol sna'ojic ti
ja' jchi'iltic ti stot ti Timoteoe. 4 C'alal i'ech'ic ti jteclumetic laj yalbe ya'yic ti
mantaletique ja' ti c'usi laj yalic ti jcholc'opetique xchi'uc ti ancianoetique
ti te nacajtic ti Jerusalene yu'un ac'o xch'unic uc. 5 Hech imuc'ubtasbat
yo'ntonic scotol ti jch'unojeletique ti jujun jteclum yu'un ac'o xch'unic lec.
Hech yu'un scotol c'ac'al i'epajic ti jch'unojeletique.

Ja' sc'opilal ti i'ac'bat yil jun Macedonia vinic ti Pabloe

6 Ti Pabloe xchi'uc ti Silase i'ech'ic ti estado Frigia xchi'uc ti estado Galacia.
Ipajesat yu'un ti Ch'ul Espíritue ti mu me xba xcholic ti sc'op ti Diose te ti
slumal Asia. 7 C'alal ic'otic ti sti' estado Misia c'an batuc ti estado Bitinia. Muc
x'ac'atic batel yu'un ti Ch'ul Espíritue. 8 Hech yu'un i'ech'ic ti estado Misia,
iyalic batel ti jun jteclum Troas sbi te ti ti'nab. 9 Ti ac'ubaltic i'ac'bat yil yu'un
ti Diose ti Pabloe jun Macedonia vinic. C'ot va'luc ti stojol laj yil ti Pabloe.
Hech i'albat vocol: "Ta me xatal ti Macedonia. Chtal acoltauntutic", x'utat
yu'un ti vinique.

10 C'alal hech i'ac'bat yil ti Pabloe, ti ora laj jsa'tutic mi oy barco chbat
ti estado Macedonia yu'un chibatutic xchi'uc ti Pabloe, ho'on ti Lucasune.
Yu'un laj jna'tutic ti ic'biluntutic yu'un ti Diose yu'un chba jcholbetutic ya'yic
ti lequil ach' c'ope ti much'utic te nacajtic ti Macedoniae.

Ja' sc'opilal ti i'ochic ti chuquel te ti jteclum Filipos

11 Hech niloc'tutic batel ti Troas. Toj nixanavtutic batel ti barco. Nic'otutic
ti balumil Samotracia, ja' ti joyubtabil ti ho'e. Ti yoc'omal nic'otutic ti jteclum
Neápolis. Te niloc'tutic ti barco. 12 Patil nibatutic ti jteclum Filipos ja' ti jun
muc'ta jteclume te oy ti estado Macedonia. Liquemic tal ti Roma ti much'u
tspas mantal te ti Macedoniae. Ep c'ac'al nihalejtutic te ti Filipos. 13 Ja'
ti sc'ac'alil chcux yo'ntonic ti judioetique niloc'tutic batel ti ti'jteclum. Ti
ti'macte'ton yo' bu niloc'tutique nopol xil sbaic xchi'uc uc'um. Ba jq'ueltic mi
te stsoboj sbaic tsc'oponic Dios, xichitutic. Ja' no'ox antsetic te stsoboj sbaic.
Te c'ot naclucuntutic. Laj jc'opontutic ti antsetique ti te stsoboj sbaique. 14 Te
oy jun ants laj ya'ibun jc'optutic. Lidia sbi ti antse. Liquem tal ti jteclum
Tiatira. Jchon bombil poc' ti Lidiae. Sna'oj bu oy ti Diose. I'ac'bat sna' yu'un
ti Cajvaltique, hech laj xch'un ti c'usi laj yal ti Pabloe. 15 C'alal laj yich'ic ho'
ti Lidiae xchi'uc much'utic te oyic ti sna, hech lic yalbuntutic vocol:

—Chana'ic ti jun co'nton ti stojol ti Cajvaltique, hech yu'un ochanic ti jna,
li'no'oxaniqui —xiyutuntutic.

Muc xlaj yo'nton hech yu'un laj jch'untutic.

16 Ti yan c'ac'al c'alal nibatutic ti bu tsc'oponic Dios, laj jtatutic ti be jun
tseb. Oy pucuj ti yo'nton Hech sna' chal c'usi chc'ot ti pasel. Ti yajvale
ep laj spasic canal yu'un laj sna' yalel ti c'usi chc'ot ti pasele. 17 Ti tsebe
laj sts'acliuntutic batel xchi'uc ti Pabloe. Tsots ic'opoj hech laj yalbun
jc'opilaltutic:

—Ja' ti viniquetic li'to, ja' yabat ti Diose, ja' ti jelaven sp'ijile. Ja' chaxchol-
boxuc ava'yic c'u che'el chacol —xchi xc'opoj ti tsebe.

18 Ep c'ac'al hech laj spasilan ti tsebe. Mu xtun laj ya'i ti Pabloe. Hech lic
sjoyp'in sba hech lic yalbe ti pucuje:

—Ti sventa ti Jesucristoe chacalbot mantal: Loc'an talel ti yo'nton —xut.

Hech iloc' tal ti yo'nton ti ora.

19 Ti yajval ti tsebe c'alal laj yilic ti mu xa xu' spasic canal ti sventa ti tsebe,
laj stsaquic ti Pabloe xchi'uc ti Silase. Laj yiq'uic batel ti stojol ti j'abteletique
te ti cabildo. 20 C'alal c'ot sva'anic ti stojol ti j'abteletique, hech laj yalbeic:
—Judio viniquetic li'to. Ep chac'beic c'op ti crixchanoetique li' ti jteclum
cu'untique. 21 Chaq'uic ti chanel c'utic mu stac' ti jch'untic, mu stac' ti jpastic
yu'un ochemucutic ti sventa Roma ti ho'ucutique —xchiic.
22 Ti crixchanoetique ti comon laj smajic ti Pabloe xchi'uc ti Silase. Itembat
loq'uel sc'u'ic yu'un ti j'abteletique. Laj yal mantal ti ac'o yich'ic te'. 23 Ep
ti jyalel laj yac'beic te'. Patil laj stiq'uic ti chuquel. Laj spasic ti mantal ti
jchabiejchuquele ac'o xchabi ti lec ti Pabloe xchi'uc ti Silase. 24 Yu'un hech
ipasat ti mantal ti jchabiejchuquele, laj stic' ochel ti mero yut chuquel. Oy
jombilte', te itic'bat ochel yacanic.
25 Ti c'alal ista ti o'lol ac'ubale te yac'oj sbaic tsc'oponic Dios ti Pabloe
xchi'uc ti Silase. Yac'oj sbaic chq'uejinic yu'un ti Diose. Laj ya'yic ti yan
jchuqueletique. 26 Ti ora tsots inic ti balumile. Iyoch scotol ti cimento
yu'un ti chuquele. Ti ora ijam scotol ti ti'naetique yu'un ti chuquele. Ijituj
tal scotol ti cadenataq'uine ti chucbil ti sc'obique. 27 C'alal inic ti balumile
ivic' sat ti jchabiejchuquele. Laj yil jamajtic ti ti'naetic yu'un ti chuquele.
Hech yu'un laj sloq'ues yespada, sc'an smil sba yu'un laj scuy ti jataven xa
ti jchuqueletique. Yu'un sna' ti chmilat stuc. 28 Ti Pabloe tsots laj yavta:
—Mu me xamil aba. Jcotoltutic li'oyuntutic li'to —xut.
29 Hech ti jchabiejchuquele laj sc'an stoj. I'och ti yut chuquel. Toj xi'el ic'ot.
C'ot spatan sba ti lum ti stojol ti Pabloe xchi'uc ti Silase. 30 Laj yic' loq'uel tal
ti yut chuquel. Hech laj sjac'be:
—Totetac, ¿c'u che'el chicol? —xchi.
31 Hech laj yalic:
—Ch'umbo sc'op ti Cajvaltic Jesucristoe, hech chacol xchi'uc sjunul ana
—x'utat.
32 Laj yalbe ya'yic ti sc'op ti Cajvaltique xchi'uc scotol ti much'utic te co'ol
oyic ti snae. 33 Ti jchabiejchuquele laj xpoxtabe syajemalic. I'ac'bat yich' ho'
ti ora xchi'uc scotol ti much'utic te co'ol oyic ti snae. 34 Patil i'ic'atic ochel ti
sna ti jchabiejchuquele ti Pabloe xchi'uc ti Silase. I'ac'bat sve'elic. Nichim
no'ox yo'ntonic ti jchabiejchuquele xchi'uc scotol ti much'utic te oyic ti snae
yu'un xch'unojbeic xa sc'op ti Diose.
35 C'alal isacub ti osile, ti j'abteletique laj staquic batel yajmayoletic.
—Coltaic batel ti viniquetique —xchi ibat ti sc'opic.
36 Hech yu'un ti jchabiejchuquele lic yalbe ti Pabloe ti hech chaj c'u che'el
laj yalbe tal ti yajmayoletic ti j'abteletique:
—Ti j'abteletique yalojbot tal ac'opilal ta la xacolic batel. Hech yu'un
loc'anic batel ti ora. Junuc avo'ntonic batanic —x'utatic.
37 Ti Pabloe hech laj yal:
—Ti stojol scotol crixchanoetic laj smajuntutic. Muc xiyich'buntutic
jc'optutic ho'ontutic ti ochemuntutic ti sventa ti Romae. Laj stic'untutic ti
chuquel. ¿C'u yu'un mucul no'ox chisloq'uesuntutic? Ac'o taluc, ac'o tal
sloq'uesuntutic stuquic —xut.
38 Isutic batel ti mayoletique. C'o yalbeic ti j'abteletique ti c'usi laj yal ti
Pabloe. Toj xi'el ic'otic c'alal laj ya'yic ti ja' ochemic ti sventa Roma ti Pabloe
xchi'uc ti Silase. 39 Hech ba slequilc'oponic ti Pabloe xchi'uc ti Silase. Laj
sloq'uesic ti chuquel. Laj yalbeic vocol ac'o loc'uc batel ti slumalic. 40 Hech
iloq'uic tal ti chuquel ti Pabloe xchi'uc ti Silase. Ibatic ti sna ti Lidiae. Ech'
smuc'ubtasbe yo'ntonic scotol ti quermanotique. Hech ibatic. Ti ho'one
nicom to ti Filipos.

17

Ja' sc'opilal ti ep ilic c'op te ti Tesalónica

1 I'ech'ic ti jteclum Anfípolis xchi'uc ti jteclum Apolonia. Ic'otic ti jteclum
Tesalónica sbi. Te oy jun templo yu'un ti xchi'iltaque. 2 Yu'un hech tspasilan
ti jujun jteclum ti bu oy templo yu'un ti xchi'iltaque, hech yu'un te i'och ti
templo ti Pabloe. Ti jujun semana ti sc'ac'alil chcux yo'ntonic laj stsac ti c'op
ti xchi'iltaque te ti templo yu'unic. 3 Ti Pabloe laj xcholbe ya'yic c'usi ts'ibabil
ti sun ti Diose. Laj yac'be sna'ic ti persa icham ti Cristoe, ti persa icha'cuxi
loq'uel ti ch'en. Hech laj yalbe uc:

—Ja' ti Jesuse ti chajcholboxuc ava'yic sc'opilale, ja' ti Jcoltavanej
cu'untique —xchi ti Pabloe.

4 Oy much'utic laj xch'unic, laj xchi'inic batel ti Pabloe xchi'uc ti Silase. Ep
jchi'iltic laj xch'unic, ho'ucutic ti co'ol yanlum crixchanoucutic xchi'uque.
Ja' ti much'utic toyol yo'ntonic tsc'an chch'umbeic smantal ti Diose. Ep laj
xch'unic uc ti jc'ulej antsetique. 5 Ti judioetique ti mu xch'unic ti ital xa ti
Cristoe, laj spas biq'uit yo'ntonic. Hech yu'un ba yiq'uic tal cha'vo' oxvo'
viniquetic ti te va'ajtic ti plaza, mu'yuc c'usi tspasic. Mu xtun yo'ntonic. Hech
ba yac'beic c'op scotol ti crixchanoetique. Te laj xchi'inic batel uc. Laj stsob
sbaic tal ti sna jun quermano, Jasón sbi. Sc'an snitic loq'uel tal ti Pabloe
xchi'uc ti Silase yu'un chaq'uic ti stojol scotol ti crixchanoetique. 6 Yu'un
mu teuc laj staic, ja' laj yiq'uic loq'uel tal ti Jasone xchi'uc cha'vo' oxvo' ti
quermanotique. C'ot sva'anic ti stojol ti j'abteletique yu'un ti jteclume. Tsots
ic'opojic, hech laj yalic:

—Talemic li'to ti much'utic chac'beic c'op scotol ti crixchanoetique ti scotol
jteclumetic. 7 Ti Jasone laj xa yic' ochel ti sna. Scotolic tsp'ajbeic smantal
César yu'un chalic ti oy yan rey. Ja' Jesús —xchiic.

8 C'alal laj ya'yic ti hech laj yalique, ep ilic c'op yu'un ti crixchanoetique
xchi'uc ti j'abteletique yu'un ti jteclume. 9 Ic'ambat comel smultico ti Jasone
xchi'uc ti yan quermanotique. Hech icoltaatic batel.

Ja' sc'opilal ti ic'otic ti Berea ti jcholc'opetique

10 Ti ora itacatic batel ti ac'ubal ti Pabloe xchi'uc ti Silase. Itacatic batel
ti jteclum Berea yu'un ti quermanotique. C'alal ic'otic ti Berea, i'ochic ti
templo yu'un ti xchi'iltaque. 11 Ti xchi'iltac ti te nacajtic ti Bereae mu hechuc
yo'ntonic hech chaj c'u che'el ti xchi'iltaque ti te nacajtic ti Tesalónicae. Ja'
más lec laj spas ti xchi'iltaque ti te nacajtic ti Bereae. Toyol yo'ntonic laj
spasbeic ti muc' ti sc'op ti Diose. Scotol c'ac'al laj sq'uelic ti sun ti Diose.
Tsq'uelic mi hech yaloj ti Diose hech chaj c'u che'el chchol ti Pabloe. 12 Hech
yu'un ep laj xch'unic ti xchi'iltaque. Ep jc'ulej antsetic laj xch'unic uc ja'
jchi'iltic. Oy viniquetic jchi'iltic laj xch'unic uc, ho'ucutic ti co'ol yanlum
crixchanoucutic xchi'uque. 13 Ti judioetique ti te nacajtic ti Tesalónicae laj
ya'yic ti chchol ti sc'op ti Diose te ti Berea ti Pabloe. Hech yu'un ba yac'beic
c'op ti crixchanoetique ti te nacajtic ti Bereae. 14 Hech yu'un ti Pabloe ti ora
itacat batel yu'un ti quermanotique. Ic'ot ti bu nopol nab. Ja'uc ti Silase
xchi'uc ti Timoteoe te to icomic ti Berea. 15 Ti much'utic ichi'invane, te a
yaq'uic comel ti Pabloe te ti jteclum Atenas sbi. I'albatic tal sc'opilal ti Silase
xchi'uc ti Timoteoe ti ac'o taluc ti ora mi xu' yu'unique, xchi ti Pabloe. Hech
isutic batel.

Ja' sc'opilal ti laj xchol sc'op Dios te ti Atenas ti Pabloe

16 C'alal te chmalavan ti Atenas ti Pabloe, ep laj yich' mul c'alal laj yil ti
puru santoetic chch'unic ti crixchanoetique. 17 Hech yu'un te ti templo yu'un

ti xchi'iltaque laj stsac ti c'op ti xchi'iltaque, ja' ti co'ol judioetic xchi'uque, xchi'uc ti jchi'iltique ti toyol yo'ntonic tsc'an chch'umbeic uc smantal ti Diose, ho'ucutic ti co'ol yanlum crixchanoucutic xchi'uque. Scotol c'ac'al laj xcholbe ya'yic uc ti much'utic laj sta sbaic xchi'uc ti plaza. 18 Te oy ti Atenas much'utic chch'umbeic sc'op jun vinic, Epicurus sbi. Ja' epicúreoetic sbi uc ti much'utic chch'umbeic sc'ope. Oy yan chch'umbeic sc'op jun vinic, Zeno sbi. Ja' estoicoetic ic'ot sbiic ti much'utic chch'umbeic sc'ope. Hech yu'un ital cha'vo' oxvo' jchanubtasvanejetic yu'un ti epicúreoetique xchi'uc ti estoicoetique. Tal stsac ti c'op ti Pabloe. Oy hech laj yalic:

—Toyol chc'opoj avi to. ¿C'usi chal? —xchiic.

Oy laj yalic:

—Ta la xcholbe sc'opilal ach' diosetic —xchiic.

Yu'un laj xcholbe sc'opilal ti Jesuse xchi'uc ti Jtotic Diose ja' ti laj xcha'cuses loq'uel ti ch'en ti Jesuse. 19 Hech yu'un laj yiq'uic batel ti Pabloe te ti vits yo' bu tstsobilan sbaic ti jchanubtasvanejetique. Areópago sbi ti vitse. Hech laj yalbeic ti Pabloe:

—¿Mi chac'an chavalbun ca'itutic ti c'usi ach' c'opal chachole? 20 Yu'un jchop o ti c'op ti chachol chca'i. Ti jc'an chca'itutic c'usi sjam ti ac'ope —xchiic.

21 Scotol ti atenasetique xchi'uc ti much'utic q'uejel liquemic tal ti te nacajtique, ja' no'ox chech'esic c'ac'al chlo'lajic. Chalic c'usuc no'ox ach' c'opal cha'yic.

22 Hech yu'un ti Pabloe laj sva'an sba ti o'lol yo' bu stsoboj sbaic te ti Areópago. Hech laj yalbe:

—Atenasetic, toyol avo'ntonic yu'un chach'unic diosetic chquil. 23 C'alal ni'ech' ti jteclum avu'unique, laj quil ti c'usi ach'unojique. Laj quil uc jun altar yo' bu hech ts'ibabil: “Repenta oy jun dios ti mu xcojtiquintique. Ja' altar yu'un”, xchi ts'ibabil. Hech yu'un ho'oni chcojtiquin ti Diose ti mu xana'ic mi oye ti ho'oxuque. Hech yu'un chajcholboxuc sc'opilal.

24 ’Ja' ti Diose ti laj spas ti balumile xchi'uc scotol ti c'utic oye. Ja' Yajval ti vinajele, ti balumile. Hech yu'un mu xnaqui ti temploetic ti pasbil ti sc'ob crixchanoetique. 25 Mu'yuc c'usi ch-ac'bat yu'un ti crixchanoetique. Mu'yuc c'usi tsc'an. Stuc chijyac'bucutic jcuxlejaltic. Chijyac'bucutic quich'tic ic'. Chijyac'bucutic scotol ti c'usi chtun cu'untique.

26 ’Jun no'ox ti vinique ti laj spas ti Diose hech ip'ol ti jaylajuntos crixchanoetic ti li'oyic ti balumile. Laj yac' nacluc ti sjoylejal balumil. Vo'one chapambil yu'un ti Diose yorailic xchi'uc sbalumilic. 27 Yu'un ti hech ipasatic yu'un ti Diose yu'un ac'o sa'ic ti Diose. Yu'un mi tsa'ic ti Diose, tstaic, chojtiquinic, yu'un mu nomuc oyucutic ti yo'nton jujunucutic. 28 Ti sventa ti Diose ti li' cuxulucutique. Ti sventa ti Diose ti chij'abtejucutique xchi'uc scotol ti c'usi ti jpastique. Hech chaj c'u che'el yalojic cha'vo' oxvo' ti jpasunetic avu'unique. “Yol snich'onucutic ti Diose yu'un laj spasucutic”, xchiic. 29 Yu'un ti yol snich'onucutic ti Diose, hech yu'un mu me jcuytic ti ja' Dios ti c'utic pasbil ti c'anal taq'uin, mi ti saquil taq'uin, mi ti ton, mi ti bu loc'tombail pasbil ti sc'ob crixchanoetic ti hech no'ox laj snop ti yo'ntonic laj spasic. 30 Ti vo'one tale its'icbat sbolil yo'ntonic yu'un ti Diose. Tana to chalbe mantal scotol crixchanoetic ti buc no'ox nacajtique ti ac'o sutes yo'ntonic yu'un ti smulique. 31 Yaloj ti Diose ti tsta yorail ti toj chchapambe sc'opilal yu'un smulic scotol crixchanoetic ti sventa ti vinic ti t'ujbil yu'une. Laj xa yac'be sna'ic scotol crixchanoetic ti ja' Jesús ti t'ujbil yu'une yu'un laj xa xcha'cuses loq'uel ti ch'en —xchi ti Pabloe.

32 Ti c'alal laj ya'yic ti laj yal ti Pabloe ti icha'cuxi loq'uel ti ch'en ti Jesuse,
o'lol laj slabanic. Ti o'lole:
—Yan to vuelta xtal avalbun ca'itutic —xchiic laj no'ox smaquic batel ti
c'op.
33 C'alal ilaj yo'nton ti Pabloe, iloc' batel. 34 Oy much'utic laj xch'unic, ba
xchi'in ti Pabloe. Laj xch'un jun vinic, Dionisio sbi. Ja' yich'oj yabtel te ti
Areópago. Laj xch'un uc jun ants, Dámaris sbi. Oy to yantic laj xch'unic uc.

18

Ja' sc'opilal ti ibat ti Corinto ti Pabloe

1 Patil iloc' batel ti jteclum Atenas ti Pabloe. Ibat ti jteclum Corinto sbi. 2 Te
c'ot sta jun xchi'il, Aquila sbi. Ponto sbi ti bu ono'ox liquem ti Aquilae. Ja'to
no'ox iloc' tal ti slumal Italia xchi'uc ti yajnile. Priscila sbi ti yajnile. Yu'un laj
yal mantal ti totil ajvalile, ja' ti Claudio sbie, ac'o loc'uc batel scotol judioetic
li' ti Roma li'to, xchi. Hech yu'un ti Pabloe te c'ot sc'opon ti Aquilae xchi'uc
ti Priscilae te ti sna te ti Corinto. 3 Yu'un co'ol yabtelic hech yu'un te icom
te ti sna. Laj xchi'in sbaic ti abtel. Laj spasic nail nucul yu'un ja' yabtelic o.
4 Scotol sc'ac'alil chcux yo'ntonic ti judioetique, ti Pabloe laj stsac ti c'op ti
xchi'iltaque te ti templo. Yu'un ac'o sutes yo'ntonic ti xchi'iltaque xchi'uc ti
jchi'iltique, ho'ucutic ti yanlum crixchanoucutic xchi'uque.
5 C'alal laj yo'ntonic te ti estado Macedonia ti Silase xchi'uc ti Timoteoe, te
italic ti jteclum Corinto. Yac'oj persa chchol ti sc'op ti Diose c'ot staic ti Pabloe.
Chac'be sna'ic ti xchi'iltaque ti ital xa ti Jcoltavaneje, ja' ti Jesuse. 6 Ti Pabloe
icontrainat yu'un ti xchi'iltaque. Ilabanat yu'unic. Hech yu'un ti Pabloe laj
slilin sc'u', hech laj yalbe:
—Ho'oxuc chcom ti aventaic ti mu xac'an chach'unique. Ti ho'one mu
jventaucoxuc xa. Tana chba jcholbe ya'yic yanlum crixchanoetic —xut.
Yu'un ti laj slilin ti sc'u'e yu'un mu'yuc xa ti sventa stuc.
7 Hech yu'un j'ech'el laj squechan comel ti te chba xchol sc'op Dios te ti
templo ti Pabloe. Hech yu'un ibat ti na. Ba chanubtasvanuc te ti sna jun
vinic, Justo sbi. Co'ol yanlum vinicucutic xchi'uc ti Justoe. Ja' spasoj ti muc'
ti Diose. Te oy sna ti xocon templo yu'un ti judioetique. 8 Te tal ya'i sc'op Dios
jun vinic, Crispo sbi. Ja' yich'oj tsots yabtel te ti templo yu'un ti judioetique.
Laj xch'umbe sc'op ti Cajvaltique xchi'uc sjunul sna. Ep ti corintoetique ti tal
ya'ibeic sc'op ti Pabloe laj xch'unic uc. Laj yich'ic ho'. 9 Ti ac'ubal ti Pabloe laj
yil ti Cajvaltique. Hech i'albat:
—Mu xaxi', mu me xapajes aba, alo ti jc'ope. 10 Chajchi'inot. Mu'yuc
much'u chayilbajin yu'un oy to ep ti much'utic cu'une li' ti jteclum li'to
—x'utat.
11 Hech yu'un te ihalej o'lol xchibal habil. Te laj xchanubtas ti sc'op ti Diose.
12 Ja' yorail ti tiq'uil ti gobernador te ti estado Acaya ti Galione. Hech
yu'un ti xchi'iltac ti Pabloe ti comon lic yilbajinic ti Pabloe. Ja' te laj yiq'uic
batel, ba sva'anic ti bu chchapambe sc'opilal smul scotol crixchanoetic ti
gobernadore. 13 Hech c'o yalic:
—Ti jchi'il li'to ja' tsp'aj mantal. Mu lecuc ti c'usi chac'be xch'unic ti
jchi'iltaque —xchiic.
14 C'alal sc'an chc'opoj ti Pabloe, ti Galione hech laj yalbe ti judioetique:
—Judioetic, ti yu'unuc laj sp'aj mantale, ti oyuc smul staoje, xu' chajcha-
pamboxuc. 15 Mi yu'un no'ox c'utic c'opetic xchi'uc c'utic biiletic xchi'uc
c'utic mantaletic avu'unique, chapano me atuquic. Ti ho'one mu jc'an
jchapan —xut—. 16 Loc'anic xa batel —x'utatic.

Mu sc'an chloq'uic batel. Te to ihalejic yo' bu chchapambat sc'opilal smul scotol crixchanoetic. 17 Hech yu'un scotol ti jchi'iltique ti te oyique, ho'ucutic ti co'ol yanlum crixchanoucutic xchi'uque, laj stsaquic jun vinic, Sóstenes sbi. Ja' yich'oj tsots yabtel te ti templo yu'un ti judioetique ti Sóstenese. Lec laj smajic te yo' bu chchapambat sc'opilal smul scotol crixchanoetic. Ti Galione mi jutuc muc spas ti muc'.

18 Ep to c'ac'al te ihalej ti Pabloe. Patil laj sc'opon comel ti quermanotique te ti Corinto. Iloc' batel yu'un chba stsac barco te ti jteclum Cencrea. Yu'un chcha'sut xa batel ti slumal Siria. Ibat uc ti Aquilae xchi'uc ti Priscilae. Laj xchi'in batel ti Pabloe. Te ti jteclum Cencrea laj yac' ti tulel scotol ti stsotsil sjole ti Pabloe yu'un ihu' xa yu'un ti c'usi yaloj ti stojol ti Diose. Hech i'ochic ti barco. Hech iloq'uic batel ti Cencrea. 19 C'alal ic'otic ti jteclum Efeso, ti Pabloe te laj scomes ti Aquilae xchi'uc ti Priscilae. Stuc i'och ti templo yu'un ti xchi'iltaque ti Pabloe. C'ot stsac ti c'op ti xchi'iltaque ti mu xch'unic ti ital xa ti Cristoe. 20 Hech yu'un i'albat vocol yu'un ti xchi'iltaque yu'un ac'o xchi'in ep c'ac'al. Muc sc'an ti Pabloe. 21 Hech laj sc'opon comel:

—Persa chibat ti Jerusalén yu'un ti jc'an ti te oyun ti yorail ti q'uine. Mi tsc'an ti Diose, chisut tal. Chtal jq'ueloxuc —xchi.

I'och ti barco ti Pabloe. Hech iloc' batel ti jteclum Efeso.

Ja' sc'opilal ti ic'ot xa ti Antioquía ti Pabloe ti bu ono'ox iloc' talele

22 Ic'ot ti jteclum Cesarea. Te iloc' ti barco ti Pabloe. Imu batel ti Jerusalén. Te c'ot sc'opon scotol ti jch'unojeletique ti tstsobilan sbaic te ti Jerusalene. Patil iyal batel ti jteclum Antioquía te ti slumal Siria. 23 Te ihalej jutuc. Patil lic loc'uc batel. I'ech' ti scotol jteclumetic te ti estado Galacia xchi'uc ti estado Frigia. Ech' smuc'ubtasbe yo'ntonic scotol ti jch'unojeletique.

Ja' sc'opilal ti Apolose ti laj xchol ti sc'op Diose te ti Efeso

24 Ic'ot ti Efeso jun judio vinic, Apolos sbi. Alejandría sbi ti slumale. Lec sna' xc'opoj ti Apolose. Lec sna' c'usi ts'ibabil ti sun ti Diose. 25 Lec sna' ti c'u yepal ya'yojbe sc'opilal ti Cajvaltique. Toyol yo'nton c'alal ic'opoj laj xcholbe sc'opilal ti Jesuse, manchuc mi ja' no'ox ya'yojbe sc'opilal ti ich'ho' yu'un ti Juane. Mu ya'yojbuc sc'opilal ti chquich'tic ho' ti sventa ti Jesuse. 26 Jamal laj yal ti sc'op ti Diose te ti templo yu'un ti xchi'iltaque. Te oy ti Aquilae xchi'uc ti Priscilae. C'alal laj ya'ibeic sc'op ti Apolose, laj yiq'uic batel ti sna. Laj xcholbeic ya'i scotol ti c'u che'el laj yac' ti a'yel ti Jesuse. 27 Ti Apolose sc'an chbat ti estado Acaya. Lec laj ya'yic ti quermanotic te ti Efeso ti chbate. Hech yu'un laj sts'ibabeic batel sun ti jch'unojeletique ti te nacajtic ti Acaya ac'o spasic ti muc' ti Apolose. C'alal ic'ot ti Acaya ti Apolose, ep laj scolta scotol ti much'utic xch'unojbeic sc'op ti Cajvaltique, ja' ti i'ac'batic xa yutsil yo'ntonic yu'un ti Diose. 28 Jamal laj yalbe ti xchi'iltaque ti stojol ep crixchanoetic ti ja' Jcoltavanej ti Jesuse. Laj yac'be sna'ic ti hech ts'ibabil ti sun ti Diose. Oy yip ti sc'op ti Apolose hech muc xu' xtac'avic mi jutuc ti xchi'iltaque.

19

Ja' sc'opilal ti ibat ti Efeso ti Pabloe

1 C'alal i'ay ti Corinto ti Apolose, ti Pabloe ja' te yac'oj sba sq'uel scotol ti jch'unojeletique ti te nacajtic ti bu vitsetique ti butic laj xchol sc'op Dios ti jbaele. Patil iyal batel ti jteclum Efeso. Te c'ot sta cha'vo' oxvo' jch'unojeletic. 2 Hech laj sjac'be:

—C'alal laj ach'unic, ¿mi laj avich'ic ti Ch'ul Espíritue? —xchi.

—Hu'u, muc bu ca'yojtutic ti oy ti Ch'ul Espíritue —xchi xtac'avic.

3 Ti Pabloe hech laj sjac'be:
—¿Much'u ti sventa nac'ot o yu'un ti laj avich'ic ho' che'e? —xchi.
—Yu'un ti laj quich'tutic ti ho'e, yu'un hech laj yal comel mantal ti Juane, ja' ti laj yac' ti ich'ho'e —xchiic.
4 Hech laj yalbe ti Pabloe:
—Yu'un ti laj yac' ich'ho' ti Juane, yu'un ja' señail ti sutem xa yo'ntonic yu'un smulic ti crixchanoetique. Laj yalbe ti crixchanoetique ac'o xch'umbeic sc'op ti much'u patil chtal yu'une, ja' ti Jesuse —xchi ti Pabloe.
5 C'alal laj ya'yic ti hech laj yal ti Pabloe, laj yich'ic ho' ti sventa ti Cajvaltic Jesuse. 6 Ti Pabloe laj yac' sc'ob, laj yac'be ti sjolic jujun. Hech hul ochuc ti yo'ntonic ti Ch'ul Espíritue. Ic'opojic ti yantic c'opetic. Sc'op Dios laj yalic. 7 Oy van lajchavo'uc ti scotolic.
8 Ti Pabloe i'och ti templo yu'un ti xchi'iltaque. Oxib u te jamal ichanubtasvan. Laj stsac ti c'op ti xchi'iltaque. Laj yalbe c'utic x'elan tspasvan ti mantal ti Diose yu'un ac'o sutes yo'ntonic yu'un smulic. 9 Te oy much'u tsots yo'ntonic, mu sc'an xch'unic ti ja' chijcol yu'un ti Jesuse. Hech yu'un chopol laj yalbe sc'opilal te ti stojol ti much'utic te stsoboj sbaique. Ep ti much'utic te stsoboj sbaique. Hech yu'un ti Pabloe laj sq'uej sba batel. Laj yic' batel ti jch'unojeletique. Te ba stsob sbaic te ti bu escuela yu'un Tiranno sbi. Jujun c'ac'al te ichanubtasvan ti Pabloe. 10 Chib habil hech ichanubtasvan ti Pabloe. Hech laj ya'ibeic sc'op ti Cajvaltic Jesuse ep ti much'utic te nacajtic ti slumal Asiae, capal xchi'iltac xchi'uc jchi'iltic, ho'ucutic ti co'ol yanlum crixchanoucutic xchi'uque. 11 Ti Diose laj xch'amumbe sc'ob ti Pabloe hech laj spas jchop o abteletic ti Pabloe. 12 Ti much'utic laj yich'beic batel c'usi oy yu'un ti Pabloe mi smac xch'ut, mi spañoe, ba yac'beic jchameletic hech ilamaj xchamelic. Oy yantic iloc' pucujetic ti yo'ntonic uc.
13 Ital judioetic xanviletic, ja' tsloq'ues pucujetic tscuy sbaique. Yu'un sc'an sloq'uesbeic pucujetic ti yo'ntonic scotol ti much'utic oy pucuj ti yo'ntonique, hech yu'un laj stabeic ti alel ti sbi ti Cajvaltic Jesuse. Hech laj yalic:
—Chacalbe mantal ti sventa ti Jesuse, ja' ti much'u chcholbat sc'opilal yu'un ti Pabloe —xchiic.
14 Hech laj spasic hucvo' xnich'nab jun vinic, Esceva sbi. Judio vinic ti Escevae. Ja' yich'oj yabtel yu'un totil pale ti Escevae. 15 Hech i'utatic yu'un ti pucuje:
—Xcojtiquin ti Jesuse. Xcojtiquin ti Pabloe. Ti ho'oxuque ¿much'uot chacuy abaic? —x'utatic.
16 Ti vinique ti oy pucuj ti yo'ntone, ip'it tal. C'ot tsacatuc ti xnich'nab ti Escevae. Tsalbil ic'ot scotolic. Ja' itsalvan ti pucuje. Banajtic, yajemic icom. Hech ijatavic loq'uel ti sna ti vinique. 17 Ipuc sc'opilal. Scotol laj ya'yic ti much'utic te nacajtic ti Efesoe, capal judioetic xchi'uc jchi'iltic ho'ucutic ti co'ol yanlum crixchanoucutic xchi'uque. Toj xi'el ic'otic scotolic. Scotolic lic spasic ti muc' ti Cajvaltic Jesuse.
18 Ep ti much'utic xch'unojbeic xa sc'op ti Cajvaltique tal yalic ti ja'to no'ox tsc'an tscomesic ti chiq'uic ti snaic jpicch'ich'etic. 19 Italic uc ep ti much'utic sna'ic spasel hech chaj c'u che'el jpicch'ich'. Hech yu'un laj yich'ic talel sunic. Laj xchiq'uic ti c'oc' ti stojol scotolic. Laj stusic ti jayib lajem staq'uinic yu'un ti sunique. Cincuenta mil lajem ti staq'uinique. 20 Hech lec ipuc ti sc'op ti Cajvaltique. Oy yip. Ep ti much'utic ijelbat yo'ntonique.
21 Patil ti Pabloe laj snop ti yo'nton ti jbael ch-ech' ti estado Macedonia xchi'uc ti estado Acaya, patil chbat ti Jerusalén. Hech laj yal: Mi nic'ot xa ti Jerusalén, persa chba jq'uel uc ti Romae, xchi. 22 Laj scajtac jelavel ti estado

Macedonia cha'vo' ti much'utic icoltaat yu'une, ja' ti Timoteoe xchi'uc yan quermanotic, Erasto sbi. Te to ihalej ti Asia ti Pabloe.

Ja' sc'opilal ti ep ilic c'op te ti Efeso

23 Te ilic ep c'op yu'un mu xtun laj ya'yic ti ipuc xa sc'op ti Cajvaltique.
24 Ja' laj sliques jun vinic, Demetrio sbi. Ti Demetrioe ja' yabtel ch-abtej ti saquil taq'uin. Yu'un tspasbe sloc'tombail ti ch'ulna yu'un ti Dianae ja' ti yajsantoique. Ja' ti sventa ti Demetrioe laj spasic ep canal ti much'utic co'ol ch-abtejic xchi'uc ti saquil taq'uine. 25 Hech yu'un ti Demetrioe laj stsob ti much'utic co'ol yabtelic xchi'uc svinictac. Hech laj yalbe:

—Totetac, ti sventa cabteltic ti jtatic jtaq'uintic. 26 Avilojic, ava'yojic ti laj xa sutesbe yo'ntonic ep crixchanoetic ti Pabloe yu'un chal ti ma'uc Dios c'usi pasbil ti sc'ob crixchanoetic. Ep ti much'utic hech xch'unojic xae. Ma'uc no'ox li' ti Efeso li'to; ti scotol slumal Asia uc. 27 Ja' vocol mi chtup' ti cabteltique. Mu xtun uc mi mu spasat ti muc' ti ch'ulna yu'un ti jch'ulme'tic Dianae. Mu xtun mi mu xa spasic ti muc' ti jch'ulme'tic Diana uque. Yu'un ja' pasbil ti muc' ti scotol slumal Asia xchi'uc ti sjoylejal balumil —xchi.

28 C'alal laj ya'yic ti hech laj yale, ilic sjolic. Tsots ic'opojic:

—Jelaven sp'ijil ti jme'tic Dianae. Ja' jch'ulme'tic cu'untic ho'ucutic ti efesoucutique —xchiic ti xchi'il ti abtel ti Demetrioe.

29 Sjunul ti jteclume ep ti c'usi chalique. Hech laj snet' sbaic ochel ti jun muc'ta na, teatro sbi. Laj xchechic ochel uc cha'vo' Macedonia viniquetic. Ja' xchi'il ti xambal ti Pabloe. Gayo sbi ti june, Aristarco sbi ti yane. 30 Ti Pabloe sc'an chba sc'opon ti crixchanoetique. Mu x'ac'at batel yu'un ti jch'unojeletique. 31 Oy cha'vo' oxvo' j'abteletic talemic ti yan jteclumetic te ti slumal Asia. Lec tsc'opon sbaic xchi'uc ti Pabloe. Laj stac batel jun yabat yu'un ac'o ba spajes ti Pabloe yu'un mu me x'och ti teatro. 32 Te xvochetic no'ox scotolic. Mu'yuc sjam ti c'usi laj yalique. Ja' más epic ti muc sna'ic ti c'u yu'un te stsoboj sbaique. 33 Ti judioetique yu'un laj yilic ti chcontrainat ti xchi'iltaque hech yu'un laj st'ujic jun xchi'il, Alejandro sbi. Tsva'anic yu'un ac'o c'opojuc yu'un ac'o spajes ti crixchanoetique. Hech ti Alejandroe laj sjim sc'ob yu'un ac'o ch'aniuc scotolic. 34 Yu'un laj yilic ti ja' judio vinic ti tsc'an chc'opoje, hech yu'un scotolic ti comon lic avanuc:

—Jelaven sp'ijil ti jme'tic Dianae. Ja' jch'ulme'tic cu'untic ho'ucutic ti efesoucutique —xchiic.

Oy van chibuc ora hech i'avanic.

35 Hech yu'un ti secretal ti ch-abtej yu'unic te ti cabildo hech lic spajes ti crixchanoetique yu'un mu me x'avanic. Hech laj yalbe:

—Totetac, ho'ucutic efesoucutic. Scotol crixchanoetic sna'ojic ti ic'ot ti jventatic ti jchabitic ti ch'ulna yu'un ti jch'ulme'tic Dianae, ja' ti loc'tombaile ti laj yac'bucutic yal tal ti vinajel ti Júpitere. 36 Mu'yuc much'u xu' chal ti mu meleluque. Hech yu'un mu me aniluc chanop ti c'usi chapasique. Ja' lec ti chach'aniique. 37 Mu'yuc smul yu'un avic'ojic tal avi viniquetic li'to. Mu'yuc bu a yixtanic ti jch'ulme'tique. Mu chopoluc ic'opojic yu'un ti jch'ulme'tique.
38 Hech yu'un mi tsc'an chba sc'anic parte ti Demetrioe xchi'uc ti much'u co'ol yabtel xchi'uque, oy bu xu' chchapaj. Oy gobernadoretic. Hech yu'un ac'o batuc, ac'o ba yalbe ti stojol. 39 Mi oy to c'usi yan chachapanic, persa ti jchapantic ti c'alal yorail ti jtsob jbatic jcotoltic hech chaj c'u che'el chal ti leye. 40 Ja' vocol mi ti jtatic jmultic yu'un ep ilic c'op cu'untic nax. ¿C'usi chcaltic? Yu'un mu'yuc sjam ti laj jtsob jbatic li'to —xchi.

41 C'alal laj yal hech, laj stac batel scotol ti crixchanoetique ti te stsoboj sbaique.

20

Ja' sc'opilal ti Pabloe ti ibat ti Macedonia xchi'uc ti Grecia

1 C'alal ilamaj ti c'ope, ti Pabloe laj yic' tal ti jch'unojeletique. Laj staq'ui, laj
sc'opon comel, hech ibat ti estado Macedonia. 2 C'alal te i'ech' ti estado Mace-
donia, ep ti c'usi ech' yalbe comel ti jch'unojeletique. Hech laj smuc'ubtasbe
yo'ntonic. Patil ibat ti estado Grecia. 3 Te ihalej oxib u ti Pabloe. Patil sc'an
chcha'sut batel ti slumal Siria ti bu ono'ox iloc' talele. Snopoj ti chbat ti barco.
C'alal hech snopoj, laj ya'i ti sc'an stsacat yu'un ti xchi'iltaque. Hech yu'un laj
snop ti chbat ti yacan. Te ch-ech' batel ti Macedonia c'alal tsut batel. 4 Ja' laj
xchi'in batel jun quermanotic, Sópater sbi. Liquem tal ti Berea ti Sópatere.
Laj xchi'inic batel uc tesalónicaetic, ja' ti Aristarcoe xchi'uc yan quermanotic,
Segundo sbi. Laj xchi'in batel uc ti Gayoe, ja' ti liquem tal ti jteclum Derbee.
Laj xchi'in batel uc ti Timoteoe xchi'uc cha'vo' Asia viniquetic. Tíquico sbi
ti june. Trófimo sbi ti yane. 5 C'alal ic'otic ti jteclum Filipos te c'ot staun ti
Pabloe. Hech yu'un ja' jbael ijelavic batel ti yan xchi'iltac ti Pabloe. Te c'ot
smalauntutic ti jteclum Troas. Ti ho'one xchi'uc ti Pabloe te to nicomtutic ti
Filipos. 6 C'alal ilaj ti q'uin yu'un ti judioetique ti c'alal yorail tsve'ic caxlan
vaj ti mu pumesbiluc ti xch'ute, niloc'tutic batel ti jteclum Filipos xchi'uc ti
Pabloe. Ho'ob c'ac'al nixanavtutic batel ti barco. C'o jta jbatutic xchi'uc ti
yantique te ti jteclum Troas. Hucub c'ac'al te nihalejtutic.

Ja' sc'opilal ti Pabloe ti laj xchol sc'op Dios te ti Troas

7 Ti sba c'ac'alil semana laj jtsob jbatutic xchi'uc ti jch'unojeletique yu'un
ti jpastutic hech chaj c'u che'el laj yac' ti q'uelel ti Cajvaltique c'alal laj xet'
ti caxlan vaje laj yuch' ti ya'lel sat uvate'e. Ja' hech laj jpastutic yu'un laj
jna'tutic ti Cajvaltique ti ja' icham cu'untutique. Te ichanubtasvan ti Pabloe
yu'un yoc'omal xa chbat. Laj sta o'lol ac'ubal c'alal ichanubtasvan ti Pabloe.
8 Oy ep c'oq'uetic stsanojic yo' bu stsoboj sbaique te ti yoxcajal na. 9 Te
oy jun querem, Eutico sbi. Te nacal ti ti'ventana ti quereme. Yu'un hal
ichanubtasvan ti Pabloe, ital svayel ti quereme. Hech ip'aj yalel ti yoxcajal
na. Chamen xa c'ot staic. 10 Hech yu'un iyal batel ti Pabloe. Laj sq'uech liquel
ti ánimae ja' ti quereme. Hech laj yal:

—Mu me xavich'ic mul. Laj xa xcha'cuses ti Cajvaltique —xchi.

11 Hech imu batel ti Pabloe, c'ot ve'uc. Jcotoltutic nive'tutic. Ilo'laj to ti
Pabloe ja'to c'alal isacub ti osile. Hech nibatutic. 12 Ti querem ti icha'cuxie,
lec xa oy, laj yiq'uic batel. Hech yu'un nichim no'ox yo'ntonic.

Ja' sc'opilal ti ixanavic batel ti barco c'alal ti Mileto

13 C'alal te to icom ti Troas ti Pabloe, ho'ontutic ni'ochtutic ti barco. Ni-
batutic ti jteclum Asón yu'un calojbetutic ti te chc'ot quic'tutic ochel ti barco
ti Pabloe. Hech jchapojtutic yu'un stuc sc'an chanav batel ti yacan. 14 Hech
c'o jta jbatutic ti jteclum Asón. Laj quic'tutic ochel yu'un chixchi'inuntutic
ti barco. Nic'otutic ti balumil Mitilene sbi, ja' ti joyubtabil ti ho'e. 15 Hech
yu'un niloc'tutic batel yan vuelta. Ti yoc'omal nic'otutic ti bu laj quiltutic ti
balumil Quío sbi, ja' ti joyubtabil ti ho'e. Ti yoxibal c'ac'al nic'otutic ti balumil
Samos sbi, ja' ti joyubtabil ti ho'e. Nihalejtutic ti jteclum Trogilio. Ti yan
c'ac'al nic'otutic ti jteclum Mileto. Puru ti barco nixanavtutic. 16 Ti Pabloe
tsc'an toj chbat, mu sc'an ch-och ti Efeso yu'un mu sc'an mi chalej te ti slumal
Asia. Sc'an ti ora chc'ot ti Jerusalén yu'un mi xu' yu'une, ja' tsc'an ti te xa oy
ti Jerusalén ti yorail q'uin Pentecostés.

Ja' sc'opilal ti Pabloe ti laj sc'opon comel ti ancianoetique, ja' ti sventainojic ti jch'unojeletique te ti Efesoe

17 C'alal te oy ti Mileto ti Pabloe, laj stac ti iq'uel ti ancianoetique te ti Efeso,
ja' ti much'utic sventainojic scotol ti jch'unojeletique ti tstsobilan sbaique te
ti Efeso. 18 C'alal ihulic ti ancianoetique, hech i'albatic yu'un ti Pabloe:

—Xana'ic c'u x'elan laj jchi'inoxuc c'alal nihul li' ti Asia asta ti ora to. 19 Mu
laj jtoy jba, laj cac' jba ti abatinel yu'un ti Cajvaltique. Ep ni'oc' yu'un mu sc'an
xch'unic ti crixchanoetique. Ep laj quich' ilbajinel yu'un chapal jc'opilal
yu'un ti jchi'ile y ti jchi'iltique. 20 Mi jutuc mu laj jmuc ti co'nton scotol ti
c'utic sventa avutsilalic. Jamal laj jcholboxuc ava'yic xchi'uc ti stojol scotol
crixchanoetic xchi'uc ti nantic. Hech laj jchanubtasoxuc. 21 Capal jchi'iltic
xchi'uc ti ho'oxuc ti yanlum crixchanooxuque scotol laj jcholbe ya'yic yu'un
ac'o sutes yo'ntonic yu'un smulic ti stojol ti Diose, ac'o xch'umbeic sc'op ti
Cajvaltic Jesucristoe. 22 Tana chibat ti Jerusalén. Chuquel ya'yel oy ti co'nton.
Mu jna' c'usi chc'ot ti pasel cu'un. 23 Yu'un ti scotol jteclumetic chiyalbun
jc'opilal ti Ch'ul Espíritue ti te chc'ot jta chuquel, te chc'ot quich' vocol. 24 Mi
jutuc muc chixi'. Mi jutuc mu jc'uxubin jba. Ja' no'ox jventa mi ihu' cu'un ti
cabtele. Ja' no'ox jventa mi ti jloq'ues ti cabtel ti yac'ojbun ti Cajvaltic Jesuse.
Ja' cabtel ti jchol ti lequil ach' c'ope, ja' ti yutsil yo'nton chixc'uxubinucutic ti
Diose.

25 'Tana jna' ti acotolic mu xa xaq'uelbun jsat yan vuelta ho'oxuc ti laj
jcholboxuc ava'yic c'utic x'elan tspasvan ti mantal ti Diose. 26 Hech yu'un
ti ora to jamal chacalbe acotolic mu jventaucoxuc xa. 27 Ti ho'one muc
jmuc ti co'nton ti c'u yepal yaloj smantal ti Diose. Scotol laj jcholboxuc
ava'yic. 28 Yu'un avich'ojic avabtelic yu'un ti Ch'ul Espíritue yu'un chachabiic
ti jch'unojeletique, hech yu'un ja' tsc'an ti chamac'linic ja' sventa yo'ntonic.
Yu'un ja' mambilic ti xch'ich'el yu'un ti Cajvaltique. 29 Yu'un jna' mi nibate
patil chtal yo' bu oyoxuc much'utic chopol yo'ntonic. Mu xc'uxubin ti
jch'unojeletique hech chaj c'u che'el mu xc'uxubin carneroetic ti jti'vanej
bolome. 30 Oy much'utic te achi'inojic chlic yac'be c'op ti yantique yu'un sc'an
ti ac'o ts'acliatuc stuc. 31 Hech yu'un viq'uiluc me asatic, mu me ch'ayemuc
avo'ntonic chalajic ti lo'lael. Na'ic me ti oxib habil ti c'ac'al ti ac'ubal laj
jtaq'uioxuc jujunoxuc. Laj coc'taoxuc.

32 'Tana to, quermanotac, chaxchabioxuc ti Diose. Ac'o ti avo'ntonic ti sc'op
ti Diose. Yutsil yo'nton chiscoltaucutic ti Diose. Oy yip ti sc'op ti Diose. Hech
chap'ijubic. Hech co'ol chacolic yu'un ti Diose xchi'uc scotol ti much'utic
lecubtasbil xa yo'ntonique. 33 Ti ho'one mi jutuc mu xbic'taj co'nton yu'un
staq'uin yantic, yu'un sc'u' spoc' yantic. 34 Ti ho'oxuque chana'ic ti jtuc ti
jc'ob laj jsa' ti c'usi itun cu'une xchi'uc ti much'u laj xchi'inune. 35 Scotol
cac'ojboxuc avilic ti hech cha'abtejic uc yu'un hech chacoltaic ti much'utic
mu'yuc yip yo'ntonique. Na'o me ti sc'op ti Cajvaltic Jesuse ti laj yal comele:
"Ma'uc chich' bendición yu'un ti Diose ti much'u chich' c'uxubinele. Ja' chich'
bendición yu'un ti Diose ti much'u chc'uxubinvane", xchi ti Cajvaltique
—xchi ti Pabloe.

36 C'alal hech laj yal ti Pabloe, laj squejan sbaic scotolic. Lic sc'opon Dios
ti Pabloe. 37 Ti jayvo'ic ti ancianoetique ep i'oq'uic. Laj smeyic ti Pabloe. Laj
sbuts'ic. 38 Ep laj yich'ic mul yu'un laj ya'yic ti mu xa sq'uelbeic sat yan vuelta
ti Pabloe. Patil laj xchi'inic batel ti bu oy ti barcoe.

21

Ja' sc'opilal ti ibat ti Jerusalén ti Pabloe

1 C'alal laj jc'opontutic comel ti ancianoetique, hech ni'ochtutic ti barco, toj
nixanavtutic batel. Nic'otutic ti bu balumil, Cos sbi, ja' ti joyubtabil ti ho'e. Ti
yoc'omal nic'otutic ti balumil Rodas sbi, ja' ti joyubtabil ti ho'e. Patil nic'otutic
ti jteclum Pátara te ti estado Licia. 2 Te laj jtsactutic yan barco. Chbat ti slumal
Fenicia. Hech ni'ochtutic ti barco, nibatutic. 3 Nijelavtutic ti xocon Chipre,
ja' ti joyubtabil ti ho'e. Icom ti jts'etutic. Nixanavtutic batel ti slumal Siria.
Niloc'tutic ti barco te ti jteclum Tiro yu'un te tscomes yicats ti barcoe. 4 Laj
jsa'tutic ti jch'unojeletique ti te nacajtique. Hucub c'ac'al te laj jchi'intutic. Ti
jch'unojeletique ac'bil xa sna'ic yu'un ti Ch'ul Espíritue ti chba yich' vocol te ti
Jerusalén ti Pabloe. Ti jch'unojeletique chch'unic ti mu xbat hech yu'un hech
laj yalbeic ti Pabloe:

—Mu me xamu batel ti Jerusalén —x'utat yu'unic.

5 C'alal i'ech' xa ti hucub c'ac'ale, niloc'tutic batel ti Tiro. Laj xchi'inuntutic
tal scotolic xchi'uc yajnilic xchi'uc yol snich'onic. C'alal ti ti'jteclum te c'ot
jquejan jbatutic ti ti'nab. Te laj jc'opontutic Dios. 6 C'alal laj co'ntontutic
laj jc'opontutic Dios, laj jc'opontutic comel ti quermanotique. Ni'ochtutic ti
barco ti ho'ontutique. Ti quermanotique isutic batel ti snaic.

7 Nixanavtutic batel ti barco. Niloc'tutic batel ti jteclum Tiro, nic'otutic ti
jteclum Tolemaida. Ja' te ipaj o ti barcoe. Te c'ot jc'opontutic ti querman-
otique. Jun c'ac'al te laj jchi'intutic. 8 Ti yoc'omal niloc'tutic batel. Puru ti
cacantutic chixanavtutic o. Nic'otutic ti jteclum Cesarea. Te ni'ochtutic ti
sna ti Felipee, ma'uc ti xchi'uc ti lajchavo'ique, yan Felipe, ja' ti it'ujatic ti
hucvo'ique ti ja' yabtelic chmac'linvanique, ja' lume. Te ni'ochtutic ti sna.
9 Oy chanvo' stseb ti Felipee. Solteraetic to. J'alc'opetic yu'un Dios c'otemic
uc. 10 C'alal te nihalejtutic, ital ti Judea j'alc'op yu'un ti Diose, Agabo sbi.
11 C'ot sc'oponuntutic. Hech lic c'ambatuc xch'ucch'ut ti Pabloe. Lic xchuc
sc'ob, lic xchuc yacan. Hech laj yal:

—Hech laj yalbun ti Ch'ul Espíritue: “Hech chchucat li' ti Jerusalene yu'un ti
achi'iltaque ti Pabloe. Ch-ac'at entrecal ti sc'ob yanlum viniquetic”, xiyutun
ti Ch'ul Espíritue —xchi ti Agaboe.

12 C'alal laj ca'itutic ti hech i'albat ti Pabloe, jcotoltutic xchi'uc ti querman-
otique te ti Cesarea laj calbetutic vocol ti Pabloe:

—Mu me xamu batel ti Jerusalén —xcututic.

13 Hech itac'av ti Pabloe:

—¿C'u yu'un chavoc'taucun? ¿C'u yu'un chavac'bun quich' mul? Yutsil
co'nton chibat manchuc mi chixchucun, manchuc mi chicham te ti Jerusalén
ti sventa ti Cajvaltic Jesuse —xchi.

14 Yu'un mu xu' ti jpajestutic ti Pabloe, hech ilaj co'ntontutic.

—Hechuc, mi hech tsc'an ti Cajvaltique, chc'ot ti pasel —xichitutic.

15 Hech lic jchapan jbatutic. Nimututic batel ti Jerusalén. 16 Laj
xchi'inuntutic batel cha'vo' oxvo' ti jch'unojeletique ti te nacajtic ti Cesareae.
C'alal nic'otutic ti Jerusalén, laj yic'untutic batel ti sna jun quermanotic.
Nasón sbi ti quermanotique. Liquem tal ti balumil Chipre. Vo'one xch'unoj.
Te ni'ochtutic ti sna.

Ja' sc'opilal ti itsacat ti yut templo ti Pabloe

17 C'alal nic'otutic xa ti Jerusalén, nichim no'ox yo'ntonic laj sc'oponuntutic
ti quermanotique. 18 Ti yoc'omal nibatutic xchi'uc ti Pabloe. Ba jc'opontutic
ti Jacoboe, ja' ti totil ancianoe. Te stsoboj sbaic scotol ti ancianoetique c'ot
jtatutic. 19 Ti Pabloe c'ot sc'opon. Xmelmun lic xcholbe ya'yic c'utic laj spas ti
Diose ti stojol ti yanlum crixchanoetique ti sventa ti Pabloe. 20 C'alal laj ya'yic
ti ancianoetique, ep laj yalbeic vocol ti Diose. Hech lic yalbeic ti Pabloe:

—Quermano, laj xa avil ti jaymil ti jchi'iltique ti xch'unojbeic xa sc'op ti Cajvaltique. Scotolic toyol yo'ntonic to yu'un ti mantaletique. 21 Ya'yojic ac'opilal ti ho'ot chopol chachanubtas scotol ti jchi'iltique ti te xchi'inojic ti naclej yanlum viniquetique. Ya'yojic ti chavalbeic ti ac'o scomesbeic smantal ti Moisese. Ya'yojic uc ti chavalbeic ti mu persauc chac'be yich' circuncisión ti snich'onique, ti mu persauc tspasic hech chaj c'u che'el jtaleltic. 22 ¿C'usi chcutic che'e? Ta ono'ox stsob sbaic tal ti quermanotique yu'un cha'yic ti natale. 23 Hech yu'un chach'un ti c'usi chacalbetutique. Oy chanvo' jchi'iltic li'to. Oy c'usi laj xa yalic ti stojol ti Diose. 24 Ic'o batel ti jchi'iltique ti chcale. Ac'o abaic ti lecubtasel xchi'uc. Loq'uesbo stojol ti motonil ti chac'beic ti Diose jujun, loq'uesbo stojol uc yu'un chaq'uic ti tulel sjolic. Hech tsna'ic scotolic ti mu meleluc ti ac'opilal ti ya'yojique. Tsna'ic ti lec ti c'usi chapase, ti chach'un ti mantaletique. 25 Ti yanlum viniquetique ti xch'unojbeic xa sc'op ti Cajvaltique, laj xa jts'ibabetic sunic ti c'u x'elan ichapaj cu'untique. Laj xa calbetic ti mu persauc tspas scotol ti c'u che'el jch'unojtic ono'oxe. Laj xa calbetic ti ja' no'ox mu me sve'beic smoton santoetic, ti mu me sti'ic ch'ich', ti mu me sti'beic sbec'tal ti c'usi ts'otbil snuc' ti chmilate, ti mu me xmulivajique —x'utat ti Pabloe yu'un ti ancianoetique.

26 Hech yu'un ti Pabloe laj yic' batel ti chanvo' xchi'ile. Ti yoc'omal co'ol laj yac' sbaic ti lecubtasel xchi'uc. I'ochic ti muc'ta templo yu'un te chc'ot yalic c'usi ora tsts'aqui sc'ac'alil chlecubic. Yu'un hech xu' chac'beic smoton ti Diose jujun.

27 Jutuc xa sc'an tsts'aqui ti hucub c'ac'al ti yalojique. Te oy judioetic liquemic tal ti Asia. Laj sq'uelic ti Pabloe c'alal i'och ti yut muc'ta templo. Hech yu'un laj yac'beic c'op scotol ti crixchanoetique. Hech tal stsaquic ti Pabloe. 28 Hech i'avanic:

—¡Totetac, ho'ucutic israelucutic, la' me coltauntutic! Ti jchi'iltic li'to ja' chchanubtas scotol crixchanoetic yu'un chiscontrainucutic xchi'uc ti mantaletic cu'untique xchi'uc ti templo li'to. Ja' laj xa yic' ochel tal ti yut templo yanlum viniquetic. Muc un spas ti muc' ti ch'ul templo cu'untic li'to —xchiic.

29 Yu'un laj yilic ti Pabloe c'alal xchi'inoj sbaic ti paxyal xchi'uc ti Trófimoe. Ja' liquem tal ti Efeso ti Trófimoe. Laj scuyic ti i'ay xa ti yut templo xchi'uc ti Pabloe.

30 Hech ilic c'op yu'un scotol ti crixchanoetique. Anil laj stsob sbaic tal scotolic. Hech c'ot stsaquic ti Pabloe. Laj snitic loq'uel ti templo. Ti ora laj smaquic ti ti'temploe. 31 Yu'un tsc'an smilic ti Pabloe, oy much'u ba yalbe ti tribunoe. Ja' tspas ti mantal jmil soldadoetic ti tribunoe. Hech laj ya'i ti liquem xa c'op yu'un scotol ti much'utic te nacajtic ti Jerusalene. 32 Hech yu'un ti tribunoe ti ora laj yic' tal ti yajsoldadoetique xchi'uc ti yajcapitan soldadoetique. Anil ibatic yo' bu oyic. Ti crixchanoetique c'alal laj yilic ti tribunoe xchi'uc ti yajsoldadoetique, laj spajes sbaic yu'un tsmajic ti Pabloe. 33 Hech ic'ot ti tribunoe, c'ot stsac ti Pabloe. Laj yal mantal ac'o yich' chuquel ti cha'lic cadena taq'uin. Laj sjac'beic c'usi sbi c'usi smul ti Pabloe. 34 Mu jtosuc ti c'usi laj yal ti crixchanoetique. Yantic i'avanic jujun. Yu'un muc xa'ibe lec sjam ti tribunoe scoj ti xvochet no'ox ti crixchanoetique, hech laj yal mantal ac'o yiq'uic batel ti Pabloe ti bu oy ti scuartel ti soldadoetique. 35 Ic'otic ti bu oy ti scuartel ti soldadoetique. Scoj ti ep ch-ilbajinat ti Pabloe yu'un ti crixchanoetique, ti soldadoetique laj sliquic muel ti ora ti bu scolcol ti tec'obale ti Pabloe. 36 Ep ti much'utic ital ti spatique. Tsots i'avanic:

—¡Milo! —xchiic.

Ja' sc'opilal ti laj sc'an vocol yu'un tsc'opon ti xchi'iltaque ti Pabloe

37 C'alal mu to ch-ic'at ochel ti Pabloe ti bu oy ti scuartel ti soldadoetique,
ti Pabloe hech laj sjac'be ti tribunoe:
—¿Mi stac' chajc'opon cha'p'el oxp'eluc? —xchi.
Hech ijac'bat yu'un ti tribunoe:
—¿Mi chana' griego c'op? —xchi—. 38 ¿Mi mu ho'ucot ti egipto vinicote ti
ja'to no'ox laj aliques c'ope? ¿Mi mu ho'ucot laj avic' batel ti xocol balumil
chanmil jmilvanejetic? —xchi tsjac' ti tribunoe.
39 Hech itac'av ti Pabloe:
—Mu ho'ucun. Ho'on judio vinicun. Liquemun tal ti Tarso. Ja' muc'ta
jteclum ti Tarsoe te oy ti estado Cilicia. Avocoluc ac'bun jc'opon ti jchi'iltaque
—xchi ti Pabloe.
40 Hech i'ac'bat sc'opon ti xchi'iltaque ti te humajtique. Te va'al ti bu
slajoben tec'obale ti Pabloe. Laj sjim sc'ob yu'un ac'o ch'aniuc ti xchi'iltaque.
C'alal ich'aniic, lic c'opojuc ti hebreo c'op ti Pabloe, ja' ti mero sc'opique.

22

Ja' sc'opilal ti lic sc'opon ti xchi'iltaque ti Pabloe

1 —Totetac, jbanquiltac, a'ibun jc'op chacalbe ava'yic ti ora to —xchi.
2 C'alal laj ya'yic ti ic'opoj ti hebreo c'op ti Pabloe, ja' ti mero sc'opique, más
ich'aniic. Hech laj yal ti Pabloe:
3 —Ho'oni jchi'il jbatic. Ni'an ti jteclum Tarso te ti estado Cilicia. Li'
nich'i ti jteclum li'to. Nixchanubtasun ti Gamaliele. Lec laj xchanubtasun
ti Gamaliele c'usi mantaletic yu'un ti jtot jme'tique ti vo'one. Toyol co'nton
yu'un ti Diose ti vo'one hech chaj c'u che'el toyol avo'ntonic ho'oxuc ti ora to.
4 Hech laj jcontrain uc ti much'utic stamojbeic sbe ti Cajvaltique. Laj jtsac
viniquetic xchi'uc antsetic. Laj jtic' ti chuquel. Lec laj ca'i mi chchamique.
5 Ja' rextico cu'un ti totil palee xchi'uc scotol ti moletique ti hech laj jpase.
Ja' laj yac'bun batel sunal ti much'utic xch'unojbeic sc'op ti Cajvaltique te ti
Damasco. Jc'an ba jchuc tal. Jc'an quic' tal li' ti Jerusalén yu'un ac'o tal yich'ic
castigo. Hech nibat.

Ja' sc'opilal ti laj yal sba ti Pabloe ti c'u che'el itaat yu'un ti Diose (Hch. 9:1-19; 26:12-18)

6 'C'alal ista ti o'lol c'ac'ale, nopol xa ti Damascoe. Ti ora iquevan tal c'alal
ti vinajel yo' bu chixanav batel ti be. Chquevan ti jyalel. 7 Nip'aj ti lum.
Laj ca'i oy much'u chisc'oponun: "Saulo, ¿c'u yu'un loq'uel chacontrainun?"
xiyutun. 8 Hech nitac'av: "¿Much'uot, Cajval?" xcut. Hech laj yalbun: "Ho'on
Jesusun, ho'on ti nich'i ti Nazaret. Ho'on ti chacontrainune", xiyutun. 9 Ti
much'utic laj xchi'inun batele laj yilic uc ti chquevan no'oxe. Toj xi'el ic'otic.
Muc xa'ibeic sc'op ti much'u laj sc'oponune. 10 Hech laj jac'be: "¿C'usi chac'an
ti jpas, Cajval?" xcut. Hech laj yalbun ti Cajvaltique: "Lican, ochan batel te ti
Damasco. Te chc'ot yalbot ava'i ti c'usi chapal xa cu'un ti chapase", xiyutun.
11 Itup' ti jsate yu'un chquevan ti jyalel. Hech yu'un laj snitucun ochel ti
Damasco ti much'utic laj xchi'inune.
12 'Te oy jun jchi'iltic, Ananías sbi. Toyol yo'nton tsc'an chch'umbe smantal
ti Diose. Lec sc'opilal icholbat yu'un scotol ti jchi'iltique ti te nacajtic ti
Damascoe. 13 Ja' tal sc'oponun. Va'al ihul ti jts'el, hech laj yalbun: "Hermano
Saulo, ac'o jamuc asat", xiyutun. Hech yu'un ti ora ijam ti jsate. Hech laj
jq'uelbe sat ti Ananíase. 14 Hech laj yalbun: "Ja' ti Dios yu'un ti jtot jme'tique
laj st'ujot hech ic'ot xa ti pasel ti chana' c'usi tsc'an yo'nton ti Diose, hech laj
xa aq'uelbe sat ti Jesuse, ja' ti toj yo'ntone, laj xa ava'ibe sc'op. 15 Yu'un ho'ot
chacholbe ya'yic scotol crixchanoetic hech chaj c'u che'el laj xa aq'uel, hech

chaj c'u che'el laj xa ava'i. 16 Mu me xamala hal. Ac'o aba ti ich'ho'. C'opono
ti Cajvaltique yu'un ac'o spocbot loq'uel amul", xiyutun.

Ja' sc'opilal ti laj yal sba ti Pabloe ti c'u che'el i'ic'at ti abtel yu'un ti Diose

17 'C'alal nisut tal li' ti Jerusalén, ni'och ti templo. C'alal laj jc'opon Dios
te ti templo, oy c'usi laj yac'bun quil ti Diose. 18 Laj quil ti chisc'oponun
ti Cajvaltique. Hech laj yalbun: "Mu me xacom li' ti Jerusalene. Ac'o
persa, loc'an batel ti ora yu'un mu xaspasbot ti muc' ac'op c'alal chacholbun
jc'opilal", xiyutun. 19 Hech laj calbe: "Cajval, jc'an to chicom li'i yu'un sna'ic
ti c'usi laj jpasilan ti scotol temploetic ti jchi'iltaque. Laj cac'be majel ti
much'utic xch'unojbot ac'ope, laj jtic' ti chuquel. 20 C'alal imilat ti Estebane,
ja' ti jcholc'op avu'une, ho'on te va'alun uc. Lec laj quil ti icham ti Estebane.
Laj jchabibe xchijic ti much'utic imilvanique", xcut. 21 Hech laj yalbun:
"Persa chabat, nom to chajtac batel ti bu nacajtic yanlum crixchanoetic",
xiyutun ti Cajvaltique —xchi ti Pabloe.

Ja' sc'opilal ti ichucat ti Pabloe yu'un ti tribunoe

22 C'alal hech laj yal ti Pabloe, mu xtun laj ya'yic ti xchi'iltaque. Tsots
ic'opojic:
—¡Mu me xacoltaic batel ti vinic li'to! ¡Milic me! —xchiic.
23 Ilinemic hech i'avanic, laj sjimilan sc'u' spoq'uic. Laj stsaquic ti
ts'ubilume, laj sjimic batel. 24 Hech yu'un ti tribunoe laj yal mantal ac'o
ic'atuc ochel ti bu oy ti scuartel ti soldadoetique ti Pabloe. Laj yal mantal
ac'o yich' acial ti Pabloe yu'un hech ac'o yal ti Pabloe c'u yu'un chcontrainat
yu'un ti xchi'iltaque. Ti aciale ja' pasbil ti nucul. 25 C'alal ichucbat xa sc'ob
yacan ti Pabloe, hech laj yalbe ti capitan soldadoe ti te va'ale:
—Ho'oni ochemun ti sventa Roma. Mu stac' chavac'bun acial ja'to mi laj
xa yich'bucun jc'op yu'un jmul mi oy mi mu'yuc —xchi ti Pabloe.
26 C'alal laj ya'i ti capitan soldadoe ti hech laj yal ti Pabloe, ba yalbe ya'i ti
tribunoe:
—¿C'usi chanop? Ja' ochem ti sventa Roma ti vinic lume —xchi.
27 Hech ital ti tribunoe. Tal sjac'be ti Pabloe:
—Albun xca'i ¿mi hech ti ho'ot ochemot ti sventa Roma? —xut.
—Ho'onun —xchi ti Pabloe.
28 Hech laj yal ti tribunoe:
—Ep taq'uin laj cac' c'alal ni'och ti sventa ti Romae ho'oni —xchi.
Hech lic tac'avuc ti Pabloe, hech laj yalbe:
—Ho'oni ni'och ti sventa ti Romae c'alal ni'an —xchi ti Pabloe.
29 Hech yu'un ti soldadoetique ti c'an yac'beic acial ti Pabloe, laj sq'uej sbaic
ti ora. Ixi' uc ti tribunoe c'alal laj ya'i ti ja' ochem ti sventa Roma ti Pabloe
yu'un laj xa yal mantal ti ichucbat xa sc'ob yacan yu'un ac'o yich' acial.

Ja' sc'opilal ti Pabloe ti i'ich'bat sc'op yu'un ti totiletic yu'unique

30 Ti yoc'omal sc'an cha'i ti tribunoe c'u yu'un itic'bat smul ti Pabloe yu'un
ti xchi'iltaque, hech yu'un laj scoltabe sc'ob yacan ti Pabloe. Laj stac ti iq'uel
ti totil paleetique xchi'uc scotol ti totiletic yu'unic ti judioetique. C'alal italic,
i'ic'at loq'uel tal ti Pabloe, c'ot va'anatuc ti stojolic.

23

1 Ti Pabloe lec laj sq'uelbe sat scotol ti totiletique ti yu'un ti temploe. Hech
laj yalbe:
—Totetac, jun co'nton jch'unojbe smantal ti Diose asta ora to —xchi.
2 Ti totil palee, Ananías sbi. Ja' laj yalbe mantal ti much'utic te va'ajtic ti
stojol ti Pabloe ac'o yac'be majel ti ye. 3 Ti Pabloe hech laj yalbe:

—¡Ja' chasmajot ti Diose! Hechot hech chaj c'u che'el c'alna sacubtasbil ti tan. Ho'ot chachapambun jc'opilal yu'un jmul chacuy. Ti sventa ti mantaletique chachapanun chacuy. Ho'oti ja'to no'ox laj ap'aj mantal c'alal laj aval ac'o quich' majel ti que —xut.

4 Ti much'utic te va'ajtique hech laj yalbe ti Pabloe:

—Mu xtun ti chopol chac'opoj yu'un ti totil palee. Ja' yich'oj yabtel yu'un ti Diose —x'utat.

5 Hech itac'av ti Pabloe:

—Totetac, mu laj jna' mi ja' ti totil palee. Ti lajuc jna'e, mu hechuc laj calbe. Yu'un hech ts'ibabil ti sc'op ti Diose: "Mu me chopoluc chac'opojic yu'un ti much'u totil avu'unique", xchi ts'ibabil —xchi ti Pabloe.

6 Ti Pabloe laj yil ti o'lol saduceoetic, o'lol fariseoetic ti totiletic ti te oyique. Hech yu'un tsots laj sc'opon scotolic.

—Totetac, ho'on fariseoun. Ho'on snich'onun fariseo uc. Ja' chiyich'bun jc'op ti ora to yu'un jch'unoj ti chcha'cuxiic ti ánimaetique —xchi ti Pabloe.

7 C'alal hech laj yal ti Pabloe, lic stsac sbaic ti c'op ti totiletique. Hech cha'tos ic'otic, jtos fariseoetic, jtos saduceoetic. 8 Hech xch'unoj ti saduceoetique, mu'yuc ch'ul abat, mu'yuc much'u chcha'cuxi, mi nijchame, nijcham xchi'uc jch'uleltic o. Ja'uc ti fariseoetique xch'unojic ti oy ch'ul abat, ti chijcha'cuxi, ti mi nijchame cuxul ti jch'uleltique. 9 Hech ilic ep c'op. Laj sva'an sbaic cha'vo' oxvo' ti much'utic chchanubtasvanic ti smantal ti Diose ti scuyoj sbaique ti te oyic ti jtos yu'un ti fariseoetique. Hech laj yalic:

—Mu'yuc smul laj jtabetutic avi vinic li'to. Mi oy c'usi i'ac'bat yil, mi ic'oponat yu'un ch'ul abat, mu stac' c'usi chcaltic naca me jcontraintic ti Diose —xchiic.

10 Hech yu'un ep laj yut sbaic. Ti tribunoe ixi' mi tspasat ti pedazo ti ora ti Pabloe. Hech yu'un laj stac batel yajsoldadoetic ti ora ac'o ba yic' loq'uel tal ti ora te ti stojolic ac'o yiq'uic batel ti bu oy ti scuartelique.

11 Ti ac'ubal ti Cajvaltique c'ot sva'an sba ti stojol ti Pabloe. Hech laj yalbe:

—Pablo, nichimuc me avo'nton. Hech chaj c'u che'el laj acholbun jc'opilal li' ti Jerusalén, hech me xc'ot acholbun jc'opilal ti Roma uc —xchi ti Cajvaltique.

Ja' sc'opilal ti ep ti much'utic xchapanoj sbaic yu'un tsmilic ti Pabloe

12 Ti yoc'omal c'alal isacub ti osile, laj stsob sbaic ti judioetique. Ti comon laj xchapanic ti chipan sbaic ja'to mi laj smilic ti Pabloe.

—Mi mu xcham cu'untic ac'o xijyac'bucutic castigo ti Diose —xchiic.

13 Ech'em ti cha'vinic ti vo' ti hech laj yalique. 14 Hech ba sc'oponic ti totil paleetique xchi'uc ti moletique. Hech c'ot yalbeic:

—Ti ho'ontutique laj xa jchapantutic ti chquipan jbatutic ja'to mi laj jmiltutic ti Pabloe. Mi mu xcham cu'untutic ac'o xiyac'buntutic castigo ti Diose. 15 Hech yu'un ti c'u avepalic ti totiloxuque ba albeic vocol ti tribunoe yu'un oc'om ac'o yic' loq'uel tal ti Pabloe. Ac'o va'anatuc ti atojolic li' ti temploe. Oy to c'usi ti jac'betutic, xavutic ti tribunoe. C'alal chtal ti Pabloe, ho'ontutic chapaluntutic xa yu'un ti jmactutic ti be —xchiic.

16 Ti yol xvix ti Pabloe laj ya'i ti hech ichapambat sc'opilal yu'unic. Hech i'och batel ti bu oy ti scuartel ti soldadoetique. C'ot yalbe ya'i ti Pabloe. 17 Ti Pabloe laj yic' tal jun capitan soldado. Hech laj yalbe:

—Ic'bun batel avi querem li'to. Ba va'ambun ti stojol ti tribunoe yu'un oy c'usi chc'ot yalbe —xut.

18 Hech ti capitan soldadoe laj yic' batel ti quereme. C'ot sva'an ti stojol ti tribunoe. Hech laj yalbe:

—Laj yic'un yalbun vocol ti jchuquele, ja' ti Pabloe, yu'un ti jva'an ti atojol avi querem li'to yu'un oy la c'usi chayalbot —xchi.
19 Ti tribunoe hech lic stsacbe sc'ob ti quereme. Hech laj sq'uej sbaic xchi'uc. Hech laj sjac'be:
—¿C'usi chac'an chavalbun? —xchi.
20 Hech itac'av ti quereme:
—Ti jchi'iltaque ti comon laj xa xchapic sc'opic. Ta la xtalic yu'un chayalbot vocol yu'un oc'om chavic' loq'uel tal ti Pabloe yu'un chava'an ti stojol scotol ti totiletic cu'untutique, hech chaj c'u che'el oy to c'usi tsjac'beic. 21 Mu me xach'un yu'un ech'em ti cha'vinic ti vo' ti chtal smaquic ti be ti Pabloe. Yalojic ti chipan sbaic ja'to mi laj smilic ti Pabloe. Mi mu xcham cu'untic, ac'o xijyac'bucutic castigo ti Diose, xchiic. Chapajtic xa ti ora to. Ja' no'ox tsmalaic chloc' amantal —xut.
22 Hech ti tribunoe laj stac batel ti quereme. Laj yalbe batel mantal:
—Mi junuc mu me much'u chavalbe ti hech laj avalbun ca'ie —xchi ti tribunoe.

Ja' sc'opilal ti itacat batel ti stojol gobernador ti Pabloe

23 Ti tribunoe laj yic' tal cha'vo' yajcapitan soldado. Hech laj yalbe mantal:
—Chachapic doscientos ti vo' avajsoldadoic xchi'uc setenta ti vo' cajajtic ti ca', xchi'uc doscientos ti vo' ti chich'ic batel slanzaic. Ti baluneb ora ti ac'ubal chabatic ti jteclum Cesarea. 24 Chachapambeic jcot cha'cot sca' uc ti Pabloe, yu'un chaviq'uic batel chava'anic ti stojol ti Felixe, ja' ti gobernadore. Persa ti lec chc'ot avu'unic —xchi ti tribunoe.
25 Laj yac'be batel sun ti Felixe. Hech laj yalbe ti sun:
26 —Félix, ho'ot gobernadorot, pasbilot ti muc' cu'untutic ti jcotoltutique. Chajc'oponot ti carta, ho'on Claudio Lisiasun. 27 Ti judioetique laj stsaquic avi xchi'il li'to. Tsc'an tsmilic. C'alal laj ca'i ti ochem ti sventa ti Roma ti vinic li'to, ho'on laj jcolta loq'uel ti sc'ob ti xchi'iltaque xchi'uc ti cajsoldadoetique. 28 Laj jc'an yu'un xca'i c'u yu'un isa'bat smul yu'unic. Hech yu'un laj jva'an ti stojol scotol ti totiletic yu'unique. 29 Hech yu'un laj ca'ibe sjam. Ja' isa'bat smul yu'unic sventa c'usi oy ti mantaletic yu'unique. Mu'yuc smul yu'un chmilat. Mu'yuc smul yu'un chchucat. 30 C'alal laj ca'i ti chapambil xa sc'opilal yu'un ti xchi'iltaque hech yu'un laj jtacbot talel ti atojol ti ora. Laj xa calbe uc ti much'utic jsa'c'opetique ac'o ba xchapanic ti atojol c'usi smul yu'unic. Ja' no'ox chacalbe obi —xchi batel ti sun.
31 Hech ti soldadoetique laj yiq'uic batel ti Pabloe hech chaj c'u che'el ipasatic ti mantal. Ti ac'ubal ic'otic ti jteclum Antípatris. 32 Ti yoc'omal isutic tal ti scuartelic ti soldadoetique. Ja' no'ox ibat xchi'uc ti Pabloe ti much'utic cajajtic ti ca'e. 33 C'alal ic'otic ti Cesarea, c'ot yac'beic sun ti gobernadore. C'ot va'anatuc ti stojol ti gobernadore ti Pabloe. 34 Ti gobernadore laj sq'uelbe sunal. Ijac'bat sbi ti slumal ti Pabloe. C'alal laj ya'i ti liquem tal ti estado Cilicia ti Pabloe, 35 hech laj yalbe ti Pabloe:
—Chca'i ac'op c'alal chtal ti much'utic chasa'bot amule —xchi.
Laj yal mantal ac'o yich' chabiel te ti cabildo, ja' ti meltsambil yu'un ti Herodese ono'oxe.

24

Ja' sc'opilal ti Pabloe ti i'ich'bat sc'op yu'un ti Felixe

1 I'ech' ho'ob c'ac'al. Ital ti totil palee, ja' ti Ananíase. Xchi'inoj talel cha'vo' oxvo' ti moletic yu'un ti judioetique xchi'uc jun vinic, Tértulo sbi. Lec sna' xc'opoj ti Tértuloe. C'ot sa'beic smul ti Pabloe ti stojol ti gobernadore. 2-3 C'alal

i'ic'at loq'uel tal ti Pabloe, hech lic nopbatuc smul yu'un ti Tértuloe. Ti Tértuloe hech laj yalbe ti gobernadore:

—Ho'ot totil ajvalilot, ho'ot ti Felixote, ho'ot ti aventa ti mu'yuc pleito li' ti slumal avi viniquetic li'to. Ti sventa sp'ijil avo'nton ilecub xa ti slumalique. Nichim no'ox yo'ntonic scotolic yu'un hech chapas. 4 Yu'un mu haluc chajpajes, chacalbe vocol yutsil avo'nton chava'ibun jc'op j'oc'uc. 5 Ti vinic avi jchuquel li'i, ja' jliquesejc'op. Ep chac'be c'op scotol ti xchi'iltaque ti nacajtic ti sjoylejal balumile. Ja' totil yu'unic ti much'utic tsts'acliic ti Jesuse, ja' ti ilic tal ti Nazarete. 6 Mu spas ti muc' ti templo yu'unique te ti Jerusalén. Hech yu'un laj stsaquic. C'an xchapanic ti sventa ti mantaletic yu'unique. 7 Ja' laj stic' sba ti Lisiase, ja' ti tribunoe. Puru pleito laj spas hech ipojbat ti sc'obic ti Pabloe. Mi chatic'beic smule, ja' xba ac'oponic ti Felixe, x'utatic. 8 Yu'un ho'ot chavich'be sc'op ti c'usi smule, hech chana' scotol hech chaj c'u che'el nacalbe —xchi ti Tértuloe.

9 —Ja' hech smul obi —xchi xtac'avic ti judioetique.

10 Ti gobernadore laj yac' señail sc'ob ti ja' ac'o c'opojuc ti Pabloe. Hech lic c'opojuc ti Pabloe:

—Jna' ti oy xa ep habil ochemot ti ajvalil cu'untutic ho'ontutic ti israeluntutique. Hech yu'un nichim no'ox co'nton chajcholbot ava'i jc'opilal. 11 Mu to sta lajcheb c'ac'al te nic'ot ti Jerusalén. Te ba jc'opon Dios. Xu' chajac' ava'i mi melel ti hech chaj c'u che'el chacalbee. 12 Mu'yuc much'u jtsacoj jbatutic ti c'op xchi'uc c'alal c'ot staucun. Mu'yuc bu laj cac'be c'op ti crixchanoetique, mi ti muc'ta templo cu'untutic, mi ti bic'tal temploetic cu'untutic, mi ti yut jteclum. 13 Hovil ti chisa'bucun jmul ti atojol. Mu xu' yu'unic yu'un mu'yuc bu jpasoj hech. 14 Jamal chacalbe, ho'on laj xa jch'un ti lequil ach' c'ope. Yu'un ti hech laj xa jch'une, jp'ajmantalun tscuyic. Ho'on yabatun ti Dios yu'un ti jtatamol jmembeltutic ti vo'onee. Scotol jch'unoj ti c'usi ts'ibabil comel ti mantaletique xchi'uc ti sun ti j'alc'opetic yu'un ti Diose. 15 Ja' jch'unoj ti chcha'cusesat loq'uel ti ch'en yu'un ti Diose ti ánimaetique. Ti much'u toj yo'ntone xchi'uc ti much'u mu tojuc yo'ntone chcha'cuxiic loq'uel ti ch'en. Hech xch'unojic uc. 16 Hech yu'un scotol c'ac'al chcac' persa naca me jta jmul ti stojol ti Diose, naca me jta jmul ti stojol crixchanoetic.

17 'Nom to ti bu ni'ay tale. I'ech' chib oxib habil, patil nisut batel ti Jerusalén, ja' ti jteclum cu'untutique. Ba cac' ti motonil jtaq'uin. Ba cac'be smoton Dios uc. 18 C'alal hech ba jpas, quich'oj lecubtasel ti yut muc'ta temploe c'ot staucun cha'vo' oxvo' jchi'iltac ja' ti liquemic tal ti Asiae. Mu'yuc bu jtsoboj vinic c'alal laj staucun, mu'yuc bu liquem c'op cu'un c'alal laj staucun. 19 Ja' lec ac'o taluc ti cha'vo' oxvo' ti jchi'iltaque ti laj staucune, ac'o tal sva'an sbaic ti atojol. Mi oy jmul laj stabune, ac'o yalic ti c'usi jmule. 20 Ti much'utic li'to ja' lec ac'o yalic ti c'usi jmul laj stabune c'alal nic'ot ti stojol scotol ti totiletic cu'untutique te ti templo te ti Jerusalén. 21 Ja' no'ox jmul c'otem ti c'usi tsots laj calbee: Ja' chiyich'bun jc'op ti ora to yu'un jch'unoj ti chcha'cuxi ti ánimaetique, xichi ti stojolic —xchi ti Pabloe.

22 Ti Felixe lec sna' ti c'u che'el chch'unic ti much'utic tsts'acliic ti Cajvaltique. Hech yu'un c'alal laj ya'i ti hech laj yal ti Pabloe, hech laj smac ti c'op ti yantique:

—Ja'to mi ital ti tribunoe, ja' ti Lisiase, ja'to chajchapanot obi —xchi.

23 Laj yalbe mantal ti yajcapitan soldadoe yu'un ac'o xchabi ti lec ti Pabloe:

—Coltabun jutuc. Mu me xapajesic ti xchi'iltaque. Ac'o tal smac'linic. Ac'o tal sq'uelic —xchi.

24 I'ech' chib oxib c'ac'al, ital ti Felixe xchi'uc ti yajnile. Drusila sbi ti yajnile.
Judio ants ti Drusilae. Ti Felixe laj yic' loq'uel tal ti Pabloe. Sc'an cha'ibe
sc'opilal c'u x'elan ti jch'umbetic sc'op ti Jesucristoe. 25 C'alal i'albat yu'un
ti Pabloe ti persa toj co'ntontic, ti persa ti jcomes jmultic, ti chc'ot yorail
chijyich'bucutic jc'optic yu'un jmultic ti Diose, toj xi'el ic'ot ti Felixe. Hech
laj yalbe:

—Sutan ochel, yan to vuelta chaquic' loq'uel tal —xut batel.

26 Laj smalailan mi ch-ac'bat taq'uin yu'un ti Pabloe yu'un hech tscolta
batel. Hech yu'un ep vuelta laj yic' tal ti Pabloe yu'un chlo'laj xchi'uc. 27 Hech
i'ech' chib habil. Iloc' ti gobernador ti Felixe. I'och yan xq'uexol, Porcio Festo
sbi. Ti Felixe yu'un laj sc'an ti lec ch-ilat yu'un ti judioetique, hech yu'un
chucul to laj scomes ti Pabloe.

25

Ja' sc'opilal ja' chba cac' xchapanun ti Césare, xchi ti Pabloe

1 Ic'ot ti bu tspas mantal ti Festoe te ti Cesarea. Oxib no'ox c'ac'al te ihalej ti
Cesarea. Patil imu batel ti Jerusalén. 2 Hech yu'un ti totil paleetique xchi'uc
ti stotilaletic yu'un ti judioetique, ti c'alal laj yilic ti te xa oy ti Jerusalén ti
Festoe, hech ba sc'oponic. Ja' tsc'anic parte yu'un ti Pabloe. 3 Laj yalbeic ep
vocol ti stojol ti Festoe ac'o pasbatuc favor yu'un ac'o ic'atuc talel ti Jerusalén
ti Pabloe. Yu'un chapajem xa sc'opilal yu'unic yu'un tsmilic ti be. 4 Ti Festoe
laj yalbe ya'yic ti te chucul ti Cesarea ti Pabloe. Laj yalbe uc:

—Po'ot xa chisut batel ti Cesarea. 5 Hech yu'un ja' lec co'ol chijyalucutic
batel jayvo'oxuc xu' chabatic. Mi oy smul ti achi'il chavalique, te chc'ot
avalbun —xut.

6 Ihalej to vaxaquib c'ac'al o lajuneb c'ac'al ti Festoe. Patil isut batel ti
Cesarea. Ti yoc'omal ba nacluc ti bu chchapambe sc'opilal yu'un smul scotol
crixchanoetic. Laj yal mantal ac'o yiq'uic loq'uel tal ti Pabloe. 7 C'alal ic'ot ti
stojol ti Festoe ti Pabloe, ti judioetique ti talemic ti Jerusalene laj sjoyubtaic
ti Pabloe. Ep laj sa'beic smul. Ep mululetic laj yac'beic xcuch ti Pabloe. Hech
no'ox laj snopic ti yo'ntonic. 8 Ti Pabloe hech laj yal:

—Mu'yuc jmul. Mu'yuc bu laj jp'aj ti mantaletic cu'untutique ho'ontutic
ti judiountutique. Mu'yuc c'usi chopol laj jpas te ti yut muc'ta templo
cu'untutic. Mu'yuc bu laj jp'ajbe smantal ti totil ajvalile, ja' ti César —xchi.

9 Ti Festoe sc'an tspasbe favor ti totiletic yu'un ti judioetique, hech yu'un
laj sjac'be ti Pabloe:

—¿Mi chac'an chamu batel ti Jerusalén yu'un te chc'ot avich' chapanel ti
jtojol yu'un ti c'usi amul sa'bilote? —x'uti.

10 Hech itac'av ti Pabloe:

—Ja' stac' chquich' chapanel li'to ti bu chchapaj sc'opilal yu'un smul scotol
crixchanoetic ti sventa ti César. Xana' scotol ti mu'yuc bu laj jcontrain ti
jchi'iltaque. 11 Mi chopol ti c'usi laj jpase, mi oy jmul yu'un chicham, milun
che'e. Mi mu meleluc ti c'usi chalique, mi hovil laj sa'bun jmule, mu'yuc
much'u xu' chiyac'un ti sc'obic. Ja' chba cac' xchapanun ti César —xchi.

12 Hech yu'un ti Festoe lic sc'opon scotol ti yaj'abtele. Patil laj yalbe ti
Pabloe:

—Chac'an chaxchapanot ti César. Lec oy, chabat ti stojol ti César che'e
—xut.

Ja' sc'opilal ti Pabloe ti i'ic'at talel ti stojol Agripa xchi'uc Berenice

13 I'ech' chib oxib c'ac'al. Patil ic'ot ti Cesarea ti reye, ja' ti Agripae xchi'uc
xvix, ja' ti Berenicee. Yu'un ti ba sc'oponic ti Festoe ja' yu'un ti i'och xa ti

gobernadore. 14 Ep c'ac'al te ihalejic. Ti Festoe laj xcholbe ya'yic ja' sc'opilal
ti Pabloe:
—Oy jchuquel icom ti chuquel c'alal iloc' ti gobernador ti Felixe. 15 C'alal
ni'ay ti Jerusalén, italic ti jtojol ti totil paleetique xchi'uc ti totiletic yu'un ti
judioetique. C'ot yalbun yu'un ac'o ochuc ti chapanel yu'un smul. 16 Hech laj
calbe: Ho'ontutic ti romauntutique, mu jtaleluc ti hech ti jpastutique. Ja'to
mi te va'al ti much'u tstic' mulile xchi'uc ti much'u itic'bat smule, ja'to mi
ivinaj ti hech smule, ja'to chmilat jun crixchano, xcut. 17 Hech yu'un c'alal
italic li'to, muc jmac ti c'op. Ti yoc'omal ba naclucun ti bu ti jchapambe
sc'opilal yu'un smul scotol crixchanoetic. Laj quic' tal ti vinique. 18 Te oyic
ti much'utic tsc'anic partee. Mu hechuc smul c'otem hech chaj c'u che'el laj
jch'un. 19 Ja' no'ox smul c'otem yu'unic c'utic c'opal xch'unojic. Oy jun vinic
laj xcholbeic sc'opilal. Ja' Jesús sbi. “Ja' chamen xa”, xchiic. “Ja' icha'cuxi”,
xchi ti Pabloe. 20 Hech yu'un muc jna' xchapanel yu'un jchop o c'op. Hech
yu'un laj jac'be yu'un jc'an xca'i mi tsc'an chbat ti Jerusalén yu'un te chba
yich' chapanel yu'un ti smule. 21 Ti Pabloe muc sc'an chbat ti Jerusalén. Ja'
tsc'an chba chapanatuc te ti stojol ti Césare. Hech yu'un laj cal mantal ac'o
yich' chabiel ja'to mi laj jtac batel ti stojol ti Césare —xchi ti Festoe.
22 Ti Agripae hech laj yalbe ti Festoe:
—Co'nton chca'ibe sc'op uc ti much'u chavale —xchi.
—Xu' chava'ibe sc'op oc'om —xchi xtac'av ti Festoe.
23 Hech yu'un ti yoc'omal ital ti Agripae xchi'uc ti Berenicee. Lec sc'u' spoc'
slapojic ital scotolic xchi'uc yabat. I'ochic ti bu tstsob sbaic scotolic. Laj
xchi'inic tal ti tribunoetique xchi'uc ti totiletic yu'un ti jteclume. Ti Festoe
laj yal mantal ac'o ic'atuc tal ti Pabloe. 24 C'alal ital ti Pabloe, hech laj yal ti
Festoe:
—Rey Agripa xchi'uc acotolic, ti jayvo'oxuc li'to, co'ol laj jtsob jbatic li'to.
Q'uelo avil avi vinic li'to. Ja' c'ambil smilel ti jtojol yu'un scotol ti xchi'iltaque,
ja' ti judioetique te ti Jerusalén, li'to uc. Tsots laj yalbucun yu'un mu xa me
xcuxi. 25 Mu'yuc smul laj jtabe yu'un chcham. Ja' tsc'an chba chapanatuc
yu'un ti Césare, hech yu'un laj jnop ja' lec ti jtac batel ti stojol. 26 Mu'yuc smul ti
jtic'be batel ti stojol ti ajvalil cu'untique. Hech yu'un laj quic' tal ti jchuquele,
laj jva'ambot ti atojolic xchi'uc ti atojol uc, rey Agripa. Mi laj quich'betic
sc'op hech ti jna'tic ti c'usi ti jts'ibatic batel ti carta. 27 Ja' chcal ti mu stac'
ti hech no'ox ti jtac batel jun jchuquel mi mu'yuc sunal bu chal c'usi smul
yu'un ichucat —xchi ti Festoe.

26

Ja' sc'opilal ti Pabloe ti i'ich'bat sc'op yu'un ti Agripae

1 Ti Agripae hech laj yalbe ti Pabloe:
—C'opojan chca'itutic —xchi.
Hech yu'un ti Pabloe laj yac' señail sc'ob ti stojol ti rey Agripa yu'un tspas ti
muc' ti reye. Hech lic xchol ti sc'opilale.
2 —Rey Agripa, lec chca'i ti xu' chajcholbot ava'i jc'opilal ho'oti ti c'u yepal
sa'bil jmul yu'un ti jchi'iltique. 3 Ti ho'ote xana' scotol jtaleltic ho'ucutic ti
judioucutique xchi'uc c'utic c'opal jch'unojtic. Hech yu'un chacalbe vocol ta
me xava'ibun scotol ti jc'ope.

Ja' sc'opilal ti chal sba ti Pabloe ti ochem ono'ox ti fariseoe

4 ’Scotol ti jchi'iltique sna'ojic c'u x'elan nich'i tal te ti jlumal xchi'uc ti te
ti Jerusalén. 5 Mi sc'an chixcholbun ti jc'opilale c'u x'elan laj jpas ti vo'one,

sna'ojic uc ti ochemun ti jtos yu'un ti fariseoetique. Ti ho'ontutique tsots sc'opilal c'otem cu'untutic ti mantaletique. 6 Jch'unoj ti ic'ot xa ti pasel ti sc'op ti Diose hech chaj c'u che'el i'albatic ti jtatamol jmembeltique ti vo'one. Te chloc' ti atojolic ti Jcoltavaneje, x'utatic. Yu'un jch'unoj ti ital xae hech yu'un ti li' chquich' chapanel ti ora to. 7 Ho'ucutic lajchachopucutic ho'ucutic ti judioucutique. Scotolic ta to smalaic mu to chtal scuyojic ti hech chaj c'u che'el laj yal ti Diose. Hech yu'un ti c'ac'al ti ac'ubal toyol to yo'ntonic tspasbeic yabtel ti Diose ti scuyojique. Rey Agripa, ja' jmul c'otem yu'un ti jchi'iltique yu'un jch'unoj ti ital xa ti Jcoltavaneje. 8 ¿C'u yu'un ti vocol chach'unique? ¿Mi mu xu' yu'un chacuyic ti Diose ti laj xa xcha'cuses loq'uel ti ch'en ti Jesuse?

Ja' sc'opilal ti chal sba ti Pabloe ti ep i'ilbajinvane

9 'Ho'oni laj jcuy ti vo'one ti lec mi ti jcontrain ti Jesuse, ja' ti much'u ilic tal ti Nazarete. 10 Hech laj jpas te ti Jerusalén. Laj jtic' ti chuquel ep ti much'utic xch'unojbeic sc'op ti Cajvaltique. Quich'oj mantal yu'un ti totil paleetique. C'alal chmilatic ho'on laj jc'ambe smilel uc. 11 Ep vuelta laj cac'be yich'ic castigo ti scotol temploetic yu'unic. Laj jsuj yu'un chopol ac'o c'opojuc yu'un ti Diose. Xitec'tun no'ox ni'ilin. Batem co'nton chi'ilbajinvan c'alal ti jteclumetic ti yan balumil.

Ja' sc'opilal ti chal sba ti Pabloe ti c'u che'el laj sutes yo'ntone (Hch. 9:1-19; 22:6-16)

12 'Hech yu'un nibat ti Damasco. Quich'oj mantal, quich'oj batel orden yu'un ti totil paleetique. 13 C'alal ista o'lol c'ac'al, oyun xa ti be. Laj jq'uel, tote, ti iquevan tal c'alal ti vinajel yo' bu chixanave. Ech'em to hech chaj c'u che'el squeval c'ac'al iquevan tal ti jtojol xchi'uc ti stojol ti much'utic laj xchi'inune. 14 Jcotoltutic nip'ajtutic ti lum. Ti ho'one laj ca'ibe sc'op ti much'u chisc'oponune. Hech laj yalbun ti jc'optique, ja' ti hebreo c'ope: "Saulo, ¿c'u yu'un chacontrainun? Hovil ti hech chapase. Ja' no'ox chlic avich' vocol", xiyutun. 15 Hech laj jac'be: "¿Much'uot, Cajval?" xcut. Hech laj yalbun ti Cajvaltique: "Ho'on Jesusun. Ho'on chacontrainun", xiyutun. 16 "Lican", xiyutun. "Yu'un ti hech laj cac' jba ti q'uelel ti atojole yu'un chacabatin. Chavich' avabtel cu'un hech chatun cu'un. Ja' chachol c'usi laj xa avil xchi'uc c'usi ta to xacac'bot avil. 17 Chajtac batel ti stojol achi'iltac xchi'uc ti stojol yanlum crixchanoetic. Mu xacac' ti sc'obic. 18 Ti ho'ote chc'o aviq'uesbe satic yu'un ac'o scomesic ti c'usi chopol tspasique. Hech chlic spasic ti c'usi leque. Hech chcolic loq'uel ti sc'ob ti Satanase. Hech ch-ochic ti jc'ob. Hech chixch'umbun jc'op, hech ti jch'aybe smulic. Co'ol chich'ic c'uxubinel xchi'uc scotol ti much'utic lecubtasbilic xa yo'ntonic cu'un", xiyutun ti Cajvaltique.

Ja' chal ti Pabloe ti c'u che'el chchol ti sc'op ti Diose

19 'Hech yu'un, rey Agripa, laj jch'umbe sc'op ti Cajvaltique ti laj sc'oponun ti laj jq'uele. 20 Ja' jbael laj jcholbe ya'yic ti much'utic nacajtic te ti jteclum Damascoe. Patil laj jcholbe ya'yic ti much'utic nacajtic ti Jerusalene. Laj jcholbe ya'yic uc ti much'utic nacajtic ti scotol estado Judea. Patil ba jcholbe ya'yic yanlum crixchanoetic uc. Scotolic laj calbe ti ac'o sutes yo'ntonic yu'un smulic, ac'o yac' sbaic ti sc'ob ti Diose, ac'o yaq'uic ti q'uelel ti sventa yabtelic ti sutem xa yo'ntonic ti mero melel. 21 Ja' yu'un ti laj stsacucun te ti templo te ti Jerusalén ti jchi'iltique. Sc'an chismilucun. 22 Ja' laj scoltaun ti Diose. Hech yu'un li'to va'alun ti ora to. Buc no'ox chibat chic'opoj ti stojol ti much'u tsots yabtel yich'oje xchi'uc ti stojol ti much'u mu tsotsuc yabtel yich'oje. Mu jc'opuc jtuc ti chcale. Ja' sc'op ti j'alc'opetic yu'un ti Diose xchi'uc ti sc'op ti Moisese, 23 ja' ti much'utic jbael laj yalic ti persa chcham ti Cristoe. Hech

laj yalic uc: “Ja' jbael chcha'cuxi loq'uel ti ch'en ti Cristoe. Hech chilic ti jchi'iltique xchi'uc ti yanlum crixchanoetique ti xu' chcha'cuxiic ti sventa ti Jesuse”, xchiic ti j'alc'opetic yu'un ti Diose —xchi ti Pabloe.

Ja' sc'opilal ti Agripae ti itijbat yo'nton yu'un ti i'albat sc'op Dios yu'un ti Pabloe

24 Yu'un jamal laj xchol scotol ti c'u che'el yac'oj sba ch-abtej yu'un ti Diose ti Pabloe, tsots ic'opoj ti Festoe:

—Soquem ajol, Pablo. Ja' soquem ajol yu'un ti ep chanubtasbilote —x'utat.

25 Hech laj yal ti Pabloe:

—Festo, ho'ot ti totil ajvalilote, mu'yuc bu soquem jol. Melel ti c'usi chacalbee. Oy sjam. 26 Ti reye ja' sna' ti c'usi laj cale. Hech yu'un muc xixi' laj jcholbe ya'i scotol. Scotol crixchanoetic sna'ic ti c'usi laj spas ti Jesuse yu'un mu muculuc ic'ot ti pasel. Hech yu'un ti jna' ti ya'yoj scotol ti reye. 27 Rey Agripa, ti jna' ti ach'unojbe sc'op ti j'alc'opetic yu'un ti Diose —xchi ti Pabloe.

28 Ti Agripae hech lic yalbe ti Pabloe:

—Ja' chac'an ti ora ti jch'umbe sc'op ti Cristoe —x'utat.

29 Hech laj yal ti Pabloe:

—Mi ti ora to, mi ep to c'ac'al tsc'an, ti jc'ambe vocol ti Diose ac'o hechucot hech chaj c'u che'el ho'on. Ac'o hechuc uc acotolic ti jayvo'oxuc chava'ibun jc'op li'to. Ja' no'ox mu me xachucat ti cadena taq'uin hech chaj c'u che'el ho'on —xchi ti Pabloe.

30 C'alal hech laj yal ti Pabloe, ilic ti reye xchi'uc ti gobernadore xchi'uc ti Berenicee xchi'uc ti much'utic te nacajtic xchi'uque. 31 Iloq'uic batel. Hech laj yalbe sbaic:

—Mu'yuc smul ti vinique yu'un chcham. Mu'yuc smul yu'un chchucat —xut sbaic.

32 Ti Agripae hech laj yalbe ti Festoe:

—Ti manchuc yaloj ti tsc'an te chba chapanatuc yu'un ti Césare, xu' chcol ti vinique ti hechuque —xchi.

27

Ja' sc'opilal ti chabibil ibat ti Pabloe c'alal ibat ti Roma

1 Laj xchapic ti tstaquic batel ti barco c'alal ti Italia ti Pabloe. Ho'on nibat uc, laj jchi'in batel ti Pabloe. Hech ti Pabloe xchi'uc ti yan jchuqueletique i'ochic ti sc'ob jun capitan soldadoe, Julio sbi. Ja' yajcapitan yu'un ti jchop soldadoetic Augustus sbi. 2 Te oy jun barco talem ti jteclum Adramitio. Laj ya'yic ti much'u chtacvan batel ti barco ti te ch-ech' ti bu jteclumetic te oyic ti ti'ti'nab ti slumal Asia ti barcoe. Hech yu'un te laj stic'untutic ochel. Hech nibatutic. Laj xchi'inuntutic batel ti Aristarcoe, ja' ti Macedonia vinique. Ja' liquem tal ti jteclum Tesalónica ti Aristarcoe. 3 Ti yoc'omal nic'otutic ti jteclum Sidón te ti ti'nab. Ti Pabloe c'uxubimbil yu'un ti Julioe; i'ac'at batel yu'un chba sc'opon ti xchi'iltaque ti te nacajtic ti jteclume yu'un ac'o mac'linatuc yu'unic. 4 C'alal laj co'ntontutic ti Sidón, niloc'tutic batel. Laj snitic muel spoq'uil ti barcoe yu'un hech ac'o xisnet'ucutic batel ti iq'ue. Ti iq'ue tsots ital ti bu ti jc'an chibatutique hech yu'un muc xijelavtutic. Hech yu'un laj jmac jbatutic batel ti spat ti balumil Chipre, ja' ti joyubtabil ti ho'e. 5 Nixanavtutic batel ti barco ti nab ti nopol xil sbaic xchi'uc ti estado Cilicia xchi'uc ti estado Panfilia. Nic'otutic ti jun jteclum Mira sbi te oy ti ti'nab te ti estado Licia. Te niloc'tutic ti barco.

6 Ti capitan soldadoe te c'ot sta jun barco talem ti jteclum Alejandría. Ja' chbat ti Italia. Te laj stic'untutic ochel. 7 Ep c'ac'al c'unc'un nixanavtutic batel ti barco. Vocol nic'otutic ti bu nopol jun jteclum Nido sbi. Muc xac'

xijelavtutic ti iq'ue. Hech yu'un laj jmac jbatutic ti spat balumil Creta te ti bu nopol xil sbaic xchi'uc ti balumil Salmón sbi. Ti o'lol nijelavtutic. 8 Vocol nijelavtutic batel ti ti'ti'nab asta nic'otutic ti nopol ti muc'ta jteclum Lasea sbi te ti ti'nab te ti slumal Creta. Te nic'otutic ti bu xu' chcom ti barcoetique.

9 Yu'un c'unc'un nitaltutic ti barcoe hech yu'un ic'ot xa yorail ti chlic ti sique. Laj jna'tutic uc ti i'ech' xa yorail ti chipan sbaic ti judioetique, hech yu'un laj jna'tutic laj sta yorail ti mu xa xu' xanav barcoetic. Hech yu'un ti Pabloe hech lic yalbe:

10 —Viniquetic, ta to xquich'tic ep vocol li' ti barco chquil. Mi chijbatucutique, ho'on chcal ti chch'ay ochel ti nab ti icatsile xchi'uc ti barcoe. Repenta mi chijchamucutic uc —xchi.

11 Ti capitan soldadoe muc spasbat ti muc' ti sc'op ti Pabloe. Ja' laj xch'umbe sc'op ti jtijbarcoe xchi'uc ti yajval ti barcoe. 12 Yu'un muc staic ti bu xu' lec chcom ti barcoe c'alal ch-ech' yorail sic, hech yu'un ep laj sc'anic ac'o jelavuc batel. Laj snopic ti xu' van chc'otic ti jteclum Fenice yu'un te chc'ot nacluc ja'to mi i'ech' xa ti yorail ti sique. Ti jteclum Fenicee te oy ti slumal Creta. Te mu x'och tal tsots ic'.

Ja' sc'opilal ti c'alal mu xa sc'an tojobtasel ti barcoe yu'un ti iq'ue, ixi'ic mi chchamic

13 C'alal ital lequil ic' ti stojol sur laj scuyic ti chq'uep ti osile. Hech yu'un laj snitic muel ti anclataq'uine ti te tiq'uil ti yut nabe yu'un ac'o xanavuc ti barcoe. Nopol nijelavtutic ti sti' ti balumil Cretae. 14 Patil tsots ital ic'. Te ti bu ti balumile ja' te ital ti iq'ue. Noreste sbi ti ic' lume. 15 Stse'et no'ox ti barcoe yu'un chjimvan ti iq'ue. Mu xu' xanav batel. Hech yu'un laj cac' snet'untutic batel ti iq'ue. Hech inet'at batel ti barcoe yu'un ti iq'ue. 16 C'o jmac jbatutic ti bu biq'uit balumil ja' ti joyubtabil ti ho'e, Clauda sbi. Chucbil ti lazo ti biq'uit barcoe. Ja' chchechvan ti muc'ta barcoe. Nixi'tutic mi chcol batel hech yu'un laj jcajantutic ti sba ti muc'ta barcoe. Vocol ihu' cu'untutic xchuquel. 17 Ihu' cu'untutic. Ti muc'ta barcoe laj sna'ic c'usi chutic. Laj sbech'ic ti lazo naca me totsatuc yu'un ti iq'ue. Laj xi'ic mi chc'ot ti barcoe ti bu oy ep hi'. Sirte sbi ti bu ti hi'e. Hech yu'un laj snitic yalel ti spoq'uil ti barcoe yu'un hech mu me xnet'at batel ti bu hi' ti barcoe. Hech yu'un buc no'ox inet'at batel ti barco yu'un ti ho'e. 18 Ep jvocoltutic scoj ti tsots ital ic'. Hech yu'un ti yoc'omal lic stenic ochel ti yut nab ti icatsile. 19 Ti yoxibal c'ac'al laj stsac ti sc'obic laj stenic ochel ti yut nab scotol ti yabtejebic uc yu'un ti c'u che'el tstojobtasic ti barcoe. 20 Ep c'ac'al muc xvinaj ti c'ac'ale, ep ac'ubal muc xvinaj ti c'analetique. Xjinet no'ox ti iq'ue. Mu'yuc xa smuc'ul co'ntontutic. Laj jcuytutic ti mu xa xicuxitutic.

21 Ep c'ac'al mu'yuc c'usi laj jlajestutic. Hech yu'un ti Pabloe laj sva'an sba ti o'lol. Hech laj yal:

—Viniquetic, ti lajuc ach'umbun ti jc'ope, mu me xijloc'ucutic batel, ti xacute te ti Creta, mu hechuc ti chquich'tic ti vocole ti ora to. Mu'yuc c'usi ich'ay avu'unic ti hechuque. 22 Tana chajtaq'uioxuc. Nichimuc me avo'ntonic, mu me xavich'ic mul. Mi junuc mu xijchamucutic ti jcotoltic. Ja' no'ox chvoc' stuc ti barcoe. 23 Yu'un nax ti ac'ubaltic ital ti xch'ul abat ti Diose, tal sva'an sba ti jtojol. Ja' ti Diose ti oyun ti stojole, ja' ti cac'oj jba chi'abtej yu'une. Ja' laj stac tal ti xch'ul abate. 24 Hech laj yalbun: “Pablo, mu me xaxi'. Persa chac'ot ti stojol Cesar. Chascoltaot ti Diose xchi'uc scotol ti much'utic achi'uc te ti yut barco”, xiyutun. 25 Hech yu'un, viniquetic, nichimuc me avo'ntonic. Ho'oni ti jch'umbe sc'op ti Diose ti hech chc'ot ti pasel hech chaj c'u che'el laj yalbun. 26 Ti barcoe persa chc'ot smaj sba ti jun balumil ti bu joyubtabil ti ho'e —xchi ti Pabloe.

27 Oxlajuneb ac'ubal laj snet'untutic batel ti iq'ue xchi'uc ti c'ac'altic uc. Ti xchanlajunebal ac'ubal ti o'lol ac'ubal c'alal nijelavtutic batel ti muc'ta nab Adria sbi, ti jtijbarcoe xchi'uc ti xchi'iltaque laj sna'ic ti nopol xa oyuntutic ti bu ti balumile. 28 Hech yu'un laj sp'isic c'u snatil ti nabe. Jtob ti jov snatil c'alal laj sp'isique. Nijelavtutic batel jutuc. Laj xcha'p'isic yan vuelta yu'un hech tsna'ic c'u snatil ti nabe. Ho'lajunjov xa snatil ti nabe c'alal laj sp'isique. 29 Ixi'ic mi chc'ot voc'uc ti tontic ti barcoe yu'un mu xa natuc ti nabe. Hech yu'un ti xchac barco laj stenic ochel ti yut nab chanib anclataq'uin yu'un hech mu xanav batel ti barcoe. Chucul ti barco ti slazoil ti anclataq'uine.

—Ja' lec mi tsacub ti osile —xchiic.

30 Hech yu'un ti jtijbarcoe xchi'uc ti xchi'iltaque ba syalesic ti biq'uit barco yu'une. Laj syales ti ba nab. Yu'un tsc'an chjatavic loq'uel. Hech yu'un hech lic yalic:

—Chba jxach'betutic yaq'uil ti anclataq'uine te ti sjol barco —xchiic tsnopic c'op. 31 Ti Pabloe hech laj yalbe ti capitan soldadoe xchi'uc ti soldadoetique:

—Mi mu xcomic li' ti yut barco ti jtijbarcoe xchi'uc ti xchi'iltaque, chijcham jcotoltic —xchi.

32 Hech yu'un ti soldadoetique ba stuch'beic ti yaq'uil ti biq'uit barcoe.

—Ac'o ch'ayuc ti nab —xchiic.

33 C'alal jutuc xa sc'an tsacub ti osile, ti Pabloe laj yalbeic ac'o ve'uc. Hech laj yalbe ya'yic scotolic:

—Oy xa chanlajuneb c'ac'al ti muc xave'ic lec yu'un ti chaxi'ic mi chachamique. 34 Hech yu'un chacalbeic. Ve'anic hech ch-an avipic. Mu xijcham. Mu xch'ay jp'ejuc stsotsil joltic —xchi ti Pabloe.

35 C'alal laj yal hech, laj stam ti caxlan vaje, laj yalbe vocol ti Diose ti stojol scotolic. Laj xet' ti caxlan vaje. Lic ve'uc ti Pabloe. 36 Hech imuc'ub yo'ntonic scotolic. Ive'ic uc. 37 Doscientos setenta y seis ti vo' ti jcotoltutic ti te tiq'uiluntutic ti yut barcoe. 38 C'alal inoj xch'utic, laj sloq'uesbeic yicats ti barcoe. Laj stenic ochel ti yut nab ti trigoe.

Ja' sc'opilal ti ivoc' ti barcoe

39 C'alal isacub ti osile, muc sna'ic ti bu oyuntutique. Laj sq'uelic batel ti bu lec chcom ti barcoe te ti ti'ti'nab.

—Mi ihu' cu'untic, ja' lec te ac'o batuc ti barcoe —xut sbaic.

40 Hech yu'un lic stuch'beic slazoil ti anclataq'uine. Te icom ti yut nab. Laj sjitumbeic ti slazoil ti spajesobil barcoe. Laj snitic muel ti spoq'uil ti barcoe. Hech inet'at batel yu'un ti iq'ue. Hech inopej batel ti ti'ti'nab. 41 Te c'ot chotluc yu'unic ti barcoe yo' bu mu natuc ti nabe, ti bu tsnup sbaic chib nab. C'ot sta ti balumile ti sjol barcoe. Te nacal icom. Ti xchac barcoe ivoc' yu'un ti yip ti nabe. 42 Ti soldadoetique laj xchapambeic sc'opilal yu'un tsmilic ti jchuqueletique yu'un naca me jatavuc batel ti much'utic sna' nuxe. 43 Ti capitan soldadoe laj spajes ti yajsoldadoe yu'un sc'an tscolta ti Pabloe. Hech laj yal mantal:

—Scotol ti much'utic sna' nuxe ja' jbael ac'o sten sbaic ochel ti yut nab yu'un hech chloc' batel ti balumil. 44 Ti yantique o'lol ac'o scolta sbaic ti tenelte', o'lol ac'o scolta sbaic ti svoc'olil ti barcoe —xut ti yajsoldadoe.

Hech jcotoltutic niloc'tutic batel ti barco. Hech c'ot jtatutic ti balumile.

28

Ja' sc'opilal ti ic'otic ti balumil Malta sbi

1 C'alal niloc'tutic xa ti nabe, laj ca'itutic ti ja' Malta sbi ti balumile ti
bu nic'otutique. Ja' joyubtabil ti ho' ti Maltae. 2 Ep laj xc'uxubinuntutic ti
much'utic te nacajtic ti Maltae. Laj spasbuntutic jc'oc'tutic yu'un oy ho' yu'un
oy sic uc.
—La' me c'atinanic —xiyutuntutic.
3 Ba stsob si' ti Pabloe. C'ot yac' ti c'oc'. Te tiq'uil ti si' orachon. Hech ijatav
loq'uel ti c'oc' ti orachone. Iti'bat sc'ob ti Pabloe. 4 Ti crixchanoetique ti te
oyic ti Maltae c'alal laj yilic ti te jipil ti sc'ob ti Pabloe ti orachone, hech laj
yalbe sbaic:
—Yu'un ja' jmilvanej avi vinic li'to. Manchuc mi icol xa tal ti nab, persa
ono'ox chcham —xut sbaic.
5 Ti Pabloe laj sjimilan ti sc'obe hech ip'aj ochel ti yut c'oc' ti orachone. Mi
jutuc mu'yuc c'usi ipasbat yu'un ti chone. 6 Laj smalaic mi chpum ti sc'obe,
mi chcham ti ora. Hal laj smalaic. Laj yilic ti mu'yuc c'usi ipasbate, hech laj
sutes sc'opic:
—Yu'un ja' jun dios —xchiic.
7 Nopol xa ti sna ti ajvalil yu'un ti Maltae. Publio sbi ti ajvalile. Laj
yic'untutic ochel ti sna. Oxib c'ac'al laj smac'linuntutic. Nichim no'ox
yo'nton ti Publioe c'alal te oyuntutic ti snae. 8 Jchamel ti stot ti Publioe. Te
metsel ti sna. Oy sc'ac'al ti sbec'tale. Sim nac'al cha'i. Ti Pabloe i'och batel
ti yut sna. C'ot sq'uel c'u x'elan. Laj sc'opombe Dios ti stojol. Laj yac' sc'ob
ti Pabloe, laj yac'be ti sjol ti jchamele, hech ichop. 9 C'alal hech ic'ot ti pasel,
ital yantic uc tsacbilic ti chamel ti te nacajtic ti Maltae. Ichopic uc. 10 C'alal
te oyuntutic ep jmotontutic laj yac'buntutic. C'alal nibatutic ti barco, laj
yac'buntutic batel c'utic itun cu'untutic.

Ja' sc'opilal ti ic'ot ti Roma ti Pabloe

11 Te nihalejtutic ti Malta oxib u. Patil lic jtsactutic yan barco talem ti
jteclum Alejandría. Te hulem ti Malta, te tsmala ch-ech' yorail sic. Oy c'usi
loc'tabil ti jol barco. Vats crixchano. Cástor xchi'uc Pólux sbiic. 12 Nic'otutic
ti jteclum Siracusa. Te nihalejtutic oxib c'ac'al. 13 Niloc'tutic ti Siracusa,
ti'ti'nab laj jtamtutic batel. Hech nic'otutic ti jteclum Regio sbi te ti balumil
Italia. Ti yan c'ac'al ital lequil ic' ti stojol sur. Ti yoc'omal nic'otutic ti jteclum
Puteoli sbi te ti Italia. Te niloc'tutic ti barco o. 14 Te c'ot jtatutic quermanotic.
Laj yalbuntutic vocol ac'o jchi'intutic hucub c'ac'al. Patil nibatutic ti jteclum
Roma. 15 C'alal laj ya'ibun jc'opilaltutic ti quermanotique ti te nacajtic ti
Romae, tal snupuntutic ti be ti bu plaza yu'un Apio sbi xchi'uc ti bu oxchop
na sbi. C'alal laj yil ti quermanotique ti Pabloe, hech imuc'ub yo'nton. Laj
yalbe vocol ti Diose. 16 C'alal nic'otutic ti Roma, ti capitan soldadoe c'ot yac'
entrecal ti jchuqueletique ti stojol ti totil soldadoe. Ti Pabloe i'ac'bat licensa
yu'un ti parte chba sa' sna stuc. Oy jun soldado chchabiat yu'un.

Ja' sc'opilal ti laj xchol sc'op Dios ti Roma ti Pabloe

17 C'alal laj sta yoxibal c'ac'al sc'otel ti Pabloe laj yic' tal ti totiletic yu'un
ti xchi'iltaque ti te nacajtic ti Romae. C'alal laj stsob sbaic tal, hech i'albatic
yu'un ti Pabloe:
—Totetac, ti ho'one mu'yuc bu laj jcontrain ti jchi'iltique. Mu'yuc bu laj
jcontrain yu'un stalel ti jtatamol jmembeltique ti vo'one. C'alal te oyun
ti Jerusalén laj yac'un ti sc'ob roma viniquetic ti jchi'iltique, hech yu'un
jchuquelun nital. 18 C'alal laj yich'bun jc'op ti ajvalile, c'an scoltaucun, yu'un
mu'yuc jmul laj stabun yu'un chicham. 19 Yu'un muc xlaj yo'ntonic yu'un
chisa'bun jmul ti jchi'iltique, hech yu'un persa laj jc'an ti ja' chixchapanun ti
Cesare. Mu yu'unuc tal jtic'be smul ti jchi'iltique yu'un ti nital li'e. 20 Ja' yu'un

ti laj quic'oxuc tale yu'un laj jc'an chajq'ueloxuc, laj jc'an chajc'oponoxuc. Yu'un ti chamalaic to ti Cristoe, ja' yu'un ti chuculun ti cadenataq'uin avi to —xchi ti Pabloe.

21 Ti Pabloe hech i'albat yu'unic:

—Mu'yuc bu talem ti Judea ac'opilal ti carta. Mu'yuc bu chopol ac'opilal yu'un ti jchi'iltic li'to ti te talemique. Mu'yuc bu tsa'ic amul. 22 Ti jc'an chca'itutic ac'op yu'un ti c'usi ach'unoje yu'un ca'yojtutic ti buc no'ox balumilal contraimbil ti jtos o ach'unoje —xchiic.

23 Hech laj xchapic c'usi c'ac'alil chtalic. Ep tal sc'oponic ti Pabloe ti bu nacal ti Pabloe. Ti sob ic'luman asta c'alal imal c'ac'al yu'un o, ti Pabloe laj xcholbe ya'yic c'u x'elan tspasvan ti mantal ti Diose. Laj xcholbe sc'opilal ti Jesuse hech chaj c'u che'el ts'ibabil comel ti sun ti Moisese xchi'uc ti sun ti j'alc'opetic yu'un ti Diose yu'un ac'o xch'unic ti ja' ti Jcoltavaneje ti Jesuse. 24 O'lol laj spasbeic ti muc' ti sc'op ti Pabloe, o'lol muc spasbeic ti muc' ti sc'ope. 25 Mu jtosuc yo'ntonic c'alal ibatique. Hech i'albatic batel yu'un ti Pabloe:

—Melel ti c'u che'el i'albat ti Isaíase, ja' ti j'alc'op yu'un ti Diose ti vo'one. Ja' sc'opilal ti antiguo jtotique ti hech i'albat yu'un ti Ch'ul Espíritue:

26 Batan, ba albo ti achi'iltaque.
Hovil ti chava'ilanique, mu xc'ot ti avo'ntonic.
Hovil ti chavililanique, mu xach'unic.
27 Yu'un laj xa atsatsubtas avo'ntonic hech mu xc'ot ti avo'ntonic.
Laj xa amac achiquinic, hech mu xu' chava'yic.
Laj xa amuts' asatic, hech mu xu' chaq'uelic.
Yu'un mu xac'an xasutes avo'ntonic yu'un amulic yu'un hech chacolic cu'un, xavut,
xiyutun ti Ch'ul Espíritue, xchi ti Isaíase. 28 Na'ic me, ja' ic'ot xa ti sventaic ti yanlum crixchanoetique ti colel yu'un ti Diose. Ja' chch'unic —xchi ti Pabloe.

29 C'alal hech laj yal ti Pabloe, iloq'uic batel ti xchi'iltaque. Tstsaquilan sbaic ti c'op c'alal iloq'uic batele.

30 Ti Pabloe chib habil te inaqui ti bu ti sloc'oj ti nae. Laj yic' ochel scotol ti much'utic tal c'oponatuque. 31 Jamal laj xcholbe ya'yic ti c'u x'elan tspasvan ti mantal ti Diose. Jamal laj xcholbe sc'opilal ti Cajvaltic Jesucristoe. Mu'yuc much'u ipajesat yu'un.

JA' TI SCARTA TI QUERMANOTIC TE TI ROMAE
ti its'ibabat yu'un ti Pabloe

Hech lic sc'opon ti carta ti quermanotique ti te nacajtic ti Romae

1 Ho'on Pabloun, ho'on yabatun ti Jesucristoe yu'un mambilun yu'un. Ho'on ac'bilun cabtel yu'un ti Diose yu'un chba jpucbe sc'op, yu'un chba jchol ti lequil ach' c'op yu'un ti Diose. Ja' cabtel o.
2 Ti vo'one laj yalbe sc'opilal ti lequil ach' c'ope ti Diose. Laj yalbe ti j'alc'opetic yu'une, hech lic sp'ejanic ti hun. Ja' ti sun ti Diose ti quich'ojtique.
3 Ja' ti sc'opilal ti Snich'one ti laj yich' sbec'tal, hech yelnich'on ti Rey David ic'ot li' ti balumile. Ja' ti Cajvaltic Jesucristoe. 4 Ja' Snich'on ti Diose. Yu'un te oy ti yo'nton ti Ch'ul Espíritue, ja' Snich'on ti Diose. Ja' i'ac'at ti q'uelel ti ja' Snich'on ti Diose c'alal icha'cuxi loq'uel ti ch'en. 5 Ti ho'ontutique ja' laj xa yac'buntutic cabteltutic yu'un ti jpucbetutic ti sc'ope. Jun no'ox yutsil ti hech chiyac'buntutic hech chituntutic yu'un. Yu'un hech chlic xch'umbeic smantal ti Cajvaltique ep ti tos crixchanoetic li' ti balumile. Hech chlic spasic ti muc' ti Cajvaltique. 6 Ti ho'oxuque laj xa yic'oxuc ti stojol ti Cajvaltique hech snich'onoxuc nac'otic xa.
7 Hech yu'un chajc'oponoxuc ti carta, ho'oxuc ti te nacaloxuc ti jteclum Romae ti c'uxoxuc ti yo'nton ti Diose. Yu'un laj xa yic'oxuc ti stojole yu'un chatunic yu'un. Ac'o yac'boxuc ep bendición ti Jtotic Diose xchi'uc ti Cajvaltic Jesucristoe. Ac'o yac'bot jun avo'ntonic ti jujunoxuque.

Ja' sc'opilal ti Pabloe ti sc'an chba sq'uel ti quermanotique ti te nacajtic ti Romae

8 Hech yu'un ja' primero chacalbeic avi to. “Hocol aval, Dios cu'un, ti lec xch'unojbot ac'op ti quermanotac te ti Romae”, chcut ti Diose. Ja' ti sventa ti Jesucristoe ti hech chcale. Yu'un puquem ac'opilalic ti scotol balumil ti oy lec xch'unojel avo'ntonique. 9 Scotol c'ac'al ti jc'opon Dios ti atojolic. Yu'un jun co'nton cac'oj jba chi'abtej yu'un ti Diose ti jchol ti lequil ach' c'ope, ja' ti sc'opilal ti Snich'one, hech yu'un sna' ti Diose ti mu xach'ay ti co'ntone. Scotol c'ac'al chajna'oxuc. 10 Scotol c'ac'al ti jc'ambe vocol ti Diose mi hech tsc'an ti yo'ntone hech xu' cu'un chtal jq'ueloxuc. Ep vuelta jc'an chtal jq'ueloxuc. Mu hechuc laj sc'an ti Diose. 11 Yu'un ti jc'an chtal jq'ueloxuque, yu'un jc'an chajcoltaoxuc hech más ch-an yip avo'ntonic. 12 Mi ihu' cu'une, hech chmuc'ub co'nton uc yu'un ti jq'uel ti oy xch'unojel avo'ntonic uc. Hech co'ol chmuc'ub co'ntontic.
13 Quermanotac, ti jc'an ti chana'ic ti ep vuelta jc'an chtal jq'ueloxuc. Ti manchuc nipajesat, laj xa jc'opon jbatic. Yu'un ti jc'an chtal jts'un ti sc'op ti Diose ti avo'ntonique hech chaj c'u che'el laj xa jts'un ti yo'ntonic ti quermanotic ti li' nacajtique, ho'oxuc ti co'ol yanlum crixchanooxuc xchi'uque. Yu'un hech más lec chach'unic ti jventa. 14 Ho'on quich'oj cabtel ti stojol scotol crixchanoetic. Manchuc mi lec chanubtasbilic, manchuc mi mu chanubtasbiluc, manchuc mi p'ij yo'ntonic, manchuc mi mu p'ijuque, persa ti jcholbe ti sc'op ti Diose scotolic. 15 Hech yu'un toyol co'nton chtal jcholboxuc uc ti lequil ach' c'ope, ho'oxuc ti te oyoxuc te ti Romae.

Ja' sc'opilal ti yu'un ja' sc'op ti Diose ti lequil ach' c'ope hech yu'un oy yip

16 Yu'un ti ho'one mu xiq'uexav yu'un ti lequil ach' c'ope. Yu'un ja' sc'op ti Diose hech yu'un oy yip yu'un hech chcolic scotol ti much'utic chch'unique.

Ja' primero laj ca'itic ti ho'ucutic ti judioucutique yu'un ja' primero laj yac' ti q'uelel ti Diose ti ho'ucutic laj st'ujucutique. Patil laj ava'yic ho'oxuc ti yanlum crixchanooxuque. 17 Yu'un te chvinaj ti sc'op ti Diose ti ja' ti sventa ti oy xch'unojel co'ntontique ti toj co'ntontic chijyilucutic ti Diose. Yu'un hech ts'ibabil: "Ti much'u toj yo'nton chquil yu'un ti oy xch'unojel yo'ntone, ja' chcuxi sbatel osil", ti xchi ti Diose.

Ja' sc'opilal ti oy smulic scotol crixchanoetic. Scotol ti much'utic mu ya'yojuc ti sc'op ti Diose oy smulic yu'un sna'ic ti oy ti Diose pero muc spasic ti muc'

18 Ti Diose chac' ti q'uelel ti chac'be castigo ti much'utic mu sc'an xch'umbat sc'ope, xchi'uc ti much'utic tsa' smulique. Yu'un bol yo'ntonic hech yu'un tscontrainic ti sc'op ti Diose ti ja' melele yu'un mu sc'an chpuc ti sc'op ti Diose. 19 Mu yu'unuc mu sna'ic mi jutuc c'u x'elan ti Diose. Yu'un scotol crixchanoetic ch-ac'bat sna'ic yu'un ti Diose. 20 Manchuc mi mu xquiltic ti jsatic ti Diose, ti yabtele chvinaj. Asta c'alal imeltsaj ti balumile asta ti hora to chvinaj ti jelaven sp'ijil ti Diose, ti mu sna' xlaj sp'ijil ti Diose. Chvinaj ti ja' Dios stuc. Hech yu'un mu xu' chalic ti mu sna'ique. 21 Laj sna'ic bu oy ti Diose pero muc spasic ti muc' hech chaj c'u che'el tsc'an ti jpastic ti muc' ti Diose. Hocol aval, muc xchiic ti stojol. Hech yu'un hovil ti c'utic laj snopilanic ti yo'ntonique. Ja' no'ox más ibolib ti yo'ntonique. 22 P'ij yo'ntonic laj scuy sbaic. Ja' bol ti jyalel ic'otic. 23 Muc sc'an spasic ti muc' ti Diose ti stalel cuxul sbatel osile. Ja' laj sloc'taic ti much'u chchame. Ja' crixchano ti chchame. Ja' laj spasic ti muc'. Ja' laj spasic ti muc' uc sloc'tombail mut xchi'uc sloc'tombail ti c'usi xcotetic ti lume xchi'uc sloc'tombail chon.

24 Hech yu'un icomesatic yu'un ti Diose. Yu'un ibolib xa ti yo'ntonique, hech lic spasic ti c'usi chopol tsc'an ti sbec'talique, lic yixtanic ti sbec'talique. 25 Muc sc'an xch'unic ti c'usi melele ti ja' ti Diose ti te oy ti vinajele. Ja' laj spasic ti muc' ti c'utic pasbile ti mu xcoltavane. Laj yac' sbaic ti abatinel yu'un. Ma'uc laj spasic ti muc' ti Diose ti laj spas scotol ti c'utic oye. Ja' stuc tspasat ti muc' sbatel osil. Jun yutsil ti hech chc'ot ti pasel.

26 Ja' yu'un ti icomesatic yu'un ti Diose yu'un ti hech laj spasique. Hech i'epaj sbolil yo'ntonic. Hech uc ti antsetique j'ech'el ibolibic ti jyalel. Ma'uc laj xchi'in sbaic xa xchi'uc viniquetic. Stuquic laj xchi'in sbaic. 27 Hech ono'ox uc ti viniquetique ma'uc laj xchi'in sbaic xa xchi'uc antsetic. Toyol yo'ntonic ti viniquetique ti laj xchi'in sbaic stuquic. Hech i'ac'bat stoj ti sbec'talic ti smulique asta chlic xchamel sbec'talic yu'un.

28 Yu'un muc sc'an spasic ti muc' ti Diose hech yu'un icomesatic yu'un ti Diose. Puru sbolil yo'ntonic laj snopic. Scotol laj spasic ti c'usi chopol ti pasele. 29 Inoj ti yo'ntonic scotol ti c'usi chopole, xchi'uc mulivajel, xchi'uc bolc'op, xchi'uc sbic'tal yo'ntonic, xchi'uc yan muliletic. Ja' ibat ti yo'ntonic tspas biq'uit yo'ntonic, chmilvanic, tspasic pleito, chlo'lavanic, chlabanvanic, chopol tspucbe sc'opilal yan. 30 Tsa'beic smul yan. Scoj ti vocol ti chich'ique chilinta ti Diose. Mu xch'un mantal, tstoy sbaic, tstoy sbaic xchi'uc sc'op, tsnopilanic yan muliletic, tsp'ajbe smantal stot sme'ic. 31 Mu'yuc srazonic. Ti c'usi chale mu xc'ot ti pasel. Mu xc'uxubinvanic, mu'yuc perdón ti yo'ntonic, mu'yuc much'u bal ti yo'ntonic. 32 Manchuc mi tsna'ic ti yaloj ti Diose ti ch'ayel chbatic ti much'u hech tspasique, toyol yo'ntonic ta to spasic. Lec chilic uc mi hech tspasic yantic uc.

2

Scotol ti much'utic xch'unojic scuyojic ti smantal ti Diose oy smulic yu'un mu yu'unuc j'ech'el chajvalinic

1 Mi oy much'u hech chal: “Ep smul lume, ta ono'ox xich'ic castigo”, mi
xchie, yu'un juez tscuy sba. Mu xil ti co'ol oy smul xchi'uc yu'un co'ol ti
c'usi tspas xchi'uque. Hech yu'un mi ch-ac'batic castigo lume, ja' no'ox hech
uc ch-ac'bat castigo ti much'u hech chale. 2 Yu'un toj chchapanvan ti Diose
hech yu'un ti jna'tic ti persa ch-ac'bat castigo yu'un smulic scotol ti much'utic
hech tspasique. 3 Chil ti oy smul ti much'utic hech tspasique. Mu xil ti hech
yac'oj sba tspas uc. Tscuy ti stuc chcol, ti mu x'ac'bat castigo yu'un smul
yu'un ti Diose tscuy. 4 Mi hech tsnope, mu spas ti muc' ti ep i'ac'bat bendición
yu'un ti Diose, ti ep ic'uxubinate, ti ep its'icbat sbolil yo'ntone. Mu sna' ti
ep laj xa yich' c'uxubinel yu'un ac'o sutes yo'nton yu'un smul. 5 Scoj ti tsots
yo'ntone, scoj ti mu sutemuc yo'ntone, hech yac'oj sba tscajtsob ti scastigo
ti chc'o yich'e. Ja' ta ono'ox chc'o yich' c'alal tsta yorail chac'be castigo
yu'un smulic scotol crixchanoetic ti Diose. Te chvinaj ti toj chchapanvan ti
Diose. 6 Ti c'u x'elan ti cabteltique hech chijyac'bucutic jtojoltic jujunucutic.
7 Scotol ti much'u mu xlaj yo'ntonic tspasilanic ti c'usi leque, yu'un tsc'an
ti lec chc'ot sc'opilal yu'un ti Diose, ti ch-ac'bat squeval hech chaj c'u che'el
squeval ti Diose, ti chcuxiic sbatel osile, ja' ch-ac'bat xcuxlejalic sventa sbatel
osil. 8 Scotol ti much'u ja' no'ox sc'anic ti lec sc'opilal stuquique, ti mu
xch'unic ti c'op ti ja' melele, ti ja' chch'unic spasel ti c'usi chopole, ja' quechel
yilintael yu'un Dios ti stojolic. Hech yu'un ch-ac'batic castigo sbatel osil. 9 Ta
me xich'ic ep vocol, ta me x'ech' svocolic scotol ti much'utic tspasic ti c'usi
chopole yu'un xch'unojic tscuy. Ta ono'ox xich'ic ti jchi'iltique, ho'ucutic
ti judioucutique, yu'un ya'yojic ti sc'op ti Diose. Chich'ic uc ti achi'iltaque,
xchi'uc scotol yan crixchanoetic. 10 Scotol ti much'utic laj xa spasic ti c'usi
leque lec ch-ilat yu'un ti Diose. Ta me xilic utsilal. Ch-ac'bat jun yo'ntonic
jujun sbatel osil. Ta ono'ox xc'o quich'tic scotol, ho'ucutic ti judioucutique,
yu'un ja' primero laj yac' ti q'uelel ti Diose ti ho'ucutic laj st'ujucutique.
Chayac'boxuc scotol uc, ti ho'oxuque ti yanlum crixchanooxuque.

11 Yu'un ti Diose mu yu'unuc tst'uj ti much'u chc'uxubine; ja' parejo
chixchapanucutic jcotoltic. 12 Yu'un scotol ti much'utic tsa'ilan smulique, ti
mu ya'yojuc ti smantal ti Diose ti laj yalbucutic comel ti Moisese ti vo'onee,
ma'uc ch-ich'bat sc'op yu'un ti mu ya'yojuc ti smantal ti Diose. Ja' ch-ich'bat
sc'op yu'un ti c'u yepal i'ac'bat sna'ic ti yo'ntonic yu'un ti Diose. Yu'un muc
xch'unic hech yu'un ch'ayel chbatic. Scotol ti much'utic tsa'ilan smulique ti
ya'yojic ti smantal ti Diose, ja' ch-ich'bat sc'opic yu'un ti ya'yojic ti smantal
ti Diose. 13 Yu'un ma'uc toj co'ntontic chijc'ot ti stojol ti Diose mi ja' no'ox
chca'ibetic ti smantal ti Diose. Ja' toj co'ntontic chijc'ot mi jch'unojbetic
ti smantal ti Diose. 14 Ti achi'iltaque xchi'uc ti yan crixchanoetique ti mu
yich'ojuc ti smantal ti Diose, oy bu co'ol tspasic hech chaj c'u che'el smantal
ti Diose. Manchuc mi mu yich'ojuc smantal ti Diose, oy mantal ti yo'ntonic.
15 Chvinaj ti q'uelel ti hech oy ti yo'ntonique yu'un ti c'usi tspasique. Chvinaj
ti tsna'ic ti c'usi lec ti pasele, ti tsna'ic uc ti c'usi mu xtune. Yu'un mi oy
c'usi chopol spasoj, tsc'an tscolta sba. 16 Yu'un tsta yorail ch-ich'bat sc'opic
scotol crixchanoetic yu'un ti Jesucristoe, ja' ti ac'bil yabtel yu'un ti Stote.
Ja' ch-ich'bat sc'opic yu'un ti c'usi laj snopique ti c'usi mucul ti stojol ti
crixchanoetic ti mu xvinaje. Ja'to ch-ac'at ti q'uelel ti c'usi smule. Hech chal
ti lequil ach' c'op ti jchole.

Ja' sc'opilal ti judioetique ti yich'ojic ti smantal ti Diose ti oy smulic uc

17 Ti jchi'iltique, ho'ucutic ti judioucutic xchi'uque, tscuyic ti lec chilatic yu'un ti Diose yu'un ti yich'ojbeic ti smantal ti Diose. Ja' tstoy sbaic yu'un chojtiquinic ti Diose tscuyic. 18 Tscuyic ti tsna'ic c'usi tsc'an ti Diose. Tscuyic ti tsna' tst'ujic ti c'usi leque yu'un ip'ijub xa yu'un ti mantaletique tscuyic. 19 Hech yu'un tstojobtas scotol ti much'utic ma'satetique tscuyic, ja' ti much'utic ch'ayemic ti be tscuyique. Ja' luz c'otemic stuquic tscuyic yu'un ti much'utic oyic ti ic' osile tscuyique, ja' ti much'utic mu p'ijuc tscuyique. 20 Chchanubtas ti much'utic mu xtojob yu'unic tscuyic. Yu'un yich'ojbeic ti smantal ti Diose, ja' ti melele, ja' ti chijp'ijub yu'une, hech yu'un maestro tscuy sbaic yu'un ti much'utic mu to cha'ibeic sjame. 21 Xu' yu'unic chchanubtasic yantic tscuyic. ¿C'u yu'un mu sna' stuc? "Mu me xa'elc'ajic, xchi ti Diose", xchiic. Yac'oj sba ch-elc'ajic stuquic. 22 "Mu me xamulivajic, xchi ti Diose", xchiic. Yac'oj sba chmulivajic stuquic. Chaq'uic ti q'uelel ti tspasic ti muc' ti Diose yu'un mu'yuc santo o yu'unic. Pero ta to xelc'anic ti Diose yu'un mu hechuc tspasic hech chaj c'u che'el yaloj ti Diose. 23 Hovil ti tstoy sbaic yu'un ti yich'ojbeic ti smantal ti Diose. Ja' no'ox chaq'uic ti utel ti Diose yu'un mu xch'umbeic ti smantale. 24 Yu'un hech ts'ibabil comel ti sc'op ti Diose: "Ti acojic ti chopol chbat jc'opilal yu'un ti yanlum crixchanoetique, xchi ti Diose", ti xchie. Ja' sc'opilal ti jchi'iltique.

25 Ti circuncisione oy stu cu'untic mi ti jch'umbetic smantal ti Diose. Mi ti jp'ajbetic smantal ti Diose, manchuc mi quich'ojtic circuncisión, mu quich'ojticuc circuncisión x'elan. 26 Hech yu'un mi ja' tspas ti muc' ti smantal ti Diose ti much'u mu yich'ojuc circumcisione, ja' yich'oj circuncisión x'elan manchuc mi mu yich'ojuc. 27 Hech yu'un ti much'u chch'umbe smantal ti Diose manchuc mi mu yich'ojuc circuncisión ti sbec'tale, ja' xu' chijyalbucutic jmultic mi ti jp'ajbetic smantal ti Diose, ho'ucutic ti p'ejel ti jun cu'untic ti smantal ti Diose, ho'ucutic ti quich'ojtic circuncisione. 28-29 Yu'un ma'uc ti sventa ti oy señail ti jbec'taltique ti judioucutic chijyilucutic ti Diose. Ja' ti sventa ti oy xch'unojel co'ntontique ti judioucutic chijyilucutic ti Diose. Ma'uc ti sventa ti quich'ojtic circuncisione ti yu'unucutic ti Diose chijc'ot. Ja' ti sventa ti oy xch'unojel co'ntontic ti yu'unucutic ti Diose chijc'ot. Mi hech ti co'ntontique, manchuc mi mu xijyalbucutic lec jc'opilaltic ti crixchanoetique, ja' ti Diose chijyalbucutic lec jc'opilaltic.

3

1 Hovil ti hech jch'unojtic ti más lec chijyilucutic ti Diose ho'ucutic ti judioucutic che'e. Hovil ti chquich'tic ti circuncisione che'e, mi xachiique, mu hechuc. 2 Mu hoviluc ti jch'unojtic ti más lec chijyilucutic ti Diose yu'un primero nijyac'bucutic ti sc'ope, ho'ucutic ti judioucutique. 3 Manchuc mi oy muc xch'unic ti jchi'iltique, mu yu'unuc hech ilaj sc'opilal o ti hech yalojbucutic ti Diose ti chijcolucutique. 4 ¡Bu c'amba lajuc sc'opilal yu'un mu sna' snop c'op ti Diose! Ti ho'ucutique ti jna'tic ti jnoptic c'op. ¿Mi ich'ay xa ti avo'ntonic ti hech ts'ibabil comel ti sc'op ti Diose?
Ta ono'ox chvinaj ti toj chac'opoje.
Mu xu' yu'unic crixchanoetic ti chastic'bot amule,
ti xchie. Ja' sc'opilal ti Diose.

5 Oy chalic ti jchi'iltique ti much'utic mu xch'unojuque: "Melel ti toj yo'nton ti Diose. Yu'un ti oy jmultique hech más lec chvinaj ti toj yo'nton ti Diose. Hech yu'un mi chijyac'bucutic castigo yu'un ti jmultique, mu tojuc chchapanvan obi", xchiic ti jchi'iltique. 6 Mu lecuc mi hech ti jnoptique yu'un mu meleluc. Ti meleluc ti hech tsnopique, ti Diose mu xu' chistic'bucutic jmultic mi junuc ti hechuque.

7 Ti hechuc ti jnop hech chaj c'u che'el tsnopique, hech xu' chcal: Yu'un ti
ti jnop c'ope, hech más lec chvinaj ti toj yo'nton ti Diose, hech más lec chbat
sc'opilal. Hech yu'un ti Diose mu xu' chistic'bun jmul yu'un ti laj jnop c'ope,
xu' xichi ti hechuque. 8 Ti hechuc ti jch'untique, hech chloc' sjam ti ja' más
lec chijyilucutic ti Diose mi ep ti jmultique, xchi xloc' sjam. Pero mu hechuc.
Oy much'utic chalic uc ti hech uc ti hech chcaltutique yu'un ja' no'ox tsc'an
chisa'buntutic jmultutic. Ta ono'ox x'ac'batic castigo yu'un yan tsloq'uesbeic
sjam ti jc'optutique.

Ja' sc'opilal ti mi junuc mu'yuc much'u toj yo'ntonic

9 Ma'uc más lecucutic yu'un ti vo'one quich'ojtic ti sc'op ti Diose, ho'ucutic
ti judioucutique. Yu'un laj xa calboxuc ti co'ol oy jmultic jcotoltic, manchuc
mi judioucutic, manchuc mi yanlum crixchanooxuc. 10 Yu'un hech ts'ibabil
comel ti sc'op ti Diose:
Mi junuc mu'yuc much'u toj yo'ntonic.
11 Mu'yuc much'u p'ij yo'ntonic.
Mu'yuc much'u tsa'ic ti Diose.
12 Yan be stamojic scotolic.
Hech co'ol boliben yo'ntonic scotolic.
Mi junuc mu'yuc much'u lec ti c'usi tspasique.
13 Ti yeique ja' hech chaj c'u che'el ch'en ti campo santo ti bu tu ti jyalel chloc'
tal yic' mi jamale.
Ti yoq'uique chtun yu'un tsnopic c'op.
Ti yut yeic oy veneno ya'yel hech chaj c'u che'el oy ti yut ye veneno ti
orachone.
Chmilvan ya'yel yu'un chbolibtasvan xchi'uc ti sc'ope.
14 Puru bolc'op chloc'.
Chvinaj ti sc'op ti xmich'et no'ox yo'ntonic.
15 Mi oy c'usi chopol cha'i, hech chlic sjol, hech chba milvanuc.
16 Scotol c'ac'al buc no'ox chbatic ch-ilbajinvanic, chac'beic ep svocol ti
crixchanoetique.
17 Mi jutuc mu xu' chc'uxubinvanic.
18 Mu'yuc Dios ti yo'ntonic hech yu'un mu xi'ic ti Diose,
ti xchie.
19 Ho'ucutic ti judioucutique ti jna'tic ti mu jch'unojbeticuc ti smantal ti
Diose ti quich'ojtique, hech yu'un mu'yuc c'usi xu' chcaltic ti stojol ti Diose.
Hech yu'un scotol crixchanoetic co'ol oy smulic ti stojol ti Diose. 20 Mu ono'ox
much'u xu' yu'un chch'un ti mantaletique, hech yu'un mu yu'unuc xu' toj
co'ntontic chijyilucutic ti Diose yu'un ti cabteltique. Ja' no'ox laj yac'bucutic
ti mantaletic ti Diose yu'un hech ti jna'tic bu ti jtatic jmultic.

Ja' sc'opilal ti mu'yuc smul ch-ilatic scotol ti much'utic oy xch'unojel yo'ntonique

21-22 Ti ora to laj xa yac'bucutic jna'tic ti Diose ti ma'uc ti sventa ti man-
taletique ti toj co'ntontic chijyilucutique. Ja' toj co'ntontic chijyilucutic mi
jch'unojtic ti ja' jq'uexoltic laj yac' sba ti milel cu'untic ti Jesuse. Hech p'ejel ti
sun ti Moisese xchi'uc ti sunic ti yan j'alc'opetic yu'un ti Diose. Hech sc'opilal
scotol crixchanoetic. 23 Yu'un co'ol oy jmultic jcotoltic. Mu'yuc much'u oy
yutsil yo'nton hech chaj c'u che'el yutsil yo'nton ti Diose. 24 Yu'un oy yutsil
yo'nton cu'untic ti Diose, hech yu'un jmotontic ti mu'yuc jmultic chijyilucutic
ti Diose yu'un ti laj smambucutic jcoleltic ti Cristo Jesuse. 25 Yu'un xchapanoj
ti Diose ti ja' jtojmulil chc'ot yu'un scotol crixchanoetic ti Snich'one c'alal laj
yac' sba ti milel ti cruz. Hech yu'un mu'yuc xa jmultic chijyilucutic mi oy

xch'unojel co'ntontique. Hech laj yac' ti q'uelel ti Diose ti toj chchapambe smulic scotol crixchanoetic xchi'uc ti much'utic mu'yuc smulic i'ilat yu'un ti Diose ti vo'onee yu'un laj smala ti Diose ja'to mi itojbat smulic yu'un ti Snich'one. Ja'to c'alal icham ti Snich'on ti Diose, ja'to ich'ay ti smulique ti stojol ti Diose, manchuc mi cuxajtic to, manchuc mi chamenic xa. 26 Ti ora to laj xa yac' ti q'uelel ti Diose ti toj snopoj. Hech yu'un mu'yuc smul ch-ilat yu'un ti Diose scotol ti much'utic chch'unic ti ja' jtojmulil yu'unic ti Jesuse.

27 Yu'un ti ti jtoy jbatique, mu xa xu'. "¿C'u yu'un mu xu' ti jtoy jbatic xchi'uc ti cabteltique?" mi xachiique, "yu'un ma'uc ti sventa cabteltic ti chijcolucutique", chacut. Yu'un ja' ti sventa xch'unojel co'ntontic ti chijcolucutique. 28 Yu'un hech jch'unojtic. Ti much'u oy xch'unojel yo'ntone ja' mu'yuc smul ch-ilat yu'un ti Diose. Mu'yuc xa sc'opilal mi lec ti yabtele mi laj xch'un ti mantaletique, mi mu laj xch'un ti mantaletique.

29 Ti Diose ma'uc no'ox Dios cu'untic, ho'ucutic ti judioucutique. Ja' Dios yu'un uc ti yanlum crixchanoetique. 30 Jun no'ox ti Dios cu'untic jcotoltic xchi'uque. Ja' chac' ti libre yu'un smul ti sventa xch'unojel yo'nton ti much'u yich'oj circuncisione. Ja' chac' ti libre yu'un smul uc ti sventa xch'unojel yo'nton ti much'u mu yich'ojuc circuncisione. 31 Yu'un ti hech jch'unojtique, ti jch'aybe ti smantal ti Diose, mi xachiique, mu hechuc. Ja' ts'acal ti jch'untic.

4

Ja' sc'opilal ti Abrahame ti yu'un oy xch'unojel yo'ntone hech toj yo'nton ti Abrahame laj yil ti Diose

1 Ti Abrahame ja' ti jtatamoltic ti vo'onee ti sventa jbec'taltic, "¿mi ma'uc ti sventa yabtel ti toj yo'nton i'ilat yu'un ti Diose?" mi xachiique, "ma'uc", xichi xitac'av. 2 Ti ja'uc ti sventa yabtel ti toj yo'nton i'ilat yu'un ti Diose ti Abrahame, xu' tstoy sba xchi'uc ti yabtele ti hechuque. Ja'uque ti sventa xch'unojel yo'nton ti i'ac'bat ti yo'nton yu'un ti Diose, hech yu'un mu xu' tstoy sba ti stojol ti Diose. 3 Yu'un hech ts'ibabil comel sc'opilal ti sun ti Diose: "Ti Abrahame laj xch'un scotol ti chc'ot ti pasel ti c'utic i'albat yu'un ti Diose, hech toj yo'nton ti Abrahame laj yil ti Diose", ti xchie. 4 C'alal mi laj xa abtejucutic chavil mu jmotonticuc ti chquich'tique; ja' stojol cabteltic. Jmotontic ti toj co'ntontic chijyilucutic ti Diose. Hech yu'un ti much'u chch'un ti persa ch-abtej yu'une, ja' ch-ac'bat stojol yabtel; mu x'ac'bat smoton. 5 Ti much'u chch'un ti mu x'abteje, ti ch-ac'bat smoton yu'un ti Diose, ja' chcol ti libre yu'un ti smule. Hech toj yo'nton ch-ilat yu'un ti Diose. 6 Hech chaj c'u che'el laj yal ti Davide ti ja' jun no'ox yutsil ti much'u ma'uc ti sventa yabtel ti toj yo'nton ch-ilat yu'un ti Diose. 7 Yu'un hech laj yal ti Davide:

Nichim no'ox yo'ntonic ti much'utic ipasbatic xa perdón yu'un ti smulique,
ti iq'uejbat xa ti smulique yu'un ti Diose hech mu'yuc xa ti sventa ti smulique.

8 Nichim no'ox yo'nton ti much'u mu x'ac'bat xcuch smul yu'un ti Cajvaltique, xchi ti Davide.

9 "¿Mi ja' no'ox jc'opilaltic ti ho'ucutique ti quich'ojtic circuncisione, mi ja' sc'opilal uc ti yanlum crixchanoetique ti mu yich'ojuc circuncisione?" mi xachiique, hech chacalbeic. Ti sventa ti oy xch'unojel yo'nton ti Abrahame hech toj yo'nton i'ilat yu'un ti Diose, xijchi. 10 Mi laj xa yich' circuncisión, o mi mu to chich' circuncisión ti Abrahame c'alal toj yo'nton i'ilat yu'un ti Diose, mi xijchi ti jnoptique, hech ti jna'tic ti mu to chich' circuncisión ti c'alal hech toj yo'nton i'ilat yu'un ti Diose. 11 Ti c'alal lic yich' ti circuncisione, ja' señail no'ox ti sbec'tal ti toj yo'nton i'ilat yu'un ti Diose ti sventa xch'unojel yo'ntone.

Hech yu'un ti yanlum crixchanoetique ti mu yich'ojuc circuncisione, ja' stotic chc'ot ti Abrahame ti sventa xch'unojel yo'ntonic. Hech toj yo'ntonic ch-ilatic uc yu'un ti Diose. 12 Ti ho'ucutique ti quich'ojtic circuncisione ja' jtotic uc mi jchanojbetic yo'nton uc ti jtotic Abrahame ti oy xch'unojel yo'nton c'alal mu to chich' circuncisione.

Ja' sc'opilal ti ja' ti sventa ti oy xch'unojel yo'nton ti Abrahame hech ch-ac'bat sventain ti balumile xchi'uc yelnich'on

13 Ma'uc ti sventa yabtel ti i'albat ti Abrahame ti chc'ot yorail ti tsventain ti sjoylejal ti balumile xchi'uc ti yelnich'on ti sventa xch'unojel yo'ntone. Mu'yuc sc'opilal mi laj xch'un mi muc xch'un ti mantaletique. Yu'un ti hech i'albat ti Abrahame, yu'un toj yo'nton i'ilat yu'un ti Diose yu'un ti oy xch'unojel yo'ntone. 14 Ti ja'uc chijyac'bucutic jventaintic ti balumile ti Diose ti sventa ti cabteltique, hovil ti oy xch'unojel co'ntontic obi. Hovil ti hech albil comel ti jc'opilaltique obi. 15 Mu ono'ox much'u xu' yu'un xch'un ti mantaletique. Ti mantaletique ja' no'ox chac' ti q'uelel ti jp'ajmantalucutique. Hech yu'un ja' no'ox chijyac'ucutic ti castigo. Yu'un ti manchuc oy ti mantaletique, mu'yuc jmultic mu'yuc castigo ti hechuque. 16 Mu hechuc tsc'an ti Diose ti ch-ac'bat sventain ti balumile ti sventa yabtel stuc ti Abrahame. Ja' tsc'an ti yutsil yo'nton stuc ti hech chac'be sventain ti balumile ti Abrahame. Hech tsventain ti Abrahame ti sventa xch'unojel yo'nton. Hech yu'un chc'ot ti pasel ti jventaintic ti balumile, ho'ucutic ti yelnich'onucutic ti Abrahame ti sventa xch'unojel yo'ntone. Ma'uc no'ox ti ho'ucutic ti quich'ojtic ti mantaletic ti laj yal ti Moisese, ho'ucutic ti oy xch'unojel co'ntontique. Ja' ch-ac'bat sventainic uc scotol ti much'utic hech oy xch'unojel yo'ntonic hech chaj c'u che'el ti Abrahame, ja' ti jtotic cu'untic jcotoltique. 17 Yu'un hech ts'ibabil comel sc'opilal ti Abrahame: “Stotot ep ti tos crixchanoetic chac'ot cu'un”, x'utat ti Abrahame. Hech yu'un hech ic'ot ti pasel ti stojol ti Diose ti ja' jtotic ic'ot ti Abrahame ti sventa xch'unojel yo'nton. Ja' ti ch'umbil sc'ope, ja' ti xu' chcha'cuses ti ánimaetique, ja' ti xu' chac' c'otuc ti pasel ti c'usi mu to chc'ot ti pasele. 18 Ti Abrahame laj xch'un ti totil chc'ot yu'un ti ep ti tos crixchanoetique. Jun to hovil ya'yel ti hech i'albate. Pero laj xch'un ti c'u che'el albil sc'opilale: “Ep chp'ol cu'un avelnich'on”, ti x'utate. 19 Muc spec'tsaj yo'nton. Muc xlo'laj yo'nton yu'un ti mu'yuc xa sc'opilal sbec'tal x'elan ti Abrahame xchi'uc ti yajnile yu'un mu'yuc yolic. Yu'un jutuc xa sc'an mu xloc' ho'vinic habil ti Abrahame. Ti Sarae mi junuc vuelta mu'yuc bu yiloj yol. 20 Mi jutuc muc xchibaj yo'nton ti Abrahame. Laj xch'un scotol ti chc'ot ti pasel ti c'utic i'albat yu'un ti Diose. Yu'un laj xch'un scotol, hech i'an yip ti yo'ntone, hech laj spas ti muc' ti Diose. 21 J'ech'el laj xch'un ti Abrahame ti xu' yu'un tspas ti Diose ti c'utic i'albat xae. 22 Hech yu'un toj yo'nton i'ilat yu'un ti Diose ti Abrahame. 23 Yu'un ti toj yo'nton i'ilat ti Abrahame yu'un ti Diose, ti xchie, ma'uc no'ox stuc ti hech ts'ibabil sc'opilale. 24 Ho'ucutic jc'opilaltic uc. Yu'un toj co'ntontic chijyilucutic uc ti Diose, ho'ucutic ti jch'unojtic ti laj xcha'cuses loq'uel ti ch'en ti Cajvaltic Jesuse. 25 Ja' ti i'ac'at entrecal yu'un chmilat yu'un jmultic, ja' ti icha'cusesat loq'uel tal ti ch'en yu'un hech libre nijc'ot yu'un ti jmultique.

5

Ja' sc'opilal ti much'u libre ic'ot yu'un smul

1 Yu'un libre nijc'ot yu'un jmultic ti sventa xch'unojel co'ntontic, hech yu'un mu xa quecheluc quilintaeltic ti stojol ti Diose. Ti sventa ti Cajvaltic Jesucristoe ti hech ic'ot ti pasele. 2 Ja' ti sventa uc ti Cajvaltique ti libre

nijc'ot yu'un ti jmultique. Hech yu'un mu xa xisp'ajucutic ti Diose. Hech yu'un nichim no'ox co'ntontic yu'un jch'unojtic ti chba jchi'intic ti Diose te ti bu utsilale. 3 Ma'uc no'ox nichim no'ox co'ntontic yu'un chba jchi'intic ti Diose. Nichim no'ox co'ntontic uc mi chquich'tic ilbajinel yu'un ti jna'tic ti ch-an stsatsal co'ntontic mi icuch cu'untic ti ilbajinele. 4 Yu'un mi i'an stsatsal co'ntontic, hech oy yip co'ntontic. Yu'un mi oy yip co'ntontic, hech chmuc'ub co'ntontic. 5 Mi imuc'ub co'ntontic, hech mu xquich'tic mul yu'un nojem ti co'ntontic ti c'uxucutuc ti yo'nton ti Diose ti sventa ti Ch'ul Espíritue ti ac'bilucutique.

6 Yu'un laj sna' ti Diose ti mu xu' cu'untic ti jcolta jbatique. Hech yu'un laj sta yorail ti laj yac' sba ti milel yu'un jmultic ti Cristoe, jcotoltic ti mu'yuc Dios ti co'ntontique. 7 ¿Much'u c'amba yac' sba ti milel yu'un ti much'u ja' no'ox toj ti viniquil ti mu xu' chc'uxubinvane? Repenta oy much'u xu' yu'un chac' sba ti milel yu'un ti much'u ic'uxubinat yu'une. 8 Pero ti Diose laj yac' ti q'uelel ti c'uxucutic ti yo'nton, ho'ucutic ti chopol co'ntontic ti jyalele, yu'un laj yac' sba ti milel cu'untic ti Cristoe. 9 Yu'un ti ic'ot xa ti pasel ti toj co'ntontic chijyilucutic ti Diose ti sventa ti laj yac' sba ti milel cu'untic ti Cristoe, hech yu'un chc'ot ti pasel ti j'ech'el chijcolucutic ti sventa, ti mu xba quich'tic castigoe. 10 Yu'un ti vo'onee contra laj quil jbatic xchi'uc ti Diose. Yu'un ti laj yac' sba ti milel cu'untic ti Snich'one, hech ilecub xa yo'nton cu'untic ti ora to. Yu'un lecuben xa yo'nton cu'untic ti ora to, hech yu'un j'ech'el chijcolucutic yu'une yu'un cuxul. 11 Ma'uc no'ox ti ilecub xa yo'nton cu'untique. Nichim no'ox co'ntontic uc ti stojol ti Diose yu'un ja' ti sventa ti Cajvaltic Jesucristo uque ti lec ti jc'opon jbatic xchi'uc ti Diose.

Ja' sc'opilal ti Adane xchi'uc ti Cristoe

12 Yu'un laj sta smul ti sba vinique, hech yu'un jmulavilucutic nijc'ot jcotoltic. Ti scoj jmultic chijchamucutic. Yu'un jcotoltic oy jmultic, hech yu'un jcotoltic chijchamucutic. 13 Ti crixchanoetic li' ti balumile ti vo'onee c'alal mu to oyuc ti mantaletique, jmulaviletic uc. Mi ti jcuytic ti mu'yuc smulic yu'un mu to oyuc ti mantaletic ti vo'onee, oy. 14 Yu'un ichamic uc ti crixchanoetique ti vo'one xchi'uc ti Adane, xchi'uc ti yol xnich'nabe, xchi'uc scotol ti much'utic muc xa'yic ti mantaletique yu'un mu to chtal ti balumil ti Moisese. Co'ol ichamic ti much'utic mu co'oluc laj sta smulic xchi'uc ti Adane. Ti Adane totil ic'ot cu'untic. Ja' no'ox hech uc ti Jesucristoe totil ic'ot cu'untic, yu'un oy c'usi laj spas jujun.

15 Ti scoj ti Adane jmulavilucutic nijc'ot jcotoltic. Ti sventa ti Jesucristoe jmotontic toj co'ntontic chijyilucutic ti Diose. Yu'un ti laj sta smul ti Adane ch'ayel chijbatucutic jcotoltic. Yu'un ti oy yutsil yo'nton cu'untic ti Diose, hech yu'un ti sventa ti Jesucristoe jmotontic toj co'ntontic chijyilucutic ti Diose, hech j'ech'el chijcuxiucutic sbatel osil. 16 Ti scoj ti Adane chquich'tic castigo yu'un jmultic. Ti sventa ti Jesucristoe libre chijc'ot yu'un ti jmultique. Yu'un ti laj sp'aj mantal ti Adane, hech jc'opilaltic chijyich'bucutic jc'optic yu'un ti jmultique, chijyac'bucutic castigo jcotoltic. Yu'un jmotontic ti laj xa yac'ucutic ti libre yu'un ti jmultique ti Jesucristoe, hech yu'un toj co'ntontic chijyilucutic ti Diose manchuc mi ep jmul jtaojtic. 17 Yu'un ti laj sta smul ti Adane hech laj sventainucutic ti mulile hech yu'un jcotoltic ch'ayel chijbatucutic. Yu'un jmotontic toj co'ntontic chijyilucutic ti Diose ti sventa ti Jesucristoe, hech libre nijc'ot yu'un ti mulile, hech j'ech'el chijcolucutic sbatel osil.

18 Ti scoj ti laj sta smul ti Adane, hech yu'un hech jc'opilaltic jcotoltic chquich'tic castigo yu'un jmultic. Ti sventa ti toj yo'nton ti Jesucristoe, hech

yu'un hech jc'opilaltic ti toj co'ntontic chijyilucutic ti Diose, hech chijcuxiucutic sbatel osil. 19 Ti scoj ti laj sp'aj mantal ti Adane, hech jmulavilucutic nijc'ot jcotoltic. Ti sventa ti laj xch'un mantal ti Jesucristoe, hech libre nijc'ot yu'un ti jmultique.

20 Yu'un ti laj yal ti mantaletique ti Diose, yu'un ac'o vinajuc ti ep ti jmultique. Manchuc mi ep ti jmultique, laj xc'uxubinucutic ti Diose. Ep yutsil yo'nton cu'untic. 21 Hech yu'un hech chaj c'u che'el laj sventainucutic ti mulile ti vo'onee yu'un hech ch'ayel chijbatucutic, hech ono'ox uc chisventainucutic ti Diose ti oy yutsil yo'nton cu'untique yu'un hech chijcuxiucutic sbatel osil. Yu'un ti chisventainucutic ti Diose, yu'un toj co'ntontic chijyilucutic ti Diose ti sventa ti Cajvaltic Jesucristoe.

6

Ja' sc'opilal ti chamenucutic ti sventa mulil, ja' cuxulucutic ti sventa Cristo

1 ¿C'usi chcutic che'e? ¿Mi ja' lec ta to jsa'ilan jmultic yu'un hech ti jcuytic ti más oy yutsil yo'nton cu'untic ti Diose? 2 ¡Bu ba lecuc! Yu'un mi chamenucutic ti sventa mulil, ¡bu ba jsa'ilantic! 3 ¿Mi yu'un mu xana'ic ti c'alal laj quich'tic ho' ti stojol ti Cristo Jesuse, ti c'u quepaltic ti laj xa quich'tique, ja' señail ti co'ol nijcham xchi'uc ti Cajvaltique chil ti Diose? 4 Yu'un co'ol nijcham xchi'uc ti Cajvaltique chil ti Diose, hech co'ol nijmucat xchi'uc ti Cajvaltique chil ti Diose c'alal laj quich'tic ho', yu'un hech chac c'u che'el icha'cuxi ti Cristoe ti sventa jelaven sp'ijil ti Jtotic Diose, hech ono'ox uc ti ho'ucutique nijcha'cuxi xchi'uc ti Cajvaltique chil ti Diose hech yu'un ach' crixchanoucutic xa.

5 Yu'un ti co'ol nijcham xchi'uc ti Cristoe chil ti Diose, hech ono'ox uc co'ol nijcha'cuxi xchi'uc. 6 Yu'un jch'unojtic ti co'ol nijmilat ti cruz xchi'uc ti Cristoe xchi'uc ti jbec'taltique yu'un hech ijinat ti mu xa xijyic'ucutic ti mulil ti jbec'taltique, hech yu'un nijloc' xa ti mozoil yu'un ti mulile. 7 Yu'un ti co'ol nijcham xchi'uc ti Cristoe chil ti Diose, hech yu'un mu xa xisventainucutic ti mulile. 8 Yu'un ti hech jch'unojtic ti co'ol nijcham xchi'uc ti Cristoe chil ti Diose, hech yu'un jch'unojtic uc ti co'ol nijcha'cuxi xchi'uc. 9 Ti jna'tic ti yu'un icha'cusesat loq'uel tal ti ch'en ti Cristoe, hech yu'un mu xa xcham yan vuelta. Mu xa ventaimbiluc yu'un ti chchame. 10 Yu'un ti Cajvaltique j'ech'el no'ox icham yu'un ti jmultique. Yu'un ti icha'cuxie, hech yu'un cuxul ti stojol ti Diose, ch-abtej yu'un. 11 Ja' no'ox hechucutic, chamenucutic yu'un ti mulile chijyilucutic ti Diose. Cuxulucutic ti stojol chijyilucutic ti Diose ti sventa ti Cajvaltic Cristo Jesuse. Hech yu'un chij'abtej yu'un. Ch'unic hech o.

12 Hech yu'un mu me xavac' sventaimboxuc mulil ti abec'talique. Yu'un ja' stalel chlaj ti jbec'taltique hech yu'un mu me xach'un ti c'usi tsc'an ti abec'talique. 13 Mu me xavac' yabatimboxuc mulil ti abec'talique yu'un chapasic ti c'usi mu xtune. Ta me xavac' abaic ti abatinel yu'un ti Diose. Na'ic me ti nacha'cusesat xa, ho'oxuc ti chamenoxuc ono'oxe. Hech yu'un ac'o yabatimboxuc abec'talic ti Diose yu'un hech chapasic ti c'usi leque. 14 Hech mu xa xayabatinoxuc ti mulile. Yu'un mu xa ti jch'untic ti ja' lec chijyilucutic ti Diose ti sventa cabteltic. Ja' jch'unojtic ti yutsil yo'nton lec chijyilucutic ti Diose ti sventa ti Cajvaltic Jesucristoe.

Laj xcholbe sc'opilal ti mero mozoile yu'un hech cha'ibeic sjam ti c'u che'el chac' sbaic ti abatinel yu'un ti Diose

15 ¿C'usi chcaltic che'e? ¿Mi ja' lec ta to jsa'ilan jmultic yu'un mu xa ti jch'untic ti ja' lec chijyilucutic ti Diose ti sventa cabteltic, ja' jch'unojtic ti yutsil yo'nton lec chijyilucutic ti Diose? ¡Bu ba lecuc mi ti jsa' jmultique!

16 Chana'ic ti mi chcac' jbatic ti mozoil yu'un jun crixchano yu'un ti ti
jch'umbetic smantale, ja' smozoucutic nijc'ot o. Ja' no'ox hech uc mi chcac'
jbatic ti mozoil yu'un ti mulile, ja' smozoucutic nijc'ot o asta ch'ayel chijbat.
Pero mi chcac' jbatic ti abatinel yu'un ti Diose, ja' yabatucutic nijc'ot o asta
chijcuxi sbatel osil. 17 Ti vo'one mozooxuc yu'un ti mulile. Ti ora to, hocol yal
ti Diose, scotol avo'ntonic ach'unojic xa ti sc'op ti Diose ti nachanubtasatique.
18 Hech naloq'uic xa ti mozoil yu'un ti mulile. Laj xa avac' abaic ti abatinel
yu'un ti c'usi leque. 19 Hech yu'un hech yac'oj sba chajcholboxuc ava'yic
yu'un hech chava'ibeic sjam. Yu'un mu to chana'ic lec ti c'u che'el ti a'ibel
sjam ti sc'op ti Diose. Hech chaj c'u che'el laj avac' yabatimboxuc abec'talic
ti c'usi chopole xchi'uc ti c'usi mu xtune ja' no'ox más nabolibic, ja' no'ox
hech uc ac'o yabatimboxuc abec'talic ti ora to ti c'usi leque yu'un hech más
chalecubic.

20 C'alal ochemoxuc ti mozoil yu'un ti mulile, muc xanop mi toj mi mu tojuc
ti c'usi chapase. 21 ¿Mi lec ti c'usi laj ata ti sventa avabtel ti vo'onee? Mu
lecuc. Ti ora to chaq'uexavic yu'un. Yu'un ti c'utic laj apasique, puru yu'un
ch'ayel. 22 Ti ora to nacolic xa loq'uel ti mozoil yu'un ti mulile. Yabatoxuc
Dios nac'otic xa. Ti ora to oy c'usi lec laj ataic, ja' ti toj avo'ntonique, hech
chacuxiic sbatel osil. 23 Yu'un ti much'u ch-abtej yu'un ti mulile, persa ch-
ac'bat stojol yabtel. Ja' stojol yabtel ti ch'ayel chbate. Ja'uc ti much'u chac'
sba ti abatinel yu'un ti Diose, ja' chich' smoton ti sventa ti Cajvaltic Cristo
Jesuse. Ja' smoton ti chcuxi sbatel osile. Yutsil yo'nton chac' ti Diose.

7

Ja' sc'opilal ti libre nijc'ot xa yu'un ti mantaletique yu'un ti co'ol nijcham xchi'uc ti Cristoe

1 Quermanotac, chacalboxuc sc'opilal ti nupunele yu'un hech chava'ibeic
sjam ti libre nijc'ot xa yu'un ti mantaletique. Ho'oxuc ti chana'ic ti leye,
chana'ic ti jcotoltic oyucutic ti sventa ley ja' no'ox ti jayib c'ac'al li'oyucutique.
2 Chana'ic ti scotol ants ti nupunem xchi'uc smalal ti sventa ley, persa chic'
sbaic xchi'uc jayib c'ac'al cuxajtic li' ti balumile. Mi icham ti smalale, mu'yuc
xa ti sventa ley xchi'uc ti smalale. Ja'to libre chc'ot obi. 3 Hech yu'un mi yan
vinic tsmalalin c'alal cuxul to ti smalale, yajmul chc'ot. Mi icham ti smalale,
libre chc'ot yu'un ti leye, hech mu muliluc mi tsta yan smalal.

4 C'alal icham ti smalale, libre ic'ot ti antse, mu'yuc xa much'u chch'umbe
smantal. Ja' no'ox hech ti ho'ucutique, yu'un ti co'ol nijcham xchi'uc ti Cristoe
chil ti Diose hech yu'un libre nijc'ot yu'un scotol ti c'utic laj jch'untic ti vo'one,
ja' ti chijcolucutic ti sventa cabteltic ti laj jcuytique. Yu'un ja' tsots sc'opilal
ti much'u icha'cuxi loq'uel ti ch'ene, ja' ti Cristoe. Yu'un ti jun nijc'ot xa
xchi'uc ti Cristoe, yu'un hech xu' cu'untic ti jpasbe yabtel ti Diose. 5 C'alal
mu to ach'ubenuc ti co'ntontique, c'alal laj ca'itic ti mantaletique, más laj
stijucutic batel yu'un ba jpastic ti c'usi tsc'an ti jbec'taltique. Ja' sventa
ch'ayel. 6 Ti vo'onee chuculucutic ono'ox yu'un ti mantaletique. Ti ora to
libre nijc'ot xa yu'un co'ol nijcham xchi'uc ti Cristoe chil ti Diose. Hech yu'un
mu'yuc xa sc'opilal ti chispasucutic ti mantal ti mantaletique. Ti ora to libre
oyucutic hech xu' chcac' jbatic ti abatinel yu'un ti Diose yu'un ach'uben xa ti
co'ntontique ti sventa ti Ch'ul Espíritue ti quich'ojtique. Mu hechuc co'ntontic
ti c'alal jch'unojtic to ti chijcolucutic ti sventa ti mantaletique ti laj sts'iba ti
Moisese.

Ja' sc'opilal ti ja' tsc'an mulil ti jbec'taltique; ti co'ntontique mu sc'an

7 ¿C'usi chcaltic che'e? Ja' ch-ic'van ti mulil ti smantal ti Diose, mi chijchi-
ucutique, ¡bu ba ic'vanuc ti mulil ti smantal ti Diose! Ti manchuc laj ca'itic
ti smantal ti Diose, mu hechuc laj jna'tic ti bu ti jtatic jmultic ti hechuque.
Ti manchuc chal ti mantaletique: “Mu me xbic'taj avo'ntonic”, ti xchie,
mu laj jna'tic ti ja' mulil mi chbic'taj ti co'ntontique. 8 Ti c'alal laj ca'itic ti
smantal ti Diose ti “mu me xbic'taj avo'ntonic”, ti xchie, más laj stijucutic
batel, más ibic'taj ti co'ntontique. Ti manchuc laj ca'itic ti mantaletique,
mu'yuc sc'opilal ti jmultique ti hechuque. 9 Ti vo'onee c'alal mu to chca'itic
ti mantaletique lec oyucutic laj jcuytic. C'alal laj ca'itic ti mantaletique, ep
ti jmultique laj quiltic. Laj quiltic ti mu lecucutique, ti ch'ayel chijbate.
10 Ti mantaletique ti ja' laj jch'untic ti chijcol yu'une, ja' sventa ch'ayel ic'ot
cu'untic. 11 Laj jcuytic ti xu' ti jch'untic scotol ti mantaletique pero mu xu'
cu'untic. Hech laj slo'labucutic ti co'ntontique ti mulile. Yu'un laj jcuytic ti
chch'un cu'untic scotol ti mantaletique. Patil laj jna'tic ti ja' ch'ayel chijbat
yu'un ti laj jch'untic ti chch'un cu'untique.

12 Hech yu'un lec ti mantaletique, mu sna' ch-ic'van ti mulil. Mu chopoluc
ti mu me xbic'taj avo'ntonic, mu me xa'elc'ajic, mu me xamilvanic, ti xchie.
Oy sjam ti jujup'ele ti hech chale. Lec ti hech chijyalbucutique. 13 Hech
yu'un ch'ayel chijbat yu'un ti c'usi leque, mi chijchie, ¡bu ba sjamuc mi hech
chcaltique! Ti mulile tscap sba xchi'uc ti c'usi leque hech chijlaj ti lo'lael.
Hech yu'un hech laj slo'laucutic asta ch'ayel chijbat yu'un. Hech yu'un más
chopol ic'ot sc'opilal ti mulile ti sventa ti mantaletique.

14 Ti jna'tic ti ja' yu'un Dios ti mantaletique. Ti ho'ucutique chisventainu-
cutic ti c'usi tsc'an ti jbec'taltique. Oyucutic ti mozoil yu'un ti mulile. 15 Ti
lec ti jc'antic ti jpastique mu xc'ot ti pasel cu'untic. Ja' ti jpastic ti c'usi mu
xtun chca'itique. Hech yu'un ti mu xca'ibetic sjam ti c'u yu'un ti mu xc'ot
ti pasel cu'untic. 16 Yu'un ja' ti jpastic ti bu mu jc'antic ti jpastique, hech
yu'un ti jna'tic ti lec ti mantaletique. 17 Hech yu'un mu ho'ucutic ti jpastic. Ja'
chisventainucutic ti mulile ti oy ti co'ntontique. 18 Ti jna'tic mi jutuc mu'yuc
jtutic ti ho'ucutique. Mi jutuc mu'yuc ti yutsil co'ntontic ti jtuctique. Yu'un ti
jc'antic ti jpastic ti c'usi leque pero mu xu' cu'untic spasel. 19 Ma'uc ti jpastic
ti c'usi leque ti ja' ti jc'antic ti jpastique. Ja' ti jpastic ti c'usi chopole ti ja' mu
jc'antic ti jpastique. 20 Yu'un ja' ti jpastic ti bu mu jc'antic ti jpastique, hech
yu'un mu ho'ucutic ti hech ti jpastique. Ja' chisventainucutic ti mulile ti oy ti
co'ntontique.

21 Hech yu'un hech oyucutic. Ti jc'antic ti jpastic ti c'usi leque. Mu xu',
yu'un oy mulil ti co'ntontic chca'itic. 22 Yu'un ti co'ntontic lec chca'itic ti hech
oy ti smantal ti Diose. 23 Pero yan mantal xch'unoj ti jbec'taltique chquiltic
yu'un tscontrain ti mantale ti ja' jun co'ntontic ti jc'antic ti jch'untique. Hech
yu'un chucbilucutic yu'un ti mulile yu'un ja' tsc'an mulil ti jbec'taltique.
24-25 Uts jbatic yu'un mu xu' cu'untic chquiltic, yu'un oyucutic to ti sventa
ch'ayel chijbat xchi'uc avi jbec'taltic li'to. Ti co'ntontic jch'unojbetic smantal
ti Diose. Ti sventa ti jbec'taltique jch'unojtic mulil. ¿C'u che'el xu' chijcol
loq'uel yu'un hech mu ch'ayeluc chijbat xchi'uc avi jbec'taltic li'to? Hocol
yal ti Diose ti chijcol loq'uel ti sventa ti Cajvaltic Jesucristoe.

8

Ja' sc'opilal ti cuxulucutic sbatel osil ti sventa ti Ch'ul Espíritue

1 Yu'un ti oyucutic xa ti stojol ti Cristo Jesuse, hech yu'un mu xa xi-
jyac'bucutic quich'tic castigo yu'un jmultic ti Diose. 2 Yu'un ti sventa ti Cristo
Jesuse chijcuxiucutic sbatel osil. Hech yu'un nijcol xa loq'uel ti sventa mulil

xchi'uc ti sventa ti ch'ayel chijbate. 3 Scoj ti mu'yuc yip ti jbec'taltique hech
yu'un muc xu' yu'un ti mantaletique ti hech toj co'ntontic chijc'ot ti stojol ti
Diose. Hech yu'un ti Diose laj stac talel ti Snich'one. Ti sbec'tale ti laj yich'e,
ja' hech chaj c'u che'el jbec'taltic ti ch-ic'van ti mulile. Scoj jmultic ti itale. Ti
c'alal laj yich' castigo cu'untic ti Cajvaltique, ja'to ilaj yip ti mulile ti ch-ic'van
ti jbec'taltique. 4 Hech laj spas, yu'un hech toj co'ntontic chijc'ot hech chaj
c'u che'el tsc'an ti mantaletique. Yu'un mu xa xcac' jbatic ti abatinel yu'un ti
jbec'taltique. Ja' chcac' jbatic ti abatinel yu'un ti Ch'ul Espíritue.

5 Yu'un scotol ti much'u chch'umbeic smantal ti sbec'talique, ja' no'ox
batem ti yo'ntonic ti c'usi tsc'an ti sbec'talique. Scotol ti much'u tspasic
ti muc' ti Ch'ul Espíritue, ja' batem ti yo'ntonic ti c'u che'el tsc'an ti Ch'ul
Espíritue. 6 Mi ja' batem ti co'ntontic ti c'usi tsc'an ti jbec'taltique, ja' sventa
ch'ayel chijbat obi. Mi ja' batem ti co'ntontic ti c'u che'el tsc'an ti Ch'ul
Espíritue, ja' sventa jcuxlejaltic sbatel osil obi. Ja' sventa jun co'ntontic obi.
7 Yu'un ti much'u ja' no'ox batem ti yo'ntonic ti c'usi tsc'an ti sbec'talique,
ja' tscontrainic ti Diose. Ja' mu xch'umbeic smantal ti Diose. Mu xu'
yu'unic chch'unic. 8 Hech yu'un scotol ti much'utic chch'umbeic smantal ti
sbec'talique, mu lecuc yo'nton ti Diose yu'unic.

9 Ti ho'oxuque yu'un ti nainem ti avo'ntonic ti Ch'ul Espíritu yu'un ti Diose
hech yu'un ma'uc sventainojoxuc ti abec'talique, ja' sventainojoxuc ti Ch'ul
Espíritue. Ti much'u mu yich'ojuc ti Ch'ul Espíritu yu'un ti Cristoe, mu'yuc
ti stojol ti Cristoe. 10 Ti ho'oxuque yu'un oy ti avo'ntonic ti Cristoe, hech
yu'un chacuxiic sbatel osil. Manchuc mi chcham ti abec'tale scoj ti mulile,
chacuxiic yu'un ti toj avo'ntonic chayiloxuc ti Diose. 11 Ti Diose laj xcha'cuses
loq'uel tal ti ch'en ti Jesuse. Hech yu'un yu'un ti nainem ti avo'ntonic ti Ch'ul
Espíritu yu'un ti Diose, ti Diose ti laj xcha'cuses loq'uel tal ti ch'en ti Jesuse,
ja' ta ono'ox chaxcha'cusesbot uc abec'talic ti sc'opilal chchame. Ti sventa ti
Ch'ul Espíritu yu'une ti nainem ti avo'ntonique hech yu'un chaxcha'cusesbot
ti abec'talique.

12 Hech yu'un, quermanotac, mu persauc ti chisventainucutic ti
jbec'taltique. Mu xtun mi ti jch'umbetic smantal ti jbec'taltique. 13 Yu'un mi
ja' chcac' chisventainucutic ti jbec'taltique, ja' ch'ayel chijbat yu'un. Mi mu
jch'umbetic smantal ti jbec'taltique, ja' chijcuxi sbatel osil. Ja' ti sventa ti
Ch'ul Espíritue ti xu' cu'untic ti mu jch'umbetic smantal ti jbec'taltique.

14 Yu'un scotol ti much'utic chventainat yu'un ti Ch'ul Espíritu yu'un ti
Diose, ja' me yol snich'on ti Diose. 15 Yu'un quich'ojtic ti Ch'ul Espíritue,
ma'uc yu'un nijcha'och yan vuelta ti mozoil yu'un ti xi'ele. Yu'un ja' yol
snich'on Dios nijc'otucutic, hech Tote, xijchi ti stojol. 16 Ti jna'tic ti co'ntontic
ti yol snich'onucutic ti Diose yu'un ja' chijyac'bucutic jna'tic ti Ch'ul Espíritue.
17 Yu'un yol snich'onucutic ti Diose, hech yu'un chijyac'bucutic jventaintic
scotol ti c'utic oy yu'une. Scotol hech chaj c'u che'el i'ac'bat xa ti Cristoe, ja'
no'ox hech chijyac'bucutic uc. Yu'un mi co'ol chquich'tic vocol hech chaj c'u
che'el laj yich' ti Cajvaltique, hech co'ol chij'ac'at ti pasel ti muc' xchi'uc.

18 Hech jch'unoj. Ti c'u yepal chquich'tic vocol ti ora to, mu xco'olaj xchi'uc
ti c'u yepal utsilal ti jtatic ti yan c'ac'al. Ja' más jelaven chquich'tic ti utsilale.
19 Yu'un scotol ti c'utic pasbil yu'un ti Diose, ja' no'ox tsmalaic ya'yel ti c'usi
ora chc'ot yorail ti ch-ac'at ti q'uelel ti much'utic yol snich'on ti Diose yu'un
ja' yorail chcha'lecub uc. 20 Yu'un scotol ti c'utic pasbil yu'un ti Diose, ja' isoc
scotol. Mu stucuc laj soques sba. Ja' smantal ti Diose ti hech isoque. Pero
chapal xa sc'opilal ti chcha'lecub yan vueltae. 21 Yu'un scotol ti c'utic pasbil
yu'un ti Diose chcha'lecub yan vuelta hech yu'un mu xa xc'a'. Hech chcom

yu'un ti chc'a'e. Hech yu'un ja' no'ox hech uc ti yol snich'on ti Diose chcom yu'unic ti chc'a'ique. Co'ol chcolic loq'uel ti libre xchi'uc ti yol snich'on ti Diose xchi'uc ti c'utic oy li' ti balumile. Hech yu'un jelaven yutsil ti ta xa xcom yu'unic ti chc'a'ique. 22 Yu'un ti jna'tic ti c'alal ti sliqueb asta ti ora to scotol ti c'utic pasbil yu'un ti Diose oy svocol ya'yel yu'un mu to chcom yu'un ti chcuxib, o chc'a'. Hech chaj c'u che'el ti ants ti po'ot xa chcol ti alajele ti oy to svocole. 23 Mu stucuc no'ox oy svocol ti c'utic pasbile. Ho'ucutic uc, manchuc mi quich'ojtic ti Ch'ul Espíritue, ti ja' señail ti utsilale ti c'u x'elan chc'ot quich'tique, oy jvocoltic uc. Yu'un cac'oj jbatic ti jmalatic ti chquich'tic ti ach' jbec'taltique ti mu xc'a'e, yu'un hech chvinaj ti yol snich'onucutic ti Diose. 24 Chijcolucutic, hech jch'unojtic. Ti c'usi ti jmalatique yu'un mu to chvinaj ti jsatic hech yu'un ti jmalatic. Yu'un ti c'usi quilojtic xa ti jsatique, mu xa jmalatic. 25 Yu'un mu to chvinaj ti jsatic ti c'usi ti jmalatique, hech mu xlaj co'ntontic ti jmalatic.

26 Chiscoltaucutic uc ti Ch'ul Espíritue yu'un mu'yuc yip co'ntontic jtuctic. Ti ho'ucutique mu jna'tic c'usi lec ti jc'ambetic ti Diose ti c'alal mu'yuc yip ti co'ntontique. Yu'un ti jiq'uilan co'ntontique ja' ti sventa ti Ch'ul Espíritue, yu'un ja' tsc'opon Dios ti jtojoltic. 27 Ti Diose sna'ojbucutic co'ntontic ti c'usi ti jc'antique, hech yu'un cha'ibe sjam ti c'alal ch-albat yu'un ti Ch'ul Espíritue. Yu'un ti Ch'ul Espíritue sna'ojbe yo'nton ti Diose hech yu'un chisc'opombucutic Dios ti jtojoltic, ho'ucutic ti oyucutic ti stojol ti Diose.

Ja' sc'opilal ti ja' sventa cutsilaltic chc'ot scotol jvocoltic ti chquich'tique

28 Ti jna'tic ti ja' sventa cutsilaltic chc'ot scotol, xchi'uc ti vocol ti chquich'tic ti ora to, ho'ucutic ti c'ux ti co'ntontic ti Diose, ho'ucutic ti ic'bilucutic ti stojol yu'un hech snopoj ti yo'nton. 29 Yu'un jcotoltic ti t'ujbilucutic yu'un ti Diose, vo'one t'ujbilucutic. Ma'uc to no'ox laj st'ujucutic ti Diose. Chapambil jc'opilaltic vo'one yu'un ti co'ol co'ntontic chijc'ot xchi'uc ti Snich'one. Ja' ba banquilal ic'ot xa cu'untic. Manchuc mi epucutic, ja' yits'inucutic jcotoltic. 30 Hech jc'opilaltic yu'un ti Diose ti vo'onee, hech yu'un nijyic'ucutic ti stojol. C'alal ti nijyic'ucutic xa ti stojole, laj yac'ucutic ti libre yu'un jmultic. C'alal ti laj xa yac'ucutic ti libre yu'un ti jmultique, hech jun no'ox yutsil nijc'otucutic yu'un ja' snich'on Dios nijc'otucutic o.

31 Mu'yuc xa c'usi yan chcaltic yu'un snich'onucutic xa ti Diose. Yu'un lec chijyilucutic ti Diose, hech yu'un manchuc mi oy much'u chiscontrainucutique, muc un chijxi'. 32 Ti Diose muc xc'uxubin ti mero Snich'one. Ja' laj yac' ti milel cu'untic jcotoltic. Yu'un ti hech laj spase, hech yu'un chijyac'bucutic scotol yan uc. 33 Dios ti laj xa yac'ucutic ti libre yu'un ti jmultique, hech yu'un mu'yuc xa much'u yan chisa'bucutic jmultic, ho'ucutic ti t'ujbilucutic yu'un ti Diose. 34 Cristo ti icham yu'un ti jmultique, hech yu'un mu'yuc xa much'u yan xu' chal ti oy ti jmultique ti ho'ucutique. Yu'un ti Cristoe icha'cuxi loq'uel ti ch'en. Te pasbil xa ti muc' te ti sbats'ic'ob ti Diose. Te chc'opoj cu'untic te ti stojol ti Diose. 35 Mu'yuc xa yan c'usi xu' chc'ot ti pasel yu'un ti hech mu xixc'uxubinucutic ti Cristoe. Manchuc mi chquich'tic vocol, manchuc mi chquich'tic ilbajinel, manchuc mi chquich'tic contrainel, manchuc mi chca'itic vi'nal, manchuc mi mu'yuc jc'u'tic, manchuc mi chapal jc'opilaltic, manchuc mi jc'opilaltic chquich'tic machit, c'ux chijya'yucutic ti Cristoe, mu xiscomesucutic. 36 Hech ts'ibabil ti sc'op ti Diose:

Ho'ot ti aventa ti scotol ora quechel jc'opilaltutic chilajtutic ti milel.

Hech chaj c'u che'el ti carneroe ti chapambil xa sc'opilal mi chmilate, ja' hech jc'opilaltutic,

ti xchie. 37 Ti vocol ti li' chquich'tic ti balumile, lec chcuch cu'untic scotol
ti sventa ti Cristoe ti c'uxucutic ti yo'ntone. 38 Hech yu'un hech jch'unoj
ti c'uxucutic o ti yo'nton ti Diose. Manchuc mi chijcham, manchuc mi
cuxulucutic to jayib c'ac'al li' ti balumile, c'uxucutic ti yo'nton. Mi ch'ul abat,
mi pucuj, mi yan, mu xu' tspajes ti c'uxucutic ti yo'nton ti Diose. Manchuc
mi oy c'utic chc'ot ti pasel ti ora to, mi yan to c'ac'al, c'uxucutic ti yo'nton.
39 Buc no'ox oyucutic mu xu' tspajesat ti c'uxucutic ti yo'nton ti Diose. Yu'un
c'uxucutic o ti yo'nton ti Diose ti sventa ti Cajvaltic Cristo Jesuse.

9

Ja' sc'opilal ti chich' mul ti Pabloe yu'un mu xch'un ti xchi'iltaque

1-3 Yu'un jch'unojbe sc'op ti Cristoe hech yu'un melel chcal ti ep chquich'
mul yu'un mu xch'unojuc ti jchi'iltique, ja' ti jchi'il jbatic ti sventa
jbec'taltique. Scotol c'ac'al oyun ti ich'mul ti sventaic. Mu yu'unuc ti jnop
c'op. Ja' sna' ti Ch'ul Espíritue ti oy ti co'ntone ti taca xu' ti jel jbatutic xchi'uc
ti jchi'iltique, ho'on chiloc' ti stojol Cristo, ja' ac'o ochuc ti stojol ti Cristoe
ti jchi'iltique, hech ti jc'an. 4 Co'ol yelnich'onucutic Israel xchi'uc. Co'ol
t'ujbilucutic xchi'uc yu'un co'ol jtotinojtic ti Diose xchi'uc. Ti Diose i'ac'bat
tal squeval ti stojolic ti antiguo jtatamoltic xchi'uque ti c'alal yac'oj sba
chanavic ti vo'one. Ti Diose laj spas trato xchi'uc ti jtatamoltique. I'ac'batic
ti mantaletique. I'albatic c'u che'el tspasic ti templonucule yo' bu tsc'oponic
ti Diose. Hech i'albatic yu'un ti Diose: "Te ti atojolic chloc' tal jun ajvalil, ja'
ti chaspasoxuc ti mantal, ho'oxuc ti yelnich'onoxuc ti Israele", x'utatic yu'un
ti Diose. 5 Ja' totil cu'untic xchi'uc ti antiguo jtatamoltique ti it'ujatic yu'un
ti Diose ti vo'onee. Ja' ihul ti jventatic, ti ho'ucutique ti yelnich'onucutic ti
Israele, ti Jcoltavaneje ti sventa jbec'taltic. Ti Jcoltavaneje ja' Dios ti scotol
sventainoje, ti tspasat ti muc' sbatel osile. Jun yutsil ti hech chc'ot ti pasel.

Ja' sc'opilal ti ja' no'ox ti much'u chc'uxubinat yu'un ti Diose cht'ujat yu'un chcolic

6 Yu'un ti mu jcotolticuc jch'unojtique, mu yu'unuc muc xc'ot ti pasel ti
sc'op ti Diose. Ja' no'ox yu'un ti mu jcotolticuc yelnich'onucutic ti Israele
ti sventa xch'unojel yo'nton. Ja' no'ox yelnich'onucutic ti sventa sbec'tal.
7 Hech uc mu jcotolticuc yelnich'onucutic ti Abrahame ti sventa xch'unojel
yo'nton. Ja' no'ox yelnich'onucutic ti sventa sbec'tal. Yu'un hech i'albat yu'un
ti Diose ti Abrahame: "Ja' avelnich'on chquil ti yol xnich'nab ti Isaaque", ti
x'utate. 8 Hech sjam. Yu'un stuc no'ox smantal ti Abrahame ti inich'naje,
hech itaat ti Ismaele, hech yu'un ma'uc yol xnich'nab ti Diose ch-ilat yu'un
ti Diose ti yol xnich'nab ti Ismaele. Pero yu'un hech albil ti Abrahame yu'un
ti Diose, hech yu'un i'ac'bat ti Isaaque, hech yu'un yol xnich'nab ti Diose ch-
ilat yu'un ti Diose ti yol xnich'nab ti Isaaque. 9 Yu'un hech i'albat ti Abrahame
yu'un ti Diose: "Hech chaj c'u che'el to ja' hech chisut tal c'alal ti habil. Oy xa
yol ti Sarae. Querem ti yole", x'utat.

10-13 Ma'uc no'ox Isaac ti hech i'albat sc'opilal yu'un ti Diose. Patil c'alal
vinic xa ti Isaaque, c'alal yic'oj xa Rebeca yu'un yajnil, laj slic yol ti Rebecae.
Vats ti yole. C'alal mu to ch-an ti vatse, hech i'albat ti Rebecae yu'un ti Diose:
"Ti banquilale ja' ch-abatinat yu'un ti yits'ine. Ja' ch-abatinvan ti its'inale",
x'utat. Yu'un hech ts'ibabil ti sc'op ti Diose: "C'ux ti co'nton ti Jacobe. Mu
c'uxuc ti co'nton ti Esaue", ti xchie. Hech laj yal ti Diose c'alal mu to ch-an ti
ololetique, c'alal mu to chvinaj mi lec ti c'usi tspasique, mi mu lecuc ti c'usi
tspasique. Ja' no'ox hech laj spas ti Diose hech chaj c'u che'el ti snopoj ono'ox
ti yo'ntone ti c'alal laj st'uje. Ma'uc ti sventa yabtel ti it'ujat yu'un ti Diose ti
june, muc xt'ujat ti yane. Ja' no'ox yu'un hech laj sc'an yo'nton ti Diose.

14 ¿Mi chcaltic ti mu tojuc yo'nton ti Diose yu'un ti hech tspase? ¡Bu ba
hechuc! 15 Yu'un ti Diose hech laj yalbe ti Moisese: "Ti jc'uxubin ti much'u
ti jc'an ti jc'uxubine. Mi tsc'an co'nton ti c'ux chca'ie, hech c'ux chca'i", xchi.
16 Hech yu'un ma'uc ti c'u x'elan yo'nton jujun, ma'uc ti c'u x'elan yabtel
jujun. Ja' no'ox ti much'u chc'uxubinat yu'un ti Diose cht'ujat. 17 Yu'un
ts'ibabil ti sun ti Diose ti hech i'albat ti Faraone ti vo'one: "Laj xa cac'bot
avabtel yu'un chcac' ti q'uelel ti aventa ti jelaven jp'ijile. Hech chpuc jc'opilal
ti sjoylejal balumil", xchi ti Diose. 18 Hech yu'un ti Diose chc'uxubin ti much'u
tsc'an chc'uxubine. Mi tsc'an yo'nton tstsatsubtasbe yo'nton jun crixchano,
tstsatsub ti yo'ntone.

19 "Mu xu' chistic'bucutic jmultic ti ho'ucutique yu'un snopoj ti Diose
ti tst'uj stuc ti much'u tsc'an tscolta", mi xachiique, hech chacalbot.
20 "¿Much'uot chacuy aba ti hech chatac'be sc'op ti Diose?" chacut. Taca
c'opojuc ti p'ine ti pasbil ti ach'ele "¿c'u yu'un hech laj ameltsanun?" taca xu'
chut ti much'u imeltsanat yu'une, ¡bu ba sjamuc yu'un ja' imeltsanat yu'un!
21 Yu'un ti jmeltsanejp'ine mi hech tsc'an ti yo'ntone, ti jop' no'ox ach'el xu'
tsmeltsan jun p'in ti chc'uxubine o xu' tsmeltsan jun p'in ti mu sc'uxubine.
Ti c'usi tsc'an ti yo'ntone, xu' tspas.

22-23 Ja' no'ox hech uc ti Diose ti c'usi tsc'an ti yo'ntone xu' tspas xchi'uc
ti much'u pasbil yu'une. Mi tsc'an to tsts'icbe sbolil yo'ntonic ti much'utic
quechel yilintael yu'un, ja' ti sc'opilal ch'ayel chbatique, yu'un ta to
xc'uxubin ti much'utic ti t'ujbilic yu'un ti vo'one yu'un chba chi'inatuc te
ti utsilal, xu' tspas. Xu' tslecubtas ti much'utic t'ujbilic yu'un, xu' chac'be
yutsil yo'ntonic. Hech scotolic tsq'uelic ti jun no'ox yutsil chc'otic ti much'utic
sc'opilal chcolique. Pero ta ono'ox sta yorail ti chac' ti q'uelel ti chac' batel
yu'un ch'ayel chbatic ti much'utic hech ono'ox sc'opilalique.

24 Ti hech sc'opilal ti chich'ic c'uxubinele, ja' ho'ucutic obi yu'un laj xa
yic'ucutic ti stojol. Ma'uc no'ox jc'opilaltic jtuctic ti ho'ucutic ti judioucu-
tique. Ja' ac'opilalic uc ti ho'oxuc ti yanlum crixchanooxuque. 25 Yu'un hech
ts'ibabil ti sun ti Osease, ja' ti j'alc'op yu'un ti Diose:

Ti much'utic ti muc xiyojtiquinucun ti vo'onee, ja' cu'un chc'ot.

Ti much'utic mu c'uxubimbiluc cu'un ti vo'onee, ja' ti jc'uxubin.

26 Ja' ti hech albil sc'opilalic:

"Ti ho'oxuque mu t'ujbilucoxuc yu'un ti Diose, ti x'utatic ti vo'onee, ja' col
jnich'nab chc'otic, ho'on ti Diosune, ho'on ti jtalel cuxulune",

xchi ti Diose, xchi ti Osease.

27 Ti Isaíase hech laj yalbucutic jc'opilaltic, ho'ucutic ti yelnich'onucutic ti
Israel xchi'uque: "Ho'ucutic ti yelnich'onucutic ti Israele, ja' hech quepaltic
chijc'ot hech chaj c'u che'el hi' te ti nab ti mu stac' atiele, pero mu jcotolticuc
chijcolucutic. Atabil no'ox chijcolucutic. 28 C'alal mi laj sta yorail chchapan
ti Cajvaltic Diose, jp'el no'ox mantal chal. Ti ora chchapaj yu'un. Ti ora
chtal castigo ti sjoylejal ti balumile. Ja' no'ox chcol ti much'u chcol yu'un ti
castigoe", xchi ti Isaíase. 29 Hech laj yal uc ti Isaíase ti vo'onee:

Ti manchuc ta to xiscoltaucutic comel juncha'vo'ucutic ti Cajvaltic Diose ti
ja' sventainoj scotole, j'ech'el chijtup' ti hechuque hech chaj c'u che'el
ti much'utic te nacajtic ti vo'onee ti Sodoma xchi'uc ti Gomorrae ti
j'ech'el itup'ique,

ti xchi ti Isaíase.

Ja' sc'opilal ti muc xch'unic ti ja' Jcoltavanej cu'untic ti Cajvaltique ti judioetique

30 “¿Much'utic toj yo'ntonic ch-ilatic yu'un ti Diose che'e?” mi xachiique,
hech chacalbot. Ti yanlum crixchanoetique ti muc sa'ic ti toj yo'ntonic ch-
ilatic yu'un ti Diose, ja' toj yo'ntonic chil ti Diose ti ora to ti sventa xch'unojel
yo'ntonic. 31 Ti jchi'iltique, ho'ucutic ti yelnich'onucutic ti Israele xchi'uque,
yu'un ti chch'unic ti mantaletic tscuyique, hech toj yo'ntonic ch-ilatic yu'un ti
Diose tscuyic. Pero mu hechuc toj yo'ntonic ch-ilatic yu'un ti Diose. 32-33 “¿C'u
yu'un?” mi xachiique, yu'un mu xch'unic ti toj yo'ntonic ch-ilatic yu'un ti
Diose ti sventa xch'unojel yo'ntonic. Ja' tscuyic ti toj yo'ntonic ch-ilatic yu'un
ti Diose ti sventa yabtelic. Ja' hech chaj c'u che'el ti much'u laj sp'osi yacan
ip'aj ti lum, ja' hechic yu'un mu xch'unic ti ac'bil yabtel yu'un ti Diose ti
Jesucristoe. Hech ono'ox ts'ibabil sc'opilalic ti vo'one:

Ti jteclum Sión, ja' ti Jerusalene, te chcac' ti much'u t'ujbil cu'une.
Ti much'u mu spas ti muc' ti much'u t'ujbil cu'une, ja' hech chaj c'u che'el ti
much'u tsp'osi yacan chp'aj ti lum, chc'ot smaj sba ti ba ton.
Scotol ti much'utic chch'unic ti ja' chcoltaatic yu'une, ja' lec chquil,
xchi ti Diose.

10

1 Quermanotac, taca coluc ti jchi'iltique, nichim no'ox co'nton. Hech yu'un
scotol c'ac'al ti jc'opombe Dios ti stojolic yu'un ac'o coluc. 2 Lec ti toyol
yo'ntonic ti stojol ti Diose, pero hovil. Mu hechuc ti ch'unel ti Diose hech
chaj c'u che'el chch'unic. 3 Yu'un mu xch'unic ti chijyac'bucutic toj co'ntontic
ti Diose. Yu'un tscuyic ti hech toj yo'ntonic chc'otic ti sventa yabtelic, hech
yu'un mu sc'an ti ch-ac'batic toj yo'ntonic yu'un ti Diose. 4 Yu'un i'ay xa ti
Cristoe hech yu'un ilaj sc'opilal ti mantaletique. Yu'un hech xu' ti toj yo'nton
ch-ilat yu'un ti Diose scotol ti much'utic chch'unic ti icham yu'unic ti Cristoe.

5 Yu'un ti Moisese laj sts'iba ti c'u che'el toj co'ntontic chijyil yu'un ti
jch'untic ti mantaletique. Hech laj yal: “Ti much'u chch'un scotol ti jmantale,
ja' chcuxi sbatel osil”, xchi ti Diose, xchi ti Moisese. Pero mu'yuc much'u
ihu' yu'un laj xch'un scotol. 6-9 Ti ho'ucutique ti toj co'ntontic chijyilucutic
ti Diose ti sventa xch'unojel co'ntontique, mu yu'unuc ta to xba quic'tic tal
ti vinajel ti Jcoltavanej cu'untique. Mu yu'unuc ta to xba jsa'tic yo' bu ti
much'utic mucajtic ti ch'ene. Yu'un i'ay xa li' ti balumile ti Cristoe, icham,
icha'cuxi loq'uel ti ch'en, patil isut batel ti vinajel, te xa oy ti ora to. Hech
yu'un mu nomuc ti jcoleltique, li' xa oy ti jtojoltiqui. Yu'un mi jamal chcaltic ti
ja' Cajvaltic cu'untic ti Jesuse, mi jch'unojtic ti icha'cusesat loq'uel tal ti ch'en
yu'un ti Diose, hech chijcolucutic sbatel osil. Hech cac'oj jba ti jcholtutic.
10 Yu'un mi oy xch'unojel co'ntontic, ja' toj co'ntontic chijyilucutic ti Diose.
Mi jamal chcaltic ti ja' Cajvaltic cu'untique, hech yu'un chijcolucutic o.

11 Yu'un hech ts'ibabil comel ti sun ti Diose ti vo'one: “Scotol ti much'u
chch'unic ti chcoltaat yu'un ti Jnich'one, mi jutuc mu xlaj ti lo'lael”, xchi ti
Diose. 12 Ti Diose mu'yuc sc'opilal mi judioucutic, mi yanlum crixchanooxuc.
Ti Diose ja' ajvalil cu'untic jcotoltic. Co'ol chc'uxubin scotol ti much'utic
chalbeic vocol ti stojole. Ep chijyac'bucutic bendición jcotoltic. 13 Yu'un
scotol ti much'u chalbeic vocol ti stojol ti Cajvaltique, ja' chcolic sbatel osil.
14 ¡Bu ba yalbeic vocol ti stojol ti Cajvaltique mi mu xch'unic ti chcoltaatic
yu'un! ¿C'u chut xch'unic mi mu ya'yojbuc sc'opilale? ¿C'u che'el cha'ibeic
sc'opilal mi mu'yuc much'u chba xcholbe ya'yique? 15 ¡Bu ba xcholic ti sc'op
ti Diose mi mu tacbiluc batel yu'un ti Diose! Hech ts'ibabil comel: “Lec ch-
a'ibat sc'op ti much'utic chba xcholic ti lequil ach' c'ope”, ti xchie.

16 Tsc'an ti Diose ti chcol scotolic pero mu scotoluc xch'unojic ti lequil ach'
c'ope. Ja' no'ox hech laj yal uc ti Isaíase ti vo'onee. Hech laj yal: “Cajval, jun to

mu'yuc much'u chch'un ti ac'op ti calojbetutique", xchi ti Isaíase, xut ti Diose.
17 Yu'un ja'to mi laj ya'yique, ja'to xu' chch'unic. Ti c'usi tsc'an ti cha'yique, ja'
tsc'an ti ac'o ya'ibe sc'opilal ti Cristoe.
18 "¿Mi yu'un mu to ya'yojbuc ti sc'opilal ti Cristoe?" mi xachie, ya'yoj xa
hech chaj c'u che'el chal ti sc'op ti Diose:
Chpuc sc'opilal ti sjoylejal balumil.
Buc no'ox oy crixchanoetic chpucbat ti sc'opilale,
ti xchie. 19 "¿Mi yu'un mu ya'yojuc ti jchi'iltique ti oy yanlum crixchanoetic
tst'uj ti Diose mi mu jch'untic ti ho'ucutique ti yelnich'onucutic ti Israele?"
mi xachie, ya'yojic. Yu'un primero hech laj yal ti Moisese:
Chquic' ti jtojol ep ti tos yanlum crixchanoetic yu'un hech chcac' bic'tajuc
avo'ntonic.
Ja' ti much'utic j'ech'el mu xisna'ucune, yu'un hech ac'o xa'ilinic,
xchi ti Diose, hech x'utat ti Moisese. 20 Ti Isaíase más jamal laj yal:
Chistaucun ti much'utic mu xisa'ucune.
Jtuc chcac' jba ti ojtiquinel ti stojolic ti much'utic mu'yuc jtu ti yo'ntonique,
xchi ti Diose, hech x'utat ti Isaíase. Ja' ac'opilalic ho'oxuc ti yanlum crix-
chanooxuque. 21 Ho'ucutic ti yelnich'onucutic ti Israele, ja' hech chijyal-
bucutic jc'opilaltic ti Isaíase: "Sjunul c'ac'al laj xa quiq'uilan tal ti jtojol ti
achi'iltaque. Mu sc'an xch'unic tal. Ja' no'ox tstoy sbaic ti jtojol", xchi ti Diose,
hech x'utat ti Isaíase.

11

Ja' sc'opilal ti oy to t'ujbilic yu'un ti Diose ti judioetique

1 "¿Mi yu'un j'ech'el laj xa stenucutic comel ti Diose ti ho'ucutique ti
t'ujbilucutic yu'une, ho'ucutic ti yelnich'onucutic ti Israele?" mi xachiique,
¡bu ba stenojucutic comel! Yu'un ho'oni yelnich'onun ti Israel uque. Ho'oni
yelnich'onun ti Abraham uque. Ho'oni ja' jtatamol ti Benjamine. 2 Ti Diose
scotol t'ujbilic yu'un. Ja' no'ox hech uc sna'oj ti Diose ti ep ti chp'ajbat sc'ope.
Sna'oj uc ti Diose ti c'u yepal ti t'ujbilic yu'une ti chch'unic ti sventa xch'unojel
yo'ntonic chcolique. ¿Mi yu'un mu xa xana'ic ti hech ts'ibabil ti sun ti Diose
ti hech laj scuy ti Elíase ti stuc xa no'ox xch'unojbe sc'op ti Diose? Hech
yu'un lic yalbe ti Diose ti c'utic smulic ti xchi'iltaque. Hech laj yal: 3 "Cajval,
ti jchi'iltaque laj xa smilic ti j'alc'opetic avu'une. Laj xa sjinic ti scajaneb
amotone. Jtuc xa no'ox j'alc'opun avu'un. Ti ora to tsc'an chismilucun uc",
xchi ti Elíase, xut ti Diose. 4 ¿Mi yu'un mu xana'ic ti hech itac'av ti Diose? Hech
laj yal: "Mu hechuc. Oy to hucmil ti achi'iltaque ti t'ujbilic cu'une ti chcolique
ti mu squejanojuc sbaic ti stojol ti santo Baale", ti x'utat ti Elíase. 5 Ja' no'ox
hech uc ti ora to oy to t'ujbilic yu'un ti Diose ti chcolique ti jchi'iltique ti
sventa yutsil yo'nton ti Diose. 6 Stuc yutsil yo'nton i'ic'van ti Diose ti hech
it'ujatique, hech yu'un ma'uc ti sventa yabtelic ti hech it'ujatique. Ti ja'uc
ti sventa yabtelic it'ujatique, mu'yuc sc'opilal ti oy yutsil yo'nton ti Diose ti
hechuque.
7 ¿C'usi chcaltic che'e yu'un ti mu jcotolticuc toj co'ntontic chijyil ti Diose,
ho'ucutic ti yelnich'onucutic ti Israele, manchuc mi toyol co'ntontic laj
jc'antic jcotoltic? Ja' no'ox toj co'ntontic chijyil ti Diose mi oy jc'opilaltic
chijcol yu'un ono'oxe, ja' no'ox ti c'u quepaltic ti oy xch'unojel co'ntontique.
Ti c'u yepal ti chch'unic ti sventa yabtelic chcolique ja' no'ox más ipimub
yo'ntonic hech yu'un mu xa xa'yic tijel. 8 Hech chaj c'u che'el ts'ibabil comel:
"Ti Diose laj xch'aybe yo'ntonic. Hech yu'un mu xa xu' tsq'uelic ti satic. Mu
xa x'och c'op ti xchiquinic. Chamenic ic'ot ya'yel. Hech oyic asta ti ora to", ti
xchie. 9 Hech laj yal ti Davide:

Hech chaj c'u che'el ti ts'i' ti chbic'taj yo'nton yu'un ti ti'bole pero ja' no'ox chlic milatuc yu'un, ja' no'ox hech uc ti jchi'iltique ti pimuben yo'ntonique.
Manchuc mi staojic ep bendición ti ora to, ja' tsta yorail ti chc'ataj ti castigo yu'unic.
Ja' stojol yabtelic chc'ot ti castigoe.
10 Chch'aybat yo'ntonic hech yu'un mu xa xu' tsq'uelic ti satic.
Mu xa xu' tstoy sbaic o yu'un tsots ti castigoe,
xchi ti Davide.

Ja' sc'opilal ti i'otesatic ti yanlum crixchanoetique

11 "¿Mi yu'un j'ech'el ilaj sc'opilal ti chcolic ti achi'iltaque yu'un ti muc xch'unic ti totiletic avu'unique xchi'uc ti achi'iltaque ti ja' ac'bil yabtel yu'un ti Diose ti Cristoe?" mi xachiic ho'oxuc ti yanlum crixchanooxuque, mu hechuc. Yu'un ti sventa ti muc xch'unic ti jchi'iltaque, ja' yorail ti ic'ot colel ti aventaic, ho'oxuc ti yanlum crixchanooxuque. Yu'un ho'ot ic'ot ti aventa ti colele, yu'un ac'o bic'tajuc yo'ntonic ti jchi'iltaque, ho'ontutic ti yelnich'onuntutic ti Israel xchi'uque. 12 Yu'un ti muc xch'unic ti jchi'iltaque hech yu'un i'ac'bat ep bendición scotol crixchanoetic ti sjoylejal balumil. Yu'un ti oy palta yu'un ti jchi'iltaque, hech yu'un na'ac'batic ep bendición, ho'oxuc ti yanlum crixchanooxuque. Hech yu'un c'alal chlic xch'unic ti yan to c'ac'al ep ti jchi'iltaque, jun no'ox yutsil chijc'ot jcotoltic.

13 Ho'oxuc ti yanlum vinicoxuque hech chacalbe. Yu'un laj xa yac'bun cabtel ti Diose yu'un chajcholboxuc ti sc'ope, hech yu'un chcac' persa ti cabtele. 14 Yu'un ti hech chcac' persa ti cabtele, yu'un hech ac'o bic'tajuc yo'ntonic ti jchi'iltaque, yu'un me hech oy chcolic uc ti jventa. 15 Yu'un ti icomesat ti jchi'iltaque, oy c'usi lec ic'ot ti pasel, ja' ti i'ic'at scotol crixchanoetic ti sjoylejal balumile. Hech yu'un ti tsta yorail chcolic scotolic ti c'u yepalic ti jchi'iltaque ti yan to c'ac'al, jun no'ox yutsil chc'ot obi. 16 Ho'ontutic ti t'ujbiluntutic yu'un ti Diose ti ho'ontutic ti yelnich'onuntutic ti Israele, ja' ti c'u yepal hech jc'opilaltutic ti chicoltutique, ja' hech chac c'u che'el jp'ej chamen ixim scotol ti c'u yepal t'ujbilique. Ti jtuch' ti chac'beic ti Diose, ja' señail ti yu'un Dios scotol ti c'u smuc'ule. Ja' ti jtuch'e, ja' ti jtatamoltutique asta tsts'aqui ti jp'eje ja'to mi laj xa yic' scotol ti c'u yepal t'ujbilic ono'ox yu'un ti Diose. Ti jtatamoltutique jun to te'. Ja' quibiltutic yu'un ja' sba it'ujatic. Ho'ontutic xchi'uc ti jchi'iltaque ja' sc'obuntutic ti jtatamoltutique. Hech yu'un yu'ununtutic ti Diose ti c'u yepal t'ujbiluntutic yu'un ono'ox ti Diose. Yu'un hech ti jch'untutic ti sventa xch'unojel co'ntontutic hech chaj c'u che'el laj xch'un ti jtatamoltutique.

17 Ti jchi'iltaque ti mu'yuc xch'unojel yo'ntonique ja' hech chaj c'u che'el sc'ob olivate' ti ijecat loq'uele yu'un muc xtun. Ti ho'oxuque ja' hech chaj c'u che'el ha'maltical olivate', ho'ot natic'atic ochel. Hech yu'un jun no'ox quibiltic nijc'ot xa hech yu'un laj xa ava'ibeic yutsilal. 18 Ho'oxuc ti yanlum crixchanooxuque mu me xatoy abaic yu'un ti ijecatic xa loq'uel ti jchi'iltaque yu'un ti ho'oxuc na'ic'atic ochele. Mi yu'un chac'an chatoy abaic, na'o me ti ma'uc ti aventaic ti laj yich'ic bendición ti jtatamoltutique. Pero ja' ti sventa ti jtatamoltutique ti yac'oj sba chavich'ic bendición ti ora to yu'un ja' avibilic ic'ot xa uc.

19 Yu'un ti ijecatic loq'uel ti c'obte'e, yu'un ho'ucutic ono'ox te chistic'ucutic ochel, mi xachie, hech chacalbe. 20 Melel ti hech ic'ot ti pasel. Yu'un ti ijecatic loq'uel ti stuquique, yu'un muc xch'unic. Ti ho'oxuque ti sventa no'ox xch'unojel avo'ntonic ti tsacbiloxuc ti venta ti ora to. Hech yu'un mu me xatoy abaic, xi'anic me. 21 Muc spasbat perdón yu'un ti Diose ti jchi'iltaque

ti t'ujbilic ono'ox yu'un, ti laj stoy sbaique ti vo'one. Hech yu'un buc xa ti
ho'oxuque, mu xaspasboxuc perdón uc mi co'ol chapasic hech chaj c'u che'el
laj spasique. 22 Ava'i c'u x'elan yutsil yo'nton ti Diose. Ava'i c'u x'elan chac'
castigo uc. Laj yich'ic castigo ti much'utic ti mu sc'an chac' sbaic ti stojole.
Ti ho'oxuque ep yutsil yo'nton avu'unic mi j'ech'el chavac' abaic ti stojole.
Mi mu hechuc chapasic, chajecatic loq'uel uc. 23 Ti jchi'iltaque ti tscomesic
ti c'utic chbolibtasat yu'une, ti chlic xch'unic ti yan to c'ac'ale ja' ch-otesatic.
Yu'un jelaven sp'ijil ti Diose, hech yu'un xu' yu'un chotes. 24 Ti ho'oxuque
nap'asatic ochel tal, ho'oxuc ti ha'maltical olivate'oxuque, hech na'otesatic
tal ti bu ts'umbil olivate' ti mu co'oluc ats'umbalic xchi'uque. Yu'un ti hech
xu' na'otesatic tal, hech yu'un más xu' ch-otesatic tal ti mero sc'ob ti te'e.

Ja' sc'opilal ti ta ono'ox chcol scotol ti yelnich'nab ti Israele ti t'ujbilic ti sventa xch'unojel yo'ntonic

25 Quermanotac, ti jc'an ti chava'ibeic sjam ti c'usi chc'ot ti pasele yu'un
hech mu xatoy abaic. Ti ora to ep ti tsatsuben yo'ntonic ti jchi'iltaque, ho'on
ti yelnich'onuntutic ti Israel xchi'uque. Ja'to mi its'aqui ti c'u yepal cha'ochic,
ho'oxuc ti yanlum crixchanooxuque, 26 ja'to chlic yich' ts'acubtasel ti c'u
yepal ti sc'opilal ti chi'ochtutic ono'ox xchi'uque ti jchi'iltaque, ho'ontutic ti
yelnich'onuntutic ti Israel xchi'uque. Yu'un hech ts'ibabil ti sc'op ti Diose:

Ho'on ti Jcoltavanejune, chital ti Jerusalén yu'un chtal jelbe yo'ntonic ti
yelnich'nab ti Jacobe, yu'un hech mu xa sa'ic smulic.
27 Yu'un hech oy ti trato jpasoj xchi'uque, chtal jch'aybe smulic,
ti xchie.

28 Ep ti jchi'iltaque mu sc'an xch'unic ti ja' Jcoltavanej yu'unic ti Jesuse,
hech yu'un contraimbilic yu'un ti Diose mu xu' xch'unic. Yu'un ti mu xu'
xch'unique, yu'un ac'o xach'unic ti ho'oxuque. Ti yan to jchi'iltac ti yan to
c'ac'al chlic c'uxubinatuc yu'un tic'ajtic ti trato ti laj spas ti Diose xchi'uc ti
jtatamoltutique. 29 Yu'un ti hech yaloj ti oy ti jventatutic ti bendicione ta
ono'ox chc'ot ti pasel. Yu'un ti “cu'unoxuc” ti xchi jc'opilaltutique yu'un ti
Diose, ta ono'ox chc'ot ti pasel. 30 Ti achi'iltaque muc xch'unic ti vo'onee. Ti
ora to laj xa avich'ic c'uxubinel scoj ti muc xch'unic stuquic ti jchi'iltaque.
31 Yu'un ti mu xch'unic ti ora to yu'un hech chlic yich'ic c'uxubinel ti
yan jchi'iltaque ti yan to c'ac'al hech chaj c'u che'el yac'oj sba chavich'ic
c'uxubinel ti ora to ti ho'oxuque. 32 Hech yu'un co'ol mu'yuc xch'unojel
co'ntontic chijyilucutic ti Diose yu'un co'ol yac'oj sba chixc'uxubinucutic
jcotoltic. Yu'un hech ono'ox snopoj ti Diose ti ja' chixc'uxubinucutic stuc.

33 Ti Diose jelaven yutsil ti jyalel ti yo'ntone. Mu'yuc much'u yan hech
sp'ijil. Sna' scotol. Mu'yuc much'u cha'ibe sjam ti c'usi snopoje. Mu'yuc
much'u sna' ti c'u che'el tspase. 34 Hech chaj c'u che'el laj yal ti j'alc'op ti
vo'one: “Mu stac' ti na'el ti c'u x'elan yo'nton ti Cajvaltic Diose hech yu'un
muc un sc'an chanubtasel. 35 Mu yu'unuc jbael i'ac'bat smoton ti Cajvaltic
Diose yu'un hech lic yac'be sut tal xq'uexol”, ti xchie. 36 Yu'un stuc spasoj
scotol ti c'utic oye. Stuc sventainoj scotol ti c'utic oye. Ja' yu'un scotol ti c'utic
oye. Ja' tspasat ti muc' sbatel osil. Jun yutsil ti hech chc'ot ti pasel.

12

Ja' sc'opilal j'ech'el ac'o abaic ti sc'ob ti Diose xchi'uc abec'talic, xchi

1 Hech yu'un, quermanotac, chacalbeic vocol ti atojolic. Yu'un yutsil
yo'nton chaxc'uxubinoxuc ti Diose, hech yu'un j'ech'el ac'o abaic ti sc'ob
ti Diose xchi'uc abec'talic. Hech yu'un ti jayib xa c'ac'al li' cuxuloxuque
yu'unoxuc Dios nac'otic o. Hech lec yo'nton Dios avu'unic. Ja' hech sjam ti

chavac' abaic entrecal. 2 Mu me xanopic ti c'usi tspasic xchi'uc ti c'usi tsnopic ti crixchanoetic li' ti balumile. Yan me chanopic ti ho'oxuque yu'un hech chana'ic ti c'utic tsc'an ti Diose, ja' ti c'usi lec ti pasele, xchi'uc ti c'usi lec chil ti Diose, xchi'uc ti c'usi sventa yutsil avo'ntonique.

3 Yu'un laj xa yac'bun cabtel ti Diose yu'un ti jchol ti sc'ope, hech yu'un hech chajtaq'uioxuc. Ti jujunoxuque mu me xacuyic ti atuc no'ox xu' avu'un ti abtele. Ti jujunoxuque tsc'an ti toj chanopic ti c'usi xu' avu'unic ti sventa ti Diose yu'un hech chapasbeic yabtel ti Diose. 4 Na'o me c'u x'elan tscolta sbaic ti abtel ti jbec'talique. Yu'un ep ti tos yich'oj sba hech xu' yu'un ti abtele mi scotolic lec ch-abtej. 5 Ja' no'ox hechucutic uc, manchuc mi epucutic jun no'ox c'otemucutic ti stojol ti Cristoe. Hech yu'un ja' tsc'an ti jcotoltic hech ti jcolta jbatic ti abtel yu'un hech xu' cu'untic ti yabtel ti Diose.

6 Yu'un ti Diose yutsil yo'nton yac'ojbucutic jp'ijiltic jujunucutic. Mu co'oluc ti jp'ijiltic ti yac'ojbucutic ti Diose ti jujunucutique. Hech yu'un ac'o me tunucutic yu'un ti Diose. Mi ja' ac'bilot ap'ijil yu'un chaval ti sc'op ti Diose, ja' me xapas ti c'u yepal oy ti avo'nton ti sc'ope. 7 Mi ja' ac'bilot ap'ijil yu'un chamac'linvan, ja' me xapas. Mi ja' ac'bilot ap'ijil yu'un chachanubtasvan, ja' me xapas. 8 Mi ja' ac'bilot ap'ijil yu'un chataq'uivan, ja' me xapas. Mi ja' ac'bilot ap'ijil yu'un chaq'uelan ti c'usi oy avu'une, junuc me avo'nton chapas. Mi ja' ac'bilot ap'ijil yu'un chaventain ti quermanotique, toyoluc me avo'nton chapas. Mi ja' ac'bilot ap'ijil yu'un chacolta ti much'u chich' vocole, yutsiluc me avo'nton chapas.

Ja' sc'opilal ti c'usi tsc'an ti jpastique yu'un jch'unojbetic sc'op ti Diose

9 C'ux me xava'i abaic ti mero melel, mu me hechuc no'ox chaval. Ilintao ti c'usi chopole, ja'uc me toyol avo'nton chapas ti c'usi leque. 10 C'ux me xava'i abaic yu'un avermano abaic xa ti sventa Cristo. Biq'uit me chavac' abaic ti stojol ti avermanotaque yu'un chapas ti muc'.

11 Mu me ch'ajucoxuc. Toyoluc me avo'ntonic cha'abtejic yu'un ti Cajvaltique.

12 Nichimuc me avo'ntonic yu'un chana'ic ti chacolique. Mi chavich'ic ilbajinel, oyuc me stsatsal avo'ntonic. Scotol c'ac'al c'oponic Dios.

13 Mi oy chavil chich' vocol quermanotic, coltao ti c'usi sc'ane c'uc no'ox. Ic'o ochel ti ana, mac'lino.

14 Ti much'utic chayilbajinoxuque mu me xavixtalc'opta. C'ambo bendición ti stojol. Puru bendición chac'ambe.

15 Mi oy nichim no'ox yo'ntonic yu'un lec ti c'usi chc'ot ti pasel yu'un, nichimuc me avo'ntonic xchi'uc. Mi oy ch-oq'uic, oc'anic xchi'uc.

16 Jtosuc me avo'ntonic. Mu me xatoy abaic. Biq'uit me chavac' abaic acotolic. Ho'oni p'ijun, mu me xachiic, mu me xanopic hech.

17 Ti much'u chopol ti c'usi chaspasbote, mu me xapacbe sutel. Ac'o ti q'uelel yutsil avo'ntonic ti stojol scotol crixchanoetic. 18 Mi xu' avu'unic ti mu'yuc pleito te ti alumalique, lec. O mi mu xu'e, ti ho'oxuque ja' no'ox aventaic ti lamajem avo'ntonic ti stojol scotol crixchanoetic ti ho'oxuque. 19 Ho'oxuc ti c'uxoxuc ti co'ntone, mu aventauc ti chavaq'uic castigo ti ho'oxuque. Malao avilic c'u che'el chac' castigo stuc ti Diose yu'un hech ts'ibabil ti sc'op ti Diose: “Ho'on jventa chcac' castigo. Ho'on jventa chcac'be stoj”, xchi ti Cajvaltic Diose. 20 Hech ts'ibabil uc ti sc'op ti Diose: “Mi chvi'naj ti avajcontrae, ac'bo sve'el. Mi taquin yo'nton, ac'bo ho' yu'un chuch'. Yu'un mi hech chapase, hech chlic tijbatuc yo'nton. Hech lic sna' ti mu xtun yo'nton stuc”, ti xchie. 21 Mu me xastsalot ti c'usi chopole. Ja' stsal avu'un ti c'usi chopole ti sventa ti c'usi lec chapase.

13

1 Ja' tsc'an ti scotol crixchanoetic chch'umbeic smantal ti ajvaliletic ti
li'oyic ti balumile yu'un smantal Dios ti oy ti ajvaliletique. Ti Diose ja'
yac'ojbe yabtel ti ajvaliletique. 2 Hech yu'un scotol ti much'utic tscontrainic
ti ajvalil yu'unique, ja' tscontrainic uc ti Diose. Yu'un ti tscontrainic ti ajvalil
yu'unique, ja' ch-ac'batic castigo yu'un ti ajvalile. 3 Yu'un ti oy ajvaliletique,
mu yu'unuc ja' ac'o xi'uc ti much'utic lec ti c'usi tspasique, yu'un ja' ac'o
xi'uc ti much'utic chopol ti c'usi tspasique. Mi chac'an ti mu xaxi' ti stojol
ti ajvaliletic avu'unique, paso me ti c'usi leque hech mu'yuc amul chayilot.
4 Ja' yabat ti Diose c'otem, ja' sventa avutsilalic. Mi chapas ti c'usi chopole,
xi'an me yu'un ja' ac'bil yabtel yu'un ti Diose ti xu' chac' castigoe. Yabat
ti Diose c'otem yu'un chac'be castigo ti much'utic chopol ti c'usi tspasique.
5 Hech yu'un tsc'an ti chach'umbeic smantale. Ma'uc no'ox chaxi'ic yu'un ti
castigo ti chaq'ue yu'un ja' yabat ti Diose. Chana'ic ti ja' hech tsc'an ti Diose
ti chapasique. 6 Yu'un ja' sventa cutsilaltic ti oy ti ajvaliletique, hech yu'un
tsc'an ti jtojtic ti jpatantique yu'un hech xu' yu'unic ti yabtelique ti ac'bilic
yu'un ti Diose.

7 Ch'umbeic smantal scotol ti much'utic oy yabtelique. Ac'bo ti much'utic
tsc'anic patane. Mi oy sjam yu'un ti hech chasc'amboxuque, tojbo ti ajvalile-
tique ti c'u yepal taq'uin chasc'amboxuque. Xi'o me, paso me ti muc' yu'un
ja' ac'bil yabtelic yu'un ti Diose. 8 Mu me oyuc quechel chcom ti aventaic, ja'
chatoj scotol. Ja' no'ox mu xu' ti tojel ti chijc'uxubinvane. Mu xlaj sc'opilal. Ja'
tsc'an scotol c'ac'al chijc'uxubinvan. Yu'un mi c'ux chca'itic ti jvecinotique,
ihu' xa cu'untic laj jch'umbetic scotol smantal ti Diose obi. 9 Yu'un mi c'ux
chca'itic ti jvecinotique hech chaj c'u che'el c'ux chca'i jbatic, hech yu'un
mu jc'an chcac'betic yich' vocol. Hech yu'un mu xijmulivaj xchi'uc yajnil,
muc ti jmil, mu xquelc'an c'usi oy yu'un, muc ti jnopbetic smul, mu xbic'taj
co'ntontic yu'un ti c'usi oy yu'une, mu'yuc c'usi yan chopol ti jpasbe. Hech
yu'un ti hech chijyalbucutic ti Diose: “C'ux me xava'i avecino hech chaj c'u
che'el c'ux chava'i aba”, ti xchie. 10 Yu'un ti much'u c'ux cha'i ti svecinoe,
mu xilbajin ti svecinoe. Yu'un ti hech chc'uxubinvane, hech yu'un ts'acal
chch'un ti mantaletique.

11 Chana'ic uc ti ma'uc xa yorail yu'un chijvay. Ja' yorail ti viq'uil jsatique
yu'un chcac'tic persa. Yu'un ti c'alal laj jch'untique nat to tsc'an tsta yorail
laj ca'itic ti chijcolucutique. Ti ora to inopej xa batel ti yorail ti chijcolucutic
oe. 12 Hech chaj c'u che'el mi ch-ech' xa ti ac'ubale, po'ot xa tsacub ti osile, ja'
no'ox hech uc ti vocole, po'ot xa chcom cu'untic yu'un chijcol o. Hech chaj
c'u che'el ti jeltic ti oboc jc'u'tique ti jlaptic ti bu leque, ja' no'ox hech uc ac'o
me jtentic comel ti chopol abteletic ti mucul ti jpastique, ja' ti muliletique. Ja'
ac'o yu'uninucutic ti abteletic ti mu xijq'uexav ti stojol crixchanoetic yu'un
ti jpastique, ja' ti lequil abtele, yu'un hech stsal cu'untic ti c'usi chopole.
13 Lecuc me ti c'usi ti jpastique hech chaj c'u che'el ti much'utic ch-abtej
ti satilal ti mu xq'uexavique yu'un lec ti yabtelique. Hech yu'un mu me
xayacubic yu'un c'uc no'ox chapasic mi chayacubique. Mu me xamulivajic,
mu me xatsaquic ants, mu me xapasic pleito, mu me xbic'taj avo'ntonic. Ja'
tsc'an. 14 Ja' ac'o yu'uninoxuc ti Cajvaltic Jesucristoe hech xu' avu'unic hech
chaj c'u che'el laj spas. Hech ma'uc chapasic ti c'usi tsc'an ti abec'talique.

14

Ja' sc'opilal mu me xasa'be smul ti avermanoe, xchi

1 C'anic me ti much'utic mu to oyuc yip yo'ntonic ti stojol ti Diose. Mu
me xalabanic. 2 Oy quermanotic chch'unic ti scotol xu' ti jve'tic c'uc no'ox.

Ti quermanotic ti mu to oyuc yip yo'ntone, ja' no'ox tsve' ti c'usi chch'i ti
svertae. 3 Ti much'u scotol tsve'e mu me slaban ti much'u mu scotoluc
tsve'e. Ti much'u mu scotoluc tsve'e mu me sa'be smul ti much'u scotol tsve'e.
Mu me hechuc chapasic yu'un co'ol ic'biloxuc ti stojol ti Diose. 4 ¿Much'uot
chacuy aba yu'un chasa'be smul yabat yan? Ja' stuc sventa stuc ti yajvale ti
chchapane. Ti yajvale, ja' ti Diose, ja' chcoltaat yu'un, yu'un lec chc'ot yu'un.
5 Oy quermanotic chchabiic ep c'ac'al hech chaj c'u che'el laj xchabiic ti
jtatamoltic ti vo'onee. Oy yan quermanotic mu'yuc sc'opilal chchabiic ti
c'ac'ale. Co'ol no'ox sc'opilal cha'yic, mu'yuc bu tsots sc'opilal ti c'ac'al cha'yic
yu'un chchabiic. Jujun ac'o snop ti yo'nton c'usi tsc'an ti chchabiique. 6 Ti
quermanotic ti oy sc'opilal ti yo'ntonic chchabiic ep c'ac'ale, ja' chch'unic
ti hech tsc'an ti Cajvaltique. Ti quermanotic ti mu'yuc sc'opilal cha'yic ti
chchabiic ti c'ac'ale, ja' chch'unic ti hech tsc'an ti Cajvaltique. Ti quermanotic
ti scotol tsve'ique ja' chch'unic ti hech tsc'an ti Cajvaltique. Ti quermanotic ti
mu scotoluc tsve'ique, ja' chch'unic ti hech tsc'an ti Cajvaltique. Yu'un co'ol
chalbeic vocol ti Diose ti sve'elique.
7 Ti ho'ucutique mu jmantalticuc ti li' cuxulucutic jayib c'ac'al li'to. Ja'
no'ox hech uc mu jmantalticuc ti c'usi ora chijchamucutique. 8 Ja' smantal
stuc ti Cajvaltique ti cuxulucutique yu'un ja' stuc sventainojucutic. Ja'
smantal stuc uc ti c'usi ora chijchamucutique. Hech yu'un mi cuxulucutic li'
ti balumile, mi chijcham uc, ja' stuc oyucutic ti sventa ti Cajvaltique. 9 Hech
yu'un ti icham ti Cristoe, ti icha'cuxie, yu'un ja' ajvalil cu'untic ic'ot manchuc
mi chijcham, manchuc mi cuxulucutic to li' ti balumile.
10 Hech yu'un mu'yuc stu avu'unic chatic'be smul ti yan quermanotique.
Mu'yuc stu avu'unic chalaban. Yu'un jujunucutic chc'ot jva'an jbatic ti stojol
ti Cristoe yu'un chijyich'bucutic jc'optic. 11 Yu'un hech ts'ibabil ti sc'op ti
Diose:
Ho'on ti Diosune, ho'on ti jtalel oyune, hech chcal.
Scotol crixchanoetic tsquejan sbaic ti jtojol.
Scotol crixchanoetic chalic ti jtojol ti ho'on Diosun jtuc,
xchi ti Cajvaltic Diose, ti xchie. 12 Hech yu'un jujunucutic chc'ot yich'bucutic
entrecal ti c'u che'el nij'abtejucutic jujunucutique ti Diose.

Ja' sc'opilal ti mu me ho'ucutic ti jventatic chp'ajic ti mulil ti quermanotique

13 Hech yu'un mu xa me jsa'be jbatic jmultic. Ja' no'ox jventatic chcac'tic
persa ti ho'ucutique yu'un mu me xch'ay ti be ti quermanotique yu'un ti c'usi
ti jpastique. Mu me ho'ucutic ti jventatic chp'ajic ti mulil ti quermanotique.
14 Laj xa yac'bun jna' ti Cajvaltic Jesuse mi jutuc ve'elil muc bu chopol.
Hech jch'unoj. Ti much'u chch'un ti oy bu chopol ti ve'elile, ja' lec mu me
sve'. Mi hech oy ti yo'nton ti chopol cha'ie, chopol ono'ox chc'ot yu'un.
15 Ho'oxuque ti lec avo'ntonic mi chave' scotole, mi chavil ti te chch'ay ti
be ti yan quermanotique, te chbolib yo'ntonic yu'un ti hech chave'ique, ja'
tsc'an ti chapajes abaique. Yu'un mi mu xapajes abaic, yu'un mu c'uxuc
ti avo'ntonic ti quermanotique obi. Ti Cristoe ja' laj xc'uxubin, laj yac' sba
ti milel yu'unic. 16 Lec ti libre nac'otic xae pero mu me chopoluc chbat
ac'opilalic yu'un. 17 Yu'un chispasucutic xa ti mantal ti Diose mu me ja'uc
tsots no'ox sc'opilal ti co'ntontic ti jve'eltique yu'un mu jpajes jbatic. Ja' me
tsots sc'opilal ti toj co'ntontic chijyilucutic ti Diose, ti jun co'ntontic, ti nichim
no'ox co'ntontic ti sventa ti Ch'ul Espíritue. 18 Ti much'u hech chac' sba ti
abatinel yu'un ti Cristoe, ja' lec chil ti Diose. Lec ch-ilat yu'un crixchanoetic
uc.
19 Hech yu'un ja' ac'o jc'antic ti jtos co'ntontique, ac'o jc'antic ti co'ol
chlecub co'ntontic jcotoltic. 20 Mu me scojuc no'ox ave'elic ti hech chjin ti

yabtel ti Diose avu'unic. Yu'un scotol ve'elil lec pero ja' chopol chc'ot mi ti scoj
ave'elic ti chbolib yo'ntonic avu'unic ti yan quermanotique. 21 Ja' lec mu xati'
ti'bol, ja' lec mu xavuch'be ya'lel sat uvate' mi hech chbolib yo'nton avu'unic
ti yan quermanotique. Ja' lec mu xapas ti bu chbolib yo'nton avu'unic ti
yan quermanotique, ti bu chchibaj yo'nton avu'unic, ti bu tspec'tsaj yo'nton
avu'unic. 22 Mi ach'unoj ti lec scotol ti ve'elile, lec oy. Mu yu'unuc chcal ti mu
me xach'un hech. Lec mi chave' scotol. Ja' tsc'an chana' uc mi hech tsc'an ti
Diose ti chave' scotole, mi mu hechuc chbolib yo'nton ti yan quermanotique.
Nichim no'ox co'ntontic mi mu xlo'laj co'ntontic yu'un ti cac'oj jba ti jpastic
ti c'utic ti jpastique. 23 Ti much'u chch'un ti mu sc'an ti Diose ti tsti' ti ti'bole,
mi tsuj sba yu'un tsti', ja' no'ox tsa' smul ti stojol ti Diose yu'un ma'uc no'ox
tspas ti c'usi xch'unoje. Yu'un mi ma'uc no'ox ti jpastic ti c'usi jch'unojtique,
mi ti jsuj jbatic chba jpastic yan, ja' mulil obi.

15

Ja' sc'opilal ti ac'o jc'uxubintic ti quermano jbatic xchi'uque yu'un hech tstsatsub yo'nton ti quermanotique cu'untic

1 Hech yu'un ti ho'ucutique ti oy yip co'ntontic ti stojol ti Diose, ja' lec ti
jc'uxubintic ti much'utic mu to oyuc yip yo'ntonique. Mu me jtuctic no'ox ti
jc'uxubin jbatic ti jujunucutique. 2 Ti jujunucutique hech ac'o jc'uxubintic
ti quermano jbatic xchi'uque. Ac'o jnoptic c'usi tsc'an ti jpastic yu'un hech
tstsatsub yo'nton ti quermanotique cu'untic. 3 Yu'un hech laj spas ti Cristoe.
Stuc muc xc'uxubin sba, laj sts'ic ti vocole hech lec ibat sc'opilal yu'un ti Diose
hech chaj c'u che'el ts'ibabil comel sc'opilal: "Yu'un ti chascontrainot, ho'on
chquich' scotol, Tote", xchi ti Jesuse, xut ti Stote. 4 Ti c'utic ts'ibabil comel
ti sc'op ti Diose ti vo'one ja' yu'un chijp'ijub, hech yu'un ti hech ts'ibabile.
Hech ch-an yip co'ntontic, mu xchibaj co'ntontic mi chquich'tic vocol yu'un
ti jna'tic ti chijcolucutique. 5 Dios ti chijyac'bucutic yip co'ntontique, ti
chismuc'ubtasbucutic co'ntontique. Hech yu'un ti jc'ambe vocol yu'un
jtosuc me avo'ntonic xchi'uc ti Cristo Jesuse. Mi jtos avo'ntonic xchi'uc
ti Cristo Jesuse hech yu'un chac'uxubin abaic acotolic. 6 Yu'un jun no'ox
chac'otic, hech lec chbat sc'opilal avu'unic ti Diose, ja' ti Dios yu'un ti Cajvaltic
Jesucristoe, ja' ti Stot uque.

Ja' sc'opilal ti Pabloe ti yich'oj yabtel yu'un chcholbe sc'opilal ti Cristoe ti yanlum crixchanoetique

7 Hech yu'un lec me chavil abaic hech chaj c'u che'el lec chayiloxuc ti
Cristoe. Hech lec chbat sc'opilal avu'unic ti Diose. 8 Yu'un ti Jesucristoe
tal yac' sba ti abatinel ti jtojoltic, ho'ucutic ti judioucutique, yu'un tal
yac'bucutic jq'ueltic ti ho'ucutique ti melel ti sc'op ti Diose. Yu'un ti itale,
hech its'aqui ti c'usi i'albatic ti vo'one yu'un ti Diose ti jtatamoltique ti vo'one.
9 Ja' ti aventaic uc ti tal yac' sba ti abatinele, ho'oxuc ti yanlum crixchanooxuque. Yu'un hech chavalbeic sc'opilal ti Diose ti laj xa xc'uxubinoxuque.
Yu'un hech ts'ibabil comel ti sc'op ti Diose:
Lec chbat ac'opilal cu'un ti stojol ti yanlum crixchanoetique.
Nichim no'ox co'nton chcalbe ac'opilal,
xchi ti Cajvaltique, xut ti Stote. 10 Hech ts'ibabil uc:
Ho'oxuc ti yanlum crixchanooxuque, la'ic me, la' co'ol calbetic vocol ti Diose
hech chaj c'u che'el ti ho'ontutique ti t'ujbiluntutic yu'un ti Diose,
ti xchi ono'oxe. 11 Hech ts'ibabil uc:
Lec chavalbeic sc'opilal ti Cajvaltique acotolic, ho'oxuc ti yanlum crix-
chanooxuque.

Ja' tsc'an ti scotol crixchanoetic ti sjoylejal balumil lec chalbeic sc'opilal ti Cajvaltique,
ti xchi ono'oxe. 12 Hech laj yal uc ti Isaíase:
Chlic jun yelnich'on ti Isaíe.
Ja' ch-ac'bat yabtel tspas ti mantal uc ti yanlum crixchanoetique.
Ti yanlum crixchanoetique chch'unic ti chcolic ti sventa uc,
ti xchie.
13 Yu'un ach'unojic ti chascoltaoxuc o ti Diose, hech yu'un ti jc'ambe vocol ti Diose yu'un ac'o más nichim no'ox avo'ntonic, ac'o más jun avo'ntonic yu'un ti hech ach'unojique. Hech yu'un ti sventa ti Ch'ul Espíritue ti ch-abtej ti avo'ntonique xu' avu'unic chavaq'uic ti q'uelel ti ach'unojic ti chacolique.

14 Quermanotac, ti jna' uc ho'oni ti ep yutsil avo'ntonique, ti oy ep sp'ijil avo'ntonique hech yu'un xu' avu'un chataq'ui abaic. 15 Yu'un ti hech laj jts'ibaboxuc ti cartae, laj jc'an ti chajt'abesboxuc ti avo'ntonic ti c'usi ava'yojic xae yu'un hech mu xch'ay ti avo'ntonic. Yu'un yac'ojbun cabtel ti Diose, hech yu'un oy bu tsots jutuc laj calboxuc. 16 Yu'un ho'on quich'oj cabtel yu'un chajcholboxuc sc'opilal ti Cristoe, ti ho'oxuc ti yanlum crixchanooxuque. Ho'on jventainoj xcholel ti lequil ach' c'ope ti atojolic. Jun to co'olun hech chaj c'u che'el pale ti vo'one ti chac'be smoton ti Diose. Ti motonil ti chcac'be ti Diose ho'oni, ho'oxuc motoniloxuc ho'oxuc ti yanlum crixchanooxuque. Yu'un nalecubtasbat xa avo'ntonic yu'un ti Ch'ul Espíritue, hech yu'un lec chayiloxuc ti Diose.

17 Ti ho'one xu' ti jtoy jba xchi'uc ti cabtele yu'un lec ihu' cu'un nitun yu'un ti Diose. Pero mu hechuc sjam ti jtoy jbae yu'un ti manchuc laj scoltaun ti Cristo Jesuse, muc xu' cu'un ti hechuque. 18 Mu yu'unuc chacalbot sc'opilal yabtel yan. Ja' no'ox chacalbot ti cabtele ti c'u yepal laj xa scoltaun ti Cristoe ti ihu' cu'un ti sventae. Yu'un ti laj calbe ti sc'op ti Diose, yu'un ti ni'abtej ti stojolique, hech yu'un oy laj xa xch'unic ti achi'iltaque, ho'oxuc ti yanlum crixchanooxuque. 19 Oy laj xa xch'unic yu'un ti laj sq'uelic ti señailetique xchi'uc ti jchop o abteletique ti laj jpas ti stojolique. Ja' i'abtej ti yo'ntonic ti Ch'ul Espíritu yu'un ti Diose, hech yu'un laj xch'unic. Xmelmun laj jpuc ti lequil ach' c'ope, ja' ti sc'opilal ti Cristoe. Nilic ti Jerusalén xijoyet batel asta nic'ot ti balumil Ilírico sbi. 20 Ja' toyol co'nton ti jcholbe ti lequil ach' c'ope ti bu mu'yuc much'u chcholbate. Mu yu'unuc chibat ti bu oy quermanotic. Ja' chba jcholbe ti much'u mu ya'yojbuc sc'opilal ti Cristoe. 21 Hech yu'un ic'ot xa ti pasel hech chaj c'u che'el ts'ibabil comel ti sc'op ti Diose:
Ja' ch-ac'bat yojtiquinic ti much'utic mu ya'yojbuc sc'opilale.
Ja' chc'ot ti yo'ntonic ti much'utic mu ya'yojuc mi jutuque,
ti xchi ono'oxe.

Ja' sc'opilal ti sc'an chbat ti Roma ti Pabloe

22 Hech yu'un ep vuelta nipaj, hech yu'un muc xtal jq'ueloxuc. 23 Ti ora to yu'un ilaj xa cabtel li'to, yu'un ep xa habil jc'an chtal jq'ueloxuc, 24 hech yu'un c'alal chibat ti Españae, te ch-ech' jq'ueloxuc. Chib oxib no'ox c'ac'al chajchi'inoxuc. Ti jc'an uc ti jun avo'ntonic chatacucun batel ti patil. 25 Ti ora to chibat ti Jerusalén yu'un chba cac'be comel jutuc ti c'usi chtun yu'unic ti quermanotic ti te oyic ti Jerusalene, ja' ti co'ol oyucutic ti stojol ti Diose xchi'uque. 26 Yu'un ti quermanotique ti te oyic ti estado Macedoniae xchi'uc li' ti estado Acayae nichim no'ox yo'ntonic laj xa stsobic staq'uinic yu'un chac'beic ti quermanotic ti uts sbaique ti te oyic ti Jerusalene. 27 Yu'un hech yo'ntonic ti tscoltaique yu'un oy yilic ti stojol. Ja' ti sventaic ti quermanotic ti te oyic ti Jerusalene, ja' ti jchi'iltaque, ho'ontutic ti judiountutic xchi'uque, ti

na'ac'batic xa bendición yu'un ti Diose, ho'oxuc ti yanlum crixchanooxuque, hech yu'un lec ti chacoltaique, ti chavac'beic c'usi chtun yu'unic li' ti balumile. 28 Hech yu'un mi ilaj co'nton laj cac'be ti sc'obic ti motonil ti chcale, hech yu'un patil chital te o yu'un chibat ti España. Ja' te ch-ech' jq'ueloxuc obi. 29 Ti mi nihul xa te oy yo' bu oyoxuque, ti jna' ti ep chiyac'bun bendición ti Cristoe yu'un hech ep bendición chavich'ic ti jventa uc.

30 Hech yu'un, quermanotac, chacalbeic vocol. Yu'un co'ol jch'unojbetic sc'op ti Cajvaltic Jesucristoe, yu'un c'ux chca'i jbatic ti sventa ti Ch'ul Espíritue, hech yu'un na'un me, c'opombun Dios ti jtojol. 31 Ja' chac'opombun Dios ti jtojol yu'un mu me xistsacucun ti jchi'ile ti te oyic ti Judeae ti mu xch'unojuque. Chac'opombun Dios ti jtojol uc yu'un lec ac'o c'otuc ti yo'ntonic ti quermanotic ti te oyic ti Jerusalene ti hech ti jcoltatutique. Hech cac'oj jba ti jc'opon Dios uc ho'oni. 32 Mi hech tsc'an ti Diose ti mu'yuc c'usi chc'ot ti pasele, hech nichim no'ox co'nton chital te ti atojolic. Hech te chajchi'inic, ti jcux co'nton jutuc mi hech tsc'an ti Diose. 33 Chaxchi'inoxuc ti Diose ti ja' chayac'boxuc jun avo'ntonic ti jujunoxuque. Jun yutsil ti hech chc'ot ti pasel.

16

Ja' sc'opilal chabanuc ti quermanotique, xchi

1 Chacalbe ava'yic ti lec sc'opilal ti quermanotic antse, ja' ti Febee, ja' chich' talel avi carta to. Ja' ch-abtej yu'un ti Cajvaltique ti stojol ti quermanotic li' ti Cencreae. 2 Yu'un co'ol jch'unojbetic sc'op ti Cajvaltique xchi'uc, hech yu'un iq'uic me ti atojolic hech chaj c'u che'el tsc'an ti Diose ti chquic'tic ti jtojoltic ti much'utic oyucutic ti stojol ti Dios xchi'uque. Yu'un ep ti much'utic laj xa scoltae, hech yu'un ta me xacolta c'usuc no'ox tsc'an. Ho'on laj xa scoltaun uc.

3 Chabanuc ti Priscilae xchi'uc ti smalal, ja' ti Aquilae, ti co'ol cabtel xchi'uc ti stojol ti Cristo Jesuse. 4 Ja' c'an yac' sbaic ti milel yu'un hech chicuxi ho'oni. Hocol niyalbun ti hech laj spas ti xcha'va'alique. Ti jna' uc ti nichim no'ox avo'ntonic ho'oxuc ti yanlum crixchanooxuque ti ach'unojic xae, yu'un ti hech laj scoltaucun ti Priscilae xchi'uc ti Aquilae. 5 Chabanuc uc ti yan quermanotique ti chatsob abaic xchi'uc ti sna ti Aquilae. Chabanuc uc ti Epenetoe ti c'ux ti co'ntone. Ti Epenetoe ja' primero laj xch'umbe sc'op ti Cristoe li'to ti estado Acaya. 6 Chabanuc uc ti Maríae ti ep i'abtej xa te ti atojolique. 7 Chabanuc uc ti jchi'ile, ja' ti Andrónicoe xchi'uc ti Juniase ti co'ol nichucat xchi'uque. Lec ojtiquimbil uc yu'un ti yan jcholc'opetique yu'un chcholic sc'op Dios uc. Ja' jbael laj xch'umbeic sc'op ti Cajvaltique, patil laj jch'un ho'oni.

8 Chabanuc uc ti Ampliase ti c'ux ti co'nton ti stojol ti Cajvaltique. 9 Chabanuc uc ti Urbanoe ti laj jchi'intutic ti abtel ti stojol ti Cristo Jesuse. Xchi'uc ti Estáquise, ti c'ux ti co'ntone. 10 Chabanuc uc ti Apelese ti jun yo'nton ti stojol ti Cristoe. Chabanuc uc ti jayvo' te oy ti sna ti Aristóbuloe. 11 Chabanuc uc ti jchi'ile ja' ti Herodione. Chabanuc uc ti jayvo' te oy ti sna ti Narcisoe ti xch'unojbeic sc'op ti Cajvaltique. 12 Chabanuc ti quermanotic antse, ja' ti Trifenae xchi'uc ti Trifosae ti yac'oj sba ch-abtejic yu'un ti Cajvaltique. Chabanuc uc ti quermanotic antse, ja' ti Pérsidae, ti c'ux ti co'ntontique, ti ep i'abtej xa yu'un ti Cajvaltique. 13 Chabanuc uc ti Rufoe ti lec xch'unojbe sc'op ti Cajvaltique xchi'uc uc ti sme'e. Ja' jme' uc ya'yel yu'un laj scoltaun. 14 Chabanuc uc ti Asíncritoe xchi'uc ti Flegontee xchi'uc ti Hermase, xchi'uc ti Patrobase xchi'uc ti Hermese xchi'uc ti yan quermanotique

ti te xchi'inojique. 15 Chabanuc uc ti Filólogoe xchi'uc ti quermanotic ants
Juliae xchi'uc ti Nereoe xchi'uc ti xvixe, xchi'uc ti Olimpase xchi'uc scotol ti
quermanotique ti te xchi'inojique.
16 Yu'un ja' señail ti c'uxoxuc ti co'ntone, tsacbo me abaic ac'obic. Chabanu-
cot la xal scotol ti quermanotique ti buc no'ox oyic ti jujun temploe.
17 Quermanotac, chacalbeic vocol. P'ijanic me mi oy much'utic te
achi'inojic ti tsliquesic c'ope yu'un ja' no'ox tsc'an chasjinoxuc. Yu'un mu
hechuc nachanubtasatic, hech yu'un mu me xachi'inic, ac'o loc'uc batel
te ti atojolic. 18 Yu'un ti much'utic hech yo'ntonic mu yu'unuc tspasbeic
yabtel ti Cajvaltic Jesucristoe. Ja' no'ox tsc'anic tspasatic ti muc' stuquic.
Yu'un jun no'ox yutsil x'elan ti sc'opique, lec chc'opojic x'elan hech tslo'laic
ti much'utic mu to chp'ijubique. 19 Ti ho'oxuque puquem ac'opilalic ti stojol
scotol crixchanoetic ti lec chach'unic mantal. Nichim no'ox co'nton avu'unic
ti hech avo'ntonique. Yu'un ti lec chach'unic mantale, tsc'an ti p'ij chavac'
abaic mu me c'uc no'ox chach'unic. Ja' me xach'un ti ora ti c'usi leque, mu
me xach'un ti c'usi mu xtune. 20 Mi oy hech te ti atojolic ti tsliquesic c'ope, ti
Diose chastsalbot ti ora ti svinictac ti Satanase ti hech tsliquesic c'ope yu'un
hech jun avo'ntonic o hech chaj c'u che'el nachanubtasatic. Ac'o yac'boxuc
ep bendición ti Cajvaltic Jesucristoe.
21 Chabanucot la xal ti Timoteoe ti jchi'inoj jbatutic ti abtel xchi'uque.
Chabanucot la xal uc ti quermanotique ti co'ol judioucutic xchi'uque, ja' ti
Lucioe xchi'uc ti Jasone xchi'uc ti Sosípatere.
22 Ho'on ti Tercioune, ho'on ti jts'ibabe scarta ti quermanotic Pabloe. Hech
yu'un hech chajtojboxuc avo'ntonic uc ti stojol ti Cajvaltique.
23 Chabanucot la xal ti Gayoe ti li'oyun ti snae, ja' ti yac'oj sna yu'un ti jtsob
jbatutic xchi'uc scotol ti quermanotique. Chabanucot la xal uc ti Erastoe, ja'
ti yich'oj yabtel tesorero yu'un ti jteclume xchi'uc ti quermanotic Cuartoe.
24 Chayac'boxuc ep bendición acotolic ti Cajvaltic Jesucristoe. Jun yutsil ti
hech chc'ot ti pasel.

Ja' sc'opilal ti jelaven yutsil ti c'u che'el ch-abtej ti Diose

25 Jelaven sp'ijil ti Diose hech yu'un xu' yu'un chastsatsubtasboxuc
avo'ntonic hech chaj c'u che'el chal ti lequil ach' c'ope ti cac'oj jba ti jchole, ja'
ti sc'opilal ti Jesucristoe. Oy ac'opilal ti chacolic ono'oxe, ho'oxuc ti yanlum
crixchanooxuque. Hech laj yal ti j'alc'opetic ti vo'one. Pero muc xvinaj ti c'u
che'el chacolique. 26 Ti ora to ivinaj xa. Yu'un hech smantal ti Diose ti stalel
cuxule, hech yu'un ti ora to chich' cholel ti sjoylejal balumil ti stojol scotol
crixchanoetic ti sc'op ti Diose ti laj yal ti j'alc'opetic ti vo'one. Hech yu'un
ti sjoylejal balumil oy chlic xch'unic ti ja' Jcoltavanej yu'unic ti Cajvaltique.
27 Hech yu'un ti Diose ti stuc jelaven sp'ijile tspasat ti muc' sbatel osil ti sventa
ti Jesucristoe. Jun yutsil ti hech chc'ot ti pasel.

JA' TI SBA SCARTA TI QUERMANOTIC TE TI CORINTOE
ti its'ibabat yu'un ti Pabloe

Hech lic sc'opon ti carta ti quermanotic te ti Corinto ti Pabloe

1 Ho'on Pabloun. Ochemun ti jcholc'op yu'un ti Jesucristoe yu'un hech laj
sc'an yo'nton ti Diose. Ho'on chajc'opontutic ti carta xchi'uc ti quermanotic
Sóstenese, 2 ho'oxuc ti ach'unojbeic sc'op ti Diose te ti Corinto. Ti Diose laj
yic'oxuc ti stojol yu'un hech yu'unoxuc nac'otic o. Ja' ti sventa ti Cristo
Jesuse ti hech laj yic'oxuque. Hech jun nac'otic xa xchi'uc scotol ti much'utic
chalbeic vocol ti stojol ti Cajvaltic Jesucristoe ti buc no'ox oyique, ti jun no'ox
Cajvaltic xchi'uque. 3 Ac'o yac'boxuc ep bendición ti Jtotic Diose xchi'uc ti
Cajvaltic Jesucristoe. Ac'o yac'boxuc jun avo'ntonic ti jujunoxuque.

Ja' sc'opilal hocol aval, xut ti Diose yu'un ti hech ep i'ac'batic xa sp'ijilic ti quermanotique

4 Scotol c'ac'al hocol aval, chcut ti Diose yu'un avich'ojbeic xa yutsil yo'nton
ti Diose ti ho'oxuque. Ac'biloxuc xa ti sventa ti Cristo Jesuse. 5 Ja' ti sventa ti
Cristo Jesuse ti ep na'ac'batic xa ap'ijilique. Hech yu'un lec chana' chacholbe
sc'opilal ti Jesuse. Oy ti avo'ntonic ti sc'ope ti ja' melele. 6 Yu'un c'otem
xa ti avo'ntonic ti c'utic laj jcholboxuque, ja' ti sc'opilal ti Cristoe. 7 Hech
yu'un mu'yuc xa c'usi sc'an to yan avu'unic. Avich'ojic xa scotol ti c'usi tsc'an
yu'un chapasic c'usi sc'an ti Diose. Ja' xa no'ox chamalaic ti c'usi ora tsut
tal ti Cajvaltic Jesucristoe. 8 Scotol ora chastsatsubtasboxuc avo'ntonic ti
Diose yu'un hech mu'yuc amul chac'otic ti stojol c'alal tsut tal ti Cajvaltic
Jesucristoe. 9 Hech chascoltaoxuc ti Diose yu'un jun yo'nton avu'unic.
Yic'ojoxuc ti stojol yu'un hech jun chac'otic xchi'uc ti Snich'one, ja' ti Cajvaltic
Jesucristoe.

Ja' sc'opilal ti muc un chixch'aquilanucutic ti ho'ucutique ti smacojucutic ti Cristoe

10 Quermanotac, chacalbeic vocol ti atojolic ti sventa ti Cajvaltic Jesu-
cristoe. Co'oluc me ac'opic acotolic. Mu me xap'ev abaic. Jtosuc me
avo'ntonic, co'oluc me ti c'usi chanopique. 11 Yu'un laj xa xcholbun
ac'opilalic ti yaj'abtel ti quermanotic antse, ja' ti Cloee, ti chavut abaic,
quermanotac. 12 Yu'un oy chavalic: “Ho'oni oyun ti sventa Pablo”, xachiic.
Oy chavalic: “Ho'oni oyun ti sventa Apolos”, xachiic. Oy chavalic: “Ho'oni
oyun ti sventa Pedro”, xachiic. Oy chavalic: “Ho'oni oyun ti sventa Cristo”,
xachiic uc. 13 ¿C'u yu'un ti hech chac'an chach'ac abaique? Muc un
chixch'aquilanucutic ti ho'ucutique ti smacojucutic ti Cristoe. Jcotoltic sma-
cojucutic. Mu ho'ucuntutic nicham ti cruz yu'un amulic. Mu ho'ucuntutic ti
jventa ti laj avich'ic ho'e. 14 Hocol yal ti Diose ti cha'vo' oxvo'oxuc no'ox laj
cac'boxuc avich'ic ho' ho'oni. Ja' no'ox laj cac'be yich' ho' ti Crispoe xchi'uc
ti Gayoe. 15 Ti epuc laj cac'boxuc avich'ic ho'e, repenta chavalic ti ho'on ti
jventa chacolic yu'un ti laj cac'boxuc avich'ic ho'e. 16 Oy to yan much'u laj
cac'be yich' ho' uc. Ja' laj cac'be yich' ho' sjunul sna ti Estéfanase. Mu jna' mi
oy yan much'u laj cac'be yich' ho'. 17 Yu'un ma'uc hech cabtel laj yac'bun ti
Cristoe ti chcaq'uilan ich'ho'e. Ja' no'ox laj stacun talel yu'un ti jchol ti lequil
ach' c'ope. Hech yu'un jamal laj jcholboxuc sc'opilal ti Cristoe c'alal te ni'ech'
ti atojolique. Ho'oni mu yu'unuc hech nic'opoj hech chaj c'u che'el ti much'u

p'ij scuyoj sbae. Ti hechuc nic'opoje hech chaj c'u che'el ti much'u p'ij scuyoj sbae, ja' mu tsotsuc sc'opilal ic'ot ti avo'ntonic ti icham ti cruz avu'unic ti Cristoe.

Ja' sc'opilal ti jna'ojtic xa ti laj xa scoltaucutic ti Diose yu'un ti laj xa jch'untic ti icham cu'untic ti cruz ti Cristoe

18 Yu'un scotol ti much'utic ch'ayel chbatique mu xch'unic ti xu' chi-
jyac'bucutic jcuxlejaltic ti Cajvaltique ti ja' icham cu'untic ti cruze. Yu'un
ti c'alal chcalbe sc'opilal ti Cristoe ti icham ti cruz cu'untique, "hovil ti
hech chach'une", xiyutun. Pero ti ho'ucutique ti jc'opilaltic ti chijcolucutic
sbatel osile, laj xa jna'tic ti yu'un laj xa jch'untic ti icham ti cruz cu'untic ti
Cajvaltique hech yu'un laj xa yac'bucutic ach' jcuxlejaltic sventa sbatel osil
ti Diose. 19 Yu'un hech ts'ibabil comel ti sc'op ti Diose:
Chcac' ti q'uelel ti hovil ti p'ij tscuy sbaic ti xu' tscolta sbaique.
Yu'un mu xc'ot ti pasel ti hech chaj c'u che'el tsnopic ti much'utic xu' yu'un
tscolta sbaique tscuyique,
ti xchie.
20 Hovil ti chch'unic hech ti chcolic yu'un ti ip'ijubic xa li' ti balumile. Hovil
ti chch'unic hech ti chcolic yu'un lec sna' chchanubtasvan ti smantal ti Diose
tscuyique. Hovil ti chch'unic hech ti chcolic yu'un lec sna' chal ti c'usi tsc'an ti
jpastic li' ti balumile tscuyique. Ti Diose laj xa yac' ti q'uelel ti hovil chch'unic
ti xu' tscolta sbaique ti much'u p'ij li' ti balumile tscuy sbaique. 21 Yu'un
laj sna' ti Diose ti mu xu' cu'untic ti jcolta jbatic ti sventa sp'ijil co'ntontic,
hech yu'un laj xchapan ti chijcolucutic mi laj jch'untic ti ja' jq'uexoltic icham
cu'untic ti cruz ti Cristoe. Hech ti jchol manchuc mi "hovil ti hech chach'une",
manchuc mi xiyutun.
22 "Hovil ti hech chach'une", xiyutun ti jchi'iltique, ho'ucutic ti co'ol
judioucutic xchi'uque, yu'un ti stuquique ja' no'ox laj sc'anic mi ch-ac'batic
tsq'uelic jchop o abtel yu'un ti Jesuse. Ja'to chch'unic tscuyic. Ja' no'ox
hech uc ti achi'iltaque, "hovil ti hech chach'une", xiyutun uc, ho'oxuc ti
co'ol yanlum crixchanooxuc xchi'uque, yu'un mu'yuc stu yu'unic yu'un mu
xijp'ijub yu'un tscuyic. 23 Hech yu'un c'alal ti jcholbe sc'opilal ti Cristoe ti
yu'un hech imilat ti cruz hech chijcolucutique, más chbolib yo'ntonic yu'un
ti jchi'iltique ho'ucutic ti co'ol judioucutic xchi'uque. Ja' no'ox hech uc ti
achi'iltaque, ho'oxuc ti co'ol yanlum crixchanooxuc xchi'uque, hovijolun
chiscuyucun. 24 Manchuc mi hech yo'ntonic, ti ho'ucutique ti laj xa yic'ucutic
ti stojol ti Diose, mi judioucutic o mi yanlum crixchanoucutic, jna'ojtic xa ti
laj xa scoltaucutic ti Diose yu'un ti laj xa jch'untic ti icham cu'untic ti cruz
ti Cristoe. Jna'ojtic xa ti hech xchapanoj ti Diose ti chijcolucutic yu'une.
25 Ti much'utic tscuyic ti hovil ti hech xchapanoj ti Diose yu'un tscuyic ti
p'ij stuquic. Muc un chilic ti mu xu' tscolta sbaic stuquique. Ti icham ti
cruz ti Cristoe mu'yuc yip tscuyic. Pero mu xilic ti mu'yuc yip stuquic ti
mu xu' tscolta sbaique. 26 Quermanotac, na'ic ti c'alal laj yic'oxuc ti stojol ti
Diose, mu epucoxuc p'ij avo'ntonic ti stojol crixchanoetic. Mu epucoxuc tsots
avabtelic. Mu epucoxuc ti ho'oxuc yol snich'onoxuc ti much'utic yich'ojic
tsots yabtelique. 27 Yu'un ti Diose ja' ho'oxuc laj yic'oxuc ti mu'yuc atuic ti
stojol ti crixchanoetique yu'un hech ch-ac'atic ti q'uexlal scotol ti much'utic
p'ij scuyoj sbaique. Yu'un ja' bol chc'otic ti stojol ti Diose yu'un chch'unic
ti xu' tscolta sbaique. Ho'oxuc ti mu'yuc avipic ti stojol ti crixchanoetique,
ho'oxuc laj yic'oxuc yu'un hech ch-ac'atic ti q'uexlal scotol ti much'utic oy yip
scuyoj sbaique. Yu'un ja' mu'yuc xa yip chc'otic o yu'un mu xcolic. 28 Ho'oxuc
ti mu'yuc atuic ti stojol ti crixchanoetique ti mu pasbilucoxuc ti muq'ue, ti
mu'yuc ac'opilal ti yo'ntonic ti crixchanoetique, ja' laj xa st'ujoxuc ti Diose
yu'un hech ch-ac'at ti q'uelel ti mu'yuc stu ti yabtele ti much'utic tsots yabtel

li' ti balumile scuyoj sbaique. 29 Yu'un hech mi junuc mu'yuc much'u xu' tstoy sba ti stojol ti Diose. 30 Yu'un hech laj sc'an ti Diose ti hech chacuxiic sbatel osil ti sventa ti Cristo Jesuse. Ti sventa ti Cristoe ti yac'ojbucutic sp'ijil co'ntontic ti Diose. Ja' ti sventa uc ti toj co'ntontic chijyilucutic ti Diose. Ja' ti sventa uc ti yac'oj sba chlecub ti co'ntontique. Ja' ti sventa uc ti nijcolucutic loq'uel ti sc'ob ti pucuje. 31 Hech yu'un ac'o c'otuc ti pasel avu'unic ti c'u che'el ts'ibabile: "Ti jayvo'oxuc ti toyol avo'ntonique ja'uc no'ox me toyol avo'ntonic ti stojol ti Cajvaltique", xchi ti sc'op ti Diose.

2

Ja' sc'opilal ti Pabloe ti c'u che'el laj xchol ti sc'op ti Diose

1 Hech yu'un, quermanotac, ti ho'one c'alal a jcholboxuc sc'opilal ti Diose, mu yu'unuc ja' laj jtoy jba xchi'uc ti sp'ijil co'ntone xchi'uc ti jc'ope. Ja' no'ox laj cac' ti pasel ti muc' ti Diose. 2 Yu'un ja' no'ox hech jnopoj ti co'nton ti ja' no'ox chacalboxuc sc'opilal ti Jesucristo, ja' ti tal chamuc ti cruz ti jventatique. 3 C'alal te jchi'inojoxuque, mu xu' cu'un laj ca'i. Nixi' mi mu lecuc ti c'u che'el chcalbe sc'opilal ti Cristoe. 4 C'alal laj jcholboxuc ti sc'op ti Diose, muc xajmonoxuc hech chaj c'u che'el chmonvanic ti much'utic p'ij yo'ntonic scuyoj sbaique. Ho'oni ja' no'ox ti sventa ti Ch'ul Espíritue xchi'uc ti sventa yip ti Diose ti jamal laj jcholboxuc ti sc'op ti Diose. 5 Hech yu'un ma'uc ti sventa sp'ijil yo'ntonic crixchanoetic ti oy xch'unojel avo'ntonique. Ja' ti sventa sp'ijil ti Diose ti oy xch'unojel avo'ntonique.

Ja' sc'opilal ti c'usi lec chac' ti na'el ti Ch'ul Espíritue

6 Oy chcaltutic ti bu vocol ti a'ibel sjame. Ja' no'ox xu' cha'ibe sjam ti much'utic ventaimbil yo'ntonic yu'un ti Ch'ul Espíritue. Yu'un ti c'op ti chcaltutique ma'uc hech chaj c'u che'el sc'op ti much'utic p'ij scuyoj sbaique li' ti balumile. Ma'uc hech chaj c'u che'el sc'op ajvaliletic li' ti balumile. Lume chlaj sc'opilal. 7 Ti c'op ti chcaltutique ja' ti c'u che'el snopoj ti Diose ti mi jutuc mu'yuc much'u laj sna'ic ti vo'one. Ti ora to laj xa yalbuntutic ti Diose. Ja' ti oy ti yo'nton ti Diose c'alal mu to chmeltsaj ti balumile. Ja' ti jun no'ox yutsil chijc'otucutic ho'ucutic ti jch'unojtic ti ja' Jcoltavanej cu'untic ti Jesuse. 8 Ti ajvaliletic li' ti balumile mi junuc muc sna'ic. Yu'un ti lajuc sna'ique, muc smilic ti cruz ti Cajvaltique, ja' ti jelaven sp'ijile. 9 Yu'un hech ono'ox chal ti sc'op ti Diose ti

mi junuc mu'yuc much'u sq'ueloj,
mu'yuc much'u ya'yoj,
mu xu' snop ti crixchanoetique ti c'u che'el chapajem cu'un ti sventaic much'utic c'uxun ti yo'ntonique,

ti xchi ti Diose. 10 Ti ora to ti Diose laj xa yac'bun jna'tutic ti ho'ontutique. Ja' ti sventa ti Ch'ul Espíritu yu'une ti laj xa jna'tutic scotol ti c'u che'el xchapanoj ti Diose. Yu'un ti Ch'ul Espíritue scotol sna'oj. Ja' sna'ojbe c'u x'elan yo'nton ti Diose.

11 Mi junuc mu sna'be sbaic c'u x'elan yo'ntonic jujun. Ja' no'ox sna' c'u x'elan yo'nton stuc. Ja' no'ox hech uc mu'yuc much'u sna'be yo'nton ti Diose. Ja' no'ox sna' stuc ti Ch'ul Espíritu yu'un ti Diose. 12 Mu yu'unuc li' liquem li' ti balumile ti Ch'ul Espíritue ti quich'ojtique. Ja' talem ti vinajel. Ja' yac'ojbucutic ti Diose. Ja' chijyac'bucutic jna'tic ti Ch'ul Espíritue ti c'u yepal bendición yac'ojbucutic ti Diose. 13 Ti c'u yepal chiyalbuntutic ti Ch'ul Espíritue ja' no'ox hech chcaltutic. Muc un jtuctutic ti jnoptutic ti c'u che'el chcaltutique. Ja' chiyac'bun jna'tutic ti Ch'ul Espíritue. Yu'un yich'ojic ti Ch'ul Espíritue ti much'utic chcalbetutique hech yu'un cha'ibeic sjam uc.

14 Ti much'utic mu yich'ojuc ti Ch'ul Espíritue mu spas ti muc' ti sc'op
ti Diose ti hech chcalbetutic ti sventa ti Ch'ul Espíritue. Chch'unic ti hovil
c'op no'ox. Ja'to mi chcoltaat ti snopel yu'un ti Ch'ul Espíritue, ja'to xu'
cha'ibeic sjam. 15 Ja'uc ti much'utic yich'ojic ti Ch'ul Espíritue sna' st'ujic
ti bu leque. Mu xch'unic scotol. Hech mu xna'bat c'u x'elan yo'ntonic
yu'un ti crixchanoetique. 16 Yu'un hech ono'ox chal ti sc'op ti Diose ti “mi
junuc mu'yuc much'u co'ol sp'ijil xchi'uc ti Cajvaltique li' ti balumile, hech
yu'un mu'yuc much'u xu' sna'be yo'nton ti Cajvaltique, mu'yuc much'u xu'
chchanubtasat”, ti xchie. Ja'uc ti ho'ucutique yu'un co'ol co'ntontic xchi'uc ti
Cristoe hech yu'un ti jna'betic yo'nton.

3

Ja' sc'opilal ti chchi'in sbaic ti abtel xchi'uc ti Diose ti much'utic chcholbatic ti sc'op yu'une

1 Hech yu'un, quermanotac, c'alal te jchi'inojoxuc, muc xajcholboxuc ti
sc'op Diose hech chaj c'u che'el ti much'utic ti ventaimbilic xa yo'ntonic
yu'un ti Ch'ul Espíritue. Yu'un laj quil ti ta to xasventainoxuc ti abec'talique.
Ololoxuc to ti stojol ti Cristoe laj quil yu'un mu xac'an chavac'be sventain
avo'ntonic ti Ch'ul Espíritue. 2 Hech chaj c'u che'el biq'uit olol ti mu to xu'
yu'un sti' ti ti'bole, puru chu'il no'ox tsc'an, ja' hech laj jcholboxuc ti sc'op
ti Diose hech chaj c'u che'el ti jcholbe ti much'utic mu to xch'un, ti ja' no'ox
xch'unojbe smantal ti sbec'talique, yu'un laj quil ti ventaimbiloxuc to yu'un
ti abec'talique. Asta ora yileloxuc no'ox. 3 Yu'un ventaimbiloxuc to yu'un
ti abec'talique, hech yu'un ti ta to xbic'taj avo'ntonic, ta to xavut abaic, mu
jtosuc avo'ntonic. Ti hech chapasique, ¿mi mu yu'unuc sventainojoxuc to ti
abec'talique? ¿Mi ma'uc co'ol chapasic hech chaj c'u che'el ti much'utic mu
xch'unojbuc sc'op ti Diose? 4 Yu'un ti hech chavalic: “Ho'oni lec chquil ti
Pabloe”, xachiic, “ho'oni lec chquil ti Apolose”, xachiic, hech yu'un ¿mi mu
co'oluc chapasic hech chaj c'u che'el ti much'utic mu xch'unojbuc sc'op ti
Diose?

5 ¿C'u yu'un ti chapasucuntutic ti muc' ti ho'one xchi'uc ti Apolose yu'un
yabatuntutic no'ox ti Diose? Ja' no'ox laj jch'untutic ti c'u che'el laj spasun ti
mantal ti Cajvaltique ti jujununtutique hech laj jcholboxuc ti sc'op ti Diose,
hech lic ach'unic. 6 Ho'oni laj jts'un comel ti sc'op Dios ti avo'ntonic. Ti
Apolose laj smalta. Ja' ti Diose laj yac' ch'iuc. 7 Hech yu'un mu tsotsuc
cabtel ti ho'on laj jts'une, mu tsotsuc yabtel ti Apolose ti ja' laj smaltae. Ja'
tsots yabtel ti Diose ti ja' laj yac' ch'iuque. 8 Co'olic no'ox ti much'u tsts'une,
xchi'uc ti much'u tsmaltae. Co'ol abatetic. Mi lec chil ti Diose ti c'u che'el
ni'abtejtutique, ja' chquich'tutic jmotontutic. 9 Yu'un ti jchi'in jbatutic ti abtel
xchi'uc ti Diose.

Ti ho'oxuque sverta Dios ti avo'ntonique, ma'uc jvertatutic. Ti ho'oxuque
ja' sna Dios ti avo'ntonique. Mu ho'ucun te chinaquitutic ti avo'ntonic.
10 Yutsil yo'nton laj yac'bun cabtel ti Diose hech chaj c'u che'el jpasna ti laj
yac'be cemento ti nae, yan ti much'u tal sva'ane. Ti jujununtutique ja' tsots
sc'opilal ti jnoptutic lec c'u che'el tsc'an ti más lec chc'ot ti nae. 11 Ti cementoe
ja' ti sc'opilal ti Jesucristoe ti icham cu'untic ti cruze ti laj xa ach'unique.
Ja' tsots sc'opilal lume. Mu'yuc yan. 12 Ja' ti c'utic chcac'betutic ti sba ti ce-
mentoe, mi ja' chcac'betutic ti c'utic tsotse hech chaj c'u che'el c'anal taq'uin,
saquil taq'uin, ton ti bu toyol stojole, o mi ti jcaptutic xchi'uc ti c'utic mu
tsotsuque chcac'betutic te' o mi chcac'betutic jobel o mi chcac'betutic c'ajben,
13 patil chac' ti q'uelel ti Diose ti c'u x'elan ti cabteltutique ti jujununtutique
ti laj jpastutique. C'alal tsta yorail, ch-ac'at ti na'el c'u x'elan cabteltutic

jujununtutic. Ja' ch-ac'at ti q'uelel ti c'oc', mi chcuch yu'un ti c'oq'ue, mi mu xcuch yu'un ti c'oq'ue. 14 Ti much'u mu xlaj ti c'oc' ti yabtele, yu'un ja' itun yu'un ti bu tsotse ti c'alal laj smeltsan ti nae, ja' ch-ac'bat smoton. 15 Ti much'u chlaj ti c'oc' ti yabtele yu'un ja' itun yu'un ti bu mu tsotsuque, hech yu'un me'on. Ja' mu x'ac'bat smoton. Ja' no'ox chcol hech chaj c'u che'el ti much'u chcol loq'uel ti c'oq'ue.

16 Chana'ic ti stemplooxuc ti Diose acotolic yu'un ja' snainoj avo'ntonic ti Ch'ul Espíritue. 17 Mi oy much'u tsbolibtas avo'ntonique ti ja' stemplo ti Diose, patil chlic ac'batuc castigo yu'un ti Diose yu'un lec ti stemplo ti Diose. Ja' me avo'ntonic obi.

18 Mu me xalo'la abaic. Ho'oxuque mi oy acuyoj abaic ti p'ijoxuc ti sventa avi balumil to, ja' lec ti biq'uit chavac' aba yu'un hech chap'ijubic. 19 Yu'un ti hech oy sp'ijil yo'ntonic ti crixchanoetic li' ti balumile ti scuyoj sbaique, ja' sbolil yo'ntonic c'otem ti stojol ti Diose. Yu'un hech ono'ox chal ti sc'op ti Diose: “Ti much'u p'ij scuyoj sbae, c'alal yac'oj sba tsnopilan c'u che'el tscolta sbae, ja'to xa'i chcham xa, ch'ayel ibat”, ti xchie. 20 Hech ts'ibabil uc ti sc'op ti Diose: “Ti Cajvaltique sna' ti hovil no'ox ti hech chaj c'u che'el tsnopilan ti yo'ntonique ti much'utic p'ij scuyoj sbaique”, ti xchie. 21 Hech yu'un mu me xatoy abaic yu'un ti much'u lec chavile. 22 Yu'un oy stu avu'unic scotol. Mi ho'on mi Apolos mi Pedro oy jtututic jcotoltutic avu'unic. Ja' no'ox hech ti c'utic oy li' ti balumile oy stu avu'unic. Ja' no'ox hech uc ti jayib c'ac'al cuxuloxuc li' ti balumile oy stu avu'unic. Ja' no'ox hech uc c'alal nacham chtun avu'unic yu'un chabat ti vinajel. Ti c'utic avich'ojic xae xchi'uc ti c'utic ta to xavich'ique, ja' chtun avu'unic. Scotol chtun avu'unic. 23 Ti ho'oxuque chatunic yu'un ti Cristoe. Ti Cristoe ja' chtun yu'un ti Diose.

4

Ja' sc'opilal cuybiluntutic ti bol yu'un ti jcholbetutic sc'opilal ti Cristoe, xchi

1 Ja' tsc'an ti chana'ic ti jcotoltutique co'ol yabatuntutic ti Cristoe. Ho'ontutic yu'un jcholc'opuntutic oy ti jventatutic xcholel ti bu yac'oj sba chiyac'bun jna'tutic ti Diose ti muc sna'ic ti crixchanoetique ti vo'onee. 2 Ti much'utic sventainojbe yabtel ti Diose, ja' tsc'an ti jun yo'nton ch-abteje. 3 Ti ho'one mu'yuc sc'opilal mi lec jc'opilal avu'unic mi mu lecuc jc'opilal avu'unic ti c'u che'el ti jpasbe yabtel ti Cajvaltique. Ja' no'ox hech uc mu'yuc sc'opilal mi lec jc'opilal mi mu lecuc jc'opilal yu'un ti much'utic chchapanvanic li' ti balumile. Mu xu' chcal ti ho'one mi lec mi mu lecuc ti laj jpase. 4 Yu'un manchuc mi chcal ti lec ni'abteje, mu jna' mi laj xa jch'un scotol ti c'u che'el laj yalbun ti Cajvaltique. Ja' stuc chal ti Cajvaltique mi lec mi mu lecuc ti chi'abteje. 5 Hech yu'un mu me chopoluc chanopic. C'alal mi ista yorail chtal ti Cajvaltique, ja' chtal yac' ti q'uelel ti bu mu xca'ibetic sjam ti ora to xchi'uc ti c'usi oy ti co'ntontic ti jcotoltique. C'alal chtal, chac' ti na'el ti c'u che'el oy jc'opilaltic yu'un ti Diose ti jujunucutique.

6 Quermanotac, yu'un ti laj xa calboxuc jc'opilaltutic ho'on xchi'uc ti Apolose, ma'uc no'ox ti cha'vo'untutique. Ja' jc'opilaltutic jcotoltutic ti ja' no'ox yabatuntutic ti Cristoe, ti ho'ontutic ti jchanubtasvanejuntutic ti sc'op ti Diose. Hech yu'un mu me xat'ujuntutic yu'un hech chapasucun ti muc' ti jujununtutique. Yu'un ja' no'ox chatoy abaic yu'un ti hech chapasique. 7 ¿C'u yu'un ti ho'oxuc p'ijoxuc chacuy abaic? Dios ti yac'ojboxuc scotol ti c'usi avich'oje. Yu'un hech ac'biloxuque, mu xtun mi chatoy abaic yu'un. Yu'un mi chatoy aba, jun to atuc ataoj x'elan.

8 Mu'yuc xa c'usi sc'an to avu'unic chacuyic. Ataojic xa scotol chacuyic. Ochemoxuc xa ti pasmantal chacuy abaic. Hech yu'un mu xa xac'anuntutic

chacuyic. Ja' lec ti meleluc ti ochemucoxuc xa ti pasmantale hech xu' co'ol ti jpastic mantal ti hechuque. 9 Ti ho'one hech ti jnop ti hech snopoj ti Diose ti chiyac'bun quich'tutic vocol ho'ontutic ti jcholc'opuntutic yu'une, hech chaj c'u che'el ti much'utic mu'yuc stu ch-ilat yu'un ti crixchanoetique hech chtenat ochel ti bu jti'vanej bolom yu'un ac'o ti'atuc. Ja' no'ox hechun uc ti ho'ontutique chiyac'buntutic ti q'uelel ti Diose ti stojol scotol crixchanoetic xchi'uc ti stojol ch'ul abatetic yu'un ac'o xisq'ueluntutic ti c'u che'el chcuch cu'untutic ti vocole. 10 Ti ho'ontutique yu'un ti jcholbetutic sc'opilal ti Cristoe cuybiluntutic ti bol. Ja'uc ti ho'oxuque yu'un ach'unojbeic xa sc'op ti Cristoe, lec p'ijoxuc xa chacuy abaic. Ti ho'ontutique cuybiluntutic ti mu'yuc quiptutique. Ti ho'oxuque tsots avipic chacuy abaic. Ho'oxuque pasbiloxuc ti muc' yu'un ti crixchanoetique. Ho'ontutique mu pasbilucuntutic ti muc' yu'un. 11 Ti ho'ontutique oy chitsaquitutic ti vi'nal, oy chtaquij co'ntontutic. Oy bu mu jtatutic jc'u'tutic lec. Oy chquich'tutic majel. Scotol c'ac'al chixanavtutic batel mu'yuc bu chinaquitutic. 12 Ma'uc no'ox ti jcholtutic ti sc'op Diose, ja' chi'abtejtutic uc. Ti jc'obtutic ti jsa' jve'eltutic. Ti much'utic chislabanuntutic chiyalbuntutic bolc'op, ti jc'ambetutic bendición ti stojolic. Ti jts'ictutic ilbajinel. 13 Ti much'utic chopol chiyalbun jc'opilaltutic, lec ti jc'opontutic. Mu'yuc jtututic c'otemuntutic hech chaj c'u che'el ti c'a'epe chiyiluntutic ti crixchanoetique.

14 Mu yu'unuc chacac' ti q'uexlal yu'un ti hech laj jts'ibaboxuque. Ja' no'ox yu'un chajtaq'uioxuc, ho'oxuc col jnich'onoxuc ti c'uxoxuc ti co'ntone. 15 Manchuc mi ep ti much'u chaxchanubtasoxuc ti sc'op ti Cristoe, mu epuc atot. Ho'on jnich'onoxuc ti sventa ti Cristo Jesuse yu'un ho'on primero laj jcholboxuc ti lequil ach' c'ope. 16 Hech yu'un chacalbeic vocol ti ja' lec chachambucun co'nton.

17 Ja' yu'un ti laj jnop ti jtac talel ti atojolic ti Timoteoe yu'un ja' chaxcholboxuc ava'yic c'u x'elan ti co'ntone ti stojol ti Cristoe hech chaj c'u che'el chcac'be xchan jch'unojeletic buc no'ox oyic. Ja' jnich'on uc ti Timoteoe. Ti sventa ti ho'on laj jcholbe sc'op ti Cristoe, hech yu'un ti hech jnich'on ic'ot. Hech yu'un c'ux ti co'nton. Jun yo'nton ti stojol ti Cajvaltique. 18 Oy quermanotic te oy ja' tstoy sbaic yu'un tscuyic ti mu jc'an chtal jq'ueloxuc. 19 Po'ot xa chital mi hech tsc'an ti Cajvaltique. Ja' chtal jq'uel mi toj ti c'usi tspasique ti much'utic tstoy sbaique, ma'uc no'ox chca'ibe sc'opic. 20 Yu'un ja' chvinaj ti cabteltic mi jch'unojbetic sc'op ti Cajvaltique ti mero melel mi mu jch'unojticuc. 21 C'alal chtal jq'ueloxuc, ¿mi chac'an chacac'boxuc acial, mi chac'an chajc'uxubinoxuc? ¿Mi chac'an ti lamajem xa co'nton c'alal chihul te ti atojolique? ¿C'usi chac'anic che'e?

5

Ja' sc'opilal ti ichapanat ti much'u imulave

1 Oy ac'opilalic yu'un chamulivajic. Jchop o ti c'usi chapasique. Mu sna' spasic hech ti much'utic mu sna'ic bu oy ti Diose. Yu'un mu xic'beic yajnil ti stotique. Ja'uque oy much'u laj yic'be yajnil ti stote te ti atojolic. 2 Hovil ti lec chacuy abaique. Ja' tsc'an ti chavich'ic mul yu'un. ¿C'u yu'un mu xatenic loq'uel ti atojolic ti much'u hech spasoje? 3-4 Ti ho'one manchuc mi mu te jchi'inojoxuc ti jbec'tal, te jchi'inojoxuc ti co'nton. Yu'un te jchi'inojoxuc ya'yel, laj xa jchapan ti sventa ti Cajvaltic Jesucristoe ti much'u hech spasoje. C'alal laj xa atsob abaic yu'un chachapanic avi to, te jchi'inojoxuc ti co'nton. 5 Yu'un hech smantal ti Cajvaltic Jesucristoe chcac'tic ti sc'ob Satanás ti much'u hech spasoje yu'un ac'o jinuc ti yo'ntone. Hech ta to xcol xch'ulel c'alal chtal ti Cajvaltic Jesuse.

6 Hovil ti hech chatoy abaique, oy palta avu'unic. Ava'yojic ti hech chalic
ti crixchanoetique ti “manchuc mi jutuc no'ox chich' spumesbil xch'ut ti
vaje ja' chpum scotol”, ti xchiique. Ja' no'ox hech mi ti jc'uxubintic ti jun
ti much'u staoj smule, patil chlic epajuc. 7 Nopic me c'u che'el tspasic ti
jchi'iltique ti yorail q'uin Pascua, ho'ucutic ti co'ol judioucutic xchi'uque.
Scotol chch'ubeic loq'uel ti snaic ti caxlan vaje ti pumesbil xch'ute xchi'uc
uc scotol ti harina ti t'uxubtasbile ti bu capbil xa xchi'uc ti spumesbile. Ja'
chch'ubeic loq'uel scotol ti c'alal mu to chlic ti q'uine. Patil chlic smeltsanic
ach' vaj ti mu pumesbiluc xch'ute. C'alal tsve'ic ti vaje ti mu pumesbiluc
xch'ute, c'alal tsti'ic ti carneroe, tsna'ic ti colemic xa ti mozoile, ti libre oyic
xae. Hech chaj c'u che'el laj xch'ubeic loq'uel scotol ti bu poco pasbile,
laj spasic ach', ja' no'ox hech tsc'an ti chaloq'uesic scotol ti mulile hech
xu' avu'unic chapasic ti c'usi leque. Yu'un yac'ojbucutic ach' jcuxlejaltic ti
Cristoe ti sventa ti laj yac' sba ti milel cu'untique, hech yu'un xu' cu'untic ti
chcom cu'untic ti mulile. 8 Hech yu'un nichimuc me co'ntontic ac'o jna'tic ti
nijcol xa loq'uel ti mozoil yu'un ti mulile. Mu me xlic jcha'pastic yan vuelta
ti c'utic chopole. Puru lec ac'o jnopilantic, puru lec ac'o jpasilantic.

9 Laj jts'ibaboxuc ti carta ti “mu me xachi'inic ti much'utic mu xtun
yo'ntonique”, xacut. 10 Mu yu'unuc mu xu' chac'oponic ti much'utic mu
xtun ti yo'ntonique xchi'uc ti much'utic chlo'lavanique xchi'uc ti much'utic
ch-elc'ajique xchi'uc ti much'utic xch'unojic ti santoetique. Ti taca mu xu'
chac'oponique, persa chaloq'uic batel ti balumil avi li'to. 11 Ja' hech sjam ti
c'u che'el laj jts'ibaboxuque ti mu me xac'alanilan abaic ti stojol ti much'utic
quermanotic scuyoj sbaique ti chmulivajique, ti much'utic ep chbic'taj
yo'ntonique, ti xch'unojic to ti santoetique, ti chopol ti c'usi chalique, ti
chyacubique, ti ch-elc'ajique. Mu me xachi'in manchuc mi ti ve'el. 12-13 Ja'uc
ti much'utic mu'yuc ti stojol ti Diose mu jventaticuc ti jchapantic lume. Ja'
stuc ti Diose ja' ch-ich'bat sc'op yu'unic. Ja'uc ti c'u yepal chtalic ti temploe
ja' jventatic ti jchapantic. Hech yu'un ti ho'oxuque teno loq'uel ti much'u
boliben yo'ntone ti te achi'inojique.

6

Ja' sc'opilal ti mu lecuc mi chijchapanat ti stojol ti much'utic mu tojuc yo'ntonique

1 Ti c'usi chachapan xchi'uc yan quermanotic, ¿mi yu'un mu xaq'uexavic
ti chachapanat ti stojol ti much'utic mu xojtiquinic ti Diose? ¿Mi yu'un
chacuyic ti mu xu' chachapanat ti stojol ti quermanotique? 2 Chana'ic
ti ho'ucutic ti oyucutic ti stojol ti Diose hech jc'opilaltic ti jchapambetic
sc'opilal yu'un smul scotol yan crixchanoetic. Yu'un ho'oxuc ac'opilalic ti
chachapambeic sc'opilal yu'un smul scotol yan crixchanoetic, hech yu'un
xu' avu'unic chachapanic ti c'usi jutuc no'ox li' ti balumile. 3 Chana'ic uc
ti ho'ucutic hech jc'opilaltic ti jchapambetic sc'opilal ti ch'ul abatetic ti laj
sta smulic ti vo'onee. Yu'un hech jc'opilaltic, mu vocoluc ti jchapantic ti
c'utic chc'ot ti pasel cu'untic li' ti balumile. 4 Hech yu'un c'alal oy chac'an
chachapan abaic, ¿c'u yu'un chavac' yu'un chaxchapanot ti juezetique ti
chana'ic ti mu tojuc chchapanvanique? 5 Hech chacalbeic yu'un chacac'
q'uexavanic. ¿Mi yu'un mu p'ijuc avo'ntonic mi junuc? ¿Mi yu'un mu'yuc
much'u xu' chchapan yermanotac? 6 ¿Mi yu'un chacuyic ti lec ti te chba
ac'anic chapanel ti stojol ti much'utic mu xch'unojbuc sc'op ti Diose? ¡Bu ba
lecuc!

7 Yu'un ti chavac' abaic ti chapanel ti stojol ti juezetique hech chvinaj ti
mu to chach'unic lec. ¿C'u yu'un mu sts'ic avu'un ti c'usi chapasbate? ¿C'u

yu'un mu sts'ic avu'un ti chalo'laate? Mu xtun ti persa chac'an chapambele.
8 Yu'un ti mu sts'ic avu'une, hech yu'un co'ol oy apaltaic nac'otic ti stojol ti
Diose. Yu'un mu c'uxuc chava'i ti avermanoe. Yu'un mu'yuc perdón avu'un.
9-10 Na'ic me ti mu xba xchi'inic ti Diose ti much'utic mu tojuc yo'ntonique.
Hech yu'un mu me xaslo'laoxuc ti avo'ntonique ti jujunoxuque. Yu'un
mu xba xchi'inic ti Diose ti much'utic mu xtun ti yo'ntonique, xchi'uc ti
much'utic chch'unic ti santoetique xchi'uc ti much'utic oy yantsic oy yajmul
ti antsetique, xchi'uc ti viniquetic ti chchi'in sbaique, ti antsetic ti chchi'in
sbaique. Xchi'uc ti j'eleq'uetique, xchi'uc ti much'utic chbic'taj yo'ntonique,
xchi'uc ti jyacubeletique, xchi'uc ti much'utic chlabanvanique, xchi'uc ti
much'utic tslo'laic taq'uine. 11 Oy hechoxuc ti vo'one. Tana pocbiloxuc xa,
lecubtasbil xa ti avo'ntonique, mu'yuc xa amulic chayiloxuc ti Diose ti sventa
ti Cajvaltic Jesucristoe xchi'uc ti sventa ti Ch'ul Espíritue.

Ja' sc'opilal ac'bo sventain ti abec'talique ti Diose, xchi

12 Hech chalic ti crixchanoetique: “Libre oyun, xu' jpas scotol c'usi ti jc'an
ti jpase”, xchiic. Melel ti scotol xu' ti jpastique, pero mu xislecubtasbucutic
co'ntontic scotol. Scotol xu' jpastic, mu jc'an chcac' jbatic ti mozoil yu'un.
13 Hech chalic uc ti crixchanoetique: “Yu'un tsc'an sve'el ti jch'utique, hech
yu'un chcac'betic”, xchiic. Melel ti hech tsc'ane, yu'un hech laj spasucutic
ti Diose. Pero ja' no'ox oy stu li' ti balumile ti ve'elile xchi'uc ti jch'utique.
Mu me jch'untic ti hech chaj c'u che'el tsc'an chcac'betic sve'el ti jch'utique
ja' no'ox hech tsc'an chcac'betic spas mulil ti jbec'taltique. Ti Diose mu
yu'unuc laj yac'bucutic ti jbec'taltique yu'un hech ti jsa'tic jmultic xchi'uc.
Ja' laj yac'bucutic yu'un ac'o tunuc yu'un. Ja' stuc laj spas ti jbec'taltique ti
Diose. 14 Ja' chixcha'cusesbucutic ti jbec'taltique ti Diose hech chaj c'u che'el
icha'cusesat ti Cajvaltique. Yu'un jelaven sp'ijil.
15 Chana'ic ti sbec'tal Cristo c'otemucutic yu'un chispasucutic ti mantal.
Hech yu'un ¡bu ba lecuc mi chba cac'be xchi'in jmulavil ants ti sbec'tal ti
Cristoe! 16 Chana'ic ti hech ono'ox chal ti sc'op ti Diose: “Ti xcha'va'alique
jun no'ox chc'otic ti sbec'talique”, xchi ti Diose. Ja' sc'opilal ti vinique xchi'uc
ti yajnile. Ja' no'ox hech uc ti much'u chchi'in sbaic xchi'uc jmulavil antse jun
no'ox chc'otic xchi'uc ti sbec'talique. 17 Hech yu'un ¡bu ba sjamuc ti chachi'in
abaic xchi'uc ti jmulavil antse yu'un jun oyoxuc xa xchi'uc ti Cristoe!
18 J'ech'el comeso mulivajel. Scotol yan muliletic ti jpastique mu xi-
jyu'unimbucutic jbec'taltic. Ja'uc mi chijmulivaje ja' chijyu'unimbucutic
jbec'taltic. 19 Na'o me ti stemplo Dios c'otem ti abec'talique yu'un te oy ti
avo'ntonic ti Ch'ul Espíritue. Ja' ac'biloxuc yu'un ti Diose. Mu avu'unuc
abaic. 20 Toyol stojol mambiloxuc. Hech yu'un ac'bo sventain ti abec'talique
ti Diose.

7

Ja' sc'opilal ti much'utic nupunemique

1 Yu'un chajac'bucun ti cartae, hech yu'un hech chajtac'boxuc. Mu persauc
chic' sbaic xchi'uc ants ti viniquetique. Xu' te va'aluc. 2 Yu'un mu vocoluc
chijyic'ucutic ti mulil ti jbec'taltique, ja' lec mi oy yajnil jujun viniquetic, ja'
lec uc mi oy smalal jujun antsetic. 3 Ti viniquetique ac'o xchi'in sbaic xchi'uc
ti yajnile. Hech ono'ox uc ti antsetique ac'o xchi'in sbaic xchi'uc ti smalale.
4 Ti antse mu yu'unuc stuc ti sbec'tale. Ja' yu'un uc ti smalale ti sbec'tale.
Hech ono'ox uc ti vinique mu yu'unuc stuc ti sbec'tale. Ja' yu'un uc ti yajnile ti
sbec'tale. 5 Mu me xapajes abaic. Ja' no'ox mi co'ol chanopic acha'va'alic xu'
chapajes abaic chib oxib c'ac'al yu'un chac'oponic Dios. Patil ta me xachi'in

abaic yan vuelta naca me sujoxuc ti mulil ti Satanase yu'un ti mu xachi'in abaique.

6 Ti hech chcal ti lec mi oy yajnil jujun viniquetique, lec uc mi oy smalal jujun antsetic, mu yu'unuc ti jpas mantal. Ja' no'ox chcac' licensa ti c'usi lec chapasique. 7 Ho'on chcal ti ja'uc lec ti hech chaj c'u che'el ho'on scotol ti viniquetique. Ho'oni mu'yuc cajnil. Pero mu jcotolticuc chcuch cu'untic. Hech laj spasucutic ti Diose. Yantic ti co'ntontic jujunucutique.

8 Hech yu'un chcalbe ti much'utic mu'yuc yajnile xchi'uc ti much'utic mu'yuc smalale xchi'uc ti me'on antsetique, ja' lec mi va'aluc hech chaj c'u che'el ho'on. 9 Mi mu xu' yu'unic ti va'ale, ac'o nupunuc. Ja' lec mi chnupunique. Ja' vocol mi chbolib yo'ntonic yu'un tsnopilanic ti tsc'an xchi'ile.

10 Ho'oxuc ti avic'oj abaique ti co'ol ach'unojbeic sc'op ti Cajvaltique, ho'on chajpasoxuc ti mantal. Mu ho'ucun, ja' ti Cajvaltique. Ti antse mu me sten ti smalale. 11 Mi mu xch'un, mi tsten ti smalale, ac'o va'aluc o mi mu sc'an xcha'ic' sbaic xchi'uc yan vuelta ti smalale. Ti vinique mu me sutes ti yajnile.

12 Muc xal hech ti Cajvaltique, ho'on ti hech chacalboxuc ti ora to. Mi oy quermanotic ti mu xch'unojbuc sc'op ti Diose ti yajnile, mi solel yo'nton ti antse yic'oj sbaic xchi'uc ti smalale, mu me sutes ti yajnile. 13 Mi oy quermanotic ants ti mu xch'unojbuc sc'op ti Diose ti smalale, mi solel yo'nton ti vinique yic'oj sbaic xchi'uc ti yajnile, mu me xtenvan ti quermanotic antse. 14 Ti vinic ti mu xch'une, jutuc chich' bendición yu'un xch'unoj ti yajnile. Hech ono'ox uc ti ants ti mu xch'une, jutuc chich' bendición yu'un xch'unoj ti smalale. Hech ch-ac'bat bendición ti yol snich'onique. Ti manchuque, mu x'ac'bat bendición ti yol snich'one. 15 Mi chcomesvan ti much'u mu xch'unojuque, ac'o batuc. Yu'un ic'bilucutic ti stojol ti Diose, hech yu'un mu xtun mi chlic pleito cu'untic. Ti much'u icomesate, mi antsuc mi vinicuc, libre chc'ot. 16 Mi tsc'an to ti te avic'oj abaic xchi'uc, hech yu'un na'ic me repenta ti chcol ti aventaic ti amalalique. Na'ic me, viniquetic, repenta chcol ti aventaic ti avajnilique.

17 Manchuc mi mu sutes yo'nton ti aventaic, te no'ox comanic hech chaj c'u che'el laj staot ti Diose ti jujunoxuque. Yu'un hech tsc'an ti Diose hech chcac' ti chanel ti scotol temploetic. 18 Mi avich'oj circuncisión c'alal na'ic'at ti stojol ti Diose, avich'oj xa obi. Mi mu avich'ojuc circuncisión ti c'alal na'ic'at ti stojol ti Diose, hechuc no'ox obi, mu me xavich'ic circuncisión. 19 Mu tsotsuc sc'opilal mi avich'oj circuncisión. Mu tsotsuc sc'opilal mi mu avich'ojuc. Ja' tsots sc'opilal ti lec chayiloxuc ti Diose ti chach'unic ti c'utic chijyalbucutique. 20 Ti jujunoxuque te no'ox comanic hech chaj c'u che'el laj staoxuc ti Diose. 21 Mi te oyot ti sna ti avajvale c'alal laj staot ti Diose, mu me xavich' mul, abtejan yu'un. Mi xu' avu'un chaloc' ti mozoil, lec ti hech chapase. 22 Mi chombilot ti mozoil c'alal laj staot ti Cajvaltique, na'o me ti laj xa scoltaot loq'uel ti mozoil yu'un ti mulile ti Cajvaltique. Mi libre oyot c'alal laj staot ti Cajvaltique, na'o me ti yabatot ti Cristo nac'ot xa. 23 Toyol stojol laj smanoxuc ti Cajvaltique. Hech yu'un ja' tsots sc'opilal ti chavajvalin ti Cajvaltique. Mu me xavajvalin crixchanoetic. 24 Hech yu'un, quermanotac, hech chaj c'u che'el laj staot ti Diose, te no'ox comanic yu'un te xchi'inojoxuc ti Diose.

25 Tsebetic, queremetic, hech chacalboxuc. Yu'un ti hech chacalboxuque, mu yu'unuc hech laj yalbun ti Cajvaltique. Yu'un quich'oj c'uxubinel yu'un ti Cajvaltique hech yu'un jun co'nton ti stojol. Hech yu'un chacalbe ava'yic c'u x'elan oy ti co'nton. 26 Chcal ti ja' lec hech chaj c'u che'el ti oyoxuc ti ora to ti jujunoxuque, hech no'ox me oyucoxuc yu'un oy ilbajinel ti ora to. 27 Ti c'u

avepalic oy avajnilic, mu me xacomesic. Ti c'u avepalic mu'yuc avajnilique,
mu me xasa'. 28 Mi mu xcuch avu'un ti mu'yuc avajnile, mi chavic' abaic
xchi'uc tsebetic, mu yu'unuc chata amul. Hech uc mi chanupun, tsebetic,
mu yu'unuc chata amul. Ja' no'ox ep chavich'ic vocol. Ti ho'one co'nton mu
xacac' chavich'ic vocol.
29 Lec mi chanupunique, quermanotac, pero chacalbeic avi to. Atabil
no'ox c'ac'al li'oyucutique. Hech yu'un ti c'u avepalic ti oy avajnilique, ac'o
mu'yuc avajnil chava'yic. Hech ma'uc no'ox chanopilan ti c'usi tsc'an ti
avajnile, ja' chanopilan uc ti c'usi tsc'an yu'un chapasbe yabtel ti Diose.
30 Ti c'u avepalic ti chavich'ic mule yu'un ti ep avocol li' ti balumile, mu
me xaventain. Ti c'u avepalic ti nichim avo'ntonique, mu me mu'yuc palta
chava'yic. Ti c'u avepalic ti chamanilajique chachonilajique ac'o mu'yuc
c'usi oy avu'unic chava'yic yu'un hech mu teuc chbat avo'ntonic. 31 Ti c'u
avepalic ti ep ti c'usi oy avu'unic li' ti balumile, ac'o mu'yucuc avu'unic
chava'yic yu'un hech mu xasmozoinoxuc. Yu'un chc'ot yorail ti chlaj scotol
ti c'utic oy li' ti balumile.
32 Ti jc'an mu'yuc c'usi chlo'laj avo'ntonic yu'un. Ti much'u mu'yuc yajnil,
libre oy hech xu' tsnopilan ti c'usi tsc'an ti Cajvaltique yu'un tspas c'usi lec
chil ti Cajvaltique. 33 Ja'uc ti much'u oy yajnile persa tsnopilan uc ti c'u che'el
tsta ti c'usi chtun yu'unique li' ti balumile yu'un tsc'an ti nichim no'ox yo'nton
ti yajnile. 34 Hech yu'un mu junuc ti c'usi tsnope. Ja' no'ox hech uc ti much'u
mu'yuc smalale xu' tsnopilan ti c'usi tsc'an ti Cajvaltique, c'u che'el chac'
sba ti abatinel yu'un ti Cajvaltique xchi'uc sbec'tal xchi'uc yo'nton. Ja'uc ti
much'u oy smalale ja' tsnopilan ti c'usi sventa li' ti balumile yu'un tspas c'usi
lec chil ti smalale.
35 Ja' sventa avutsilalic ti hech chacalboxuque. Mu yu'unuc chajpajesoxuc.
Ja' no'ox yu'un chacac'boxuc ana'ic c'usi lec ti pasel. Hech mu'yuc c'usi xu'
chaspajesoxuc. Xu' chavac' abaic ti abatinel yu'un ti Cajvaltique.
36 Mi oy much'u ti mu xcuch yu'un cha'i ti mu'yuc yajnile mi tsnop ti tsa'
yajnile, lec oy. Mu muliluc ti oy yajnile. 37 Ti much'u lec snopoj ti yo'nton ti
mu persauc oy yajnile, mi solel hech yo'nton, lec oy uc ti hech tspase. 38 Hech
yu'un lec chc'ot ti much'u chic' yajnile. Ti much'u mu xic' yajnile, ja' más lec
chc'ot.
39 Hech chal ti leye ti much'utic nupunemique persa tsmalalinic ti jayib
c'ac'al ti cuxul xchi'uc ti smalalique. Ja'to mi icham ti smalalique, ja'to libre
chc'otic ti antsetique. Hech yu'un mi oy chcham smalalic ti quermanotic
antsetique xu' chnupunic yan vuelta. Ja' no'ox xchi'uc ti much'u oy ti stojol ti
Cajvaltique. 40 Ho'oni chcal ti ja' más lec mi mu xa xnupunic o. Hech yo'nton
uc ti Ch'ul Espíritue ti chcale.

8

Ja' sc'opilal mu me xba jti'tic ti smoton ti santoetique yu'un chbolib yo'nton ti quermanotique, xchi

1-3 Yu'un ti chacuyic ti mu chopoluc chbat avu'unic mi chati'beic smoton ti
santoetique, mu hechuc. Mu xavilic ti ja' xu' chbolib avu'unic ti quermano-
tique ti mu to oyuc yip yo'ntonique. Hech yu'un hovil ti p'ij chacuy abaique.
Yu'un ti p'ij chacuy abaique, ja' mu to p'ijucoxuc obi. Ja'uc mi c'ux chava'yic
ti Diose, c'ux chava'yic ti quermanotic uque, ja' p'ijoxuc chayiloxuc ti Diose.
4 "Yu'un jch'unojtutic ti mu cuxuluc ti santoetique, jna'tutic ti jun no'ox
Dios oy, mu'yuc yan, hech yu'un mu'yuc sc'opilal mi ti jti'betutic ti smoton
ti santoetique", xachiic. Melel ti jun no'ox Dios oy, mu'yuc yan hech chaj
c'u che'el chavalique. 5 Yu'un manchuc mi chalic ti oy diosetic ti vinajel

ti balumile, ep diosetic tscuyique, ep yajvalic tscuyique, 6 ti ho'ucutique ti
jna'tic ti jun no'ox ti Dios cu'untique, ja' ti Jtotique. Ja' spasoj scotol ti c'utic
oye. Spasojucutic yu'un ac'o xijtunucutic yu'un. Ti jna'tic uc ti jun no'ox ti
Cajvaltique, ja' ti Jesucristoe. Ja' sventainoj scotol ti c'utic oye. Ja' ti sventa ti
cuxulucutique.
7 Pero ti quermanotique mu scotoluc sna'ic ti mu cuxuluc ti santoetique.
Ti quermanotic ti mu to oyuc yip yo'ntonique, yu'un tscuyic to ti cuxul
ti santoetique, cha'i ti yo'nton ti tscontrain ti Diose mi tsti'beic smoton ti
santoetique. Hech yu'un chbolibic mi tsti'ique. 8 Ti ho'ucutique ti jna'tic
ti mu yu'unuc ja' lec chijc'ot ti stojol ti Diose yu'un ti jve'eltique. Ma'uc
lec chijyil ti Diose mi ti jti'tic, ma'uc mu xtun chijyil ti Diose mi mu jti'tic.
9 P'ijanic me. Mu me ja'uc yu'un ti libre oyoxuque ti chavac' p'ajuc ti mulil
ti quermanotique ti mu'yuc yip ti yo'ntonique. 10 Ho'oti ti na'ac'bat sp'ijil
avo'nton yu'un ti Diose hech chana' ti mu cuxuluc ti santoetique, ti mi nayilot
ti quermanotique ti mu'yuc yip yo'ntonique, ti te nacalot ti mesa te ti sna
ti santoetique, hech yu'un tsnop uc ti xu' tsti'beic smoton ti santoetique.
11 Hech yu'un ti scoj sp'ijil avo'nton tsoc ti avermanoe ti ja' mu'yuc yip
yo'ntone. Ja' laj yac' sba ti milel ti Cristoe yu'un ti avermanotac lume. 12 Mi
hech tsoc ti aventa ti quermanotique ti mu'yuc yip yo'ntonique, hech chata
amul ti stojol ti quermanotique, chata amul uc ti stojol ti Cristoe. 13 Hech
yu'un mi chp'aj ti mulil jun quermanotic cu'untic yu'un ti scoj ti jti'tic ti'bol,
ja' lec mu xa jti'tic ti'bol o, yu'un hech mu xp'aj ti mulil ti quermanotique ti
jventatic.

9

Ja' sc'opilal ti much'u jcholc'ope ti ja' tsnop lec ti lec ac'o batuc sc'opilal ti Cajvaltique yu'un

1 Ja' no'ox hech nixtoc uc libre oyun xu' chajc'amboxuc scotol ti c'usi ti
jc'an yu'un jcholc'opun. Ho'oni co'ol jcholc'opun xchi'uc ti lajchavo'ique
ti laj xchi'inic ti Cajvaltique. Yu'un ho'on uqui laj jq'uelbe sat ti Cajvaltic
Jesucristoe. Ti ho'oxuque cabteloxuc ti stojol ti Cajvaltique. 2 Mi tscuyic ti mu
jcholc'opucun ti yan quermanotique ti buc no'ox oyique, ti ho'oxuque persa
chach'unic yu'un ho'on laj jcholboxuc ti sc'op ti Diose. Yu'un ti ach'unojic
xae, hech chvinaj ti quich'oj cabtel yu'un ti Cajvaltique.
3 Hech chcalbe scotol ti much'utic ti mu xtun ti c'u che'el ti jnop ti tscuyique.
4 Xu' chquich' mac'linel avu'unic hech chaj c'u che'el chich' mac'linel ti
yan jcholc'opetique. 5 Xu' ti jsa' cajnil uc, xu' chquic' batel uc hech chaj
c'u che'el tspas ti yan jcholc'opetique xchi'uc ti yits'inabtac ti Cajvaltique
xchi'uc ti Pedroe. 6 Ti yan jcholc'opetique scomesoj yabtelic hech yu'un
chich'ic mac'linel avu'unic. Ja' no'ox hech xu' ti jcomes cabteltutic uc ti
Bernabee xchi'uc ti ho'one. 7 Chana'ic ti much'u ochem ti soldadoe ja' ch-
ac'bat sve'el xchi'uc scotol ti c'usi chtun yu'une. Ti much'u tsts'un slo'bol ja'
tslo'be sat. Ti much'u tsq'uel xchivo, ja' chuch'be xlech. 8 Ja' no'ox hechun
uc ti ho'ontutique xu' chamac'linuntutic yu'un chi'abtejtutic avu'unic. Hech
chal uc ti mantaletic yu'un ti Diose. 9 Yu'un hech ts'ibabil ti mantaletique
ti laj yal ti Moisese: "Ti vacaxe mu me xamacbeic ye c'alal tstec' trigo, ac'o
sve'", ti xchie. Yu'un ti hech chal ti Diose, ma'uc no'ox c'uxubimbil yu'un ti
Diose ti vacaxetique. 10 Ho'ontutic jc'opilaltutic uc ti hech chale. Ho'ontutic
jc'opilaltutic ti hech ts'ibabile. Na'ic me ti much'u tsvoc' yosile, ti much'u
tsmaj strigoe, jun yo'ntonic tspasic yu'un sna'ic mi hech tspasique hech tstaic
sve'elic. 11 Ja' no'ox hechun uc ti ho'one laj jts'un ti avo'ntonic ti sc'op ti Diose.

Hech yu'un lec mi chavac'bun c'usi chtun cu'un ti sventa jbec'tal. 12 Ti yan
jcholc'opetique xu' chich'ic mac'linel avu'unic. Pero ti ho'one xu' más ech'em
chquich' mac'linel avu'unic ti hechuque, pero mu jc'an.
Yu'un ti ho'one scotol ora ti jpajes jba naca me xcom ti jventa ti mu xpuc ti
lec ti lequil ach' c'ope, ja' ti sc'opilal ti Cristoe. 13 Chana'ic ti hech smantal ti
Diose ti te tsta sve'elic ti templo ti paleetic ti te ch-abtejique. Te tsta sti'bolic
yu'un stuc tsmilic ti smoton ti Diose. 14 Ja' no'ox hech uc ti much'utic chcholic
ti lequil ach' c'ope, smantal ti Cajvaltique ti te tsta sve'elic yu'un chcholic ti
lequil ach' c'ope. 15 Ti ho'one mu jc'an jpas hech. Mu yu'unuc chajts'ibaboxuc
yu'un hech ac'o xapasbun. Yu'un hech co'nton o ti mu'yuc c'usi ti jc'ane, hech
yu'un mi oy much'u chisujune, ja' lec mi chicham.
16 Mu yu'unuc ti jtoy jba yu'un ti hech ti jchol ti lequil ach' c'ope. Persa ti
jchol yu'un hech ac'bilun cabtel yu'un ti Cajvaltique. Mi mu jc'an ti jchole,
uts jba. 17 Mi yutsil co'nton ti jchol, quich'oj jmoton chca'i. Mu yu'unuc ti
jc'an yan jmoton. Mi mu yutsiluc co'nton ti jpase, ta ono'ox jpas yu'un hech
ac'bilun cabtel ti jchol. 18 Ja' jmoton chca'i ti nichim no'ox co'nton yu'un
mu'yuc c'usi ti jc'ambe ti much'utic ti jcholbe ya'yic ti lequil ach' c'ope.
19 Hech yu'un ti ho'one libre oyun. Mu'yuc much'u xu' chiyalbun ti ac'o
jpas ti c'usi tsc'anique. Jtuc cac'oj jba ti abatinel yu'un scotolic yu'un hech
más ep chch'umbeic sc'op Dios ti jventa. 20 C'alal ti jchi'in ti jchi'iltaque,
ja' ti tsots sc'opilal cha'yic ti jch'untic ti antiguo mantaletique ti laj sts'iba
ti Moisese, ti jco'oltajes jba hech chaj c'u che'el stuquique. Ti jpas ti muc'
ti mantaletique manchuc mi mu tsotsuc sc'opilal chca'i. Hech ti jpas yu'un
lec ac'o yilucun yu'un hech ac'o xch'unic ti jventa. 21 Ti c'alal ti jchi'in
ti achi'iltaque, ho'oxuc ti co'ol yanlum crixchanooxuc xchi'uque, ti mu
ya'yojuc ti smantal ti Diose, co'olun chic'ot xchi'uc. Mu yu'unuc ti jcomes
ti Cajvaltique yu'un ti hech ti jpase. Ja' no'ox yu'un lec ac'o yilucun yu'un
hech ac'o xch'unic ti jventa. 22 Ti c'alal ti jchi'in ti quermanotique ti mu'yuc
yip yo'ntonique co'ol mu'yuc yip co'nton xchi'uc chic'ot yu'un hech ac'o
tsatsubuc yo'ntonic ti jventa. Co'olun chic'ot xchi'uc scotolic yu'un ac'o oyuc
much'u chcolic ti jventa. 23 Hech ti jpas yu'un ac'o c'otuc ti yo'ntonic ti lequil
ach' c'ope hech nichim no'ox co'nton mi chlic xch'unique.
24 Chana'ic ti scotol ti much'utic tstsal sbaic ti anile co'ol ch-anilajic scotolic.
Jun no'ox ti much'u xu' yu'un chjelav batele. Ja' chich' smoton. Ja'uc me
hechoxuc me uc. Ja'uc me batem avo'ntonic yu'un chc'ot ata amotonic yu'un
ti Cajvaltique. Mu'yuc xa me c'usi chanopic. 25 Scotol ti much'u tsc'an
tstsalvan ti tajimol li' ti balumile persa mu xa xch'umbe smantal ti sbec'tale
ti c'utic tsc'ane. Yu'un sna'oj ti mi hech tspase, hech xu' yu'un, hech tsta
smoton. Ti smoton ti chich' li' ti balumile ja' chlaj. Ja'uc ti ho'ucutique
chquich'tic jmotontic ti mu sna' chlaje. 26 Ja' hech chaj c'u che'el ti much'u
jun yo'nton ch-anilaje, ja' no'ox hechun ti ho'one, ja' te batem co'nton yu'un
chc'ot jta jmoton. Hech chaj c'u che'el ti much'u tsnop lec bu chac'be majel ti
yajcontrae yu'un hech xu' yu'un ti tajimole, ja' no'ox hechun ti ho'one te oy
co'nton yu'un ti c'u che'el ti jtsal ti c'utic tsc'an chisbolibtasune. 27 Ti ho'one
mi jutuc mu jc'uxubin ti jbec'tale. Mu jch'un ti c'utic chiyalbune. Yu'un ti
hech ti jpase, yu'un naca me stsalun manchuc mi jcholojbe ya'yic ti sc'op ti
Diose yan crixchanoetic.

10

Ja' sc'opilal mu me hechuc avo'ntonic hech chaj c'u che'el ti jtatamoltique ti vo'one ti mu junuc yo'ntonic ti stojol ti Diose, xchi

1 Quermanotac, ti jc'an ti chana'ic ti c'utic ic'ot ti pasel ti vo'one ti stojol ti jtatamol jmembeltique ho'ucutic ti co'ol yelnich'onucutic ti Israel xchi'uque. C'uxubimbilic yu'un ti Diose hech yu'un ja' ibaej yu'unic ti toque yu'un chtojobtasatic batel ti bu tsc'an ti Diose ti chc'otique. Hech lec ijelavic ti nab scotolic. 2 Scotolic ti iloq'uic ti mozoile ja' totil yu'unic ti Moisese ic'ot yu'un ja' jbaejbe yu'unic te ti yolon toc xchi'uc te ti nab. 3 Te ti xocol balumil scotolic co'ol imac'linatic yu'un ti Diose. 4 Scotolic co'ol i'ac'batic yuch'ic ho' yu'un ti Diose ti iloc' tal ti ch'en ti laj smaj ti Moisese. Ma'uc ti sventa no'ox ti Moisese yu'un te oy ti Cristoe. Yu'un ti hech i'ac'batique ja' ti sventa ti Cristoe. Yu'un ti i'ac'batic ho' yuch'ique, hech yu'un ja' no'ox hech uc ch-ac'batic xcuxlejalic sbatel osil mi tspasic ti muc' ti Diose. 5 Manchuc mi hech icoltaatique, muc ono'ox tspasic ti muc' ti Diose. Ja' más ep ti mu xtun i'ilatic yu'un ti Diose. Hech yu'un ep ichamic te ti xocol balumil.

6 Yu'un ti hech ic'ot ti pasele, ac'o jna'tic ti ja' no'ox hech chijyac'bucutic castigo ti Diose mi co'ol chbic'taj co'ntontic yu'un ti c'usi chopole hech chaj c'u che'el ibic'taj ti yo'ntonique. 7 Mu me hechuc avo'ntonic hech chaj c'u che'el ti jtatamoltique ti vo'one ti mu junuc yo'ntonic ti stojol ti Diose. Yu'un hech ono'ox ts'ibabil sc'opilalic ti sc'op ti Diose: "Ti jchi'iltaque ti co'ol t'ujbilun xchi'uc yu'un ti Diose, laj spasic yajsanto. Laj yac'beic smoton, ive'ic, laj yuch'ic, hech lic ac'otajucuc tì stojol tí yajsantoe", ti xchi ti Moisese. 8 Mu me xijmulivajucutic hech chaj c'u che'el laj spasic. Yu'un ti jun no'ox c'ac'al imilatic veintitrés mil. 9 Mu me xijelavucutic ti stojol ti Cajvaltique hech chaj c'u che'el oy ijelavic ti stojol. Hech yu'un iti'at yu'un chon, hech ichamic. 10 Mu me jtoy jbatic ti stojol ti Cajvaltique hech chaj c'u che'el oy laj spasic. Hech yu'un i'ac'batic xchamel, hech itup'ic ti much'utic laj stoy sbaique.

11 Yu'un ti hech ipasbatique, yu'un hech ac'o mu me jpastic hech ti ho'ucutique. Hech ts'ibabil comel sc'opilalic yu'un hech chijp'ijubucutic. Yu'un slajebal xa c'ac'al ti li'oyucutique. 12 Hech yu'un ti much'u tscuy ti oy lec yip ti yo'ntone ac'o me p'ijubuc, naca me p'ajuc ti mulil. 13 Ti c'u che'el chaspasbot proval avo'ntonic ti pucuje, ja' no'ox hech tspasbeic proval yo'ntonic scotol crixchanoetic. Ti Diose jun yo'nton avu'unic. Mu xac' ti jelaven chaspasbot proval avo'ntonic ti pucuje naca me mu xcuch avu'unic. Ti c'alal chaspasbot proval ti avo'ntonique ti pucuje ti Diose chastojobtasot c'u che'el chacol batel, hech chu' avu'unic.

14 Hech yu'un, ho'oxuc ti c'uxoxuc ti co'ntone, j'ech'el comeso ti santoetique. 15 Hech chacalboxuc acotolic yu'un oy xa sp'ijil avo'ntonic. Nopo ava'yic ti c'usi chacalboxuque. 16 C'alal chijnaqui ti smesa ti Cajvaltique chcuch'tic ti ya'lel sat uvate'e ti chcalbetic vocol Dios yu'une, ti jve'tic ti caxlan vaje hech chaj c'u che'el laj yal comel smantal ti Cajvaltique. Hech chvinaj ti jun co'ntontic ti stojol ti Cajvaltique ti ja' laj yac' sba ti milel cu'untique. 17 Jun no'ox ti caxlan vaje. Hech yu'un manchuc mi epucutic, jun no'ox c'otemucutic yu'un jun no'ox ti caxlan vaj ti jve'tic jcotoltique.

18 Nopo ava'yic ti c'u che'el laj spasic ti jtatamoltique ti vo'one, ja' ti co'ol yelnich'onucutic ti Israel xchi'uque. C'alal laj sti'beic ti smoton ti Diose, hech ivinaj ti jun yo'ntonic ti stojol ti Diose. 19 Mu yu'unuc ti jloq'uesbe sjam ti jun yo'ntonic xchi'uc ti santoetique ti much'utic chac'beic smotone. Yu'un ti jna'tic ti mu cuxuluc ti santoetique, hech yu'un hovil ti ch-ac'bat ti smotone. Mu'yuc stu. 20 Ja' hech sjam. Ti much'utic ti chac'beic smoton ti santoetique mu yu'unuc ja' chac'beic ti Diose. Yu'un mu xojtiquinic ti Diose. Ja' chac'beic ti pucujetique. Hech yu'un mu jc'an ti jun avo'ntonic chac'otic xchi'uc ti pucujetique. 21 Ho'oxuque ti chanaquiic ti smesa ti Cajvaltique, ti chavuch'ic

ti ya'lel sat uvate'e chave'ic ti caxlan vaje hech chaj c'u che'el laj yal comel smantal ti Cajvaltique, mu sjamuc ti co'ol chba naclanic ti smesa ti much'utic tspasic ti muc' ti pucujetique. 22 Mu lecuc mi chcac'tic ch-ilin ti jtojoltic ti Cajvaltique. Ja' oy yip ti Cajvaltique. Ho'ucutic mu'yuc quiptic.

Ja' sc'opilal ti libre oyun xijchi pero mu me xbolib yo'nton cu'untic yantic

23 "Libre oyucutic, scotol xu' jpastic", xachiic. Hech; pero mu scotoluc lec ti pasel. "Libre oyucutic scotol xu' jpastic", xachiic. Hech; pero ma'uc sventa chijlecub scotol. 24 Ti c'usi ti jpastique, ma'uc no'ox yu'un ti lec chca'itic jtuctic. Ja' ac'o jpastic yu'un chlecub yo'nton yantic uc.

25 Ti ti'bole ti chchonic te ti plazae, manic, ti'anic. Mi chlo'laj avo'ntonic yu'un, mu me xajaq'uic, manic, ti'anic. 26 Yu'un ja' yu'un ti Cajvaltique ti balumile xchi'uc scotol ti c'utic chch'i li'i.

27 Pero mi chayic'ot ti ve'el ti much'u mu xch'unojuc ti Diose, mi chac'an chach'un batel, scotol ti c'usi chayac'bot ati', ti'an. Mi chlo'laj avo'ntonic yu'un, mu me xajaq'uic. 28-29 Repenta mi oy much'u tsna' ti ja' smoton ti santoe ti chayac'boxuc ati'ique, ja' ti co'ol na'ic'atic ti ve'el xchi'uc. Hech chayalbot: "Avi ti'bol li'to, ja' smoton ti yajsantoe", mi xchie, hech yu'un mu me xati'. Mo'oj, chlo'laj yo'nton yu'un ti laj xa yalbot ti ja' smoton ti santoe. Mu yu'unuc mu xu' chati'. Ja' sventail ti mu me xlo'laj yo'nton yu'un ti laj yalbote.

"Libre oyucutic, mu persauc ti jch'untic ti mu stac' ti jti'tutic ti ti'bole", xachiic. 30 "Yu'un chcalbetutic vocol ti Diose c'alal chive'tutic, hech yu'un mu'yuc jmultutic yu'un laj calbetutic vocol ti Diose", xachiic. 31 Hech. Pero manchuc mi chijve', manchuc mi oy c'usi chcuch'tic, scotol ti c'usi ti jpastique lecuc me chc'ot sc'opilal ti Diose cu'untic. 32 Yu'un hech mu me much'u chbolib yo'nton cu'untic, manchuc mi jchi'iltic, ho'ucutic ti co'ol judioucutic xchi'uque, manchuc mi achi'iltac, ho'oxuc ti co'ol yanlum crixchanooxuc xchi'uque, manchuc mi yan quermanotic. 33 Ti ho'one ti jc'an ti ac'o lecubuc yo'ntonic yantic ti jventa. Ma'uc jnopoj ti ja' no'ox chlecub co'nton jtuc. Ja' jnopoj ti ac'o lecubuc yo'ntonic yantic ti jventa, hech chcolic.

11

1 Chambucun co'nton hech chaj c'u che'el jchanojbe yo'nton uc ti Cristoe.

Ja' sc'opilal ti ac'o smac sjol antsetic c'alal tsc'oponic Dios

2 Quermanotac, nichim no'ox co'nton avu'unic yu'un scotol ora chana'ucun yu'un avac'oj ti avo'ntonic ti jc'ope hech chaj c'u che'el laj jchanubtasoxuc. 3 Ti jc'an ti hech chana'ic. Ti viniquetique ja' tspasat ti mantal yu'un ti Cristoe. Ti antsetique ja' tspasat ti mantal yu'un ti smalale. Ti Cristoe ja' tspasat ti mantal yu'un ti Diose. 4 Hech yu'un ti viniquetique mi mu sloq'uesojuc xpixjol tsc'oponic Dios, mi mu sloq'uesojuc xpixjol c'alal chcholbeic sc'opilal ti Diose, ja' mu spas ti muc' ti Cristoe. 5 Yu'un ja' stalelic ti antsetique ti tsmac sjolic ti c'alal chloq'uic batel ti sna yu'un hech chvinaj ti oy smalale, hech yu'un mi mu smacojuc sjol tsc'oponic Dios, mi mu smacojuc sjol c'alal chcholbeic sc'opilal ti Diose, ja' mu spas ti muc' ti oy smalale. Yu'un ti much'u hech tspase, co'ol c'otem hech chaj c'u che'el ti jmulavil antse ti itulbat sjol hech chaj c'u che'el viniquetic. 6 Mi mu sc'an smac sjol ti antse, ja' lec ac'o ba yac' ti tulel scotol stsotsil sjol. Mi yu'un chq'uexav yu'un ti chac' ti tulel scotol stsotsil ti sjole, ac'o smac sjol che'e. 7 Ja'uc ti viniquetique mu lecuc mi tsmac sjolic stuquic yu'un co'ol ipasatic hech chaj c'u che'el ti Diose. Ja' ac'bil yabtel yu'un tspasvan ti mantal li' ti balumile. Ja'uc ti antsetique ja' ipasatic yu'un chch'umbe smantal ti viniquetique. 8 Ma'uc ti sventa ti

antse ti hech ipasat ti sba vinique. Ja' ti sventa ti vinique ti hech ipasat ti sba antse. 9 Mu yu'unuc laj spas ti sba vinique ti Diose yu'un tsa'be xchi'il ti antse. Ja' laj spas ti sba antse yu'un tsa'be xchi'il ti vinique. 10 Hech yu'un ja' tsc'an ti oy señail ti tspas ti muc' ti smalalique ti antsetique ti tsmac sjolique yu'un hech lec ch-ilatic uc yu'un ti ch'ul abatetique. 11 Mu yu'unuc parte ti viniquetique, parte ti antsetique ti stojol ti Cajvaltique. Co'ol ti stojol ti Cajvaltique scotolic. 12 Ti sliqueb yu'un ti ipasat ti antse, yu'un chchi'in sbaic yu'un hech tscolta sbaic xchi'uc ti vinique. Ti patil asta ti ora to ti sventa ants ch-an scotol viniquetic. Lec ti c'u che'el laj spas scotol ti Diose.

13 Ho'oxuque chana'ic ti mu lecuc mi mu smacojuc sjol tsc'oponic Dios ti antsetique. 14 Chana'ic uc ti mu xtun ch-ilat ti viniquetique mi nat ti sjole. 15 Ja'uc ti antsetique mi nat ti sjole, ja' más lec chc'ot. Ja' sventa smacobil sjol yu'un ti nat stsotsil sjolique. 16 Ja' sc'opilal mi oy much'u mu xtun cha'yic yu'un ti hech chacalboxuque, ac'o sna'ic ti hech tsnopic uc ti yan jch'unojeletique ti buc no'ox oyique.

Ja' sc'opilal ma'uc sventa ti Cajvaltique ti c'u che'el chave'ique, xchi

17 Ti c'usi chacalbeic ti ora to, mu yu'unuc lec chca'i ti hech chapasique yu'un mu sventauc yutsil avo'ntonic ti yu'un ti chatsob abaique. Ja' no'ox yu'un sventa sbolil avo'ntonic. 18 Jbael hech chacalbeic. Yu'un ca'yoj ti c'alal chatsob abaique ti chave'ic ti caxlan vaje, chavuch'ic ti ya'lel sat uvate'e hech chaj c'u che'el laj yal comel ti Cajvaltique, chat'ujic ti much'u chachi'inic ti naclej te ti mesa. Laj jch'un jutuc ti hech chapasique. 19 Mu chopoluc ti mi mu co'oluc ti ac'opique yu'un hech chvinaj ti much'u más lec xch'unojique. Ja' chopol ti chat'ujic ti much'u chachi'inic ti nacleje. 20 Ti c'alal atsoboj abaic te ti mesa, ma'uc sventa ti Cajvaltique ti hech chave'ique. 21 Mu yu'unuc co'ol chave'ic ti c'utic laj avich'ic talele. Jujunoxuc chalajesic ti ave'elique. Oy yan chvi'naj, oy yan chyacub. 22 ¿C'u yu'un hech chapasic? Oy anaic stac' te chave'ic, stac' te chavuch'ic. Mu'yuc sc'opilal ti avo'ntonic yu'un ti te atsoboj abaic ti sna ti Diose. Ja' no'ox chavaq'uic ti q'uexlal ti quermanotic ti mu'yuc c'usi oy yu'unique. ¿C'usi chacalbeic? Lec co'nton avu'unic, ¿mi chacute? ¡Bu ba lecuc co'nton avu'unic yu'un ti hech chapasique!

Ja' sc'opilal ti smesa ti Cajvaltique
(Mt. 26:26-29; Mr. 14:22-25; Lc. 22:14-20)

23 Yu'un calojboxuc xa ti c'u che'el laj yalbun ti Cajvaltique ti ja' ti yorail ti i'ac'at entrecal ti Cajvaltique, c'alal mu to stsacat, ja' laj stsac jun caxlan vaj ti Cajvaltique. 24 Laj yalbe vocol ti Diose, laj xet' ti caxlan vaje. Hech laj yalbe ti yajchanc'opetique: "Ilo, ve'anic. Ja' jbec'tal li'to yu'un chcac' jba ti milel avu'unic. Hech me xapasilanic yu'un chana'ucun", xchi. 25 Hech ono'ox uc, c'alal laj yo'ntonic ive'ic, lic stsac ti tazae, hech laj yalbe: "Ja' ti ya'lel sat uvate' li' ti taza li'to, ja' señail ti ach' c'op ti yaloj ti Jtote ti c'u che'el chacolique. C'alal chavuch'ic, hech me chana'ucun ti laj cac' jba ti milel avu'unic", xchi ti Cajvaltique. 26 Yu'un c'alal ti jve'tic ti caxlan vaje, chcuch'tic ti ya'lel sat uvate'e hech chaj c'u che'el laj yal comel, chcac'tic ti na'el ti icham scoj jmultic ti Cajvaltique. Ja'to c'alal chcha'sut tal nixtoc, ja'to chlaj co'ntontic ti jpastic.

Ja' sc'opilal ti mi mu jsutesojuc co'ntontic ti jve'tic ti caxlan vaje ti chcuch'tic ti ya'lel sat uvate'e

27 Hech yu'un mi mu jsutesojuc co'ntontic ti jve'tic ti caxlan vaje, chcuch'tic ti ya'lel sat uvate'e hech chaj c'u che'el laj yal comel ti Cajvaltique, mu jpastic ti muc' ti laj yac' sba ti milel cu'untique. 28 Hech yu'un ti jujunucutique ac'o jna'tic ti co'ntontic mi jsutesoj co'ntontic ti bu palta chca'itique. Hech

yu'un mi sutem xa co'ntontic yu'un ti jmultique, hech ac'o jve'tic ti caxlan vaje ac'o cuch'tic ti ya'lel sat uvate'e. 29 Yu'un mi mu jsutesojuc co'ntontic ti jve'tic ti caxlan vaje chcuch'tic ti ya'lel sat uvate'e, ja' mu jpastic ti muc' ti ja' señail yu'un ti jna'tic ti laj yac' sba ti milel cu'untic ti Cajvaltique. Mi hech ti jpastique, ja' chijyac'bucutic castigo ti Diose. 30 Scoj ti hech chapasique ti epoxuc mu'yuc avipic. Epoxuc jchameloxuc. Hech yu'un ti ep ivay xa ti sbec'talique yo' bu oyoxuque. 31 Yu'un ti jsutesoj co'ntontic ti stojol ti Diose ti jve'tic ti caxlan vaje chcuch'tic ti ya'lel sat uvate'e, hech mu xijyac'bucutic castigo ti Diose. 32 Yu'un ti chijyac'bucutic castigo ti Cajvaltique yu'un hech ac'o p'ijubucutic. Hech mu co'oluc chba quich'tic castigo sbatel osil xchi'uc scotol ti yan crixchanoetique. 33-34 Hech yu'un, quermanotac, c'alal chatsob abaic yu'un chave'ic ti caxlan vaje, chavuch'ic ti ya'lel sat uvate'e hech chaj c'u che'el laj yal comel ti Cajvaltique, malo me abaic naca me xa'ac'batic castigo yu'un ti Diose yu'un ti chopol chapasic c'alal chatsob abaique. Mi oy much'u chvi'naj ac'o ve'uc tal te ti sna. Ti c'usi yan tsc'an ta to xacalboxuque, chul calboxuc c'alal chital.

12

Ja' sc'opilal ti jp'ijiltic ti chijyac'bucutic ti Ch'ul Espíritue

1 Yu'un ti laj ajac'bun ti c'u che'el chijyac'bucutic jp'ijiltic ti Ch'ul Espíritue, hech yu'un chacalboxuc ti ora to, quermanotac. 2 Chana'ic ti c'alal mu to ach'unojbuc sc'op ti Cajvaltique, ho'oxuc ti yanlum crixchanooxuque, hech nalajic ti lo'lael yu'un laj ach'unic ti c'uc no'ox chapasic ti muq'ue, ja' ti mu cuxuluque. 3 Hech yu'un chacac'boxuc ana'ic ti c'u che'el chc'opoj ti much'u ventaimbil yo'nton yu'un ti Ch'ul Espíritu yu'un ti Diose yu'un hech mu xalajic ti lo'lael ti ora to. Scotol ti much'u ventaimbil yo'nton yu'un ti Espíritu yu'un ti Diose mu chopoluc chc'opoj yu'un ti Jesuse. Spasoj ti muc' yu'un ja' yajval.

4 Jeltos ti jp'ijiltique ti chquich'tique pero jun no'ox ti much'u chijyac'bucutique, ja' ti Ch'ul Espíritue. 5 Jeltos ti cabteltique pero jun no'ox ti much'u chijyac'bucutique, ja' ti Cajvaltique. 6 Jeltos ti c'u che'el xu' ti jpastic ti abtele ti jujunucutique pero jun no'ox ti much'u chijyac'bucutic jna'tic c'u che'el ti jpastic ti jujunucutique, ja' ti Diose. 7 Ja' sventa chijlecub jcotoltic ti c'utic chijyaq'uilambucutic ti Ch'ul Espíritue ti jujunucutique. 8 Oy ch-ac'batic sp'ijil yo'ntonic yu'un ti Ch'ul Espíritue yu'un chchanubtasvanic. Oy ch-ac'batic sp'ijil yo'ntonic yu'un chcholic ti sc'op ti Diose. Ja' ti sventa uc ti Ch'ul Espíritue. 9 Oy ch-ac'batic ep xch'unojel yo'ntonic yu'un ti Ch'ul Espíritue. Oy ch-ac'batic sp'ijil yo'ntonic yu'un tscoltaic jchameletic. Ja' ti sventa uc ti Ch'ul Espíritue. 10 Oy ch-ac'bat spasic jchop o abteletic. Oy ch-albatic yu'un ti Diose ti c'u che'el chalbeic sc'opilal ti Diose. Oy ch-ac'bat sna'ic mi ja' yabtel ti Ch'ul Espíritue, mi ja' yabtel pucujetic. Oy ch-ac'bat yalic sc'op Dios ti yan c'opetic ti ora no'ox. Oy ch-ac'bat sna'ic tsjelavesic ti sc'op Dios ti yan c'opetique. Ja' ti sventa uc ti Ch'ul Espíritue. 11 Jun no'ox ti Ch'ul Espíritue ti yac'oj sba ch-abteje. Ja' scotol sventainoj. Ti c'usi sc'an yo'nton ti Ch'ul Espíritue, hech chijyac'bucutic ti jujunucutique.

Ja' sc'opilal ti jun no'ox c'otemucutic xchi'uc ti Cristoe manchuc mi epucutic

12 Nopo ava'yic c'u x'elan ti jbec'taltique. Manchuc mi ep ti tos yich'oj sbae, jun no'ox c'otem. Ja' no'ox hech uc manchuc mi epucutic jun no'ox c'otemucutic xchi'uc ti Cristoe, ho'ucutic ti jch'unojbetic ti sc'ope. 13 Manchuc

mi judioucutic, manchuc mi yanlum crixchanoucutic, manchuc mi chombilucutic ti mozoil, manchuc mi libre oyucutic, jun no'ox c'otemucutic yu'un jun no'ox ti Ch'ul Espíritue ti quich'ojtic jcotoltique. Hech chac c'u che'el ti jun no'ox sat ho' chcuch'tic jcotoltic.

14 Ti jbec'taltique mu jtosuc no'ox yich'oj sba. Ja' ep ti tos yich'oj sba hech tscolta sbaic ti abtel. 15 Ti taca hech chal ti cacantique: "Yu'un mu ho'ucun c'obilun, hech yu'un mu'yuc jtu yu'un ti jbec'tal che'e", ti taca chiuque, manchuc mi hech chal, oy stu yu'un ja' cacantic. Te ono'ox oy xchi'uc jbec'taltic. 16 Ti taca hech chal ti jchiquintique: "Yu'un mu ho'ucun satilun, hech yu'un mu'yuc jtu yu'un ti jbec'tal che'e", ti taca chiuque, manchuc mi hech chal, oy stu yu'un ja' jchiquintic. Te ono'ox oy xchi'uc jbec'taltic. 17 Ti scotol satiluc ti jbec'taltique, ¡bu c'amba ca'itic c'op! Ti scotol chiquiniluc ti jbec'taltique, ¡bu c'amba quich'tic ic'! 18 Yu'un hech laj sc'an ti Diose, hech yu'un ti oy yabtel jujutos ic'ot scotol. 19 Ti jtosuc no'oxe, mu xu' c'u tspas. 20 Pero yu'un ep ti tos yich'oj sba, hech yu'un xu' yu'un ti abtele.

21 Ti taca hech chal ti jsatique: "¿C'u stu cu'unot?" mu xu' hech chalbe ti jc'obtique yu'un oy stu uc. Ti taca hech chal ti joltique: "¿C'u stu cu'unot?" mu xu' hech chalbe ti cacantique yu'un oy stu uc. 22 Manchuc mi mu tsotsuc yabtelic yich'ojic x'elan, mu xu' tsp'aj sbaic yu'un oy stuic scotolic. 23 Ti bu mu'yuc lec sc'opilal ti jbec'taltique ti jcuytique, ja' chcac'betic sc'u'. Ti bu mu t'ujumuc chquiltic ti jbec'taltique, ja' ti jmactic. 24 Ti bu t'ujum chquiltic ti jbec'taltique, mu jmactic. C'alal laj spas ti jbec'taltique ti Diose, laj yac'be tsots yabtel ti bu mu t'ujumuque. 25 Hech lec cha'i sbaic, mu'yuc pleito ti jbec'taltic yu'un tscolta sbaic ti abtel ti jujutose. 26 Hech yu'un mi oy bu c'ux jtosuc, oy spalta scotol chca'itic. Mi ti jc'uxubintic jtosuc, yich'oj xa c'uxubinel cha'i scotol.

27 Ti ho'ucutique sbec'talucutic ti Cristoe. Hech yu'un oy jtutic yu'un ti jujunucutique. 28 Ti stojol ti jch'unojeletique oy much'utic yich'oj tsots yabtelic yu'un ti Diose. Ti jtose jcholc'opetic, ti jtose ja' chalic c'usi chc'ot ti pasel, ti jtose jchanubtasvanejetic. Oy yan yamal yabtel yich'ojic. Oy tspasic jchop o abteletic, oy tscoltaic jchameletic, oy chcoltavanic, oy jchapanvanejetic, oy ch-ac'bat yalic sc'op Dios ti ora no'ox ti yan c'opetic. 29 Mu scotoluc jcholc'opetic, mu scotoluc chalic c'usi chc'ot ti pasel, mu scotoluc jchanubtasvanejetic, mu scotoluc tspasic jchop o abteletic. 30 Mu scotoluc tscoltaic jchameletic. Mu scotoluc ch-ac'bat yal sc'op Dios ti ora no'ox ti yan c'opetic, mu scotoluc ch-ac'bat sna' ti ora no'ox tsjelaves ti sc'op Dios ti yan c'opetique. Ti co'oluc yabtelic scotolic, ¡much'u c'amba spas ti yan abtele! 31 Hech yu'un ti ho'oxuque acotolic laj xa ac'anic ti chavalic sc'op Dios ti ora no'ox ti yan c'opetic. Ja' yamal sc'opilal. Hech yu'un ja' tsc'an ti chac'anic ti avabtelique ti bu más tsots sc'opilale. Chacalbe ava'yic ti bu más to lec jelaven yutsil sc'opilale ti tsc'an ti chac'anique.

13

Ja' sc'opilal ti jelaven yutsil mi chijc'uxubinvane

1 Manchuc mi xu' chijc'opoj ti ora no'ox ti ep ti tos sc'op crixchanoetic xchi'uc sc'op ch'ul abatetic, mi mu xijc'uxubinvanucutique, hech c'otemucutic hech chaj c'u che'el campana ti hech no'ox stsantsune. Hech c'otemucutic uc hech chaj c'u che'el sepsep taq'uin ti hech no'ox stsantsune. Yu'un muc un oy sjam ti cha'i ti jc'optic ti Diose. 2 Manchuc mi nij'ac'bat jna'tic yu'un ti Diose ti c'usi chc'ot ti pasele, manchuc mi nij'ac'bat jna'tic ti c'utic muc sna'ic ti antiguoetic ti vo'one, manchuc mi scotol oy ti

co'ntontique, manchuc mi oy lec xch'unojel co'ntontic yu'un xu' cu'untic ti jpastic jchop o abteletique, mi mu xijc'uxubinvanucutique, hovil ti li'oyucutic li' ti balumile. 3 Manchuc mi laj jq'uelantic batel scotol ti c'utic oy cu'untique yu'un hech ti jmac'lintic ti me'onetique, manchuc mi laj jchic' jbatic o yu'un ti jcuytic ti hech más lec chijyilucutic ti Diose, mi mu xijc'uxubinvanucutique, hovil ti hech laj jpastique.

4 Ti much'u chc'uxubinvane ja' mu xlaj yo'nton ti ora. Ja' lec yo'nton. Mu spas biq'uit yo'nton. Mu xac' sba ti pasel ti muc'. 5 Mu stoy sba. Mu xjelav ti stojol yantic. Mu sliques c'op, mu x'ilin, mu xbolib yo'nton. 6 Ma'uc nichim no'ox yo'nton mi tsta smul ti yermanoe. Ja' nichim no'ox yo'nton mi lec chbat ti yermanoe. 7 Scotol c'ac'al jun yo'nton ti stojol ti yermanoe. Mu xchibaj yo'nton ti stojol. Mi oy palta ti yermanoe chcuch yu'un. 8 Ti chijc'uxubinvane ja' sventa sbatel osil. Ja'uc ti sp'ijil co'ntontic no'ox ti xu' chcaltic c'usi chc'ot ti pasele, ja' chlaj sc'opilal. Ja' no'ox hech uc ti chijc'opoj ti yan c'opetique, ja' no'ox hech chlaj sc'opilal. Ja' no'ox hech uc scotol ti yan jp'ijiltique ja' no'ox hech chlaj sc'opilal. 9 Yu'un c'alal li'oyucutic li' ti balumile sc'an to ti ts'acal ti jna'tic scotol. Hech yu'un mu ts'acaluc chich' cholel ti sc'op ti Diose. 10 C'alal tsta yorail ti ts'acal chij'ac'bat jna'tic scotol te ti vinajel, hech yu'un chlaj sc'opilal ti bu mu jna'tique.

11 C'alal ololucutic to hech chaj c'u che'el ololetic nijc'opojucutic. Ti co'ntontique hech chaj c'u che'el yo'ntonic ololetic. Ti c'usi laj jnop ti co'ntontique, ja' hech chaj c'u che'el tsnopic ololetic. C'alal nijch'i xa, icom cu'untic hech chaj c'u che'el tsnopic ti ololetique. Ja' no'ox hech uc c'alal nijc'ot xa ti vinajele, icom cu'untic hech chaj c'u che'el laj jnoptic li' ti balumile. 12 Ja' no'ox hech chaj c'u che'el mu xquiltic lec jsatic mi oy spalta ti espejoe, ja' no'ox hech uc ti ora to o'lol no'ox quilojtic. Ja'to mi nijc'ot ti vinajele ja'to chc'o jq'ueltic scotol. Yu'un ti Cajvaltique chijyojtiquinucutic ti mero melel. Ja' no'ox hech c'alal chijc'ot, chc'ot cojtiquintic ti mero melel. 13 Hech yu'un oxib ti mu xlaj sbatel osile, ja' ti xch'unojel co'ntontique xchi'uc ti smuc'ul co'ntontique xchi'uc ti chijc'uxubinvane. Ja' jelaven yutsil ti chijc'uxubinvane.

14

Ja' sc'opilal ti much'utic xu' chc'opojic ti ora no'ox ti yan c'opetique ti sventa ti Ch'ul Espíritue

1 Toyoluc me avo'ntonic c'anilanic me ti chac'uxubinvanique. C'anic uc ap'ijilic ti ja' chayac'boxuc ti Ch'ul Espíritue. Ja' me xac'anic chacholic ti c'u che'el chayalboxuc ti Diose. Ja' más tsots sc'opilal, ja' mu tsotsuc sc'opilal ti mi chac'opojic ti ora no'ox ti yan c'op. 2 Yu'un ti much'utic ch-ac'bat sp'ijilic yu'un ti Ch'ul Espíritue yu'un hech ti ora no'ox chc'opojic ti yan c'op, ma'uc tsc'opon crixchanoetic. Ja' no'ox Dios ti tsc'opon sba xchi'uque. Mu'yuc much'u ch-a'ibat sjam ti sc'opique. 3 Ja'uc ti much'u chal ti sc'op ti Diose, ja' chchanubtas crixchanoetic, ja' chtaq'uivan, ja' tsmuc'ubtasbe yo'ntonic. 4 Ti much'utic ch-ac'bat sp'ijilic yu'un ti Ch'ul Espíritue yu'un hech ti ora no'ox chc'opojic ti yan c'op, stuquic no'ox chmuc'ub yo'ntonic yu'un. Ja'uc ti much'u chal ti sc'op ti Diose, ja' scotol ti jch'unojeletique chmuc'ub yo'ntonic yu'un.

5 Lec mi na'ac'bat ap'ijilic acotolic yu'un ti Ch'ul Espíritue yu'un hech xu' ti ora no'ox chac'opojic ti c'uc no'ox c'opal. Pero ja' más to lec mi chavalic ti sc'op ti Diose ti ac'opique. Yu'un ti much'u chal ti sc'op ti Diose, ja' más tsots yabtel yich'oj. Ti much'u xu' chc'opojic ti ora no'ox ti ep ti tos c'opetique,

ja' mu tsotsuc yabtel yich'oj. Ja'to mi oy much'u chjelavesbat ti sc'ope, ja'to xu' chp'ijub scotol ti jch'unojeletique. 6 Hech yu'un, quermanotac, mi chtal jc'oponoxuc ti yan c'op, mu'yuc c'u stu avu'unic. Mi ti ac'op chacalboxuc c'usi albilun yu'un ti Diose, mi chacalbeic c'usi sventa chap'ijubic, mi chacalbeic c'usi chc'ot ti pasel, mi chajchanubtasoxuc, ja' chtun avu'unic.

7 Nopo ava'yic c'u x'elan chtijat ti arpae, ti ch-oq'uesanat ti aje. Mi mu lecuc chtijat ti arpae, mi mu lecuc ch-oq'uesanat ti aje, ¡bu c'amba jna'tic ti c'usi q'uejojale! 8 Ja' no'ox hech uc mi mu jamaluc ch-oq'uesanat ti cornetae, ¡bu c'amba sna'ic ti soldadoetique ti yu'un chchapan sbaic yu'un chbatic ti pleitoe! 9 Ja' no'ox hech uc ti ho'oxuque yu'un mu'yuc much'u cha'ibeic sjam ti ac'opique ti c'alal chac'opojic ti ora no'ox ti yan c'ope, hech yu'un ¡bu c'amba sna'ic ti c'usi laj avale! Hovil ti chac'opojique. 10 Ep ti tos c'opetic li' ti balumile. Pero ja' no'ox chca'ibe jbatic ti jc'optique mi co'ol ti jc'optique. 11 Hovil ti jc'opontic ti jc'optic ti much'u mu xijya'ibucutic jc'optique. Ja' no'ox hech hovil chisc'oponucutic ti sc'opic mi mu xca'ibetic ti sc'opique. 12 Ja' no'ox hech ti ho'oxuque hovil ti chac'opojic ti yan c'opetic mi mu'yuc much'u cha'ibe sjam ti ac'ope. Lec ti toyol avo'ntonic chac'an chavich'ic ti ap'ijilique ti chayac'boxuc ti Ch'ul Espíritue, pero ja' me xac'anic ti ja' chp'ijub ti aventaic scotol ti jch'unojeletique.

13 Hech yu'un ti jayvo'oxuc ti cha'ac'batic ap'ijilic yu'un hech xu' chac'opojic ti ora no'ox ti yan c'ope, albo vocol ti Diose yu'un hech chana'ic chavalbe sjam ti c'usi laj avale. 14 Yu'un mi ti jc'opontic Dios ti yan c'op, ja' ventaimbil co'ntontic yu'un ti Ch'ul Espíritue hech yu'un ti hech chijc'opoj. Ti ho'ucutique ja' mu xc'ot ti co'ntontic ti c'u che'el chcalbetique. 15 Hech yu'un hech ti jpas ho'oni. Ventaimbil co'nton yu'un ti Ch'ul Espíritue ti jc'opon Dios ti yan c'op, ti jc'opon Dios ti jc'op uc yu'un hech ti jna' ti c'usi lec chcalbe ti Diose. Ventaimbil co'nton yu'un ti Ch'ul Espíritue chiq'uejin yu'un ti Diose ti yan c'op, chiq'uejin ti jc'op uc yu'un hech ti jna' ti c'usi chiq'uejin yu'un ti Diose. 16 Ja'uc mi hocol aval chavutic ti Diose ti yan c'op no'ox, yu'un ti mu xa'ibeic sjam ti cusi chavalique ti quermanotique ti te achi'inojique, “hechuc”, mu xchi c'alal laj avo'nton laj ac'opon ti Diose yu'un mu xa'yic ti c'usi laj avale. 17 Lec ti laj avalbe vocol ti Diose ho'oti. Pero muc xmuc'ub yo'ntonic yantic avu'un. 18 Hocol yalbun ti Diose más ep chic'opoj ti ora no'ox ti yan c'opetic ho'oni c'alal jtuc oyun. Jutuc no'ox chac'opojic ti ora no'ox ti yan c'opetic ti ho'oxuque. 19 Manchuc mi hech ac'bilun jp'ijile, mu jc'an ti hech ti jpas ti stojol scotol ti jch'unojeletique. Persa chic'opoj ti sc'opique yu'un hech ti jchanubtas. Manchuc mi ho'p'el no'ox chcalbe, ja' chmuc'ub yo'ntonic cu'un. Hovil mi chic'opoj ti stojolic ti yan c'op. Yu'un manchuc mi lajunmil ti p'el chcalbe ti yan c'op, muc un chmuc'ub yo'ntonic cu'un.

20 Quermanotac, mu me hechuc chanopic hech chaj c'u che'el ololetic. Taca mu xana'ic ti c'usi chopole hech chaj c'u che'el ololetic lec. Pero ti c'u che'el chanopique ja' tsc'an ti chanopic hech chaj c'u che'el muc'tic crixchano. Tsc'an ti chanopic mi lec ti c'u che'el chapasique. 21 Hech ono'ox ts'ibabil ti sun ti Diose: “Ti jtac talel yanlum crixchanoetic ti yan ti sc'opique yu'un tsalbil chc'otic ti achi'iltaque. Ja'to hech chlic sna'ic ti c'usi castigoal ti chcac'bee yu'un ac'o sna'ic ti ho'on Diosun yu'unique. Hovil; mu yu'unuc hech tsutes yo'ntonic ti jtojol”, x'utat ti Isaíase, xchi ti Diose. 22 Ja' no'ox hech uc ti ora to mi ja' no'ox chac'opojic ti yantic c'opetique mu'yuc much'u tsutes yo'ntonic avu'unic. Ja'uc mi jamal chachol ti sc'op ti Diose ti stojol ti achi'iltaque, ja' chc'ot ti yo'nton avu'unic yu'un ti jamal chacholique. 23 Hech yu'un c'alal atsoboj abaic acotolic ho'oxuc ti jch'unojeloxuque, mi acotolic chac'opojic ti ora no'ox ti yan c'opetique, hech yu'un mi ch-ochic tal te ti

atojolique ti much'utic mu xch'unojuque ti mu chanubtasbiluc mi jutuc ti sc'op Diose, “chujuben sjolic”, xchiic avu'unic yu'un chavochetic no'ox. 24 Ja'uc mi acotolic chavalic ti sc'op ti Diose ti ac'opic, hech yu'un mi ch-ochic tal te ti atojolique ti much'utic mu xch'unojuque ti mu chanubtasbiluc mi jutuc ti sc'op ti Diose, ja' chtijbat yo'ntonic yu'un cha'ibeic sjam ti c'usi chavalic acotolique. Ja' chlo'laj yo'ntonic yu'un smulic ti sventa ac'opic acotolique. 25 Hech chlic sna'ic ti mu xtun ti yo'ntonique. Hech tsbic'tajes sbaic ti stojol ti Diose, hech tsutes yo'ntonic ti stojol ti Diose. “Melel ti xchi'inojic ti Diose ti mero melel”, xchiic.

Ja' sc'opilal lecuc me chapasic scotol, oyuc me sjam ti c'usi chavalique, xchi

26 Hech yu'un ti c'alal chatsob abaique, quermanotac, ti c'u che'el chayac'boxuc ana'ic ti Ch'ul Espíritue jun ac'o q'uejinuc yu'un Dios, yan ac'o xcholbe sjam ti sc'op Diose, yan ac'o yal ti c'usi ach' i'ac'bat sna' yu'un ti Diose, yan ac'o c'opojuc ti yan c'op, yan ac'o sjelavesbe ti sc'ope. Sventauc me chmuc'ub avo'ntonic acotolic ti c'usi chapasique. 27 Mi oy much'u tsc'an chc'opoj ti yan c'op, ta yutsil ti cha'vo' no'ox chc'opoj. Mi lum ep, oxvo'. Jujuntic ac'o c'opojuc. Ac'o jelavesbatuc sc'op yu'un junuc quermanotic. 28 Mi mu'yuc much'u tsna' chjelavesbat sc'opic, mu me xc'opojic ti stojol scotol ti jch'unojeletique. Stuc ac'o sc'opon Dios ti yo'nton, hech cha'i ti Diose. 29 Ja' no'ox hech uc cha'vo' oxvo' no'ox me ac'o xchol ti c'u che'el i'albat ti yo'nton yu'un ti Diose. Hech yu'un ti yan quermanotique ac'o snopic mi sc'op Dios ti yac'oj sba chcholique. 30 Ti much'utic te nacajtique mi oy much'u oy c'usi ch-albat ti ora ti yo'nton yu'un ti Diose, ac'o ch'aniuc ti much'u yac'oj sba chc'opoje yu'un ac'o yal ti c'usi ch-albat ti yo'nton yu'un ti Diose ti yan uque. 31 Yu'un mu xtun mi oy chac'opojic cha'vo' oxvo'. Ja' no'ox chavochetic no'ox chc'ot. Ti ho'oxuc ti chavalic ti sc'op ti Diose, ja' hech tsc'an ti jujuntic chlic c'opojanic. Hech chap'ijub acotolic. Hech chmuc'ub avo'nton acotolic. 32 Mi oy cha'albatic ti avo'ntonic ti ora yu'un ti Diose, hech yu'un mu persauc ti chac'opoj ti ora. Xu' chamala. Patil xu' chlic aval yu'un hech cha'yic scotolic. 33-34 Yu'un ma'uc sventa Dios mi xijvochetucutic no'ox. Ja' yu'un Dios chc'ot yu'un ti jmala jbatique, hech lec chbat.

Ti antsetique mu me xc'opojic ti stojol ti jch'unojeletique hech chaj c'u che'el ti mu xc'opojic ti antsetique ti jujun templo ti buc no'ox tstsob sbaic ti jch'unojeletique. Yu'un ti antsetique mu yich'ojuc yabtelic yu'un chc'opojic ti stojol scotolic. Biq'uit ac'o yac' sbaic hech chaj c'u che'el chal ti smantal ti Diose. 35 Mi oy c'usi sc'an sna'ic ja' ac'o sjac'beic ti smalalique te ti snaic yu'un mu lecuc mi chc'opoj antsetic ti stojol scotol ti jch'unojeletique.

36 Ho'oxuc ti ach'unojbeic sc'op ti Diose te ti Corintoe, na'ic me ti mu ho'ucoxuc jbael laj aliquesic ti sc'op ti Diose. Mu atucuc no'ox ti ihul xa ti aventaic ti sc'op ti Diose. Hech yu'un ja' tsc'an ti chapasic hech chaj c'u che'el tspasic ti yan jch'unojeletique ti c'u che'el ichanubtasatic yu'un ti Diose. 37 Yu'un ti ho'oxuc ti ac'biloxuc ap'ijilic yu'un chavalic ti sc'op ti Diose, xchi'uc ti ho'oxuc ti ac'biloxuc ap'ijilic hech xu' chac'opojic ti ep ti tos c'opetique, chana'ic ti ja' smantal ti Cajvaltique ti c'u che'el laj jts'ibaboxuc avi to. 38 Mi oy much'u mu spas ti muc' avi to, hech mu me xapasbeic ti muc' ti sc'op uque.

39 Hech yu'un, quermanotac, c'anic me ti jamal chavalic ti sc'op ti Diose ti ac'opique. Ja' no'ox hech uc mu me xapajesic ti much'utic chc'opojic ti ep ti tos c'opetique. 40 Lecuc me chapasic scotol. Oyuc me sjam ti c'usi chavalique.

15

Ja' sc'opilal ti yu'un ti icha'cuxi loq'uel ti ch'en ti Cajvaltique, ja' no'ox hech chijcha'cuxiucutic uc

1 Quermanotac, más chacac'boxuc ana'ic ti lequil ach' c'ope ti laj jcholboxuc ava'yique. Yu'un laj apasic ti muc', hech yu'un oy xch'unojel avo'ntonic asta ti ora to. 2 Mi j'ech'el avac'oj ti avo'ntonic ti c'ope ti laj jcholboxuc ava'yique, ja' chacolic. Mi hovil laj avalic ti chach'unique, mu xacolic.

3 Ja' tsots sc'opilal ti c'u che'el laj jcholboxuque yu'un hech quich'oj mantal ti ja' icham ti cruz yu'un jmultic ti Cristoe hech chaj c'u che'el ts'ibabil ti sun ti Diose, 4 ti imucat ti ch'ene, ti yoxibal c'ac'al icha'cuxi loq'uel ti ch'en hech chaj c'u che'el ts'ibabil ti sun ti Diose. 5 Laj jcholboxuc ava'yic ti ja' jbael laj yac' sba ti q'uelel ti stojol ti Pedroe. Patil laj yac' sba ti q'uelel ti stojol scotol ti yajchanc'opetique, ja' ti lajchavo'ique. 6 Patil laj yac' sba ti q'uelel ti stojol ep quermanotic. Ech'em ti ho'ob ciento te stsoboj sbaic co'ol laj yilic ti ja' ti Cristoe. Ti much'u laj yilique oy to ep cuxajtic ti ora to, oy yantic uc ivay xa ti sbec'talique. 7 Patil laj yac' sba ti q'uelel ti stojol ti Jacoboe. Patil laj yac' sba ti q'uelel ti stojol scotol ti jcholc'opetic yu'une.

8 Ho'oni ja' slajebun xa laj yac' sba ti q'uelel ti jtojol uc. Ho'oni hech chaj c'u che'el olol ti mu ts'aquiemuc yual ti ch-ane, ti ora no'ox ch-an. Ja' no'ox hechun ti ho'one ti ora no'ox laj sjelbun co'nton ti Cajvaltique. 9 Ho'oni biq'uitun, ja' muc' ti yan jcholc'opetique. Mu lecuc x'elan ti ochemun ti jcholc'ope yu'un ep laj quilbajin scotol ti much'utic xch'unojbeic sc'op ti Diose. 10 Ti sventa no'ox yutsil yo'nton ti Diose ti hech nic'ot xa ti jcholc'ope. Mu hoviluc ti oy yutsil yo'nton cu'une. Tsots ni'abtej ho'oni, jutuc no'ox i'abtej scotol ti yantique. Mu ho'ucun jtuc. Ja' ti sventa no'ox ti Diose ti hech yac'ojbun yutsil ti co'ntone. 11 Manchuc mi ho'on, manchuc mi ja' ti yantique, hech cac'oj jbatutic ti jcholbetutic sc'opilal ti Cristoe. Hech yu'un ti ach'unojic xae.

12 Yu'un nacholbat ava'yic sc'opilal ti Cristoe ti icha'cuxi loq'uel ti ch'ene, hech yu'un ¿c'u yu'un oy hech chavalic: “Mu'yuc much'u chcha'cuxi loq'uel ti ch'en”, xachiic? 13 Ti meleluc ti mu'yuc much'u chcha'cuxi loq'uel ti ch'ene, hech chloc' sjam ti muc xcha'cuxi loq'uel ti ch'en ti Cristo uque ti hechuque. 14 Ti meleluc ti muc xcha'cuxi loq'uel ti ch'en ti Cristoe, hovil ti jcholbetutic sc'op ti hechuque. Hovil ach'unojic uc ti hechuque. 15 Jlo'lavanejuntutic c'otemuntutic ti hechuque yu'un jcholojbetutic xa sc'opilal ti Diose ti laj xcha'cuses loq'uel ti ch'en ti Cristoe. Ti mu'yucuc much'u chcha'cuxi loq'uel ti ch'en ti animaetique, yu'un muc xcha'cusesat loq'uel ti ch'en yu'un ti Diose ti Cristoe obi. 16 Ti meleluc ti mu'yuc much'u chcha'cuxi loq'uel ti ch'en ti animaetique, yu'un muc xcha'cuxi ti Cristo uque ti hechuque. 17 Ti meleluc ti muc xcha'cuxi ti Cristoe, hovil ti ach'unojbeic scop ti hechuque. Oyoxuc to ti mozoil yu'un ti mulile ti hechuque. 18 Hech ti much'utic oyic ti stojol ti Cristoe ti ivayic xa ti sbec'talique, ja' ch'ayel ibatic ti hechuque. 19 Ti meleluc ti ja' no'ox jayib c'ac'al cuxulucutic li' ti balumile ti oyucutic ti stojol ti Cristoe, más uts jbatic ho'ucutic ti hechuque. Mu utsuc sbaic ti yan crixchanoetique ti hechuque.

20 Ti ho'ucutique ti jna'tic ti melel ti icha'cuxi loq'uel ti ch'en ti Cristoe. Yu'un ti icha'cuxi primeroe, hech yu'un chcha'cuxiic scotolic ti quermanotique ti ivay xa ti sbec'talique. 21 Ti scoj jun vinic chijchamucutic. Ti sventa jun vinic chijcha'cuxiucutic. 22 Yu'un ti scoj ti Adane jcotoltic chijchamucutic. Ti sventa ti Cristoe jcotoltic chijcha'cuxiucutic. 23 Hech xmelmun

batel. Ja' jbael icha'cusesat ti Cristoe. C'alal tsut tal ti Cristoe, chcha'cusesat ti much'utic oyic ti stojole. 24 Patil c'alal tsta yorail ti slajebal c'ac'ale, tsalbil chc'ot yu'un ti Cristoe scotol ti yajcontrae ti oy yipe, ti oy sp'ijile, ti oy yip tspas mantale. C'alal tsalbil xa yu'un scotole, hech yu'un chac'be entrecal ti sc'ob ti Jtotic Diose scotol ti much'utic ich'umbat sc'op yu'une. Yu'un ja' i'ac'bat yabtel yu'un. 25 Ja'to c'alal tsalbil chc'ot scotol ti yajcontrae, ja'to chlaj yo'nton chispasucutic ti mantal ti Cristoe. 26 Ja' ti slajeb ti yajcontrae ti tstsale, ja' ti chijchamucutic yu'une. 27 Yu'un hech ono'ox ts'ibabil ti sun ti Diose ti "ja' chac'be sventain scotol ti Snich'one", ti xchie. Ti "scotol chac'be sventain" ti xchie, mu yu'unuc tsventain ti Stote. Yu'un ja' ti sventa ti Stote ti tsalbil chc'ot yu'un scotol. 28 C'alal tsalbil ic'ot xa yu'un scotole, hech chlic yac' sba ti ventainel yu'un ti Stote yu'un ja' ti sventa ti Stote ti tsalbil ic'ot yu'un scotol. Hech patil mu xa sventain ti Snich'on ti Diose. Ja' tsventain scotol ti Jtotic Diose.

29 Ti meleluc ti mu xcha'cuxiic ti animaetique, mu hechuc chich'ic ho' ti crixchanoetique yu'un ti sventa ti yermanotac ti icham xae. Taca mu xch'unic ti chcha'cuxiic ti animaetique, mu hechuc tspasic ti hechuque.

30 Ti meleluc ti mu xijcha'cuxiucutique, ¿c'u stu cu'untutic ti scotol c'ac'al c'an lajucuntutic ti milel? 31 Scotol c'ac'al ta xa xicham ya'yel yu'un ti toyol co'nton avu'unic ti stojol ti Cajvaltic Cristo Jesuse. 32 Ti li' ti jteclum Efesoe jun to puru jti'vanej bolom li' jchi'inoji yu'un puru laj scontrainucun. Ti ja'uc mu meleluc ti chijcha'cuxiucutique, ¿c'u stu cu'un its'ic cu'un? "Más lec ve'ucun, jlajes c'usi oy cu'un ti jayib c'ac'al cuxulun li' ti balumile, laj c'op o", xichi hech chaj c'u che'el xch'unoj crixchanoetic.

33 Mu me xalajic ti lo'lael. Yu'un mi chachi'inic ti much'u chopol yo'ntonique ja' no'ox chbolib avo'ntonic. 34 Viq'uiluc me asatic, mu xa me xasa'ilan yan amul. Oy to te achi'inojic ti mu to xojtiquinic ti Diose yu'un mu xch'unic ti chixcha'cusesucutique. Hech chacalbeic yu'un ac'o xaq'uexavic.

Ja' sc'opilal ti c'u che'el chcha'cusesat ti much'utic chamenique

35 Repenta oy chajaq'uic: "¿C'u che'el chcha'cusesat ti much'utic chamenic? ¿C'u x'elan sbec'talic c'alal chcha'cuxiic?" xachiic. 36 ¿Mi yu'un mu'yuc ap'ijilic? ¿Mi mu xana'ic ti ja'to mi ic'a' ti c'usi chats'unique, ja'to chch'i tal? 37 Ti c'usi chats'une, mu xa xco'olaj c'alal chch'i tal. Sbec' no'ox chats'un, mi trigo, mi yan ts'unubiletic. 38 Ti Diose chac'be sbec'tal hech chaj c'u che'el tsc'an yo'nton stuc. Mu co'oluc ch-ac'bat sbec'tal jujutos. 39 Mu co'oluc sbec'talic scotolic. Yan sbec'talic crixchanoetic, yan sbec'talic c'usi xcotetic ti lum, yan sbec'talic mutetic, yan sbec'talic choyetic. 40 Yan o ti c'utic chquiltic te ti vinajele, yan o ti c'utic oy li' ti balumile. Mu co'oluc yutsil ti c'utic chquiltic te ti vinajele xchi'uc ti c'utic oy li' ti balumile. 41 Yan squeval ti c'ac'ale, yan squeval ti ue, yan squeval ti c'analetique. Yantic squeval ti jujup'ej ti c'analetique. 42 Ja' no'ox hech uc ti much'utic chamenique ti chcha'cuxiique, chmucat ti lum, chc'a'. C'alal chloc' tal, ja' mu sna' chlaj. 43 Chmucat ti lum yu'un mu xa xtun. C'alal chloc' tal, oy xa yutsil. C'alal chmucat ti lum, mu'yuc xa yip. C'alal chloc' tal, oy xa yip. 44 Ja' jbec'taltic sventa balumil ti chmucat ti lume. Ja' ach' jbec'taltic sventa sbatel osil ti chijcha'cuxiucutic xchi'uque. Oy jbec'taltic sventa no'ox balumil. Oy ach' jbec'talic sventa sbatel osil.

45 Hech ono'ox ts'ibabil comel: "Ja' ti primero totil cu'untique, ja' ti Adane, i'ac'bat xch'ulel hech icuxi", ti xchie. Ja' ti slajeb totil cu'untique, ja' ti Cristoe, ja' j'ac'cuxlejal. 46 Ma'uc jbael chijcuxi sbatel osil. Ja' jbael chijcuxi li' ti balumile. Patil chijcuxi sbatel osil. 47 Ti primero totil cu'untique ja'

sventa no'ox balumil yu'un pasbil ti ts'ubilum. Ti xcha'va'al totil cu'untique ja' sventa vinajel. 48 Yu'un li'oyucutic li' ti balumile, co'ol pasbilucutic ti ts'ubilum xchi'uc ti Adane ti primero ipasat ti ts'ubilume. Ti chijc'ot ti vinajele, co'ol ach' jbec'taltic chijc'ot xchi'uc ti Cristoe ti ja' sventa ti vinajele. 49 Hech chaj c'u che'el co'ol jbec'taltic xchi'uc ti Adane ti pasbil ti ts'ubilume, ja' no'ox hech uc co'ol ach' jbec'taltic chijc'ot xchi'uc ti Cristoe ti ja' sventa ti vinajele.

50 Quermanotac, chacalbe ava'yic. Xchi'uc avi jbec'taltic li'to mu xu' chba jchi'intic ti Diose yo' bu tspas mantal sbatel osil. Ma'uc sventa sbatel osil yu'un chc'a'. 51 A'yo me ava'yic, chacalbeic ti c'usi ja'to no'ox laj yac'bun jna' ti Diose. Mu jcotolticuc chvay ti jbec'taltique. Pero jcotoltic co'ol chijc'atp'ujucutic ti ach'. 52 Hech chaj c'u che'el ti jmuts'tic jsatic, ja' no'ox hech ti ora no'ox chijc'atp'ujucutic ti ach' ti slajeb vuelta ch-oq'uesanat ti cornetae. C'alal ch-oq'uesanat ti cornetae, ja' chcha'cuxiic ti quermanotic ti chamenique. Mu xa sna' xc'a' ti ach' sbec'tal ti chich'ique. Ja' no'ox hechucutic uc chijc'atp'ujucutic ti ach'. 53 Ti jbec'taltic ti sna' chc'a'e, ta me xc'ataj ti ach' jbec'taltic. Ja' mu xa sna' chlaj. Ti jbec'taltic ti sna' chchame, ta me xc'ataj ti ach' jbec'taltic sventa chijcuxiucutic sbatel osil. 54 Mi laj xa quich'tic ti ach' jbec'taltique ti mu sna' chlaje, ja' ti sventa chijcuxiucutic sbatel osile, hech chc'ot ti pasel hech chaj c'u che'el ts'ibabil comel ti sun ti Diose ti mu xa xijchamucutique. 55 Yu'un tsalbil xa ic'ot cu'untic ti mu xa ch'ayeluc chijbat, hech mu xba quich'tic castigo, ti xchie. 56 Ja' ti scoj jmultic jcotoltic ti hech ono'ox oy jc'opilaltic ti chba quich'tic castigo, ja' ti ch'ayel chijbate. Yu'un ti oy jmultique yu'un muc xch'un cu'untic ti mantaletic yu'un ti Diose. 57 Hocol yalbucutic ti Diose tsalbil chc'ot cu'untic scotol ti sventa ti Cajvaltic Jesucristoe, ti ho'ucutic ti laj xa jch'umbetic ti sc'ope.

58 Hech yu'un, quermanotac, ti c'uxoxuc ti co'ntone, junuc me avo'ntonic, mi jutuc mu me xchibaj avo'ntonic. Scotol c'ac'al toyoluc me avo'ntonic chapasbeic yabtel ti Cajvaltique yu'un chana'ic ti mu hoviluc cha'abtejic yu'un ti Cajvaltique.

16

Ja' sc'opilal ti taq'uine ti tstaquic batel yu'un tscoltaic ti quermanotic te ti Jerusalén

1 Laj ajac'bucun ti carta ti c'u che'el chatsobic ataq'uinic yu'un chatacbeic batel ti quermanotic te ti Jerusalén, ja' ti co'ol oyucutic ti stojol ti Diose xchi'uque. Hech chaj c'u che'el laj xa jpas ti mantal scotol ti jch'unojeletique ti te oyic ti balumil Galaciae ja' hech me chapasic. 2 Ti jujun domingo chaq'uej ti ataq'uinique te ti anaique yu'un hech tstsob avu'unic ti c'alal chihul te ti atojolique. Ja' ti c'u che'el chayac'boxuc bendición ti Diose, hech yu'un te chanopic c'u che'el chavaq'uic. Mu me ja'uc chba asa'ic ti anil ti taq'uine c'alal chihule. 3 C'alal chihul te ti atojolique, jc'an ti t'ujbil xa avu'unic ti much'utic chba yaq'uic comel ti taq'uine te ti Jerusalén, ja' ti motonil ti chavac'beic ti quermanotique. Ho'oni ti jpasbe scarta yu'un hech tsna'ic ti quermanotique ti ho'oxuc chacoltaique. Hech ti jtac batel. 4 Mi chvinaj ti hech tsc'an ti chibate, hech xu' chixchi'inucun batel.

Ja' sc'opilal ti Pabloe ti chac'be sna' ti te ch-ech' ono'ox ti Corinto

5 C'alal mi laj co'nton te ti balumil Macedonia, te chital, chtal jq'ueloxuc uc yu'un jnopoj xa ti te chibat ti Macedoniae. 6 Te van chihalej yo' bu oyoxuque. Te van ch-ech' cu'un ti yorail sique. Patil chachi'inucun batel ti bu chibate. 7 Mu jc'an ti j'ech'el no'ox ch-ech' jq'ueloxuque. Co'nton ti jc'an ti te chihalej

yu'un chajchi'inoxuc mi hech tsc'an ti Cajvaltique. 8 Li'to chihalej ti Efeso
ja'to mi i'ech' ti q'uin Pentecostés. 9 Li'i ja'to no'ox ivinaj ti oy bu xu' lec
chi'abtej yu'un ti Cajvaltique. Pero ep ti much'utic chiscontrainun uc.
10 Mi ihul te ti atojolic ti Timoteoe, ac'o nichimuc yo'nton avu'unic yu'un ja'
tspasbe yabtel ti Cajvaltic uque hech chaj c'u che'el ho'oni. 11 Hech yu'un mu
me biq'uituc chavilic ti Timoteoe. Ja' lec ti chapasic ti muc' acotolic. C'alal
mi ilaj yo'ntone, hech yu'un nichimuc no'ox me avo'ntonic ac'bo c'usi chtun
yu'un hech chul li'to. Yu'un li' ti jmalatutic xchi'uc ti quermanotic li'to.
12 Ti quermanotic Apolose laj calbe vocol yu'un ac'o ba sq'ueloxuc uc
xchi'uc ti yan quermanotique. Mu to sc'an chtal ti ora te ti atojolic. Ta to
snop c'usi ora xu' yu'un chtal.

Ja' sc'opilal chabanucot la xalic, xchi

13 Viq'uiluc me asatic, oyuc me lec xch'unojel avo'ntonic. Tsotsuc me
avo'ntonic, mu me xaxi'ic. Tsots me xapas abaic. 14 Scotol ti avabtel chapase,
ja'uc me yu'un ti chac'uxubinvane.
15 Quermanotac, chana'ic ti ja' primero laj xch'umbe sc'op Dios te ti Acayae,
ja' ti estado avu'unique, ti Estéfanase xchi'uc sjunul sna. Chana'ic uc ti scotol
ora yac'oj sba tscoltaic ti much'utic oyic ti stojol ti Diose. 16 Hech yu'un
chacalbeic, paso me ti muc' ti much'utic hech yo'ntonic chiscoltauntutic ti
abtele. 17 Nichim no'ox co'nton yu'un ti laj ataquic talel ti Estéfanase xchi'uc
ti Fortunatoe xchi'uc ti Acaicoe. Ja' aq'uexolic ic'otic yu'un mu ho'ucoxuc
natalic. 18 Imuc'ub co'nton yu'un italic. Hech imuc'ub avo'ntonic uc. Paso
me ti muc' ti much'utic hech yo'ntonique.
19 Chabanucot chal scotol ti jch'unojeletique li' ti slumal Asia. Chabanucot
chal ti sventa ti Cajvaltique ti Aquilae xchi'uc ti Priscilae xchi'uc scotol
ti jch'unojeletique ti tstsob sbaic te ti sna. 20 Chabanucot la xal scotol ti
quermanotique. Yu'un ja' señail ti c'uxoxuc ti co'ntone tsacbo me abaic
ac'obic ti ho'oxuque.
21 Ho'on Pabloun, ti jtojbot avo'ntonic uc. Hech yu'un ho'on jtuc ti jc'ob laj
jts'iba ti jchol cha'chol avi li'to.
22 Taca tal yic'ucutic batel ti ora ti Cajvaltique, ja' ti jc'an. Scotol ti much'utic
mu c'uxuc ti yo'ntonic ti Cajvaltique ti mero melel ta me x'ac'batic castigo
yu'un ti Cajvaltique.
23 Ac'o yac'boxuc ep bendición ti Cajvaltic Jesuse. 24 Acotolic c'uxoxuc ti
co'nton ti sventa ti Cristo Jesuse.

JA' TI XCHIBAL SCARTA TI QUERMANOTIC TE TI CORINTOE
ti its'ibabat yu'un ti Pabloe

Ti Pabloe hech lic sc'opon ti carta ti quermanotic te ti Corintoe

1 Ho'on Pabloun, ho'on jcholc'opun yu'un ti Jesucristoe yu'un hech laj
sc'an yo'nton ti Diose. Xchi'uc ti quermanotic Timoteoe, cha'vo'untutic
chajc'oponoxuc ti carta, ho'oxuc ti ach'unojbeic sc'op ti Diose ti te oyoxuc ti
Corinto te ti estado Acaya xchi'uc ti sjoylejal yu'un Acaya. 2 Ac'o yac'boxuc
bendición ti Jtotic Diose xchi'uc ti Cajvaltic Jesucristoe. Ac'o yac'bot jun
avo'nton ti jujunoxuque hech mu xlo'laj avo'ntonic.

Ja' sc'opilal ti ep laj yich' ilbajinel ti Pabloe

3 Hocol aval, tsc'an ti chcutic ti Diose, ja' ti Stot ti Cajvaltic Jesucristoe,
yu'un stalel chc'uxubinvan, stalel chismuc'ubtasbucutic co'ntontic. 4 Mi
chquich'tic vocol ja' chismuc'ubtasbucutic co'ntontic yu'un hech ti jna'tic
c'u che'el ti jmuc'ubtasbetic yo'ntonic uc ti much'utic chich'ic vocol, c'usuc
no'ox vocol chtal ti stojolic, yu'un muc'ubtasbil co'ntontic uc yu'un ti Diose.
5 Jchi'inojtic to ti vocol ti Cristoe. Hech yu'un mi más ep chquich'tic vocol,
hech más chismuc'ubtasbucutic co'ntontic ti Cristoe. 6 Yu'un ti chquich'
vocol ti ho'one, yu'un hech chavilic ti chcoltavan ti Diose hech más ch-
an stsatsal avo'ntonic. Hech chmuc'ub avo'ntonic yu'un chana'ic ti chas-
coltaoxuc uque. Yu'un ti chismuc'ubtasbun co'nton ti Diose, yu'un hech xu'
chajmuc'ubtasboxuc avo'ntonic uc mi chavich'ic vocol. 7 Ti jna' ti laj avich'
mul c'alal laj ava'yic ti ep laj quich' vocol li'i. Hech yu'un ti jna' uc ti nichim
no'ox avo'ntonic c'alal chava'yic ti c'u che'el laj xa scoltaun ti Diose.

8 Quermanotac, ti jc'an chacac'boxuc ana'ic ti ep laj quich' ilbajinel te ti
slumal Asia ho'oni. Tsots ti jyalel laj ca'i, mu xcuch ya'yel laj ca'i. Laj cal
ti te chichame. 9 J'ech'el chicham o laj ca'i, laj jna' ti mu xu' cu'un ti jcolta
jba jtuc. Lec ti hech laj jnope yu'un hech ja' no'ox laj jch'un ti chiscoltaun ti
Diose. Ja' no'ox laj jna' ti xu' chcha'cuses ti animaetique ti Diose. 10 Manchuc
mi mu xcuch ya'yel laj ca'i, ja' laj scoltaun ti Diose yu'un hech muc xicham.
Ti jch'un ti ja' no'ox hech chiscoltaun scotol ora. 11 Ta me xacoltaucun uc.
Ja' chac'opombun Dios ti jtojol. Yu'un mi epoxuc chac'opombun Dios ti
jtojole, hech patil más chlic apasic ti muc' ti Diose c'alal chavilic ti c'u che'el
chiscoltaune. Hech más lec chbat sc'opilal ti Diose cu'untic jcotoltic.

Ja' sc'opilal ti c'u yu'un muc x'ech' ti Corinto ti Pabloe

12 Ho'oni xu' chcal ti mu'yuc bu nilo'lavan, ti jun co'nton chi'abtej ti stojol ti
Diose. Ti jna' ti hech co'nton. Hech yu'un mu'yuc bu laj jlo'laoxuc uc. Ma'uc
ti sventa sp'ijil co'nton ti xu' cu'une. Ja' ti sventa ti yutsil yo'nton chiscoltaun
ti Diose. 13 Mi ti jcarta mu'yuc bu chajlo'laoxuc ti c'op. Ja' no'ox laj calboxuc ti
c'usi melele. Jun no'ox sjam ti c'usi laj jts'ibaboxuc ti jcartae. Mu'yuc much'u
xu' tsloq'uesbe yan sjam. 14 Jna' ti mu to chavojtiquinucun lec. Tsc'an to ti
toyol avo'ntonic ti jtojol. Ho'one toyol co'nton ti atojolic. Ja' no'ox hech c'alal
tsta yorail chtal ti Cajvaltic Jesuse toyol co'nton ti atojolic. Ja' no'ox hech
tsc'an uc ti toyol avo'ntonic ti jtojol.

15-16 Laj jcuy ti toyol avo'ntonic ti jtojol hech chaj c'u che'el toyol co'nton
ti atojolic ho'oni hech yu'un laj jnop ti c'alal mu to chital li' ti Macedoniae

ti ch-ech' jq'ueloxuc tal. Jnopoj uc ti c'alal chlaj co'nton li'i chisut batel ch-ech' jq'ueloxuc yan vuelta uc. Laj cal ti chib vuelta nichim no'ox avo'ntonic laj jcuy yu'un ti hech chajq'ueloxuc laj jcuy. Patil nichim no'ox avo'ntonic chatacucun batel ti estado Judea yu'un chba jq'uel ti quermanotic te o laj jcuy. 17 Ja'uque, mu nichimuc avo'ntonic ti jtojol. ¿Mi yu'un chacuyic ti mu xc'ot ti pasel ti jc'ope ti c'usi chcale? ¿Mi chacuyic ti mu jnop lec ti c'usi ti jpase? ¿Mi chacuyic ti co'ol ti jnop xchi'uc ti crixchanoetique ti “chital”, xchi ti mu xc'ot ti pasel yu'unique? Ho'oni mu hechuc yu'un mu hechuc laj sc'an ti Diose. 18 Ja' no'ox hech chaj c'u che'el chach'umbe sc'op ti Diose ja' no'ox hech xu' chach'umbucun jc'op uc. Melel ti c'usi chcale. 19 Yu'un ti Jesucristoe, ja' ti Snich'on ti Diose, ja' ti laj jcholboxuc ava'yic sc'opilale ti ho'one xchi'uc ti Silvanoe xchi'uc ti Timoteoe, mu cha'tos ostosuc ti smantale. Jtos no'ox. Mi laj yal ti chc'ot ti pasele, chc'ot ti pasel obi. Mi laj yal ti mu xc'ot ti pasele, mu xc'ot ti pasel obi. 20 Ti jayp'el yaloj ti Diose ti chc'ot ti pasel ti sventa ti Snich'one, chc'ot ti pasel. Hech yu'un c'alal ti jc'opontic Dios, “Hechuc, Cajvaltic Cristo”, xijchi yu'un ti jch'untic ti chijyac'bucutic ti Diose ti sventa ti Cajvaltique. Hech pasbil ti muc' cu'untic ti Diose. 21 Ja' no'ox ti Diose ti laj xa yac'bucutic yip co'ntontic ti sventa ti Cristoe jcotoltic. Ja' uc ti laj xa yac'bucutic cabteltic ti jujunucutique. 22 Ja' uc ti yac'ojbucutic señail ti co'ntontic ti yu'unucutic sbatel osile. Ti señaile ja' ti Ch'ul Espíritu yu'un ti nainem ti co'ntontic jcotoltic.

23 Sna' ti Diose ti melel chcal ti yu'un laj jc'uxubinoxuc hech yu'un muc xi'ech' te ti alumalique. 24 Mu yu'unuc mi nitale, yu'un chajsujoxuc yu'un hech chach'unic ti c'usi ti jc'ane. Mu me xanopic hech. Ja' no'ox toyol co'nton jc'an chajcoltaoxuc yu'un hech nichim no'ox avo'ntonic. Yu'un oy xch'unojel avo'ntonic chquil.

2

1 Hech yu'un laj jnop mu xtal jq'ueloxuc mi ja' no'ox chacac'boxuc avich'ic mul yan vuelta yu'un ti te xtal jtaq'uioxuque. 2 Yu'un mi ho'on chacac'boxuc avich'ic mul, hech yu'un mu'yuc xa much'u chismuc'ubtasbun co'nton. Yu'un ho'oxuc ti aventaic ti nichim co'ntone. 3 Hech yu'un ti hech laj jcajtacboxuc jelavel tal ti cartae ti c'utic ti palta avu'unique yu'un hech mu xc'ot quich' mul ti c'alal chihul te ti atojolique. Yu'un ja' laj jc'an ti chapajem xa avu'unique. Yu'un ja' ti jc'an ti nichim no'ox co'ntontic jcotoltic c'alal te xa oyun ti atojolique. 4 C'alal yac'oj sba chajts'ibaboxuc ti cartae, vocol ihu' cu'un ti hech laj cal ti cartae. Ep laj quich' mul, ep ni'oc' yu'un laj jna' ti c'ux chava'yic. Yu'un ti hech laj cale, mu yu'unuc chi'ilin. Ja' yu'un ti ep c'uxoxuc ti co'ntone.

Ja' sc'opilal ti Pabloe ti chch'ay ti yo'nton smul ti much'u staoj smule

5 Ti much'u laj yac'bun quich' mule, mu ho'ucun no'ox ti laj yac'bun quich' mule. Laj xa yac'boxuc avich'ic mul acotolic uc. Mu yu'unuc ech'em chcac'be xcuch yu'un ti hech chcale. 6 Ta yutsil ti c'u yepal u ti laj atenic loq'uele. 7 Hech yu'un ti ora to tsc'an ti chapasbeic perdón. Tsc'an ti chamuc'ubtasbeic yo'nton naca me tup'uc ti xch'unojel yo'ntone yu'un ti puru ich'mul cha'ie. 8 Hech yu'un chacalbeic vocol ti ora to. Ja' lec ti chavac'be sna' ti c'ux ti avo'ntonique. 9 Yu'un ti hech laj jts'ibaboxuque yu'un chajpasboxuc proval avo'ntonic mi chach'umbucun scotol jmantal. 10 Yu'un ti chapasbeic perdón, ti jpasbe perdón uc. Manchuc mi mu'yuc smul cu'un, ti jpasbe perdón yu'un hech mu xcha'bolib avo'ntonic cu'un. Yu'un mi mu xch'ay ti co'nton ho'oni yu'un ti hech laj spase, repenta hech chcha'bolib avo'ntonic ti jventa.

Sna'ojbun co'nton ti Cristoe ti hech oy ti co'ntone. 11 Yu'un mi mu'yuc perdón
ti co'ntontic, hech chislo'laucutic ti Satanase. Yu'un ep vuelta quilojtic xa ti
c'u che'el xu' chislo'laucutique.

Ja' sc'opilal ti Pabloe ti mu junuc yo'nton te ti Troas

12 C'alal nic'ot ti jteclum Troas, hech lic jchol ti lequil ach' c'ope, ja' ti
sc'opilal ti Cristoe. Ep ti much'utic tsc'an cha'yic, hech laj jcholbe ya'yic.
13 Pero mu junuc co'nton te oyun yu'un mu laj jta te ti quermanotic Titoe.
Hech yu'un laj jc'opon comel ti quermanotic ti te oyique, hech nital li' ti ora
li' ti slumal Macedonia.

Ja' sc'opilal scotol c'ac'al chaq'uilan ti q'uelel ti Cristo Jesuse ti yu'unune, xchi ti Pabloe

14 Hocol yal ti Diose ti scotol c'ac'al chaq'uilan ti q'uelel ti Cristo Jesuse ti
yu'unune. Yu'un ti vo'one cajcontra ono'ox ti Diose. Hech chaj c'u che'el ti
capitan soldadoe ti ora to ti chac' ti q'uelel ti much'u yajcontra ti laj stsale
hech tspasat ti muc' yu'un hech chilic ti laj yu'unin xae, ja' no'ox hech ti
Cajvaltique chaq'uilan ti q'uelel ti yu'ununtutique. Chac' chituntutic yu'un,
yu'un hech chpuc sc'opilal ti scotol balumil hech chaj c'u che'el yutsil yic' ti
pome ti c'alal yac'oj sba chac' ti q'uelel ti capitan soldadoe ti laj xa yu'unin
ti yajcontrae. 15 Ja' hech cutsiltutic hech chaj c'u che'el ti yutsil yic' ti pome
chiya'yuntutic ti Diose. Ti cutsiltutique ja' yu'un te oy ti co'ntontutic ti Cristoe
hech yu'un chcalilambetutic ti sc'ope. Yac'oj sba cha'ibeic ti yutsil ti Cristoe
ti much'utic tsc'an chcolique xchi'uc ti much'utic mu sc'an xch'unique, hech
ch'ayel chbatic. Ho'on ti jventa ti yac'oj sba cha'yique. 16 Ti much'utic mu
sc'an xch'unique mu'yuc smuil cha'yic ti sc'op ti Cajvaltique ti yac'oj sba
chcaltutique yu'un tsna'ic ti ch'ayel chbatique. Ja'uc ti much'utic tsc'an
chch'unique oy yutsil cha'yic ti sc'op ti Cajvaltique ti yac'oj sba chcaltutique
yu'un tsna'ic ti chcuxiic sbatel osil ti sventa. Mu'yuc much'u xu' yu'un stuc
tspas avi to. Persa coltabiluntutic yu'un ti Diose. 17 Ti ho'one mu co'oluc
co'nton xchi'uc ti yantique ti much'utic yac'oj sba chcholic ti sc'op Dios ti
scuyoj sbaique ti ja' no'ox tsc'anic ti ep tsta svinictac yu'un ja' no'ox tsc'anic
uc ti tstsalvanique. Ep ti much'utic hech tspasique. Ja'uc ti ho'one jun co'nton
ti stojol ti Diose, ac'bilun cabtel yu'un ti Diose, sq'uelojun ti Diose, li'oy ti
jtojol. Ho'on yu'un yu'unun ti Cristoe, hech yu'un ja' ti sventa ti yac'oj sba
chic'opoje.

3

Ja' sc'opilal laj xa yac' hu'uc cu'un ti Diose ti jchol ti ach' tratoe, xchi

1 Yu'un ti hech chcale, ¿mi ja' no'ox chach'unic ti jtoyilan jba yu'un ti
hech chcale? ¿Mi yu'un mu xavojtiquinucun? ¿Mi ja' chac'anic ti oy carta
chixcholbun jc'opilal ti c'alal te chic'ot ti atojolique hech chaj c'u che'el
tspasic ti yantique ti much'u jcholc'opetic scuyoj sbaique? ¿O mi ja' chac'anic
ti quich'oj acartaic ti chixcholbun jc'opilal hech chaj c'u che'el tspasic uc ti
yantique? 2 Mu persauc ti oy jcarta ho'oni. Ho'oxuc jcarta c'otemoxuc yu'un
ti aventaic chvinaj ti lec ti cabtele. Ta yutsil ti ja' no'ox chcal ac'opilal, mu
persauc ts'ibabil ti hun. Hech laj xa ya'iboxuc ac'opilalic scotolic ti i'abtej xa
ti avo'ntonic ti Diose ti sventa ti laj jcholboxuc ti sc'ope. 3 Ho'oxuc cartaoxuc
yu'un laj xa sts'ibaboxuc ti avo'ntonic ti sc'op ti Cristoe. Ti ho'one ja' no'ox laj
calboxuc ti sc'ope. Mu laj sts'iba ti tinta ti sna' chtup'e, mu laj sts'iba ti jpech
ton. Ja' laj sts'ibaboxuc ti avo'ntonic ti Ch'ul Espíritue ja' ti stalel cuxule.

4 Yu'un ti hech chcale, mu yu'unuc ti jtoy jba. Yu'un jch'unoj ti chiscoltaun
ti Diose ti sventa ti Cristoe, hech ihu' xa cu'un. 5 Mu yu'unuc chcal ti ihu'

cu'un jtuc. Ja' ihu' cu'un ti sventa ti Diose. 6 Yu'un ti Diose laj xa yac' hu'uc
cu'un ti jchol ti ach' tratoe, ja' ti c'u che'el chijcolucutic ti ora to. Ma'uc ti
sventa ti quich'ojtic ti mantaletique hech chijcolucutic. Yu'un ja' no'ox stu
ti mantaletique ti chijyalbucutic ti oy jmultique, ja' ti ch'ayel chijbat yu'une.
Pero ti Ch'ul Espíritue ja' chijyac'bucutic jcuxlejaltic, ja' ti chijcuxi sbatel osile.
7 Chana'ic ti c'alal i'ac'bat ti mantaletic ti vo'one ti Moisese, ja' ti ts'ibabil ti
cha'pech tone, ja' iquevan ti sat ti c'alal laj yich'e. Ti jtatamoltic ti vo'one, ja'
ti co'ol yelnich'onucutic ti Israel xchi'uque, muc xu' sq'uelbe sat ti Moisese
yu'un ti oy squevale. Pero ti squeval ti sate c'unc'un lic tup'uc. 8 Yu'un laj
jpastic ti muc' ti mantaletique ja' ti laj yac'bucutic ti Diose, ja' ti mu xch'un
cu'untique ti ja' ch'ayel chijbat yu'une, hech yu'un ja' tsc'an ti más ti jpastic ti
muc' ti Ch'ul Espíritue ti laj xa yac'bucutic ti co'ntontique ti ja' chijcuxi yu'un
sbatel osile. 9 Yu'un mi tsots yabtel laj yich' ti Moisese ti ja' laj sventaimbe
xcholel ti mantaletique, ja' ti chijyac'ucutic ti castigo ti mantaletique, hech
yu'un ti ho'one más tsots cabtel quich'oj yu'un ho'oni jventainojbe xcholel ti
ja' chijyac'bucutic toj co'ntontic ti Diose hech chijcuxi sbatel osil. 10 Yu'un
ti mantaletique ti ja' laj jpastic ti muc' ti vo'one, mu xa tsotsuc sc'opilal
ti ora to yu'un laj xa yac'bucutic jq'ueltic ti oy yutsil yo'nton cu'untic ti
Cajvaltique. 11 Lec ti mantaletic ti jayib c'ac'al itun cu'untique. Ja' to más
lec ti toj co'ntontic ti chijyac'bucutic ti Diose ti chtun cu'untic sbatel osile.
12 Yu'un hech jch'unoj ti toj co'nton chiyilun ti Diose ti sventa ti Cajvaltique,
hech yu'un jamal chic'opoj, mu xixi'. 13 Ho'oni mu jmac jsat hech chaj c'u
che'el laj spas ti Moisese. Yu'un c'alal laj yo'nton laj yalbe ti jtatamoltique
ti smantal ti Diose, ho'ucutic ti co'ol yelnich'onucutic ti Israel xchi'uque, laj
smac sat ti poc' yu'un hech mu me xq'uelat ti c'alal chtup' ti squeval ti sate
yu'un ti jtatamoltique. 14 Ti jtatamoltique yu'un muc spasic ti muc' ti hech
chaj c'u che'el i'albatic yu'un ti Moisese hech yu'un itsatsub yo'ntonic. Staoj
sjam asta ti ora ti jchi'iltic ti ora to, ho'ucutic ti co'ol judioucutic xchi'uque.
Hech chaj c'u che'el ti laj smac sat ti Moisese ja' no'ox hech ti ora to oy c'usi
chmacvan, hech mu xc'ot ti yo'ntonic ti lajem xa sc'opilal ti mantaletique
yu'un ti ital xa ti Cristoe. Ja'to mi laj xch'umbeic sc'op ti Cristoe, ja'to chlic
sna'ic. 15 Melel asta ti ora to ti c'alal cha'yic sc'opilal ti Jesuse hech chaj c'u
che'el laj sts'iba ti Moisese, oy c'usi chmacat ya'yel ti yo'ntonic ti jchi'iltique.
Mu xu' xch'unic. 16 Ja' no'ox mi tsutes yo'ntonic ti stojol ti Cajvaltique, ja'
chtup' ti c'usi chmacat ti yo'ntonique. 17 Yan xa ti c'utic chijyac'bucutic
jna'tic ti Ch'ul Espíritue hech yu'un hech ti jna'tic ti mu xa xisventainucutic ti
mantaletique. Yu'un ja' ti sventa ti Cajvaltique chijcol ti libre yu'un. 18 Hech
yu'un ti ho'ucutique yu'un mu xa c'usi chmacat ti co'ntontique hech yu'un
jun oyucutic xchi'uc ti Cajvaltique hech chaj c'u che'el ti espejoe ti tstsac
sbaic xchi'uc ti squeval ti c'ac'ale. Yu'un jun oyucutic xchi'uc ti Cajvaltique,
hech yu'un chcac'tic ti q'uelel c'u x'elan ti yutsil yo'nton ti Diose. Hech
yanyanucutic ti q'uelel asta co'ol chijc'ot o xchi'uc ti Cajvaltique. Hech
chc'ot ti pasel cu'untic ti sventa ti Ch'ul Espíritue, ja' ti yac'oj sba ch-abtej ti
co'ntontique.

4

1 Yu'un hech laj xa yac'bun cabtel ti Diose, hech yu'un mu xchibaj co'nton.
2 Laj xa jcomes scotol ti c'usi mucul ti jpas ti ja' chiyac'un ti q'uexlale. Mu
xa xilo'lavan, mu xa jyanejesbe ti sjam ti sc'op ti Diose. Jamal chcal ti
c'usi melele hech chcac'be sna'ic scotol crixchanoetic ti lec co'nton ti stojol
ti Diose. 3 Mi oy much'u mu xa'ibeic sjam ti lequil ach' c'ope ti cac'oj jba
ti jchole, yu'un ja' ono'ox ti much'utic ch'ayel chbatique. 4 Yu'un ti mu

sc'an xch'unique, yu'un ja' macbilic yo'ntonic yu'un ti much'u sventainoj ti balumil li'to, ja' ti pucuje. Yu'un naca me c'otuc ti yo'ntonic ti lequil ach' c'ope, ja' ti tal yac' sba ti milel cu'untic ti Cristoe. Yu'un ti hech laj spas ti Cristoe hech laj yac' ti q'uelel ti oy yutsil yo'nton cu'untic ti Diose. 5 Mu ho'ucun jc'opilal ti jchol. Ja' ti jcholbe sc'opilal ti Jesucristoe ti ja' Cajvaltic. Ti ho'one ja' no'ox avabatucun ti sventa ti Jesuse. 6 Yu'un ti Diose laj xa spas mantal hech chaj c'u che'el ti laj yal mantal ti vo'one ti ac'o oyuc sac osil, hech isacub. Ja' no'ox hech ti ora to laj xa yal mantal ti Diose mu xa oyuc ti ic' osil ti co'ntone, ja' puru sac osil xa oy ti co'nton. Hech laj xa jna' ti jelaven sp'ijil stuc ti Cajvaltique.

Ja' sc'opilal ti chijcuxi sbatel osil ti sventa xch'uno el co'ntontic

7 Ti ach' jcuxlejaltique quich'ojtic xchi'uc ti jbec'taltic avi to ja' ti pasbil ti lum hech chaj c'u che'el p'in. Hech chvinaj ti ja' ti sventa ti jelaven sp'ijil ti Diose ti quich'ojtic ti ach' jcuxlejaltique. Ma'uc ti sventa jp'ijiltic ti ho'ucutique. 8 Hech yu'un manchuc mi ep ti tos ti vocol chquich'e, mu xu' yu'un chispajesun. Manchuc mi mu xca'ibe sjam ti c'u yu'un hech chc'ot ti pasele, mu xquich' mul yu'un. 9 Manchuc mi ep chquich' ilbajinel, mu comesbilucun yu'un ti Diose. Manchuc mi tsalbil chic'ot yu'unic tscuyic, pero mu tsalbilucun. 10 Buc no'ox chibat, ti jna' ti oy much'u tsc'an chismilun hech chaj c'u che'el sc'an smilic ti Jesuse c'alal i'ay li' ti balumile. Yu'un ti cuxulun toe, hech chvinaj ti cuxul ti Jesuse chixchabiun. 11 Yu'un ja' chi'abtej yu'un ti Cajvaltique hech yu'un scotol ora oy jc'opilal ti tsc'an chismilucune. Lec ti hech chc'ot ti pasele yu'un hech xu' chcac' ti q'uelel ti sventa jbec'tal, ja' ti stalel chlaje, ti ja' cuxulun to ti sventa ti Jesuse. 12 Ti ho'one chiyalbucun jmilel yu'un ti jchol ti sc'op Diose. Ja'uc ti ho'oxuque ja' chacuxiic sbatel osil yu'un ti chajcholboxuc ti sc'op Diose.

13 Yu'un co'ol oy xch'unojel co'nton hech chaj c'u che'el ti much'u hech laj yal ti sc'op Diose: "Yu'un jch'unoj, hech yu'un nic'opoj", ti xchie, hech yu'un chic'opoj uc. 14 Yu'un jch'unoj ti yu'un laj xcha'cuses ti Cajvaltic Jesuse ti Diose, ja' no'ox hech chixcha'cusesun uc ti sventa ti Jesuse, hech co'ol chijyic'ucutic ti stojol jcotoltic. 15 Ho'oxuc ti aventaic ti c'utic chc'ot ti pasel ti jventae yu'un mi cha'epajic ti sventa ti chajcholboxuc ti sc'op Diose, hech más ch-epaj ti much'utic chalbeic vocol ti Diose. Hech más tspasat ti muc' ti Diose.

16 Hech yu'un mu spec'tsaj co'nton. Manchuc mi yac'oj sba chlaj yip ti jbec'tale, scotol c'ac'al yac'oj sba ch-an yip ti co'ntone. 17 Yu'un ti vocol ti chquich' ti ora to, j'oc' no'ox ti chquich'ilane. Ja' sventa cutsilal ti ja' jelaven yutsile yu'un ja' sventa sbatel osil. 18 Ma'uc te batem co'nton ti jnopilan ti c'utic chc'ot ti pasele. Ja' te batem co'nton ti jnopilan scotol ti c'utic mu to ti jq'ueltique. Yu'un scotol ti c'utic yac'oj sba ti jq'ueltique, ja' atabil no'ox c'ac'al ja' chtup'. Ja'uc scotol ti c'utic mu to ti jq'ueltique, ja' sbatel osil mu xtup'.

5

1 Ti jbec'taltic avi to pasbil ti ts'ubilum no'ox, hech yu'un j'oc' no'ox chtun, ti ora chlaj yip. Pero ti jna'tic ti mi ilaj yip ti jbec'taltic avi to, ja' chba jchi'intic ti Diose yo' bu cajchapambil yu'un bu chijnaqui sbatel osile. 2 C'alal li'oyucutic li' ti balumile, ti jiq'uilan ti co'ntontique yu'un ti jc'antic ti te oyucutic xa te ti vinajele. 3 Hech yu'un mu xa xijchamucutic o. 4 Yu'un c'alal jnainojtic avi jbec'taltic li'to ti chlaj yipe, ti jiq'uilan co'ntontic yu'un mu jc'antic ti chijchame. Ja' ti jc'antic ti te xa oyucutic ti vinajele yu'un hech j'ech'el chlaj sc'opilal ti chijchame. Ja' cuxulucutic sbatel osil o. 5 Yu'un ti laj

xa scoltaucutic ti Diose, yu'un hech jc'opilaltic ti chba jchi'intic sbatel osile. Ja' señail yac'ojbucutic ti Ch'ul Espíritue.

6 Hech yu'un scotol c'ac'al oy smuc'ul co'ntontic. Yu'un ti jayib xa
c'ac'al cuxulucutic li' ti balumile xchi'uc avi jbec'taltic li'to, ti jna'tic ti
xchi'inojucutic ti Cajvaltique manchuc mi mu xquilbetic ti sate. 7 Mi nijc'ot
xa ti vinajele, ti jq'uelbetic sat, ti jchi'intic ti naclej sbatel osil. 8 Hech
yu'un ti oy smuc'ul co'ntontique. Yu'un ja' más nichim no'ox co'ntontic mi
nijchame yu'un hech chba jchi'intic ti ora ti Cajvaltique, hech chcom cu'untic
ti jbec'taltic avi to. 9 Hech yu'un mi cuxulucutic to chul staucutic, o mi
chamenucutic xa chul staucutic ti Cajvaltique, ja' no'ox más tsots sc'opilal ti
jc'antic ti lec chijyilucutic ti Cajvaltique ti ora to. Hech yu'un cac'ojtic persa
yu'un lec chijc'ot. 10 Yu'un jcotoltic chc'o jva'an jbatic ti stojol ti Cristoe yu'un
hech chixchapanucutic ti c'u che'el nij'abtej xchi'uc ti jbec'taltique, mi lec, mi
mu lecuc.

Ja' sc'opilal ti tsc'an ti Diose ti ac'o sutes yo'ntonic yu'un smulic scotolic hech mu xa xcontrainat ti Diose

11 Yu'un jch'unoj ti hech chixchapambucutic jc'opilaltic jcotoltic ti Caj-
valtique, hech yu'un ti chajcholboxuc ava'yic ti c'u x'elan ti co'ntone yu'un
hech mu xchibaj avo'ntonic ti jtojol. Ti Diose chil c'u x'elan ti co'ntone.
Chcal ti ho'oxuc chana'ic uc ti avo'ntonic ti c'u x'elan ti co'ntone. 12 Mu
yu'unuc ti jtoyilan jba yu'un ti hech chcale. Ja' no'ox chacac'boxuc ana'ic ti
c'u x'elan co'nton yu'un hech toyoluc me avo'ntonic cu'un. Hech chana'ic
c'u che'el chatac'be sc'op ti yantique ti ja' no'ox toyol yo'ntonic mi chapasic
ti muc'. Ma'uc toyol yo'ntonic tsc'anic ti lec yo'ntonique. 13 Mi soquem jol
chiscuyucune, hechuc. Ja' no'ox yu'un toyol co'nton ti stojol ti Diose. Ana'ojic
ti ho'oxuque ti mu yu'unuc soquem jol ti c'alal laj jcholboxuc ti sc'op Diose.
14 Yu'un ti más toyol co'nton chi'abtej yu'un ti Cristoe, yu'un mu xch'ay ti
co'nton ti ep laj xc'uxubinun ti Cristoe. Yu'un jch'unoj ti yu'un ja' jq'uexoltic
icham yu'un jmultic jcotoltic, hech yu'un jcotoltic chamenucutic yu'un ti
mulile chijyilucutic ti Diose. 15 Yu'un ti icham cu'untic jcotoltique, hech
yu'un ho'ucutic ti cuxulucutic ti sventae tsc'an ti mu xa me jventain jbatic.
Ja' ac'o cac' jbatic ti ventainel yu'un ti Cajvaltique ti ja' icham cu'untique,
ti ja' icha'cuxi ti jventatique. 16 Hech yu'un ti ho'one mu xa ti jq'uel ti
crixchanoetique hech chaj c'u che'el tsq'uel sbaic. Yu'un ti stuquique ja'
no'ox tsq'uelic ti c'u x'elan tspas sbaic. Ho'oni ja' ti jq'uelbe yo'ntonic c'u
x'elan yo'ntonic ti stojol ti Diose. Ti vo'one hech laj jq'uel ti Cristoe hech chaj
c'u che'el tsq'uelic ti crixchanoetic ti ora to. Ja'uc ti ora to laj xa jna'be yo'nton
ti Cristoe. 17 Yu'un ti much'u oy ti stojol ti Cristoe, ach' crixchano xa. Icom xa
yu'un ti c'u che'el laj snop ti vo'one. Ach'uben xa ti c'u che'el tsnop ti ora to.

18 Yu'un ti ach'uben xa scotole, ja' ti sventa stuc ti Diose yu'un ja' laj xa
slecubtasucutic ti sventa ti Cristoe hech yu'un mu xa ti jcontraintic ti Diose.
Hech laj xa yac'bun cabtel ho'oni yu'un hech ti jlecubtas yantic uc yu'un
hech mu xa scontrainic ti Dios uque. 19 Yu'un ti Diose yu'un ti laj stac talel
ti Cristoe yu'un tsc'an ti Diose ti ac'o lecubuc scotol crixchanoetic. Yu'un
mu sc'an chac'be castigo yu'un smulic. Hech yu'un ho'oni laj yac'bun cabtel
yu'un ti jventaimbe xcholel ti sc'ope ti ja' chlecubic yu'une. 20 Hech yu'un
ho'oni, ho'on xq'uexolun nicom yu'un ti Cristoe. Hech yu'un ja' ti Diose ti
chayalboxuc vocole. Yu'un ti xq'uexolun nicom yu'un ti Cristoe, hech yu'un
chacalboxuc. Ac'o me lecubuc yo'nton ti Diose avu'unic. 21 Yu'un ti Diose laj
yac'be xcuch mulil ti jventatic ti Cristoe ti ja' mu'yuc smul stuque. Hech ti
sventa ti Cristoe chijyac'bucutic toj co'ntontic hech chaj c'u che'el toj yo'nton
stuc ti Diose.

6

1 Hech yu'un ti ho'one yu'un co'ol chi'abtej xchi'uc ti Diose, chajtaq'uioxuc
uc. Mu me hoviluc ti oy yutsil yo'nton avu'unic ti Diose. 2 Yu'un hech yaloj ti
Diose:
C'alal tsta yorail cu'un yutsil co'nton chajtsacbot ac'op.
C'alal tsta yorail acolelic, chajcoltaoxuc,
ti xchie. Ti ora to ista xa yorail ti yutsil yo'nton chastsacbot ac'ope. Ista xa
yorail ti chacolique.
3 Yu'un co'ol chi'abtej xchi'uc ti Diose, hech yu'un ho'oni chcac' persa yu'un
mu me oyuc jmul ti stojol yan yu'un hech mu chopoluc chbat jc'opilal yu'un
ti quich'oj cabtele. 4 Yu'un yabatun ti Diose hech yu'un mu lecuc mi chopol
jc'opilal. Hech yu'un jun co'nton ti jts'ic vocol, mi ilbajinel, mi uts jbae, 5 mi
chquich' acial, mi nitic'at ti preso, mi chlic sjol ti crixchanoetique, mi mu
xmac ti abtel x'elane, mi sjunul ac'ubal viq'uil jsat yu'un, mi mu'yuc lugar
yu'un chive'. Scotol sts'ic cu'un. 6 Yu'un ti ho'one ti jc'an ti lec jc'opilal yu'un
ti toj co'ntone, yu'un ti oy sp'ijil co'ntone, yu'un ti oy perdón ti co'ntone, yu'un
ti oy yutsil co'ntone, yu'un ti ventaimbil co'nton yu'un ti Ch'ul Espíritue, yu'un
ti chic'uxubinvan ti mero melel. 7 Ti jc'an ti lec jc'opilal yu'un ti chcal ti c'usi
melele ti sventa ti chiyac'bun yip co'nton ti Diose. Ti jc'an ti lec jc'opilal
yu'un ti toj ti jtac'be sc'op scotol ti much'u chiscontrainune. Ti jc'an ti lec
jc'opilal yu'un ti toj chcalbe ti much'u oy palta yu'un chquile. 8 Ti jc'an ti
lec jc'opilal manchuc mi chispasucun ti muc', manchuc mi mu xispasucun ti
muc'. Ti jc'an ti lec jc'opilal manchuc mi chopol batem jc'opilal, manchuc mi
lec batem jc'opilal. Manchuc mi chalic "jlo'lavanej lume", mi xchi jc'opilale,
pero chvinaj ti toj chic'opoje. 9 Manchuc mi chalic "mu xcojtiquintutic lume",
mi xchi jc'opilale, pero lec ojtiquimbilun. Manchuc mi chalic "jmiltic", mi
xchi jc'opilale, pero cuxulun to. Manchuc mi chalic "yac'oj sba ch-ac'bat
castigo yu'un ti Diose", mi xchi jc'opilale, ja' no'ox yu'un chquich' tojobtasel,
muc un chismilun ti Diose. 10 Manchuc mi tscuyic ti chquich' mul, pero
scotol ora nichim no'ox co'nton. Manchuc mi me'onun chiyilucun, pero ep
ti much'u chcac'be sc'ulejal sventa sbatel osil. Manchuc mi mu'yuc c'usi
oy cu'un li' ti balumil chiyilucun, pero oy cu'un scotol, yu'un chiyac'bun ti
Cajvaltique.
11 Quermanotac, ho'oxuc ti te oyoxuc te ti Corinto, jamal laj xa calboxuc
ti c'u x'elan ti co'ntone. Mu'yuc c'usi ti jmuc ti co'nton. 12 Yu'un c'uxoxuc ti
co'nton. Ti ho'oxuque sc'an to c'uxucun ti avo'ntonic. 13 Yu'un ti ho'oxuque
jun to col jnich'onoxuc nac'otic. Hech yu'un tsc'an ti co'ol c'ux chca'i jbatique.

Ja' sc'opilal ti stemplo ti Diose c'otemucutique

14 Mu me junuc chac'ot xchi'uc ti much'utic mu xch'unojbuc sc'op ti Diose.
Yu'un ¡bu c'amba xchi'in sbaic ti much'u toj yo'ntone xchi'uc ti much'u chopol
yo'ntone! ¡Bu c'amba xchi'in sbaic ti sac osile xchi'uc ti ic' osile! 15 ¡Bu ba
jtosuc yo'ntonic ti Cristoe xchi'uc ti pucuje! ¡Bu ba jtosuc co'ntontic ho'ucutic
ti jch'unojbetic sc'op ti Diose xchi'uc ti much'utic mu xch'unojbuc sc'op ti
Diose! 16 Parte ti templo yu'un ti Diose, parte ti santoetique. Ti ho'ucutique
stemplo ti Diose ti stalel cuxule c'otemucutic yu'un hech yaloj ti Diose:
Ti jnaimbe yo'ntonic.
Ti jchi'in.
Diosun yu'unic chic'ot.
Ja' jchi'il chc'otic,
ti xchie. 17 Hech yu'un chal uc:
P'evo abaic xchi'uc ti crixchanoetique.
Mu xa me xachi'inic, xchi ti Cajvaltic Diose.

Comeso ti c'usi chasbolibtasoxuque,
hech chaquic'oxuc ti jtojol.
18 Atotic chic'ot.
Ti ho'oxuque col jnich'on chac'otic,
xchi ti Cajvaltic Diose ja' ti scotol sventainoje. Ja' jc'opilaltic jcotoltic.

7

1 Hech yu'un ho'oxuc ti c'uxoxuc ti co'ntone, yu'un hech albil jc'opilaltic ti yol snich'onucutic ti Diose nijc'otucutic xa, ja' lec ac'o jcomestic scotol ti c'usi chisbolibtasucutic, mi jbec'taltic, mi co'ntontic. Hech ac'o hu'uc cu'untic ti chcac' jbatic ti abatinel yu'un ti Diose yu'un ti jpastic ti muc' ti Diose.

Ja' sc'opilal ti nichim no'ox yo'nton ti Pabloe yu'un ti laj sutes yo'ntonic ti quermanotic te ti Corintoe

2 Lecuc me avo'ntonic cu'un. Mi junuc mu'yuc much'u laj jsa'be smul. Mu'yuc much'u laj jbolibtas. Mu'yuc much'u laj jlo'labe staq'uin. 3 Yu'un hech chcal, mu yu'unuc oy amulic cu'un. Calojboxuc xa ti ep c'uxoxuc ti co'ntone hech yu'un mi chachamic, ac'o chamucun uc. Mi cuxuloxuc to jc'an ti cuxulun to uc. 4 Jun co'nton avu'unic. Toyol co'nton avu'unic. Manchuc mi ep chquich' vocol, muc'uben co'nton, nichim no'ox co'nton avu'unic.

5 Yu'un c'alal nihul li' ti estado Macedoniae, mu yu'unuc más laj jcux co'nton. Yu'un ep liquem c'op hul jta. Ma'uc no'ox lume, oy to yan. Ja' chlo'laj co'nton yu'un muc jta ti Titoe. 6 Ti Diose tsmuc'ubtasbe yo'ntonic ti much'utic chich'ic mule, hech yu'un laj smuc'ubtasbun co'nton yu'un ital ti Titoe. 7 Ma'uc no'ox imuc'ub co'nton yu'un ti ital ti Titoe. Ja' imuc'ub co'nton uc yu'un imuc'ubtasbat tal yo'nton avu'unic. Laj xcholbun ca'i ti toyol avo'ntonic chac'an chaq'uelucune, ti chavich'ic mul yu'un ti laj avac'bucun quich' mule, ti toyol avo'ntonic cu'un ti ora to. Hech yu'un más nichim no'ox co'nton avu'unic.

8 Yu'un ti laj cac'boxuc avich'ic mul yu'un ti jcartae, ti jna' ti mu chopoluc yu'un ti hech laj jpase. Chib oxib c'ac'al ilo'laj co'nton yu'un ti hech laj calboxuque yu'un laj ca'i ti ep chavich'ic mule. 9 Ti ora to nichim no'ox co'nton yu'un hech ic'ot ti pasel. Ma'uc nichim no'ox co'nton yu'un ti laj avich'ic mule, ja' nichim no'ox co'nton yu'un ti laj avich'ic mul yu'un ti amulique hech yu'un laj asutes avo'ntonic yu'un amulic. Yu'un ja' sventa ti Diose ti laj avich'ic mule. Mu yu'unuc más chopol nabatic yu'un ti hech laj jts'ibaboxuque. 10 Yu'un ti much'u chich' mul ti sventa ti Diose, ja' sventa scolel chc'ot yu'un hech tsutes yo'nton yu'un ti smule. Hech patil mu xich' mul yu'un ti hech laj spase. Ti much'u chich' mul ti sventa no'ox ti balumile, ja' sventa ch'ayel chbat. 11 Laj xa avilic ti yu'un ti hech laj avich'ic mul ti sventa ti Diose ep ilo'laj avo'ntonic yu'un, naq'uexavic, naxi'ic, laj ac'anic ti lec chaquil, toyol avo'ntonic yu'un ac'o chapajuc, laj avac'beic castigo ti much'u staoj smule. Hech mu'yuc xa amulic ti sventa ti hech laj apasique. 12 Yu'un ti hech laj jts'ibaboxuque, ma'uc no'ox ti sventa ti much'u laj sta smule, ma'uc no'ox ti sventa ti much'u laj sta smul ti stojole. Ja' yu'un hech chana'ic ti toyol co'nton avu'unic ti stojol ti Diose.

13 Hech yu'un ti ho'one muc'uben xa co'nton avu'unic. Ma'uc no'ox muc'uben xa co'nton ti ho'one, ja' más imuc'ub yo'nton ti Titoe, hech nichim no'ox yo'nton ti ora to avu'unic acotolic. 14 Yu'un nichim no'ox co'nton avu'unic laj jcholbe ya'i ac'opilalic ti Titoe hech yu'un mu xiq'uexav avu'unic ti ora to. Yu'un melel scotol ti c'usi laj calboxuque, hech ono'ox uc melel scotol ti ac'opilale ti laj calbe ya'i ti Titoe. 15 Ech'em to c'ux chaya'yoxuc ti ora to ti Titoe yu'un tsna' ti lec laj ach'umbeic smantal, ti laj apasic ti muc'

ti c'alal laj aviq'uic ti atojolique, ti naxi'ic ti stojol. 16 Hech lec nichim no'ox co'nton ti ora to yu'un ijunaj co'nton avu'unic.

8

Ja' sc'opilal ti taq'uin ti tstsob ti quermanotique yu'un tscolta ti yan quermanotique

1 Quermanotac, chacac'be ana'ic ti ep i'ac'bat yutsil yo'ntonic yu'un ti Diose ti jujuchop ti jch'unojeletique ti li'oyic ti estado Macedoniae. 2 C'alal yac'oj sba chich'ic ep vocol, yutsil yo'ntonic laj stsobbeic ep smoton yan quermanotic. Yu'un nichim no'ox yo'ntonic manchuc mi oy me'anal cha'yic. 3 Ho'on laj quil ti yutsil yo'ntonic laj yaq'uic ti motonil staq'uinic. Jujun laj yaq'uic c'u che'el xu' yu'unic. Ep laj yaq'uic asta mu xa xu' yu'unic x'elan. 4 Mu yu'unuc laj calbe. Ja' stuc lic sc'ambun vocol ti ac'o spasic lequil abtel uc yu'un tscoltaic uc ti much'utic chich'ic vocol ti co'ol oyic ti stojol ti Diose xchi'uque. 5 Laj jcuy ti hech no'ox tsc'an yo'ntonic laj yac' ti taq'uine. Mu laj jna' ti ja' jbael laj yac' sbaic ti sc'ob ti Cajvaltique. Ja' laj yac' sbaic ti abatinel ti jtojol uc yu'un hech laj sc'an yo'nton ti Diose. 6 Hech yu'un ti ho'one laj xa calbe mantal ti Titoe yu'un ti ja' laj xa sliques ti yu'un chatsobic ti taq'uine asta ac'o su'tes scotol. Hech xu' avu'unic chavac' ti q'uelel yutsil avo'ntonic uc ti stojol ti quermanotic ti chich'ic vocole. 7 Yu'un scotol yan hu'em xa avu'unic. Chach'unic ti scotol xu' yu'un ti Diose, lec chana' chavalic sc'op Dios, oy sp'ijil avo'ntonic, toyol avo'ntonic, c'uxun ti avo'ntonic, hech yu'un ac'o hu'uc avu'unic uc ti chavaq'uic ti motonil ti ataq'uinique.

8 Mu yu'unuc chajpasoxuc ti mantal yu'un ti persa chatsobic ti taq'uine. Ja' no'ox yu'un chacac'be ana'ic ti toyol yo'ntonic ti yan quermanotique. Hech yu'un te ti jq'uel ti melel ti chac'uxubinvanic uc ti ho'oxuque. 9 Yu'un ana'ojic xa ti ep yutsil yo'nton avu'unic ti Cajvaltic Jesucristoe. Stuc ti jc'uleje ja' laj spas sba ti me'on ti aventaic. Yu'un ti me'on laj yac' sbae, yu'un chayac'boxuc scotol ti c'usi chtun avu'unic sbatel osil.

10 Chacalbeic c'usi ti jnop ti ora to. Yu'un ho'oxuc ti primero laj aliquesic ti tsobel ti taq'uine yu'un ti chacoltaic ti quermanotic ti chich'ic vocole, hech yu'un mu lecuc mi te chquechaj avu'unic. 11 Hech yu'un ts'acubtaso. Yu'un toyol avo'ntonic laj aliquesic, hech yu'un toyoluc me avo'ntonic ac'o hu'uc avu'unic ti c'u che'el xu' avu'unic jujun. 12 Yu'un mi yutsil co'ntontic chcac'tic ti c'u yepal xu' cu'untique, hech lec chijyilucutic ti Diose. Mu yu'unuc ja' chisc'ambucutic ti mu to ti jtatique.

13 Mu yu'unuc chacac'boxuc avich'ic vocol yu'un ti hech chacolta ti quermanotique. 14 Ja' tsc'an ti hech chaj c'u che'el oy cu'untic, ja' tsc'an ti hech oy yu'unic ti yan quermanotique. Yu'un oy c'usi oy avu'unic ti ora to, hech yu'un chavac'beic ti much'utic mu'yuc c'usi oy yu'unic ti ora to. Ti yan c'ac'al mi oy c'usi oy yu'unique, hech chlic yac'boxuc uc mi mu'yuc c'usi oy avu'unic. Hech co'ol chacolta abaic acotolic. 15 Hech chc'ot ti pasel hech chaj c'u che'el ts'ibabil ti sc'op Diose: “Ti much'u ep laj stsob, laj sq'uelambe yan hech yu'un mu'yuc sobril icom. Ti much'u jutuc no'ox laj stsob, yu'un icoltaat yu'un ti yantique hech yu'un ta yutsil inel yu'un”, ti xchie.

Ja' sc'opilal ti Titoe xchi'uc ti much'utic chchi'inic batel

16 Hocol yal ti Diose ti hech i'ac'bat ti yo'nton yu'un ti Diose ti Titoe ti co'ol toyol co'ntontutic xchi'uc ti atojolic. 17 Yu'un ti Titoe laj yac' ti yo'nton ti c'u che'el laj calbee. Yu'un toyol yo'nton avu'unic uc, hech yu'un yutsil yo'nton chtal sq'ueloxuc.

18 Ja' chcac'be xchi'in tal ti jun quermanotic ti puquem sc'opilal ti stojol
scotol ti jch'unojeletique ti ja' lec ch-abtej yu'un ti lequil ach' c'ope. 19 Ma'uc
no'ox hech. Ja' t'ujbil yu'un scotol ti jch'unojeletique yu'un ti jchi'in batel
yu'un chba cac' comel ti motonil ti chavaq'uique. Ho'on jventainoj yu'un
hech lec chbat sc'opilal ti Cajvaltique. Hech chvinaj ti ho'on uc ti jcolta ti
quermanotique. Lec chca'i ti oy jchi'il laj sa'bun ti quermanotique. 20 Yu'un
mu jc'an mi oy much'u chistic'bun jmul yu'un ti ep motonil taq'uin chquich'
batele. 21 Yu'un ti jc'an ti jpas c'usi lec ti stojol ti Diose xchi'uc ti stojol uc ti
crixchanoetique.

22 Ja' chcac'be xchi'in tal uc ti quermanotique ti quiloj ep vuelta ti toyol
yo'ntone. Más toyol yo'nton ti ora to yu'un jun yo'nton ti atojolic. 23 Mi
oy much'u tsjac' yu'un ti te chc'ot ti Titoe, ja' jchi'il jbatutic ti abtel te ti
atojolic. Ja'uc ti yan quermanotic ti te chtalic uque, ja' t'ujbilic yu'un ti
jch'unojeletique yu'un lec c'otem sc'opilal yu'unic ti Cristoe. 24 Hech yu'un
aq'uic me ti q'uelel ti c'ux chava'yic ti quermanotique ti te chtal ti atojolique.
Mu me hoviluc ti lec batem ac'opilal cu'un ti stojol scotol ti buc no'ox oy ti
jch'unojeletique.

9

1 Mu persauc chacalboxuc ti chacoltaic ti quermanotique ti chich'ic vocole.
2 Yu'un ana'ojic xa atuquic. Yu'un calojbe xa ac'opilalic ti quermanotique
ti li'oyic ti estado Macedoniae ti jun habi xa laj aliquesic stsobel ti taq'uine
ho'oxuc ti te oyoxuc ti estado Acayae. Hech yu'un uc ti ora to ep ti querman-
otic yac'ojic persa tstsobic staq'uinic li' ti Macedonia yu'un ya'yoj ac'opilalic.
3 Hech yu'un ti jcajtac talel ti atojolic ti quermanotique yu'un chascoltaoxuc
yu'un hech chapaloxuc chul jtaoxuc hech chaj c'u che'el ya'yojic. Hech mu
hoviluc chc'ot ti lec batem ac'opilalic cu'un. 4 Yu'un repenta mi ti jchi'in
talel quermanotic ti li' chliquic ti Macedoniae, mi mu chapalucoxuc chul
jtaoxuc, chiq'uexav avu'unic. Ho'oxuc chaq'uexavic uc yu'un toyol co'nton
avu'unic laj xa jcholboxuc ac'opilalic. 5 Hech yu'un laj jnop ti jcajtac talel ti
quermanotic ti laj calbote yu'un chbaejic talel cu'un ti yo' bu oyoxuque hech
chc'ot xchapanic jbael ti motonil ti avalojic ti chavaq'uique. Hech chvinaj ti
yutsil avo'ntonic laj avaq'uic. Ma'uc ti ho'on laj jsujoxuc.

6 Na'ic me ti much'u jutuc no'ox chac', jutuc no'ox tsta ti bendicione. Ti
much'u ep chac', ep tsta ti bendicione. 7 Jujun ac'o yac' ti c'u yepal snopoj
ti yo'nton. Mu me vocoluc ti chaq'ue. Mu me ti sujeluc chac'. Yu'un ja'
c'ux ti yo'nton ti Diose ti much'u nichim no'ox yo'nton chac' ti motonil c'usi
oy yu'un. 8 Jelaven sp'ijil ti Diose. Xu' chayac'boxuc avich'ic ep bendición
yu'un hech scotol c'ac'al oy avu'unic scotol ti c'usi chtun avu'unique hech
xu' avu'unic chapasic scotol lequil abtel. 9 Yu'un hech ts'ibabil ti sc'op Diose:

Ti much'u laj spuc ti c'usi oy yu'une, ti oy c'usi laj sq'uelambe ti me'onetique,
ja' ch-ac'bat yan yu'un hech xu' tsq'uelanilan batel, ti xchie.

10 Hech chaj c'u che'el ti chp'olilan ti jts'unubtic ti yac'ojbucutic ti Diose
yu'un hech ti jtatic jve'eltic, ja' no'ox hech uc chayaq'uilamboxuc scotol ti
c'utic avu'unique. Tsp'olesilan yu'un hech xu' chacoltailan scotol c'ac'al
ti quermanotic ti chich'ic vocole. Mi más ep chatailanic, hech yu'un más
ep chavac'be ti quermanotique yu'un chacoltaic. 11 Ti Diose chayac'boxuc
ep bendición yu'un hech más ep xu' chavac' ti motonil ti ataq'uinique.
Hech yu'un c'alal chquich' batel ti smoton avu'unique yu'un chcac'be ti
quermanotic ti chich'ic vocole, ja' hocol aval chutic ti Diose yu'un ti hech
laj acoltaique. 12 Yu'un ti hech chacoltaic ti quermanotique, chib ti c'usi
lec chc'ot ti pasele. Ja' chich'ic coltael ti much'utic uts sbaique. Ja' tspasat

ti muc' uc ti Diose. 13 Yu'un ti quermanotic ti chich'ic coltael avu'unique
hech chilic ti chach'umbeic smantal ti Cristoe ti “c'ux me xava'i abaic”, ti
xchie. Yu'un ti hech laj yich'ic coltael avu'unique, hech chalic: “Hocol yal
ti Diose ti ep laj scoltauntutic ti quermanotic te ti Corinto”, xchiic. Hech
nichim no'ox yo'nton ti jch'unojeletique avu'unic ti buc no'ox oyique. 14 Ti
quermanotic ti hech chich'ic coltael avu'unique, tsc'opon Dios ti atojolic. Más
toyol yo'ntonic ti atojolic yu'un ti ep yac'ojboxuc yutsil avo'ntonic ti Diose.
15 Hocol yalbucutic ti Diose ti hech yac'ojbucutic yutsil co'ntontic ti sventa ti
Jesucristoe. Mu jna'tic xa c'usi chcaltic yu'un jun yutsil ti jyalel.

10

Ja' sc'opilal ti Pabloe ti c'u x'elan ti yabtele

1 Chacalbeic vocol ti ora to, ho'on ti Pabloune, ho'on ti hech jc'opilal
avu'unique: “Lec chc'opoj c'alal li' jchi'inojtique. C'alal nom oy, tsots chal
mantal”, ti xachiique. Hech chaj c'u che'el chisc'oponucutic ti Cristoe, ja'
no'ox hech chajc'oponoxuc ti ho'oxuque. Mu tsotsuc chajc'oponoxuc. 2 Hech
yu'un avocoluc mu me tsotsuc chc'ot jpasoxuc ti mantal. Ti much'utic chiyal-
bun jc'opilal ti ja' no'ox ti jpas hech chaj c'u che'el tspas crixchanoetic, ta
me xc'o jchapan. 3 Melel ti crixchanoun ono'ox, pero mu hechuc chitsalvan
hech chaj c'u che'el tstsalvan ti crixchanoetique. 4 Yu'un ti ho'one ma'uc
sventa jp'ijil jtuc ti chitsalvane. Ja' ti sventa ti sp'ijil ti Diose ti xu' cu'un ti
jtsal scotol ti c'utic chopole. 5 Hech yu'un ti jtup'be sc'op ti much'utic p'ij
scuyoj sbaique xchi'uc ti much'utic tstoy sbaic ti Diose, ti tscontraimbe sp'ijil
ti Diose. Ti jtsac scotol ti c'usi tsnopique yu'un ac'o xch'umbe smantal ti
Cristoe. 6 Ti ho'oxuque mi chquil ti chac'anic tojobtasel, hech yu'un chapalun
yu'un chcac'be castigo mi oy much'u mu sc'an xch'un mantal.

7 Ja' no'ox chapasic ti muc' ti much'u p'ij chavilique, ja' ti yol snich'onun
Cristo, ti xchie. Muc un chaq'uelic mi jelbil yo'nton. Ho'oni yol snich'onun
Cristo ti mero melel. Hech yu'un nopo lec ava'yic. 8 Manchuc mi ti jtoy jba
chacuyic yu'un ti hech cac'oj jba chajpasoxuc ti mantal, mu xi'ac'at ti q'uexlal
yu'un. Yu'un ja' cabtel laj yac'bun ti Cajvaltique yu'un chajp'ijubtasoxuc,
ma'uc cabtel yu'un chajbolibtasoxuc. 9 Yu'un chajtacboxuc tal ti acartaique,
mu yu'unuc chajsibtasoxuc. 10 Yu'un oy chalic: “Oy yip ti sc'op ti scartae.
Tsots sc'opilal ti scartae. C'alal li'oy ti jtojoltic, mu'yuc yip. Mu tsotsuc
sc'opilal ti c'utic chale”, xchiic. 11 Ti much'u hech chale, ac'o sna'ic ti ja' no'ox
hech chaj c'u che'el laj cal ti carta c'alal nom oyun, ja' no'ox hech chc'o jpas.

12 Yu'un ti hech chcale, mu yu'unuc hech ti jtoy jba hech chaj c'u che'el
tspas ti much'utic más lec sc'opilal chal sbaique. Mu yu'unuc ti jco'oltajes jba
xchi'uc. Yu'un stuc no'ox tsnopic ti c'u che'el más lec chc'otic tscuyic. Ja' no'ox
tsq'uel c'u che'el tspas xchi'il uc. Hech yu'un mu'yuc srazonic chc'otic. 13 Ti
ho'one mu yu'unuc chba jtic' jba ti bu mu cabteluque. Dios chistojobtasun
ti butic chba abtejucune. Ja' laj stojobtasun ti te xa ni'ay tal ti alumalic uc,
hech yu'un jventainojoxuc uc. 14 Mu yu'unuc ja' no'ox ti jtoy jba yu'un ti
hech chcal ti jventainojoxuque. Yu'un ho'on nom nixanav hech primero c'ot
jcholboxuc sc'opilal ti Cristoe. 15 Ti ho'one mu yu'unuc chcal ti ja' cabtel ti
bu mu cabteluque hech chaj c'u che'el tspasic stuquique. Ti jch'un ti más ch-
an xch'unojel avo'ntonic hech xu' chajcomesoxuc. 16 Hech xu' chba jchol ti
lequil ach' c'ope ti bu yan balumile ti sjelavel batel ti yo' bu oyoxuque ti bu
mu'yuc to much'u ch-abteje. Hech yu'un muc un ti jpojbe yabtel yan.

17 Ti much'utic toyol yo'nton te ti atojolic tscuyique, mu me ja'uc toyol
yo'nton chac' sbaic ti pasel ti muc' stuquic. Ja'uc me toyol yo'ntonic chaq'uic

ti pasel ti muc' ti Cajvaltique. 18 Yu'un ma'uc lec c'otem ti much'u lec sc'opilal chal sba stuque. Ja' lec c'otem ti much'u lec sc'opilal ch-albat yu'un ti Cajvaltique.

11

Ja' sc'opilal ti much'utic jcholc'opetic scuyoj sbaique

1 Taca xats'iquic ti hech chcal hech chaj c'u che'el ti much'utic bolique, a'yo me ava'yic avocoluc. 2 Yu'un toyol co'nton ti jventainojoxuque ti sventa ti Diose, hech yu'un ti ho'one ja' hech chaj c'u che'el stot sme' soltera tseb. Yu'un jac'bil xa yu'un jun vinic ti stsebe hech yu'un chchabi mu sc'an mi tsta smul ti stsebe yu'un mu me chopoluc ch-ilat yu'un ti smalale. Ja' no'ox hech ti ho'one ja' hech co'nton chajchabioxuc, yu'un hech mu me chopoluc cha'ilatic yu'un ti Cristoe. 3 Ja' chixi' mi oy chasbolibtasboxuc avo'ntonic hech chaj c'u che'el ibolibtasbat yo'nton ti Evae hech ilaj ti lo'lael yu'un ti p'ij ic'opoj x'elan ti chone. Repenta hech chc'ot ti pasel avu'unic uc hech chlic chibajuc avo'ntonic ti stojol ti Cristoe. 4 Yu'un c'uc no'ox c'op chach'unic chca'i. Mi oy much'u yan chtal xcholboxuc sc'opilal ti Jesuse ti mu xco'olaj xchi'uc hech chaj c'u che'el laj jcholboxuque, o mi chaxcholboxuc sc'opilal ti Ch'ul Espíritue ti avich'ojic xae ti mu xco'olaj sjam hech chaj c'u che'el laj jcholboxuque, o mi chaxcholboxuc yan ach' c'op ti ma'uc ti laj xa apasic ti muq'ue, ja' scotol chach'unic. 5 Jun to ja' más tsots yabtel yich'ojic ti jcholc'opetic scuyoj sbaique. Ho'oni jun to mu'yuc tsots cabtel chc'ot. 6 Manchuc mi mu jna' lec chic'opoj, mu yu'unuc mu'yuc sp'ijil co'nton. Scotol cac'ojboxuc ana'ic acotolic.

7 ¿Mi ja' jmul c'otem avu'unic ti laj jbic'tajes jba yu'un hech muc' chac'otic ti ho'oxuque? Yu'un mu'yuc bu laj jc'amboxuc ataq'uinic yu'un ti laj jcholboxuc ava'yic ti lequil ach' c'ope, ja' ti sc'op ti Diose. 8 Laj jpojbe ya'yel staq'uin ti yan jch'unojeletique yu'un ja' laj yac'bucun ti c'utic itun cu'un ti c'alal yac'oj sba chi'abtej ti atojolic ti ho'oxuque. 9 C'alal jchi'inojoxuc to, c'alal ilaj ti jtaq'uine, mu'yuc bu laj jc'amboxuc. Yu'un ti c'usi itun cu'une ja' laj yac'bucun ti quermanotic ti italic ti Macedoniae. Hech nive', hech muc xacac'boxuc avich'ic vocol. Hech ti jpasilan o. 10 Yu'un toyol co'nton ti ac'o pucuc ti sc'op ti Cristoe ti ja' melele, hech yu'un toyol co'nton mu xcac'be svocol ti much'u tsc'an chch'umbe sc'op ti Cristoe. Yu'un ti hech oy ti co'ntone, hech yu'un mu'yuc much'u te ti estado Acaya xu' chispajesun. 11 Yu'un ti mu jc'an chajc'amboxuc ataq'uinic, mu yu'unuc mu c'uxoxuc ti co'nton. Ja' sna' ti Diose ti c'uxoxuc ti co'ntone.

12 Ti c'usi cac'oj jba ti jpase, ta ono'ox jpasilan yu'un hech mu'yuc c'usi xu' chalic ti much'utic sc'an ti hech chquich' coltael avu'unic hech chaj c'u che'el tsc'anic coltael stuquic, ja' ti much'utic chac' sbaic ti pasel ti muc' yu'un ti yabtele. 13 Yu'un lume ja' nopbilal jcholc'opetic, j'abteletic ti chlo'lavanique, scuyoj sbaic ti jcholc'opetic yu'un ti Cristoe. 14 Mu me xch'ay avo'ntonic yu'un ti hech tspasique. Stalel hech tspasic yu'un hech tspas uc ti Satanase. Xch'ul abat Dios x'elan ti chc'opoj ti Satanase. 15 Hech yu'un stalelic ono'ox ti chlo'lavan ti yabate. Sventainoj ti c'usi leque x'elan. Ti c'u che'el i'abtejic, ja' hech ch-ac'bat stojic.

Ja' sc'opilal ti ep laj yich' vocol ti Pabloe yu'un ti laj xchol ti sc'op Diose

16 Chacalbeic yan vuelta, mu me xacuyic ti nibolib xae. Mi hech chacuyucune, hech xu' chacalboxuc bol c'op uc yu'un xu' ti jtoy jba uc. 17 Yu'un hech chcale, ma'uc laj yalbun ti Cajvaltique. Ja' no'ox ti jtoy jba hech chaj c'u che'el ti much'u bole. 18 Yu'un ep ti much'utic tstoy sbaic yu'un ti c'utic xu' yu'un

tspasic ja' no'ox hechun uc xu' cu'un ti jtoy jba uc. 19 Manchuc mi p'ijoxuc chacuy abaic, yac'oj sba chalajic ti lo'lael yu'un jun avo'ntonic chach'unic ti c'utic chaxcholboxuc ti much'utic bolique. 20 Yu'un sts'ic avu'unic mi oy much'u chayac'oxuc ti mozoil, mi oy much'u chaslo'labot ataq'uinic, mi oy much'u chaspojboxuc c'usi oy avu'unic, mi oy much'u tstoy sba ti atojolic, mi oy much'u chasmajoxuc asat. Yu'un scotol chats'iquic. 21 Mi hech tsc'an ti jpase, ho'on ti jcholc'opune, mu'yuc quip obi yu'un mu hechuc laj jpas ho'oni.

Ti c'utic cha'al xu' tstoy sbaic yu'une, ja' no'ox hechun uc. Xu' chic'opoj hech chaj c'u che'el ti much'utic bole. 22 Lume hebreoetic. Ho'on hebreoun uc. Lume yelnich'on ti Israele. Ho'on yelnich'onun ti Israel uque. Lume yelnich'on ti Abrahame. Ho'on yelnich'onun uc ti Abrahame. 23 Lume yabat Cristo scuyoj sbaic. Ho'one yabatun Cristo ti mero melel. Hech chcal yu'un chana'ic ti xu' chic'opoj hech chaj c'u che'el ti much'utic bolique. Más ech'em abtejemun ho'oni. Mu p'isbiluc laj quich' acial. Ep vuelta nitic'at ti chuquel. Ep vuelta c'an lajucun ti milel. 24 Ho'ob vuelta ni'ac'bat quich' acial yu'un ti jchi'iltaque, ho'ontutic ti co'ol judiountutic xchi'uque. Nucul ti aciale. Jun muc sta cha'vinic ti bits' laj yac'bucun jujun vuelta. 25 Oxib vuelta laj quich' majel ti te'. Jun vuelta laj yac'bucun ton. Oxib vuelta laj quil ivoc' ti barco yo' bu tiq'uilune. Jun ac'ubal xchi'uc jun c'ac'al te nicajet ti o'lol nab. 26 Ep vuelta c'alal nixanav batel ti be oy jvocol yu'un inoj ti uc'umetique. Oy jvocol yu'un chtal j'elec'. Laj yilbajinucun ti jchi'iltique, ho'ucutic ti co'ol judioucutic xchi'uque. Laj yilbajinucun ti achi'iltaque, ho'oxuc ti co'ol yanlum crixchanooxuc xchi'uque. Laj quich' vocol ti yut jteclumetic. Laj quich' vocol uc te oyun ti xocol balumil. Oy jvocol uc te oyun ti nab. Laj yilbajinucun uc ti much'utic quermanotic scuyoj sbaique. 27 Tsots ni'abtej, nilub. Ep ac'ubal muc xivay. Nivi'naj, itaquij co'nton. Ep vuelta laj quipan jba yu'un mu'yuc jve'el. Oy laj ca'i sic yu'un mu'yuc jc'u' jpoc'.

28 Ep to muc jta ti alel. Scotol c'ac'al uc batem co'nton c'u che'el xu' ti jcolta scotol ti jch'unojeletique. 29 Ti much'u mu'yuc yip yo'ntone, ja' chquich' mul yu'un. Ti much'u tsbolibtasbat yo'ntone, ja' mu xtun chca'i. 30 Mi yu'un ti jtoy jbae, ja' no'ox chcac' ti q'uelel jtuc ti mu'yuc quipe. Yu'un ja' no'ox ti sventa ti Cajvaltique ti ihu' cu'un scotole. 31 Ti Diose, ja' ti Dios yu'un ti Cajvaltic Jesucristoe, ja' ti Stot uque, ja' ti tspasat ti muc' sbatel osile, ja' sna' ti mu jnop c'op yu'un ti hech chcale. 32 C'alal te oyun ti jteclum Damasco, ti gobernadore ti ja' pasbil ti mantal yu'un ti totil ajvalil Aretas sbie, laj yal mantal yu'un lec ac'o chabibatuc ti jteclume yu'un hech mu me xicol batel yu'un tsc'an chistsacucun. 33 Niloc' batel ti ventana ti te oy ti macte'ton yu'un ti jteclume. Ti muc'ta moch licbilun niyal tal, hech nicol loq'uel ti sc'obic.

12

Ja' sc'opilal ti c'utic i'ac'bat sna' ti Pabloe yu'un ti Cajvaltique

1 Ho'oxuc ti aventaic ti hech ti jtoy jbae. Mu van oyuc stu avu'unic yu'un ti chacalboxuc ti c'usi laj yac'bun jq'uel ti c'usi laj yac'bun jna' ti Cajvaltique. 2 Oy xa chanlajuneb habil ti niyic'un muel ti vinajel ti Diose. Mu jna' mi xchi'uc jbec'tal mi ma'uc xchi'uc jbec'tal ti ni'ic'at muele. Ja' sna' stuc ti Diose. 3-4 Jna' ti ni'ic'at muel c'alal ti utsilal. Yan vuelta chcal ti mu jna' mi xchi'uc jbec'tal ti ni'ic'at muele. Ja' sna' stuc ti Diose. Te laj ca'i c'usi lum lec ti mu xa jna'betic yalel yu'un jun yutsil ti jyalel. Mu stac' chcal uc c'usi laj ca'i. 5 Taca jc'an jtoy jbae, xu' ti jtoy jba ti hech ni'ac'bat jq'uel scotole. Mi jc'opilal no'ox chcal jtuc mu xu' ti jtoy jba yu'un mu'yuc c'usi ihu' cu'un jtuc. Ja' no'ox xu' chcal ti mu'yuc quipe. 6 Taca jc'an jtoy jbae, más xu' cu'un yu'un ep ti

c'usi jpasoj. Mu yu'unuc hovil chcal hech chaj c'u che'el ti much'u hovil tstoy sbaique. Pero ti jpajes jba naca me ech'emuc chispasucun ti muc'. Ja' no'ox hech ti c'u che'el ti cabtele, ja' no'ox c'u x'elan chic'opoje, ja' no'ox hech ac'o spasucun ti muc'.

7 Ti Diose mu laj sc'an ti ti jtoy jba yu'un ti hech laj yac'bun quil scotole, hech yu'un laj yac'bun jchamel. Ja' yabtel ti Satanase ti hech chquich'ilan vocole yu'un hech mu me jtoy jba. 8 Oxib vuelta laj calbe vocol ti Cajvaltique ti ac'o chopucune. 9 Hech laj yalbun: "Ac'o comuc hech. Chu' avu'un ti sventa yutsil avo'nton, ja' ti cac'ojbote. Hech más lec chvinaj ti ja' ti sventa jp'ijil jtuc ti xu' avu'un scotol ti avabtele", xiyutun. Hech yu'un toyol co'nton yu'un ti mu'yuc quipe yu'un ja' no'ox quipanojbe sp'ijil ti Cristoe. 10 Hech yu'un nichim no'ox co'nton manchuc mi mu'yuc ti quipe, manchuc mi chquich' labanele, manchuc mi chquich' vocole, manchuc mi chquich' ilbajinele, manchuc mi uts jba ti sventa ti Cristoe. Yu'un ti mu'yuc quip jtuque, hech yu'un más chquich'be yip ti Cristoe.

11 Laj xa jco'oltajes jba hech chaj c'u che'el ti much'utic bolique. Scoj ti muc xavalbucun jc'opilal ti ho'oxuque, hech yu'un ho'on jtuc laj xa cal yu'un ac'o vinajuc ti mu lecuc ti yabtel ti nopbilal jcholc'opetic ti pasbil ti muc' avu'unique. Chacuyic ti más ep yip lume, ja'uc ho'oni mu'yuc más ep quip chacuyic. Hech ono'ox c'u che'el chavalique, mu'yuc quip jtuc. 12 Laj xa avilic ti c'u che'el tspas ti much'u jcholc'op ti mero melel. Tspas ep jchop o abtel hech chvinaj ti ch-abtej Dios ti sventa. Tsots abtel tspas. Laj avilic ti scotol ihu' cu'un te ti atojolic manchuc mi oy vocol. 13 ¿Mi oy c'usi muc xataic cu'un hech chaj c'u che'el laj yich'ic ti jch'unojeletic ti yan temploetique? Ja' no'ox ti muc xacac'boxuc avich'ic vocol hech chaj c'u che'el ti yan temploetic. Mi ja' jmul chavilucun yu'un ti muc xacac'boxuc avich'ic vocole, ja' chapasbucun perdón obi.

14 A'yo me ava'yic, chapalun xa yu'un chtal jq'ueloxuc yan vuelta. Ja' yoxibal xa vuelta ti chtal jq'ueloxuque. Mu xacac'boxuc avich'ic vocol yu'un ma'uc ti jc'an ti c'usi oy avu'unique. Ja' no'ox chajc'anoxuc ti ho'oxuque. Yu'un ti nich'onile mu yu'unuc tsmac'lin ti stot sme'e; ja' chmac'linvan ti totil me'ile. 15 Ti ho'one nichim no'ox co'nton chcac' jvocol avu'unic. Nichim no'ox co'nton chquich' vocol yu'un ac'o colanic. Yu'un ep c'uxoxuc ti co'nton ti ho'one, ¿mi lec mi jutuc no'ox c'uxun ti avo'ntonic ti ho'oxuque?

16 Yu'un ti muc xacac'boxuc avich'ic vocol pero oy c'usi jnopoj tscuyic ti nopbilal jcholc'opetique. Cac'oj jba chajlo'laboxuc ataq'uinic ti mucul tscuyic. 17 ¿Mi yu'un chach'unic ti laj slo'laoxuc ti quermanotic ti laj jtac talel ti atojolique ti laj yich' ti ataq'uinique? ¿Mi yu'un chach'unic ti ho'on laj yac'bun ti ataq'uinique? 18 Laj calbe vocol ti Titoe yu'un ti ac'o ba scoltaoxuc. Oy xchi'il cu'un laj avilic uc. ¿Mi yu'un chach'unic ti laj slo'laoxuc ti Titoe? Nopo me ava'yic ¿mi mu co'oluc co'nton xchi'uc ti Titoe? ¿Mi ma'uc jun no'ox jbe jtamoj xchi'uc?

19 ¿Mi yu'un chacuyic ti jcolta jba yu'un ti hech chcale? Ti stojol ti Diose chic'opoj yu'un oyun ti stojol ti Cristoe. Ja' sventa chap'ijubic ho'oxuc ti c'uxoxuc ti co'ntone. 20 Mu me xavac'bucun quich' mul c'alal te chic'ot ti atojolique yu'un mu hechuc tsc'an co'nton mi hech chc'o jtaoxuque. Yu'un mi oy palta chc'o jtaoxuc chavich'ic mul mi chajtaq'uioxuc. Yu'un chquich' mul mi yac'oj sba chavut abaic chc'o jtaoxuc, mi yac'oj sba chapas biq'uit avo'ntonic, mi chavilinta abaic, mi chapasic pleito, mi chasa'be abaic amulic, mi chanopbe abaic amulic, mi chatoy abaic, mi chavochetic no'ox chc'o jtaoxuc. 21 Yu'un c'alal chihul te ti atojolique mu jc'an ti más chquich' mul ti stojol ti Diose yu'un chcoc'ta ti much'utic ep staoj smul yu'un ti mu sutes

yo'ntonique. Ja' ti chopol ti c'usi spasojique ti imulivajique, ti laj xch'unic ti c'usi laj sc'an ti sbec'talique.

13

Hech ilaj yo'nton laj sc'opon ti carta ti quermanotique

1 Ti ora to yoxibal xa vuelta ti chtal jq'ueloxuque. Ja' no'ox mi oy cha'vo' oxvo' rextico ja' xu' chich' chapanel ti much'u oy smule. 2 Ti much'utic staoj smulic ti c'alal ni'ay ti xchibal vuelta xchi'uc acotolic ja' chajt'abesboxuc ti avo'ntonic ti c'usi laj calboxuque c'alal te jchi'inojoxuque. “Mi ja' no'ox hech co'ol chasa'ilan amul ti c'alal chihul yan vuelta, mu'yuc bu chajc'uxubinoxuc. Persa chavich'ic chapanel”, xacutoxuc ono'ox. 3 Chac'an chaq'uelic mi melel ti yac'ojbun cabtel ti Cristoe. Te chavilic mi c'ot jchapanoxuque. Mu me xacuyic ti jutuc no'ox yip te ti atojolic ti Cristoe. Te chc'o cac' avilic ti oy yip. 4 Hech chaj c'u che'el ti Cristo ti mu'yuc yip x'elan c'alal icham ti cruz pero patil ivinaj ti oy yip ti c'alal icusesat loq'uel yu'un ti Diose, ja' no'ox hechun uc ti ho'one mu'yuc quip chacuyic. Yu'un asta ti ora to mu'yuc bu tsots laj jc'oponoxuc. Te chavilic mi nic'ot ti atojolic ti ac'bilun quip yu'un ti Diose. Te me chavilic ti chc'o jchapan ti much'utic mu'yuc quip tscuyique.

5 Nopo me ava'yic ti jujunoxuque ti mi ach'unojbeic ti mero melel ti sc'op ti Diose. Nopo lec c'u x'elan avo'ntonic. Na'ic ti te oy ti avo'ntonic ti Jesucristoe hech chana'ic ti oy cabtel. ¿O mi hovil chaval ti ach'unojique? 6 Ti jc'an ti chana'ic ti mu hoviluc chcal ti yac'ojbun cabtel ti Jesucristoe ti ho'one. 7 Ti jc'opon Dios ti atojolic yu'un mu me xapasic ti c'utic chopole. Mu yu'unuc ja' no'ox ti jc'an chacac'boxuc avilic ti xu' cu'un chajchapanoxuque. Ja' ti jc'an ti ja' no'ox chapasilanic ti c'usi leque ti ho'oxuque. 8 Yu'un mi mu'yuc palta chc'o jtaoxuc hech mu'yuc c'usi ti jpas. Ja' no'ox mi oy apaltaic, persa chajcoltaoxuc. 9 Yu'un más nichim no'ox co'nton mi mu'yuc quip ti atojolic, yu'un ti ho'oxuque oy yip avo'ntonic. Hech ti jc'anilambe vocol ti Diose ti hech ac'o xach'unic ti lec. 10 Hech yu'un laj jts'ibaboxuc avi to yu'un mu teucun ti atojolic yu'un hech mu me persauc tsots chic'opoj c'alal mi te nic'ot xa ti atojolic. Yu'un ja' quich'oj cabtel yu'un ti Cajvaltique yu'un ti chajcoltaoxuque, ma'uc yu'un chajbolibtasoxuc.

11 Ja' no'ox chacalbeic obi, quermanotac. Ac'o hu'uc avu'unic chach'unic ti lec, taq'uio me abaic, jtosuc me avo'ntonic, lamajemuc me avo'ntonic acotolic. Hech chachi'inic ti Diose ti chijyac'bucutic jun co'ntontique, ti c'uxucutic ti yo'ntone. 12 Yu'un ja' señail ti c'uxoxuc ti co'ntone tsacbo me abaic ac'obic ti ho'oxuque. 13 Chabanucot la xal scotol ti much'utic oyic ti stojol ti Diose li'to.

14 Ti jc'an ti ac'o xayac'boxuc ep yutsil avo'ntonic acotolic ti Cajvaltic Jesucristoe, ti ac'o xaxc'uxubinoxuc ti Diose, ti ac'o xachi'inic ti Ch'ul Espíritue.

JA' TI SCARTA TI QUERMANOTIC TI TE OYIC TI ESTADO GALACIA
ti its'ibabat yu'un ti Pabloe

Hech lic sc'opon ti carta ti quermanotic ti Pabloe

1 Ho'on Pabloun, ho'on jcholc'opun. Mu'yuc much'u laj stic'un ti jcholc'op. Mu crixchanouc ti laj yac'bun ti cabtele. Ja' laj yac'bun cabtel ti Jesucristoe xchi'uc ti Jtotic Diose ti laj xcha'cuses loq'uel tal ti ch'en ti Jesucristoe. 2 Ho'on xchi'uc ti quermanotic ti li' jchi'inoje chajc'oponoxuc ti carta, ho'oxuc ti ach'unojbeic sc'op ti Diose te ti estado Galacia ti buc no'ox jteclumal nacaloxuque. 3 Ac'o yac'boxuc ep bendición ti Jtotic Diose xchi'uc ti Cajvaltic Jesucristoe. Ac'o yac'bot jun avo'ntonic ti jujunoxuque hech mu xlo'laj avo'ntonic. 4 Ti Cajvaltic Jesucristoe ja' laj yac' sba ti milel ti jventatic yu'un hech libre nijc'otucutic. Hech mu xa xismozoinucutic ti mulile ti li'oy ti balumile. Yu'un ti hech laj scoltaucutique, yu'un hech laj sc'an ti Jtotic Diose. 5 Hech yu'un tspasat ti muc' sbatel osil ti Jtotic Diose. Jun yutsil ti hech chc'ot ti pasel.

Ja' sc'opilal ti mu'yuc yan c'op ti xu' chijcolucutic yu'une

6 Chch'ay co'nton chca'i yu'un ti ora no'ox chacomesic ti Diose ti laj xa yic'oxuc ti stojol yu'un chacuxiic sbatel osil ti sventa ti Cristoe. Ti ora to avac'oj abaic chach'unic yan c'op yu'un hech chacolic chacuyique. 7 Mu'yuc yan c'op ti xu' chijcolucutic yu'une. Ja' no'ox hech chaj c'u che'el laj calboxuque. Yu'un ti hech chc'ot ti pasele, yu'un oy much'utic tal yac' lo'lajuc avo'ntonic yu'un ti mu hechuc ti ch'unel tscuyic. Yan sjam tsloq'uesic ti c'u che'el chijcolucutique, yu'un ja' no'ox tsc'an ti chchibaj avo'ntonic ti stojol ti Cristoe. 8 Much'uuc no'ox chtal, manchuc mi ho'ontutic, manchuc mi ch'ul abat, ti chtal syanejesbe sjam ti sc'op Diose, ac'o ac'batuc castigo yu'un ti Diose. 9 Calojboxuc xa ono'ox pero chacalbeic yan vuelta. Much'uuc no'ox chtal syanejesbe sjam ti sc'op Diose ti ach'unojique, ja' ac'o ac'batuc castigo yu'un ti Diose.

10 Ti ja'uc tsots sc'opilal chca'i ti lec chiyilun ti crixchanoetique, mu hechuc chcal ti ac'o ac'batuc castigo ti much'utic tsyanejesbe sjam ti sc'op ti Diose. Yu'un ja' no'ox tsots sc'opilal chca'i ti lec chiyilun ti Diose, hech yu'un hech chcal ti ac'o ac'batuc castigo. Ti ja'uc tsots sc'opilal chca'i to ti lec chiyilun ti crixchanoetique, mu yabatucun ti Cristo ti hechuque.

Ja' sc'opilal ti Pabloe ti ja' Dios ti i'ac'bat yabtel yu'un

11 Quermanotac, chana'ic ti ma'uc sc'op crixchanoetic ti lequil ach' c'op ti laj jcholboxuque. 12 Mu yu'unuc laj xchanubtasun crixchanoetic. Ja' laj yac'bun jna' stuc ti sc'op ti Jesucristoe.

13 Ti ho'oxuque ava'yojbucun jc'opilal ti c'usi laj jpas ti vo'onee c'alal mu to ti jch'umbe sc'op ti Cristoe. Co'ol laj jch'un xchi'uc ti jchi'iltaque, ho'ontutic ti judiountutique. Ava'yojic xa ti ech'em laj jcontrain scotol ti much'utic i'ic'atic xa ti stojol ti Diose yu'un ti jtup' scotol ti jcuy. 14 Ti ho'one más ep laj jchan ti c'utic c'opal xchanoj ti jchi'iltaque, ho'ontutic ti co'ol judiountutic xchi'uque. Ti much'utic co'ol nich'i xchi'uque, mu epuc laj xchan. Yu'un ti ho'one toyol co'nton laj jch'un ti c'u che'el xch'unojic ti jtot jme'tutique ti vo'one. Mu'yuc much'u hech toyol yo'nton hech chaj c'u che'el ti ho'one. 15-16 C'alal hech toyol co'nton, ti Diose laj yac'bun cojtiquin ti Snich'one. Yu'un c'alal mu

to chi'an, yutsil yo'nton laj st'ujun ti Diose yu'un chiyac'bun cabtel yu'un c'uxun ti yo'nton. Hech yu'un c'alal laj sta yorail laj yic'un, laj yac'bun cabtel yu'un chajcholboxuc sc'op acotolic, ho'oxuc ti yanlum crixchanooxuque. Chajcholboxuc ava'yic ti chijcolucutic jcotoltic ti sventa ti Cristoe. Ti c'alal laj yic'une, mu'yuc much'u laj jac'be sc'op. 17 Muc xibat ti Jerusalén, muc xba jc'opon ti much'utic jbael ochemic ti jcholc'op. Ti ora laj jq'uej jba batel. Nom nibat ti xocol balumil te ti slumal Arabia. Patil nisut tal ti jteclum Damasco.

18 I'ech' oxib habil, patil nibat ti Jerusalén. Te ba jc'opon ti Pedroe. Ho'lajuneb c'ac'al te laj jchi'in. 19 Te laj cojtiquin uc ti Jacoboe, ja' ti yits'in ti Cajvaltique. Ti yan jcholc'opetique mu'yuc bu laj cojtiquin. 20 Yu'un ti hech laj jts'ibaboxuque, mu yu'unuc ta no'ox xcal. Sna' ti Diose ti melel chcal.

21 Patil nibat ti slumal Siria xchi'uc ti slumal Cilicia, ja' ti jlumale. 22 Scotol ti much'utic xch'unojbeic sc'op ti Cristoe ti te nacajtic ti estado Judeae, mu to xiyojtiquinucun yu'un mu'yuc bu sq'uelojbucun jsat. 23 Ja' no'ox ya'yojbucun jc'opilal. “Ti much'u laj yilbajinucutic ti vo'onee ti tsc'an chistup'ucutique, ti ora to yac'oj sba xa chcholbe sc'op ti Cristoe ti ja' chijcolucutic ti sventae”, xchi laj ya'yic. Ja' jc'opilal. 24 Hech yu'un laj yalbeic vocol ti Diose yu'un ti laj xa jch'une.

2

Ja' sc'opilal ti lec laj ya'yic ti yan jcholc'opetique ti c'u che'el chchol ti lequil ach' c'ope ti Pabloe

1 I'ech' chanlajuneb habil, patil nibat yan vuelta ti Jerusalén. Ja' laj xchi'inun batel ti Bernabee. Laj quic' yu'un chixchi'inun uc ti Titoe. 2 Yu'un ti nibate, yu'un hech albilun ti co'nton yu'un ti Diose. Hech yu'un ti nibate. Ja' ay calbe ya'yic ti quermanotic ti te oyic ti Jerusalene ti c'u che'el chajchanubtasoxuc ti sc'op ti Diose, ho'oxuc ti yanlum crixchanooxuque. Ja' no'ox ay jcholbe ya'yic ti much'utic oy yabtelique. Ja' no'ox ay jac'be mi hech chchanubtasvan hech chaj c'u che'el chajchanubtasoxuc xchi'uc achi'iltac, ho'oxuc ti yanlum crixchanooxuque. Yu'un mi mu co'oluc chcaltutic ti smantal ti Diose, repenta chc'ot ti altic chi'abtej ho'oni. 3 Lec laj ya'yic ti c'u che'el ti jchol ti lequil ach' c'ope. Muc xal ti ac'o yich' circuncisión ti Titoe ti jchi'inoje, ja' ti co'ol yanlum crixchanooxuc xchi'uque. 4 Yantic ti much'utic laj sliquesbeic sc'opilal ti Titoe. Ja' laj sliquesic ti quermanotic scuyoj sbaique. Ti c'alal yorail laj jtsob jbatutique, te laj sc'alan sbaic ochel tal. Yu'un ti i'ochic tale, yu'un ja' no'ox tsc'an chisa'bun jmultutic. Yu'un tsc'an cha'yic c'u che'el chijyac'ucutic ti libre ti Cristo Jesuse, yu'un ti hech mu xa tsotsuc sc'opilal chc'ot ti circuncisión cu'untique. Ja' tsc'anic mi chij'och ti mozoil yu'un ti mantaletique yan vuelta. 5 Mi jutuc muc jch'untutic xchi'uc ti Bernabee. Muc jpasbetutic ti muc' sc'opic yu'un hech mu me xyanej ti lequil ach' c'ope ti ach'unojic xae. Yu'un melel ti c'op ti ach'unojic xae.

6 Ti much'utic oy yabtelique ti ja' más pasbil ti muc' avu'unique, mu'yuc jpalta laj yilucun. Mu tsotsuc sc'opilal chca'i ho'oni ti c'u x'elan yabtel jujun. Yu'un ti Diose mu tsotsuc sc'opilal cha'i ti c'u x'elan cabteltic jujun. 7 Laj yilucun ti ja' ac'bilun jventain xcholel ti lequil ach' c'ope ti atojolic, ho'oxuc ti yanlum crixchanooxuque, hech chaj c'u che'el ac'bil sventain xcholel ti stojol ti jchi'iltaque ti Pedroe. 8 Dios ti laj yac'be yabtel ti Pedroe yu'un ac'o ba xcholbe sc'op ti jchi'iltaque, ho'ontutic ti co'ol judiountutique. Dios ti laj yac'bun cabtel uc yu'un chajcholboxuc ti sc'ope, ho'oxuc ti yanlum crixchanooxuque.

9 Hech yu'un c'alal laj yilic ti ac'bilun ep bendición yu'un ti Diose ti Jacoboe xchi'uc ti Pedroe xchi'uc ti Juane, ja' ti sventainojic scotol ti abtele, laj

stsacbucun jc'ob xchi'uc ti Bernabee. Yu'un ti laj stsacbuntutic ti jbats'ic'obe, ja' señail ti jun chi'abtejtutic xchi'uc. Hech ichapaj cu'untutic ti ho'ontutic chajventaintutique xchi'uc ti Bernabee, ho'oxuc ti yanlum crixchanooxuque. Ja' no'ox hechic uc, ja' tsventainic ti jchi'iltaque, ho'ontutic ti co'ol judiountutique. 10 Ja' no'ox laj st'abesbun ti co'ntontutic ti quermanotic ti me'onetic te ti bu oyique yu'un ac'o jcoltatic jcotoltic. Lec laj ca'i yu'un hech ono'ox ti jpas.

Ja' sc'opilal ti Pedroe ti itaq'uiat yu'un ti Pabloe yu'un jun to chac' ti ch'unel ti mantaletique

11 Oy jun vuelta c'alal nihul ti Antioquía, te ital uc ti Pedroe. Te xa c'o jta. Laj cut ti sat yu'un muc snop lec ti c'usi tspase. 12 Te talemic uc quermanotic jchi'iltac ti itacatic talel yu'un ti Jacoboe. Ja' ti toyol yo'ntonic yu'un ti circuncisione. Ti c'alal mu to chulic ti quermanotique ti tacbilic talel yu'un ti Jacoboe, ti Pedroe laj xch'un batel iq'uel yu'un chba ve'uc ti stojol quermanotic ja' ti achi'iltaque, ho'oxuc ti yanlum crixchanooxuc xchi'uque. Pero patil c'alal te xa oy ti quermanotique ti tacbilic talel yu'un ti Jacoboe, hech yu'un ixi' yu'un mi chopol ch-albat sc'opilal. Hech yu'un muc xch'un xa batel iq'uel yu'un chba ve'uc. Ja' ba xchi'in ti ve'el ti quermanotique, ja' ti jchi'iltaque. 13 Ja' no'ox hech uc oy cha'vo' oxvo' ti yan quermanotique, ja' ti jchi'iltaque, ho'on ti co'ol judioun xchi'uque, ti ilo'laatic uque. Laj sts'acliic batel ti Pedroe. Hech mu xa sc'an chve'ic uc xchi'uc ti achi'iltaque. Hech uc ti Bernabee ilo'laat uc. Co'ol laj spas uc. 14 C'alal laj quil ti mu hechuc tspasic hech chaj c'u che'el chal ti lequil ach' c'ope, ti stojol scotolic hech laj calbe ti Pedroe: "Ho'oti c'alal biq'uitot to laj achan ti mantaletic cu'untique ho'ucutic ti judioucutique. Pero icom xa avu'un. Hech yu'un mu sjamuc ti hech chapase ti ora no'ox mu xa xac'an chba achi'in ti ve'el ti quermanotique, ja' ti yanlum crixchanoetique. Jun to chac'an chavac'be xch'un ti mantaletic ti icom xa avu'une ti quermanotique, ja' ti yanlum crixchanoetique", xcut.

Ja' sc'opilal ti mu'yuc sc'opilal mi judio mi mu judiouc, co'ol chijcol jcotoltic ti sventa xch'unojel co'ntontic

15 Hech laj calbe uc: "Yu'un judio ti jtot jme'tique hech yu'un ti ho'ucutique ca'yojtic ti c'u x'elan ti smantal ti Diose ti laj yal ti Moisese. Ti yanlum crixchanoetique mi jutuc mu bu ya'yojic. 16 Ti ho'ucutique ti judioucutique ti laj xa jch'umbetic sc'op ti Cajvaltique ti mero melel, ti jna'tic xa ti ma'uc lec chijc'ot ti stojol ti Diose yu'un ti c'u x'elan ti jch'untic ti mantaletique ti laj yal ti Moisese. Ti jna'tic xa ti ja' lec chijc'ot ti stojol ti Diose mi ti jch'untic ti chijcolucutic yu'un ti Jesucristoe. Hech yu'un laj xa jch'untic ti ja' jq'uexoltic ti Jesucristoe hech lec chijyilucutic ti Diose ti sventa xch'unojel co'ntontic. Ma'uc ti sventa c'u x'elan laj jch'untic ti mantaletique ti laj yal ti Moisese. Yu'un mu'yuc much'u xu' chch'umbe scotol smantal ti Diose, hech yu'un mu'yuc much'u lec ch-ilat yu'un ti Diose yu'un ti chch'un ti mantaletique.

17 C'alal laj jch'untic ti lec chijyilucutic ti Diose ti sventa ti Cristoe, persa laj jcomestic ti chijcolucutic yu'un ti mantaletique ti laj yal ti Moisese. 'Hech co'ol jp'ajmantaloxuc nac'otic xa xchi'uc ti yanlum crixchanoetique yu'un mu xa xach'unic ti mantaletique,' xchi jc'opilaltic yu'un ti jchi'iltique. Hech yu'un tscuyic ti ch'ayel chijbat yu'un ti laj xa jch'untic ti lec chijyilucutic ti Diose ti sventa ti Cristoe. ¡Bu ba hechuc! 18 Pero mi hech chlic jnoptic: 'Mu lecuc ti hech ti jch'untique,' mi xijchie, 'ja' lec ti jch'untic hech chaj c'u che'el jch'unojtic ono'ox ti vo'onee,' mi xijchie, ja' mero jp'ajmantalucutic chijc'ot yu'un ti jcomestic ti Cristoe. 19 Yu'un ti muc xu' cu'untic jch'untic ti mantaletique ti laj yal ti Moisese hech yu'un hech laj quiltic ti mu stac' hech lec chijyilucutic ti Diose. Hech yu'un mu xa jch'untic ti chijcol yu'un

ti mantaletique. Ti ora to ti sventa ti Cajvaltique lec chijyilucutic ti Diose.
20 Co'ol nijcham ti cruz xchi'uc ti Cristoe chil ti Diose c'alal laj jch'untic
ti chijcol yu'un ti Cristoe yu'un ilaj xa sc'opilal ti jtuctic ti jcolta jbatic ti
jcuytique. Hech yu'un mu xa jventain jbatic. Ja' chisventainucutic ti Cristoe
yu'un te oy ti co'ntontique. Yu'un ti mu xa jventain jbatic ti ora to, yu'un
jch'unoj ti chiscoltailanucutic ti Snich'on ti Diose ti c'uxucutic ti yo'ntone.
Ja' ti laj yac' sba ti milel ti jventatique. 21 Ho'oni mu jc'an mi altic chc'ot
ti laj yac' ti milel ti Snich'on ti Diose ti jventatique, ti yutsil yo'nton laj xa
scoltaucutique. Yu'un taca lec chijyilucutic ti Diose yu'un ti jch'untic ti
mantaletique, hovil ti icham ti cruz ti Cristoe ti hechuque", xcut ti Pedroe.

3

Ja' sc'opilal ti ma'uc ti sventa ti laj jch'untic ti mantaletique ti quich'ojtic ti Ch'ul Espíritue

1 Quermanotac, ho'oxuc ti nacaloxuc ti Galacia, mu p'ijucoxuc. Ti sliqueb
lec laj ach'unic. Laj ana'ic ti icham cu'untic ti Jesucristoe ti ja' chijcolucutic
yu'une. Ti ora to mu xa xach'unic yu'un chach'unic ti lo'laele. 2 Ja' ti
jc'an chajac'beic avi to. ¿Mi ti sventa laj ach'unic ti mantaletique ti hech
laj avich'ic ti Ch'ul Espíritue, mi ja' ti sventa laj ach'unic ti ja' Jcoltavanej
avu'unic ti Cristoe ti hech laj avich'ic ti Ch'ul Espíritue? 3 ¿Mi yu'un mu'yuc
sp'ijil avo'ntonic mi jutuc? ¿Mi mu xana'ic ti mu xu' chavac'beic xq'uexol
atuquic ti Ch'ul Espíritue ti ja' laj yac'boxuc ti ach' cuxlejale? ¡Bu ba hu'uc
avu'unic atuquic ti chacolta abaique! 4 Mu me hoviluc ti ep laj avich'ic vocol
ti c'alal lic ach'unic ti lequil ach' c'ope. 5 Ti Diose mu p'isbiluc yac'ojboxuc ti
Ch'ul Espíritue. Ch-abtej ti avo'ntonic hech ep yutsil avo'ntonic. ¿Mi ti sventa
laj ach'unic ti mantaletique ti hech yac'ojboxuc ti Diose, mi ja' ti sventa laj
ach'umbeic sc'op ti Cristoe ti hech yac'ojboxuque? Nopic me.

6 Na'o me ti Abrahame. Yu'un ti laj xch'un scotol ti chc'ot ti pasel ti c'utic
i'albat yu'un ti Diose hech yu'un toj yo'nton i'ilat yu'un ti Diose yu'un ti oy
xch'unojel yo'ntone. 7 Hech yu'un mi mu xavil, ja' yelnich'onucutic Abraham
chijc'ot mi oy xch'unojel co'ntontic. 8 Vo'one ts'ibabil ti sun ti Diose ti ja' ti
sventa xch'unojel avo'ntonic ti lec chayiloxuc uc ti Diose, ho'oxuc ti yanlum
crixchanooxuque. Yu'un ti Diose hech laj yalbe ti Abrahame ti vo'one: "Ho'ot
ti aventa chich'ic bendición ti jaylajuntos crixchanoetic ti balumile", x'utat ti
Abrahame yu'un ti Diose. 9 Hech yu'un co'ol chich'ic bendición hech chaj c'u
che'el ti Abrahame ti much'utic co'ol oy xch'unojel yo'ntonic xchi'uque.

10 Scotol ti much'utic chcolic yu'un ti chch'unic ti mantaletique ti laj yal ti
Moisese tscuyique, tscuyic ti lec ch-ilatic yu'un ti Diose. Mu sna'ic ti quechel
ti sventaic ti chich'ic castigo yu'un mu ts'acaluc chch'unic ti mantaletique.
Yu'un hech ts'ibabil ti sc'op ti Diose: "Ja' chich'ic castigo scotol ti much'utic
mu ts'acaluc chch'unic spasel scotol ti mantaletique ti ts'ibabil comel ti sun
ti Diose", ti xchie. 11 Hech chvinaj ti ma'uc lec chijyilucutic ti Diose yu'un
ti jch'untic ti mantaletique. Yu'un yaloj ono'ox ti Diose: "Ti much'u oy
xch'unojel yo'ntone, ja' toj yo'nton chquil. Hech yu'un chcuxi sbatel osil",
ti xchie. 12 Yu'un mi ja' ti jch'untic ti chijcol yu'un ti mantaletique, ja' tsots
sc'opilal chbat cu'untic ti cabteltique. Hech yu'un ja' mu'yuc sc'opilal chbat
cu'untic ti xch'unojel co'ntontique. Yu'un hech chal ti sc'op ti Diose: "Ti
much'u chu' yu'un chch'un scotol ti mantaletique, ja' chcuxi sbatel osil", ti
xchie.

13 Yu'un mu xu' cu'untic xch'unel ti mantaletique, hech yu'un ti hech
jc'opilaltic chba quich'tic castigo. Ja' laj jq'uexolintic stuc ti Cristoe. Ja' stuc
laj xcuchbucutic ti jcastigotique. Hech libre nijc'ot, mu xa jtojtic jtuctic.

Yu'un hech ts'ibabil ti sc'op ti Diose: “Ja' ac'bil castigo yu'un ti Diose”, xchi sc'opilal scotol ti much'utic chjoc'anat ti te'e yu'un smulic, ti xchie. Ja' no'ox hech sc'opilal ti Cajvaltique yu'un laj xcuchbucutic ti jcastigotique yu'un mu xch'un cu'untic ti mantaletique. 14 Hech yu'un ti sventa ti Cristo Jesuse ho'oxuc ti yanlum crixchanooxuque laj xa avich'ic uc ti bendicione ti i'albat ti Abrahame ti chquich'tic jcotoltique. Ja' ti Ch'ul Espíritue ti quich'ojtic jcotoltique yu'un ti laj xa jch'untic ti chijcol yu'un ti Cajvaltique.

Ja' sc'opilal ti jbael laj xchapan xchi'uc ti Abrahame ti tratoe ti Diose, patil laj yal ti mantaletique

15 Quermanotac, chacalbe ava'yic c'u che'el tspasic crixchanoetic li' ti balumile. Ti much'u tspasic trato ti lec chchapanic, tstiq'uic ti hun. Ja' j'ech'el ichapaj yu'unic obi. Mu xa soc o yu'un lec chapambil yu'unic. 16 Hech yu'un más mi jutuc mu xch'ay trato stuc ti Diose hech chaj c'u che'el laj yalbe ti Abrahame. Yu'un ti hech i'albat ti Abrahame, ja' sc'opilal stuc xchi'uc yelnich'on. “Ja' ti avelnich'nabe”, muc xchi ti Diose. “Ja' ti avelnich'one”, xchi no'ox. Hech yu'un ma'uc jc'opilaltutic jcotoltutic, ho'ontutic ti yelnich'onuntutic ti Abrahame. Ja' sc'opilal jun no'ox, ja' ti Cristoe. 17 Chacalbe ava'yic c'u x'elan. Ja' jbael laj xchapan xchi'uc ti Abrahame ti Diose ti ja' chijcolucutic ti sventa xch'unojel co'ntontic. I'ech' chanib ciento habil xchi'uc lajuneb xcha'vinic habil, patil laj yal ti mantaletique ti Diose. Yu'un ti hech laj yal ti mantaletique, mu yu'unuc chch'ay ti trato ti laj xchapan xchi'uc ti Abrahame. 18 Taca colucutic ti sventa ti mantaletique, hech yu'un mu persauc ti oy xch'unojel co'ntontique. Pero ti Abrahame icol ti sventa xch'unojel yo'nton hech yu'un persa oy xch'unojel co'ntontic uc.

19 Yu'un ti nij'ac'bat ti mantaletique, yu'un mu xquiltic bu ti jtatic jmultic hech yu'un laj yal ti mantaletique ti Diose. Yu'un ti laj yal ti mantaletique ti Diose, ja' chtun ja'to mi ital ti Jesucristoe, ja' ti yelnich'on ti Abrahame ti albil sc'opilal ti tratoe. Ja'to chlaj sc'opilal ti mantaletique. C'alal laj yal ti mantaletique ti Diose, ja' primero laj yalbe ti ch'ul abatetique. Patil ti ch'ul abatetique lic yalbe ti Moisese ti mantaletique. Ti Moisese lic yalbe ti jchi'iltaque, ho'ontutic ti co'ol judiountutic xchi'uque. 20 Pero c'alal laj spas ti tratoe xchi'uc ti Abrahame ti Diose, mu'yuc much'u i'ech'esbat sc'op. Stuc laj yal ti Diose, laj yalbe ti Abrahame.

Ja' sc'opilal ti ja' yabtel ti mantaletique ti ja' no'ox chijyac'bucutic jna'tic bu ti jtatic jmultic

21 Ti mantaletique mu scontrain sbaic xchi'uc ti tratoe, mu hechuc. Ti hechuc ac'bil yabtel yu'un ti Diose ti mantaletique ti chijyac'bucutic jcuxlejaltique, ti jtatic toj co'ntontic ti hechuque. Ti hechuc ac'bil yabtele, co'ol chc'ot xchi'uc ti tratoe ti laj spasic ti Diose xchi'uc ti Abrahame. Mu hechuc ac'bil yabtel ti mantaletique yu'un ti Diose. Ja' no'ox chijyac'bucutic jna'tic bu ti jtatic jmultic. 22 Hech ts'ibabil ti sun ti Diose ti mi junuc mu'yuc much'u xu' yu'un chch'un ti mantaletique. Hech yu'un jcotoltic oy jmultic. Hech yu'un mu xu' chijcolucutic yu'un ti mantaletique. Hech yu'un ja' no'ox mi ti jch'untic ti chijyac'bucutic jcuxlejaltic ti Jesucristoe chijcol hech chaj c'u che'el laj spasic ti trato ti Diose xchi'uc ti Abrahame ti vo'one.

23 Ho'ontutic ti judiountutique, vo'one quich'ojtutic ti smantal ti Diose. Ja' no'ox laj yalbuntutic ti oyuntutic ti mozoil ti mu xu' chicoltutic ti libre. C'alal ital ti Cristoe hech ivinaj ti xu' chiscoltauntutic yu'un chicoltutic ti libre o. 24 Yu'un ja' no'ox laj yalbuntutic ti mantaletique ti oyuntutic ti mozoile ti mu spas ti jcolta jbatutique, hech yu'un laj jc'antutic ti oy much'u chiscoltauntutique. Hech yu'un ti nitaltutic ti stojol ti Cristoe. Hech yu'un lecuntutic xa chiyiluntutic ti Diose ti sventa xch'unojel co'ntontutic,

ho'ontutic ti jch'unojtutic ono'ox ti chicoltutic yu'un ti mantaletique. 25 Yu'un jch'unojtutic xa ti nicoltutic xa yu'un ti Cristoe, hech yu'un mu'yuc xa sc'opilal ti mantaletique ti ja' chicoltutic yu'une laj jcuytutique.

26 Ho'oxuc ach'unojic xa uc ti nacolic xa yu'un ti Cristo Jesuse xchi'uc ti jchi'iltaque, hech yu'un yol snich'onoxuc xa ti Diose acotolic. 27 Yu'un avich'ojic xa ho' ti sventa ti Cristoe, hech jun nac'otic xa xchi'uc ti Cristoe. 28 Hech yu'un mu'yuc xa sc'opilal mi judiooxuc, mi yanlum crixchanooxuc, mi oyoxuc ti mozoil yu'un mambiloxuc, mi oyoxuc ti libre, mi vinicoxuc, mi antsoxuc, yu'un jun nac'otic xa acotolic ti stojol ti Cristo Jesuse. 29 Yu'un ti yu'unoxuc xa ti Cristoe, hech yu'un yelnich'onoxuc ti Abrahame chayiloxuc ti Diose yu'un oy xa xch'unojel avo'ntonic hech chaj c'u che'el ti Abrahame. Hech yu'un co'ol cha'ac'batic bendición hech chaj c'u che'el i'ac'bat ti Abrahame. Yu'un hech ono'ox chapambil ac'opilal yu'un ti Diose ti c'alal laj spasic trato xchi'uc ti Diose xchi'uc ti Abrahame.

4

1-2 Chacalboxuc sc'opilal jun querem hech chava'ibeic sjam. C'alal cuxul to ti stot ti quereme, hech laj xchapan comel ti ja' tsventain scotol ti c'utic oy yu'une c'alal mi ichame. Pero mu to xu' tsventain ti ora ti quereme yu'un biq'uit to. Hech yu'un laj sa'be yajval yu'un hech chchabibat. Hech yu'un ja'to mi its'aqui ti jayib habil ti ch'acbil comel yu'un ti stote, hech chlic ac'batuc sventain scotol yu'un ti much'u sventainoj comele. Yu'un pasbil to ti mantal hech chaj c'u che'el mozo ti quereme. 3-5 Ja' no'ox hech uc ti Diose. Xchapanoj ono'ox ti chijyac'bucutic jventaintic scotol c'usi oy yu'un ti sventa ti Snich'one. Hech yu'un ch'acbil yu'un ti Diose c'usi ora chtal ti Snich'one. Hech yu'un laj sta yorail ti itale. Yu'un ti c'alal mu to chtal ti Snich'one, hechucutic hech chaj c'u che'el mozo yu'un pasbilucutic ti mantal yu'un ti c'utic laj jch'untic ti co'ntontic ti hech chijcolucutic laj jcuytique. Hech chaj c'u che'el ho'ucutic ic'ot ti Snich'one yu'un i'alintaat yu'un ants. Ja' hech chaj c'u che'el ho'ucutic ti jch'untic mantal ja' hech ic'ot. Tal scoltaucutic yu'un hech yol snich'on Dios chijc'otucutic ti sventa, ho'ucutic ti oyucutic ti mozoil yu'un ti c'utic laj jch'untic ti co'ntontique ti chijcolucutic laj jcuytique.

6 Yu'un yol snich'onucutic xa ti Diose, hech yu'un ti Diose laj stac talel yu'un chnain ti co'ntontic ti Ch'ul Espíritue, ja' ti nainem ti yo'nton ti Snich'one. Ja' chc'opoj ti co'ntontic hech yu'un "Tote", xcutic ti Diose. 7 Hech yu'un mu xa oyucoxuc ti mozoil. Yol snich'onoxuc xa ti Diose. Yu'un yol snich'onoxuc xa, hech yu'un co'ol cha'ac'bat aventainic hech chaj c'u che'el yac'ojbe sventain ti Snich'one.

Ja' sc'opilal mu me xavac' abaic ti mozoil yan vuelta, xut

8 Ti vo'one tal yu'un muc xavojtiquinic ti Diose, ja' laj avac' abaic ti abatinel ti stojol ti c'utic mu diosuque. 9 Ti ora to yu'un xana'ic xa bu oy ti Diose, y xayojtiquinic ti Diose, mu xca'ibe sjam c'u yu'un chac'an chacha'ch'un ti c'utic mu xcoltavane, ti mu'yuc stue. ¿Mi yu'un chac'an chavac' abaic ti mozoil yan vuelta? 10 Yu'un ca'yoj ti chachabiic xa c'utic c'ac'alil, c'utic ual, c'utic yorail, c'utic habilal hech chaj c'u che'el tspasic ti jchi'iltaque. 11 Chquich' mul avu'unic mi repenta hovil chc'ot ti laj calboxuc ti sc'op Diose.

12 Quermanotac, chacalbeic vocol ti atojolic, yu'un ti jc'an ti mu xasventainoxuc ti mantaletique ti ho'oxuque hech chaj c'u che'el mu sventainojucun xa ti mantaletique ti ho'one. Yu'un laj xa ca'i ti c'u ya'yel ti nicol xa ti libre hech chaj c'u che'el colemoxuc ti vo'one ti mu'yuc c'usi tsc'an to laj ava'yique c'alal mu to chach'unique. Mu yu'unuc oy amul ti jtojol yu'un ti hech chacalboxuque. 13 Chana'ic ti scoj ti jchamelune ti hech nicom te ti

alumalique, hech laj jcholboxuc ava'yic ti lequil ach' c'ope ti sba vueltae.
14 Laj avilic ti uts jba scoj ti chamele, pero ti ho'oxuque muc xalabanucun,
muc xap'ajucun. Laj apasucun ti muc'. Hech chaj c'u che'el xch'ul abat
ti Diose laj avilucun. Hech chaj c'u che'el Jesucristo laj avilucun yu'un laj
apasucun ti muc'. 15 ¿C'u yu'un hech chapasic ti ora to yu'un mu xa hechuc
avo'ntonic ti jtojol? Ho'on rexticoun avu'unic ti c'an aloq'ues asatic yu'un
chavac'bun taca hu'uc avu'unique. 16 Ti ora to ¿mi yu'un ja' avajcontraun
chic'ot avu'unic yu'un ti laj calboxuc ti c'usi melele?

17 Ti much'utic tal yalboxuc yan c'ope, mu yu'unuc chaxc'uxubinoxuc
yu'un ti hech chaslequilc'oponoxuque. Ja' sc'anic ti chanamajic batel ti
jtojoltutic yu'un hech chapasic ti muc' stuquic. 18 Lec mi oy much'u chas-
coltaoxuc scotol ora yu'un mu teucun scotol c'ac'al. Mu yu'unuc mu xtun
chca'i yu'un ti oy yan chascoltaoxuque. Taca yu'unuc chalecubique, mu'yuc
c'usi chcal. 19 Col jnich'nab, ep chavac'bun quich' vocol yan vuelta. Mu
xnichimaj co'nton ja'to mi laj quil ti lec chach'umbeic sc'op ti Cajvaltique.
Hech chaj c'u che'el ti ants ti c'alal mu to chcol ti alajel, ja'to mi icole, mi icuxi
ti yole, ja'to nichim no'ox yo'nton. Ja' hech co'nton uc ti ho'one. Coloxuc
c'otem ti co'nton. 20 Taca te oyucun ti atojolic ti ora to, mu hechuc stsatsal
chacalboxuc yu'un más lec ti jna' c'u x'elan avo'ntonic. Yu'un ep chlo'laj
co'nton avu'unic ti ora to.

Ja' sc'opilal ti ja' yolucutic ti much'u oy ti libree

21 Ho'oxuc ti chac'an ti ja' chasventainoxuc ti mantaletique, albun chca'i
mi ava'yojbeic sjam ti c'usi ti jpastic yu'une mi ti jch'untic ti mantaletique.
22 Hech ts'ibabil comel sc'opilal ti Abrahame ti oy laj yac' cha'vo' snich'on.
Ti jun quereme, ja' yol ti Agare ti oy ti quiaraile. Ti jun quereme ja' yol ti
Sarae ti oy ti libree. 23 Yu'un ti laj sta yol ti Agare, ja' ti sventa sbec'talic no'ox.
Yu'un ti laj sta yol ti Sarae, yu'un hech spasoj trato xchi'uc ti Abrahame ti
Diose. 24-25 Ti cha'vo' antsetique, ja' señail ti chib vuelta laj spas trato ti Diose
ti laj spas xchi'uc ti Moisese xchi'uc ti Abrahame. Ti Moisese ja' ti lajuneb
mantaletique ti i'albat te ti vits Sinaí, ja' ti chij'och ti mozoil yu'une. Ja' señail
ti Agare ti ochem ti quiaraile. Ti yalabtac ti Agare laj yac'be sbi Agar sbi
ti vitse, ja' ti Sinaie. Ti Agare ja' yol ic'ot ya'yel ti jchi'iltaque ti te nacajtic
ti Jerusalén ti ora to. Yu'un ti yol ic'ote, ja' yu'un ti oyic ti mozoil yu'un ti
mantaletique xchi'uc ti yol snich'onique ti ora to. 26 Ti ho'ucutique yu'un
mu xa sventainojucutic ti mantaletique, hech yu'un ja' jme'tic ic'ot ya'yel ti
Sarae ti oy ti libree. Mu xa oyucutic ti sventa ti Jerusalene ti li' oy ti balumile.
Oyucutic xa ti sventa ti ach' Jerusalene ti te oy ti vinajele. 27 Yu'un ja' hech
ts'ibabil comel jc'opilaltic ti vo'one:

Manchuc mi comesbil cu'un ti Jerusalene ti ora to, pero ti patil más ech'em
ti jpas ti muc' yu'un ti jcha'tsobbe tal más ep yajval ti ach' Jerusalene
yu'un ho'on ti jpas hech ti chquic'be tal yajvale.
Ja'uc ti poco Jerusalene mu xa oyuc ep yajval chcom,
ti xchi ti Diose.

28 Hech yu'un, quermanotac, ho'ucutic yelnich'onucutic uc ti Abrahame
xchi'uc ti Isaaque yu'un ja' jc'opilaltic uc ti hech i'albat ti Abrahame ti "chp'ol
avelnich'on", ti x'utate. 29 Ti vo'one ti Ismaele ti i'an ti sventa no'ox sbec'talic
ti stot sme'e, ja' laj yilbajin ti Isaaque, ja' ti i'an ti sventa ti Ch'ul Espíritue. Ja'
no'ox hech chc'ot ti pasel ti ora to uc. Chijyilbajinucutic ti much'utic chch'un
ti chcolic yu'un ti yabtelique. 30 Hech ts'ibabil ti sun ti Diose: "Teno loq'uel
xchi'uc yol ti much'u oy ti quiaraile. Yu'un ti yol ti much'u oy ti quiaraile
mu xich'be comel sbendición ti stote. Ja' chich' comel ti yol ti much'u oy ti

libree", ti xchie. 31 Hech yu'un, quermanotac, ti ho'ucutique ma'uc yolucutic
ti much'u oy ti quiaraile. Ja' yolucutic ti much'u oy ti libree, hech yu'un mu
me xacuyic ti chijcol yu'un ti mantaletique. Yu'un ja' no'ox chij'och ti mozoil.

5

Ja' sc'opilal j'ech'eluc me teanic ti libre, xchi

1 Yu'un yac'ojucutic ti libre ti Cristoe, hech yu'un j'ech'eluc me teanic ti
libre. Mu me xacha'tic' abaic yan vuelta ti mozoil. Ja' chacha'ochic ti mozoil
yu'un mi chach'unic ti chacolic yu'un ti mantaletique ti hech chaj c'u che'el
xch'unojic ti jchi'iltaque. 2 A'yo me ava'yic, ho'on Pabloun chacalbeic avi to.
Mi chach'unic ti lec chayiloxuc ti Diose yu'un ti chavich'ic ti circuncisione,
hech yu'un mu'yuc stu chc'ot avu'unic ti Cristoe. 3 Yan vuelta chacalbeic.
Scotol ti much'utic chch'un ti lec ch-ilat yu'un ti Diose yu'un ti chich'ic ti
circuncisione, persa me chch'un scotol ti mantaletique. 4 Ti ho'oxuque mi
chach'unic ti lec chayiloxuc ti Diose yu'un ti chach'unic ti mantaletique
chacuyique, mu hechuc. Mi chach'une, mu xa oyucoxuc ti stojol ti Cristo
obi. Yu'un mu xa xach'unic ti chacolic yu'un ti Cristoe. 5 Yu'un ti ho'ucutique
ti sventa ti Ch'ul Espíritue ti jch'untic ti lec chijyilucutic ti Diose yu'un ti oy
xch'unojel co'ntontique. 6 Yu'un ti stojol ti Cristo Jesuse mu tsotsuc sc'opilal
mi quich'ojtic circuncisión, mi muc bu quich'ojtic circuncisión. Ja' tsots
sc'opilal ti oy xch'unojel co'ntontique, ti chijc'uxubinvane.

7 Ti sliqueb lec laj ach'unic. Ti ora to ¿c'u yu'un chach'umbeic sc'op ti
much'utic ja' no'ox chaspajesoxuque? Yu'un ti scoj ti chach'umbeic ti sc'ope,
hech yu'un chach'ayic ti be. 8 Yu'un ti chach'ayic ti be yu'une, hech chvinaj
ti ma'uc sventa Dios ti ch-abtejique. 9 Na'ic me, manchuc mi jun no'ox ti
much'u tsliques ti c'ope, ta yutsil chabolib acotolic hech chaj c'u che'el ti
vaje ti ta yutsil mi jutuc no'ox chich' spumesbil xch'ut pero chpum scotol
xch'ut ti vaje. 10 Ho'oni hech co'nton ti stojol ti Cajvaltique ti jch'un ti mu
xjel avo'ntonic yu'un hech co'ol ti jch'untic. Ti much'u chaxchibajesboxuc
avo'ntonique, ta me x'ich'bat sc'op yu'un ti Diose manchuc mi tsots yabtel
yich'oj.

11 Quermanotac, oy chiyalbucun jc'opilal ti ho'on ta to jchol ti persa
chquich'tic circuncisión, ti persa ti jch'untic ti mantaletique yu'un hech
chijcol. Hech chiyalbucun jc'opilal. Ti hechuc ti jpase, mu'yuc contrainel ti
hechuque, yu'un lec cha'yic scotolic. Yu'un oy to ti contrainele hech chvinaj
ti cac'oj jba ti jchol ti ja' no'ox chijcolucutic ti sventa ti Cristoe ti ja' icham
cu'untic ti cruze.

12 Taca xu' ti hech ac'o tup'uque ti much'utic chalic ti persa chatuch' jutuc
ti abec'talique yu'un hech chacolic tscuyic, ja' lec ti hechuque yu'un hech mu
xasbolibtasoxuc.

13 Yu'un ti na'ic'atic xa tal ti stojol ti Diose, ho'oxuc quermanotac, yu'un
libre chac'otic. Yu'un ti nacol ti libree, ma'uc yu'un ti xu' chach'unic c'uc
no'ox tsc'an ti abec'talique. Ja' yu'un chacolta abaic, yu'un chac'uxubin
abaic. 14 Yu'un mi chach'unic ti "c'ux me xava'i avecino hech chaj c'u che'el
c'ux xava'i aba", ti xchie, chach'unic scotol ti mantaletique obi. 15 Ja'uc
mi chapasic pleito, mi mu xtun chavil abaic, p'ijanic me yu'un ja' no'ox
chasoques abaic.

Ja' sc'opilal ti contra chil sbaic xchi'uc ti Ch'ul Espíritue ti jbec'taltique

16 Hech yu'un chacalbeic, ac'o sventainoxuc ti Ch'ul Espíritue yu'un hech
mu xach'unic ti c'usi tsc'an ti abec'talique. 17 Yu'un ti jbec'taltique contra
chil sbaic xchi'uc ti Ch'ul Espíritue. Yu'un ti jbec'taltique tsc'an mulil. Ti

Ch'ul Espíritue mu sc'an mulil. Hech yu'un ti contra chil sbaic xchi'uc ti jbec'taltique, hech mu xu' ti jpastic ti c'usi ti jc'an ti jpastique. 18 Mi ja' chastojobtasoxuc ti Ch'ul Espíritue mu'yuc amul ti stojol ti mantaletique yu'un Dios ti chastojobtasoxuque.

19 Mi ti jch'untic ti c'usi tsc'an ti jbec'taltique, hech ti jpastic. Chijmulivaj, ti jpastic scotol ti c'utic chopole, asta mu'yuc xa q'uexlal o. 20 Ti jpastic ti muc' santoetic, ti jpastic picch'ich'. Chquilínta jbatic, mu xtun chquil jbatic, ti jpas biq'uit co'ntontic, ti jliques sc'ac'al co'ntontic, ja' no'ox ti jc'antic mi lec chijbat jtuctic, ja' ti jc'antic ti cha'tos ac'o c'otuc ti quermanotique. Ja' no'ox ti jc'antic ti ac'o jp'ev jbatic xchi'uc. 21 Chbic'taj co'ntontic, chijmilvan, chijyacub, c'uc no'ox ti jovilpastic c'alal chijyacub. Calojboxuc xa pero chacalbeic yan vuelta. Scotol ti much'utic hech tspasique, mu xu' chba xchi'inic ti Diose.

22 Yu'un ch-abtej ti co'ntontic ti Ch'ul Espíritue, hech yu'un hech ti jpastic. C'ux chca'i jbatic, nichim no'ox co'ntontic, jun co'ntontic, scotol chcuch cu'untic, oy yutsil co'ntontic, lec co'ntontic, chc'ot ti pasel scotol ti c'utic chcaltique. 23 Biq'uit chcac' jbatic, ti jpajes jbatic mu jpastic c'u tsc'an ti co'ntontique. Mi hech ti co'ntontique, mu'yuc jmultic ti stojol ti mantaletique. 24 Ho'ucutic ti yu'unucutic ti Cristoe, yu'un ti mu xa jch'umbetic smantal ti jbec'taltique, laj xa cac'tic ti milel ti cruz xchi'uc sbic'tal co'ntontic chc'ot. 25 Yu'un ja' chijcuxi yu'un sbatel osil ti Ch'ul Espíritue, hech yu'un ac'o cac'betic sventaimbucutic co'ntontic.

26 Mu me jtoy jbatic, mu me jsujtic yan yu'un ac'o spas hech chaj c'u che'el ti jc'an ti jpastic, mu me jpas biq'uit co'ntontic.

6

Ja' sc'opilal coltao abaic ti ich' vocol, xchi

1 Quermanotac, mi oy much'u laj sta smul avilic, ti ho'ote yu'un ti ventaimbilot yu'un ti Ch'ul Espíritue, sutesbo yo'nton yu'un. Lamajemuc me avo'nton c'alal chataq'ui. Na'o me ti co'ol tsc'an chijyic'ucutic ti mulil ti jbec'taltique jcotoltic. 2 Yu'un ti hech chacolta abaique, hech co'ol chach'umbeic smantal ti Cristoe ti c'ux me xava'i abaique, ti xchie. 3 Mi oy much'u chal: “Ho'oni xu' cu'un jtuc. Mu persauc chiscoltaun ti quermanotique”, mi xchie, tslo'la sba. Tscuy ti oy lec yip yo'nton stuc. 4 Hech yu'un ti jujunucutique mi ti jc'an ti jna' mi lec ti c'utic laj jpastique, ja' tsc'an ti jq'ueltic mi lec ti c'utic laj jpastic jtuctique. Hech xu' chquiltic mi lec mi mu lecuc ti cabteltique ti laj xa jpastique. Mi ti jq'uelbetic yabtel yan, ja' no'ox ti jlo'la jbatic. Yu'un hech ti jch'untic ti más lecucutic jtuctic. Mu xquiltic mi co'ol yac'oj sba ti jpastic xchi'uc. 5 Yu'un jujunucutic chc'ot ti jventatic ti c'u x'elan laj jpastic ti cabteltique.

6 Ti much'u chchanubtasat ti sc'op Diose ac'o yac'be scotol ti c'usi chtun yu'un ti jchanubtasvanej yu'une.

7 Mu me xalajic ti lo'lael. Mu stac' chlabanat ti Diose. Persa chc'ot ti pasel ti sc'ope. Ti c'usi laj jts'untique ja' no'ox chc'ot jc'ajtic. 8 Mi ja' ti jpasilantic ti c'usi tsc'an ti jbec'taltique, ja' no'ox yac'oj sba chijbolib batel, asta ch'ayel chijbat xchi'uc ti jbec'taltique. Mi ja' ti jpasilantic ti c'usi tsc'an ti Ch'ul Espíritue, hech yac'oj sba chijlecub batel asta chc'o jtatic ti chijcuxiucutic sbatel osil ti sventa. 9 Hech yu'un mu me spec'tsaj ti co'ntontique yu'un ti jpastic ti c'usi leque. Yu'un mi mu xchibaj co'ntontic ta me sta yorail chc'ot jtatic ti c'usi leque. 10 Hech yu'un ti jayib vuelta chquiltic ti oy svocol ti crixchanoetique, ac'o jc'uxubintic scotol. Ja' tsots sc'opilal ti jc'uxubintic

scotol ti quermanotique ti oy svocol chquiltique yu'un co'ol oy xch'unojel co'ntontic xchi'uc.

Ja' sc'opilal ti ja' no'ox toyol yo'nton ti Pabloe yu'un ti icham ti cruz cu'untic ti Cajvaltic Jesucristoe

11 Q'uelo avil c'u smuc'ul ti letra li'to, hech chana' ti ho'on laj jts'ibaboxuc
ti jtuch' li'to. 12 Ti quermanotique ti tsc'an chasujoxuc yu'un chavich'ic
circuncisione, ja' no'ox tspasic yu'un tsc'an ti lec ch-ilatic yu'un ti jchi'iltaque
ti mu xch'unojbuc sc'op ti Cristoe. Ti ho'ucutique ti jch'unojtic ti ja' no'ox
chijcolucutic yu'un ti icham cu'untic ti cruz ti Cristoe, persa chquich'tic
labanel. Yu'un mu sc'anic labanel ti quermanotique yu'un ti jchi'iltaque,
hech yu'un ti hech chalic ti ja' lec ti chavich'ic circuncisione. 13 Ti much'utic
tsots sc'opilal cha'yic ti circuncisione, mu xa tsotsuc sc'opilal cha'yic ti yan
mantaletique. Ja' no'ox tsc'anic ti chavich'ic circuncisión uc ti ho'oxuque
yu'un hech lec chbat sc'opilalic ti sventa no'ox abec'talic. 14 Ti ho'one ja' no'ox
toyol co'nton yu'un ti icham ti cruz cu'untic ti Cajvaltic Jesucristoe. Yu'un ti
laj scoltaun ti Cajvaltique, hech yu'un mu xa tsotsuc sc'opilal chca'i ti c'usi oy
li' ti balumile. Hech yu'un uc mu'yuc xa jtu chi'ilat li' ti balumile yu'un ti hech
jch'unoje. 15 Yu'un ti stojol ti Cristo Jesuse mu tsotsuc sc'opilal mi quich'ojtic
circuncisión mi muc bu quich'ojtic circuncisión. Ja' tsots sc'opilal ti jelbil
co'ntontic hech ach' crixchanoucutic. 16 Jcotoltic ti hech jch'unojtique, junuc
me co'ntontic, mu me xlo'laj co'ntontic. Ac'o jna'tic ti chixc'uxubinucutic ti
Diose yu'un yol snich'onucutic ti mero melel.

17 Mu stac' chiscontraimbun jc'op, yu'un ho'oni oy señail yajemal ti jbec'tal
c'alal laj quich' nucul, c'alal laj quich' ton, yu'un chi'abtej yu'un ti Cajvaltic
Jesuse.

18 Quermanotac, ac'o yac'boxuc ep bendición ti Cajvaltic Jesucristoe.

JA' TI SCARTA TI QUERMANOTIC TE TI EFESOE
ti its'ibabat yu'un ti Pabloe

Ti Pabloe hech lic sc'opon ti carta ti quermanotic te ti Efesoe

1 Ho'on Pabloun, ho'on jcholc'opun yu'un ti Jesucristoe yu'un hech laj
sc'an yo'nton ti Diose. Chajc'oponoxuc ti carta, ho'oxuc ti jun avo'ntonic
ach'unojbeic sc'op ti Cristo Jesuse te ti jteclum Efesoe. 2 Ac'o yac'boxuc
bendición ti Jtotic Diose xchi'uc ti Cajvaltic Jesucristoe. Ac'o yac'boxuc jun
avo'ntonic ti jujunoxuque hech mu xlo'laj avo'ntonic.

Ja' sc'opilal ti laj xa yac'bucutic ep bendición ti sventa ti Cristoe ti Diose

3 Ac'o pasatuc ti muc' ti Diose, ja' ti Dios yu'un ti Cajvaltic Jesucristoe, ja'
ti Stot uque, yu'un laj xa yac'bucutic ti sventa ti Cristoe scotol ti bendicione
ti oy ti vinajele. 4 Ti c'alal mu to chlic spas ti balumile ti Diose, ja' hech
yorail lic st'ujucutic yu'un hech ti sventa ti Cristoe toj co'ntontic mu'yuc
jmultic chijc'otucutic ti stojol ti Diose. 5 Yu'un c'uxucutic ti yo'nton, hech
yu'un vo'one hech xchapanoj ti yol snich'onucutic chijc'otucutic ti sventa
ti Jesucristoe. Yu'un yutsil yo'nton ti hech laj yic'ucutique. 6 Yu'un ti hech
laj yic'ucutique, yu'un hech tsc'an ti chich' pasel ti muc' stuc. Hech yu'un
yutsil yo'nton laj xc'uxubinucutic, hech laj stsacucutic ti venta ti sventa ti
Snich'one, ja' ti lum c'ux ti yo'ntone. 7 Yu'un ti lum ep laj xc'uxubinucutique
hech yu'un laj yac' ti milel ti cruz ti Snich'one ti jventatic. Hech yu'un ti
colemucutic xa ti ora to. Ch'ayem xa jmultic. 8 Yutsil yo'nton ti hech laj xa
xc'uxubinucutique. 9 Yutsil yo'nton ti laj xa yac'bucutic sp'ijil co'ntontique.
Scotol laj xa yac'bucutic jna'tic. Ti ora to laj xa yac'bucutic jna'tic ti Diose ti
c'usi snopoj ti vo'one yu'un laj xa stac talel ti Snich'one. Ti vo'one mu'yuc
much'u i'ac'bat sna'. 10 Laj xa yac'bucutic jna'tic ti Diose ti ch'acbil xa yu'un
ti c'usi ora tsta yorail ti chistsobucutic jcotoltic buc no'ox oyucutic, mí te xa
oyucutic ti vinajel, mi li' to oyucutic ti balumil, yu'un hech chispasucutic ti
mantal jcotoltic ti Cristoe.

11-12 Ho'ontutic ti jmalaojtutic ti chtal ti Jcoltavaneje, ho'ontutic ti judioun-
tutique, ja' ti sventa ti Cristoe ti yu'ununtutic xa ti Diose. Hech xchapanoj ti
vo'one hech yu'un ic'ot xa ti pasel. Yu'un hech tspasat ti muc' ti Diose ti jven-
tatutic. 13 Ja' no'ox hech uc ti ho'oxuque ti yanlum crixchanooxuque, c'alal laj
ava'yic ti lequil ach' c'ope ti ja' melele, ja' ti chijcolucutic yu'une, laj ach'unic
ti ja' Jcoltavanej avu'unic uc ti Cristoe hech ti sventa ti Cristoe laj avich'ic uc
ti Ch'ul Espíritue ti albilucutic ti chquich'tique. Ja' señail ti yu'unucutic xa ti
Diose. 14 Ti Ch'ul Espíritue ti quich'ojtique ja' señail yac'ojbucutic ti Diose ti
scotol chc'ot quich'tic ti c'utic yalojbucutic ti chquich'tique. Hech pasbil ti
muc' ti Diose chc'ot.

Ja' sc'opilal ti tsc'ambe vocol ti Diose ti Pabloe yu'un más ac'o yojtiquinic ti Diose ti quermanotique

15 Laj xa ca'ibot ac'opilalic ti lec ach'unojbeic sc'op ti Cajvaltic Jesuse, ti
c'ux chava'yic scotol ti quermanotic ti co'ol jch'unojtic xchi'uque ti buc no'ox
oyique. 16 Hech yu'un c'alal hech laj ca'i, hech lic calbe ti Diose: “Hocol aval ti
hech laj xa xch'umbot ac'op ti yanlum crixchanoetique”, xcut ti Diose. Asta ti
ora hech chcalbe ti Diose. Scotol c'ac'al chajna'oxuc, ti jc'opon Dios ti atojolic.
17 Ti jc'ambe vocol ti Diose, ja' ti Stot ti Jesucristoe, ti ac'o xayac'boxuc sp'ijil
avo'ntonic, ti ac'o xayac'boxuc más yu'un chavojtiquinic stuc yu'un jelaven

yutsil yo'nton ti Totile. 18 Ti jc'ambe vocol uc ti ac'o xasjambot asatic xchi'uc avo'ntonic yu'un hech chana'ic ti c'u che'el chac'otic yu'un ti ic'biloxuc xa ti stojole. Hech chana'ic uc ti jelaven yutsil ti c'utic chc'ot quich'tique jcotoltic ti co'ol oyucutic ti stojol ti Diose. 19 Hech chana'ic uc ti jelaven sp'ijil ti Diose ti yac'oj sba ch-abtej ti jtojoltic, ho'ucutic ti jch'unojtique. 20 Hech chaj c'u che'el ivinaj ti yabtel ti Diose ti laj xcha'cuses loq'uel ti ch'en ti Cristoe, patil laj snacan te ti sbats'ic'ob te ti vinajel, ja' no'ox hech uc ti ora to chiscoltaucutic yu'un mu sna' chjel ti sp'ijile. 21 Ti ora to pasbil ti muc' ti Cristoe. Ja' tsots yabtel stuc. Ja' mu tsotsuc yabtel yich'oj ti ch'ul abatetique. Yu'un ti Cristoe ja' tspas ti mantal scotol presidenteetic, reyetic, gobiernoetic, ajvaliletic li' ti balumile. Ja' totil stuc ti Cristoe. Mu'yuc much'u hech yan tspasat ti muc' li' ti balumile o te ti vinajel mi ti ora to, mi sbatel osil. Ja' no'ox stuc ti Cajvaltique. 22 Ti Diose laj xa yac'be sventain scotol ti Cristoe. Laj xa yac'be sventainucutic uc jcotoltic ti ho'ucutic ti jch'unojbetic ti sc'ope. Ja' joltic c'otem yu'un ja' chispasucutic ti mantal. 23 Ja' sbec'talucutic c'otemucutic ho'ucutic ti jch'unojbetic ti sc'ope. Yu'un ti sbec'talucutic c'otemucutique, hech quich'ojbetic scotol ti yutsil ti Cristoe ti ja' scotol sventainoje.

2

Ja' sc'opilal ti yutsil no'ox yo'nton ti Diose ti laj xa scoltaucutique

1 Ho'oxuc laj xa yac'boxuc avich'ic ach' cuxlejal yu'un chamenoxuc ono'ox laj yil ti Diose scoj ti mulile, scoj uc ti ep sbolil avo'ntonique laj yil ti Diose. 2 Yu'un ti vo'one tale ja' no'ox laj ats'acliic ti crixchanoetique ti c'uc no'ox tspasique. Ja' ach'unojbeic smantal ti ajvalil ti sventainoj ti balumile, ja' ti pucuje, ti yac'oj sba ch-abtej ti stojol ti much'utic mu sc'an xch'umbeic sc'op ti Diose. 3 Ti vo'one tal hechucutic jcotoltic. Ja' batem ti co'ntontic ti c'usi tsc'an ti jbec'taltique. Ja' no'ox laj jpastic c'usi tsc'an ti jbec'taltique, c'usi tsc'an ti co'ntontique. Hech yu'un co'ol quechel ono'ox quilintaeltic yu'un ti Diose xchi'uc scotol crixchanoetic. 4 Yu'un stalel chc'uxubinvan ti Diose, hech yu'un laj xc'uxubinucutic. 5 Chamenucutic laj yilucutic ti Diose yu'un ti jmultique, hech yu'un co'ol laj yac'bucutic jcuxlejaltic xchi'uc ti Cristoe c'alal laj xcha'cuses loq'uel ti ch'en. Yutsil no'ox yo'nton ti Diose ti laj xa scoltaucutique. 6 Co'ol laj xa xcha'cusesucutic xchi'uc ti Cristoe chil ti Diose. Co'ol laj xa snacanucutic te ti vinajel xchi'uc ti Cristo Jesuse chil ti Diose. 7 Yu'un ti hech laj xc'uxubinucutique, yu'un hech sbatel osil chijyac'bucutic jq'ueltic ti lum ep c'uxucutic ti yo'ntone ti sventa ti Cristo Jesuse. 8 Yutsil no'ox yo'nton ti Diose ti laj xa ach'umbeic ti sc'ope, ti colemoxuc xae. Mu yu'unuc ho'ucoxuc ti aventaic ti nacolic xae. Ja' amotonic ti laj xa yac'boxuc ti Diose. 9 Yu'un mu ti sventauc cabteltic ti chijcolucutique yu'un naca me jtoy jbatic yu'un. 10 Hech yu'un stuc laj xa scoltaucutic. Laj xa yac'bucutic ach' jcuxlejaltic ti sventa ti Cristo Jesuse yu'un hech xu' cu'untic ti jpastic lequil abteletic. Vo'one hech xchapanoj ti Diose ti ta ono'ox jpastic ti lequil abtele.

Ja' sc'opilal ti ja' ti sventa ti Cristoe ti mu xa jcontrain jbatique

11 Hech yu'un mu me xch'ay ti avo'ntonic ti ch'ayemoxuc ono'ox ti vo'one, ho'oxuc ti yanlum crixchanooxuque. Ti ho'ontutic ti quich'ojtutic ti circuncisione mu yol snich'onucoxuc ti Diose laj quiloxuc yu'un mu xavich'ic circuncisión. Hech yu'un mu xtun laj quiloxuc. Hovil ti mu xtun laj quiloxuque yu'un co'ol mu jch'unojticuc ti Diose. Ja' no'ox tsots sc'opilal ic'ot cu'untutic ti oy señail ti jbec'taltutique. 12 Mu me xch'ay ti avo'ntonic ti c'u xa'elanic ti c'alal mu to oyucoxuc ti stojol ti Cristoe ti vo'one. Yu'un parte

oyucutic ono'ox. Jun to mu'yuc ac'opilalic yu'un ti Diose. Jun to ja' no'ox jc'opilaltutic chicoltutic ti ho'ontutique ti yelnich'onuntutic ti Israele. Hech yu'un mu'yuc smuc'ul avo'ntonic yu'un mu ono'ox xavojtiquinic ti Diose. Hech oyoxuc ti vo'one. 13 Ti ora to yu'un oyoxuc xa ti stojol ti Cristo Jesuse, na'ic'atic xa tal ti stojol ti Diose yu'un ti laj yac' sba ti milel avu'unic ti Cristoe. 14 Yu'un ja' ti sventa ti Cristoe ti jtos co'ntontic ti ora to. Laj xa spasucutic ti jtos no'ox, ho'ucutic ti cha'tos c'otemucutic ono'ox ti vo'one. Hech yu'un ja' ti sventa ti Cristoe ti mu xa jcontrain jbatique hech chaj c'u che'el ti vo'one. 15 Yu'un c'alal icham ti cruz ti Cristoe, laj stup'be sc'opilal ti mantaletique xchi'uc ti bu tsots sc'opilale xchi'uc ti bu yamal sc'opilale. Laj yac' c'otuc ti jtos no'ox chijc'otucutique, ho'ucutic ti cha'tos c'otemucutic ono'oxe. Hech yu'un ti co'ol ach' crixchanoucutic nijc'otucutic ti ora to. Hech yu'un mu xa jcontrain jbatic. 16 Yu'un ti icham ti cruz cu'untic ti Cristoe, hech laj yic'ucutic sut tal ti stojol ti Diose. Hech yu'un ti jtos no'ox nijc'otucutique, ho'ucutic ti cha'tos c'otemucutic ono'oxe. Hech ilaj sc'opilal ti chquilinta jbatique.

17 Yu'un ti Cristoe tal xcholbucutic ti co'ol chijcolucutic ti sventa, ho'oxuc ti mu ono'ox xavojtiquinic ti Diose ti vo'one xchi'uc ti ho'ontutique ti laj cojtiquintutic ono'ox ti Diose. 18 Hech yu'un ja' ti sventa stuc ti Cristoe ti co'ol ti jc'opontic ti Totile, ho'ucutic ti cha'tos c'otemucutic ono'oxe. Yu'un jun no'ox ti Ch'ul Espíritue ti sventainojucutique. 19 Hech yu'un ti ora to mu xa parteucutic. Mu xa yanlum crixchanooxuc. Co'ol jlumaltic xa, ho'ucutic ti co'ol oyucutic ti stojol ti Diose, yu'un co'ol yol snich'onucutic xa. 20 Yu'un ti ho'ucutique snaucutic c'otemucutic ti Diose. Ja' ti primero ton ti ch-och ti chiquina, ja' tsots sc'opilal. Ja' ti Jesucristoe. Ti yan xchi'il ti yu'un hech tstsac yip batele, ho'ontutic ti jcholc'opuntutique xchi'uc ti quermanotic ti chch'amumbat yeic yu'un ti Diose. 21 Ja' ti sventa ti Jesucristoe ti hech xmelmun tstsac sba batel ti nae. Ja' no'ox hech uc xmelmun ch-otesatic tal ti jchi'iltique ja'to asta templo chijc'ot jcotoltic yu'un ti Cajvaltique. 22 Ti ho'oxuque, yu'un ach'unojbeic sc'op ti Cajvaltique, hech yu'un te xa tiq'uiloxuc uc. Hech yu'un snaucutic Dios c'otemucutic jcotoltic yu'un oy ti co'ntontic ti Ch'ul Espíritu yu'un ti Diose.

3

Ja' sc'opilal ti Pabloe ti i'ac'bat yabtel yu'un ti Diose ti chcholbe sc'op Dios ti yanlum crixchanoetique

1 Yu'un oy ac'opilalic ti chayic'oxuc ti Diose, ho'oxuc ti yanlum crixchanooxuque, hech yu'un ho'on Pabloun, ho'on ti li' tiq'uilun ti chuquele yu'un ti hech chajcholboxuque, ti jc'opon Dios ti atojolic. Yu'un ti li' tiq'uilun ti chuquele yu'un hech laj sc'an ti Cristo Jesuse. 2 Chcal ti ava'yojbun jc'opilal ti yutsil yo'nton laj yac'bun cabtel ti Diose yu'un chajcholboxuc ti sc'ope. 3 Ti Diose laj yac'bun jna' ti co'nton ti c'usi muc x'ac'bat sna'ic ti crixchanoetic ti vo'one, ja' ti ac'opilalic ti chaxc'uxubinoxuc uc ti Diose. Hech yu'un ti laj xa jts'ibaboxuc jutuc ti carta ja' avi to. 4 Hech yu'un ti c'alal chaq'uelic avi to, hech chana'ic ti ja' laj yac'bun jna' ti Diose ti co'nton ja' ti mu'yuc much'u i'ac'bat sna'ic ti vo'onee, ja' ti ac'opilalic ti chascoltaoxuc uc ti Cristoe. 5 Ti vo'one mu'yuc much'u i'ac'bat sna'ic. Ti ora to ni'ac'batutic xa jna'tutic, ho'ontutic ti jcholc'opuntutique, xchi'uc ti quermanotic ti chch'amumbat yeic yu'un ti Diose. Ti sventa ti Ch'ul Espíritue ti ni'ac'batutic xa jna'tutique. 6 Ja' ni'ac'bat xa jna'tutic ti co'ol jc'opilaltic ti chc'o quich'tic bendicione, ho'oxuc ti yanlum crixchanooxuque xchi'uc ti ho'ontutique ti yelnich'onuntutic ti Israele. Yu'un jun no'ox c'otemucutic xa ti sventa ti Cristoe. Co'ol albilucutic jc'opilaltic ti chijcolucutic sbatel osil

ti sventa ti Cristoe mi jch'unojtic ti lequil ach' c'ope. 7 Ho'on cabtel ti jchol
ti lequil ach' c'ope. Yutsil yo'nton hech laj yac'bun cabtel ti Diose. Yutsil
yo'nton laj yac'bun yip co'nton yu'un hech xu' cu'un ti cabtele. 8 Ti ho'one
más biq'uitun. Scotol yantic ti oyic ti stojol ti Diose ja' más muc'. Manchuc mi
más biq'uitun, yutsil yo'nton laj yac'bun cabtel ti Diose yu'un chajcholboxuc
ava'yic ti lequil ach' c'ope, ho'oxuc ti yanlum crixchanooxuque. Ja' ti jchol
ti jelaven yutsil yo'nton ti Cristoe ti mu xlaj ti na'el c'u x'elane. 9 Chcac'be
sna'ic scotol crixchanoetic ti co'ol chijcolucutic yu'un ti Diose. Mi yanlum
crixchanooxuc, mi ho'ontutic, co'ol chijcolucutic. Hech xchapanoj ono'ox
ti Diose c'alal lic spas scotol ti c'utic oye. Ti crixchanoetic ti vo'onee mu laj
sna'ic ti hech xchapanoj ti Diose ti chacolic uque. 10 Hech yu'un ti ora to
yu'un ti jun no'ox nijc'otucutic xa, ho'ucutic ti jch'unojtic ti ja' Jcoltavanej
cu'untique, hech yu'un ho'ucutic ti jventatic ti hech laj xa yilic ti totil ch'ul
abatetique, ja' ti te tspasic mantal te ti vinajele, ti jelaven sp'ijil ti Diose.
Hech laj sna'ic ti mu jtostosuc ti c'usi snopoj ti Diose. 11 Yu'un ti Diose hech
snopoj ono'ox ti yo'nton ti jun no'ox chijc'otucutic ti sventa ti Cajvaltic Cristo
Jesuse. 12 Ja' ti sventa ti Cajvaltique ti oy stsatsal co'ntontic ti stojol ti Diose.
Jun co'ntontic ti jc'opontic, mu xijxi' yu'un jch'unojtic ti laj xa scoltaucutic ti
Snich'one. 13 Hech yu'un chacalbeic, mu me xavich'ic mul ti ho'oxuque yu'un
ti li' chquich' vocol ti aventaique. Ja' sventa avutsilalic ti li' chuculune.

Ja' sc'opilal ti lum ep c'uxucutic ti yo'nton ti Cristoe

14 Hech yu'un ti jquejan jba ti stojol ti Jtotic Diose, ti jc'opon Dios ti
atojolic. 15 Yu'un ja' Jtotic jcotoltic xchi'uc ti ch'ul abatetic te ti vinajele
xchi'uc ho'ucutic li' ti balumile. 16 Yu'un ti jelaven yutsil yo'ntone, hech
yu'un ti jc'ambe vocol yu'un ac'o yac'boxuc stsatsal avo'ntonic xchi'uc sp'ijil
avo'ntonic ti sventa ti Ch'ul Espíritu yu'une. 17 Ti jc'ambe vocol uc ti
j'ech'el ac'o xasventaimboxuc avo'ntonic ti Cristoe yu'un ti oy xch'unojel
avo'ntonique. Yu'un ti chaxc'uxubinoxuque, hech yu'un ac'o c'uxuc ti
avo'ntonic acotolic. Hech ch-an yip avo'ntonic, hech mu xchibaj avo'ntonic.
18-19 Hech co'ol chc'ot ti co'ntontic jcotoltic ti lum ep c'uxucutic ti yo'nton
ti Cristoe, ti mu p'isbiluc chixc'uxubinucutique, ti ho'ucutique ti oyucutic
ti stojol ti Diose. Yu'un ti jc'an ti chana'ic ti mero melel ti ep c'uxoxuc ti
yo'ntone, ja' ti mu stac' na'el yu'un lum ep. Yu'un mi hech chach'unique, hech
chnoj ti avo'ntonic ti yutsil yo'nton ti Diose.

20 Ti Diose ti yac'oj sba ch-abtej ti co'ntontique, más jelaven xu' tspas. Jutuc
no'ox ti c'utic ti jc'ambetique, ti c'utic ti jnoptic ti jc'ambetique. 21 Hech
yu'un ac'o jpastic ti muc' scotol ora asta sbatel osil jcotoltic ti jc'opilaltic
chijcolucutic ti sventa ti Cristo Jesuse. Jun yutsil ti hech chc'ot ti pasel.

4

Ja' sc'opilal ti jun no'ox nijc'otucutic ti sventa ti Ch'ul Espíritue

1 Ho'on ti li' tiq'uilun ti chuquele yu'un chi'abtej yu'un ti Cajvaltique, hech
chacalbeic. Yu'un ti laj xa yic'oxuc ti stojol ti Diose hech yu'un tsc'an ti toj me
chapas abaic li' ti balumile. 2 Biq'uit me chavac' abaic. Mu me xatoy abaic.
Ac'o oyuc yip avo'ntonic, hech chapasbe abaic perdón. Hech chvinaj ti c'ux
chava'i abaique. 3 Yu'un jun no'ox nac'otic ti sventa ti Ch'ul Espíritue hech
yu'un mu me xap'ev abaic. Tsotsuc me sc'opilal ti avo'ntonic ti mu xap'ev
abaique. 4 Yu'un jun no'ox nijc'otucutic jcotoltic ti ho'ucutic ti jch'unojtique.
Jun ti Ch'ul Espíritu ti quich'ojtique. Hech ono'ox uc jun no'ox ti jcuxlejaltic ti
chc'ot quich'tique yu'un co'ol ic'bilucutic ti stojol. 5 Jun ti Cajvaltique, jtos ti

c'op ti jch'unojtique, jun no'ox ti ich' ho'e. 6 Jun ti Dios cu'untique, ja' ti Jtotic
cu'untic jcotoltique. Ja' chispasucutic ti mantal jcotoltic, chisventainucutic
jcotoltic yu'un hech chijtun yu'un, oy ti co'ntontic jcotoltic.
7 Jujunucutic yutsil yo'nton laj xa yac'bucutic jp'ijiltic ti Cristoe. Yantic ti
jp'ijiltic ti yac'ojbucutic xa ti jujunucutique, ja' ti c'u che'el tsc'an ti yo'ntone.
8 Yu'un hech albil sc'opilal ti Cristoe ti sc'op ti Diose:
Tsjimbe yabtel ti pucuje yu'un hech tscolta loc' tal ti snich'one.
Patil tsut batel ti vinajel.
C'alal te xa oy ti vinajel chlic yac'be yal tal sp'ijilic ti xnich'nabe,
ti xchie.
9 Yu'un ti "tsut batel ti vinajel", ti xchie, yu'un te ono'ox yalem tal ti vinajel.
Ma'uc no'ox li' ti balumil ihul, iyal batel c'alal ti c'atimbac uc. 10 Ja' Cristo
ti iyal tale. Ja' ono'ox ti icha'sut muel ti vinajele yu'un hech laj sventain
scotol, balumil, c'atimbac, vinajel. 11 Ja' hech laj yac'buntutic jp'ijiltutic. Oy
laj yac'bun jp'ijiltutic yu'un chcaltutic ti c'u yepal laj quiltutic ti i'ay ti Cristoe.
Oy laj yac'bun jp'ijiltutic yu'un chixch'amumbuntutic quetutic ti Diose ti ora
no'ox chcaltutic ti c'u che'el chiyac'buntutic jna'tutic ti Diose. Oy laj yac'bun
jp'ijiltutic yu'un chba calbetutic ti sc'op ti Diose ti much'utic mu ya'yojuque.
Oy laj yac'bun jp'ijiltutic yu'un ti jventaintutic ti jch'unojeletique ti jujutsop.
Oy laj yac'bun jp'ijiltutic yu'un ti jchanubtastutic ti sc'op ti Diose ti querman-
otique. 12 Hech laj spas ti Diose yu'un hech chich' coltael ti much'utic t'ujbil
yu'une yu'un hech chac' sbaic ti abatinel yu'un ti Diose. Hech stsac yip ti
sc'op ti Cristoe. 13 Hech xmelmun batel asta co'ol oy xch'unojel co'ntontic
jcotoltic, asta co'ol chcojtiquintic ti Snich'on ti Diose. Hech ibat o. Hech oy
yip co'ntontic. Hech oy yutsil co'ntontic hech chaj c'u che'el yutsil yo'nton ti
Cristoe. 14 Yu'un mu xtun mi hech chaj c'u che'el ololetic j'oc' toyol co'ntontic
j'oc' tspec'tsaj co'ntontic. Yu'un mi hech ti co'ntontique, c'uc no'ox c'op ti
jch'untic hech chislicucutic batel hech chaj c'u che'el oy c'usi tslic batel ti
iq'ue. Mu hechuc chc'ot ti pasel mi oy yip co'ntontic. Mu xijlaj ti lo'lael
yu'un ti much'utic p'ij yo'ntonic scuyoj sbaique. Mu xbolib co'ntontic yu'un
ti c'usi mu meleluque ti chijyalbucutique. 15 Ti ho'ucutique ti jch'umbetic
ti sc'op ti Diose ti ja' melele. Chijc'uxubinvanucutic. Ti jchambetic yo'nton
ti Cristoe yu'un ja' joltic c'otem. 16 Ja' sventainojucutic jcotoltic yu'un ja'
sbec'talucutic c'otemucutic. Hech yu'un lec ti jchi'in jbatic ti abtel xchi'uc
ti Cristoe. Hech yu'un co'ol ti jcolta jbatic yu'un hech xu' ti yabtel ti Diose.
Hech co'ol oy yip co'ntontic yu'un c'ux chca'i jbatic jcotoltic hech ch-epaj ti
much'utic chch'umbeic sc'op ti Cristoe.

Ja' sc'opilal ti ja' ti c'u che'el tsc'an lec ti jpastic yu'un ti quich'ojtic ti ach' cuxlejale ti sventa ti Cristoe

17 Hech yu'un chacalbeic avi to. Chajpasoxuc ti mantal ti stojol ti Cajval-
tique. Mu xa me xanopic hech chaj c'u che'el tsnopic ti achi'iltaque ti mu
sna'ic bu oy ti Diose yu'un hovil ti c'usi tsnopic ti yo'ntonique. 18 Oy ti ic'
osil ti yo'ntonique. Mu'yuc bu yich'ojic xcuxlejalic yu'un ti Diose yu'un bol
yo'ntonic, mu sc'an xch'unic. 19 J'ech'el boliben yo'ntonic, puru mulivajel
batem ti yo'ntonic, mu spajes sbaic mi jutuc, toyol yo'ntonic yu'un tspasic
scotol ti c'usi chopole. 20 Ti ho'oxuque mu hechuc chachanubtasat yu'un
ti Cristoe. 21 Yu'un ava'yojbeic sc'opilal ti Jesuse, yu'un nachanubtasatic
ti sc'ope ti ja' melele, 22 hech yu'un j'ech'el comesic ti poco cuxlejale, ja' ti
c'usi laj apasic ti vo'onee. Yu'un chislo'laucutic ti jbec'taltique asta ch'ayel
chijbat yu'un. 23 Ja' me xanopic ti ach'e. 24 C'anic me ti ach' cuxlejale, ja' ti toj
avo'ntonique ti lec avo'ntonique ti mero melel hech chaj c'u che'el yo'nton ti
Diose.

25 Hech yu'un j'ech'el chacomesic ti nopc'ope. Meleluc me ti c'usi chavalbe
abaique, yu'un co'ol achi'inoj abaic ti stojol ti Cristoe.
26 Mi cha'iline, mu me teuc chata amul yu'un. Ac'o lajuc avo'nton ti ora, mu
me sjunuluc c'ac'al cha'ilin. 27 Yu'un ti c'alal ilinemote, mu vocoluc chasujot
ti mulil ti pucuje.
28 Ho'oxuc ti j'elec'oxuc ono'oxe, mu xa me xa'elc'ajic. Ja' tsc'an ti Diose
ti ac'o tunuc ti ac'obique yu'un chapasic lequil abtel, yu'un chacoltaic ti
much'utic me'onetique.
29 Mu me xloc' bolc'op ti ave. Ja' no'ox chaval ti lequil c'ope yu'un hech
chacolta ti much'u chac'opone, hech chich' bendición ti aventa. 30 Mu me
xavac'be yich' mul ti Ch'ul Espíritu yu'un ti Diose yu'un ja' señail yac'ojboxuc
ti Diose ti chacolique c'alal tsta yorail ti chijcolucutic jcotoltique.
31 Ac'o comuc avu'unic ti sc'ac'al avo'ntonique xchi'uc ti cha'ilinique
xchi'uc c'ac'al c'op, xchi'uc labanvanej, xchi'uc scotol ti c'usi chopole. 32 C'ux
me xava'i abaic. Ac'o ti q'uelel yutsil avo'ntonic. Pasbo abaic perdón hech
chaj c'u che'el laj xa spasbot perdón ti Diose ti sventa ti Cristoe.

5

Ja' sc'opilal ac'o ti q'uelel ti yol snich'onoxuc ti Diose, xchi

1 Yu'un yol snich'onoxuc ti Diose, hech yu'un c'uxoxuc ti yo'ntone. Hech
yu'un tsc'an ti chachambeic yo'nton ti Jtotique. 2 Tsc'an ti chac'uxubinvanic
hech chaj c'u che'el chc'uxubinvan ti Cristoe. Yu'un ti Cristoe muc xc'uxubin
sba. Ja' laj xc'uxubinucutic hech laj yac' sba ti milel cu'untic. Hech lec yo'nton
ti Diose yu'un ti laj xc'uxubinucutic ti Cristoe.
3 "Chmulivajic, chopol ti c'usi tspasique, chbic'taj yo'ntonic", mu me xchiuc
ac'opilalic, ho'oxuc ti oyoxuc xa ti stojol ti Diose. 4 Yu'un yol snich'onoxuc ti
Diose, hech yu'un mu snupin mi chloc' ti ave bolc'op xchi'uc hovilc'op xchi'uc
loquil lo'il. Ja' tsnupin mi chavalilambeic vocol ti Diose. 5 Na'ic me ti much'u
tspasilanic mulivajel xchi'uc ti much'u tspasilanic ti c'usi chopole xchi'uc ti
much'utic scotol c'ac'al chbic'taj yo'ntonic yu'un taq'uin yu'un ja' dios c'otem
yu'unic ti staq'uinique, mu xu' chba xchi'inic ti Cristoe, ja' ti Dios cu'untique.
6 Mu me xalajic ti lo'lael yu'un ti sc'op ti much'utic mu hechuc chch'unique.
Yu'un ti much'utic hech tsp'ajilambeic smantal ti Diose, quechel yilintael
yu'un ti Diose ti stojolic. 7 Hech yu'un mu me xba achi'inic ti much'utic hech
tsa'ilan smulique.
8 Ti vo'one jun to puru ic' osil ti avo'ntonic yu'un puru mulil te oy. Ti ora
to puru squeval c'ac'al xa oy ti avo'ntonic yu'un lecuben xa ti avo'ntonique ti
sventa ti Cajvaltique. Hech yu'un ac'o ti q'uelel ti lecuben xa ti avo'ntonique.
9 Yu'un mi lecuben ti co'ntontique, ja' chloc' tal puru lec, puru toj, puru melel.
10 Ja' me xanopilanic ti c'usi lec chil ti Cajvaltique. 11 Mu me xachi'inic ti
much'u chopol ti c'usi tspasique yu'un oyic ti ic' osil. Ja' lec ti chavalbe ti sc'op
Diose ti mu xtun ti hech tspase. 12 Yu'un chopol ti jyalel ti c'usi tspasique,
hech yu'un chijq'uexavucutic ti yalel. 13 Yu'un mi chcalbetic ti sc'op Diose,
hech chilic ti chopol ti c'usi tspasique. Mi chch'unic ti oy smulique, hech oy
chlic sutes yo'ntonic, hech chlic lecubuc yo'ntonic uc. 14 Ja' yu'un ti hech chal:
Chcha'cuxi ti much'u chamen chil ti Diose yu'un ti mulile.
Ch-ac'bat ach' cuxlejal yu'un ti Cristoe,
ti xchie.
15 P'ijanic me, lecuc me ti c'usi chapasique. Mu me bolucoxuc. P'ijucoxuc
me. 16 Ja' tsc'an ti jujun c'ac'ale pasic me ti c'usi leque yu'un yac'oj sba
ch-epaj ti mulil ti ora to. 17 Hech yu'un mu me xapasic ti c'usi mu xtune.

C'ambo vocol ti Diose yu'un ac'o xayac'bot ana'ic ti c'usi chapasique. 18 Mu me xayacubic yu'un ja' chasbolibtasot. Ja' ac'o xasventaimboxuc avo'ntonic ti Ch'ul Espíritue. 19 Ja' lec c'opono abaic ti sc'op ti Diose xchi'uc ti sq'uejoj ti Diose. Q'uejinanic ti avo'ntonic yu'un ti Cajvaltique. Albeic ep vocol ti stojol. 20 Ti c'usi chayac'bot ti Diose mi bendición mi vocol, tsc'an ti hocol aval xavutic ti Jtotic Diose. Ja' ti sventa ti Cajvaltic Jesucristoe yu'un ti hech chavalique.

Ja' sc'opilal ch'umbo abaic amantalic, xchi

21 Ch'umbo abaic amantalic hech chapasic ti muc' ti Cristoe.

22 Antsetic, ch'umbeic smantal ti amalalique hech chach'umbeic smantal ti Cajvaltique. 23 Yu'un ti vinique tsventain ti yajnile hech chaj c'u che'el chisventainucutic ti Cristoe ho'ucutic ti jch'unojbetic ti sc'ope. Ti antse ch-u'uninat yu'un ti smalale yu'un chcoltaat yu'un, hech chaj c'u che'el chijyu'uninucutic ti Cristoe yu'un laj yac' sba ti milel cu'untic. 24 Hech yu'un hech chaj c'u che'el ti jch'umbetic smantal ti Cristoe, ho'ucutic ti jch'unojelucutique, ja' no'ox hech uc ac'o xch'umbeic scotol smantal smalalic ti antsetique.

25 Viniquetic, c'ux me xava'yic ti avajnilique hech chaj c'u che'el c'ux laj ya'yucutic ti Cristoe yu'un laj yac' sba ti milel cu'untic, ho'ucutic ti jch'unojtic ti ja' Jcoltavanej cu'untique. 26 Nispocbucutic co'ntontic. Ti ich'ho'e ja' yu'un ti pocbil xa ti co'ntontique. Lecuben xa ti co'ntontique ti sventa ti sc'ope. 27 Yu'un hech chijyic'ucutic ti stojol jcotoltic ti jch'unojtic ti ja' Jcoltavanej cu'untique yu'un oy yutsil co'ntontic, mi jutuc mu chopolucutic, mi jutuc mu bolibenucutic, mi jutuc mu'yuc c'usi yan. Lecubtasbil co'ntontic chijc'ot, mu'yuc jmultic chijc'ot ti stojol. 28 Ja' no'ox hech uc ti viniquetique c'ux ac'o ya'yic ti yajnilique hech chaj c'u che'el c'ux cha'yic ti sbec'talique. Ti much'u c'ux cha'i ti yajnile, c'ux cha'i sba uc yu'un jun no'ox ic'otic xa. 29 Yu'un mu'yuc much'u chilinta ti sbec'tale. Ja' tsmac'lin, chc'uxubin hech chaj c'u che'el chismac'linucutic, chixc'uxubinucutic ti Cristoe, ho'ucutic ti jch'unojtic ti ja' Jcoltavanej cu'untique. 30 Ja' svinquilel Cristo c'otemucutic. Sbec'tal xchi'uc sbaquel c'otemucutic yu'un chixc'uxubinucutic. 31 Yu'un hech ts'ibabil ti sc'op ti Diose: "Hech yu'un ti viniquetique tscomes stot sme', chic' yajnil. Jun no'ox chc'ot xchi'uc yajnil", ti xchie. 32 Ja' no'ox hech jun oyucutic xchi'uc ti Cristoe, ho'ucutic ti jch'unojtic ti ja' Jcoltavanej cu'untique. Jun no'ox yutsil, mu stac' jna'tic c'u x'elan. 33 Hech yu'un jujunoxuc c'ux me xava'yic avajnilic hech chaj c'u che'el c'ux chava'i aba atuquic. Ti antsetique ac'o spasic ti muc' ti smalalique.

6

1 Queremetic, tsebetic, ch'umbeic smantal ti atot ame'ique. Yu'un chana'ic ti hech tsc'an ti Cajvaltique, hech chapasic. 2 "Pasic me ti muc' ti atot ame'ique", ti xchie. Ja' ti jun mantal ti chal ti oy bendición chavich'ique mi laj ach'unique. 3 Ja' ti bendicione ja' ti chnatej avorailic li' ti balumile.

4 Ho'oxuc ti stot sme'oxuque, mu me xavilbajinic ti avol anich'onique yu'un hech asta chlic sc'ac'al yo'ntonic avu'unic. Mu me hechuc chapasic. Ja' tsc'an ti oy ti avo'ntonic ti Cajvaltique yu'un hech lec chapasic ti mantal, lec chataq'uiic ti stojol ti Cajvaltique. Yu'un ti lec chapasic ti mantale, persa chch'un ti amantalique. 5 Ho'oxuc ti mambiloxuc, hech oyoxuc ti mozoile, ch'umbeic smantal ti avajvalique li' ti balumile, xi'ic me, pasic me ti muc'. Junuc me avo'ntonic ti stojol hech chaj c'u che'el jun avo'ntonic ti stojol ti Cristoe. 6 Ma'uc no'ox lec cha'abtejic c'alal yac'oj sba chasq'ueloxuc

yu'un chac'an ti lec chayilote. Scotoluc ora nichimuc no'ox avo'ntonic chapasic. Toyoluc me avo'ntonic chapasic c'usi tsc'an ti Diose yu'un chana'ic ti yabatoxuc ti Cristoe. 7 Yutsiluc me avo'ntonic chavac' abaic ti abatinel. Yu'un chana'ic ti oyoxuc ti abatinel yu'un ti Cajvaltique, ma'uc no'ox oyoxuc ti abatinel yu'un crixchanoetic. 8 Chana'ic ti chijyac'bucutic jmotontic ti Cajvaltique jujunucutic yu'un ti c'utic lec laj jpastique manchuc mi oyucutic ti mozoil, manchuc mi oyucutic ti libre.

9 Ho'oxuc uc ti yajvaloxuque lecuc me chapasbeic uc. Mu me xa'utvan yu'un chana'ic ti te oy vinajel ti Avajval uque. Yu'un ti Cajvaltique mu yu'unuc tst'uj ti much'u chc'uxubine. Ja' co'ol chixchapanucutic jcotoltic.

Ja' sc'opilal ti c'utic yac'ojbucutic ti Diose yu'un hech tstsal cu'untic ti pucuje

10 Ja' slajeben xa chacalbeic avi to. Quermanotac, yu'un mu'yuc yip avo'ntonic atuquic, hech yu'un ja' xavich'beic yip yo'nton ti Cajvaltique, yu'un jun no'ox oyoxuc xchi'uc. 11 Ich'ic me ti amaquique ti chijyac'bucutic ti Diose yu'un hech xu' tstsal avu'unic ti pucuje ti stalel chlo'lavane. 12 Yu'un ma'uc ti jtsal jbatic xchi'uc ti much'utic co'ol jbec'taltic jch'ich'eltic xchi'uque. Ja' ti jtsal jbatic xchi'uc ti mu xquiltic ti jsatique ti mu'yuc sbec'talique. Ja' ti totil pucuje xchi'uc ti bic'tal pucujetique ti sventainojic ti mulileticc li' ti balumile, ja' ti ep sp'ijilique, ti ep yabtelique, ti ep chch'umbat smantalique. 13 Hech yu'un ich'ic me ti amaquique ti chijyac'bucutic ti Diose yu'un hech mu xastsalot ti pucuje ti yorail chaspasbot proval ti avo'ntone. Mi chapaloxuc ti lec, hech xu' avu'unic. 14 Ja' hech chachapan abaic. Ti chach'unic ti sc'op ti Diose ti ja' melele, ja' smac ach'utic. Ti chach'unic ti toj avo'ntonic chayiloxuc ti Diose, ja' smac avo'ntonic. 15 Ti nichim no'ox avo'ntonic chac'an chapasic c'usi tsc'an ti Diose yu'un chana'ic ti lec yo'nton ti Diose avu'unic ti sventa ti Jesucristoe, ja' smac avacanic yu'un hech mu xajach', yu'un hech mu xap'aj ti mulil. 16 Ti chach'unic ti chascoltaot ti Jesucristoe, ja' smac scotol abec'talic yu'un hech chlaj yip ti mulile hech mu xastsaloxuc. Ja' sbolil yo'nton ti pucuj lume. 17 Ti chach'unic ti chacolique, ja' smac ajolic. Ti sc'op ti Diose ti chayalboxuc ti Ch'ul Espíritue, ja' avespadaic. 18 Scotol ora c'oponic Dios. Alic vocol ti stojol ti Diose yu'un hech chascoltaoxuc. Yu'un ti hech chavalbeic vocole, ja' ti sventa ti Ch'ul Espíritue. Viq'uiluc me asatic, pasic me tsots. Scotol ora c'opombeic Dios ti stojol ti co'ol oyoxuc ti stojol ti Diose xchi'uque. 19 C'opombucun Dios ti jtojol uc, ac'o xiyalbun ti Diose ti c'usi chcale yu'un hech mu xixi'. Hech jamaluc me ac'o cal ti ac'opilalic ti chacolic uque. 20 Ja' yu'un ti chuculun ti cadena-taq'uin ti ora to yu'un hech ti jchol. C'opombucun Dios ti jtojol yu'un ac'o xiyac'bun stsatsal co'nton hech jamal ti jcholbe ti sc'ope. Yu'un hech tsc'an ti jpas.

Hech ilaj yo'nton laj sc'opon ti carta ti quermanotique

21 Yu'un ta xa xava'ibucun jc'opilal ti c'usi ic'ot xa ti pasel ti jtojole, scotol chc'ot yalboxuc ava'yic ti Tíquicoe. Ja' ti quermanotique ti c'ux ti co'ntontique, ti jun yo'nton yac'oj sba ch-abtej yu'un ti Cajvaltique. 22 Hech yu'un ti jtac talel ti atojolic yu'un hech chava'yic ti lec oyune, hech chmuc'ub avo'ntonic.

23 Ti jc'ambe vocol ti Jtotic Diose xchi'uc ti Cajvaltic Jesucristoe ti ac'o xayac'boxuc jun avo'ntonic ti jujunoxuque. Ti jc'ambe vocol uc ti más lec ac'o xach'unique hech más c'ux chava'i abaic. 24 Ac'o ac'batuc bendición yu'un ti Diose scotol ti much'utic scotol yo'ntonic c'ux cha'yic ti Cajvaltic Jesucristoe.

JA' TI SCARTA TI QUERMANOTIC TE TI FILIPOSE
ti its'ibabat yu'un ti Pabloe

Hech lic sc'opon ti quermanotique ti Pabloe

1 Ho'on Pabloun xchi'uc ti quermanotic Timoteoe, mambiluntutic yu'un ti
Jesucristoe hech yu'un yabatuntutic nic'otutic xa. Chajc'oponoxuc ti carta
ho'oxuc ti te nacaloxuc te ti jteclum Filipose yu'un co'ol oyucutic ti stojol
ti Cristo Jesuse jcotoltic. Chajc'oponoxuc uc ti ho'oxuc ti ancianooxuque, ti
diáconooxuque, ti ho'oxuc aventainojic ti jch'unojeletique. 2 Ac'o yac'boxuc
bendición ti Jtotic Diose xchi'uc ti Cajvaltic Jesucristoe. Ac'o yac'bot jun
avo'nton ti jujunoxuque, hech mu xlo'laj avo'ntonic.

Ja' sc'opilal ti c'u che'el tsc'opombe Dios ti stojol ti jch'unojeletique ti Pabloe

3 C'alal chajna'oxuque, “hocol aval ti laj xa xch'un ac'op ti quermano-
taque”, xichi ti stojol ti Diose. 4-5 Hech yu'un c'alal ti jc'opon Dios ti atojolic,
nichim no'ox co'nton yu'un co'ol jun co'ntontic chij'abtejucutic asta c'alal lic
ach'umbeic sc'op ti Diose asta ti ora to. Hech yu'un ipuc xa ti lequil ach'
c'ope. 6 Ti jna' mi laj sta yorail chtal yic'ucutic batel ti Jesucristoe, ja'to chpaj
ti abtel te ti avo'ntonic ti laj xa sliques ti Diose. 7 Lec ti hech chajna'oxuque.
Yu'un co'ol chijyac'bucutic yip co'ntontic ti Diose, hech yu'un manchuc mi
li' chuculuni co'ol cac'oj jba ti jcolta jbatic hech chpuc cu'untic ti lequil ach'
c'ope. 8 Sna' ti Diose ti ep c'uxoxuc ti co'nton acotolic hech chaj c'u che'el
c'uxucutic ti yo'nton ti Jesucristoe. 9 Ti jc'opon Dios ti atojolic yu'un hech xu'
ech'em chac'uxubinvanic. Ti jc'ambe uc ti ac'o avojtiquinic lec ti Diose, ti ac'o
xayac'boxuc más ap'ijilic. 10 Hech xu' avu'unic chana'ic ti más tsots sc'opilal
ti pasele. Hech yu'un c'alal tsta yorail chtal yic'ucutic ti Cristoe hech oy yutsil
avo'ntonic chayiloxuc. Yu'un mu'yuc much'u ichibaj ti aventaic. 11 Hech xu'
avu'unic ti sventa ti Jesucristoe ti toj scotol ti c'utic chapasique. Hech tspasat
ti muc' ti Diose ti aventaic. Hech lec sc'opilal chc'ot avu'unic ti Diose.

Ja' sc'opilal toyol co'nton ti ac'o pasatuc ti muc' ti Cristoe ti jventa, xchi

12 Quermanotac, ti jc'an ti chana'ic ti yu'un ti li' chuculune, mu yu'unuc mu
xa'yic ti lequil ach' c'ope. Ep xa laj ya'yic. 13 Ti sjunul scuartel ti yajsoldado ti
totil ajvalile li'to ya'yojic ti sventa Cristo ti li' chuculune. Ep ti much'utic yan
laj xa ya'yic uque. 14 Ep ti quermanotique ti itsatsub xa yo'ntonic ti stojol
ti Cajvaltique ti sventa ti li' chuculun li'to. Hech yu'un yac'ojic persa jamal
chalic ti sc'op ti Diose. Mu xa xi'ic.

15-17 Scotolic chcholbeic sc'opilal ti Cristoe. Oy yutsil yo'ntonic chcholic
yu'un c'uxun ti yo'ntonic. Yu'un tsna'ic ti li' chuculune oy jtu yu'un ti jchol
ti lequil ach' c'ope. Oy mu yutsiluc yo'ntonic chcholbeic sc'opilal ti Cristoe.
Ja' no'ox tspasic yu'un ti chaq'uic ti q'uelel ti xu' yu'unique. Tscuy ti hech
más chquich' mul yu'un ti hech tspasique. 18 Lume mu tsotsuc sc'opilal chca'i
yu'un ti hech tsnopique. Ja' tsots sc'opilal ti chich' cholbel sc'opilal ti Cristoe
manchuc mi mu yutsiluc yo'ntonic tspasic. Ja' nichim no'ox co'nton yu'un ti
chich' cholele. Mu xiyac'bun quich' mul.

19 Yu'un chac'opombucun Dios ti jtojol, yu'un ja' chiscoltaun ti Ch'ul
Espíritue ja' ti laj scolta ti Jesucristoe, hech yu'un ti jna' ti tspasat ti muc' ti
Cristoe ti jventa. 20 Ja' no'ox toyol co'nton mu me xiq'uexav mi jutuc ti c'alal
chic'ot ti stojol ti Cristoe. Ti jch'un ti chiscoltaune. Hech chaj c'u che'el jamal

calojbe sc'opilal ti Cristo ono'oxe, ti jc'an ti hechuc me ac'o calilambe sc'opilal manchuc mi chimilat o chicuxi to. Hech tspasat ti muc' ti jventa. 21 C'alal cuxulun li' ti balumile ja' no'ox toyol co'nton ti ac'o pasatuc ti muc' ti Cristoe ti jventa. Pero mi nichame, jun no'ox yutsil yu'un chba jchi'in. 22 Hech yu'un mi chicuxi to li' ti balumile, oy ti much'utic chlic xch'unic to ti jventae. Hech yu'un mu jna' lec bu ti jc'ane. 23 Mu jna' bu ti jt'uj ti chib li'to. Co'nton chicham yu'un chba jchi'in ti Cristoe. Yu'un ja' más jelaven yutsil te o. 24 Yu'un mu to xu' avu'unic atuquic, hech yu'un tsc'an ti ta to xajcoltaoxuque. 25 Hech yu'un ti jna' ti ta to xicuxi yu'un ta to xajcoltaoxuc yu'un hech más ch-an yip avo'ntonic. Yu'un mi i'an lec xch'unojel avo'ntonique hech yu'un más nichim no'ox avo'ntonic. 26 Hech yu'un c'alal mi te xa jchi'inojoxuc yan vuelta, hech yu'un más ech'em chavalbeic vocol ti stojol ti Cristo Jesuse yu'un ti nicol xa loq'uel ti chuquele.

27 Lecuc me scotol ti c'utic chapasique. Hech tsc'an yu'un ach'unojic ti lequil ach' c'ope, ja' ti sc'opilal ti Cristoe. Hech yu'un mi nicole hech chtal jq'ueloxuc. Hech chajq'uelic ti c'u xa'elanique. Mi mu nicole, ti jc'an chca'i ti ac'opilalique ti oy yip avo'ntonique, ti jtos avo'ntonic acotolique, ti co'ol chavaq'uic persa, hech chpuc ti lequil ach' c'ope. 28 Jc'an chca'i ti mu xaxi'ic yu'un ti much'utic chascontrainoxuque. Yu'un ti mu xaxi'ique hech tsna'ic ti ch'ayel chbatic ti stuquique. Ti ho'oxuque, yu'un ti mu xaxi'ique, chana'ic ti chascoltaoxuc ti Diose, hech chacolic yu'un sbatel osil. 29 Yu'un ti laj st'ujoxuc ti Diose ma'uc no'ox yu'un chach'unic ti ja' Jcoltavanej avu'unic ti Cristoe. Ja' laj st'ujoxuc yu'un ac'o cuchuc avu'unic ti ilbajinele ti sventa ti Cristoe. 30 Hech yu'un ti co'ol chquich'tic ilbajinel jcotoltic. Ti jun vueltae laj avilic ti laj quich' ilbajinel ho'oni. Ti ora to chava'yic ti li' chquich' ilbajinel uc.

2

Ja' sc'opilal ti tsc'an ti biq'uit chcac' jbatic hech chaj c'u che'el biq'uit laj yac' sba ti Cristoe

1 Yu'un chac'an chapasic ti c'usi tsc'an ti Cristoe yu'un laj xa smuc'ubtasboxuc avo'ntonic, yu'un chac'uxubinvanic yu'un avich'ojic ti Ch'ul Espíritue, 2 hech yu'un nichim no'ox co'nton avu'unic. Hech yu'un ti jc'an ti más nichim no'ox co'nton avu'unic. Hech yu'un chacalbeic, mu me xacontrain abaic, c'ux me xava'i abaic. Ja' tsc'an ti jtos avo'ntonic acotolic ti co'ol cha'abtejique yu'un hech chu' avu'unic. 3 Hech yu'un ti c'alal cha'abtejique, mu me xacontrain abaic. Jujunoxuc mu me xatoy abaic ti stojol ti avermanotaque. Paso me ti muc' scotol ti avermanotaque. Ja' lec ti biq'uit me chavac' abaic ti jujunoxuque. 4 Mu me xac'uxubin aba atuc no'ox. Coltao abaic.

5 Hechuc me avo'ntonic hech chaj c'u che'el ti yo'nton ti Cristo Jesuse. 6 Manchuc mi jun no'ox oyic xchi'uc ti Jtotic Diose ti stalel oye, mu tsotsuc sc'opilal laj ya'i ti co'ol yutsil xchi'uc ti Jtotic Diose. 7 Ja' laj sbic'tajes sba. Hech ic'ot hech chaj c'u che'el abat. Hech yu'un laj yich' sbec'tal hech crixchano ic'ot. 8 Yu'un ti hech crixchano ic'ot ti jtojoltique, más ech'em laj sbic'tajes sba. Laj xch'un mantal. Laj xch'un milel. Ja' ti cruz imilat. 9 Hech yu'un más jelaven i'ac'at ti pasel ti muc' yu'un ti Diose. Más jelaven i'ac'at ti pasel ti muc' ti sbie. Mu'yuc much'u hech pasbil ti muc' ti sbie. 10 Ja' ti jquejan jbatic ti stojol ti Jesuse jcotoltic ti li'oyucutic ti balumile xchi'uc scotolic ti te oyic ti vinajele xchi'uc scotolic ti te oyic ti c'atimbaque xchi'uc ti pucujetique. 11 Jamal chcaltic jcotoltic, “Ho'ot Ajvalilot cu'untutic”, xijchi ti

stojol ti Jesucristoe. Yu'un ti hech chcaltique, ti jpastic ti muc' ti Jtotic Diose yu'un ti hech yac'ojbe yabtel ti Snich'one.

Ja' sc'opilal ho'ot aventaic ti chavaq'uic ti q'uelel ti avich'ojic xa ti ach' cuxlejale, xchi

12 Hech yu'un ho'oxuc ti ep c'uxoxuc ti co'ntone, c'alal te jchi'inojoxuc laj avac' ti q'uelel ti chach'umbeic smantal ti Diose. Hech yu'un manchuc mi mu te jchi'inojoxuc ti ora to, ch'umbeic me ti c'utic yaloj ti Diose. Ac'o ti q'uelel ti avich'ojic xa ti ach' cuxlejale. Pasic ti muc' ti Diose. Na'ic me ti mu xu' avu'unic atuquic. 13 Ja' ch-abtej ti avo'ntonic ti Diose, hech yu'un chac'an chapasic ti c'utic tsc'an ti yo'ntone. Chascoltaoxuc hech xu' avu'unic chapasic ti c'utic sc'an ti yo'ntone.

14 Hech yu'un c'alal chaspasoxuc ti mantal ti Diose mu me chopoluc chava'yic. Mu me xlo'laj avo'ntonic. 15 Hech mu xataic amulic ti stojol. Hech lec avo'ntonic chac'otic. Hech chvinaj ti yol snich'onoxuc ti Diose. Hech mu'yuc amulic chayilic ti much'utic mu xtun ti yo'ntonique. Ho'oxuque chaquevanic ya'yel ti stojolic hech chaj c'u che'el toj ti chtil ti ac'ubaltic. 16 Yu'un chavac'beic sq'uel ti sbelal cuxlejale. Hech yu'un c'alal mi laj sta yorail ti chtal ti Cristoe, nichim no'ox co'nton avu'unic yu'un chvinaj ti mu hoviluc ti ni'abtej yu'un ti Cajvaltique. 17 Ho'oxuque yu'un lec ach'unojbeic sc'op ti Diose, hech yu'un laj atacbun talel jmoton ti vocol laj ataique yu'un mu'yuc c'usi oy avu'unique. Nichim no'ox avo'ntonic yu'un ti hech ihu' avu'unique. Lec chil ti Diose ti hech laj apasique. Pero mi más lec chil ti Diose ti oy c'usi chcac' uc, mi tsc'an ti chimilat ho'oni, hech yu'un nichim no'ox co'nton uc. 18 Hech yu'un mi hech chc'ot ti pasel ti chimilate, ja' tsc'an ti nichim no'ox avo'ntonic uc.

Laj yalbe sc'opilal ti Timoteoe xchi'uc ti Epafroditoe

19 Mi hech tsc'an ti Cajvaltic Jesuse ti chc'ot ti pasele, po'ot xa ti jtac talel ti atojolic ti Timoteoe. Hech yu'un c'alal mi isut talele, chca'i c'u xa'elanic. Hech más chmuc'ub co'nton avu'unic. 20 Mu'yuc much'u hech lec yo'nton hech chaj c'u che'el ti Timoteoe. Scotol ora toyol yo'nton yu'un tsc'an chascoltaoxuc. 21 Scotol ti yantique ja' batem ti yo'ntonic ti c'utic tsc'anic ti stuquique. Mu toyoluc yo'ntonic yu'un ti c'utic tsc'an pasel ti sventa ti Cristo Jesuse. 22 Ho'oxuque chana'ic ti lec yo'nton ti Timoteoe. Sjeluc jnich'on yu'un jchi'inoj jbatutic ti xcholel ti lequil ach' c'ope. 23 Hech yu'un mi laj ca'i ti mu to chichapaj ti ora, chajtacboxuc jelavel tal ti Timoteoe. 24 Jch'unoj ti chiscoltaun ti Cajvaltique yu'un ti chichapaj ti ora hech yu'un chtal jq'ueloxuc uc ho'oni.

25-26 Laj xa jnop ti ja' lec chajtacboxuc sut tal ti atojolic ti quermanotic Epafroditoe yu'un toyol yo'nton tsc'an te chtal sq'ueloxuc acotolic yu'un chich' mul yu'un ti laj ava'yic ti itsacat ti chamele. Lec ni'abtej xchi'uc li'to yu'un co'ol co'nton xchi'uc yu'un co'ol chcuch yu'un ti contrainele hech chaj c'u che'el ti ho'one. Ho'oxuc laj atacbucun tal yu'un chiscoltaun. Laj yich'bun tal ti jmoton avu'unique. 27 Melel ti tsots itsacat ti chamele asta c'an chamuc. Ti Diose laj xc'uxubin. Mu stucuc no'ox ic'uxubinat yu'un ti Diose. Ho'on laj xc'uxubinun uc yu'un mi ichame más ep chquich' mul. 28 Hech yu'un chajtacboxuc sut tal ti ora to yu'un hech ac'o nichimajuc avo'ntonic yu'un ti chaq'uelbeic sat yan vuelta. Hech yu'un chnichimaj co'nton uc c'alal li' chuculune. 29 Nichimuc me avo'ntonic albo vocol ti stojol ti Cajvaltique yu'un ti lec isut batel yu'un icha'c'ot xa te ti atojolique. Scotol ti much'utic hech yo'ntonique hech chaj c'u che'el yo'nton ti Epafroditoe ja' sc'an ti chapasic ti muq'ue. 30 Melel ti c'an chamuc ti sventa ti yabtel ti

Cristoe. Mi jutuc muc xc'uxubin sba. Yu'un laj sna' ti toyol avo'ntonic chac'an chacoltaucun hech yu'un jelaven laj yac' sba ti abatinel cu'un.

3

Ja' sc'opilal ti ja' ti sventa xch'unojel co'ntontic toj co'ntontic chijyilucutic ti Diose

1 Hech yu'un, quermanotac, chacalbeic ja' slajeben xa ti jts'iba avi to. Nichimuc me avo'ntonic ti stojol ti Cajvaltique. Manchuc mi ep xa vuelta laj xa jts'ibaboxuc avi to chajts'ibaboxuc yan vuelta yu'un hech mu xalajic ti lo'lael. 2 Hech yu'un chacalbeic, p'ijanic me yu'un ti much'utic tsc'an chasoquesoxuque. Yu'un tsc'an chayac'boxuc circuncisión yu'un ja' no'ox tsc'an chasyajesboxuc abec'talic. Hech yu'un p'ijanic me. 3 Ti ho'ucutique quich'ojtic xa ti mero circuncisione chil ti Diose yu'un mu xa jch'unojticuc ti chijcolucutic ti sventa cabteltic jtuctique, ja' ti mantaletic ti jch'unojtic laj jcuytique. Ti ho'ucutique jpasojtic ti muc' ti Diose ti co'ntontic. Jch'unojtic ti ja' Jcoltavanej cu'untic ti Cristo Jesuse. 4 Taca xijcol yu'un ti jch'unojtic ti mantaletique, vo'one nicol xa ho'oni yu'un laj jpas hech chaj c'u che'el chal ti mantaletique. Jutuc no'ox spasojic ti yan jchi'iltaque. 5 Yu'un ho'oni iloc' vaxaquib c'ac'al laj quich' circuncisión yu'un ho'on yelnich'onun ti Israele. Oyun ti sventa ti jchop yu'un ti Benjamine ti pasbil ti muq'ue. Yaloj sba puru judio ti jtatamol jmembeltaque ti vo'one, mu'yuc bu laj scap sba xchi'uc ti achi'iltaque, ho'oxuc ti co'ol yanlum crixchanooxuc xchi'uque. Ho'on fariseoun, lec jch'unojbe smantal ti Diose ti jcuyoj jbae. 6 Toyol co'nton ti jyalel yu'un ti smantal ti Diose ti laj jcuye, hech yu'un ep laj quilbajin ti jch'unojeletique. Jch'unojbe scotol smantal ti Diose laj jcuy. Hech yu'un laj jcuy ti toj co'nton chiyilun ti Diose. 7 Ti c'u yepal ihu' cu'un ti vo'onee ti ja' hech chicol laj jcuye, ti c'alal laj jna' ti ja' no'ox chicol yu'un ti Cristoe, hech laj jna' ti mu'yuc xa stu cu'un. 8 Ti ora to laj xa jna' scotol yan mu'yuc xa stu cu'un, ja' no'ox tsots sc'opilal ti jchambe yo'nton ti Cristo Jesuse, ja' ti Cajvale. Ja' jelaven yutsil. Scotol ti c'utic ti hech chicol laj jcuye, laj xa quil ti mu'yuc stu hech chaj c'u che'el ti c'a'epe. Hech yu'un laj xa jten comel. Ja' xa no'ox ti jchambe yo'nton ti Cristoe. 9 Yu'un jch'unoj ti chicol yu'une. Mu xa ti jch'un ti xu' chicol yu'un ti mantaletique. Ja' jch'unoj ti chicol yu'un ti Cristoe. Yu'un ja' toj co'ntontic chijyilucutic ti Diose ti sventa xch'unojel co'ntontic, ma'uc ti sventa cabteltic jtuctic. 10 Hech yu'un ti jc'an ti jchambe yo'nton ti Cristoe yu'un hech tsalbil chc'ot cu'un scotol ti c'utic oy li' ti balumile hech chaj c'u che'el tsalbil ic'ot yu'un scotol ti Cristoe c'alal icha'cuxi loq'uel ti ch'en. Ti jc'an ti co'ol chcuch cu'un ti contrainele ti labanele hech chaj c'u che'el icuch yu'un ti Cristoe, ti mu jc'uxubin jba hech chaj c'u che'el muc xc'uxubin sba ti Cristoe c'alal icham ti cruz cu'untique. 11 Yu'un ti jc'an ti ac'o hu'uc cu'un ti puru ach' cuxlejal chcac' ti q'uelel hech chaj c'u che'el ti Cajvaltique c'alal cha'cuxem loq'uel ti ch'ene.

Ja' sc'opilal cac'oj jba ti jnop yu'un ti chic'ote, xchi

12 Mu yu'unuc hu'em xa cu'un. Mu yu'unuc lec xa oyun. Ja' no'ox chcac' persa yu'un ac'o c'otuc ti pasel cu'un yu'un laj xa staun ti Cristo Jesuse. 13 Quermanotac, mu xcal ti hu'em xa cu'un. Hech ti jpas ho'oni. Ti jch'ay ti co'nton ti c'utic c'otem xa ti pasele. Ja' cac'oj jba ti jnop yu'un ti chic'ote. 14 Ja' toyol co'nton ti chiyic'un ti Diose ti sventa ti Cristo Jesuse. Ja' stojol cabtel ti te chic'ot ti stojole.

15 Hech yu'un ho'ucutic ti oy xa yip co'ntontique, hechuc me co'ntontic
jcotoltic. Mi oy mu hechuc avo'ntonic, ja' chayac'bot ana'ic ti Diose. 16 Ti
c'utic laj xa yac'boxuc ana'ic ti Diose, pasilanic me.
17 Quermanotac, chambucun co'nton. Q'uelilanic avil scotol ti much'utic
hech xchanojbucun ti co'ntontutique. 18 Ep xa vuelta calojboxuc sc'opilalic
ti jchi'iltaque ti mu sc'an xch'unic ti ja' jmotontic chijcolucutic yu'un ti icham
ti cruz cu'untic ti Cristoe. Cac'oj jba chi'oc' ti ora to c'alal chacalboxuc
sc'opilal 19 yu'un ch'ayel chbatic. Yu'un ja' no'ox chch'unic ti c'utic tsc'an
ti sbec'talique. Tstoy sbaic yu'un, mu xq'uexavic yu'un. Ja' no'ox batem ti
yo'ntonic ti c'utic sventa no'ox ti balumile. 20 Ja'uc ti ho'ucutique ja' jlumaltic
ti vinajele. Ti jmalatic chyal tal ti vinajel ti Jcoltavanej cu'untique, ja' ti
Cajvaltic Jesucristoe. 21 Yu'un mu'yuc yip avi jbec'taltic quich'ojtic avi to,
hech yu'un chisc'atp'umbucutic ti ach'. Hech co'ol chijc'ot hech chaj c'u che'el
stuc. Yu'un jelaven yutsil stuc ti sbec'tale. Yu'un jelaven sp'ijil hech yu'un
sventainoj scotol, hech yu'un xu' yu'un tspas.

4

Ja' sc'opilal scotol c'ac'al nichimuc me avo'ntonic ti stojol ti Cajvaltique, xchi

1 Hech yu'un, quermanotac, ti c'uxoxuc ti co'ntone, co'nton chtal
jq'ueloxuc. Nichim no'ox co'nton avu'unic. Ho'oxuc señailoxuc ti oy ti cabtele.
Hech yu'un mu me xyanej avo'ntonic. Scotol ora junuc me avo'ntonic ti stojol
ti Cajvaltique, ho'oxuc ti c'uxoxuc ti co'ntone.
2 Ho'ot quermano ants Evodia, ho'ot quermano ants Síntique, chajc'ambot
vocol yu'un mu me xacontrain abaic. Jtosuc me avo'ntonic ti stojol ti
Cajvaltique. 3 Ja' no'ox hech chacalbe vocol uc, quermano, yu'un co'ol
chij'abtejucutic yu'un ti Cajvaltique, coltao me ti antsetique ti chcale ti laj
jchi'in ti xcholel ti lequil ach' c'ope. Ja' laj xchi'inun ti abtel uc ti quermanotic
Clementee. Oy yantic laj xchi'inun uc. Ja' p'ejambil sbiic ti sun ti Diose yo' bu
ts'ibabil yu'un chijcuxiucutic sbatel osil.
4 Scotol c'ac'al nichimuc me avo'ntonic ti stojol ti Cajvaltique. Yan vuelta
chacalbeic, nichimuc me avo'ntonic. 5 Ac'o sna'ic scotol crixchanoetic ti oy
yutsil avo'ntonique, ti chcuch avu'unic ti c'utic chapasbate. Yu'un po'ot xa
chcha'sut tal ti Cajvaltique.
6 Mi jutuc mu me xlo'laj avo'ntonic ti c'utic palta chava'ique. Scotol ora
c'ambeic ti Diose ti bu palta chava'ique. “Hocol aval ti chacoltaune”, xavutic
ti Diose. 7 Hech chayac'boxuc jun avo'ntonic ti Diose. Ja' jelaven yutsil. Ja'
mu xtun mi oy c'usi chanopilanique. Hech mi laj yac'boxuc jun avo'ntonic
ti sventa ti Cristo Jesuse hech mu xa xlo'laj avo'ntonic. Hech mu'yuc xa c'usi
chanopilanic.

Ja' sc'opilal ja' no'ox me chanopic ti c'utic leque, xchi

8 Quermanotac, chacalbeic, ja' slajeben xa ti jts'iba avi to. Ja' no'ox me
chanopic ti c'utic melele, ti stac' ti jpastic ti muq'ue, ti toje, ti sventa utsilale,
ti jelaven yutsile, ti lec sc'opilale. Scotol ti c'utic lec ti pasele, ja' no'ox me
chanopic.
9 Ta me xapasic ti c'utic laj cac'boxuc achanique, scotol ti laj calboxuc
ava'yique, ti laj aq'uelic c'alal laj jpase. Hech chaxchi'inoxuc ti Diose ja' ti
chijyac'bucutic jun co'ntontique.

Ja' sc'opilal nichim no'ox co'nton yu'un laj acha'na'ucun yan vuelta, xchi

10 Lec nichim no'ox co'nton ti stojol ti Cajvaltique ti ora to yu'un ja'to no'ox
laj acha'na'ucun yan vuelta. Jna' ti scotol ora chana'ucun ti avo'ntonique,

ja' no'ox mu xu' chataucun ti chacoltaune. 11 Mu yu'unuc uts jba yu'un ti
hech chcale. Mi oy c'utic oy cu'un, mi mu'yuc, mu xquich' mul. Nichim no'ox
co'nton. Hech jchanoj. 12 Mi mu'yuc jve'el, xu' cu'un chquipan jba. Mi oy
ep jve'el, xu' cu'un ti jpajes jba. 13 Scotol xu' cu'un ti sventa ti Cristoe. Ja'
chistsatsubtasbun co'nton. 14 Manchuc mi hech jchanoje, lec ti laj ana'ucune
ti uts jbae, ti oyun ti vocole.

15 Ho'oxuque ti te nacaloxuc ti Filipose, chana'ic ti ho'on jbael laj jchol
ti lequil ach' c'ope te ti alumalique. Chana'ic uc ti c'alal niloc' batele te ti
Macedoniae, ja' ti estado avu'unique, mu'yuc bu hech laj scoltaucun ti yan
jch'unojeletique. Mu'yuc c'usi laj yac'bucun. Atuquic no'ox laj acoltaucun.
16 C'alal te oyun to ti jteclum Tesalonicae, jun chib vuelta laj atacbucun tal
jmoton taq'uin avu'unic. 17 Mu yu'unuc ti jc'an jmoton. Ja' ti jc'an ti ep
chavich'ic bendición ti ho'oxuque. 18 Ta yutsil ti c'u yepal laj avac'bune, oy to
sobril. Lec xa oyun yu'un laj xa quich' ti laj yich' tal ti Epafrodito avu'unique.
Lec chil ti Diose ti hech laj avac'bucune. Lec yo'nton ti Diose yu'un ti hech
laj apasique. 19 Hech yu'un ti Dios cu'untique scotol chayac'boxuc ti c'utic
chtun avu'unique. Jun no'ox yutsil ti c'utic chayac'boxuque ti sventa ti Cristo
Jesuse. 20 Hech yu'un ac'o pasatuc ti muc' sbatel osil ti Dios cu'untique, ja' ti
Jtotic cu'untique. Jun yutsil ti hech chc'ot ti pasel.

Ja' sc'opilal ti tstojbe yo'ntonic

21 Chabanuc scotolic ti c'u yepalic ti oyic xa ti stojol ti Cristo Jesuse.
Chabanucot la xal scotol ti quermanotic ti li' jchi'uque. 22 Chabanucot la
xal uc scotolic ti oyic xa ti stojol ti Cristoe li'to, ja' ti yaj'abtel ti Césare, ja' ti
quermanotic xae, xchi'uc ti yan quermanotique.

23 Ac'o yac'boxuc ep bendición ti Cajvaltic Jesucristoe acotolic.

JA' TI SCARTA TI QUERMANOTIC TE TI COLOSASE
ti its'ibabat yu'un ti Pabloe

Ti Pabloe hech lic sc'opon ti carta ti quermanotic te ti Colosase

1 Ho'on Pabloun. Ho'on jcholc'opun yu'un ti Jesucristoe yu'un hech laj sc'an yo'nton ti Diose. Ho'ontutic xchi'uc ti quermanotic Timoteoe 2 chajc'oponoxuc ti carta, ho'oxuc ti ach'unojbeic sc'op ti Diose te ti jteclum Colosase, ho'oxuc ti quermano jbatic ti sventa Cristoe, ti jun avo'ntonic ti stojol ti Cristoe. Ac'o yac'boxuc bendición ti Jtotic Diose. Ac'o yac'boxuc jun avo'ntonic ti jujunoxuque, hech mu xlo'laj avo'ntonic.

Ja' sc'opilal ti c'u che'el laj sc'opombe Dios ti stojol ti jch'unojeletique ti Pabloe

3 Scotol c'ac'al hocol aval chcututic ti Diose, ja' ti Stot ti Cajvaltic Jesucristoe, yu'un ach'unojbeic ti sc'ope. 4 Yu'un ca'yojtutic ac'opilalic ti lec ach'unojbeic sc'op ti Cristo Jesuse, ti c'ux chava'yic scotol ti much'utic co'ol oyoxuc ti stojol ti Cristo xchi'uque. 5 Yu'un c'alal laj ava'yic ti sc'op ti Diose ti ja' melele, ja' ti lequil ach' c'ope, asta ora to hech ach'unojic ti chba achi'inic ti Diose sbatel osil te ti vinajel. Hech yu'un ti oy lec xch'unojel avo'ntonique, ti chac'uxubinvane. 6 Hech chaj c'u che'el laj ava'yic ti lequil ach' c'ope, ja' no'ox hech yac'oj sba cha'yic scotol crixchanoetic li' ti balumile ti ora to yu'un chpuc xa ti sc'op Diose. Ti buc no'ox puquem ti sc'op Diose yac'oj sba chich'ic bendición ti crixchanoetique, yac'oj sba chlecub yo'ntonic hech chaj c'u che'el ti ilecub avo'ntonic ti ho'oxuque. Yu'un laj ach'unic ti yutsil yo'nton chascoltaoxuc ti Diose. 7 Ti ho'oxuque ja' laj xcholboxuc ava'yic ti quermanotic Epafrase ti co'ol cac'oj jbatutic chi'abtej xchi'uque, ja' ti c'ux ti co'ntontutique. Yu'un jun yo'nton ch-abtej uc yu'un ti Cristoe hech yu'un ja' jq'uexoltutic ic'ot te ti atojolic. 8 Stuc laj yalbun ca'itutic ti Epafrase ti ep c'ux chava'i abaic ti sventa ti Ch'ul Espíritue.

9 Hech yu'un c'alal hech laj ca'itutic ac'opilalic, ho'ontutic lic jc'opontutic Dios ti atojolic. Scotol c'ac'al ti jc'ambetutic vocol ti Diose yu'un ac'o más xayac'boxuc sp'ijil avo'ntonic yu'un hech más lec chana'ic, más lec chava'ibeic sjam ti c'usi tsc'an ti Diose ti chapasique. 10 Ti sventa ti lec ti c'usi chapasique, hech lec chbat sc'opilal avu'unic ti Cajvaltique yu'un chapasic scotol ti c'usi lec yo'nton yu'une. Hech yac'oj sba ti epajel ti lequil abtel chapasique. Hech más lec chavojtiquinic ti Diose. 11 Hech chasnojesboxuc ti avo'ntonic hech chaj c'u che'el oy yip yo'nton stuc. Hech yu'un nichim no'ox avo'ntonic chcuch avu'unic c'uc no'ox yu'un oy yip avo'ntonic. 12 Hech chavalbeic vocol ti Jtotic Diose yu'un ti laj xa yac' hu'uc avu'unic uc ti lec scotol ti c'utic chapasique hech chaj c'u che'el chiscoltaucutic jcotoltic ho'ocutic ti co'ol oyucutic ti stojole. 13 Yu'un ti Diose laj xa scoltaucutic loq'uel ti sc'ob ti pucuje, ja' ti sventainojucutic c'alal oyucutic to ti mulile. Laj xa yac'ucutic ti Diose ti nij'och ti stojol ti Snich'one yu'un hech chispasucutic ti mantal ti Snich'one, ja' ti lum c'ux ti yo'ntone. 14 Ja' ti laj smambucutic jcoleltic ti xch'ich'el. Hech yu'un ch'ayem xa jmultic yu'un.

Ja' sc'opilal ti laj xa yic'oxuc sut tal ti stojol ti Diose yu'un ti laj yac' sba ti milel avu'unic ti cruz ti Cristoe, xchi

15 Ti Diose mu xquiltic. Yu'un jun no'ox ti Diose, hech yu'un c'alal ital ti
Snich'one laj xa quiltic ti Diose. Mu yu'unuc laj spas ti Snich'one hech chaj
c'u che'el laj spasucutic. Yu'un c'alal mu to chlic spas scotol ti c'utic oye ti
Diose, te ono'ox oy ti Snich'one. 16 Yu'un ti Snich'one, ja' laj spas scotol ti
c'utic te oy ti vinajele xchi'uc ti c'utic oy li' ti balumile. Ma'uc no'ox laj spas
crixchano ti chquiltic ti jsatique. Ja' laj spas ch'ul abatetic uc ti mu xquiltic ti
jsatique. Ja' laj spas ti bic'tal ch'ul abatetique xchi'uc ti totil ch'ul abatetique.
Oy ic'ataj ti totil pucuj ti totil ch'ul abate, oy ic'ataj ti bic'tal pucuje ti bic'tal
ch'ul abatetique. Ja' scotol yabtel stuc ti Cristoe. Yu'un ti hech laj spas scotole,
yu'un ac'o c'otuc ti pasel scotol ti c'u che'el snopoj ono'oxe. 17 Ja' totil stuc. Mu
tsotsuc yabtel scotol ti c'utic laj spase yu'un ja' tspas ti mantal stuc. 18 Ti ora
to ja' joltic c'otem ti ho'ocutic ti jch'unojtic ti ja' Jcoltavanej cu'untique yu'un
ja' totil cu'untic. Ho'ocutic sbec'talucutic c'otemucutic. Ja' chijcuxiucutic ti
sventa. Ja' primero icha'cuxi loq'uel ti ch'en hech yu'un chijcha'cuxi loq'uel
ti ho'ucutique. Hech yu'un ja' jbaejbe ic'ot cu'untic. 19 Yu'un hech laj sc'an ti
Jtotic Diose ti xq'uexol chc'ot. Hech yu'un co'ol sp'ijil yo'nton xchi'uc yutsil
yo'nton hech chaj c'u che'el oy yu'un stuc ti Jtotic Diose. 20 Yu'un ti Diose laj
sc'an ti hech chaj c'u che'el mu'yuc much'u ip'ajbat smantal ti sliqueb c'alal
laj spas ti balumile, ja' no'ox hech scotolic chch'umbat smantal ti sventa ti
Snich'one. Yu'un ti laj yac' sba ti milel cu'untic ti cruz ti Snich'one, hech
ijin yabtel ti pucuje, hech yu'un scotol ch'umbil smantal ti Diose te ti vinajel
xchi'uc li' ti balumil.
21 Ti ho'oxuque ti vo'one muc xana'ic bu oy ti Diose. Yajcontraoxuc ti Diose
yu'un chopol ti c'usi laj anopique, chopol ti c'usi laj apasique. 22 Ti ora to
laj xa yic'oxuc sut tal ti stojol. Yu'un ti icham ti cruz avu'unic ti Snich'one,
hech yu'un laj xa slecubtasboxuc avo'ntonic ti Diose yu'un hech mu'yuc
xa sbolil avo'ntonic, mu'yuc xa amulic chac'otic ti stojol. 23 Hech chac'otic
mi jun no'ox avo'ntonic ti stojol, mi j'ech'el chach'umbeic ti sc'ope, mi mu
xatenic loq'uel ti smuc'ul avo'ntonique ti laj ataic ti sventa ti lequil ach' c'ope
ti ava'yojique. Ja' icholbat xa ya'yic uc scotol crixchanoetic li' ti balumile ti
ora to. Ho'on jventainojbe xcholel, ho'on ti Pabloune.

Ja' sc'opilal ti ja' yich'oj yabtel ti Pabloe yu'un hech tscolta ti jch'unojeletique

24 Ti ora to nichim no'ox co'nton chquich' vocol ti aventaic. Yu'un ho'on
xq'uexolun ti Cristoe, hech yu'un ti yac'oj sba chquich' vocol ti aventaic,
ho'oxuc ti jch'unojeloxuque. 25 Yu'un laj xa yac'bun cabtel ti Diose yu'un
chajcoltaoxuc, ho'oxuc ti ach'unojbeic ti sc'ope. Ja' sventa avutsilalic. Ti
cabtel quich'oje, yu'un ti jcholbe scotol crixchanoetic. 26 Chcalbe ti c'usi
muc xa'yic ti crixchanoetic ti vo'onee. Ja'uc ti ho'ucutique laj xa yac'bucutic
jna'tic, ho'ucutic ti oyucutic ti stojole. 27 Yu'un hech laj snop ti Diose ti
chijyac'bucutic jna'tic, ho'ucutic ti jch'unojbetic ti sc'ope, ti yutsil yo'nton
chascoltaoxuc uc, ho'oxuc ti yanlum crixchanooxuque. Jun no'ox yutsil ti
hech chc'ot ti pasele. Ti c'u che'el chascoltaoxuque, ja' ch-och ti avo'ntonic ti
Cristoe, hech chba achi'inic ti Diose te ti utsilal sbatel osil.
28 Hech yu'un ti jcholbetutic sc'opilal ti Cristoe scotol crixchanoetic. Ti
hulesbetutic xch'ulelic scotolic. Ti c'u yepal xu' cu'untutique ti jchanubtas-
tutic scotolic yu'un hech hu'em yu'unic scotolic chc'ot cu'untutic ti stojol ti
Cristo Jesuse. 29 Ja' cabtel. Yu'un ti xu' cu'un ti abtele yu'un ja' quich'ojbe yip
ti Cristoe ti te oy ti co'ntone.

2

1 Ti jc'an ti chana'ic ti cac'oj jba ti jnopilan c'u che'el xu' chajcoltaox-
uque xchi'uc ti quermanotic te ti jteclum Laodiceae xchi'uc ti jayvo' ti te

ti atojolique ti mu'yuc bu sq'uelojbun jsate. 2 Yu'un ti jc'an ti chmuc'ub avo'ntonique, yu'un ti más c'ux chava'i abaique. Yu'un hech chana'ic ti melel ti sc'op ti Diose ti ach'unojique. Yu'un más chavojtiquinic ti Cristoe, ja' ti muc x'ac'bat yojtiquinic yu'un ti Diose ti crixchanoetic ti vo'onee. 3 Stuc chijyac'bucutic scotol ti sp'ijil co'ntontique. Ja' ti sventa stuc ti hech ti jna'tic ti c'usi lec ti pasele. 4 Yu'un ti hech chacalbeique, yu'un hech mu xalajic ti lo'lael yu'un ti much'utic tstsalvan ti c'ope. 5 Yu'un manchuc mi mu teuc jchi'inojoxuc ti jbec'tal, te jchi'inojoxuc ti co'nton. Nichim no'ox co'nton avu'unic yu'un jtos avo'ntonic chca'i, yu'un jun avo'ntonic ach'unojbeic sc'op ti Cristoe.

6 Yu'un avajvalinojic ti Cajvaltic Jesucristoe, hech yu'un j'ech'el teanic ti stojol. 7 J'ech'el ac'o xasventaimboxuc avo'ntonic. Pasic me ti c'usi chayalboxuque. Hech chaj c'u che'el nachanubtasatic, hech me xapasic, hech más ch-an xch'unojel avo'ntonic. Tsc'an ti ac'o vinajuc ti hech oy avo'ntonic hocol aval xachiic yu'un ti laj xa scoltaoxuque.

Ja' sc'opilal ti nijcha'cusesat xchi'uc ti Cristoe chil ti Diose

8 P'ijanic me, mu me xalajic ti lo'lael yu'un ti much'utic ti chijcol ya'yel yu'un ti sc'opique. Yu'un hovil ti c'usi chalique. Yu'un ja' smantal no'ox crixchanoetic ti chalique, sventa no'ox balumil. Ma'uc sc'op ti Cristoe.

9 Yu'un ti Cristoe, ja' Dios. 10 Yu'un oy ti avo'ntonic ti Cristoe, hech yu'un mu'yuc xa c'usi tsc'an to yan chavich'ic. Yu'un ti Cristoe ja' tspas ti mantal scotol ti c'utic oye xchi'uc ti ch'ul abatetique xchi'uc ti pucujetique. 11 Yu'un oyoxuc xa ti stojol, hech yu'un laj xa avich'ic ti circuncisione ti mu ti sc'obuc crixchano napasbate. Ja' ti circuncisión yu'un ti Cristoe, ja' ti icom xa cu'untic ti poco cuxlejale. 12 Yu'un c'alal laj avich'ic ho' ti stojol ti Diose, ja' señail ti co'ol nachamic ti cruz co'ol namucat ti ch'en xchi'uc ti Cristoe xchi'uc ti apoco cuxlejalique chil ti Diose, ti co'ol nacha'cusesat xchi'uc ti Cristoe chil ti Diose. Yu'un ti nacha'cusesatique, yu'un ach'unojic ti jelaven sp'ijil ti Diose ti laj xcha'cuses loq'uel ti ch'en ti Cristoe. 13 Ti ho'oxuque ti vo'one chamenoxuc laj yil ti Diose ti scoj ti amulique, ti scoj ti laj ach'unic ti c'usi tsc'an ti abec'talique, hech yu'un ti ora to co'ol nacha'cusesat ti ch'en xchi'uc ti Cristoe chil ti Diose. Yu'un ch'ayem xa jmultic jcotoltic. 14 Ma'uc no'ox laj xch'aybucutic jmultic ti Diose, ja' laj stup' ti yu'un ti persa ono'ox chba quich'tic castigo ti scoj ti mu xch'un cu'untic ti mantaletique. Ja' itup' ti c'alal laj yac' sba ti milel cu'untic ti cruz ti Cristoe. 15 C'alal icham ti cruz ti Cristoe, ja' yorail ti itsalat yu'un ti Diose ti totil pucuje xchi'uc ti abatetic yu'une. Yu'un c'alal icham ti cruz ti Cristoe, ti Diose laj yac' ti q'uelel ti ilaj yip ti pucuje, ti tsalbil ic'ot xa yu'un ti Snich'one, hech mu xa xu' chistsalucutic.

Ja' sc'opilal ja' lec ti te batem avo'ntonic ti c'utic sventa vinajele, xchi

16 Hech yu'un mu me xapasic ti muc' mi mu xtun chayilot yu'un ti c'usi chave'ique, yu'un ti c'usi chavuch'ique yu'un ti mu xachabiic ti sc'ac'alil ti sq'uinique xchi'uc ti yorail ti unen ti ue, xchi'uc ti yorail ti chcux yo'ntonic ti jchi'iltaque, ho'ontutic ti co'ol judiountutic xchi'uque. 17 Yu'un ti tsots sc'opilal ic'ot cu'untutic c'utic ti jpastutic ti vo'one, yu'un ja' no'ox señail ti jmalatutic ti Cristoe. Hech yu'un ti ora to mu'yuc xa sc'opilal yu'un laj xa sventainucutic ti Cristoe. 18 Mu me xach'umbeic sc'op ti much'utic chalic ti ch'ayemot tscuyique yu'un ti mu xach'unic hech chaj c'u che'el chch'unic. Yu'un ti stuquique chaq'uic ti q'uelel ti biq'uit chac' sbaic tscuyique ti stojol ti Diose hech yu'un tspas ti muc' ch'ul abatetic yu'un ac'o jelavesbatuc ti sc'opic tscuyique. Manchuc mi hech chayalbot ti laj sq'uel ti svaiche, mu me xach'unic yu'un ja' no'ox tstoy sbaic yu'un ti hech tspasique. 19 Ja' ti

quermanotic scuyoj sbaique ti mu'yuc sc'opilal ti yo'nton ti smantal ti totil cu'untique, ja' ti Cristoe. Yu'un ti ho'ucutic ti jch'unojtique, jun no'ox ti totil cu'untique ti chispasucutic ti mantal jcotoltique, ja' ti Cristoe. Yu'un jtsacoj jbatic jcotoltic xchi'uc ti Cristoe, hech yu'un xu' cu'untic ti yabtele. Hech más chijlecub yu'un chijyac'bucutic bendición ti Diose. 20-21 Yu'un co'ol nachamic xchi'uc ti Cristoe chil ti Diose, hech ilaj sc'opilal ti chach'unic ti smantal no'ox crixchanoetic li' ti balumile. Hech yu'un ¿c'u yu'un ta to xats'acliic ti crixchanoetique? ¿C'u yu'un ta to xach'umbeic smantal ti crixchanoetique ti hech chayalboxuque: “Mu me xatsac lume, mu me xave' lume, mu me xapic lume”, ti xchiique? 22 Ja' smantal no'ox stuquic, sc'op no'ox crixchanoetic ti chach'umbeique. Ma'uc sc'op Dios. Yu'un scotol ve'elil mu'yuc sc'opilal. Ja' stu yu'un ti jve'tic. 23 Oy yip ya'yel ti sc'ope. Jun to chijcolucutic yu'un ya'yel. Yu'un chalic ti persa ti jpastic ti muc' ti ch'ul abatetique, persa chcac' jbatic ti q'uelel ti biq'uit chcac' jbatique, persa chcac'betic yich' vocol ti jbec'taltique. Lume mu'yuc stu cu'untic yu'un ja' no'ox ti jtoy jbatic yu'un mi hech ti jpastique.

3

1 Yu'un co'ol nacha'cusesat xchi'uc ti Cristoe chil ti Diose, ja' me xasa' ti c'utic sventa vinajele te yo' bu pasbil ti muc' ti Cristoe te ti sbats'ic'ob ti Diose. 2 Ja' lec ti te batem avo'ntonic ti c'utic sventa vinajele. Mu me ja'uc batem avo'ntonic ti c'utic sventa ti balumile. 3 Ti animae mu xa sna' ti c'utic oy li' ti balumile. Ja' tsc'an ti hech avo'ntonic uc yu'un co'ol nachamic xchi'uc ti Cristoe chil ti Diose. Mu sna'ic ti crixchanoetique ti chacuxiic sbatel osile. Yu'un ti sventa ti Cristoe oy ti avo'ntonic ti Diose, hech chacuxiic sbatel osil. 4 Yu'un chacuxiic sbatel osil ti sventa ti Cristoe, hech yu'un c'alal chcha'sut tal ti Cristoe, ho'oxuc uc co'ol cha'ac'at ti q'uelel xchi'uc. Chavich'ic aquevalic uc hech chaj c'u che'el ti Cristoe.

Ja' sc'opilal ti poco cuxlejale xchi'uc ti ach' cuxlejale

5 Hech yu'un j'ech'el chamenuc me ti abec'talique yu'un ti muliletic li' ti balumile. Hech mu xa xamulivajic, mu xa xapas ti c'usi chopole, mu xa xana' ti c'usi tsc'an ti abec'talique, mu xa xac'upin ti c'usi chopole, mu xa xbic'taj avo'ntonic. Yu'un mi chbic'taj co'ntontique, co'olucutic hech chaj c'u che'el ti much'u oy to yajsanto, yu'un mu junuc co'ntontic ti stojol ti Diose. 6 Yu'un quechel yilintaelic yu'un ti Diose ti stojolic scotol ti much'utic batem ti yo'ntonic hech tspasique. 7 Ti vo'one tale hech laj apasic uc. Ja' batem ti avo'ntonic uc. 8 Ti ora to j'ech'el ac'o comuc avu'unic scotol avi to, ja' ti cha'ilinique, ti chaliques sc'ac'al avo'ntonique, ti mu xtun chavil ti avermanotaque, ti chalabanvanique, ti chavalic bolc'ope. 9 Mu xa me xanopic c'op yu'un laj xa acomesic ti poco cuxlejale xchi'uc scotol ti c'utic nopen chava'i chapasilanique. 10 Avich'ojic xa ti ach' cuxlejale, hech yac'oj sba ch-epaj ti sp'ijil avo'ntonique yu'un hech jtos avo'ntonic chac'otic xchi'uc ti Diose ti ja' laj spasoxuque. 11 Hech chlaj sc'opilal mi yanlum vinicucutic, mi judiovinicucutic, mi quich'ojtic circuncisión, mi mu quich'ojticuc circuncisión, mi chanubtasbilucutic, mi mu chanubtasbilucutic, mi oyucutic ti mozoil yu'un mambilucutic, mi libre oyucutic. Ja' tsots sc'opilal ti jun nijc'otucutic xchi'uc ti Cristoe yu'un oy ti co'ntontic jcotoltic.

12 Ti ho'oxuque laj xa st'ujoxuc ti Diose, laj xa slecubtasboxuc avo'ntonic. C'uxoxuc ti yo'nton. Hech yu'un tsc'an ti chac'uxubinvanique, ti chavaq'uic ti q'uelel ti lec avo'ntonique. Mu me xatoy abaic. Biq'uit me xavac' abaic. Oyuc me yip avo'ntonic. 13 Ts'icbo me abaic. Mi oy much'u oy smul ti atojol,

pasbo me perdón. Hech chaj c'u che'el laj spasboxuc perdón ti Cristoe, hech
ono'ox uc chapasbe abaic perdón uc ti ho'oxuque. 14 Ja' tsots sc'opilal ti c'ux
chava'i abaique hech jtos avo'ntonic chac'otic ti mero melel. 15 Yu'un ti laj
yic'oxuc ti stojol ti Cristoe, yu'un jun avo'ntonic chac'otic xchi'uc. Hech yu'un
c'ano me ti jun avo'ntonic scotol c'ac'al ti jujunoxuque, hech chtojob avu'unic
mi lec mi mu lecuc ti c'usi chapasique. Yu'un ti hech chascoltaoxuque, tsc'an
ti scotol c'ac'al hocol aval xavutic.
16 Ac'o nojuc ti avo'ntonic ti sc'op ti Cristoe. Hech oy sp'ijil avo'ntonic
chachanubtas abaic, chataq'ui abaic. Hech oy yutsil avo'ntonic
chaq'uejintaic ti sc'op ti Diose xchi'uc ti sq'uejoj ti Diose. Yu'un ti
chaq'uejinique, hocol aval xavutic ti Diose ti avo'ntonic. 17 Scotol ti c'usi
chapasique, mi chac'opojique, mi cha'abtejique, ja'uc me ti sventa ti Cajvaltic
Jesuse ti chapasic scotole. Hocol aval xavutic me ti Diose yu'un ti hech xu'
avu'unic ti sventa ti Cajvaltic Jesuse.

Ja' sc'opilal ti c'usi tsc'an yu'un quich'ojtic xa ti ach' cuxlejale

18 Antsetic, ch'umbeic smantal ti amalalique yu'un hech tsc'an yu'un oy-
oxuc xa ti stojol ti Cajvaltique. 19 Viniquetic, c'ux me xava'yic ti avajnilique.
Mu me tsotsuc chac'oponic. 20 Queremetic, tsebetic, ch'umbeic scotol
smantal ti atot ame'ique yu'un hech nichim no'ox yo'nton ti Cajvaltique
avu'unic. 21 Ho'oxuc ti stot sme'oxuque, mu me xabolibtasbe yo'ntonic ti
avol anich'onique naca me chibajuc yo'ntonic avu'unic, yu'un hech mu xa
sc'an tspas ti abtel ti chavalbee. 22 Ho'oxuc ti namanatique hech na'ochic ti
mozoil, ch'umbeic scotol smantal ti avajvalique ti li' ti balumile. Ma'uc no'ox
lec cha'abtejic c'alal yac'oj sba chasq'ueloxuc ti avajvale yu'un chac'an ti lec
chayiloxuque. Yu'un chapasic ti muc' ti Diose, hech yu'un abtejanic ti lec
manchuc mi mu teuc avajval chasq'ueloxuc. 23 Scotol ti c'usi chapasique yut-
siluc me avo'ntonic chapasic yu'un ja' cha'abtejic yu'un ti Cajvaltique, ma'uc
no'ox cha'abtejic yu'un crixchanoetic. 24 Na'ic me ti chayac'boxuc atojolic
ti Cajvaltique yu'un ti hech chapasique, ja' ti cha'ochic ti utsilale. Yu'un ja'
yu'un Cristo ti cha'abtejique, ja' Cajvaltic sventa sbatel osil. 25 Mi chopol ti
c'usi chapasique, ja' cha'ac'bat atojic yu'un ti hech laj apasique. Yu'un mi
junuc mu'yuc much'u chc'uxubinat ti much'utic chopol c'u tspasique.

4

1 Ho'oxuc ti yajvaloxuque, tojuc me chavalbeic mantal ti amozotaque.
Razonuc me ti c'usi chavalbeique yu'un chana'ic ti oy Avajvalic uc te ti
vinajel. 2 Acotolic ac'o me persa, c'oponic Dios. Mu me peq'ueluc avo'ntonic
c'alal chac'oponic Dios. Hocol aval xavutic me ti Diose. 3 C'opombun Dios
ti jtojol uc yu'un ac'o sta yorail tspas mantal ti Cajvaltique yu'un hech ac'o
ya'yic ep achi'iltac ti jventa ti sc'opilal ti Cajvaltique ti muc bu ya'yoj mi jutuc
crixchanoetic ti vo'one. Ja' ti chascoltaoxuc uc ti Cristoe, ho'oxuc ti yanlum
crixchanooxuque. Ja' yu'un ti li' chuculun ti ora to yu'un ti jcholbe ya'yic ti
achi'iltaque. 4 C'ambeic vocol ti Diose yu'un ac'o hu'uc cu'un ti jamal chcalbe
ti sc'ope yu'un hech tsc'an ti jpas.
5 Tsc'an ti p'ijoxuc yu'un ti c'utic chapasique ti stojolic ti much'utic
mu xch'unojbuc sc'op ti Diose. C'alal chalo'laj xchi'uc ti much'utic mu
xch'unojbuc sc'op ti Diose tsc'an ti p'ijoxuc, mu me puru lo'iluc chavalic
xchi'uc. Mu me hoviluc ti c'ac'al ti chch'ay avu'unique. Albeic me ti sc'op
ti Diose. 6 Oyuc me yutsil ti ac'ope. Oyuc me sjam ti c'usi chavalique. Tsc'an
ti chana'ic c'usi tsc'an yu'un chatac'be sc'op jujun.

Ja' sc'opilal chabanucot la xal scotol ti quermanotique, xchi

7 Scotol chc'ot yalboxuc ava'yic jc'opilal ti Tíquicoe, ja' ti quermanotic ti
c'ux ti co'ntontique, ti jun yo'nton yac'oj sba ch-abtej yu'un ti Cajvaltique.
Co'ol cac'oj jbatutic ti abatinel xchi'uc ti stojol ti Cajvaltique. 8 Ti jtac talel ti
atojolic yu'un hech chava'yic ti lec oyune, hech chmuc'ub avo'ntonic. 9 Ja'
chchi'in talel ti Onésimoe, ja' ti achi'ilique ti te loq'uem tal ti atojolique, yu'un
laj xa xch'umbe sc'op ti Cajvaltique. C'ux ti co'ntontutic. Jun no'ox yo'nton
ch-abtej uc yu'un ti Cajvaltique. Scotol chc'ot yalboxuc ava'yic xcha'va'alic
c'usi c'otem xa ti pasel li'to.

10 Chabanucot la xal ti Aristarcoe ti li' tal xchi'inun li' ti yut chuquele.
Chabanucot la xal uc ti Marcose, ja' ti yuts yalal ti Bernabee. Laj xa calboxuc
ti chapasic ti muc' ti mi oy c'u che'el te tal sq'ueloxuque. 11 Chabanucot la xal
uc ti Jesuse, ja' ti Justo yan sbie. Mu'yuc ep ti jchi'iltac ti tsc'an chiscoltaucune.
Ja' no'ox oxvo'ic ti mero jchi'ile ti chiscoltaune, hech chmuc'ub co'nton ti
sventaic yu'un co'ol ti jpasbetutic yabtel ti Diose yu'un ac'o ch'umbatuc sc'op
yu'un ti crixchanoetique. 12 Chabanucot la xal uc ti Epafrase, ja' ti te loq'uem
tal ti atojolic uque. Ja' ch-abtej uc yu'un ti Cristoe. Scotol c'ac'al tsc'opon Dios
ti atojolic yu'un hech junuc me avo'ntonic chach'umbeic sc'op ti Diose, yu'un
ac'o hu'uc avu'unic ti chapasic scotol ti c'usi tsc'an ti Diose. 13 Quiloj ti toyol
yo'nton tsc'opon Dios ti atojolic. Toyol yo'nton tsc'opombe Dios uc ti stojol
ti quermanotic ti te oyic ti jteclum Laodicea xchi'uc ti jteclum Hierápolis.
14 Chabanucot la xal uc ti Lucase, ja' ti doctore, ti c'ux ti co'ntontique.
Chabanucot la xal uc ti Demase.

15 Avocoluc chabanuc ti quermanotic te ti jteclum Laodiceae. Chabanuc uc
ti quermanotic antse, ja' ti Ninfas sbie, xchi'uc uc ti quermanotic ti te tstsob
sbaic xchi'uc te ti snae. 16 C'alal mi laj xa aq'uelic avi carta li'to acotolic, ac'bo
ti quermanotic te ti jteclum Laodiceae, ac'o me sq'uelic scotolic. Ti carta
yu'unic ti quermanotic te ti Laodiceae, q'uelic me uc, ho'oxuque. 17 Avocoluc
me albo ti quermanotic Arquipoe, “ac'o me persa, hu'teso avabtel ti na'ac'bat
yu'un ti Cajvaltique”, xavutic me.

18 Ho'on laj jts'iba ti cha'chol oxchol avi to, ho'on ti Pabloune. Mu me xch'ay
ti avo'ntonic ti li' chuculune. Ac'o yac'boxuc ep bendición ti Diose.

JA' TI SBA SCARTA TI QUERMANOTIC TE TI TESALONICAE
ti its'ibabat yu'un ti Pabloe

Ti Pabloe hech lic sc'opon ti carta ti quermanotic te ti Tesalonicae

1 Ho'on Pabloun xchi'uc ti cha'vo' quermanotic, ja' ti Silase xchi'uc ti Timoteoe, oxvo'untutic ti chajc'oponoxuc ti cartae, ho'oxuc ti te nacaloxuc ti jteclum Tesalonicae ti na'ic'atic xa tal ti stojol ti Jtotic Diose xchi'uc ti Cajvaltic Jesucristoe. Ac'o yac'boxuc bendición ti Jtotic Diose xchi'uc ti Cajvaltic Jesucristoe. Ac'o yac'bot jun avo'ntonic ti jujunoxuque.

Ja' sc'opilal ti quermanotic te ti Tesalonicae ti jbael laj yaq'uic ti q'uelel ti c'usi lec tspasic uque scotol ti jch'unojeletique

2 Ti ho'ontutique scotol c'ac'al hocol aval chcututic ti Diose yu'un ti ach'unojbeic xa ti sc'ope. Scotol c'ac'al chajna'oxuc ti stojol ti Diose acotolic. 3 C'alal ti jc'opontutic Dios ti atojolic, ja' ti Jtotic cu'untique, ti jna'tutic ti lec laj ach'unique c'alal te oyuntutique, hech yu'un ti lec na'abtejique, laj apucbeic ti sc'ope. Ti jna'tutic uc ti nac'uxubinvanique, hech yu'un ti nacoltavanique. Ti jna'tutic uc ti jun avo'ntonic chamalaic ti Cajvaltic Jesucristoe manchuc mi ep chavich'ic vocol. 4 Quermanotac, c'uxoxuc ti yo'nton ti Diose. Ti jna'tutic ti t'ujbiloxuc yu'un ti Diose. 5 Yu'un c'alal hul calboxuc ti lequil ach' c'ope, ma'uc no'ox ti sventa ti jc'optutic ti laj ach'unique. Ja' ti sventa ti Ch'ul Espíritue, ja' ti laj yac'boxuc ana'ic ti melel ti sc'op ti Diose ti hul calboxuque. Hech yu'un oy yip ic'ot ti avo'ntonic ti sc'op ti Diose. Hech yu'un laj asutes avo'ntonic. Chana'ic ti jun co'ntontutic ti atojolic yu'un laj jc'antutic ti chacolique.

6 Hech yu'un laj achambucun co'ntontutic. Hech laj achambe yo'nton uc ti Cajvaltique. Ep laj avich'ic ilbajinel yu'un laj apasic ti muc' ti sc'op ti Diose. Manchuc mi laj avich'ic vocol, nichim no'ox avo'ntonic ti sventa ti Ch'ul Espíritue ti avich'ojique. 7 C'alal nichim no'ox avo'ntonic icuch avu'unic ti ilbajinele, ho'oxuc jbael laj avac' ti q'uelel ti c'usi lec tspasic uque scotol ti jch'unojeletique te ti estado Macedonia ti bu nacaloxuque xchi'uc ti estado Acaya li'to. 8 Ho'oxuc ti aventaic ti lec puquem ti sc'op ti Cajvaltique te ti estado avu'unique xchi'uc ti estado Acaya li'to. Ma'uc no'ox puquem ac'opilalic te ti estado avu'unic ja' ti Macedoniae xchi'uc ti estado Acaya li'to, buc no'ox puquem ac'opilalic ti lec ach'unojbeic sc'op ti Diose. Scotolic ya'yojic. Hech yu'un mu persauc chcalbetutic ac'opilalic ti lec laj ach'unic ti sliqueb ti c'alal laj ava'ibeic sc'op ti Cajvaltique. 9 Ja' stuquic chiyalbuntutic ti ac'opilalic ti c'u che'el laj apasbucuntutic ti muc' ti jc'optutique, ti c'u che'el laj acomesic ti santoetique yu'un ti laj ach'unic ti chaspasoxuc ti mantal ti mero Diose ti stalel cuxule. Hech yu'un chatunic yu'un. 10 Chalic uc ti chamalaic chcha'sut tal ti vinajel ti Snich'on ti Diose, ja' ti Jesuse, ja' ti icha'cusesat loq'uel ti ch'en yu'un ti Diose, ja' ti laj xa scoltaucutique yu'un mu xijyac'bucutic castigo ti Diose c'alal chchapambe smul scotol crixchanoetic.

2

Ja' sc'opilal ti tst'abesbe ti yo'ntonic ti quermanotique ti c'u che'el i'abtej ti stojolic

1 Quermanotac, lec chana'ic ti mu hoviluc ti laj jcholboxuc ti lequil ach' c'ope. 2 Chana'ic ti ja'to no'ox laj quich'tutic vocol laj quich'tutic labanel te ti jteclum Filipos c'alal hul jcholboxuc ti lequil ach' c'op yu'un ti Diose. Ti Dios cu'untique laj yac'buntutic stsatsal co'ntontutic hech yu'un manchuc mi ep ti contrainele muc xixi'tutic. Jamal laj jcholboxuc ti sc'ope. 3 Mu hoviluc ti cac'oj jba ti jcholtutic ti sc'op ti Diose, mu lo'labilucun. Mu yu'unuc chopol co'ntontutic. Mu yu'unuc jc'an chilo'lavantutic. 4 Yu'un lec laj yiluntutic ti Diose hech yu'un laj yac'bun cabteltutic yu'un ti jcholtutic ti lequil ach' c'ope hech yu'un ti cac'oj jba ti jcholtutique. Mu yu'unuc ja' ti jc'antutic ti lec chiyiluntutic ti crixchanoetique. Ja' ti jc'antutic ti lec chiyiluntutic ti Diose ja' ti scotol c'ac'al tsq'uel c'u x'elan ti co'ntontique. 5 Chana'ic ti mu'yuc bu laj jlequilc'oponoxuc yu'un hech chajlo'laic. Mu'yuc bu ibic'taj co'ntontutic yu'un taq'uin hech yu'un mu'yuc bu laj jlo'laoxuc ti c'op. Sna' ti Diose c'u x'elan co'ntontutic c'alal te jchi'inojoxuque. 6 Ma'uc laj jc'antutic ti chispasucuntutic ti muc' ti crixchanoetique, mi ho'oxuc uc. Mu'yuc bu laj cac'boxuc avich'ic vocol yu'un ti oy cabteltutique. Ti lajuc jc'antutique, xu' chacac'boxuc avich'ic vocol yu'un jcholc'opuntutic yu'un ti Cristoe. 7 Biq'uit laj cac' jbatutic ti atojolic. Hech chac c'u che'el ants ti más c'ux cha'i ti yole, hech laj jc'uxubinoxuc. 8 Yu'un laj jc'antutic ti j'ech'el chach'unique hech yu'un ma'uc no'ox laj jcholboxuc ti lequil ach' c'op yu'un ti Diose, ja' laj calboxuc uc ti c'u x'elan ti co'ntontutique yu'un ep c'uxoxuc ti co'ntontutic. 9 Chana'ic uc, quermanotac, ti c'u che'el ni'abtejtutique. Oy jvocoltutic. Ti c'ac'al ti ac'ubal ni'abtejtutic hech laj jta jve'eltutic yu'un mu laj jc'antutic ti chacac'boxuc avich'ic vocol, mi junuc. Hech ihu' cu'untutic laj jcholboxuc ava'yic ti lequil ach' c'op yu'un ti Diose.

10 Ho'oxuc laj avilic, ja' laj yil uc ti Diose ti lec co'ntontutic, ti toj co'ntontutique, mu'yuc jmultutic c'alal ni'abtejtutic ti atojolic ho'oxuc ti ach'unojique. 11 Chana'ic uc ti hech chaj c'u che'el ti much'u tstaq'ui snich'on, hech laj jtaq'uioxuc uc, laj jmuc'ubtasboxuc avo'ntonic. 12 Laj calboxuc ti tsc'an ti toj chapas abaic yu'un oyoxuc xa ti stojol ti Diose. Yu'un laj xa yic'oxuc ti stojol yu'un cha'ochic ti bu tspas mantal, yu'un chaq'uelbeic yutsil yo'nton xchi'uc squeval.

13 Hech yu'un scotol c'ac'al hocol aval chcututic ti Diose yu'un ti laj apasic ti muc' ti sc'op ti Diose c'alal laj jcholboxuque. Laj ach'unic ti mu sc'opuc crixchanoetic, ti ja' sc'op ti Diose. Melel ti ja' ti sventa ti sc'op ti Diose ti toj chc'ot ti co'ntontique, ho'ucutic ti jch'unojtique. 14 Quermanotac, co'ol laj xa avich'ic vocol hech chaj c'u che'el ti jchi'iltaque ti xch'unojbeic sc'op ti Diose te ti Judea ti oyic uc ti stojol ti Cristo Jesuse. Hech chaj c'u che'el i'ilbajinvan ti jchi'iltaque te ti Judea, ja' no'ox hech uc laj xa yilbajinoxuc ti achi'iltaque te ti alumal. 15 Ja' ti jchi'iltaque ti laj smilic ti Cajvaltic Jesuse xchi'uc ti j'alc'opetic yu'un ti Diose. Ja' laj stenuntutic loq'uel uc. Mu sc'an xch'umbeic smantal ti Diose, hech yu'un mu xtun ch-ilat yu'un ti Diose. Chascontrainoxuc uc ho'oxuc ti yanlum crixchanooxuque. 16 Tsc'an chispajesuntutic yu'un mu me xajcholboxuc ava'yic ti sc'op ti Diose yu'un mu sc'an ti chacolique. Hech yu'un scotol c'ac'al yac'oj sba chtoy ti smulique. Hech yu'un chtal tsots castigo ti stojolic.

Ja' sc'opilal toyol co'ntontutic jc'antutic chtal jq'ueloxuc yan vuelta, xchi

17 Quermanotac, c'alal ti muc xisc'anuntutic ti crixchanoetique ti c'alal niloc'tutic ti atojolique, muc xach'ay ti co'ntontutic. Ti jayib c'ac'al muc jta jbatic ti c'oponel, te oy co'ntontutic ti atojolic. Hech yu'un toyol co'ntontutic jc'antutic chtal jq'ueloxuc yan vuelta. 18 Ti manchuc laj spajesuntutic ti Satanase, laj xa jc'opon jbatic. Yu'un mu junuc to no'ox vuelta jc'an chtal

jq'ueloxuc, ho'on ti Pabloune. 19 Yu'un c'alal chtal ti Cajvaltic Jesucristoe, ho'oxuc ti aventaic chmuc'ub co'ntontutic ti stojol. Nichim no'ox co'ntontutic chc'ot jva'anoxuc ti stojol. Ho'oxuc ti aventaic chvinaj ti ihu' cu'untutic laj jpasbetutic yabtel ti Diose. 20 Yu'un ti ora to ho'oxuc ti aventaic ti lec chbat jc'opilaltutique. Ho'oxuc ti aventaic ti nichim no'ox co'ntontutic ti ora to.

3

1 Hech yu'un laj jchapantutic ti te to chicomtutic ti Atenase, ho'on xchi'uc ti Silase. Yu'un mu jc'an jmalatutic más ep c'ac'al yu'un mu xca'itutic c'u xa'elanic, 2 hech yu'un laj jcha'tac sut tal ti atojolic ti quermanotic Timoteoe, ja' ti ac'bil yabtel uc yu'un ti Diose. Ja' ti jchi'in jbatutic xchi'uc ti xcholel ti lequil ach' c'op yu'un ti Cristoe. Hech yu'un laj jcha'tac sut tal yu'un ac'o stsatsubtasboxuc avo'ntonic, hech ch-an yip avo'ntonic. 3 Hech mu xchibaj avo'ntonic yu'un ti vocol ti chavich'ique. Ho'oxuc chana'ic ti hech jc'opilaltic ti chquich'tic ti vocole. 4 C'alal te to jchi'inojoxuque, laj calboxuc ti ta ono'ox xquich'tic ti vocole. Chana'ic xa yu'un hech ic'ot ti pasel xa. 5 Hech yu'un mu laj jc'an laj jmala más ep c'ac'al, hech yu'un laj jcha'tacboxuc sut tal ti Timoteoe yu'un jc'an chca'i mi ach'unojic to. Nixi' mi nalajic xa ti lo'lael yu'un ti pucuje, ja' ti stalel tspasilan proval ti co'ntontique. Yu'un mi nalajic xa ti lo'laele, hovil ti cabteltutique.

6 Ti ora to laj xa ca'itutic ti c'u xa'elanique yu'un isut xa tal ti Timoteoe. Hul yalbuntutic scotol ti c'u xa'elanique. Nichim no'ox co'ntontutic ti ora to yu'un laj xa ca'itutic ti ach'unojique, ti chac'uxubinvanique. Laj yalbuntutic uc ti scotol c'ac'al chana'ilanuntutique, yu'un chac'an chaq'uelbuntutic jsatutic yan vuelta. Hech chaj c'u che'el chac'anic chaq'uelbuntutic jsatutic ti ho'oxuque, ja' no'ox hechun uc ti ho'ontutique ti jc'an ti jq'ueltutic asatic uc. 7 Oy ich' mul, oy vocol chca'itutic ti ora to. Hech yu'un, quermanotac, c'alal laj ca'itutic ti lec chach'unique, laj jtoj co'ntontutic. 8 Yu'un laj ca'itutic ti jun avo'ntonic ti stojol ti Cajvaltique, hech yu'un imuc'ub co'ntontutic. 9 Yu'un jelaven nichim no'ox co'ntontutic avu'unic ti stojol ti Dios cu'untique, mu xa jna'tutic c'usi chcalbetutic ti Diose yu'un ti más lec ach'unojique. 10 Ti c'ac'al ti ac'ubal toyol co'ntontutic ti jc'opontutic Dios yu'un ac'o hu'uc cu'untutic chtal jq'ueltutic asatic yan vuelta yu'un ti jc'antutic chacalboxuc ti bu mu xtojob avu'unique.

11 Ti jc'ambetutic vocol ti Jtotic Dios cu'untique xchi'uc ti Cajvaltic Jesucristoe ac'o xistojobtasuntutic yu'un hech chtal jq'ueloxuc yan vuelta. 12 Ti jc'ambetutic vocol uc ti Cajvaltique ac'o xascoltaoxuc yu'un hech más chac'uxubin abaic, yu'un hech más c'ux chava'yic scotol crixchanoetic hech chaj c'u che'el c'ux chaca'yoxuque. 13 Hech chastsatsubtasboxuc avo'ntonic yu'un hech mu'yuc amulic chac'otic ti stojol ti Jtotic Dios cu'untique c'alal chtal ti Cajvaltic Jesucristoe. Chchi'in tal ti ch'ul abatetic yu'une.

4

Ja' sc'opilal ti ja' tsc'an ti Diose ti lec ti co'ntontique

1 Hech yu'un ja' slajeben xa chacalbeic avi to, quermanotac, hech chajtaq'uioxuc ti sventa ti Cajvaltic Jesuse. Ti c'alal te to oyuntutic, laj calboxuc ava'yic ti c'u che'el tsc'an ti chapasique yu'un hech lec chayiloxuc ti Diose, hech lic ach'unic. Hech yu'un chajc'ambeic vocol ti ora to ti sventa ti Cajvaltique. Ch'unic me ti mero melel scotol.

2 Chana'ic ti c'utic laj calboxuc comel ti sventa ti Cajvaltic Jesuse. 3 Ja' tsc'an
ti Diose ti lec co'ntontique, ti mu jsa' jmultique. Hech yu'un mu stac' chij-
mulivaj. 4 Ti jujunoxuque ti c'alal chata avajnil, junuc me avo'nton ti stojol,
hech lec ac'opilal chbat. 5 Mu me ja'uc no'ox batem avo'ntonic chach'unic ti
c'usi tsc'an ti abec'talique hech chaj c'u che'el tspasic ti much'utic mu sna'ic
bu oy ti Diose. 6 Mu me xba asa' amulic ti stojol yan. Mu me xalo'la yan.
Yu'un ti Cajvaltique ta me xac'be castigo ti much'u hech tspasique. Ta me
xc'ot ti pasel, xacututic. 7 Yu'un ti laj xa yic'ucutic ti stojol ti Diose, ma'uc
yu'un ti jnopilantic ti c'usi chopole. Ja' yu'un ti jnopilantic ti c'usi leque hech
mu jta jmultic. 8 Hech yu'un ti much'utic mu spas ti muc' avi mantal li'to,
ma'uc smantal crixchanoetic ti tsp'ajbe. Ja' tsp'ajbe smantal ti Diose, ja' ti laj
xa yac'bucutic quich'tic ti Ch'ul Espíritue.

9 Mu persauc chacalboxuc yu'un ti chac'uxubin abaique, ho'oxuc ti aver-
mano abaique, yu'un laj xa xchanubtasoxuc ti Diose hech yu'un ti c'ux
chava'i abaic xae. 10 Ma'uc no'ox laj ac'uxubin abaic atuquic ti c'u avepalic ti
te nacaloxuc ti Tesalonicae, ja' laj xa ac'uxubinic uc scotol ti quermanotique
ti te oyic uc ti estado avu'unique, ja' ti Macedoniae. Lec ti hech laj xa
apasique, quermanotac. Pero chajc'ambeic vocol. Ti jc'antutic ti chavaq'uic
persa yu'un hech más chac'uxubinvanic. 11 Toyoluc me avo'ntonic chac'anic
yu'un chlamaj ti avo'ntonique. Mu me xatic' abaic ti c'op ti bu mu aven-
tauc chachapanique. Ti bu avabtele te cha'abtejic hech chaj c'u che'el laj
calboxuc. 12 Yu'un mi hech chapasique, hech lec chbat ac'opilalic yu'un ti
much'utic mu xch'unojuque. Hech ch-an avu'unic ti c'usi chtun avu'unique.
Mu xtun mi oy much'u chavac'be yich' vocol yu'un scoj ti mu xa'abtejique.

Ja' sc'opilal c'alal chtal ti Cajvaltique

13 Quermanotac, ti jc'an ti chana'beic sc'opilal ti much'utic ivay xa ti
sbec'talique yu'un hech mu xavich'ic mul hech chaj c'u che'el ti crixchanoe-
tique ti mu'yuc smuc'ul yo'ntonique. 14 Ti jna'tic ti icham ti Jesuse. Ti jna'tic
ti patil icha'cusesat loq'uel ti ch'en yu'un ti Diose. Hech ono'ox uc c'alal chtal
ti Jesuse, ti jna'tic ti chcha'cusesat loq'uel ti ch'en yu'un ti Diose scotol ti
much'utic xch'unojbeic sc'op ti Jesuse ti c'alal ivay ti sbec'talique.

15 Hech laj yalbuntutic ti Cajvaltique hech yu'un chacalbeic. Ti ho'ucutique
mi cuxulucutic to chul staucutic ti Cajvaltique, co'ol chijmu batel xchi'uc ti
quermanotique ti much'utic ivay xa ti sbec'talique. Mu'yuc much'u chbaej
batel. 16 Ti Cajvaltique tsots chal mantal, chyal tal ti vinajel. Tsots chc'opoj
tal uc ti totil ch'ul abat yu'un ti Diose. Tsots ch-oq'uesanat tal scorneta ti
Diose. Ti much'utic xch'unojbeic sc'op ti Cristoe ti c'alal ivay ti sbec'talique,
ja' jbael chcha'cuxiic. 17 Ti ho'ucutique, mi cuxulucutic to chul staucutic,
co'ol chijyic'ucutic muel xchi'uc. Hech chijmac ti toc. Te ti o'lol vinajel chc'ot
jtatic ti Cajvaltique. Ba jchi'intic o sbatel osil ti Cajvaltique. 18 Hech yu'un
muc'ubtasbo abaic avo'ntonic ti sventa ti c'op avi to.

5

1 Quermanotac, mu xu' chacalboxuc ti jayib habil tsc'an chtal ti Cajval-
tique. Mu xu' chacalboxuc c'usi c'ac'alil chtal yu'un mu jna'tic c'usi ora chtal.
2 Chana'ic xa ti c'alal tsta yorail chtal ti Cajvaltique, ti ora no'ox chtal hech
chaj c'u che'el mu jna'tic c'usi ora chtal j'elec' ti ac'ubaltic. 3 Ti c'alal yac'oj sba
chalic ti crixchanoetique: “Nichim no'ox co'ntontic, mu'yuc pleito, lec oyucu-
tic”, xchiic, ti ora no'ox chtal ti vocole. Ja' hech chaj c'u che'el ti ora no'ox chlic
xc'uxul xch'ut ti antse c'alal chcol ti alajel, ja' hech ti vocole. Mi junuc mu'yuc
much'u chcol loq'uel. Persa chich'ic scotolic. 4 Ti ho'oxuque, quermanotac,

mu xa oyucoxuc ti ic' osil yu'un ti mu xa xasa' amulique. P'ijubenoxuc xa. Hech yu'un c'alal chtal ti Cajvaltique, mu ch'ayemuc avo'ntonic chul staoxuc. Ti much'u oyic ti ic' osile ti tsa'ilan ti smulique, ch'ayem yo'ntonic chul taatuc yu'un ti Cajvaltique hech chaj c'u che'el ti j'eleq'ue ti mu xa'i ch-ech' ac'ubal. Ja'to c'alal tsq'uel, tsacub xa ti osile. 5 Acotolic oyoxuc xa ti sac osil, oyoxuc xa ti c'ac'altic yu'un mu xa xasa' amulique. Jcotoltic mu xa sventaucutic ti ac'ubaltique, mu xa sventaucutic ti ic' osile yu'un lecuben xa co'ntontic. 6 Hech yu'un mu me vayalucutic hech chaj c'u che'el ti much'utic mu sna'ique. Mu me ch'ayemuc co'ntontic cac'oj jbatic ti jpastic mulil hech chaj c'u che'el ti tspasique. Q'ueleluc me jsatic, oyuc me lec jrazontic. 7 Yu'un oyic ti mulil hech yu'un ch'ayem yo'ntonic hech chaj c'u che'el chijvay ti ac'ubaltic. Mu sna'ic c'usi tspasic hech chaj c'u che'el ti jyacubeletique. 8 Ti ho'ucutique oyucutic xa ti c'ac'altic yu'un jch'unojbetic sc'op ti Cajvaltique. Hech yu'un oyuc me lec jrazontic. Ti much'u ochem ti soldadoe oy smac yo'nton, oy smac sjol chich' batel, hech chu' yu'un ti pleitoe. Hech yu'un ja' tsc'an ti hechucutic ti ho'ucutique. Ja' smac co'ntontic mi oy ti xch'unojel co'ntontique xchi'uc mi chijc'uxubinvane. Ja' smac joltic mi ti jch'untic ti chijcolucutique, hech mu xistsalucutic ti mulile. 9 Yu'un laj yic'ucutic ti stojol ti Diose, mu yu'unuc chquich'tic castigo. Ja' chijcolucutic sbatel osil ti sventa ti Cajvaltic Jesucristoe. 10 Yu'un ja' icham yu'un jmultic, hech yu'un co'ol chijcuxiucutic sbatel osil xchi'uc. Hech yu'un mi cuxulucutic to, mi chamenucutic xa chul staucutic, ja' chijyic'ucutic batel. 11 Hech yu'un muc'ubtasbo me abaic avo'ntonic, tsatsubtasbo me abaic avo'ntonic hech chaj c'u che'el apasojic.

Ja' sc'opilal ti laj staq'ui ti quermanotique ti Pabloe

12 Quermanotac, chacalbeic vocol ti ora to. Pasic me ti muc' ti much'utic yac'oj sba ch-abtejic te ti atojolique, ti chaspasoxuc ti mantal ti stojol ti Cajvaltique, ti chastaq'uioxuque. 13 Yu'un ti chascoltaoxuque, pasic me ti muc' ti mero melel, c'ux me xava'yic. Ti ho'oxuque mu me xacontrain abaic.

14 Chacalbeic vocol uc, quermanotac. Taq'uiic me uc ti much'utic ch'ajic ti mu sc'an ch-abtejique. Tsatsubtasbo yo'ntonic uc ti much'utic tsc'an chchibaj yo'ntonique. Coltaic uc ti much'utic mu'yuc yip yo'ntonique. C'uxubinic scotolic, mu me xlaj avo'ntonic.

15 Acotolic chabio me abaic, mu me xapacbeic sutel ti much'utic chopol yo'ntonique. Scotol c'ac'al ac'bo abaic aq'uelic ti oy yutsil avo'ntonique, ho'oxuc ti avermano abaique, xchi'uc ti stojol yan crixchanoetic.

16 Nichimuc me avo'ntonic scotol c'ac'al. 17 Mu me xapajes abaic, c'oponic Dios scotol ora ti avo'ntonic. 18 Scotol ti c'usuc no'ox chul ti atojolique, mi vocol, mi bendición, hocol aval xavutic ti Diose. Ja' tsc'an ti Diose ti hech chapasique. Chascoltaoxuc ti Cristo Jesuse hech chu' avu'unic.

19 Mu me xapajes ti Ch'ul Espíritue ti yac'oj sba ch-abtej ti avo'ntonique. 20 Pasic me ti muc' ti sc'op ti much'utic j'alvanejetic yu'un ti Diose. 21 A'yic me mi chco'olaj xchi'uc ti sc'op ti Diose. Ja' me xach'un ti bu melele, ja' chavac' ti avo'ntonic. 22 Comesic me scotol ti c'usi chopole.

23 Ti Diose yac'ojbucutic jun co'ntontic ti jujunucutique. Ti jc'ambetutic vocol ti ac'o xasventaimboxuc avo'ntonic xchi'uc abec'talic, hech mu'yuc amulic chul staoxuc ti Cajvaltic Jesucristoe. 24 Yu'un laj xa yic'oxuc ti stojol ti Diose, hech yu'un jun yo'nton ti atojolic mu xascomesoxuc. Ja' chaxchabioxuc.

Hech ilaj yo'nton laj sc'opon ti carta ti quermanotique

25 Quermanotac, c'opombun me Dios ti jtojoltutic uc.

26 Chabanuc scotol ti quermanotique. Yu'un ja' señail ti c'uxoxuc ti co'ntone, tsacbo me abaic ac'obic.
27 Chacalbeic ti stojol ti Cajvaltique, chavalbe ya'yic ti carta avi to scotol ti quermanotique.
28 Ac'o yac'boxuc bendición ti Cajvaltic Jesucristoe.

JA' TI XCHIBAL SCARTA TI QUERMANOTIC TE TI TESALONICAE
ti its'ibabat yu'un ti Pabloe

Ti Pabloe hech lic sc'opon ti carta ti quermanotic te ti Tesalonicae

1 Ho'on Pabloun xchi'uc ti cha'vo' quermanotic, ja' ti Silase xchi'uc ti
Timoteoe, oxvo'untutic ti chajc'oponoxuc ti cartae, ho'oxuc ti te nacaloxuc ti
jteclum Tesalonicae ti na'ic'atic xa tal ti stojol ti Jtotic Diose xchi'uc ti Cajvaltic
Jesucristoe. 2 Ac'o yac'boxuc bendición ti Jtotic Diose xchi'uc ti Cajvaltic
Jesucristoe. Ac'o yac'bot jun avo'ntonic ti jujunoxuque.

Ja' sc'opilal ti c'alal chtal ti Cristoe, ti Diose chac'be castigo ti much'utic mu xch'umbat ti sc'ope

3 Quermanotac, tsc'an ti hocol aval chcututic ti Diose yu'un ti i'epaj xa ti
xch'unojel avo'ntonique, yu'un ti más chac'uxubin abaic ti acotolique. Ja' lec
ti hech ti jpastutic scotol c'ac'al. 4 Yu'un ti hech avo'ntonique, hech yu'un
nichim no'ox co'ntontutic chcalbetutic ac'opilalic scotol ti jch'unojeletique
ti buc no'ox oyique. Chcalbetutic ti jun avo'ntonic chach'umbeic ti sc'op
ti Diose hech yu'un chcuch avu'unic ti ilbajinele xchi'uc ti vocole ti
chavich'ique. 5 Yu'un chcuch avu'unic ti vocole, hech yu'un ti Diose
chayac'oxuc cha'ochic ti bu tspas mantal. Yu'un toj chchapanvan ti Diose.
Yu'un yac'oj sba chaspasoxuc ti mantal ti Diose, hech yu'un chavich'ic
ilbajinel ti ora to.

6 Yu'un toj chchapanvan ti Diose, hech yu'un c'alal chyal tal ti vinajel
ti Cajvaltic Jesucristoe chtal yac'be yich' vocol ti much'utic chayac'boxuc
avich'ic vocol ti ora to. 7 Ti ho'oxuque ti yac'oj sba chavich'ic vocol ti ora to
xchi'uc ti ho'ontutic uc, inel xa cu'untic ti jcux xa co'ntontic ti c'alal chyal tal ti
vinajel ti Cajvaltic Jesucristoe. Chchi'in yal tal ti ch'ul abatetique. 8 Hech chaj
c'u che'el c'oc' ti tsots chtile, ep yip xchi'uc squeval chyal tal ti Cajvaltique.
Chtal yac'be castigo ti much'utic mu sc'an xch'unic ti bu oy ti Diose, ja' ti
much'utic mu sc'an xch'unic ti lequil ach' c'ope, ja' ti sc'opilal ti Cajvaltic
Jesucristoe. 9-10 Ja' ti castigo ti ch-ac'batique, ja' ti ch'ayel chbatic sbatel
osile. Hech mu sq'uelbeic sat ti Cajvaltique, mu sq'uelbeic ti sp'ijile xchi'uc
ti yutsile c'alal chtal ti Cajvaltique. Ja' chtal yu'un ti jpastic ti muc' ho'ucutic
ti laj xa yic'ucutic ti stojole. Hech jun no'ox yutsil chc'ot sc'opilal cu'untic
jcotoltic ti jch'unojbetic ti sc'ope. Ho'oxuc ac'opilalic uc yu'un laj xa ach'unic
ti sc'op ti Diose ti laj jcholboxuque.

11 Hech yu'un scotol c'ac'al ti jc'opontutic Dios ti atojolic yu'un lec ac'o
yiloxuc ti Dios cu'untique, ho'oxuc ti laj xa yic'oxuc ti stojole. Ti jc'ambe vocol
uc yu'un ac'o scoltaoxuc, hech chu' avu'unic ti toj avo'ntonic chac'otic hech
chaj c'u che'el chac'anic. Hech chu' avu'unic uc scotol lequil abtel ti chac'an
chapasic yu'un ti ach'unojique. 12 Hech jun no'ox yutsil chc'ot sc'opilal
avu'unic ti Cajvaltic Jesucristoe. Hech jun no'ox yutsil chc'ot ac'opilalic uc
yu'un ti oy yutsil yo'nton avu'unic ti Dios cu'untique xchi'uc ti Cajvaltic
Jesucristoe.

2

Ja' sc'opilal ti tsta yorail chvinaj ti jun vinic ti puru mulil ti yo'ntone

1 Ti ora to, quermanotac, chacalbeic vocol. Ti jna'tic ti chtal ti Cajvaltic
Jesucristoe. Ti jna'tic uc ti te chc'ot jtsob jbatic ti stojol. 2 Mi oy chava'yic ti
chiyalbun jc'opilaltutic ti laj caltutic ti sventa ti Diose ti tscuyique ti ista xa
yorail chtal ti Cajvaltique ti xichitutic tscuyique, mu me xach'unic. Mi oy
chava'yic ti chiyalbuntutic jc'opilaltutic ti ho'ontutic laj jtac tal c'op mi carta,
ti ho'ontutique ti hech laj jtac talel ti tscuyique, mu me xch'ay avo'ntonic
yu'un ti hech chalique. Mu me xaxi'ic. 3 P'ijanic me, mu me xalajic ti
lo'lael. Yu'un chc'ot yorail ti chlajic ti lo'lael ep ti quermanotique, hech mu
xa xch'umbeic sc'op ti Diose. Patil chlic jun vinic puru mulil ti yo'nton, ja'
ti sc'opilal ti ch'ayel chbate. Ja'to mi ic'ot xa ti pasel scotol lume, ja'to chtal
ti Cajvaltique. 4 Ti vinic ti puru mulil ti yo'ntone chal ti mu diosuc scotol ti
c'utic chch'unic ti crixchanoetique ti scuyojic ti Diose. Dios tscuy sba stuc,
hech yu'un te chba nacluc te ti yut templo yu'un ti Diose. Hech chal: “Ho'on
Diosun”, xchi.
5 Na'ic me ti hech laj calboxuc ava'yic c'alal te jchi'inojoxuc to. 6 Chana'ic
ti oy much'u chpajesvan ti ora to hech yu'un mu to xu' chlic ti vinic ti
puru mulil ti yo'ntone. Ja'to mi laj sta yorail, ja'to chlic ac'atuc ti q'uelel.
7-8 Ti ora to mucul ch-abtej ti pucuje ti chisujucutic ti mulile, hech yu'un
ti mu jc'antic pasel ti mantal yu'un ti Diose. Ja'to mi ilaj yabtel ti much'u
chispajesucutique yu'un mu jsa'tic jmultic, ja'to ch-ac'at ti q'uelel ti vinic
ti puru mulil ti yo'ntone. Ta yutsil chmilat yu'un ti sc'op no'ox ti Cajvaltic
Jesuse c'alal chtale. Ta yutsil chjinat yu'un ti squeval no'ox ti Cajvaltique
c'alal chtale. 9 Ja' smantal ti Satanase ti chtal ti vinic ti chcale ti mu'yuc Dios
ti yo'ntone. Jelaven sp'ijil xu' tspas scotol señailetic xchi'uc jchop o abteletic.
Pero ja' no'ox chlo'lavan. 10 Toyol yo'nton chlo'lavan hech chlajic ti lo'lael
scotol ti much'utic ch'ayel chbatique. Ja' ch'ayel chbatic yu'un mu sc'an
xch'unic ti sc'op ti Diose ti ja' melele, hech yu'un mu xu' chcolic. 11 Hech yu'un
ti Diose chac'be xch'un ti melel ti c'usi mu meleluque. Ja' chch'unic ti puru
nopc'ope. 12 Hech chc'ot ich'batuc sc'opic yu'un smulic scotol ti much'utic
muc xch'unic ti sc'op ti Diose ti ja' melele, ti much'utic yutsil yo'nton laj sa'
smulique.

Ja' sc'opilal t'ujbiloxuc yu'un ti Diose yu'un chacolic sbatel osil, xchi

13 Quermanotac, ti c'uxoxuc ti yo'nton ti Cajvaltique, ja' tsc'an ti scotol
c'ac'al hocol aval chcututic ti Diose yu'un ho'oxuc primero laj st'ujoxuc te
ti Tesalonicae yu'un chacolic. Yu'un ti ilecub xa ti avo'ntonique ti sventa ti
Ch'ul Espíritue, yu'un ti ach'unojic ti sc'op ti Diose ti ja' melele, hech yu'un
chacolic. 14 Hech yu'un c'alal laj jcholboxuc ava'yic ti lequil ach' c'ope, ti
Diose laj yic'oxuc ti stojol, laj yac'boxuc ti yutsil avo'ntonique hech chaj c'u
che'el ti yutsil yo'nton ti Cajvaltic Jesucristoe.
15 Hech yu'un, quermanotac, junuc me avo'ntonic ti stojol. J'ech'el ac'o ti
avo'ntonic ti c'usi calojboxuque xchi'uc ti c'usi laj xa jts'ibaboxuque. 16-17 Ep
c'uxucutic ti yo'nton ti Jtotic Dios cu'untique. Ep yutsil yo'nton cu'untic,
hech yu'un yac'ojbucutic smuc'ul co'ntontic sventa sbatel osil. Yac'ojbucutic
jna'tic ti chijcolucutic sbatel osil. Hech yu'un ti jc'ambetutic vocol ti Jtotic
Diose xchi'uc ti Cajvaltic Jesucristoe yu'un ac'o smuc'ubtasboxuc avo'ntonic,
ac'o stsatsubtasboxuc avo'ntonic hech puru lequil c'op chavalic, hech puru
lequil abtel chapasic.

3

Ja' sc'opilal c'opombun me Dios ti jtojoltutic, xchi

1 Hech yu'un ja' slajeben xa chacalbeic avi to, quermanotac. C'opombun
me Dios ti jtojoltutic yu'un ac'o xch'unic ti ora ti sc'op ti Cajvaltique ti

much'utic cha'yique yu'un ac'o spasic ti muc' hech chaj c'u che'el ti laj xa apasic ti muc' ti ho'oxuque. 2 Chac'opon Dios uc yu'un mu me xispajesuntutic ti much'utic mu'yuc srazonique, ti chopol yo'ntonique. Yu'un mu scotoluc crixchanoetic chch'unic. 3 Ti Cajvaltique yu'un jun yo'nton ti jtojoltic, hech yu'un chastsatsubtasboxuc avo'ntonic. Chaxchabioxuc hech mu xastsaloxuc ti pucuje. 4 Ti jna'tutic ti chascoltaoxuc ti Cajvaltique hech yu'un ti chu' avu'unic chapasic ti ora to ti c'u che'el laj calboxuc comele. Ti jna'tutic uc ti chach'unic ti c'usi yan chacalboxuque. 5 Ti jc'ambetutic vocol ti Cajvaltique yu'un ac'o abtejuc ti avo'ntonic yu'un hech chana'ic ti chaxc'uxubinoxuc ti Diose, yu'un hech mu xlaj yip avo'ntonic hech chaj c'u che'el muc xlaj yip yo'nton ti Cristoe.

Ja' sc'opilal ti persa chij'abtejucutic jcotoltic

6 Quermanotac, ti sventa ti Cajvaltic Jesucristoe hech chajpasoxuc ti mantal. Mu me xac'uxubin ti quermanotic ti much'u mu x'abteje, yu'un mu xch'un hech chaj c'u che'el laj calboxuque. 7 Yu'un xana'ic ti hech laj jchanubtasoxuc yu'un laj cac'boxuc avilic ti cha'abtejique. Yu'un mu ch'ajucuntutic c'alal te jchi'inojoxuque. 8 Mu yu'unuc laj jc'amboxuc ti jve'eltutique. Ti c'ac'al ti ac'ubal tsots ni'abtejtutic yu'un muc jc'an chacac'boxuc avocolic, mi junuc. 9 Mu yu'unuc mu xu' chquich'tutic mac'linel avu'unic. Xu', pero ja' no'ox laj jpastutic yu'un laj jc'an chacac'boxuc avilic ti ja' lec ti cha'abtejique ti ho'oxuque. 10 Yu'un ti c'alal te to jchi'inojoxuc to, hech laj calboxuc: "Ti much'u mu sc'an ch-abteje, ja' lec mu me xve'", xichitutic. 11 Yu'un oy laj ca'iboxuc ac'opilalic cha'vo' oxvo'oxuc ti ch'ajoxuque, ti mu xac'an xa'abtejique, ti ja' no'ox batem ti avo'ntonic chatic' abaic ti c'op ti bu mu aventauque. 12 Scotol ti much'utic hech yo'ntonique, hech ti jpastutic ti mantal ti stojol ti Cajvaltic Jesucristoe. Hech ti jtaq'uitutic ti mu xtun mi ja' no'ox te chbat yo'ntonic yu'un ti c'ope. Ac'o abtejuc yu'un hech ch-an yu'unic ti c'usi chtun yu'unique.

13 Quermanotac, mu me xlaj avo'ntonic yu'un chapasic ti c'usi leque. 14 Mi oy much'u mu sc'an chixch'umbun jc'optutic ti laj jts'ibaboxuc ti cartae, q'uelic me. Ti much'u hech tspase, mu me xachi'inic yu'un hech ac'o q'uexavuc. 15 Mu yu'unuc chcal ti chacontrainique. Ja' lec ti chataq'uiique yu'un avermano abaic xchi'uc.

Ja' sc'opilal ti laj sc'ambe bendición ti stojolic

16 Ja' ti Cajvaltique ti chijyac'bucutic jun co'ntontique. Hech yu'un ac'o yac'boxuc jun avo'ntonic scotol c'ac'al. Hech jun avo'ntonic mi chtal vocol, mi chtal ilbajinel. Ac'o xchi'inoxuc ti Cajvaltique acotolic.

17 Ho'on ti Pabloune, ja' jtuc ti jts'iba ti slajeb ti cartae, hech chvinaj ti ho'on jcartae. Hech ti jpasilan ti scotol ti cartae ti ho'on cu'une. 18 Acotolic ac'o yac'boxuc bendición ti Cajvaltic Jesucristoe.

JA' TI SBA SCARTA TI TIMOTEOE
ti its'ibabat yu'un ti Pabloe

Hech lic sc'opon ti carta ti Timoteoe ti Pabloe

1 Ho'on Pabloun, ho'on jcholc'opun yu'un ti Jesucristoe yu'un hech smantal
ti Diose, ja' ti Jcoltavanej cu'untique. Ja' smantal uc ti Cajvaltic Jesucristoe,
ja' ti sventa ti chijcolucutique. 2 Ho'on chajc'oponot ti carta, Timoteo.
Ho'ot jnich'onot yu'un ti sventa laj jcholbot ti sc'op ti Diose hech laj ach'un.
Ac'o yac'bot bendición ti Jtotic Diose xchi'uc ti Cajvaltic Jesucristoe. Ac'o
xc'uxubinot, ac'o yac'bot jun avo'nton.

Ja' sc'opilal ti mu me xch'unic ti hovil c'op ti chac' ti chanel ti yantique

3-4 Hech laj calbot comel ti c'alal ta xa xibat ti Macedonia: “Li' chacom li' ti
Efeso”, xacut. “Ho'ot aventa chavalbe ti cha'vo' oxvo' ti tsc'an chchanubtas-
vanique ti mu me scap xchi'uc yan c'op xchi'uc ti sc'op Diose”, xacut comel.
Yu'un mu lecuc mi te chbat yo'ntonic tsnopilanic ti c'utic laj spasilanic ti
jtatamoltique ti tscuyique, ja' ti c'utic sbiic ti jtatamoltique ti p'ejel sbiic ti
sun ti Diose. Lume mu xlaj ti alel. Ja' no'ox chlic c'op yu'unic. Muc un ch-an
xch'unojel yo'ntonic ti much'utic cha'yique. Mu hechuc ti pasel ti yabtel ti
Diose. Hech yu'un coltao me.

5 Yu'un ti hech chapas ti mantale, yu'un hech ac'o c'uxubinvanuc. Yu'un mi
chijc'uxubinvane, hech chvinaj ti pocbil xa ti co'ntontique, ti lec co'ntontic
ti stojol ti Diose, ti jch'unojtic ti mero melele. 6 Mu'yuc sc'opilal ti yo'ntonic
ti pocbil co'ntontic, ti lec co'ntontic ti stojol ti Diose, ti oy lec xch'unojel
co'ntontique. Hech yu'un ich'ayic ti be. Ja' no'ox toyol yo'ntonic mi lec ch-
ilatic yu'un ti ch-a'ibat ti sc'opique. 7 Tsc'an chchanubtasvan ti smantal ti
Diose ti laj yal ti Moisese tscuyic. Hovil, mu xa'ibeic sjam ti c'usi chalique.
Mu xa'ibeic sjam uc ti mantaletique ti tsc'an chaq'uic ti chanele tscuyique.

8 Ho'ucutic ti jna'tic ti oy stu cu'untic ti smantal ti Diose mi ti jna'tic c'u
yu'un laj yal ti mantaletique ti Diose. 9 Jna'ojtic ti ma'uc ti scoj ti much'utic
toj yo'ntonic scuyoj sbaique ti oy ti mantaletique. Ja' ti scoj ti oy ti mantale-
tique yu'un ac'o yil ti oy smulic ti much'utic mu tojuc yo'ntonique xchi'uc
ti much'utic tscuy ti tsna'ic stuquique, xchi'uc ti much'utic mu'yuc Dios
ti yo'ntonique xchi'uc ti much'utic tsa'ilan smulique, xchi'uc ti much'utic
mu xtun ti yo'ntonique xchi'uc ti much'utic chopol chalbeic sc'opilal ti
Diose, xchi'uc ti much'utic tsmilic, mi stot, mi sme', mi yantic. 10 Xchi'uc
ti much'utic chmulivajique xchi'uc ti much'utic viniquetic chchi'in sbaic
xchi'uc viniquetique, xchi'uc ti much'utic chelc'an crixchanoe, xchi'uc ti
jnopc'opetique, xchi'uc ti much'utic tsnop c'op ti tsva'anic ti rextico ti Diose,
xchi'uc ti much'utic chopol ti c'usi tspasique ti mu xco'olaj xchi'uc ti lequil
c'ope. 11 Ja' ti lequil ach' c'ope ti niyac'bun jventain ti Diose, ja' ti jelaven yutsil
stuque. Ja' avi c'op to ti jelaven yutsile.

Ja' sc'opilal hocol niyalbun ti laj xc'uxubinun ti Diose, xchi ti Pabloe

12 Hocol niyalbun ti laj stsatsubtasbun co'nton ti Cajvaltic Jesucristoe.
Jun co'nton ti stojol laj yilun hech yu'un laj yac'bun cabtel. Hech yu'un ti
jcholbe sc'ope. 13 Ti vo'onee laj jtoy jba ti stojol ti Cajvaltique, chopol nic'opoj
yu'un. Laj quilbajin ti much'utic xch'unojbeic ti sc'ope. Ja' laj xc'uxubinun
ti Cajvaltique yu'un laj sna' ti scoj ti muc jna'e, scoj ti mu to ti jch'une,
hech yu'un ti hech laj jpase. 14 Manchuc mi chopol ti jyalel laj jpas, laj

xc'uxubinun ti Cajvaltique. Laj yac'bun xch'unojel co'nton. Ja' laj yac'bun ti chic'uxubinvane.
15 Ti Cristo Jesuse i'ay li' ti balumile yu'un ay scoltaucutic comel jcotoltic yu'un jmulavilucutic. Melel ti laj scoltaucutique hech yu'un ac'o jpastic ti muc' jcotoltic. Ti ho'one ja' más ech'em chopol laj jpas. Ja' yamal laj spas ti yantique. 16 Yu'un laj xc'uxubinun ti Jesucristoe, hech yu'un primero laj yac' ti q'uelel ti jventa ti hal chismalaucutique. Ho'on señail c'otemun ti stojol scotol ti much'utic sc'opilal ta to xch'unic toe, hech chcuxiic sbatel osil. 17 Hech yu'un tspasat ti muc' sbatel osil stuc ti Diose. Yu'un ja' Totil Ajvalil. Ja' stalel cuxul sbatel osil. Mu xquiltic ti hora to. Ja' no'ox Dios stuc, mu'yuc yan. Ja' jelaven sp'ijil stuc. Ja' chch'umbat sc'op sbatel osil. Jun yutsil ti hech chc'ot ti pasel.
18 Jnich'on Timoteo, ja' hech ti avabtel ti laj cac'bote. Hech chaj c'u che'el albilot ac'opilal yu'un ti j'alc'opetique yu'un ti Diose c'alal mu to chlic abtejan, hech me chachanubtasvan ti hora to. Mu me lecuc chavil ti c'op ti mu meleluque. 19 Jun avo'nton cholo me ti sc'op ti Diose ti ja' melele, hech chana' ti lec chayilot ti Diose. Oy cha'vo' oxvo' laj sna'ic ti mu lecuc i'ilat yu'un ti Diose, pero muc sutes yo'ntonic hech itup' ti xch'unojel yo'ntonique. 20 Hech laj spas ti Himeneoe xchi'uc ti Alejandroe. Hech yu'un laj cac' ti sc'ob ti Satanase yu'un hech ac'o sna'ic ti mu xtun ti muc spasic ti muc' ti Cajvaltique.

2

Ja' sc'opilal ti much'utic ti jc'opombetic Dios ti stojol

1 Oy c'usi chacalbeic. Ja' primero chacalbe avi to. Ja' tsc'an ti jc'opombetic Dios ti stojol scotol crixchanoetic c'alal te oyucutic ti templo. Ja' tsc'an ti jc'ambetic ti Diose ti ac'o ojtiquinatuc. Ja' tsc'an ti hocol aval chasutesbe yo'ntonic ti crixchanoetique chcutic ti Diose. Ja' tsc'an ti hech chcalbetique.
2 Ja' tsc'an ti hech ti jc'opombetic Dios ti stojol uc ti totil ajvaliletique xchi'uc scotolic ti much'utic yich'ojic yabtel uque yu'un hech mu'yuc pleito, mu'yuc ilbajinel ti bu nacalucutic jujutose. Hech lec ti jch'untic ti Diose, hech lec jc'opilaltic yu'un ti crixchanoetique. 3 Yu'un hech tsc'an ti Diose, ja' ti Jcoltavanej cu'untique. Ja' lec yo'nton yu'un. 4 Yu'un tsc'an ti Diose ti ac'o coluc scotol crixchanoetic. Tsc'an ti ac'o c'otuc ti yo'ntonic ti sc'ope yu'un ja' melel ti sc'ope. 5 Yu'un jun no'ox ti Dios cu'untique jcotoltic. Jun no'ox ti j'ech'esejc'op cu'untic ti stojol ti Diose, ja' ti chc'opoj cu'untic hech chlecub yo'nton Dios cu'untic. Hech yu'un chijyalbucutic ti lec chijyilucutic ti Diose ti sventae. Ja' ti vinique, ja' ti Jesucristoe. Mu'yuc yan j'ech'esejc'op. 6 Yu'un ti laj yac' sba ti milele, ja' laj stojbucutic jmultic hech nijloc' ti sc'ob ti pucuje jcotoltic. Yu'un laj sta yorail ti laj yac' ti q'uelel ti Diose ti chiscoltaucutique.
7 Hech yu'un ho'oni quich'oj cabtel yu'un ti jchol ti sc'op ti Diose. Ja' laj stacun ti Cajvaltique. Melel xcal, mu yu'unuc ti jnop c'op. Ja' cabtel ti jchanubtas ti yanlum crixchanoetique c'u x'elan ti jch'untic ti Diose. Chcalbe ti sc'ope ti ja' melele.
8 Hech yu'un ti jc'an ti ja' no'ox chat'uj viniquetic yu'un ac'o sc'opon Dios ti aventaic te ti yut temploetic. Lecuc me yo'ntonic tsc'oponic Dios. Mu me ilinemuc c'alal tsc'oponic Dios, mu me pleitouc tsc'oponic Dios. 9 Hech uc ti antsetique, lec lec no'ox sba ac'o spas sbaic xchi'uc ti sc'u' spoq'uique. Mu me stoy sbaic xchi'uc. Tojuc me yo'ntonic. Mu me stoy sbaic xchi'uc ti xpech' sjolique. Lec lec no'ox sba ac'o spas ti sjolique. Mu me smanic ti c'anal taq'uine ti bu t'ujume, xchi'uc ti snats'e ti bu toyol stojole, xchi'uc ti sc'u'e ti bu ep stojole naca me stoy sbaic yu'un. 10 Ja' t'ujum ac'o ilatuc yu'un ti lec

ti yabtelique. Hech tsc'an ac'o spasic ti antsetique ti chalic ti xch'unojic ti Diose. 11 Mu me xc'opojic ti antsetique, ac'o ya'yic ti sc'op ti Diose. Lec ac'o xch'unic mantal. 12 Ti antsetique mu xcac' xchanubtas viniquetic. Mu xcac' ti tspas mantal ti antsetique ti stojol ti viniquetique. Ja' tsc'an ti biq'uit ac'o yac' sbaique, mu me xc'opojic. 13 Yu'un ja' jbael ipasat ti Adane. Ja' patil ipasat ti Evae. 14 Ma'uc ilaj ti lo'lael ti Adane, ja' ilaj ti lo'lael ti antse. Ja' jbael laj sp'ajbe smantal ti Diose ti antse. 15 Hech yu'un ti antsetique ma'uc yabtel chchanubtas viniquetic. Ja' yabtel chch'ites yol, chchanubtas ti c'usi leque. Mi j'ech'el chch'umbeic sc'op ti Diose ti antsetique, mi chc'uxubinvan, mi chac' sba ti sc'ob ti Cajvaltique, mi biq'uit chac' sbaique, chcolic.

3

Ja' sc'opilal ti much'utic ch-ochic ti ancianoe

1 Melel ti c'usi chalique: “Ti much'u toyol yo'nton yu'un tsc'an chich' yabtel yu'un ch-och ti anciano, lequil abtel tsc'an tspas”, ti xchiique. 2 Ti much'u hech ch-och ti ancianoe ti tsventain ti jch'unojeletique, persa ti lec sc'opilal yu'un scotolic. Jun no'ox ti yajnile. Scotol hora lec tspas sba, oy lec srazón, lec xc'opoj. Oy yutsil yo'nton chmac'linvan. Lec chchanubtasvan. 3 Mu xyacub, mu xmajvan. Chc'uxubinvan. Mu sliques c'op, mu xbic'taj yo'nton yu'un taq'uin. 4 Ja' tsc'an ti lec tspas ti mantal scotol te ti sna. Tspas ti mantal ti snich'one, chch'umbat smantal yu'un. 5 Yu'un ti much'u mu sna' spas ti mantal ti snich'one, ¡bu c'amba xu' spas ti mantal ti xnich'nab ti Diose! 6 Mu me ach' jch'unojeluc ch-och naca me stoy sba, naca me co'ol chich' castigo xchi'uc ti pucuje. 7 Ti much'u chich' yabtele ja' tsc'an ti lec sc'opilal yu'un ti much'utic mu'yuc ti stojol ti Diose. Yu'un mi chopol chbat sc'opilal, repenta chlic tsalatuc yu'un ti pucuje.

Ja' sc'opilal ti much'utic ch-ochic ti diáconoe

8 Ti diáconoetique ja' yabtel tsventain ti c'usi chaq'uic ti jch'unojeletique, mi taq'uin, mi ve'elil. Hech uc ti much'utic ch-ochic ti diáconoe, ja' tsc'an ti toj yo'ntonic uc. Mu me chibuc ti c'usi chalique. Mu xyacubic, mu xbic'taj yo'ntonic yu'un taq'uin. 9 Jun yo'ntonic ti stojol ti Diose xch'unojic ti c'usi laj xa yac'bucutic jna'tic ti Diose, ja' ti chijcolucutic ti sventa xch'unojel co'ntontique. Hech yu'un sna'ic ti lec ch-ilatic yu'un ti Diose. 10 Hech chaj c'u che'el chq'uelbat yabtel jbael ti much'utic ch-ochic ti ancianoe, hech ono'ox uc ac'o q'uelbatuc yabtelic jbael ti much'utic ch-ochic ti diáconoe. Mi mu'yuc smulic chtabatic, ac'o ochuc ti diácono. 11 Ja' no'ox hech uc ti antsetique ti chat'uj yu'un ch-ochic ti abtel yu'un ti Diose, ja' tsc'an ti toj yo'ntonic uc. Mu snopbeic smul yan, oy lec srazonic. Ja' tsc'an ti jun yo'ntonic ch-abtejic hech chu' yu'unic scotol. 12 Ti much'utic ch-ochic ti diáconoe jun no'ox ti yajnile. Ja' tsc'an ti lec tspasic ti mantal ti snich'onique xchi'uc scotol ti much'utic te oy ti snaique. 13 Yu'un ti diáconoetique ti lec ch-abtejique, lec sc'opilalic, tstsatsubtasbat yo'ntonic, más ch-an xch'unojel yo'ntonic ti stojol ti Cristo Jesuse.

Ja' sc'opilal ti ja' tsots sc'opilal ti c'u che'el laj xa jch'untique

14-15 Co'nton jc'an chtal jq'uelot ti ora. Laj jnop ti repenta mi mu xu' chital ti ora, hech yu'un chacalbe ti carta ti c'u che'el chapas ti yabtel ti Diose te ti yo' bu tstsob sbaic ti xnich'nab ti Diose yu'un co'ol ic'bilucutic ti stojol ti Diose ti stalel cuxule. Ti jna'tic ti ja' ti sventa ti pilale ti va'al ti nae. Ja' no'ox hech uc ti ho'ucutique ti sventa ti oy xch'unojel co'ntontique ti mu xtup' ti sc'op ti Diose

ti ja' melele. 16 Yu'un tsots sc'opilal ti jch'unojtic xa ti ja' no'ox chijcolucutic
yu'un ti Jesucristoe.
Yu'un ja' tal yich' sbec'tal li' ti balumile.
I'ac'at ti na'el ti toj yo'ntone ti mu'yuc smule.
Ja' rextico ti ch'ul abatetique ti icuxie.
Icholbat xa sc'opilal ti stojol ti jaylajuntos crixchanoetic li' ti balumile.
Pasbil ti muc' ti sjoylejal balumil yu'un ti much'utic ich'umbat xa ti sc'ope.
Pasbil ti muc' uc te ti vinajel.

4

Ja' sc'opilal ti tsta yorail ti oy chch'ay xch'unojel yo'ntonic

1 Jamal yaloj ti Ch'ul Espíritue ti tsta yorail ti oy chch'ay xch'unojel
yo'ntonic, scoj ti cha'ibeic sc'op ti much'utic chlo'lavanique, scoj ti
chch'umbeic sc'op ti much'utic chanubtasbilic yu'un ti xchi'iltac ti totil
pucuje. 2 Ti much'utic chanubtasbilic yu'un ti xchi'iltac ti totil pucuje, ja'
yabtel chlo'lavanic, hech yu'un tsnopic c'op. Hech chaj c'u che'el ti much'u
chc'aq'ue, ti mu xa xa'i mi chpicate, ja' hechic. J'ech'el mu xa xa'yic ti chtijbat
ti yo'ntonique. 3 Mu xac' chic' sbaic viniquetic xchi'uc antsetic. Tspasic
mantal ti oy ve'elil ti mu xu' ti jve'tique. Smantal ti Diose ti chijnupune.
Scotol ve'elil ja' spasoj ti Diose yu'un ti ti jve'tique. Ti ho'ucutique ti
jch'unojbetic ti sc'ope, ti ja' melele, ti jch'untic ti c'utic chijyalbucutique.
Ti ho'ucutique “hocol aval ti hech oy ti amantale”, chcutic ti Diose. 4 Lec
scotol c'utic spasoj ti Diose, mu'yuc bu mu xtun. Ja' tsc'an ti hocol aval
chcutic ti Diose c'alal chtun cu'untic. 5 Yu'un yaloj ti Diose ti lec scotole,
hech yu'un c'alal ti jc'opontic Dios, ch-ac'bat bendición yu'un ti Diose ti c'utic
chtun cu'untique.

Ja' sc'opilal lequil abatot chac'ot yu'un ti Jesucristoe, xchi

6 Mi hech chapas ti mantal ti quermanotique, hech chvinaj ti lequil abatot
yu'un ti Jesucristoe yu'un oy ti avo'nton ti smantal ti Diose ti cac'oj jbatic
ti jch'untic jcotoltique. Yu'un muc xch'ay ti avo'nton ti sc'op ti Diose hech
chaj c'u che'el nachanubtasat. 7 Mu me xava'i ti slo'ilique ti mu'yuc sjame
ti hovil ti hech no'ox tsnopilanic ti sjolique. Ti c'usi cha'albat ti avo'ntone,
tsc'an ti chach'umbe spasel yu'un hech xu' avu'un chach'unilan batel o ti
c'utic chayalbot ti Diose. 8 Hech chaj c'u che'el tsnopes sba ti much'u tsc'an ti
oy yip sbec'tale ti yu'un chtajine hech oy yip chc'ot o, ja' no'ox hech chanopes
aba chach'un ti jp'el hech chaj c'u che'el na'albate asta oy yip avo'nton nac'ot
o. Ti yip ti jbec'taltique ja' no'ox chtun jayib c'ac'al li'oyucutic li' ti balumile.
Ja'uc ti yip ti co'ntontique, ma'uc no'ox chtun cu'untic jayib c'ac'al li'oyucutic
li' ti balumile, ja' chijcuxi sbatel osil yu'un. 9 Ja' lec ti jpastic ti muc' jcotoltic
ti c'op avi to yu'un melel ti c'op avi to. 10 Yu'un ti chijcuxi sbatel osile, hech
yu'un ti chij'abtejucutique, hech yu'un ti jts'ictic ti vocole. Yu'un ti jch'untic
ti chiscoltaucutic ti Diose ti stalel cuxule. Yu'un ja' Jcoltavanej yu'un scotol
crixchanoetic. Ja' Jcoltavanej cu'untic ti mero melel yu'un jch'unojbetic ti
sc'ope.

11 Hech me chapas ti mantal, hech me chachanubtas. 12 Mu me chopoluc
ac'opilal yu'un ti unen vinicote. Ac'o ti q'uelel ti stojol ti jch'unojeletique ti
lec chac'opoje, ti toj chapase, ti chac'uxubinvane, ti lec ach'unojbe sc'op ti
Diose, ti chaxi' ti Diose. 13 Ho'ot chaventain ti bu tsq'uelic ti sc'op ti Diose.
Ho'ot chataq'uivan, chachanubtasvan ja'to mi nitale. 14 Mu me xlaj avo'nton
yu'un chachanubtas ti quermanotique. Yu'un hech na'ac'bat avabtel yu'un
ti Diose ti c'alal laj cac' jc'ob ti ajol xchi'uc ti ancianoetique.

15 Nopilano me ti avo'nton ti c'utic laj xa calbot li'to. Ac'o c'otuc ti pasel
avu'un, yu'un hech chilic scotolic ti yac'oj sba chalecube. 16 Chabio me aba,
lecuc me scotol ti c'utic chapase, nopo lec c'usi chavac' ti chanel, toyoluc
me avo'nton. Yu'un mi hech chapas, hech chacol ho'oti xchi'uc scotol ti
much'utic chaya'ibot ac'ope.

5

Ja' sc'opilal ti c'unc'un chac'opon ti quermanotique

1 Ti much'u mol xae mu me xavut. Hech chataq'ui hech chaj c'u che'el ti
atote. Ti much'utic unen viniquetique hech chataq'ui hech chaj c'u che'el ti
avits'inabe. 2 Ti much'u me'el xae hech chataq'ui hech chaj c'u che'el ti ame'e.
Ti unen antsetique hech chataq'ui hech chaj c'u che'el ti avixleltaque. Tojuc
me avo'nton ti stojolic.

Ja' sc'opilal c'uxubinic me ti me'on antsetique, xchi

3 Ti me'on antsetique ti mu'yuc much'u oy yu'unique ac'o c'uxubinatuc
yu'un ti quermanotique. 4 Mi oy me'on ants mi oy yol, ja' ac'o c'uxubinatuc
yu'un. Mi mu'yuc xa yol, mi ja' xa no'ox yel'alab, ja' ac'o c'uxubinatuc yu'un.
Ac'o sutesbeic xq'uexol svocol ti stot sme'ique ti smembelique yu'un hech
tsc'an ti Diose. Ja' lec yo'nton ti Diose ti hech tspasique. 5 Ja'uc ti antsetique
ti mero me'one ti stuc oye, ti mu'yuc xa yermanotaque, ti ja' chch'unic ti
chcoltaatic yu'un ti Diose, ja ti c'ac'al ti ac'ubal toyol yo'ntonic chalbeic vocol
ti stojol ti Diose, tsc'oponic ti Diose, ja' me ac'o yac'beic c'utic chtun yu'unic
lume. 6 Ti me'on antsetique ti ja' no'ox batem ti yo'ntonic tspasic ti c'usi
tsc'an ti sbec'talique, mu me xatsac ti venta yu'un mu ono'ox spasojuc ti
muc' ti Diose. 7 Hech chapas ti mantal ti quermanotique yu'un hech mu me
sta smulic. Hech lec sc'opilalic chbat. 8 Yu'un ja' tsc'an ti jc'uxubintic ti jtot
jme'tique xchi'uc ti cuts calaltique. Ja' tsots sc'opilal ti jc'uxubintic ti jayvo'
te jchi'inojtic ti jnatique. Yu'un mi mu jc'uxubintic, jtuctic chcac'tic ti q'uelel
ti mu'yuc xch'unojel co'ntontic. Ja' ech'em to ti jtoy jbatic ti stojol ti Diose.
Ja' jutuc no'ox ch-ech' ti stojol ti Diose ti much'utic mu xch'unojbuc sc'op ti
Diose.

Ja' sc'opilal ti me'on antsetique ti tsc'an ch-abtejic yu'un ti Diose

9 Ja'uc ti me'on antsetique ti tsc'an ch-abtejic yu'un ti Diose ja' no'ox chatsac
ti hun sbiic ti much'utic yich'ojic xa oxvinic habil, ti jun yo'nton ti stojol
ti anima smalale. 10 Ja' ti bu lec sc'opilal yu'un lec ti yabtele, mi oy yol laj
xch'itese, mi oy yutsil yo'nton laj yic' ochel ti sna ti much'utic mu xojtiquine.
Ja' ti much'u mu'yuc sc'opilal laj ya'i mi tsots mi mu tsotsuc sc'opilal ti
yabtele, ja' no'ox mi laj scolta ti quermanotique, mi oy laj scolta ti much'utic
uts sbaique, mi ja' toyol yo'nton laj spas ti c'usi leque. Ja' no'ox xu' ch-abtejic
lume.

11 Ti much'u me'on ants ti unen toe, mu me xatic' ti hun. Yu'un chalic ti
tsc'an ch-abtejic yu'un ti Cajvaltique pero patil chlic sutesic sc'opic yu'un
tsc'an chnupunic. 12 Hech yu'un oy smul chc'otic yu'un tsutes sc'opique.
13 Puro xambal tspasic chbatic ti nantic. Ch'aj chc'otic. Ma'uc no'ox ti ch'aj
chc'otique, ja' tspucbeic sc'opilal ti yan quermanotique, tstic' sbaic ti c'op. Ja'
tspuquic ti c'usi mu xtune. 14 Hech yu'un ti jc'an ti ac'o nupunuc ti much'u
me'on ants ti unen toe. Ac'o xch'ites yol, ac'o sventain ti snae. Mu me ja'uc ti
sventaic ti chquich'tic labanel yu'un ti cajcontratique, ja' ti Satanase. 15 Yu'un
oy sutemic xa ti spatic. Ja' laj xa xcha'ts'acliic ti Satanase.

16 Ti much'u xch'unojbe sc'op ti Diose, mi vinic, mi ants, mi oy me'on
ants ti yermanoe, ac'o xc'uxubin. Mu me ja'uc chac' svocolic scotol ti

jch'unojeletique. Hech oy c'usi xu' chac'beic ti much'utic me'on antsetic ti jyalele.

Ja' sc'opilal ti ac'o c'uxubinatuc ti ancianoetique ti lec ch-abtejique

17 Ti ancianoetique ti lec tspasic mantale, ech'em ac'o spasic ti muc'. Ja' tsots sc'opilal ti tspasic ti muc' ti ancianoetique ti chcholic ti sc'op ti Diose, ti chchanubtasvanique. 18 Ac'o yac'beic c'usi chtun yu'unic. Yu'un hech chal ti sc'op ti Diose: "Ti vacaxe mu me xasut'be sni' c'alal tstec' trigoe", ti xchie. Chal uc: "Ac'o yich' stojol yabtel ti much'u ch-abteje", ti xchie.

19 Mu me xapasbe ti muc' sc'op ti much'u tsa'be smul ti ancianoe. Ja'to chach'un mi oy cha'vo' oxvo' rextico. 20 Mi melel ti oy smule, te chataq'ui ti stojol scotol ti jch'unojeletique yu'un hech ac'o xi'uc ti yantique. 21 Chajpas ti mantal yu'un hech chapas. Hech chcal ti stojol ti Diose xchi'uc ti stojol ti Cajvaltic Jesucristoe xchi'uc ti stojol ti ch'ul abatetic ti t'ujbil yu'une. Mu me xat'uj ti much'u chataq'uie. Co'ol chataq'ui scotolic. 22 Ti much'u ch-och ti ancianoe, mu me hoviluc no'ox chavac' ac'ob ti sjol. Nopo lec mi xu' yu'un. Yu'un mi tsta smule, chcom ti aventa ho'oti. P'ijan me.

23 Mu me xanop chata amul yu'un chavuch' vino. Ja' lec chavuch' jutuc hech chchop ach'ut yu'un jna' ti ep vuelta chastsaquilanot chamel. Mu me puru ho' chavuch'.

24 Oy bu ti jna'tic ti much'u oy smulique, oy bu mu xvinaj. Hech yu'un mi ti jna'tique mu me jtic'tic. O mi mu jna'tique, mi patil chlic vinajuc, hech yu'un mu me jtic'tic. 25 Hech chaj c'u che'el chvinaj ti q'uelel ti much'utic ti lec ti yabtelique. Oy yan lec ti yabtele pero mu jna'tic. Pero ta ono'ox lic vinajuc ti lec ti yabtele.

6

Ja' sc'opilal ti ac'o me xch'umbe smantal ti yajvale ti much'utic oy ti mozoile

1 Scotol ti much'utic chombilic ti mozoile, ac'o spasic ti muc' ti yajvalique yu'un hech mu chopoluc chc'ot sc'opilal ti Diose. Yu'un hech mu chopoluc chbat ti c'u che'el chijchanubtasvan ti sventa ti Diose. 2 Ti much'utic co'ol xch'unojic ti Diose xchi'uc ti yajvalique, mu me scuyic ti xu' tstoy sbaic ti stojolic yu'un ti yermano xa sbaic xchi'uc ti stojol ti Diose. Ech'em to ac'o yac' sbaic ti abatinel yu'un co'ol xch'unojbeic sc'op ti Diose, yu'un c'ux ti yo'ntonic ti yajvalique. Hech chachanubtas, hech chataq'ui.

Ja' sc'opilal ti ja' jcanaltic ti lecuben xa ti co'ntontique, hech mu xa xbic'taj co'ntontic

3 Ti much'utic mu xchanubtasvan hech chaj c'u che'el laj calbot, yu'un mu sc'an xch'unic ti lequil c'ope, ja' ti sc'op ti Cajvaltic Jesucristoe, ja' ti lequil c'ope yu'un ti chijlecubucutique. 4-5 Ja' no'ox tstoy sbaic. Tscuy ti sna'ique. Ja' no'ox batem ti yo'nton tsjaq'uilambe sbaic. Ja' no'ox yu'un tsc'an tstsal sbaic ti c'op. Hech tstsaquilan sbaic ti c'op ti much'utic boliben xa yo'ntonique yu'un mu'yuc ti yo'ntonic ti c'usi melele. Hech chlic sbic'tal yo'ntonic, chlic pleito yu'unic. Hech chlic slaban sbaic, hech chlic snopbe sba smulic. Hech yu'un scotol c'ac'al chutilan sbaic. Ja' no'ox oy ti yo'ntonic mi ch-ochic ti jchanubtasvanej hech tspasic ep canal. Tscuyic ti lec ch-ilatic yu'un ti Diose. Mu me xachi'in ti much'utic hech yo'ntonique. 6 Melel ti ho'ucutique oy jcanaltic. Ja' jcanaltic ti lecuben xa ti co'ntontique, hech mu xa xbic'taj co'ntontic. 7 Mu'yuc c'usi oy cu'untic c'alal nij'an li' ti balumile. Mu'yuc c'usi xu' chquich'tic batel uc. 8 Hech yu'un ta yutsil mi oy jve'eltic xchi'uc jc'u'tic. 9 Ti much'utic tsc'an ti oy sc'ulejale, ja' tsujat yu'un ti c'usi tsc'an ti yo'ntonique. Chlaj ti lo'lael yu'un. Ep ti c'utic chbic'taj yo'ntone.

Hech mu'yuc srazon chc'ot. Tsc'an scotol ti c'usi chopole. Hech chbolibtasat
o asta ch'ayel chbat yu'un. 10 Yu'un mi chbic'taj co'ntontic yu'un ti taq'uine,
ep c'utic chopol chlic jpastic uc. Oy much'utic ibic'taj xa yo'ntonic yu'un ti
taq'uine, hech itup' xch'unojel yo'ntonic. Hech yu'un yac'oj sba chich'ic vocol
ti ora to.

Ja' sc'opilal ja' me xac'an ti chacuxi sbatel osil, xchi

11 Ti ho'ote ti oyot ti stojol ti Diose, comeso scotol avi to. Ja' me xac'an ti toj
avo'ntone. Ja' me xac'an ti oy yutsil avo'ntone, ti oy lec xch'unojel avo'ntone,
ti chac'uxubinvane, ti oy yip avo'ntone, ti mu xatoy abae. 12 Mu me lecuc
chavil ti c'op ti mu meleluque. Cholo me ti sc'op ti Diose ti ja' melele. Ja'
me xac'an ti chacuxi sbatel osil yu'un hech t'ujbilot yu'un ti Diose. Yu'un
jamal avaloj ti stojol ep quermanotic ti chach'umbe sc'ope. 13 Chajpas ti
mantal ti stojol ti Diose ti ja' yac'ojbe xcuxlejal scotol ti c'utic oye, xchi'uc ti
stojol uc ti Jesucristoe, ti jamal itac'av ti stojol ti Poncio Pilatoe. 14 Paso me ti
avabtel ti yac'ojbot ti Diose. Mi jutuc mu me xatic' mulil ti avo'nton. Mu me
chopoluc chbat sc'opilal avu'un ti Cajvaltique. Asta c'alal chtal yan vuelta
ti Cajvaltic Jesucristoe, hech me xapasilan. 15 Ti c'usi hora snopoj ti Diose,
hech hora chtal ti Cajvaltique. Yu'un ti Diose jelaven yutsil, jelaven sp'ijil
stuc. Stuc yabatinoj scotol ajvaliletic li' ti balumile. Ja' totil yu'unic scotol ti
much'utic tspasic mantal li' ti balumile. 16 Stuc stalel cuxul sbatel osil. Stalel
chquevan stuc. Lum ep ti squevale mu stac' chijnopejucutic. Hech yu'un
mu'yuc much'u sq'uelojbe sat, mu'yuc much'u xu' tsq'uelbe sat li' ti balumile.
Stuc chich' pasel ti muc' sbatel osil. Stuc tspas mantal sbatel osil. Jun yutsil
ti hech chc'ot ti pasel.

17 Paso me ti mantal ti quermanotique, ja' ti jc'ulejetique, mu me stoy
sbaic xchi'uc ti sc'ulejalique. Mu me scuyic ti xu' yu'unic stuquic no'ox ti
jc'ulejetique. Yu'un ti jc'ulejaltique ti li' ti balumile, mu jna'tic c'usi ora
chlaj. Ja' ac'o spasic ti muc' ti Diose ti stalel cuxule. Yu'un ti Diose yutsil
yo'nton chijyac'bucutic c'utic chtun cu'untique yu'un hech nichim no'ox
co'ntontic. 18 Ac'o spasic c'usi lec. Ja'uc me sc'ulejalic ti lequil abtel tspasique.
Ac'o xc'uxubinic ti me'onetique, ac'o yac' ti motonil ti staq'uinique. 19 Hech
chtunic yu'un ti Diose ti ora. Hech tsna'ic ti oy xcuxlejalic sbatel osil.

Ja' sc'opilal ti ipasat comel ti mantal ti Timoteoe

20 Timoteo, chabio, mu me xyanej ti lequil ach' c'ope ti na'ac'bat aventaine.
Mu me xac'an ti hovil c'op ti chalic ti much'utic p'ij scuyoj sbaique. Mu'yuc
c'usi chch'unic, ja' no'ox tscontrain sbaic. 21 Yu'un ich'ayic ti be, hech yu'un
muc xch'unic ti sc'op ti Diose ti ja' melele.

Ac'o yac'bot bendición ti Diose.

JA' TI XCHIBAL SCARTA TI TIMOTEOE
ti its'ibabat yu'un ti Pabloe

Hech lic sc'opon ti carta ti Timoteoe ti Pabloe

1 Ho'on Pabloun, ho'on jcholc'opun yu'un ti Jesucristoe yu'un hech laj sc'an
yo'nton ti Diose. Yu'un yaloj ti Diose ti chijcuxiucutic sbatel osil ti sventa ti
Cristo Jesuse, hech yu'un ti jcholbe ti sc'ope. 2 Chajc'oponot ti carta, Timoteo,
ho'ot ti jnich'onote ti c'uxot ti co'ntone. Ho'ot jnich'onot yu'un ti sventa laj
jcholbot ti sc'op ti Diose hech laj ach'un. Ac'o yac'bot bendición ti Jtotic Diose
xchi'uc ti Cajvaltic Jesucristoe. Ac'o xc'uxubinot. Ac'o yac'bot jun avo'nton.

Ja' sc'opilal mu me xaq'uexav yu'un chavalbe sc'opilal ti Cristoe, xchi

3-4 Yu'un jun yo'ntonic i'abtejic yu'un ti Diose ti jtatamoltaque hech yu'un
jun co'nton chi'abtej yu'un uc. Yu'un avac'oj aba cha'abtej uc yu'un ti
Diose, hech yu'un scotol c'ac'al hocol aval chcut ti Diose. Ti c'ac'al ti ac'ubal
chajna'ot, ti jc'opon Dios ti atojol, yu'un ti jna' ti ep na'oc' c'alal nacom cu'un.
Hech yu'un ja' no'ox batem co'nton ti jc'an ti jq'uel asat ti ora yu'un hech más
nichim no'ox co'nton ti jyalel mi ti jq'uel asate. 5 Ti jna' ti ach'unojbe sc'op ti
Diose ti mero melel yu'un lec laj xch'un ti amembele, ja' ti Loidae, xchi'uc uc
ti ame'e, ja' ti Eunicee. Hech yu'un ti jna' ti hech ach'unoj uc.

6 Hech yu'un chacalbot yan vuelta yu'un hech mu me xch'ay ti avo'nton.
Mu me xlaj avo'nton yu'un chachanubtas ti quermanotique. Yu'un hech
na'ac'bat avabtel yu'un ti Diose ti c'alal laj cac' jc'ob ti ajol xchi'uc ti ancianoe-
tique, hech yu'un toyoluc me avo'nton chapas. 7 Yu'un mi chijxi'ucutique,
ma'uc sventa Dios. Yu'un chijyac'bucutic yip co'ntontic. Chijyac'bucutic
yu'un chijc'uxubinvan. Chijyac'bucutic sp'ijil co'ntontic uc. 8 Hech yu'un mu
me xaq'uexav yu'un ti chavalbe sc'opilal ti Cajvaltique. Mu me xaq'uexav
uc yu'un ti chavalbun jc'opilale yu'un ti sventa ti Cajvaltique ti li' tiq'uilun
ti chuquele. Ja' lec ti co'ol ti jts'ictic ti vocole yu'un ti lequil ach' c'ope. Ti
sventa ti Diose chcuch cu'untic ti vocole. 9 Ja' ti Diose ti laj scoltaucutic
loq'uel ti sc'ob ti pucuje, laj yic'ucutic ti stojol yu'un hech chijtun yu'un stuc
no'ox. Ma'uc ti sventa cabteltic jtuctic ti laj yic'ucutique. Ja' yutsil yo'nton laj
yic'ucutic yu'un ja' tsc'an ti chijtun yu'un. Hech jc'opilaltic ti vo'one yu'un ti
Diose c'alal mu to chmeltsaj ti balumile ti chijyac'bucutic yutsil co'ntontic ti
sventa ti Cristo Jesuse. 10 Ja'to ivinaj c'alal ital ti Jesucristoe, ja' ti Jcoltavanej
cu'untique. Laj sjin yu'un ti ch'ayel chijbatucutique. Laj yac' ti q'uelel ti
chijcuxiucutic sbatel osile ti muc chijyanej xa sbatel osil. Ja' ti lequil ach' c'op
ti laj xa jch'untique.

11 Ho'oni quich'oj cabtel yu'un ti jcholbe ya'yic ti lequil ach' c'ope ti yanlum
crixchanoetique. Tacbilun batel yu'un ti jchanubtas. 12 Ja' yu'un ti chquich'
vocol ti ora to. Mu xiq'uexav yu'un chcojtiquin ti Cajvaltique ti jch'unojbe
sc'ope. Yu'un jch'unoj ti xu' yu'un chixchabiun, hech yu'un cac'ojbe sven-
taimbun co'nton asta c'alal tsta yorail chixchapanucutic jcotoltic ti Diose.

13 Mu me xlaj avo'nton chachol ti lequil c'ope ti laj xa calbote yu'un ja'
melel. Ja' tsots sc'opilal ti chach'umbe sc'op ti Cajvaltique. Ja' tsots sc'opilal
uc ti chac'uxubinvan. Xu' avu'un ti sventa ti Cristo Jesuse. 14 Chabio, mu me
xyanej ti sc'op ti Diose ti na'ac'bat aventaine yu'un ja' melel. Xu' avu'un ti
sventa ti Ch'ul Espíritue ti nainem ti co'ntontique.

15 Ava'yoj xa ti laj xa scomesun scotol ti quermanotic ti te oyic ti estado
Asiae xchi'uc ti Figelioe xchi'uc ti Hermógenese. 16 Ac'o yich' c'uxubinel

yu'un ti Cajvaltique ti jayvo'ic te comen ti sna ti Onesíforoe yu'un ep vuelta tal smuc'ubtasbun co'nton ti quermanotique. Muc xq'uexav yu'un ti li' chuculun ti cadena-taq'uine. Ay sq'uelun. 17 C'alal ihul li' ti Romae, toyol yo'nton laj sa'un ja'to laj staun. 18 Ti jc'ambe ti Cajvaltique ti ac'o yich' c'uxubinel c'alal tsta yorail ti chixchapanucutique. Ana'oj uc ti lec laj scoltaucutic uc te ti Efesoe.

2

Ja' sc'opilal ti yajsoldadoucutic c'otemucutic ti Jesucristoe

1 Hech yu'un ti ho'ote, nich'on, ac'o oyuc yip avo'nton yu'un yutsil yo'nton chcoltavan ti Cristo Jesuse. 2 Ti c'u yepal laj ava'i ti c'alal laj jchanubtas ti quermanotique, ja' no'ox me hech chachanubtas uc ti much'utic jun yo'ntonic ch-abtejic yu'un ti Diose, ti xu' yu'unic chchanubtas yantic uc.

3 Ti ho'ote ts'ico me uc ti vocole. Junuc me avo'nton ts'aclio ti Jesucristoe yu'un ja' Capitan soldado cu'untic. Ho'ucutique yajsoldadoucutic nijc'otucutic. 4 Ti much'u ochem ti soldadoe, ja' te oy yo'nton ti much'u itic'at ti soldado yu'une, hech lec ch-ilat yu'un. Ti ho'ucutique ja' no'ox hech uc ti stojol ti Cajvaltique. Mu me xbat co'ntontic ti c'utic oy li' ti balumile. 5 Ti much'u tsc'an tstsalvan ti tajimole, mi mu xch'un mantal, mu x'ac'bat yich' smoton. Ti ho'ucutique ja' no'ox hech uc ti stojol ti Cajvaltique. Mi mu lecuc ti jcholtic ti sc'ope ti ja' melele, mi mu xijc'uxubinvane, mu xijyac'bucutic jmotontic. 6 Ti much'u tsots ch-abtej tspas xchob, hech oy c'usi oy yu'un. Ti ho'ucutique ja' no'ox hech uc ti stojol ti Cajvaltique. Mi tsots chij'abtej yu'un ti Cajvaltique, hech oy c'usi oy cu'untic li' ti balumile. Hech oy c'usi oy cu'untic te ti vinajel uc. 7 Hech yu'un nopo me ti c'utic laj calbote. Ti Cajvaltique chayac'bot yu'un chava'ibe sjam scotol.

8 Tsc'an ti oy ti avo'nton ti icha'cuxi loq'uel ti ch'en ti Jesucristoe. Tsc'an ti oy ti avo'nton uc ti ja' yelnich'on ti Davide ti ja' ch-och ti ajvalil sbatel osile. Ja' hech ti lequil ach' c'ope ti yac'oj sba ti jchole. 9 Yu'un ti hech ti jchole, hech yu'un chquich' vocol ti ora to. Hech yu'un tiq'uilun ti manyá-taq'uin hech chaj c'u che'el ti much'utic c'utic chopol tspase. Manchuc mi chuculun ho'oni, mu xtaat ti chuquel ti sc'op ti Diose. 10 Hech yu'un ti jts'ic scotol ti vocole yu'un ti jc'an ti chcol scotol ti yantique ti t'ujbilic uc yu'un ti Diose. Hech chijcolucutic jcotoltic ti sventa ti Cristo Jesuse. Hech chba jq'ueltic ti utsilale sbatel osil.

11-13 Mi co'ol co'ntontic xchi'uc ti Cajvaltique,
ti jpastic c'usi tsc'an ti Diose manchuc mi chismilucutic,
hech co'ol chijcuxiucutic xchi'uc.
Mi co'ol ti jts'ictic ti vocole hech chaj c'u che'el its'ic yu'un ti Cajvaltique,
hech yu'un co'ol ti jchi'intic ti pasmantal.
Ja'uc mi ti jmuctic ti co'ntontique,
hech yu'un “ma'uc jnich'on lume”,
xchi ti Cajvaltique.
Ja' jc'opilaltic.
Mi chchibaj co'ntontic ti stojol,
ja' mu xchibaj yo'nton ti jtojoltic, ti xchie.
Hech chal yu'un mu sna' sutes sc'op ti Diose.
Ja' lec ti jpastic ti muc' jcotoltic ti c'op avi to yu'un melel ti c'op avi to.

Ja' sc'opilal ja' xac'an ti lec chayilot ti Diose, x'utat

14 Albo me ti hech chaj c'u che'el laj calbot avi to. Paso me ti mantal ti stojol ti Cajvaltique ti mu me stsal sbaic ti c'op. Pajeso yu'un mu yu'unuc chlecub yo'ntonic yu'un. Ja' chbolib yo'ntonic uc ti much'utic cha'yique.

15 Ja' xac'an ti lec chayilot ti Diose. Ac'o persa yu'un hech chc'ot ti pasel avu'un. Hech yu'un ho'oti mi toj chachol ti sc'ope ti ja' melele, hech yu'un mu xaq'uexav ti stojol ti Cajvaltique. 16 Mu me xac'an ti hovil c'op ti chalic ti much'utic tsc'an tstsal sbaic ti c'ope. Yu'un ja' no'ox más chbolib yo'ntonic ti much'utic hech tspasique asta chbolib o. 17 Chjinvan ti sc'ope mi chca'ibetique hech chaj c'u che'el ch-epaj batel ti much'u chc'a' ti sbec'tale. Ja' hech laj xa spasic ti Himeneoe xchi'uc ti Filetoe. 18 Yan ti c'u che'el stamojique. Chalic ti icha'cuxiic xa scotol ti much'utic chcha'cuxiique. Chalic ti mu'yuc xa much'u chcha'cuxi. Hech chch'aybe xch'unojel yo'ntonic ti yantique. 19 Manchuc mi hech yo'ntonic ti much'utic bol yo'ntonic ti tsc'an chch'aybe xch'unojel yo'ntonic ti much'utic xch'unojique, mu yu'unuc chtup' ti much'utic xch'unojique. Yu'un hech chal ti sc'op ti Diose: "Ti Cajvaltique xojtiquin ti much'utic yu'une", ti xchie. Hech chal uc: "Scotol ti much'utic chajvalinic ti Cristoe chcom yu'unic ti mulile", ti xchie.

20 Ti bu muc'ta nae oy pulato pasbil ti c'anal taq'uin, oy pasbil ti saquil taq'uin. Oy yan uc pasbil ti te', oy pasbil ti lum. Ja' tsots sc'opilal ti pasbil ti c'anal taq'uine xchi'uc ti pasbil ti saquil taq'uine chil ti yajvale. Ti bu pasbil ti te' xchi'uc ti lum, ja' mu tsotsuc sc'opilal chil ti yajvale. 21 Ti ho'ucutique hech chaj c'u che'el spulato ya'yel c'otemucutic yu'un ti Cajvaltique. Hech yu'un ja' sc'an ti chijtun yu'une. Hech yu'un mi ti jc'antic ti chijtun yu'une, mu xcac'tic chisbolibtasucutic ti yantique. Hech lec chijyilucutic ti Cajvaltique, hech toj co'ntontic chijyilucutic, hech oy jtutic yu'un. Hech lec chapalucutic hech xu' cu'untic ti jpastic scotol lequil abtel.

22 Yu'un c'alal unen vinicucutic to, ep tsc'an chisujucutic ti mulil ti jbec'taltique. Hech chaj c'u che'el hu'em avu'un asta ti ora to, ja' no'ox me hech ac'o hu'uc avu'un batel. Ja' chasa' ti yutsil avo'ntone xchi'uc ti xch'unojel avo'ntone xchi'uc ti chac'uxubinvane, xchi'uc ti jun avo'ntone hech chaj c'u che'el tsa'ic ti much'utic toj yo'ntonique ti chalbeic vocol ti Cajvaltique. 23 Mu me xatac'be sc'op ti much'u mu xtojob yu'un scoj ti mu sna' c'usi tsc'an ti Diose. Yu'un ja' no'ox chlic c'op avu'un xchi'uc. 24 Yu'un ti much'u ch-abtej yu'un ti Cajvaltique mu sliques c'op. Ja' oy yutsil yo'nton tsc'opon scotol crixchanoetic. Xu' yu'un chchanubtasvan. Mu xlaj yo'nton ti ora, chcuch yu'un ti vocole. 25 Lamajem yo'nton tstaq'ui ti much'utic chcontrainat yu'une yu'un hech repenta tsutesbat yo'ntonic yu'un ti Diose, hech chc'ot ti yo'ntonic ti sc'ope, ja' ti melele. 26 Ti mi isut yo'ntonique, hech chlic sna'ic ti ilaj ti lo'lael yu'un ti pucuje, ti ichucatic hech i'abtejic yu'un ti pucuje.

3

Ja' sc'opilal ti p'ijucucutic me, ac'o jna'tic ti mu yu'unuc chlecub batel ti crixchanoetique

1 Na'o me uc ti c'usi chacalbe ti ora to. C'alal po'ot xa tsta yorail ti slajebal c'ac'ale, ja' ch-epaj ti vocole. 2 Ti crixchanoetique stuc no'ox chc'uxubin sba. Chbic'taj yo'ntonic yu'un taq'uin, tstoy sbaic xchi'uc sc'op, biq'uit yo'ntonic, chopol chc'opojic, mu xch'umbeic smantal stot sme'ic, mu sc'anic vocol, mu'yuc Dios ti yo'ntonic. 3 Mu xc'uxubinvanic, mi i'iline mu xlaj yo'ntonic, tsa'beic smul yan, scotol tspasic mu spajes sbaic, perroic, tslabanic ti c'usi leque. 4 Tslo'la sbaic, mu'yuc srazonic, stoyoj sbaic ti jyalel. Ja' no'ox batem ti yo'ntonic ti c'usi tsc'an ti sbec'talique. Ma'uc c'ux ti yo'ntonic ti Diose. 5 "Jna'tic bu oy ti Diose", xchiic. Mu xch'umbeic smantal ti Diose.

Hech yu'un mu me xachi'in lume. 6 Hech yo'ntonic ti much'utic chlo'lavanic ti ora to. Ch-ochic ti nantic chalbeic ti antsetique ti c'usi chch'unique. Ja' ti bol antsetique ti mu xtojob yu'unique, ti ep smul staojique. Yu'un scotol ora chch'unic ti c'utic tsc'an ti sbec'talique. 7 Scotol c'ac'al tsc'an chchanubtasat c'uc no'ox c'opal lec cha'yic. Hech yu'un mu xc'ot ti yo'ntonic ti sc'op ti Diose ti ja' melele. 8 Hech chaj c'u che'el laj scontrainic ti Moisese ti Janese xchi'uc ti Jambrese te ti stojol ti Faraone, hech ono'ox uc tscontrainic ti sc'op ti Diose ti much'utic boliben yo'ntonique, ja' ti much'utic xch'unojic scuyoj sbaique. 9 Hech chaj c'u che'el ivinaj ti stojol scotol crixchanoetic ti muc xu' yu'unic ti Janese xchi'uc ti Jambrese, hech ono'ox uc chvinaj ti stojol scotol crixchanoetic ti hovil ti hech chch'unic ti much'utic chlo'lavanique.

Ja' sc'opilal j'ech'el ac'o ti avo'nton ti sc'op ti Diose hech chaj c'u che'el achanoj, x'utat comel

10 Ti ho'ote ach'unoj xa ti c'usi laj cac' ti chanele. Aviloj xa ti cabtele. Avilojbun xa ti co'ntone, avilojbun xa ti oy xch'unojel co'ntone, ti mu xlaj co'nton ti ora, ti chic'uxubinvane, ti jun co'nton ti stojol ti Diose. 11 Xana' ti its'ic cu'un labanel. Xana' ti laj quich' vocol te ti Antioquía xchi'uc ti Iconio xchi'uc ti Listra. Xana' ti ep laj quich' ilbajinel. Scotol icuch cu'un ti sventa ti Cajvaltique. 12 Yu'un scotol ti much'utic toyol yo'ntonic ch-abtejic yu'un ti Jesucristoe, ja' chich'ic vocol. 13 Ja'uc ti much'utic chopol yo'ntonique xchi'uc ti much'utic chlo'lavanique, ja' más chbolib yo'ntonic yu'un c'alal yac'oj sba chlo'lavanic, chlo'laatic uc.

14 Ti ho'ote j'ech'el ac'o ti avo'nton ti c'usi achanoje yu'un xana' ti ja' melele yu'un laj ana'be yo'ntonic ti much'utic laj xchanubtasote. 15 Yu'un biq'uitot to laj ava'i ti sc'op ti Diose, hech yu'un nap'ijub. Hech lic ach'umbe sc'op ti Cristo Jesuse, hech chacol sbatel osil. 16 Stuc laj yal ti Diose ti c'u yepal p'ejel ti sun ti Diose yu'un chixchanubtasucutic c'usi ti jch'untic, yu'un chisutesbucutic co'ntontic, yu'un chistaq'uiucutic, yu'un chistojobtasucutic ti sbelal utsilal. 17 Hech chapal chijc'ot, ho'ucutic ti oyucutic ti stojol ti Diose. Lec p'ijubenucutic c'u che'el sc'an ti jpastic scotol lequil abtel.

4

Ja' sc'opilal junuc me avo'nton cholo me ti sc'op ti Diose, x'utat

1 Chajpasot ti mantal ti stojol ti Diose xchi'uc ti stojol ti Cajvaltic Jesucristoe. Ja' ti Cajvaltique chich'be sc'op yu'un smulic ti much'utic cuxajtique xchi'uc ti much'utic chamenique. Yu'un chana' ti chcha'sut tale, yu'un chana' ti tsta yorail ti tspas mantal stuc ti Cajvaltique, 2 hech yu'un cholo me ti sc'op ti Diose, toyoluc me avo'nton scotol c'ac'al. Manchuc mi mu sc'an cha'yic, tijbo yo'ntonic, taq'uio, tsatsubtasbo yo'ntonic. Mu me xlaj avo'nton yu'un chachanubtas. 3 Yu'un tsta yorail ti mu xa sc'an cha'yic ti sc'op ti Diose. Tsa'ic ep jchanubtasvanejetic yu'unic ti ch-albatic ti c'usuc no'ox c'opal ti lec cha'yique. 4 Mu xa sc'an cha'yic ti sc'op ti Diose ti ja' melele. Puru hovil c'op, puru lo'il tsc'an cha'yic. 5 Ti ho'ote, chabio me aba, oyuc me arazón, ts'ico me ti vocole, abtelino xcholel ti sc'op ti Diose. Ac'o hu'uc avu'un ti avabtele ti laj xa yac'bot ti Diose.

6 Yu'un ti ho'one po'ot xa chicham. Lec oy mi chismilucun ti sventa ti sc'op ti Cajvaltique yu'un chibat ti vinajel. 7 Ihu' xa cu'un laj jcontrain scotol ti c'utic chopole. Iloc' xa cu'un ti cabtele. Jun co'nton ti stojol ti Cajvaltique ti sliqueb asta ti ora to. 8 Hech yu'un q'uejbil xa ti jmotone chiyac'bun ja' ti toj co'nton sbatel osile. Ja' chiyac'bun ti Cajvaltique c'alal tsta yorail ti chixchapanucutic jcotoltic. Yu'un toj chchapanvan ti Cajvaltique, hech mu

jtucuc no'ox chiyac'bun. Ja' chac'be uc scotol ti much'utic toyol yo'ntonic tsmalaic ti chtale.

Ja' sc'opilal ti tsc'an ti ac'o tal q'uelatuc ti Pabloe yu'un ti Timoteoe

9 Nopo mi xu' chtal aq'uelun ti ora. 10 Yu'un ti Demase laj xa scomesun, yu'un batem ti yo'nton c'usi sventa avi balumil li'to. Ibat xa ti jteclum Tesalónica. Ti Crescentee te ba abtejuc yu'un Dios ti balumil Galacia. Ja' no'ox hech ti Titoe te ba abtejuc yu'un Dios ti balumil Dalmacia. 11 Ja' xa no'ox jchi'inoj stuc ti Lucase. Hech yu'un ic'bun me tal ti Marcose, chi'imbun talel yu'un chtun cu'un yu'un chiscoltaun. 12 Ti Tíquicoe ti jtac talel ti bu oyote te ti Efeso. 13 C'alal chatal, ich'bun me tal ti jchije ti laj jcomes te ti Troas te ti sna Carpo. Ich'bun me tal uc ti hunetique. Ja' tsots sc'opilal ti balbil hunetique.

14 Ep laj xa scontrainun ti Alejandroe, ja' ti much'u ch-abtej ti cobre taq'uine. Yu'un ti laj xa scontrainune, ja' ch-ac'bat stoj yu'un ti Cajvaltique. 15 P'ijan me uc, yu'un chiscontraimbucutic jc'optic.

16 Ti c'alal laj yich'bun jc'op ti sba vueltae ti totil ajvalile, mu'yuc much'u laj scoltaun ti c'op. Scotolic laj scomesucun. Mu me x'ac'bat stojic yu'un ti Diose. 17 Stuc laj scoltaun ti Cajvaltique. Laj stsatsubtasbun co'nton hech lec laj jcholbe ti sc'ope, hech laj ya'yic ep ti yanlum crixchanoetique. Hech nicol, hech muc chismilucun. 18 Ti Cajvaltique ja' chiscoltaun loq'uel ti sc'ob scotol ti much'utic tsc'an chispasbun ti c'usi chopole. Chixchabiun, hech chi'och ti bu tspas mantal te ti vinajel. Stuc tspasat ti muc' sbatel osil. Jun yutsil ti hech chc'ot ti pasel.

Ja' sc'opilal chabanuc ti quermanotique, xchi

19 Chabanuc ti Priscilae xchi'uc ti smalale, ja' ti Aquilae, xchi'uc ti Onesíforoe, xchi'uc ti much'utic te oy ti snae. 20 Ti Erastoe icom ti Corinto. Ti Trófimoe itsaqui ti chamel, icom cu'un ti Mileto. 21 Nopo mi xu' chatal c'alal mu to sta yorail sic. Chabanucot la xal ti Eubuloe, ti Pudentee, ti Linoe, ti Claudiae, xchi'uc scotol ti yan quermanotique ti li'oyique.

22 Ac'o sventaimbot avo'nton ti Cajvaltique. Acotolic ac'o yac'boxuc bendición ti Diose.

JA' TI SCARTA TI TITOE
ti its'ibabat yu'un ti Pabloe

Hech lic sc'opon ti carta ti Titoe ti Pabloe

1 Ho'on Pabloun, ho'on mambilun yu'un ti Diose hech yu'un yabatun nic'ot
xa. Ho'on jcholc'opun yu'un ti Jesucristoe. Hech laj yac'bun cabtel yu'un
ti jcholbe ya'yic ti sc'ope yu'un hech más tstsatsub yo'ntonic ti much'utic
xch'unojbeic ti sc'ope, ja' ti much'utic t'ujbilic yu'un ti Diose ti vo'one. Hech
más tsna'ic ti sc'op ti Diose ti ja' melele, ja' ti chlecub co'ntontic yu'une.
2 Yu'un jch'unoj ti chicuxi sbatel osil. Yu'un c'alal mu to chmeltsaj ti balumile
hech yaloj ti Diose ti chijcuxiucutique. Ti Diose mu sna' snop c'op. 3 C'alal
laj sta yorail yu'un ti Diose hech lic yich' xcholel ti sc'ope. Ti Diose, ja'
ti Jcoltavanej cu'untique, ja' laj yac'bun cabtel yu'un ti jcholbe ti sc'ope.
4 Ho'on chajc'oponot ti carta, Tito. Ho'ot jun to jnich'onot x'elan yu'un
co'ol jch'unojtic. Ac'o yac'bot ep bendición ti Jtotic Diose xchi'uc ti Cajvaltic
Jesucristoe, ja' ti Jcoltavanej cu'untique. Ac'o xc'uxubinot, ac'o yac'bot jun
avo'nton, hech mu xlo'laj avo'nton.

Ja' sc'opilal hech chat'ujic ti much'utic ch-ochic ti ancianoe, xchi

5 Yu'un ti laj jcomesot te ti balumil Cretae, yu'un chacolta ti quermanotique
ti bu mu xtojob yu'unic chavil. Ja' chat'uj uc much'utic chavac'be yich'
yabtelic ti anciano ti jujun jteclum hech chaj c'u che'el ti laj calbot comele.
6 Ja' chat'uj ti much'u lec scotol ti c'usi tspase ti mu xtabat smule, ti jun
yo'nton ti stojol ti yajnile, ti xch'unojbeic sc'op ti Diose xchi'uc ti xnich'nabe,
ti mu chopoluc sc'opilal ti xnich'nabe. Ja' ti hech oy sc'opilal ti chch'umbeic
smantal ti stote. 7 Yu'un ti much'u tsventain ti jch'unojeletique yu'un
tsventaimbe yabtel ti Diose, tsc'an ti much'u mu'yuc smul chtabate. Mu xtun
mi tstoy sba, mi ch-ilin, mi chyacub, mi ora tsc'an chmajvan, mi chbic'taj
yo'nton yu'un taq'uin. 8 Ja' tsc'an ti oy yutsil yo'nton chic' ochel ti sna
crixchanoetic. Ja' tsc'an ti toyol yo'nton yu'un ti c'usi leque. Ja' tsc'an ti c'utic
tspase c'unc'un tsnop. Ja' tsc'an ti mu xjelav sc'op. Ja' tsc'an ti toj yo'nton.
Ja' tsc'an ti chi' ti Diose. Ja' tsc'an ti tspajes sba. 9 Ja' tsc'an ti j'ech'el yac'oj ti
yo'nton ti sc'op ti Diose ti ja' melele hech chaj c'u che'el ichanubtasat. Hech
xu' tsmuc'ubtasbe yo'ntonic ti yantique yu'un toj chchol ti sc'op ti Diose.
Hech xu' tstojobtas ti much'utic tsc'an tstsalvan ti c'ope.

10 Hech me chat'ujic ti ancianoetique yu'un ep ti jp'ajmantaletique, puru
hovil c'op chalic, hech tslo'labe yo'ntonic ti yantique. Ja' ep hech tspasic ti
jchi'iltaque, ja' ti toyol yo'ntonic yu'un ti circuncisione, ho'ontutic ti co'ol
judiountutic xchi'uque. 11 Persa chpajic lume yu'un chchibajesbe yo'ntonic
ti quermanotique ti jujuchop na yu'un mu xtun ti c'usi chchanubtasvanique.
Ja' no'ox tslo'labe staq'uinic ti much'utic chch'umbat sc'ope.

12 Hech laj yal jun ti much'u p'ij yu'unic te ti Creta ti vo'one: "Ti ho'ucutic
ti li' nacalucutic ti Cretae, puru jnopc'opucutic. Ti ho'ucutique hech chaj c'u
che'el jti'vanejbolomucutic yu'un ti jti'tic ya'yel ti much'utic ti jlo'latique. Ja'
no'ox ti jc'antic ti ho'ucutique ti ep chijve'ucutic pero mu jc'antic chij'abtej",
xchi. 13 Melel ti hech to tspasique. Hech yu'un tsots me chataq'ui yu'un
ac'o xch'unic lec. 14 Mu me spasic ti muc' ti hovil lo'il ti chal ti jchi'iltaque,
ho'ontutic ti co'ol judiountutic xchi'uque. Mu me xch'umbeic smantal ti
much'utic mu sc'an xch'unic ti sc'op Diose ti ja' melele.

15 Ti ho'ucutique yu'un lecuben xa ti co'ntontique hech yu'un lec scotol chquiltic ti c'utic ve'lilal spasojbucutic ti Diose. Mi jtosuc ti jve'eltique mu xijbolib yu'un. Yu'un chopol ti yo'ntonique scoj ti mu sc'an xch'unic ti ital xa ti Cristoe hech yu'un chopol chil scotol. Yu'un boliben ti yo'ntonique, hech yu'un mu xa xilic ti chopol ti c'utic chalique xchi'uc ti c'utic tspasique. 16 Tscuyic ti chojtiquinic ti Diose. Ti sventa yabtelic chvinaj ti mu'yuc Dios ti yo'ntonic. Mu xtun ti yo'ntonique. Mu sc'an xch'umbeic smantal ti Diose. Hech yu'un mi jutuc mu xu' tspasic lequil abtel.

2

Ja' sc'opilal ta me xachol ti c'utic lec ti pasele ti chco'olaj xchi'uc ti sc'op Diose, xchi

1 Ti ho'ote ta me xachol ti c'utic lec ti pasele ti chco'olaj xchi'uc ti sc'op Diose. 2 Chavalbe ti moletique mu me xyacubic, ac'o yaq'uic ti q'uelel ti c'usi lec ti pasel, oyuc me lec srazonic. Ac'o xch'unic ti sc'op ti Diose ti ja' melele, ac'o c'uxubinvanuc, ac'o oyuc yip yo'ntonic. 3 Hech ono'ox uc ti me'eletique, ac'o oyuc srazonic, ac'o spasic c'usi lec. Mu me snopbeic smul yan, mu me xyacubic. Ac'o me yaq'uic ti q'uelel c'usi lec ti pasel. 4 Ac'o xchanubtasic ti unen antsetique ti c'ux ac'o ya'yic ti smalalique xchi'uc ti yolique. 5 Ac'o xchanubtasic ti unen antsetique ti mu xtun mi chjelavique, mi tsnopilanic ti c'utic chopole. Ac'o yac'be yil c'utic tspasic te ti snaic yu'un hech chp'ijub. Ac'o yalbeic ti lecuc me yo'ntonic, ti ac'o xch'umbeic smantal ti smalalique yu'un hech mu chopoluc chbat sc'opilal ti sc'op ti Diose ti xch'unojique.

6 Chataq'ui uc ti unen viniquetique ti mu me xjelavique. 7 Ti ho'ote ac'o ti q'uelel ti sventa avabtel ti xu' cu'untic ti jpastic lequil abtel. Toj me chachanubtasvan. Oyuc me lec sjam ti c'usi chavale. 8 Puru lequil c'op chaval hech mu'yuc much'u xu' chasa'bot amul. Yu'un mi hech ti jpastique, hech yu'un chq'uexavic scotol ti much'utic chiscontrainucutique yu'un mu'yuc jmultic chistabucutic.

9 Taq'uio ti quermanotic ti mozoetique ti mambilique ti ac'o xch'umbeic smantal ti yajvalique. Lecuc me ac'o spasbeic ti yabtel ti yajvale. Mu me vocoluc chch'umbeic smantal ti yajvalique. 10 Mu me xelc'anic ti c'utic oy yu'un ti yajvalique. Ac'o yaq'uic ti q'uelel ti jun yo'ntonic ti stojol yu'un hech lec sc'opilal chc'ot yu'unic ti sc'op ti Diose ti xch'unojique. Ja' ti sc'op ti Jcoltavanej cu'untique.

11 Hech tsc'an ti jpastic yu'un laj xa yac' ti q'uelel ti Diose ti c'uxucutic ti yo'nton yu'un chcol yu'un scotol crixchanoetic. 12 Yu'un c'uxucutic ti yo'nton ti Diose hech yu'un tsc'an ti jcomestic ti c'usi chopole xchi'uc ti c'usi tsc'an ti jbec'taltique hech mu xijelavucutic ti stojol ti Diose. Ti jxi'tic ti Diose, hech toj co'ntontic ti jayib c'ac'al ti li' cuxulucutic li' ti balumile. 13 Yu'un cac'oj jba ti jmalatic chtal ti Jcoltavanej cu'untique, ja' ti Jesucristoe. Oy squeval tsut tal. Nichim no'ox co'ntontic ti jq'uelbetic sat ti Dios cu'untique ti laj xa scoltaucutique. 14 Ja' ti laj yac' sba ti milel cu'untic yu'un hech laj scoltaucutic loq'uel ti sventa mulil. Laj spocbucutic co'ntontic yu'un hech yu'unucutic nijc'ot o. Hech toyol co'ntontic ti jpastic lequil abteletic.

15 Hech me chachanubtas, hech me chataq'ui. Yu'un avich'oj avabtel ti stojol ti Diose, paso me ti mantal. Ac'o spasic ti muc' ac'op scotolic.

3

Ja' sc'opilal yutsiluc me yo'ntonic ac'o xch'unic spasel scotol lequil abtel, xchi

1 Paso me ti mantal ti quermanotique ti ac'o spasic ti muc' ti ajvaliletique
xchi'uc ti much'utic oy yabtelic ti cabildo. Ac'o xch'umbeic smantalic.
Yutsiluc me yo'ntonic ac'o xch'unic spasel scotol lequil abtel. 2 Ja' no'ox
hech uc mu me snopbeic smul yan, mu me sliquesic c'op. Lamajemuc me
yo'ntonic. Biq'uit ac'o yac' sbaic ti stojol scotol crixchanoetic.
3 Yu'un ti vo'one co'olucutic xchi'uc ti much'utic mu xojtiquinic ti
Diose ti ora to. Bolucutic uc ti ho'ucutique, jp'ajmantalucutic ono'ox uc,
ch'ayemucutic uc. Oyucutic uc ti mozoil yu'un ti sbic'tal co'ntontique
xchi'uc ti sbolil co'ntontique. Chopol ti co'ntontique, ibic'taj co'ntontic.
Mu xtun nij'ilat scoj ti c'usi chopol laj jpastique. Co'ol laj quilinta jbatic.
4-5 Yu'un ti hech oyucutique, laj yac' ti q'uelel ti Diose ti lec yo'ntone, ja' ti
Jcoltavanej cu'untique. Ivinaj ti c'uxucutic ti yo'nton jcotoltique yu'un laj
scoltaucutic. Mu yu'unuc lec ti cabteltique ti ho'ucutique. Yutsìl yo'nton laj
xc'uxubinucutic. Laj spocbucutic co'ntontic, hech nijcha'anucutic ti stojol.
Hech i'ach'ub co'ntontic ti sventa ti Ch'ul Espíritue. 6 Mu p'isbiluc no'ox laj
yac'bucutic ti Ch'ul Espíritue ti Diose. Ti sventa ti Jesucristoe, ja' ti Jcoltavanej
cu'untique, hech laj snojesbucutic ti co'ntontic ti Ch'ul Espíritue ti Diose.
7 Hech libre nijc'ot yu'un ti jmultique ti sventa ti c'uxucutic ti yo'nton ti Diose.
Yu'un ti yac'ojbucutic ti Ch'ul Espíritue yu'un stsacojucutic ti venta yu'un
chijcuxiucutic sbatel osil. Hech yu'un jmalaojtic ti tsta yoraile.
8 Ja' lec ti jpastic ti muc' jcotoltic ti c'u che'el laj calboxuque yu'un melel.
Hech yu'un ti jc'an ti scotol ora hech chavac' ti chanel yu'un hech ac'o yaq'uic
persa scotol ti much'utic xch'unojbeic sc'op ti Diose, hech tspasic ti c'usi
leque. Lec ti chanel lume. Ja' chijlecub yu'un. 9 Ti jchi'iltaque ho'ontutic
ti co'ol judiountutic xchi'uque, ti ja' no'ox hovil tsjaq'uilanique, ti te chbat
yo'ntonic tsnopilanic ti c'utic laj spasilanic ti jtatamoltutic ti tscuyique, ti ja'
no'ox tsc'an tstsal sbaic ti c'ope, ti ja' no'ox tsliquesic c'op yu'un ti smantal ti
Diose, mu me xava'i yu'un mu'yuc stu. Yu'un hovil.
10 Ti much'u hech yo'ntonic tsliquesilan yan c'op, mi laj xa ataq'ui jun
chib vuelta, mu xa me xac'opon. 11 Na'o me ti much'u hech yo'ntone, yu'un
chopol ono'ox yo'nton. Oy mulil ti yo'nton. Yu'un ti mu sc'an tojobtasele hech
chvinaj ti chopol ti yo'ntone.

Ja' sc'opilal ti c'u che'el tsc'an coltael ti Pabloe

12 Ja' tsquitic mi ja' ti jtac talel ti Artemase, mi ja' ti jtac talel ti Tíquicoe. Ti
mi ic'ote te ti atojole chtal me achi'inun ti ora te ti jteclum Nicópolis yu'un
hech jnopoj ti te chicom ti c'alal yorail sique. 13 Coltao ti Zenase, ja' ti lec
sna' c'usi sjam ti smantal ti Diose, xchi'uc ti Apolose. Q'uelo me mi oy
c'usi chtun yu'unic ti c'alal chanavic batel ti bee. 14 Hech uc ti much'utic
oyic ti jventatique, ja' ac'o spasilanic ti c'utic lec ti pasele, ac'o scolta ti
much'utic mu'yuc c'usi oy yu'unique. Yu'un mu yu'unuc lec chbatic mi mu
xcoltavanique.

Hech ilaj yo'nton laj sc'opon ti carta ti Titoe

15 Chabanucot la xal scotol ti much'utic li' jchi'inoje. Chabanuc scotol
ti quermanotic ti te achi'inoje ti c'uxuntutic ti yo'ntonique yu'un co'ol
jch'unojtic xchi'uc. Acotolic ac'o yac'boxuc ep bendición ti Diose.

JA' TI SCARTA TI FILEMONE
ti its'ibabat yu'un ti Pabloe

Ti Pabloe hech lic sc'opon ti carta ti Filemone

1 Filemón, ti c'uxot ti co'ntontutique, ti co'ol chij'abtejucutic yu'un ti
Diose, chajc'oponotutic ti carta xchi'uc ti quermanotic Timoteoe ti li'
jchi'uque, ho'on ti Pabloune. Ho'on ti li' chuculun ti sventa ti Jesucristoe.
2 Chajc'oponoxuc acotolic xchi'uc ti quermanotic ants avu'une, ja' ti Apiae,
xchi'uc ti anich'one, ja' ti Arquipoe, ja' ti co'ol chcuch yu'un ti contrainele
hech chaj c'u che'el ti ho'ontutique. Xchi'uc scotol ti quermanotique ti te
chatsobilan abaic xchi'uc te ti anae. 3 Ac'o yac'boxuc bendición ti Jtotic Diose
xchi'uc ti Cajvaltic Jesucristoe. Ac'o yac'bot jun avo'ntonic ti jujunoxuque,
hech mu xlo'laj avo'ntonic.

Ja' sc'opilal ti Filemone ti chc'uxubinvane, ti oy lec xch'unojel yo'ntone

4-5 Ti ho'one scotol c'ac'al hocol aval chcut ti Diose yu'un ti ach'unojbe
xa ti sc'ope. Scotol c'ac'al ti jc'opon Dios ti atojol. Ca'yoj ti lec ach'unojbe
sc'op ti Cajvaltique, ti c'ux chava'i scotol ti much'utic co'ol oyoxuc ti stojol
ti Dios xchi'uque. 6 Ti jc'ambe vocol ti Diose ti yu'un laj xa avaq'uilan ti
q'uelel ti xch'unojel avo'ntone hech yu'un ac'o tsatsubuc yo'ntonic scotolic.
Yu'un laj xa yilic ti aventa ti ep yutsil co'ntontic chijyac'bucutic ti Cristo
Jesuse. 7 Quermano, nichim no'ox co'nton avu'un. Muc'uben co'nton avu'un
yu'un ti hech chac'uxubinvane. Yu'un ho'ot aventa ti imuc'ub xa yo'ntonic ti
much'utic oyic ti stojol ti Diose ti te chatsobilan abaic xchi'uque.

Ja' sc'opilal ti Pabloe ti laj sc'ambe vocol ti Filemone yu'un ac'o xcha'ic' ochel ti sna ti Onésimoe

8 Hech yu'un oy c'usi ti jc'an ti chapasbune. Ti sventa ti Cristoe xu'
chacalbot persa chapas yu'un hech tsc'an ti Diose. 9 Pero mu jc'an chajpasot
ti mantal. Ja' no'ox chacalbot vocol ti atojol yu'un ti c'uxun ti avo'nton, ho'on
ti Pabloune ti molun xae, ho'on ti li' chuculun ti sventa ti Jesucristoe. 10 Ja'
chacalbot vocol yu'un chac'uxubin ti Onésimoe. Ja' jnich'on ic'ot xa yu'un ti
laj jcholbe sc'op ti Diose c'alal li' chuculune.

11 Ja' amozo, mambil avu'un, ti muc xtun avu'un lec. Ti ora to chtun
cu'untic jcha'va'altic. 12 Chajtacbot tal ti atojol. Hech yu'un ic'bun me yu'un
lum c'ux ti co'nton. 13 Ti manchuc ja' amozoe ti jc'an ti jchi'in comel li'to
yu'un chiscoltaun. Taca xu' chavac'bun jchi'in li'to, sjeluc chacoltaun yu'un
li' chuculun ti sventa ti lequil ach' c'ope. 14 Mu jc'an jpas hech ja'to mi laj
aval amantal atuc. Yu'un mu jc'an ti sujbilot chacoltaun. Ja' lec mi yutsil
avo'nton chapas. 15 Yu'un hech ti jnop ho'oni. Yu'un ti hech iloc' ti atojol
ep c'ac'ale, yu'un hech chavic' yan vuelta ma'uc no'ox ti jayib c'ac'al li' ti
balumile. Ja' chachi'in abaic sbatel osil. 16 Ma'uc no'ox amozo ti chaviq'ue.
Ja' quermanotic sbatel osil. Ja' c'ux ti co'ntontic. Jelaven c'ux ti co'nton jtuc.
Ech'em to c'ux ti avo'nton uc yu'un ja' amozo, ja' avermano xa uc ti stojol ti
Cristoe.

17 Hech yu'un mi yu'un jchi'il jbatic ti avo'nton chava'i, ic'bun me ti atojol
hech chaj c'u che'el lec chavilun. 18 Mi oy smul staoj ti atojole, mi oy yil
ti atojole, ho'on me chavac'bun jtoj jtuc. 19 Ho'on Pabloun jtuc laj jts'iba ti
jc'ob ti chajtojbote. Ho'oni mu hechuc co'nton ti oy avil ti jtojol yu'un ti laj
jcholbot ti sc'op Diose hech lic ach'un. 20 Lec oy che'e, quermano. Nichimuc

me co'nton avu'un ti stojol ti Cajvaltique. Ac'o muc'ubuc co'nton avu'un ti stojol ti Cajvaltique.
21 Yu'un ti jna' ti chach'umbun ti jc'ope hech yu'un ti hech laj jts'ibabote.
Ti jna' uc ti ech'em chapas hech chaj c'u che'el laj calbote. 22 Meltsambun
jcuarto uc yu'un ti jch'un ti mi hech tsc'an ti Diose chtal jchi'inoxuc yu'un ti
hech avac'oj aba chac'opombun Dios ti jtojol.

Hech ilaj yo'nton laj sc'opon ti carta ti Filemone

23 Chabanucot la xal ti Epafrase, ja' ti li' chixchi'inun ti yut chuquel ti sventa
ti Cristo Jesuse. 24 Chabanucot la xal uc ti Marcose, ti Aristarcoe, ti Demase,
ti Lucase, ja' ti jchi'il jbatutic ti abtel xchi'uc li'to.
25 Ac'o yac'boxuc ep bendición ti Cajvaltic Jesucristoe.
(C'alal te oy ti Roma ti Pabloe, ja' laj sts'ibabe scarta ti Filemone. Ja' laj
xch'amumbe sc'ob ti Onésimoe, ja' ti mozoe, hech laj spas.)

JA' TI SCARTA TI QUERMANOTIC JUDIOETIQUE TI HEBREO TI SC'OPIQUE

Ja' sc'opilal ti laj xa sc'oponucutic ti Diose yu'un tal sc'oponucutic li' ti balumile ti Snich'one

1 Ti vo'one ic'oponilanat ti jtatamol jmembeltique yu'un ti Diose hech laj
sc'oponilan ti j'alc'opetic yu'une. Mu co'oluc laj yac' ti q'uelel ti sp'ijile ti jujun
vuelta ti stojol ti j'alc'opetic yu'une. Oy ic'oponat ti svaich, oy bu ilo'laj xchi'uc
ti j'alc'opetic yu'une. Oy ep yantic uc. 2 Ti ora to laj xa sc'oponucutic ti Diose
yu'un tal sc'oponucutic li' ti balumile ti Snich'one, ti yac'ojbe sventain scotol
ti c'utic oye. Ja' ti Snich'one ti laj yac'be spas ti balumile xchi'uc scotol ti c'utic
oye. 3 Ti sventa ti Snich'one laj jq'ueltic ti oy yutsil yo'nton ti Diose. Ti sventa
ti yabtele ivinaj ti jun oyic xchi'uc ti Diose. Yu'un jelaven sp'ijil ti Snich'on ti
Diose, hech yu'un ja' ti sc'op no'ox chal ti lec oy scotol ti c'utic oye. Ja' tal smal
xch'ich'el yu'un hech ich'ay ti jmultique, patil ba nacluc ti sbats'ic'ob ti Diose,
ja' ti mero totil ajvalil ti te oy ti cajale. Te ba xchi'in o.

Ja' sc'opilal ti ja' tsots yabtel yich'oj ti Snich'on ti Diose; ja' mu tsotsuc yabtel yich'oj ti ch'ul abatetique

4 Ja' tsots yabtel yich'oj ti Snich'on ti Diose; ja' mu tsotsuc yabtel yich'oj ti
ch'ul abatetique. Yu'un ti hech ch-albat yu'un ti Diose “ja' Jnich'on” ti xchie,
hech chvinaj ti tsots yabtel yich'oj. Yu'un mu hechuc ch-albat mi junuc ti
ch'ul abatetique yu'un ti Diose. 5 Ti Snich'on ti Diose hech i'albat yu'un ti
Stote:
Ho'ot Jnich'onot, chcac' ti q'uelel ti ho'ot Jnich'onote,
x'utat. Mu hechuc i'albatic mi junuc ti ch'ul abatetique yu'un ti Diose. Ti
Snich'on ti Diose hech i'albat sc'opilal ti vo'one yu'un ti Stote:
Ho'on Stotun. Ja' Jnich'on,
xchi sc'opilal. Mu hechuc i'albat sc'opilalic mi junuc ti ch'ul abatetique yu'un
ti Diose. 6 Ja' sba Snich'on ti Diose yu'un ti ho'ucutic its'inalucutic. Ti Diose
hech laj yalbe sc'opilal ti sba Snich'one c'alal chtal spas mantal li' ti balumile:
Tspasat ti muc' uc yu'un scotol ti ch'ul abatetic cu'une ti Jnich'one,
xchi. 7 Hech ts'ibabil ti sc'op ti Diose. Ja' sc'opilal ti ch'ul abatetic yu'une:
Ti abatetic yu'une hech chaj c'u che'el ti iq'ue,
hech chaj c'u che'el ti c'oc' uque ti ja' no'ox chch'unic mantal.
Chba coltavanuc o chba yac' castigo,
ti xchie. 8 Hech ts'ibabil ti sc'op ti Diose, ja' sc'opilal ti Snich'one:
Diosot, sbatel osil chapas mantal.
Atalel toj chachapanvan.
9 Scotol ora chac'an ti c'usi leque.
Mi jutuc mu xac'an ti c'usi chopole.
Hech yu'un ti Diose, ja' ti Dios avu'un uque, laj xa yac'bot ep bendición yu'un
hech más nichim no'ox avo'nton, ho'ot ti Snich'onote.
Mu nichimuc yo'ntonic ti abatetic yu'une,
xchi sc'opilal ti Jesuse. 10 Hech sc'opilal uc ti Snich'one ti ts'ibabil uc ti sc'op
ti Diose:
Ho'ot, Cajval, laj ameltsan ti balumile ti vo'one.
Ja' avabtel uc ti vinajele xchi'uc scotol ti c'utic te oye.
11 Ti balumile ti vinajele chlaj.
Ho'oti mu xana' xacham.

Ti vinajele ti balumile chpoquib hech chaj c'u che'el chpoquib jc'u'tutic.
12 Chc'ot yorail ti chajel chabal hech chaj c'u che'el ti jeltutic jc'u'tutic ti
jbaltutic.
Ho'oti atalel te oyot; mu'yuc bu chacham,
xchi sc'opilal. 13 Ti Snich'on ti Diose hech i'albat yu'un ti Stote:
Chlic naclan li'i ti jbats'ic'ob ja'to mi laj jtsalbot scotol avajcontra,
x'utat. Mu hechuc i'albatic mi junuc ti ch'ul abatetique yu'un ti Diose.
14 Yu'un ti ch'ul abatetique ja' abatetic no'ox ti chtacatic batel yu'un ti Diose
yu'un hech ac'o xchabiic ti much'utic chcolique.

2

Ja' sc'opilal ti bu c'amba colucutic mi mu jpastic ti muc' ti sc'op ti Cajvaltique

1 Hech yu'un persa ti jpastic ti muc' ti sc'op ti Cajvaltique ti ca'yojtique
yu'un hech mu xijch'ay ti be. 2-3 Ti jtatamol jmembeltique ti vo'one ti laj
sp'ajic ti mantaletic ti laj yal ti vo'one ti ch'ul abatetique ti muc xch'unique,
ja' i'ac'bat stojic manchuc mi mu tsotsuc yabtel yich'oj ti ch'ul abatetique.
Hech yu'un ti ora to ¡bu c'amba colucutic ti ho'ucutique mi mu jpastic ti muc'
ti sc'op ti Cajvaltique ti ja' más tsots yabtel yich'oje! Ja' primero laj xchol
ti Cajvaltique ti c'u che'el chijcolucutique. Patil lic xcholbucutic ca'itic ti
much'utic laj xch'umbeic sc'ope. 4 Ti Diose laj yac' ti q'uelel ti ja' ti sc'ope
ti chcholique yu'un laj yac'be spas señailetic xchi'uc jchop o abteletic. Ep
vuelta laj yac' ti q'uelel ti jelaven sp'ijile. Ti Diose oy much'u ep laj yac'be
sp'ijil, oy much'u jutuc no'ox laj yac'be sp'ijil. Ja' no'ox ti much'u junucal
laj sc'an yo'nton stuc ti Diose laj yac'be. Ti sventa ti Ch'ul Espíritue ti te oy
ti yo'ntonique hech i'ac'batic.

Ja' sc'opilal ti Jesuse yu'un ti laj yich' sbec'tal icham, más tsots yabtel laj yich'

5 Ti ch'ul abatetique ma'uc ch-ac'bat sventainic ti ach' balumile ti chtale,
ja' ti yac'oj sba ti jcholbetic sc'opilale. 6 Yu'un hech ts'ibabil ti sc'op ti Diose,
hech laj yalbe ti Diose ti Davide:
Manchuc mi biq'uituntutic ho'ontutic ti crixchanountutique pero
chana'untutic.
Chapasuntutic ti muc' ho'ontutic ti yol snich'onuntutic crixchano.
7 Ja' tsots yabtel avu'un ti ch'ul abatetique.
Ti ho'ontutique mu tsotsuc cabteltutic.
Pero j'oc' no'ox ti mu tsotsuc cabtel chavac'buntutique.
Chc'ot yorail ti chavac'untutic ti pasel ti muc' yu'un chavac'bun jventaintutic
scotol avabtel.
8 Chavac'bun jpastutic ti mantal scotol ti c'utic oye,
xchi ti Davide. Yu'un chijyac'bucutic jpastic ti mantal scotol ti c'utic oye, hech
yu'un scotol ti jventaintic. Mu to chquiltic ti jventainojtic scotol, ho'ucutic ti
crixchanoucutique. 9 Ja' no'ox laj xa quiltic ti pasbil xa ti muc' ti Jesuse ti ora
to yu'un tal chamuc ti cruz yu'un smul scotol crixchanoetic. Ti c'alal li'oy ti
balumile ja' mu tsotsuc yabtel ic'ot ti Jesuse yu'un laj yich' sbec'tal. Ja' más
tsots yabtel ic'ot ti ch'ul abatetique. Pero ti ora to más tsots yabtel yich'oj ti
Jesuse. Pasbil xa ti muc' yu'un ja' jq'uexoltic yu'un ja' icham cu'untic hech
ivinaj ti c'uxucutic ti yo'nton ti Diose.
10 Lec ti hech ic'ot ti pasele. Yu'un ti Diose scotol ti c'utic laj spase xchi'uc
scotol ti much'u laj spase tsc'an ti chtun yu'un. Yu'un sc'an chic' ochel ti
vinajel ep yol xnich'nab, hech yu'un laj xchapan mi chich' vocol ti Snich'one
hech xu' chijcolucutic. Hech xu' ch-och ti totil cu'untic ti Snich'one yu'un
co'ol laj xa yich' vocol hech chaj c'u che'el chquich'tic. 11 Persa jchi'iltic

ti much'u ch-och ti pale cu'untique. Hech yu'un ti Snich'on ti Diose mu
xq'uexav ti quits'in quixlel xijyutucutique yu'un ja' jchi'iltic. 12 Yu'un hech
sc'opilal ti Snich'on ti Diose ts'ibabil ti sc'op ti Diose:
Ti jcholbe ya'yic ac'opilal ti quits'inabtaque xchi'uc ti quixleltaque.
Hech jcotoltutic chacac'otutic ti pasel ti muc',
xchi ts'ibabil sc'opilal. 13 Hech sc'opilal uc:
Ti jch'un ti chiscoltaun ti Diose,
xchi ts'ibabil sc'opilal. Hech sc'opilal uc:
Q'uelo avil ti jnich'nabe ti li' jchi'inoje ti yac'ojbun jventain ti Diose,
xchi ts'ibabil sc'opilal.

14 Yu'un oy jbec'tal jch'ich'eltic ti ho'ucutique, hech ono'ox uc laj yich'
sbec'tal xch'ich'el ti Snich'on ti Diose. Hech c'alal icham, laj sjimbe yabtel ti
much'u sventainoj ti ch'ayel chijbat sbatel osile, ja' ti pucuje. 15 Hech laj yac'
ti libre scotol ti much'utic puru xi'el ti yo'ntonic yu'un ti ch'ayel chbatique.
16 Ma'uc laj sco'oltajes sba hech chaj c'u che'el ch'ul abat. Ja' laj sco'oltajes sba
hech chaj c'u che'el ho'ucutic ti yelnich'onucutic ti Abrahame. 17 Yu'un persa
ico'oltajesat yu'un ti Diose hech chaj c'u che'el ti ho'ucutique yu'un hech ihu'
yu'un mero jchi'iltic ic'ot. Hech ihu' yu'un i'och ti totil pale cu'untic ti stojol
ti Diose. Smantal ti Diose ti chtoj ti jmultique. Laj stoj ti Snich'one hech
yu'un lec chil ti Diose ti chixc'uxubinucutic, ti chixch'aybucutic jmultic ti ora
to. 18 Ti c'alal ipasbat proval yo'nton ti Jesuse yu'un ti pucuje vocol laj ya'i.
Yu'un jun yo'nton ti stojol ti Diose hech yu'un tsalbil ic'ot yu'un. Hech yu'un
xu' yu'un chiscoltaucutic ti ora to ti c'alal chispasbucutic proval co'ntontic ti
pucuje yu'un ihu' yu'un stuc.

3

Ja' sc'opilal ti ja' tsots yabtel yich'oj ti Jesuse; ja' mu tsotsuc yabtel yich'oj ti Moisese

1 Hech yu'un, quermanotac, yu'un co'ol lecubtasbil co'ntontique, yu'un
co'ol oy jc'opilaltic chijbat ti vinajele, hech yu'un ac'o jnoptic c'u x'elan ti
Jesuse ja' ti jch'unojtic ti itacat talel yu'un ti Diose. Ja' ti ochem xa ti totil pale
cu'untique. 2 Jun yo'nton ti stojol ti Diose, ja' ti i'ac'bat yabtel yu'une. Ja' hech
chaj c'u che'el ti Moisese ti jun yo'nton laj sventain scotol ti jtatamoltique ti
vo'onee, ja' ti co'ol t'ujbilic yu'un ti Diose xchi'uc. 3 Hech chaj c'u che'el más
tspasat ti muc' ti yajval nae, yamal sc'opilal ti snae, ja' no'ox hech más tspasat
ti muc' ti Jesuse, yamal sc'opilal ti Moisese. 4 Ep ti j'abteletique hech chaj
c'u che'el ti Moisese pero jun no'ox yajval ti abtele, ja' ti Diose. 5 Ti Moisese
jun yo'nton laj sventain ti jtatamoltic ti vo'onee, ja' ti co'ol t'ujbilic yu'un ti
Diose xchi'uc. Yu'un ja' jbaejbe ti Moisese ti stojol ti jchi'iltic ti vo'one, hech
yu'un ja' señail ti Moisese ti chtal ti mero jbaejbe cu'untique, ja' ti Jesuse.
Yabat Dios no'ox ti Moisese. 6 Ja'uc ti Cristoe, ja' Snich'on Dios. Jun yo'nton
ch-abtej yu'un ti Stote, ja' ti Jtotic uque. Ja' chisventainucutic, ho'ucutic ti
yits'inucutique ti yixlelucutique. Yu'un mi j'ech'el jun co'ntontic ti stojol
asta ti slajebal c'ac'ale, mi nichim no'ox co'ntontic ti jmalatic ti tsta yorail ti
chijcolucutic yu'une, ho'ucutic yol snich'onucutic uc ti Diose obi.

Ja' sc'opilal ti mu me xcha'tsatsubtas yo'ntonic

7-8 Yu'un ti más tsots yabtel yich'oj ti Snich'on ti Diose, hech yu'un mu me
xacha'tsatsubtas avo'ntonic hech chaj c'u che'el chal ti Ch'ul Espíritue te ti
sc'op Diose. Hech chal:

Ti ora to ti yac'oj sba chasc'oponot ti Cajvaltique, mu me xacha'tsatsubtas
avo'ntonic hech chaj c'u che'el laj spasic ti atatamol amebme'elique ti
vo'one c'alal laj spasbe proval yo'ntonic te ti xocol balumil.
Ja' laj sp'ajbeic smantal.
9 Yu'un ijelavilanic ti stojol ti Diose.
Pero its'icbat sbolil yo'ntonic cha'vinic habil.
Hech laj spasic c'alal yac'oj sba ch-ac'bat sq'uelic ti yabtele.
10 Hech yu'un ti Diose i'ilin ti stojol ti mol me'eletique.
Hech laj yal:
“Scotol ora mu sc'an chixch'umbun jc'op.
Mu sc'an tstam ti be cu'une”, xchi.
11 Yu'un ilinem ti stojol hech yu'un laj yal:
“J'ech'el mu xcac'be chcol ti libre ti yo'ntonique”,
xchi, xchi ti Ch'ul Espíritue.
12 Hech yu'un, quermanotac, chabio me abaic. Mu me ja'uc ti oy chopol
avo'ntonic, ti oy mu'yuc xch'unojel avo'ntonic, hech chacomesic ti Diose
ti stalel cuxule. 13 Ja' tsc'an ti scotol c'ac'al chataq'ui abaic c'alal oy to ti
c'uxubinele naca me oyuc chacha'tsatsubtas avo'ntonic scoj ti chalo'laat
yu'un mulil. 14 Yu'un mi jun co'ntontic jch'unojtic ti chiscoltaucutique c'alal
ti slajebal c'ac'al hech chaj c'u che'el ti sliqueb, hech cuxulucutic sbatel osil
xchi'uc.
15 Ti hech laj yale: “Ti ora to ti yac'oj sba chasc'oponot ti Cajvaltique,
mu me xacha'tsatsubtas avo'ntonic hech chaj c'u che'el laj spasic, hech laj
sp'ajbeic smantal”, ti xchie, 16 ¿much'utic sc'opilalic ti laj sp'ajbeic ti smantale
ti ya'yojique? ¿Mi ma'uc scotol ti jtatamoltique ti i'ic'atic loq'uel tal ti Egipto
yu'un ti Moisese? 17 ¿Much'utic sc'opilalic ti ilinem Dios ti stojolic cha'vinic
habil? Ja' ti jtatamoltique ti laj sta smulique, ja' ti ichamic te ti xocol balumile.
18 ¿Much'utic ti j'ech'el i'albat sc'opilal yu'un ti Diose ti mu x'ac'bat chcol
ti libre ti yo'ntonique? Ja' ti jtatamoltique ti muc xch'unique. 19 Hech
chquiltic ti yu'un mu'yuc xch'unojel yo'ntonic hech yu'un ti muc xcol ti libre
ti yo'ntonique.

4

Ja' sc'opilal ti chcol ti libre ti yo'ntonic ti much'utic chch'un ti chcoltaat yu'un ti Diose

1 Hech chaj c'u che'el laj yalbe ti jtatamoltic ti vo'onee ti Diose, co'ol chijyal-
bucutic ti ora to ti chijyac'bucutic chcol ti libre ti co'ntontique. Hech yu'un
xi'anic me, mu me ja'uc ti mu xataic ti hech chcol ti libre ti avo'ntonique.
2 Yu'un ti ho'ucutic uque ca'yojtic uc ti lequil c'ope hech chaj c'u che'el laj
ya'yic ti chiscoltaucutic ti Diose. Hovil ti laj ya'yique yu'un muc xch'unic.
3 Ti ho'ucutique ti jun co'ntontic jch'unojtic ti chiscoltaucutic ti Diose, hech
yu'un icol xa ti libre ti co'ntontique. Yu'un ti Diose hech laj yalbe sc'opilal ti
jtatamoltic ti muc xch'unique:
Yu'un ilinemun ti stojol hech yu'un laj cal:
“J'ech'el mu xcac'be chcol ti libre ti yo'ntonique”,
ti xchie. Mu yu'unuc mu xchapanojuc ti Diose ti tsta yorail ti chcol ti libre
ti yo'ntonique. Ti yorail laj spas ti balumile ti Diose, ja' yorail laj xchapan
scotol. 4 Yu'un hech ono'ox ts'ibabil ti sc'op Diose ti bu chalbe sc'opilal ti
sucubal c'ac'ale ti chapajem yu'un scotole. Hech chal:
Ti sucubal c'ac'al laj jcux co'nton yu'un ihu' xa cu'un scotol ti cabtele,
ti xchi ti Diose. 5 Ti hech laj yal:
Mu xcac'be chcol ti libre ti yo'ntonique,

ti xchie, 6-7 yu'un xchapanoj ono'ox ti Diose ti tsta yorail ti oy much'utic chcol
ti libre ti yo'ntonique. Yu'un muc staic ti jtatamoltic ti jbael i'albat ya'yique
scoj ti muc xch'unic ti hech chcoltaatic yu'un ti Diose, hech yu'un ti Diose lic
st'uj yan. C'alal i'ech' xa ep habil, ti Diose laj xch'amumbe ye ti Davide, co'ol
ono'ox hech laj yal:
Ti ora to ti yac'oj sba chasc'oponot ti Cajvaltique, mu me xacha'tsatsubtas
avo'ntonic,
xchi ti Davide, xut ti jtatamoltique. 8 Ti lajuc sc'anic ti coltaele ti hech chcol ti
libre ti yo'ntonique ti jchi'iltique ti i'ic'atic xa ochel ti Canaán yu'un ti Josuee,
ti hechuque muc st'uj xa yan ti Diose. 9 Hech yu'un hech sc'opilal ti chcol ti
libre ti yo'ntonique ti much'utic tst'uj ti Diose ti ora to. 10 Scotol ti much'utic
icol xa ti libre ti yo'ntonique ti ora to, mu xa x'abtej yu'un hech chcol, yu'un
xch'unoj ti hu'em xa jcoleltic yu'un ti Jesuse. Hech chaj c'u che'el ti Diose ti
mu xa x'abtej yu'un hu'em ti yabtele. 11 Hech yu'un j'ech'el ac'o jch'untic ti
hu'em xa jcoleltic yu'un ti Jesuse hech chcol ti libre ti co'ntontique. Mu me
ja'uc ti mu xcol ti libre ti avo'ntonique scoj ti mu j'ech'eluc chach'unic uque
hech chaj c'u che'el ti jtatamoltic ti vo'onee.

12 Cuxul ti sc'op ti Diose, hech yu'un oy yip ch-abtej. Hech chaj c'u
che'el machit ti oy lec yee, mi hech sc'an ti much'u stsacoje, tsta xchinamil
jbaqueltic. Jelaven to hech chistijbucutic co'ntontic ti sc'op ti Diose. Ja'
sq'uelojbucutic scotol co'ntontic. Sna'oj scotol ti c'usi ti jnoptique. Sna'oj
scotol ti c'usi ti jc'antique. 13 Scotol chil ti Diose. Mu'yuc much'u xu' snac'
sba ti stojol. Ti Diose chil scotol ti c'utic pasbil yu'une. Mu yu'unuc mu
xil. Manchuc mi ti jc'an ti jmuctic ti jmultique, ja' chil scotol ti Diose ti ja'
chijyich'bucutic jc'optic yu'un ti cabteltique.

Ja' sc'opilal ti ja' totil pale cu'untic ti Jesuse

14 Yu'un oy xa ti totil pale cu'untique ti ic'ot xa ti stojol ti Diose te ti vinajel,
ja' ti Jesuse, ja' ti Snich'on ti Diose, hech yu'un junuc me co'ntontic ti jch'untic
ti chiscoltaucutique. 15 Mu yu'unuc mu sna' ti totil pale cu'untique ti uts
jbatique ti mu'yuc yip ti co'ntontique. Ja' sna' scotol yu'un co'ol ipasbat
proval yo'nton yu'un ti pucuje hech chaj c'u che'el chispasbucutic proval
co'ntontic ti ho'ucutique. Ja' tsalbil ic'ot yu'un. 16 Hech yu'un mu me jxi'tic,
ac'o nopejucutic tal ti stojol ti Diose ti xu' yu'un scotole. Ac'o jc'antic ti
chiscoltaucutique yu'un c'uxucutic ti yo'nton. Hech chquich'tic c'uxubinel,
chquich'tic coltael c'alal oy jvocoltic.

5

1 Scotol ti much'utic ch-och ti totil pale li' ti balumile, ja' cht'ujat yu'un ti
Diose yu'un hech ch-ac'bat yabtel yu'un ti Diose yu'un ja' chc'opoj ti stojol
ti Diose yu'un ti xchi'iltaque. Ch'amumbil sc'ob yu'un ti xchi'iltaque yu'un
chac' ti stojol ti Diose ti xch'ich'el ti vacaxe, mi carneroe, yu'un hech chch'ay
smul ti xchi'iltaque. 2 Yu'un co'ol yo'nton xchi'uc ti xchi'ile, hech yu'un xu'
yu'un chc'uxubin ti much'u mu sna' c'u spas xchi'uc ti much'u chch'ay ti
bee. 3 Yu'un co'ol yo'nton xchi'uc ti xchi'iltaque, hech yu'un persa chac' ti
ch'ayel smul uc, chac'be smoton Dios uc. Ma'uc no'ox chac'be ti ch'ayel smul
ti xchi'iltaque.

4 Mu'yuc much'u tsnop stuc ti ch-och ti totil pale. Ja' no'ox ch-och ti much'u
cht'ujat yu'un ti Diose hech chaj c'u che'el ti Aarone. 5 Hech ono'ox uc ti
Cristoe, mu yu'unuc stuc laj stic' sba ti totil pale cu'untic. Ja' it'ujat yu'un ti
Diose. Hech yu'un hech i'albat yu'un ti Diose:
Ho'ot Jnich'onot.
Chcac' ti q'uelel ti ho'ot Jnich'onote,

ti x'utate. 6 Hech oy sc'opilal uc ti sc'op Dios ti yan hun ti hech ono'ox albil
yu'un ti Diose:
Ho'ot cha'och ti totil pale sventa sbatel osil.
Co'ol chavich' avabtel hech chaj c'u che'el ti Melquisedeque yu'un smacoj
xcha'jechel ti Melquisedeque.
Ochem ti totil pale, ochem ti ajvalil uc,
ti x'utate. 7 C'alal i'ay li' ti balumile ti Jesuse, sco'oltajesoj sba hech chaj
c'u che'el ti ho'ucutique. Hech yu'un ep laj yalbe vocol ti Diose yu'un mu
me xcham ja'to mi ihu' yu'un ti yabtele. C'alal laj sc'opon Dios, i'avan, i'oc',
yu'un ta xa xcham laj ya'i. Yu'un laj spas ti muc' ti Diose hech yu'un itsacbat
sc'op yu'un ti Diose. Hech yu'un icoltaat. 8 Manchuc mi ja' Snich'on ti Diose,
yu'un ti laj yich' vocole, hech laj xchan scotol ti c'utic cha'al ti ch'unel ti
Diose. 9 Ts'acal laj xchan scotol hech yu'un xu' yu'un tscolta sbatel osil scotol
ti much'utic tspasat ti muc' yu'une. 10 Hech i'ac'bat yich' yabtel yu'un ti
Diose hech chaj c'u che'el ti Melquisedeque. Hech i'och ti totil pale cu'untic
jcotoltic. I'och ti ajvalil cu'untic uc. Hech yu'un hech xu' laj sventain scotol
xchi'uc ti ho'ucutique ti judioucutique.

Ja' sc'opilal ti much'u ja' no'ox puru chu'il tsc'anilan

11 Oy to ep sc'opilal ti totil pale cu'untique ti ta to xajcholboxuc ava'yic. Vo-
col ti jc'an chajcholboxuc yu'un mu xac'an xava'ibeic sjam. 12 Yu'un vo'one
xa ach'unojic. Ti lajuc ach'unique, vo'one na'ochic xa ti jchanubtasvanej ti
hechuque. Ja'uque muc xac'an xach'unic. Hech yu'un sc'an ti chavich'ic
chanubtasel ti sliqueb yan vuelta. Chu'il to chac'anic ti ora to. Mu to xu'
avu'unic ti ve'elile. 13 Scotol ti much'utic chu'il to tsc'anique, mu sna' c'usi lec
ti pasel yu'un olol to. 14 Ja' tsc'anic ti ve'elile ti much'utic oy xa yo'ntonique,
ja' ti much'utic laj xa xchanic ti c'utic lec ti pasele, laj xa xchanic uc ti c'utic
mu xtun ti pasele.

6

Ja' sc'opilal ti ac'o me anuc yo'ntonic ac'o sc'anic ti ve'elile

1 Mu me ja'uc no'ox ta yutsil ti jayp'el comen ti co'ntontique. Mu me ja'uc
no'ox chcalilantic. Ja' tsc'an xmelmun ti jch'untic ti c'utic chijyalbucutic ti
Cristoe. Mu me ja'uc no'ox chcalilambe jbatic ti ac'o comuc cu'untic ti c'usi
laj jpastic ti vo'one ti chijcolucutic yu'un laj jcuytique. Mu me ja'uc no'ox
chcalilambe jbatic ti ac'o jch'untic ti Diose. 2 Mu me ja'uc no'ox chcalilambe
jbatic sc'opilal ti ich'ho'e c'alal laj scajambucutic sc'ob ti joltique, xchi'uc ti
oy cuxlejal sbatel osil, xchi'uc ti oy castigo yu'un mulil sbatel osil. Mu me
ja'uc no'ox xcalilantic. Mu hechuc ch-an yip co'ntontic. Mu tauc yutsil. 3 Ac'o
me anuc co'ntontic. Ac'o jc'antic ti ve'elile. Mu me staojuc no'ox sjam puru
chu'il ti jc'antic. Hech yu'un ja' chataic ti ve'elil ti ora to. Chc'ot ti pasel mi
hech tsc'an ti Diose.

4 Ho'ucutic ti p'ijubenucutic xae, ti nijch'aybat xa jmultic yu'un ti Caj-
valtique, ti nij'ac'bat xa quich'tic ti Ch'ul Espíritue, 5 ti laj xa jve'elintic ti
sc'op ti Diose, ti quilojtic xa ti chiscoltaucutic ti Diose ti sbatel osil oye, 6 mi
ti jchibajes co'ntontic ti stojol ti Diose, mu xa xu' ti jsutes co'ntontic yan
vuelta. Yu'un chcac'tic ti milel ti cruz yan vuelta ti Snich'on ti Diose. Yu'un
chcac'tic ti labanel yan vuelta. 7 Ja' xanop ava'yic ti c'u che'el ch-abtej ti
balumile. Ti balumile ti chuch'ilan ti ho' ti chtalilane, ja' chch'i ti c'usi ti
jts'untique hech chtun cu'untic yu'un ac'bil bendición yu'un ti Diose. Ja' hech
sc'opilalic ti much'utic ti tsc'anilanic ti sc'op ti Diose. 8 Ja'uc ti balumile ti mu
xuch' ti ho'e ti ja' no'ox chch'i puru ch'ix puru tomal ch'ix, yu'un mu xch'i ti

c'usi chtun cu'untique, hech yu'un mu'yuc stu cu'untic. Mu'yuc stu icom o asta tsta yorail chchic'at ti c'oc'. Ja' hech sc'opilalic ti much'utic chchibajes yo'ntonique.

Ja' sc'opilal ti c'u x'elan mi jch'unojtic ti chc'ot ti pasel ti chiscoltaucutic ti Diose hech chaj c'u che'el yalojbucutic

9 Yu'un ti hech laj calboxuc ava'yique, mu me hechuc ac'opilalic ho'oxuc ti c'uxoxuc ti co'ntone. Ti jch'un ti jun avo'ntonic ti ora to hech yu'un ti jna' ti chacolique. 10 Yu'un ti Diose mu hechuc yo'nton ti chch'ay ti yo'nton ti c'utic lec apasojique yu'un c'ux chava'yic ti Diose. Laj xa avac' abaic ti abatinel yu'un ti quermanotic ti oyoxuc ti stojol ti Diose xchi'uc. Hech yac'oj sba chapasic asta ti ora to. 11 Ti ho'ontutique ti jc'antutic ti hech chac'uxubinvanic acotolic. Hech me xapasilanic asta tsta yorail ti chacolique. 12 Yu'un mi chana'ic ti chacolique hech mu sta avo'ntonic chach'umbeic sc'op asta chacolic. Mu xach'ajubic, ja' chanutsic ti much'utic chich'ic ti bendicione ti yaloj ti Diose ti chac'be yu'un oy xch'unojel yo'ntonic, yu'un oy yip yo'ntonic tsmalaic ti bendicione.

13 Ti Diose c'alal laj yalbe ti Abrahame ti chac'be ep bendicione yu'un mu'yuc much'u yan oy sp'ijil, stuc no'ox jelaven sp'ijil ti Diose, hech yu'un stuc laj sva'an sba ti rextico ti Diose ti persa chc'ot ti pasel ti chac'be ti bendicione. 14 Hech laj yalbe ti Abrahame: “Melel chcal ti chacac'bot ep bendición. Ep chp'ol avelnich'on”, xut ti Abrahame. 15 Yu'un jun yo'nton laj smala ti bendicione ti Abrahame, hech yu'un laj yich' ti bendicione hech chaj c'u che'el i'albat ti sliqueb. 16 Ti crixchanoetique tst'ujic ti much'u más ep sp'ijile yu'un tsva'anic ti rextico yu'un hech chch'umbat ti c'u che'el laj yale. 17 Hech uc ti Diose laj sc'an ti j'ech'el ti jch'untic xchi'uc ti Abrahame ti chc'ot ti pasel ti c'u che'el laj xa yalbe ti Abrahame. Ja' jc'opilaltic ti ho'ucutique ti yelnich'onucutic ti sventa xch'unojel yo'nton. Hech yu'un stuc tsva'an sba ti rextico ti Diose. 18 Primero laj yal smantal ti Diose. Ja' xchibal xchi'uc ti c'alal laj sva'an sba ti rextico. Yu'un mu sna' snop c'op ti Diose, hech yu'un mu xlaj sc'opilal ti c'u che'el laj yale. Yu'un ti hech chca'itique, ep ch-an stsatsal co'ntontic, ho'ucutic ti cac'oj jbatic ti sc'obe. Yu'un jch'unojtic ti chc'ot ti pasel ti chiscoltaucutic ti Diose hech chaj c'u che'el yalojbucutic. 19-20 Yu'un hech jch'unojtic, oy stsatsal co'ntontic, mu xijch'ay. Hech chaj c'u che'el ti barco ti mu xa xu' buc no'ox chbat yu'un pajal ti yut nab ti anclataq'uine, ja' hech ti ho'ucutique. Ja' anclataq'uin ti xch'unojel co'ntontique hech yu'un te oyucutic o ti stojol ti Diose. Yu'un hech oy ti xch'unojel co'ntontique, hech yu'un ti jna'tic ti xu' chij'ochucutic ti mero stojol ti Diose. Ma'uc hech chaj c'u che'el ti totil pale ti vo'one ti stuc no'ox i'och ti jelaven ch'ul cuartoe ti mu xu' x'och ti crixchanoetique. Ti Jesuse ja' ochem xa ti jelaven ch'ul cuartoe, ja' ti vinajele, yu'un ja' totil pale cu'untic ti stojol ti Diose sventa sbatel osil. Ja' te chijyic'ucutic ochel uc yu'un ja' baejem xa cu'untic. Ja' smacoj xcha'jechel hech chaj c'u che'el ti Melquisedeque. Ja' totil ajvalil cu'untic uc.

7

Ja' sc'opilal ti Jesuse ti ja' smacoj xcha'jechel hech chaj c'u che'el ti Melquisedeque

1 Ti Melquisedeque, ja' ajvalil yu'un ti jteclum Salem sbi. Ja' tic'bil uc ti totil pale yu'un ti Diose ti ja' jelaven sp'ijile. Ti Melquisedeque laj snup ti be ti Abrahame c'alal isut xa tal yu'un a scolta tal ti ajvaliletique ti chucbil ibatic yu'un ti j'eleq'uetique. Ti Melquisedeque laj yac'be bendición ti Abrahame. 2 Ti Abrahame lic stus ti lajlajuneb scotol ti c'utic oy yu'un ti j'eleq'uetique ti

laj spojbe tale. Jujun laj sloq'ues ti lajlajuneb. Ti c'u yepal laj sloq'uese ja' laj yac'be ti totil palee, ja' ti Melquisedeque. Yu'un ti Melquisedec xchi ti sbie, “ja' totil ajvalil ti smacoj scotol ti toj o'ntonile”, xchi sjam. Yu'un ti ajvalil yu'un Salem ti xchi sc'opilale “ja' totil ajvalil ti smacoj scotol ti jun o'ntonile”, xchi sjam. 3 Mu p'ejeluc ti hun much'u stot sme' ti Melquisedeque. Mu xca'itic c'usi ora i'an, c'usi ora icham. Ja' totil pale sventa sbatel osil ti Melquisedeque chil ti Diose. Yu'un mu xca'itic sc'opilal bu ital bu ibat, hech yu'un ja' señail ti Melquisedeque yu'un cuxul sbatel osil ti Snich'on ti Diose.

4 Nopic lec ti ja' muc' i'ilat ti Melquisedeque yu'un ti jtatamoltic Abrahame, yu'un laj yac'be jujun ti lajlajuneb ti Melquisedeque ti Abrahame. Jujun laj sloq'ues ti lajlajuneb ti scotol ti c'utic laj spoj tal ti c'alal i'ay ti pleitoe. Ti c'u yepal laj sloq'uese ja' laj yac'be ti Melquisedeque. 5 Ti ja'uc jchi'iltic ti Melquisedeque, hech sjam ti i'ac'bat ti jujun ti lajlajuneb yu'un ti jtatamoltic Abrahame. Yu'un patil c'alal i'ochic ti pale ti yelnich'nab ti Levie, laj yalbucutic ti ja' tsc'an ti jujun ti jloq'uestic ti lajlajuneb ti scotol ti c'usi ch-an cu'untique yu'un chcac'betic. Yu'un ja' jchi'iltic ch-abtej cu'untic. 6 Ti Melquisedeque ti ma'uc jchi'iltique i'ac'bat jujun ti lajlajuneb yu'un ti jtotic Abrahame. Ti Melquisedeque laj yac'be bendición ti Abrahame, ja' ti t'ujbil ti ep ch-ac'bat bendición yu'un ti Diose. 7 Jcotoltic ti jna'tic ti ja' ono'ox chich' bendición ti much'utic yamal yabtele. Ja' ono'ox chac' bendición ti much'u tsots yabtel yich'oje. 8 Ti jtos ti paleetique, ja' ti yelnich'nab ti Levie, ja' ti i'ac'batic ti jujun ti lajlajuneb yu'un ti xchi'iltaque, ja' ichamic lume. Ti jun ti palee, ja' ti Melquisedeque, ja' ti i'ac'bat jujun ti lajlajuneb yu'un ti Abrahame, ja' no'ox oy sc'opilal ti sc'op ti Diose ti ja' icuxi, mu'yuc sc'opilal ti ichame. 9-10 Yac'ojbe ti jujun ti lajlajuneb uc ti Melquisedeque ti Levie c'otem yu'un ja' laj yac' ti statamole, ja' ti Abrahame, laj yac'be ti Melquisedeque. Te xa oy ti Levie ya'yel c'alal laj snup ti be ti Abrahame ti Melquisedeque. Yu'un ja' ts'acal to ti it'ujat ti yelnich'nab ti Levie yu'un ch-och ti palee.

11 Ti ja'uc nijcol o yu'un ti mantaletique ti laj yalbucutic comel ti yelnich'nab ti Levie ti ja' smacojic o ti yabtel ti palee, mu hechuc xa it'ujat yan ti hechuque. Ja'uque it'ujat yan yu'un hech co'ol chich' yabtel hech chaj c'u che'el ti Melquisedeque. 12 Yu'un ilaj yabtel ti yelnich'nab ti Levie, hech ilaj sc'opilal uc ti mantaletique ti laj yalique. 13 Ti Jesuse ti ja' ochem xa ti totil pale cu'untique, mu yelnich'onuc ti Levie. Oy ti sventa yan jchop, ja' ti mu'yuc bu albil sc'opilal yu'un chba yac' smoton Dios te ti scajaneb smoton ti Diose. 14 Yu'un jcotoltic ti jna'tic ti ja' yelnich'on ti Judae ti Cajvaltique. Ti yelnich'on ti Judae mi junuc mu hechuc albil sc'opilal yu'un ti Moisese ti ch-ochic ti palee.

15 Yu'un co'ol laj xa yich' yabtel hech chaj c'u che'el ti Melquisedeque ti ach' totil pale cu'untique, hech chvinaj ti ijel xa ti smantal ti Diose. 16 Yu'un ti i'och ti totil pale cu'untic ti Jesuse, ma'uc yu'un much'u statamol yu'un hech i'och ti pale. Ja' smantal ti Diose ti i'oche yu'un cuxul sbatel osil hech sbatel osil ch-abtej cu'untic ti stojol ti Diose. 17 Yu'un hech albil sc'opilal:

Ho'ot cha'och ti totil pale sventa sbatel osil.
Co'ol chavich' avabtel hech chaj c'u che'el ti Melquisedeque yu'un smacoj
xcha'jechel ti Melquisedeque.
Ochem ti totil pale, ochem ti ajvalil uc,
ti x'utate. 18 Hech yu'un ilaj xa sc'opilal ti oy paleetic li' ti balumile yu'un mu xu' chij'och ti stojol Dios yu'unic. 19 Yu'un ti Jesuse xu' chij'och ti stojol Dios yu'un, yu'un ja' ti sventa ti mu xa quecheluc quilintaeltic ti stojol ti Diose.

20-21 Ti Diose laj yal mantal laj sva'an sba ti rextico uc ti hech tstic' ti Snich'one. Yu'un hech ts'ibabil ti sc'op ti Diose:

Mu sna' sutes sc'op ti Jtotic Diose.
J'ech'el laj xa yalbe ti Cajvaltique:
“Ho'ot cha'och ti totil pale sventa sbatel osil”,
xchi ti Diose, ti xchie. Ja'uc ti yelnich'nab ti Levie, ja' no'ox laj yal ti hech ch-ochilanic ti pale. 22 Hech yu'un más tsots yabtel i'ac'bat ti Jesuse yu'un ti Diose yu'un laj sva'an sba ti rextico. Ja' más lec ti ach' trato ti ora to ti hech laj xa xchapan xchi'uc ti ho'ucutique ti Diose. Ja' señail ti ach' trato yu'un te xa oy ti vinajel ti Jesuse, ja' chc'opoj cu'untic. 23 Ti yelnich'nab ti Levie xmelmun i'ochic ti totil pale. Hech xmelmun ichamic uc. Ep ti totil paleetique ti i'ech'ique li' ti balumile ti vo'one. 24 Ti ora to yu'un ja' i'och ti totil pale cu'untic ti Jesuse, mu xa xjel yu'un ja' cuxul sbatel osil. 25 Hech yu'un j'ech'el chcol yu'un ti Jesuse scotol ti much'utic chnopejic tal ti stojol ti Diose ti sventa. Yu'un ja' cuxul sbatel osil ti Jesuse. Ja' scotol c'ac'al chc'opoj yu'unic ti stojol ti Diose ti Jesuse.

26 Yu'un ja' tsc'an ti hech oy ti totil pale cu'untique. Ja' ti lec yo'ntone, ti mu sna' spas c'usi chopole, ti mu'yuc mulil ti stojole, ti mu co'oluc hech chaj c'u che'el ti ho'ucutique ti oy jmultique, ti pasbil xa ti muc' ti ora to te ti sbats'ic'ob ti Diose. 27 Ja'uc ti totil paleetique scotol c'ac'al laj smililambe smoton ti Diose. Jbael laj yaq'uic ti ch'ayel smul stuquic, patil laj yac'be ti ch'ayel smul ti xchi'iltaque. Mu hechuc ti Cajvaltique. Ja' j'ech'el no'ox laj yac' sba ti milel yu'un jmultic stuc. 28 Ti poco mantal yu'un ti Diose ja' chal ti ch-ochic ti totil pale viniquetic ti mu'yuc yip yo'ntonique. Ja' ti c'alal laj sva'an sba ti rextico ti Diose, ja' laj yac' ochuc ti Snich'one ti ja' j'ech'el no'ox tstsal yu'un ti muliletique. Hech yu'un ilaj sc'opilal ti poco mantal yu'un ti Diose.

8

Ja' sc'opilal ti sventainoj ti ach' tratoe ti Jesuse

1 Ja' hech sjam ti c'usi laj xa jcholboxuque. Hech oy ti totil pale ti sventainojucutique. Ti ora to te nacal ti sbats'ic'ob ti Diose te ti vinajel, pasbil ti muc'. Ti Diose te nacal ti smuc'ta nacleb tspas ti mantal scotol. 2 Ti totil paleetic ti i'ech'ic li' ti balumile i'abtej cu'untic te ti templonucule, ti ja' pasbil ti sc'ob crixchanoetique. Ja'uc ti totil pale cu'untic ti ora to te ch-abtej cu'untic ti mero stojol ti Diose te ti vinajel, ti ja' pasbil yu'un ti Diose. 3 Scotol ti much'utic i'och ti totil pale li' ti balumile ti vo'onee, ja' yabtelic laj yaq'uilambe smoton ti Diose, laj smililambe smoton ti Diose. Ja'uc ti totil pale cu'untic ti ora to laj xa yac'be smoton ti Dios uque. J'ech'el no'ox laj yac' ti motonile, ja' motonil ti stuque. J'ech'el no'ox laj yac' sba pero ja' chtunilan cu'untic scotol c'ac'al asta sbatel osil. Ja' más lec yabtel stuc. 4 Ti ja'uc li' ti balumil ch-abtej ti Jesuse, mu xtic'at ti totil pale yu'un ti jchi'iltique yu'un yan ti yabtel ti Jesuse. Mu co'oluc yabtelic xchi'uc ti totil paleetic li' ti balumile ti chac'beic smoton Dios stuquique hech chaj c'u che'el chal ti mantaletique. Ja'uc ti Jesuse, ja' sventa vinajel. 5 Yu'un ti templo li' ti balumile ja' señail no'ox hech chaj c'u che'el oy ti vinajel. Ja' sjam ti hech ipasat ti mantal ti Moisese yu'un ti Diose c'alal lic smeltsan ti templonucule: “Scotol ta me xameltsan hech chaj c'u che'el ti señaile ti laj cac'bot avil te ti ba vits”, ti x'utate. 6 Ti yabtel ti yich'oj ti paleetic li' ti balumile mu xco'olaj xchi'uc ti yabtel ti yich'oj ti Jesuse. Ja' más lec ti yabtel ti yich'oj stuc ti Jesuse. Ja' más lec ti ach' trato ti sventainoj stuque, yu'un ja' chijcolucutic yu'un sbatel osil.

7 Ti nijcoluc yu'un ti sba tratoe, mu persauc oy yan trato ti hechuque. 8 Yu'un laj yil ti Diose ti muc xch'un yu'unic ti mantaletique ti jtatamol jmembeltique ti vo'one, hech yu'un hech laj yal:

Ta me sta yorail ti yan to c'ac'al ti jpas trato xchi'uc ti avelnich'nabique,
ho'oxuc ti yelnich'onoxuc ti Israel xchi'uque.
Manchuc mi cha'tos avac'oj abaic ti ora to, jun no'ox chaquilic asta avel-
nich'nabic.
9 Mu xa co'oluc ti trato ti jpas xchi'uc ti avelnich'nabique hech chaj c'u che'el
laj jpas xchi'uc ti atatamol amembelique ti vo'one ti ja' laj quic' loq'uel
tal te ti slumal Egipto.
Ja' no'ox laj jcoltailan hech ihu' yu'unic ijelavic ti butic ijelavique.
Yu'un mu j'ech'eluc laj spas ti muc' ti trato cu'une,
hech yu'un ti jcomes ti poco tratoe, xchi ti Diose.
10 Hech yu'un hech oy ti trato ti jpas xchi'uc ti avelnich'nabique.
Ta me sta yorail chcac'be ti yo'ntonic ti mantaletic cu'une.
Ta me jts'ibabe ti yo'ntonic.
Ho'on Diosun yu'unic chic'ot ti mero melel.
Ja' cu'un chc'otic ti mero melel.
11 Mi junuc mu'yuc much'u chalbe sbaic hech:
“Ojtiquino ti Cajvaltique”, mu xut sbaic hech.
Yu'un ti jujune xiyojtiquinucun manchuc mi muc' mi biq'uitic.
Mu xalbe sbaic yu'un hech chiyojtiquinucun scotolic.
12 Yu'un j'ech'el chch'ay ti co'nton ti smulique,
xchi ti Diose. 13 “Ti jpas ach' trato”, ti xchie, yu'un mu xa xtun ti poco tratoe.
Yu'un ja' ti bu mu'yuc xa stu, ja' ti jtentic comel.

9

1 Ti primero tratoe hech ipasatic ti mantal yu'un ti Diose ti jtatamol jmembeltique ti vo'one ti ac'o spasic ti temploe. I'albat uc yu'un ti Diose ti c'u che'el tsc'an ti chac' sbaic ti abatinel ti stojol ti Diose te ti templo. 2 Hech lic spasic ti templonucule. Ja' hech ti chib cuarto ti yute. Te ti sba cuarto, ja' ti ch'ul cuarto i'ac'bat sbie, oy ti yav c'oq'ue, ja' ti candelero sbie, xchi'uc ti mesa yo' bu laj yaq'uic ti vaje te ti stojol ti Diose. 3-4 Ti xcha'c'olol ti nae ti ch'acbil ti poq'ue, ja' ti jelaven ch'ul cuarto sbie. Ja' te oy ti mesa ti bu chc'ot xvaxan ti pome ti totil palee. Ja' macbil ti c'anal taq'uin ti mesae. Te oy uc ti arca ti sventa ti tratoe. Macbil ti c'anal taq'uin uc ti arcae. Te tiq'uil ti yut ti arcae ti jun p'in pasbil ti c'anal taq'uin uc yo' bu q'uejbil ti manavaje. Te tiq'uil uc ti snabte' ti Aarone ti laj yac' xniche. Te tiq'uil uc ti cha'pech ton yo' bu ts'ibabil ti mantaletique. 5 Ti sba ti arcae te oy ti sloc'tombail ti totil ch'ul abatetique ti ja' smacojic ti squeval ti Diose te yo' bu chch'aybat smul crixchanoetic. Ta yutsil, mu xu' chacalbot sc'opilal scotol.

6 Hech laj xchapan ti Diose ti scotol c'ac'al i'ochilan ti sba cuarto te ti templonucule ti bic'tal paleetique yu'un te ch-abtejic yu'un ti Diose. 7 Ti xchibal cuartoe jun no'ox vuelta i'och ti jun habil stuc ti totil palee. Laj yich' ochel ch'ich'. Te ba yac' ti stojol ti Diose. Ja' señail stojol smul stuc ti totil palee xchi'uc ti c'u yepal smul ti staojic uc ti xchi'iltaque ti mu laj sna'ic mi oy laj sta smulique. 8 Hech chijyac'bucutic jna'tic ti Ch'ul Espíritue ti c'alal ti chotol to ti primero temploe, ja' ti templonucule, ti c'alal ch-abtej to cu'untic ti paleetique, chvinaj ti mu to xu' chij'och ti jelaven ch'ul cuartoe. 9 Hech chaj c'u che'el ti much'utic laj yac' ti ch'ayilanel smul ti vo'one muc x'och ti jelaven ch'ul cuarto, ja' no'ox hech uc ti ora to ti much'utic hech to chch'unic ti hech to yac'oj sba chaq'uilambeic smoton ti Diose, tsmililambeic smoton ti Diose, hech mu xu' ch-och ti stojol ti Diose, yu'un mu xlecubtasatic yu'un ti hech tspasique. 10 Yu'un ti poco mantaletique ja' no'ox sventa jcuxlejaltic li' ti balumile. Ja' no'ox sc'opilal ve'elil xchi'uc c'usi chuch'ic, xchi'uc c'u che'el tspoc sc'obic, ch-atinic. Ja' no'ox sventa yu'un lec ch-ilatic yu'un ti Diose,

ma'uc sventa yu'un j'ech'el chcolic sbatel osil. Hech oy sc'opilal ja'to c'alal ital ti Cristoe. Yu'un c'alal ital ti Cristoe, ijel ti mantaletique.

11 Yu'un i'ay xa li' ti Cristoe, hech yu'un ja' totil pale ic'ot cu'untic. Ja' ti sventainoj scotol ti c'utic leque ja' ti yac'oj sba chijyac'bucutique. Ti templo ti bu ch-abtej ti Cristoe, te oy ti vinajel. Ja' más muc'. Ja' jun no'ox yutsil. Mu pasbiluc ti sc'ob crixchanoetic. 12 Ma'uc ti sventa xch'ich'el totil chivo, ma'uc ti sventa xch'ich'el unen vacax ti hech i'och ti stojol ti mero Diose. Ja' ti sventa xch'ich'el stuc ti hech i'oche. J'ech'el i'och o, j'ech'el ihu' yu'un laj stojbucutic jmultic sventa sbatel osil. 13 Yu'un hech tspasic li' ti balumile. Chaq'uic ti lecubtasel sbec'talic xchi'uc ti xch'ich'el vacaxe, mi xch'ich'el totil chivoe, mi stanil unen vaca ti c'aq'ueme, ja' no'ox yu'un ti c'uc no'ox chc'ot ti pasel yu'unique. Yu'un oy smul ch-ilatic yu'un ti Diose. 14 Mi hech chlecubtasvan ti xch'ich'el vacaxe, ti xch'ich'el totil chivoe, ja' j'ech'el nijlecub yu'un o ti xch'ich'el ti Cristoe, ja' ti mi jutuc mu'yuc smule. Yutsil yo'nton laj yac' sba ti milel cu'untic stuc sventa smoton Dios cu'untic sbatel osil. Ti sventa ti Ch'ul Espíritue ti iventaimbat yo'ntone, hech ihu' yu'un. Hech yu'un j'ech'el chistup'bucutic ti co'ntontic ti hech jch'unojtic ono'ox ti chcac'tic persa ti jch'untic yu'un hech chijcolucutic laj jcuytique. Hech yu'un ti ora to ti laj xa stup'bucutic ti co'ntontique, xu' chijtun yu'un ti Diose ti stalel cuxule.

15 Hech yu'un ja' sventainoj ti ach' trato ti Cristoe. Yu'un ja' icham yu'un scotol jmultic hech yu'un laj xa stojbucutic ti c'u yepal laj jta jmultique c'alal oyucutic to ti sventa ti primero tratoe. Hech yu'un ho'ucutic ti laj xa yic'ucutic ti stojol ti Diose, hech chquich'tic scotol ti c'utic leque ti chijyalbucutic ti chquich'tic sventa sbatel osil. 16 Hech chaj c'u che'el tscajp'ejan comel ti hun ti much'utic chich' ti c'utic oy yu'une. Ja'to mi ichame, ja'to chc'ot ti pasel chich' ch'acbel ti c'utic oy yu'une. 17 "Ja'to mi nichame, ja'to chavich'ic", xchi. Hech yu'un ja'to mi ichame, ja'to xu' chc'ot ti pasel. Mu xu' chc'ot ti pasel c'alal cuxul toe. Ja' no'ox hech uc ja'to icham ti Cristoe, ja'to laj quich'tic ti c'utic leque ja' ti sventa sbatel osile. 18 Hech yu'un persa oy ono'ox ch'ich' itun ti primero trato uque. Yu'un ti persa itun yu'unic ti ch'ich'e ti primero tratoe, ja' señail ti persa chtal chamuc ti Cristoe. 19 Ti c'alal laj yo'nton laj yavta scotol ti mantaletique ti Moisese te ti stojol scotol ti jtatamoltique ti vo'one, lic stsac xch'ich'el unen vacax xchi'uc xch'ich'el totil chivo. Laj stsac ho' uc. Hech yu'un lic stsac hisopote', lic sts'aj ti ch'ich'. Oy tsots yich'oj ti sni' ti hisopote'e. Tsoj ono'ox ti tsotse. Hech lic svits-alta ti sun yo' bu ts'ibabil ti mantaletique ti ch'ich'e. Hech lic svits-alta uc scotol ti crixchanoetique. 20 Hech laj yalbe ti jtatamoltique: "Ti ch'ich' avi to ja' señail ti laj xa jpastic trato xchi'uc ti Diose", xchi. 21 Laj svits-alta uc ti templonucule xchi'uc scotol ti c'utic te tiq'uil te ti templonucul ja' ti chtunilan yu'unic yu'un ch-abtejic yu'un ti Diose. 22 Yu'un hech chal ti mantaletique ti ep chich' lecubtasel yu'un ch'ich'. Jutuc no'ox ti bu mu xich' lecubtasel yu'un ti ch'ich'e. Yu'un ti manchuc chmal ch'ich', mu xch'ay mulil.

Ja' sc'opilal ti yu'un laj yac' sba ti milel yu'un jmultic ti Cristoe, hech yu'un j'ech'el ich'ay ti jmultique

23 Ti c'u che'el laj spasic li' ti balumile ja' señail ti hech ono'ox chc'ot ti pasel ti vinajel. Ti sventa xch'ich'el vacax o chivo xu' i'ochic ti stojol Dios li' ti balumile. Ja' no'ox hech ti ho'ucutique ti sventa ti xch'ich'el ti Cristoe xu' chij'och ti stojol Dios te ti vinajel. Hech yu'un ja' tsots sc'opilal ti xch'ich'el ti Cristoe. Ja' yamal sc'opilal ti xch'ich'el vacax o chivo li' ti balumile. 24 Yu'un ti Cristoe ochem xa ti vinajel, ja' ti mero ch'ul cuartoe, yu'un ja' te oy ti Diose. Mu yu'unuc i'och ti ch'ul cuarto bu pasbil ti sc'ob crixchanoetic. Yu'un li' ti balumile ja' señail no'ox, ma'uc ti mero ch'ul cuartoe. Yu'un ochem

xa ti vinajel ti Cristoe hech yu'un ja' chc'opoj cu'untic ti ora to ti stojol ti Diose. 25 Mu yu'unuc ep vuelta chaq'uilan sba ti milel hech chaj c'u che'el tsmililan vacax o chivo ti totil pale ti chich' ochel ti jelaven ch'ul cuarto jun vuelta jujun habil li' ti balumile. Mu co'oluc. 26 Ti yu'unuc hech tsc'ane, ep xa vuelta i'ech'ilan xa svocol asta c'alal ilic ti balumile asta ti ora to ti hechuque. Ja'uque, c'alal i'ech' xa ep habil, laj sta yorail tspajes ti xch'ich'el vacaxe o chivoe ti Diose, hech yu'un laj stac talel ti Snich'one. J'ech'el tal xch'aybucutic jmultic yu'un ja' tal yac' sba ti milel cu'untic. 27 Jun no'ox vuelta chijchamucutic ti jujunucutique. Patil jun no'ox vuelta ch-ich'batic sc'opic yu'un smulic ti much'utic mu xch'unique. 28 Ja' no'ox hech uc jun no'ox vuelta laj yac' sba ti milel ti Cristoe yu'un hech laj xcuchbucutic jmultic jcotoltic. Chcha'sut tal yan vuelta, ma'uc yu'un chtal xcuchbucutic jmultic yan vuelta. Ja' yu'un chtal yu'un chijyic'ucutic batel, ho'ucutic ti cac'oj jbatic ti jmalatic chtale, yu'un hech chijcolucutic sbatel osil ti sventa.

10

1 Ti lec i'ilat yu'un ti Diose ti much'utic laj smilbeic smoton yu'un chac'beic ti vo'one, ja' señail no'ox ti j'ech'el lec chijyilucutic ti Diose ti sventa ti Cristoe. Yu'un ¡bu c'amba hu'uc ti j'ech'el mu'yuc xa smulic ch-ilatic yu'un ti Diose ti much'utic chich'beic tal smoton ti Diose ti tsmililambeic yu'un chaq'uilambeic jujun habil! 2 Taca j'ech'eluc lec ch-ilatique, mu xa xaq'uilanic ti smoton ti hechuque. Ti yu'unuc j'ech'el ipocbat yo'ntonic ti much'utic hech chch'unic ti Diose, mu xa xlo'laj yo'ntonic ti hechuque. 3 Pero c'alal tsmilbeic smoton ti Diose yu'un ti smulique jujun habil, te tsna'ic ti oy ti smulique. 4 Yu'un ¡bu c'amba hu'uc yu'un ti xch'ich'el vacaxe xchi'uc ti xch'ich'el totil chivoe ti j'ech'el chixch'aybucutic jmultique yu'un señail no'ox!

5 Hech yu'un c'alal yorail ital li' ti balumile ti Cristoe, hech laj yalbe ti Diose:
Mu tauc yutsil chavil ti xch'ich'el vacaxe, ti xch'ich'el totil chivoe ti chayac'bote.
Ja' laj xa achapambun ti jbec'tale yu'un j'ech'el chba jtojbe ti smulique.
6 Ma'uc lec avo'nton yu'un hech cha'ac'bat amoton yu'un hech chtoj o smulic.
7 Hech yu'un ti hech laj calbote:
"Li'oyun ho'oni, chba jpas ti c'usi tsc'an ti avo'ntone, Dios cu'un.
Chba cac' jba ti milel hech chaj c'u che'el ts'ibabil comel jc'opilal te ti balbil hun", ti xichie,
xchi ti Cristoe. 8 Yu'un ti hech laj yal ti jbaele ti Cristoe ti "mu tauc yutsil chavil ti xch'ich'el vacaxe, ti xch'ich'el totil chivoe ti chayac'bote, ma'uc lec avo'nton yu'un hech cha'ac'bat amoton yu'un hech chtoj o smulic", ti xchie, ja' no'ox yu'un ti hech chal ti mantaletique ti hech ac'o cac'tique. 9 Hech yu'un patil laj yal: "Li'oyun ho'oni, chba jpas ti c'usi tsc'an ti avo'ntone, chba cac' jba ti milel", ti xchie. Hech ilaj sc'opilal ti mantaletique ti jbael laj yalbe sc'opilale. Ja' tsots sc'opilal ti patil laj yalbe sc'opilale, ja' ti tal yac' sba ti milel yu'un jmultic. 10 Hech laj sc'an yo'nton ti Diose ti ja' ti sventa ti j'ech'el laj yac' sba ti milel cu'untic ti Jesucristoe ti hech ich'ay ti jmultique, hech ilecubtasat ti co'ntontique.

11 Scotol ti paleetique te va'ajtic ch-abtejic ti stojol ti Diose scotol c'ac'al. Ja' no'ox puru abtel tspasilanic yu'un tsmililambeic smoton ti Diose ti chaq'uilambeique, ti mu xch'ay mulil mi jutuc. 12 Ti Cristoe laj yac'be ti Diose jun no'ox smoton ti milbile, ja' ti stuque. Ja' sventa stojol mulil asta sbatel osil. Patil ba nacluc te ti sbats'ic'ob ti Diose. 13 Te tsmala ja'to mi itsalbat scotol ti yajcontrae. 14 Yu'un ti sventa ti jun no'ox smoton ti milbile ti laj yac'be ti

Diose, hech j'ech'el mu'yuc xa smulic ch-ilat yu'un ti Diose scotol ti much'utic
hech lecubtasbil yo'ntonic yu'une. 15 Ti Ch'ul Espíritue chijyac'bucutic jna'tic
ti melel. Yu'un ma'uc no'ox hech laj yal ti Diose:
16 Hech oy ti trato ti jpastic xchi'uc ti ho'oxuque, xchi ti Diose.
Ta me sta yorail chacac'bot ti avo'ntonic ti mantaletic cu'une.
Ta me xajts'ibaboxuc comel ti avo'ntonic,
xchi ti Diose. 17 Hech laj yal yan:
J'ech'el chch'ay ti co'nton ti amulique,
xchi ti Diose. 18 Yu'un ti ch'ayem xa jmultic yu'un ti Diose, hech yu'un mu xa
oyuc yan motonil chcac'tic.

Ja' sc'opilal ti jun co'ntontic ac'o nopejucutic tal ti stojol ti Diose

19 Hech yu'un, quermanotac, yu'un nijcolucutic xa ti libre yu'un ti jmul-
tique, hech yu'un mu xijxi', nichim no'ox co'ntontic xu' ti jc'opontic Dios ti
jujunucutique ti sventa ti xch'ich'el ti Jesucristoe. 20 Yu'un ti laj yich' sbec'tal
ti Cristoe, yu'un ti hech imilate, hech yu'un laj xa sjambucutic ti bee hech
yu'un xu' ti jc'opontic ti Diose jtuctic ti jujunucutique. Ti vo'one mu stac'
ono'ox ti jc'opontic ti Diose jtuctic. Yu'un te chc'opoj cu'untic ti stojol ti Diose
ti ora to ti Cristoe, hech yu'un chijya'ibucutic jc'optic ti Diose. 21 Hech yu'un
ja' totil pale cu'untic ti Jesucristoe. Ja' sventainojucutic jcotoltic ho'ucutic ti
yol snich'onucutic ti Diose. 22 Hech yu'un jun co'ntontic ac'o nopejucutic tal ti
stojol ti Diose. Ac'o jch'untic ti lec chijyilucutique yu'un pocbil xa co'ntontic
ti xch'ich'el ti Cristoe, pocbil xa jbec'taltic ya'yel yu'un laj xa quich'tic ho'.
Hech yu'un mu'yuc xa jmultic chijyilucutic. 23 Ac'o me caltic ti jch'unojtic
ti chijcolucutic yu'un ti Cristoe. Mu me spec'tsaj sc'opilal cu'untic. Yu'un
persa chc'ot ti pasel ti hech yalojbucutique. 24 Ac'o jnoptic ti c'u che'el tsc'an
ti jmuc'ubtasbe jbatic co'ntontic yu'un hech chijc'uxubinvan, yu'un hech xu'
cu'untic ti jpastic lequil abteletic. 25 Mu me xijpaj yu'un ti chba jtsobilan
jbatique yu'un chca'itic ti sc'op ti Diose. Yu'un oy much'u hech laj xa spas. Mu
me jpastic hech uc, ac'o quic' jbatic batel. Ja' tsc'an ti hech chacolta abaique
yu'un chana'ic ti po'ot xa tsta yorail chtal ti Cajvaltique.

26 Mi ca'yojtic xa ti sc'op ti Diose ti ja' melele, mi yutsil co'ntontic ta to
jsa'ilan jmultic, mu'yuc xa yan smoton Dios ti xu' ti jmiltic yu'un ti jmultique.
27 Ja' no'ox puru xi'el chca'ilantic yu'un ti jna'tic ti chc'o yich'bucutic jc'optic
yu'un jmultic. Ti jna'tic ti chij'och ti c'oc' ti yan sba chtile, yo' bu chmilat scotol
ti much'utic scontrainoj ti Diose. 28 Ti much'utic laj sp'ajic ti mantaletique ti
laj yal ti vo'one ti Moisese, ti sventa sc'op cha'vo' oxvo' no'ox rextico hech
imilatic. Mi jutuc muc xich'ic c'uxubinel. 29 Mi muc xich'ic c'uxubinel
ti much'utic laj sp'ajic ti mantaletic ti vo'one, ¡bu ba yich'ic c'uxubinel ti
much'utic mu xa xtun chilic ti Snich'on ti Diose, ti mu'yuc xa stu ti yo'ntonic
ti xch'ich'el ti Cristoe ti ja' ono'ox ipocbatic yo'ntonic yu'une, ti tscontrainic
ti Ch'ul Espíritu yu'un ti Diose ti ja' i'ac'batic ono'ox yutsil yo'ntonic yu'une!
Ja' ech'em chich'ic castigo. 30 Yu'un ti jna'betic yo'nton ti Diose ti hech yaloj:
“Ho'on jventa chcac' castigo. Ho'on jventa chcac'be stoj”, ti xchie. Hech yaloj
uc: “Ho'on Diosun. Ho'on chquich'be sc'op yu'un smulic ti much'utic cu'une”,
ti xchie. 31 ¡Ep me jvocoltic mi nij'ac'at entrecal ti sc'ob ti Diose ti stalel cuxule!

32 Na'ic me ti vo'one c'alal ja'to no'ox nap'ijub yu'un ti Diose lec ac'opilalic
yu'un lec laj ats'iquic vocol. 33 Ti stojol scotol crixchanoetic oy bu laj avich'ic
labanel, oy bu laj avich'ic ilbajinel. Oy bu ay acoltaic ti much'u chich'ic
ilbajinele. 34 Laj ac'uxubinic ti much'utic itic'atic ti presoe. Nichim no'ox
avo'ntonic laj ats'iquic ti napojbat ti c'utic oy avu'unique yu'un laj ana'ic ti
jelaven yutsil ti c'utic chc'o avich'ic ti vinajel ti mu xbat ti pojele. Hech yu'un

mu tsotsuc sc'opilal laj ava'i ti chapojbatic ti c'usi oy avu'unic li' ti balumile.
35 Hech yu'un ti ora to mu me xaten ti xch'unojel avo'ntonique. Yu'un lec
cha'ac'batic atojolic yu'un. 36 Tsots me xapas abaic yu'un hech xu' avu'unic
chapasic ti c'usi sc'an yo'nton ti Diose. Hech cha'ac'batic ti c'utic yaloj ono'ox
ti chavich'ique. 37 Yu'un hech chal ti sc'op Diose:
Jutuc xa sc'an tsta yorail chcha'sut tal ti much'u sc'opilal chcha'sut tale; mu
xa epuc c'ac'al tsc'an, ti xchie.
38 Ti cabate ti toj yo'nton chquile, ja' ti sventa xch'unojel yo'nton chcuxi.
Mi chcha'sut batel, mu lecuc co'nton yu'un obi,
ti xchie. 39 Ti ho'ucutique mu hechuc co'ntontic hech chaj c'u che'el ti
much'utic chcha'sut batele, ti ch'ayel chbatique. J'ech'el jch'unojtic ho'ucutic
yu'un hech chijcuxiucutic sbatel osil.

11

Ja' sc'opilalic ti much'utic oy lec xch'unojel yo'ntonique

1 Ja' hech yabtel ti xch'unojel co'ntontique. Ti jch'untic ti chc'ot ti pasel ti
c'utic ta to jmalatique. Ti jch'untic ti chquich'tic ti c'utic mu to chquiltique.
2 Ti jch'unojeletic ti vo'onee ti sventa xch'unojel yo'ntonic ti lec sc'opilalique.
3 Yu'un oy xch'unojel co'ntontic, ti jna'tic ti ja' smantal Dios ti imeltsaj scotol
ti c'utic oye. Ja' no'ox ti jna'tic ti jq'ueltic. Mu jna'tic bu ital.
4 Yu'un oy xch'unojel yo'nton ti Abele, hech yu'un más lec ti smoton Diose
ti laj yac'bee. Ja'uc ti Caine mu lecuc ti motonile ti laj yac'be ti Diose. Hech toj
yo'nton i'ilat yu'un ti Diose ti Abele, hech itsacbat yu'un ti Diose ti smoton ti
laj yac'bee. Ja'uc ti Caine muc stsacbat. Hech yu'un manchuc mi chamen xa
ti Abele, ta to xc'opoj ya'yel yu'un oy xch'unojel yo'nton.
5 Yu'un oy xch'unojel yo'nton ti Enoque, muc xvay ti sbec'tale. Cuxul i'ic'at
batel ti vinajel. Muc xtaat ti sa'el yu'un i'ic'at batel yu'un ti Diose. C'alal mu
to ch-ic'ate, hech sc'opilal ti lec ono'ox yo'nton Dios yu'un. 6 Yu'un ti much'u
mu'yuc xch'unojel yo'ntone, mu lecuc ch-ilat yu'un ti Diose. Yu'un scotol ti
much'u chnopejic tal ti stojol ti Diose, persa xch'unoj ti cuxul ti Diose. Persa
xch'unoj uc ti tsta ti Diose yu'un ti yac'oj sba tsa'e.
7 Yu'un oy xch'unojel yo'nton ti Noee, laj smeltsan jun barco yo' bu icol
xchi'uc sjunul sna. Yu'un i'ac'bat sna' yu'un ti Diose ti chtal ti castigoe. Mu to
tsq'uel stuc. Yu'un ti laj xch'un ti c'u che'el i'albat yu'un ti Diose hech itabat
smulic scotol ti xchi'iltaque. Hech toj yo'nton i'ilat yu'un ti Diose yu'un ti oy
xch'unojel yo'ntone.
8 Yu'un oy xch'unojel yo'nton ti Abrahame, laj xch'un ti i'ic'at loq'uel ti
slumal. Iloc' batel ti slumal, ibat ti yan balumil ti i'albat ti ch-ac'bat sventain
xchi'uc snich'on xchi'uc yelnich'nabtac. Ti c'alal iloc' batele, mu laj sna' bu
to oy. 9 Yu'un oy xch'unojel yo'nton ti Abrahame, hech yu'un c'alal inaqui
ti balumil ti i'ac'bat sventaine, muc xch'un ti ja' mero slumal o. Ja' no'ox
nailnucul laj snain ti Abrahame. Hech laj spas uc ti snich'one, ja' ti Isaaque,
xchi'uc ti yelnich'one, ja' ti Jacobe, c'alal hech laj yich'ic comel ti balumile.
10 Yu'un ti Abrahame laj xch'un ti te chc'o nacluc o ti muc'ta jteclum ti mu
xlaje te ti vinajel ti stuc smeltsanoj ti Diose.
11 Ti Sarae mi junuc vuelta muc x'alaj. Yu'un oy xch'unojel yo'nton, hech
laj sta yol manchuc mi ech'em xa yorail ti ch-alaje. Yu'un laj xch'un ti chc'ot
ti pasel ti sc'op ti Diose hech chaj c'u che'el i'albat ti jbaele. 12 Hech yu'un ti
sventa ti jun vinic ti chamen xa sbec'tal ya'yel yu'un mu xa xnich'naj, hech
yepal yelnich'nab i'an hech chaj c'u che'el ti c'analetique, hech chaj c'u che'el
ti hi'tic ti ti'nab ti mu stac' atele. 13 Scotol ti jayvo'ic ti oy sc'opilal li'to oy
xch'unojel yo'ntonic c'alal ichamic. C'alal ichamique, mu to ch-ac'batic ti

c'usi albil sc'opilale. Po'ot xa chc'o yich'ic laj ya'yic. Nichim no'ox yo'ntonic yu'un. Jamal laj yalic ti ma'uc mero slumalic li' ti balumile. 14 Ti much'utic hech chalique, jamal chaq'uic ti na'el ti chbatic ti bu mero slumalique. 15 Ti ja'uc sc'opilal ti balumil ti bu iloq'uic talele, xu' isutic batel ti hechuque. 16 Ja' laj sc'anic ti balumil ti jelaven yutsile, ja' ti vinajele. Hech yu'un mu xq'uexav ti Diose yu'un hech sbi: "Dios yu'un Abraham, yu'un Isaac, yu'un Jacob", xchi sc'opilal. Yu'un smeltsanoj xa ti Diose ti muc'ta jteclum ti bu chnaquiic yu'une.

17-18 Yu'un oy xch'unojel yo'nton ti Abrahame, hech yu'un c'alal ipasbat proval yo'nton yu'un ti Diose, laj yac'be sventa smoton Dios ti snich'one, ja' ti Isaaque. Ti Abrahame hech albil ono'ox yu'un ti Diose: "Ti sventa ti Isaaque hech chlic p'oluc avelnich'on", ti x'utate. Manchuc mi hech albil, laj yac'be sventa smoton Dios ti jun no'ox snich'one. 19 Xch'unoj ti Abrahame ti jelaven sp'ijil ti Diose, ti xu' chcha'cuses ti ánimaetique. Hech ic'ot ti pasel ya'yel. Icham ya'yel ti snich'one. Icha'cusesbat sut tal ya'yel.

20 Yu'un oy xch'unojel yo'nton ti Isaaque hech laj yac'be bendición ti Jacobe xchi'uc ti Esaue. Laj yalbe sc'opilalic ti c'u che'el chbatic jujun. 21 Yu'un oy xch'unojel yo'nton ti Jacobe, hech c'alal po'ot xa chcham, laj yac'be bendición ti cha'vo' xnich'nab ti Josee. Te va'al yicoj sjol snabte' ilequilc'opoj yu'un ti Diose. 22 Yu'un oy xch'unojel yo'nton ti Josee hech c'alal po'ot xa chcham, laj yal ti c'u x'elan chloq'uic batel ti slumal Egipto ti xchi'iltaque, ja' ti co'ol yelnich'nab ti Israel xchi'uque. Ja' laj yal comel mantal ti ac'o cuchbatuc batel ti sbaquele ti c'alal chloq'uic batel scotol ti xchi'iltaque.

23 Yu'un oy xch'unojel yo'ntonic ti stot sme' ti Moisese, hech c'alal i'an ti Moisese, muc xi'ic, muc spasbeic ti muc' ti smantal ti totil ajvalile. Laj snaq'uic oxib u ti olole yu'un laj yilic ti t'ujum ti olole. 24 C'alal laj sta xch'iel ti Moisese, yu'un oy xch'unojel yo'nton, hech muc sc'an ti ja' sme' chc'ot o ti stseb ti Faraone. 25 Yutsil yo'nton ba xchi'in ti ilbajinel ti xchi'iltaque, yu'un ja' co'ol t'ujbilic yu'un ti Diose xchi'uc ti xchi'iltaque. Muc sc'an sc'upin c'utic sventa mulil ti j'oc' no'ox lec chca'itique. 26 Laj xch'un ti ja' sc'ulejal chc'ot mi chcuch yu'un vocol hech chaj c'u che'el chcuch yu'un ti Cristoe. Hech yu'un muc sc'upimbe sc'ulejal ti egiptoetique yu'un laj sna' ti chc'o ac'batuc stojol yabtel yu'un ti Diose ti yan c'ac'al. 27 Yu'un oy xch'unojel yo'nton hech iloc' batel ti slumal Egipto. Mu yu'unuc ja' ixi' yu'un ti totil ajvalile yu'un ti ch-ilintaate. Ja' oy stsatsal yo'nton yu'un sq'uelojbe sat ti Diose laj ya'i, ja' ti mu xquilbetic sate.

28 Yu'un oy xch'unojel yo'nton ti Moisese, hech laj yalbe ti xchi'iltaque ti c'alal chtal xa ti ch'ul abate: "Milic acarneroic. Ti xch'ich'ele ja' chabon ti sti' ti anaique yu'un hech mu xismilbucutic ti sba col jnich'ontique", xut. Ja' q'uin Pascua sbi ic'ot cu'untic. 29 Yu'un oy xch'unojel yo'ntonic ti Moisese xchi'uc ti xchi'iltaque hech yu'un ijelavic batel ti o'lol nab, ja' ti Tsajal Nab sbie. Co'ol chaj c'u che'el taqui balumil laj ya'yic c'alal ixanavic ech'el ti o'lol nab. C'alal sc'an ch-ech'ic uc ti egiptoetique, te ichamic ti yut ho'.

30 Yu'un oy xch'unojel yo'ntonic ti jchi'iltic ti vo'one hech yu'un ijin yal tal ti macte'ton yu'un ti Jericoe c'alal its'aqui yu'unic laj sjoyobtaic hucub c'ac'al. 31 Yu'un oy xch'unojel yo'nton ti jmulavil antse, ja' ti Raabe, hech muc xmilat ti c'alal imilat scotol ti xchi'iltaque ti mu xch'unojuque. Yu'un c'ux ti yo'nton ti jtatamoltic ti a sq'uelic ti balumile ti jbaele, ja' laj yic' ochel ti sna.

32 Ta yutsil chcal ti hech yepal laj calboxuque. Oy to yan ti muc xacal-beique. Ja' sc'opilal ti Gedeone, ti Baraque, ti Sansone, ti Jeftee, ti Davide, ti Samuele, xchi'uc ti yan j'alc'opetic yu'un ti Diose. 33 Yu'un oy xch'unojel yo'ntonic hech ihu' yu'unic laj stsal totil ajvaliletic, toj laj spasic mantal,

laj yilic ti ic'ot ti pasel ti c'usi i'albatic yu'un ti Diose. Oy imac ye jti'vanej bolometic muc xti'at. 34 Oy itic'atic ti muc'ta c'oc', muc xc'aq'uic yu'un. Oy icolic loq'uel muc yich' espada. Ti much'u mu'yuc yip x'elan i'ac'bat yip. Itsalvanic ti pleito. Laj snutsbeic batel ti yajsoldado ti yajcontraique. 35 Oy antsetic icha'cusesbat yol ti chamen xae.

Oy i'ech' svocolic i'ilbajinat xchi'uc ti sbec'talique asta ichamic. Muc sc'anic mi chcoltaatic yu'un ja' tsc'an chcha'cusesat sventa sbatel osil. 36 Oy yantic uc laj sts'iquic labanel, laj yich'ic acial, ichucat, i'ochic ti chuquel. 37 Oy i'ac'batic ton hech ichamic, oy o'lol ituch'atic ti sierra. Oy ipasbatic proval yo'ntonic mi jamal chal ti xch'unoje, patil imilat ti espada. Oy mu'yuc sc'u'ic hech yu'un laj slapic snuculel carnero mi snuculel chivo. Me'onic ic'otic yu'un scoj ti ilbajinele, i'ech' svocolic, uts sbaic. 38 Ja' mu xtun yo'ntonic ti yan crixchanoetique. Ja' lum lec yo'ntonic lume. Muc xnaquiic lec. Ixanavic batel ti xocol balumil, ti vitsetic. Laj snac' sbaic ti pujul ch'enetic. 39 Lec sc'opilalic scotolic yu'un oy xch'unojel yo'ntonic. Muc to xich'ic scotol ti c'utic albil sc'opilal ti ch-ac'batic yu'un ti Diose. 40 Yu'un vo'one xchapanoj ti Diose ti jelaven yutsil ti co'ol chc'o quich'tic jcotoltic xchi'uc. Yu'un ma'uc no'ox sc'opilal stuquic. Yu'un tsta yorail tsts'aqui ti co'ol chquich'tic jcotoltic xchi'uc.

12

Ja' sc'opilal ti sc'an ti te oy jsatic ti stojol ti Jesuse

1 Yu'un ca'yojbetic sc'opilal ti ep ti much'utic jun yo'ntonic ti stojol ti Diose i'ech'ic li' ti balumile, hech yu'un ac'o jts'aclitic. Ja' lec ti jcomestic scotol ti c'utic chispajesucutique xchi'uc ti mulile ti bu chispajesucutic chca'itic ti jujunucutique. Jun co'ntontic ac'o anilajucutic hech chaj c'u che'el ti much'utic tstsal sbaic ti anile. 2 Sc'an ti te oy jsatic ti stojol ti Jesuse. Yu'un ja' laj yac'bucutic ti xch'unojel co'ntontique asta chc'o yac'bucutic scotol ti slajeb. Ja' laj sts'ic svocol ti cruz. Mu tsotsuc sc'opilal laj ya'i ti i'ac'at ti q'uexlal yu'un laj sna' ti más nichim no'ox yo'nton patil. Ti ora to te xa nacal ti sbats'ic'ob ti Diose yo' bu tspas mantal ti Diose. Te pasbil xa ti muc' ti Jesuse.

3 Mu me xch'ay ti avo'ntonic ti ep its'ic yu'un contrainel yu'un icontrainat yu'un jmulaviletic ti scoj jmultic, hech mu xlaj yip avo'ntonic, hech mu xchibaj avo'ntonic mi hech chacontrainat. 4 Ti ho'oxuque mu to chalajic ti milel yu'un ti chacontrainic ti mulile. 5 ¿Mi ich'ay xa ti avo'ntonic ti taq'uibilucutic hech chaj c'u che'el chich'ic taq'uiel ti col jnich'ontique? Yu'un hech albilucutic:

Nich'on, paso me ti muc' mi chayac'bot acial ti Cajvaltique yu'un chap'ijub.
Mu me xchibaj avo'nton yu'un ti chayac'bot aciale.

6 Yu'un ti Cajvaltique chac'be acial scotol ti much'utic c'ux ti yo'ntone yu'un
ac'o p'ijubuc.
Chijyac'bucutic acial jcotoltic, ho'ucutic ti yol snich'onucutique ti laj xa
yic'ucutic ti stojole yu'un ac'o tojobucutic,

ti xchie. 7 Yu'un mi laj xa yac'boxuc acial ti Diose yu'un chap'ijubique, yu'un yol snich'onoxuc ti Diose obi. ¡Bu xavil ti nich'onile ti mu xich' acial yu'un stot ti much'u mu xp'ijube! 8 Mi mu xayac'boxuc acial yu'un ti hech chap'ijubique hech chaj c'u che'el chac'be scotol xnich'nab, yu'un ma'uc atot obi. Ho'oxuque yu'un mu yol snich'onucot che'e. 9 Ti jtotic li' ti balumile yu'un ti laj xa yac'bucutic acial yu'un ti hech chijp'ijubucutique, hech laj jpastic ti muc'. ¿Mi ma'uc lec ti ech'em ti jch'untic ti c'utic chijyalbucutic ti Jtotic ti laj yac'bucutic jch'uleltique yu'un hech chijcuxiucutic sbatel osil? 10 Ti jtotic li' ti balumile atabil no'ox c'ac'al laj yac'bucutic acial, ja' no'ox ti

c'u yepal laj sna'ique, laj yilique. Ja'uc ti Jtotic ti vinajele scotol sna' ti c'u yepal chijyac'bucutique. Hech yu'un ti hech chijyac'bucutic aciale, ja' sventa cutsilaltic sbatel osil. Yu'un hech toj co'ntontic chijc'ot hech chaj c'u che'el toj yo'nton. 11 C'ux chca'itic ti aciale hech yu'un mu jc'antic. Scotol ti much'u lec tsts'ic yu'une, ja' chlamantasbat ti yo'ntone, hech chtojob ti yo'ntone.

Ja' tsots sc'opilal ti jch'untic ti c'utic chijyalbucutic ti Diose ti ja' yac'oj sba chisc'oponucutic ti ora to

12 Hech yu'un mi mu'yuc avip chava'i, más tsots me xapas abaic. 13 Toj me chanopic hech mu xajoviic. Hech ch-an yipic uc ti much'u más mu'yuc yipique. Hech chalecubic acotolic.

14 Ja' me xac'an ti jun avo'ntonic ti stojol scotol crixchanoetic. Ja' me xac'an uc ti toj avo'ntonic scotol ora. Yu'un mi mu'yuc yutsil co'ntontique, mu stac' chba jq'uelbetic sat ti Cajvaltique. 15 Q'uelic lec mi oy much'u tsc'an chchibaj yo'nton hech mu sta ti yutsil yo'nton ti chijyac'bucutic ti Diose. Coltaic me. Yu'un mi mu xch'ay ti co'ntontic ti c'utic c'otem ti pasel hech chbolib ti co'ntontique. Hech chbolib yo'ntonic yan quermanotic uc. 16 Junuc me avo'ntonic ti stojol ti Diose acotolic. Mu me hechuc avo'ntonic ti mu'yuc Dios ti avo'nton hech chaj c'u che'el ti Esaue. Ja' ti scoj jutuc no'ox ve'elil laj sjel ti bendicione ti sc'opilal ja' chich' stuque yu'un ja' banich'onil. 17 Ca'yojtic ti patil ti sc'an ti ac'o sutesbatuc tal ti bendicione, mu xa x'ac'bat. Muc xu' yu'un laj sutes xa yo'nton. Hovil ti laj yoc'ta sba yu'un.

18 Na'ic me ti ma'uc nanopejic tal ti stojol ti bu puru xi'el chava'yique. Na'ic ti ja' nanopejic tal ti stojol ti bu jun no'ox yutsil scotol yu'un te chc'o avich'ic. Yu'un ma'uc nanopejic tal ti stojol ti vits ti muc stac' ti inopejic batel ti stojol ti jtatamoltique ti vo'one yo' bu itil ti c'oq'ue, yo' bu i'ic'ub ti osile ti sjoylejale, yo' bu oy tselov xchi'uc ic' xchi'uc chavuc, 19 yo' bu i'oc' corneta, yo' bu ic'opoj ti Diose. Scotol ti jtatamoltique ti laj ya'ibeic ti sc'ope laj sc'ambeic vocol ti mu xa me xc'oponat hech yan vuelta. 20 Yu'un muc xcuch yu'unic ti hech ipasatic ti mantale: "Mu me xanopejic tal ti stojol ti vits li'to. Manchuc mi aca', mi avacax, mi acarnero, ti chnopej talel ti stojol ti vits li'to, ta me x'ac'bat ton, ta me xmilat", ti x'utatic yu'un ti Diose. 21 Puru ixi'ic c'alal laj sq'uelique. Hech laj yal uc ti Moisese: "Chixi' ti jyalel yu'un", xchi.

22 Na'ic me ti ja' nanopejic tal ti stojol ti vits Sión xchi'uc ti muc'ta jteclum smeltsanoj ti Diose ti stalel cuxule, ja' ti ach' Jerusalene, ja' ti te oy ti vinajele, ja' ti te yac'oj sba chismalaucutic ep ti mil ti ch'ul abatetique. 23 Te p'ejambil sbi scotol ti jaylajunvo' snich'onucutic ti Diose yu'un te ono'ox chijc'otucutic. Te oy ti Diose ti ja' toj chchapanvane. Te oy uc ti xch'ulelic ti much'utic icolic xae, ja' ti toj yo'ntonic xae. 24 Te oy uc ti Jesuse ja' ti sventa ti oy ti ach' tratoe. Te oy uc ti xch'ich'el ti Jesuse ja' ti nijpocbat jmultic yu'une. Ti imal xch'ich'el ti Abele ac'o ac'batuc castigo ti much'u hech laj spase. Ti imal xch'ich'el ti Jesuse ac'o pasbatuc perdón ti much'u hech laj spase.

25 P'ijanic me, mu me xap'ajic ti c'utic che'el chijyalbucutic ti ora to ti Diose. Mi muc xcolic ti jtatamoltique yu'un ti muc spasbeic ti muc' ti sc'op ti totil yu'unique li' ti balumile, ja' ti Moisese, ¡bu c'amba colucutic ti ho'ucutique mi mu jpasbetic ti muc' ti sc'op ti Jtotic cu'untique ti yac'oj sba chistaq'uiucutic tal c'alal ti vinajel ti ora to! 26 C'alal ic'opoj ti vo'onee, inic ti balumile. Ti ora to hech yaloj, jp'el sc'opilal chc'ot ti pasel: "Jun xa vuelta chnic cu'un ti balumile. Ma'uc no'ox ti balumile, ja' chnic uc ti vinajele", xchi. 27 Yu'un "jun xa vuelta", ti xchie, yu'un ja' chal ti chjinat scotol ti c'utic stac' chjinat ti pasbil yu'une. Hech yu'un ja' no'ox chcom ti c'utic mu stac' chjinat yu'une. 28 Yu'un ho'ucutic jc'opilaltic ja' chijyac'bucutic te ti jpastic mantal ti bu mu xjinate,

ja' lec ti yutsil co'ntontic ac'o tunucutic yu'un ti Diose, ac'o calbetic vocol ti Diose, ac'o jpastic ti muc'. 29 Yu'un ti Dios cu'untique ja' hech chaj c'u che'el c'oc' ti xu' chchic' scotol.

13

Ja' sc'opilal ti ja' lec yo'nton ti Diose mi c'ux chca'i jbatique

1 Scotol c'ac'al c'ux me xava'i abaic ho'oxuc ti avermano abaique ti sventa Cristo. 2 Mu me xch'ay ti avo'ntonic ti tsc'an ti chac'uxubin ti much'utic ti mu xavojtiquinique. Yu'un oy much'u hech laj spas, oy bu ja' ch'ul abat laj yic' ochel ti snaic. Ja'to patil laj sna'ic.

3 Na'ic me ti much'utic ochemic ti chuquele. Yu'un mi c'ux chava'yique, co'ol achi'inoj abaic ti vocol xchi'uc. Oyuc me ti avo'ntonic ti much'utic chich'ic ilbajinele yu'un chana'ic ti vocol chcuch avu'unic uc.

4 Yu'un ti nanupunique, paso me ti muc'. Jun vinic chic' sbaic xchi'uc jun ants mu muliluc. Ma'uc mulil ti chchi'in sbaique. Ti much'utic chmulivajique manchuc mi yiloj smalal, mi mu yilojuc smalal, co'ol mulil. Ta ono'ox x'ich'batic sc'opic yu'un smulic yu'un ti Diose ti much'utic hech tspasique.

5 Mu me xbic'taj avo'ntonic yu'un taq'uin. Nichimuc me avo'ntonic yu'un ti c'utic oy avu'une yu'un hech yalojbucutic ti Diose: “Mu xajcomesot. Scotol c'ac'al chajchi'inot”, xijyutucutic. 6 Hech yu'un xu' jamal xu' chcaltic:

Ja' Jcoltavanej cu'un ti Cajvaltique, muc un chixi'. Mu stac' xiyutun ti crixchanoetique, xijchi.

7 Na'ic me ti much'utic sventainojoxuque, ja' ti laj xcholboxuc ava'yic ti sc'op Diose. Yu'un chavilic ti lec chloq'uic stuquic yu'un oy xch'unojel yo'ntonic, hech yu'un chambo yo'ntonic.

8 Yu'un ti Jesucristoe mu xjel ti yo'ntone. Hech chac c'u che'el yo'nton volje, ja' no'ox hech ti ora to, ja' no'ox hech sbatel osil. 9 Mu me xach'ayic ti be yu'un yan c'op chava'yic. Yutsil yo'nton chijyac'bucutic yip co'ntontic ti Diose. Ma'uc ti jtatic yip co'ntontic yu'un ti c'utic ti jlajestic ti jujunucutique. Yu'un mi jutuc mu xlecubtasbat yo'ntonic ti much'utic tsots sc'opilal cha'yic ti c'utic ti jve'tic ti jujunucutique.

10 Ti vo'one mu'yuc much'u laj sti'be sbec'tal ti carneroetic ti vacaxetique ti imilat yu'un sventa chch'aybat smulic scotol ti jtatamoltique xchi'uc ti paleetic yu'unique. Ja' no'ox hech ti ora to mu'yuc sc'opilal ti c'utic ti jve'tique. Ja' no'ox mi jch'unojtic ti laj yac' sba ti milel cu'untique ti Cajvaltique, ja' chijcolucutic. 11 Ti xch'ich'el ti carneroetic ti vacaxetic ti imilate, ja' laj yich' ochel ti jelaven ch'ul cuarto ti totil palee sventa stojol smulic. Ti sbec'talic ti carneroetic ti vacaxetique laj yich'ic batel nom to. Ba xchiq'uic. Mu teuc no'ox laj xchiq'uic ti bu inaquiique. 12 Ja' no'ox hech uc mu teuc icham ti yut jteclum ti Jesuse. Ja' te ba yich' vocol yech'el jteclum. Ja' hech itoj ti jmultique ti sventa xch'ich'el stuc. 13 Hech yu'un ti ho'ucutique ja' ac'o ba jtatic ti Jesuse. Ac'o jcomestic ti poco mantal ti jch'unojtique ti chijcolucutic yu'un laj jcuytique. Ac'o jts'ictic labanel hech chaj c'u che'el laj sts'ic labanel ti Jesuse. 14 Yu'un mu j'ech'eluc chijnaqui li' ti balumil li'to. Hech yu'un ti jmalatic chtal ti muc'ta jteclum yu'un te chijnaqui o. 15 Hech yu'un scotol c'ac'al ja' smoton Dios ac'o c'otuc cu'untic ti lec chcalbetic sc'opilal. Jamal ac'o caltic ti jpasojtic ti muq'ue. 16 Mu me xch'ay ti avo'ntonic ti tsc'an ti chac'uxubinvanique. Tsc'an ti chacolta yan xchi'uc ti c'utic oy avu'unique. Yu'un ja' hech smoton tsc'an ti Diose. Ja' lec yo'nton yu'un.

17 Ch'umbeic smantal ti much'utic sventainojoxuque ti stojol ti Diose. Pasbo ti muc' sc'opic. Yu'un yac'oj sba chaxchabibot ach'ulelic yu'un tsna'ic ti ta ono'ox chc'o jac'batuc. Nichimuc me yo'ntonic avu'unic ac'o spasic

hech. Mu me xavac'be yich' mul avu'unic. Mu yu'unuc hech más chlecub
avo'ntonic mi hech chavac'be yich' mul.
18 C'opombun Dios ti jtojoltutic. Jch'unojtutic ti lec co'ntontutic ti stojol ti
Diose yu'un scotol ora ti jc'an ti jpastutic lequil abtel. 19 Hech chacalbe vocol
yu'un ti chac'oponic Dios ti jtojol yu'un hech ti ora chicha'sut tal yan vuelta
ti yo' bu oyoxuque.

Hech laj yo'nton laj sc'opon ti carta ti quermanotique

20-21 Ti Diose ti chijyac'bucutic jun co'ntontique, ti laj xcha'cuses loq'uel ti
ch'en ti Cajvaltic Jesucristoe, ja' ti lequil jq'uelcarnero cu'untique, ti sventa
ti xch'ich'el yu'un ti tratoe ti chcom sbatel osile, chascoltaoxuc yu'un hech
chapasic scotol lequil abtel. Hech chapasic c'usi tsc'an ti yo'ntone. Ja'
chayac'boxuc ti avo'ntonic ti Diose ti sventa ti Jesucristoe ti c'usi lec yo'nton
yu'un. Hech yu'un tspasat ti muc' sbatel osil. Jun yutsil ti hech chc'ot ti pasel.
22 Quermanotac, avocoluc pasic me ti muc' ti hech chajtaq'uioxuque yu'un
mu epuc laj jts'ibaboxuc. 23 Chacalbeic uc ti icol xa loq'uel tal ti chuquel ti
quermanotic Timoteoe. Mi ital ti ora, te chtal jq'ueloxuc jcha'va'altutic.
24 Chabanuc scotol ti much'utic sventainojoxuque ti stojol ti Diose xchi'uc
scotol ti much'utic co'ol oyucutic ti stojol ti Diose xchi'uque. Chabanucot la
xal uc ti quermanotic ti liquemic tal ti Italiae.
25 Ac'o yac'boxuc bendición ti Diose acotolic.

JA' TI SCARTA TI SANTIAGOE TI LAJ STS'IBAE

Hech lic sc'opon ti quermanotique ti buc no'ox puquemique

1 Ho'on Santiagoun, ho'on yabatun ti Diose xchi'uc ti Cajvaltic Jesucristoe.
Chajc'oponoxuc ti carta, ho'oxuc ti co'ol jch'unojbetic sc'op ti Cajvaltique.
Ho'oxuc ti buc no'ox oyoxuque, chajc'oponoxuc acotolic.

Ja' sc'opilal chayac'boxuc sp'ijil avo'ntonic ti Diose, xchi

2 Quermanotac, c'usuc no'ox vocol chtal ti atojolique, nichimuc me
avo'ntonic yu'un. 3 Yu'un chana'ic ti jujunoxuque, mi icuch avu'unic ti
vocole ti sventa ti oy xch'unojel avo'ntonique, hech más ch-an yip avo'ntonic.
4 Hech yu'un ts'ico me ti vocole, hech ch-an lec yip ti avo'ntonique, hech
scotol xu' avu'unic. Mi hech avo'ntonique, mu'yuc c'usi sc'an to avu'unic.
5 Mi mu xana'ic c'usi lec chapasique, c'ambo ti Diose, hech chayac'boxuc
ana'ic. Yu'un ti Diose yutsil yo'nton chijyac'bucutic jcotoltic ti c'utic chtun
cu'untique. Mu sna' chp'ajvan ti Diose. 6 C'alal chac'ambeic ti Diose, ch'unic
ti chayac'boxuque. Mi jutuc mu me xlo'laj avo'ntonic. Yu'un mi chlo'laj ti
co'ntontique, c'uc no'ox ti jch'untic. Hech chaj c'u che'el ho' c'alal chnicat
yu'un ti iq'ue, buc no'ox chlicat yu'un ti iq'ue. 7 Mi hech ti co'ntontique, mu
me jcuytic ti oy c'usi chijyac'bucutic ti Cajvaltique. 8 Yu'un mi mu junuc
co'ntontic ti jch'untic ti chiscoltaucutic ti Cajvaltique, hech mu baq'uinticuc
chtojob cu'untic ti c'usi lec ti pasele.
9 Mi me'onoxuc, quermano, nichimuc me avo'ntonic yu'un laj xa spasoxuc
ti muc' ti Diose. 10 Mi jc'ulejoxuc, quermano, nichimuc me avo'ntonic yu'un
laj xa sbic'tajesoxuc ti Diose. Yu'un ti much'u jc'uleje j'oc' no'ox li' ti balumile
xchi'uc ti sc'ulejale hech chaj c'u che'el ti jobele ti j'oc' no'ox oy xniche.
11 C'alal chc'uxub ti c'ac'ale, chq'uixnaj ti iq'ue, chtaquij ti jobele. Chlilej ti
lum ti xniche. Hech chlaj ti st'ujumale. Ja' no'ox hech uc ti jc'uleje, c'alal
yac'oj sba c'utic tsa'ilan, chcham.

Ja' sc'opilal mu me xchibaj avo'ntonic mi chtal vocol, xchi

12 Nichim no'ox co'ntontic mi icuch cu'untic ti vocole. Yu'un mi mu
xchibaj ti co'ntontique, mi icuch cu'untic scotol, hech chquich'tic jmotontic,
ja' ti jcuxlejaltic sbatel osile. Yu'un hech yaloj ti Diose: "Chcac'be xcuxlejal
sbatel osil scotol ti much'utic c'uxun ti yo'ntonique", xchi. 13 Hech yu'un mi
chijsujat ti mulil scoj ti vocole, mu me xcaltic: "Dios ti chisujune", mu me
xijchi. Yu'un ti Diose mu xu' sujat ti mulil, hech yu'un mu sna' sujvan ti mulil.
14 Ti ho'ucutique scoj sbic'tal co'ntontic ti hech chijlaj ti sujel ti mulile. Jtuctic
ti chbic'taj co'ntontic yu'un ti mulile, hech chislo'laucutic ti co'ntontique.
15 Mi chcac'tic stsac yip ti sbic'tal ti co'ntontique, hech ti jsa'tic jmultic. Mi
laj stsac yip ti mulile, hech ch'ayel chijbat yu'un.
16 Quermanotac, ti ep c'uxoxuc ti co'ntone, mu me xalajic ti lo'lael.
17 Scotol ti c'usi lec chquich'tique xchi'uc scotol ti chijlecubtasat yu'une, ja'
chijyac'bucutic yal tal ti Jtotic Diose ti te oy ti vinajele. Ja' ti laj spas ti
c'oq'uetique ti te oy ti vinajele. Ti c'oq'uetique ja' chjel ti squevale. Xu'
chmacat ti squevale. Mu hechuc ti Jtotic Diose. Ti stuque mu xjel ti yo'ntone,
hech yu'un mu sna' c'usi chopol chac' tal. 18 Yu'un hech laj sc'an ti Diose,
hech yu'un primero laj xa jch'umbetic ti sc'ope ti ja' melele, hech yu'un sba
yol snich'onucutic nijc'ot. Ti ho'ucutique yu'un sba yol snich'onucutic, ¡bu
c'amba chopoluc ba yilucutic!

Ja' sc'opilal ti mi melel ti jch'unojbetic sc'op ti Diose, lec scotol ti c'utic ti jpastique

19 Hech yu'un, quermanotac, ti ep c'uxoxuc ti co'ntone, a'ibo me sc'op ti much'u chasc'oponote. Mu me ti orauc no'ox chac'opoj atuc. Mu me ti orauc no'ox cha'ilin. 20 Mu me jcuytic ti ihu' xa cu'untic laj jpastic c'usi tsc'an ti Diose mi nij'iline. 21 Hech yu'un ac'o comuc avu'unic scotol ti c'utic chis-bolibtasucutique xchi'uc scotol ti c'utic chopole ti tspasic ti crixchanoetique ti chavilique. Yu'un laj xa sts'un ti avo'ntonic ti sc'op ti Diose, hech yu'un ja' sc'an ti biq'uit chavac' abaic, ti chach'umbeic ti sc'ope. Yu'un ti sventa ti sc'op ti Diose chijcolucutic.

22 Ch'umbeic spasel ti c'utic yaloj ti Diose. Yu'un mu tauc yutsil mi ja' no'ox chca'ibetic ti sc'op ti Diose. Yu'un mi hech ti jpastique, ti jlo'la jbatic. 23 C'alal chca'ibetic ti sc'op ti Diose, mi mu jch'untique, yu'un mu jch'untic ti oy jmultique. Ja' hech chaj c'u che'el laj jq'ueltic jsatic ti espejo. 24 Mi laj jq'ueltique, chijbat. Ti ora chch'ay ti co'ntontic ti oy oboc ti jsatique. 25 Lec ti smantal ti Diose. Ja' chijyac'ucutic ti libre. Yu'un laj xa ca'itic, hech yu'un ja' lec ti chcac'tic ti co'ntontique. Yu'un mi mu xch'ay ti co'ntontic ti smantal ti Diose ti laj xa ca'itique, mi scotol ti jch'untique, hech chquich'tic ep bendición.

26 "Jch'unoj", mi chijchie, mi mu jpajestic ti quetique, ti jlo'la jbatic obi. Hovil ti jch'unojelucutic ti jcuy jbatique. 27 Mi melel ti jch'unojbetic sc'op ti Diose, ja' ti Jtotic cu'untique, ti jc'uxubintic ti much'utic chich'ic vocole, mi me'on ololetic, mi me'on antsetic. Mu xcac'tic chisbolibtasbucutic co'ntontic ti crixchanoetique. Mi hech ti jpastique, hech lec chijyilucutic ti Jtotique.

2

Ja' sc'opilal ti mu me jt'ujtic ti much'utic ti jpastic ti muq'ue

1 Quermanotac, yu'un jch'unojbetic sc'op ti Cajvaltic Jesucristoe, ja' ti jelaven yutsil yo'ntone, hech yu'un mu me jt'ujtic ti much'utic ti jpastic ti muq'ue. 2 Ac'o me jnoptic c'usi ti jpastic mi ch-ochic tal ti bu ti jtsob jbatique viniquetic cha'vo'ic, jun jc'ulej, jun me'on. Ti much'u jc'uleje, oy lec sc'u' spoc' xchi'uc oy chib oxib anillo ti sc'ob. Pasbil ti c'anal taq'uin ti yanilloe. Ti much'u me'one, poco xa sc'u' spoc' slapoj. 3 Mi ja' no'ox ti jpastic ti muc' ti much'u lec sc'u' spoq'ue, hech yu'un hech chcalbetic stuc: "Oy lec naclebal li'to. Li' chanaqui ho'oti", chcutic. Mi mu jpastic ti muc' uc ti much'u me'one, hech yu'un hech chcalbetic: "Xu' chava'i lum toi, ho'oti", chcutic. Mi mu xcalbetic hech, repenta chcalbetic: "Mi chac'an chanaquie, naclan li' ti sts'el cacane", chcutic. 4 Mi hech ti jpastique, mu xtun, yu'un mu co'oluc ti jpastic ti muc'. Yu'un chopol ti c'usi ti jnoptique, hech yu'un ti hech ti jt'ujtique.

5 Quermanotac, ti c'uxoxuc ti co'ntone, a'yo me ava'yic. Ja' t'ujbilic yu'un ti Diose ti much'utic mu'yuc sc'ulejalic li' ti balumile. Ja' sc'ulejalic ti oy lec xch'unojel yo'ntonique. Albilic sc'opilal yu'un ti Diose ti ch-ochic yo' bu tspas mantal ti Diose. Yaloj ti Diose ti te ch-och scotol ti much'utic c'ux ti yo'ntonic ti Diose. 6 Ti ho'oxuque mu apasojuc ti muc' ti me'onetique. Ja' chapasic ti muc' ti jc'ulejetique ti ja' chasmozoinoxuque, ti ja' chastic'boxuc amulic ti stojol ti juezetique. 7 Ti jc'ulejetique ja' chopol chayalboxuc ac'opilalic yu'un ti ach'unojbeic sc'op ti Cristoe.

8 Hech ts'ibabil ti sun ti Diose: "C'ux me xava'i avecino hech chaj c'u che'el c'ux chava'i aba", ti xchie. Ja' smantal ti ajvalil cu'untique, ja' ti Cajvaltique. Hech yu'un mi melel ti chach'unic ti mantal avi to ti ja' tsots sc'opilale, ja' c'ux ti avo'ntonic scotolic, manchuc mi jc'ulej, manchuc mi me'on. 9 Mi chat'ujic

ti much'utic chapasic ti muq'ue, oy amulic yu'un chap'ajbeic ti smantal ti Diose. 10 Manchuc mi ihu' avu'un laj ach'umbe scotol ti yan smantal ti Diose, mi chap'aj junuc, laj xa ap'aj scotol obi. 11 Chacalbe c'u x'elan. Hech yalojbucutic ti Diose: “Mu me xamulivajic”, xchi. “Mu me xamilvanic”, xchi. Hech yu'un mi muc xijmulivaj, mi ja' no'ox nijmilvan, laj xa jp'ajbetic smantal ti Diose obi. Yu'un mu yanticuc yajval, yu'un jun no'ox ti much'u laj yale. 12 Hech yu'un lecuc me ti c'usi chcaltique, lecuc me ti c'usi ti jpastique yu'un chc'ot yich'bucutic jc'optic ti Diose ti sventa ti laj xa yac'ucutic ti libre ti Diose. 13 Yu'un mi mu xijc'uxubinvan ti ora to, hech mu xixc'uxubinucutic ti Diose ti c'alal chijyich'bucutic jc'optic. Mi chijc'uxubinvan ti ora to, hech chc'ot quich'tic c'uxubinel uc.

Ja' sc'opilal ti hovil chcaltic ti jch'unojtique mi mu xvinaj ti cabteltique

14 Quermanotac, hovil chcaltic ti jch'unojtique mi mu lecuc ti c'utic ti jpastique. “Jch'unoj”, mi chijchie, mi mu lecuc ti c'utic ti jpastique, mu xijcol. 15-16 Mi mu'yuc sc'u' spoc' jun quermanotic, mi mu'yuc c'usi chtun yu'un tsve' chquiltic, ¿mi lec mi chcalbetic: “Batan, mu me xavich' mul. Ba sa'o ac'u' apoc', ba mac'lino aba”, mi chcutique? Mi mu'yuc c'usi chcac'betic c'usi chtun yu'un ti sventa ti sbec'tale, hovil chcaltic ti jch'unojtique. 17 Hech chvinaj ti sventa ti c'utic ti jpastique mi jch'unojtique mi mu jch'unojticuque.

18 Mi chavalbun: “Ho'oti, tsots sc'opilal chava'i ti lec ti avabtele. Ho'oni, ta yutsil ti oy xch'unojel co'ntone”, mi xavutune, hech yu'un chajac'bot c'u che'el chavac'bun jq'uel ti oy xch'unojel avo'ntone mi mu'yuc ti avabtele. Ti ho'one, yu'un lec ti cabtele, hech chaq'uel ti oy xch'unojel co'ntone. 19 “Jch'unoj ti jun no'ox ti Diose”, xachi. Chacuy ti ta yutsil. Hech xch'unojic uc ti xchi'iltac ti totil pucuje. Yu'un ti tsna' ti jun no'ox ti Diose ti xchi'iltac ti totil pucuje, mu yu'unuc nichim no'ox yo'ntonic. Chi'ic yu'un ti Diose. 20 Ho'oti, mu p'ijucot, yu'un mu xavil hovil chcaltic ti jch'unojtique mi mu'yuc ti cabteltique. 21 Ti jtotic Abrahame yu'un laj yac'be smoton ti Diose, ja' ti snich'one, ja' ti Isaaque, te ti bu scajaneb smoton ti Diose, hech yu'un toj yo'nton ti Abrahame laj yil ti Diose ti sventa ti yabtele. 22 Ava'i x'elan. Yu'un oy xch'unojel yo'nton, hech yu'un laj spas c'alal hech i'albat yu'un ti Diose. Hech ivinaj ti melel ti oy xch'unojel ti yo'ntone. 23 Hech ivinaj uc ti melel ti sc'opilale ti ts'ibabil ti sc'op ti Diose: “Ti Abrahame laj xch'un scotol ti chc'ot ti pasel ti c'utic i'albat yu'un ti Diose, hech yu'un toj yo'nton i'ilat yu'un ti Diose”, xchi ts'ibabil. Hech its'ibabat sc'opilal uc: “Lec laj sc'opon sbaic xchi'uc ti Diose xchi'uc ti Abrahame”, xchi ts'ibabil.

24 Ava'i x'elan. Ma'uc no'ox ti sventa xch'unojel co'ntontic ti toj co'ntontic chijyilucutic ti Diose. Ja' tsc'an uc ti lec ti c'utic ti jpastique, hech toj co'ntontic chijyilucutic ti Diose. 25 Hech ono'ox uc ti Rahabe, ja' ti jmulavil antse. Toj yo'nton ti Rahabe laj yil ti Diose ti sventa ti yabtele. Ja' laj yic' ochel ti sna ti yabat ti Josuee. Patil laj stac batel ti yan be. 26 Yu'un ti cuxulucutic li' ti balumile, yu'un oy jch'uleltic, yu'un oy jbec'taltic. Ti manchuque mu cuxulucutic. Ja' no'ox hech uc yu'un chijcuxi sbatel osile, ja' tsc'an ti oy xch'unojel co'ntontic. Ja' tsc'an uc ti lec scotol ti c'utic ti jpastique. Hech chijcuxiucutic. Mi mu hechuc ti jpastique, mu xijcuxiucutic sbatel osil.

3

Ja' sc'opilal ti ja' tsots sc'opilal ti quetique

1 Quermanotac, mu me epuc cha'ochic ti jchanubtasvanej. Na'ic me ti ho'ontutique ti ochemuntutic ti jchanubtasvaneje, ja' más ep chc'ot yich'buntutic jc'optutic ti Diose. 2 Jcotoltic oy to ep chijelavucutic. Ja' más ep

chijelavucutic xchi'uc ti quetique. Mi oy much'u mi jp'eluc mu xjelav xchi'uc ti sc'ope, ja' toj ti viniquil obi. Xu' tspas ti mantal scotol ti sbec'tale. 3 Nopo ava'yic ti c'u che'el chcac'betic spreno ti jca'tique, hech chixch'umbucutic jmantaltic. Manchuc mi biq'uit ti preno ti chcac'betique, ja' tsots sc'opilal yu'un hech chixch'umbucutic ti bu ti jc'an chijbate. 4 Nopo ava'yic c'u x'elan ti barcoetique ti chanav ti ba ho'. Manchuc mi biq'uit ti spajesbile, xu' tspajes. Manchuc mi muc'ta barcoe, manchuc mi tsots chnet'at batel yu'un ti iq'ue, xu' yu'un ti yajvale yu'un oy spajesbil. Hech yu'un buc no'ox tsc'an xu' yu'un ti yajvale. 5 Ja' no'ox hech uc ti quetique, biq'uit, pero tsoquesvan. Nopo ava'yic ti c'u che'el ch-epaj ti biq'uit c'oq'ue. Ti ora no'ox ch-epaj batel. Ti c'alal chtup' ti c'oq'ue, ep xa ilaj ti te'etique. 6 Ja' no'ox hech uc ti quetique, ep tsoquesvan. Yu'un jtaleltic ti c'utic chopol chloc' ti quetique. Mu'yuc c'usi yan ti jbec'taltic ti hech chisbolibtasucutique, ja' no'ox ti quetique. Ja' tsbolibtas scotol yantic uc ti jayib c'ac'al li' cuxulucutique. Ja' chloc' tal ti co'ntontic ti c'utic chopol chcaltique. Ja' xch'amunoj ti quetique ti pucuje yu'un ti hech chcaltique. 7 Scotol chonetic xchi'uc c'utic xcotetic ti lum xchi'uc mutetic xchi'uc choyetic, scotol abatimbilic. Scotol crixchanoetic yabatinojic. 8 Ti quetique mi junuc mu'yuc much'u xu' chabatin. Mu xpaj cu'untic ti sbolile. Ti orachone yu'un oy veneno ti ye hech yu'un mi chisti'ucutique, chijcham ti ora. Ja' no'ox hech uc ti ho'ucutique, mi chopol ti c'utic chloc' ti quetique, ja' jmilvanej nijc'ot xa obi, yu'un ja' tsbolibtas ti crixchanoetique. 9 Ti quetic chcalbetic vocol ti Diose, ja' ti Jtotique. Ti quetic chcutic ti much'utic co'ol crixchanoucutic xchi'uque, ti co'ol hech chaj c'u che'el ti Diose. 10 Jun no'ox ti quetique pero chib ti c'op ti chloq'ue. Chloc' lequil c'op xchi'uc bol c'op. Quermanotac, mu xtun mi hech ti jpastique. 11 Nopo ava'yic mi xu' chloc' tal cha'tos ti ho'e ti jun no'ox sat ho'. ¿Mi xu' tscap sbaic xchi'uc ti bu leque xchi'uc ti bu chi'e? 12 Quermanotac, nopo ava'yic uc mi xu' chac' sat durazno ti manzana te'e, mi xu' chac' sat manzana ti tsits. Hech ono'ox uc ti bu lec ti ho'e, mu xloc' tal chi' te o.

Ja' sc'opilal ti c'u x'elan ti sp'ijil co'ntontique ti chijyac'bucutic ti Diose

13 Mi p'ijoxuc, mi oy arazonic, chavaq'uic ti q'uelel ti oy sp'ijil ti avo'ntonique. Hech lec scotol ti c'utic chapasique. Hech mu xatoy abaic ti xu' avu'unique. 14 Mi ja' no'ox toyol avo'nton yu'un chavac' ti q'uelel ti xu' avu'unic atuquique, mu me xacuy ti p'ijote. Mu me xacuyic ti ach'unojbeic ti sc'op ti Diose ti ja' melele. 15 Mu hechuc ti sp'ijil co'ntontique ti chijyac'bucutic ti Diose. Ja' no'ox ti jpastic hech chaj c'u che'el tspas ti crixchanoetique. Ja' no'ox ti jch'untic c'usi tsc'an ti jbec'taltique. Ja' no'ox ti jch'untic uc c'usi tsc'an ti pucuje. 16 Yu'un mi ja' no'ox toyol co'ntontic yu'un chcac'tic ti q'uelel ti xu' cu'untic jtuctique, hech mu xtojob cu'untic ti c'usi lec ti jpastique. Ja' no'ox chc'ot ti pasel cu'untic ti c'usi chopole. 17 Ti sp'ijil co'ntontique ti chijyac'bucutic ti Diose, ja' puru lec ti c'usi ti jpastique. Mu jc'antic pleito. Biq'uit chcac' jbatic. Ja' ti jch'untic mantal. Chijc'uxubinvan. Chijcoltavan. Toj ti jnoptic. Mu xijlo'lavan. 18 Yu'un mi mu jc'antic pleitoe, ja' chcac'betic xchan ti yantique ti c'usi lec tspasic uque.

4

Ja' sc'opilal ti mu me xchanic ti c'usitic chopol tspasic ti crixchanoetique

1 Yu'un ti chlic pleito avu'unique, yu'un ti chlic c'op avu'unique, ¿mi ma'uc yu'un ti mu xapajesic ti sbic'tal avo'ntonique? 2 Oy c'usi chac'anic. Mu x'an avu'unic. Hech yu'un chavilinta ti yane. Más chbic'taj avo'ntonic. Mu'yuc c'usi chavich'ic. Chaliquesic c'op, chacontrain abaic. Mu xataic ti c'usi tsc'an

ti avo'ntonique yu'un mu xac'ambeic ti Diose. 3 C'alal chac'ambeic ti Diose,
mu xayac'boxuc yu'un chopol avo'ntonic, yu'un ja' chach'umbeic smantal ti
abec'talique. 4 Hech chaj c'u che'el mu junuc yo'nton ti stojol ti smalale ti
antse ti chmulave, ja' no'ox hechoxuc uc ti ho'oxuque, mu junuc avo'ntonic
ti stojol ti Diose. ¿Mi muc ti jcontraintic uc ti Diose mi ti jch'untic ti c'usi
tsc'an ti jbec'taltique hech chaj c'u che'el tspasic ti crixchanoetique? Hech
yu'un mi ja' no'ox ti jc'antic ti jch'untic ti c'usi tsc'an ti jbec'taltique hech
chaj c'u che'el tspasic ti crixchanoetique, ja' yajcontra Dios chijc'ot uc. 5 Mu
me jcuytic ti hovil no'ox hech chal ti sun ti Diose: "Mu jc'an ti chavajvalin
yan. Jtuc no'ox chavajvalinun", ti xchi ti Diose. 6 Yu'un hech tsc'an ti Diose
ti chcajvalintique, hech yu'un ti Diose chijyac'bucutic yutsil co'ntontic yu'un
hech xu' cu'untic chcajvalintic stuc no'ox. Hech yu'un ti hech chale: "Ho'on
Diosun, ti jcontrain ti much'utic tstoy sbaique. Ja' chcaq'uilambe yutsil
yo'ntonic ti much'utic mu stoy sbaic ti jtojole", ti xchie. 7 Hech yu'un ac'o
sventaimboxuc avo'ntonic ti Diose. Contraino ti pucuje, hech chjatav batel
ti atojolic. 8 Nopejanic tal ti stojol ti Diose hech chnopej uc ti atojolic ti Diose.
Ho'oxuc ti chopol ti c'usi laj xa apasique, comesic, pasic me ti c'usi leque.
Ho'oxuc ti mu junuc avo'ntonic ti stojol ti Diose, ac'o ti poquel avo'ntonic, ja'
xavajvalinic stuc no'ox ti Cajvaltique. 9 Na'ic me ti chopol ti hech laj apasique,
ich'ic mul, oc'tao abaic. Ho'oxuc ti chatse'inic ti ora to, oc'anic me. Ho'oxuc
ti nichim no'ox avo'ntonic ti ora to, ich'ic me mul. 10 Bic'tajanic me ti stojol ti
Diose, hech lec chayiloxuc.

Ja' sc'opilal mu me xanopbe smul avermano, xchi

11 Quermanotac, mu me xanopbe abaic amulic. Ti much'u chopol chc'opoj
yu'un ti yermanoe yu'un tsa'be smul ti yermanoe, ja' mu tsotsuc sc'opilal
cha'i ti hech yaloj ti Diose ti "c'ux me xava'i abaic", ti xchie. Yac'oj sba tst'uj
ti bu tsots ti mantale xchi'uc ti bu mu tsotsuc ti mantale tscuy. Mi hech
ti jt'ujtique, yu'un mu jch'unojticuc ti mantaletic obi. Ho'ucutic juezucutic
ti jcuy jbatic. 12 Jun no'ox ti much'u laj yal ti mantaletique, jun no'ox ti
jueze, ja' ti Diose. Ja' xu' yu'un chiscoltaucutic, ja' xu' yu'un chac' ti ch'ayel
chijbatucutique. Ti ho'ucutique ¡much'ucutic ti jcuy jbatic yu'un ti ti jsa'betic
smul yane!

Ja' sc'opilal ti mu jna'tic mi cuxulucutic to oc'om

13 A'yo ava'yic ti ho'oxuque ti hech chavalique: "Batic ti ora to o mi oc'om ti
jteclum ti laj caltique. Te chijalejucutic junuc habil. Te chba chonilajucutic,
te chba manilajucutic, hech ti jpastic ep canal", xavut abaic. 14 Mu xana'ic mi
cuxuloxuc to oc'om. Yu'un ti ho'ucutique ja' hech chaj c'u che'el lumal toc ti
ora no'ox chch'aye. Ja' no'ox hech uc ti ho'ucutique, j'oc' no'ox li'oyucutique,
ti ora no'ox chijch'ay. 15 Hech yu'un ja' tsc'an ti hech chavalique: "Mi tsc'an ti
Diose ti cuxulucutic toe, hech ti jpastic", xachiic. Ja' lec obi. 16 Ti ho'oxuque
chatoy abaic ti stojol ti Diose yu'un ti hech chachapanique. Yu'un ti hech
chatoy abaique, ja' mulil. 17 Ja' jmultic c'otem yu'un ti jna'tic c'usi lec ti pasel,
mu hechuc ti jpastic.

5

Ja' sc'opilal ti jc'ulejetique ti mu xcolic yu'un ti staq'uinique

1 Ti jc'ulejetique ac'o oc'uc xa, ac'o avanuc xa yu'un ta ono'ox xich'ic ep
vocol. 2 Hovil ti oy sc'ulejalique, c'a'em xa chil ti Diose. Hovil ti oy sc'u'
spoq'uique, co'ol chil ti Diose ti bu sepbil xa yu'un chon. 3 Hovil ti te busul
ti staq'uinique, co'ol chil ti Diose xchi'uc ti bu cuxiben xae yu'un mu xtunic
yu'un ti Diose xchi'uc ti staq'uinique. Mu xilic ti mu'yuc stuic xchi'uc ti

staq'uinique ti ch-ilatic yu'un ti Diose. Hovil ti batem ti yo'ntonic tstsob sc'ulejalic ti ora to. Ja' no'ox tscajtsobic ti svocolique ti chc'ot yich'ique c'alal mi laj sta yorail chchapanvan ti Diose. Yu'un ch-ochic ti c'oc' sbatel osil. 4 Taca xu' chc'opoj ti staq'uine, “ho'onun staq'uinun ti yaj'abtel ti cajvale ti ja' ic'ajovaj yu'une. Yu'un mu ts'acaluc laj stoj ti yaj'abtele”, xchi ti hechuque. Ti Cajvaltic Diose, ti smacojucutic jcotoltique, ya'yoj ti hech laj yalbe ti yajvale ti j'abteletique ti “mu ts'acaluc laj atojun”, xutic. 5 Ja' batem ti yo'ntonic ti lec ch-ech'ic stuquic li' ti balumile. Ja' batem ti yo'ntonic tspasic ti c'usi tsc'an ti sbec'talique. Ja' hech chaj c'u che'el ti chitome. Ti chitome batem yo'nton tsnojes xch'ut. Hovil, mu yu'unuc hech chcuxi o. Mi ijup' leque, ja' chlic milatuc. Ja' no'ox hechic uc, hovil ti batem ti yo'ntonic ti chch'unic ti c'usi tsc'an ti sbec'talique. Mu yu'unuc hech chcuxiic sbatel osil. Ja' chlic milatuc uc. Sbatel osil ibatic o. 6 Tstic'beic smul ti much'u mu'yuc smule. Chlic smilic. Mi jutuc mu'yuc c'usi chopol chal ti much'u chmilate.

Ja' sc'opilal junuc me avo'ntonic malaic ti c'usi ora chtal ti Cajvaltique, xchi

7 Hech yu'un, quermanotac, junuc me avo'nton malaic ti c'usi ora chtal ti Cajvaltique. Nopo ava'yic ti c'u che'el tsmala tsatin yovol sts'unub ti much'u ch-avolaje. Jun yo'nton tsmala yu'un sna' mi i'ech' ti yorail ti ho'e, iyijub xa ti xchobe, hech yu'un chlic sc'aj. 8 Ja' no'ox hechoxuc uc, junuc me avo'ntonic malaic. Ac'o oyuc yip avo'ntonic yu'un po'ot xa chcha'sut tal ti Cajvaltique. 9 Quermanotac, mu me xatic'be abaic amulic yu'un ti chavich'ic vocole, yu'un hech mu xc'ot yich'bot ac'op. Na'o me ti chtal xa ti jchapanvanej cu'untic jcotoltique. 10 Quermanotac, na'ic me c'u x'elan yo'ntonic ti j'alc'opetic yu'un ti Diose, ja' ti much'utic ch'amumbil yeic ti vo'one yu'un chalbeic sc'opilal ti Cajvaltique. Lec icuch yu'unic ti vocole yu'un oy lec stsatsal yo'ntonic. Hech yu'un ja' lec ti hech ti jpastic uc. 11 Ti much'utic icuch yu'unic ti vocole, “nichim no'ox yo'ntonic obi”, xijchi. Ava'yojbeic sc'opilal ti Jobe ti yu'un oy stsatsal yo'nton hech yu'un icuch yu'un ti vocole. Chana'ic ti yu'un icuch yu'un ti vocole, hech yu'un patil ep i'ac'bat bendición yu'un ti Diose. Yu'un ti Diose stalel chc'uxubinvan, hech yu'un laj xc'uxubin ti snich'one, ja' ti Jobe.

12 Quermanotac, ja' primero tsc'an chapasic avi to. Mu me much'u tsva'an rextico. Mu me xava'an ti rextico ti vinajele xchi'uc ti balumile. Tojuc me ti ac'opique. “Cuy”, mi xachie, ac'o c'otuc ti pasel avu'un. “Mu xu'”, mi xachie, meleluc me ti c'usi chavale. Yu'un hech mu xata amul ti stojol ti Diose.

13 Mi oy chavich'ic vocol, c'oponic ti Diose. Mi nichim no'ox avo'ntonic, q'uejinanic yu'un ti Diose. 14 Mi jchameloxuc, iq'uic tal ti ancianoetique te ti templo avu'unique. Ac'o sjaxboxuc aceite ti sventa ti Cajvaltique, ac'o sc'oponic Dios ti atojolic. 15 Ti sventa ti xch'unojel yo'nton ti much'u tsc'opombe Dios ti stojol ti jchamele, hech chcol. Chcol yu'un ti Cajvaltique. Mi staoj smul ti much'u icole, ja' chch'aybat smul uc. 16 Hech yu'un jamal albo abaic amulic, ti mulil ti tsc'an chastsalot chava'ie. C'opombo abaic Dios ti atojolic, hech chlamaj achamelic uc. Ti much'u toj ti yo'ntone oy yip ti sc'ope c'alal jun yo'nton tsc'opon ti Diose. Scotol xu' yu'un. 17 Ti jtotic Elías ti vo'one co'ol crixchanoucutic xchi'uc. Ja' jun yo'nton laj sc'opon Dios yu'un mu me xtal ho'. Hech yu'un o'lol xchanibal habil muc xac' ho' li' ti jlumaltique. 18 Lic sc'opon Dios yan vuelta hech ital yan vuelta ti ho'e ti vinajel. Hech lic yac' sat ti yovol sts'unubique.

19 Quermanotac, mi oy much'u ichibaj yo'nton ti te achi'inojique, ti much'u chba sutesbe yo'ntone 20 ac'o sna' ti yu'un laj sutesbe yo'nton yu'un smul ti much'u oy smule, laj yac'be scomes ti be ti bu stamoje. Hech laj scolta yu'un mu ch'ayeluc chbat. Hech ep ich'ay mulil ti sventa.

JA' TI SBA SCARTA TI PEDROE TI LAJ STS'IBAE

Hech lic sc'opon ti carta ti quermanotique ti Pedroe

1 Ho'on Pedroun, ho'on jcholc'opun yu'un ti Jesucristoe, chajc'oponoxuc ti carta, ho'oxuc ti nomtic to nacaloxuque ti ora to te ti estado Ponto xchi'uc ti estado Galacia xchi'uc ti estado Capadocia xchi'uc ti estado Asia xchi'uc ti estado Bitinia, 2 ho'oxuc ti t'ujbiloxuc yu'un ti Diose yu'un chalumalinic vinajel uc. Yu'un vo'one hech snopoj ti yo'nton ti Jtotic Diose. Hech yu'un ti Ch'ul Espíritue laj xa st'ujoxuc loq'uel te ti o'lol ti crixchanoetique, hech yu'un laj xa ach'umbeic sc'op ti Jesucristoe. Hech yu'un napocbat avo'ntonic ti xch'ich'el ti Jesucristoe, hech yu'un chacolic. Ech'em to ac'o yac'boxuc ep bendición ti Diose. Ech'em to ac'o yac'boxuc jun avo'ntonic ti jujunoxuque.

Ja' sc'opilal ti c'u x'elan ti ach' jcuxlejaltic ti quich'ojtique

3 Hocol yalbucutic ti Diose, ja' ti Stot ti Cajvaltic Jesucristoe, yu'un lum ep laj xc'uxubinucutic, hech yu'un laj yac'bucutic ach' jcuxlejaltic. Hech ti jna'tic ti cuxulucutic sbatel osil yu'un icha'cuxi loq'uel ti ch'en ti Jesucristoe. 4 Yu'un snich'onucutic ti Diose nijc'ot xa, hech yu'un ti Jtotique chijyac'bucutic quich'tic jcuxlejaltic ti mu soque, ti puru leque, ti mu sna' chlaje. Ja' sq'uejojbucutic te ti vinajel ti Jtotique. 5 Yu'un jch'unojtic ti chiscoltaucutique, hech yu'un chixchabiucutic ti Diose asta tsta yorail ti chijcolucutique. Jelaven sp'ijil ti Diose hech yu'un xu' chixchabiucutic. Chapajem xa ti chijcolucutique. Ja'to mi laj sta yorail ti slajebal c'ac'ale ja'to ti jq'ueltic.

6 Hech yu'un nichim no'ox avo'ntonic manchuc mi ep ti tos ti vocole ti chavich'ique li'i mi hech tsc'an ti Diose. Yu'un j'oc' no'ox li' cuxulucutic ti balumile, hech yu'un j'oc' no'ox chquich'tic ti vocole. 7 Na'ic me ti c'anal taq'uine chtic'at ti c'oc', te chvinaj mi melel ti ja' ti c'anal taq'uine. Ja' no'ox hech uc ti ho'oxuque c'alal chavich'ic ti vocole, te chvinaj mi oy xch'unojel avo'ntonic. Ti c'anal taq'uine ja' más lec li' ti balumile pero sna' chlaj. Ti xch'unojel co'ntontique ja' mu sna' chlaj sbatel osil. Hech yu'un c'alal chcha'sut tal ti Jesucristoe, mi icuch avu'unic ti vocole yu'un oy xch'unojel avo'ntonic hech lec ac'opilalic chc'ot, lec chayiloxuc ti Diose, chayac'oxuc ti pasel ti muc'.

8 Manchuc mi mu aq'uelojbuc sat ti Jesucristoe, c'ux ti avo'ntonic. Manchuc mi mu to chaq'uelbeic sat ti ora to, ach'unojbeic xa sc'op. Hech yu'un jelaven nichim avo'ntonic. Mu xa xana'be yalel yu'un oy yutsil ti jyalel. 9 Yu'un chana'ic ti yu'un oy xch'unojel avo'ntonique, hech chacolic sbatel osil.

10-11 Ti jtatamoltutique, ja' ti it'ujatic yu'un ti Diose ti ich'amumbatic yeique ti vo'one, laj yalic ti tsta yorail ti hech chquich'tic c'uxubinel yu'un ti Diose. Toyol yo'ntonic laj sjac'beic ti Diose c'usi ora chc'ot ti pasel ti c'usi i'albatic ti yo'ntonique yu'un ti Espíritu yu'un ti Cristoe. Sc'an cha'yic uc c'u che'el tsna'ic ti c'alal po'ot xa chc'ot ti pasele. Yu'un sc'an to ep habil ti mu to chtal ti Jcoltavaneje ti c'alal laj yalique. Yu'un ja' laj yalbeic sc'opilal ti Cristoe ti c'u che'el chtal yich' vocole, ti tspasat ti muc' ti patile. 12 C'alal yac'oj sba chcholbeic sc'opilal jcoleltic ti vo'onee, i'ac'batic sna'ic yu'un ti Diose ti mu sq'uelic stuquic. Ja' no'ox laj xcholbucutic jc'opilaltic ti ho'ucutic ti jq'ueltique. Ti much'utic laj xcholboxuc ava'yic ti lequil ach' c'ope ti ja'to no'oxe, yu'un iventaimbat yo'ntonic yu'un ti Ch'ul Espíritue ti itacat yal tal ti vinajele, hech yu'un laj xa yalboxuc ti chacolique ti sventa ti Cristoe hech

chaj c'u che'el laj yal ti j'alc'opetique ti vo'onee. Sc'an cha'ibeic sjam uc ti ch'ul abatetique ti c'u yu'un laj yich' sbec'tal laj yich' svocol ti Cajvaltique. Mu xu' cha'ibeic sjam yu'un mu'yuc sbec'talic.

Ja' sc'opilal ti tsc'an ti Diose ti toj co'ntontique

13 Hech yu'un tsc'an ti j'ech'el chapalucoxuc hech mu xalajic ti tsalel. Oyuc me lec arazonic. J'ech'el ch'unic ti jun no'ox yutsil chac'otic c'alal chcha'sut tal ti Jesucristoe. 14 Yu'un snich'onoxuc ti Diose, ja' tsc'an ti chach'umbeic smantale. Mu me xach'un ti c'usi tsc'an ti abec'talique hech chaj c'u che'el laj apasic ti vo'one ti c'alal mu to xavojtiquinic ti Diose. 15 Yu'un toj yo'nton ti Diose ti laj xa yic'oxuc ti stojole, hech yu'un ja' tsc'an ti toj scotol ti c'utic chapase, ti c'utic chavale. 16 Yu'un hech ts'ibabil comel ti sc'op ti Diose: “Tojuc me avo'ntonic ti jtojol yu'un toj co'nton ti ho'one”, xchi ti Diose.

17 Yu'un ti chatotinic ti Diose ti ja' chijyich'bucutic jc'optic ti sventa c'u x'elan cabteltic jujunucutique, ja' ti mu'yuc much'u chc'uxubin, ja' ti toj chixchapanucutic jcotoltique, hech yu'un pasic me ti muc' yu'un mu to chac'otic ti bu mero alumalique, ja' ti vinajele. 18 Yu'un chana'ic ti toyol stojol laj smanoxuc ti Diose yu'un hech libre nac'otic yu'un ti c'utic laj xchanubtasoxuc comel ti atot ame'ique, ja' ti chijcolucutic yu'un cabteltic ti laj scuyique. Chana'ic ti ma'uc laj smanoxuc ti c'usi chlaje. Mu ti taq'uinuc laj smanoxuc. 19 Ja' laj smanoxuc ti xch'ich'el ti Cristoe. Ja' imilat hech chaj c'u che'el imilat ti carneroe ti vo'one. Hech chaj c'u che'el mu'yuc xchamel ti carnero ti imilate ti vo'one, ja' no'ox hech uc ti Cristoe toj yo'nton, mu'yuc smul. 20 Hech xchapanoj ti Diose c'alal mu to chmeltsaj ti balumile. Ja'to no'ox ital li' ti balumile ti Jesucristoe. Ja' ti jventatic ti itale yu'un c'uxucutic ti yo'nton. 21 Ti Diose laj xcha'cuses loq'uel ti ch'en ti Jesucristoe. Patil laj yic' ti stojol. Yu'un ti hech laj scolta ti Snich'one, hech yu'un chach'unic ti hech chascoltaoxuc uc ti Diose.

22 Yu'un ti sventa ti Ch'ul Espíritue ti ach'unojbeic ti sc'ope ti ja' melele, hech yu'un lecuben xa ti avo'ntonique. Hech yu'un c'ux chava'yic ti quermanotique ti mero melel, ma'uc no'ox ti ac'opic. Hech yu'un scotoluc me avo'ntonic ti c'ux chava'i abaique. Mi jutuc mu me xavilinta abaic. 23 Yu'un ma'uc yol snich'onoxuc ti much'u sna' chchame, ja' yol snich'onoxuc ti Diose ti mu sna' chchame yu'un cha'anemoxuc xa ti sventa ti sc'op ti Diose. Oy yip ti sc'op ti Diose. Sbatel osil mu sna' chlaj ti sc'op ti Diose.

24 Hech ts'ibabil ti sc'op ti Diose:

Ti crixchanoetique ja' hech chaj c'u che'el jobel ti ora no'ox chtaquije, ti mu xhaleje.
Altic ti tsc'an ti tspasatic ti muq'ue.
J'oc' no'ox lec ch-ilat hech chaj c'u che'el ti xnichimal ti jobele ti t'ujum ch-ilate ti ora no'ox chlileje.

25 Ti sc'op ti Diose, ja' sbatel osil mu sna' chlaj,
ti xchie. Ja' ti lequil ach' c'ope ti nacholbat xae.

2

1 Hech yu'un ac'o me comuc avu'unic scotol ti c'usi chopole. Mu xa me xalo'lavan, mu xa me xanop c'op, mu xa me xapas biq'uit avo'ntonic, mu xa me xanopbe smul yantic. 2 Hech chaj c'u che'el tsc'anilan xchu' ti olole ti ja'to no'ox i'ane, ja' lec ti hech xac'anilanic ti sc'op ti Diose yu'un ja' sventa avo'ntonic. Mu xaslo'laoxuc. Yu'un mi chave'elinic ti sc'op ti Diose, hech chan stsatsal avo'ntonic, hech chacolic. 3 Xana'ic ti oy yutsil yo'nton avu'unic ti Cajvaltique.

Ja' sc'opilal ti jun nijc'ot xchi'uc ti Cajvaltique hech chijtun yu'un ti Diose

4 Yu'un na'ic'atic tal ti stojol, yu'un chatunic ti stojol ti Diose. Hech chaj c'u
che'el ti tone ti ch-ich'at tal yu'un chtun yu'un ti jpasnae. Ti jpasnae jbael
chac' ti tone ti chiquina yu'un ja' tsots sc'opilal. Patil chlic yotesbe xchi'il
hech tsmeltsaj ti snae. Ja' hech ti Diose. Ti ton ti jbael laj yac' ti chiquina,
ja' ti Cajvaltique. Manchuc mi muc xc'anat yu'un ti crixchanoetique ti
Cajvaltique, ja' t'ujbil yu'un ti Diose. Jun no'ox yutsil i'ilat yu'un ti Diose.
Ja' más tsots yabtel i'ac'bat ti Cajvaltique yu'un ja' ti sventa ti chijcuxi sbatel
osile. 5 Ti xchi'il ti ch-otesate, ja' ho'ucutic obi. Yu'un ti laj xa yic'ucutique,
hech chvinaj ti yac'oj sba ti abtel ti Diose li' ti balumile. Ja' tsc'an ti Diose
ti chatunic yu'une hech chaj c'u che'el itunic yu'un ti Diose ti paleetic ti
vo'onee ti ja' yabtel laj sjelavesbeic smoton ti Diose ti laj yac' ti xchi'iltaque. Ti
ho'ucutique mu xa hechuc ti jpastic hech chaj c'u che'el laj spasic ti vo'one. Ja'
chcac'betic yu'un chisventaimbucutic co'ntontic ti Jesucristoe hech chijtun
yu'un ti Diose. Hech lec chijyilucutic ti Diose ti sventa ti Jesucristoe. 6 Yu'un
hech ts'ibabil comel ti sc'op ti Diose:

Te ti jteclum Sión, ja' ti Jerusalene, te chcac' ti much'u t'ujbil cu'une, ja' ti
much'u más tsots yabtele.
Jun no'ox yutsil chquil.
Scotol ti much'utic chch'unic ti ja' chcoltaatic yu'une ja' lec chquil,
xchi ti Diose. Ja' sc'opilal ti Jesucristoe. 7 Ja' jun no'ox yutsil chavilic uc
ho'oxuque ti ach'unojique. Mu hechuc chilic ti much'utic mu xch'unojuque.
Hech chal ti sc'op ti Diose:
Ja' hech chaj c'u che'el ti yajval nae ti laj yotes ti chiquina ti tone ti mu xtun
laj yilic ti yaj'abtele,
ti xchie. Ja' sc'opilal ti Jesucristoe. Yu'un ja' más tsots yabtel yich'oj ti
much'u mu sc'anique. Ja' mu xc'anvanic ti much'utic tspasbeic yabtel Dios ti
scuyojique. 8 Hech chal uc ti sc'op ti Diose:
Ja' hech chaj c'u che'el ti much'u tsp'osi yacan chp'aj ti lum,
chc'o smaj sba ti ba ton,
ti xchie. Yu'un mu spas ti muc' ti ja' Jcoltavanej cu'untic ti Jesucristoe, hech
mu xch'umbeic sc'op ti Diose. Ja' no'ox tsa'ilan smulic asta chc'o yich'ic vocol.
Sna'oj ono'ox ti Diose ti mu xch'unique.

Ja' sc'opilal ti jun no'ox yutsil yu'un ti laj yic'ucutic ti stojol ti Diose

9 Ti ho'ucutique, yu'un laj xa st'ujucutic ti Diose, hech yu'un jun no'ox
jts'umbaltic nijc'ot xa jcotoltic. Paleucutic c'otemucutic ja' cabteltic chcal-
betic ti jchi'iltique ti tojbil xa smulic yu'un ti Cajvaltique. Jun no'ox ti ajvalil
cu'untique ti smacojucutic jcotoltique ti ho'ucutic ti jch'unojbetic ti sc'ope.
Stuc sventainojucutic ti Diose. Yu'un ti hech laj xa spasbucutic ti Diose yu'un
ti jpucbetic sc'opilal ti jelaven yutsil ti yabtele. Ja' ti laj xa sloq'uesucutic ti ic'
osil, ja' ti mulile, laj xa yac'ucutic ti squeval c'ac'al, ja' ti nij'och xa ti utsilale
yu'un laj xa yic'ucutic ti stojol. 10 Ti vo'one mu laj jna'tic ti chixchabiucutic
ti Diose. Tana to ti jna'tic ti chixchabiucutique. Ti vo'one mu laj jna'tic ti
chixc'uxubinucutic ti Diose. Tana to ti jna'tic ti chixc'uxubinucutique.

Ja' sc'opilal ti ac'o cac'tic ti q'uelel ti ho'ucutic yabatucutic ti Diose

11 Ho'oxuc ti c'uxoxuc ti co'ntone, hech chacalbeic ti ora to. Ti ho'ucutique
mu jlumalticuc ti balumil avi to. Ja' jlumaltic ti vinajele. Yu'un hech tsc'an
ti Diose ti li'to oyucutique, hech yu'un mu me jch'untic ti c'usi tsc'an ti
jbec'taltique yu'un ti jbec'taltique tscontrain ti co'ntontique. 12 Tojuc me
scotol ti c'utic chapasique ti stojol ti crixchanoetique. Manchuc mi “mu xtun
ti c'usi tspasique”, manchuc mi xchi ac'opilalic ti ora to, patil chlic yilic ti

lec avabtelique. Hech yu'un chlic xch'umbeic sc'op ti Diose c'alal chtijbat yo'ntonic yu'un ti Diose.
13 Ch'umbeic smantal ti much'utic oy yabtelic li' ti balumile hech lec chbat sc'opilal avu'unic ti Cajvaltique. Ch'umbeic smantal ti totil ajvalile yu'un ja' tsots yabtel yich'oj. 14 Ch'umbeic uc smantal ti yajgobernadoretique yu'un ja' yabat ti totil ajvalile. Ja' yabtelic chac'be castigo ti much'utic tsta smulique, chalbe lec sc'opilal ti much'utic lec yabtelique. 15 Yu'un ja' tsc'an ti Diose ti lec scotol ti c'utic chapasique yu'un hech chmac yeic ti much'utic bol yo'ntonique ti mu'yuc sjam ti c'usi chalique.
16 Colemoxuc xa. Yu'un ti nacolic xae, mu yu'unuc xu' chba asa' amulic. Ja' yu'un chavac' abaic ti abatinel yu'un ti Diose. 17 Pasic ti muc' scotol crixchanoetic, c'ux me xava'i scotol quermanotic, xi'ic ti Diose, pasic ti muc' uc ti totil ajvalile.

Ja' sc'opilal ti jchambetic yo'nton ti Cristoe

18 Ho'oxuc ti oyoxuc ti mozoile, ch'umbeic smantal ti avajvalique li' ti balumile. Pasic ti muc'. Ma'uc no'ox chapas ti muc' ti avajvale ti lec yo'ntone ti chaxc'uxubinote. Manchuc mi c'oc' yo'nton, ja' chapas ti muc' uc. 19 Yu'un mi icuch avu'unic ti vocole ti hovil ti chayac'boxuque yu'un oy ti avo'ntonic ti Diose, ja' lec chayiloxuc ti Diose. 20 Mi ti scoj amulic chavich'ic majel, mu'yuc sc'opilal ti stojol ti Diose mi lec its'ic avu'unic. Mi ti sventa lec avabtelic chavich'ic vocol, ja' lec chayiloxuc ti Diose mi lec its'ic avu'unique. 21 Hech yu'un ti laj yic'oxuc ti stojol ti Diose, yu'un ja' tsc'an ti chachambeic yo'nton ti Cristoe. Yu'un ti ihu' yu'un i'ech' svocol avu'unique, ja' laj yac'boxuc achanic ti xu' avu'unique. 22 Muc sta smul ti Jesuse. Muc snop c'op. 23 C'alal ilabanat, muc spac sutel. C'alal yac'oj sba chich' vocol, muc x'utvan. Ja' laj yac'be xchapan ti Diose ti ja' stalel toj chchapanvane. 24 Stuc laj xcuchbucutic jmultic ti svinquilel te ti cruz, hech yu'un xu' cu'untic ti chamenucutic yu'un ti mulile. Hech yu'un xu' cu'untic ti jpastic c'usi tsc'an ti Diose. Hech yu'un cuxulucutic ti stojol. Yu'un ti laj yich' vocol ti svinquilel ti Jesuse, hech yu'un colemoxuc xa. 25 Yu'un ti vo'one hechoxuc hech chaj c'u che'el carneroetic ti ch'ayemique. Ti ora to nasutic xa tal ti stojol ti jpaxtol avu'unique, hech yu'un chaxchabioxuc yu'un hech chacuxiic sbatel osil.

3

Ja' sc'opilal ti toj ac'o spasbe sbaic ti much'utic nupunemique

1 Hechoxuc uc, antsetic, ch'umbeic smantal ti amalalique yu'un mi mu xch'unojbuc sc'op ti Diose ti amalalique, hech chlic xch'unic uc yu'un tsq'uelic ti lec ti c'utic chapasique. Ti sventa avabtelic no'ox chlic xch'unic, mu persauc chavalbe. 2 Yu'un chilic ti toj chapasique yu'un chaxi'ic ti Diose. 3 Mu me ja'uc no'ox lec cha'ilatic yu'un ti amalalique yu'un ti c'u che'el chapech' ajolique, yu'un ti chavich'ic anats'ique xchi'uc xoj ac'obique ti pasbil ti c'anal taq'uine, xchi'uc ti ac'u' apoq'uique. 4 Ja'uc me lec chayiloxuc yu'un ti oy yutsil avo'ntonique. Ja' sventa sbatel osil. Yu'un mi lamajem avo'ntonique, mi mu xatoy abaique, jun no'ox yutsil chayiloxuc ti Diose. Hech chaj c'u che'el t'ujum chavilic nats'il ti bu toyol stojole, ja' no'ox hech chayiloxuc ti Diose mi lamajem avo'ntonic, mi mu xatoy abaic. 5 Hech yo'ntonic ti antsetique ti vo'onee, ja' ti much'utic oyic ti stojol ti Diose. Yu'un laj xch'unic ti chcoltaatic yu'un ti Diose, hech ihu' yu'unic laj xch'umbeic smantal ti smalalique, hech yu'un lec i'ilatic. 6 Hech laj spas ti Sarae, laj xch'umbe smantal ti Abrahame. Yu'un laj sna' ti ja' yabtel ti smalale tspas mantal te ti snaic. Hech yu'un ti ho'oxuque, mi chapasic ti c'usi leque, mi mu

xaxi' mi oy c'usi chc'ot ti pasel avu'unic yu'un chach'unic ti chascoltaoxuc ti Diose, hech lec chayil ti Diose hech chaj c'u che'el lec laj yil ti Sarae ti Diose.

7 Ho'oxuque, viniquetic, chacalbeic uc, na'ic me c'u che'el sc'an chachi'in abaic ti naclej xchi'uc ti avajnilique. Pasic ti muc' ti avajnilique yu'un mu'yuc yip antsetic. Ho'ucutic oy quiptic. Co'ol laj xa xc'uxubinoxuc ti Diose, co'ol oy acuxlejalic sbatel osil. Mi hech chapasique, mu xch'ay ti c'usi chac'ambeic ti Diose.

Ja' sc'opilal mi chc'ot ti pasel ti chavich'ic vocol ti sventa ti lec avabtelique, jun no'ox yutsil obi, xchi

8 Hech yu'un ja' slajeben xa chacalbeic acotolic, jtosuc me avo'ntonic acotolic. Na'o me ti uts sba ti avermanoe. Yu'un jun no'ox ti Atotique, c'ux me xava'i abaic. C'uxubino me abaic, biq'uit ac'o abaic. 9 Mi oy much'u chopol chaspasbote, mu me xapac sutel. Mi oy much'u chaslabanote, mu me xapac sutel. Ja' chac'ambeic bendición ti stojol yu'un chana'ic ic'biloxuc ti stojol ti Diose yu'un chapasic ti c'usi leque hech yu'un chavich'ic bendición.

10 Yu'un hech ts'ibabil ti sc'op ti Diose:

Ti much'u tsc'an ti nichim no'ox yo'nton ch-ech' li' ti balumile, ti tsc'an ti chich' bendicione,
ac'o spajes ye,
mu me xal ti c'usi chopole,
mu me snop c'op.
11 Ac'o scomes scotol ti c'usi chopole,
ac'o spas c'usi lec.
Ja' ac'o sc'anilan ti jun yo'ntone, hechuc me yo'nton.
12 Yu'un ti Cajvaltique tsq'uelilan ti much'utic toj ti viniquile yu'un chac'be bendición.
Cha'ibe sc'op ti c'utic chc'ambat ti stojole.
Ti much'utic mu xtun ti c'utic tspasique, ja' mu x'ac'bat bendición yu'un ti Cajvaltique,
ti xchie.

13 ¡Much'u c'amba yilbajinoxuc mi toyol avo'ntonic chapasic ti c'usi leque! 14 Repenta chc'ot ti pasel ti chavich'ic vocol ti sventa ti lec avabtelique. Mi hech ic'ot ti pasele, jun no'ox yutsil obi. Mu me xaxi'ic, mu me xavich'ic mul yu'un. 15 Toyoluc me avo'ntonic chapasic ti muc' ti Cajvaltic Diose. Chapalucoxuc me scotol c'ac'al yu'un chatac'be sc'op ti much'u ti ja' no'ox tsc'an chasjac'bot ti c'usi ach'unojique yu'un ja' no'ox tsc'an tsta amul. C'unc'un me xatac'avic. Pasic me ti muc'. 16 Manchuc mi chasa'bot amulique, lecuc me ti c'usi chapasique. Hech ch-ac'at ti q'uexlal ti much'utic hovil chasa'bot amulique yu'un toj ti c'usi chapasic ti sventa ti Cristoe. 17 Ja' más lec mi yu'un lec avabtelic chavich'ic vocol, mi hech tsc'an ti Diose. Ja' vocol mi chavich'ic vocol yu'un chopol ti avabtelique.

18 Yu'un hech ono'ox uc ti Cristoe laj yich' vocol. Stuc ti toj yo'ntone ja' laj yac' sba ti milel ti jventatic hech laj xcuchbucutic jmultic, ho'ucutic ti mu tojuc ti co'ntontique. Hech j'ech'el ihu' yu'un ti laj yic'ucutic ti stojol ti Diose. Yu'un yich'oj sbec'tal, hech yu'un itaat ti milel, hech yu'un icham. Patil icha'cusesbat ti sbec'tale c'alal isut tal ti xch'ulele, hech icuxi. 19 C'alal icham, imucat ti ch'en ti sbec'tale. Hech yu'un ti xch'ulele ba sc'opon ti xch'ulelic ti much'utic ti muc sc'anic coltael yu'un ti Diose ti te tic'ajtic ti c'atimbaque. Yu'un ti i'aye, ja' no'ox ba yac'be sna' ti c'u yu'un ti te oyique. 20 Ja' ti xch'ulelic scotol ti much'utic muc sc'an xch'unic ti vo'onee. Te tic'ajtic uc ti much'utic muc sc'an xch'unic c'alal laj smala ti Diose mi tsutes yo'ntonic c'alal yac'oj sba tspas ti barco ti Noee. Yu'un mu epuc icolic loq'uel c'alal ital ti nojelal

ho'e. Vaxacvo' no'ox icolic. Yu'un oy xch'unojel yo'ntonic ti chcoltaatic yu'un ti Diose, hech i'ochic ti barco, hech yu'un icolic. 21 Ja' no'ox hech uc ti ho'ucutique ti ora to yu'un jch'unojtic ti chijcol yu'un ti Cajvaltique, hech yu'un chquich'tic ho', hech yu'un chijcolucutic. Yu'un ti chquich'tic ho'e, mu yu'unuc chij'atin yu'un hech chloc' yoboquil jbec'taltic. Ja' jamal chcalbetic ti Diose ti jch'unojtic ti icham icha'cuxi ti jventatic ti Jesucristoe hech yu'un j'ech'el chijcol yu'un. 22 Ti Jesucristoe sutem xa muel ti vinajel. Te pasbil xa ti muc' yu'un te xa oy ti sbats'ic'ob ti Diose. Scotol ti ch'ul abatetique tspas ti mantal xchi'uc scotol ti ajvaliletic yu'un ti ch'ul abatetique.

4

Ja' sc'opilal ti c'utic xu' avu'unique, ta me xacolta abaic, hech lec chayiloxuc ti Diose, xchi

1 Yu'un ti laj yich' vocol ti sbec'tal ti Cristoe, hech yu'un ac'o jna'tic ti hech ono'ox chquich'tic vocol ti jbec'taltic uc. Mi icuch cu'untic ti vocole ti chijyac'bucutique, más ch-an yip co'ntontic hech mu xa jc'an ti jsa'tic jmultic. 2 Hech yu'un ti jayib xa c'ac'al li' cuxulucutic li' ti balumile, mu jch'untic ti c'usi tsc'an ti jbec'taltique. Ja' ti jch'untic ti c'usi tsc'an yo'nton ti Diose. 3 Ti vo'one puru laj apasic hech chaj c'u che'el tspasic ti ora to ti much'utic mu sna'ic bu oy ti Diose. Batem avo'ntonic laj asa' amulic, laj ach'unic ti c'usi tsc'an ti abec'talique, nayacubic, c'uc no'ox laj ahovilpasic c'alal nayacubic, natunic yu'un ti santoetique, ja' ti mu xtun chil ti Diose. 4 Ti ora to mu xa'ibeic sjam ti c'u yu'un mu xa xac'an chachi'inic, ti c'u yu'un mu xa co'oluc chasa' amulic xchi'uc. Hech yu'un chaslabanoxuc. 5 Mu me xchibaj avo'ntonic yu'un. Na'o me ti ja' chc'ot ich'batuc sc'op yu'un ti Cajvaltique ti chapal xa yu'un chich'be sc'op yu'un smulic scotol ti much'utic cuxajtic toe xchi'uc ti much'utic chamenic xae. 6 Ja' yu'un ti icholbat ya'yic ti lequil ach' c'ope ti quermanotic ti ichamic xae yu'un hech manchuc mi ivay ti sbec'talique, ja' ti sventa xch'unojel yo'ntonic chcuxiic sbatel osil xchi'uc ti Diose.

7 Po'ot xa tsta yorail ti chlaj scotole. Hech yu'un mu me xaxi'ic, mu me xlo'laj avo'ntonic. Ja'uc me te oy avo'ntonic yu'un chac'oponic Dios. 8 Ja' tsots sc'opilal ti scotol c'ac'al c'ux chava'i abaique. Yu'un mi c'ux chca'itic ti quermanotique, chch'ay ti co'ntontic ti c'usi chopol tspasique. 9 Mac'lino me abaic, mu me xlo'laj avo'ntonic yu'un. 10 Yac'ojboxuc ap'ijilic ti Diose. Mu co'oluc ti ap'ijilic ti yac'ojboxuc ti Diose ti jujunoxuque. Oy lec sna' chc'opoj, oy lec sna' chcoltavan. Ep ti tos yac'oj ti Diose. Hech yu'un ti c'utic xu' avu'unique ta me xacolta abaic. Hech lec chayiloxuc ti Diose. 11 Ti much'u sna' chchol ti sc'op ti Diose ac'o ch'amumbatuc ye yu'un ti Diose. Ti much'u sna' ch-abtej yu'un ti Diose ac'o sna' ti ja' chcoltaat yu'un ti Diose hech yu'un chu' yu'un. Scotol ti c'usi chapasique lecuc me sc'opilal chc'ot avu'unic ti Diose. Chu' avu'unic ti sventa ti Jesucristoe. Ti Diose ja' tspasat ti muc' sbatel osil. Ja' tspas mantal sbatel osil. Jun yutsil ti hech chc'ot ti pasel.

Ja' sc'opilal c'alal chavich'ic vocol, lecuc me chc'ot sc'opilal ti Diose avu'unic, xchi

12 Ho'oxuc ti c'uxoxuc ti co'ntone, mu me xch'ay avo'ntonic yu'un ti ch-epaj ti vocol ti ora to. Mu me xacuyic ti mu hechuc chich'ic vocol ti yan quermanotique. Yu'un ti ital ti vocole, te chvinaj mi oy xch'unojel avo'ntonic. 13 Hech yu'un nichimuc me avo'ntonic chcuch avu'unic yu'un chana'ic ti co'ol chavich'ic vocol hech chaj c'u che'el laj yich' ti Cristoe. Yu'un mi nichim no'ox avo'ntonic chcuch avu'unic ti ora to, hech más ech'em nichim no'ox avo'ntonic ti c'alal chcha'sut tal xchi'uc squeval. 14 Mi ti sventa

ti Cristoe chavich'ic labanel, jun no'ox yutsil obi, yu'un chvinaj ti oy ti avo'ntonic ti Ch'ul Espíritu yu'un ti Diose, ti ja' jelaven yutsile. Ti much'utic chlabanvanique ja' chopol chc'ot sc'opilal ti Diose yu'unic. Ti ho'oxuque ja' lec chc'ot sc'opilal ti Diose avu'unic. 15 Ti chavich'ic vocole mu me scojuc chamilvan, cha'elc'aj, chasa' amul yan, chaliques c'op. Mu me ja'uc. 16 Mi ti sventa ti Cristoe ti chavich'ic vocole, mu me xaq'uexavic. Jamal me chaval ti laj xa scoltaoxuc ti Cristoe, hech lec chbat sc'opilal ti Diose avu'unic.

17 Yu'un ista xa yorail yu'un ti chijyac'bucutic acial ti Diose yu'un hech chijp'ijub yu'un, ti ho'ucutic ti snich'onucutic ti Diose. Yu'un ti chijyac'bucutic acial, ho'ucutic ti jch'unojbetic ti sc'ope, ¡buc xa ti much'utic mu sc'an xch'unic ti lequil ach' c'ope ti yalojbucutic ti Diose! 18 Mi ta to xquich'tic tojobtasel yu'un hech chijcolucutic ti ho'ucutique ti toj co'ntontique, ¡buc xa ti much'utic mu xch'unojuc ti Diose, ja' ti much'utic mu xtun ti yo'ntonique! J'ech'el mu xcolic o. 19 Hech yu'un mi chquich'tic vocol yu'un hech tsc'an yo'nton ti Diose, mu me xchibaj co'ntontic, ac'o me jpastic ti c'usi leque. Ac'o me jch'untic ti chixchabiucutic ti Diose yu'un jun yo'nton cu'untic ti Jtotique ti laj spasucutique.

5

Ja' sc'opilal ti laj staq'ui ti ancianoetique xchi'uc ti quermanotique

1 Ti jtaq'ui ti ancianoetique ti te sventainojoxuque yu'un co'ol ancianoun xchi'uc. Yu'un ho'on laj jq'uel ti laj yich' vocol ti Cristoe. Chba jq'uel ti tspasat ti muq'ue. Po'ot xa chc'ot ti pasel. 2 Hech yu'un chacalbeic, chamac'linic ti carnero yu'un ti Diose ti aventainojique, chachabiic. Mu me ti sujeluc chapasic. Yutsiluc me avo'ntonic chapasic yu'un hech tsc'an ti Diose. Mu me xana' atojolic. Toyoluc me avo'ntonic chapasic. 3 Mu me xatoy abaic ti stojol ti much'utic aventainojique. Ho'oxuque ta me xavac'beic sq'uel ti c'usi tsc'an ti Diose scotol ti quermanotique ti te aventainojique. 4 Hech yu'un c'alal tsut tal ti mero totil jpaxtol cu'untique, ja' chayac'oxuc ti pasel ti muc' mu j'oc'uc no'ox sbatel osil.

5 Ja' no'ox hechoxuc uc, unen viniquetic, ch'umbeic smantal ti ancianoetique. Acotolic ch'umbo abaic amantalic. Biq'uit chavac' abaic.
Yu'un ti Diose tscontrain ti much'utic tstoy sbaique.
Tscolta ti much'utic biq'uit chac' sbaique,
ti xchie. 6 Hech yu'un bic'tajanic me ti stojol ti Diose ti ja' jelaven sp'ijile yu'un hech chayac'ot ti pasel ti muc' c'alal tsta yorail. 7 C'alal chlo'laj avo'ntonic, ac'bo sventaimboxuc avo'ntonic ti Diose yu'un tsc'an chascoltaoxuc.

8 Oyuc me lec arazonic. Q'ueleluc me asatic yu'un ti avajcontraique, ja' ti pucuje, hech chanav batel hech chaj c'u che'el jti'vanej bolom ti ch-avan batele yu'un tsa' much'u tsti'. 9 J'ech'el ch'uno ti chascoltaot ti Diose hech chu' avu'un chacontrain ti pucuje. Na'ic me ti co'ol ono'ox chquich'tic vocol jcotoltic li' ti balumile ti ho'ucutique ti quermano jbatique. 10 Ep yutsil yo'nton cu'untic ti Diose hech yu'un laj yic'ucutic ti stojol yu'un ti sventa ti Jesucristoe chba jq'uelbetic yutsil yo'nton sbatel osil. Hech yu'un mi its'ic avu'unic ti vocole yu'un j'oc' no'ox chquich'tique, patil chasmuc'ubtasbot avo'ntonic ti Diose, chastsatsubtasbot avo'ntonic hech más ep ch-an yip avo'ntonic, hech jun avo'ntonic cha'abtejic yu'un. 11 Ja' tspasat ti muc' sbatel osil. Ja' tspas mantal sbatel osil. Jun yutsil ti hech chc'ot ti pasel.

Hech ilaj yo'nton laj sc'opon ti carta ti quermanotique

12 Ti quermanotic Silase, ti jun yo'nton ch-abtej yu'un ti Diose, laj xa sts'ibabun ti cha'p'el oxp'el li'to. Hech laj calboxuc ti oy yutsil yo'nton

avu'unic ti Diose. Jna' ti chascoltaoxuque yu'un ach'unojbeic ti sc'ope. Hech yu'un mu me xchibaj avo'ntonic.

13 Oy quermanotic uc li' ti Romae ti co'ol t'ujbilucutic xchi'uque. Chabanucot la xal ti quermanotique. Chabanucot la xal uc ti Marcose. Ja' jun to jnich'on ti Marcose. 14 Yu'un ja' señail ti c'uxoxuc ti co'ntone, tsacbo me abaic ac'obic.

Mu me xlo'laj avo'ntonic, junuc me avo'ntonic jujunoxuc yu'un oyoxuc ti stojol ti Jesucristoe.

JA' TI XCHIBAL SCARTA TI PEDROE TI LAJ STS'IBAE

Hech lic sc'opon ti carta ti quermanotique ti Pedroe

1 Ho'on Simon Pedroun. Ho'on yabatun ti Jesucristoe, ho'on ti jcholc'opun yu'une. Chajc'oponoxuc ti carta, ho'oxuc ti co'ol jch'unojbetic ti sc'op ti Jesuse yu'un co'ol laj xa xc'uxubinucutic ti Dios cu'untique xchi'uc ti Jcoltavanej cu'untique, ja' ti Jesucristoe. 2 Yu'un yac'oj sba más chavojtiquinic ti Diose xchi'uc ti Cajvaltic Jesuse, hech yu'un yac'oj sba chayac'boxuc yutsil avo'ntonic xchi'uc jun avo'ntonic ti jujunoxuque.

Ja' sc'opilal colemoxuc xa yu'un ti Diose pero oy to c'usi sc'an ta to xapasic, xchi

3 Yu'un jelaven yutsil yo'nton ti Diose, hech yu'un laj xa yac' sba ti ojtiquinel ti jtojoltic, laj xa yic'ucutic ti stojol. Yu'un jelaven sp'ijil ti Diose, hech yu'un laj xa yac'bucutic sp'ijil co'ntontic xchi'uc yutsil co'ntontic yu'un hech xu' cu'untic ti jpastic scotol lequil abtel. 4 Yu'un jelaven sp'ijil ti Diose, yu'un jelaven yutsil yo'nton, hech yu'un chijyac'bucutic scotol ti yan bendición ti laj yal ti chijyac'bucutique. Jun no'ox yutsil ti bendición ti yac'oj sba chijyaq'uilambucutique. Ja' hech ti bendición ti chijyac'bucutique, ja' ti mu xijyac'ucutic chisbolibtasucutic ti c'utic muliletic li' ti balumile xchi'uc ti sbic'tal co'ntontique. Laj xa yac' co'ntonimbetic ti yo'ntone yu'un oy xa yutsil co'ntontic. 5 Hech yu'un ti ho'oxuque, ja' lec ti chavaq'uic persa. Yu'un oy xa xch'unojel avo'ntonic, ja' xapasilanic ti c'usi leque. Ma'uc no'ox chapasilanic ti c'usi leque, ja' xac'anic uc ti más chana'ic c'usi tsc'an ti Diose ti chapasique. 6 Yu'un mi más chana'ic c'usi tsc'an ti Diose ti chapasique, hech más chapajes abaic xchi'uc ti avo'ntonique. Mi más chapajes abaic xchi'uc ti avo'ntonique, hech más ch-an yip avo'ntonic. Mi más i'an yip ti avo'ntonique, hech jtos avo'nton chac'ot xchi'uc ti Diose. 7 Mi jtos avo'nton chac'ot xchi'uc ti Diose, hech c'ux chava'i ti avermanotaque, hech chac'uxubinvan ti mero melel.

8 Mi hech ti avo'ntonique, mi ja' te oy ti avo'ntonique, mu hoviluc ti laj xa avojtiquinic ti Cajvaltic Jesucristoe. Mu hoviluc ti ach'unojique. Lec chatunic yu'un. 9 Ti much'u mu hechuc ti yo'ntone ja' hech chaj c'u che'el ma'sat mu xil. O ja' hech chaj c'u che'el ti much'u ja' no'ox chil ti bu nopole, mu xil batel ti bu nom toe. Ch'ayem ti yo'nton ti ich'aybat xa scotol smul yu'un ti Cajvaltique. 10 Hech yu'un, quermanotac, hech ac'o hu'uc avu'unic hech chaj c'u che'el nat'ujat xa yu'un ti Diose, hech cha'ic'atic ti stojol. Yu'un mi hech chapasique, hech mu xchibaj avo'ntonic. 11 Hech nichim no'ox yo'nton chayic'oxuc ochel ti bu tspas mantal ti Cajvaltic Jesucristoe, ja' ti Jcoltavanej cu'untique. Ja' sventa sbatel osil.

12 Hech yu'un manchuc mi chana'ic xa, manchuc mi c'otem xa ti avo'ntonic ti sc'op ti Diose ti ja' melele ti ava'yojic xae, scotol c'ac'al hech tsc'an ti chajtaq'uioxuque. Hech jnopoj ti ti jpase. 13 Yu'un sc'an ti hech chacaq'uilambot ana'ic ti jayib xa c'ac'al li' cuxulun xchi'uc avi jbec'tal li'to. 14 Ti jna' ti po'ot xa ti jcomes avi jbec'tal li'to. Yu'un hech yalojbun xa ti Cajvaltic Jesucristoe. 15 Hech ti jts'iba to comel yu'un hech xu' chaq'uelic c'alal chamenun xae.

Ja' sc'opilal laj jq'uelbetutic squeval ti Cajvaltique, xchi

16 Yu'un ti laj xa calboxuc ava'yic c'u x'elan sp'ijil ti Cajvaltic Jesucristoe, c'u x'elan chcha'tal xchi'uc squeval, mu yu'unuc lo'il no'ox ti jch'unojtutique,

mu yu'unuc lajemuntutic ti lo'lael. Jtuctutic laj jq'ueltutic ti jsatutic ti tsots yabtel yich'oje. 17 Yu'un c'alal ti hech i'ac'bat squeval yu'un ti Jtotic Diose, c'alal ti hech i'ac'at ti pasel ti muc' yu'une, hech i'albat sc'opilal yu'un ti Jtotic Diose, ja' ti jelaven yutsil ti squeval stuque. Hech laj yal: "Ja' Jnich'on li'to, ti lum c'ux ti co'ntone. Nichim no'ox co'nton yu'un", xchi. Ja' sc'opilal ti Jesuse. 18 Ho'ontutic laj ca'itutic ti hech ic'opoj tal c'alal ti vinajel ti Diose yu'un te jchi'inojtutic ti Jesuse te ti vits. Ja' yich'oj bendición ti vits lume.

19 Hech laj jna'tutic ti melel ti sc'op ti j'alc'opetic yu'un ti Diose ti quich'ojtique, ja' ti sc'opilal ti Cajvaltique ti laj yalique. Hech chaj c'u che'el oy stu cu'untic ti c'oq'ue yu'un hech chc'ot jsatic, bal chca'itic chc'ot jsatic asta mi iloc' tal ti muc'ta c'anale, asta c'alal tsacub ti osile. Ja' no'ox hech oy stu cu'untic ti sc'op ti j'alc'opetic yu'un ti Diose. Bal chca'itic chistojobtasucutic asta mi ital xchi'uc squeval ti Cajvaltique, asta ba jchi'intic sbatel osil o. Hech yu'un ja' tsc'an ti chavac' ti avo'ntonic ti sc'ope yu'un oy stu cu'untic. 20 Ja' tsots sc'opilal ti chana'ic ti mu stac' ti c'uc no'ox sjam ti jloq'uesbetic ti sc'op ti Diose ti laj yal ti j'alc'opetic yu'un ti Diose ti ts'ibabil ti sun ti Diose. 21 Mu yu'unuc hech no'ox laj sc'an ti yo'ntonique ti hech ic'opojic ti j'alc'opetic yu'un ti Diose ti li' ti balumil ti vo'onee. Yu'un iventaimbat yo'ntonic yu'un ti Ch'ul Espíritue, hech sc'op Dios laj yalic.

2

Ja' sc'opilal nopbilal jchanubtasvanejetic

1 Ti vo'one c'alal li' ti balumil ti antiguo jtotique oy ilic uc nopbilal j'alc'opetic te ti yolilalic. Ja' no'ox hech ti ora to uc chlic uc nopbilal jchanubtasvanejetic te ti avolilalic. Tsyanejesbeic sjam ti sc'op ti Diose. Mucul chlic yaq'uic ti a'yel. Tstenic ti yo'ntonic ti Cajvaltique ti ja' imanatic yu'une. Ti much'utic hech yo'ntonique tsc'an stuquic ya'yel ti ora chtal ti scastigoique. 2 Hech yu'un ti quermanotique ep chba xchi'inic. Co'ol chba spasic hech chaj c'u che'el tspasique, ja' no'ox tspasic ti c'usi tsc'an ti sbec'talique. Ja' ti sventaic ti hech chopol chbat sc'opilal ti sc'op ti Cajvaltique. 3 Ja' no'ox tsc'an ti chasmonoxuc ti chaslo'laoxuque, ja' no'ox tsc'an tsta staq'uinic. Hech chapajem sc'opilalic ti ch-ac'bat stojic. Tsta yorail ti chich'ic castigo.

4 Yu'un ti Diose muc spasbe perdón ti ch'ul abatetic ti laj sta smulique. Ja' laj sten ochel ti c'atimbac. Te xa oyic ti ic' osil. Mu xu' chcolic loq'uel. Te tsmalaic tsta yorail chchapambat sc'opilal yu'un smulic. 5 Ja' no'ox hech uc ti antiguoetic ti vo'one ti c'alal mu to chtal ti nojelal ho'e muc spasbatic perdón yu'un ti Diose. Ti much'utic baquel jmulaviletic ja' icham ti nojelal ho'. Ja' no'ox stuc icoltaat yu'un ti Diose ti Noee xchi'uc ti hucvo'ic ti te xchi'inoje. Stuc no'ox ti Noee ti laj xcholbe ya'yic ti crixchanoetique ti tsc'an ti Diose ti toj ti c'usi ti jpastique. 6 Ja' no'ox hech uc ti much'utic nacajtic ti jteclum Sodomae xchi'uc ti jteclum Gomorrae, muc spasbatic perdón yu'un ti Diose. Ja' ichic'atic ti c'oc' yu'un ti Diose scoj ti smulique. Ja' señail ti persa chich'ic castigo ti much'utic mu xi'ic ti Diose. 7 Ja' no'ox laj scolta loq'uel ti Lote ti Diose yu'un toj ti viniquil ti Lote. Ti Lote ep laj yich' mul yu'un ti c'utic chopol tspasic ti much'utic baquel jmulaviletic te ti bu nacajtic xchi'uque. 8 Yu'un toj ti viniquil ti Lote, hech yu'un scotol c'ac'al vocol icuch yu'un ti c'utic laj yil xchi'uc ti c'utic laj ya'i ti tspasic ti crixchanoetic ti te co'ol nacal xchi'uque. 9 Hech ti Cajvaltique tscolta ti much'utic toj ti viniquile yu'un hech mu sujat ti mulil. Ja' no'ox hech uc tsten ochel ti c'atimbac ti much'utic mu tojuc ti yo'ntonique yu'un te chc'ot smalaic tsta yorail ti chchapambat sc'opilal yu'un smulic.

10 Ja' más ep chich'ic castigo ti much'utic batem ti yo'ntonic tspasic ti c'usi
chopol tsc'an ti yo'ntonique yu'un mu sc'an xch'umbeic smantal ti Diose.
Mu xi'ic ti Diose, tstoy sbaic ti stojol. Mu xi'ic yu'un tspec'tsambeic sc'opilal
ti ch'ul abatetique ti oy squevalique. 11 Ja'uc ti ch'ul abatetique ti tsots
yabtelique ti jelaven sp'ijil yich'ojique, muc un tstic'beic smul ti stojol ti Diose
ti crixchanoetic ti hech tstoy sbaique.
12 Ti nopbilal jchanubtasvanejetique ja' hech chaj c'u che'el ti chonetic
ti ch'iem ti balumile ti mu'yuc srazonique ti ja' no'ox chch'umbe smantal
sbec'tal, ti ja' no'ox stu tstsacat chmilat. Ja' hech uc ti nopbilal jchanub-
tasvanejetique ti tspec'tsambeic sc'opilal scotol ti c'utic mu sna'ique ti mu
xojtiquine, hech ch'ayel chbatic. 13 Ta ono'ox chba yich'ic vocol yu'un ti laj
yac'beic yich' vocol ti much'utic laj slo'laique. Mu xq'uexavic c'uc no'ox ora
tsa' smulic manchuc mi c'ac'altic. Te to chtal xchi'inoxuc ti ve'el. Pero yu'un
chopol ti yo'ntonique, boliben ti yo'ntonique, ch-och achamelic yu'un, yu'un
oy much'u tsoc yu'un ti te chtal ti atojolique. Yu'un ja' no'ox chac' ti q'uelel ti
lec chavil abaic xchi'uc. Muc un lecuc ti yo'ntonique.
14 Puru c'upinej ants tspasic. Scotol ora tsa' smulic xchi'uc satic. Chchiba-
jesbe yo'ntonic ti quermanotic ti mu to oyuc yip yo'ntonique. Nopen cha'yic
chbic'taj yo'ntonic. J'ech'el mu xtun ch-ilatic yu'un ti Diose. 15 Comen yu'unic
ti toj bee, ch'ayemic ti be. Ja' stamojbeic sbe ti Balaame ja' ti snich'on ti Beore,
ja' ti ibic'taj yo'nton yu'un ti taq'uin yu'un ti hech yepal ch-ac'bate mi tspas
ti c'usi chopole. 16 Muc spas ti c'usi snopoje yu'un ipajesat yu'un ti smulae
ti ic'opoje. Ti mulaetique stalel mu xc'opojic. Ti smula ti Balaame ja' ic'opoj
hech chaj c'u che'el crixchano hech ipaj ti Balaame. Hech muc xba spas ti
c'usi chopol snopoj ti yo'ntone.
17 Ti nopbilal jchanubtasvanejetique ja' hech chaj c'u che'el ti sat ho' ti
mu'yuc c'usi ti jtatic te yu'un ulem. Ja' hech chaj c'u che'el ti toc ti chnet'at
batel yu'un ti iq'ue yu'un hech mu xac' ho'. Ja' no'ox hech uc ti nopbilal
jchanubtasvanejetique hovil ti jch'umbetic ti sc'ope yu'un mu'yuc c'usi ti
jtatic mi jutuc. Chapambil xa yo' bu chc'otique. Ja' sbatel osil te ibat o.
Puru ic' osil ti bu chc'otique. 18 Tstoy sbaic xchi'uc ti sc'opique. Hovil
ti c'usi chalique, mu'yuc stu. Ja' chalbe sc'opilal scotol ti c'usi tsc'an ti
sbec'talique yu'un ac'o bic'tajuc yo'ntonic ti quermanotic ti ja'to no'ox yac'oj
sba tscomesic ti c'utic muliletic ti laj spas ono'ox ti vo'one tal xchi'uc ti yan
xchi'iltaque. 19 "Ja' lec ti libre oyucutic hech xu' ti jpastic scotol ti c'usi tsc'an
ti co'ntontique", xutic ti quermanotique. Ti jchanubtasvanejetique ti hech
chalique, ja' oyic ti mozoil yu'un mulil. Yu'un ti bu chistsalucutic ti mulile,
ja' smozoucutic chijc'ot o. 20 Ti much'utic icom xa yu'unic ti muliletic li'
ti balumile yu'un laj xa yojtiquin ti Cajvaltic Jesucristoe, ja' ti Jcoltavanej
cu'untique, mi chcha'bic'taj yo'ntonic yan vuelta yu'un mulil, mi ja' itsalvan
ti mulile, ech'em to chbolibic ti jyalel. 21 Ja' lec ti manchuc laj yojtiquinic ti
toj bee. Ja' vocol mi yojtiquinojic ti toj bee, ti patil chcha'sutic batel hech
tscomesic ti lequil mantaletique. 22 Hech chc'ot ti pasel yu'unic hech chaj c'u
che'el chcaltique: "Ti ts'i'e chcha'lo' yan vuelta ti xee", xijchi. "Ti me'chitome
ti chich' poquele, ja' chba chcha'balantas sba ti ach'el", xijchi.

3

Ja' sc'opilal ti tsta yorail ti chchapavan ti Cajvaltique

1 Ho'oxuc ti ep c'uxoxuc ti co'ntone, ja' xchibal xa vuelta chajc'oponoxuc
ti carta xchi'uc avi to. Ti jun carta ti laj jpasboxuque xchi'uc avi to, co'ol
laj jcha't'abesboxuc ti avo'ntonic hech chaj c'u che'el ach'unojique. Yu'un
lecuben xa ti avo'ntonique, hech yu'un ja' xa no'ox chajcha't'abesboxuc ti

avo'ntonic. 2 Yu'un ti jc'an ti chana'ilambeic sc'op ti j'alc'opetic yu'un ti Diose
ti vo'onee hech laj yalique. Xchi'uc ti sc'op ti Cajvaltique, ja' ti Jcoltavanej
cu'untique, ti laj calboxuque, ho'ontutic ti jcholc'opuntutic yu'une.
3 Ja' tsots sc'opilal ti chana'ic primero ti c'alal tsta yorail slajebal c'ac'al
chtal jlabanvanejetic. Nojem ti yo'ntonic sbic'tal yo'ntonic. 4 Hech chtal
yalbucutic: "Laj yal comel ti Jesuse ti tsut tale. Hovil ti hech laj yale, mu xtal.
Icham xa ti jtot jme'tique. Q'uelavil, co'ol no'ox hech chaj c'u che'el ti ilic ti
balumil. Ja' no'ox hech asta ti ora to. Mu'yuc c'usi chc'ot ti pasel", oy chtal
yutucutic. 5-6 Yu'un ti hech chalique, yutsil yo'nton ti mu xa sc'an st'abesic ti
yabtel ti Diose ti vo'one. Ja' smantal ti Diose ti imeltsaj ti vinajele ti balumile
ti vo'one. Ti balumile iloc' tal ti yut ho'. Hech ibat ti xoconxocon ti balumile
ti ho'e. Hech imeltsaj. Ti patil inoj ti ho' yan vuelta, hech icham scotol ti
crixchanoetique ti li' ti balumile. Ja' yabtel Dios lume. 7 Ja' smantal uc ti
tsta yorail ti chchic'at ti c'oc' avi vinajel balumil li'to. Ja' yorail uc ch-ich'bat
sc'op yu'un smulic ti much'utic mu'yuc Dios ti yo'ntonique. Ja' yorail chtup'ic
o. 8 Ho'oxuc ti c'uxoxuc ti co'ntone, na'ic me, mu me xch'ay ti avo'ntonic ti
jp'el li'to. Ti jmil habile ti jun c'ac'ale mu'yuc sc'opilal cha'i ti Cajvaltique.
9 Oy much'utic hech tsnopic ti mu xc'ot sc'op ti Cajvaltique. Chc'ot sc'op ti
Cajvaltique. Ja' no'ox hal tsmala yu'un mu sc'an mi chch'ay junuc. Ja' tsc'an
ti ac'o sutes yo'ntonic yu'un smulic scotol ti crixchanoetique. Hech yu'un ti
mu to chtal ti Cajvaltique.
10 Tsta yorail ti chchapavan ti Cajvaltique. Hech chac c'u che'el mu jna'tic
c'usi ora chtal j'elec' ti ac'ubaltic, ja' no'ox hech mu jna'tic c'usi ora chc'ot ti
pasel. Mi laj sta yoraile, xvochlej xc'avlej no'ox ti vinajele hech no'ox tstsac
ch'ay batel. Ti c'utic chquevan chquiltique, chc'ac', chlilij yal tal scotol. Ti
balumile xchi'uc scotol ti c'usi li' pasbile chc'ac'.
11 Yu'un j'ech'el chjinat scotol ti c'utic chvinaj ti q'uelel ti ora to, hech yu'un
nopic me lec c'usi lec chapasic ti ora to. Ja' tsc'an ti toj chapas abaic. Ja'
tsc'an ti chaxi'ic ti Diose. 12 Ja' tsc'an ti nichim no'ox avo'ntonic chamalaic
ti yorail chchapavan ti Diose. Ja' ti yorail c'alal chc'ac' ti vinajele hech
chjin yal tal. Ch-ul ti c'oc' scotol ti c'utic chquevan chquiltique. 13 Yu'un ti
ho'ucutique ti jmalatic ach' vinajel xchi'uc ach' balumil yo' bu puru utsilal.
Hech yalojbucutic ti Diose.
14 Hech yu'un ho'oxuc ti c'uxoxuc ti co'ntone, yu'un chamalaic ti hech
chc'ot ti pasele, toyoluc me avo'ntonic yu'un hech mu'yuc mulil ti avo'ntonic,
mi jutuc mu bolibenuc avo'ntonic c'alal chc'o ava'an abaic ti stojol. Hech lec
chayiloxuc. 15 Na'ic me ti sc'an ti chijcolucutique ti Cajvaltique, hech yu'un
ti hal chismalaucutique. Hech laj yalboxuc comel uc ti carta ti quermanotic
Pabloe ja' ti c'ux ti co'ntontique, ja' ti i'ac'bat sp'ijil yu'un ti Diose. 16 Hech chal
ti scotol scarta. Yu'un oy ti cartaetic yu'une ti vocol ti a'ibel sjam hech yu'un ti
much'utic mu chanubtasbiluc xchi'uc ti much'utic mu'yuc yip ti yo'ntonique,
ja' tsyanejesbeic sjam hech chaj c'u che'el tsyanejesbeic sjam ti yan sc'op
Diose. Ja' sventa ch'ayel ti hech tspasique.
17 Ho'oxuc ti c'uxoxuc ti co'ntone laj xa ava'yic. Hech yu'un chabio me
abaic. Mu me xach'ayic ti be, mu me xach'umbeic sc'op ti much'utic mu
xtojob yu'unique yu'un mu'yuc Dios ti yo'ntonic. Mu me spec'tsaj avo'ntonic.
18 Ti ho'oxuque ac'o epajuc yutsil avo'ntonic. Ech'em to ojtiquino ti Cajvaltic
Jesucristoe, ja' ti Jcoltavanej cu'untique. Jelavenuc me yutsil sc'opilal ti ora
to xchi'uc sbatel osil.

JA' TI SBA SCARTA TI LAJ STS'IBA TI JUANE, JA' TI JCHOLC'OPE

Ja' sc'opilal ti sventainoj scotol ti cuxlejale ti Jesucristoe

1 Ja' ti stalel oye laj ca'ibetutic ti sc'ope ti ho'ontutique. Laj quiltutic ti jsatutic. Ep vuelta laj quilbetutic ti sate. Laj jpictutic ti jc'obtutic. Ja' ti Jesucristoe ti tal yalbucutic c'u x'elan yo'nton ti Jtotic Diose. Ja' sventainoj scotol ti cuxlejale ti Jesucristoe. 2 Laj yac' sba ti q'uelel ti ja' j'ac'cuxlejale. Laj quiltutic. Hech yu'un chajcholboxuc ava'yic c'u x'elan ti j'ac'cuxlejal sbatel osile, ja' ti te ono'ox xchi'inoj ti Jtotic Diose. Patil tal yac' sba ti q'uelel ti jtojoltutic. 3 Yu'un laj xa quiltutic ti ho'ontutique, yu'un laj xa ca'ibetutic ti sc'ope, hech yu'un chajcholboxuc ava'yic uc yu'un hech jun chijc'otucutic ti stojol ti Diose. Yu'un ti ho'ontutique jun nic'otutic xa ti mero melel xchi'uc ti Jtotic Diose xchi'uc ti Snich'one, ja' ti Jesucristoe. 4 Hech yu'un ti hech chajts'ibaboxuc avi to ho'oni yu'un hech más nichim no'ox co'ntontic jcotoltic.

Ja' sc'opilal ti toj yo'nton ti Diose, mi jutuc mu'yuc mulil ti yo'nton

5 Chacalbeic ti sc'op ti Jesucristoe ti c'u che'el laj yalbuntutique. Hech laj yalbuntutic: “Ti bu oy ti luze chquevan, mu'yuc ic' osil te o. Ja' no'ox hech ti Diose toj yo'nton stuc, mi jutuc mu'yuc mulil ti yo'nton”, xchi. 6 Jun c'otemun xchi'uc ti Diose, mi chijchie, mi cac'oj jbatic ti jsa'ilan jmultic ti jnoptic c'op obi. Yac'o caltic ti jch'unojtique. 7 Mi jcotoltic ti jpasilantic ti c'u che'el chijyalbucutic ti Diose hech yu'un jun chijc'otucutic ti ho'ucutique yu'un jun nijc'otucutic xa xchi'uc ti Diose. Mi oy jmul laj jtatique, ti Diose chispocbucutic c'uc no'ox ti sbolil ti co'ntontique yu'un laj yac' ti milel yu'un jmultic ti Snich'one. 8 Muc bu ti jta jmul, mu'yuc c'usi chopol ti jpas, mi chijchie, ti jlo'la jbatic obi. Hovil ti hech chcaltique. 9 Ti c'alal ti jta ti jmultique, mi jamal chcalbetic ti Diose, ja' chixch'aybucutic. Chispocbucutic c'uc no'ox ti sbolil ti co'ntontique. Yu'un laj yac' ti milel yu'un jmultic ti Snich'one hech xu' chiscoltaucutic ti Diose. Hech chc'ot ti pasel ti hech ono'ox yalojbucutic ti Diose ti chixch'aybucutic ti jmultique. 10 Mu'yuc bu jtaoj jmul o, mi chijchie, yu'un ti jcuytic ti ja' tsnop c'op ti Diose obi. Mu'yuc ti co'ntontic ti sc'op ti Diose obi yu'un yaloj ti Diose ti jmulavilucutique.

2

Ja' sc'opilal ti chc'opoj cu'untic ti stojol ti Diose ti Jesucristoe

1 Col jnich'nab, ho'oxuc ti ach'unojbeic sc'op ti Cajvaltique, yu'un ti hech laj jts'ibaboxuque yu'un hech mu xa me xasa' amulic. Mi oy ataojic amulic, na'ic me ti ja' chc'opoj cu'untic ti stojol ti Jtotic Diose ti Jesucristoe, ja' ti toj yo'nton stuque. 2 Ja' jq'uexoltic laj stojbucutic jmultic c'alal icham ti cruz. Mu jtucticuc no'ox jmultic laj stojbucutic. Ja' laj stojbe smul scotol crixchanoetic uc. 3 Yu'un ti jc'an ti jch'umbetic smantal ti Diose, hech ti jna'tic ti yol snich'onucutique. 4 Ho'on yol snich'onun ti Diose, mi chijchie, mi mu jc'an jch'umbetic smantale, ja' ti jnoptic c'op. Hovil ti hech chcaltique. 5 Yu'un mi ti jch'umbetic ti sc'ope, c'ux chca'itic ti Diose ti mero melel. Hech ti jna'tic ti oyucutic ti stojole. 6 Oyun ti stojol ti Diose, mi chijchie, hech ac'o jpastic hech chaj c'u che'el laj spas ti Jesucristoe.

Ja' sc'opilal ti tsots sc'opilal ti chijc'uxubinvan

7 Ho'oxuc ti c'uxoxuc ti co'ntone, ma'uc ach' mantal chajts'ibaboxuc. Ja' no'ox chajcha't'abesboxuc ti avo'ntonic ti mantal ti vo'one xa ava'yojique c'alal lic ach'umbeic sc'op ti Cajvaltique. Ja' ti c'ux chava'i abaique. 8 Jun to ach' mantal yu'un tsots sc'opilal, hech yu'un chajcha't'abesboxuc ti avo'ntonic yan vuelta. Yu'un mi chijc'uxubinvan, chcom cu'untic ti c'usi chopole. Ja' ti jts'aclitic ti Jesucristoe hech chaj c'u che'el ic'uxubinvane. 9 Cac'oj jba ti jpas c'usi tsc'an ti Diose mi chijchie, mi chquilintatic yan, ja' mu to chcom cu'untic ti c'usi chopole. 10 Mi chijc'uxubinvane ja' cac'oj jba ti jpastic ti c'usi tsc'an ti Cajvaltique. Hech mu'yuc xa ti co'ntontic ti c'usi chisbolibtasucutique. 11 Mi chquilintatic yan, ja' mu to chcom cu'untic ti c'usi chopole. Cac'oj jbatic ti jpastic ti c'usi chopole. Mu jna'tic bu chijyic'ucutic batel yu'un mu xc'ot jsatic scoj ti mulile.

12 Col jnich'nab, ho'oxuc ti ach'unojbeic sc'op ti Cajvaltique, yu'un ch'ayem xa ti amulique ti sventa ti Jesucristoe, hech yu'un chajc'oponoxuc ti carta acotolic. 13 Chajc'oponoxuc, ho'oxuc ti mol me'eloxuc xae, yu'un laj xa avojtiquinic ti Cristoe ti stalel oye. Chajc'oponoxuc uc, ho'oxuc ti unen vinicoxuc unen antsoxuc toe, yu'un scotol ora stsal avu'unic ti pucuje. Col jnich'nab, yu'un laj xa avojtiquinic ti Jtotic Diose hech yu'un laj xa jts'ibaboxuc avi to. 14 Ho'oxuc ti mol me'eloxuc xae, yu'un laj xa avojtiquinic ti Cristoe ti stalel oye, hech yu'un laj xa jts'ibaboxuc avi to. Ho'oxuc ti unen vinicoxuc unen antsoxuc toe, yu'un oy xa yip avo'ntonic hech yu'un laj xa jts'ibaboxuc avi to. Oy ti avo'ntonic ti sc'op ti Diose hech yu'un scotol ora stsal avu'unic ti pucuje.

15 Mu me ja'uc chbat avo'ntonic ti c'utic sventa no'ox ti balumile xchi'uc ti c'utic oy li' ti balumile. Yu'un mi te batem co'ntontic ti c'utic sventa ti balumile, mu c'uxuc chca'itic ti Jtotic Diose. 16 Ti crixchanoetique ti li'oyic ti balumile ja' batem ti yo'ntonic ti c'utic tsc'an ti sbec'talique xchi'uc ti c'utic lec chilic ti satique, xchi'uc ti c'utic tstoy sbaic yu'une. Ja' mu sc'an ti Jtotic Diose mi hech to ti jpastic uc hech chaj c'u che'el ti tspasic ti crixchanoetique. 17 Yu'un ti c'utic tspasic ti crixchanoetique j'ech'el chlaj sc'opilal. Hech yu'un hovil ti ch-ic'van ti ora to. Mi ja' ti jpastic ti c'utic tsc'an yo'nton ti Diose, ja' chijcuxi sbatel osil.

Ja' sc'opilal ti yajcontra ti Cristoe

18 Col jnich'nab, ja' slajebal c'ac'al ti ora to. Ca'yojbetic sc'opilal ti chtal ti yajcontra ti Cristoe c'alal tsta yorail slajebal c'ac'al. Ti ora to ep xa liquemic tal ti yajcontra ti Cristoe. Hech yu'un ti jna'tic ti ja' slajebal c'ac'al ti ora to. 19 Ti much'utic yajcontra ti Cristoe ti ora to, ja' ti laj jchi'intique. Ti ora to loq'uemic xa batel yu'un mu jtosuc co'ntontic xchi'uc. Ti jtosuc co'ntontic xchi'uque, jchi'inojtic to ti hechuque. Yu'un iloq'uic xa batel, hech chvinaj ti mu jcotolticuc jtos ti co'ntontique. 20 Ti ho'oxuque yu'un na'ac'bat avich'ic uc ti Ch'ul Espíritue ti laj stacbucutic tal ti Jesucristoe hech yu'un acotolic chana'ic xa uc ti c'ope ti ja' melele. 21 Mu yu'unuc mu xana'ic ti c'ope ti melele. Ja' yu'un chana'ic hech yu'un chajts'ibaboxuc. Chana'ic ti mi mu xco'olaj xchi'uc ti c'op ti ja' melele, ja' tsnopic c'op obi. 22 Mu ac'biluc yabtel yu'un ti Diose ti Jesucristoe, mi xchiique, ja' tsnopic c'op obi. Ti Jesucristoe ma'uc stot ti Diose, mi xchiique, yu'un tscontrainic ti Cristoe. 23 Ma'uc Snich'on Dios ti Jesucristoe, mi xchiique, yu'un mu xch'unojbuc sc'op ti Jesucristoe. Mu xch'unojbuc sc'op uc ti Diose. Ja' Snich'on Dios ti Jesucristoe, mi xchiique, ja' xch'unojbeic sc'op ti Jesucristoe. Xch'unojbeic sc'op uc ti Diose. 24 Hech yu'un ti c'u yepal laj ava'yic ti sliqueb c'alal lic

ach'umbeic sc'op ti Cajvaltique, j'ech'el ac'o ti avo'ntonic. Yu'un mi j'ech'el c'otem ti avo'ntonic ti c'u yepal laj ava'yique c'alal lic ach'umbeic sc'op ti Cajvaltique, hech j'ech'el na'ochic xa ti stojol ti Snich'on ti Diose xchi'uc uc ti stojol ti Stote. 25 Yu'un laj yalbucutic comel ti Jesucristoe ti chijyac'bucutic jcuxlejaltic sbatel osile.

26 Hech yu'un laj xa calboxuc sc'opilal ti much'utic sc'an chaslo'laoxuque. 27 Ti Jesucristoe laj yac'bucutic quich'tic ti Ch'ul Espíritue. J'ech'el te oy ti co'ntontic. Hech yu'un mu persauc oy yan jchanubtasvanej cu'untic yu'un ja' chixchanubtasucutic scotol. Melel ti sc'ope, mu jnopc'opuc. Hech chaj c'u che'el laj xa xchanubtasoxuc ti Ch'ul Espíritue hech teanic ti stojol ti Jesucristoe.

28 Col jnich'nab, j'ech'el teanic ti stojol ti Jesucristoe yu'un hech oy me stsatsal co'ntontic c'alal chtale. Yu'un hech mu xijq'uexavucutic ti stojol c'alal chtale. 29 Yu'un ti jna'tic ti ja' toj yo'ntone, hech ti jna'tic uc ti yol snich'onucutic ti ho'ucutique mi toj scotol ti c'utic ti jpastique.

3

Ja' sc'opilal ti yol snich'on Dios c'otemucutic xa

1 Ava'i c'u x'elan c'uxucutic ti yo'nton ti Jtotic Diose ti col jnich'naboxuc, xijyutucutique. Melel ti yol snich'onucutique. Hech yu'un mu xijyojtiquinucutic ti crixchanoetique yu'un mu xojtiquinic ti Jtotic Diose. 2 Ho'oxuc ti c'uxoxuc ti co'ntone, yol snich'on Dios c'otemucutic xa. Mu to ti jna'tic c'u x'elan chijc'otucutic. Ja' no'ox ti jna'tic ti co'ol chijc'otucutic xchi'uc ti Cristoe c'alal chtale yu'un ti jq'ueltic c'u x'elan. 3 Mi ti jmalatic chtal ti Cristoe, chcaq'uilan jbatic ti lecubtasel. Hech lec co'nton chijc'ot hech chaj c'u che'el lec yo'nton ti Cristoe.

4 Mi ti jsa' jmultique, ja' ti jtoy jbatic ti stojol ti Diose, ti jp'ajbetic smantal. 5 Chana'ic ti yu'un tal xcuchbucutic jmultic hech yu'un ital ti Cristoe. Ti stuque mu'yuc mulil ti yo'nton. 6 Mi oyucutic ti stojol ti Cristoe, mu xa jsa' jmultic. Mi ta to jsa' jmultic, mu to chcojtiquintic ti Cristoe, mu to ti jna'tic hech chaj c'u che'el tsc'an ti yo'ntone. 7 Col jnich'nab, mu me much'u chaslo'laoxuc. Mi lec ti c'utic ti jpastique, yu'un toj co'ntontic obi hech chaj c'u che'el toj yo'nton ti Cristoe. 8 Mi ti jsa' jmultic, oyucutic to ti sc'ob ti pucuje. Yu'un ti pucuje ja' laj sliques ti mulile. Hech yu'un stalel puru mulil oy ti yo'nton asta ti ora to. Ja' yu'un ti ital ti Snich'on ti Diose yu'un tal sjimbe yabtel ti pucuje. 9 Mi cha'anemucutic xa ti stojol ti Diose, mu xa jc'an jsa' jmultic. Yu'un te oy Dios ti co'ntontic, hech yu'un ti mu xa jc'an jsa' jmultique. 10 Hech chvinaj mi yol snich'onucutic ti Diose, mi yol snich'onucutic ti pucuje. Yu'un mi mu xtun ti c'utic ti jpastique, mi mu c'uxuc chca'itic scotol yantic, ma'uc yol snich'onucutic ti Diose obi.

11 Hech chal ti sc'op ti Diose ti laj ava'yic c'alal lic ach'unique: C'ux me xava'i abaic, ti xchie. 12 Hech yu'un mu me xapasic hech chaj c'u che'el laj spas ti Caine. Yu'un ti Caine oy ti sc'ob pucuj, hech yu'un laj smil ti yits'ine. Yu'un ja' toj ti c'utic laj spas ti yits'ine. 13 Quermanotac, mu me xch'ay avo'ntonic c'alal mi chayilintaoxuc ti crixchanoetique. 14 Yu'un c'ux chca'itic ti quermanotique, hech yu'un ti jna'tic ti comen xa cu'untic yu'un ti ch'ayel chijbatucutique. Oyucutic xa ti sventa ti chijcuxiucutic sbatel osile. Mi mu c'uxuc chca'itic ti quermanotique, yu'un oyucutic to ti sventa ch'ayel chijbat obi. 15 Mi chquilintatic yan, ja' jmilvanejucutic xa c'otemucutic obi. Chana'ic ti much'u jmilvaneje mu yich'ojuc xcuxlejal sventa sbatel osil. 16 Hech ti jna'tic ti c'uxucutic ti yo'nton ti Jesucristoe yu'un laj yac' sba ti milel ti

jventatic. Hechuc me ac'o jpastic hech chaj c'u che'el laj spas ti Cristoe ac'o jcoltatic yantic manchuc mi te chijlaj ti milel yu'un. 17 Mi oy c'utic oy cu'untic li' ti balumile, mi chquiltic ti much'utic uts sbaique, mi mu jc'uxubintic mi jutuc, hovil chcaltic ti c'ux ti co'ntontic ti Diose. 18 Col jnich'nab, mu me hoviluc chcaltic ti chijc'uxubinvane, mu me jnoptic c'op. Ac'o vinajuc ti cabteltique ti chijc'uxubinvan ti mero melel.

19 Yu'un mi chijc'uxubinvane hech ti jna'tic ti jch'unojtic ti mero melel. Hech yu'un jun co'ntontic ti stojol ti Diose. 20 Mi mu junuc co'ntontic ti stojol ti Diose, ac'o jna'tic ti melel ti sc'op ti Diose. Ac'o jna'tic uc ti mu scotoluc melel ti c'usi ti jnop ti co'ntontique. Yu'un ti Diose yalojbucutic ti yol snich'onucutic nijc'ot o. 21 Ho'oxuc ti c'uxoxuc ti co'ntone, mi jun co'ntontic ti stojol ti Diose, hech mu jxi'tic yu'un ti jc'opontic. 22 Yu'un ti jch'umbetic ti smantale, yu'un ti jpastic ti c'usi sc'an ti yo'ntone, hech yu'un chijyac'bucutic scotol ti c'utic ti jc'ambetique. 23 Hech smantal ti Diose ti ac'o jch'umbetic ti sc'op ti Snich'one, ja' ti Jesucristoe. Hech smantal uc ti c'ux ac'o ca'i jbatique. 24 Yu'un mi ti jch'umbetic ti smantale, oyucutic ti stojol obi. Oy ti co'ntontic ti Diose. Ti jna'tic ti oy ti co'ntontic ti Diose ti sventa ti Ch'ul Espíritue ti yac'ojbucutique.

4

Ja' sc'opilal ti much'utic yich'ojic ti Ch'ul Espíritu yu'un ti Diose xchi'uc ti much'utic mu yich'ojuc ti Ch'ul Espíritue

1 Ho'oxuc ti c'uxoxuc ti co'ntone, mu me xach'unic c'uc no'ox c'op chava'yic. P'ijanic me, a'yic me mi chco'olaj xchi'uc ti sc'op ti Diose. Yu'un ep ti much'utic li' ti balumile chalic sc'op Dios ti scuyojique. 2 Hech chvinaj ti yich'oj ti Ch'ul Espíritue ti laj stac talel ti Diose. Mi jamal chal ti a yich' sbec'tal li' ti balumile ti Jesucristoe, mi xchie, ja' yich'oj ti Ch'ul Espíritue ti laj stac talel ti Diose. 3 Muc xtal yich' sbec'tal li' ti balumile ti Jesucristoe, mi xchie, ja' mu yich'ojuc ti Ch'ul Espíritue ti laj stac talel ti Diose. Ja' jtos yo'ntonic xchi'uc ti yajcontra Cristo obi. Ja' ava'yojbeic sc'opilal ti chtale obi. Oy xa li' ti balumile. 4 Col jnich'nab, ho'ucutic yol snich'onucutic ti Diose, hech yu'un tsalbil xa cu'untic ti much'utic chalic sc'op Dios ti scuyojique. Yu'un más jelaven sp'ijil ti Diose ti li'oy ti co'ntontique. Ja' mu'yuc sp'ijil ti pucuje ti te oy ti yo'ntonique. 5 Ti much'utic chalic sc'op Dios ti scuyojique, ja' sp'ijil no'ox crixchanoetic. Ja' no'ox hech chaj c'u che'el sp'ijil crixchanoetic ti smantalique. Hech yu'un tspasbat ti muc' ti sc'opique yu'un ti crixchanoetique. 6 Ti ho'ucutique yol snich'onucutic ti Diose. Hech yu'un ti much'utic yol snich'on uc ti Diose, ja' chispasbucutic ti muc' jc'optic. Ti much'utic mu yol snich'onuc ti Diose mu xispasbucutic ti muc' jc'optic. Hech chcojtiquintic ti much'utic chalic ti sc'op Diose ti mero melel. Hech chcojtiquintic uc ti much'utic chlo'lavanique.

Ja' sc'opilal ti ja' stalel chc'uxubinvan ti Diose

7 Ho'oxuc ti c'uxoxuc ti co'ntone, c'ux ac'o ca'i jbatic yu'un ja' ti sventa ti Diose ti hech chijc'uxubinvane. Mi chijc'uxubinvane yu'un cha'anemucutic xa ti stojol ti Diose obi. Ja' chcojtiquintic ti Diose. 8 Mi mu xijc'uxubinvane yu'un mu xcojtiquintic ti Diose. Yu'un ti Diose ja' stalel chc'uxubinvan. 9 Ti Diose laj stac talel li' ti balumile ti Snich'one. Jun no'ox Snich'on oy ti Diose. Laj stac talel yu'un hech chijcuxiucutic yu'un. Hech laj yac'bucutic jna'tic ti Diose ti c'uxucutic ti yo'ntone. 10 Ava'i c'u x'elan c'uxucutic ti yo'nton ti Diose. Mu yu'unuc ho'ucutic jbael c'ux laj ca'itic ti Diose, ja' jbael c'ux laj ya'iucutic. Hech yu'un laj stac talel ti Snich'one. Ja' jq'uexoltic yu'un laj

stojbucutic jmultic ti cruz. 11 Ho'oxuc ti c'uxoxuc ti co'ntone, yu'un hech
c'uxucutic ti yo'nton ti Diose, hech yu'un c'ux ac'o ca'i jbatic uc. 12 Manchuc
mi mu quilojbeticuc sat ti Diose, mi c'ux chca'i jbatique, te oy ti co'ntontic.
Hech c'ux chca'itic ti Diose ti mero melel.
13 Ti sventa ti Ch'ul Espíritu ti yac'ojbucutic ti Diose hech ti jna'tic ti oyucutic
ti stojol ti Diose. Ti jna'tic uc ti oy ti co'ntontic ti Diose. 14 Ho'ontutic laj
quiltutic, ho'on rexticountutic ti laj stac talel ti Snich'one ti Jtotic Diose. Ja'
tal scolta scotol crixchanoetic. 15 Mi jamal chcaltic ti ja' Snich'on Dios ti
Jesuse, oy ti co'ntontic ti Diose obi. Hech yu'un oyucutic ti stojol ti Diose.
16 Hech yu'un ti jna'tic ti c'uxucutic ti yo'nton ti Diose. Ti Diose ja' stalel
chc'uxubinvan. Hech yu'un mi chijc'uxubinvane, oyucutic ti stojol ti Diose
obi. Hech yu'un ti Diose oy ti co'ntontic. 17 Yu'un mi chijc'uxubinvan ti
mero melel hech muc chijxi' ti stojol ti Diose c'alal tsta yorail ti chich'be sc'op
yu'un smulic scotol crixchanoetic. Yu'un hech co'ntontic c'alal li'oyucutic
ti balumile hech chaj c'u che'el ti yo'ntone. 18 Mi ti jch'untic ti c'uxucutic
ti yo'nton ti Diose, hech yu'un mu xijxi'. Yu'un ti chijxi'e, yu'un ti jnoptic
mi chijyac'bucutic castigo ti Diose. Mi ti jch'untic ti c'uxucutic ti yo'nton
ti Diose ti mero melel, mu hechuc ti jnoptic. Hech yu'un mi oy xi'el ti
co'ntontique yu'un mu jch'unojticuc ti c'uxucutic ti yo'nton ti Diose. 19 Ja'
jbael laj xc'uxubinucutic ti Diose, hech yu'un c'ux chca'itic ti Diose ti ora to.
20 C'ux chca'i ti Diose, mi chijchie, mi chquilintatic yantic, ti jnoptic c'op obi.
Yu'un mi mu jc'uxubintic ti much'utic ti li' ti jq'uelilambetic sate, ¡bu c'amba
c'uxuc chca'itic ti Diose ti mu'yuc bu jq'uelojbetic sate! 21 Hech smantal ti laj
yalbucutic comele: “Mi c'ux chava'yic ti Diose, c'ux me xava'yic uc scotol ti
much'utic co'ol li'oyoxuc ti balumil xchi'uque”, xijyutucutic.

5

Ja' sc'opilal ti ja' ti sventa xch'unojel co'ntontic tstsal cu'untic c'utic oy li' ti balumile

1 Mi jch'unojtic ti ja' t'ujbil yu'un ti Diose ti Jesucristoe ti ja' Jcolta-
vanej cu'untique, hech cha'anemucutic xa ti stojol ti Diose obi, hech yol
snich'onucutic ti Diose. Li' ti balumile mi c'ux chca'itic jun jchi'iltic, hech
c'ux chca'itic uc ti xnich'nabe. 2 Ja' no'ox hech uc mi c'ux chca'itic ti Diose,
hech jch'unojbetic ti smantale, hech c'ux chca'itic ti much'utic co'ol yol
snich'onucutic xchi'uque. 3 Yu'un mi c'ux chca'itic ti Diose, ti jch'umbetic
smantal. Mu vocoluc chca'itic ti jch'umbetic ti smantale yu'un ti c'ux
chca'itique. 4 Ti ho'ucutique yu'un cha'anemucutic xa ti stojol ti Diose,
hech yu'un tsalbil chc'ot cu'untic scotol ti c'utic oy li' ti balumile. Ti sventa
xch'unojel co'ntontic tstsal cu'untic ti c'utic oy li' ti balumile. 5 Ti ho'ucutique
yu'un jch'unojtic ti ja' Snich'on ti Diose ti Jesuse, hech yu'un tsalbil chc'ot
cu'untic scotol ti c'utic oy li' ti balumile.

Ja' sc'opilal ti chijyalbucutic sc'opilal ti Jesucristoe ti Ch'ul Espíritue

6 Ja' ti Snich'on ti Diose, ja' ti Jesucristoe, ti tal yich' ho' li' ti balumle, ti
tal smal xch'ich'el ti cruze. Ma'uc no'ox tal yich' ho', ja' tal smal xch'ich'el
ti cruz uc. 7 Oy oxib ti sventa vinajel ti chijyalbucutic sc'opilal ti Jesucristoe.
Ti Jtotic Diose laj xa yal ti ja' Snich'on ti Jesucristoe. Ti Snich'on ti Diose laj
xa yal sba stuc ti ja' Stot ti Diose. Ti Ch'ul Espíritue ja' itacat yal tal yu'un hech
chijyalbucutic uc ti ja' Snich'on Dios ti Jesucristoe. 8 Oy oxib li' ti balumile ti
chvinaj ti ja' Snich'on Dios ti Jesucristoe. C'alal laj yich' ho' ti Jesuse, ivinaj
ti ja' Snich'on Dios ti Jesuse. C'alal laj smal xch'ich'el ti cruz, ivinaj uc ti ja'
Snich'on Dios ti Jesuse. Ja' no'ox hech chijyalbucutic uc ti Ch'ul Espíritue

ti ja' Snich'on Dios ti Jesuse. 9 Mi ti jch'umbetic ti sc'op ti crixchanoetique
li' ti balumile, ja' más ech'em tsc'an ti jch'umbetic sc'op ti Diose. Hech
yalojbucutic ti Diose ti ja' Jcoltavanej cu'untic ti Snich'one. 10 Mi jch'unojbetic
sc'op ti Snich'on ti Diose, hech ti jna'tic ti melel ti c'u che'el yalojbucutic
sc'opilal ti Snich'one ti Diose. Mi mu jch'umbetic sc'op ti Snich'on ti Diose,
ja' tsnop c'op ti jcuytic ti Diose yu'un mu jch'untic ti c'u che'el yalojbucutic
sc'opilal ti Snich'one ti Diose. 11 Hech yalojbucutic ti Diose ti yac'ojbucutic
jcuxlejaltic sventa sbatel osil. Ti sventa ti Snich'one ti oy jcuxlejaltic sbatel
osil. 12 Mi oy ti co'ntontic ti Snich'on ti Diose, hech chijcuxiucutic sbatel osil.
Mi mu'yuc ti co'ntontic ti Snich'on ti Diose, hech mu xijcuxiucutic sbatel osil.

Ja' sc'opilal ti c'u che'el ti jna'tic ti chijcuxiucutic sbatel osile

13 Hech yu'un laj jts'ibaboxuc avi to, ho'oxuc ti ach'unojbeic uc ti sc'op
ti Snich'on ti Diose, yu'un hech chana'ic ti chacuxiic sbatel osile. 14 Yu'un
jtos co'ntontic xchi'uc ti Diose, hech mu xijxi' c'alal ti jc'opontic. Ti jna'tic ti
chistsacbucutic jc'optic. 15 Mi ti jna'tic ti chistsacbucutic jc'optique, hech ti
jna'tic uc ti chijyac'bucutic tal ti c'utic ti jc'ambetique. 16 Mi oy quermanotic
yac'oj sba tsa' smul chavilic, mi mu yu'unuc ja' stamoj o ti sbelal ch'ayele,
ja' chac'opombeic Dios ti stojol. Hech ta to x'ac'bat xcuxlejal sbatel osil. Mi
yu'un stamoj o ti sbelal ch'ayele, ma'uc chacalboxuc yu'un chac'opombeic
Dios ti stojol. 17 Scotol ti c'utic chopole, ja' mulil. Oy mulil ti mu yu'unuc
jtamojtic o ti sbelal ch'ayele.

18 Ti ho'ucutique ti jna'tic ti yu'un cha'anemucutic xa ti stojol ti Diose hech
mu xa jsa' jmultic. Yu'un chixchabiucutic ti Snich'on ti Diose hech mu xu'
chijyilbajinucutic ti pucuje.

19 Ti jna'tic ti oyucutic ti sc'ob ti Diose. Ti jna'tic uc ti oyic ti sc'ob ti pucuje
scotol ti crixchanoetique.

20 Ti jna'tic uc ti i'ay xa li' ti balumile ti Snich'on ti Diose. Yu'un laj xa
yac'bucutic ti sp'ijil ti co'ntontique hech yu'un laj xa cojtiquintic ti mero
Diose. Oyucutic ti stojol ti mero Diose yu'un oyucutic ti stojol ti Snich'one,
ja' ti Jesucristoe. Ja' mero Dios stuc, mu'yuc yan. Ja' ti chijyac'bucutic
jcuxlejaltic sbatel osile. 21 Hech yu'un col jnich'nab, mu'yuc c'u stu cu'untic
ti c'utic ti jnoptic ti ja' chcoltavan ti jcuytique.

JA' TI XCHIBAL SCARTA TI LAJ STS'IBA TI JUANE, JA' TI JCHOLC'OPE

Ja' sc'opilal c'uxoxuc ti co'nton yu'un co'oljch'unojtic ti c'op ti ja' melele, xchi

1 Ho'ot ti t'ujbilot yu'un ti Diose chajc'oponot ti carta xchi'uc avalabtac, ho'on ti ancianoune. C'uxoxuc ti co'nton xchi'uc ti avalabtaque yu'un co'ol jch'unojtic ti c'ope ti ja' melele. Mu jtucuc no'ox ti c'uxoxuc ti co'ntone. Ja' c'uxoxuc ti yo'ntonic uc scotol ti much'utic xch'unojic ti c'ope ti ja' melele. 2 C'uxoxuc ti co'ntontutic yu'un oy ti co'ntontic ti c'op ti ja' melele. Sbatel osil oy ti co'ntontic. 3 Mi ti jch'untic ti c'op ti ja' melele, mi chijc'uxubinvane, hech yu'un chijyac'bucutic bendición ti Jtotic Diose xchi'uc ti Jesucristoe, ja' ti Snich'on ti Jtotic Diose. Chixc'uxubinucutic, ja' chijyac'bucutic jun co'ntontic ti jujunucutique.

4 Nichim no'ox co'nton laj xa ca'i ti oy spasojic ti muc' ti c'op ti ja' melele ti avalabtaque. Lec oy yu'un hech tsc'an ti Jtotic Diose. 5 Ti ora to chajt'abesbot ti avo'nton ti smantal ti Diose ti laj ava'yic ti c'alal lic ach'umbeic sc'op ti Diose. Ja' no'ox chajcha'albot yan vuelta, quermano, ti c'ux me xava'i abaique. 6 Yu'un mi chijc'uxubinvane, ti jpastic ti muc' ti smantal ti Diose. Ja' smantal ti scotol ora ac'o c'uxubinvanucutique hech chaj c'u che'el laj ava'yic ti c'alal lic ach'umbeic sc'op ti Diose.

Ja' sc'opilal ti oy ep jlo'lavanejetic li' ti balumile

7 Yu'un oy ep jlo'lavanejetic yac'oj sba chanavic li' ti balumile ti ora to. Mu xch'unic ti tal yich' sbec'tal li' ti balumile ti Jesucristoe. Ti much'utic hech chalique ja' jlo'lavanej obi. Ja' yajcontra Cristo obi. 8 Hech yu'un chabio me abaic, hech mu xalajic ti lo'lael. Yu'un mi nalajic ti lo'laele, hovil ti ni'abtejtutic te ti atojolique yu'un mu xc'ot avich' amotonic. Mi mu xach'unic ti lo'laele, hech chc'ot avich' amotonic hech chaj c'u che'el yaloj ti Diose ti chijyac'bucutique.

9 Scotol ti much'u chjelavique ti mu j'ech'eluc chac' ti yo'nton ti smantal ti Cristoe, mu'yuc ti stojol ti Diose obi. Ti much'u j'ech'el chac' ti yo'nton ti smantal ti Cristoe, oy ti stojol ti Jtotic Diose, oy ti stojol ti Snich'on uque. 10 Mi oy chtal sc'oponot ti much'utic ti jchanubtasvanej scuyoj sbaique ti mu xch'unic ti Cristoe, mu me xavic' ochel ti ana, mu me xalo'laj xchi'uc. 11 Yu'un mi chavic' ochel ti ana, mi chalo'laj xchi'uc, jun to chanupimbe ti sc'ope ti c'u che'el xch'unoje. Mu stac' chijlo'laj xchi'uc yu'un chopol ti yabtele.

Ja' sc'opilal jc'an chtal jq'uelot, xchi

12 Oy to ep yan ti jc'an chacalbot. Muc chajts'ibabot ti carta. Ja'to mi nitale chacalbot. Yu'un jc'an chtal jq'uelot. Mi laj jc'opon jbatique, hech nichim no'ox co'ntontic.

13 Chabanucot la xal ti yalabtac ti avixe, ti t'ujbilic uc yu'un ti Diose.

JA' TI YOXIBAL SCARTA TI LAJ STS'IBA TI JUANE, JA' TI JCHOLC'OPE

Hech lic sc'opon ti carta ti Gayoe

1 Gayo, ho'ot ti c'uxot ti co'ntone, chajc'oponot ti carta, ho'on ti ancianoune.
C'uxot ti co'nton yu'un co'ol jch'unojtic ti c'ope ti ja' melele.
2 Ho'ot ti c'uxot ti co'ntone, ti jc'an ti lec ac'o c'otuc avu'un scotol ti
c'usi chapase. Ti jc'an ti lec oyot xchi'uc ti abec'tale hech chaj c'u che'el
lec ti avo'ntone. 3 Lec nichim no'ox co'nton c'alal hul yalbun ac'opilal ti
quermanotique. Ja' laj yalic ti oy ti avo'nton ti c'op ti ja' melele, ti chapas
ti muc' ti c'op ti ja' melele. 4 Mu'yuc c'usi yan lec nichim no'ox co'nton yu'un.
Ja' nichim no'ox co'nton yu'un ti chca'ibe sc'opilal ti col jnich'nabe ti tspasic
ti muc' ti c'op ti ja' melele.
5 Ho'ot ti c'uxot ti co'ntone, ja' lec ti hech laj xa avac' aba ti abatinel ti
stojol ti quermanotique manchuc mi mu avojtiquinojuc ono'ox. Mu alticuc
ti avabtele. 6 Lec c'otem ti ac'opilale ti stojol scotol ti jch'unojeletic li'to.
Yu'un hul xcholbot ac'opilal ti quermanotique ti c'u che'el laj ac'uxubine. Ja'
lec ti hech chapase, hech mu'yuc palta yu'unic ti c'usi chtun yu'unic c'alal
chanavic batel ti be. Yu'un yabat ti Diose, ja' lec ti hech chapasic ti muq'ue.
7 Yu'un ja' ti sventa ti Diose ti hech chanavic batele. Mu'yuc c'usi tsc'ambeic ti
achi'iltaque ti mu to xojtiquinic ti Diose, ho'ot ti co'ol yanlum crixchanooxuc
xchi'uque. 8 Hech yu'un ja' lec ti ho'ucutic ti jcoltatic ti much'u hech ch-abteje
yu'un hech ti jcolta jbatic ti abtel xchi'uc yu'un hech chpuc ti c'op ti ja' melele.

Ja' sc'opilal ti mu spasvan ti muc' ti Diótrefese

9 Laj xa jts'ibabe scarta scotol ti jch'unojeletique ti te oyic ti bu oyote. Mu
xispasun ti muc' ti Diótrefese yu'un tsc'an ti ja' totil chc'ot stuc. 10 Hech yu'un
mi nitale, chcac'be sna' ti chopol ti c'usi chispasbuntutique yu'un chopol
chiyalbuntutic jc'opilaltutic. Ma'uc no'ox ti mu xispasun ti muq'ue, ja' mu
xic' ochel ti sna ti much'utic ch-ech' q'uelatuc yu'une. Ja' tspajes ti much'u
tsc'an chic' ochel ti sna ti quermanotique ti te oyic uque. Ti quermanotique ti
laj yic' ochel ti sna, hech yu'un ja' chtenat loq'uel ti templo yu'un ti Diótrefese
yu'un ti laj yic' ochel ti snae.

Ja' sc'opilal ti lec sc'opilal ti Demetrioe

11 Ho'ot ti c'uxot ti co'ntone, mu me xapas hech, yu'un chopol. Ja' xapas ti
c'usi leque. Scotol ti much'utic tspas ti c'usi leque, ja' snich'on Dios obi. Ti
much'u chopol ti c'usi tspase, ja' mu xojtiquin ti Diose.
12 Ti Demetrioe lec sc'opilal yu'un scotolic. Chvinaj ti tspas ti c'usi leque.
Ho'ontutic ti jcholbetutic lec sc'opilal uc. Chana' ti melel ti hech chacalbetu-
tique.

Hech ilaj yo'nton laj sc'opon ti carta ti Gayoe

13 Oy to ep yan jc'an chacalbot. Mu stac' chacalbot ti carta. 14 Co'nton chtal
jq'uelot ti ora yu'un hech xu' chijlo'lajucutic lec.
15 Ac'o yac'bot jun avo'nton ti Diose. Chabanucot la xal ti quermanotic li'to.
Chabanuc jujun ti quermanotic ti te oyic ti bu oyote.

JA' TI SCARTA TI JUDASE TI LAJ STS'IBAE

Hech lic sc'opon ti carta ti quermanotique

1 Ho'on Judasun, ho'on yabatun ti Jesucristoe. Ho'on yits'inun ti Santiagoe.
Chajc'oponoxuc ti carta, ho'oxuc ti laj xa yic'oxuc ti stojol ti Jtotic Diose yu'un
c'ux chaya'yoxuc. Ho'oxuc ti chabibiloxuc yu'un ti Jesucristoe yu'un hech mu
xyanej avo'ntonic. 2 Ti jc'an ti más chana'ic ti laj xa avich'ic c'uxubinel yu'un
ti Diose. Ti jc'an ti más chana'ic ti ja' chayac'boxuc jun avo'ntonic. Ti jc'an ti
más chana'ic ti c'ux chaya'yoxuc ti Diose.

Ja' sc'opilal ti nopbilal jchanubtasvanejetique
(2 Pedro 2:1-17)

3 Ho'oxuc ti c'uxoxuc ti co'ntone, toyol co'nton jc'an jts'ibaboxuc sc'opilal ti
jcoleltique. C'alal laj ca'i ti oy nopbilal jchanubtasvanejetic te o, hech yu'un
ja' más tsots sc'opilal laj ca'i. Hech yu'un ja' laj jts'ibaboxuc ti ora yu'un
hech chap'ijubic. Mu me xavaq'uic ti ja' peq'uel chcom sc'opilal ti sc'op ti
Diose ti jch'unojtique. Yu'un ho'ucutic ti laj xa yic'ucutic ti stojole, laj xa
yac'bucutic jventaintic ti sc'ope hech yu'un mu me xjel cu'untic. Hech yu'un
tsaco me abaic ti c'op xchi'uc ti much'utic chalic sc'op Dios scuyojique, alic
me ti sc'op Diose. 4 Yu'un oy nopbilal jchanubtasvanejetic te achi'inojic,
quermanotic scuyoj sbaic. Mucul chchanubtas ti quermanotique. Mu'yuc
Dios ti yo'ntonic. Tsyanejesbeic sjam ti sc'op ti Diose. Chalic ti yu'un oy yutsil
yo'nton cu'untic ti Diose hech yu'un xu' ti jpastic c'usi tsc'an ti jbec'taltique.
Mu spasic ti muc' ti Cajvaltic Jesucristoe, ja' ti cajvalinojtic jcotoltic. Ti Diose
vo'one sna'oj ti hech chlic chanubtasvanuc, hech yu'un chapal sc'opilalic
yu'un chba yich'ic castigo yu'un ti hech chlo'lavanique.

5 Yu'un lec chana'ic ti c'utic ic'ot ti pasel ti vo'one, hech yu'un ja'
chajt'abesboxuc ti avo'ntonic ti ora to. Ti Diose laj xc'uxubin ti antiguo
jtotique hech laj scolta loq'uel ti Egipto. Pero patil c'alal te oyic ti xocol
balumil laj smil ti much'utic muc xch'umbat sc'ope. Hech chaj c'u che'el
laj yac'be castigo ti antiguo jtotique ti Diose, ja' no'ox hech chac'be castigo
ti much'utic chyanejesbat sjam ti sc'ope. 6 Hech chaj c'u che'el laj yac'be
castigo ti ch'ul abatetic ti muc spasic ti muc' ti yabtelique, ja' no'ox hech ch-
ac'batic uc ti nopbilal jchanubtasvanejetique. Yu'un ti ch'ul abatetique laj
stoy sbaic ti stojol ti Diose. Laj sp'aj ti yabtelique hech yu'un itenatic loq'uel
tal ti bu utsilal. Hech te oyic ti ic' osil asta ti ora to. Chapal xa sc'opilal ti
chba yich'ic castigo sbatel osil. Ja' ti yorail ti ch-ich'batic sc'op yu'un smulic
scotol crixchanoetic, ja' yorail chba yich'ic castigo. 7 Ti Diose chac'be castigo
ti much'utic nopbilal jchanubtasvanejetique hech chaj c'u che'el laj yac'be
castigo ti crixchanoetic ti vo'one te ti jteclum Sodoma xchi'uc ti jteclum
Gomorra xchi'uc ti yan jteclumetic te nopajtic. Scoj ti laj sp'ajbeic smantal ti
Diose, imulivajic, laj xchi'in sbaic viniquetic, hech i'ac'batic castigo. Ti Diose
ja' laj stembe yal tal c'oc' ti sbaic hech ic'aq'uic o, itup'ic o. Ja' no'ox hech tsta
yorail chtup'ic uc ti nopbilal jchanubtasvanejetique. Chtic'atic ti c'oc' sbatel
osil.

8 Ti nopbilal jchanubtasvanejetique co'ol chopol tspasic hech chaj c'u
che'el laj spasic ti much'utic chopol yo'ntonic ti vo'one. Yu'un ch-albatic ti
svaichic tscuyic ti xu' chixtan sbec'talic, ti mu persauc chch'unic mantal, ti
xu' chopol chc'opojic yu'un ti ch'ul abatetique, hech yu'un hech chchanub-
tasvanic. 9 Mu hechuc yo'ntonic hech chaj c'u che'el ti totil ch'ul abat, ja' ti
Miguele, ja' ti tspas ti mantal scotol ti xchi'iltaque ti te oyic ti vinajele. Yu'un ti

laj stsac sbaic ti c'op xchi'uc ti totil pucuje ti Miguele, ja' ti sc'opilal ti sbec'tal ti Moisese, ti “ja' cu'un ti sbec'tal ti Moisese”, xchi ti pucuje, ti Miguele muc stoy sba ti stojol ti pucuje. Ja' no'ox hech laj yalbe ti pucuje: “Ja' stuc chchapan ti Diose”, xchi no'ox ti Miguele yu'un laj spas ti muc' yu'un ja' ch'ul abat ono'ox ti pucuje. 10 Ti much'u nopbilal jchanubtasvanejetique chopol chc'opojic yu'un ti c'usi mu xojtiquinique, ja' ti Diose xchi'uc ti ch'ul abatetique. Ja'uc ti sbec'talique ja' no'ox chch'umbeic smantal ja' ti yojtiquinojique. Ja' hech chaj c'u che'el ti c'utic xcotetic ti lume. Lume mu'yuc srazón. Ja' hech chc'otic. J'ech'el chbolib o yu'un ti hech tspasilanique.

11 Ta ono'ox xich'ic ep castigo yu'un co'ol yo'ntonic hech chaj c'u che'el ti Caine ti vo'one ti ja' laj xch'un ti c'usi chopol laj sc'an ti yo'ntone. Ta ono'ox xich'ic ep castigo yu'un batem ti yo'ntonic tspasic canal hech chaj c'u che'el ti Balaame ti ja' mu sc'an xch'un hech chaj c'u che'el tsc'an ti Diose yu'un scoj ti ibic'taj yo'nton yu'un taq'uin. Co'ol ch-ac'batic castigo hech chaj c'u che'el ti Coree ti ja' laj stoy sba ti stojol ti Moisese, ja' ti ac'bil yabtel yu'un ti Diose. 12 Ti yorail ti chapasic ti Santa Cenae yu'un ti chavac'be abaic ave'elic yu'un hech chavac' ti q'uelel ti c'ux chava'i abaic, ja' chasoquesboxuc ac'opilal yu'un ja' no'ox italic yu'un ep tal ve'uc. Mu xq'uexavic. Mu'yuc tsots sc'opilal ti yo'ntonic ti q'uin avu'unique. Hech chaj c'u che'el ti toque ti mu yu'unuc ja' chac' tal ho', ja' no'ox chnet'at batel yu'un ti iq'ue, hech yu'un mu'yuc stu cu'untic, mu yu'unuc chijyac'bucutic tal ho'. Ja' hech chaj c'u che'el ti duraznoe ti c'alal yorail chac' sat chba jq'ueltic mu'yuc jp'ejuc sat. Bulbil xa yu'un mu'yuc sat yu'un mu'yuc stu. Ja' hechic ti nopbilal jchanubtasvanejetique mi jutuc mu'yuc c'usi lec chalic. 13 Ti nopbilal jchanubtasvanejetique ja' hech chaj c'u che'el ti nabe ti c'alal tsots chtal ic', tsots tsyuques sba ti jyalel ja' chloc' scotol ti sc'a'epale. Ja' hechic uc ti nopbilal jchanubtasvanejetique tsots ch-abtejic ja' no'ox chaq'uic ti q'uelel scotol ti sbolil ti yo'ntonique. Ti nopbilal jchanubtasvanejetique ja' hech chaj c'u che'el tsoc c'anal ti j'oc' no'ox chvinaj chtup'. Ja' hechic uc ti nopbilal jchanubtasvanejetique, sbatel osil chbatic ti ic' osil o.

14 Ja' i'albatic comel sc'opilalic uc yu'un ti Enoque ti vo'one. Ho'vo' i'ech' ox ti balumil ti totiletique, ja' ti yol snich'on ti Adane, c'alal ihul ti Enoque. Ja' no'ox tsacbil ti venta jujun snich'on jujun totil. Hech laj yal ti Enoque: “Chtal ti Cajvaltique, chchi'in tal ep ti mil ti ch'ul abatetic yu'une. 15 Chtal xchapambe sc'opilal scotol crixchanoetic. Chac'be castigo scotol ti much'utic mu'yuc Dios ti yo'ntonique, ja' ti chopol yabtel spasojique, ja' ti chopol ic'opojic yu'un ti Diose”, xchi ti Enoque. 16 Ti nopbilal jchanubtasvanejetique mu'yuc much'u lec li' ti balumile chil. Ja' no'ox batem ti yo'ntonic ti c'usi tsc'an ti sbec'talique. Ep tstoy sbaic. Tslequilc'oponic yantic yu'un hech lec ac'o ilatuc ac'o pasatuc ti muc' yu'unic.

Ja' sc'opilal ti laj staq'uiic ti quermanotique ti c'usi lec tsc'an tspasique

17 Ti ho'oxuque ti c'uxoxuc ti co'ntone, na'ic me ti c'u che'el laj yalic ti jcholc'opetic yu'un ti Cajvaltic Jesucristoe. 18 Hech laj yalic: “C'alal po'ot xa tsta yorail slajebal c'ac'al hech chlic licucuc ti much'utic mu spasic ti muc' ti sc'op ti Diose ti ja' batem ti yo'ntonic tspasic ti c'usi chopol tsc'an ti sbec'talique”, xchiic. 19 Ja' ti much'utic yac'oj sbaic ti parte, ja' ti spasojic ti muc' ti sbec'talique, mu'yuc bu yich'ojic ti Ch'ul Espíritue.

20 Ti ho'oxuque ti c'uxoxuc ti co'ntone, tsatsubtasbo abaic avo'ntonic ti sventa ti sc'op ti Diose ti ja' jelaven yutsile. Ja'uc me ti sventa ti Ch'ul Espíritue chac'oponic Dios. 21 Teanic ti stojol ti Diose hech c'ux chaya'yot ti Diose. Malaic ti chavich'ic c'uxubinel yu'un ti Cajvaltic Jesucristoe yu'un chacuxiic sbatel osil.

22 Tsatsubtasbo yo'ntonic ti much'utic yac'oj sba tsnopic mi chch'unic
hech chaj c'u che'el chch'unic ti nopbilal jchanubtasvanejetique. 23 Coltao
ti much'utic tsc'an xa spasic c'usi tsc'an ti sbec'talique. Repenta ta to xcol
avu'unic. C'uxubino ti much'utic laj xa spasic ti c'usi tsc'an ti sbec'talique.
Pero ti ho'oxuque p'ijanic me, mu me xayic'oxuc batel uc. Chabio me aba,
contraino ti mululetic ti yac'oj sba tspasique.

Ja' sc'opilal ti chabibilic yu'un ti Diose

24 Ja' chaxchabioxuc ti Diose ti jelaven sp'ijile, hech mu xap'ajic ti mulil.
Hech nichim no'ox avo'ntonic mu'yuc amulic ti c'alal chasva'anoxuc ti stojol
te ti bu chquevane. 25 Hech ac'o pasatuc ti muc' ti Dios cu'untique ti laj xa
scoltaucutic ti sventa ti Cajvaltic Jesucristoe. Ja' jelaven yutsil yo'nton. Ja'
jelaven sp'ijil tspas mantal sbatel osil. Scotol smacoj c'alal ilic ti balumile,
scotol smacoj ti ora to asta sbatel osil.

SUN APOCALIPSIS JA' SC'OPILAL TI C'USI CHC'OT TI PASELE TI I'AC'BAT SNA' TI JUANE

Ja' sc'opilal ti i'ac'bat sna' ti Juane yu'un ti Cajvaltique

1 Avi hun to ja' sc'opilal ti c'usi po'ot xa chc'ot ti pasele ti i'ac'bat sna' ti Jesucristoe yu'un ti Diose. Yu'un ti i'ac'bat sna' ti Jesuse, yu'un hech chijyac'bucutic jna'tic ti ho'ucutic ti chcajvalintique. Hech yu'un laj stac talel ti xch'ul abate, tal sc'oponun ho'on ti Juanune, ho'on ti chi'abtej yu'une.
2 Hech yu'un ho'on Juanun chacalboxuc ti melel ti hech ni'ac'bat quile. Melel ti hech laj ca'i ti sc'op ti Diose ti laj yalbun ti Jesucristoe.
3 Ti much'u chavta avi sc'op Dios li'to, ja' chich' bendición. Chich'ic bendición uc scotol ti much'utic cha'yique mi chaq'uic ti yo'ntonic ti c'usi ts'ibabil li'to yu'un po'ot xa chc'ot ti pasel.

Ja' sc'opilal ti lic sc'opon ti carta ti hucchop quermanotique ti Juane

4 Ho'on Juanun, chajc'oponoxuc ti carta ho'oxuc ti hucchopoxuc ti ach'unojbeic sc'op ti Diose te ti hucub jteclum te ti slumal Asiae. Ac'o yac'boxuc yutsil avo'ntonic, ac'o yac'boxuc jun avo'ntonic ti Diose ti stalel oye, ja' ti oy ti vo'onee c'alal mu to chmeltsaj ti balumile, ja' ti oy uc ti ora to xchi'uc ti oy sbatel osile. Ti cha'ac'batic yutsil avo'ntonic jun avo'ntonic, ja' ti sventa uc ti Ch'ul Espíritue ja' ti huctos yich'oj sbae hech yu'un jelaven yutsil. Ti Ch'ul Espíritue te oy uc ti stojol ti Diose. 5 Ja' ti sventa uc ti Jesucristoe ti jun yo'nton cu'untic hech xu' ti jch'untic ti c'usi chijyalbucutique. Ja' ti primero icha'cuxi loq'uel ti ch'en, ja' ti sventainoj scotol ajvaliletic li' ti balumile. Ja' ti c'uxucutic ti yo'nton, laj spocbucutic loq'uel jmultic ti xch'ich'ele. 6 Ja' ti laj xa st'ujucutic yu'un ti jchi'intic ti pas mantal. Laj xa st'ujucutic yu'un paleucutic nijc'ot xa yu'un hech chij'abtej ti stojol ti Diose, ja' ti Stote. Jun yutsil ti tspasat ti muc' sbatel osil ti Cajvaltique. Ja' tspas mantal sbatel osil. Jun yutsil ti hech chc'ot ti pasel.
7 A'yo me ava'yic, chyal tal xchi'uc toc ti Cajvaltique. Ta me xilic scotol crixchanoetic xchi'uc uc ti much'utic laj smilique. Ti crixchanoetique ti mu xch'unojbuc sc'ope ti jaylajuntos ti li'oyic ti balumile, ta me xoc'ta sbaic ti stojol ti Cajvaltique ti c'alal ital xae yu'un tsna'ic ti ch-ac'batic castigo yu'une. Hech chc'ot ti pasel.
8 Hech chal ti Cajvaltic Diose: "Ho'on laj jliques scotol. Ho'on ti hu'tes scotol", xchi ti Cajvaltic Diose ti stalel oye, ja' ti oy ti vo'onee c'alal mu to chmeltsaj ti balumile, ja' ti oy uc ti ora to xchi'uc ti oy sbatel osile. Ja' ti jelaven sp'ijile ti scotol sventainoje.

Ja' sc'opilal ti Juane ti laj yil ti Cajvaltique ja' ti jun to crixchano x'elane

9 Ho'on Juanun, ho'on ti quermano jbatic ti sventa ti Jesuse. Ho'on ti co'ol chquich'tic vocol ti sventa ti Jesuse, ti co'ol chispasucutic ti mantal ti Diose, ti co'ol chijyac'bucutic yip co'ntontic yu'un hech chcuch cu'untic ti vocole. Ho'on te oyun ti balumil Patmos sbi. Ja' joyubtabil ti ho' ti Patmose. Te chuculun ti sventa ti laj jchol ti sc'op ti Diose, ja' ti sc'opilal ti Jesucristoe. 10 Ti jun domingo, ja' ti c'ac'alil ti jchabitic sventa Cajvaltic, laj sventainun ti Ch'ul Espíritue, hech laj ca'i oy much'u chc'opoj ti jpat. Tsots chc'opoj hech chaj c'u che'el tsots ch-oq'uesanat corneta. 11 Hech laj yalbun:
—Ho'on laj jliques scotol. Ho'on ti hu'tes scotol. Ts'ibao ti hun ti c'u che'el yac'oj sba chacac'bot avil ti ora to yu'un chatacbe batel ti hucchop

ti jch'unojeletique ti te oyic ti slumal Asiae. Ja' ti te oyic ti jteclum Efesoe, xchi'uc ti jteclum Esmirnae, xchi'uc ti jteclum Pérgamoe, xchi'uc ti jteclum Tiatirae, xchi'uc ti jteclum Sardise, xchi'uc ti jteclum Filadelfiae, xchi'uc ti jteclum Laodiceae —xiyutun.

12 Laj joyp'in jba yu'un ti jq'uel ti much'u laj sc'oponune. Laj quil hucub
natiquil candelero, ja' yav aceite yu'un chtil ti aceiteetique. Ja' pasbil ti
c'anal taq'uin. 13 Cacal ti o'lol yo' bu oy ti hucub candeleroe oy much'u jun to
crixchano x'elan. Ti sc'u' slapoje, nat. Oy xincha xchucoj ti sti' yo'nton. Pasbil
ti c'anal taq'uin ti xinchae. 14 Sac ti sjole. Sac ti jyalel hech chaj c'u che'el
saquil tsots lec chuc'bil. Ti jujup'ej ti sate, chpulpun no'ox chtil hech chaj c'u
che'el yat c'oc'. 15 Ti yacane chquevan hech chaj c'u che'el chquevan cobre
taq'uin yu'un ti ilecubtasat xa yu'un ti c'oq'ue. Ti sc'ope ja' hech chaj c'u che'el
x'i'et no'ox ti uc'ume mi inoje. 16 Stsacoj ti sbats'ic'ob hucub c'analetic. Ja'
chloc' ti ye uc espada. Chib ye ti espadae. Lec ti yee. Sjunul ti sate chquevan
hech chaj c'u che'el chquevan tal c'ac'al hech chaj c'u che'el staoj o'lol c'ac'ale.

17 C'alal ti laj jq'uelbe ti sate, nip'aj ti lum te ti stojol. Hech chaj c'u che'el
anima nic'ot. Laj stijun ti sbats'ic'ob, hech laj yalbun:

—Mu me xaxi'. Ho'on laj jliques scotol. Ho'on ti hu'tes scotol. 18 Ho'on jtalel
cuxulun. Ho'on ti nichame, nicha'cuxi xa. Cuxulun sbatel osil. Ho'on jven-
tainoj scotolic mi ichamic xae. Ho'on chcal ti much'utic chcolique xchi'uc ti
much'utic ch'ayel chbatique. 19 Hech yu'un ts'ibao ti hun ti c'u che'el laj xa
avil li'to xchi'uc ti c'u che'el yac'oj sba chava'i ti ora to xchi'uc ti ta to xava'i ta
to xavil ti ora to. 20 Yu'un muc xava'ibe sjam ti hucub c'analetic ti laj aq'uel
ti jbats'ic'ob xchi'uc ti hucub yav aceitee, hech yu'un chacalbe. Ti hucub
c'analetique ja' señail ti much'utic sventainojic ti hucchop jch'unojeletique te
ti Asia. Ti hucub yav aceitee ja' señail ti hucchop jch'unojeletique —xiyutun
ti Cajvaltique, ja' ti crixchano x'elan laj quile.

2

Ja' ti scarta ti hucchop jch'unojeletique: Ja' scarta ti jch'unojeletic te ti jteclum Efesoe

1 Ho'on ti Juanune, hech laj yalbun uc ti Cajvaltique:

—Hech me chats'ibabe ti much'u sventainoj ti jch'unojeletic ti te oyic
ti jteclum Efesoe: "Ja' ti Cajvaltique ja' ti stsacoj ti sbats'ic'ob ti hucub
c'analetique, ja' ti chanav ti o'lol yo' bu oy ti hucub yav aceitee laj quil, hech
chayalboxuc: 2 Jna' ti c'u x'elan avabtelique. Jna' ti tsots cha'abtejic cu'un. Oy
yip avo'ntonic. Mu xapasic ti muc' ti much'u mu xtun yo'ntonique. Apasojbe
proval yo'ntonic ti much'utic jcholc'opetic scuyoj sbaique. Laj xa ataic ti
tsnopic c'ope. 3 Jna' ti jun avo'ntonic ats'icojic ti vocole. Tsots na'abtejic xa ti
jventa. Mu'yuc ti bu sc'an chchibaj avo'ntonic. 4 Pero oy amul ti jtojol yu'un
mu xa c'uxucun ti avo'ntonic hech chaj c'u che'el ti sliqueb. 5 Chacha't'abes ti
avo'ntonic ti c'u che'el c'uxun ti avo'ntonic ti sliqueb. Suteso me avo'ntonic
yu'un amulic. Hech me xlic acha'pasic hech chaj c'u che'el laj apasic ti
sliqueb. Mi mu xasutes avo'ntonic yu'un ti amulique, ti jloq'ues ti yav aceite
avu'unique, hech chtup' ti jc'ope te ti alumale. 6 Manchuc mi mu xa c'uxucun
ti avo'ntonic hech chaj c'u che'el ti sliqueb, oy to c'usi lec chapasic chquil. Ja'
chavilintaic ti yabtel ti nicolaítaetique ti chayalboxuc ti xu' chasa' amulique.
Ho'oni chquilinta uc. 7 Ti much'u tstsal yu'un scotole, ja' chcac'be slo'be
sat ti te' sventa cuxlejal sbatel osile, ja' ti te oy ti o'lol ti sverta ti Diose te
ti vinajel. Ho'oxuc ti ach'unojbucun ti jc'ope, a'yo me ava'yic ti c'alal hech

chayac'boxuc ana'ic ti Ch'ul Espíritu cu'une, xayutoxuc", xavut me, hech me chats'ibabun —xiyutun ti Cajvaltique.

Ja' scarta ti jch'unojeletic te ti jteclum Esmirnae

8 Hech laj yalbun uc ti Cajvaltique:
—Hech me chats'ibabe ti much'utic sventainoj ti jch'unojeletique ti te oyic ti jteclum Esmirnae: "Ja' ti Cajvaltique ti ho'on laj jliques scotole, ti ho'on ti hu'tes scotol, ti ho'on ti nichame, patil nicha'cuxie, ti xchie, hech chayalboxuc: 9 Jna' ti c'u x'elan avabtelique. Jna' ti ep laj xa avich'ic vocol hech me'on nac'otic xa. Mu'yuc xa c'usi oy avu'unic. Pero ti jventa ho'on jc'ulejoxuc. Jna' ti ep chaslabanoxuc ti much'utic yelnich'on ti Israele scuyoj sbaique. Mu'yuc xch'unojel yo'ntonic hech yu'un ma'uc yelnich'on Abraham lume. Ja' yol snich'on ti Satanase. 10 Mu me xaxi'ic yu'un ti chavich'ic yan vocol. A'yo me ava'yic, ja' yabtel ti pucuje chastic'oxuc ochel ti chuquel yu'un hech chaspasboxuc proval avo'ntonic mi oy xch'unojel avo'ntonic. P'isbil ti jayib c'ac'al chavich'ic vocol. Junuc me avo'ntonic ti jtojol manchuc mi chasmilot. Hech chacac'bot amotonic, ja' chacuxiic sbatel osil. 11 Ti much'u tstsal yu'un scotole, c'alal mi ichame, mu xba yich' castigo. Ho'oxuc ti ach'unojbucun ti jc'ope, a'yo me ava'yic ti c'alal hech chayac'boxuc ana'ic ti Ch'ul Espíritu cu'une, xayutoxuc", xavut me, hech me chats'ibabun —xiyutun ti Cajvaltique.

Ja' scarta ti jch'unojeletic te ti jteclum Pérgamoe

12 Hech laj yalbun uc ti Jesucristoe:
—Hech me chats'ibabe ti much'utic sventainojic ti jch'unojeletique te ti jteclum Pérgamoe: "Ti Cajvaltique ja' ti chloc' ti ye ti espadae ti chib yee ti lec ti yee laj quil, hech chayalboxuc: 13 Jna' ti c'u x'elan avabtelique. Jna' ti te nacaloxuc yo' bu ep chch'umbat smantal yu'un ti crixchanoetique ti Satanase. Manchuc mi hech yac'oj sba chavich'ic vocole, ho'oxuc chapasucun ti muc'. Muc xchibaj avo'ntonic ti c'alal imilat ti Antipase ti jun yo'nton laj xcholbun jc'opilal te ti bu ep chch'umbat smantal yu'un ti crixchanoetique ti Satanase. 14 Pero oy c'usi chapasic ti mu xtun chquile. Te achi'inojic ti much'utic co'ol tspasic hech chaj c'u che'el laj spas ti Balaame. Ti Balaame ja' laj sp'ijubtas ti ajvalil Balac sbie c'u che'el chchanubtas ti mulil ti yelnich'nab ti Israele ti vo'one. Hech lic sti'beic smoton santoetic, hech lic mulivajuc ti yelnich'nab ti Israele. 15 Te achi'inojic uc ti much'utic co'ol chch'unic xchi'uc ti nicolaítaetique ti chquilintae, ti chayalboxuc ti xu' chasa' amulique. 16 Hech yu'un suteso me avo'ntonic yu'un amulic. Yu'un mi mu xasutes avo'ntonique, chital ti atojolic ti ora. Chtal jcontrainoxuc xchi'uc ti espada ti oy ti quee. 17 Ti much'u stsal yu'un scotole, ja' chcac'be sve' ti manavaje ti ja' ti jtac yal tal ti vinajel ti mu'yuc much'u chile, hech mu'yuc palta cha'i sbatel osil. Chcac'be uc jun saquil ton yo' bu ts'ibabil ach' sbi ti stuc tsna' ti much'u chich'e, yu'un hech tsna' ti cu'un sbatel osil. Ho'oxuc ti ach'unojbucun ti jc'ope, a'yo me ava'yic ti c'alal hech chayac'boxuc ana'ic ti Ch'ul Espíritu cu'une, xayutoxuc", xavut me, hech me chats'ibabun —xiyutun ti Cajvaltique.

Ja' scarta ti jch'unojeletic te ti jteclum Tiatirae

18 Hech laj yalbun uc ti Cajvaltique:
—Hech me chats'ibabe ti much'utic sventainoj ti jch'unojeletique te ti jteclum Tiatirae: "Ja' ti snich'on ti Diose ti ja' chpulpun no'ox chtil ti jujup'ej sate hech chaj c'u che'el yat c'oq'ue, ti ja' chquevan ti yacane hech chaj c'u che'el chquevan cobre taq'uin yu'un ti ilecubtasat xa yu'un ti c'oq'ue laj quil, hech chayalboxuc: 19 Jna' ti c'u x'elan avabtelique. Jna' ti chac'uxubinvanic,

ti oy xch'unojel avo'ntonic, ti chacoltavanic, ti oy yip avo'ntonic, ti más ep
cha'abtejic cu'un ti ora to. 20 Pero oy c'usi chapasic ti mu xtun chquile. Lec
chava'i chavac' chanubtasvanuc ti antse ti chchol ti jc'ope tscuy. Ja' hech chaj
c'u che'el ti Jezabel ti vo'onee. Ja' tslo'la ti much'utic ch-abtej cu'une yu'un
chalbe ti xu' chmulivajic, xu' tsti'beic smoton ti santoetique. 21 Ep c'ac'al laj
jmala yu'un ac'o sutes yo'nton yu'un ti smule ti antse. Mu sc'an sutes yo'nton.
Mu sc'an scomes ti c'usi chopol tspase. 22 A'yo me ava'yic, ti antse xchi'uc
ti much'utic chch'umbat ti sc'ope, mi mu sutes yo'ntonic yu'un ti smulique,
chcac'be yich'ic ep vocol. 23 Ti much'utic chchanic hech chaj c'u che'el
chal ti antse, ja' ti jmil. Hech tsna'ic scotol ti jch'unojeletique ti buc no'ox
oyique ti ho'on ca'yoj scotol ti c'usi chanopic ti avo'ntonic, jq'ueloj c'u x'elan
avo'ntonic. Ti jujunoxuque ti c'u che'el cha'abtejique, hech chacac'boxuc
atojolic. Mi lec na'abtejique, lec amotonic. Mi mu lecuc na'abtejique, ja'
amotonic ti castigo ti chacac'boxuque. 24 Ho'oxuc ti te oyoxuc ti Tiatirae
ti mu'yuc bu ach'unojbeic sc'op ti antse, ti mu to bu chba achanic ti c'u
che'el stsal yu'unic ti Satanás ti tscuyique, hech chacalbeic. Mu'yuc yan
mantal chacalbeic. 25 Ja' no'ox junuc avo'ntonic ch'unic ti jc'ope ja'to mi
nitale. 26 Ti much'u stsal yu'un scotole, ti tspas ti c'usi tsc'an ti co'ntone
asta ti slajebal c'ac'ale, ja' chcac'be sventain scotol ti crixchanoetique ti mu
xixch'umbucun ti jc'ope. 27 Hech chaj c'u che'el yac'ojbun jventain ti Jtote,
ja' no'ox hech chcac'be sventain uc. Tsots yabtel chc'ot. Hech chaj c'u
che'el p'in ti xch'uch'ulel ic'ot yu'un ivoc'at yu'un taq'uin, ja' hech chc'ot ti
crixchanoetique. Mu'yuc xa c'usi xu' yu'unic. 28 Ti much'u hech tsots yabtel
chcac'bee, ja' chcac' ti pasel ti muc' hech chaj c'u che'el chipasat ti muc'
ho'oni. 29 Ho'oxuc ti ach'unojbucun ti jc'ope, a'yo me ava'yic ti c'alal hech
chayac'boxuc ana'ic ti Ch'ul Espíritu cu'une, xayutoxuc", xavut me, hech me
chats'ibabun —xiyutun ti Cajvaltique.

3

Ja' scarta ti jch'unojeletic te ti jteclum Sardise

1 Hech laj yalbun uc ti Cajvaltique:
—Hech me chats'ibabe ti much'utic sventainojic ti jch'unojeletique te ti
jteclum Sardise: "Ja' ti Cajvaltique ti yich'oj ti Ch'ul Espíritue, ti huctos yich'oj
sbae hech yu'un jelaven yutsil, ti stsacoj ti sc'ob ti hucub c'analetique, hech
chayalboxuc: Jna' ti c'u x'elan avabtelique. Lec xch'unojic, xchi ac'opilalic.
Mu hechuc chaquiloxuc. 2 A'yo me c'u ya'yel ti avo'ntonique. Tsots me xapas
abaic naca me chibajuc avo'ntonic o. Mu'yuc bu lec avabtelic ti stojol ti
Dios cu'une laj jta. 3 Hech yu'un na'ic me ti c'utic nachanubtasat ti sliquebe
hech chaj c'u che'el ava'yojique. Pasic me ti muc', suteso me avo'ntonic
yu'un amulic. Mi mu xap'ijubique, chacac'boxuc castigo. Hech chaj c'u
che'el mu xana' c'usi ora chtal j'elec', hech ono'ox uc mu xana' c'usi ora
chtal ti castigoe. 4 Oy to cha'vo' oxvo' ti te achi'inojic te ti Sardise ti mu'yuc
yoboquil sc'u'ic chquil yu'un mu sa' smulic. Yu'un lec ti c'usi tspasique, ja'
ch-ac'bat sac sc'u'ic ja' señail ti toj yo'ntonique. Ja' chixchi'inucun sbatel
osil. 5 Ti much'u tstsal yu'un scotole, hech ch-ac'bat slap sac sc'u' uc. Mu
jtup'be sbi te ti hun yo' bu ts'ibabil sbiic scotol ti much'utic chcuxiic sbatel
osile. Jamal chcal ti stojol ti Jtote xchi'uc ti stojol ti ch'ul abatetic yu'une ti
chcojtiquine. 6 Ho'oxuc ti ach'unojbucun ti jc'ope, a'yo me ava'yic ti c'alal
hech chayac'boxuc ana'ic ti Ch'ul Espíritu cu'une, xayutoxuc", xavut me,
hech me chats'ibabun —xiyutun ti Cajvaltique.

Ja' scarta ti jch'unojeletique te ti jteclum Filadelfiae

7 Hech laj yalbun uc ti Cajvaltique:
—Hech me chats'ibabe ti much'utic sventainoj ti jch'unojeletique te ti jteclum Filadelfiae: “Ja' ti Cajvaltique, ja' ti toj yo'ntone, ti melel ti sc'ope, ja' ti totil ajvalil ti chac' ochuc ti vinajel ti much'utic t'ujbilic yu'une, ti mu xac' ochuc ti yantique, hech chayalboxuc: 8 Jna' ti c'u x'elan avabtelique. Jna' ti manchuc mi mu'yuc avip chayiloxuc ti crixchanoetique ach'unojbucun ti jc'ope. Mu amucojucun ti avo'ntonic. Hech yu'un chacac'boxuc apuquic batel ti jc'ope ti much'utic tsc'an cha'yique. Mu'yuc much'u xu' chaspajesoxuc. 9 Oy much'utic jnich'on scuyoj sbaique yu'un ja' yelnich'on ti Israel ti sventa sbec'talic. Hovil chalic ti jnich'on. Ja' tsnopic c'op yu'un ja' stotic ti Satanase. Ja' chcac'be xch'un ti jc'ope ti chacholbee hech mu xa stoy sbaic ti atojolic yu'un chlic sna'ic ti melel ti ho'oxuc jnich'onoxuc. Hech chlic sna'ic uc ti c'uxoxuc ti co'ntone. 10 Yu'un muc xacomesic ti jc'ope c'alal laj avich'ic vocol ti jventae, hech yu'un chajcoltaoxuc c'alal tsta yorail tspasbat proval yo'ntonic scotol ti much'utic te oyic ti balumile. Yu'un ep ti vocol chtale. 11 Po'ot xa chiyal tal. Junuc avo'ntonic ch'unic ti jc'ope, hech mu'yuc much'u chaspojboxuc amotonic. 12 Ti much'u tstsal yu'un scotole, ja' chba xchi'in ti Diose te ti vinajel sbatel osil. Mu xloc' o. Ti jts'ibabe ti stiba ti sbi ti Dios cu'une, xchi'uc ti sbi ti jteclum yu'un ti Dios cu'une, ja' ti ach' Jerusalene ti chyalesat tal yu'un ti Dios cu'une. Ti jts'ibabe ti stiba uc ti ach' jbie. 13 Ho'oxuc ti ach'unojbucun ti jc'ope, a'yo me ava'yic ti c'alal hech chayac'boxuc ana'ic ti Ch'ul Espíritu cu'une, xayutoxuc”, xavut me, hech me chats'ibabun —xiyutun ti Cajvaltique.

Ja' scarta ti jch'unojeletique ti te oyic ti jteclum Laodiceae

14 Hech laj yalbun uc ti Cajvaltique:
—Hech me chats'ibabe ti much'utic sventainoj ti jch'unojeletique te ti jteclum Laodiceae: “Ja' ti Cajvaltique ti melel ti sc'ope ti jun yo'nton ti jtojoltique, ti chc'ot ti pasel ti c'utic chijyalbucutique, ti te xchi'uc ti Diose c'alal lic smeltsan scotol ti c'usitic oye, hech chayalboxuc: 15 Jna' ti c'u x'elan avabtelique. Jna' ti mu lum c'uxucun ti avo'ntonic hech chaj c'u che'el ti much'u toyol yo'ntonic ti jtojol. Mu to chac'otic hech chaj c'u che'el ti much'u mu xch'unojbucun ti jc'ope ti mu c'uxucun ti yo'ntonic mi jutuc. Mi chanop ti chach'umbun ti jc'ope, ja' tsc'an ti scotol avo'ntonic c'uxucun ti avo'ntonic. Yu'un mi mu scotoluc avo'ntonic c'uxucun ti avo'ntonic, más lec mu xach'unucun. 16 Yu'un mi mu scotoluc avo'ntonic c'uxucun ti avo'ntonic, mu xajc'anoxuc. Ti jc'an chajtenoxuc loq'uel. 17 Yu'un hech chavalic: Ho'oni lec jch'unojbe sc'op ti Diose. Ep chquich' bendición yu'un ti Diose. Lec ti jpasbe yabtel, xachiic pero hovil. Mu xana'ic ti me'onoxuc chaquil yu'un mu junuc avo'ntonic ti jtojol. T'analoxuc chaquil yu'un mu'yuc yutsil avo'ntonic. Ma'satoxuc chaquil yu'un mu xana'ic c'u che'el chaquil yu'un mu xach'umbucun ti jc'ope. 18 Hech yu'un chacalbeic. La'ic me ti jtojol. La' ich'o xch'unojel avo'ntonic hech jc'ulej chac'ot ti jtojol. Chacac'bot toj avo'ntonic uc yu'un hech mu xaq'uexavic yu'un mu xa t'analucoxuc chaquil. Jun to sac ac'u' alapojic. Chajpoxtaboxuc asatic uc yu'un hech chavilic. 19 Ti much'u c'ux ti co'ntone, ja' ti jtaq'ui ti jtojobtas yu'un ti jc'an ti jcolta. Hech yu'un c'alal chajtaq'uiot, scotol avo'nton ch'uno me ti ora. Suteso me avo'nton yu'un amul. 20 A'yo me ava'yic, li'oyun ti sti' avo'ntonic cac'oj jba chajc'oponoxuc. Ti much'u chiya'ibun ti jc'ope, mi chisjambun ti yo'ntone, te chi'och, te ti jchi'in jbatic hech nichim no'ox co'ntontic. 21 Ti much'u tstsal yu'un scotole, ja' chquic'. Ti jchi'in yu'un co'ol ti jpas mantal xchi'uc hech chaj c'u che'el jchi'inoj jbatutic ti pas mantal xchi'uc ti Jtote. Yu'un ti ho'one scotol itsal cu'un c'alal nicha'cuxi loq'uel ti ch'en, hech jchi'inoj ti pas mantal

ti Jtote li' ti vinajele. 22 Ho'oxuc ti ach'unojbucun ti jc'ope, a'yo me ava'yic
ti c'alal hech chayac'boxuc ana'ic ti Ch'ul Espíritu cu'une, xayutoxuc", xavut
me, hech me chats'ibabun —xiyutun ti Cajvaltique.

4

Ja' sc'opilal ti Diose ti tspasat ti muc' yu'un scotolic te ti vinajel

1 C'alal laj co'nton ti laj jts'ibabe scartaic ti hucchop jch'unojeletique, patil
laj jq'uel jamal sti' sna ti Diose te ti vinajel. Ti Cajvaltique, ja' ti jbael laj
sc'oponune, ti hech sc'op hech chaj c'u che'el ch-oq'uesanat cornetae, hech
laj yalbun nixtoc:
—Muan tal li'to. Chacac'bot yan avil ti c'utic po'ot xa chc'ot ti pasele
—xiyutun.
2 Ti ora laj sventainun ti Ch'ul Espíritue hech laj yac'bun jq'uel scotol. Te
va'alun ti vinajel laj ca'i. Oy muc'ta naclebal te laj quil. Te nacal ti Diose
tspas ti mantal scotol. 3 Ti Diose oy squeval hech chaj c'u che'el oy squeval
jaspe-ton xchi'uc cornalina-ton, yox xchi'uc tsoj. Co'ol xaj me'q'uinobal
x'elan te ti sjoylejal ti smuc'ta naclebe pero puru yox hech chaj c'u che'el
squeval esmeralda-ton. 4 Joyubtabil ti veinticuatro naclebaletic ti jun muc'ta
naclebale ti te oy ti o'lole. Ti naclebaletique ja' te nacajtic veinticuatro ti vo'
totiletic laj quil. Slapojic sac sc'u'ic ti totiletique. Ti sjolic oy scoronaic pasbil
ti c'anal taq'uin laj quil. 5 Ti bu nacal ti Diose te ti muc'ta naclebale te chleblej
tal tselov, ch-avan chauc, oy c'usi yan chc'opoj uc. Te ti stojol ti Dios uque oy
hucub yat c'oc'. Ja' señail ti Ch'ul Espíritue ti huctos yich'oj sbae hech yu'un
jelaven yutsil. 6 Te ti stojol ti Dios uque oy jun to muc'ta nab x'elan xleblajet
hech chaj c'u che'el espejo.
Ti jujujech xocon xchi'uc ti spat ti muc'ta naclebale, oy va'ajtic chanvo'ic.
Ti chanvo'ique ep satic, oy sat ti spatic uc. 7 Ti june jun to jti'vanej bolom
x'elan. Ti june jun to vacax x'elan. Ti june oy sat hech chaj c'u che'el sat
crixchano. Ti june jun to xic x'elan ti sjamoj ti xiq'ue. 8 Ti chanvo'ique vaquib
xic' jujun. Oy satic ti scotol sbec'talic. Oy sat uc ti jujujech xiq'ue, ti yolon xic'
xchi'uc ti spat xic'. Hech yu'un ep ti sate. Ti c'ac'al ti ac'ubal mu spajes sbaic.
Scotol ora chalic:
Toj yo'nton stuc ti Cajvaltic Diose.
Ja' jelaven sp'ijil,
ja' scotol sventainoj,
ja' stalel oy sbatel osil.
Ti vo'one oy, li'oy ti ora to, oy sbatel osil,
xchiic ti stojol ti Diose.
9 Ti chanvo'ique scotol ora lec chc'opojic yu'un ti Diose ti te nacal ti muc'ta
naclebale. Tspasic ti muc', chalbeic vocol ti stojol ti Diose ti ja' stalel cuxul
sbatel osile. 10 C'alal hech chalic ti chanvo'ique, ja'uc ti veinticuatro ti vo'
totiletique tspatan sbaic ti stojol ti Diose. Chlequilc'opojic yu'un ti Diose ti
ja' stalel cuxul sbatel osile. Tsloq'uesic ti scoronaique, chaq'uic te ti stojol ti
Diose hech tspasic ti muc'. Hech chalic:
11 Cajvalot cu'untutic, Diosot cu'untutic, atuc no'ox jelaven yutsil avo'nton.
Atuc no'ox chapasat ti muc'.
Atuc no'ox jelaven ap'ijil.
Yu'un ho'ot laj apas scotol ti c'utic oye.
Yu'un hech laj sc'an avo'nton,
hech i'an scotol, hech imeltsaj scotol,
xchiic ti stojol ti Diose.

5

Ja' sc'opilal ti balbil hune xchi'uc ti Cajvaltique ti jun to ch'iom carnero x'elane

1 Ti Diose stsacoj ti sbats'ic'ob hun laj quil. Balbil ti hune. Ts'ibabil ti yut
xchi'uc ti spat. Pac'bil ti hucub sello ti hune yu'un hech mu xtilp'uj. 2 Laj quil
te oy jun totil ch'ul abat. Tsots ic'opoj, hech laj yal:
—¿Much'u xu' yu'un tstuch'be ti selloe yu'un hech tsjam ti hune? —xchi.
3 Mu'yuc much'u xu' tsjam ti hune, mi ti vinajel, mi ti balumil, o ti much'utic
chamenic xae, hech yu'un mi junuc mu'yuc much'u xu' tsq'uel. 4 Ep ni'oc'
yu'un muc xtaat ti much'u xu' yu'un tsjam ti hune yu'un hech tsq'uel. 5 Hech
yu'un hech lic yalbun jun ti totiletique:
—Mu me xa'oc'. Oy much'u itsal xa yu'un scotol, ja' xu' yu'un tstuch'be ti
selloe, hech chjam ti hune. Ja' jun achi'il, ho'oxuc ti yelnich'onoxuc ti Israele,
ja' yu'un ti jchop yu'un ti Judae. Ja' statamol ti Davide. Ja' ep yip hech chaj c'u
che'el yip jti'vanej bolom hech yu'un xu' yu'un tsjam ti hune —xiyutun.
6 Hech yu'un laj jq'uel. Te ti o'lol yo' bu nacal ti Diose joyubtabil yu'un
ti chanvo'ique xchi'uc ti veinticuatro ti vo' ti totiletique laj quil oy te cotol
jun to jcot ch'iom carnero x'elan. Chvinaj ti imilate icha'cuxi xa. Ja' señail
ti Cajvaltique ti ch'iom carnero x'elane. Hucub ti xulube, hucp'ej ti sate.
Ti hucp'ej sate ja' señail ti Ch'ul Espíritue ti huctos yich'oj sbae ti ja' itacat
batel ti sjoylejal balumil. 7 Hech yu'un ti Carneroe ba stsacbe ti balbil hune
ti te stsacoj ti sbats'ic'ob ti Diose. 8 C'alal laj yich' ti hun ti Carneroe, ti
chanvo'ique xchi'uc ti veinticuatro ti vo' ti totiletique, lic spatan sbaic ti stojol
ti Carneroe. Scotolic yich'ojic yarpaic ti totiletique. Yich'ojic uc stazaic pasbil
ti c'anal taq'uin nojem ti pom. Ti pome ja' señail ti tsc'oponic Dios ti much'utic
lecubtasbil xa yo'ntonic ti li' ti balumile. 9 Ach' q'uejoj laj sq'uejintaic. Hech
ti sbie:
Atuc ihu' xa avu'un laj avich' ti hune.
Atuc xu' avu'un chatuch'be ti selloe.
Yu'un ho'ot laj avac' aba ti milel.
Ti ach'ich'el laj aman loq'uel ti sc'ob ti pucuje ep crixchanoetic talemic ti
sjoylejal balumil ti jaylajuntos ti oyic ti balumile.
10 Laj xa avac'be yabtelic tstojobtas ti xchi'iltaque ti c'u che'el chch'ay ti
smulique.
Patil to chlic ochuc ti pas mantal te ti balumil avu'un,
xchiic ti stojol.
11 Laj jq'uel yan vuelta. Laj ca'ibe sc'op ep ch'ul abatetic ti te sjoyubtaojic ti
Diose xchi'uc ti chanvo'ique xchi'uc ti totiletique. Ep ti mil ti ch'ul abatetique
laj quil. Mu stac' atiel. 12 Scotol tsots ic'opojic. Hech laj yalic:
Yu'un scotol itsal yu'un ti Ch'iom Carneroe, ja' ti imilate, ti cha'cuxem xae,
hech yu'un ac'bil yabtel.
Ja' tspas ti mantal scotol, chu'unin scotol.
Ja' jelaven sp'ijil; scotol xu' yu'un tspas.
Stuc chch'umbat sc'op.
Stuc tspasat ti muc'.
Stuc ch-albat vocol ti stojol,
xchiic ti stojol ti Ch'iom Carneroe.
13 Laj ca'i lic c'opojuc scotol ti much'utic te oyic ti vinajele xchi'uc scotol ti
much'utic li'oy ti balumile xchi'uc scotol ti much'utic ichamic li' ti balumile
xchi'uc scotol ti much'utic ichamic te ti nabe, scotolic lic yalic:
Lum lec yo'nton ti Diose ti te nacal ti muc'ta naclebale xchi'uc ti Ch'iom
Carneroe.

Jun yutsil ti chch'umbat sc'op sbatel osil.
Jun yutsil ti tspasat ti muc' sbatel osil.
Jun yutsil ti tspas mantal sbatel osil,
xchiic.
14 —Jun yutsil ti hech chc'ot ti pasel —xchiic ti chanvo'ique.
Ti veinticuatro ti vo' ti totiletique laj spatan sbaic ti stojol ti Diose. Lec ic'opojic yu'un.

6

Ja' sc'opilal c'usi ic'ot ti pasel jujutos c'alal ituch' ti selloetique

1 Ti Ch'iom Carneroe laj xtuch' jun sello yu'un ti balbil hune hech laj quil. Ja' lic c'opojuc jun ti chanvo'ique, ja' ti jun to jti'vanej bolom x'elane. Ja' hech chaj c'u che'el chavuc ti sc'ope. Hech laj yal:
—Batan —xut.
2 Laj jq'uel ti much'u hech ch-albate, ja' scajlebinoj jcot saquil ca' chloc' batel. Yich'oj syolob. Laj quil i'ac'bat scorona. Oy yip hech ba stsal scotol ti much'utic li'oyic ti balumile.
3 C'alal laj xtuch' ti xchibal sello ti Ch'iom Carneroe, ja' lic c'opojuc jun ti chanvo'ique, ja' ti jun to vacax x'elane. Hech laj yal:
—Batan —xut.
4 Laj jq'uel ti much'u hech ch-albate, ja' scajlebinoj jcot tsajal ca' chloc' batel. Ja' ac'bil yabtel yu'un tsoques ti crixchanoetic li' ti balumile hech chlic scontrain sbaic, hech chlic smil sbaic. Ja' i'ac'bat batel jch'ix muc'ta espada laj quil.
5 C'alal laj xtuch' ti yoxibal sello ti Ch'iom Carneroe, ja' lic c'opojuc jun ti chanvo'ique, ja' ti oy sat hech chaj c'u che'el sat crixchanoe. Hech laj yal:
—Batan —xut.
Laj jq'uel ti much'u hech ch-albate, ja' scajlebinoj jcot ic'al ca' chloc' batel. Ti much'u scajlebinoj ti ca'e, stsacoj libra ti sc'ob sventa tslic. 6 Laj ca'i oy chc'opoj te ti o'lol yo' bu oyic ti chanvo'ique. Hech laj yalbe ti much'u scajlebinoj ti ca'e:
—Ti jun kilo trigoe ja' chc'ot ti jun c'ac'al abtel. Ti oxib kilo estranjero trigoe ja' chc'ot ti jun c'ac'al abtel. Ti aceitee xchi'uc ti ya'lel sat uvate'e mu to me xatoybe stojol —xut.
7 C'alal laj xtuch' ti xchanibal sello ti Ch'iom Carneroe, ja' lic c'opojuc jun ti chanvo'ique, ja' ti jun to xic x'elan ti sjamoj ti xiq'ue. Hech laj yal:
—Batan —xut.
8 Laj jq'uel ti much'u hech ch-albate, ja' scajlebinoj jcot c'anal ca'. Ti much'u scajlebinoj ti ca'e, jmilvanej yu'un ti crixchanoetique, ja' sbi. Oy yan tsts'aclivan ja' c'atimbac sbi. Ja' señail ti ja' chbatic ti c'atimbac ti much'utic chmilatique. Ti much'u scajlebinoj ti ca'e, ja' ac'bil sventain ti crixchanoetic li' ti balumile. Ti jujutos crixchanoetic mi oy chanmil chmilat jmil, chcom oxmil. Hech tspas ti sjoylejal balumil. Ja' tsmil ti espada xchi'uc ti vi'nal xchi'uc ti chamel xchi'uc ti ti'el. Ja' chti'van ti jti'vanej bolom li' ti balumile.
9 C'alal laj xtuch' ti yo'obal sello ti Ch'iom Carneroe, laj jq'uel te ti yolon ti scajaneb smoton ti Diose cuxajtic ti much'utic imilatic ti sventa ti jamal laj yalic ti xch'unojbeic sc'op ti Diose. 10 Tsots ic'opojic, hech laj yalbeic ti Diose:
—Cajval, ho'ot ti aventainoj scotole, ho'ot ti toj avo'ntone, ti chc'ot ti pasel ti ac'ope, ¿mi tsc'an to tsta yorail ti chachapan ti much'utic te oyic ti balumile ti laj smiluntutique? —xchiic.
11 I'ac'batic sac sc'u'ic laj quil. Hech i'albatic ti ac'o smalaic jutuc.

—Ja'to mi its'aqui ti c'u yepal avermanotac chmilatic uc hech chaj c'u che'el namilatic, ja' ti much'u co'ol avac'oj abaic ti abatinel xchi'uque, ja'to ch-och ti chapanel —x'utatic laj ca'i.

12 Laj jq'uel c'alal laj xtuch' ti svaquibal sello ti Ch'iom Carneroe. Tsots inic ti balumile. Itup' ti c'ac'ale. Ic' ti jyalel hech chaj c'u che'el ic'al poc' ic'ot ti c'ac'ale. Hech chaj c'u che'el ch'ich' ic'ot ti ue. 13 Ip'aj yal tal ti balumil ti c'analetique hech chaj c'u che'el chp'aj ti lum sat ti igo-te'e c'alal tsots chtal ic'. 14 Laj sbal sba ti vinajele hech chaj c'u che'el ti jbaltic hun. Ich'ay batel. Scotol ti vitsetique xchi'uc scotol ti balumile ti joyubtabil ti ho'e laj sq'uej sbaic batel, hech ijel ti bu ono'ox oyique. 15 Ti ajvaliletic li' ti balumile xchi'uc ti yabate xchi'uc ti jc'ulejetique, xchi'uc ti capitán soldadoetique, xchi'uc ti much'utic pasbilic ti muq'ue, xchi'uc scotol ti crixchanoetique, manchuc mi oyic ti mozoile, manchuc mi libre oyique, scotolic laj snac' sbaic laj quil te ti yut pujul ch'en, xchi'uc te ti yolon tonetic te ti vits. 16 Hech laj yalic:

—Taca p'ajuc tal ti jbatic ti vitsetique. Taca xisbut'iucutic, hech mu xa xistaucutic ti castigo ti chijyac'bucutic ti Diose xchi'uc ti Ch'iom Carneroe yu'un ilinem ti jtojoltic —xchiic—. 17 Yu'un laj xa sta yorail ti chac' castigoe. ¿Much'u c'amba cuchuc yu'un? —xchiic.

7

Ja' sc'opilal ti i'ac'batic smarcaic ciento cuarenta cuatro mil ti vo'

1 Patil laj quil chanvo' ch'ul abatetic ja' va'ajtic ti jujun xchiquin ti balumile. Ja' tspajesic ti chanib iq'ue li' ti balumil yu'un mu me xlic ic' mi ti balumil mi ti nab. Mi jp'ejuc te' mu me xnicat. 2 Laj quil yan ch'ul abat uc. Iloc' tal ti sloq'ueb c'ac'al yich'oj ti sello ti Diose ti stalel cuxule. Tsots laj sc'opon ti chanvo' xchi'iltaque ti ac'bil ono'ox yabtel yu'un tsoques ti balumile xchi'uc ti nabe, ja' ti chanvo'ic ti tspajes ti iq'ue ti jujun xchiquin ti balumile. Hech laj yalbeic:

3 —Ja'to mi laj cac'be smarcaic ti stibaic scotol ti much'utic chch'umbat ti sc'op ti Dios cu'untique, ja'to chasoquesic ti balumile xchi'uc ti nabe xchi'uc ti te'etique —x'utatic.

4 Laj ca'i ti jayvo'ic i'ac'batic ti smarcaique. Ja' puru yelnich'nab ti Israele. Oy ciento cuarenta cuatro mil ti vo' ti laj yich'ic smarcaique. 5 Ti yelnich'nab ti Judae oy lajchamil ti vo' ti laj yich'ic smarcaique. Ti yelnich'nab ti Rubene oy lajchamil ti vo' ti laj yich'ic smarcaique. Ti yelnich'nab ti Gade oy lajchamil ti vo' ti laj yich'ic smarcaique. 6 Ti yelnich'nab ti Asere oy lajchamil ti vo' ti laj yich'ic smarcaique. Ti yelnich'nab ti Neftalie oy lajchamil ti vo' ti laj yich'ic smarcaique. Ti yelnich'nab ti Manasese oy lajchamil ti vo' ti laj yich'ic smarcaique. 7 Ti yelnich'nab ti Simeone oy lajchamil ti vo' ti laj yich'ic smarcaique. Ti yelnich'nab ti Levie oy lajchamil ti vo' ti laj yich'ic smarcaique. Ti yelnich'nab ti Isacare oy lajchamil ti vo' ti laj yich'ic smarcaique. 8 Ti yelnich'nab ti Zabulone oy lajchamil ti vo' ti laj yich'ic smarcaique. Ti yelnich'nab ti Josee oy lajchamil ti vo' ti laj yich'ic smarcaique. Ti yelnich'nab ti Benjamine oy lajchamil ti vo' ti laj yich'ic smarcaique.

Ja' sc'opilal ti ep ti much'utic slapoj sac sc'u'ique

9 Patil laj quil te oy ep crixchanoetic. Lum ep, mu stac' atiel. Ja' talemic ti sjoylejal balumil ti jaylajuntos ti oyic ti balumile. Te va'ajtic ti stojol ti Diose xchi'uc ti Ch'iom Carneroe. Sac sc'u' slapojic scotolic. Stsacoj xan ti sc'obic. 10 Tsots ic'opojic, hech laj yalic:

Nijcolucutic xa ti sventa ti Dios cu'untique ti li' nacal ti muc'ta naclebale
xchi'uc ti sventa ti Ch'iom Carneroe,
xchiic. 11 Scotol ti ch'ul abatetique ti te sjoyubtaojic ti Diose xchi'uc ti
totiletique xchi'uc ti chanvo'ique, ja' lic spatan sbaic te ti stojol ti Diose.
Ilequilc'opojic yu'un ti Diose.
12 Jun yutsil ti hech chc'ot ti pasel, xchiic.
J'ac'bendición ti Dios cu'untique.
Jun yutsil ti tspasat ti muq'ue.
Jelaven sp'ijil.
Jun yutsil ti ch-albat vocol ti stojol.
Jun yutsil ti chch'umbat sc'op.
Scotol xu' yu'un.
Ja' tspas mantal sbatel osil.
Jun yutsil ti hech chc'ot ti pasel,
xchiic.
13 Hech yu'un lic sjac'bun jun ti totiletique:
—¿Mi xana' much'utic li'to ti sac sc'u' slapojique? ¿Mi xana' bu talemic?
—xiyutun.
14 Hech laj calbe:
—Tote, mu jna'. Ho'oti xana' —xcut.
Hech laj yalbun:
—Avi to ja' ti much'utic icuch yu'unic ti yorail ep vocole, laj xa xchuc'
sc'u'ic. Sac ic'ot yu'unic ti sventa ti xch'ich'el ti Ch'iom Carneroe. 15 Hech
yu'un te va'ajtic ti stojol ti Diose. Ti c'ac'al ti ac'ubal chac' sbaic ti abatinel
te ti templo yu'un ti Diose. Ja' chi'imbilic o yu'un ti Diose sbatel osil. 16 Mu
xa xa'yic vi'nal, mu xa xtaquij yo'ntonic, mu xa xa'ibeic xc'uxul ti c'ac'ale,
mu'yuc xa bu c'oc' cha'yic. 17 Yu'un ti Ch'iom Carneroe ti te oy ti o'lol yo'
bu nacal ti Diose, ja' chchabiatic hech chaj c'u che'el chchabi scarnero ti
jq'uelcarneroe. Hech chaj c'u che'el tspasatic ti mantal carnero ti bu chloc' tal
ho' yu'un chuch'ic, ja' no'ox hech uc tspasatic ti mantal yu'un ti Cajvaltique
sbatel osil hech nichim no'ox yo'ntonic sbatel osil. Ti Diose ja' tscusbe loq'uel
scotol ya'lel satic hech mu xa x'oq'uic xa —xiyutun ti totile.

8

Ja' sc'opilal ti sucubal selloe

1 C'alal laj xtuch' ti sucubal selloe ti Ch'iom Carneroe, o'lol ora ich'aniic
scotolic te ti vinajele. Mu'yuc much'u ic'opojic. 2 Laj quil ti i'ac'batic
scornetaic ti hucvo' ch'ul abatetic ti scotol ora te va'ajtic ti stojol ti Diose.
3 Hech yu'un ital yan ch'ul abat. Tal sva'an sba ti stojol ti scajaneb smoton ti
Diose. Te oy ti stojol ti Diose ti scajaneb smotone. Ja' pasbil ti c'anal taq'uin.
Ti ch'ul abate stsacoj ti sc'ob xchic'bil pom pasbil ti c'anal taq'uin uc. I'ac'bat
ep pom yu'un tscap xchi'uc ti sc'op ti much'utic lecubtasbil yo'ntonic yu'un ti
Diose ti yac'oj sba tsc'oponic ti Diose li' ti balumile. Hech yu'un te laj xvaxan
te ti sba ti scajaneb smoton ti Diose. 4 Ti xch'ayilal ti pome ti laj xchic' ti
ch'ul abate te imu batel ti stojol ti Diose. Yu'un ja' smoton. Capal imu batel
xchi'uc ti sc'op ti much'utic lecubtasbil yo'ntonic yu'un ti Diose ti yac'oj sba
tsc'oponic ti Diose li' ti balumile. 5 Ti ch'ul abate laj stam ti xchic'bil pome, laj
snojes ti ac'al. Te laj stam ti sba ti scajaneb ti smoton ti Diose ti ac'ale. C'alal
nojem xa ti xchic'bil pome, laj sten yal tal ti balumil li'to. C'alal hech laj spas,
i'avan chavuc, oy c'usi tsots ic'opoj uc, chleblej tselov, tsots inic ti balumile.

Ja' sc'opilal ti hucvo' ch'ul abatetic ti laj yoq'uesanic scornetaic

6 Ti hucvo' ch'ul abatetique ti yich'ojic ti scornetaique, laj xchapan sbaic
yu'un choq'uesanic.
7 Ti primero ch'ul abate lic yoq'uesan ti scornetae. Hech ip'aj yalel ti
balumil bot xchi'uc c'oc' xchi'uc ch'ich', scapoj sbaic iyal. Ti sjoylejal balumil
ic'ot. Ti butic ic'ote, ic'ac' ti balumile xchi'uc vomoletic xchi'uc te'tic. Ti scotol
ti butic ic'aq'ue jutuc mu sta o'lol ti balumile.
8 Ti xchibal ch'ul abate lic yoq'uesan uc ti scornetae. Jun to muc'ta vits
yac'oj sba chtil itenat ochel ti yut nab. Jutuc mu sta o'lol ti nabe ic'ataj ti
ch'ich'. 9 Ti c'u yepal ic'ataj ti ch'ich' ti nabe icham scotol ti c'utic cuxajtic te ti
yut nabe. Ja' no'ox hech ti barcoetique jutuc mu sta o'lol ivoc' uc.
10 Ti yoxibal ch'ul abate lic yoq'uesan uc ti scornetae, hech ip'aj yalel ti
balumil jun muc'ta c'anal yac'oj sba chtil hech chaj c'u che'el toj. Jutuc mu
sta o'lol ti uc'umetique xchi'uc ti sat ho'etique li' ti balumile ti isoc scoj ti ip'aj
ti c'anale. 11 Ch'ail vomol sbi ti c'anale. Hech ch'a ic'ot ti uc'umetique xchi'uc
ti sat ho'etique scoj ti ip'aj yal tal ti c'anale. Hech ep icham crixchanoetic
yu'un isoc ti ho'e yu'un lum ch'a ic'ot.
12 Ti xchanibal ch'ul abate lic yoq'uesan uc ti scornetae. Hech jutuc mu
sta o'lol itup' squeval ti c'ac'ale, ti ue, ti c'analetique. Hech iyam squeval
ti c'ac'ale ti c'ac'altic. Ja' no'ox hech iyam squeval ti ac'ubaltic ti ue ti
c'analetique.
13 Laj quil te oy jcot xic chvil batel te ti o'lol vinajel. Tsots lic c'opojuc. Hech
laj yal:
—Uts sbaic ti much'utic nacajtic te ti balumile yu'un más ep chlic yich'ic
vocol c'alal mi laj yoq'uesanic scornetaic ti yan oxvo' ti ch'ul abatetique
—xchi.

9

1 Ti yo'obal ch'ul abate lic yoq'uesan uc ti scornetae. Ti c'alal laj
yoq'uesane, laj quil jun to jp'ej c'anal p'ajem xa tal ti balumil. Ja' ch'ul abat.
Ja' i'ac'bat ti sllaveil ti c'atimbaque. 2 Lic sjambe sti' ti c'atimbaque. Te iloc'
tal ep ch'ayil hech chaj c'u che'el ti ch'ayil chloc' ti bu muc'ta c'oq'ue. Imac
ti osile yu'un ti iloc' tal ti ch'ayil te ti c'atimbaque. Hech chaj c'u che'el
maquel osil ic'ot. 3 C'alal iloc' tal ti ch'ayile, iloc' tal uc ep c'ulub. Laj spuc
sbaic ti balumil. I'ac'bat yabtel yu'un chti'van hech chaj c'u che'el chti'van
tsec. 4 Ipasat ti mantal ti mu me xixtanic ti vomoletique xchi'uc ti c'utic
yan ts'umbil ti yoxique xchi'uc ti te'etique. Ja' no'ox i'ac'batic yabtel yu'un
chilbajin ti much'utic mu yich'ojuc ti smarca ti Diose ti stibaique. 5 Muc
x'ac'bat licensa yu'un tsmilic. Ja' no'ox yu'un ac'o yilbajinic ho'ob u. Ja' hech
xc'uxul laj ya'yic ti crixchanoetique hech chaj c'u che'el chti'van tsec. 6 C'alal
hech chc'ot ti pasel, tsa' c'u che'el chchamic ti crixchanoetique. Mu staic.
Tsc'an xchamic, mu xu' yu'unic.
7 Ti c'ulube jun to ja' hech chaj c'u che'el ca' ti yich'oj smaquic yu'un chbat
ti pleito ti yajvale. Ti sjole oy jun to scorona pasbil ti c'anal taq'uin. Ti sate
ja' hech chaj c'u che'el sat vinic x'elan. 8 Ti stsotsil sjolique hech chaj c'u
che'el sjol antsetic. Ti yee chtuch' yu'un ti ora ti c'usi chtuch'e hech chaj c'u
che'el chti'van jti'vanej bolom. 9 Oy smacbil sbec'talic x'elan jun to pasbil
ti taq'uin x'elan. Xtiriret chc'opoj ti xiq'ue hech chaj c'u che'el chc'opoj ep
carretaetic nitbil yu'un ca' ti c'alal chbatic ti pleito. 10 Ti sneique hech chaj
c'u che'el sne tsec chti'van. Hech ti sneic chlic yilbajinic ti crixchanoetique
ho'ob u. 11 Ti ajvalil yu'un ti c'ulubetique ja' ch'ul abat ono'ox ti sventainoj xa
ti c'atimbaque. Ti ajvalile ja' Abadón sbi ti hebreo c'op, Apolión sbi ti griego
c'op. Jmilvanej sbi c'alal jelavesbil.

12 Ja' hech ti sba vuelta ti vocol ti chich'ique. Sc'an to yan chib vuelta
chich'ic.
13 Ti svaquibal ch'ul abate lic yoq'uesan uc ti scornetae. Ti c'alal laj
yoq'uesane, laj ca'i oy jun chc'opoj te ti o'lol ti scajaneb smoton ti Diose, ja'
ti pasbil ti c'anal taq'uine ti te oy ti stojol ti Diose. Ti scajaneb smoton ti Diose
oy sloc'tombail xulub vacax ti jujun esquinae. Ti o'lol ti bu loc'tabil ti xulub
vacaxe te iloc' tal ti c'ope. 14 Hech i'albat ti svaquibal ch'ul abate ti yich'oj ti
scornetae:
—Ba coltao ti chanvo' achi'iltaque ti te chucajtic nopol uc'um Eufrates sbi
—x'utat.
15 Te chucajtic ti chanvo' ch'ul abatetique yu'un tsmalaic ti tsta yorail
yu'un chbatic, yu'un chba smilic ticrixchanoetique. Yu'un ic'ot xa yorail,
hech yu'un icoltaatic yu'un hech chba smilic ti crixchanoetique. Ti jujutos
crixchanoetic jutuc mu sta o'lol ti chmilate. Hech tspas ti sjoylejal balumil.
16 Ep xchi'iltac ti chanvo'ique. Cajajtic ti ca' ti xchi'iltaque. Laj ca'i jayvo'. Ja'
chib ciento millón. Ep ti jyalel.
17 Hech x'elan ti ca'etique xchi'uc ti much'utic scajlebinojique ti ni'ac'bat
jq'uele. Ti much'utic cajajtique oy smacbil yo'ntonic. Ti smacbil yo'ntonique
tsoj xchi'uc yox xchi'uc c'on. Ja' tsoj hech chaj c'u che'el c'oc', yox hech chaj
c'u che'el zafiro-ton, c'on hech chaj c'u che'el azufre. Ti sjol ti sca'ique ja' hech
chaj c'u che'el sjol jti'vanej bolom. Yac'oj sba chloc' ti yeic c'oc' xchi'uc ch'ayil
xchi'uc azufre. 18 Hech yu'un ti c'u yepal ti crixchanoetique ti jujutose, jutuc
mu sta o'lol imilat. Hech laj spasbe ti jujutos ti crixchanoetique. Ja' imilatic
yu'un ti c'oq'ue xchi'uc ti ch'ayile xchi'uc ti azufree ti iloc' ti ye ti ca'etique.
19 Ti ca'etique ma'uc no'ox imilvan ti yee. Ja' imilvan uc ti snee. Ti snee ja'
orachon x'elan, oy sjol chti'van.
20 Ti crixchanoetique ti muc xmilatique, manchuc mi laj yilic ti imilat ti
xchi'iltaque, muc sutes yo'ntonic yu'un ti c'utic chopol tspasique. Mu sc'an
spajes sbaic ti yu'un tspasic ti muc' ti pucujetique. Mu sc'an scomesic ti
yajsantoique ti pasbil ti c'anal taq'uine, ti saquil taq'uine, ti cobre taq'uine, ti
tone, ti te'e, ja' ti mu cuxuluque, ti mu xa'yic c'ope, ti mu xanavique. 21 Muc
sutes yo'ntonic ti oy smulique yu'un ti imilvanique, ti laj spasbe yabtel ti
jpicch'ich'e, ti imulivajique, ti i'elc'ajique.

10

Ja' sc'opilal ti ch'ul abate ti yich'oj ti biq'uit hune

1 Ni'ac'bat jq'uel uc iyal ti balumil totil ch'ul abat. Pixbil ti toc iyal. Oy
me'q'uinobal ti sba sjol. Oy squeval sat hech chaj c'u che'el squeval ti c'ac'ale.
Ti yacane chtil hech chaj c'u che'el c'oc'. 2 Stsacoj ti sc'ob biq'uit hun. Balbil
ti hune. Mu yich'ojuc sello ti hune. Ti sbats'ic'ob'acane ja' laj stec' ti nabe.
Ja'uc ti sts'ete laj stec' ti balumile. 3 Tsots ic'opoj hech chaj c'u che'el ch-
avan jti'vanej bolom. C'alal laj yo'nton c'opojuc, i'avan ti hucub chavuque.
4 Chc'opoj ti chavuque. Hech yu'un c'alal laj avanuc, jc'an jts'iba ti hun ti c'usi
laj yal ti chavuque. Laj ca'i oy much'u chc'opoj ti vinajel. Hech laj yalbun:
—Mu me much'u chavalbe ti c'usi laj yalic ti hucub chavuque. Mu me
xats'iba ti hun —xiyutun.
5 Ti ch'ul abate ti te sjamoj ti yacane stec'oj ti nabe xchi'uc ti balumile, laj
stoy sc'ob, ja' ti sbats'ic'obe. 6 Laj sva'an ti rextico ti Diose, ja' ti cuxul sbatel
osile, ja' ti laj spas ti vinajele xchi'uc scotol ti c'utic te oye, ja' ti laj spas ti
balumile xchi'uc scotol ti c'utic li'oye, ja' ti laj spas ti nabe xchi'uc scotol ti
c'utic te oye. Hech laj yal:

—Laj xa sta yorail. 7 Hech c'alal chlic yoq'uesan scorneta ti sucva'al ti
jchi'ile te chvinaj ti c'u che'el snopoj ono'ox ti yo'nton ti Diose ti mu to
cha'ibeic sjam ti crixchanoetique, ja' ti c'u che'el ícholbat ti j'alc'opetique ti
vo'one, ja' ti laj yac' sbaic ti abatinel yu'une —xchi ti totil ch'ul abate.
8 Ti Cajvaltique ti laj sc'oponun tal ti vinajel ti jbaele laj ca'i, ja' laj
xcha'c'oponun yan vuelta. Hech laj yalbun:
—Batan, ba tsaco ti biq'uit hune, ja' ti mu'yuc sello yich'oje ti stsacoj ti sc'ob
ti ch'ul abate ti ja' te stec'oj ti nabe xchi'uc ti balumile —xiyutun.
9 Hech yu'un ba jc'opon ti ch'ul abate, laj jc'ambe ti biq'uit hune. Hech laj
yalbun:
—Ich'o, bic'an. Chi' chava'i hech chaj c'u che'el ajapom. Ch'a chava'i c'alal
chaquebta —xiyutun.
10 Hech yu'un laj jtsac ti biq'uit hune ti te oy ti sc'ob ti ch'ul abate, laj jbic'.
Chi' laj ca'i hech chaj c'u che'el ajapom. C'alal laj jquebta, ch'a laj ca'i. 11 Hech
ni'albat:
—Ti hune ti laj abiq'ue, ja' señail ti ta to me xats'ibabe sc'opilal yan ep
vocol ti chich'ic ti crixchanoetique ti jaylajuntos ti oyic ti balumile xchi'uc
ti ajvaliletic yu'unique —xiyutun.

11

Ja' sc'opilal ti cha'vo'ique ti chchol sc'op Dios te ti Jerusalén

1 Hech yu'un ni'ac'bat jch'ix aj hech chaj c'u che'el metro sventa yu'un oy
c'usi ti jp'istic. Hech ni'albat:
—Ba p'iso c'u smuc'ul ti templo cu'une te ti Jerusalén xchi'uc ti bu ti
scajaneb jmotone. Tuso me uc jayvo' ti achi'iltaque ti te chiyalbucun vocol
te ti templo yu'un mu'yuc much'u ep ti chiyalbucun vocol ti jtojole. 2 Mu
me xatsac ti venta ti amac' yu'un ti temploe. Mu me xap'is yu'un laj xa
cac'be ti sc'obic ti yanlum crixchanoetique. Yu'un ti jteclum Jerusalene, ja'
ti tsots sc'opilal avu'unique, o'lol xchanibal habil te chnaquiic o ti yanlum
crixchanoetique, te chixtanic. 3 Ti jtac batel cha'vo'ic. Te chc'otic ti Jerusalén
yu'un chc'o yalbe ti achi'iltaque, ho'oxuc ti judiooxuque, ti c'usi jc'an xcalbee.
Slapojic ic'al poc' chanavic batel, ja' señail ti ac'o sutes yo'ntonic yu'un ti
smulique ti achi'iltaque. Ti cha'vo'ique hal chchol ti jc'ope. Ja' chchol o'lol
xchanibal habil —xiyutun.
4 Ti cha'vo'ique ja' hech chaj c'u che'el cha'tec' oliva-te', ja' hech chaj c'u
che'el chib candelero ti te oyic ti stojol ti Diose, ja' ti Yajval scotol ti balumile.
5 Mi oy much'u sc'an chilbajin ti cha'vo'ique, chloc' c'oc' ti yeic. Hech tsmilic
ti yajcontraique. Hech tsmilic ti much'u sc'an ch-ilbajinat yu'une. 6 Ti
cha'vo'ique ac'bil sp'ijil yu'un hech xu' tspajes ti ho'e te ti vinajel hech mu xtal
ho' ti balumil c'alal yac'oj sba chcholic ti c'usi ch-albatic yu'un ti Diose. Ac'bil
sp'ijil uc yu'un xu' tsc'atajes ti ch'ich' ti uc'umetique, xu' chac'be xchamel
ti crixchanoetique, ti jayib vuelta tsc'an yo'ntonic ti chac'be xchamel ti
crixchanoetique. 7 C'alal mi laj sta yorail ti jayib c'ac'al chchol ti sc'op ti
Diose ti cha'vo'ique, chloc' tal ti c'atimbac ti jti'vanej bolome. Ja' tspas pleito
xchi'uc. Ja' tsalbil chc'otic ti cha'vo'ique. Ja' chmilatic yu'un ti bolome.
8 Ti cha'vo'ique te chcom sbec'talic te ti calle te ti Jerusalén yo' bu imilat
ti cruz ti Cajvaltique. Ti sventa ti Ch'ul Espíritue ti jna'tic ti co'ol yo'ntonic
ti jchi'iltac ti te nacajtique xchi'uc ti much'utic nacajtic ti Sodoma xchi'uc
ti Egipto ti vo'one chil ti Diose. 9 O'lol xchanibal c'ac'al chq'uelilambat
sbec'talic yu'un ti jaylajunchop crixchanoetic ti li' ti balumile. Mu xaq'uic
licensa yu'un ti ac'o mucatuc ti ora. 10 Ti much'utic oyic ti balumile nichim
no'ox yo'ntonic yu'un ti imilatic xa ti cha'vo'ique. Tspasbeic sq'uinal.

Chac'be sbaic smotonic yu'un ti icham xa ti cha'vo'ique yu'un ep itijbat
yo'ntonic yu'unic c'alal cuxajtic toe. 11 C'alal i'ech' ti o'lol xchanibal c'ac'ale, ti
cha'vo'ique icha'cusesat yu'un ti Diose, hech laj jq'uel. Hech iliquic, laj sva'an
sbaic. Scotol ti much'utic laj sq'uelique, toj xi'el ic'otic. 12 Ti cha'vo'ique laj
ya'i oy tsots chc'opoj ti vinajel. Hech i'albatic:
—Muanic tal li'i —x'utatic.
Ti yajcontraique te va'ajtic laj sq'uelic imuic batel ti vinajel xchi'uc toc
ti cha'vo'ique. 13 Ti ora tsots inic ti balumile. Ja' ijin ti naetic te ti jteclum
Jerusalén. Mi oy jmil ti naetique, ijin cien. Baluneb ciento lec icom. Hucmil
ti vo' ichamic ti crixchanoetique c'alal inic ti balumile. Ti yantique toj xi'el
ic'otic. Laj yalbeic vocol ti stojol ti Diose ti te nacal ti vinajele.
14 Ja' hech ti xchibal vuelta ti vocole. Po'ot xa chtal ti yoxibal vuelta.

Ja' sc'opilal ti sucubal ch'ul abate ti laj yoq'uesan ti scornetae

15 Ti sucubal ch'ul abate lic yoq'uesan uc ti scornetae. Oy tsots ic'opojic ti
vinajel. Hech laj yalic:
Laj xa sta yorail ti ilaj xa yabtel ti totil ajvaliletic te ti balumile.
Lic xa spas mantal ti balumil ti Diose xchi'uc ti much'u t'ujbil yu'une, ja' ti
Cristoe.
Ja' tspas mantal sbatel osil,
xchiic. 16 Ti veinticuatro totiletique ti te nacajtic ti snaclebic te yo' bu oy ti
Diose, hech lic spatan sbaic ti stojol. Ilequilc'opojic yu'un ti Diose. 17 Hech laj
yalbeic:
Cajvaltic Dios, ho'ot jelaven ap'ijil hech scotol xu' avu'un.
Ho'ot atalel cuxulot.
Hocol avalbuntutic ti lic xa apas mantal atuc.
Atuc aventainoj scotol.
18 Scotol ti much'utic muc xch'unic ti ac'ope hovil ti laj stoy sbaic ti atojol.
Ista xa yorail ti chavac'be castigo.
Ista xa yorail ti ch-ich'bat sc'op ti much'utic chamenic xae ti muc xch'un ti
ac'ope.
Ista xa yorail ti chavac'be smotonic ti much'utic i'abtejic avu'une, ja' ti
j'alc'opetic avu'une, xchi'uc ti much'utic chaspasot ti muq'ue.
Mi tsots mi mu tsotsuc yabtel yich'ojic, ja' chavac'be smotonic.
Ista xa yorail ti ch'ayel chbatic avu'un ti much'utic laj sbolibtasbe yo'ntonic
ti crixchanoetique te ti balumile,
xchiic ti stojol.
19 Ti ora ijam ti templo yu'un ti Diose te ti vinajel laj quil. Te ivinaj ti yut
templo ti arca yu'un ti tratoe. Chleblej tselov. Oy c'usi tsots chc'opoj. Ch-avan
chavuc. Inic scotol. Ep muc'ta bot ital.

12

Ja' sc'opilal ti antse xchi'uc ti dragone

1 Te ivinaj ti vinajel señail ti tsots sc'opilale. Te ivinaj jun ants. Ja' sc'u' ti
c'ac'ale, stec'oj ti ue. Ti scoronae ti te ti sjole ja' lajcheb c'analetic. 2 Slicoj yol ti
antse. Ilic xa ti xc'uxul xch'ute. Ch-avan ti antse scoj ti c'ux xch'ut cha'ie yu'un
chcol xa ti alajel. 3 Oy yan señail ivinaj uc te ti vinajel. Te oy jcot chon jun to
iguana x'elan pero más muc'. Dragón sbi ti chone. Tsoj ti dragone. Hucp'ej ti
sjole. Lajunch'ix ti xulube. Oy scorona ti jujup'ej sjole. 4 Laj smey ti c'analetic
ti sne, hech laj sten yalel ti c'analetique. Jutuc mu sta o'lol ti c'analetique ti
laj sten yalele. Ti dragone te cotol ti stojol ti antse ti po'ot xa chcol ti alajele.
Yu'un sc'an sti'be yol c'alal mi i'ane. 5 I'an yol ti antse. Querem laj yac'. Ti yole

ja' ac'bil yabtel yu'un tspas ti mantal scotol crixchanoetic. Persa chch'umbat smantal. Ti yol ti antse ti ora i'ic'at muel ti stojol ti Diose ti te nacal ti muc'ta naclebale. 6 Ti antse chjatav ti xocol balumil yo' bu smeltsanoj ti Diose ti bu chnaquie. Te chmac'linat yu'un ti Diose o'lol xchanibal habil.

7 Patil ilic muc'ta pleito te ti vinajel laj jq'uel. Te oy ti vinajel jun totil ch'ul abat, Miguel sbi. Ti Miguele xchi'uc ti ch'ul abatetic ti tspasatic ti mantal yu'un ti Miguele, ja' laj spasic pleito xchi'uc ti dragone. Ti dragone ja' chcoltaat yu'un ti abatetic yu'une. 8 Ti dragone xchi'uc ti abatetic yu'une tsalbil ic'otic, muc xu' yu'unic ti te chcomic te ti vinajel. 9 Hech yu'un j'ech'el itenatic loq'uel yal tal ti vinajel ti dragone laj quil. Mu xa xu' ch-ochic o. Ja' ti chon ono'oxe ti yac'oj sba tslo'la scotol crixchanoetic ti balumile, ja' ti totil pucuje, ja' ti Satanás sbie. Hech j'ech'el itenatic yal tal ti balumil xchi'uc ti abatetic yu'une.

10 Hech yu'un laj ca'i oy tsots chc'opojic te ti vinajel. Hech laj yalic:

—Laj xa sta yorail chcoltavan ti Dios cu'untique. Chvinaj ti jelaven sp'ijile, chlic spas mantal stuc. Ch-och ti pas mantal ti much'u t'ujbil yu'une, ja' ti Cristoe, yu'un itenat xa loq'uel ti Satanase ti ja' tsa'ilambe smul ti quermanotique ti te oyic ti balumile. Ti c'ac'al ti ac'ubal laj sa'be smulic ti stojol ti Dios cu'untique. 11 Ja' tsalbil ic'ot xa yu'unic ti sventa ti icham yu'unic ti Cajvaltique, ti sventa uc ti jamal laj yalic ti xch'unojique. Yu'un mu xc'uxubin sbaic. Mu xi'ic mi chmilatique. 12 Hech yu'un nichim no'ox co'ntontic, ho'ucutic ti li'oyucutic ti vinajele. Ja' uts sbaic ti te nacajtic ti balumile xchi'uc ti mare, yu'un j'ech'el iyal xa batel ti totil pucuje. Liquem sjol ti ora to yu'un tsna' ti mu xa epuc c'ac'al xu' ch-abteje —xchi.

13 Ti c'alal laj yil ti dragone ti j'ech'el itenat yal tal li' ti balumile, hech lic yilbajin ti antse, ja' ti querem laj yaq'ue. 14 Ti Diose laj yac'be chib xic' ti antse hech chaj c'u che'el xic' muc'ta xique yu'un hech ac'o viluc loq'uel te ti stojol ti dragone. Hech chbat ti antse ti xocol balumil yo' bu chmac'linat yu'un ti Diose o'lol xchanibal habil. 15 C'alal laj yil ti dragone ti chjatav xa ti antse, hech iloc' tal ep ho' ti ye ti dragone, uc'um x'elan, yu'un ac'o batuc ti uc'um ti antse. 16 Ti Diose laj scolta ti antse. Laj sjav ti balumile, hech i'och batel ti yut balumil ti ho'e ti iloc' ti ye ti dragone. Hech icol batel ti antse ti sc'opilal ono'ox chbate. 17 Hech yu'un i'ilin ti dragone yu'un ti tsalbil ic'ote, hech ba spas pleito xchi'uc ti yalabtac ti antse ti t'ujbilic ti ta to xcolique. Ja' ti much'utic xch'unojbeic smantal ti Diose li' ti balumile, ti yac'oj sba xcholbeic sc'opilal ti Jesucristoe.

13

Ja' sc'opilal ti cha'cot jti'vanej bolome

1-2 Ti dragone laj scotan sba ti hi' te ti ti'nab. Laj jq'uel iloc' tal ti nab jun to jcot jti'vanej bolom x'elan. Chopol ti q'uelel chijxi' yu'un. Hucp'ej ti sjole. Lajunch'ix ti xulube. Oy lajuneb scorona, jujun scorona jujuch'ix xulub. Te ts'ibabil ti jujup'ej sjole sbi stuc. Ti c'u che'el ts'ibabile ja' tstoy sba ti stojol ti Diose. Ti sc'ob yacane ja' hech chaj c'u che'el sc'ob yacan ti osoe. Ti yee ja' hech chaj c'u che'el ye jti'vanej bolom. Ti dragone laj yac'be sp'ijil hech chaj c'u che'el sp'ijil stuc. Laj yac'be spas mantal hech chaj c'u che'el tspas mantal stuc. Tsots yabtel laj yich' ti jun to bolom x'elane. 3 Laj jq'uel ti yajem jp'ej sjol. Ta yutsil chcham ti hechuque. Pero ichop xa ti bu yajeme. Scotol crixchanoetic ich'ay yo'ntonic yu'un ti ichope, hech yu'un laj sts'acliic batel. 4 Ti crixchanoetique ilequilc'opojic yu'un ti dragone yu'un ti laj yac'be yabtel yu'un tspas mantal ti jun to bolom x'elane. Ilequilc'opojic uc yu'un ti jun to bolom x'elane. Hech laj yalic:

—Mu'yuc much'u hech tsots yabtel yich'oj hech chaj c'u che'el ti bolome. Mu'yuc much'u stsalat yu'un —xchiic.

5 Ti Diose laj yac' c'opojuc ti jun to bolom x'elane. Ep lic stoy sba. Ep ichopolc'opoj yu'un ti Diose. Ti Diose laj yac' licensa yu'un tspas mantal o'lol xchanibal habil. 6 Ep ichopolc'opoj yu'un ti Diose. Laj yixtambe sbi ti Diose. Chopol ic'opoj yu'un ti stemplo ti Diose xchi'uc ti much'utic batemic xa te ti vinajele. 7 Ti Diose laj yac' licensa ti ac'o spas pleito ti bolome xchi'uc ti much'utic ch'umbil ti sc'ope li' ti balumile. Laj yac' licensa ti Diose ti ac'o tsalatuc ti xnich'nabe yu'un ti bolome. Ti bolome ti Diose laj yac'be licensa yu'un tsventain ti jaylajuntos crixchanoetic ti li'oyic ti balumile. 8 Scotol ti much'utic li'oyic ti balumile, ja' ti mu p'ejambiluc sbiic ti c'alal mu to chlic ti balumile te ti hun sventa cuxlejal sbatel osile, ja' laj squejan sbaic ti stojol ti bolome. Ja'uc ti much'u p'ejajtic ti hun sbiic ti sventa chcuxiic sbatel osile, ti ja' yich'oj ti Ch'iom Carneroe, ja' ti imilate, ja' ti icha'cuxi xae, ja' muc squejan sbaic ti stojol laj quil.

9 A'yo me ava'yic acotolic. 10 Ti much'u chchucvane ta ono'ox yich' chuquel stuc. Ti much'u chmilvane ta ono'ox xmilat stuc. Hech yu'un ti much'utic tspasic ti muc' ti Diose ti li'oyic ti balumile ti c'alal ti yorail ti hech vocole, tsc'an ti oy stsatsal yo'ntonic, tsc'an ti chch'unic ti ta ono'ox xcolic sbatel osile.

11 Patil laj jq'uel iloc' tal ti balumil yan jcot jti'vanej bolom. Chijxi' yu'un uc. Chib ti xulube ja' hech chaj c'u che'el xulub carnero. Ti c'alal ic'opoje, ja' hech chaj c'u che'el sc'op ti dragone. 12 Co'ol tsots yabtel yich'oj hech chaj c'u che'el ti primero jti'vanej bolome. Ja' lic pasvanuc ti mantal. Tspas ti mantal ti much'utic li' nacajtic ti balumile yu'un ac'o ba xch'umbeic smantal ti primero jti'vanej bolome, ja' ti chopen xa ti sjole ti bu yajeme. 13 Ja' ti bolom ti patil ivinaje tspas ep jchop o abteletic. Ihu' yu'un laj sten yalel ti balumil c'oc'. Ti crixchanoetique laj sq'uelic ti hech iyal ti c'oq'ue. 14 Hech yu'un ti xcha'cotol bolome ti Diose laj yac'be spas ep jchop o abteletic te ti stojol ti primero jti'vanej bolome. I'ac'bat licensa uc yu'un tspas ti mantal ti crixchanoetique ti ac'o spasbeic sloc'tombail ti primero jti'vanej bolome, ja' ti laj yich' milel ti espadae muc xcham. 15 Ti Diose laj yac' licensa ti ac'o cuxiuc ti sloc'tombail ti primero jti'vanej bolome, hech lic c'opojuc ti sloc'tombaile. Hech lic yal mantal:

—Ac'o milatuc scotol ti much'utic mu squejan sbaic ti jtojol —xchi—. 16 Ac'o yich'be smarca ti totil cu'une ti ja' sloc'tombailune scotol crixchanoetic, mi muc', mi biq'uit, mi jc'ulej, mi me'on, mi libre oyic, mi oyic ti mozoil. Ja' no'ox chich' ti sbats'ic'ob o ti stiba —xchi—. 17 Ja' no'ox xu' chmanolaj xu' chchonolaj ti much'utic yich'ojic ti smarcaique —xchi.

Ti smarcaique ja' ti sbi ti primero jti'vanej bolome o ti snúmero ti primero jti'vanej bolome. 18 Ja' no'ox ti much'utic p'ijuben ti sventa Dios ja' no'ox xu' cha'ibe sjam ti oy snúmero ti primero jti'vanej bolome. Snúmero no'ox crixchano. Ja' seiscientos sesenta y seis ti snúmeroe.

14

Ja' sc'opilal ti iq'uejinic ciento cuarenta y cuatro ti mil ti vo'

1 Patil laj quil te va'al ti ba vits ti Ch'iom Carneroe. Ja' Sión sbi ti vitse. Te xchi'inoj ciento cuarenta y cuatro ti mil ti vo', ja' ti ts'ibabil ti stibaic ti sbi ti Ch'iom Carneroe xchi'uc ti sbi ti Stote, ja' ti Diose. 2 Laj ca'i oy chc'opoj ti vinajel hech chaj c'u che'el chc'opoj nojelal uc'um, hech chaj c'u che'el tsots ch-avan chavuc, hech chaj c'u che'el mi tstijic yarpaic ep crixchanoetic. 3 Ja' ti ciento cuarenta y cuatro ti mil ti vo'e ti tsq'uejintaic ach' q'uejoj te ti stojol ti Diose xchi'uc ti stojol ti chanvo'ique, xchi'uc ti stojol ti totiletique. Mu'yuc

much'u yan sna' ti q'uejoje, ja' no'ox ti ciento cuarenta y cuatro ti mil ti vo' ti icoltaatic xa loq'uel li' ti balumile. 4 Ja' ti much'utic muc sta smulic ti stojol yan antsetic yu'un jun yo'ntonic ti stojol ti Diose. Yu'un ja' no'ox laj sts'acliic ti Ch'iom Carneroe. Hech yu'un it'ujatic loq'uel ti o'lol ti crixchanoetique yu'un hech sba snich'on Dios ic'otic. Ja' sba snich'on ti Ch'iom Carneroe ic'otic uc. 5 Ti c'utic laj yalique puru melel. Mi jutuc mu'yuc bu itabatic smulic.

Ja' ti c'usi laj yal ti oxvo' ch'ul abatetique

6 Laj quil ivil batel ti o'lol vinajel jun ch'ul abat. Ja' chba xchol ti lequil ach' c'ope ti mu xlaj sc'opilal sbatel osile. Ja' chba xcholbe ya'yic ti jaylajuntos crixchanoetic ti te oyic ti sjoylejal balumile. 7 Tsots ic'opoj, hech laj yalbe:

—Xi'ic ti Diose. Pasic me ti muc' yu'un ista xa yorail ti ch-ich'bat sc'op scotol crixchanoetic yu'un smulic. Quejano me abaic ti stojol yu'un ja' laj spas ti vinajele ti balumile ti nabe xchi'uc ti butic chloc' tal ti ho'e —xchi.

8 Ital yan ch'ul abat laj quil. Ja' xchibal xa. Hech laj yal:

—Ta xa xjin scotol ti much'utic te nacajtic ti jteclum Babiloniae, ja' ti muc' scuyoj sbaique, ja' ti laj xchibajesbe yo'ntonic scotol crixchanoetic ti stojol ti Diose, ti hech ba xch'unic santoetic yu'unic, ti hech ibic'taj yo'ntonic yu'un taq'uin yu'unic —xchi.

9 Ital yan xch'ul abat. Ja' yoxibal xa. Tsots ic'opoj uc, hech laj yal:

—Scotol ti much'utic tspasic ti muc' ti jti'vanej bolome xchi'uc ti sloc'tombaile, mi chich' ti stiba mi ti sc'ob ti smarca ti jti'vanej bolome, 10 ja' ch-ac'bat castigo uc yu'un ti Diose yu'un ilinem ti stojol. Tsots ti jyalel ti castigo ti ch-ac'bate. Ja' ep chich' vocol ti c'oc' yo' bu chtil azufre. Te ti jq'uelbetutic svocol ho'ontutic ti yabatuntutic ti Diose. Te tsq'uel uc ti Ch'iom Carneroe. 11 Sbatel osil chloq'uilan xch'ayilal ti c'oq'ue yo' bu chich'ic ti vocole. Ti c'ac'al ti ac'ubal mi jutuc mu xcux yo'ntonic ti much'utic laj spasic ti muc' ti jti'vanej bolome xchi'uc ti sloc'tombaile, ja' ti much'utic yich'ojbeic sbi ti bolome ti sc'ob mi stiba. 12 Hech yu'un ti much'utic lecubtasbil yo'ntonic yu'un ti Diose ti te oyic ti balumile tsc'an ti oy stsatsal yo'ntonic. Ac'o xch'umbeic smantal ti Diose, jamal ac'o yalic ti xch'unojbeic sc'op ti Jesuse —xchi ti ch'ul abate.

13 Laj ca'i oy chc'opoj te ti vinajel. Hech laj yalbun:

—Hech me chats'iba ti hun: “Nichim no'ox yo'ntonic sbatel osil ti much'utic oyic ti stojol ti Diose ti c'alal chchamique” —xiyutun—. “Melel ti nichim yo'ntonique yu'un chcux yo'ntonic. Mu xa x'abtejic yu'un tsacbil ti venta ti c'u che'el i'abtejique” xchi ti Ch'ul Espíritue —xiyutun ti much'u laj sc'oponun te ti vinajele.

Ja' sc'opilal ti jun to ja' yorail c'ajoj ya'yel ti balumil

14 Laj quil te oy jun toc. Sac ti toque. Oy much'u te nacal ti toc, jun to crixchano x'elan. Oy scorona ti sjol. Pasbil ti c'anal taq'uin ti scoronae. Stsacoj ti sc'ob hoz. Oy ye ti hoze. 15 Oy ch'ul abat iloc' tal ti templo te ti vinajel laj quil. Tsots lic c'opojuc, hech laj yalbe ti much'u te nacal ti toque:

—Cupo xchi'uc ahoze ti atrigoe yu'un ista xa yorail scupel. Yu'un itaquij xa ti atrigoe —xchi.

16 Hech yu'un ti much'u te nacal ti ba toque lic scup ti strigoe ti sjoylejal balumil. Ti trigoe ja' señail ti much'utic ti xch'unojbeic sc'op ti Diose ti te oyic ti balumile.

17 Oy yan ch'ul abat iloc' tal ti templo te ti vinajel laj quil. Yich'oj soz uc. Oy lec ye uc ti soze. 18 Te yo' bu ti scajaneb smoton ti Diose te ti vinajel iloc' tal yan ch'ul abat, ja' ti sventainoj ti c'oc' te ti scajaneb smoton ti Diose. Tsots lic c'opojuc, hech laj yalbe ti much'u yich'oj ti hoz ti oy lec yee:

—Tuch'o xchi'uc ti ahoze ti sat ti uvate'e te ti balumile, tsobo tal yu'un itoc'onaj xa ti sate —xut. Ti sat ti uvate'e, ja' señail ti much'utic mu spasic ti muc' ti Diose ti te oyic ti balumile.

19-20 Hech yu'un ti ch'ul abate lic xtuch' xchi'uc soz ti sat ti uvate'e li' ti balumile. Laj stsob tal ti sat uvate'e. Laj sten ochel ti yut ti jombil tone yo' bu tsloq'uesbeic ya'lel sat ti uvate'e te ti spat macte'ton yu'un ti jteclum Jerusalene. Hech lic steq'uic yu'un tst'usic yu'un ac'o loc'uc ti ya'lele. Ma'uc ya'lel sat uvate' iloc'. Ja' puru ch'ich' ti iloq'ue. Ja' yu'un oy ti pleitoe. Ti ch'ich'e asta itaat ti sfreno ti sca'ique. Oxib ciento kilómetro ixanav batel ti ch'ich'e.

15

Ja' sc'opilal ti hucvo' ch'ul abatetic ti yich'ojic ti hucub castigoe

1 Laj quil yan señail te ti vinajel. Yan x'elan, chch'ay co'ntontic yu'un. Te oy hucvo' ch'ul abatetic ti ch-ac'batic yich'ic jujun castigo. Ja' slajeb ti castigoe yu'un te tsts'aqui scotol ti yilintael ti crixchanoetique yu'un ti Diose.

2 Laj quil uc jun to nab x'elan pasbil ti espejo x'elan. Oy c'oc' te chtil uc. Te va'ajtic nopol ti'nab scotol ti much'utic ihu' yu'unic muc spasic ti muc' ti jti'vanej bolome xchi'uc ti sloc'tombaile, ti muc xich'beic ti smarcaique, ja' ti snúmero o ti sbi ti bolome. Te va'ajtic yich'ojic yarpaic ti i'ac'batic yu'un ti Diose. 3 Te chq'uejinic. Chq'uejinic hech chaj c'u che'el iq'uejin ti Moisese ti c'alal icoltaatic loq'uel ti mozoil te ti Egipto xchi'uc ti jtatamoltique ti vo'one, ho'ucutic ti co'ol judioucutic xchi'uque. Ti q'uejoje ja' ti laj yalbeic sc'opilal ti jelaven sp'ijil ti Diose. Ja' no'ox hech ti much'utic ti yich'ojic yarpaic ti laj jq'uele, ja' laj yalbeic sc'opilal ti jelaven sp'ijil ti Ch'iom Carneroe. Hech iq'uejinic:

Cajvaltic Dios, jelaven ap'ijil atuc.
Scotol xu' avu'un chapas.
Jun no'ox yutsil scotol avabtel.
Toj ti c'usi chapase.
Melel ti ac'ope.
Ho'ot ajvalilot atuc sbatel osil.

4 Scotolic chlic xi'uc ti atojol, Cajval.
Scotolic chlic yal ti ho'ot atuc ajvalilot yu'unic.
Yu'un atuc no'ox toj avo'nton.
Yu'un hech avaloj ono'ox ti ac'op, hech yu'un scotol crixchanoetic chlic yalic ti toj chachapanvane,
xchiic.

5 Patil laj quil te ti vinajel laj sjamic ti yut temploe, ja' ti jelaven ch'ul cuarto sbie yo' bu chc'oponatic yu'un ti Diose. 6 Iloq'uic ti yut templo ti hucvo' ch'ul abatetique ja' ti ch-ac'batic yich'ic ti hucub castigoe. Sac sc'u' slapojic. Puru pino poc' ti sc'u'ique. Chquevan ti sc'u'ique. Oy xincha xchucoj ti sti' yo'ntonique. Pasbil ti c'anal taq'uin ti xinchaique. 7 Hech yu'un jun, ja' ti chanvo'ic xchi'uque, lic yac' hucub taza. Pasbil ti c'anal taq'uin ti tazaetique. Ja' i'ac'bat ti hucvo' ch'ul abatetique. Jujun taza laj yich' jujun. Ti tazaetique ja' te nojem ti yilintael ti crixchanoetique yu'un ti Diose, ja' ti stalel cuxul sbatel osile. 8 Inoj ti ch'ayil ti temploe. Ja' señail ti muc' ti Diose ti jelaven sp'ijile. Mu'yuc much'u xu' ch-och xa ti templo. Ja'to mi ilaj sc'opilal ti hucub castigoe ti yich'ojic ti hucvo' ch'ul abatetique, ja'to xu' ch-ochic.

16

Ja' sc'opilal ba malic ti balumil ti castigo ti chcac'be ti crixchanoetique ti te tic'ajtic ti hucub taza ti avich'ojique, x'utatic

1 Laj ca'i tsots chc'opoj ti Diose te ti templo te ti vinajel. Hech laj yalbe ti hucvo' ch'ul abatetique:
—Batanic, ba malic ti balumil ti castigo ti chcac'be ti crixchanoetique ti te tic'ajtic ti hucub taza ti avich'ojique —xut.
2 Hech iyal tal ti jun ch'ul abate, tal smal ti balumil ti castigo ti te tiq'uil ti stazae. Hech ilic ep chin ti sbec'talic ti much'utic ti yich'ojbeic ti smarca ti jti'vanej bolome, ja' ti laj squejan sbaic ti stojol ti sloc'tombaile. Tu ti jyalel ti sbec'talique scoj ti chine. Ep c'ux laj ya'yic.
3 Iyal tal ti xchibal ch'ul abate, tal smal ti nab ti castigo ti te tiq'uil ti stazae. Hech ic'ataj ti ch'ich' ti nabe. Jun to xch'ich'el anima x'elan. Hech icham scotol ti c'utic cuxajtic te ti nab.
4 Iyal tal ti yoxibal ch'ul abate, tal smal ti uc'umetic xchi'uc ti butic chloc' tal ti ho'e ti castigo ti te tiq'uil ti stazae. Hech ic'ataj ti ch'ich'. 5 Laj ca'i chc'opoj ti ch'ul abate, ja' ti sventainoj ti ho'e. Hech laj yal:
—Toj avo'nton, Cajval, toj chachapanvan, ho'ot ti atalel cuxulote, ho'ot ti li'oyot ti ora to, ti te oyot ti vo'one uc. 6 Yu'un laj smilic ti much'utic oyic ti atojole xchi'uc ti much'utic j'alvanej avu'une, hech yu'un laj xa avac'be ch'ich' yu'un ac'o yuch'ic. Ja' hech tsc'an ti ch-ac'batique —xchi ti ch'ul abate.
7 Laj ca'i oy chc'opoj te ti scajaneb smoton ti Diose. Hech laj yal:
—Melel ti toj chachapanvan, Cajvaltic Dios, ho'ot ti jelaven ap'ijile ti scotol xu' avu'une. Chc'ot ti pasel ti c'u che'el laj avale —xchi.
8 Ti xchanibal ch'ul abate laj smal ti sba ti c'ac'ale ti castigo ti te tiq'uil ti stazae. Hech lic chic'atuc ti crixchanoetique yu'un ti c'ac'ale. 9 Ti c'alal chc'ac' cha'yic ti crixchanoetique, chopol lic yalbeic sc'opilal ti Diose, ja' ti sventainoj scotol avi castigo li'to. Muc sutes yo'ntonic yu'un ti smulique, muc spasic ti muc' ti Diose.
10-11 Ti yo'obal ch'ul abate ba smalbe ti bu ti mero scotleb ti jti'vanej bolome ti castigo ti te tiq'uil ti stazae. Hech puru ic' osil ic'ot ti sjoylejal balumil yu'un li' ti balumile yac'oj sba tspas mantal ti jti'vanej bolome. Ti crixchanoetique yu'un ti ep c'ux cha'yic ti jyalel ti xchinique, hech lic sti'ilanic yoq'uic, hech lic yut ti Diose ti te oy ti vinajele. Muc sutes yo'ntonic yu'un ti c'usi chopol spasojique.
12 Ti svaquibal ch'ul abate tal smal ti ba muc'ta uc'um Eufrates sbi ti castigo ti te tiq'uil ti stazae. Hech i'ul ti uc'ume. Hech ijam sbe ti ajvaliletique ti chtalic ti sloq'ueb c'ac'ale yu'un chtal spasic pleito.
13 Laj quil iloq'uic tal ti yeic ti dragone xchi'uc ti primero jti'vanej bolome xchi'uc ti xchibal jti'vanej bolome oxvo' pucuj. Iloc' tal jujun pucuj ti yeic. Jun to ch'uch' x'elan ti pucujetique. Ti xchibal jti'vanej bolome, oy sbi uc nopbilal j'alc'op. 14 Ja' ti pucujetic ti iloc' ti yeique ja' tspasic jchop o abteletic. Chba stsobic tal scotol ti totil ajvaliletic ti sjoylejal balumil xchi'uc ti yajsoldadoe yu'un ac'o tal spasic pleito xchi'uc ti Diose, ja' ti jelaven sp'ijile. Yu'un ista xa yorail hech chaj c'u che'el yaloj ti Diose. 15 Yu'un hech yaloj ono'ox ti Diose: “A'yo me ava'yic. Hech chaj c'u che'el mu xana'ic c'usi ora chtal j'elec', hech ono'ox uc mu xana'ic c'usi ora chital ho'oni. Jun no'ox yutsil ti much'u q'uelel sate, ti slapoj sc'u' spoq'ue yu'un hech mu t'analuc chquil, hech mu xq'uexav c'alal chitale”, ti xchie. 16 Hech yu'un ti pucujetique laj stsobic tal ti ajvaliletique te ti bu balumil Armagedón sbi ti hebreo c'op.
17 Ti sucubal ch'ul abate laj smal te ti ic' ti castigo ti te tiq'uil ti stazae. Ti Diose ti te nacal ti muc'ta naclebale te ti yut templo te ti vinajel, hech laj yal:

—Ja' slajeben castigo o to —xchi.
18 Hech yu'un chleblej tselov, oy tsots chc'opoj, ch-avan chavuc. Tsots ti
jyalel inic ti balumile. Mu'yuc bu xnic hech stsatsal ti balumil mi junuc
vuelta. Tsots ti jyalel. 19 Ijav ti balumile te ti muc'ta jteclume, ja' ti Jerusalene.
Oxtuch' iloc' ti jteclume. Ijin scotol ti yan jteclumetic ti sjoylejal balumil. Muc
xch'ay ti yo'nton ti Diose ti c'usi chopol spasojic ti crixchanoetic te ti muc'ta
jteclum Babiloniae. Más ep i'ac'batic castigo yu'un ilinem ti Diose ti stojolic.
20 Scotol ti biq'uit balumil ti joyubtabil ti ho'e i'exp'uj, hech itup' o. Ijem yal
tal scotol ti vitsetique li' ti balumile, hech pamal ic'ot. 21 Ip'aj yal tal ti balumil
muc'tic bot. Cha'vinic kilo yalal jujup'ej ti bote. Ti crixchanoetique chopol laj
yalbeic sc'opilal ti Diose yu'un ital ti bote. Yu'un tsots castigo ti jyalel.

17

Ja' sc'opilal ti i'ac'bat stoj smul ti jmulavil antse

1 Hech yu'un ital jun ch'ul abat ja' ti co'ol yich'ojic stazaic xchi'uc ti
hucvo'ique. Hech tal yalbun:
—La' me, chacac'bot avil ti c'u che'el ch-ac'bat stoj smul ti jmulavil antse
ti ep smule ti te nacal ti ba nab. 2 Ti totil ajvaliletic te ti balumile imulivajic
xchi'uc ti antse chil ti Diose yu'un ja' spasojic ti muc' ti antse, mu laj spasic ti
muc' ti Diose. Ja'uc ti crixchanoetique jyacubeletic ya'yel yu'un lec laj yilic ti
hech ic'ot ti pasele. Hech co'ol lic spasic uc —xiyutun.
3 Hech yu'un laj sventainun ti Ch'ul Espíritue laj yic'un batel ti xocol
balumil laj ca'i. Te laj quil jun ants scajlebinoj jti'vanej bolom. Tsoj ti bolome.
Oy ep sbi ti sbec'tal. Ti c'u che'el ts'ibabil ti sbie ja' tstoy sba ti stojol ti Diose.
Hucp'ej ti sjol ti bolome. Lajunch'ix ti xulube. 4 Ti sc'u' ti slapoj ti antse ic'ic'tic
xchi'uc tsoj. T'ujum ch-ilat yu'un oy snats' pasbil ti c'anal taq'uin xchi'uc
ton ti toyol stojole xchi'uc perlaetic. Stsacoj ti sc'ob jun taza pasbil ti c'anal
taq'uin. Chac'be yil yu'un hech ac'o sc'upin tal ti crixchanoetique. Mu'yuc
sc'opilal ti yo'ntonic ti ja' nojem te ti yut taza ti c'usi mu xtun chil ti Diose
ti tspas ti antse xchi'uc ti sbolil yo'nton ti antse yu'un ti mu spas ti muc' ti
Diose. 5 Ti stiba ti jmulavil antse te ts'ibabil sbi. Mu xca'ibetic sjam ti ora.
Hech ts'ibabil: Ho'on hech chaj c'u che'el ti much'utic te nacajtic ti jteclum
Babilonia ti pasbil ti muq'ue. Ho'on sme'un scotol jmulaviletic xchi'uc scotol
ti much'utic chopol ti c'usi tspasic li' ti balumile, xchi ts'ibabil te ti stiba.
6 Jyacubel ti antse laj quil yu'un scoj ti yuch'ojbe xch'ich'el ya'yel ti much'utic
t'ujbilic yu'un ti Diose ti vo'one xchi'uc ti much'utic ti imilatic ti sventa ti
Jesuse. C'alal hech laj jq'uel, ich'ay co'nton yu'un. 7 Hech lic sjac'bun ti ch'ul
abate:
—¿C'u yu'un ich'ay avo'nton yu'un? Chacalbe sc'opilal ti antse ti mu to
ava'yojuque xchi'uc ti sc'opilal ti jti'vanej bolome ti scajlebinoje, ja' ti hucp'ej
ti sjole, ti lajunch'ix ti xulube. 8 Ti jti'vanej bolome ti cajlebimbil yu'un ti
antse, ja' ti oy yip ti vo'one, ti mu'yuc xa yip ti ora to, patil chlic cha'anuc yip
yan vuelta hech chlic loc'uc tal ti xab, patil chba yich' castigo sbatel osil. Ti
crixchanoetique ti mu p'ejeluc sbiic ti jun sventa cuxlejal sbatel osil ti c'alal
mu to chlic ti balumile, ja' chch'ay yo'ntonic ti c'alal tsq'uelic ti chcha'an yip
yan vuelta ti jti'vanej bolome.
9 'Ja' no'ox mi p'ijubenoxuc xu' chava'ibeic ti sjame. Ti hucp'ej sjol ti
bolome, ja' señail ti hucub vits yo' bu tspas mantal ti antse. 10 Ja' señail uc
hucvo' ajvaliletic. Ho'vo'ic i'ech'ic xa, jun te ch-abtej ti ora to, jun mu to chtal.
C'alal mi itale, ch-abtej j'oc' no'ox. 11 Ti jti'vanej bolome ja' ti oy yip ti vo'one,
ja' ti mu'yuc xa yip ti ora to, ja' ti xvaxaquibale. Ja' xchi'iltac ti hucvo'ique.
Ch'ayel chbat uc.

12 ’Ti lajunch'ix xulub ti laj aq'uele, ja' señail lajunvo' ajvaliletic ti mu to ch-
och ti abtele. Chlic to ochuc ti pas mantal jun chib c'ac'al xchi'uc ti jti'vanej
bolome. 13 Ti ajvaliletique jtos yo'ntonic xchi'uc ti jti'vanej bolome. Chac'
sbaic ti abatinel yu'un ti bolome. Mu'yuc c'usi tsnopic stuquic. 14 Ja' tspasic
pleito xchi'uc ti Ch'iom Carneroe. Ja' tstsalatic yu'un ti Ch'iom Carneroe
yu'un mero totil ajvalil stuc. Ja' tspas ti mantal scotol ti yan ajvaliletic xchi'uc
reyetic. Ti xchi'iltac ti Ch'iom Carneroe, ja' ti ic'bilic ti stojol, ti t'ujbilic
yu'une, ti jun yo'ntonic ti stojole, ja' co'ol tstsalvanic xchi'uc —xiyutun ti ch'ul
abate.
15 Hech laj yalbun uc ti ch'ul abate:
—Ti nab ti laj aq'uele, ja' ti bu nacal ti jmulavil antse, ja' señail ti jaylajuntos
crixchanoetic ti ja' tspasatic ti mantal yu'un ti jmulavil antse. 16 Ti lajunvo'
ajvaliletique xchi'uc ti jti'vanej bolome, ja' ti lajunch'ix xulube, ja' chlic
yilintaic ti jmulavil antse. Me'on chc'ot yu'unic. Tst'ananic ya'yel ti antse,
patil chlic sti'beic sbec'tal ya'yel, patil chlic xchiq'uic ti c'oc'. 17 Yu'un ti jtos
yo'ntonic chc'otic ti ajvaliletique xchi'uc ti jti'vanej bolome, yu'un ti chac'
sbaic ti abatinel ti stojol ti bolome, yu'un hech ono'ox xchapanoj ti Diose hech
yu'un hech chc'ot ti pasel. Yu'un hech its'aqui o scotol ti c'utic yaloj ti Diose.
18 Ti jmulavil antse ti laj aq'uele ja' señail ti crixchanoetic te ti muc'ta jteclum
ti ja' chabatin scotol ajvaliletic te ti balumil —xiyutun ti ch'ul abate.

18

Ja' sc'opilal ti j'ech'el chtup' o ti babiloniaetique

1 Patil laj quil iyal tal ti balumil totil ch'ul abat. Tsots yabtel yich'oj. Yu'un
oy squeval ti ch'ul abate, hech yu'un más isacub li' ti balumile yu'un. 2 Tsots
ic'opoj, hech laj yal:
—Chjin xa ti jteclum Babiloniae. Chcham xa ti babiloniaetique ti muc'
scuyoj sbaique. Ja' sna pucujetic chc'ot ti jteclum yu'unique. Te chlic stsob
sbaic scotol ti pucujetic ti lum chopole. Ja' xluchleb chc'ot ti ichine xchi'uc
ti potslome xchi'uc ti sots'e ti jteclum yu'unique. 3 Yu'un ti babiloniaetique
laj xchanubtas scotol crixchanoetic ti balumil ti c'utic mu xtun chil ti Diose,
hech yu'un chjin. Ja' laj xchanubtas uc ti ajvaliletique ti scotol balumil ti
ac'o spas c'usi tsc'an ti yo'nton stuquique. Ti jchonolajeletic li' ti balumile laj
xa spasic ep canal yu'un ja' ichanubtasatic yu'un ti babiloniaetique ti c'utic
chopol tspasique —xchi.
4 Hech laj ca'i chc'opoj ti Cajvaltique te ti vinajele. Hech laj yal:
—Jun to jmulavil ants chquil ti babiloniaetique hech yu'un ho'oxuc ti te
oyoxuc ti balumile, ho'oxuc ti t'ujbiloxuc cu'une, p'evo aba, mu me xac'alan
aba ti stojol naca me co'ol lic apasic hech chaj c'u che'el tspasique, naca me
co'ol chavich'ic castigo xchi'uc. 5 Ep ti jyalel ti smulique, mu jutucuc no'ox.
Mi jutuc mu ch'ayemuc ti yo'nton ti Diose ti smulique. 6 Ma'uc no'ox hech
chaj c'u che'el chac', ja' más xtoy to o'lol ti castigo chich'e. 7 Ti jayib vuelta
laj stoy sbae, ti jayib vuelta laj spas c'utic chopole, ja' hech yepal chich' ti
vocole, ch-oc'. Yu'un hech chal ti yo'ntonic: “Ti ho'ucutique mu hechucutic
hech chaj c'u che'el me'on ants. Ti ho'ucutique lec pasbilucutic ti muc' yu'un
scotol crixchanoetic, hech yu'un mu xquich'tic vocol”, xchiic. 8 Yu'un ti
hech tstoy sbaique, hech yu'un ti jun no'ox c'ac'al ep castigo chtal ti stojolic.
Oy chchamic, oy ch-oq'uic yu'un ti icham ti yermanoe, oy chvi'najic, Yu'un
chc'ac' ti jteclume. Hech chc'ot ti pasel yu'un jelaven sp'ijil ti Diose, ja' ti juez
yu'unique.
9 Ti ajvaliletic te ti balumile, ja' ti laj xch'umbeic smantal ti babiloniae-
tique, ja' ti muc xch'umbeic smantal ti Diose, ch-oq'uic ti c'alal chilic ti chc'ac'

ti jteclum yu'un ti babiloniaetique yu'un tsna'ic ti babiloniaetique. Chich'ic mul yu'un ti chc'aq'uique. 10 Nom chlic sva'an sbaic yu'un chi'ic mi co'ol ch-ac'batic castigo hech chaj c'u che'el ti i'ac'batic xa ti babiloniaetique. Hech chlic yalic:

—Lástima ti ichamic scotol ti babiloniaetique. Ti j'oc' no'ox itup'ic yu'un ti castigo ti i'ac'batique —xchiic. Ja' sc'opilal ti babiloniaetique.

11 Ti jchonolajeletique te ti balumile chlic yich'ic mul, chlic oc'uc yu'un ti itup' ti babiloniaetique, yu'un mu'yuc xa much'u chmambat ti c'utic chchonique. 12 Ti c'utic chchonique ja' ti puru pasbil ti c'anal taq'uin xchi'uc ti saquil taq'uin. Chchonic ton ti toyol stojole xchi'uc perlaetic xchi'uc pino poc' ti toyol stojole, xchi'uc ic'al poc'tic, xchi'uc xela poc', xchi'uc tsajal poc'. Chchonic uc scotol te' ti oy lec yiq'ue, xchi'uc scotol c'utic pasbil mi ti sbaquel ye elefante, mi ti te' ti toyol stojole, mi ti cobre taq'uin, mi ti tembil taq'uin, mi ti marmol-ton. 13 Chchonic uc canela, xchi'uc pimiento, xchi'uc pom, xchi'uc mirra-perfume, xchi'uc vino, xchi'uc aceite, xchi'uc harina, xchi'uc trigo, xchi'uc vacax, xchi'uc carnero, xchi'uc ca', xchi'uc carreta. Chchonic crixchanoetic uc, ja' ti much'u i'och ti mero mozoil o. 14 Hech chlic yalic ti crixchanoetique:

—Scotol ti c'utic toyol yo'ntonic ono'oxe, ja' ti sc'ulejalique xchi'uc scotol ti c'utic yu'un lec ch-ilatique, mu xa sq'uelic xa yu'un co'ol itup'ic xchi'uc —xchiic. Ja' sc'opilal ti babiloniaetique.

15 Ti much'u chchonolajique, ja' ti ep imambat yu'un ti babiloniaetique, nom tsva'an sbaic yu'un chi'ic mi co'ol ch-ac'batic castigo hech chaj c'u che'el ti i'ac'batic xa ti babiloniaetique. Ch-oq'uic, chich'ic mul yu'un ti itup' ti babiloniaetique. 16 Hech chalic:

—Lástima ti itup' xa ti babiloniaetique. Yu'un ti vo'one ti jteclume ja' hech chaj c'u che'el jun ants ti slapoj lino poc' ti toyol stojole, xchi'uc ic'al poc' xchi'uc tsajal poc'. Ja' ti oy snats' pasbil ti c'anal taq'uin xchi'uc ton ti toyol stojole xchi'uc perlaetic. Ja' hech ti jteclume yu'un te oy scotol ti c'utic ti jc'antique. 17 Ti jun no'ox ora itup' scotolic xchi'uc sc'ulejalic —xchiic. Ja' sc'opilal ti babiloniaetique.

Nom tsva'an sbaic uc scotol yajval barcoetic xchi'uc much'utic chanavic ti barco, xchi'uc much'utic tstijic barco, xchi'uc much'utic ch-abtejic te ti nab. 18 C'alal chilic ti chc'ac' ti jteclum Babiloniae ti chloc' ti xch'ayilale, tsots chlic avanuc. Hech chlic yalic:

—Lástima ti ic'ac' ti jteclum lume yu'un mu'yuc bu hech yan jteclum hech chaj c'u che'el lume —xchiic.

19 Yu'un ep chich'ic mul hech yu'un chaq'uic ts'ubilum ti sjolic, ch-oq'uic, ch-avanic. Hech chalic:

—Lástima ti itup' ti Babiloniae yu'un ho'ucutic ti oy jbarcotique ti nab ja' te ep laj jpastic canal ti sventaic. Q'uelo avil, ti jun no'ox ora itup' scotolic —xchiic. Ja' sc'opilal ti babiloniaetique.

20 Nichim no'ox avo'ntonic acotolic ti li' xa oyoxuc li' ti vinajele, ho'oxuc ti oyoxuc ti stojol ti Diose xchi'uc ho'oxuc ti jcholc'opoxuque xchi'uc ho'oxuc ti j'alc'opoxuc yu'un ti Diose. Yu'un ti Diose chac'be stoj yu'un ti laj yilbajinoxuque —xchi ti Cajvaltique.

21 Oy yan totil ch'ul abat laj stam jp'ej ton laj quil. Co'ol smuc'ul ti tone hech chaj c'u che'el cho'. Lic sten ochel ti yut nab. Hech laj yal:

—Hech chaj c'u che'el laj jten ochel ti yut nab ti tone, ti ich'ay ochel oe, ja' no'ox hech uc ti babiloniaetique j'ech'el chtup'ic o xchi'uc ti jteclum yu'unique. 22 Mu'yuc xa much'u tstij arpa te o, mu'yuc xa much'u choq'uesan musco te o, mu'yuc xa much'u choq'uesan aj, mu'yuc xa much'u choq'uesan

scorneta. Mu'yuc xa carpintero ch-abtejic te o, mu'yuc xa jtentaq'uin te o, xchi'uc ti much'utic c'utic yan abtel xchanojique. Mu'yuc xa much'u chjuch'un antsetic te o. 23 Mu'yuc xa bu chtil candil te o, mu'yuc xa q'uin yu'un nupunel te o. Yu'un ja' no'ox más pasbil ti muc' yu'unic ti jmanolajeletique ti jchonolajeletique te o. Scotol crixchanoetic laj slo'la —xchi ti ch'ul abate.

24 Yu'un ti ep i'ac'batic castigo ti babiloniaetique, yu'un ja' laj smilic ti j'alc'opetic yu'un ti Diose xchi'uc ti much'utic oyic ti stojol ti Diose. Ja' ti sventaic ti babiloniaetique ti hech imilatic scotol ti much'utic imilatic buc no'ox ti sventa ti xch'unojbeic sc'op ti Cajvaltique.

19

Ja' sc'opilal ti tspasic ti muc' ti Diose te ti vinajel

1 Ho'on ti Juanune patil laj ca'ibe sc'op ep crixchanoetic te ti vinajel. Ep ti jyalel. Tsots chc'opojic, hech laj yalic:
Hocol yalbucutic ti Diose, nijcolucutic xa ti sventa ti Cajvaltic Dios cu'untique.
Stuc chch'umbat sc'op sbatel osil.
Stuc tspas mantal sbatel osil.
2 Toj chchapanvan.
Chc'ot ti pasel ti c'utic chale.
Laj xa yac'be castigo yu'un smul ti babiloniaetique, ja' ti pasbil ti muc' ono'oxe.
Ja' hech chaj c'u che'el jmulavil ants laj sbolibtas scotol crixchanoetic ti babiloniaetique.
Ti Diose laj xa yac'be stojic yu'un ti imilbat ti abatetic yu'une,
xchiic.

3 Yan vuelta laj yalic:
—Hocol yalbucutic ti Diose sbatel osil te chich'ic castigo o —xchiic.

4 Ti veinticuatro ti vo' totiletique xchi'uc ti chanvo'ique laj spatan sbaic ti lum, ilequilc'opojic yu'un ti Diose ti te nacal ti muc'ta naclebale. Hech laj yalic:
—Jun yutsil ti hech chc'ot ti pasel. Hocol yalbucutic ti Diose —xchiic.

5 Oy much'u chc'opoj te yo' bu ti muc'ta naclebale. Hech laj yal:
Hocol yalbucutic ti Diose, xachiic me, ho'oxuc ti yabatoxuque, ho'oxuc ti laj xa axi'ic ti Diose, manchuc mi tsots avabtelic ono'oxe, manchuc mi mu tsotsuc avabtelic ono'oxe,
xchi.

6 Laj ca'i hech chaj c'u che'el chc'opoj ep crixchanoetic. Tsots chc'opoj hech chaj c'u che'el nojelal uc'um, o hech chaj c'u che'el chauc ti tsots ch-avane. Hech laj yal:
Hocol yalbucutic ti Diose.
Stuc tspas mantal ti Cajvaltic Diose, ja' ti stuc jelaven sp'ijile.
7 Nichim no'ox co'ntontic ti jpastic ti muc' yu'un laj xa sta yorail ti chnupun ti Cajvaltique.
Chapal xa ti yajnile.
8 Ti ac'bil ti sc'u'e pasbil ti lino poc' ti toyol stojole.
Lum sac ti jyalel; chquevan ti sc'u'e,
xchi xc'opoj. Ti lino poq'ue ja' señail ti toj yo'ntonic ti i'ac'batic ti much'utic oyic ti stojol ti Diose.

Ja' sc'opilal ti q'uin yu'un chnupun ti Cajvaltique

9 Ti ch'ul abate hech laj yalbun:

—Ts'ibao ti hun avi to: “Jun no'ox yutsil ti much'utic ch'amumbil yu'un ti Cajvaltique yu'un chba sq'uelic ti chnupune” —xiyutun.

Hech laj yalbun uc:

—Ja' sc'op ti Diose, ja' melel —xiyutun.

10 Ho'oni laj jpatan jba ti stojol yu'un jc'an ti jpas ti muc'. Hech laj yalbun:

—Mu me xapas hech. Ja' chapas ti muc' ti Diose. Yu'un ho'oni co'ol cac'oj jbatic ti abatinel yu'un ti Diose xchi'uc scotol avermanotac uc ti jamal chalbeic sc'opilal ti Jesuse. Yu'un co'ol chcalbetic sc'opilal ti Jesuse, hech yu'un co'ol yabatucutic ti Diose xchi'uc ti j'alc'opetic ti vo'one —xiyutun.

Ja' sc'opilal ti much'u scajlebinoj ti saquil ca'e

11 Laj quil más ijam ti vinajele. Te oy saquil ca' laj quil. Ti much'u scajlebinoje toj yo'nton mu sna' xlo'lavan, xchi sc'opilal. Toj chchapanvan. Toj ti castigo chaq'ue. 12 Ti jujup'ej ti sate xpulpun no'ox chtil hech chaj c'u che'el yat c'oc'. Ep scorona ti sjol. Ts'ibabil sbi pero mu'yuc much'u laj sna'. Stuc no'ox laj sna'. 13 Ts'ajbil ti ch'ich' ti sc'u' ti slapoje. Ja' ti C'op sbie, ja' ti tal yalbucutic c'u x'elan yo'nton ti Jtotic Diose. 14 Chi'imbil yu'un scotol yabat ti te oyic ti vinajele. Jun no'ox yutsil ti sc'u'ic ti slapojique. Pasbil ti lino poc' x'elan. Sac ti jyalel. Puru saquil ca' scajlebinojic scotolic. 15 Ti C'ope yac'oj sba chloc' ti ye espada. Oy lec ye ti espadae yu'un hech chac'be castigo scotol ti much'utic mu xch'umbat sc'ope. Tsots tspas ti mantal scotol. Persa chch'umbat smantal yu'un. Hech ch-ac'bat castigo ti much'utic tscontrainic ti Diose yu'un ilinem ti Diose ti stojolic. 16 Ti sc'u' xchi'uc ti scub hech ts'ibabil sbi: Ja' ti reye ti tspas ti mantal scotol yan reyetic. Ja' ti totil ajvalile ti tspas ti mantal scotol yan ajvaliletic, xchi.

17 Laj quil oy jun ch'ul abat te va'al ti sba ti c'ac'ale. Tsots ic'opoj. Laj spas ti mantal ti xuleme ti tanjole. Hech laj yalbe:

—La'ic me, tsobo abaic tal yu'un chac' ep ve'elil ti Diose. 18 Chati'beic sbec'tal reyetic xchi'uc capitán soldadoetic, xchi'uc much'utic yan tsots yabtel yich'ojic. Chati'beic sbec'talic ca'etic xchi'uc ti much'utic scajlebinojique, xchi'uc sbec'talic scotol ti much'utic tscontrainic ti Diose manchuc mi oyic ti libre, manchuc mi oyic ti mozoil, manchuc mi tsots yabtel yich'ojic, manchuc mi mu tsotsuc yabtel yich'ojic —xut.

19 Laj quil te stsoboj sbaic ti primero jti'vanej bolome xchi'uc ti reyetic te ti balumil, scotol xchi'uc ti yajsoldadoetique, yu'un tspasic pleito xchi'uc ti C'ope ti te cajal ti ca'e, xchi'uc ti abatetic yu'une. 20 Itsacat ti primero jti'vanej bolome xchi'uc ti nopbilal j'alc'op yu'une. Ti nopbilal j'alc'ope ja' ti laj spas jchop o abteletic ti stojol ti primero jti'vanej bolome hech ilo'laat scotol ti much'utic yich'ojbeic smarca ti primero jti'vanej bolome. Ja' ti much'u laj squejan sbaic ti stojol ti sloc'tombail ti primero jti'vanej bolome. Ti xcha'va'alique, ja' ti primero jti'vanej bolome xchi'uc ti nopbilal j'alc'op yu'une, cuxul itenatic ochel ti muc'ta c'oc' yo' bu chtil azufre. 21 Ja'uc ti much'utic laj sts'acliic ono'ox ti primero jti'vanej bolome xchi'uc ti nopbilal j'alc'op yu'une, ja' scotolic imilatic ti espada ti yac'oj sba chloc' ti ye ti C'ope ti te cajal ti ca'e. Tal ti'batuc sbec'talic yu'un ti xuleme ti tanjole. Inoj xch'utic ti xuleme ti tanjole.

20

Ja' sc'opilal ti jmil habil chchucat ti Satanase

1 Laj quil ti iloc' ti vinajel iyal tal jun ch'ul abat. Stsacoj ti sc'ob syaveil ti xabe. Stsacoj ti sc'ob uc muc'ta cadena taq'uin. 2 Ba stsac ti dragone, ja' ti antiguo chone, ja' ti totil pucuje, ja' ti Satanase. Laj stsac, laj xchuc yu'un

hech chucbil chcom jmil habil. 3 Laj sten ochel ti yut xab. Patil laj smacbe sti' ti xabe. Te laj yac'be comel sello ti smac sti' ti xabe yu'un ja' jmil habil mu xu' slo'la ti crixchanoetique. Ja'to mi its'aqui ti jmil habile ja'to chcoltaat j'oc'uc ti pucuje.

4 Laj quil ep muc'tic naclebaletic. Te nacajtic ti much'utic ac'bil yabtelic ti chchapanvanique. Te laj quilbe xch'ulelic ti much'utic imilatic ti sventa ti sc'op ti Diose, ti sventa uc ti jamal laj xcholbe sc'opilal ti Jesuse. Ja' ti much'utic muc squejan sbaic ti stojol ti primero jti'vanej bolome xchi'uc ti sloc'tombaile, ti muc xich'beic ti sc'ob mi ti stiba ti smarcae. Laj quil uc icha'cuxiic xchi'uc sbec'talic. Ja' ach' sbec'talic xa yich'ojic. Jmil habil co'ol tspasic mantal xchi'uc ti Cristoe.

Ja' sc'opilal ti much'utic primero chcha'cuxiic

5 Yu'un ja' primero chcha'cuxiic xchi'uc sbec'talic ti much'utic laj xch'umbeic sc'op ti Cajvaltique. Ti yan crixchanoetique, ja' ti much'utic mu xch'unojbuc sc'op ti Cajvaltique, ja'to mi its'aqui ti jmil habile, ja'to chcha'cuxiic xchi'uc sbec'talic. 6 Jun no'ox yutsil scotol ti much'utic primero chcha'cuxiique. Mu'yuc xa smulic. Mu xa xcha'cham yan vuelta, ja' ti mu x'ac'batic castigo. Chtunic yu'un ti Diose xchi'uc ti Cristoe hech chaj c'u che'el laj yac' sbaic ti abatinel yu'un ti Diose ti jchi'iltac ti vo'one ti i'ochic ti palee. Jmil habil co'ol tspasic mantal xchi'uc ti Cajvaltique.

7 C'alal mi its'aqui xa ti jmil habile, chjambat ti xabe hech chcol loq'uel ti Satanase. 8 Chba slo'la yan vuelta ti crixchanoetique ti sjoylejal balumil. Ja' Gog xchi'uc Magog sbiic ti crixchanoetique. Chba stsob tal yu'un tspasic pleito. Ep ti jyalel chtalic. Mu stac' atel hech chaj c'u che'el hi' ti ti'nab. 9 Ti sjoylejal balumil italic ti crixchanoetique. Yu'un tsc'an tstup'ic tscuyic ti yol snich'nab ti Diose, hech yu'un tal sjoyubtaic yo' bu nacajtic ti much'utic oyic ti stojol ti Diose xchi'uc ti jteclum Jerusalene, ja' ti c'uxubimbil yu'un ti Diose. Ti Diose laj sten yalel ti balumil c'oc'. Hech icham scotolic ti much'utic laj scontrainic ti Diose. 10 Ti totil pucuje ti ilo'laatic yu'une, ja' laj quil itenat ochel ti muc'ta c'oc' yo' bu chtil azufre, yo' bu tiq'uil xa ti primero jti'vanej bolome xchi'uc ti nopbilal j'alc'op yu'une. Ti c'ac'al ti ac'ubal te chich'ic castigo sbatel osil o.

Ja' sc'opilal ti much'utic mu xch'unojbuc sc'op ti Diose ti ja' te ch-ich'batic sc'op ti bu sac naclebale

11 Laj quil oy muc'ta naclebal te o, sac ti naclebale. Ja' te nacal ti Diose. Ti ora no'ox itup' ti balumile ti vinajele te ti stojol ti Diose. 12-13 Laj quil te va'ajtic ti stojol ti Diose scotol ti much'utic mu xch'unojbuc sc'op ti Diose c'alal ichamique, mi tsots yabtel yich'ojic, mi mu tsotsuc yabtel yich'ojic. Ti much'utic ichamic ti nab, icha'cuxi loc' tal ti nab ti sbec'talique. Ti much'utic ichamic ti balumil icha'cuxi loc' tal ti ch'en ti campo santo ti sbec'talique. Iloq'uic tal ti c'atimbac ti xch'ulelique, hech laj snup sbaic xchi'uc ti sbec'talique, hech te hul sva'an sbaic ti stojol ti Diose scotolic. Ti Diose lic sjam ti hunetique. Oy yan hun laj sjam uc, ja' ti hun yo' bu ts'ibabil sbiic ti much'utic chcuxiic sbatel osile. Hech scotolic i'ich'bat sc'op yu'un smulic ti sventa ti c'u che'el ts'ibabil ti hune, ti c'u x'elan ti yabtelic ti laj spasique ti jujune. 14 Scotolic itenatic ochel ti muc'ta c'oc'. Hech mu'yuc xa much'u chcham. Mu'yuc xa c'atimbac yu'un scotolic itenatic xa ochel ti muc'ta c'oc'. Ja' xchibal velta chchamic. Ti primero velta ichamique, ja' no'ox ba yich' vocol xch'ulel. Ja'uc ti xchibal veltae, cuxul xchi'uc sbec'tal ba yich' vocol sbatel osil te ti muc'ta c'oc'. 15 Ti much'utic itenatic ochel ti muc'ta c'oq'ue, ja' ti much'utic mu p'ejeluc sbi ti hun yo' bu p'ejambil sbiic ti much'utic chcuxiic sbatel osile.

21

Ja' sc'opilal ti ach' vinajele xchi'uc ti ach' balumile

1 Patil laj quil ach' vinajel xchi'uc ach' balumil. Yu'un itup' xa ti poco
vinajele xchi'uc ti poco balumile. Mu'yuc xa ti nabe. 2 Ho'on Juanun laj quil
iloc' tal ti stojol ti Diose te ti vinajel jun muc'ta jteclum. Ja' ti ach' Jerusalene.
Ja' puru lec, mu'yuc mulil te o. Iyal tal. Lec meltsambil hech chaj c'u che'el
jun ants ti lec xchapanoj sba yu'un chic' sba xchi'uc smalal. 3 Laj ca'i oy
much'u tsots chc'opoj te yo' bu ti muc'ta naclebale te ti vinajele. Hech laj yal:
—A'yo me ava'yic. Ti Diose chchi'in ti naclej ti crixchanoetique. Yu'un Dios
chc'otic. Ja' Dios yu'unic sbatel osil. 4 Ti Diose tscusbe loq'uel scotol ya'lel
satic. Te mu'yuc much'u chcham, mu'yuc much'u chich' mul, mu'yuc much'u
ch-oc', mu'yuc much'u c'ux cha'i. Yu'un ilaj xa sc'opilal ti hech ono'ox oye
—xchi.
5 Hech lic yal ti Diose ti te nacal ti muc'ta naclebale:
—A'yo me ava'i, ach' ti jpas scotol —xchi.
Hech lic yalbun:
—Ts'ibao ti hun avi to yu'un melel ti jc'ope. Chc'ot ti pasel —xiyutun.
6 Hech laj yalbun uc:
—Ihu' xa cu'un. Ho'on laj jliques scotol, ho'on laj xa ju'tes scotol. Ho'on
jtalel oyun. Hech chaj c'u che'el smoton chavac'beic ho' ti much'u taquin
yo'ntone, ja' no'ox hech ti much'u tsc'an ti chcole, ja' smoton ti jcolta sbatel
osil. 7 Ti much'u stsal yu'un scotole, ho'on Diosun yu'un chic'ot o. Ja'
col jnich'on chc'ot o. 8 Ja'uc ti much'utic chi'ique xchi'uc ti much'utic mu
xixch'umbucun ti jc'ope, xchi'uc ti much'utic tspas loquil lo'ile, xchi'uc ti
jmilvanejetique, xchi'uc ti jmulaviletique, xchi'uc ti jpicch'ich'etique, xchi'uc
ti much'utic xch'unojic ti santoetique, xchi'uc ti much'utic tsnopic c'ope,
scotolic ti jten ochel xchi'uc sbec'talic ti muc'ta c'oc' yo' bu chtil azufre. Ja'
xchibal velta chchamic —xiyutun ti Diose.

Ja' sc'opilal ti ach' Jerusalene

9 Ti hucvo' ch'ul abatetic ti yich'ojic ono'ox ti hucub tazaetic yo' bu tic'ajtic
ti slajeb castigoe, oy jun tal sc'oponun. Hech tal yalbun:
—La' me, chacac'bot avil ti bu chnaqui xchi'uc ti yajnile ti Cajvaltique
—xiyutun.
10 Laj yic'un batel ti bu muc'ta vits laj ca'i. Toyol ti vitse. Te laj yac'bun
jq'uel ti muc'ta jteclume, ja' ti puru leque, ja' ti mu'yuc xa mulil te oe. Ja' ti ach'
Jerusalene. Ti c'alal laj quile, yac'oj sba chyal tal ti stojol ti Diose. 11 Yich'ojbe
squeval ti Diose. Chquevan no'ox hech chaj c'u che'el ton ti toyol stojole. Ja'
hech chaj c'u che'el chleblej jaspe-ton. Sac hech chaj c'u che'el espejo. 12 Oy
muc'ta macte' ti sjoylejal ti jteclume. Toyol ti macte'e. Oy lajcheb sti'. Ti jujun
sti' te va'al jujun ch'ul abat. Ti jujun sti' te p'ejel jujutos jbitic, ho'ucutic ti
yelnich'onucutic ti Israele, ti lajchachopucutique. 13 Ti stojol sloq'ueb c'ac'al
oy oxib sti' ti macte'e. Ti stojol norte oy oxib sti', ti stojol sur oy oxib sti', ti
stojol smaleb c'ac'al oy oxib sti'. 14 Lajchacoj cimiento yich'oj ti macte'e. Ti
jujucoj ti cimientoe te p'ejel jbitutic jujun, ho'ontutic ti yajchanc'opuntutic ti
Cajvaltique ti lajchavo'untutique.
15 Ti ch'ul abat ti laj sc'oponune yich'oj smetro pasbil ti c'anal taq'uin yu'un
ja' tsp'is ti jteclume xchi'uc ti smac sti'e xchi'uc ti macte' yu'un ti jteclume.
16 Cuadrado ti jteclume, co'ol sjamalil xchi'uc snatil. Lic sp'is ti smetro ti
jteclume. Cha'mil oxib ciento kilómetro iloc'. Co'ol snatil xchi'uc stoylejal
xchi'uc sjamalil. Muc' ti jteclume. 17 Laj sp'is ti macte' yu'un ti jteclume,

sesenta y seis metro iloc'. Hech chaj c'u che'el ti jp'istic ti ho'ucutique, ja' hech laj sp'is ti ch'ul abate.

18 Ti macte' yu'un ti jteclume, pasbil ti jaspe-ton, sac. Ja'uc ti naetique puru c'anal taq'uin pasbil, xleblun hech chaj c'u che'el espejo. 19 Ti cimiento yu'un ti macte' yu'un ti jteclume, ja' ti puru ton ti toyol stojole ti yich'oje. Ti primero cimientoe ja' jaspe-ton sbi, sac. Ti xchibal cimientoe ja' zafiro-ton sbi, yox. Ti yoxibal cimientoe ja' agata-ton sbi, yoxyoxtic. Ti xchanibal cimientoe ja' esmeralda-ton sbi, yox. 20 Ti yo'obal cimientoe ja' onice-ton sbi, sac xchi'uc tsoj. Ti svaquibal cimientoe ja' cornalina-ton sbi, tsoj. Ti sucubal cimientoe ja' crisólito-ton sbi, c'on. Ti xvaxaquibal cimientoe ja' berilo-ton sbi, yox. Ti sbalunebal cimientoe ja' topacio-ton sbi, c'onc'ontic. Ti slajunebal cimientoe ja' crisopraso-ton sbi, c'on xchi'uc yox. Ti sbuluchibal cimientoe ja' jacinto-ton sbi, ic'ic'tic. Ti slajchebal cimientoe ja' amatista-ton sbi, tsojtsojtic. 21 Ti lajcheb smac sti' ja' jujup'ej perla yich'oj. Sac ti perlae. Pasbil ti puru c'anal taq'uin ti calletique. Xleblajet no'ox hech chaj c'u che'el espejo.

22 Ti jteclume mu'yuc xa templo te o laj quil. Mu'yuc xa stu yu'unic templo te o yu'un te xa xchi'inojic ti Diose, ja' ti jelaven sp'ijile, xchi'uc ti Cajvaltique ti icham cu'untique. 23 Te ti jteclum mu'yuc xa stu ti c'ac'ale ti ue yu'un te oy ti Diose xchi'uc ti Cajvaltique, oy squeval. 24 Scotol ti much'utic icolic xae, ja' ti talemic ti jujupam balumile, te xa chanavic ti squeval ti Diose. Oy talemic uc ajvalileticyu'unic, ja' ti co'ol laj xch'umbeic sc'op ti Diose hech lec itunic yu'un ti Diose c'alal li'oyic ti balumile. 25 Mu'yuc bu chmacbat sti' ti jteclume yu'un puru c'ac'altic te o. Yu'un mu'yuc xa ac'ubal. 26 Ti jaylajuntos ti crixchanoetique chvinaj scotol ti c'utic x'elan ti i'ac'batic sp'ijilic yu'un ti Cajvaltique, ja' ti c'utic lec laj spasique. 27 Te mu x'ochic mi junuc ti much'utic bolibenique, xchi'uc ti much'utic chopol c'utic tspasique, xchi'uc ti much'utic tsnopic c'ope. Ja' no'ox ch-ochic ti much'utic p'ejajtic sbiic ti hun yu'un ti Cajvaltique ti laj yac' sba ti milel cu'untique. Ja' ti hech chal ti hun much'utic chcuxiic sbatel osile.

22

1 Patil laj yac'bun jq'uel ti uc'um ti jun no'ox yutsile, ja' ti ho' sventa cuxlejal sbatel osile. Te chloc' tal te ti bu snacleb ti Diose xchi'uc ti Cajvaltique. Ti uc'ume chleblun hech chaj c'u che'el espejo. 2 Ti muc'ta jteclum oy jun muc'ta calle. Te ti o'lol ti calle te chanav ti uc'ume. Ti jujujech ti uc'ume te oy ti te'etic sventa cuxlejal sbatel osil. Ti te'e ja' tsjelilan ti sate ti chaq'ue jujun u. Lajchatos chac'. Ti yanal ti te'e ja' sventa scolel ti ep ti tos ti crixchanoetique ti te nacajtique. 3 Mi jutuc mu'yuc c'usi chopol te o. Te tspas mantal ti Diose xchi'uc ti Cajvaltique. Scotol ti yaj'abtele ti icol yu'une te chac' sbaic ti abatinel ti stojol. 4 Tsq'uelbeic xa sat ti Diose. Te ts'ibabil ti stibaic ti sbi ti Diose. 5 Te mu x'ic'ub osil. Mu sc'anic luz, mu sc'anic c'ac'al, yu'un chac' squeval stuc ti Cajvaltic Diose. Ja' tspasic mantal xchi'uc sbatel osil.

Ja' sc'opilal chital ti ora, xchi ti Jesuse

6 Hech laj yalbun ti ch'ul abate:

—Melel ti chc'ot ti pasel ti c'u che'el laj xa calbote. Ti Diose ja' ti laj sventaimbe yo'ntonic ti j'alc'opetic yu'une ti vo'one, laj stacun talel, ho'on ti xch'ul'abatune, yu'un chacac'boxuc ana'ic ho'oxuc ti yaj'abteloxuque ti c'usi po'ot xa chc'ot ti pasele.

7 A'yo me ava'i, chtal la ti ora ti Cajvaltique. Jun no'ox yutsil scotol ti much'utic chac' ti yo'ntonic ti c'usi ts'ibabil ti hun li'to, ja' ti po'ot xa chc'ot ti pasele —xiyutun ti ch'ul abate.

8 Ho'on Juanun, ho'on laj ca'i scotol, ho'on laj quil scotol li'to. C'alal laj
co'nton laj ca'i scotol laj quil scotol, laj jpatan jba ti lum ti stojol ti ch'ul abate
ti laj yac'bun jq'uel scotol avi to yu'un jc'an ti jpas ti muc'. 9 Hech laj yalbun:
—Mu xapasun ti muc' ho'oni. Yu'un co'ol cac'oj jbatic ti abatinel yu'un
ti Diose xchi'uc ti avermanotaque, ja' ti j'alc'opetic yu'un ti Diose ti vo'one
xchi'uc scotol ti much'utic chac' ti yo'ntonic ti c'op li' ti hun li'to. Ja' stuc tsc'an
ti jpastic ti muc' ti Diose jcotoltic —xiyutun ti ch'ul abate.
10 Hech laj yalbun uc:
—Mu me xapac'be sello yu'un hech mu macaluc chcom ti hun avi to, ja' ti
sc'opilal ti c'usi chc'ot ti pasele. Ac'o sq'uelic scotolic yu'un po'ot xa chc'ot
ti pasel. 11 Ti much'u mu tojuc yo'ntone, mi mu sc'an xch'un ti c'u che'el
ts'ibabile, tspasilan o ti c'usi chopole. Ti much'u boliben yo'ntone, mi mu
sc'an xch'un ti c'u che'el ts'ibabile, tspasilan o ti c'utic tsc'an ti sbec'tale. Ja'uc
ti much'u toj yo'ntone, toj tspasilan scotol. Ti much'u lecuben xa yo'ntone,
ja' tspasilan ti c'usi leque, mu xa xch'umbe smantal ti sbec'tale —xiyutun ti
ch'ul abate.
12 Hech chal ti Jesuse:
—Chital ti ora, chtal jchapan scotol. Ti c'utic x'elan laj spase ja' hech
chich'ic. 13 Ho'on laj jliques scotol, ho'on ti hu'tes scotol. Ho'on jtalel oyun
—xchi ti Jesuse.
14 Jun no'ox yutsil scotol ti much'utic ipocbatic loq'uel smulique ti
xch'ich'el ti Cajvaltique. Yu'un hech xu' chba slo'be sat ti te' sventa cuxle-
jal sbatel osile. Xu' ch-ochic te ti yut ti muc'ta jteclume. 15 Yu'un mu
xu' ch-ochic ti muc'ta jteclum ti much'utic mu xtun yo'ntonique, xchi'uc
ti jpicch'ich'etique, xchi'uc ti jmulivajeletique, xchi'uc ti jmilvanejetique,
xchi'uc ti much'utic chch'unic ti santoetique, xchi'uc scotol ti much'utic lec
cha'yic tsnopic c'op ti chlo'lavanique.
16 Ho'on Jesusun laj xa jtac talel ti ch'ul abat cu'une hech laj xa yalboxuc ti
c'usi chc'ot ti pasele, ho'oxuc ti ach'unojbucun ti jc'ope. Ho'on yelnich'onun
ti Davide. Ho'on ti jtsacbe comel yabtel, ho'on ti jpas mantal sbatel osil. Hech
chaj c'u che'el ti muc'ta c'anale c'alal chaq'uelic, chana'ic ti tsta xa yorail
tsacub, ja' no'ox hechun uc ti ho'oni ti c'alal chavil ti chitale, hech chana'ic
ti i'ech' xa scotol ti vocol avu'unique —xiyutun ti Jesuse.
17 Ti ho'ucutique ti yajnilucutic ti Cajvaltique xchi'uc ti Ch'ul Espíritue, “La'
me”, chcutic ti Cajvaltique. Ti much'utic cha'yic ti c'op ts'ibabil avi to, “la'
me”, ac'o chiuc uc.
Scotol ti much'u taquin yo'ntone, ja' ti mu'yuc smuc'ul yo'ntone, ac'o taluc.
Yu'un scotol ti much'u tsc'ane, smoton ch-ac'bat yuch' ti ho' sventa cuxlejal
sbatel osile, hech chcuxiic sbatel osil.
18 Hech laj yal uc ti Jesuse:
—Ho'on ti jtaq'ui scotol ti much'utic cha'yic ti c'op ti li' ti hun li'to ti chal
ti c'usi chc'ot ti pasele. Scotol ti much'u chac'be xchi'il avi c'op li'to, ja' hech
yepal ch-ac'batic castigo yu'un ti Diose hech chaj c'u che'el li' ts'ibabil ti hun
li'to. 19 Scotol ti much'u mu spas ti muc' scotol ti c'op avi to ti chal ti c'usi chc'ot
ti pasele, hech mu xu' ch-och ti muc'ta jteclume yo' bu mu'yuc xa mulil. Hech
mu xba slo'be sat ti te'e sventa cuxlejal sbatel osil hech chaj c'u che'el ts'ibabil
ti hun li'to —xchi ti Jesuse.
20 Hech chal ti Cajvaltique ja' ti laj yalbun scotol avi to:
—Melel chcal, po'ot xa chiyal tal —xchi.
Jun yutsil ti hech chc'ot ti pasel. “La' me, Cajval Jesús”, xichi.
21 Ac'o yac'be bendición ti Cajvaltic Jesucristoe scotol ti c'u yepal lecubtas-
bil xa yo'ntonic yu'un.